

Achilles Tatius

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΑΤΙΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

ΕΡΩΤΙΚΩΝ

SIVE

DE CLITOPHONTIS ET LEVCIPPES AMORIBVS

LIBRI VIII

VARIETATE LECTIONIS NOTISQVE

CL. SALMASII I. B. CARPZOVII

T. B. BERGERI AC SVIS

ILLVSTRATI

A

BENIAM. GOTTLIB LAVR. BODEN

P. P. O

LIPSIAE

SVMTIBVS IO. FRIDERICI IVNII

MDCCLXXVI

GENEROSISSIMO DOCTISSIMOQVE

VIRO

ADOLPHO TRAVGOTT

A GERSDORF

DYNASTAE MEFFERSDORFII VTRIVSQVE SCHWERTAE RENGERSDORFII ECKERSDORFII PLVRIVMQVE TERRARVM DOMINI SVI NOMINE ILLVSTRIVM

S. D. P

EDITOR.

Splendididissimae gentis, vnde ducis originem, tanta extant in bonas litteras merita, vt eius ad maximum fastigium euecta gloria laudibus vix queat amplior fieri,

 nisi

nisi de TE *spem conceptam haberet vniuersa res litterata, iri* TVO *incredibili ardore in solidiorem doctrinam* GERSDORFIANVM *nomen posteris traditum longe clarius ac paene immortale. Qui* TVAE *splendor eruditionis ac rectus de honestis studiis sensus effecit, vt noster ordo summis honoribus decoratum* TE *sibi cooptaret sodalem. Non poterat non tam illustri doctrinarum patrono publicum voluntatis suae monumentum statuere academia, cuius doctorum non vni pluribus abhinc annis* TVAE *tam eruditionis, quam beneuolentiae gratiaeque, significationem fecisses testatam. Et quum vetus antiquitas viris doctis, nouo mactatis bonore, dona solebat mittere,*

mittere, liceat hunc imitari morem ac TIBI DOCTORI *noſtro primum meo nomine offerre munuſculum, quod tanquam pignus maximae in* TE *virtutesque* TVAS *obſeruantiae, quaeſo, accipias. Ego vero, dum* Achillem Tatium, *in phyſicis ac mathematicis quondam verſatiſſimum,* TIBI VIR GENEROSISSIME *rite dicatum dedicatumque volo et cupio, adeo ingratum* TIBI *hoc qualecumque donum haud fore exiſtimo, propterea quod compluribus ille liber locupletatus eſt picturis, ex hiſtoria naturali vndique petitis, cuius* TE *amantiſſimum peritiſſimumque norunt omnes et admirantur. Nolo reliqua* TVA *in varias doctrinae optimarumque artium*

perſequi merita, ne vel modeſtiae TVAE *moleſtior ſim, vel, dum ſingula pro dignitate extollere nequeo, virtutum* TVARVM *amplitudini reique veritati quidquam detrahere voluiſſe videar. Nihil igitur addo, niſi pias caſtasque preces, vt* TE *ſummum Numen in gentis nobiliſſimae gloriam, elegantioris litteraturae commodum, eruditorumque hominum decus ac praeſidium diu conſeruare velit rebus florentiſſimis. Ita bene vale. Scribebam inter vernalia philoſophorum ſolemnia Vitebergae A. R. S.* ∞IↃCCLXXVI

ERVDI

ERVDITO LECTORI

S. D. P

B. G. L. BODEN

Vides hic, ut nomen soluam, idque, si graecanicarum litterarum delectamento caperis, iucunda Tua voluntate fecisse, sperare liceat, emendatam Achillis Tatii Alexandrini editionem, de qua cogitandum videbatur eo studiosius, quo difficilius exempla huius operis in tabernis reperiebantur. Non enim, quod sciam, nisi duo, ipsum textum graecum superiore saeculo typis commisere prouulgandum magis, quam propagandum, licet multis multorum optatis eius repetitio saepenumero fuerit expetita. Hieronymus nempe Commelinus, pater quasi facilis et almus graecae litteraturae nutritor, tot qui monumenta humani

 ingenii

ingenii e situ ac tenebris bibliothecarum in lucem publicam protraxit, quum inter libros Palatinos in graecum Tatii *codicem, Romam deinde comportatum, incidisset, typis hoc festiuum opus describendi primum quidem ceperat consilium, perficere tamen haud potuerat, morte praeuentus, telam operarum, a se inchoatam, pertexentibus,* Iuda *et* Nicolao Bonnuitiis, *nepotibus ex sorore, in officina Commeliniana A. C.* ∞ Iↄ CI. *pridie Kal. Apr. Sed, vt fit, vbi fatalis hora opprimit editorem ipsum, manum vltimam suo imponentem operi, vt minus limatum exeat, haec etiam* Commelini *editio, non nisi ad scripturam vnius libri, prisca manu exarati, conformata, scatet mendis et numero plurimis et foedissimis, quas forte* Hieronymus, *saltem ex parte, eluisset. Dolendum etiam, quod lacunis eadem laborat non paucis, iisque non per vnam alteramue lineam vbique explendis, sed in extremo libro duae fere paginae immani hiatu deuorantur.*

Iam positis nouus exuuiis nitidusque iuuenta

annis XL. post Lugduni Batauorum prodiit Achilles *opera et studio Cl.* Salmasii, *cuius quam singularis fuerit solertia in deprehendendis scriptorum veterum suppositiis luxatisque sanandis ac restituendis, nemo est, nisi plane hospes in re litterata, qui nesciat. Insunt tamen et huic pulcherrimo corpori naeui sui, (quod ante me dudum obseruarunt alii, ego vero suo quoque loco notaui) quamuis subsidiis instructus fuerit* Claudius *vndique comparatis. Pluribus quidem*

dem vsus fuit codicibus Thuani, Olearii, Anglicano, Romano, Florentino *ac duobus* Parisinis, *quos vel ipse inspexit, vel collatos inter se accepit a viris eruditis; nimis autem hoc maturauit opus, et, quemadmodum ipse profitetur, maxima pars variarum lectionum, sudantibus iam operis, demum in eius manus peruenere, quarum potiores in notis adiecit, textui vero, vbi opus fuisset ac necesse, emendando adhibere amplius non potuit. Sic vel in Salmasianis multa sunt insana, nec pauca operarum vitia, ac temerarii vestigia correctoris, ex arbitrio, quidquid videretur, contra librorum auctoritatem mutantis. Hac de iniuria* Salmasius *non vno loco queritur.*

Qua de caussa multi amicorum, quibus diu concepta eroticos graecos olim illustrandi consilia patefeceram, mihi auctores facti, vt ab hoc Achille *ordinem duci iuberem, simul, ne diutius libelli exempla deessent, cuius lectione iucunde adficerentur, simul, vt redderetur emendatior. Sensi autem, manu admota, rem maioris operae hanc esse recensionem, quam primum quidem putaram, neque vnius alteriusue horae, quomodo speraueram. Admodum enim difficile fuit, in tanta locorum discrepantium pugna, germanam eruere lectionem. Vix dici potest, quantum codices MSti a se diffideant, vt non incommode* Salmasius *olim iudicasset, duas ἐκδόσεις huius libri ab ipso auctore prodiisse, neque videri verisimile, tot varietates et interdum adeo insignes, a correctoribus aut librariis fuisse pro-*

fectus. Examinanti vero mihi ista dissidia curatius, locosque plures conferenti, venit in mentem, alteram editionem fortassis ab auctore fuisse scribae dictatam in calamum, alteram sua manu scriptam. Namque ego multa spuria deprehendi in vocabulis eiusdem similisue soni, quae librarius minus recte videretur auribus excepisse. Ita sunt alii codices ab auctoris autographo, quod correctius fuit, descripti, et alii ab exemplo librarii, quos vero, uti per manus in manus venere, posteritas deinde locis diuersis sensim sensimque emendauit, quoniam et hi inter se dissident.

Equidem ipse vsus sum vtriusque generis codicibus, id quod plurium beneuolentiae amicitiaeque debeo. In his nomino E. C. Reiskiam, magni nominis feminam, quae Palatini codicis varias lectiones sua manu descripsit, nec non M. Grulichium, V. D. M. cum bonis litteris in angulo Saxoniae rusticantem, meliore tamen fortuna dignissimum, qui exemplar Commelini, cum Casauboniano codice collatum, quod in sua bibliotheca seruabat, obtulit amicissime, addo prae caeteris, I. C. Schmiderum, virum graecarum litterarum admodum peritum, qui librorum Italicorum lectiones non sine sumtibus mecum communicauit. Plurimum utilitatis tulit codex, e bibliotheca Fuggerorum Comitum olim delatus Munichium, N. CCXI. qui variis locis manifeste deprauatis dedit medicinam. Nihil vero quidquam in textu graeco mutatum a me reperis, nisi quod

quod in libris MScriptis locum sibi praecipuum vindicet, ne forte mea etiam opera obtrudantur auctori, de quibus numquam somniauerat. Meas qualescumque coniecturas ea, quam et auctori lectorique debeo, modestia subieci in notis, quas olim inter legendum editioni meae adsperseram.

Praeter textum, a plerisque, vt puto, vitiis purgatum, habes illibatas Cl. Salmasii *notas, qui multus est in variis huius fabulae locis sanandis ac restituendis, cum doctis obseruationibus* I. B. Carpzouii, *viri elegantia ingenii doctrinaeque fama maxime conspicui, meisque laudibus longe maioris, in quibus non solum difficiliora explicantur, sed etiam cum similibus aliorum scriptorum locis conferuntur, curisque* T. B. Bergeri, *graecanicae litteraturae, vt omnis doctrinae solidioris, amantissimi, cuius et studium in corrigendis latini interpretis erroribus manifestissimis non possum non etiam atque etiam celebrare. Dederat hanc interpretationem Latinam* Annibal Cruceius, *aliis* Crucio *dictus, Mediolanensis, typis Heruagianis diu ante, quam ipse textus graecus publici iuris esset factus. Quamquam vitiis sat multis laborat, quorum partem non minimam videbis a* Salmasio *notatam, perutilem tamen cognoui, quoniam in quibusdam verae lectioni iterum reperiundae viam monstrat, et variis coniecturis praebet ansam, ita, vt ille* Cruceius *codicem minus corruptum ob oculos habuisse videatur. Nec parum lucis saepe accendebatur e translationibus aliorum idiomatum, nimirum e Gallica,*

quae

quae foras data est Amstelaedami anno huius saeculi XXXIII. quod de Anglicana forte etiam praedicandum esset, quae superiore saeculo est Oxonii in vulgus edita, si trans mare in meos pluteos cucurrisset. Optime de hoc auctore meruisse existimo Clarissimum Seyboldum, *teutonicae interpretationis auctorem, cui vero, proh dolor! vt ingenue profitetur, nulla, nisi Commeliniana editione vti licuit, quum Salmasianam diu frustra quaesiuisset. In primis lectu quoque digna sunt, quae de ipsius fabulae conditione ac pretio praefatus est, ne in ea transferenda apud eruditorum vulgum oleum atque operam perdidisse videretur.*

Quis autem scriptor ille, quem tibi trado, fuerit homo, ex dissertatione cognoscas, de hoc argumento ante hoc triennium a me scripta, vnde potiora nunc quidem repetam. Videtur Achilles *adpellatus fuisse nomine suo, adiecto patris, vel patroni, cognomine, vt vel cum* Casaubono *ad Athenaeum pro Tatii filio, vel cum* Salmasio *in notis pro eius sit liberto habendus. Nomini et cognomini modo praepositum, modo interiectum, modo adfixum vides nomen patriae, quam et stilus arguit, quia multas habet loquutiones, Alexandrinis perquam familiares. Floruit ex* Fabricii Weidleri*que sententiis tertio quartoue aerae Christianae seculo. Patet vero ex variis momentis, in descriptionibus, ritibus, dicendique modo obuiis, recentioris adhuc fuisse aetatis, ac post* Musaeum *vixisse,*

cuius

cuius poetae veneres plures imitatus est. Rhetor *fuit, quo eum ornat honoris titulo* Thomas Magister *voce* ἀναβαίνω· Ἀχιλλεὺς ὁ ῥήτωρ ἐν Λευκίππῃ, *pluraque, vt eruditione abundauit, scripsisse dicitur, astronomica, etymologica et historica, e quibus solus ille liber* περὶ σφαίρας *iniuriam temporis superauit. Certe non video, cur illum ingenii foetum huic* Tatio *cum quibusdam abnegem*, Suidae *nixus testimonio v.* Ἀχιλλεύς· Ἀχιλλεὺς Στάτιος, Ἀλεξανδρεὺς, ὁ γράψας τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα, καὶ ἄλλα ἐρωτικὰ, ἐν βιβλίοις ή. γέγονεν ἔσχατον χριστιανὸς καὶ ἐπίσκοπος. ἔγραψε δὲ καὶ περὶ σφαίρας, καὶ ἐτυμολογίας, καὶ ἱστορίαν σύμμικτον, πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ θαυμασίων ἀνδρῶν μνημονεύουσαν. Ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ κατὰ πάντα ὅμοιος τοῖς ἐρωτικοῖς. *Qui si docet, Christi tandem puriora sacra professum, ad episcopatum, nescio quem, peruenisse* Tatium, *nihil est, cur de eo dubitem, sed hoc cum* Salmasio *nego ac pernego, quod iam tum fuerit castiori addictus religioni, quum suam Leucippen composuit. Sic et* Heliodorus, *auctor Charicleae, fertur ad episcopatum Tricensem in Thessalia euocatus, quo tamen munere tandem abire maluit, quam flammis dare Charicleam, quod prouinciae synodus ab auctore voluerat exigere, narrante* Nicephoro, *Hist. L. XII. c. 34. Sat diu tamen et noster* Achilles *iniquis hominum iudiciis conflictatus est, ab aetate* Photii *(Vid. Bibl. Cod. LXXXVII.) usque ad haec nostra tempora. Nec laudo illud de paederastia colloquium, quod*

minime

minime ferunt teretes aures ac verecundae, tametsi rhetor alium induxerit loquentem, nec suo ipse suffragio argumentum comprobare velle videatur. Tu si vero Leucippen, ad istius genium saeculi conscriptam, Vulcano velis addictam, quot, quaeso, veterum scripta flammis delenda erunt? Spectes potius consilium auctoris, quod nemo non probauerit. Fabula quippe probitatis honorem vindicat: puniuntur mala, virtus tandem triumphat. Totius fabulae princeps argumentum constituit casta virgo, et quoniam haec vbique dominatur, veteres gnomonologi, Antonius *et* Maximus, *quos* Fr. Pithoeus *cum aliis recentioribus imitatur, in aduocandis testimoniis, hoc ab libro petitis, non solent excitare* Achillem Tatium, *vel librum de* Clitophontis *et* Leucippes *amoribus, sed laudant solam* Leucippen. *Haec enim quum parentibus inuitis domo cum iuuene aufugisset, varios labores trinaque mortis pericula subire fingitur, vt exemplum poenae, ob violatam pietatem de ipsa sumtae, praebeat aliis. Quare etiam iusta seruati pudoris praemia in legitimo Clitophontis amplexu non tulit ante, quam cum solicito parente fuisset reconciliata. Dignis laudibus hunc librum prosequitur vetus epigramma, quod ab aliis* Photio, *patriarchae constantinopolitano, inscribitur vulgo, ab aliis* Leonti, *philosopho, rectius* Leontio, *Eudoxiae parenti, socero Theodosii iunioris, et a* Salmasii *deprauatione restitutum ita se habet in Anthologia a* Reiskio *edita p. 126.*

Ερωτα

Ερωτα πικρὸν, ἀλλὰ σώφρονας βίον
Ο Κλειτοφῶντος μὲν παρεμφαίνει λόγος
Ο Λευκίππης δὲ σωφρονέστερος βίος
Απαντας ἐξίστησι, πῶς τετυμμένη,
Κεκαρμένη τε καὶ κατηχρειωμένη,
Τὸ δὴ μέγιστον, τρὶς θανοῦσ' ἐκαρτέρει.
Εἴπερ δὴ καὶ σὺ σωφρονεῖν θέλεις, φίλος,
Μὴ τὴν πάρεργον τῆς γραφῆς σκόπει θέαν,
Τὴν τοῦ λόγου δὲ πρὸς τὴν συνδρομὴν μάθε,
Νυμφοστολεῖ γὰρ τοὺς ποθοῦντας ἐμφρόνως.

Acerbum amorem Clitophontis, at probos castosque mores hic velut pingit liber. Verum in stuporem quemque dat castissima Leucippe, quae contrita fustibus, comarum honore exuta, rupta, mutila admota morti ter, tamen tenuit gradum. Quodsi ergo, amice, castitatem amas quoque, tabulam hancce contemplare vultu non vago: sed disce finem. Amare sobrie docet sancteque amantes hymenaeum capessere.

In argumento castior quidem est Heliodorus, *sed in dictione magis adfectatus, cui* Achilles *longe praestet natiuo lepore ac simplici elegantia, imo longius post se sit relicturus, si potuisset in descriptionibus ac picturis aliquem tenere modum. In his enim tantum displicet luxuries huius ingenii, quantum placet graecitatis venustas, de qua tirones melius e claue iudicabunt, quam in recen-*

recentiores Milesiarum fabularum scriptores graecos, postquam eos omnes edidero, subiiciam, qua de caussa etiam in hoc Tatii indice nihil, nisi quod ad historiam spectet, notatum reperient. Vt vero et stadium, quod ingressus sum, eo celerius decurram, et maior ornatus, maior vtilitas, ad libros illos perueniat, ab eruditis graecarum litterarum amatoribus enixe peto, vt eorum, quae vel ipsi in hoc genus scriptorum, a me publicandorum, commentati fuerint, vel in scriniis seruent ab aliis notata, publica tamen luce non indigna, copiam mihi facere, de suis consiliis per litteras agere mecum coeptisque meis aequi bonique velint consulere. Scribebam Vitebergae Pridie Kalend. Mai. A. C. ∞ I ɔ CCLXXVI.

AXIA-

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΑΤΙΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

ΟΙ ΠΕΡΙ

ΚΛΕΙΤΟΦΩΝΤΑ ΚΑΙ ΛΕΥΚΙΠΠΗΝ

ΛΟΓΟΙ Η

ACHILLIS TATII
ALEXANDRINI

DE

CLITOPHONTIS ET LEVCIPPES

AMORIBVS

LIBRI VIII

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΑΤΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ [1]
ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΚΛΕΙΤΟΦΩΝΤΑ ΚΑΙ ΛΕΥΚΙΠΠΗΝ [2]
ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΚΕΦΑΛ. α΄.

ΣΙΔΩΝ *ἐπὶ θαλάττῃ πόλις, Ἀσσυρίων ἡ θάλασσα, μήτηρ Φοινίκων ἡ πόλις,* [3] *Θηβαίων ὁ δῆμος*

1) ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΑΤΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ] Ita est apud Suidam. Ἀχιλλεὺς Τάτιος Ἀλεξανδρεύς. Noluiſſem tamen mutatum ordinem, qui in omnibus libris ſcriptis reperitur. Ἀχιλλέως Ἀλεξανδρέως Τατίου. Qui ſane mirus eſt, et inſolens. Nam ſi Ἀλεξανδρεὺς ἐθνικὸν ſit nomen pro Alexandrino, in fine locum deberet occupare, non in medio poni nominis et cognominis, vel praenominis ac cognominis, qui nominis locus eſt. Magis etiam mirandum, quomodo inuenitur ſcriptum apud Photium in Bibliotheca, vbi praeponitur Ἀλεξανδρεὺς, hoc modo: Ἀλεξανδρέως Ἀχιλλέως Τατίου. Quod nunquam vidi fieri in nominibus ἐθνικοῖς, vt praeponantur, quae ſemper poſtponi ſolent. Vt eſt ſcriptum in omnibus libris, Ἀλεξανδρεύς, videretur nomen eius fuiſſe proprium. An Ἀλέξανδρος nomen ei fuit, Ἀχιλλεὺς praenomen, Τάτιος cognomen? Vix putem. Sed de his pluribus in Diatriba de nominibus antiquorum Romanorum, quam praefiximus Notis ad Arnobium. Apparet ex his duobus nominibus, libertum fuiſſe hunc Achillem. Achil-

ACHILLIS TATII ALEXANDRINI

DE CLITOPHONTIS ET LEVCIPPES AMORIBVS

LIBER PRIMVS

CAPVT I.

SIDON Phoeniciae princeps ciuitas, Thebanorumque generis origo, in Aſſyrii maris littore poſita

Achilles enim vocabatur proprio nomine, et cum domini cognomine, quod adoptauit ſeruitute emiſſus, *Achilles Tatius*. Sic Ἀχιλλεὺς Ἐπαφρᾶς in veterum inſcriptionibus. Verum de his alibi. Scribitur hoc nomen in libris noſtris cum vnica lambda, Ἀχιλεύς. Nominis ratio, quam illi Grammatici dant, vnicum poſtulat, ſiue a χεῖλος, ſiue a χιλὸς veniat. Certe, vt dixi, libri hic ita ſcribunt, Ἀχιλέως Τατίου. SALMASIVS.

Obſtat Salmaſio codex Bauaricus, in quo legitur: Ἀχιλλέως Ἀλεξανδρέως Τατίου. Ecquis neſcit, duas eiusdem ſoni litteras, in titulis praeſertim, vnica conſignari, idque ſaepiuscule fieri in liquida littera? Vid. REINESII *Var. Lect.* L. XV. p. 118. et *Syntagma Inſcript.* p. 97. Laudatur etiam ab *Harleſio* Celeb. *Orthogr. Cellar.* p. 159. Marmor Romanum, quod habet: VALERIVS ACHILLEVS. Haud quidem negauerim, propter Etymologiam ſcribendum fuiſſe Ἀχιλλέως, ſiue Spanhemii etymon accipias, ſiue aliud. Illud *Canterus* ad *Lycophrona* v. 178. illuſtrat ex antiquo carmine:

δῆμος πατήρ. 4) Δίδυμος λιμὴν ἐν κόλπῳ πλατὺς, ἠρέμα κλείων τὸ πέλαγος. ἡ γὰρ ὁ κόλπος 5) κατὰ πλευρὰν

— — Ἀχιλῆα

Πηλεὺς κικλήσκει χώλειος οὕνεκά μιν.

Nam Thetis, pueros mortales, tamquam se indignos, combustura, a patre superueniente prohibita fuit in vltimo Achille, quum tamen alterum labrum iam combustum esset, vnde post Ἀχιλεὺς dictus esse fertur. Mihi vero magis placet χιλὸς, *pabulum*, quod Achilles a Chirone singulari pabulo, haud quidem oleribus ac herbis, sed medulla ferarum, nutritus esse creditur, vt auctor est Eustathius p. 14. Ἀπὸ τοῦ α στερητικοῦ καὶ τοῦ χιλὸς, ὅ ἐστιν ἡ ἐκ τῶν σπορίμων τροφή. οὐ γὰρ χιλῷ, φασὶν, ἤτοι Δημητριακῷ καρπῷ ἐτράφη ὁ ἥρως, ἀλλὰ ζώων μυελοῖς, βρεφόθεν. Propter Euphoniam igitur simplex λ a grammaticis tandem est geminatum. Nec mireris a *Suida* STATIVM nominari. Nam plenioris soni caussa principiis vocabulorum saepenumero Σ adiicitur. Habent Graeci μέρδω et σμέρδω, μῦς et σμῦς, φαλάγγιον et σφαλάγγιον, μογερὸς et σμογερὸς, φάζω et σφάζω, μικρὸς et σμικρός. Eodem modo *Suidas*, nisi forte locus corruptus sit a librariis, hunc nostrum *Tatium* vocat *Statium*. Neque probabile est, *Statium* fuisse nomen heri manumittentis, adoptatum ab *Achille*, quemadmodum coniicit *Claudius*. Etenim *Gellius Noct. Att.* IV, 19. *Statius*, inquit, *seruile nomen fuit: plerique apud veteres serui eo nomine fuerunt.* BODEN.

2) Τῶν περὶ Κλειτοφῶντα καὶ Λευκίππην] Male legebatur in Editione Heidelbergensi: τῶν ἐπὶ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα. In quibusdam legitur, περὶ Λευκίππης καὶ Κλειτοφῶντος. Sed melius est, quod in scriptis Codicibus pluribus offendi, τῶν περὶ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα. Ita etiam legit in suis Photius. Suidas habet κατὰ. Quod et ipsum rectum est. Ἀχιλλεὺς Τάτιος, Ἀλεξανδρεὺς, ὁ γράψας τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα. Ita etiam in Codice Anglicano superscriptum est pro varia lectione, loco τοῦ περί. SALMAS.

Retinui τὸ περὶ e codice Bauarico. Similiter etiam *Heliodorus*

est. Geminum ea portum amplo admodum sinu, verum aditu angusto, maris aquam sensim accipiente, complectitur.

dorus sua Aethiopica extremo L. X. nominat σύνταγμα τῶν περὶ Θεαγένην καὶ Χαρίκλειαν Αἰθιοπικῶν, neque aliter *Chariton* suos libros περὶ Χαιρέαν καὶ Καλλιῤῥόην. *Longus* tamen per κωτὰ· τῶν κατὰ Δάφνιν καὶ Χλόην et *Eustathius*, siue, vt in quibusdam Codicibus scribitur, *Eumathius* καθ' Ὑσμινίαν καὶ Ὑσμίνην. Nec male in quibusdam legitur περὶ Λευκίππης καὶ Κλειτοφῶντος. Eodem enim modo *Xenophontis Ephesiaca* inscribuntur περὶ Ἀβροκόμου καὶ Ἀνθίας. BODEN.

3) Μήτηρ Φοινίκων ἡ πόλις] *Iustinus* repugnare videtur, XVIII, 3. *Tyriorum res*, inquiens, *a Phoenicibus fuit: qui terrae motu vexati, relicto patriae solo, Assyrium stagnum primo, mox mari proximum litus incoluerunt, condita ibi vrbe, quam a piscium vbertate, Sidona appellauerunt; nam piscem Phoenices Sidon vocant.* Notes vero, quod Sidon eam ob caussam dicta sit μήτηρ Φοινίκων, quod, posteaquam Phoenices eam condiderant, partu clara fuit, aliis vrbibus Phoenicum genitis, vt μήτηρ πόλις eadem sit, quae μητρόπολις, matrix, siue parens plurium oppidorum. Nam secundum *Suidam* μητροπόλεις dicuntur, e quibus coloniae deductae sunt. Iam vero satis liquet, a Phoenicibus, per totum terrarum orbem multas esse vrbes conditas atque in primis e ciuitate Sidoniorum complures esse colonias deductas. Recte igitur vocatur a Tatio μήτηρ πόλις, tum, quia princeps huius regionis ciuitas fuit, tum, quia pluribus Phoenicum vrbibus dedit originem. IDEM.

4) Θηβαίων ὁ δῆμος πατήρ] *Curtius* quidem Lib. IV, c. 19. Thebanorum originem Tyriis tribuit, sed hi ipsi fuere Phoenices. Quare *Isidorus* Orig. XV, 1. *Phoenices a rubro mari profecti, Sidonem vrbem opulentissimam condiderunt ... Ipsi etiam Tyrum in Syria — ipsi Thebas in Boeotia.* Disertis etiam verbis *Plinius* V, c. 19. *Sidon artifex vitri, Thebarumque Boeotiarum parens.* Dicitur

ῥεῖν ἐπὶ δεξιᾷ κοιλαίνεται, στόμα δεύτερον ὀρώρυκται, καὶ τὸ ὕδωρ αὖθις εἰσρεῖ, καὶ γίνεται τοῦ λιμένος ἄλλος λιμὴν, ὡς χειμάζειν μὲν ταύτῃ 6) τὰς ὁλκάδας ἐν γαλήνῃ, θερίζειν δὲ τοῦ λιμένος εἰς τὸ προκόλπιον. Ἐνταῦθα ἥκων ἐκ πολλοῦ χειμῶνος, σῶστρα τε ἔθυον 7) ἐμαυτοῦ 8) τῇ τῶν Φοινίκων· καλοῦσιν αὐτὴν Ἀστάρτην 9) οἱ Σιδώνιοι. Περιιὼν οὖν καὶ τὴν ἄλλην πόλιν καὶ περισκο-

Dicitur *Cadmus*, Agenoris, Sidoniorum regis, filius, conditor fuisse Thebarum, vnde arx *Cadmea* vocata. Hanc ob caussam Sidoniis ortum debere Thebas noster arbitratur. Sed vrbs illa diu ante Cadmum et ipsos Phoenices videtur ab *Ogyge* aedificata secundum *Pausaniam* in Boeoticis p. 548. Γῆν δὲ τὴν Θηβαΐδα οἰκῆσαι πρῶτον λέγουσιν Ἐκτῆνας, βασιλέα δὲ εἶναι τῶν Ἐκτήνων ἄνδρα αὐτόχθονα Ὤγυγον, καὶ ἀπὸ τούτου τοῖς πολλοῖς τῶν ποιητῶν ἐπίκλησις ἐς τὰς Θήβας ἐστὶν Ὠγυγίαι. Idem paullo post mentionem facit portae, quae vocata fuerit Ogygia ab conditore, quem etiam agnoscit Varro de R. R. III, 1. IDEM.

5) Ἡ γὰρ ὁ κόλπος] Ita reposuimus ex libris. Vulgo erat: καὶ γὰρ ὁ κόλπος. SALMASIVS.

6) Ὡς χειμάζειν μὲν ταύτῃ] Legebatur in editione Palatina, ἐν ταύτῃ. Et sic etiam habet Anglicanus Codex. Sed Florentinus et Romanus vt et regii recte legunt: μὲν ταύτῃ. IDEM.

7) Σῶστρα τε ἔθυον] Florentinus non agnoscit illud τε et potest abesse. In reliquis tamen habetur. Idem Florentinus hoc ordine haec legit, Ἀστάρτην αὐτὴν οἱ Σιδώνιοι καλοῦσι. De Astarte Sidoniorum nos alibi. Hic enim decreuimus tantum variarum lectionum numerum recensere, et receptarum a nobis rationem reddere. IDEM.

E codice Bauarico et editione Commeliniana restitui ἐμαυτοῦ. *Sua* enim nauta, seruatus in tempestate, sacra eucharistica et votiua facit deae. Omisi τῇ Θεᾷ, quod forte ex margine irrepserat. Non enim inusitata haec ellipsis est apud graecos. Σῶστρα vero quid fuerint, discimus

Vbi enim dexterum sinus latus curuatur, aditus illic alter patet: per quem aqua rursum illabitur: itaque portus portui adiungitur, vt in illo hyeme, aestate in hoc, tutam naues habeant stationem. Eo cum ex alto tempestate reiectus fuissem, Phoenicum deae, Sidonii Astarten vocant, quae pro recepta salute consueuerunt, sacra feci. Deinceps cum alia ciuitatis loca perlustrarem, ac in deorum tem-

mus ex *Polluce*. Proprie dabantur σῶτρα medico; quae ἰατρεῖα et ἴατρα, teste Hesychio, etiam vocabantur. Vid. *Pollux Onomast.* Lib. VI. c. 41. Deinde sunt praemia, conseruatoribus data, siue homines ii fuerint, siue dii σωτῆρες. Illis coronae, his alia donaria ferebantur, saepe victimae caedebantur. Potissimum ii, qui maris pericula experti erant, aliquid ex instrumentis naualibus consecrabant deo. Huc pertinet Agamemnon, qui Dianae clauum obtulit, in continendis ventis postquam ipsi nauauerat operam. Naufragi autem, in fluctibus seruati, vel tabulas naufragii vestimentaque suspendebant in templo Isidis, vel hostias mactabant in honorem deûm. Σῶτρα vel σωτήρια illa sacrificia fuere nominata, quibus ii, qui votis se in periculo obstrinxerant, impetrata salute, iustam mercedem diis persoluerent. Ita Antoninus, occiso Geta, structas sibi insidias seque praeuento insidiatore seruatum simulans, votiua sacra offert apud *Herodianum* IV, 4, 12 ἔθυέ τε σωτήρια.

BODEN.

8) Ἑρμαντῦ] Si retinenda lectio Salmasii videtur ἐν αὐτῷ subintelligendus est portus. Erant enim in ipsis portubus fana extructa, quod locus docet apud *Ciceronem de Inuent.* L. II. *Casu erat in eo portu fanum Dianae eius, cui vitulum immolari non licebat.*

BERGER.

9) Ἀστάρτην] Legendus est hic inprimis locus apud *Ciceronem de Nat. Deorum* L. III. c. 23. *Venus prima Caelo et Die nata — altera, spuma procreata — tertia, Ioue nata et Diana, quae nupsit Vulcano — quarta, Syria, Tyroque concepta:*

ρισκοπῶν τὰ *ἀναθήματα,[10]) ὁρῶ γραφὴν ἀνακειμένην γῆς ἅμα καὶ θαλάσσης. Εὐρώπης ἡ γραφή. Φοινίκων ἡ θαλάττα. Σιδῶνος ἡ γῆ. Εν τῇ γῇ λειμὼν, καὶ χορὸς παρθένων. Εν τῇ θαλάττῃ ταῦρος ἐπενήχετο, καὶ τοῖς νώτοις καλὴ παρθένος ἐπεκάθητο, ἐπὶ Κρήτην τῷ ταύρῳ πλέουσα. Εκόμα[11]) πολλοῖς ἄνθεσιν ὁ λειμών. δένδρων αὐτοῖς ἀνεμέμικτο φάλαγξ καὶ φυτῶν. συνεχῆ τὰ δένδρα. συνηρεφῆ τὰ πέταλα. συνῆπτον οἱ πτόρθοι[12]) τὰ φύλλα, καὶ ἐγίνετο τοῖς ἄνθεσιν ὄροφος[13]) ἡ τῶν φύλλων

cepta: quae Astarte vocatur: quam Adonidi nupsisse proditum est. IDEM,

Αστάρτην] De hac consule *Io. Seldeni de diis Syris Syntagma* II. c. 2. vbi ex proposito de Astarte agitur. Dubitat vero Gallicus interpres, hoc quidem loco Venerem vocari Astarten, quippe quam *Tatius* reliquis locis omnibus Αφροδίτην appellare consueuerit. Placet eius coniectura, fuisse *Arathin*, f. *Atergatin*, Semiramidis matrem, Syriae reginam, cui votiua sacra facta sint. Hanc referunt ob amissum pudorem tantum animo dolorem concepisse, vt sese in vndas dederit praecipitem, quumque cadauer eius ab vrinatoribus reperiri non potuisset, creditum esse, quod in piscem sit, vel in deam marinam, transformata. Quum deinceps a piscium esu vicini populi religiosissime abstinerent, quidam eam dictam volunt Atergatin, quasi ἀτεργατίδος, quod Syris *sine piscibus* sonat, nisi forte nomen duxerit ab אדיר דג *piscis potens*, quia saepius etiam venit nomine Atargatae et Adergatis. Dea enim marina facie humana fuisse dicitur, reliquo corpore in piscem desinente, vnde *Plinius* H. N. V, c. 23. *prodigiosam* eam vocat. Vero autem similius, huic, tamquam aquarum numini, in fluctibus vota esse facta atque in portu soluta. Quamquam Venus etiam quaedam est marina, quae ab ipso *Tatio* infra L. V. pro maris filia habetur, haud tamen illa solebat a periclitantibus in mari

plis munera tholis suspensa contemplarer, tabulam animaduerti pictam, terram ac mare, necnon Europae fabulam, continentem: ac mare Phoenicum, Sidoniorum terra esse dignoscebatur. In terra pratum erat virginibus refertum. In mari taurus natabat, formosamque humeris puellam sustinens Cretam versus cursum tenebat. Pratum multa florum varietate distinctum, arborumque et fruticum copia interfitum erat: quarum rami atque frondes mutuo complexu ita sese nectebant, vt tecti vsum floribus praesta-

 rent.

ri pro impetranda salute inuocari. BODEN.

10) Ἀναθήματα] Multum lucis adfundit locus Peripli ponti Euxini et Maeotidis paludis, vbi de Achillis insula atque eius fano ibi extructo haec leguntur verba: Καὶ γὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀναθήματα, ἀνάκειται ἐν τῷ ναῷ, φιάλαι καὶ δακτύλιοι καὶ λίθοι τῶν πολυτελῶν καὶ πολυτελεστέρων. Ταῦτα ξύμπαντα χαριστήρια τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ ἀνάκειται καὶ ἐπιγεγραμμένα τὰ μὲν ῥωμαϊκῶς, τὰ δὲ ἑλληνικῶς πεποιημένα ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ μέτρῳ, ἔπαινοι τοῦ Ἀχιλλέως. edit. Oxon. p. 11. Plura de donariis habet *Thomasinus* de votis, donariis, anathematis, tabellis votiuis, qui extat T. XII. thes. Graev.

IDEM.

11) Ἐκόμα] Similis locus apud *Axiochum*: Παντοῖοι δὲ λειμῶνες ἄνθεσι ποικίλοις ἠαριζόμενοι.

BERGER.

12) Οἱ πτόρθοι] Articulus abest in Codice Bauarico et editione Commeliniana.

BODEN.

13) Ἐγίνετο τοῖς ἄνθεσιν ὄροφος ἡ τῶν φύλλων συμπλοκή] Praefero συμπλοκήν, quia meliores codices habent, Latinus interpres olim ita legit, ac vox est *Tatio* familiaris. Saepius infra repetitur hoc sensu p. 51. edit. Salmas. αἱ γείτονες τῶν πετάλων περιπλοκαί, τῶν φύλλων συμβολαί, τῶν καρπῶν συμπλοκαί. Et paullo inferius est etiam ἀνθέων συμπλοκή. Similem descriptionem vide apud *Longum*, *Past.* L. III. ἐν μετεώρῳ δὲ οἱ κλάδοι συνέπιπτον ἀλλήλοις, καὶ ἐπήλλαττον τὰς κόμας·

ἐδόκει

λων συμπλοκή. ἔγραψεν ὁ τεχνίτης ὑπὸ τὰ πέταλα καὶ τὴν σκιάν· καὶ ὁ ἥλιος ἠρέμα τοῦ λειμῶνος κάτω σποράδην διέῤῥει, ὅσον τὸ συνηρεφὲς τῆς τῶν φύλλων κόμης [14]) ἀνέῳξεν ὁ γραφεύς. Ολον [15]) ἐτείχιζε [16]) τὸν λειμῶνα περιβολή· εἴσω δὲ τοῦ τῶν ὀρόφων στεφανώματος ὁ λειμὼν ἐκάθητο. αἱ δὲ πρασιαὶ τῶν ἀνθῶν ὑπὸ τὰ πέταλα τῶν φυτῶν στιχηδὸν [17]) ἐπεφύκεσαν, νάρκισσος, καὶ ῥόδα, καὶ μύῤῥιναι. ὕδωρ δὲ κατὰ μέσον [18]) ἔῤῥει τοῦ λειμῶνος τῆς γραφῆς, τὸ μὲν ἀναβλύζον κάτωθεν ἀπὸ τῆς γῆς, τὸ δὲ τοῖς ἄνθεσιν καὶ τοῖς φυτοῖς περιχεόμενον. ὀχετηγός τις ἐγέγραπτο δίκελλαν κατέχων, καὶ περὶ μίαν ἀμάραν κεκυφὼς, καὶ ἀνοίγων τὴν ὁδὸν τῷ ῥεύματι. Εν δὲ τῷ τοῦ λειμῶνος τέλει πρὸς ταῖς ἐπὶ θάλατταν τῆς *γῆς ἐκβολαῖς τὰς παρθένους ἔταξεν ὁ τεχνίτης. τὸ σχῆμα ταῖς παρθένοις καὶ χαρᾶς καὶ φόβου. στέφανοι περὶ τοῖς μετώποις δεδεμένοι· [19]) κόμαι κατὰ τῶν ὤμων λελυμέναι· τὸ σκέλος [20]) ἅπαν

ἰδέαι μὲν τοι καὶ ἡ τούτων φύσις αὐτῆς τέχνης κ. τ. λ. IDEM.

Η τῶν φύλλων συνέχεια]. Ita reposuimus ex regiis codicibus. Quomodo etiam habuit Florentinum exemplar. In Palatino erat συμπλοκή. Atque ita in Anglicano reperi. Interpres etiam Latinus sic videtur in suo reperisse. Sic enim vertit: *quarum rami atque frondes mutuo complexu se nectebant.* SALMASIUS.

14) Κόμης] Κόμαι hoc loco sunt extremae foliorum partes. BERGER.

15) Ολον ἐτείχισε τὸν λειμῶνα] Legi volueram ἐτείχιζε. Ita in Anglicano et aliis. Sic etiam legit interpres Latinus. SALMAS.

16) Ἐτείχιζε] Sic restitui e codicibus lectionem, quam editor Lugdunensis in nota amplectitur, e textu tamen inique repulerat. JODEN.

17) Στιχηδὸν] Salmasianum est vocabulum στοιχηδὸν, quod expunxi, nusquam locorum reperiundum, sed στιχηδόν. Hoc est apud *Herodianum* IV, 9, 9. Κε-

λίνει

rent. Vmbram quinetiam sub frondibus pictor effinxerat eo artificio, vt locis aliquot radii solis modice pratum illustrarent, tantum scilicet quantum quidem contextas frondes patere voluit pictor. Caeterum harundinum corona pratum vniuersum vndique munierat. Sub foliis fruticum, narcisso, rosa, myrtoque, ordinatim sati puluini cernebantur. Sed et ima ex terra scatebat fons, qui medium pratum, floresque ac plantas, hac illac discurrens, irrigabat. Nec deerat, qui, sumpto ligone riuulo imminens, aquae viam patefaceret. In ea prati parte, quae mare attingebat, virgines pictor expressserat, vultu cum hilaritatem, tum moerorem indicantes. Corollae iis in capite erant, crines per humeros effusi, pedes vinculis exuti, crura vestibus, zona

λέναι δὴ, στιχηδὸν τὰς κοιλίας πάντας διαστῆναι. IDEM.

[18]) Κατάμεσον] Melius distinctim legatur: κατὰ μέσον. SALMAS.

[19]) Δεδεμένοι] Sic reposuimus pro eo, quod erat in editione διαδύμενοι. Sic tamen in Anglicano legitur. Florentinus habet: δεσμούμενοι. IDEM.

[20]) Τὸ σκέλος ἅπαν γεγυμνωμένον] In quibusdam τὸ σκέλος πᾶν. Locum hunc non recte reddidit interpres, dum sic vertit: *Pedes vinculis exuti, crura vestibus zona, genu tenus succinctis nudata.* Ita Graeca distinguenda sunt ac vertenda: Τὸ σκέλος ἅπαν γεγυμνωμένον, τὸ μὲν ἄνω, τοῦ χιτῶνος, τὸ δὲ κάτω, τοῦ πεδίλου. *Crus totum illis nudum, superne quidem tunica, infima vero parte calceo.* Non dicit nudipedes illas Nymphas fuisse, sed crura tantum nudata habuisse, quia cothurnis non euincta. Et superna quidem pars cruris illis nuda, quia vestis ad genu subducta, quae crura non tegebat: in sandaliis autem

ἅπαν γεγυμνωμέναι·[21]) τὸ μὲν ἄνω, τοῦ χιτῶνος, τὸ δὲ κάτω, τοῦ πεδίλου· τὸ γὰρ ζῶσμα μέχρι γόνατος ἀνεῖλκε τὸν χιτῶνα. τὸ πρόσωπον ὠχραί·[22]) σεσηρυῖαι τὰς παρειάς· τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοίξασαι πρὸς τὴν θάλατταν· μικρὸν ὑποκεχηνυῖαι τὸ στόμα, ὥσπερ ἀφήσειν ὑπὸ φόβου μέλλουσαι καὶ βοήν· τὰς χεῖρας ὡς ἐπὶ τὸν βοῦν ὤρεγον. ἐπέβαινον ἄκρας τῆς θαλάττης, ὅσον ὑπεράνω μικρὸν τῶν ταρσῶν[23]) ὑπερέχειν τὸ κῦμα· ἐῴκεισαν δὲ βούλεσθαι μὲν ὡς ἐπὶ τὸν ταῦρον δραμεῖν, φοβεῖσθαι δὲ τῇ θαλάττῃ[24]) προσελθεῖν.[25]) Τῆς δὲ θαλάττης ἡ χροιὰ διπλῆ· τὸ μὲν γὰρ πρὸς τὴν γῆν, ὑπέρυθρον καὶ κυάνεον·[26]) τὸ δὲ πρὸς τὸ πέλαγος, ἀφρὸς ἐπεποίητο καὶ πέτραι καὶ κύματα. αἱ πέτραι τῆς γῆς ὑπερβεβλημέναι, ὁ ἀφρὸς περιλευκαίνων τὰς πέτρας, τὸ κῦμα κορυφούμενον καὶ ἐπὶ τὰς πέτρας λυόμενον εἰς τοὺς ἀφρούς.

autem erant, quae infimam cruris partem non velabant, vt solent cothurni tibiatim calceantes, sed pedem ipsum, tantum, siue etiam pedis plantam. Haec πέδιλα vocat. IDEM.

[21]) Γεγυμνωμέναι] Vel ipsi pedes nudi poterant esse, quidquid etiam *Salmasius* contra monet: amabant enim puellae aqua pedum plantas tingere saepissime. BERGER.

[22]) Ωχραί] *Salmasius* exercit. Plin. negat pallidum colorem hoc innui vocabulo, sed luteum: hoc autem loco profecto nihil aliud significat ac pallidum. IDEM.

[23]) Τῶν ταρσῶν] Translate hoc loco sumitur. Haec enim vox inter alia quoque notat τὸ ἄνω τοῦ ποδὸς, ἢ καὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρός. Vid. *Herodot.* L. I. et ibi interpretes. BERGER.

[24]) Τῇ θαλάττῃ προσελθεῖν] Ita reposuimus ex libris regiis. In Palatino fuit πρόσω ἐλθεῖν. Atque ita etiam in Anglicano, sed male. SALMASIVS.

[25]) Προσελθεῖν] Non tam male scribitur πρόσω ἐλθεῖν, quam iudicat

na genutenus succinctis, nudata: os pallidum, genae contractae, oculi mare intuentes, labia nonnihil hiulca, quasi prae metu vox praeclusa fuisset, manus taurum versus protentae. Ad mare autem eo vsque processerant, vt pedis partem superiorem aqua pertingeret: corporis totius status is erat, vt et ad taurum contendere velle, et vndis credere se vereri viderentur. Mari color inerat duplex: terrae enim propinquior pars subrubebat: remotior vero et profundior caerulea erat. Efficta quoque erat et spuma et scopuli et fluctus. Illic scopuli etiam e terra proiecti extabant: quos e tumescentibus et saxo allisis fluctibus facta spuma dealbabat. Medio in mari pictus taurus

judicat *Salmasius*. Ita quoque reperitur in Heidelbergensi: Πρόσω i. q. τὸ ἐν ποσί, seu τὸ πρὸ ποδῶν. Erat vero ante pedes mare, cui se committere virgines verebantur. Vide similes locos in *Stephani* Thes. Gr. L. T. III. p. 559.

BODEN.

26) Τὸ μὲν πρὸς τὴν γῆν ὑπέρυθρον καὶ κυάνεον] Vereor, vt haec lectio satis vera sit et distinctio. Sic tamen legunt libri, quos vidimus. Nec aliter Anglicanus habet Codex. Puto ita legendum esse ac distinguendum totum locum: τῆς δὲ θαλάττης ἡ χροιὰ διπλῆ. τὸ μὲν γὰρ πρὸς τὴν γῆν ὑπέρυθρον, κυάνεον δὲ τὸ πρὸς τὸ πέλαγος. Dicit duplicem fuisse maris colorem. Prope littus, aquam eius subrubescentem, a littore remotiorem, qua altum mare, subuiridem ac caeruleam visam. Quae sequuntur, alio pertinent, non ad colorem marinae aquae duplicem: ἀφρὸς ἐπεποίητο, καὶ πέτραι, καὶ κύματα. A pictore ait ibidem effictam esse maris spumam et scopulos et fluctus. Quae quare omiserit interpres, nescio.

SALMASIVS.

27) ἐγε-

ἀφρούς. Ταῦρος ἐν μέσῃ τῇ θαλάττῃ ἐγέγραπτο 27) τοῖς κύμασιν ἐποχούμενος, ὡς ὄρους ἀναβαίνοντος τοῦ κύματος, ἔνθεν 28) καμπτόμενον τοῦ βοὸς κυρτοῦται τὸ σκέλος. 29) Ἡ παρθένος μέσοις ἐπεκάθητο τοῖς νώτοις τοῦ βοὸς, οὐ περιβάδην, 30) ἀλλὰ κατὰ πλευρὰν, ἐπὶ δεξιὰ συμβᾶσα τὼ πόδε, τῇ λαιᾷ 31) τοῦ κέρως ἐχομένη, ὥσπερ * ἡνίοχος χαλινοῦ. καὶ γὰρ ὁ βοῦς ἐπέστραπτο ταύτῃ μᾶλλον πρὸς τὸ τῆς χειρὸς ἕλκον ἡνιοχούμενος. Χιτὼν ἀμφὶ τὰ στέρνα τῆς παρθένου μέχρις αἰδοῦς, 32) τοὐντεῦθεν ἐπεκάλυπτεν χλαῖνα τὰ κάτω τοῦ σώματος. λευκὸς ὁ χιτών. ἡ χλαῖνα 33) πορφυρᾶ. τὸ δὲ σῶμα διὰ τῆς ἐσθῆτος 34) ὑπεφαίνετο. 35) Βαθὺς ὀμφαλὸς,

27) Ἐγέγραπτο] Emenda: ἐγγέγραπτο. Sit paullo infra: οἵτινες ἂν αὐτῶν ἐγγεγράφθαι καὶ τὰ κύματα. BODEN.

28) Ἔνθεν] Codex Bauaricus habet ἔνθα. Monet hoc, vt putem, forte legendum esse: ἐν θαλάσσῃ. IDEM.

29) Ἔνθεν καμπτόμενον τοῦ βοὸς κυρτοῦται τὸ σκέλος] Ita Florentinum Exemplar, vt et Regium. Quod cum in ora mei codicis adnotassem, arripuit corrector. Probo tamen magis editam, cui et reliqui scripti consentiunt, cum hac interpunctione: ὡς ὄρους ἀναβαίνοντος τοῦ κύματος, ἔνθεν καμπτόμενον τοῦ βοὸς κυρτοῦται τὸ σκέλος. Qua taurus ille volumina crurum sinuabat et curuabat, ad ingrediendum per mare, videbatur illic quasi mons e mari exsurgere, ac sese ex vndis attollere. SALMAS.

30) Οὐ περιβάδην] POLLVX L. III. C. XIII. Περιβάδην ἐστὶ, τὸ ἐπαλλάξαι τοὺς πόδας, alternatim pedes permutare. Ita concinne sessio equitis exprimitur. BODEN.

31) Τῇ λαιᾷ] In multis haec quidem descriptio raptus Europae conuenit cum Ouidiana Metam. L. II, 950. seqq. Poeta tamen in nonnullis abit a pictore. In tabula nostra sinistra manu virgo tenet cornu, in Ouidiana se aliter habet:

— *dextra cornum tenet, altera dorso*
Imposita est.

Eadem sessio conspicitur in numo

rus ab vndis vehebatur, montis instar attollente se vnda, qua bouis crura flectebantur. tauri dorso virgo insidebat, non equitum more, sed vtrisque dexterum in latus pedibus apte demissis; laeuaque cornu, quomodo habenas aurigae solent, tenebat: manum enim taurus sequebatur. Virginis pectus ad pudenda vsque alba tunica, corpus reliquum purpurea laena contegebatur: omnia tamen per vestem cernere licebat. Nam et profundus vmbilicus, et planus venter et angusta ilia, pectus in acutum dilatabatur, papil-

-mo Gortynio apud *Begerum Thes. Brandenburg.* T. I. p. 400. et in gemma p. 195. Contrarium vero habitum exhibet gemma Maffejana, quae cum tabula, ab auctore descripta, magis conuenit. Ectypon habes in *Lipperti Dactyliotheca Mill. I. P. I. n* 14. Cf. *Montefalconii Recueil d' Antiquité T. I. pl.* 19. *et Mariettii Recueil des pierres gravées du Cabinet du Roi* T. II, 23. Maxime respondent picturae Achilleae loci *Nonni Dionys.* I, 61. seqq. et LVCIANI *extremo dial. marin.* coll. *Moscho Idyll.* II, 80 sqq. E recentioribus officium coniugiale e diis bestiisque maritimis auxit non sine luxuria ingenii *Metastasius* in Idyllio: *Il Ratto d' Europa* Vol. VI. p. 358. IDEM.

32) Μίχεις αἰδῶς] Ita Florentinus. In Anglicano, μίχεις αἰδῶ. Et ad oram insertum εἰς, vt esset, μίχεις εἰς αἰδῶ. Atque ita editum in Palatina editione. Nos alteram probauimus.

SALMASIVS.

33) Χλαῖνα idem est ac στολὴ, vestis pedes defluens ad imos, additur et diis a poetis.

BERGER.

34) Διὰ τῆς ἐσθῆτος] Frequens haec est loquutio *Xenoph. Memorab.* L. II. ἐσθῆτα δὲ, ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα διαλάμποι. ANACR. XXVIII. Διαφαινέτω δὲ σαρκῶν ὀλίγον, τὸ σῶμ' ἐλέγχον.

IDEM.

35) Ὑπεφαίνετο] Ita e codice Baua-

φαλός, γαστὴρ τεταμένη.36) λαπάρα στενή.37) τὸ στέρνον38) εἰς ὀξὺ καταβαῖνον ηὐρύνετο. μαζοὶ τῶν στέρνων39) ἠρέμα προκύπτοντες. ἡ συνάγουσα ζώνη τοὺς μαζοὺς καὶ τὸν χιτῶνα ἔκλειεν,40) καὶ ἐγίνετο τοῦ σώματος κάτοπτρον ὁ χιτών.41) Αἱ χεῖρες ἄμφω διετέταντο, ἡ μὲν ἐπὶ κέρας, ἡ δὲ ἐπὶ

Bauarico reposui pro simplici ἐφαίνετο. Eodem fere modo *Philostr. Iun. Icon.* L. II, 8. edit. Olear. p. 813. Ὁρᾷς δὲ καὶ τὴν ὠλένην, ὡς διὰ λευκῆς τῆς ἐσθῆτος λευκοτέρα ὑποφαίνεται.

BODEN.

36) Γαστὴρ τεταμένη] OVIDIVS ventrem planum commendat Amor. I, 5.

Quam castigato planus sub pectore venter.

Lactantius de opificio dei c. 10. *Pectori subdita est planities ventris*, quam mediam fere *umbilicus non indecenti nota signat*. Opponitur ventri prominentiori, qui turpis habebatur. Eiusmodi venter planus vocatur a *Philostrato Iuniore* ἀπέριττος *Icon.* XV. p. 887.

IDEM.

37) Λαπάρα στενὴ] Ita libri. Editio: λαπάραι στεναί. In Anglicano superscriptum, pro varia lectione, an pro Glossa? λαγών.

SALMASIVS.

38) Τὸ στέρνον] Cod. Bau. τὸ στενόν.

BODEN.

39) Μαζοὶ τῶν στέρνων] Non aliter Galateae forma pingitur a *Philostrato Iun. Icon.* II, 18. p. 841. μαζὸς ὑπανίσταται, et Critheidos *Icon.* II, 8. p. 823. Οἱ μαζοὶ ὀρθοὶ ὑπαυγάζουσι.

IDEM.

40) Η συνάγουσα ζώνη τοὺς μαζοὺς καὶ τὸν χιτῶνα ἔκλειεν] An melior Florentini scriptura? ἡ συνάγουσα ζώνη τὸν χιτῶνα καὶ τοὺς μαζοὺς ἔκλειεν. Vt nimirum zona, quae constringebat tunicam, etiam papillas clauderet et coerceret. Hoc propemodum putem verius. Habuere et fascias, quibus sororiantes papillas comprimebant et compescebant sibi puellae, quas et στηθοδεσμίδας vocabant reliqui Graeci, Attici ταινίας, vt *Moeris Atticista* notat, *Martiali, fascia pectoralis*. Quae fascia tunicam etiam ea parte claudebat et constringebat. Sed ζώνην hic vocat *Tatius*, qua tunica cincta erat, et qua simul papillae comprimebantur et tegebantur.

papillae modice tumebant, zonaque adducta vna cum tunica, quae corporis speculum erat, succingebantur. Manu altera cornu, caudam altera virgo apprehenderat, et vtrisque humeris etiam capitis tegmen vtrin-

bantur. Pro μαζὰς quidam etiam hic libri praeferunt μαστὰς. Ita vocat semper Aristaenetus. Grammatici volunt, μαζὰς esse virorum proprios. Alii hoc discrimen negligunt.

SALMASIVS.

4) Καὶ ἐγίνετο τοῦ σώματος κάτοπτρον ὁ χιτών] Europae, tauro insidentis, in pictura indumenta describuntur, sic perlucida, vt, quidquid benigna concesserat natura, conspicua fuerint. Hunc habitum κάτοπτρον τοῦ σώματος *Tatius* dicit. Elegans videtur comparatio esse. Sed diligentius considerata ὑπὸ περιεργίας λήγει εἰς ψυχρότητα. *Longin.* περὶ ὕψ. sect. IV. Nam ante speculum, et non post, res, quae videri debet, ponenda. At ὁ χιτὼν, qui τοῦ κατόπτρου loco est, est ante σῶμα. Sensus verborum ipse patet, quod solet in frigidis: ipsa abesse verba poterant. *Eustathius*, in ficulneo absurdoque dramate suo, in Ismen. amor. lib. III pag. 82. melius tamen dicit: καὶ ἦν ὁ τῆς κόρης ὀφθαλμὸς οὕτως ἔρωτος κάτοπτρον. Et lib. V. p. 170. Καὶ χάριτας ὅλας, ὡς ἐν κατόπτροις ὑπεζωγράφησε τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ὅλον τὸν ἔρωτα. Melius tamen et ipse eadem speculi similitudine vtitur noster, eod. libr. pag. 35. ὀφθαλμοὶ γὰρ ἀλλήλοις ἀντανακλώμενοι, ἀπομάττουσιν ὡς ἐν κατόπτρῳ τῶν σωμάτων τὰ εἴδωλα. Et pag. 53. Τὸ δὲ ὕδωρ τῶν ἀνθέων ἦν κάτοπτρον. Adde lib. V. pag. 307. ἕλκουσα δὲ τοῦ ἐρωμένου τὸ εἴδωλον ἀεὶ, ἐναπομάττεται τῷ τῆς ψυχῆς κατόπτρῳ — Caeterum non sat felix est subinde *Tatius* in excogitandis similibus. Lib. I. p. 45 pedes salientis equi cum fluctuante naue comparat. En! audi: ὁ δὲ ἵππος τῇ τῶν ποδῶν κυρτούμενος ἁμίλλῃ ἄνω τε καὶ κάτω ποδῶν πρὸς τὴν ἑκατέρων σπουδὴν, δίκην νεὼς χειμαζομένης τοῖς νώτοις ἐκυμαίνετο. Non placet, quod rosam dicit ὀφθαλμὸν ἀνθέων lib. II. pag. 65. Nam frigidum est, velle promiscue

ἐπὶ οὐράν· ἤρτητο δὲ ἀμφοῖν ἑκατέρωθεν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἡ καλύπτρα κύκλῳ τῶν νώτων ἐμπεπετασμένη· ὁ δὲ κόλπος τοῦ πέπλου πάντοθεν ἐτέτατο κυρτούμενος· καὶ ἦν οὗτος ἄνεμος τοῦ ζωγράφου. ἡ δὲ δίκην ἐπεκάθητο τῷ ταύρῳ πλεούσης νηὸς, ὥσπερ ἱστίῳ τῷ πέπλῳ χρωμένη.[42] Ἐπὶ δὲ τὸν βοῦν[43]) ὠρχοῦντο δελφῖνες, ἔπαιζον ἐρωτές. εἶπες ἂν αὐτῶν ἐγγεγράφθαι καὶ τὰ κινήματα.[44]) Ἔρως εἷλκε τὸν βοῦν, Ἔρως μικρὸν παιδίον ἡπλώκει τὸ πτερὸν,[45]) ἤρτητο φαρέτραν, ἐκράτει τὸ πῦρ· ἐπέστραπτο δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Δία[46]) καὶ ὑπεμειδία, ὥσπερ αὐτοῦ καταγελῶν, ὅτι δι' αὐτὸν γέγονε βοῦς.

ΚΕΦΑΛ. β'.

Ἐγὼ δὲ καὶ τ' ἄλλα μὲν ἐπῄνουν τῆς γραφῆς· ἅτε δὲ ὢν ἐρωτικὸς, περιεργότερον * ἔβλεπον τὸν ἄγοντα τὸν βοῦν Ἔρωτα.

miſcue id, quod ſingulari ornamento decorique eſt, *oculum* dicere. Quamuis interdum hoc fieri poteſt. (Hoc autem roſae encomium, quod τῆς κάλλης μένης eſſe praedicatur, *Sapphus* Oda in proſaicam orationem ſoluta, exiſtimatur. Vide fragmentum *Sapphus*, *Henr. Steph.* Lib. II. pag. 15.) Hyacinthum lapideam roſam nominat, lib. II. pag. 85. Et ita porro. Τὸ καὶ in καὶ ἐγίνετο τοῦ σ. κ. ὁ. χ. eleganter ſic reddi poſſe credo: *verbo ut dicam, erat* — Videtur enim ſcriptor, quae hactenus dixerat, vt ſummam faciat dicendorum, quaſi in vnum per iſtud περὶ τὴν νόσον καινόσπουδον colligere velle.

I. B. CARPZOV.

42) Ὥσπερ ἱστίῳ τῷ πέπλῳ χρωμένη] Ita F. et R. quod ſequuti ſumus. In Palatino et Anglicano, ὡσπερεὶ τῷ πέπλῳ ἱστίῳ χρωμένη. Minus bene.

SALMASIVS.

De Galatea PHILOSTRATVS *Icon.* L. II. p. 841. Ηδ' ὑπὲρ κεφαλῆς ἁλιπόρφυρον μὲν λήδιον εἰς τὸν Ζέφυρον αἴρει, σκιὰν ἑαυτῇ εἶναι, καὶ

vtrinque circum humeros effusum sustinebat: cuius sinum depictus ventus ita implebat, vt omni ex parte intumesceret. Puella tauro insidens nauis instar ferebatur, peplo veli vsum praebente. Tauro delphini assultabant, illudebant amores: quorum quidem motus etiam illic pictos esse diceres. Alter amor taurum trahebat, alter paruulus infanti alas expandens, pharetram gestans, faces vibrans; atque ad Iouem conuersus ridebat, quasi eum, quod sua opera in taurum mutatus esset, irrideret.

CAPVT II.

Ego igitur cum alias picturae partes laudabam, tum, quod et ego amori indulgeo, Cupidinem taurum trahentem

καὶ ἴσιον τῷ ἅρματι. Poterat etiam legi ἰσίῳ. BODENVS.

43) Ἐπὶ δὲ τὸν βοῦν] Codex: Περὶ δ. τ. β. IDEM.

44) Ἐγγεγράφθαι καὶ τὰ κινήματα] A. et P. ἀναγεγράφθαι. Reliqui meliores ἐγγεγράφθαι, vt edidimus. SALMAS.

45) Ἔρως μικρὸν παιδίον ἥπλωκει τὸ πτερὸν] Distingue, ἔρως μικρὸν παιδίον, ἥπλωκει τὸ πτερὸν, ἤρτητο φαρέτραν. Vult amorem in ea tabula pusi effigie paruuli pictum. Parum haec expressit interpres, ἔρως εἷλκε τὸν βοῦν, ἔρως μικρὸν παιδίον. IDEM.

Recte mihi videtur Tatius distinguere voluisse inter Cupidinem, qui taurum traheret, et alterum, qui flammam amoris in Iouis pectore excitasset. Illum fingit a pictore factum maiore forma, hunc minore. In gemma laudata alter Europam coronat, alter adnatat.

BODEN.

46) Ἐπέστραπτο δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Δία] Malui, ἐπέστραπτο cum Florentino et Regiis, prae vulgato, quod etiam in Anglicano occurrit, μετεστράπτο.

SALM.

1) Ἀρχα

Ἔρωτα· καὶ, Οἷον, εἶπον, ἄρχει βρέφος οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ θαλάττης;[1]) Ταῦτά μου λέγοντος, νεανίσκος καὶ αὐτὸς παρεστώς· Ἐγὼ ταῦτα ἂν εἰδείην, ἔφη,[2]) τοσαύτας ὕβρεις ἐξ ἔρωτος παθών. Καὶ, Τί πέπονθας, εἶπον, ὦ ἀγαθέ;[3]) καὶ γὰρ ὁρῶ σου τὴν ὄψιν οὐ μακρὰν τῆς τελετῆς τοῦ θεοῦ. Σμῆνος ἀνεγείρεις, εἶπε, λόγων. τὰ γὰρ ἐμὰ, μύθοις ἔοικε. Μὴ κατοκνήσῃς, ὦ βέλτιστε, ἔφην, πρὸς τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ἔρωτος αὐτοῦ, ταύτῃ μᾶλλον ὀνήσειν, εἰ καὶ μύθοις[4]) ἔοικε. Καὶ ταῦτα δὲ λέγων,[5]) δεξιοῦμαί τε αὐτὸν,[6]) καὶ ἐπί τινος ἄλσους ἄγω γείτονος, ἔνθα πλάτανοι μὲν ἐπεφύκεσαν πολλαὶ καὶ πυκναὶ, παρέῤῥει δὲ ὕδωρ ψυχρόν τε καὶ διαυγὲς, οἷον ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης ἄρχεται.[7]) Καθίσας οὖν αὐτὸν[8]) ἐπί τινος θώκου χαμαιζήλου, καὶ αὐτὸς παρακαθισάμενος.

Ὥρα

1) Ἄρχει βρέφος οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάττης] *Longus Poemen.* L. II. Δύναται δὲ τοσοῦτον, ὅσον οὐδὲ ὁ Ζεύς. κρατεῖ μὲν στοιχείων· κρατεῖ δὲ ἄστρων· κρατεῖ δὲ τῶν ὁμοίων θεῶν. BODEN.

2) Ἐγὼ ταῦτα ἂν εἰδείην, ἔφη] Non libuit mutare, cum tamen Florentinus habeat: ἐδείκνυν. In aliis ἐδείκνυεν. Paullo poſt in ora Anglicani adſcriptum eſt τοσαύτας ὕβρεις ἐξ ἔρωτος ζῶν. Melius, quod in aliis, παθών. Vitioſe Anglicanus, ἐξέρωτος παθών. SALM.

3) Ὦ ἀγαθέ] Melius, vt magis Atticum, ὦ 'γαθέ. Atque ita in quibusdam. IDEM.

4) Εἰ καὶ μύθοις] Vix mihi temperare potui, quin mutarem: ἢ καὶ μύθοις. BODEN.

5) Καὶ ταῦτα δὲ λέγων] In aliis: καὶ ταῦτα δὴ λέγων. In Anglicano, vt in editione, ταῦτ' ἤδη λέγων, perperam. SALM.

6) Δεξιοῦμαί τε αὐτὸν[In Florentino: δεξιοῦμαι αὐτόν. ID. Forte legendum: δεξιοῦμαί τε αὐτόν. BODEN.

7) Οἷον

hentem accuratius intuens, ita mecum loquebar: En vt infantis iuſſa coelum, terra, mare faciunt? Tum adoleſcens, qui tum forte aderat, meaque verba intellexerat: Huius equidem, inquit, ego quoque rei teſtis eſſe poſſum, cui tot amoris cauſſa incommoda euenerunt. Tum ego, Cuius nam modi ſunt, inquam, o bone vir, quae perpeſſus fuiſti? tuus enim adſpectus huius dei myſteriis te non abhorrentem declarat. Tum ille: Ad permiſtam, inquit, confuſamque rerum ſeriem commemorandam me reuocas: fabulis enim ea omnia ſimilia ſunt. Tum ego: Ne per Iouem, perque Amorem ipſum, inquam, moleſtum tibi ſit, hac me ratione magis iuuare, tametſi fabuloſa videantur. Haec cum dixiſſem, manu prehenſum hominem vicinum quoddam in nemus perduxi: vbi permultae atque opacae platani ſuccreuerant, perſpicuaque ac tanquam nuper liquefacta niue, frigida aqua dimanabat. Illic cum humili quodam in loco ſedere homi-

 nem

7) Οἷον ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης ἄρχεται] Hoc recepi pro vulgato, ἔρχεται. Quod et ipſum tamen ſe tueri poteſt. Atque ita etiam praefert Anglicanus. In Florentino et Regiis, ἄρχεται, pro quo tamen legi forſitan melius poſſet, vnica littera mutata; ἀρύεται. Limpida ac frigida aqua, ſicut a niue recens reſoluta, hauritur. Si legamus ἄρχεται, quae primulum incipit e niue liquefacta fluere, intelligemus.

SALMAS.

8) Καθίσας οὖν αὐτὸς] Ita operae ediderunt, cum antiqua editio habeat, καθίσας οὖν αὐτὸν. Si αὐτὸς hic legendum, ſcribi debet in ſequenti, καὶ αὐτὸν παρακαθισάμενος. Sic enim legit Exemplar Florentinum. Καθίσας αὐτός, cum ipſe aſſediſſet. Καὶ παρακαθισάμενος αὐτὸν; et cum illum iuuenem iuxta ſe collocaſſet. Scio, καθίζειν cum accuſandi caſu non ſedendi ſignificationem habere, ſed in ſede collocandi. Saepe tamen ſumitur abſolute pro ſedere, vt in

Ὥρα νῦν, ἔφην, 9) τῆς τῶν λόγων ἀκροάσεως. πάντως δὲ ὁ τοιοῦτος τόπος ἡδὺς, καὶ μύθων ἄξιος ὑπάρχει ἐρωτικῶν. 10)

ΚΕΦΑΛ. γ'.

Ο δὲ ἄρχεται λέγειν 1) ὧδε· Εμοὶ Φοινίκη γένος, Τύρος ἡ πατρὶς, ὄνομα Κλειτοφῶν, πατὴρ Ιππίας, *ἀδελφὸς πατρὸς Σώστρατος. οὐ πάντως δὲ ἀδελφοὶ, 2) ἀλλ' ὅσον ἀμφοῖν εἷς πατήρ· αἱ γὰρ μητέρες; τῷ μὲν, ἦν Βυζαντία, τῷ δὲ ἐμῷ πατρὶ, Τυρία. Ο μὲν οὖν τὸν πάντα χρόνον εἶχεν ἐν Βυζαντίῳ· πολὺς γὰρ ὁ τῆς μητρὸς κλῆρος ἦν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐμὸς πατὴρ ἐν Τύρῳ κατῴκει. τὴν δὲ μητέρα οὐκ εἶδα τὴν ἐμήν· ἔτι νηπίῳ 3) γάρ μοι τέθνηκεν. ἐδέησεν οὖν τῷ πατρὶ γυναικὸς ἑτέρας, ἐξ ἧς ἀδελφή μοι Καλλιγόνη γίνεται. καὶ ἐδόκει μὲν τῷ πατρὶ συνάψαι μᾶλλον ἡμᾶς γάμῳ· 4) αἱ δὲ μοῖραι τῶν ἀνθρώπων

in Actis cap. XII. de Herode: καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, cum in solio sedisset. Atque ita hoc loco accipiendum, si Florentinam lectionem admittimus. Vulgatam tamen magis probem. Nam παρακαθισάμενος infra sic vsurpauit, de eo qui iuxta alium adsedit.

SALMASIVS.

Praetuli καθίσας αὐτόν. Nam *Thomas Magister* docet: Τὸ — καθίζω οὐ μόνον ἀντὶ τοῦ ἕτερον ποιῶ καθίζειν, ἀλλὰ καὶ ἐμαυτόν.

BODEN.

9) Ὥρα νῦν, ἔφην] Sic reposuimus pro vulgato, ὥρα σοι, ita sententia postulante ac libris veteribus addicentibus. Anglicanus tamen habet, vt editum. SALMAS.

Codex et editio Commel. sermonem transferunt ad Clitophontem. Ὥρα σοι, ἔφη.

BODEN.

10) Ο τοιοῦτος τόπος ἡδὺς καὶ μύθων ἄξιος ὑπάρχει ἐρωτικῶν] In Cod. et edit. Commel. desideratur τόπος et ὑπάρχει, quae ellipsis atticum leporem prodit. Vid.

nem iussissem, ipseque pariter assedissem: Tempus est, inquam, initium narrandi vt facias. Delectationis omnino locus hic plenus amatoriisque fabellis plane dignus est.

CAPVT III.

Tum ille ab hoc principio exorsus est dicere: Gentis mihi origo e Phoenicia est, patria Tyrus, nomen Clitophon, pater Hippias, patris frater Sostratus, quod quidem ad patrem attinet: nam matres duae fuere, Sostrati Bysantia, Hippiae Tyria. Sostratus Bysantii, propterea quod inibi matris haereditatem sane non exiguam creuerat, semper commoratus est: pater meus Tyri. Matrem ipse meam nunquam vidi, vt quae suum infante me obierit diem: itaque alteram sibi pater vxorem adiunxit: ex qua sororem mihi nomine Calligonen genuit, quam mihi vxorem dare decreuerat. Sed potentiora hominibus fata mihi aliam seruabant. Frequenter

 autem

Vid. *Lamb. Bos* Ellipses Graecae p. 332. edit. Schweb.

IDEM.

1) Ἄρχεται λέγειν] Omisi articulum, quem Codex omiserat Bauaricus. Alii exhibent: ἄρχεται τοῦ λέγειν. Neque hi male. Saepius enim deest substantiuum verbo cognatum, vt plenius scribendum sit ἄρχεται ἀρχὴν τοῦ λέγειν. Notum illud *Homeri:* Μύθων ἦρχε.

IDEM.

2) Οὐ πάντως δὲ ἀδελφοί] Poterat et retineri vulgatum, οὐ πάντα δέ. Quod etiam libri quidam exhibent. SALMAS.

3) Ἔτι νηπίῳ] Praetulerim ἐπὶ cum *Hemsterhusio* ad *Lucian.* T. I. p. 357. Ita etiam Cod. Bauar. et edit. Commel. Prius tamen e Florentinis *Salmasius* edidit. BOD.

4) Συνάψαι μαλλόν ἡμᾶς γάμῳ] Gallicus interpres recte notat ad hunc locum, barbaros eodem patre natas vxores duxisse, id quod apud Athenienses etiam licitum fuit secundum Nepotem. Plura de his *Sam. Petitus*

θρώπων κρείττονες, ἄλλην ἐτήρουν μοὶ γυναῖκα. Φιλεῖ δὲ τὸ Δαιμόνιον πολλάκις ἀνθρώποις τὸ μέλλον νύκτωρ λαλεῖν· ὀυχ ἵνα φυλάξωνται μὴ παθεῖν·[5]) ὀυ γὰρ ἑιμαρμένης δύνανται κρατεῖν· ἀλλ᾽ ἵνα κουφότερον πάσχοντες φέρωσιν. τὸ μὲν γὰρ ἐξαίφνης ἀθρόον καὶ ἀπροσδόκητον ἐκπλήσσει τὴν ψυχὴν, ἄφνω προσπεσὸν, καὶ κατεβάπτισε·[6]) τὸ δὲ πρὸ τοῦ παθεῖν προσδοκώμενον, κατηνάλωσε[7]) κατὰ μικρὸν μελετώμενον τοῦ πάθους τὴν ἀκμήν. Επεὶ γὰρ εἶχον ἔννατον[8]) ἔτος ἐπὶ τοῖς δέκα, καὶ παρεσκεύαζεν[9]) ὁ πατὴρ εἰς νέωτα ποιῆσαι τοὺς γάμους,[10]) ἤρχετο τοῦ δράματος ἡ τύχη. Οναρ ἐδόκουν συμφῦναι τῇ παρθένῳ *τὰ κάτω μέρη μέχρις ὀμφαλοῦ, δύο δ᾽ ἐντεῦθεν τὰ ἄνω σώματα. ἐφίσταται[11]) δέ μοι γυνὴ φοβερὰ καὶ μεγάλη, τὸ πρόσωπον ἀγρία, ὀφθαλμὸς ἐν αἵματι, βλοσυραὶ παρειαὶ, ὄφεις αἱ κόμαι· ἅρπην ἐκράτει τῇ δεξιᾷ, δᾷδα τῇ λαιᾷ. ἐπιπεσοῦσα οὖν μοι θυμῷ, καὶ ἀνατείνασα τὴν ἅρπην, καταφέρει τῆς ἰξύος, ἔνθα τῶν δύο σωμάτων ἦσαν αἱ συμβολαὶ, καὶ ἀποκόπτει μοῦ τὴν παρθένον. περιδεὴς οὖν ἀναθορῶν[12]) ἐκ τοῦ δείματος, φράζω μὲν πρὸς οὐδένα, κατ᾽ ἐμαυτὸν δὲ πονηρὰ ἐσκεπτόμην. Εν δὲ τούτῳ συμβαίνει τοιάδε. Ην ἀδελφὸς

titus Comment. ad leges Atticas Lib. VI. p. 44. et *Ianus Rutgersius Var. Lect. I*, 9. IDEM.

5) Μὴ παθεῖν] Ed. Com. μὴν παθεῖν. IDEM.

6) Κατεβάπτισε] Ed. Com. καταβαπτισθὲν. IDEM.

7) Κατηνάλωσε] Cod. Bau. προκατηνάλωσε. IDEM.

8) Εννατον] Cod. Bau. ἔνατον. Haec verior videtur fuisse scriptura, qua vsus etiam *Homerus* est Iliad. B. Οκτὼ ἀτὰρ μήτηρ ἐνάτη ἦν ἣ τέκε τέκνα. Nec minus affirmat *Henricus Stephanus*,

autem dei mortalibus futura in ſomnis pronunciare conſueuerunt, non quo mala praecauendo euitent, neque enim fato iri obuiam poteſt, ſed quo aequiore, cum euenerint, animo ferant. Repentina enim et inexpectata perculſam improuiſo aduentu mentem frangunt atque proſternunt: praeuiſa vero, et praecauta, dum ad eorum cogitationem animus pedetentim deducitur, longe minus affligunt. Itaque cum nonum et decimum agerem annum, nuptiasque non ita multo poſt pater facturus eſſet, fabulam fortuna incoeptauit. Nam cum me quieti dediſſem, viſus ſum ita cum virgine coniungi, vt a capite ad vmbilicum vſque duo corpora eſſemus, deinceps vero in vnum coaluiſſemus, mulieremque aſpectu horribili, magna ſtatura, vultu agreſti, ſanguineis oculis, genis aſperis, vipereis crinibus, falcem dextera, laeua faculam tenentem, nobis imminere; atque iratam extenta falce plagam, qua duo in vnum corpora coierant, imponere, virginemque a me abſcindere. Quam ob rem timore perculſus, ac ex ſomno excitatus, mala haec nemini palam feci: ſed

 in

nus, ſe, dum ſcripta olim exemplaria cum typographicis contuliſſet, vt plurimum ἔνατος vnico ν apud ipſos etiam ſolutae orationis ſcriptores reperiſſe.

IDEM.

9) Παρεσκεύαζεν] Ed. Com. παρεσκεύασεν. IDEM.

10) Ποιῆσαι τοὺς γάμους] C. B. ποιήσειν. IDEM.

11) Ἐφίσταται δέ μοι] Cod. et ed. Com. ἐφίσταται δή μοι.

IDEM.

12) Ἀναθορῶν] Cod. B. et Ed. Com. ἀναθορῶ.

IDEM.

13) Ἐπι-

φος, ὡς ἔφην, τȣ͂ πατρὸς Σώστρατος. παρὰ τȣ́τȣ τὶς ἔρχεται κομίζων ἐπιστολὴν ἀπὸ Βυζαντίȣ· καὶ ἦν τὰ γεγραμμένα τοιάδε·

Ιππίᾳ τῷ ἀδελφῷ χαίρειν Σώστρατος.

Ηκȣσι πρὸς σὲ θυγατὴρ ἐμὴ Λευκίππη, καὶ Πανθία γυνή. πόλεμος γὰρ περιελαύνει[13]) Βυζαντίȣς Θρᾳκικός. Σῶζε δέ μοι τὰ φίλτατα τȣ͂ γένȣς μέχρι τῆς τȣ͂ πολέμου τύχης.

ΚΕΦΑΛ. δ΄.

Ταῦτα ὁ πατὴρ ὁ ἀναγνȣ̀ς, ἀναπηδᾷ, καὶ ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐκτρέχει, καὶ μικρὸν ὕστερον αὖθις ἐπανῆκεν. εἵπετο δὲ αὐτῷ κατόπιν πολὺ πλῆθος οἰκετῶν καὶ θεραπαινίδων, ἃς συνεκπέμψας ὁ Σώστρατος ἔτυχεν ταῖς γυναιξίν. Εν *μέσῳ δὲ ἦν γυνὴ μεγάλη[1]) καὶ πλουσία τῇ στολῇ. ὡς δὲ ἐπέτεινα[2]) τȣ̀ς ὀφθαλμȣ̀ς ἐπ' αὐτὴν,[3]) ἐν ἀριστερᾷ παρθένος ἐμφαίνεταί μοι, καὶ καταστράπτει μȣ τȣ̀ς ὀφθαλ-

[13]) Πόλεμος γὰρ περιελαύνει] Ita et Anglicanus. In Florentino legitur: Πόλεμὸς γὰρ περιλαμβάνει Βυζαντίȣς Θρακικός. Quod et ipsum rectum est, immo, si quid iudico, melius edito. SALM.

Illustrat POLYBIUS: Αΐδιον, inquit, ἔχουσι (Βυζάντιοι) πόλεμον καὶ δυσχερῆ πρὸς τȣ́τȣς (Θρᾷκας) lib. IV. c. 45. Edit. Gron. 1670 Amstel. BERGER.

Vix improbauerim communem lectionem περιελαύνει, quippe quae hic omnino locum habere potest, siue grauiorem vexationem respicias, quam vocabuli vim probat finis orationis Demosteneae ΠΡΟΣ ΦΑΙΝΙΠΠΟΝ, siue animum adiicias ad Thracas bellum inferentes, quorum equestris gloria celebratur apud veteres. Etenim hi nonsolum equitatu praeualebant, sed currus etiam falcatos admiscebant militiae. Iam vero constat, ἐλαύνειν et composita apud Xenophontem saepius de agitatione equorum et curruum

in eorum cogitatione ſolus verſabar. Interea Byſantio literae ab eo, quem dixi patris mei fratre, hoc exemplo allatae ſunt:

Soſtratus Hippiae Fratri S. D

Leucippe filia, et Panthia vxor mea proficiſcuntur ad te: bellum enim a Thracibus Byſantiis infertur. Tu chariſſima pignora nobis ad belli exitum vſque cuſtodi. Vale.

CAPVT IV.

Cognita literarum ſententia conſurrexit pater, ſtatimque ad mare ſe contulit: atque haud multo poſt magna cum ſeruorum, ancillarumque, quas cum vxore ac filia Soſtratus miſerat, turba ſequente reuerſus eſt. Inter eas mulier erat procera, precioſamque ſtolam induta: in quam ſimul atque oculos intendi, ad ſiniſtram virgo incedens mihi apparebat, cuius adſpectus vehemen-

ruum poni, (*Buddaei Comment. Linguae Gr.* p. 1246) veroque non eſt diſſimile ad equeſtrem ipſorum militiam, qua Byzantinos vrſiſſent, a Soſtrato forte reſpici. Praefero tamen ob conſtructionem verborum ſignificatum priorem, quo vis bellicae tempeſtatis indicetur. BOD.

[1]) Γυνὴ ἡ μεγάλη] Melius legatur; ἐν μέσῳ δὲ ἦν γυνὴ μεγάλη καὶ πλουσία. Et ſic editum volui, quomodo et libri ſcribunt. SALM.

In editionibus legebatur ἐν μέσοις δὲ ἦν γυνὴ ἡ μεγ. κ. π. Romanus et Florent. pro δὲ habent δὴ. BODEN.

[2]) Ὡς δὲ ἐνέτεινα] In Romano et Florentino ὡς δὲ ἐπέτεινα. Et ſic Regii. Inde ἐπίτονον βλέμμα. SALMAS.

In Bau. codice et Comeliniana leg. ἐνέτεινα. Melius Rom. et Flor. quos ſequutus ſum. BODEN.

[3]) Καταστράπτει μοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' αὐτὸν] Eodem fere modo

ὀφθαλμοὺς 3) τῷ προσώπῳ. τοιαύτην εἶδον ἐγώ ποτε ἐπὶ ταύρῳ γεγραμμένην Εὐρώπην 4) ὄμμα γοργὸν ἐν ἡδονῇ 5) κόμη ξανθὴ, τὸ ξανθὸν οὖλον· ὀφρὺς μέλαινα, 6) τὸ μέλαν ἄκρατον· λευκὴ παρειά· τὸ λευκὸν εἰς μέσον ἐφοινίσσετο, καὶ ἐμιμεῖτο πορφύραν, οἵαν εἰς τὸν ἐλέφαντα 7) Λυδίη βάπτει γυνή· τὸ στόμα ῥόδων ἄνθος ἦν, 8) ὅταν ἄρχηται τὸ ῥόδον ἀνοίγειν τῶν φύλλων τὰ χείλη. Ὡς δὲ εἶδον, εὐθὺς ἀπωλώλειν. κάλλος γὰρ ὀξύτερον τιτρώσκει βέλους, 9) καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τὴν ψυχὴν καταῤῥεῖ.

modo apud *Heliodorum* capta virgo, Thyamidem contuita, pulchritudine sua, tamquam fulgore quodam obruit, Ηλίου ἢ πρότερον αὐτὸν τῷ κάλλει καταστράψασα. L. I. p. 41. edit. Comel. IDEM.

4) Γεγραμμένην Εὐρώπην] Sic correxi ex libris. Editio habet, σελήνην. Nec aliter est in Anglicano. (et Bauarico B) Quod vitiosum. Interpres etiam legit, Εὐρώπην, vt ex versione eius apparet.

SALM.

5) Ὄμμα γοργὸν ἐν ἡδονῇ] Apud *Heliodorum* de Chariclea: Τὸ βλέμμα κεκίνητο πρὸς τὸ γοργότερον. Accedit illud *Anacreontis* de Bathyllo Carm. XXIX, 12.

Μέλαν ὄμμα γοργὸν ἔστω,
Κεκερασμένον γαλήνῃ.

Et *Silius Italicus* de Scipione:

— *Flagrabant lumina miti*
Adspectu gratusque inerat
visentibus horror.

Punic. V, 562, sequ. Cf. *Iunius de pictura vet.* p. 243.

BOD.

6) Ὀφρὺς μέλαινα] Vid. *Iunius* l. c. p. 245. IDEM.

7) Εἰς τὸν ἐλέφαντα] *Seyboldus Cel.* notauit ad interpretationem huius libri germanicam, expressum hoc loco esse Homeri carmen Iliad. IV, 141.

Ὡς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνὴ
φοίνικι μιήνῃ
Μηονὶς, ἠὲ Κάειρα, παρήϊον ἔμ-
μεναι ἵππων.

Videtur id ipsum Virgilius imitatus XII, 67 seqq.

Indum

vehementer tangebat oculos meos. Sic ego depictam videram Europam in tauro. Erant ei quadam cum iucunditate truces oculi, crines flaui crispique, supercilia puro nigrore delibuta, genae candidae: nisi quod earum medium rubore purpuram, qua Lydiae mulieres ebur inficiunt, imitante suffusum erat: os rosae foliorum labra aperire incipienti persimile. Itaque statim, vt eam contemplatus sum, occidi. Forma enim ad inferendum vulnus telo acutior est, per oculosque amatorio vulneri aditum patefaciens

Indum sanguineo veluti violauerit ostro
Si quis ebur, aut mixta rubent vbi lilia multa
Alba rosa: talis virgo dabat ore colores.

Proxime vero ad nos pertinet locus *Claudiani de raptu Proserp.* I, 274.

— *Non sic decus ardet eburnum*
Lydia Sidonio quod femina tinxerat ostro.

Tinctum vero ebur, ne iniuria temporis candor in flauedinem transiret. Praeter Lydiam tinctura Sardonica celebratur, quae in prouerbium abiit. Dicitur enim βάμμα Σαρδιανικὸν de rubore, qui vel a pudore, vel a sanguine, plagis emisso, infunditur, apud *Aristophanem*. Vid. *Erasmi Adagia Chil.* II. *Cent.* IIX. n. 99. Sine translatione id exprimit *Eustathius de amoribus Ism.* L. III. Τῆς παρειᾶς τὸ λευκὸν ἄκρατον, ὡς ὅσον οὐκ ἠρυθραίνετο.

IDEM.

8) Τὸ στόμα ῥόδων ἄνθος ἦν] Frequens auctoribus comparatio. *Martialis* de Amazonico puero IV, 42:

Paestaniis rubeant aemula labra rosis.

Et noster *Achilles* L. II. Ἐδόκει τὸ ῥόδον ἐπὶ τῶν χειλῶν αὐτῆς, ὥσπερ τοῦ κάλυκος τὸ περιφερὲς εἰς τὴν τοῦ στόματος ἔκλεισε μορφήν. Cf. IVN. de pictura veterum p. 253. qui locum etiam *Eustathii* de Amorib. Ismen. adfert, huic non dissimilem: Ἀμφω τὰ χείλη φοινίσσεται· ὥσπερ ἰδὼν ῥόδον ἐκθλίψαι τὴν κόρην τοῖς χείλεσι.

IDEM.

9) Κάλ-

ρεῖ. ὀφθαλμὸς γὰρ ὁδὸς ἐρωτικῷ τραύματι. Πάντα δὲ με εἶχεν ὁμοῦ, ἔπαινος, ἔκπληξις, τρόμος, αἰδὼς, ἀναίδεια· ἐπῄνουν τὸ μέγεθος, ἐκπεπλήγμην[10]) τὸ κάλλος, ἔτρεμον τὴν καρδίαν, ἔβλεπον ἀναιδῶς, ᾐδούμην ἁλῶναι. τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ἀφέλκειν μὲν ἀπὸ τῆς κόρης[11]) ἐβιαζόμην· οἱ δὲ οὐκ ἤθελον, ἀλλ᾽ ἀνθεῖλκον ἑαυτοὺς ἐκεῖ τῷ τοῦ κάλλους ἑλκόμενοι πείσματι,[12]) καὶ τέλος, ἐνίκησαν.

ΚΕΦΑΛ. ε΄.

Αἱ μὲν δὴ κατήγοντο πρὸς ἡμᾶς, καὶ αὐταῖς[1]) ὁ πατὴρ μέρος τι τῆς οἰκίας ἀπονεμόμενος,[2]) εὐτρεπίζει δεῖπνον.

9) Κάλλος δ᾽ ὀξύτερον τιτρώσκει βέλους κ. τ. λ.] Vide ad hunc locum Ioán. Gebhardum, anim. ad Propert. pag. 222. Sacramento contenderem, Achillem oculos ad Musaei locum habuisse a versu 92 ad 98. (Neque enim Achillem Musaeo antiquiorem cum Schradero facio, in praefat. ad Musaeum, pag. 18) Quod Salmasium fugisse miror. Illius verba haec sunt:

Κάλλος γὰρ περίπυστον ἀμωμήτοιο γυναικὸς
Ὀξύτερον μερόπεσσι πέλει πτερόεντος ὀϊστοῦ.
Ὀφθαλμὸς δ᾽ ὁδός ἐστιν ἀπ᾽ ὀφθαλμοῖο βολάων
Ἕλκος ὀλισθαίνει, καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὁδεύει.

Εἷλε δέ μιν τότε θάμβος, ἀναιδείη, τρόμος, αἰδώς.
Ἔτρεμε μὲν κραδίῃ, αἰδὼς δέ μιν εἶχεν ἁλῶναι.
Θάμβεε δ᾽ εἶδος ἄριστον, ἔρως δ᾽ ἀπενόσφισεν αἰδῶ.

Conf. lib. V. p. 307. ἡ δὲ τῆς θέας ἡδονὴ διὰ τῶν ὀμμάτων εἰσρέουσα, τοῖς στέρνοις ἐγκάθηται· ἕλκουσα δὲ τοῦ ἐρωμένου τὸ εἴδωλον ἀεί. — — Sic etiam Philemon, Comicus, apud Clement. Alex. Strom. VI. pag. 205.

Ὁρῶσι πάντες πρῶτον. εἶτ᾽ ἐθαύμασαν.
Ἔπειτα δ᾽ ἐθεώρησαν. εἶτ᾽ εἰς ἐλπίδα
Ἐνέπεσαν· οὕτω γίνετ᾽ ἐκ τούτων ἔρως.

Eustathius, in Ismeniae et Ismenes

faciens in animum penetrat. Omnia me simul agitabant laus, admiratio, tremor, pudor, impudentia, et proceritatem laudare, et pulchritudine obstupefieri, et corde tremere, et oculis lasciuius intueri, ac ne deprehenderer vereri coactus sum: saneque oculos a virgine auertere conabar: sed illi repugnabant, formaeque suauitate pellecti eo sese referebant, et victoria tandem potiti sunt.

CAPVT V.

Caeterum mulieribus intro ad nos ductis, domusque parte quadam eis attributa, pater coenam parari iussit: ac

nes amor. lib. III. pag. 97. ὀφθαλμὸς ἐν ἔρωτι ἀνάπτει τὸν ἔρωτα. Similem in modum Iudaeorum prouerbium ad h. l. adduxit Gilbert. Gaulminus, in not. ad Eustath. pag. 20. Propterea monet Hecuba Menelaum, vt sibi adspectu Helenes interdicat. Troadib. vers. 891.

Ὁρῶν δὲ τήνδε, φεῦγε μή σ᾽ ἕλῃ πόθῳ.

Ἁλίσκεσθαι, versu 97 est amore capi per se solum. Vt, quum Manto Abrocomem perdite amasset, apud Xenophontem, Ephesiacor. lib. II. pag. 24. αὕτη ἡ Μαντὼ ἐκ τῆς συνήθους Ἀβροκόμου διαίτης ἁλίσκεται καὶ ἀκατασχέτως εἶχε. Pro quo idem Ephesius, lib. I. pag. 4. dicit: καὶ ἁλίσκεται Ἄνθεια ὑπὸ τοῦ Ἀβροκόμου. Vbi vero ἔρωτι intelligendum esse, recte vir doctissimus quidam in Miscell. Obseru. Vol. VI. tom. I. pag. 320. docet, ac exemplis illustrat, quem vide.
CARPZOVIVS.

10) Ἐκπεπλήγμην] Ita in libris optimis pro ἐξεπεπλήγμην, quia saepenumero in hoc tempore scriptores αὔξησιν omittunt.
BOD.

11) Ἀφέλκειν μὲν ἀπὸ τῆς κόρης] In Florentino ἐφέλκειν, sed male.
SALM.

12) Τῷ τοῦ κάλλους ἑλκόμενοι πείσματι] Formae illicio persuasi et adducti. Sic reponere placuit, pro vulgata lectione, πταίσματι. In aliis codicibus, ῥεύματι, non tam bene.
ID.

) Καὶ

δεῖπνον. καὶ ἐπεὶ καιρὸς ἦν, συνεπίνομεν κατὰ δύο τὰς *κλίνας διαλαχόντες. οὕτω γὰρ ἔταξεν ὁ πατήρ· αὐτὸς κἀγὼ τὴν μέσην, αἱ μητέρες αἱ δύο τὴν ἐν ἀριστερᾷ, τὴν δεξιὰν εἶχον αἱ παρθένοι. Ἐγὼ δὲ ὡς ταύτην ἤκουσα τὴν εὐταξίαν, μικροῦ προσελθὼν 3) τὸν πατέρα κατεφίλησα, ὅτι μου κατ᾽ ὀφθαλμοὺς 4) ἀνέκλινε 5) τὴν παρθένον. Τί μὲν οὖν ἔφαγον, μὰ τοὺς θεοὺς, ἔγωγε οὐκ ᾔδειν. ἐῴκειν γὰρ τοῖς ἐν ὀνείροις ἐσθίουσιν. ἐρείσας δὲ κατὰ τῆς στρωμνῆς τὸν ἀγκῶνα, καὶ ἐγκλίνας 6) ἐμαυτὸν, ὅλοις ἔβλεπον τὴν κόρην τοῖς προσώποις, κλέπτων ἅμα τὴν θέαν· 7) τοῦτο γάρ μοι ἦν τὸ δεῖπνον. Ὡς δὲ ἦμεν 8) ἀπὸ τοῦ δείπνου, παῖς ἔρχεται κιθάραν ἁρμοσάμενος, τοῦ πατρὸς οἰκέτης, καὶ ψιλαῖς τὸ πρῶτον διατινάξας ταῖς χερσὶ, τὰς χορδὰς ἔκρουε· καί τι κρουμάτιον ὑπολιγήνας 9) ὑποψιθυρίζουσι τοῖς δακτύλοις, μετὰ τοῦτο ἤδη τῷ πλήκτρῳ τὰς χορδὰς ἔκρουεν, καὶ ὀλίγον ὅσον κιθαρίσας συνῇδε τοῖς κρούμασι. τὸ δὲ ᾆσμα ἦν, Ἀπόλλων μεμφόμενος φεύγουσαν τὴν Δάφνην, καὶ *διώκων 10) ἅμα καὶ μέλλων καταλαμβάνειν· καὶ γινομένη φυτὸν ἡ κόρη, καὶ Ἀπόλλων τῷ φυτῷ στεφανούμενος. 11) Τοῦτό μου μᾶλλον ᾀσθὲν εἰς τέλος τὴν ψυχὴν ἐξέκαυ-

1) Καὶ αὐταῖς] F. καὶ αὐτοῖς. De mulieribus tamen sermo est. IDEM.

2) Ἀποτιμώμενος] Ita e Bauarico restituendam puto lectionem, quum in editionibus esset, ἀπονεμόμενος. BOD.

3) Προσελθὼν] Bau. Προελθών. IDEM.

4) Κατ᾽ ὀφθαλμοὺς] B. Κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς. IDEM.

5) Ἀνέκλινε τὴν παρθένον] Notant, in Florentino legi, ἐνέκλινε. Quod non probo: et puto, qui contulerunt, non recte legisse, cum in veteribus libris initio dictionum saepe α et ε simili modo scribantur. SALM.

6) Ἐγκλίνας ἐμαυτὸν] B. et ed. Com. ἑαυτόν. BOD.

7) Κλί-

ac quoniam tempus eius venerat, bini ſingulis lectis accubuimus, huiusmodi ab Hippia ordine adhibito, vt ipſe et ego mediam, matres ſiniſtram, dextram virgines obtinerent. Quod cum ipſe animaduertiſſem, parum abfuit, quin ad patrem, propterea quod virginem exaduerſum oculis meis collocauerat, oſculando procederem. Verum enimuero quid in ea coena comederim, ita me Dii ament, dicere haud ſcio, iis nimirum ſimilis, qui coenare ſeſe ſomniant, ſed cubito menſae innixus, ac toto capite inclinatus, puellam contemplabar, illius interim obtutus ſuffurans: atque hoc mihi coena erat. Poſteaquam finis edendi factus eſt, e pueris domeſticis vnus cum cithara proceſſit: ac primum nudis manibus fidem tentans, exilem quendam ſonum, digitis murmur adiuuantibus, edidit. Deinde ſumpto plectro, cum aliquantulum chordas percuſſiſſet, citharae ſono vocem ipſe ſuam addidit: concinuitque, vt fugientem Daphnen Apollo incuſaret, ſimulque perſequeretur, vt iamiam comprehenſurus eſſet, vt puella in arborem mutaretur: cuius ille frondibus coronam ſibi demum fingeret. quae ſane cantilena meo ardentiores faces amori ſubiecit.

Amato-

7) Κλέπτων ἅμα τὴν θέαν] Optima et elegantiſſima haec lectio, et falſa, quam ex Florentino producunt. Ita tamen et in regiis, qui propterea videntur ex illo Florentino deſcripti.

SALM.

8) Ὡς δὲ ᾖμεν] Alii c. ed. C. ἴμεν.

BOD.

9) Ὑπολιγήνας] Ab ὑπολιγαίνειν. Male in Anglicano ὑπολιγύνας.

SALM.

10) Διώκων ἅμα καὶ μέλλων] Καὶ videtur eſſe delendum.

SBD.

11) Τῷ φυτῷ στεφανούμενος] Florentinus liber: τὸ φυτὸν στεφανούμενος. Quod et graece eſſe fatebuntur graece periti.

SALM.

12) Τῦ-

ἐξέκαυσεν.[12]) ὑπέκκαυμα γὰρ ἐπιθυμίας λόγος * ἐρωτικός· κἂν εἰς σωφροσύνην τὶς ἑαυτὸν νουθετῇ, τῷ παραδείγματι πρὸς τὴν μίμησιν ἐρεθίζεται, καὶ μάλισθ' ὅταν ἐκ τοῦ κρείττονος[13]) ᾖ παράδειγμα.[14]) ἡ γὰρ ὧν ἁμαρτάνει τὶς αἰδὼς, τῷ τοῦ βελτίονος ἀξιώματι παῤῥησία γίνεται. Καὶ ταῦτα πρὸς ἐμαυτὸν ἔλεγον. Ἰδοὺ καὶ Ἀπόλλων ἐρᾷ κἀκεῖνος παρθένου, καὶ ἐρῶν οὐκ αἰσχύνεται, ἀλλὰ διώκει τὴν παρθένον· σὺ δὲ ὀκνεῖς καὶ αἰδῇ, καὶ ἀκαίρως σωφρονεῖς; μὴ κρείττων εἶ τοῦ θεοῦ[15]);

KΕΦΑΛ.

[12]) Τοῦτό μου μᾶλλον ἀθινοῦσαν εἰς τέλος (τὴν ψυχὴν ἐξέκαυσεν] Conflauit hanc lectionem corrector ex duobus ſcriptis. In editione Palatina fuit: τοῦτό μου μᾶλλον ἀθινῇ τὴν ψυχὴν ἐξέκαυσεν. In libro clariſſimi Olearii, collato cum duobus Regiis exemplaribus, adnotata eſt haec lectio, τοῦτό μου μᾶλλον ἀθινοῦσαν τὴν ψυχήν. In Anglicano eamdem offendo, cuius ad marginem adſcripta fuit haec varia ex Florentino lectio, τοῦτό μου ᾀθὲν εἰς τέλος τὴν ψυχὴν ἐξέκαυσεν. Illud ἀθινοῦσαν et ἀθινῇ ſine controuerſia mendoſum. Romanum exemplar cum Florentino conſentit. Nihil verius illa lectione ᾀθὲν εἰς τέλος τὴν ψυχὴν ἐξέκαυσεν. *Hoc mihi canticum funditus animum incendit*. Vel; Τοῦτό μοι μέλος ᾀθέν. Vt μέλος legatur, pro μᾶλλον. Paulo ſupra ᾆσμα vocauit. Nec aliter videtur legiſſe interpres, qui vertit: *Quae ſane cantilena meo ardentiores faces amori ſubiecit*. Quin immo poteſt defendi, ita omnino ſcripſiſſe auctorem, vt eſt in Florentino, Τοῦτό μου μᾶλλον ᾀθὲν εἰς τέλος ἐξέκαυσε τὴν ψυχήν. *Hoc cantatum magis, quam quidquam aliud ſcilicet, animam meam penitus inflammauit.* Sed cum hoc ſenſu, quem genuinum auctoris praeſto, videtur vox excidiſſe propter ſimilitudinem vicinae. Sic enim ſcripſerat: Τοῦτό μου ἄλλου μᾶλλον ᾀθέν.

Amatorius enim ſermo vehemens quaedam cupiditatis incitatio eſt. Ac quanquam ad temperantiam aliquis comparatus eſt, exemplo tamen ad imitandum trahitur; eoque facilius, quo nobilius proponitur exemplum. Nam pudor, qui a peccando reuocabat, praeſtantioris alicuius dignitate loco pulſus, in licentiam commutatur. Hiſce itaque verbis memet alloquebar: Annon Apollinem amore captum eſſe, et pudorem abieciſſe, et virginem palam ſequi vides? Quid tu igitur deſidia torpes, et pudore victus alieno tempore continentiam prae te fers? Num tu Deo praeſtantior es?

C 2 CAPVT

Μᾶλλον ᾄδειν] Retinui lectionem Florentini, quam praeter Latinum interpretem amplexus eſt Francogallicus: *Cette chanſon anima là flâme de mon coeur.* Aliter legerat cum Anglicano *Seyboldus*, ita verba conuertens: *Dies erregte nun vollends einen Brand in meiner ſchon matten Seele.* Εἰς τέλος abeſt in Codice Bauarico et edit. Comeliniana. BOD.

13) Κρείττονες] Hac voce prae ἀμείνων Tatius vſus eſſe videtur *Doruilkio*, quia proprie dii vocentur κρείττονες. In *Charitone* enim L. III. p. 45. eadem ſignificatione occurrit: Μὴ γὰρ οὐκ ᾔδειν, ὅτι θεὰν ἔχοι γυναῖκα, καὶ κρείττων ἦν ἢ καθ' ἡμᾶς. Illuſtris locus eſt apud *Heliodorum* de Nilo: Θεοπλαστοῦσι τὸν Νεῖλον Αἰγύπτιοι καὶ κρειττόνων τὸν μέγιστον ἄγουσι. ID.

14) Παράδειγμα] Conuenit *Iuuenalis* Sat. XIV, 31.

Sic natura iubet: velocius et citius nos
Corrumpunt vitiorum exempla domeſtica: magnis
Quum ſubeant animos auctoribus.

Conf. HOR. Serm. I, 4. Eodem modo Chaerea Terentianus, quod exemplo magni auctoris factum videret, iure quodammodo fieri poſſe ratus, vitium intulit puellae, quia conſimilem iam olim Iupiter luſiſſet ludum. *Eunuch.* III, 5, 36. ſeqq. IDEM.

15) Μὴ κρείττων εἶ τοῦ θεοῦ] *Terentius*

ΚΕΦΑΛ. ϛʹ.

Ως δὲ ἦν ἑσπέρα, πρότεραι μὲν πρὸς ὕπνον ἐτράπησαν αἱ γυναῖκες· μικρὸν δὲ ὕστερον καὶ ἡμεῖς· οἱ μὲν δὴ ἄλλοι τῇ γαστρὶ μετρήσαντες τὴν ἡδονήν· ἐγὼ δὲ τὴν εὐωχίαν[1]) ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς φέρων, τῶν τε τῆς κόρης προσώπων γεμισθεὶς, καὶ ἀκράτῳ θεάματι, καὶ μέχρι κόρου προελθὼν, ἀπῆλθον μεθύων ἔρωτι. Ως δὲ εἰς τὸ δωμάτιον παρῆλθον, ἔνθα μοι καθεύδειν ἔθος ἦν, οὔτε ὕπνου τυχεῖν ἠδυνάμην.[2]) ἔστι μὲν γὰρ φύσει καὶ τὰ ἄλλα[3]) νοσήματα, καὶ τὰ τοῦ σώματος τραύματα νυκτὶ χαλεπώτερα, καὶ ἐπανίσταται μᾶλλον ἡμῖν ἡσυχάζουσιν, καὶ ἐρεθίζει τὰς ἀλγηδόνας. ὅταν γὰρ ἀναπαύηται[4]) τὸ σῶμα, τότε σχολάζει τὸ ἕλκος νοσεῖν. τὰ δὲ τῆς ψυχῆς *τραύματα, μὴ κινουμένου τοῦ σώματος, πολὺ μᾶλλον ὀδυνᾷ. ἐν ἡμέρᾳ γὰρ ὀφθαλμοὶ καὶ ὦτα πολλῆς γεμιζόμενα περιεργίας, ἐπικουφίζει τῆς νόσου τὴν ἀκμὴν, ἀντιπεριάγοντα[5]) τὴν ψυχὴν τῆς εἰς τὸ πονεῖν σχολῆς. ἐὰν δὲ[6]) ἡσυχίᾳ τὸ σῶμα πεδηθῇ, καθ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ μένει, καὶ τότε τῷ κακῷ κυμαίνεται.[7]) πάντα γὰρ ἐξεγείρεται τέως κοιμώμενα·[8]) τοῖς πενθοῦσιν, αἱ λῦπαι· τοῖς

rentius l. c. *Egone homuncio id non facerem?* Vitium typographi est in Comeliniana, nullius Codicis auctoritate confirmatum κρεῖττον. ID.

1) Τὴν εὐωχίαν] Articulum reduxi e Codd. et edit. *Comeliniana*. IDEM.

2) Ηδυνάμην] Ed. Com. ἐδυνάμην. IDEM.

3) Τὰ ἄλλα] Alii τ' ἄλλα. IDEM.

4) Αναπαύηται] Com. perperam ἀναπαύεται. IDEM.

5) Αντιπεριάγοντα] In quodam exemplari scripto, ἀντιπεριισχόντα. Sed, quod editum est, malo, ab aliis codicibus firmatum. SALM.

Malim

CAPVT VI.

Caeterum cum aduesperasset, primae cubitum iuerè mulieres; nec multo post nos, alii quidem coenae voluptatem ventri, ego vero oculis largitus. Nam puellae imagine, merisque obtutibus exaturatus, ac plane amore ipso ebrius, intra cubiculum, in quo cubare consueueram, me recepi. vbi somnum nulla vnquam ratione capere quiui. Natura equidem ita fert, vt cum alii morbi, tum corporis vulnera noctu molestiora sint, et quiescentibus nobis vehementius intendantur, et maiores efficiant dolores. quietem enim capientibus membris, vulneri otium datur saeuiendi. Nec sane alia est vulnerati animi conditio. Nam dum motu corpus vacat, saucius ille maiorem in modum excruciatur. Oculi enim atque aures multis in rebus interdiu occupatae, solicitudinum aculeos minus sentiunt, animumque distrahunt, vt dolendi tempus non supersit. Quod si otio membra detineantur, animus se ipse colligens, assiduis malorum procellis iactatur. Quae enim eousque sopita iacuerant, exuscitantur, et praesto sunt omnia. in luctu videlicet constitutis moerores, aliqua de re soli-

Malim legas ἀντιπεριαγόντα, vel ἀντιπαράγοντα. BOD.

6) Ἐὰν δέ] Ita rectius, quam ἂν δὲ in Bau. ID.

7) Καθ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ μένει, καὶ τότε τῷ κακῷ κυμαίνεται] Haec lectio est Florentini Codicis et Regiorum, quam recepimus prae vulgata editionis Heidelbergensis, quae in Anglicano etiam extat, καθ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ γινομένη τῷ κακῷ κυμαίνεται. Quae tamen et ipsa poterat ferri. SALM.

8) Τὰ τέως κοιμώμενα] Anglicanus Codex: πάντα γὰρ ἐξεγείρετο τότε ταχέως κοιμώμενα. Atque ita etiam habuit editio H. Mendose. IDEM.

9) Ερω-

τοῖς μεριμνῶσιν, αἱ φροντίδες· τοῖς κινδυνεύουσιν, οἱ φόβοι· τοῖς ἐρωτῶσι, [9] τὸ πῦρ. Περὶ δὲ τὴν ἕω μόλις ἐλεήσας με τὶς ὕπνος, ἀνέπαυσεν ὀλίγον. ἀλλ᾽ οὐδὲ τότε μου τῆς ψυχῆς ἀπελθεῖν ἤθελεν ἡ κόρη· πάντα δὲ ἦν μοι Λευκίππη [10] τὰ ἐνύπνια, διελεγόμην αὐτῇ, συνέπαιζον, συνεδείπνουν, ἡπτόμην, [11] πλείονα εἶχον ἀγαθὰ τῆς ἡμέρας. καὶ γὰρ κατεφίλησα, καὶ ἦν τὸ φίλημα ἀληθινόν. ὥστ᾽ ἐπειδή με ἤγειρεν ὁ οἰκέτης, ἐλοιδορούμην αὐτῷ τῆς ἀκαιρίας, ἀπολέσας ὄνειρον [12] οὕτω γλυκύν. Ἀναστὰς οὖν ἐβάδιζον ἐξεπίτηδες ἔξω τῆς οἰκίας, [13] κατὰ πρόσωπον τῆς

9) Ἐρωτῶσι] Ita lego cum Bau. et Com. pro ἐρῶσι.

BOD.

10) Πάντα δὲ ἦν μοι Λευκίππη] *Longus Pastoral.* L. II. p. 256. *Comel.* Καὶ ὀνείρατα ἑώρων ἐρωτικά, τὰ φιλήματα, τὰς περιβολάς, καὶ ὅσα δὲ μεθ᾽ ἡμέραν οὐκ ἔπραξαν, ταῦτα ὄναρ ἔπραξαν. Simile illud Phaedriae apud *Terentium Eunuch.* I, 2, 110.

Diu noctesque me ames, me desideres,
Me somnies, me exspectes, de me cogites,
Me speres, me te oblectes, mecum tota sis.

Horat. de Ligurino Lib. IV. c. 1. extr.

Nocturnis te ego somniis
Iam captum teneo, iam volucrem sequor
Te per gramina Martii
Campi, te per aquas, dure, volubiles.

IDEM.

11) Ἡπτόμην] Ἅπτεσθαι contrectare. Vsurpatur enim saepe hoc verbum de voluptate venerea. Οὐ γὰρ ῥᾴδιον εἶναι τῶν τοιούτων ἁπτόμενον σωφρονεῖν. Xen. Memor. L. I. c. 3. Interpres omisit; verte: contrectabam.

BERGER.

12) Ἀπολαύσας ὄνειρον] Ita legebatur in editione. Emendauimus ex libris ἀπολέσας. Quod insomnium mihi ereptum foret, intercepto somno. Male interpres: Quod tam dulci me insomnio interpellauisset. Non somnium tantum sibi interpellatum queritur, sed insomnium de Leucippe. Idem sensus in eo

ſolicitis cogitationes, in periculo verſantibus metus, amore ardentibus ignes. Tandem appropinquante aurora miſertus mei ſomnus leuationis aliquantulum mihi attulit, nec tamen meo ex animo puella tunc abiit. Sed omnia mihi de Leucippe ſomnia erant: cum illa loquebar, ludebam, coenabam, ac maiora quidem tum, quam interdiu, bona conſequebar: oſculabar enim, veraque oſculatio erat. Itaque cum me famulus excitaſſet, importunitatem illius, quod tam dulce mihi ſomnium eripuiſſet, maledictis proſecutus ſum. E ſtratis autem ſurgens, et domo de induſtria egreſſus, in

eo. ᾠδαρίῳ Anacreontis in Hirundinem, quae ipſum ſomno matutino deturbauerat ſimulque de Bathyllo ſomniantem interpellauerat:

Τί μευ καλῶν ὀνείρων
Ὑπορθρίαισι φωναῖς
Ἀφήρπασας Βάθυλλον;

In epigrammate quodam Graeco amatorio memini eamdem ſententiam extare. SALM.

Spectat *Salmaſius* epigramma *Agathiae Myrinaei Anthol.* VII, ep. 65. p. 963. edit. Lubin.

Πᾶσαν ἐγὼ τὴν νύκτα κινύρομαι; εὖτε δ' ἐπιλθῇ
Ὄρθρος, ἐλινῦσαι μικρὰ χαριζόμενος.
Ἀμφὶ περιτρίζουσι χελιδόνες· ἐς δέ με δάκρυ
Βάλλουσι, γλυκερὸν κῶμα περυσάμενοι. κ. τ. λ.

Cum hoc carmine compara epigramma *Argentarii Anthol.* L. I. c. 60. n. 10. p. 179. ed. Lub.

Ὄρνι, τί μοι φίλον ὕπνον ἀφήρπασας; ἡδὺ δὲ Πύῤῥης
Εἴδωλον κοίτης ᾤχετ' ἀποπτάμενον;

Praeter *Luciani* Somnium, ſiue *Gallum*, huc referendum eſſe puto *Alciphronis Rhetoris* Epiſt. L. III, 10. Ἐπιτριβείη καὶ κακὸς κακῶς ἀπόλοιτο ὁ κάκιστος ἀλεκτρυὼν καὶ μιαρώτατος, ὅς με, ἡδὺν ὄνειρον θεώμενον, ἀναβοήσας, ἐξήγειρεν. BOD.

13) Ἀναστὰς οὖν ἐβάδιζον ἔξω τῆς οἰκίας] Ita contra libros omnes repoſui, qui habent, εἴσω τῆς οἰκίας. Quod non poteſt eſſe verum. Surrexit e cubili ſuo hic amator, ſimulque cubiculo egreſſus,

τῆς κόρης· βιβλίον ἅμα κρατῶν, καὶ ἐγκεκυφὼς, *ἀνεγί-νωσκον· τὸν δὲ ὀφθαλμὸν, 14) εἰ κατὰ θύρας ἐ[illegible]νοί-μην, 15) ὑπέλιττον κάτωθεν, καί τινας ἐμπεριπατήσας διαύλους, καὶ ἐποχετευσάμενος ἐκ τῆς θέας ἔρωτα, σα-φῶς ἀπῄειν ἔχων τὴν ψυχὴν κακῶς· καὶ ταῦτά μοι τριῶν ἡμερῶν ἐπυρσεύετο.

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Ἦν δέ μοι Κλεινίας ἀνεψιὸς, ὀρφανὸς καὶ νέος δύο ἀνα-βεβηκὼς ἔτη τῆς ἡλικίας τῆς ἐμῆς, ἔρωτι τετελεσ-μένος· μειρακίου δὲ ὁ ἔρως ἦν. οὕτω 1) δὲ εἶχε φιλοτιμίας πρὸς αὐτὸ, ὥςε καὶ ἵππον πριάμενος, ἐπεὶ θεασάμενον τὸ μειράκιον ἐπῄνεσεν, εὐθὺς ἐχαρίσατο, φέρων αὐτῷ τὸν ἵππον. 2) ἔσκωπτον οὖν αὐτὸν ἀεὶ τῆς ἀμεριμνίας, ὅτι χολάζει φιλεῖν, καὶ δοῦλός ἐςιν ἐρωτικῆς ἡδονῆς. ὁ δέ μοι μειδιῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπισείων, ἔλεγεν· ἔσῃ καὶ σύ μοί ποτε δοῦλος. 3) Ταχὺ δὲ 4) πρὸς τοῦτον ἀπιὼν, καὶ

egressus, etiam domo exiit, vt ante fores inambularet, vt planum est ex sequentibus. Ibi enim dicit, inter deambulandum, librum legisse, et, si quando ex aduerso ianuae constitisset, oculos demissos intra fores coniecisse, limis adspectantem. In vna eademqoe οἰκίᾳ manebat cum puella adamata, quae in hospitium apud patrem ipsius cum matre sua diuerterat. Non igitur e cubiculo suo egressus, domum puellae fuerat ingressus, cum eadem οἰκία in diuersis membris ac conclauibus eos diuersantes teneret. Non recte etiam interpres vertit: *puellae domum de industria ingressus, in eius conspectum deambulatum me contuli.* Exiit domo in conspectu puellae, cum libro, quem manibus tenebat, atque ita ante fores οἰκίας librum illum euoluebat. Quidam codices legunt, ἀνιστὰς ἂν ἐκάθιζον ἐξεπίτηδες ἄντα τῆς οἰκίας. Quod ab illis repositum videtur,

conſpectu puellae deambulabam, tenens librum, quem fronte demiſſa legere videbar, et ſi quando ex aduerſo ianuae conſtitutus, oculos limos et demiſſos ad puellam conuertebam; denique, peractis inambulando aliquot ſpatiis, amorem videndo hauriens palam diſceſſi, animo miſere affecto. Hunc in modum tres mihi dies conſumpti ſunt.

CAPVT VII.

Erat conſanguineus meus vtroque parente orbatus, cui Cliniae nomen fuit. Is duobus annis me natu maior, artis amatoriae peritiſſimus, ſcilicet adoleſcentuli amore tenebatur: tantaque erga illum liberalitate vſus fuerat, vt cum equum emiſſet, viſumque adoleſcens laudaſſet, eum illi ſtatim ſit elargitus. Hunc ego conuiciis inſectari non ceſſabam, quod tantum ſibi a re ſua otii eſſet, vt amori operam daret, eiusque illecebris irretitus teneretur. Ille autem me irridens, et caput quaſſans: Futurum aliquando eſt, inquit,

 vt

tur, qui non videbant, quomodo domum puellae poſſet ingredi, qui in eadem domo manebat, et commodum de lecto ſuo ſurrexerat, e ſomno experrectus. SALMAS.

14) Τὸν δὲ ὀφθαλμὸν] Alii: τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς, quod magis placet. Malim etiam pro ὑπεάλιττον liceat reponi ὑπεάλειπτον. BOD.

15) Εγενοίμην] Bau. Γενοίμην. IDEM.

1) Οὕτω] Bau. οὕτως. ID.

2) Φέρων αὐτῷ τὸν ἵππον] In editione fuit: καὶ ἵππον. Anglicanus codex: καὶ τὸν ἵππον. Florentinus non habet καὶ. Quem ſequuti ſumus. SALM.

3) Εστη καὶ σύ μοί ποτὲ δοῦλος] In Florentino alio ordine, ἔστη ποτὲ καὶ σύ μοι δοῦλος. Quod melius. IDEM.

4) Ταχὺ δὲ] Particula abeſt in editione prima et codicibus nonnullis. BOD.

5) Εκ

καὶ ἀσπασάμενος, καὶ παρακαθισάμενος. Ἔδωκας, ἔφην, Κλεινία, σοι δίκην τῶν σκωμμάτων. δοῦλος γέγονα κἀγώ. ἀνακροτήσας οὖν τὰς χεῖρας, ἐξεγέλασεν, καὶ ἀναστὰς κατεφίλησέ με τὸ πρόσωπον, ἐμφαῖνον ἐρωτικὴν ἀγρυπνίαν. καὶ, ἐρᾷς, εἶπεν, ἐρᾷς ἀληθῶς· οἱ ὀφθαλμοί σου λέγουσιν. Ἄρτι δὲ λέγοντος αὐτοῦ, *Χαρικλῆς εἰστρέχει. τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ μειρακίῳ· τεθορυβημένος· Οἴχομαί σοι, λέγων, Κλεινία. Καὶ συνεστέναζεν ὁ Κλεινίας, ὥσπερ ἐκ τῆς ἐκείνου ψυχῆς κρεμάμενος.5) καὶ τῇ φωνῇ τρέμων· Ἀποκτείνεις,6) εἶπεν, σιωπῶν. τί σε λυπεῖ; τίνι δεῖ μάχεσθαι; Καὶ ὁ Χαρικλῆς· Γάμον, εἶπεν, ὁ πατήρ μοι προξενεῖ, καὶ γάμον ἀμόρφου κόρης, ἵνα διπλῷ συνοικῶ τῷ κακῷ. πονηρὸν7) μὲν γὰρ γυνὴ, κἂν εὔμορφος ᾖ· ἐὰν δὲ καὶ ἀμορφίαν δυστυχῇ, τὸ κακὸν διπλοῦν. ἀλλὰ πρὸς τὸν πλοῦτον8) ὁ πατὴρ ἀποβλέπων, σπουδάζει τὸ κῆδος. ἐκδίδομαι9) ὁ δυστυχὴς τοῖς ἐκείνης χρήμασιν, ἵνα γήμω πωλούμενος.

ΚΕΦΑΛ.

5) Ἐκ τῆς ἐκείνου ψυχῆς κρεμάμενος] *Lucretius* I, 38.

Eque tuo pendet resupini spiritus ore.

Et *Petronius* Satyr. c. 127. *Donas mihi eum sine quo non potes viuere? ex cuius osculo pendes?* IDEM.

6) Ἀποκτείνεις] Bau. Ἀποκτενεῖς. IDEM.

7) Πονηρὸν] Idem fulmen egregius formarum spectator, *Naso*, mittit in venustas *Fast.* I.

Fastus inest pulchris, sequiturque superbia formam.

et *Heroid.* IX.

Non honor est, sed onus, species laesura ferentes:

Lis est cum forma magna pudicitiae.

Fuit apud veteres in prouerbio: θάλασσα καὶ πῦρ καὶ γυνὴ, κακὰ τρία. Nam HESIODVS *Theogon.* v. 600.

— Ἄνδρεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας.

ταῖς

vt tu quoque irretiaris. Ad eum igitur ſtatim cum veniſſem, ac data ſalute aſſediſſem: Iactatorum in te nunc, inquam, Clinia conuiciorum tibi poenas luo: captus enim ego quoque ſum. Tum ille iactatis manibus plaudens, in riſum ſeſe effudit: conſurgensque amatorias vigilias iudicantem faciem mihi ſuauiatus eſt: Reuera, inquiens, amore captus es: tui enim id oculi declarant. Haec vix protulerat, cum Charicles, id erat adoleſcenti nomen, introiit, ac, vehementer conturbatus: Adſum, inquit, o Clinia, certiorem te vt faciam. Atque hic vna cum eo ſuſpirans, Clinia, tanquam ex adoleſcentuli anima penderet, lingua titubante: Perdis me tuo, inquit, iſto cum ſilentio. Quid eſt, quod te excruciat? aut quicum pugnandum erit? Tum Charicles: Vxorem, inquit, mihi pater dare ſtudet, eamque deformem, duplici vt malo mulcter. Nam cum magnum malum ſit formoſa mulier, qui poterit deformis non duplo maius eſſe? Sed pater meus diuitiis inhians, affinitatem iſtam affectat. Me miſerum, qui pecuniae trador, vt vxoris mancipium ſim!

Ζιὸς ὑψιβρεμέτης θῆκε. Vide *Simonidis* verſus a *Stobaeo ſerm.* LXXI. ſeruatos.

8) Πρὸς τὸν πλοῦτον] *Philippid. ap. Stob.* ſerm. LXVII.

Αἰσχρὰν γυναῖκ' ἔγημας, ἀλλὰ πλουσίαν·
Κάθευδ' ἀηδῶς, ἡδέως μισούμενος.

Et *Menander* apud eumdem *Serm.* LXX.

Ὅστις γυναῖκ' ἐπίκληρον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν
Πλουτοῦσαν, ἤτοι μῆνιν ἐκτίνει θεῶν,
Ἢ βούλετ' ἀτυχῶν μακάριος καλούμενος.

IDEM.

9) Εκδίδομαι] Male in editione Comel. et Codd. nonnullis reperitur ἐκδίδωμι, repugnante verborum contexta ſerie. Idem vult dici, quod ſponſus apud *Plautum* in *Aſinaria* I, I, 74.

ΚΕΦΑΛ. η΄.

Ὡς οὖν ταῦτα ἤκουσεν ὁ Κλεινίας, ὠχρίασεν. ἐπιπαρώξυνεν οὖν τὸ μειράκιον ἀποθέσθαι¹) τὸν γάμον, τὸ τῶν γυναικῶν γένος λοιδορῶν· Γάμον, εἶπεν, ἤδη σοι δίδωσιν ὁ πατήρ; τί γὰρ ἠδίκησας²) ἵνα πεδηθῇς;³) οὐκ ἀκούεις λέγοντος τοῦ Διός; ⁴)

Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν, ᾧ κεν ἅπαντες
Τέρπωνται κατὰ θυμὸν, ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.

αὕτη κακῶν ἡδονή. καὶ ἔοικε τῇ τῶν Σειρήνων φύσει. κἀκεῖναι γὰρ ἡδονῇ φονεύουσιν * ᾠδῆς· ⁵) ἔστι δέ σοι συνιέναι τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ γάμου παρασκευῆς. βόμβος αὐλῶν, ⁶) δικλίδων κτύπος,

Argentum accepi, dote imperium vendidi.

Sic *Aulul.* III, 5, 60.

Quae indotata est, ea in potestate est viri.
Dotatae mactant et malo et damno viros.

IDEM.

¹) Ἀποθέσθαι] Lege: ἀποθεῖσθαι. IDEM.

²) Ἠδίκησας] Mendose in vtraque editione est ἠδίκασας, quod emendaui. IDEM.

³) ἵνα πεδηθῇς] Editio: ἵνα δεθῇς. Atque ita Anglicanus, et cum particula, ἵνα καὶ δεθῇς. At in alio: ἵνα καὶ πεδηθῇς. Quod non caret emphasi. *Vt etiam vinciaris. Vt et vinciaris.* SALM.

⁴) Διός] Versus *Hesiodi* Op. et D. v. 57. Displicet in his lectio editionum τέρπονται. Restitui τέρπωνται. BOD.

⁵) Ἡδονῇ φονεύουσιν ᾠδῆς] Anglicanus: ᾠδαῖς, perperam.

SALM.

Compara prae caeteris *Homerum Odyss.* XII. et *Argonautica*, non solum, quae *Orphei* nomine censentur, a v. 1265 seqq. sed etiam *Apollonii* L. IV. Pulcherrime tamen hunc *Tatii* locum expressit *Claudianus* L. III. de *Raptu Proserp.*

— *Ca-*

CAPVT VIII.

Quae Clinia cum audiuiſſet, expalluit, atque in mulierum genus acerbius inuectus, adoleſcentem a re vxoria dehortatus eſt: Tibi ergo vxorem iam dat pater? Quidnam commeruiſti, vt in vincula coniiciaris? Annon Iouem audis ita canentem?

His ego ſurrepti precium ignis ab aethere peſtem
Demittam: laeta cuncti quam mente ſequantur.

Eiusmodi eſt, quae malis e rebus percipitur voluptas, Sirenum ſcilicet naturae perſimilis; illae enim cantus ſuauitate mortales perdunt.. Mali autem magnitudinem ipſo ex nuptiarum apparatu, tibiarum videlicet clangore, crepitu valuarum,

— — *Canoras*
In peſtem vertere lyras.
BODEN.

6) βόμβος αὐλῶν] Alii: αὐλοῦ. Bombus proprie ψόφος τὶς in Etymologico, vbi βομβαύλιος de apum ſuſurru exponitur. Deinde adhibetur etiam de tubis et cornubus. Apud *Pollucem* IV, 85. eſt βόμβος σάλπιγγος, et apud *Catullum* in Epithalamio Tethidos et Pelei:

Multi raucifonos. efflebant
cornua bombos.

Ex quo colligo, per βόμβον αὐλῶν hoc quidem loco ſingulare tibiarum genus indigitari, quod raucum ac minus acutum ſonum ederet, vnde τὸ τῶν βομβύκων αὔλημα in *Polluce* IV, 82. Sunt autem βόμβυκες, Heſychio teſte, γένος αὐλῶν, tibiae ſcilicet longiores, ſecundum *Bartholinum* de Tibiis veterum L. I. c. 6. Quae difficilius inflatae, quum ſonum ederent furioſum, adhibebantur ad ſacra Bacchi, ſi recte, vt puto, ſanatus eſt locus *Pollucis*, modo laudatus: Τὸ δὲ τῶν βομβύκων ἔνθεον καὶ μανικὸν τὸ αὔλημα, πρέπον ὀργίοις. Et hic quidem βόμβος αὐλῶν minus videtur Hymenaei concentum duxiſſe, quam laſciua iſta carmina comitaſſe, poſtero tempore dicta Feſcennina, quae licentior

κτύπος, 7) πυρσῶν δᾳδουχία. Ερεῖ τις ἰδὼν τοσοῦτον κυδοιμόν· ἀτυχὴς 8) ὁ μέλλων γαμεῖν; ἐπὶ πόλεμον δοκεῖ 9) μοι πέμπεσθαι, ἀλλ' εἰ μὲν ἰδιώτης ἦσθα μυστικῆς γνώσεως 10), ἠγνόεις ἂν τὰ τῶν γυναικῶν δράματα. νῦν δὲ κἂν ἄλλοις 11) λέγοις, ὅσων ἐνέπλησαν μύθων γυναῖκες τὴν σκηνήν. ὅρμος 12) Εριφύλης, 13) Φιλομήλης 14) ἡ τράπεζα, Σθενοβοίας 15) ἡ διαβολή, Αερόπης 16) ἡ κλοπή, Πρόκνης

centior turba vel ad auertendum ac depellendum fascinum, vel ad superandum confligentis virginis clamorem occineret.

IDEM.

7) Δικλίδων κτύπος] An factus sit hic valuarum crepitus malleis, seu tintinnabulis, seu digitis quaeritur. Vide omnino Sagittar. de ianuis veterum c. XXII de modo aperiendi ianuas. BERGER.

8) Ατυχὴς] Editio Commeliniana: ἀτυχεῖς, quod aeque sensum commodum effert. Neque aliter Codd. Bauaricus et Anglicanus. Tunc autem colon interserere post κυδοιμόν, vt in nostra factum est. BODEN.

9) Δοκεῖ] Alii: δοκῶ. ID.

10) Μυστικῆς γνώσεως] Substantiuum abest ab editione prima codicibusque nonnullis. Videtur e margine irrepsisse. Frequentior enim ellipsis est vocum τέχνη et ἐπιστήμη apud Graecos, quam vt hic integra oratione vtantur. ID.

11) Αλλοις] Non ferendum ἄλλως, quod editor Heidelbergensis e vitiosis codd. amplexus est. ID.

12) Ορμος] *Herodotus* L. I. monile vocat τὰ ἀπὸ τῆς δειρῆς. BERGER.

13) Εριφύλης] Lege fabulam in *Cic. Verr.* IV, 18 collato *Seruio* ad *Aeneid.* VI, 445. Alia omnia vero narrat *Vetus Interpres Iuuenalis* ad Sat. VI. 655. Tragoediam persequutus est *Sophocles*, monente *Clemente Alex. Stromat.* VI. p. 621. edit. Sylb. BODEN.

14) Φιλομήλης] *Ouid.* Met. VI, 412. seqq. Quod argumentum e Latinis in scenam tulisse videtur L. *Accius*, e Grae-

narum, funalium incendio intueri tibi licet. Iam quis tantos tumultus videns, non eum miſerum vocet, qui vxorem ſit ducturus? Mihi quidem certe in pugnam is mitti videtur. Si ab humaniorum literarum ſtudiis abhorreres, merito tu quidem mulierum facta ignorare poſſes. Verum cum in iis tantum profeceris, vt aliis etiam, quot illae ſcenis argumenta ſuppeditauerint, commemorare queas, quid eſt quod Eriphyles monile, Philomelae menſam, calumniam Sthenoboeae,

Graecis *Sophocles* et *Euripides*. Laudatur Attii *Tereus* a *Cicerone* ad *Attic.* XVI, 2 et 5. *Euripidis* a *Strobaeo* ſerm. 13 et *Sophoclis* ab *Ariſtot. Poet.* c. 13. Saepe mutantur huius fabulae perſonae, ac Prognes infanticidium tribuitur Philomelae. *Hygin.* fab. 45 et *Anton. Liber.* c. XI. ID.

15) Σθενοβοίας] Male ſcriptum reperi in editione vtraque Στενοβοίας. In aliis codicibus etiam Στενέβοια reperitur, nec minus Σθενέβοια. Sine dubio vitia ſunt ſcribentium. At Σθενέβοια ſe tuetur auctoritate *Euſtathii* ad Iliad I, p. 488. *edit. Baſ.* et *Tzezae* ad *Lycophr.* p. 3. *edit. Potteri.* Bis etiam Seruio placuit *Stheneboea* ad *Aeneid.* V, 118. Plerique tamen recepere Σθενόβοια. Et ſic interpretes *Horatii* et *Iuuenalis* habent. Deſcendit enim a Σθένος, quod verbum pluribus nominibus originem dedit. Ab hoc Meduſae ſoror Σθενώ, Σθένελος, Θεμισθένης, Καλλισθένης. caet. Ipſam fabulam dabit poſt *Homerum*, qui vero Antiam vocat reginam pro Sthenoboea, Iliad. VI. *Tzezes ad Lycophr.* l. c. *Euripides* drama huius nominis compoſuit, quod ad *Ariſtophanis* Ranas 1248 et Veſpas 1028 notauit ſcholiaſtes. Sed non tulit aetatem. Vid. *Barneſii* fragmenta p. 491. et 522. Periit eiusdem Βελλεροφόντης. De qua *Barneſius* p. 469 et 519. Fuit etiam *Aſtydamantis*, filii, quam *Suidas* excitat, cum Bellerophonte *Theodectae*, cuius *Dionyſius Halic.* fecit mentionem. IDEM.

16) Ἀερόπης] Aërope, Atrei coniux, a Thyeſte violata, *Hygin.*

Πρόκνης ἡ σφαγή. ἂν τὸν Χρυσηίδος κάλλος [17]) Αγαμέμνων ποθῇ, λοιμὸν τοῖς Ελλησι ποιεῖ· ἂν τὸ Βρισηΐδος κάλλος Αχιλλεὺς ποθῇ, πένθος αὐτῷ προξενεῖ· ἐὰν ἔχῃ γυναῖκα Κανδαύλης καλὴν, φονεύει Κανδαύλην [18]) γυνή. τὸ μὲν γὰρ Ελένης τῶν γάμων πῦρ [19]) ἀνῆψε κατὰ τῆς Τροίας [20]) ἄλλο πῦρ. ὁ δὲ Πηνελόπης γάμος [21]) τῆς σώφρονος, πόσους νυμφίους ἀπώλεσεν; ἀπέκτεινεν Ιππόλυτον [22]) φιλοῦσα Φαίδρα, Κλυταιμνήστρα δὲ Αγαμέμνονα [23]) μὴ φιλοῦσα. Ω πάντα τολμῶσαι * γυναῖκες· κἂν φιλῶσι

gin. Fab. 86. Hanc fabulam docuere *Sophocles* in vtraque *Thyeste* et *Atreo*, siue *Mycenis*, quam *Hesychius* laudat; *Euripides* in *Atreo*, quam licet ab Euripide factam neget *Barnesius*, *Cressas* tamen admittere debet, ob Schol. *Aristoph.* ad *Vespas* 760. et *Acharn.* 432. quibus incestus Thyesteus narratur; *Aeschylus* in *Cressis* apud *Hesychium*; *Agatho* et *Cleophon*, Athenienses, *Carcinus* alter, *Apollodorus* Tarsensis, *Chaerephon* s. *Chaeremon* et *Diogenes Oenomaus*, in tragoediis deperditis, quae Θυέστης inscriptae fuerunt, teste *Fabricio*, *Bibl. Gr.* L. II. c. 19. Nec Latini manum hoc argumento abstinuere. Laudatur *Accii* Atreus a *Crinito* de poet. Lat. c. 7. et *Pomponii Secundi* in fragmentis vett. tragg. *Thyestes Ennii* multis locis ab *Nonio* cit. *Sempronii Gracchi* fabula eiusdem nominis in fragmentt. vett. tragg. nec non *Scauri* aliorumque recentiorum. Quodam modo Αερόπης κλοπὴ spectat incestum, proprie tamen furtum. Namque marito agnum aureum, siue poculum, in cuius fundo agnus ex auro erat, abstulisse fertur. IDEM.

17) Χρυσηίδος κάλλος] Respicit Iliad. L. I. et paullo post L. XVIII. IDEM.

18) Κανδαύλην] Historiam vide apud *Herodot.* L. I. c. 12. *Archilochus* Parius carmine descripsit. IDEM.

19) Ελένης τῶν γάμων πῦρ] Huc tres pertinent tragoediae *Sophoclis*

boeae, Aeropes incestum, Prognes in iugulando filio immanitatem obliuioni tradidisse videris? Quod si Agamemnonem Chryseidis, Achillem Briseidis forma pellexit aliquando, ambae vtique in caussa fuere, vt alterius exercitus pestilentia consumeretur, alter in squalore ac luctu diutissime iaceret. Formosam hercule Candaules vxorem duxit: sed ab ea etiam necatus fuit. Nuptiales Helenae faces Troiam cremauerunt. Penelopes castitas innumeros procos leto affecit. Ac Phaedra quidem Hippolytum, cuius amore flagrabat: Clytaemnestra vero Agamemnonem, quem oderat, e medio tolli

phoclis, quarum vna inscripta est: Ἑλένης γάμος. Eiusdem argumenti tragoedias scripsere *Euripides* et *Diogenes Oenomaus*. Huius non amplius est superstes. IDEM.

20) Κατὰ τῆς Τροίας] Articulus abest in Codice Bauarico. IDEM.

21) Πηνελόπης γάμος] Quum potissimum auctor ea exempla proferat, quae tragici poetae arripuere, sine dubio hic etiam fabulam tragicam ob oculos habuit, nimirum talem, quae mortem procorum in ipsam Penelopen contulerit. Forte *Euripidis* Πηνελόπη huius olim fuit argumenti. *Homerus* enim culpam interemtorum amatorum minus in Penelopen, quam in ipsius zelotypiam Vlyssis, coniicit. IDEM.

22) Ἱππόλυτον] Hanc fabulam multi docuere, *Sophocles*, *Euripides*, *Lycophron* et *Sopater*, vt nihil de Latinis dicam, inter quos *Seneca* principatum tenet. E Graecis etiamnum extat Euripidea. IDEM.

23) Ἀγαμέμνονα] Vid. *Aeschyli Agamemnon*, quae extat, nec minus *Euripidis* et *Sophoclis Electra*, ex parte. Huius autem *Aegysthus* et *Clytaemnestra* cum multis aliorum poetarum fabulis, de hoc argumento scriptis, periere, quarum nomina in *Fabricii Bibliothecis* tam graeca, quam latina, seruantur. Desunt in editione Commeliniana verba: Φαίδρα Κλυταιμνήστρα δὲ Ἀγαμέμνονα μὴ φιλοῦσα

φιλῶσι φονεύουσι· κἂν μὴ φιλῶσι φονεύουσι. Ἀγαμέμνονα ἔδει φονευθῆναι τὸν καλὸν, οὗ κάλλος οὐράνιον ἦν,[24]

Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος[25] Διὶ τερπικεραύνῳ.

καὶ ταύτην ἀπέκοψεν, ὦ Ζεῦ, τὴν κεφαλὴν γυνή. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν εὐμόρφων[26] τίς ἂν εἴποι γυναικῶν, ἔνθα καὶ μέτριον τὸ ἀτύχημα. τὸ γὰρ κάλλος ἔχει τὴν παρηγορίαν τῶν κακῶν, καὶ τοῦτό ἐστιν ἐν ἀτυχήμασιν εὐτυχεῖν. εἰ δὲ μηδὲ εὔμορφος, ὡς φὴς, ἡ συμφορὰ διπλῆ. καὶ πῶς ἄν τις ἀνάσχοιτο καὶ ταῦτα μειράκιον οὕτω καλόν; μὴ, πρὸς θεῶν, Χαρίκλεις, μήπω μοι δοῦλος[27] γένῃ, μηδὲ τὸ ἄνθος πρὸ καιροῦ τῆς ἥβης ἀπολέσῃς. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτό ἐστι τοῦ γάμου τὸ ἀτύχημα, μαραίνει τὴν ἀκμήν.[28] μὴ, δέομαι, Χαρίκλεις, μήπω μοι μαρανθῇς· μὴ παραδῷς εὔμορφον τρυγῆσαι ῥόδον ἀμόρφῳ γεωργῷ. Καὶ ὁ Χαρικλῆς, Ταῦτα μὲν, ἔφη, καὶ θεοῖς καὶ ἐμοὶ μελήσει. καὶ γὰρ εἰς τὴν προθεσμίαν τῶν γάμων χρόνος ἐστὶν ἡμερῶν. πολλὰ δ᾽ ἂν γένοιτο καὶ ἐν νυκτὶ μιᾷ, καὶ μετὰ σχολὴν ζητήσομεν.[29] τὸ δὲ νῦν *ἔχον, ἐφ᾽ ἱππασίαν ἄπειμι.[30] ἐξ οὗ γάρ μοι τὸν ἵππον ἐχαρίσω τὸν καλὸν,

λῦσαι. Habuit vero Latinus interpres. IDEM.

24) Οὗ κάλλος οὐράνιον ἦν] In F. ἐπουράνιον ἦν. SALM.

25) Ικελος] Vitiose in Codd. nonnullis et editione Commel. legitur εἴκελος. Homeri versus Iliad. β. BODEN.

26) Περὶ τῶν εὐμόρφων] C. Bauar. et edit. C. ἐπὶ τῶν εὐμ. IDEM.

27) Μήπω μοὶ δοῦλος] Alii: μὴ, vt negatio sit fortior. Sed μοὶ etiam stare potest. IDEM.

28) Μαραίνει τὴν ἀκμὴν] Volui editum, si operae obsequutae essent,

tolli curauit. O mulieres ad omne semper flagitium paratas! quae iis, quos diligunt, aeque perniciosae sunt, atque iis, quos oderunt. Quid vero caussae fuit, quam ob rem Agamemnonem interfici oporteret, cuius pulchritudo coelestis erat,

Et caput, atque oculi similes magno altitonanti?

Et tamen viro huiusmodi, proh Iupiter! caput mulier abscidit. Ac de formosis quidem mulieribus commemorari haec possint: in quarum consuetudine mediocris infelicitas inest: pulchritudo enim calamitatem aliqua ex parte leuat, vnumque ipsa in malo bonum est. Verum si, vt tu ais, deformis sit, duplo quidem certe maius malum fit. Ac quo pacto quis ferre queat, tali praesertim aetate, et forma tam bona? Ne te, per deos, o Charicle, in seruitutem tradas, neue florem aetatis tuae ante tempus perditum eas. Ad alia, quae in nuptiis mala sunt, id etiam accedit, aetatis robur vt absumant. Noli, amabo te, Charicle, noli, inquam, temet conficere, aut venustam rosam inuenusto agricolae colligendam praebere. Tum Charicles: Hoc diis, inquit, et mihi curae fuerit: non enim, nisi post dies aliquot, nuptiae fient. Multa vero et vna nocte agi possunt: interim nos per otium cauebimus. Nunc quod superest, abeo equitaturus: neque enim equo a te mihi donato hactenus vsus sum.

essent, μαραίνει τὴν ἀκμήν. *Et hoc etiam malum est nuptiarum, aetatis florem macerant.*

SALMAS.

29) Μετὰ σχολὴν ζητήσομεν] In Romano et Florentino: τηρήσομεν. Quod vulgato deterius non est. *Nos cauebimus.* Nam et τηρεῖν sic etiam Graeci accipiunt et τήρησιν pro cautione. Quod dicimus, *se garder.*

IDEM.

Bauaricus Codex et Edit. Commelin. κατὰ σχολήν. Nec sic male.

BODEN.

30) Ἐφ' ἱππασίαν ἄπειμι] Verbum

καλὸν, οὔπω σοῦ τῶν δώρων ἀπήλαυσα. ἐπικουφιεῖ δέ μοι τὸ γυμνάσιον τῆς ψυχῆς τὸ λυπούμενον. Ο μὲν οὖν ἀπῄει τὴν τελευταίαν ὁδὸν ὕστατα καὶ πρῶτα μελλήσων ἱππάζεσθαι.

ΚΕΦΑΛ. θ'.

Ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν Κλεινίαν καταλέγω μου τὸ δρᾶμα πῶς ἐγένετο, πῶς πάθοιμι, πῶς ἴδοιμι τὴν καταγωγὴν, τὸ δεῖπνον, τὸ κάλλος τῆς κόρης. τελευτῶν δὲ τῷ λόγῳ συνίην ἀσχημονῶν· Οὐ φέρω, λέγων, Κλεινία, τὴν ἀνίαν. ὅλος γάρ μοι προσέπεσεν ὁ ἔρως, καὶ αὐτόν μου διώκει τὸν ὕπνον τῶν ὀμμάτων· πάντοτε Λευκίππην φαντάζομαι. Οὐ γέγονεν ἄλλῳ τινὶ τοιοῦτον ἀτύχημα. τὸ γὰρ κακόν μοι καὶ συνοικεῖ. Καὶ ὁ Κλεινίας· Ληρεῖς, εἶπεν, οὕτως εἰς ἔρωτα εὐτυχῶν. οὐ γὰρ ἐπ' ἀλλοτρίας θύρας ἐλθεῖν σε δεῖ, οὐδὲ διάκονον παρακαλεῖν. αὐτήν σοι δέδωκε τὴν ἐρωμένην ἡ τύχη, καὶ φέρουσα ἔνδον ἵδρυσεν. ἄλλῳ μὲν γὰρ ἐραστῇ καὶ βλέμμα μόνον ἤρκεσε τῆς ἐρωμένης παρθένου, καὶ μέγιστον τοῦτο ἀγαθὸν νενόμικεν ἐραστής, ἐὰν μέχρι καὶ τῶν ὀμμάτων εὐτυχῇ. οἱ δὲ εὐδαιμονέστεροι [1]) τῶν ἐραστῶν, ἂν τύχωσι κἂν ῥήματος μόνον. σὺ δὲ βλέπεις ἀεὶ, καὶ *ἀκούεις ἀεὶ, καὶ συνδειπνεῖς, καὶ συμπίνεις· καὶ τέτρις [2]) εὐτυχῶν ἐγκαλεῖς; ἀχάριστος εἶ πρὸς

bum deest in editione Commel. Haec ellipsis a Graecis amatur. Vid. *Lamb. Bos Ellips. Gr.* p. 4c6. edit. Schwebel. Sed ἱππασία non est certamen equestre, vt Interpres Latinus converterat, a Gallico vituperatus. Saepe hoc vocabulum a *Xenophonte* de re equ. adhibetur, vbi nihil aliud notat, nisi equitationem, siue ipsum equitandi actum. *Seyboldus* Cl. etiam reddidit: *Izt muß ich reiten.*

IDEM.

[1]) Ro-

Exercitatio haec animi moerorem leuabit. Ita ille vltimum abiit; primum ac postremum curriculum confecturus.

CAPVT IX.

Ego vero Cliniae, vti res meae sese haberent, vt in amorem prolapsus essem, vt videndi mihi copia esset, narrare pergo: addo etiam diuersorium, coenam, puellae pulchritudinem. tandem absurda loqui me sentiens: Dolori, o Clinia, par, inquam, esse nequeo. Amor enim suum in me furorem omnem effundit, nullum somno locum omnino vt relinquat. Leucippe mihi perpetuo in oculis, animoque versatur: Nec quisquam est, cui calamitas huiusmodi euenerit. malum enim mihi domi est. Tum Clinia: Insani quidem certe haec, inquit, oratio est, cum tam felici amore fruaris: neque enim alienae tibi fores adeundae, aut internuncii adhibendi sunt: ipsam tibi amicam fortuna nedum dedit, sed etiam in domo statuit. Alteri quidem amanti satis esset, amatæ virginis adspectu frui: maximaque illi voluptas putaretur, si oculos videndo exsaturare posset. Beatissimi veró illi existimantur, quibus colloquendi facultas tributa sit. Tu autem et vides et audis semper, vnaque et es, et potas: et quanquam tam beatus es, con-

[1]) Ευδαιμονέστερος — συμπίνεις] Phaedria Terentianus *Eunuch.* II, 3, 74 seqq.

O fortunatum istum Eunuchum, qui quidem in hanc detur domum!
PAR. *Quid ita?* CH. *Rogitas? summa forma semper conseruam domi*
Videbit, colloquetur, aderit vna in vnis aedibus,
Cibum nonnumquam capiet cum ea, interdum propter dormiet,

BOD.

[2]) Τούτοις] Cod. et ed. C. ταῦτα, quod minus placuit. ID.

[3]) Εςω-

εἰ πρὸς ἔρωτος δωρεάν· οὐκ οἶδας οἷόν ἐστιν ἐρωμένη καὶ βλεπομένη, 3) μείζονα 4) τῶν ἔργων 5) ἔχεις τὴν ἡδονήν. ὀφθαλμοὶ γὰρ ἀλλήλοις ἀντανακλώμενοι, ἀπομάττουσιν ὡς ἐν κατόπτρῳ τῶν σωμάτων 6) τὰ εἴδωλα. ἡ δὲ τοῦ κάλλους ἀποῤῥοή, δι' αὐτῶν εἰς τὴν ψυχὴν καταῤῥέουσα, ἔχει τινὰ μῖξιν ἐν ἀποστάσει. καὶ ὀλίγον 7) ἐστὶ τῆς τῶν σωμάτων μίξεως. κενὴ 8) γάρ ἐστι σωμάτων συμπλοκή. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸ ἔργον 9) ἔσεσθαι ταχὺ μαντεύομαι. 10) μέγιστον γάρ ἐστιν ἐφόδιον εἰς πειθώ, συνεχὴς 11) πρὸς ἐρωμένην ὁμιλία. ὀφθαλμὸς γὰρ φιλίας πρόξενος· καὶ τὸ σύνηθες τῆς κοινωνίας, εἰς χάριν αἰδεσιμώτερον. εἰ γὰρ τὰ ἄγρια 12) τῶν θηρίων συνηθείᾳ τιθασσεύεται, πολὺ μᾶλλον ταύτῃ μαλαχθείη καὶ γυνή. ἔχει δέ τι πρὸς παρθένον ἐπαγωγὸν ἡλικιώτης ἐρῶν. τὸ δὲ ἐν ὥρᾳ τῆς ἀκμῆς ἐπεῖγον εἰς

3) Ερωμένη καὶ βλεπομένη] Copula abest in Codice Bau. it. edit. Comel. ID.

4) Μείζονα τῶν ἔργων ἔχει τὴν ἡδονήν] Magis probo scripturam Florentinam: μείζονα τῶν ἔργων ἔχεις τὴν ἡδονήν. Videndo, colloquendo cum virgine amata, maiore frueris voluptate, quam si potireris. SALM.

5) Εργων] Solent Erotici scriptores per Euphemismum de concubitu hanc vocem adhibere. Verbum ἐργάζεσθαι etiam apud optimos scriptores de re venerea intelligendum. DEMOSTH. Κατὰ Νεαίρας p. 1351. edit. *Reisk.* l. 21. Εἰργάζετο τῷ σώματι et pag. sequ. lin. 11. Εργαζομένη μὲν ἤδη τῷ σώματι, de quaestu meretricio. BOD.

6) Απομάττουσιν ὡς ἐν κατόπτρῳ τῶν σωμάτων] Conuenit illud *Tatii* infra Lib. V. Ελκύσα δὲ τῇ ἐρωμένῃ τὸ εἴδωλον, ἀεὶ ἐναπομάττεται

conquereris tamen? Ingrati in amorem animi crimine laboras. An nescis maiorem in exoptata virgine contemplanda voluptatem esse, quam in contrectanda? Nam dum sese oculi mutuo respectant, imagines corporum, speculorum instar, suscipiunt: pulchritudinis autem simulacra ipsis a corporibus missa, et oculorum ministerio in animam illabentia, nescio quam, seiunctis etiam corporibus ipsis, permistionem sortiuntur, corporum congressu, qui certe inanis est, longe iucundiorem. Tibi vero ego rem breui ex sententia processuram praenuncio. Maximum enim ad persuadendum momentum habet continuus vsus. Conciliatores enim amoris oculi sunt: atque ad gratiam comparandam assidua consuetudo maximum in modum conducit: cuius quidem tanta vis est, vt feras, nedum mulieres, mansuefaciat. Iam vero aliquid etiam ad virginem illiciendam aequalis amantis aetas potest. Quod praeterea in ipso aetatis flore ad ea impellit, ad quae natura ferimur, si id etiam ad-

 datur,

μάττεται τῷ τῆς ψυχῆς κατόπτρῳ καὶ ἀναπλάττει τὴν μορφήν.

ID.

7) Ὀλίγον] Cod. Angl. ὀλίγων. Praeferunt editt. et cod. B. c. Regg. ὀλίγον, vt subintelligatur ἐπὶ χρόνον, quod plenius habet *Musaeus* v. 291. Ὀλίγον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον. ID.

8) Κοινὴ] Meliorem sensum edit, quam καινὴ, quod in Cod. Bau. et ed. Heidelb. legitur. Interpres Latinus etiam ante oculos habuit κοινή. ID.

9) Ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸ ἔργον] Καὶ deest in edit. Com. et pluribus Codd. ID.

10) Ταχὺ μαντεύσομαι] Immo, μαντεύομαι. SALM.

11) Συνεχῆς] Forte melius scribendum: συνεχής.

BOD.

12) Εἰ γὰρ τὰ ἄγρια] Vitiose est in edit. Comel. εἴτ᾽ ἄρ᾽ τὰ ἄγρια. ID.

13) Ar-

εἰς τὴν φύσιν, καὶ τὸ συνειδὸς τοῦ φιλεῖσθαι, τίκτει πολλάκις ἀντέρωτα.13) θέλει14) γὰρ ἑκάστη τῶν παρθένων εἶναι καλὴ, καὶ φιλουμένη χαίρει, καὶ ἐπαινεῖ τῆς * μαρτυρίας τὸν φιλοῦντα.15) κἂν μὴ φιλήσῃ τὶς αὐτὴν, οὔπω πεπίστευκεν εἶναι καλή. ἓν οὖν σοι παραινῶ μόνον, ἐρᾶσθαι πιστευσάτω, καὶ ταχέως σὲ μιμήσεται. Πῶς οὖν, εἶπον, γένοιτο τοῦτο τὸ μάντευμα;16) δός μοι τὰς ἀφορμάς. σὺ γὰρ ἀρχαιότερος μύστης ἐμοῦ, καὶ συνηθέστερος ἤδη τῇ τελετῇ τοῦ θεοῦ. τί λέγω; τί ποιῶ; πῶς ἂν τύχοιμι τῆς ἐρωμένης; οὐκ οἶδα γὰρ ἐγὼ τὰς ὁδούς.

ΚΕΦΑΛ. ι'.

Μηδὲν, εἶπεν ὁ Κλεινίας, πρὸς ταῦτα ζήτει παρ' ἄλλου μαθεῖν· 1) αὐτοδίδακτος γάρ ἐστιν ὁ θεὸς 2) σοφιστής.

13) Ἀντέρωτα] Ita e melioribus reposuit *Salmasius* pro vulgato ἔρωτα, quod etiam Cod. laudatus tenuerat. ID.

14) Θέλει] Bau. cod. θέλη. ID.

15) Ἐπαινεῖ τῆς μαρτυρίας τὸν φιλοῦντα] Editio Heidelb. vitiose: ἐπαινεῖ τῆς μαρτυρίας τοῦ φιλοῦντος. Vel debebat scribi: τὰς μαρτυρίας τοῦ φιλοῦντος, vel, vt editum a *Salmasio*, τῆς μαρτυρίας scil. ἕνεκα, quae perfrequens ellipsis est in verbis laudandi. ID.

16) Μάντευμα] Eleganter consilium Cliniae vocatur μάντευμα, quasi de tripode dictum, ἐν ᾧ ἐμαντεύετο ὁ Ἀπόλλων. BERGER.

1) Μηδὲν, εἶπεν ὁ Κλεινίας, πρὸς ταῦτα ζήτει παρ' ἄλλου μαθεῖν] Distinxi cum editionibus. Crediderim tamen, rectius hoc modo interpungi: Μηδὲν, εἶπεν ὁ Κλεινίας πρὸς ταῦτα, ζήτει π. α. BOD.

2) Αὐτοδίδακτος γάρ ἐστιν ὁ θεὸς σοφιστής] Quaesiuerat ex Clinia Clitophon, quid agendum

datur, vt amari quaepiam ſe intelligat, mutuum amorem ſaepe gignit. Virginum enim vnaquaeque formoſam ſe eſſe credi vult, atque amari gaudet, amatoremque tanquam formae teſtem laudibus extollit: ac ſi qua eſt, quae nondum ſe a quopiam diligi ſentiat, ſeſe minime formoſam arbitratur. Illud vnum ergo in primis te hortor, vt omni ſtudio enitare, quo ſe a te amari credat: ita enim te quam primum imitabitur. At quonam pacto ea, inquam, fient, quae praenuncias? Agedum tu, quid agam, me mone. Amoris enim ſacris ante me initiatus es, maioreque vſu polles. Quibus dictis, factisue vtar? Quo modo amatae virginis compos euadam? Rationem enim inire ipſe neſcio.

Caput X.

Tum Clinia: Minime, inquit, opus eſt, vt id ex aliis diſcere labores. Deus hic ipſe ſibi praeceptor eſt: ac

dum ſibi, et qua ſit via ingrediendum, vt virginis amatae compos ipſe fieret. Tum ille, μηδὲν πρὸς ταῦτα, ait, ζήτει παρ' ἄλλου μαθεῖν. Addit rationem: αὐτοδίδακτος γάρ ἐ. ὁ. θ. σ. Venuſtiſſime. Deum, quem ſic nude nuncupat, Amor eſt. Ita enim paullo ante: σὺ γὰρ ἀρχαιότερος μύστης, ἐμοῦ, καὶ συνηθέστερος ἤδη τῇ τελετῇ τοῦ θεοῦ. Et, interiectis quibusdam, cum eleganti metaphora, ſic: εὑρήσεις τεκεῖν ὑπ' αὐτοῦ μαιωθεὶς θεοῦ. Et, pag. 43. poſtquam alia atque alia vterque hinc inde dixerat, ἡμεῖς μὲν οὖν, adiicit Clitophon, ταῦτα ἐφιλοσοφοῦμεν περὶ τοῦ θεοῦ. Bene Latinus interpres: *Haec de amore deo inter nos philoſophabamur*. Lib. V. pag. 315. οὐδὲν ἄβατον τῷ θεῷ. Atque aliis libris ſaepiſſime. Sic Latini etiam. *Horatius* epod. XIV. *Deus Deus nam me vetat* — — Ἔρως dicitur, κατ' ἐξοχὴν Σοφιστὴς a *Platone*, h. e. callidus ac metuendus rhetor, fucum hominibus faciens. Quem *Maximus Tyrius*

στής. ὥσπερ γὰρ τὰ ἀρτίτοκα 3) τῶν βρεφῶν ὑδεὶς διδάσκει τὴν τροφὴν, αὐτόματα δὲ ἐκμανθάνει, καὶ οἶδεν ἐν τοῖς μαζοῖς ὖσαν αὐτοῖς τὴν τράπεζαν· ὕτω καὶ νεανίσκος ἔρωτος πρωτοκύμων, 5) οὐ δεῖται διδασκαλίας πρὸς

rius, differt. VIII. pag. 118. ἐπίβουλον νόντα ἀτεχνῶς interpretatur. Et *Sappho*, μυθοπλόκον (alii δολοπλόκον legunt) appellitat. In quem modum *Musaeus* verf. 175. τὰ πολυπλανῆ ἔπη fermones amatorios dicit, quibus alteri aliquid perfuadeo. Quafi ἐρωτικὰ σοφίσματα. Inde eft, quod AMORIS SOPHISTAE ftatuam in fcholarum ac gymnafiorum ornamentis, ex Platonis auctoritate, habuerint. Sicut *Athenaeus* docet, Δειπν. XIII. 5, Vide etiam *Lactantium*, qui *Ciceronis* adduxit locum, Inft. diu. I. 20. Confentiunt *Apuleius* et alii. Αὐτοδίδακτον hunc σοφιστὴν θεὸν dicit, Q. d. qui ex fua natura aliquid efficit, ac nullius ope indiget. Infra, in ipfo fine libri V. quum Melites eloquentia caftitatem Clitophontis expugnaffet: (qui quidem locus integer de amore Melites veneteo, eiusque vi et affectu, ita expreffus eft, vt fupra nihil poffit.) Αὐτουργὸς γὰρ ὁ Ἔρως καὶ αὐτοσχέδιος σοφιστὴς, καὶ πάντα τόπον αὐτῷ τιθέμενος μυστήριον. Et ante pag. 329. ἀλλὰ καὶ αὐτός σοι ὁ Ἔρως ὑπαγορεύσει. *Amor ipfe fua fponte cetera fuggeret.* Et, pag. 345. διδάσκει γὰρ ὁ Ἔρως καὶ λόγους. Sic de Deo O. M. b. Paullus, ad Rom. XI. 33. et 36. τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ——.—— ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. De fapiente Stoico, et αὐταρκείᾳ eius, *Ciceronis* paradoxon ait, *eum effe totum aptum ex fefe, atque in fe uno fua ponere omnia.* Nam bene *Hefiodus*, ἔργ. 293.

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

Euftath. Amor. Ifm. Lib. I. in fine: φύσεις ζώων ἀδίδακτοι. Vertit *Gaulminus: animantia, quae ab natura illis infita funt, ab vllo non docentur.* Simili ferme occafione Cratifthenes Ifmeniae hoc refpondet, quippe quaerenti τί τὸ ἀντιερᾶν; quali, apud *Tatium*, regerit Clinias, *Mufaeus*, v. 255. Αὐτὸς ἐὼν ἐρέτης, αὐτόστολος, αὐτόματος νηῦς. Αὐτόματος

quemadmodum infantes vesci nemo docet, sed per se ipsi discunt, paratumque sibi esse in mamillis nutrimentum intelligunt; sic adolescentes amore tum primum praegnantes, haudquaquam magistro ad pariendum indigent. Si te dolor

ματος idem quod αὐτός. Ad quem locum vide, quae supra dixi. Sic Αὐτοματίας nomine Timoleon FORTVNAM coluit. *Nepos*, XX. 4. significat: quae ipsa per se, et nemine moderante, actionum humanarum omnium domina est. *Palaephatus*, cap. III. ἄνθρωποι αὐτουργοὶ, qui opus rusticum ipsi, sine seruis, faciunt. Nam hi maxime laudantur. *Aelian.* V. H. III. 1. οὐκ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργα, ἀλλὰ φύσεως αὐτόματα. Thessala, Tempe describuntur. *Scholiastes Euripidis*, ad Orest. vers. 921. Αὐτουργός ἐστιν ὁ τὴν ἰδίαν ἐργαζόμενος γῆν· σώζουσι δὲ γῆν οἱ αὐτουργοῦντες γνησίως γὰρ τοὺς ἀγροὺς ἐργάζονται. *Propertius* etiam elegantissime: II, 18, 25.

Vt natura dedit, sic omnis recta figura.

CARPZOV.

3) Ἀρτίτοκα] Bauaricus cod. habet ἀρτίτομα. Ergo soli Caesares sunt αὐτοδίδακτοι in capiendo cibo? Sine dubio haec lectio est suspecta. Ecquid vero de recepta sentiendum? Nititur quidem fide Codicum, videtur tamen et illa sananda. Per ego Iunonem Lucinam iurauerim, scriptum fuisse ἀρτιτόκια. Ἀρτιτόκιον excitatur apud *Stephanum*, Thes. Gr. L. T. IV. p. 541. Omittitur βρέφος. Hinc librarius facile duas literas κ.ι potuit in vnam μ mutare atque adductam illam lectionem ἀρτίτομα progignere.

BOD.

4) Οὕτω αὐτοῖς τὴν τράπεζαν] Αὐτοῖς deest in editione Commeliniana. ID.

Potuisset Auctor omittere hanc comparationem. Parum enim elegantiae inest.

BERGER.

5) Πρωτοκύμων] Ita libri. In editione erat πρωτοκίων. Vt et infra, καὶ πρωτοκύων ᾖς. Interpres vertit, *adolescentes cum primum amore praegnantes.* Sed legendum πρωτοκύων. Metaphora est a nauibus, quae πρωτόπειροι maris, quas et πρωτοπλόους

πρὸς τὸν τοκετὸν 6) ἐὰν γὰρ ἡ ὠδὶς 7) παραγένηται, καὶ ἐνστῇ τῆς ἀνάγκης ἡ προθεσμία, μηδὲν πλανηθῇς, 8) κἂν πρωτοκύμων ᾖς· εὑρήσεις τεκεῖν 9) ὑπ᾽ αὐτοῦ μαιωθεὶς θεοῦ. 10) ὅσα δὲ ἐστι κοινά, καὶ μὴ τῆς εὐκαίρου τύχης δεόμενα, ταῦτα ἀκούσας, μάθε. σὺ δὲ μηδὲν εἴπῃς 11) πρὸς παρθένον 12) ἀφροδίσιον. τὸ δὲ ἔργον ζήτει, πῶς γένοιτο σιωπῇ. παῖς γὰρ * καὶ παρθένος, ὅμοιοι 13) μέν εἰσιν εἰς αἰδῶ· πρὸς δὲ τὴν τῆς Ἀφροδίτης χάριν, κἂν γνώμης ἔχωσιν, ἃ πάσχουσιν, ἀκούειν οὐ θέλουσιν. τὴν γὰρ αἰσχύνην κεῖσθαι νομίζουσιν ἐν τοῖς ῥήμασιν. γυναῖκας 14) μὲν γὰρ εὐφραίνει καὶ τὰ ῥήματα· παρθένος δὲ τοὺς μὲν ἔξωθεν ἀκροβολισμοὺς τῶν ἐραστῶν εἰς πεῖραν φέρει, καὶ ἄφνω συντίθεται τοῖς νεύμασιν· ἐὰν δὲ αἰτήσεις

τοπλόους Graeci dicunt, quae primum fluctus expertae sunt. Sic Asclepiades in epigrammate πρωτόπλοον mulierem adpellat, quae primos passa toros est, an tauros? de Archeanassa (lege Archianassa B.) meretrice:

Ἃς νέον ἥβας ἄνθος ἀποτρέψαντες ἐρασταὶ
Πρωτοπλόου, δι᾽ ὅτους ἤλθετε πυρκαϊᾶς.

Sic legendum ex libro antiquissimo, non πρωτοβόλοι.

SALM.

Egregie se fefellit *Salmasius*, qui, licet optimo iure τὸ πρωτοκύμων, quod Graeci non agnoscunt, expunxerit, substitutum illud πρωτοτοκόμων deduci voluerit a κῦμα. Neque praecedentia, vbi sunt ἀρτιτόκια, audaciorem hunc saltum in alienam metaphoram admittunt, neque subsequentia: Πρὸς τὸν τοκετὸν, et paullo post: εὑρήσεις τεκεῖν. Potius deriuandum est a fonte κυεῖν s. κύειν. Hoc verbum saepius occurrit apud *Aristotelem* de generatione animalium, atque idem est secundum *Hesychium* atque ἔχειν ἐν γαστρί, vnde descendit πρωτοκύμων, *primum praegnans*, eodemque modo ἐγκύμων, ἀκύμων, ἀρτικύμων.

BOD.

6) Πρὸς τὸν τοκετὸν]. Articulus

lor stimulauerit, ac dies necessitatem afferat, quamuis primus hic tibi partus futurus sit, non tamen errabis: sed pariendi tibi facultatem Deus ipse dabit. Quae autem vulgaria sunt, nec temporis opportunitate aliqua opus habent, ea percipe. Virginem in primis ne de stupro appelles, caueto: sed vt negotium re ipsa conficiatur, silentio curato. Pari enim verecundia pueri sunt et puellae. Ac quanquam venereorum cupiditate teneantur, non tamen de iis, quae perpetiuntur, sermonem secum haberi volunt, turpitudinem in verbis collocatam existimantes. Quae viros expertae sunt, verbis etiam delectantur: virgines vero amantium praeludia tentandi gratia adhibita ferunt, nutibusque velle sese statim significant. Itaque si ad venerem verbis inuites, aures

res

lus deesse potest, vt in quibusdam Codd. ID.

7) Ἡ ὠδὶς] Edit. Comel. ὠδὶς sine articulo. ID.

8) Πλανηθῆς] In aliis πλανηθείς. ID.

9) Ευρήσεις τεκεῖν] Nota significationem τοῦ εὑρίσκειν. Aptus enim eris, ab ipso deo adiutus ad pariendum. BERGER.

10) Υπ' αὐτοῦ μαιωθεὶς θεοῦ] Omittitur μαιωθεὶς in editione prima et Cod. Bauarico, recte tamen in reliquis suppletur ad continuandam metaphoram. Μαιοῦσθαι enim synonymon τοῦ μαιεύεσθαι, *obstetriciam ferre opem*, bene cum Amore μαιευτικὴν τέχνην exercente, iungitur. BOD.

11) Σὺ δὲ μηδὲν ἀπῆς] In Florentino μηδὲν μὲν ἀπῆς. Et paullo post: ζήτει πῶς γένηται. Quod melius, quam γένοιτο. SALM.

12) Πρὸς παρθένον] C. B. πρὸς τὴν παρθένον. BOD.

13) Ομοίου] Edit. C. cum cod. Bau. ὅμοιον, sed mendose. ID.

14) Γυναῖκες] Quomodo hoc cum verecundia, quam graecis mulieribus Nepos in praefatione tribuit, possit conciliari, ego profecto non video. BERGER.

15) Ἐὰν

σεις [15]) τὸ ἔργον προσελθὼν, ἐκπλήξεις αὐτῆς τὰ ὦτα τῇ φωνῇ, καὶ ἐρυθριᾷ, καὶ μισεῖ τὸ ῥῆμα, καὶ λοιδορεῖσθαι δοκεῖ. κἂν ὑποχέσθαι θέλει τὴν χάριν, αἰσχύνεται· τότε γὰρ πάσχειν νομίζει τὸ ἔργον, ὅτε μᾶλλον [16]) τὴν πεῖραν ἐκ τῆς τῶν λόγων ἡδονῆς ἀκούει. ἐὰν δὲ τὴν πεῖραν προσάγων τὴν ἄλλην, καὶ εὐάγωγον αὐτὴν παρασκευάσας, [17]) ἡδέως [18]) ἤδη προσέρχῃ· σιώπα μὲν οὖν τὰ πολλὰ ὡς ἐν μυστηρίοις· [19]) φίλησον δὲ προσελθὼν ἠρέμα. τὸ γὰρ ἐραστοῦ φίλημα πρὸς ἐρωμένην θέλουσαν μὲν παρέχειν, αἴτησίς ἐστι σιωπῇ, πρὸς ἀπειθοῦσαν δὲ, ἱκετηρία, κἂν μὴ προσῇ τις συνθήκη τῆς πράξεως. [20]) πολλάκις δὲ καὶ ἑκοῦσαι πρὸς τὸ ἔργον ἐρχόμεναι, θέλουσι βιάζεσθαι δοκεῖν, ἵνα τῇ δόξῃ τῆς ἀνάγκης ἀπο- * τρέπωνται [21]) τῆς αἰσχύνης τὸ ἑκούσιον. μὴ τοίνυν ὀκνήσῃς, ἐὰν ἀνθισαμένην αὐτὴν ἴδῃς, ἀλλ᾽ ἐπιτήρει πῶς ἀνθίσαται. σοφίας γὰρ κἂν ταῦτα δεῖ. κἂν μὲν προσκαρτερῇ, ἐπίσχες τὴν βίαν. οὔπω γὰρ πείθεται. [22]) ἐὰν δὲ μαλθα-

[15]) Ἐὰν δὲ αἰτήσεις] Lege αἰτήσῃς cum Cod. Bauar. ID.

[16]) Ὅτι μᾶλλον] Melius ὅτε μᾶλλον. Nam praecedit, τότε. Atque ita etiam interpres legit. Nec aliter aliquot veteres. SALM.

Legi etiam poteſt ὅταν-ἀκούῃ. BOD.

[17]) Εὐάγωγον αὐτὴν παρασκευάσας] Sic hoc ipſo libro paullo infra: Βουλόμενος οὖν εὐάγωγον τὴν κόρην εἰς ἔρωτα παρασκευάσαι. ID.

[18]) Ἡδέως] Forſitan melior lectio ἀδεῶς. BERGER.

[19]) Ὡς ἐν μυστηρίοις] F. ὡς ἐν μυστηρίῳ. SALM.

[20]) Κἂν μὴ προσῇ τις συνθήκη τῆς πράξεως] Voluimus legi, συνθήκη, non συνθήκῃ. Forſitan et melius, ſic legere, κἂν μὲν, atque ita totum locum diſtinguere: τὸ γὰρ ἐραστοῦ φίλημα πρὸς ἐρωμένην, θέλουσαν μὲν παρέχειν, αἴτησίς ἐστι σιωπῇ, πρὸς ἀπειθοῦσαν δὲ ἱκετηρία. Κἂν μὲν προσῇ τις συνθήκη τῆς πράξεως, πολλάκις δὲ καὶ ἑκοῦσαι

res eius oratione illa offendes, erubeſcet, auerſabitur tua dicta, conuicium ſibi fieri putabit: ac quominus vel cupiens promittat, pudore praepedietur: tunc enim ipſi ſe rei operam dare arbitratur, cum maioribus verborum illecebris ad eam inuitari ſe audit. Sin vero conatu aliquo alio ſenſim adhibito morigeram illam reddens iam blandiendo prompte acceſſeris, multo tu quidem, ſecluſis vt in ſacris fieri ſolet, ſilentio vtitor, ac paulatim appropinquans oſculum dato. Amantis enim viri oſculatio apud volentem puellam tacitae petitionis, apud nolentem precationis obtinet locum. Iam vero etſi ex compacto, ac ſaepe etiam ſponte, aliquae obſequantur, vim tamen videri ſibi allatam volunt, quo neceſſitatis opinione voluntariam turpitudinem excuſent. Licet itaque repugnantem videas, detineri tamen noli: ſed quonam modo in repugnando ſe habeat, obſerua. Prudentia enim hac quoque in re opus eſt. ac ſi perſtare in ſententia cognoueris, vim ne adhibeto, ſed nondum perſuaſam eſſe ſcito. tractabiliorem autem

ἑκοῦσαι πρὸς ἔργον ἐρχόμεναι θέλουσι βιάζεσθαι δοκεῖν. *Sin vero etiam depectio fiat ad actum venereum, ſaepe etiamſi ad opus veniant voluntariae, volunt tamen videri coactae id feciſſe.* Perperam legitur in Editis et in Anglicano: καὶ μὲν προσῇ ταῖς συνθήκαις. ID.

21) Ἀποστρέψαντα] Perperam in editione Comel. ἀποστρέψηται et in Cod. Bau. ἀποστρέψονται. Appoſite *Ouidius de arte amat.* L. I, 665.

Pugnabit primo fortaſſis, et, Improbe, dicet.
Pugnando vinci ſed tamen illa volet.

Idem v. 673.

Vim licet adpelles, grata eſt vis iſta puellis:
Quod iuuat, inuitae ſaepe dediſſe volunt.

BOD.

22) Πείθεται] Ed. Com. πείθεσθαι. ID.

23) Μαλ-

μαλθακωτέραν [23]) ἤδη θέλῃς, χορήγησον τὴν ὑπόκρισιν, μὴ ἀπολέσαι σου τὸ δρᾶμα. [24])

ΚΕΦΑΛ. ια'.

Κἀγὼ δέ· Μεγάλα μὲν, ἔφην, ἐφόδιά μοι δέδωκας, καὶ εὔχομαι τυχεῖν, ὦ Κλεινία· φοβοῦμαι δ' ὅμως, μὴ κακῶν μοι γένοιτο τὸ εὐτύχημα μειζόνων ἀρχὴ καὶ ἐπιτρίψῃ [1]) με πρὸς ἔρωτα πλείονα. ἂν οὖν αὐξηθῇ [2]) τὸ δεινὸν, τί δράσω; γαμεῖν μὲν οὐκ ἂν δυναίμην. ἄλλῃ γὰρ δέδομαι παρθένῳ. [3]) ἐπίκειται δέ μοι πρὸς τοῦτον τὸν γάμον ὁ πατὴρ, δίκαια αἰτῶν, οὐ ξένην, οὐδὲ αἰσχρὰν, γῆμαι, κόρην, οὐδ' ὡς Χαρικλέα πλούτῳ με πωλεῖ, [4]) ἀλλ' αὐτοῦ μοι δίδωσι θυγατέρα, καλὴν μὲν, ὦ θεοὶ, πρὶν Λευκίππην ἰδεῖν, νῦν δὲ καὶ πρὸς τὸ κάλλος [5]) αὐτῆς τυφλώττω, καὶ πρὸς Λευκίππην μόνην τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχω. ἐν μεθορίῳ κεῖμαι δύο ἐναντίων. [6]) ἔρως ἀνταγωνίζεται, καὶ πατήρ. ὁ μὲν ἕστηκεν αἰδοῖ [7]) κρατῶν, ὁ δὲ κάθηται πυρπολῶν. *πῶς κρίνω

[23]) Μαλθακωτέραν] Ed. C. μαλθακώτερον. ID.

[24]) Μὴ ἀπολέσαι σου τὸ δρᾶμα] Melius, quod in Florentino est, μὴ ἀπολέσῃς. *Ne scenam perdas.* SALM.

Fortassis erat scriptum: ἀπόλεσαί σοι τὸ δρᾶμα. ID.

[1]) Επιτρίψῃ] Mallem legere ἐπιρρίψῃ. Dicunt enim Graeci αὑτὸν εἰς τὸ πέλαγος ἔρριψεν. BERGER.

Forte *Tatius* scripserat: ἐπιτρίψῃ. BODEN.

[2]) Αν οὖν αὐξηθῇ] F. ἂν γοῦν αὐξυνθῇ. Scribendum certe, ἂν γοῦν. SALMAS.

Addit Bauaricus codex μοι. Αὐξηθῇ μοι τὸ δεινόν. BOD.

[3]) Αλλῃ γὰρ δέδομαι παρθένῳ] Legebatur, δέδιμαι. Sed libri omnes, vt posuimus, et interpres. SALM.

[4]) Οὐδ' ὡς Χαρικλέα πλούτῳ με πωλεῖ] E melioribus codicibus lectio-

autem eam reddi ſi voles, diſſimulato: neque tute tibi rem tuam perditum ito.

CAPVT XI.

Tum ego: Magna mihi, o Clinia, inquam, adiumenta ſuppeditaſti: neque dubito, quin e ſententia res procedat. Verum enim vero metuo, ne maiorum felicitas haec mihi malorum initium ſit, atque ardentiorem me in flammam coniiciat. Quam ob rem ſi morbus hic incrementum capiat, quid mihi agendum erit? Hanc quidem vxorem ducere non poſſim, propterea quod altera mihi auctore ac ſuaſore patre, non iniuſta volente, deſponſa eſt, minime illa quidem peregrina deformisue, nec vero me illi, quod de Charicle fit, pater venundat: ſed filiam mihi ſuam dat omnium, excepta Leucippe, formoſiſſimam. Verum ego nunc, quod quidem ad illius formam ſpectandam attinet, oculis captus ſum: neque omnino quicquam praeter Leucippen cerno. Saneque inter duo contraria verſor; amoris vehementia, et patris pudor, animum

lectionem editionum οὕτω correxi, ac repoſui πλύτῳ, quod *Salmaſius* ipſe ſibi propoſuerat.

BOD.

Si obſequutae eſſent operae, correxeram: οὐδ' ὡς Χαρικλέα, πλύτῳ με πωλεῖ. Ita Anglicanus. In aliis: με πλέτῳ πωλεῖ. Senſus clarus et elegans. Notum illud Plauti: *Vxorem accepi, dote imperium vendidi.*

SALM.

5) Νῦν δὲ καὶ πρὸς τὸ κάλλος] Καὶ deeſt in Comel. edit. vt et in Bauar. et Angl. codd.

BOD.

6) Ἐν μεθορίῳ κεῖμαι δύο ἐναντίων] Hanc lectionem Salmaſianam omnino praetuli Comelinianae: ἐν μεθορίῳ κεῖμαι δεῖ ἐναντίων. Illud δεῖ ſtare commode non poteſt. Legi etiam poteſt δή. Optimum tamen δύο.

ID.

7) Αἰδοῖ] Bau. Cod. αἰδῶ. Idem paullo poſt pro κάθηται habet

νω τὴν δίκην; ἀνάγκη μάχεται, καὶ φύσις. καὶ θέλω 8) μέν σοι δικάσαι, πατὴρ, ἀλλ' ἀντίδικον ἔχω χαλεπώτερον. βασανίζει τὸν δικαστὴν, ἕστηκε μετὰ βελῶν, κρίνεται μετὰ πυρός. ἀναπεισθήσω, πάτερ, αὐτῷ, καίομαι τῷ πυρί.

ΚΕΦΑΛ. ιβ'.

Ἡμεῖς μὲν οὖν ταῦτα ἐφιλοσοφοῦμεν 1) περὶ τοῦ θεοῦ· ἐξαίφνης δὲ παῖς εἰστρέχει τῶν τοῦ Χαρικλέους 2) οἰκετῶν, ἔχων ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν ἀγγελίαν τοῦ κακοῦ, ὡς καὶ τὸν Κλεινίαν εὐθὺς ἀνακραγεῖν θεασάμενον· κακόν τι γέγονεν Χαρικλεῖ. Ἅμα δὲ αὐτῷ λέγοντι, συνεξεφώνησεν ὁ οἰκέτης· Τέθνηκε Χαρικλῆς. Τὸν μὲν οὖν Κλεινίαν 3) πρὸς τὴν ἀγγελίαν ἀφῆκεν ἡ φωνὴ, καὶ ἔμεινεν 4) ἀκίνητος· ὥσπερ τυφῶνι 5) βεβλημένος τῷ λόγῳ. Ὁ δὲ οἰκέτης διηγεῖται· Ἐπὶ μὲν τὸν ἵππον τὸν σὸν ἐκάθισεν

habet μάθητα. *Phaedria* Terentianus Andr. I, 5, 25.

Tot me impediunt curae, quae meum animum diuerse trahunt:
Amor, misericordia huius, nuptiarum solicitatio:
Tum patris pudor.

ID.

8) Καὶ θέλω - πατὴρ] Lege πάτερ, vt in fine capitis. Καὶ abest ab edit. Com. ID.

Apostrophen optimo loco adhibuit auctor. BERGER.

1) Ἐφιλοσοφοῦμεν] Sic restitui e codice Bau. Editiones male: ἐφιλοσοφοῦμεν. BOD.

2) Τῶν τοῦ Χαρικλέους] Τοῦ recte omissum in cod. B. et ed. C. ID.

3) Τὸν μὲν οὖν Κλεινίαν] In Anglicano, vt et Palatino, ex quo editio prodiit: τὸν μὲν δὴ Κλεινίαν. SALM.

4) Ἔμεινεν] Ita corrigendae editiones pro ἔμενεν et ἔμειναν. BOD.

5) Τυφῶνι] *Etymolog.* M. Ἐστὶν

animum meum diuerse trahunt. Qui controuersiam hanc diiudicabo? Necessitas cum natura pugnat. Mihi quidem secundum te, pater, sententiam dicere in animo est: sed aduersarii potentia obstat. Is tormenta iudici adhibet, adest cum sagittis, faces tenens caussam dicit. nisi parebo illi, pater, flammis circumuenior.

CAPVT XII.

Haec de Amore Deo inter nos philosophabamur, cum repente familiarium Chariclis vnus ingressus est, aduersum nuncium vultu ipso prae se ferens, ita vt eo viso Clinia vocem hanc statim miserit: Charicli certe mali aliquid euenit. Quae verba proferre nondum finierat, cum ille: Charicles, inquit, mortuus est. Quo nuncio ita perculsus est Clinia, vt tanquam fulmine ictum vox eum motusque defecerint. Puer narrare pergens: Ascenderat, inquit, Charicles tuum in equum, Clinia, et leuiter primo eum impulit:

Ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνέμου σφοδρὰ πνοή, ὃς καὶ Εὐρυκλύδων καλεῖται, ἢ παρὰ τὸ τῦφος τυφών, οὐχ ἡ φλὸξ ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως συστροφὴ πρὸ τοῦ ἐκπυρωθῆναι, ὡς πλάττουσιν ἐν Φαίδωνι. *Plinius* etiam H. N. L. II. c. 48. ad repentinos flatus Typhonem refert. Consule *Harduinum* ad h. l. et *Gellium* N. A. XIX, 1. Sumitur tamen etiam de fulgure apud *Aristotelem* de mundo: Τυφὼν τὸ ἀστράψαν ἄχρι τῆς γῆς διεκθέον, ἐὰν ἄπυρον ᾖ παντελῶς. Eadem igitur phrasi vsus est *Heliodorus* Aèthiop. L. I. p. 22. ed. Com. vbi Cnemon: Ἐγὼ δὲ, ὥσπερ τυφῶνι βληθεὶς, ἄναυλος, (sic, vel ἄναλως, legendum pro vulgato ἄυλος, quod hic locum habere nequit) ἀπόπληκτος, ἱστήκειν. Habemus hanc comparationem etiam in *Ouidii* Trist. I, 2, 11.

Non aliter stupui, quam qui
Iouis ignibus ictus
Viuit

θισεν, ὦ Κλεινία. ὃς τὰ πρῶτα μὲν ἤλαυνεν ἠρέμα. δύο δὲ περιελθὼν ἢ τρεῖς δρόμους, 6) τὴν ἱππασίαν ἐπέχε, καὶ τὸν ἵππον ἱδρῶντα κατέψα καθήμενος, τοῦ ῥυτῆρος ἀμελήσας. ἀπομάττοντος δὲ τῆς ἕδρας τοὺς ἱδρῶτας, ψόφος κατόπιν γίνεται. καὶ ὁ ἵππος ἐκταραχθεὶς, πηδᾷ, ὄρθιον ἀρθεὶς, 7) καὶ ἀλογίστως ἐφέρετο. τὸν γὰρ χαλινὸν δακὼν, καὶ τὸν αὐχένα σιμώσας, 8) καὶ φρίξας τὴν κόμην, *οἰστρηθεὶς τῷ φόβῳ, δι' ἀέρος ἵπτατο. 9) τῶν δὲ ποδῶν οἱ μὲν ἔμπροσθεν ἥλλοντο· οἱ δὲ ὄπισθεν τοὺς πρόσθεν 10) ἐπειγόμενοι φθάσαι, τὸν δρόμον ἐπέσπευδον, διώκοντες τὸν ἵππον. ὁ δὲ ἵππος τῇ τῶν ποδῶν κυρτούμενος 11) ἁμίλλῃ, ἄνω τε καὶ κάτω πηδῶν πρὸς τὴν ἑκατέρων σπουδὴν, δίκην νηὸς 12) χειμαζομένης τοῖς νώτοις ἐκυμαίνετο. ὁ δὲ κακοδαίμων Χαρικλῆς, ὑπὸ τοῦ τῆς ἱππείας ταλαντευόμενος 13) κύματος, ἐκ τῆς ἕδρας ἐσφαιρίζετο, 14) ποτὲ μὲν ἐπ' οὐρὰν καταλισθαίνων, ποτὲ δὲ ἐπὶ τράχηλον 15) κυβιστῶν. ὁ δὲ τοῦ κλύδωνος

Viuit; et est vitae nescius ipse suae.

ID.

Aristoph. Equit. p. 300. Καὶ γενναῖος πρὸς τὸν Τυφῶ χωρεῖ, καὶ τὴν Εριώλην. BERGER.

6) Δύο δὲ περιελθὼν ἢ τρεῖς δρόμους] In Florentino alio ordine, δύο δὲ ἢ τρεῖς δρόμους περιελθών. SALM.

7) Πηδᾷ ὄρθιον ἀρθεὶς] *Schol. Epict.* Ορθὸν τὸ εἰς ὕψος αἰρόμενον; πηδᾶν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα prouerbio dicitur, qui rei modum excedit et positos fines. Vid. *Stollberg* ad *Soph.* Aj. p. 115. BERGER.

Mallem: ὄρθιος. BOD.

8) Σιμώσας] In margine edit. scr. docta manu γυρώσας. ID.

9) Οἰστρηθεὶς τῷ φόβῳ δι' ἀέρος ἵπτατο] Ita Florentinus cum caeteris. In Anglicano correctum alia manu Διαέριος ἵπτατο. Quod non malum est. SALM.

Οἰστρηθεὶς apud *Virgilium*: oestro percitus. BERGER.

10) Τοὺς πρόσθεν] F. τοὺς ἔμπροσθεν. Et mox, δίκην ναός. Sed haec leuia sunt. Paullo post

pulit: dein vero cum duos tresue cursus confecisset, sustinuit impetum equi, cui in eo sedens absterfit sudorem, remissis habenis. Dum vero madidam sudore sellam detergit, strepitum a tergo fieri: quo perterritus equus, ac sese in altum saltu dans, huc illuc incerto cursu ferri coepit: frenum enim mordens, collum intorquens, iubas quatiens, ac pauore stimulatus in aerem sustollebatur: anteriores pedes saliebant; posteriores, primos praeuertere festinantes, cursum accelerabant, equumque propellebant: qui huiusmodi pedum contentione sublatus sursum, deorsumque, pro modo celeritatis eorum, instar fluctuantis nauis, dorso agitabatur. Miser vero Charicles, equi impetu, ceu fluctu, vibratus sellaque deturbatus, nunc ad caudam reiiciebatur, nunc ad collum prouoluebatur, fluctuationeque hu-

 ius-

post ἱκτιίας, quidam, pro ἱκτίας, mendose. Et ταλαντεύμενος in Anglicano, sicut in edito. SALM.

[11]) Κυρτούμενος] Retinui lectionem Salmasianam, codicum nonnullorum auctoritate firmatam. Editio Heidelbergensis: κυρούμενος, quod non probo. Forsitan erat scriptum πυρούμενος. BOD.

[12]) Δίκην νηὸς] Simile, a naui fluctuante sumtum, mihi ab hoc loco non alienum esse videtur. BERGER.

[13]) Ταλαντινόμενος] Alii codd. cum editione Com. ταλαντούμενος. Idem sensus; nam ταλαντίνω, ταλαντόω et ταλαντίζω synonyma sunt. Metaphora sumta de libra, quae modo surgit, modo decidit. *Etymologicum* M. voce Τάλαντον· Ταλαντίνειν τὸ σταθμίζειν καὶ ζυγοστατεῖν. BOD.

[14]) Εσφαιρίζετο] Male in Florentino ἐσφιρίζετο. Vulgata rectior: *Iactabatur in modum pilae.* ID.

[15]) Τράχηλον] C. B. τράχηλε. ID.

[16]) Επι-

δωνος ἐπίεζεν[16]) αὐτὸν χειμών. τῶν δὲ ῥυτήρων οὐκέτι κρατεῖν δυνάμενος, δοὺς δὲ ἑαυτὸν, ὅμως[17]) τῷ τοῦ δρόμου πνεύματι, τῆς τύχης ἦν. ὁ δὲ ἵππος, ῥώμῃ θέων[18]) ἐκτρέπεται[19]) τῆς λεωφόρου, καὶ ἐς ὕλην ἐπήδησεν, καὶ εὐθὺς τὸν ἄθλιον Χαρικλέα περιῤῥήγνυσι δένδρῳ. ὁ δ', ὡς ἀπὸ μηχανῆς προσαραχθεὶς, ἐκκρέμεται μὲν τῆς ἕδρας, ὑπὸ δὲ τῶν τοῦ δένδρου κλάδων τὸ πρόσωπον αἰσχύνεται, καὶ τοσούτοις περιδρύπτεται τραύμασιν, ὅσαι τῶν δένδρων[20]) ἦσαν αἱ αἰχμαί. οἱ δὲ ῥυτῆρες αὐτῷ περιδεθέντες, οὐκ ἤθελον ἀφεῖναι τὸ σῶμα,[21]) ἀλλ' ἀνθεῖλκον αὐτὸν, ἐπισύροντες θανάτου τρίβον· ὁ δὲ ἵππος ἔτι μᾶλλον ἐκταραχθεὶς τῷ πτώματι[22]) καὶ ἐμποδιζόμενος εἰς τὸν δρόμον τῷ σώματι, κατεπάτει τὸν ἄθλιον ἐκλακτίζων τὸν δεσμὸν τῆς φυγῆς· ὥστε οὐκ ἂν αὐτόν τις ἰδὼν οὐδὲ γνωρίσειεν. *

ΚΕΦΑΛ. ιγ'.

Ταῦτα μὲν οὖν ἀκούων ὁ Κλεινίας, ἔστηκα τινὰ χρόνον ὑπὸ ἐκπλήξεως. μεταξὺ δὲ νήψας[1]) ἐκ τοῦ κακοῦ διαλύ-

16) Επίεζεν] Melius, quam ἐπεῖξεν in ed. Com. ID.

17) Δοὺς δὲ ἑαυτὸν ὅλος] Legendum esset, δοὺς δὲ ἑαυτὸν ὅλον τῷ τοῦ δρόμου πνεύματι, τῆς τύχης ἦν. Vel traiectis verbis: δοὺς δὲ ἑαυτὸν τῷ τοῦ δρόμου πνεύματι, ὅλος τῆς τύχης ἦν. Sed non muto, quod in libris habetur, δοὺς δὲ ἑαυτὸν ὅμως τῷ τοῦ δρόμου πνεύματι, τῆς τύχης ἦν. SALM.

Axiochus §. XI. Ο γὰρ ἐπίγειος ἄνθρωπος, ὡς ἀμφίβιος, αὐτὸν εἰς τὸ πέλαγος ἔῤῥιψεν, ἐπὶ τῇ τύχῃ γενόμενος πᾶς. BERGER.

18) Ο δὲ ἵππος ῥώμῃ θέων] In Anglicano et Palatino, ῥώμῃ θεῶν. Non tam bene. SALM.

19) Εκτρέπεται] Dicitur etiam ἀφίεσθαι τῆς εὐθὺ ὁδοῦ, relinquere viam

iusmodi miserum in modum vexabatur. Tandem cum habenas moderari amplius nequiret, fortunae se flatibus totum permisit. Tum vero equus vehementer incitatus, atque a recto tramite deflectens, in syluam se coniecit, miserumque adolescentulum arbori statim illisit: qui, tanquam tormento emissus, e sella deturbatus est, facie tot vulneribus deformata, quot ramorum cuspides eiectum exceperunt. Ipsum vero corpus habenis implicitum in mortis semitam raptatum fuit. Illius autem lapsu adhuc magis perterrefactus equus, et corpore, ne currere posset, impeditus, miserum pedibus conculcauit, calcibusque fugae obstaculum contriuit, vt iam nemo illum agnosceret.

CAPVT XIII.

His cognitis rebus Clinia stupore oppressus aliquandiu tacuit: deinde, tanquam impetrata a dolore venia,

 maxi-

viam rectam. *Axioch.* statim ab initio. BERGER.

20) Δένδρων] Melius in C. B. et edit. prima κλάδων. BOD.

21) Οὐκ ἤθελον ἀφεῖναι τὸ σῶμα] In aliis ἀφήσειν. Et mox in Florentino et Romano, περισύροντες θανάτου τρίβον, pro ἐπισύροντες. SALM.

22) Ο δὲ ἵππος ἔτι μᾶλλον ἐταραχθεὶς τῷ πτώματι] Haec verba desunt in editione Commeliniana. Connectuntur antecedentia cum subsequentibus: Καὶ ἐμποδίζουσιν εἰς τ. δ. τ. σ. Habuit tamen ante oculos Latinus, non autem Germanicus interpres. BOD.

1) Νήψας] Sic *Tatius* infra Lib. VII. Μικρὸν δὲ νήψας ἐκ τῆς μέθης τοῦ λόγου. BOD.

2) Δι-

διολύγιον ἐκώκυσεν, 2) καὶ ἐκδραμεῖν 3) ἐπὶ τὸ σῶμα μὲν ἠπείγετο. ἐπηκολούθουν δὲ κἀγὼ, παρηγορῶν ὡς ἠδυνάμην. καὶ ἐν τούτῳ φοράδην Χαρικλῆς ἐκομίζετο, 4) θέαμα οἴκτιστον καὶ ἐλεεινόν. ὅλος γὰρ τραῦμα ἦν· 5) ὥστε μηδένα τῶν παρόντων καταχεῖν τὰ δάκρυα. ἐξῆρχε δὲ τοῦ θρήνου ὁ πατὴρ, πολυτάρακτον βοῶν· Οἷος ἀπ' ἐμοῦ προελθὼν, οἷος ἐπανέρχῃ μοι, τέκνον; ὦ πονηρῶν ἱππασμάτων. οὐδὲ κοινῷ μοι θανάτῳ τέθνηκας· 6) οὐδὲ εὐσχήμων 7) φαίνῃ νεκρός. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις τῶν ἀποθανόντων καὶ ἴχνος τῶν γνωρισμάτων διασώζεται 8). κἂν τὸ ἄνθος τις τῶν προσώπων ἀπολέσῃ, τηρεῖ τὸ εἴδωλον καὶ παρηγορεῖ τὸν λυπούμενον καθεύδοντα μιμούμενος. τὴν μὲν γὰρ ψυχὴν ἐξεῖλεν ὁ θάνατος. ἐν δὲ τῷ σώματι, τηρεῖ τὸν ἄνθρωπον. σοῦ δὲ ὁμοῦ καὶ ταῦτα διέφθειρεν ἡ τύχη, καί μοι τέθνηκας θάνατον διπλοῦν. 9) ψυχῇ καὶ σώματι. οὕτως σου τέθνηκεν καὶ τῆς εἰκόνος ἡ σκιά. ἡ μὲν γὰρ ψυχή σου πέφευγεν· οὐχ εὑρίσκω δέ σε οὐδὲ ἐν τῷ σώματι 10)· πότε μοι * τέκνον γαμεῖς; πότε

2) Διολύγιον ἐκώκυσεν) Vtraque editio vitiose: διωλύγιον. ID.

3) Εκδραμεῖν] Alii: ἐκδραμών. ID.

4) Φοράδην Χαρ. ἐκομίζετο] H. STEPHANVS e *Plut.* similem locum attulit: Απεκομίσθη φοράδην ἐκ τῆς μάχης. ID.

5) Ολος γὰρ τραῦμα ἦν] In prouerbium abiit haec locutio et notat miseram quamdam conditionem. Apud *Axioch.* Ἀλλ' οὐχ' ὅλον, ὥς φασιν, ἕλκος. Sic et Latini. *Ouid.* in Ibin. v. 346. *Vnum in toto corpore vulnus erat;* et *Lucan.* IX, 814.

Totum est pro corpore vulnus.

BERGER.

6) Οὐδὲ κοινῷ μοι θανάτῳ τέθνηκας] Caussam tanti luctus in tumultuario mortis genere quaeras, secundum *Tertullianum* de anim. c. 56. *Aiunt immatura*

maximos edidit eiulatus, ac summa cum celeritate ad cadauer se contulit: quem ipse quoque quibus poteram verbis consolando secutus sum. Interea Charicles allatus est, luctuosum sane ac miserabile spectaculum praebens. Totus enim concisus erat, ac lacer, adeo vt eorum, qui aderant, nemo lachrymas contineret. Porro illius pater lamentationem huiusmodi magno cum gemitu ac plangore coepit: Qualis a me abisti fili? qualis reuerteris? O diram equitandi artem! Tu consueta morte mihi ereptus non fuisti: sed nec, quae mortuo conueniat, imago tibi relicta est. Aliis in cadaueribus vel ipsa lineamentorum vestigia seruantur, quamuis vigor ex vultu abscesserit, effigies ipsa tamen relinquitur, quae dormientem imitata dolentium moerorem leuet. Animam quidem certe homini mors adimit: verum in corpore hominis formam relinquit. Sed tibi haec etiam a fortuna fuit erepta. Morte igitur duplici affectus es, corporis videlicet, atque animae. Ita imaginis quoque vmbra commortua est. Spiritus ipse quidem tuus auolauit: nec tamen in corpore te

 inuenio.

tura morte praeuentas eo vsque vagari, donec reliquatio compleatur aetatis, quacum peruixissent, si non intempestiue obiissent. Proinde extorres inferûm habebuntur, quas vi ereptas arbitrantur.

BOD.

7). Ευσχήμων] *Bion* Idyll. Καὶ νέκυς ὢν καλός ἐστι, καλὸς νέκυς, οἷα καθεύδων. BERGER.

8) Καὶ ἴχνος τῶν γνωρισμάτων διασώζεται] Flor. καὶ — διασώζεται. BOD.

9) Θάνατον διπλοῦν] *Eurip.* in Oreste 1116. Δισ-θανεῖν οὐ χάζομαι. BERGER.

10) Οὐδὲ ἐν τῷ σώματι] Lege οὔτε ἐν τῷ σώματι. Congruit querela Theagenis apud *Heliodorum* L. II. init. p. 62. ed. Com. Δεδαπάνηται τὸ ἐξ ἀνθρώπων κάλλος, ὡς μηδὲ λείψανον τῆς ἀψευδοῦς γνωριμότητος, διὰ νεκροῦ γοῦν ὑπολελεῖφθαι τοῦ σώματος. BOD.

11) Νυμ-

τέ σου θύω τοὺς γάμους, ἱππεῦ, καὶ νυμφίε· νυμφίε μὲν ἀτελῆ, ἱππεῦ δὲ δυστυχῆ·[11]) τάφος μέν σοι τέκνον ὁ θάλαμος· γάμος δὲ ὁ θάνατος. θρῆνος ὁ ὑμέναιος· ὁ δὲ κωκυτὸς τῶν γάμων οὗτος, ᾠδαί. ἄλλο σοι, τέκνον, προσεδόκων[12]) πῦρ ἀνάψαι· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἔσβεσεν[13]) ἡ πονηρὰ τύχη μετὰ σοῦ· ἀνάπτει δέ σοι δᾷδας κακῶν.[14]) ὢ πονηρᾶς τῆς σῆς δᾳδουχίας· ἡ νυμφική σοι δᾳδουχία[15]) ταφὴ γίγνεται.

ΚΕΦΑΛ. ιδ'.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως[1]) ἐκώκυσεν ὁ πατήρ. ἑτέρωθεν δὲ καθ' αὑτὸν ὁ Κλεινίας· καὶ ἦν θρήνων ἅμιλλα, ἐραστοῦ καὶ πατρός· Ἐγώ μου τὸν δεσπότην[2]) ἀπολώλεκα. τί γὰρ αὐτῷ τοιοῦτον δῶρον ἐχαριζόμην, φιάλη γὰρ οὐκ ἦν χρυσῆ, ἢ σπένδων πίνων ἐχρῆτό μου τὸ δῶρον τρυφῶν;[3]) ἐγὼ δὲ ὁ κακοδαίμων ἐχαριζόμην θηρίον μειρακίῳ καλῷ

[11]) Νυμφίε μὲν ἀτελῆ, ἱππεῦ δὲ δυστυχῆ] In Anglicano correctum, Νυμφίε μὲν ἀτελής, et, δυστυχής. Sed aliter in Florentino. SALM.

Locus aperte deprauatus et corruptus, quem emenda: Νυμφίε μὲν ἄτελες, ἱππεῦ δὲ δύστυχες. BOD.

[12]) Πῦρ ἀνάψαι] Theagenes apud *Heliod.* l. c. Τοιαύτας ἐπὶ σοὶ λαμπάδας ἀντὶ τῶν νυμφικῶν τοῦ δαίμονος ἅψαντος. Et Chariclés apud eumdem pag. 111. Τὸν ὑμέναιον ᾀδόμενον ἔτι διεδέχετο θρῆνος· καὶ ἀπὸ τῶν παστάδων ἐπὶ τὸ μνῆμα παρεπέμπετο· καὶ δᾷδες αἱ τὸ γαμήλιον ἐκλάμψασαι φῶς, αὗται καὶ τὴν ἐπικήδειον πυρκαϊὰν ἐξῆπτον. De facibus nuptialibus vid. *Iac. Nicolaus* VIII. Epiphyll. 27. ID.

[13]) Πονηρὰ τύχη μετὰ σοῦ· ἀνάπτει δέ σοι δᾷδας] Lege: φθονερὰ τύχη, quod est in aliis, ob subsequentia; non enim probabile, auctorem, elegantissimum copiosissimumque ieiunc id ipsum epitheton e vestigio repetiisse. Interpres Latinus etiam φθονερὰ vide-

inuenio. Ecquando fili mihi vxorem duces? Ecquando imperfecte sponse atque infelix eques nuptialia tibi sacra celebrabo? Tibi, o fili, nunc pro thalamo sepulchrum, pro nuptiis mors, pro hymenaeo naeniae, pro nuptiali cantu lamentationes paratae sunt. Aliusmodi tibi ego ignes, fili, accendere sperabam. Sed inuida illos vna tecum fortuna extinxit, funebresque pro iis faces excitauit. O diras faces! Nuptialis flamma in sepulchralem tibi commutata est.

CAPVT XIV.

Ad hunc sane modum pater conquerebatur. Clinia vero contra (lugendo enim pater atque amator certabant) secum ipse solus; Ego quidem, inquit, hero meo periculum istud creaui. Nam quid ego illi munus eiusmodi misi? Annon mihi aureum poculum erat, quo sacra faciens biberet, meoque munere frui gauderet? ego miser belluam formo-

videtur legisse, vertens: *Inuida fortuna.* ID.

In quibusdam ἀνθάπτει. An ἀντανάπτει; SALM.

14) Ω πονηρᾶς τῆς σῆς δᾳδουχίας] Anglicanum et Palatinum, ταύτης pro τῆς σῆς. ID.

15) Ταφὴ γίγνεται] In aliis: τάφος. ID.

Solet auctor vndique corradere similia. Hoc autem loco genio suo ex animi sententia indulgere potuit. Longe aliter *Homerus*, luctum Achillis de Patrocli morte describens. Il. XVIII. BERGER.

1) Εκπάκυσιν] Bauar. ἐκπάκυσιν. BOD.

2) Δεσποτῶν] Amasii et Amasiae vocabantur domini ac dominae. De puellis vide praeter caeteros *Epictet.* c. XL. Αἱ γυναῖκες εὐθὺς ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν κυρίαι καλοῦνται. BERGER.

3) Η σπένδων πίνων, ἐχρῆτό μοι τὸ δῶρον τρυφῶν] Ita Editio. Anglicanus sic etiam legit, nisi quod habet, τῶν δώρων τρυφῶν. Sane scribendum τῷ δώρῳ. Sed in aliis Codicibus scribitur: φιαλὴ

καλῷ, ἐκαλλώπιζον 4) δὲ καὶ τὸ πονηρὸν θηρίον προστερνιδίοις, προμετωπιδίοις, φαλάραις ἀργυραῖς, 5) χρυσαῖς ἡνίαις. οἴμοι Χαρίκλεις. ἐκόσμησά σου τὸν φονέα χρυσῷ. ἵππε πάντων θηρίων ἀγριώτατε, 6) πονηρὲ καὶ ἀχάριστε καὶ ἀναίσθητε κάλλους. ὁ μὲν κατέψα σου τοὺς ἱδρῶτας, καὶ τροφὰς * ἐπηγγέλλετο πλείονας, καὶ ἐπῄνει τὸν δρόμον. σὺ δὲ ἀπέκτεινας ἐπαινούμενος. οὐκ

ἥδου

φιαλὴ γὰρ οὐκ ἦν χρυσῆ, ἣν ἐσπένδετο πίνων, χρῆσθαί μου τῷ δώρῳ τρυφῶν. *Annon*, inquit, *patera ad manum fuit, quam illi donarem, et in ea libaret, tali meo munere frui gaudens?* Ita etiam videtur legiſſe interpres. SALM.

4) Ἐκαλλώπιζον] Saepe de nimis exquiſito ornatu dicitur. *Iſocr.* Demon. Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής· ἔστι γὰρ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περίεργον. Prodicus Xenoph. dicit, Virtutem fuiſſe κεκοσμημένην, Voluptatem contra κεκαλλωπισμένην. BERGER.

5) Φαλάραις ἀργυραῖς] In aliis: φαλάροις ἀργυροῖς. Et rectius. Nam τὰ φάλαρα Graeci dicunt. Hic diſtinguit ἀπὸ τῶν προμετωπιδίων, cum alii Grammatici τὰ φάλαρα προμετωπίδια exponant. Verum aliis auctoribus aliud ſunt, τὰ παρὰ τὰς γνάθους, nimirum equorum ornamenta. SALMAS.

Plura equorum et ornamenta et munimenta occurrunt apud ſcriptores, παρώπια, παρήϊα, παραπλευρίδια, παραμηρίδια, παρακνημίδια. Multa *Xenophon* de Cyri vita L. VI. Ὥπλιζον δὲ καὶ ἵππους προμετωπιδίοις καὶ προστερνιδίοις, καὶ τοὺς μὲν μονίππους παραμηριδίοις, τοὺς δ' ἐπὶ τοῖς ἅρμασι, παραπλευριδίοις. Quorum a noſtro primum fit mentio, προστερνίδια ſunt ſquammatae loricae, ſiue operimenta pectoris equini lintea pelliceaue e laminis aeneis ſerie inter ſe connexis in modum plumae. Quem in modum tectos equos *Claudianus* in VI. conſulatum Honorii vocat, *cornipedes in aere latentes*. Cf. *Virgilius* L. XI. v. 720. apud quem Choreus

Spumantem-agitabat equum, quem pellis ahenis

In

formoſo adoleſcenti dono dedi, eamque argenteis phaleris, aureis habenis, aliisque cum frontis, tum pectoris ornamentis communiui. Ego, me miſerum, qui te, Charicle, perderet, auro inſigniui. O ferarum omnium immaniſſima bellua, ſceleſta, ingrata, a pulchritudinis cognitione abhorrens! Hic tibi ſudorem abſterſit, largum pabulum promiſit, curſum laudauit: tu verò laudibus affectus eum peremiſti:

Tu

In plumam ſquammis auro conſerta tegebat.

Vid. et *La Cerda* ad h. l. Προμετωπίδια, *frontalia*, equis et elephantis ſpeciem addentia, *Liu.* XXXVII, 40. Erant auratis bullis gemmisque ornata ſec. *Plin.* XXXIX, 12. Diſtinguit et ipſe, ſi locus eſt ſanus, frontalia a phaleris, quas *Suidas* pro frontis ornamento habet. Complectuntur quidem phalerae, laxiore ſignificatione, quoduis equorum ornamentum, ſtrictius tamen notant cingulas ex orbiculis aureis argenteisue ad pectus demiſſas. Quamquam *Gellius* N. A. L. V. c. 5. a monilibus phaleras diſtinguere videtur, vere tamen non diſtinguit, ſed, variis ornamentis praemiſſis, omnia communi vocabulo phalerarum complectitur. Sequor *Seruium* ad Aen. VII, 278. *Monilia*, inquientem, *non niſi hominum dicimus, quae nunc ad laudem pro phaleris poſuit.* Imperatores, triumphatores ac reges, equos phaleris aureis inſigniter decorarunt, reliqui argenteis, quod praeter noſtrum docet *Plinius* XXXIV, 17. *Argentum incoquere ſimili modo coepere* (ſtanno) *equorum maxime ornamentis.* Sed phaleras ad populum. De phaleris equitum vid. *Lipſius* de milit. Rom. L. V. dial. XVII. Denique ad cultum equinum ab auctore aurea habena refertur. Hoc etiam teſtatur *Virgilius*, Aen. VII, 279.

— Fuluum mandunt ſub dentibus aurum.

Saepe gemmis frena diſtincta leguntur in epigrammatis *Claudiani*, quae in Honorii et Arcadii equos conſcripſit. BOD.

6) Ἵππε πάντων θηρίων κ. τ.] *Theocr.* Πάντων κάκιστε θηρῶν. BERGER.

7) Οἶκ

ἠδοῦ 7) προσαπτομένου σου τοιούτου σώματος. οὐκ ἦν σοὶ τοιοῦτος ἱππεὺς τρυφή, ἀλλ᾽ ἔῤῥιψας 8) ἄστοργε τὸ κάλλος χαμαί· οἴμοι δυστυχής. ἐγὼ δέ σου τὸν φονέα, τὸν ἀνδροφόνον, ὠνησάμην. 9)

ΚΕΦΑΛ. ιε΄.

Μετὰ δὲ τὴν ταφὴν εὐθὺς ἔσπευδον ἐπὶ τὴν κόρην. ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ παραδείσῳ 1) τῆς οἰκίας. ὁ δὲ παράδεισος ἄλσος ἦν, μέγα τι χρῆμα πρὸς ὀφθαλμῶν ἡδονήν. καὶ περὶ τὸ ἄλσος τειχίον ἦν αὔταρκες εἰς ὕψος 2) καὶ ἑκάστη πλευρὰ τειχίου, τέσσαρες δὲ ἦσαν πλευραί, κατάστεγος ὑπὸ χορῷ κιόνων. 3) ὑπὸ δὲ τοῖς κίοσιν ἔνδον ἦν ἡ τῶν δένδρων πανήγυρις.

7) Οὐκ ἠδοῦ] Alii: οὐχ᾽ ἡδοῦ. BOD.

8) Ἐῤῥιψας] Bauaricus: ἔριψας. ID.

9) Ἐγὼ δέ σου τὸν φονέα, τὸν ἀνδροφόνον ὠνησάμην] Cod. Bau. Ἐγώ σοι τὸν φονέα, τὸν ἀνδροφόνον, ἐωνησάμην. Ita quoque editio prima. ID.

1) Παραδείσῳ] Quamquam *Suidas* cum aliis grammaticis hanc vocem graecam esse contendit, longius tamen eius incunabula petita sunt. Rectius e Persica lingua ducuntur secundum *Brissonium* de regno Persarum pag. 52. et *Burtoni* λείψανα vet. linguae Persicae p. 66. vbi παράδεισος (quam vocem barbaram esse ipse *Pollux* Onom. IX, 3. statuit) hortum notat, deliciarum caussa instructum omnique florum arborumque amoenitate adfluentem, in quem remittendi animi caussa secedatur. Vt plurimum regii horti hoc vocabulo denotantur, vnde *Hesychius* Παράδεισον, τὴν βασιλέως κατάλυσιν interpretatur, consentiente Xenophonte in Oeconomico: Ἐν ὁπόσαις χώραις ἐνοικεῖ, καὶ εἰς ὁπόσας ἐπιστρέφεται, ἐπιμελεῖσθαι τούτων, ὅπως κῆποί τε ἔσονται οἱ παράδεισοι καλούμενοι, πάντων καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν μεστοί, ὁπόσα ἡ γῆ φύειν θέλει· καὶ ἐν τούτοις αὐτὸς τὰ πλεῖστα διατρίβει, ὅταν μὴ ἡ ὥρα τοῦ ἔτους ἐξείργῃ. Idem

Tu non ſolum eiusmodi equitis onere non es laetatus: ſed etiam amoris ſenſu carens pulchritudinem humi deiecisti. O me infelicem! qui eum, a quo interficeris, emi.

CAPVT XV.

Posteaquam funeri iuſta ſoluta ſunt, ad Leucippen, quae noſtro in hortulo tum morabatur, conuolaui. Nemus illic creuerat adſpectu iucundiſſimo, maceriaque iuſtae altitudinis circum ingente: cuius latera quatuor, tot enim omnino erant, tecto columnis imminente operta viſebantur. Pars interior arborum ſerie conſita erat,

Idem de Cyri expeditione L. I. in Beleſis, Syriae praetoris, regia eiusmodi fuiſſe paradiſum prodidit memoriae. Sunt etiam Babylonici παράδεισοι laudati a *Plutarcho* Sympoſ. Probl. 11. Hinc Aſaphus nemoris regii praefectus adpellatur שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס *Nehem.* II, 8. Non minus autem videntur priuatorum horti domeſtici poſtero tempore dicti παράδεισοι, quod patet ex *Gellio* II, 20. *Viuaria, quae nunc vulgus dicit, ſunt, quos παραδείσους Graeci adpellant: quae leporaria Varro dicit.* Alebantur in regiis παραδείσοις, teſte *Philoſtrato* de vita Apollonii L. I. c. 38. ferae ſylueſtres, ſicubi reges venatibus ſe delectare vellent. In priuatis autem non ſolum feras ad venandum ſeruabant, ſed domeſtica etiam animantia viua paſcebant, vt, praeter noſtrum paullo infra, docet *Varro* de R. R. L. III, c. 3. Hinc et *viridiaria* dicuntur, et *viuaria.* *Colum.* de R. R. L. VIII, c. 1. et IX, 1. eamdemque ob cauſſam *Tatius:* Ο δὲ παράδεισος ἄλσος ἦν. BOD.

2) Αυταρκης εἰς ὕψος] *Polybius* eodem paene modo: Εἰς ὕψος ἱκανόν. BERGER.

3) Κατάστεγος ὑπὸ χορῷ κιόνων] In Anglicano prius fuit: κατάστεγος χαρακιόνων. Atque ita etiam

γυρις, ἔθαλλον οἱ κλάδοι, συνέπιπτον ἀλλήλοις ἄλλος ἐπ' ἄλλον,[5] αἱ γείτονες τῶν πετάλων περιπλοκαὶ, τῶν φύλλων περιβολαὶ, τῶν καρπῶν συμπλοκαί. τοσαύτη τὶς ἦν ὁμιλία τῶν φυτῶν. ἐνίοις δὲ τῶν δένδρων τῶν ἁδροτέρων, κιττὸς[6] καὶ σμίλαξ παρεπεφύκει· ἡ μὲν ἐξηρτημένη πλατάνου, καὶ περιπυκάζουσα ῥαδινῇ τῇ κόμῃ· ὁ δὲ κιττὸς, περὶ πλεύκην εἱλιχθεὶς ᾠκειοῦτο τὸ δένδρον[7] ταῖς περιπλοκαῖς, καὶ ἐγίνετο τῷ κιττῷ ὄχημα τὸ φυτὸν, ςέφανος δὲ ὁ κιττὸς τοῦ φυτοῦ. ἄμπελοι δὲ ἑκατέρωθεν τοῦ δένδρου, καλάμοις ἐποχούμεναι, τοῖς φύλλοις ἔθαλλον· καὶ ὁ καρπὸς ὡραίαν εἶχε * τὴν ἄνθην, καὶ διὰ τῆς ὀπῆς τῶν καλάμων ἐξεκρέματο, καὶ ἦν βόςρυχος[8] τοῦ φυτοῦ. τῶν δὲ φύλλων ἄνωθεν αἰωρουμένων,[9] ὑφ' ἡλίῳ[10] πρὸς ἄνεμον συμμιγῆ[11], ὠχρὰν ἐμάρμαιρεν ἡ γῆ τὴν σκιάν. τὰ δὲ ἄνθη ποικίλην ἔχοντα τὴν χροιὰν, ἐν μέρει συνεξέφαινε

τὸ

iam ad oram pro varia lectione adſcriptum. Neſcio quid ſint χωροκίονας. Forte χοροκίονας vnica voce de columnis ordine diſpoſitis. Sed vulgata non ſollicitanda, χορὸς κιόνων, in lege quadam Conſtantini, *acies columnarum*, vocatur. De his alibi. SALM.

Senſus huius loci talis mihi eſſe videtur, fuiſſe ſcilicet porticus ad vnumquodque muri latus inſtructas, adeo, vt per totum hortum iuxta murum quis poſſet ſub opertis hisce porticibus ambulare. BERGER.

4) Υπὸ δὲ τοῖς κίοσιν] Non ſub tecto porticus arbores fuerunt, ſed ἔνδον, h. e. intra, propius ad medium horti. IDEM.

5) Ἄλλος ἐπ' ἄλλον] Editio Com. ἄλλα ἐπ' ἄλλων, reſpiciens ad τὰ δένδρα. Melius Salmaſiana ad ramos retulit, qui ducti erant circa columnas, ad defendendum ſolem. Inde apud Latinos *vmbroſae porticus*, quia porticus, aream claudentes, contingebantur arbuſculis. Vid. *Plin.* L. V, ep. 6. Et *Longus* ſimili phraſi vtitur L. III. init.

Ἐν

erat, ramis florentibus et ſeſe mutuo complicantibus, foliis autem fructibusque inter ſe permiſtis: tanta erat plantarum familiaritas. Porro maioribus quibusdam arboribus hedera et ſmilax adnatae erant. Atque haec quidem e platano pendens, eam molli coma ſtipabat: illa vero piceae adhaerens truncum amplexu teneriorem efficiebat. hoc pacto arbor hederae vehiculum, hedera arbori corona erat. Ex vtraque arboris parte luxuriabant barundinibus alligatae vites, quarum racemi tempeſtiuos flores ab ipſis harundinum foraminibus tanquam arboris cincinnos quosdam pendentes oſtendebant. Terra autem, quam ſuperimpendentes frondes opacabant, modo hic, modo illic illuſtrabatur, dum eae ipſae frondes vento impulſae variantibus ſolis radiis aditum praeberent. Ad haec varii ſuam quisque pulchritudinem flores

Ἐν μετεώρῳ δὲ οἱ κλάδοι συνέπιπτον ἀλλήλοις, καὶ ἐπήλλαττον τὰς κόμας. BOD.

6) Κιττὸς] *Aelianus* V. H. XIII, 1. de hedera ita loquitur: Περιέρπει καὶ ἀναπλέκεται τοῖς δένδροις. BERGER.

7) Περὶ πεύκην ἑλιχθεὶς ᾤκεῖτο τὸ δένδρον] Ita optimi codices. Vix placebit lectio Bauarici cod. quam editio Commel. arripuit. Περὶ πεύκην ἑλιχθεὶς ᾠκείου τὸ δένδρον. BOD.

8) Βόστρυχος] dicitur de cirris muliebribus. *Petronius* c. 58. habet *cepam cirratam*. *Claud.* de raptu Proſerp.

Fluctuat hic denſo criſpata cacumine buxus,
Hic hederae ſerpunt, hic pampinus induit vimos.
BERGER.

9) Αἰωρουμένων] Vſurpari hoc vocabulum ètiam de inſolentia animi docet *Weſſeling.* ad Herodot. BERGER.

10) Ὑφηλίῳ] Correxeram, ὑφ᾽ ἡλίῳ. Atque ita libri. SALM.

11) Συμμιγῆ] Ad oram ſcriptum reperi συμμιγεῖ ὠχρὰν et paullo poſt, pro τῷ ναρκίσσῳ, νάρκισσος ἡ κάλυξ. BOD.

12) Πε-

τὸ κάλλος καὶ ἦν τοῦτο τῆς γῆς πορφύρα, καὶ νάρκισσος καὶ ῥόδον· μία μὲν τῷ ῥόδῳ καὶ ναρκίσσῳ ἡ κάλυξ, ὅσον εἰς περιγραφὴν,[12]) καὶ ἦν φιάλη τοῦ φυτοῦ· ἡ χροιὰ δὲ τῶν περὶ τὴν κάλυκα φύλλων ἐσχισμένων, τῷ ῥόδῳ μὲν αἵματος,[13]) ὁμοῦ ἴων καὶ γάλακτος τὸ κάτω τοῦ φύλλου, καὶ ὁ νάρκισσος ἦν τὸ πᾶν ὅμοιον τῷ κάτω τοῦ ῥόδου. τὸ ἴον[14]) κάλυξ μὲν οὐδαμοῦ, χροιὰν δὲ οἵαν[15]) ἡ τῆς θαλάσσης ἀστράπτει γαλήνη. ἐν μέσοις δὲ τοῖς ἄνθεσι πηγὴ ἀνέβλυζεν καὶ περιεγέγραπτο τετράγωνος χαράδρα χειροποίητος τῷ ῥεύματι.[16]) τὸ δὲ ὕδωρ τῶν ἀνθέων ἦν κάτοπτρον· ὡς δοκεῖν τὸ ἄλσος εἶναι διπλοῦν, τὸ μὲν τῆς ἀληθείας, τὸ δὲ τῆς σκιᾶς. ὄρνιθες δὲ, οἱ μὲν χειροήθεις περὶ τὸ ἄλσος ἐνέμοντο, οὓς ἐκολάκευον[17]) αἱ τῶν ἀνθρώπων τροφαί, οἱ δὲ ἐλεύθερον ἔχοντες τὸ πτερὸν, περὶ τὰς τῶν δένδρων κορυφὰς ἔπαιζον· οἱ μὲν ᾄδοντες τὰ ὀρνίθων ᾄσματα· οἱ δὲ * τῇ τῶν πτερῶν ἀγλαϊζόμενοι[18]) στολῇ. οἱ ᾠδοὶ δὲ τέττιγες, καὶ χελιδόνες· οἱ μὲν τὴν Ἠοῦς[19]) ᾄδοντες εὐνὴν οἱ δὲ

[12]) Περιγραφὴν] *Lucian*. Imag. T. II. p. 5. Τὴν δὲ τοῦ καντὸς προσώπου περιγραφήν. Vide de signif. huius vocis Cl. *Heynii* not. ad Epict. c. 33. §. 7. BERGER.

[13]) Αἵματος] *Claudianus* de raptu Proserp.

Sanguineo splendore rosas, vaccinia nigro
Induit et dulci violas ferrugine pingit.

IDEM.

[14]) Τὸ ἴον] Florent. τῷ ἴῳ. BODEN.

[15]) Χροιὰν δὲ οἵαν] Correctum in Anglicano: χροιὰ δὲ οἵαν. Melius. SALM.

[16]) Χειροποίητος τῷ ῥεύματι] Quidam libri: χειροποιήτῳ τῷ ῥεύματι, Non male. ID.

[17]) Οὓς ἐκολάκευον] In aliis: καὶ οὓς ἐκολάκευον. BOD.

[18]) Αγλαϊζόμενοι] Apud *Axiochum* sermonis ornatus dicitur Ῥημάτων ἀγλαϊσμός. BERGER.

[19]) Ἠοῦς] Vitium librarii in codice Bauarico reperitur, Ἰοῦς, quod

res certatim commonstrabant, purpureamque narcissus ac rosa terram efficiebant, quorum calathi, quod ad orbem attinet, persimiles erant, plantaeque calicis vicem praestabant. foliorum rosae fissorum pars circa pateram, sanguinis, ac violae, inferior vero lactis colorem prae se ferebat. Narcissus nihil omnino ab ima rosae parte colore distabat. Violae nullus quidem calathus erat, verum color is, quem tranquilli maris aquam habere cernimus. In florum medio scaturiens fons quadrato alueo, riuoque manu facto excipiebatur, speculumque vnda erat floribus, adeo, vt illic duo horti, alter re, alter vmbra, esse viderentur. In nemore aues aliae domesticae, humanoque cibo mansuefactae, pascebantur: aliae liberae in arborum cacuminibus ludebant. partim quidem proprio cantu insignes, cicadae videlicet, atque hirundines: partim vero pennarum fulgore praestantes, nempe pauo, cygnus, et psittacus. Cicadae Aurorae cubile, hirundines Terei mensam canebant.

quod tenuit editio Commel. Haec etiam falso legit Τηρέστως pro Τηρέως, vt in nostra. Nec minus corrigendum erat e libris ᾗ δὲ τὴν Τηρέως τράπεζαν. Editiones habebant οἱ δὲ τ. Τ. τρ. Notes vero, sensum Tatii musicum dissentire ab auribus aliorum, qui cantum hirundinum haud referant inter aurium delinimenta. *Aristophanes* in Ranis:

Ἐπιφυλλίδες ταῦτ᾽ ἐςὶ καὶ στωμύλματα,
Χελιδόνων μουσεῖα, λωβηταὶ τέχνης.

Audias ad h. l. Interpretem antiquum: Χελιδόνων μουσεῖα. ἀντὶ τοῦ βάρβαρα καὶ ἀσύνετα. καὶ γὰρ παροιμία ἐπὶ τῶν βαρβάρων καὶ πολυλόγων, καὶ ἐπαχθῶν ἐςι ταττομένη. Τοιοῦτον γὰρ τὸ χελιδόνων γένος, πλέον διὰ τὸ πολὺ τῆς ᾠδῆς ἀνιῶν τοὺς ἀκούοντας, ἢ διὰ τὸ μέλος εὐφραῖνον. καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς;

Οὐ περιβρέμεται Θρῃκία χελιδών.

Adde *Hesychium*: Χελιδόνων μουσεῖον, ὡς βάρβαρα καὶ ἀσύνετα ποιούν-

οἱ δὲ τὴν Τηρέως τράπεζαν. οἱ δὲ χειροήθεις, ταὼς, καὶ κύκνος, καὶ ψιττακός· ὁ κύκνος, περὶ τὰς τῶν ὑδάτων πίδακας νεμόμενος, ὁ ψιττακὸς ἐν οἰκίσκῳ περὶ δένδρον κρεμάμενος, ὁ ταὼς τοῖς ἄνθεσι περισύρων τὸ πτερόν.[20] ἀντέλαμπεν δὲ ἡ τῶν ἀνθέων θέα τῇ τῶν ὀρνίθων χροιᾷ, καὶ ἦν ἄνθη πτερῶν.[21]

ΚΕΦΑΛ. ιϛ'.

Βουλόμενος οὖν εὐάγωγον τὴν κόρην εἰς ἔρωτα παρασκευάσαι,[1] λόγον[2] πρὸς τὸν Σάτυρον[3] ἠρχόμην, ἀπὸ τοῦ ὄρνιθος λαβὼν τὴν εὐκαιρίαν. διαβαδίζουσα γὰρ ἔτυχεν ἅμα

ποιοῦνται τῶν Τραγικῶν. Sunt tamen etiam, quibus hirundinum cantus non tam ineptus videatur, e. g. *Moschus* in epitaphio Bionis v. 46.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῶ πένθεος, ἄρχετε Μοῖσαι·
Ἀδονίδες, πᾶσαί τε χελιδόνες, ἅς ποκ' ἔτερπεν,
Ἃς λαλέειν ἐδίδασκε.

BODEN.

20) Περισύρων τὸ πτερόν] Cod. Bauar. cum edit. Heidelb. Ἐπισύρων.

IDEM.

21) Ἄνθη πτερῶν] Non dissimilis comparatio pennarum pauonis cum floribus est in *Moscho*, Idyll. II, 59, 60.

Ὄρνις ἀγαλλόμενος πτερύγων πολυανθέϊ χροιῇ,
Ταρσὸν ἀναπλώσας.

Cf. *Phile* de pauone:

Λειμὼν γάρ ἐστιν ἡ γραφὴ τῶν ἀνθέων.
Χρυσὸς δὲ λεπτὸς ἐγχυθεὶς τῇ πορφύρᾳ.
Σμάραγδον αὐγὴν ἐμφυτεύει.

Colla eius florere dicuntur ap. *Tertullianum* de pallio, c. 3. Clar. *Seyboldus* coniicit, legendum esse κἂν ἦν ἄνθη πτερῶν, verbaque ita interpretatur: *Doch übertraf der Schmuck der Blumen die bunten Flügel der Vögel, so sehr auch diese selbst Blumen zu seyn schienen.* Ego vero nihil muto, nam particula καὶ hanc ipsam significationem τοῦ κἂν apud Graecos elegantiores habet saepissime.

IDEM.

1) Βουλόμενος οὖν εὐάγωγον τὴν κόρην

nebant. Cygnus prope fontis exortum pascebat, psittacum pendens ab arbore cauea continebat: pauo inter flores pennas explicabat, sed florum splendor cum volucrum colore contendebat. Quinimo pennae ipsae flores erant.

CAPVT XVI.

Puellam igitur in amoris sensum inducere cupiens initium loquendi cum Satyro, sumpto a pauone sermonis argumento, feci: forte fortuna enim cum Clio deambulans

κόρην παρασκευάσῃ] Abundat in nonnullis ἐγὼ post ἂν. Phrasis ipsa adfuit supra, vbi alii habebant κατασκευάσας. Sed discrimen inter παρασκευάζειν et κατασκευάζειν bene docuit *Reiskius* in Indice Graecitatis Demostheneae pag. 570.

BODEN.

Interserunt quidam libri, βουλόμενος ἂν ὁ ταὼς ἐνάγωγον. Non recte. Non enim pauo facit, quod hic dicitur, sed amator.

SALMASIVS.

2) Λόγον] Alii: λόγων. Et sic melius.

BODEN.

3) Σάτυρον] Falso hic Gallicus interpres lacunam inuenisse autumat in textu, nonnulla de suo addens. Accipe ipsa verba: *Il y a certainement ici une lacune dans le Grec, car il introduit Satyrus sur la scene sans rien dire de sa qualité d'esclave, ni de son attachement pour Clitophon: on est étonné de trouver le nom d'un homme qu'on ne connoît point, et dont cependant l'Auteur parle en termes qui marquent qu'il l'a fait connoître; je tâche de supléer a ce défaut par une legere addition: M. de Saumaize auroit pû aisément faire la même chose; mais sans doute il ne s'est pas aperçû du vuide que les copies manuscrites portent en cet endroit.* Quum vero ea, quae sequuntur, personam Satyri eiusdemque cum Clitophonte coniunctionem vberius declarent, supersedere potuit auctor

ἅμα τῇ Κλειοῖ,4) καὶ ἐπιστᾶσα τῷ ταῷ κατ᾽ αὐτήν.5) ἔτυχε γὰρ τύχῃ τινὶ συμβὰν τότε τὸν ὄρνιν 6) ἀναπτερῶσαι τὸ κάλλος, καὶ τὸ θέατρον ἐπιδεικνῦναι τῶν πτερῶν.7) Τοῦτο μέν τοι, οὐκ ἄνευ τέχνης 8) ὁ ὄρνις, ἔφην, ποιεῖ, ἀλλ᾽ ἔστι γὰρ ἐρωτικός· ὅταν γὰρ ἐπαγαγέσθαι 9) θέλῃ τὴν ἐρωμένην, τότε οὕτως καλλωπίζεται. ὁρᾷς ἐκείνην τὴν τῆς πλατάνου πλησίον; δείξας θήλειαν ταῶνα. ταύτῃ νῦν οὗτος 10) τὸ κάλλος ἐπιδείκνυται λειμῶνα πτερῶν·11) ὁ δὲ τοῦ ταῷ λειμὼν εὐανθέστερος· πεφύτευται γὰρ αὐτῷ καὶ χρυσὸς ἐν τοῖς πτεροῖς, κύκλῳ δὲ τὸ ἁλουργὲς τὸν χρυσὸν περιθέει τὸν ἴσον κύκλον, καὶ *ἔστιν ὀφθαλμὸς ἐν τῷ πτερῷ.12)

ΚΕΦΑΛ.

auctor verbosa descriptione. Si quid supplendum, inseras, post voc. διαβαδίζουσα, τὸ Λευκίππη, quod omissum puto.

IDEM.

4) Κλειοῖ] In cod. Bauar. legitur κλειῷ, superscripto tamen κλειοῖ.

IDEM.

5) Ἐπιστᾶσα τῷ ταῷ κατ᾽ αὐτήν] Cod. Bauar. cum edit. Heidelb. κατ᾽ αὐτόν. Tunc vero, quod est in Florentino, legendum ἐπιστᾶσαι.

IDEM.

6) Τὸν ὄρνιν] Ita rectius, quam in aliis: τὴν ὄρνιν.

IDEM.

7) Τὸ θέατρον ἐπιδεικνῦναι τῶν πτερῶν] Eleganter positum θέατρον, non solum, vt pennarum ornatus conspiciendus ostentaretur, sed, opinor, etiam, quia cauda pauonis semicircularem formam, theatro non dissimilem, facit.

BODEN.

Saepe ἐπιδείκνυμι de vana ostentatione. V. *Theophrastus* περὶ ἀρεσκείας.

BERGER.

8) Οὐκ ἄνευ τέχνης] In editt. erat οὐκ ἂν εὐτέχνης, nullo sensu, Emendandum igitur putat Cl. *Seyboldus* p. 49. ἀτέχνης. Placet quidem haec coniectura, quae valde adcommodata est ad auctoris sensum: simplicior tamen emendatio, vt imprimendum curaui. Editores ante me libros non recte inspexerant, litteris male seiunctis. Nihil muto, sed syllabam ευ, quae ad praecedens ἂν pertinet, remitto ac suum reddo cuique. Colligo

bulans aduersus eum constiterat, caudae ornatum casu quodam pandentem et ostentantem pennas omnibus spectandas. atque non equidem sine arte hoc, inquam, a pauone fit: sed cum ad amandum pronus sit, dilectam a se foeminam allicere cupiens, hoc sese pacto exornat. Videsne, et manu indicaui, iuxta platanum foeminam illam? Ei nunc hic pulchritudinem suam, pennarum videlicet pratum, spectandam proponit. Saneque pauonis pratum hoc alio quouis longe floridius est: In eius enim pennis vel aurum nascitur, cingitur autem orbiculus aureus orbiculo purpureo, ita, vt oculum efficiat in pennis.

 CAPVT

ligo ex interpretatione Latina, non aliter lectum fuisse. Haec enim reddit: *non sine arte.* Melius *Seyboldus: Das thut doch wohl der Vogel nicht ohne Absichten.* BODEN.

9) Ἐκαγαγίσθαι] Hinc ἐκαγαγόν. *Scholiastes Epicteti:* Ἐκαγαγὸν ἅπαν λέγεται τὸ πάθον, εἴτε κάλλος εἴη, εἴτε λόγος, εἴτε χρυσὸς, εἴτε ἄλλο τι τοιοῦτο. BERGER.

Γὰρ deest ante ἐκαγαγίσθαι in codice Bau. et edit. Commel. Probo defectum. BODEN.

10) Οὗτος] Deest προφέρων, vel aliquid simile. IDEM.

11) Λειμῶνα πτερῶν] Vsitata metaphora apud Graecos. *Philostratus* Icon. L. II. c. 1. audacius pratum circa vestes fuisse contendit: Λειμῶν τι ὁ περὶ τὰς ἐσθῆτας, i. e. vestes prato, floribus variegato, similes. Vide infra extr. libro. ID.

12) Ὀφθαλμὸς ἐν τῷ πτερῷ] Excitat *Henr. Steph.* voc. πτερὸν locum *Philostrati* de pauone: Τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ πτεροῦ τὴν τῶν ἄστρων διακόσμησιν ἀναπλάττεται. Tribuuntur pauonis caudae centum oculi, quoniam Argi, a Mercurio interfecti, centum oculos Iuno exceperat, iisque volucris suae caudam impleuerat. *Ouid.* Met. I, 722. *Ausonius* Epistol. XX, 9.

Nec

ΚΕΦΑΛ. ιζ'.

Καὶ ὁ Σάτυρος συνεὶς τοῦ λόγου μου τὴν ὑπόθεσιν, ἵνα μοι μᾶλλον εἴη περὶ τούτου λέγειν· Η γὰρ ὁ ἔρως,[1]) ἔφη, τοσαύτην ἔχει τὴν ἰσχὺν, ὡς καὶ μέχρι ὀρνίθων πέμπειν τὸ πῦρ; Οὐ μέχρις ὀρνίθων,[2]) ἐφήν· τοῦτο γὰρ οὐ θαυμαστόν· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔχει πτερόν.[3]) ἀλλὰ καὶ ἑρπετῶν καὶ θηρῶν[4]) καὶ φυτῶν. ἐγὼ δὲ δοκῶ-μοι καὶ λίθων. ἐρᾷ γοῦν ἡ μαγνησία λίθος τοῦ σιδήρου· κἂν μόνον ἴδῃ καὶ θίγῃ, πρὸς αὐτὴν εἵλκυσεν, ὥσπερ ἐρωτικὸν[5]) ἔνδον ἔχουσα πῦρ. – καὶ μή τι τοῦτό ἐστιν ἐρώσης λίθου καὶ ἐρωμένου σιδήρου φίλημα; Περὶ δὲ τῶν φυτῶν λέγουσι παῖδες σοφῶν,[6]) καὶ μῦθον ἔλεγον τὸν λόγον εἶναι, εἰ μὴ παῖδες ἔλεγον γεωργῶν.[7]) ὁ δὲ λόγος· ἄλλο μὲν ἄλλου φυτὸν ἐρᾷν·[8]) τῷ δὲ φοίνικι τὸν ἔρωτα μᾶλλον ἐνοχλεῖν. λέγουσι δὲ τὸν μὲν ἄῤῥενα

Nec, quia mille annos viuit
Gangeticus ales,
Vincit centum oculos, regie
paue, tuos. BOD.

Vnde *oculofus pauo* in verfibus Publii Syri apud Petronium ex noftra correctione.

SALMASIVS.

Emendatio ifta, quae ad Tertullianum de pallio C. III. reperitur, neque eft Latina, neque neceffaria. Vbinam enim locorum vocabulum *oculofus* legitur? Mallem *oculeus*, vel *oculatus*; fi quid mutari debuiffet. At nihil eft, quod medicam manum aduocet. Libri vetuftiores exhibent: *Clufus pauo.* Intelligendus igitur pauo, inclufus caueae, qua faginetur, propter *Varronem* de R. R. L. III, c. 6. BODEN.

[1]) Η γὰρ ὁ ἔρως] Γοῦν forfitan pro γάρ. BERGER.

[2]) Μέχρις ὀρνίθων] Cod. Bau. μέχρι. BODEN.

[3]) Τοῦτο — πτερόν] Includenda funt. Medium enim hunc fenfum, continuationi orationis interuenientem, interpres olim non agnouerat. Itaque omiffa erant in translatione latina. Quid mirum, quod gallicus interpres, magis e latino, quam graeco

CAPVT XVII.

Tum Satyrus, cognita orationis meae ſententia, quo mihi eſſet, vnde coeptum ſermonem longius producerem: Tam latene patet, inquit, amoris vis, vt auibus etiam ignem immittat? Non auibus ſolum, inquam, hoc enim non mirum; quoniam ipſe alatus eſt; ſed etiam ſerpentibus, et quadrupedibus, et plantis, atque, vt mihi quidem videtur, etiam ſaxis. Ferrum enim magnes amat, et ſi modo videat, tangatue, ad ſe trahit, quaſi amatoriam in ſe flammam contineat. Id vero annon eſt amantis ſaxi, atque amati ferri oſculatio? Quod ad plantas attinet, philoſophorum ſententia eſt, quam plane fabuloſam putarem, niſi ei agricolae ſubſcriberent, plantas alteram alterius amore capi: atque ex iis moleſtiorem eum palmam ſentire. Aiunt enim earum

 alterum

graeco, vertens, etiam omiſerit? IDEM.

4) Καὶ θηρῶν] Deſunt in cod. Bau. et ed. Commel. Habuit tamen Latinus. Abeſt etiam in ſequenti μοὶ poſt δοκῶ. IDEM.

5) Ὥσπερ ἐρωτικόν τι] In codicibus abeſt τι, qui habent πῦρ, quod aberat editioni, ὥσπερ ἐρωτικὸν ἔνδον ἔχουσα πῦρ. Sicut etiam legit interpres: *quaſi amatoriam in ſe flammam contineat.* SALMAS.

6) Παῖδες σοφῶν] Iidem, qui μαθηταί. Apud *Lucian.* Χαλδαίων παῖδες. Caeterum de hoc vocab. vide *Stolberg.* ad Ajac. et *Schol. Epicteti.* BERGER.

7) Παῖδες γεωργῶν] Maiorem igitur fidem *Tatius* habet ruſticis, quam doctis. Mira quidem ſententia, nec tamen prorſus vana videtur. ID.

8) Ἄλλο μὲν ἄλλου φυτὸν ἐρᾶν] *Claudian.* carm. in Nupt. Honor. et Mariae v. 65.

Viuunt in Venerem frondes, omnisque viciſſim
Felix arbor amat: nutant ad mutua palmae
Foedera, populeo ſuſpirat populus ictu,

Et

ἄῤῥενα τῶν φοινίκων, τὸν δὲ θῆλυν.9) ὁ ἄῤῥην ὢν τῦ θήλεος ἐρᾷ, κἂν ὁ θῆλυς ἀπῳκισμένος εἴη τῇ τῆς φυτείας στάσει, ὁ ἐραστὴς ὁ ἄῤῥην αὐαίνεται.10) συνίησιν οὖν ὁ γεωργὸς τὴν λύπην τῦ φυτῦ· καὶ εἰς τὴν τῦ χωρίυ περιωπὴν ἀνελθὼν, ἐφορᾷ πῦ νένευκεν· κλίνεται γὰρ εἰς τὸ ἐρώμενον· καὶ μαθὼν, θεραπεύει τῦ φυτῦ τὴν νόσον. πτόρθον γὰρ τῦ θήλεος φοίνικος λαβὼν, εἰς τὴν τῦ ἄῤῥενος καρδίαν *ἐντίθησιν, καὶ ἀνέψυξε μὲν τὴν ψυχὴν τῦ φυτῦ·11) τὸ δὲ σῶμα ἀποθνῆσκον πάλιν12) ἀνεζωπύρησεν, καὶ ἐξανέστη, χαῖρον ἐπὶ τῇ τῆς ἐρωμένης συμπλοκῇ· καὶ τῦτό ἐστι γάμος φυτῶν.

ΚΕΦΑΛ. ιη'.

Γίνεται δὲ καὶ γάμος ἄλλος ὑδάτων διαπόντιος. καὶ ἔστιν ὁ μὲν ἐραστὴς ποταμὸς Ἀλφειός·1) ἡ δὲ ἐρωμένη, κρήνη Σικελική.2) διὰ γὰρ τῆς θαλάττης ὁ ποταμὸς ὡς διὰ πεδίυ

Et platani platanis, alnoque assibilat alnus.

Multa de sexu arborum, inprimis palmarum, leguntur apud *Theophr.* Hist. Plantar. L. II, c. 8, 9. BODEN.

9) Τὸν δὲ θῆλυν] Edit. Heidelb. τὸ δὲ θῆλυ. IDEM.

10) Αὐαίνεται] Ita lege. In editione prima: ἀναίνεται, quod hic nullum plane sensum gignit. In Salmasiana vitiose impressum reperis ἀυαίνεται, quod nihil est. Nostram lectionem satis etiam confirmat interpretatio vetus Latina. Quam vere autem mutuum hoc desiderium arborum idque fatale statuatur, non disputo, communem tamen veterum sententiam fuisse, probo ex *Passeratio:*

At si forte marem excidat scelerata bipennis,
Tum viduas nimio perhibent sterilescere luctu.

Iisdem fere verbis narrat PLIN. H. N. XIII, 14. ID.

11) Ἀνέψυξε μὲν τὴν ψυχὴν τῦ φυτῦ

alterum marem, foeminam alteram esse. Marem igitur foeminae desiderio teneri. ac si contingat foeminam procul ab eo conseri, marem amantem arescere. Quam ob rem agricolam plantae desiderium intelligentem editiore loco inscenso dispicere, quam in partem sese inclinet, (inclinatur enim amatam foeminam versus,) et cognitae illius aegritudini medelam adhibere. Foeminae enim surculo sumpto in maris cor inserere, itaque eius animum recreari, corpusque moriens excitari, ac reuiuiscere amatae complexu delectatum. Atque hae nuptiae plantarum sunt.

CAPVT XVIII.

Aliud etiam est aquarum Alphei fluuii amantis, et Arethusae fontis amatae connubium. Fluuius per mare non aliter, quam per terras, iter facit: nec dulcem eius

φυτῦ] Cod. Bau. cum edit. pr. τὴν ψυχὴν, quam lectionem retinui, neglecta Salmasiana, ἡ ψυχὴ, vt agricola animum palmae resecisse dicatur. *Leontius* Geopon. L. X, c. 4. refert, mutuo etiam recreari feminam manu arboratoris, qui si marem demulserit ante, indeque quasi balium adferat femellae eamque blande contrectet, aut floribus ex mare carptis amasiae caput coronet. Forte Tatius ordinem mutat generum, atque ea, quae de feminis narrantur, maribus tribuit. ID.

12) Πάλιν] Alii μᾶλλον. IDEM.

1) Ποταμὸς Ἀλφειὸς] In aliis: ποταμὸς Ἠλεῖος. Et melius. Non enim hic nominat, sed paullo post. At hic τῷ ποταμῷ Ἠλείῳ respondet ἡ κρήνη Σικελική. Nomina vtriusque paullo post reddit. SALMASIVS.

2) Σικελική] Arethusa fons est ad Syracusas mirabilis, in quo visuntur iacta in Alpheum amnem,

δίου τρέχει. ἡ δὲ οὐκ ἀφανίζει γλυκὺν ἐραστὴν ἁλμυρῷ [3] κύματι· σχίζεται δὲ αὐτῷ ῥέοντι, καὶ τὸ σχίσμα τῆς θαλάττης χαράδρα [4] τῷ ποταμῷ γίνεται· καὶ ἐπὶ τὴν Ἀρέθουσαν οὕτω τὸν Ἀλφειὸν νυμφοστολεῖ. [5] ὅταν οὖν ᾖ τῶν ὀλυμπίων [6] ἑορτή, πολλοὶ μὲν εἰς τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ καθιᾶσιν ἄλλος ἄλλα δῶρα· ὁ δὲ εὐθὺς πρὸς τὴν ἐρωμένην κομίζει. Καὶ ταῦτά ἐστιν ἕδνα [7] ποταμοῦ. Γίνεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ἑρπετοῖς ἄλλο ἔρωτος μυστήριον· οὐ τοῖς ὁμοιογενέσι μόνον πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις. Ὁ Ἔχις ὁ τῆς γῆς

amnem, Peloponnesiaco littori infusum: vnde ille creditur, non se consociare pelago, sed subter maria terrasque depressus huc agere alueum atque hic se rursus extollere. *Mela* L. II, 7. Auctor vero minus historiam veram sequitur, quam fabulas, hasque sequi debet, alias enim ad suam rem nihil faceret.

BERGER.

In Codice Bau. et edit. legitur Σικελή, rectius in reliquis, Σικελική, nimirum Arethusa. Haec secundum fabulas venatrix fuit, quae, dum se in Alpheo post laborem ablueret, ab eo adamata est. Quam quum in specie auis Alpheus cognosset latere, etiam sic eam mutatam persequi coepit, quae eum diu fugiens deorum miseratione in fontem sui nominis mutata ad Siciliam per secretos meatus venit. Quam Alpheus illuc vsque persequutus, fonti eius se miscet, quod tali argumento probatur: nam cum equi, diebus festis Olympii Iouis certantes, in eo amne diluuntur, stercus equorum ex eo amne etiam in Arethusa recognoscitur. Patera etiam, quam in Alpheum quidam Olympionices miserat, in Arethusa inuenta dicitur. Haec *Seruii* illustrant, quae *Tatius* de hac fluuiorum coniunctione narrat. Vere tamen ne veteres quidem credidere, Peloponnesi fluuium subter mare in Siciliam permeare. *Plinius* XXXI, 5. addit: *Verisimile est*. *Seneca* Nat. Qu. III, 26. *Opinio est*. *Strabo* L. VI. p. 187. Μυθεῦσι. Quid quod ipse *Virgilius*

eius aquam salso fluctu mare imbuit: sed discedit, at praeterlabenti fluuio discessus ille aluei vsum praestat, eoque pacto ad Arethusam Alpheus deducitur. In quinquennali autem Olympiae celebritate multi, alius alias res, in fluuii vortices immittunt: quas ille ad amatam statim defert; eaque fluuii nuptialia dona sunt. In serpentibus non solum eiusdem, sed etiam diuersi generis, aliud amoris arcanum inuenitur. Nam vipera terrestris serpens muraenae

lius, cui quidlibet fingendi potestas erat, Aen. III, 694. miraculum istud retulit etiam ad famam. Plures eiusdem nominis fluuii occasionem figmento suppeditarunt.

BODEN.

3) Ἁλμυρῷ] Hanc Bauarici codicis lectionem, in vtraque editione seruatam, retinui, vtpote apprime respondentem fontis aquae dulciori. Alii: ἰλυηρῷ κύματι, quod nemo probauerit. Forte scriptum fuit: ἑλικῷ κύματι, vt volumina vertiginesque, vel etiam color nigricans, vndarum denotarentur. Neque absonum fuisset: ἑλκτικῷ κύματι, quo vis fluctuum attrahendi ac secum rapiendi aliena significata esset. IDEM.

4) Χαράδρα] De alueis, a torrentibus solo impressis, nec minus de cauernis voraginibusque salebrosis adhibetur. Hoc autem loco singularem obtinet notionem, canalem notans per ipsum maris, tamquam per campi, aequor ductum. Cuiusmodi canalem, deriuandis aquis arte factum, *Demosthenes* etiam vocat χαράδραν. Περὶ Καλλικλ. T. II. ed. Reisk. p. 1273.

IDEM.

5) Νυμφοστόλῳ] Neptunus quasi dicitur Alphei παράνυμφος, qui sponsum duxerit ad sponsam. Solent quidem secundum *Suidam* Graeci νυμφοστόλον vocare νυμφαγωγὸν, qui sponsam sponso adducat. Noster autem inuertit ac pro paranympho ponit. IDEM.

6) Ὀλυμπίων] Edit. Commel. ὀλυμπιῶν. IDEM.

7) Ἕδνα] Secundum etymon scri-

γῆς ὄφις εἰς τὴν σμύραιναν 8) οἰσρεῖ. ἡ δὲ σμύραινά ἐςιν ἄλλος ὄφις θαλάσσιος, εἰς μὲν τὴν μορφὴν ὄφις, εἰς δὲ τὴν χρῆσιν ἰχθύς. Οταν οὖν εἰς τὸν γάμον 9) ἐθέλωσιν ἀλλήλοις συνελθεῖν, ὁ μὲν εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἐλθὼν συρίζει 10) πρὸς τὴν θάλασσαν τῇ σμυραίνῃ σύμβολον· ἡ δὲ γνωρίζει τὸ σύνθημα, καὶ ἐκ τῶν κυμάτων 11) ἀναδύεται. ἀλλ' * οὐκ εὐθέως πρὸς τὸν νυμφίον ἐξέρχεται· οἶδεν γὰρ, ὅτι θάνατον ἐν τοῖς ὀδοῦσι φέρει· ἀλλ' ἄνεισιν εἰς τὴν πέτραν, καὶ περιμένει τὸν νυμφίον καθάραι τὸ σόμα. 12) ἑςᾶσιν οὖν ἀμφότεροι πρὸς ἀλλήλους βλέποντες, ὁ μὲν ἠπειρώτης ἐραςὴς ἐξεμέσῃ τῆς νύμφης τὸν φόβον, ἡ δὲ ἐῤῥιμμένον 13) ἴδῃ τὸν θάνατον χαμαὶ, τότε καταβαίνει τῆς πέτρας, καὶ εἰς τὴν ἤπειρον ἐξέρχεται, καὶ τὸν ἐραςὴν περιπτύσσεται, καὶ οὐκέτι φοβεῖται τὰ φιλήματα. ΚΕΦΑΛ.

scribendum ἴδια, praecipiente etymologo: Ἔδια· τὰ πρὸ τοῦ γάμου, ὑπὸ τοῦ νυμφίου διδόμενα δῶρα τῇ νύμφῃ — παρὰ τὸ ἥδω. Idem paullo ante: ἰδανὸν, ἡδύ. ἴδανα contrahuntur in ἴδια. Eadem loine vocantur ἀνακαλυπτήρια et πτήρια; data scilicet sponsae, quum velamen a sponso detegebatur, quasi primum ab eo conspiceretur oculis. *Scaliger* Poet. L. III, c. 101.

IDEM.

8) Σμύραιναν] Σ in multis best. Alii etiam Graeci vocant, omissa sibila, μύραιναν, vnde latinum *muraena*. Humani aliquid passus est *Seyboldus* Cel. vertens: *Purpurschnecke*, murice, quem in animo habuit, cum muraena confuso. Veterum quidam hunc viperae cum muraena coitum propugnant, nostri tamen pro mera fabula habent. Facit ad h. l. illustrandum *Aelianus* L. I c. 50. Η Μύραινα ὅταν. ὀργῶσα ἀφροδισίου ὑποπλησθῇ, πρόεισιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ὁμιλίας ποθεῖ νυμφίου καὶ μάλα πονηροῦ. πάρεισι γὰρ εἰς ἔχεως φωλεὸν, καὶ ἄμφω συμπλέκονται. Ηδη δὲ, φασὶ, καὶ ὁ ἔχις οἰστρήσας καὶ ἐκεῖνος εἰς μίξιν ἀφικνεῖται πρὸς τὴν θάλατταν, καὶ οἱονεὶ κωμαστὴς σὺν τῷ αὐλῷ θυροκοπεῖ, οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνος συρίσας τὴν

muraenae in mari degentis amore deflagrat. Eſt autem muraena fòrma quidem ſerpens, vſu vero piſcis. Ii cum congredi volunt, mas in litore conſiſtens, ac mare verſus ſibilans, muraenae ſignum dat. Illa eo cognito ex vndis egreditur: non tamen ad ſponſum, cuius dentes mortiferos eſſe cognoſcit, ſtatim properat: verum ſcopulo aliquo conſcenſo illic tantiſper exſpectat, dum ille ore venenum eiecerit. Interim continentis incola amator, et inſulae habitatrix amata mutuo ſeſe contemplantur. Cum primum igitur amans metu ſponſam liberauit; illaque venenum humi proiectum videt, e ſcopulo in continentem delabitur, amantemque complectitur, oſculationes eius minime amplius veritae.

CAPVT

τὴν ἐρωμένην παρακαλεῖ, καὶ αὐτὴ πρόεισι, τῆς φύσεως τὰ ἀλλήλων διῳκισμένα συναγούσης εἰς ἐπιθυμίαν τὴν ὁμοίαν, καὶ κοῖτον τὸν αὐτόν. Illud φασὶ, quod Aelianus adiecit, negat, ſe cum vulgo ſenſiſſe. Eamdem fabulam habent *Ariſtoteles* H. A. L. V. c. 10. *Oppianus* Halieut. L. I. v. 554. *Soſtratus* apud *Athen.* L. VII. p. 312. *Plinius* L. IX, Sect. 39. alii, plerique tamen eorum, ſe relata referre, addunt. IDEM.

9) Εἰς τὸν γάμον] Articulus abeſt a Cod. Bau. εἰς γάμον. IDEM.

10) Συρίζει] Vox ſerpentibus propria. Apud *Ariſtoph.* Plut. v. 689. Κᾆτα συρίξας ἐγὼ ὀδὰξ ἐλαβόμην, ὡς παρείας ὢν ὄφις. BERGER.

11) Ἐκ τῶν κυμάτων] Ἐκ abeſt a C. B. et ed. prima. BOD.

12) Καθάρῃ τὸ στόμα] *Aelianus* L. IX, c. 66. tradit idem: Μέλλων δ' ἔχις ὁμιλεῖν αὐτῇ, ἵνα δόξῃ πρᾶος καὶ πρεῖττων νυμφίῳ, τὸν ἰὸν ἀπεμεῖ καὶ ἐκβάλλει, καὶ οὕτως ὑποσυρίσας τὴν νύμφην παρακαλεῖ, οἱονεὶ προγάμιόν τινα ὑμέναιον ἀναμέλψας. IDEM.

13) Ἐῤῥιμμένον] Eadem locutio adfuit ſupra: ἐῤῥιψας ἄποργε τὸ κάλλος χαμαί. BERGER.

1) Τὴν

ΚΕΦΑΛ. ιθ'.

Ταῦτα λέγων ἔβλεπον ἅμα τὴν κόρην [1]), πῶς ἔχει πρὸς τὴν ἀκρόασιν τὴν ἐρωτικήν. ἡ δὲ ὑπεσήμαινε μὲν οὐκ ἀηδῶς ἀκούειν· τὸ δὲ κάλλος ἀστράπτον τοῦ ταῶ ἧττον ἐδόκει μοι τοῦ Λευκίππης εἶναι προσώπου. τὸ γὰρ τοῦ σώματος κάλλος αὐτῆς, πρὸς τὰ τοῦ λειμῶνος ἤριζεν ἄνθη· ναρκίσσου μὲν τὸ πρόσωπον ἔστιλβε χροιὰν, ῥόδον [2]) δὲ ἀνέτελλεν ἐκ τῆς παρειᾶς, ἴον δὲ ἡ τῶν ὀφθαλμῶν ἐμάρμαιρεν αὐγὴ, [3]) αἱ δὲ κόμαι βοστρυχούμεναι μᾶλλον εἱλίσσοντο κιττοῦ. Τοσοῦτος ἦν Λευκίππης ἐπὶ τῶν προσώπων ὁ λειμών. [5])

Η μὲν

1) Τὴν κόρην] Bau. c. edit. τῇ κόρῃ. BODEN.

2) Ῥόδον] Rectius, quam ῥόδα in Cod. Bau. Miſcet candidum ac roſeum colorem *Anacreon*: XXVIII.

Γράφε ῥῖνα καὶ παρειὰς
Ῥόδα τῷ γάλακτι μίξας.

Ariſtaenetus L. I. Ep. I. Λευκαὶ μὲν ἐπιμὶξ καὶ ὑπέρυθροι παρειαὶ καὶ ταύτῃ τὸ φαιδρὸν ἐκμιμοῦνται τῶν ῥόδων. IDEM.

3) Ιον δὲ ἡ τῶν ὀφθαλμῶν ἐμάρμαιρεν αὐγὴ] Verba codicis Bauarici, editis longe praeferenda. Editio Commel. habet: ἴον δὲ ἧττον ἐμάρμαιρεν αὐγῇ. Vitioſius Salmaſiana, quam editor ipſe repudiat: Ἴουν δὲ οὐχ ἧττων ὀφθ. ἐμ. αὐγή. IDEM.

Ιον δὲ ἧττον ἐμ. αὐγὴ] Ita Editio Heidelbergenſis. Volui ipſe editum ex libris: ἴον δὲ ἡ τῶν ὀφθ. ἐμ. αὐ. Quod eſt elegantiſſimum. At operae noſtrae, auctore correctore, qui iis praeerat, perperam excuderunt: ἴον δὲ οὐχ ἧττον ὀφθαλμῶν ἐμάρμαιρεν αὐγή. SALMAS.

4) Ναρκίσσου — λειμών] *Muſaeum* denuo ſequitur, *Tatius*, Nempe is ita v. 56—61.

Μαρμαρυγὴν χαρίεντος ἀπαστράπτουσα προσώπου,
Οἷά τε λευκοπάρῃος ἐπαντέλλουσα Σελήνη.
Ακρα δὲ χιονέων φοινίσσετο κύκλα παρειῶν,
Ως ῥόδον ἐκ καλύκων διδυμόχροον ἢ τάχα φαίης.

Ηρῶς

CAPVT XIX.

Haec dum commemorarem, quonam modo Leucip amatoriam hanc narrationem audiendo afficeretur, o seruabam: quae sane non illibenter audire se subindica Caeterum pauonis eximiam illam formam Leucippes vul longe superare mihi visus est: quippe cuius pulchritu cum prati floribus certabat. Narcissi enim in fronte, ro rum in genis color renidebat, oculorum fulgor, violaru splendorem imitabatur: capillorum cincinni hederae co torsionibus implicatiores cernebantur. Ac tale erat, quc

illi

Ἠρῶς ἐν μαλίεσσι ῥόδον λειμῶνα
φαεινῆς.
Χροιὴ γὰρ μελέων ἐρυθαίνετο.

Musaeus ex *Nonno* sumsit Dionys. XV. pag. 426.

Χιονέων μελέων ῥοδόεις ἀνεφαίνετο
λειμών.

Rosarum calices, quarum mentionem *Musaeus* facit, noster commemorat pag. 53. quum horti, quo Leucippe morabatur, amoenitatem, et florum pulchritudinem describit. Quem locum ipse adire potes. Conuenit autem is aliquantum cum *Eustathii* descriptione, Amor. L. I. pag. 6, 7. Adde Lib. V. pag. 182. τὸ ῥόδον τῆς κάλυκος. Videntur enim Scriptores Erotici, vnus ex alio, omnes autem ex *Musaeo*, subinde metaphoras suas et vocalium pr teruitatum veneres desumsis Immo *Eustathius* in multi quod ad historiam ipsam att net, cum *Ach. Tatio* conspira

CARPZOV.

5) Ἐπὶ τῶν προσώπων ὁ λειμώ
Vt in pauonis cauda pratu floribus consitum supra sibi a ctor imaginatus erat, ita nu etiam in vultu Leucippes pr pter variegatos in fronte, geni labris, oculisque colores ean dem similitudinem sibi videt inuenire. *Aristaenetus* L. I Ep. 1. Γυνὴ ἔοικε λειμῶνι, κ ὅπερ ἐκείνῳ τὰ ἄνθη, τοῦτό γε ταύ τὸ κάλλος· Ἕως μὲν οὖν ἡ κόμη τ λειμῶνι, ἐπακμάζει καὶ ἡ χρο τῶν ἀνθέων· ἦρος δὲ παρακμάσα τος, πέπαυνται μὲν τὰ ἄνθη· τούτ

Η μὲν οὖν μετὰ μικρὸν 6) ἀπιοῦσα ᾤχετο. 7) τῆς γὰρ κιθάρας αὐτὴν ὁ καιρὸς ἐκάλει. ἐμοὶ δὲ ἐδόκει παρεῖναι. ἀπελθοῦσα γὰρ *τὴν μορφὴν ἐπαφῆκέ μου τοῖς ὀφθαλμοῖς. ἑαυτοὺς οὖν ἐπῃνοῦμεν ἐγώ τε 8) καὶ ὁ Σάτυρος· ἐγὼ μὲν ἐμαυτὸν τῆς μυθολογίας, ὁ δὲ ὅτι μοι τὰς ἀφορμὰς παρέχεν· 10) καὶ μετὰ μικρὸν τοῦ δείπνου καιρὸς ἦν, καὶ πάλιν ὁμοίως συνεπίνομεν.

ΛΟΓΟΣ

ὁ δὲ λειμὼν γεγήρακε. Idem L. I. ep. 10. Τοσοῦτον ἐξεφοινίχθη τὸ πρόσωπον, ὡς δοκεῖν, ὅτι τῶν παρειῶν ἔνδον ὤχε τινα ῥόδων λειμῶνα. Elegantiſſime etiam *Philoſtratus* Epiſtol. XXXVIII. Η δὲ σὴ κεφαλὴ λειμὼν πολὺς, ἄνθη φέρων, ἃ μήτε θέρους ἄπεισι, καὶ χειμῶνος μέσου φαίνεται, καὶ δρεψαμένων οὐ λύεται. Adde *Nonnum* L. XV. v. 229. ſeqq.

Καὶ χρόος ἤνθει κάλλος· ἐλευκαίνοντο δὲ μηροὶ,
Καὶ σφυρὰ φοινίσσοντο, καὶ ὡς κρίνον, ὡς ἀνεμώνη,
Χιονέων μελέων ῥοδόεις ἀνεφαίνετο λειμών.

BODEN.

6) Η μὲν οὖν μετὰ μικρὸν] In Florentino κατὰ μικρόν. Quod

illius facies pratum referebat. Non multo autem post illa illinc abiit: pulsandae enim citharae tempus eam inuitauerat: nec tamen mihi non adesse videbatur, vtpote quae meis in oculis imaginem suam discedens reliquerat. Satyrus autem, atque ego nosmet ea ratione mutuo commendabamus, quod ipse fabulas narrassem, ille narrandi occasionem praebuisset. Paulo post coenandi tempus venit. Priorem itaque in modum rursus accubuimus.

etiam alii quidam retinent perperam. SALMAS.

7) Ἀπιοῦσα ᾤχετο] Celeriter abiit. Ἰὼν et ἐλθὼν cum alio verbo iunctum animi promtitudinem celeritatemque actionis eleganter indicant. Vid. *Harlesii Demosthenes* de corona c. 20. BERGER.

8) Βλέπειν παρεῖναι] *Virgil.* Aen. IV, 83. similem amoris adfectum in Didone expressit:

— Illum absens absentem auditque videtque.

BODEN.

9) Ἐγώ τι] Τι abest in cod. Bau. et ed. Commel. ID.

10) Ὅτι μοι τὰς ἀφορμὰς παρέσχεν] Alii: μου legunt pro μοι et παρέσχου, eliso V. IDEM.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛ. α'.

*Ἅμα δ' ἑαυτοὺς ἐπαινοῦντες, ἐπὶ τὸ δωμάτιον ἐβαδίζομεν τῆς κόρης, ἀκροασόμενοι δῆθεν τῶν κιθαρισμάτων· οὐδὲ γάρ 1) ἐδυνάμην ἐμαυτοῦ κἂν ἐπ' ὀλίγον κρατεῖν τοῦ μὴ ὁρᾷν 2) τὴν κόρην. ἡ δὲ πρῶτον μὲν ᾖσεν Ομήρου 3) τὴν πρὸς τὸν λέοντα τοῦ συὸς μάχην· ἔπειτά τι 4) καὶ τῆς ἁπαλῆς μούσης ἐλίγαινεν· 5) ῥόδον γὰρ ἐπῄνει τὸ ᾆσμα. εἴ τις τὰς καμπὰς τῆς ᾠδῆς περιελὼν ψιλὸν 6) ἔλεγεν ἁρμονίας τὸν λόγον, οὕτως ἂν εἶχεν ὁ λόγος· Εἰ τοῖς ἄνθεσιν ἤθελε ὁ Ζεὺς 7) ἐπιθεῖναι βασιλέα, τὸ ῥόδον ἂν τῶν ἀνθέων ἐβασίλευσεν. 8) *γῆς ἐστι κόσμος, φυτῶν ἀγλάϊσμα, ὀφθαλμὸς ἀνθέων 9) λειμῶνος

1) Οὐδὲ γάρ] In Florentino οὐ γὰρ, vt et Romano.

SALMASIVS.

2) Τοῦ μὴ ὁρᾷν] Alii: τῷ μὴ ὁρᾷν.

BODEN.

3) Ομήρου] Iliad. Π. circa finem:

Ὡς δ' ὅτε σῦν ἀκάμαντα λέων ἐβιήσατο χάρμη
Τώ τ' ὄρεος κορυφῇσι μέγα φρονέοντε μάχεσθον
Πίδακος ἀμφ' ὀλίγης, ἐθέλουσι δὲ πιέμεν ἄμφω,
Πολλὰ δέ τ' ἀσθμαίνοντα λέων ἐδάμασσε βίηφι.

IDEM.

4) Επειτά τι] Alii τε. Melius, vt editum.

IDEM.

5) Ελίγαινεν] Ad oram edit. ἐλίγεν. Editum e Florentino explicatur a *Suida:* Λιγαινούσης per τερπούσης, *acuto sono delectantis.*

IDEM.

Florentinus: ἔπειτά τι καὶ τῆς καλῆς μούσης ἔλεγεν. Totum praeterea locum in vulgata corruptissimum restituimus ex eodem libro et aliis codd.

SALMASIVS.

6) Εἴτις τὰς καμπὰς τῆς ᾠδῆς περιελὼν ψιλὸν] Displicet lectio Com-

LIBER SECVNDVS

CAPVT I.

Interea dum nostrum alter alterum laudaret, ad puellae thalamum peruenimus, eam videlicet cithara canentem audituri, a qua contemplanda ne minimum quidem continere ipse me poteram. Illa descriptam ab Homero suis cum leone pugnam primum, aliud deinde mollius etiam, rosae scilicet laudes, cecinit. ac si quis verba sine numeris referre velit, huiusmodi propemodum essent: Si regem floribus constituere Iupiter voluisset, non alium certe, quam rosam eiusmodi honore dignatus esset. Haec terrae ornamentum est, plantarum splendor, oculus florum, prati rubor, flos omnium pulcherrimus. haec amorem

Commelin. ἥτις τὰς κάλυκας τῆς ᾠδῆς ψιλὸν κ. τ. λ. Καμπὴ enim a κάμπτειν, quod est secundum Hesychium τὸ ἐν τῇ ᾠδῇ καμπὰς ποιεῖν. *Scholiastes Aristophanis* ad Nubes notat esse καμπὰς musicorum στροφὰς, ἀντιστρόφους, ἐπῳδούς. BODEN.

7) Ο Ζεὺς ἤθελε] Melius alii libri: ἤθελεν ὁ Ζεύς. SALM.

8) Εβασίλευσεν] *Henricus Stephanus* citat: ἐβασίλευε. *Claud.* de Nuptiis Honorii v. 247.

— *Rosae per iugera regnant.* Cum hoc carmine, quod H. *Stephanus* inter *Sapphus* fragmenta retulit, compara prae caeteris *Ancreontem* Carm. V.

Ῥόδον, ὦ φέριστον ἄνθος.
Ῥόδον, Εἴαρος μέλημα·
Ῥόδα καὶ θεοῖς τερπνά·
Ῥόδα παῖς ὁ τῆς Κυθήρης
Στέφεται καλοῖς ἰούλοις,
Χαρίτεσσι συγχορεύων.

Adde carmen LIII. eiusdem poetae. BODEN.

9) Οφθαλμὸς ἀνθέων] Cod. Bau. ἀνθῶν. Ita et editio Heidelb. Οφθαλμὸς pro parte praestantissima. Sic a *Cicerone* Corin-

μῶνος ἐρύθημα, κάλλος ἀστράπτον. ἔρωτος πνέει, [10]) Ἀφροδίτην προξενεῖ, εὐώδεσι φύλλοις [11]) κομᾷ, εὐκινήτοις πετάλοις τρυφᾷ, τὸ πέταλον τῷ ζεφύρῳ γελᾷ. ἡ μὲν ταῦτα ᾖδεν· ἐγὼ δὲ ἐδόκουν τὸ ῥόδον ἐπὶ τῶν χειλέων [12]) αὐτῆς ἰδεῖν, εἴ τις ὡς κάλυκος [13]) τὸ περιφερὲς εἰς τὴν τοῦ στόματος [14]) ἔκλεισε μορφήν.

ΚΕΦΑΛ. β'.

Καὶ ἄρτι πέπαυτο τῶν *κιθαρισμάτων, [1]) καὶ πάλιν τοῦ δείπνου καιρός· [2]) ἦν γὰρ ἑορτὴ προτρυγαίου Διονύσου. [3])

τότε

rinthus, et Carthago *oculi orae maritimae* adpellantur. De nat. deor. L. III. c. 38. Sunt etiam Athenae apud *Iustin.* L. V, c. 8. Graeciae oculus. Apud Graecos idem pro liberis, tamquam carissima parte familiae, saepius adhibetur. *Eustathius* Amor. *Ismen.* L. VI. Πάτερ Ζεῦ, μή μου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκόψῃς. *Aeschylus* item in Pers. Ἀμφὶ δ' ὀφθαλμοῖς φόβος. Notat ad h. l. Scholiastes: ἤγουν ἀμφὶ τῷ Ξέρξῃ. ὀφθαλμὸν γὰρ ἐκεῖνον καλεῖ. IDEM.

10) Ἔρωτος πνέει]. *Lucretius* de formosa muliere IV, 1047.

— *Mulier toto spirans e corpore amorem.*

Ita legendum pro vulgato illo *iactans*, quod et *Creechium* miror retinuisse. IDEM.

11) Εὐώδεσι φύλλοις] In Anglicano et Palatino, εὐειδέσι. Sed illud rectius. Atque ita interpres: *odoratis foliis luxuriat.* SALMASIVS.

12) Χειλέων] Cod. B. χειλῶν. Ita quoque edit. Com. Verbum ἰδεῖν eleganter ibidem deest. IDEM.

13) Κάλυκος] Κάλυξ secundum *Suidam* ἄνθος ῥόδου μεμυκός, quod est, *Hesychio* interprete, τὸ μὴ ἐκπεταθέν, rosarum inuolucra naturalia, vel earum flos conniuens, nondum expansis foliis occultatus in theca. Optime igitur ad oris ruborem transfertur. *Paullus Silentiarius*:

Οὐ γὰρ ἰδὼν σέο κάλλος ἀπείργετο, χείλεα μίξας
Χείλεϊ σῷ ῥοδέων ἀβροτέρῳ καλύκων.

Pro

rem spirat, venerem conciliat, odoratis foliis superbit, tremulis frondibus luxuriat, fronsque zephyro adridet. Huiusmodi sane cantus illius erat. Mihi vero in ipsius labris rosam videre videbar, vt si quis calathi ambitum oris forma terminet.

CAPVT II.

Vix autem canendi finem fecerat, cum coenae tempus venit. ac tum forte Protrygaei Dionysii festi dies celebra-

Pro τῆς κάλυκος Cod. Bau. c. edit. Com. habet ὡς κ.

IDEM.

14) Στόματος] Edit. Bau. σώματος. Retinui uero lectionem Salmasianam στόματος, cui ob contextam orationis seriem interpres Germanicus etiam dedit principatum. IDEM.

1) Καὶ ἄρτι πέπαυτο τῶν κιθαρισμάτων] Haec uerba desunt in nonnullis, adsunt vero in plurimis. Habuit etiam interpres Latinus. Itaque post *Salmasium* edidi. IDEM.

2) Καὶ πάλιν τοῦ δείπνου καιρὸς ἦν] Abesse potest, vt etiam abest a quibusdam libris, illud ἦν. Nam sequitur ἦν γὰρ ἑορτή. Legeretur melius, si articulus non esset, hoc modo, καὶ πάλιν δείπνου καιρὸς ἦν. Atque ita editio Palatina. Rectius libri: καὶ πάλιν τοῦ δείπνου καιρός. ἦν γὰρ ἑορτὴ προτρυγαίου Διονύσου. Qui graece sciunt, norunt, quid velim. Mox scripserim: ἦν γὰρ ἑορτὴ προτρυγαίου Διονύσου τότε, καὶ γὰρ Διόνυσον Τύριοι νομίζουσιν ἑαυτῶν. Aliter tamen libri. Sed interpres ita etiam legit.

SALMASIVS.

3) Ἦν γὰρ ἑορτὴ προτρυγαίου Διονύσου] Pertinet hoc Bacchi cognomen ad rariora. Pluribus enim adlatis canit *Ouidius* Metam. IV, 16.

Et quae praeterea per Graias plurima gentes
Nomina, Liber, habes.

E tanta multitudine hoc prae caeteris infrequens. *Pollux* Lib. I. sect. XXIII. inter cognomenta deorum refert: φυτάλιοι, προ-

τότε γὰρ τὸν Διόνυσον Τύριοι νομίζουσιν ἑαυτῶν, 4) ἐπεὶ καὶ τὸν Κάδμου μῦθον 5) ᾄδουσιν· καὶ τῆς ἑορτῆς διηγοῦνται 6) πατέρα μῦθον, οἷον οὐκ εἶναί ποτε παρ' ἀνθρώποις 7), οὔπω παρ' αὐτοῖς, τὸν μέλανα, οὐ τὸν ἀνθοσμίαν, 8) οὐ τὸν τῆς

Βιβλίας

προτρύγαιοι. *Pollux* de praesidibus frugum loquitur, cognomento illo deûm deducto a τρὺξ s. τρύγη *frumentum*. *Tatius* autem deriuare videtur a τρυγάω, i. e. τὰς τρύγας συλλέγω, *vindemio*, quod Bacchus omnium primus ex vuis collectis vinum expresserit. Est igitur προτρύγαιος, vindemiarum auctor. Tulerim etiam *Perizonii* explicationem huius cognomenti ad *Aelian.* Var. Hist. III, 41. quia Bacchus perceperit primitias vindemiarum, id si fabula, quam Tatius mox narrat, admitteret. Conuenit igitur hoc vocabulum cum προτρυγὴς (ita enim pronunciandum, haud προτρύγης, vt est in vulgatis Aeliani editt.) quod Bacchi cognomen Claudius loco laudato ab abundantibus fructibus deducere maluit. Aliud est προτρυγητὴρ seu προτρυγητὴς, sidus, ante vindemiae tempus exoriens, a *Plinio vindemitor* in scriptis, *vindemiator* in editis, H. N. XVIII, 31. a *Columella* vero L. XI, 2. τρυγητὴς etiam dictum, quod ab eodem themate proficiscitur. Haud vero opus est, vt cum libris quibusdam hoc nostro loco scribatur, πρὸ τρυγαίου Διονύσου. Fit enim apud *Hesychium* mentio sacrorum, in honorem Bacchi celebratorum, quae dicta fuerint προτρυγία, siue, vt *Meursio* placet, προτρύγαια. BODEN.

4) Νομίζουσιν ἑαυτῶν] Bauar. Angl. et edit. Com. ἑαυτοῖς, omissa praepos. παρά. IDEM.

5) Κάδμου μῦθον] Cadmus, Agenoris filius, Bacchi Thebani auus, a Tyriorum sacris eam ob caussam non est alienus, quoniam Lib. I. c. 1. Θηβαίων ὁ δῆμος πατὴρ vocatur, Cadmus autem pro conditore Thebarum habetur. Plura docet *Banierius V. Erlaeuterung der Goetterlehre*, T. IV. p. 270 seqq. IDEM.

6) Διηγοῦνται] Rectius, quam ἠγοῦνται, vt est in edit. Commel.

et

lebrabantur: quem Deum Tyrii sibi ipsis praeesse volunt. Nam et Cadmi fabulam canunt, et celebritatis eius instituendae originem huiusmodi quandam tradunt, nullum videlicet olim vinum mortales habuisse: nondum enim nigrum

et libris quibusdam, Bauar. et Angl.

IDEM.

7) Οἶνον οὐκ εἶναί πω παρά ἀνθρώποις] Ita editio Palatina habuit. Οὐκ εἶναί πω παρὰ ἀνθρώποις, ὅπου μήπω παρ᾽ αὐτοῖς, οὐ τὸν μέλανα. Atque ita etiam in Anglicano legitur. Nos praetuleramus lectionem Florentinam, cui gemina, quae in codicibus regiis reperitur, οἶνον οὐκ εἶναί ποτε παρ᾽ ἀνθρώποις, οὔπω παρ᾽ αὐτοῖς, οὐ τὸν μέλανα etc. Quae elegantissima est et breuitatis maxime concinnae. *Nullibi vsquam fuisse vinum, cum nondum esset apud se, Tyrii narrabant.* Operae nostrae non adsequutae sunt, quid vellem, et vnam ex vtraque lectione fecerunt. Praeterea omiserunt οὐ in istis et temere haec iunxerunt, οὔπω παρ᾽ αὐτοῖς τὸν μέλανα. Quod facinus puto esse correctoris, quum vidisset, interpretem ita vertisse, *nullum videlicet olim vinum mortales habuisse: nondum etiam nigrum.* Immo haec distinguenda sic, ac legenda: οἶνον οὐκ εἶναί ποτε παρ᾽ ἀνθρώποις, οὔπω παρ᾽ αὐτοῖς. οὐ τὸν μέλανα, οὐ τὸν ἀνθοσμίαν, etc. Nulla genera vini fuisse nota dicit, quum ignotum adhuc esset Tyrium. Omnium igitur hoc antiquissimum, et apud Tyrios proinde vinum repertum.

SALMASIUS.

Quum editiones sine dubio corruptissimam proderent lectionem, verba ad mentem Salmasii, praeeuntibus tamen libris optimis, edenda curaui.

BODEN.

8) Οὐ τὸν μέλανα, οὐ τὸν ἀνθοσμίαν] *Aristophanes* Plut. IV, 1, 7. Οἱ δ᾽ ἀμφορῆς, οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου. Hinc οἶνος μέλας ἀνθόσμιος nihil est aliud, ac vinum fragrantissimum.

BERGER.

Scripserat Salmasius Ἀνθοσμίαν, sequutus *Suidam*, ἀπὸ τόπου Ἀνθοσμίου hoc vinum denominantem, quem locum apud veteres geographos non inueni. Praefero Ἀνθοσμίας, ὁ ἀνθέων

Βιβλίας ἀμπέλου, οὐ τὸν Μάρωνος τὸν Θρᾴκιον,9) Χῖον τὸν ἐκ Λακαίνης,10) οὐ τὸν Ἰκάρου11) τὸν νησιώτην, ἀλλὰ τούτους μὲν ἅπαντας12) ἀποίκους εἶναι Τυρίων ἀνθρώπων· τὴν δὲ πρώτην παρ᾽ αὐτοῖς φῦναι τῶν οἴνων μητέρα· εἶναι γὰρ ἐκεῖ φιλόξενόν τινα βουκόλον, οἷον τὸν Ἴκαρον Ἀθηναῖοι λέγουσιν, καὶ τοῦτον ἐνταῦθα τοῦ μύθου γενέσθαι πατέρα.13) ὅσον Ἀττικὸν εἶναι δοκεῖν. ἐπὶ τοῦτον ἧκεν ὁ Διόνυσος τὸν

βουκόλον

ἀνθίαν ὀσμὴν ἔχων οἶνος. *Hesychius* etiam *Etymologi* M. thema ab ἄνθος et ὀσμή: ἀνθοσμίας οἶνος· εὔπνους καὶ ἄνθος ἔχων. Videtur arte fuisse factum, forte species murrhini apud *Bulengerium* de Conuiu. III, 2. *Longus* idem vinum laudat, Poemenic. L. IV. p. 328. edit. Com. Ἦν δὲ ἐν τοῖς δώροις καὶ ἀνθοσμίας οἶνος. BODEN.

9) Ου τὸν τῆς Βιβλίας ἀμπέλου, οὐ τὸν Μάρωνος τὸν Θρᾴκιον] *Carolus Stephanus* in diction. p. 470. Biblinum vinum a Thraciae regione, vino generoso insigni, dictum putat, tametsi alii a Biblia vite adpellatum malint. Quum Tatius Thracium vinum ipse nominet, ὁ βίβλινος οἶνος, apud *Stephanum Byzantinum* voc. Βιβλίνη vinum illud ipsum est, quod a Biblia vite venit. Explicat *Scholiastes Theocriti*, qui laudat idem vinum Idyll. XIV, 15. Οἶνον, inquiens, δηλονότι Θρακικόν· οὕτω καλουμένης τῆς ἀμπέλου ἀπὸ τῆς Θρᾴκης, παλαιὸν μὲν ὄντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν. ἀνίσχυρον δὲ πρὸς τὸ μὴ διοχλῆσαι τῷ πίνοντι. σχεδὸν γὰρ τότε ἐδόκει ἀντλῆσθαι ἀπὸ τῆς ληνοῦ. Emendandus autem tam ex hoc nostro loco, quam ex Etymol. M. v. Βίβλινος οἶνος, Theocritus, cuius editiones, quot quidem vidi, omnes legunt Βύβλινον, pro Βίβλινον. Maroneum vinum, a Marone, Bacchi nepote, qui ciuitati regionis, cui imperabat, fecit nomen, inter antiquissima et optima vini genera refertur. Laudat *Homerus* Odyss. IX, 204 tamquam οἶνον ἡδύν, ἀκηράσιον, θεῖον ποτόν, cuius vni poculo aquae viginti mensurae potuerint immisceri v. 209. *Plinius* Hist. Nat. XIV, 4. *Vino antiquissima claritas Maroneo, in Thraciae maritima parte ge-*

nito

grum, quod Anthosmiam vocant, non Biblinum, non Maronaeum, non Chium, non Icarium repertum fuerat: sed a Tyriis ea omnia manasse: primamque illius procreatricem apud se extitisse. Fuisse enim illic pastorem quendam, hospitalem, qualem Icarum Athenienses memorant, qui fabulae auctor fuerit, ab Attica sane non dissimilis. ad eum diuertisse aliquando Dionysium: cui quidem ille quae-

cunque

nito. Cf. *Nonn.* de re cib. IV, 9.

IDEM.

10) Οὐ χῖον τὸν ἐκ Λακαίνης] Praestantius quidem vinum Chium, ex insula maris Aegei, ad oram Ioniae, ab Horatio, Tibullo, Martiali, aliisque poetis commendatum, quorum vide interpretes. De meliore tamen nota commendatur h. l. Chium vinum, quod Lacedaemone mittitur. Haec vero non fuit vrbs illa Peloponnesiaca, quam Spartam etiam vocant, sed Cypri mediterranea, de qua *Stephanus Byz.* voc. Λακεδαίμων. Ἔστι δὲ ἑτέρα Λακεδαίμων, Κύπρου μεσόγειος.

IDEM.

11) Ἰκάρῳ] *Tibullus* L. IV, c. 1, *Cunctis Baccho iucundior hospes Icarus.* Explicat *Apollodorus* Biblioth. L. III. p. 197. edit. Com. Διόνυσον Ἰκάριος καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ κλῆμα ἀμπέλου, καὶ τὰ περὶ τὴν οἰνοποιΐαν μανθάνων, καὶ τὰς τοῦ θεοῦ δωρήσασθαι θέλων χάριτος ἀνθρώποις, ἀφικνεῖται πρός τινας ποιμένας, οἱ γευσάμενοι τοῦ ποτοῦ καὶ χωρὶς ὕδατος ἀφειδῶς δι' ἡδονὴν ἑλκύσαντες πεφαρμάχθαι νομίζοντες, ἀπέκτειναν αὐτόν. Falso alii Icarium nominarunt, errore prauo confundentes Penelopae patrem cum patre Erigonae. Vid. *Brouckhusius* ad *Tib.* IV, 1. cuius sententia hoc *Tatii* loco magis confirmatur. Emendandus igitur et noster paullo infra, vbi legendum τὸν Ἴκαρον Ἀθηναῖοι λέγουσιν, pro Ἰκάριον Α. λ.

IDEM.

12) Τούτους μὲν ἅπαντας] C. B. τοὺς μὲν ἅπαντας. Eodem modo edit: Sal.

IDEM.

13) Πατέρα] Melius, quam in Cod. Bau. vbi legitur πᾶν, quam lectionem editio prima retinuit. Ibidem in subsequentibus est δεῖ pro δεῖν, vt cum *Salmasio* ex Florentino edidimus.

IDEM.

14)

βουκόλῳ, ὁ δὲ αὐτῷ[14]) παρατίθησιν, ὅσα γῆ φέρει, καὶ ἅμαξα βοῶν,[15]) ποτὸν δὲ ἦν παρ' αὐτοῖς οἷον καὶ ὁ βοῦς ἔπινεν. οὔπω γὰρ τὸ ἀμπέλινον ἦν.[17]) ὁ δὲ Διόνυσος καὶ ἐπαινεῖ[18]) τῆς φιλοφροσύνης τὸν βουκόλον,[19]) καὶ αὐτῷ προτείνει κύλικα φιλοτησίαν. τὸ δὲ ποτὸν οἶνος ἦν. ὁ δὲ πιὼν, ὑφ' ἡδονῆς βακχεύεται,[20]) καὶ λέγει πρὸς τὸν θεόν, Πόθεν, ὦ ξένε, σοι τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ πορφυροῦν; πόθεν οὕτως *εὗρες αἷμα γλυκύ; οὐ γάρ ἐστιν ἐκεῖνο τὸ χαμαὶ ῥέον. τὸ μὲν γὰρ εἰς τὰ στέρνα καταβαίνει,[21]) καὶ λεπτὴν ἔχει τὴν ἡδονήν· τὸ δὲ καὶ πρὸ τοῦ στόματος εὐφραίνει τὰς ῥῖνας, καὶ θίγοντι μὲν ψυχρόν ἐστιν, εἰς τὴν γαστέρα δὲ καταθορὸν[23]) ἀναπνεῖ κάτωθεν πῦρ ἡδονῆς. Καὶ ὁ Διόνυσος ἔφη· Τοῦτό ἐστιν ὀπώρας ὕδωρ, τοῦτό ἐστιν αἷμα βοτρύων. ἄγει πρὸς τὴν ἄμπελον ὁ θεὸς τὸν βουκόλον, καὶ τῶν βοτρύων[24]) λαβὼν ἅμα καὶ θλίβων, καὶ δεικνὺς τὴν ἄμπελον, Τοῦτο μέν ἐστιν, ἔφη, τὸ ὕδωρ· τοῦτο δὲ ἡ πηγή. Ο μὲν οὖν οὕτως[25]) ἐς ἀνθρώπους παρῆλθεν, ὡς ὁ Τυρίων λόγος. ΚΕΦΑΛ.

14) Ο δὲ αὐτῷ παρατίθησιν] Deest αὐτῷ in edit. prima.
IDEM.

15) Αμαξα βοῶν] Edit. Com. ἀμαξεία βοῶν. IDEM.

16) Ο βοῦς ἔπινεν] Articulus in codd. Anglicano et Bauarico, nec minus a Commelina abest.
IDEM.

17) Οὔπω γὰρ τὸ ἀμπέλινον ἦν] Melius ex Florentino leges, τὸ ἀμπέλιον ἦν. Vinum ἀμπέλιον, viteum, folia ἀμπέλινα, vnde color, ξηραμπέλινος. Sed haec alias. SALMASIVS.

Αμπέλινον idem est, ac si dixisset ἀμπέλινος οἶνος. Apud HERODOT. L. II. c. 37 legitur οἶνος ἀμπέλινος. Vitis enim iam pridem existebat, alias secum ipse Auctor pugnaret, quippe qui mox dicit: ἄγει πρὸς τὴν ἄμπελον ὁ θεὸς τὸν βουκόλον. Interpretandum igitur, quod vinum de vite nondum apparuisset. Interpres Germanicus deceptus forsitan latina versione male vertit: *Weil man noch keine Reben hatte.*

BERGER.

18)

cunque terra gignit, ac boum plaustrum, apposuerit: potum vero ipsis non alium, quam qui bobus est communis, fuisse, quod viteus nondum apparuisset. Pastoris benignitatem Dionysium laudauisse, hominemque poculo vini pleno beneuolentiae ergo inuitasse. Illum, cum hausisset, prae voluptate gestire coepisse, atque ad Deum conuersum dixisse: Vndenam tibi, hospes purpurea haec aqua est? aut vbi gentium tam dulcem sanguinem reperisti? non enim ex eo est, qui per terram labitur. Ille enim minima cum voluptate in pectus descendit: hic autem ori admotum nares quoque delectat: cumque tactu frigidus sit, in ventrem delapsus ima ex parte iucundum calorem exhalat. Tum Dionysium respondisse: Aqua haec autumnalis, et sanguis e racemis prouenit: pastoremque ad vitem duxisse, acceptisque ac simul pressis commonstratae vitis racemis dixisse: Haec aqua est, hi autem fontes. Hoc pacto vinum mortalibus, vt Tyriorum sermo habet, datum fuit.

CAPVT

18) Ὁ δὲ Διόνυσος καὶ ἐπαινεῖ] In aliis: ὁ Διόνυσος ἐπαινεῖ.
SALMASIVS.

19) Τὸν βουκόλον] In cod. Bau. et edit. Com. Τοῦ βουκόλου.
BODEN.

20) Ὑφ' ἡδονῆς βακχεύεται] Eadem fere locutio apud *Aristoph. Plut.* 288. occurrit: Καὶ βούλομαι χορεῦσαι ὑφ' ἡδονῆς. IDEM.

21) Εἰς τὰ στέρνα καταβαίνει] Legendum coniicit *Seyboldus* Cl. εἰς τὴν γαστέρα καταβαίνει. Quod vero nullius libri auctoritate confirmatum reperi. Mea quidem sententia stare potest recepta lectio. IDEM.

22) Τὸ δὲ καὶ πρὸ τοῦ στομ.] Bauar. c. edit. C. τοῦτο κ. τ. λ.
IDEM.

23) Καταθορὸν] Restitui ex Codd. et editione prima, quum *Salmasius* scripsisset καταθορεῖν.
IDEM.

24) Βοτρύων] Ita scribitur in libris. Mendose prelo commisere editores βωτρύων.
IDEM.

25) Ὁ μὲν οὖν οὕτως] οὕτως deest in libris nonnullis et ed. prima.
Con-

ΚΕΦΑΛ. γ'.

Ἑορτὴν δὲ ἄγουσιν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐκείνῳ θεῷ.[1]) Φιλοτιμούμενος οὖν ὁ πατὴρ, τάτε ἄλλα παρασκευάσας εἰς τὸ δεῖπνον[2]) ἔτυχε πολυτελέστερον·[3]) καὶ κρατῆρα παρέθηκεν τὸν ἱερὸν[4]) τοῦ θεοῦ, μετὰ τὸ Γλαύκου τοῦ Χίου δεύτερον.[5]) ὑάλου μὲν τὸ πᾶν ἔργον[6]) ὀρωρυγμένης· κύκλῳ δὲ αὐτὸν ἄμπελοι περιέστεφον ἀπὸ τοῦ κρατῆρος[7]) πεφυτευμέναι. οἱ βότρυες πάντῃ περικρεμάμενοι· ὄμφαξ μὲν αὐτῶν ἕκαστος ὅσον ἦν κενὸς ὁ κρατήρ· ἐὰν δὲ ἐγχέῃς οἶνον, κατὰ μικρὸν ὁ βότρυς ὑποπερκάζεται, καὶ σταφυλὴν τὸν ὄμφακα

Coniicio legendum: Ο μὲν οἶνος οὕτως ἐς ἀνθρώπους παρῆλθεν.

IDEM.

1) Ἐκείνῳ θεῷ] Bauar. ἐκείνῳ τῷ θεῷ. BODEN.

2) Εἰς τὸ δεῖπνον] In aliis ἐς τὸ δεῖπνον. Quod magis probo ex recepto auctoris more.

IDEM.

3) Πολυτελέστερον] Editio Com. πολυτελέστερα. IDEM.

4) Κρατῆρα παρέθηκεν τὸν ἱερὸν] Scilicet Baccho sacrum. Dies enim festus in huius honorem celebrabatur. Sic etiam Achilles poculum, soli Ioui dicatum, possidebat. Ritus, quo vinum libatum, describitur Iliad. XVI, 225. Locus dignus, qui legatur. BERGER.

5) Μετὰ τὸ Γλαύκου τοῦ Χίου δεύτερον] In edito: Μετὰ τὸν Γλαύκου τοῦ Χίου. Operae nostrae male hic addiderunt τό. In Florentino neutrum habetur, sed sic legitur, μετὰ Γλαύκου τοῦ Χίου δεύτερον. Dicit, te··i m adhuc poculum in eo con··icio adhibitum, qui dei ipsius, cuius festus dies celebrabatur, s..cer erat, hoc est, Liberi cantharus, omnium, vt videtur, maximus. Secundum adpositum fuerat a Glauco Chio fabricatum, vel magnitudine similis ille crateri, quem Glaucus Chius olim finxerat. Hoc est igitur, quod dicit hic Achilles, τὸν ἱερὸν τοῦ θεοῦ κρατῆρα adpositum fuisse, tum, μετὰ Γλαύκου τοῦ Χίου δεύτερον, hoc est, tertio loco, cum Glauci Chii crater secundo fuisset

CAPVT III.

Deo igitur illi ſacer ac ſolennis ille dies inſtitutus fuit. Quem cum pater meus celebrare vellet, magnificam ac lautam coenam imperauit, et poculum Deo ſacrum adpoſuit, deinde alterum quoque a Glauco Chio elaboratum adhibuit. E caelato id vitro erat, eiusque oram vites in eo ipſo natae coronabant: a quibus racemi paſſim pendebant, ſicco omnes poculo acerbi: immiſſo autem vino paulatim rubentes,

ſet propinatus. Legendo τὸν μετὰ τὸν Γλαύκου τοῦ Χίου δεύτερον, ea ſententia exſurget, quam ſua verſione expreſſit interpres: *Deoque ſacrum Glauci Chii cratera alterum poculum adhibuit.* Mentio fit apud *Pauſaniam* crateris Halyattei, Lydorum regis, Delphis dedicati, cuius ſolum ὑπόθημα reſtabat tempore illius rhetoris. Hic eſt Glaucus, qui ferri κόλλησιν primus prodidit. Maximum fuiſſe illum craterem, ex illo ὑποθήματι adparet. Plura vt dicam, breuitas harum notarum non fert. Senſus auctoris eſt, quem expoſuimus.

SALMASIVS.

Herodotus L. I. c. 25. facit mentionem poculi argentei, Apollini Delphico ſacri, ab eodem Glauco facti. Caeterum non tertio, verum ſecundo, loco Glauci Chii crater adpoſitus fuiſſe mihi videtur. De hoc artifice vid. *Iunius* in Catal: artif. p. 62.

BERGER.

6) Ὑάλου μὲν τὸ πᾶν ἔργον] Neſcio, cur correctortor ediderit ὑάλης; Nulli enim noſtri libri ſic habent, ſed omnes ὑάλου. An quia ſequitur ὀρωρυγμένης; Atqui etiam ὕαλος foemineum eſt. Ὑάλη quidem etiam dicitur, ſed cum aliter habeant hic libri, nihil mutandum fuit.

SALMASIVS.

Bau. cod. c. ed. Com. μέν τι πᾶν, quod non probo.

BODEN.

7) Ἀπὸ τοῦ κρατῆρος] C. B. et ed. C. Ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κρατῆρος.

IDEM.

8)

και 8) ποιεῖ. Διόνυσός τε ἐντετύπωται τῶν βοτρύων, ἵνα τὴν ἄμπελον γεωργῇ. τοῦ δὲ ποτοῦ προϊόντος ἤδη καὶ ἀναισχύντως ἐς αὐτὴν ἑώρων. Ερως δὲ καὶ * Διόνυσος, δύο βίαιοι θεοί, 10) ψυχὴν κατασχόντες, ἐκμαίνουσιν εἰς ἀναισχυντίαν, 11) ὁ μὲν καίων αὐτὴν τῷ συνήθει πυρὶ, ὁ δὲ τὸν οἶνον ὑπέκκαυμα 12) φέρων. οἶνος γὰρ ἔρωτος τροφή. 13) Ηδη δὲ καὶ αὐτὴ 14) περιεργότερον εἰς ἐμὲ βλέπειν ἐθρασύνετο, καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν 15) ἡμερῶν ἐπράττετο δέκα. καὶ πλέον τῶν ὀμμάτων ἐκερδαίνομεν ἢ ἐτολμῶμεν οὐδέν.

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Κοινοῦμαι δὴ τῷ Σατύρῳ τὸ πᾶν καὶ συμπράττειν ἠξίουν. ὁ δὲ ἔλεγε καὶ αὐτὸς μὲν ἐγνωκέναι πρὶν παρ' ἐμοῦ μαθεῖν· 1) ὀκνεῖν

8) Σταφυλὴν τὸν ὄμφακα] *Salmasius:* τὴν ὄμφακα. Neque hoc vituperandum. Ομφαξ enim tam marium, quam foeminarum genus admittit. Locos, qui probent, vide apud *Henr. Stephanum* T. II. pag. 1313. Hoc vero loco praefero τὸν ὄμφακα, quia paullo ante eodem genere construebatur.

IDEM.

9) Ηδη καὶ] Καὶ in nonnullis deest. IDEM.

10) Δύο βίαιοι θεοὶ] OVID. Art. Am. L. I.

Et Venus in vinis, ignis in igne fuit. BERG.

11) Εκμαίνουσιν εἰς ἀναισχυντίαν] *Liu.* XXXIX, 8. *Quum vinum animos, et nox et mixti feminis mares aetatis tenerae maioribus discrimen omne pudoris extinxissent. Ouidius* autem pudorem a nocte, a vino et amore metum opprimi putat noto illo:

Nox et amor vinumque nihil moderabile suadent:
Illa pudore vacat, Liber Amorque metu.

BODEN.

12) Υπέκκαυμα] Dixerat L. I. ὑπέκκαυμα γὰρ ἐπιθυμίας λόγος ἐρωτικός. BERGER.

15) Οἶνος

tes, et maturi: quos inter Dionysius, vt vitem coleret, effictus erat. Caeterum, gliscente potu, puellam impudenter intuebar. AMOR enim ac Liber, violenti dii, animam inuadentes, eousque incendunt, vt pudoris obliuisci cogant, dum alter consuetum ignem adhibet, alter igni materiam vino subministrat: vinum enim amoris pabulum est. Iam vero et ipsa puella accuratius intueri me ausa est. atque ad eum modum dies nobis decem consumpti sunt: quibus nihil aliud, praeter oculorum coniectus, alter ab altero recepimus, aut attentare ausi fuimus.

CAPVT IV.

Tandem Satyro rem omnem patefeci, atque, vt mihi opem ferret, obsecraui. Ille autem: Omnia, inquit, prius,

13) Οἶνος γὰρ ἔρωτος τροφή] *Claudianus* de bello Gild. 182.

Vt vino calefacta Venus, tum saeuior ardet
Luxuries.

Et Praeceptor Amorum Heroid. XVI, 229.

Saepe mero volui flammam compescere; at illa
Creuit, et ebrietas ignis in igne fuit.

Prae caeteris ad hunc locum facit illud Aristophanis apud *Athenaeum* L. X. Οἶνος Ἀφροδίτης γάλα. BODEN.

14) Καὶ αὐτή] Corruptus locus in edit. Commel. καὶ αὐτήν. IDEM.

15) Καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν] Μὲν deest in cod. Bau. et ed. prima. IDEM.

1) Πρὶν παρ' ἐμοῦ μαθεῖν] *Ouid.* Heroid. XII, 37.

— *Quis enim bene celat amorem?*
Eminet indicio prodita flamma suo.

Et XVI, 7.

Sed male dissimulo; quis enim celauerit ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?

IDEM.

ὀκνεῖν δὲ ἐλέγχειν, βουλόμενον λαθεῖν.[2]) ὁ γὰρ μετὰ κλοπῆς ἐρῶν, ἂν ἐλεγχθῇ πρός τινος, ὡς ὀνειδίζοντα τὸν ἐλέγξαντα μισεῖ. ἤδη δὲ, ἔφη, καὶ τὸ αὐτόματον ἡμῶν προὐνόησεν ἡ τύχη.[3]) ἡ γὰρ τὸν θάλαμον αὐτῆς πεπιστευμένη Κλειὼ, κεκοινώνηκέ μοι, καὶ ἔχει πρός με ὡς ἐραστήν. Ταύτην παρασκευάσω[4]) κατὰ μικρὸν, πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχειν, ὡς καὶ συναίρεσθαι πρὸς τὸ ἔργον. δεῖ δέ σε καὶ τὴν κόρην, μὴ μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν[5]) μόνον πειρᾶν, ἀλλὰ καὶ ῥῆμα δριμύτερον[6]) εἰπεῖν. Τότε δὲ πρόσαγε[7]) τὴν δευτέραν μηχανήν. θίγε χειρὸς, θλίψον[8]) δάκτυλον, θλίβων στέναζον. ἢν *δὲ ταῦτα σοῦ ποιοῦντος καρτερεῖ καὶ προσίηται,[9]) σὸν ἔργον ἤδη, δέσποινάν τε καλεῖν, καὶ φιλῆσαι τράχηλον. Πιθανῶς[10]) μὲν, ἔφην, νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, εἰς τὸ ἔργον παιδοτριβεῖς· δέδοικα δὲ μὴ ἄτολμος ὢν καὶ δειλὸς ἔρωτος ἀθλητὴς γένωμαι. Ἔρως, ὦ γενναῖε,[11]) ἔφη, δειλίας

2) Λαθεῖν] Editio Palatina, Cod. Bauar. sequuta, habet λανθάνειν. IDEM.

3) Η τύχη] Superflua mihi videtur. Paullo inferius dicitur τὸ αὐτοματόν μοι συνήργησε. Cap. VII. Forsitan quis illustrare voluit τὸ αὐτόματον per vocabulum τύχη, vnde facile in textum e margine irrepsit. BERGER.

4) Παρασκευάσω] Ingreditur eamdem viam, quam olim monstrauit *Ouid.* de Art. L. I.

Sed prius ancillam captandae
nosse puellae
Cura sit; accessus molliet
ista tuos. ID.

5) Μὴ μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν] Ita Romanum cum Florentino et regiis, Anglicanum cum Palatino, ex quo editio formata est prior, μέχρι τῶν ὀμμάτων. Atque ita paullo ante. Ideo mutauit hic auctor. SALMASIVS.

6) Ῥη-

prius, quam ex te intelligerem, cognoui: ſed indicium facere diſtuli, quia id neſcire credi volebam. CLANDESTINVS enim amans, ſi quis eius amorem indicet, indicem quaſi maledicum aliquem conuiciatorem odio proſequi conſueuit. Caeterum noſtri curam fortuna ſponte ſuſcepit. Etenim Clio, cui puellae thalamus creditus eſt, me in amicitiam recepit, atque amantis loco habet. Ego breui rem inter vos ita componam, vt ad negotium conficiendum ipſa opem praeſtet. verum de puellae voluntate ſolis oculis periculum facere ſatis non eſt: ſed efficacius aliquid loqui oportet, ibique machinam etiam alteram adhibere: itaque manum tange, digitos conſtringe, atque inter conſtringendum ſuſpira: ſi haec agentem aequo te animo feret, neque facta huiusmodi aſpernabitur, tum vero dominam appella, eiusque collum ſuauiare. Appoſite tu quidem, inquam, ita me ſeruet Pallas, ad eam me rem inſtituis. Sed vereor, ne, qua ſum animi imbecillitate, minus ſtrenuus amoris miles ſim. Tum Satyrus: Ignauiam, o generoſe vir, Cupido, in-

6) Ῥῆμα δριμύτερον] Δριμὺς proprie dicitur de guſtu acerbo et auſtero, nec minus de febribus acutis apud Medicos. Hoc loco audaciam aſtutiamque quamdam innuit. BERGER.

7) Πρόσαγε] Simile de oppugnanda vrbe deſumtum. Προσάγειν enim dicitur de machinis, quas muris vrbium admouent. IDEM.

8) Θλῖψον] OVID. Art. I, 606.

Velle latus digitis et pede tange pedem.

IDEM.

9) Καρτερεῖ καὶ προσίεται] Aliter cod. Bau. Καρτερῇ καὶ προσίεται. BODEN.

10) Πιθανῶς] Quod aptum eſt ad perſuadendum. *Axioch.* §. 15. Κἂν πιθανωτέρους τούτων λόγους ἄρτι κρατύνῃς, ὦ Σώκρατες. BERGER.

11) Γενναῖε] Diſcrimen inter εὐγενὴς et γενναῖον vide apud *Ariſtot.*

λίας οὐκ ἀνέχεται. ὁρᾷς αὐτοῦ ὡς ἐστι στρατιωτικὸν τὸ σχῆμα;[12] τόξον καὶ φαρέτραν, καὶ βέλη, καὶ πῦρ; ἀνδρεῖα πάντα, καὶ τόλμης γέμοντα. τοιοῦτον οὖν ἐν σεαυτῷ θεὸν ἔχων, δειλὸς εἶ καὶ φοβῇς; ὅρα μὴ καταψεύσῃ[13] τοῦ θεοῦ. ἀρχὴν δὲ ἐγώ σοι παρέξω.[14] τὴν Κλειὼ γὰρ ἀπάξω μάλιστα ὅταν ἐπιτήδειον ἴδω καιρὸν, τοῦ σὲ τῇ παρθένῳ δύνασθαι καθ' αὐτὸν συνεῖναι μόνῃ.[15]

ΚΕΦΑΛ. ε'.

Ταῦτ' εἰπὼν, ἐχώρησεν ἔξω τῶν θυρῶν· ἐγὼ δὲ κατ' ἐμαυτὸν γενόμενος, καὶ ὑπὸ τοῦ Σατύρου παροξυνθεὶς, ἤσκουν ἐμαυτὸν εἰς εὐτολμίαν πρὸς τὴν παρθένον·[1] Μέχρι τίνος, ἄνανδρε, σιγᾷς; τί δὲ δειλὸς εἶ στρατιώτης ἀνδρείου θεοῦ; τὴν κόρην προσελθεῖν σοι περιμένεις; Εἶτα προσετίθην·[2] Τί γὰρ, ὦ κακόδαιμον,[3] οὐ *σωφρονεῖς; τί δὲ οὐκ ἐρᾷς, ὧν σε δεῖ; παρθένον ἔνδον ἔχεις ἄλλην καλήν. ταύτης ἔρα, ταύτην βλέπε, ταύτην ἔξεστί σοι γαμεῖν. Ἐδόκουν πεπεῖσθαι. κάτωθεν δὲ

stot. Rhet. II, c. 15. Ἔστι δὲ εὐγενὲς μὲν, κατὰ τὴν τοῦ γένους ἀρετήν· γενναῖον δὲ κατὰ τὸ μὴ ἐξίστασθαι ἐκ τῆς φύσεως. Saepe γενναῖος opponitur τῷ δειλῷ. IDEM.

12) Ὡς ἐστι στρατιωτικὸν τὸ σχῆμα] In aliis: Ὡς τὸ σχῆμά ἐστι στρατιωτικόν. Mox melius legas, τόξα, καὶ φαρέτραν, καὶ βέλη, καὶ πῦρ. In aliis etiam τόξον. SALMASIVS.

De hac armatura Cupidinis vide *Parei* Commentar. in Musaeum p. 45. sequ. et 80. sequ. Lectiones item Aristaeneteas *Abreschii* p. 43. nec non interpretes ad *Anacreontis* Odam III. BODEN.

13) Μὴ καταψεύσῃ] Ita in codice Bauarico, vbi tamen non minus, quam in edit. prima, deest particula negandi. ID.

14) Ἀρ-

quit, non sustinet. Annon tu illum militari ornatu incedere, sagittasque, pharetram, iaculum, ignem, virilia et audaciae plena omnia esse prospicis? an tu tali Deo plenus obtorpeas et expauescas? Caue ne falso te amantem praedices. Ego tibi rem incoeptam dabo. Clio enim, simul ac tempus ad puellam remotis arbitris conueniendam idoneum perspexero, alio dimittam.

CAPVT V.

Quae cum dixisset, abiit. Ipse autem solus relictus, ac Satyri verbis extimulatus, ita me componere conabar, vt ne, in puellae conspectum veniens, animo deficerem, mecumque: Quousque, inquam, effoeminate, obmutesces; quid tam potentis Dei miles tantopere obtorpescis? venturamne ad te illam expectas? Non multo autem post contrariam in sententiam haec addebam: Atqui cur non resipiscis infelix? quin illam potius, quam par est, virginem diligis? aliam domi habes non deformem; illam ama, illam contemplare, illam te in vxorem habere ius est. Itaque mihi persuasus esse vide-

14) Ἀρχὴν δὲ ἐγώ σοι παρέξω] Σοὶ ἐγὼ παρέξω. SALMAS.

15) Κατ' αὐτὴν συνεῖναι μόνῃ] Melius, καθ' αὐτόν. Et sic volui editum. Nec aliter editio Heidelbergensis. IDEM.

In eadem et codd. nonnullis εἶναι pro συνεῖναι, quod praeferendum putaui. BODEN.

1) Πρὸς τὴν παρθένον] Cod. Bau. Angl. atque ed. Com. ἐπὶ τὴν παρθένον. IDEM.

2) Εἶτα προστίθην] Medicinam editioni Salmasianae ministrauit Cod. Bau. Legebatur προστίθην. IDEM.

3) Τί γὰρ, ὦ κακόδαιμον] Eodem modo Cyclops apud *Theocritum* Idyll. XI.

Ὦ Κύκλωψ, Κύκλωψ, πᾶ τὰς φρένας ἐκπεπότασαι.

BERGER.

4) Κά-

δὲ, 4) ὥσπερ ἐκ τῆς καρδίας, ὁ ἔρως ἀντεφθέγγετο· καὶ τολμηρὲ, κατ᾽ ἐμοῦ στρατεύῃ καὶ ἀντιπαρατάττῃ; 5) ἵπταμαι, καὶ τοξεύω, καὶ φλέγω. πῶς δυνήσῃ με 6) φυγεῖν; ἂν φυλάξῃ με τὸ τόξον, οὐκ ἔχεις φυλάξασθαι τὸ πῦρ· ἂν δὲ καὶ ταύτην κατασβέσῃς σωφροσύνῃ τὴν φλόγα, αὐτῷ σε καταλήψομαι τῷ πτερῷ. 7)

ΚΕΦΑΛ. ϛ´.

Ταῦτα διαλεγόμενος ἔλαθον ἐπιστὰς ἀπροοράτως τῇ κόρῃ, καὶ ὠχρίασά 1) τε ἰδὼν ἐξαίφνης· εἶτα ἐφοινίχθην. μόνη δὲ ἦν, καὶ οὐδὲ ἡ Κλειὼ συμπαρῆν. ὅμως οὖν ὡς ἂν τεθορυβημένος, οὐκ ἔχων ὅ, τι εἴπω· 2) Χαῖρε, ἔφην, δέσποινα. Η δὲ μειδιάσασα γλυκὺ, 3) καὶ ἐμφανίσασα διὰ τοῦ γέλωτος, ὅτι συνῆκε, πῶς εἶπον τὸ Χαῖρε δέσποινα, εἶπεν· Εγὼ σή; μὴ τοῦτ᾽ εἴπῃς· καὶ μὴν, πέπρακέν σέ τις μοὶ θεῶν, 4) ὥσπερ καὶ τὸν Ηρακλέα

κλέα

4) Κάτωθεν δὲ] Florentinus et alia exemplaria: κάτω δὲ, ὥσπερ ἐκ τῆς καρδίας. Amor ſcilicet, qui erat infra in imo pectore, quaſi ex corde reſpondebat.

SALMASIVS.

5) Αντιπαρατάττῃ] Florentinus: ἀντιπράττῃ. Sed illud rectius.

IDEM.

6) Πῶς δυνήσῃ με φυγεῖν] Pronomen ſubſtantiuum deeſt in libris nonnullis et editione prima. *Longus* Poemenic. L. II. p. 255. de Amore: Πῶς ἄν τις αὐτὸ λάβοι; μικρὸν ἐστι καὶ φεύξεται. καὶ πῶς ἄν τις αὐτὸ φύγοι; πτερὰ ἔχει καὶ καταλήψεται.

BODEN.

7) Αν δὲ καὶ ταύτην κατασβέσῃς] Melius abſit ταύτην, hoc modo, ἂν δὲ καὶ κατασβέσῃς σωφροσύνῃ τὴν φλόγα. In aliis: καὶ κατασβέσῃ σωφροσύνῃ τὴν φλόγα.

SALMASIVS.

1) Ω-

videbar. verum contra tanquam ex imo cordis Amor respondebat: An igitur tantum tibi sumis, vt contra me arma feras, mihique resistere audeas? Mihi ad volandum pennae, ad vulnerandum sagittae, ad exurendum faces datae sunt. Quonam te modo euasurum speras? Vt sagittarum ictus declines, faces tu quidem certe nunquam euitabis. Quod si earum flammis temperantiae scutum opponas, volatu profecto te comprehendam.

CAPVT VI.

Haec dum mecum solus loquerer, puellae me obuiam improuiso factum animaduerti, eaque visa statim expallui: mox rubore perfusus sum. Illa tum sola erat. recesserat enim etiam Clio. Quanquam igitur animo perculso et abiecto, quid dicere non habebam, tamen: Salue, inquam, hera. Tum illa suauiter ridens, et risu, quorsum ea salutatio spectaret, intellexisse significans, Tua ne ego, inquit, hera? Ah non aequum dicis. Anne Deus te, inquit, nescio quis, mihi, quemadmodum Herculem Omphalae, vendidit? Tum ego:

H 4 Mercu-

1) Ωχρίασα] In edit. Com. ὠχρίασα, quod pro vitio habendum. Descendit ab ὠχριάω, palleo. Nusquam me legere memini ὠχριόω. Obstat quidem locus *Aristophanis* in Ranis. Sed emendandum eum putat H. *Stephanus* ὠχρίας. BOD.

2) Οὐκ ἔχων ὅ, τι εἴπω] Codices meliores: Οὐκ ἔχω τί εἴπω. Quod et Graecum est. *Callimachus*:

— Οὐ δὲ κελεύθῳ
Χαίρω τίς πολλοὺς ὧδε καὶ ὧδε φέρει.

SALMASIVS.

3) Μειδιάσασα γλυκὺ] HORATIVS:

Dulce ridentem Lalagen amabo.

BERGER.

4) Πέπρακεν σέ τις μοὶ θεῶν] Vetus interpres in editione Commel. legerat: πέπρακεν, μή

τις

κλέα τῇ Ομφάλῃ; Τὸν Ερμῆν λέγεις· τούτῳ τὴν πρᾶσιν ἐκέλευσε ὁ Ζεύς.5) Καὶ ἅμα ἐγέλασεν. *Ποῖον Ερμῆν; Τί ληρεῖς, εἶπον, εἰδυῖα σαφῶς ὃ λέγω; Ως δὲ περιέπλεκον6) λόγους ἐκ λόγων,7) τὸ αὐτόματόν μοι συνήργησε.

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Ετυχε τῇ προτεραίᾳ ταύτης ἡμέρας περὶ μεσημβρίαν1) ἡ παῖς ψάλλουσα κιθάρᾳ· ἐπιπαρῆν δὲ αὐτῇ· καὶ ἡ Κλειὼ καὶ παρεκάθητο· διεβάδιζον δὲ ἐγὼ,2) καί τις ἐξαίφνης3) μέλιττά ποθεν ἱπτᾶσα4) τῆς Κλειοῦς ἐπάταξε τὴν χεῖρα. καὶ ἡ μὲν ἀνέκραγεν· ἡ δὲ παῖς ἀναθοροῦσα, καὶ καταθεμένη τὴν κιθάραν κατενόει5) τὸν πληγήν· καὶ ἅμα παρῄνει, λέγουσα, μηδὲν ἄχθεσθαι· παύσειν γὰρ αὐτὴν τῆς ἀλγηδόνος δύο ἐπᾴσασαν6) ῥήματα· διδαχθῆναι γὰρ αὐτὴν ὑπό τινος Αἰγυπτίας εἰς πληγὰς σφηκῶν καὶ

τις σοί. Verterat enim: *Atqui deus* me, *inquam*, *nescio quis* tibi *quemadmodum Herculem Omphalae* vendidit.

BODEN.

5) Τούτῳ τὴν πρᾶσιν ἐκέλευσεν] Huic Mercurio iniunxit Iupiter, vt Herculem Omphalae venderet. In aliis τούτων. Mox, pro ἐκέλευσεν ὁ Ζεὺς, legitur in Florentino, et, quae ex eo descripta sunt, exemplaribus, ἐκέλευσεν ὁ θεός. Si per τὸν θεὸν intelligit illum Mercurium, quo curante, vel iubente, Hercules Omphalae venditus est, tum legendum fuerit, τούτου πρᾶσιν ἐκέλευσεν ὁ θεός. Id est, τούτου Ηρακλέους. Quod verius censeo. Nam sequitur: ποῖον Ερμῆν.

SALMASIVS.

6) Περιέπλεκον] *Scholiastes Epicteti:* Οἷον τὸ ἐξ ἑτέρου καὶ ἑτέρου τὴν πλοκὴν ἔχον.

BERGER.

7) Λόγους ἐκ λόγων] *Demosthenes* de corona p. 329. edit. Reisk. ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων, τοῦ παρόντος ἐμαυτὸν ἐκκρούσω. Simili constructione vtitur *Aeschines*

Mercurium, inquam, dicis. Siquidem ei auctionem Iupiter demandauit. Simulque risit. Quem Mercurium? ait. Quas nugas ais, inquam; cum probe, quid dixerim, perceperis? Interea dum sermones sermonibus texerem, auxilio mihi casus quidam fuit.

CAPVT VII.

Forte fortuna pridie eius diei circiter meridiem Leucippe citharam pulsabat. aderam vero et ipse Clioque illi assidebat. Ibi tum me deambulante apicula quaedam, aliunde improuiso aduolans, Clionis manum pupugit: quae cum eiulasset, puella surrexit, depositaque cithara, vulnus inspexit, ac bono animo esse iussit, dolorem se, inquiens, duobus verbis absterfuram: didicisse enim ab Aegyptia quadam muliere, vesparum apumque morsibus mederi: ac simul excantauit; meliusculeque sibi esse paulo post

nes de falsa legatione pag. 51. ed. H. Steph. πολιτεύεσθαι πόλεμον ἐκ πολέμου, bellum e bello quasi serere in administranda rep. Ita h. l. sermonem e sermone texere. BODEN.

[1]) Περὶ μεσημβρίαν] Editio Commel. περὶ μεσιμβρίαν, ι posito pro η, quod pro vitio habeo. Vocabulum enim compositum ex μέσῃ et ἡμέρα. IDEM.

[2]) Διεβάδιζον δὲ ἐγώ] In quibusdam διέβαζον δὲ ἐγώ. Corrupte. SALMASIVS.

[3]) Ἐξαίφνης] Deest in ed. pr. BODEN.

[4]) Πόθεν ἐπτᾶσα] ANACREON: Πόθεν, πόθεν πέτασαι. BERGER.

[5]) Κατεπᾴδει] In ed. Com. non tam bene κατῃνία. BOD.

[6]) Επᾴσασα] Apud *Lucian.* dial. 1. est accinere: Ἐγὼ δὲ τὸ γνῶθι σαυτὸν πολλάκις συνείρων, ἐπᾴσομαι ὑμῖν. Hoc autem loco *incantans* vel cantans. VIRGIL.

Frigidus in pratis cantando
rumpitur anguis.

BERGER.

[7]) Ρᾴον

καὶ μελιττῶν. καὶ ἅμα ἐπῇδε· καὶ ἔλεγεν ἡ Κλειὼ, μετὰ μικρὸν ῥάων γεγονέναι. 7) Τότε οὖν κατὰ τύχην μέλιττά τις ἢ σφὴξ περιβομβήσασα, κύκλῳ μου τὸ πρόσωπον παρέπτη. κἀγὼ λαμβάνω τὸ ἐνθύμιον, 8) καὶ τὴν χεῖρα ἐπιβάλλων τοῖς προσώποις, προσεποιούμην πεπλῆχθαι καὶ ἀλγεῖν. ἡ δὲ παῖς προσελθοῦσα, εἷλκε τὴν χεῖρα, καὶ ἐπυνθάνετο ποῖ ἐπατάχθην· 9) κἀγώ· Κατὰ τοῦ χείλους, ἔφην. ἀλλὰ τί οὐκ ἐπᾴδεις, φιλτάτη; Η δὲ προσῆλθέ τε, καὶ ἀνέθηκεν, ὡς ἐπᾴσουσα, 10) τὸ στόμα· *καί τι ἐψιθύριζεν, ἐξ ἐπιπολῆς 11) ψαύουσά μου τῶν χειλέων· κἀγὼ κατεφίλουν, σιωπῇ κλέπτων 12) τῶν φιλημάτων τὸν ψόφον. ἡ δὲ ἀνοίγουσα καὶ κλείουσα τῶν χειλέων τὴν συμβολὴν, τῷ τῆς ἐπῳδῆς ψιθυρίσματι φιλήματα ἐποίει τὴν ἐπῳδήν· κἀγὼ τότε ἤδη περιβαλὼν φανερῶς κατεφίλουν· ἡ δὲ

7) Ῥάων γεγονέναι] Dicitur etiam ῥάως ἔχειν. IDEM.

8) Λαμβάνω τὸ ἐνθύμιον] Germanice quis dixerit: *Ich hatte den Einfall.* IDEM.

Editio prima: λαμβάνω τὶ ἐνθύμιον. Eadem verbis praecedentibus pro παρέπτη, legit παρίπτη. BODEN.

9) Ποῖ ἐπατάχθην] Bauar. et Angl. c. edit. Com. πατταχθείην. IDEM.

10) Ανέθηκεν, ὡς ἐπᾴσουσα, τὸ στόμα] Anteponenda haec lectio Commelinianae, tametsi in libris quibusdam locum habeat neque eodem fere careat sensu: ἐνέθηκεν, ὡς παύσουσα, τὸ στόμα. IDEM.

11) Καί τι ἐψιθύριζεν ἐξ ἐπιπολῆς] Plenius in Florentino: Καί τι ἐψιθύριζεν ἐπὶ πολὺ, ὡς ἐπιπολῆς ψαύουσά μου τῶν χειλέων. In aliis: καί τι ἐψιθύριζεν ἐπὶ πολὺ ψαύουσά μου τῶν χειλέων. Florentini verior est scriptura. SALMASIVS.

A vulgatis haud recessi, illud ἐπὶ πολὺ, *diu*, *multum*, ratus e glossemate in textum esse illatum, a librario. Επιπολῆς enim forte non intellectum est a librario,

Clio confeſſa eſt. Tunc igitur caſus attulit, vt apis, forte vero etiam veſpa quaedam ſuſurrans faciem meam volitando circumiret. Occaſione itaque inde arrepta, manuque ori admota, vulnus accepiſſe, et dolorem ſentire me finxi. Quam ob rem accurrens virgo manum remouit, et quae pars laeſa eſſet, rogauit. Ego vero, labra, reſpondi: tu autem chariſſima Leucippe, cur non excantas? Tum illa tanquam excantatura os admouit, et labiorum meorum extrema contingens neſcio quid immurmurauit. Interea ipſe oſcula furtim nullo edito ſono dabam. ſed et puella dum in pronuncianda cantione labra nunc aperiret, nunc clauderet, efficiebat vt cantio in baſia commutaretur. Itaque tum ego eam complectens palam ſuauiatus ſum, illa vero retrocedens, Quid, inquit, agis? num

brario, qui ἐπὶ πολὺ ad oram libri pro coniectura adiecit, vnde alius adoptauit pro genuina lectione. Certe interpres vetus haud vidit ἐπὶ πολὺ; alias expreſſiſſet. Ἐπιβολῆς ſuperficiem ſ. extremas rei partes denotat, vt hoc loco extrema labia. Illuſtrat locus *Plutarchi*, de ſolert. anim. quem *Stephanus* excitat. Loquitur ille de hirundinibus extremis pinnis aquae ſuperficiem contingentibus: Λίμνης ἢ θαλάττης ἐν χρῷ παραπετόμεναι ψαύουσι τοῖς πτίλοις ἐπιπολῆς. Eleganter *Demoſthenes* transfert ad leuia ac ſuperficiaria. Ἐρωτικ. λογ. p. 1412. Ed. Reisk. Ὅτι διὰ μὲν ἀργίας καὶ ῥᾳθυμίας καὶ τὰ παντελῶς ἐπιπολῆς δυσχερῆ ἐστι. Quamquam Socrates dicentem quemdam ἐξεπιπολῆς deridens apud Lucianum, teſte eodem Stephano, maluit ipſe dicere: ἐκ τῆς ἐπιπολῆς, citatur tamen idem *Lucianus* de luctu, qui locus noſtro perſimilis eſt: τὸ πρόσωπον ἐξεπιπολῆς ἀμύσσειν, *faciem per ſumma laniare*.

BODEN.

[12]) Σιωπῇ κλέπτων] Ita rectius, quam βλέπων in edit. Commel.

IDEM.

[13]) H

ἡ δὲ διασχοῦσα·[13]) Τί ποιεῖς; ἔφη· καὶ σὺ κατεπᾴδεις; Τὴν ἐπῳδήν, εἶπον, φιλῶ,[14]) ὅτι μου τὴν ὀδύνην ἰάσω.[15]) Ὡς δὲ συνῆκεν, ὃ λέγω, καὶ ἐμειδίασεν, θαρσήσας, εἶπον· Οἴμοι, φιλτάτη· πάλιν τέτρωμαι χαλεπώτερον· ἐπὶ γὰρ τὴν καρδίαν κατέρρευσε τὸ τραῦμα, καὶ ζητεῖ σου τὴν ἐπῳδήν. εἴ που[16]) καὶ σὺ μέλιτταν ἐπὶ τοῦ στόματος φέρεις; καὶ γὰρ μέλιτος γέμεις, καὶ τιτρώσκει σου τὰ φιλήματα. ἀλλὰ δέομαι, κατέπᾳσον αὖθις· καὶ μὴ ταχὺ τὴν ἐπῳδὴν παραδράμῃς, μὴ πάλιν ἀγριάνῃς[17]) τὸ τραῦμα. Καὶ ἅμα λέγων, τὴν χεῖρα βιαιότερον περιέβαλλον, καὶ ἐφίλουν ἐλευθεριώτερον. ἡ δὲ ἠνείχετο, κωλύουσα δῆθεν.[18])

ΚΕΦΑΛ. η΄.

Ἐπὶ τούτῳ[1]) πόρρωθεν ἰδόντες προσιοῦσαν τὴν θεράπαιναν διελυόμεν, ἐγὼ μὲν ἄκων καὶ λυπούμενος, ἡ δ' οὐκ οἶδ' ὅπως. ῥᾴων οὖν ἐγεγόνειν, *καὶ μεστὸς ἐλπίδων. ᾐσθόμην

13) Η δὲ διασχοῦσα] Sic reposuimus ex regiis libris, quibus Florentinus et Romanus adstipulatur. In Editis et Anglicano: ἡ δὲ γεῦσα. Illud melius, cum abstitisset, cum recessisset ac se abiunxisset ab eius labris, quibus incantans vulnus inhaerebat. Sic apud Polybium: ὁ δὲ διασχὼν τῶν πολεμίων εἰς τρία στάδια. *Quum ab hostibus se remouisset trium stadiorum intercapedine.* Atque ita legit etiam interpres, non, ἡ δὲ γεῦσα.

SALMASIVS.

14) Τὴν ἐπῳδὴν, εἶπον, φιλῶ] Alii τὸν ἐπῳδόν. Et pro φιλῶ alii cum edit. Com. ὅτι φιλῶ.

BODEN.

15) Ἰάσω] pro ἰάσατο.

IDEM.

16) Εἴ που] In Florentino: ἤ που.

IDEM.

17) Ἀγριάνῃς] De recrudescentibus vulneribus saepius vsur-

num tu etiam excantas? Atqui cantionem, inquam, exosculor, quoniam ea tu dolorem mihi omnem eripuisti. Quae cum intellexisset subrisissetque, animus mihi accessit, ac subito: Heu mihi, charissima Leucippe, inquam, rursum atque acerbius pungor: aculeus enim ad cor vsque penetrauit, excantationemque tuam exposcit. Apem certe tu quoque in ore gestas: nam et mellis plena es, et basia tua vulnus imponunt. quare iterum, quaeso, excanta: sed tam cito cantionem absoluere noli, ne vulnus recrudescat. Atque inter loquendum manu ualidiore complexus, liberiusque osculatus sum. Illa tametsi repugnare videretur, sustinuit tamen.

CAPVT VIII.

Interea procul venientem ancillam conspicati, alius alio secessimus, ego quidem perinuitus ac tristis; illa vero qua mente, haud sane noram. Ex illo melius mihi esse ac spes augeri

vsurpare solent scriptores vocabulum ἀποθηριοῦσθαι. Polyb. L. I. 81. edit. Gron. Καὶ τινὰ τῶν ἐν αὐτοῖς γεννωμένων ἑλκῶν καὶ φυμάτων ἀποθηριοῦσθαι συμβαίνει. *Theophr.* περὶ δυσχερείας· Καὶ ταῦτα (ἕλκη) μὴ θεραπεύσας, ἀλλ' ἐάσας θηριωθῆναι.

BERGER.

[18]) Καλύκων δῆθεν] OVIDIVS Amor. I, 5, 15.

Quumque ita pugnaret, tamquam quae vincere nollet,
Victa est non aegre proditione sua.

Idem L. I. Artis Am. 665.

Pugnabit primo fortassis; et, Improbe, dicet.
Pugnando vinci sed tamen illa volet. ID.

[1]) Ἐπὶ τούτῳ] Anglicanus, cum editione, ἐν τούτῳ Non male. Et mox διηλυλύθημεν. Quod non est deterius eo, quod operae receperunt, διηλύομεν.

SALMASIVS.

[2]) Ηθι-

ἠθόμην[2]) δὲ ἐπικαθημένου μοι τοῦ φιλήματος ὥσπερ σώματος, καὶ ἐφύλαττον ἀκριβῶς[3]) ὡς θησαυρὸν τὸ φίλημα τηρῶν ἡδονῆς, ὃ πρῶτόν ἐστιν ἐραστῇ γλυκύ. καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ καλλίστου τῶν τοῦ σώματος ὀργάνων τίκτεται[4]) στόμα γὰρ φωνῆς ὄργανον· φωνὴ δὲ ψυχῆς σκιά. αἱ γὰρ τῶν στομάτων συμβολαὶ κιρνάμεναι, καὶ πέμπουσαι κατὰ τῶν στέρνων τὴν ἡδονήν, ἕλκουσι[5]) τὰς ψυχὰς πρὸς τὰ φιλήματα. οὐκ οἶδα δὲ οὕτω πρότερον ἡθείσεις[6]) τῆς καρδίας. καὶ τότε πρῶτον ἔμαθον ὅτι μηδὲν ἐρίζει πρὸς ἡδονὴν φιλήματι ἐρωτικῷ.

ΚΕΦΑΛ. θʹ.

Ἐπειδὴ δὲ τοῦ δείπνου καιρὸς ἦν, πάλιν ὁμοίως συνεπίνομεν.[1]) ᾠνοχόει δὲ ὁ Σάτυρος ἡμῖν, καί τι ποιεῖ ἐρωτικόν. διαλλάσσει τὰ ἐκπώματα, καὶ τὸ μὲν ἐμὸν τῇ κόρῃ προστίθησι, τὸ δὲ ἐκείνης ἐμοί· καὶ ἐγχέων ἀμφοτέροις, καὶ ἐγκερασάμενος ὤρεγεν. ἐγὼ δὲ ἐπιτηρήσας τὸ μέρος τοῦ ἐκπώματος ἔνθα τὸ χεῖλος ἡ κόρη πίνουσα προσέθιγεν,[2])

2) Ἠθόμην] Bauar. Cod. ἠθάμην. Et ita quoque Editio Commel. BODEN.

3) Καὶ ἐφύλαττον ἀκριβῶς] Deeſt in nonnullis codicibus τὸ ἀκριβῶς, hoc modo, ἐφύλαττον ὡς θησαυρὸν τὸ φίλημα. IDEM.

4) Ἀπὸ τοῦ καλλίστου τῶν τοῦ σώματος ὀργάνων] In aliis aliter: Ἀπὸ τῶν καλλίστων ὀργάνων τοῦ σώματος. IDEM.

5) Καὶ πέμπουσαι] Anglicanus cum edito: Καταπέμπουσι καὶ ἕλκουσι. In aliis: Καὶ πέμπουσαι κατὰ τῶν στέρνων τὴν ἡδονήν, ἕλκουσι τὰς ψυχὰς πρὸς τὰ φιλήματα. Quomodo etiam edi volui, ſi obſequentes operas habuiſſem. Sic etiam legit in ſuis interpres. SALMASIUS.

Quum

augeri coepit; planeque basium in labris meis, quasi corporeum aliquid relictum residere sentiebam, et dulcedinem eius, ceu thesaurum quempiam, diligenter custodiebam. Id enim est, quod primum amanti dulce accidit, cum a formosissima et praestantissima corporis parte procreetur. Os enim instrumentum vocis est: vox autem animi vmbra. Labiorum porro contactus dum voluptatem in praecordiis serunt, animos ad sese mutuo suauiandum trahunt. Nec vero talem vnquam antea sensibus meis motum allatum fuisse, nec me quicquam aliud, quod cum amatorio suauio dulcedine contenderet, cognoscere memini.

CAPVT IX.

Posteaquam coenandi tempus rediit, rursum accubuimus. Satyrusque, qui nobis vinum miscebat, amatorium nescio quid tum praestitit. Nam poculum Leucippes cum meo, dum vtrique ministraret, commutabat. Ego, qua parte bibens Leucippe labra scypho admouerat, obseruans, eamque ori meo inserens, ac missum ad me osculum confingens, bibebam,

Quum operas haberem obsequentiores, ad meliorum Codd. textum verba edenda curaui. Videtur autem hic esse conferendus *Aristaeneti* locus elegantissimus. L. II, epist. 7. Φιλήματα ἴωλα μὲν τὰ τῶν γυναικῶν, ἄπιστα δὲ τὰ τῶν ἑταίρων, ἀψευδῆ δὲ τὰ τῶν παρθένων, ἐοικότα τοῖς σφετέροις ἤθεσι· μέμικται δὲ ἁπαλῷ μὲν ὑγρῶς, θερμῷ δὲ καὶ πολλῷ τῷ τοῦ πνεύματος ῥεύματι.

BODEN.

6) ἠθαίσης] Forte melius legas ἠθήσης. IDEM.

1) Πάλιν ὁμοίως συνεπίνομεν] Abest quibusdam illud ὁμοίως. Nec interpres agnoscit.

SALMASIVS.

2) Προσέθηγεν] Coniicio legendum: προσέθηκεν.

BODEN.

3) Κατ-

ἔθιγεν,[2]) ἐναρμοσάμενος ἔπινον, ἀποσολιμαῖον τοῦτο φίλημα ποιῶν, καὶ ἅμα κατεφίλουν τὸ ἔκπωμα.[3]) ὡς δὲ εἶδεν ἡ παρθένος, συνῆκεν ὅτι τοῦ χείλους αὐτῆς καταφιλῶ καὶ τὴν σκιάν. ἀλλ' ὅγε Σάτυρος συμφυράσας πάλιν τὰ ἐκπώματα ἐνήλλαξεν ἡμῶν.[4]) τότε *ἤδη καὶ τὴν κόρην εἶδον τὰ ἐμὰ μιμουμένην, καὶ τὰ αὐτὰ πίνουσαν· καὶ ἔχαιρον ἤδη πλέον. καὶ τρίτον ἐγένετο τοῦτο, καὶ τέταρτον·[5]) καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας οὕτως ἀλλήλοις προεπίνομεν τὰ φιλήματα.

ΚΕΦΑΛ. ι.

Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ὁ Σάτυρός μοι προσελθὼν, ἔφη· Νῦν μὲν ἀνδρίζεσθαι καιρός. ἡ γὰρ μήτηρ τῆς κόρης, ὡς οἶσθα, μαλακίζεται,[1]) καὶ καθ' ἑαυτὴν ἀναπαύεται· μόνη δὲ ἡ παῖς βαδιεῖται κατὰ τὰ εἰθισμένα[2]) τῆς Κλειοῦς ἑπομέ-

3) Κατεφίλουν τὸ ἔκπωμα] Aristaenetus L. I. ep. 25. Καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον, ὥσπερ ἐκ στομάτων ὑπεφίλουν ἀλλήλους καταπίνοντες τὰ φιλήματα, καὶ τὸν οἶνον τοῖς χείλεσι κεκραμένον καὶ μέχρι καὶ αὐτῆς παρέπεμπον τῆς καρδίας. Vtroque priorem coniicit *Abreschius*. *Lucianum* simili modo scripsisse Dial. D. V. cap. 2. vbi Iuno Ioui oscula Ganymedis obiicit: Ὅτι οὐδὲ διψῶν πολλάκις αὐτοῖς πιεῖν· ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπογευσάμενος μόνον, ἔδωκας ἐκείνῳ, καὶ πιόντος ἀπολαβὼν τὴν κύλικα, (τοσοῦτον) πίνεις (ἐκεῖθεν), ὅσον ὑπόλειπον ἐν αὐτῇ, ὅθεν καὶ αὐτὸς ἔπιε, καὶ (πίνεις ἐκεῖ προσαρμόζων) τὰ χείλη, ἵνα καὶ αὐτὸς (πίνων) προσήρμοσεν, ἵνα καὶ πίνῃς ἅμα, καὶ φιλῇς. *Apuleius* Metam. L. X. *Relictum paulatim labellis minuens meque respiciens sorbillat dulciter.* Idem carminice expressit *Ouid.* A. A. I, 575.

Fac primus rapias illius tacta labellis
Pocula; quaque bibet parte puella, bibas.

IDEM.

4) Συμφυράσας τὰ ἐκπώματα ἐνήλλα-

bebam, ſimulque poculum ſuauiabar. Id quod animaduertens puella, ſuorum etiam me labiorum veſtigia oſculari iudicauit: cumque adminiſtrator pocula nobis rurſum commutaſſet, illam factum meum imitantem, eodemque modo bibentem animaduerti: eoque maiorem etiam voluptatem cepi. Nec vero ſemel factum id a nobis fuit: ſed tertio etiam, ac quarto: deincepsque diei reliquum alter alteri baſia viciſſim propinantes conſumpſimus.

CAPVT X.

Abſoluta coena conueniens me Satyrus: Nunc tempus eſt, inquit, virum vt te oſtendas. Puellae mater, vt noſti, minus belle habet, ac ſola cubitum iuit. Puella prius, quam in lecto ſe collocet, vna tantummodo cum Clione,

ἐνήλλαξεν ἡμῶν] In aliis: ἡμῖν. In Anglicano etiam διήλλαξεν, vt in Editione. Sic ſupra: διαλλάττειν τὰ ἐκπώματα, et, διαλλάξαντες τὰ ὅπλα, armis permutatis, Suidae.

SALMASIVS.

' In codice Bauarico et edit. legitur συμφορήσας pro edito: συμφυράσας. BODEN.

5) Καὶ τρίτον ἐγένετο τοῦτο] Ariſtaenet. L. II. ep. 17. Ταῦτα μὲν ἦν γέγονε δίς τε καὶ τρὶς, καὶ σφόδρα πολλάκις. IDEM.

6) Προπίνομεν] Verbum compoſitum opportuno loco adhibitum. Apud *Anacreontem* προπίνειν ſaepe idem eſt, ac πίνειν.

BERGER.

1) Μαλακίζεται] Vſurpatur hoc verbum etiam de infirmitate animi, vt paullo infra, vbi de leone dicitur: Ἡ δὲ σὴ ψυχὴ πρὸς τοῦτο μόνον μαλακίζεται. Apud *Xenoph.* Apol. Socr. dicitur de Socrate: οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακίσατο. *Theophraſtus* περὶ [illegible] vſurpat de laſſitudine. IDEM.

2) Κατὰ τὰ εἰθισμένα] *Prout conſueuit, ex more ſuo.* Interpres vertit, *quo ventris cauſa* con-

ἑπομένης, πρὶν ἐπὶ τὸν ὕπνον τραπῆναι. ἐγὼ δέ σοι καὶ ταύτην ἀπάξω διαλεγόμενος. Ταῦτα εἰπὼν, τῇ Κλειοῖ μὲν αὐτὸς, ἐγὼ δὲ τῇ παιδὶ διαλαχόντες ἐφηδρεύομεν.3) καὶ οὕτως ἐγένετο. ἀπεσπάσθη4) μὲν ἡ Κλειὼ, ἡ δὲ παρθένος ἐν τῷ περιπάτῳ καταλέλειπτο.5) ἐπιτηρήσας οὖν ὅτι τοῦ φωτὸς6) τὸ πολὺ τῆς αὐγῆς ἐμαραίνετο, πρόσειμι θρασύτερος γενόμενος πρὸς αὐτὴν ἐκ τῆς πρώτης προσβολῆς, ὥσπερ στρατιώτης ἤδη νενικηκὼς, καὶ τοῦ πολέμου7) καταπεφρονηκώς· πολλὰ γὰρ ἦν τὰ τότε ὁπλίζοντά με8) θαῤῥεῖν· οἶνος,9) ἔρως, ἐλπὶς, ἐρημία· καὶ οὐδὲν εἰπὼν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ συγκείμενον ἔργον, ὡς εἶχον, περιχυθεὶς, τὴν κόρην κατεφίλουν. ὡς δὲ καὶ ἐπεχείρουν τι προὔργου ποιεῖν, ψόφος τις * ἡμῶν κατόπιν γίγνεται. καὶ ταραχθέντες, ἀνεπηδήσαμεν. καὶ ἡ μὲν ἐπέκεινα τρέπεται τὴν ἐπὶ τὸ δωμάτιον αὐτῆς· ἐγὼ δὲ ἐπὶ θάτερα σφόδρα ἀνιώμενος, ἔργον οὕτω καλὸν ἀπολέσας, καὶ τὸν ψόφον λοιδορῶν. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ Σάτυρος ὑπαντιάζει με φαιδρῷ τῷ προσώπῳ. καθορᾶν γάρ μοι ἐδόκει ὅσα ἐπράττομεν, ὑπό τινι

τῶν

consueuit. Nihil tale ſonant Graeca. Profecto aliud quidlibet. Aliud eſſet, ſi legeretur: βαδιοῦνται εἰς τὰ εἰθισμένα, vel ἐπὶ τὰ εἰθισμένα.

SALMASIVS.

Cod. Bau. et Editio: βαδίζεται εἰς τ. ε. BODEN.

3) Διαλαχόντες ἐφηδρεύομεν] In ſcriptis, excepto Anglicano, cui editio conſentit, διαλλάττοντες. Id eſt, de compacto, ex compoſito. Ita inter nos conuenerat, vt puellae inſidiaremur. Nec tamen improbo, quod vulgatum eſt, διαλαχόντες. Ita et in ſuis reperiſſe videtur interpres. SALMASIVS.

4) Ἀπεσπάσθη] In Cod. Bau. ἀπεσπᾶτο BODEN.

5) Καταλέλειπτο] Vitioſius in cod. Bau. legitur καταλέλειπτο.

Scri-

Clione, eo, quo solet, se conferet: verum ego eam colloquendo abducam. Sub haec verba ille Clionem, ego Leucippen obseruabamus, resque e sententia processit: nam et Clio abducta est, et Leucippe in ambulatione remansit. Ergo vespertini temporis aduentu obseruato, priore successu audentior factus, ad eam, quasi miles iam victor, et pugnae pericula nihili faciens, me contuli: multa enim erant, quibus armatus confidebam, nempe vinum, amor, spes, solitudo: tacitusque, quasi ex compacto ita res ageretur, puellam circumplexus basiaui: cumque praestabilius aliquid etiam facere adgressus essem, strepitus quidam post nos auditus fuit. Quam ob rem perturbati dissiluimus, Leucippeque intra cubiculum suum, ego aliam in partem me recepi, sane quam tristis, tam praeclara occasione amissa, strepitumque detestatus sum. Interea laeto vultu fit mihi obuiam Satyrus: qui mihi quae a nobis acta fuerant, omnia vidisse videbatur, dum sub arbore quadam, ne quis nobis superueniret, obseruabat:

Scriptum fuisse puto κατελέλειπτο. IDEM.

6) Ὅτι τοῦ φωτὸς] φράσις haec plane poetica; vt solent Erotici scriptores, qui varietate et insperso sale poetico delectant tumoremque orationis facetiis tegunt. Caeterum non vbique sibi aequales in charactere sunt eiusmodi scriptores.

BERGER.

7) Πολέμια] Lege: πολεμία. BODEN.

8) Ὁπλίζοντά με] Cod. Bau. Ὁπλίζοντά τι. IDEM.

9) Οἶνος] *Terent.* Hecyr. I, II, 61. *Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia.* Cf. *Ouid.* Am. I, 6, 59.

Nox et amor vinumque nihil
moderabile suadent.

IDEM.

τῶν δένδρων λοχῶν, μή τις ἡμῖν ἐπέλθῃ. καὶ αὐτὸς ἦν ὁ ποιήσας τὸν ψόφον προσιόντα θεασάμενός τινα.

ΚΕΦΑΛ. ιά.

Ὀλίγων δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, ὁ πατήρ μοι τοὺς γάμους συνεκρότει [1]) θᾶττον ἢ διεγνώκει. ἐνύπνια γὰρ αὐτὸν διετάραττε πολλά. ἔδοξεν ἄγειν ἡμῶν τοὺς γάμους, ἤδη δὲ ἅψαντος αὐτοῦ τὰς δᾳδας, ἀποσβεσθῆναι τὸ πῦρ [2]) καὶ μᾶλλον ἠπείγετο συναγαγεῖν ἡμᾶς. Τοῦτο δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν παρεσκευάζετο. ἐώνητο δὲ τῇ κόρῃ τὰ πρὸς τὸν γάμον· περιδέραιον μὲν λίθων ποικίλων· ἐσθῆτα δὲ τὸ πᾶν μὲν πορφυρᾶν· ἔνθα δὲ ταῖς ἄλλαις ἐσθῆσιν ἡ χώρα τῆς πορφύρας, ἐκεῖ χρυσὸς ἦν. [3]) ἤριζον δὲ πρὸς ἀλλήλων [4]) οἱ λίθοι. ὑάκινθος μὲν, ῥόδον ἦν ἐν λίθῳ· ἀμέθυστος δὲ ἐπορφύρετο τοῦ χρυσοῦ πλησίον. ἐν μέσῳ δὲ [5]) τρεῖς ἦσαν λίθοι, τὴν * χροίαν ἐπάλληλοι· συγκείμενοι δὲ ἦσαν οἱ τρεῖς· μέλαινα ἡ κρηπὶς τοῦ λίθου· τὸ δὲ μέσον σῶμα λευκὸν τῷ μέλανι συνεφαίνετο· ἑξῆς δὲ τῷ λευκῷ τὸ λοιπὸν ἐπυῤῥία κορυφούμενον. ὁ λίθος [6]) δὲ τῷ χρυσῷ στεφανούμενος, ὀφθαλμὸν ἐμιμεῖτο χρυσοῦν. τῆς δὲ ἐσθῆτος οὐ πάρεργον εἶχεν ἡ πορφύρα

τὴν

1) Συνεκρότει] De apparatu solemnitatum. Verbum συγκροτεῖν etiam occurrit apud *Herodianum* L. V. c. 6. §. 14. Πανηγύρεις τε παντοδαπὰς συνεκρότει.

IDEM.

2) Τὸ πῦρ] Sequentia verba vetus interpres aliter legerat. Vertit enim: *Et nos, quae res vehementius etiam illum angebat, abduci.* Graeca vero in nullo, qui extent, codice amplius reperiuntur.

IDEM.

3) Ἐκεῖ χρυσὸς ἦν] Ea pars, quam in aliis vestibus purpura

occu-

quin immo ille ipse venientem, nescio quem, conspicatus, strepitum ediderat.

CAPVT XI.

Elapsis paucis post diebus pater, citius quidem omnino quam constituerat, nuptiis meis operam dare coepit. multa enim hominem insomnia perterrebant. Namque illas adornare sibi visus est, ignemque, dum nuptiales faces accendisset, extingui, eoque magis, vt nos iungeret, properauit. Nuptiis igitur, quae tum secutura erat, dicta est dies. Iam in sponsae ornatum necessaria omnia comparata fuerant, monile scilicet variis lapillis distinctum, vestis purpurea tota, nisi quod ea pars, quae in aliis purpura constat, ex auro texta erat. porro lapilli de pulchritudine inter se contendebant. hyacinthus lapidea quodammodo rosa erat: amethystus purpurascens ad auri prope colorem vergebat. In medio lapilli tres visebantur ita collocati, vt alterius colorem alter exciperet: in vnum quippe omnes coaluerant: parsque ima nigra erat: summa, quae in cuspidem surgebat, rubra: media alba cum esset, hinc nigrori, rubori illinc candorem communicabat, lapis ipse auro inclusus aureum ocu-

 lum

occupat, in hac aurum fuit. Aliae vestes albae πορφυρόσημοι. id est, purpura clauatae. Haec vero tota purpurea fuit, auro clauata, χρυσόσημος.

SALMASIVS.

4) Πρὸς ἀλλήλων] Ita legendum vel πρὸς ἀλλήλους, vt est in libris. Vitium Salmasianae πρὸς ἀλλήλοις.

BODEN.

5) Ἐν μέσῳ δὲ] In libris quibusdam et edit. Com. ἐν μέσῳ δή.

IDEM.

6) Ὁ λίθος] Idem est, ac οἱ τρεῖς λίθοι. Erant enim tanta con-

τὴν βαφήν·7) ἀλλ' οἷον μυθολογοῦσι Τύριοι τοῦ ποιμένος εὑρεῖν τὸν κύνα, ᾧ καὶ μέχρι τούτου βάπτουσιν Ἀφροδίτης τὸν πέπλον.8) ἦν γὰρ χρόνος ὅτε τῆς πορφύρας ὁ κόκκος9) ἀνθρώποις ἀπόῤῥητος10) ἦν· μικρὸς δὲ αὐτὴν ἐκάλυπτε κόχλος ἐν κοίλῳ μυχῷ.11) ποιμὴν12) ἀγρεύει τὴν ἄγραν ταύτην· καὶ ὁ μὲν ἰχθὺν προσεδόκησεν· ὡς δὲ εἶδεν τοῦ κόχλου τὴν τραχύτητα,13) ἐλοιδόρει τὴν ἄγραν, καὶ

coniuncti arte, vt lapis videretur vnus. BERGER.

7) Ἡ πορφύρα τὴν βαφήν] Hinc βαπτὰ ἱμάτια apud *Aristoph.* Plut. v. 530. vbi Scholiastes βαπτὰ γὰρ, inquit, ἱμάτια φοροῦσιν οἱ νυμφίοι πρὸς τὸ φαίνεσθαι τεκμήριον, οἶμαι, τῆς βαφῆς. De quo loco vide notam *Dukeri*. Deinde βαφὴ significat colorem. *Lucian* Dial. Ξ. Ἐπεὶ καὶ τὰ ἄνθη ξηρὰ ὄντα εἴ τις βλέποι ἀποβεβληκότα τὴν βαφὴν, siquidem et flores aridos si quis videat, qui deposuerint colorem.

IDEM.

8) Τὸν πέπλον] Antiquiores πέπλος dicunt, vt *Homerus*, iuniores πέπλον, vt *Nonnus*. Formam cognoscimus ex *Eustathio* ad Iliad. V, 194. et Odyss. XVIII, 291. Peplum Veneris, quod Aeneae obtendebatur in praelio, laudatur ab *Homero* Iliad. V, 315.

BODEN.

9) Τῆς πορφύρας ὁ κόκκος] In aliis libris, vt et editione τῆς πορφύρας ὁ κόσμος. Reposuimus κόκκος ex Regiis, qui habent κόκος. Diuersa quidem coccum et purpura, coccineaeque vestes ac purpureae. Nec color idem vtriusque. Sed Tyria purpura ad cocci colorem vergebat. Ideo omnium maxime in pretio. Nam varii erant colores purpurae pro littoribus, in quibus inueniebatur. Alia maria purpuram faciebant violaceam, alia liuidam et atram, alia rubram, alia caeruleam, alia cocceam. Talis Tyria. Sed de his alibi. Nec proinde mirum, si vestem, qua dominus ad supplicium ducendus indutus est, vnus ex Euangelistis πορφυρὰν vocauit, alter κοκκίνην. Si quis tamen κόσμος malit, id per me sequi potest, quod ipsi melius videbitur. Quem hic vocat auctor πορφύρας κόκκον, Aristoteles

ἤδη

lum imitabatur. Nec vero vulgari purpura, ſed ea, quam a paſtoris cane inuentam Tyrii fabulantur, quaque nunc etiam Veneris peplum tingi conſueuit, veſtis illius color conſtabat. Ac fuit quidem aliquando tempus, cum purpurae decus mortales neſciebant, vtpote quod intra paruae teſtae cauum occulebatur. Praedam huiusmodi piſcator quidam ceperat, et piſcem eſſe putauerat: verum teſtae aſperitate perſpecta, praedam

ἄνθος appellat, id eſt, colorem. Qui color in Tyria purpura, vt dixi, coccinus eſt. At κόσμος de purpura dicitur, cum veſti inſuta vel adſuta eſt, et apud veteres per clauos purpureos fiebat. SALMASIVS.

10) Ἀπόῤῥητος] Male vertit Germanicus interpres: *verboten*. BERGER.

11) Μικρὸς δὲ αὐτὴν ἐκάλυπτε κόχλος] Haec addidimus ex libris. Fuit tantum in editione μικρὸς δὲ αὐτήν. In aliis codicibus, μικρὸς δὲ αὐτόν, vt referatur ad κύκνον, non ad πορφύραν. Pro eo autem quod repoſuimus, ἐν κύκλῳ μυχῷ, Anglicanus codex legit: μικρὸς δὲ αὐτὴν ἐκάλυπτε κόχλος ἐγκύκλῳ μυχῷ. Quomodo et vnus ex noſtris agnoſcit. Et fortaſſe id verius. ἔγκυκλον μυχὸν vocat, turbinatum muricis vel buccini, ex quorum genere eſt purpura, cauum. Immo quod multos habet κύκλους, ſiue ἕλικας. Ex numero κύκλων muricis indicabatur de eius aetate. Inde vetus comicus, πορφύρας ἑπτὰ κύκλοι. Inde ergo ἔγκυκλος μυχὸς κόχλου, ex quo purpura tingitur. Ariſtoteles tamen non ex numero κύκλων aetatem πορφυρῶν dignoſci dicit, ſed ex interuallis ἑλίκων, ſiue κύκλων latioribus. SALMASIVS.

12) Ποιμὴν] *Pollux* Onomaſt. L. I. ſect. 45. tribuit inuentum purpurae cani Herculis, purpuras in littore maris comedenti. Idem faciunt *Politianus* Miſcell. c. 13. *Salmuth* ad *Pancirollum* p. 400. item *Bayſius* de re Veſt. c. 3. Pro ποιμὴν codex Bauar. ἁλιεύς. Ita etiam codex I.A. *Thuani* teſte *Iungermanno* ad *Polluc.* l. l. BOD.

13) Τὴν τραχύτητα] Durior eiusmodi cortex eleganter Phaedro dicitur *cornea domus*. L. II. fab. 6. BERGER.

14)

καὶ ἔῤῥιψεν ὡς θαλάσσης σκύβαλον.[14]) εὑρίσκει δὲ κύων τὸ ἕρμαιον καὶ καταθραύει τοῖς ὀδοῦσι, καὶ τῷ στόματι τοῦ κυνὸς περιῤῥέει τοῦ ἄνθους τὸ αἷμα, καὶ βάπτει τὸ αἷμα τὴν γένυν, καὶ ὑφαίνει τοῖς χείλεσι τὴν πορφύραν. ὁ ποιμὴν ὁρᾷ τὰ χείλη τοῦ κυνὸς ἠμαγμένα, καὶ τραῦμα νομίσας τὴν βαφὴν πρόσεισι,[15]) καὶ ἀπέπλυνε[16]) τῇ θαλάσσῃ, καὶ τὸ αἷμα λαμπρότερον ἐπορφύρετο. ὡς δὲ καὶ ταῖς χερσὶν ἔθιγε, τὴν πορφύραν εἶχεν ἡ χείρ. συνῆκεν * οὖν τοῦ κόχλου τὴν φύσιν ὁ ποιμὴν, ὅτι φάρμακον ἔχει κάλλους πεφυτευμένον. καὶ λαβὼν μαλλὸν ἐρίου, καθῆκεν εἰς τὸν χηραμὸν αὐτοῦ τὸ ἔριον, ζητῶν τοῦ κόχλου τὰ μυστήρια· τὰ δὲ κατὰ τὴν γένυν τοῦ κυνὸς ἡμάσσετο. καὶ τότε τὴν εἰκόνα τῆς πορφύρας ἐδιδάσκετο. λαβὼν δή τινας λίθους περιθραύει[17]) τὸ τεῖχος τοῦ φαρμάκου, καὶ τὸ ἄδυτον ἀνοίγει τῆς πορφύρας, καὶ θησαυρὸν εὑρίσκει βαφῆς.

ΚΕΦΑΛ. ιβ'.

Ἔθυεν οὖν τότε ὁ πατὴρ προτέλεια τῶν γάμων·[1]) ὡς δὲ ἤκουσα, ἀπωλώλειν, καὶ ἐζήτουν μηχανὴν, δι' ἧς ἀνα-

[14]) Σκύβαλον] Patet ex hoc loco, vocabulum σκύβαλον non ſemper eſſe vertendum per ſtercus tetrum ac foetens, quod ſcio facere ſolitos eſſe multos, qui pro cathedra ſacra ad populum ſermonem faciant. ID.

[15]) Πρόσεισι] Rectius προσήει legitur in libro Thuani. BODEN.

[16]) Ἀπέπλυνε] Cod. Bau. ἀπέπλευνε. IDEM.

[17]) Περιθραύει] Sic aquila apud *Phaedrum*, cui ſuadet cornix:

— vt ſcopulum ſuper
Altis ab aſtris duram illidat corticem.

BERGER.

[1]) Προτέλεια τῶν γάμων] Notum eſt, προτέλεια Graecis eſſe τὴν

dam detestatus est, ac tanquam maris faecem abiecit. Inuenit lucrum hoc insperatum canis ac dentibus comminuens praestantissimo sanguinis colore os illius vndique perfusum et maxillae tinctae purpureum labris colorem induxerunt. Tum pastor canis os sanguinolentum cernens, vulnus illum accepisse ratus est: atque ad mare profectus, aqua consperfit. Ibi vero sanguis ille splendidior euadebat, manusque eius contrectando purpurascebant. Hinc eam esse testae naturam pastor intellexit, vt innatum pulchritudinis medicamentum in se contineret, atque vt rei totius arcana exploraret, accepto lanae glomere in eius latebras demersit. Lana, quomodo etiam canis rictus, sanguine infecta est: ac tum purpurae imaginem didicit, contritaque saxis quibusdam medicamenti illius crusta purpurae penetralia reserauit, fullonicaeque thesaurum adinuenit.

CAPVT XII.

Quam igitur ante nuptias fieri mos est, rem diuinam pater faciebat. quod simulatque ipse persensi, periisse

τὴν πρὸ γάμου θυσίαν, quae et προγάμεια dicebantur. Ita igitur hic emendamus, cum Editio et libri habeant, τὰ προτοτίλεια τῶν γάμων. Vide *Pollucem*. *Hesychius:* Προτέλεια ἡ πρὸ τῶν γάμων θυσία καὶ ἑορτή. Sic apud eum legendum.

SALMASIVS.

Haec sacra facta Iunoni pronubae, quae apud Graecos dicebatur Ζυγία, seu τέλεια. Caesus porcus, cui exemtum fel, quod in symbolum futurae tranquillitatis post aram proiiciebatur. Haud vero putes, illa προτέλεια ab initiando dicta, quia initiati τελεσταὶ fuerint adpellati. Minime. Sed veteres τέλος aiebant idem esse, quod et γάμος, pro-

ἀναβάλλεσθαι[2]) δυναίμην τὸν γάμον. Σκοποῦντος δέ μου, θόρυβος ἐξαίφνης γίνεται κατὰ τὸν ἀνδρῶνα τῆς οἰκίας.[3]) ἐγεγόνει δέ τι τοιοῦτον. ἐπειδὴ θυσάμενος ὁ πατὴρ ἔτυχε, καὶ τὰ θύματα ἐπέκειτο τοῖς βωμοῖς, ἀετὸς ἄνωθεν καταπτὰς ἁρπάζει τὸ ἱερεῖον. σοβούντων δὲ πλέον οὐδὲν ἦν·[4]) ὁ γὰρ ὄρνις ᾤχετο φέρων τὴν ἄγραν. ἐδόκει τοίνυν οὐκ ἀγαθὸν εἶναι· καὶ δὴ ἐπέχον ἐκείνην τὴν ἡμέραν τοὺς γάμους.[5]) καλεσάμενος δὲ μάντεις ὁ πατὴρ, καὶ τερατοσκόπους[6]) τὸν οἰωνὸν διηγεῖται. οἱ δὲ ἔφασαν καλλιερῆσαι[7]) ξενίῳ Διῒ[8]) νυκτὸς μεσούσης[9]) ἐπὶ θάλατταν ἥκοντας· ὁ γὰρ ὄρνις ἔτυχεν ἱπτάμενος *ἐκεῖ. τὸ δὲ ἔργον εὐθὺς

propterea quod humanae vitae perpetuatio nuptiarum merito perficeretur. Idcirco τέλειον Δία, τελείαν Ἥραν, τέλειον, nuptiale sacrificium, et nuptiarum diem aeque dixerunt. Distingue tamen ἱερατέλεια, sacrificium nuptiale, et προτέλεια s. προγάμεια, sacrificium pridianum. Vid. I. C. *Scaligeri* Poet. L. III. c. 101.

BODEN.

2) Ἀναβάλλεσθαι] Edit. Com. ἀναβαλέσθαι. IDEM.

3) Κατὰ τὸν ἀνδρῶνα τῆς οἰκίας] Sic reposuimus ex libris, quum editio haberet Palatina, κατὰ τὸ τρίκλινον. Sic tamen etiam in Anglicano. Sane ὁ τρίκλινος οἶκος et ὁ ἀνδρὼν, idem ferme, secus nempe, siue conclaue, in quo virilia conuiuia fiebant, ad quae mulieribus more Graeco non dabatur accessus. Latini *triclinium* aliquando vocant illud ipsum conclaue, qui Graecis οἶκος τρίκλινος, a tribus lectis stratis: interdum tres lectulos stratos hoc nomine nuncupant. Hoc tantum differt τρίκλινος ab androne, vt species a genere. Nam triclinus andron e numero lectorum dicitur, cum etiam andrones essent ita lati, vt reciperent vel quatuor triclinia, qui δωδεκάκλινοι dicebantur. Alii etiam erant πεντάκλινοι et δεκάκλινοι, a numero lectulorum siue accubitorum. De quibus nos alibi. *Pollux* haec vocabula, tamquam synonyma, refert, συμπό-

iisse me iudicaui: cogitabamque, quonam modo aliud omnia in tempus reiici possent. Qua in cogitatione defixus dum essem, repentinus quidam strepitus a virorum diuersorio exauditus est, resque ita habuit. Cum victimam forte pater mactauisset, arisque imposuisset, delapsa coelo aquila eam rapuit, nihil iis qui submouere conabantur perficientibus. Auolauit enim cum praeda. Omen id bonum non esse iudicatum est: atque a nuptiis eo die cessatum. Accersitis autem auspicibus et coniectoribus rem pater exposuit: atque illi ad mare proficisci, ac Ioui hospitali sub mediam noctem sacra facere oportere dixerunt: eo enim aquilam volatum tenuisse.

συμπόσιον, qui et locus conuiuii est, συσσίτιον, ἀνδρῶνα, τρίκλινον οἶκον, ἢ πεντάκλινον ἢ δικάκλινον. Nihil igitur refert, aut parum, vtro modo hic legatur, τὸν ἀνδρῶνα vel τὸν τρίκλινον. Vt videatur alterum pro alterius glossamento adpositum. Ἀνδρῶνα etiam legit in suo exemplari interpres. SALMASIVS.

4) Πλέον οὐδὲν ἦν] Sic fere *Heliodorus Aethiop.* L. VIII. p. 382. Καὶ εἰπούσης ταῦτα τῆς θεραπαινίδος, πλέον ἐγίνετο οὐδέν. Et *Longus Poem.* L. II. Ἐφιλήσαμεν, καὶ οὐδὲν ὄφελος· περιεβάλομεν, καὶ οὐδὲν πλέον σχεδόν. BODEN.

5) Τοὺς γάμους] Cod. Bau. cum edit. τοῖς γάμοις. IDEM.

6) Τερατοσκόπους] qui vim et naturam prodigiorum intelligunt. BERGER.

7) Οἱ δὲ ἔφασαν καλλιερῆσαι] In libris legitur οἱ δὲ ἔφασαν δεῖν καλλιερῆσαι. Mendum in edit. Commel. καλλιερῆσαι. BODEN.

8) Ξενίῳ Διί] *Virgil.* Aeneid. I, 735.

Iuppiter, hospitibus nam te dare iura loquuntur.

Nomine Iouis Hospitalis maxima religione cultum hunc deum testatur *Banier Erlaeut. der Goetterlehre und Fabeln* T. III. pag. 114. IDEM.

9) Νυκτὸς μεσούσης] Editio prior cum Anglicano, νυκτὸς μέσης,

εὐθὺς ἀπέβη. τὸν γὰρ ἀετὸν ἀναπτάντα ἐπὶ τὴν θάλατταν, συνέβη φανῆναι οὐκέτι. ἐγὼ δὲ ταῦτα ὡς ἐγένετο, τὸν ἀετὸν ὑπερεπήνουν, καὶ δικαίως ἔλεγον ἁπάντων ὀρνίθων εἶναι βασιλέα.10) Οὐκ εἰς μακρὰν δὲ ἀπέβη τοῦ τέρατος τὸ ἔργον.

ΚΕΦΑΛ. ιγ'.

Νεανίσκος ἦν Βυζάντιος, ὄνομα Καλλισθένης, ὀρφανὸς καὶ πλούσιος· ἄσωτος δὲ καὶ πολυτελής. οὗτος 1) ἀκούων τὴν Σωστράτου θυγατέρα εἶναι καλὴν, 2) ἰδὼν δὲ 3) οὐδέποτε, ἤθελεν αὐτῷ 4) ταύτην γενέσθαι γυναῖκα. καὶ ἦν ἐξ ἀκοῆς ἐραστής. Τοσαύτη γὰρ τοῖς ἀκολάστοις ὕβρις, ὡς καὶ τοῖς ὠσὶν εἰς ἔρωτα τρυφᾶν, καὶ ταῦτα 5) πάσχειν ἀπὸ ῥημάτων, ἃ τῇ ψυχῇ διακονοῦσι τρωθέντες ὀφθαλμοί. 6) Προσελθὼν οὖν τῷ Σωστράτῳ πρὶν ἢ 7) τὸν πόλεμον τοῖς Βυζαντίοις ἐπιπεσεῖν, ᾐτεῖτο τὴν κόρην. ὁ δὲ βδελυττόμενος αὐτοῦ τοῦ βίου τὴν ἀκολασίαν, ἠρνήσατο. θυμὸς ἴσχει τὸν Καλλισθένην, καὶ ἠτιμᾶσθαι νομίσαντα ὑπὸ τοῦ Σωστράτου, καὶ ἄλλως ἐρῶντα. 8) ἀναπλάττων γὰρ ἑαυτῷ 9) τῆς

μένοις. Et mox διαπτάντα, pro quo alii libri, ἀναπτάντα. Quod maluimus. SALMASIVS.

10) Βασιλέα] V. *Bocharti* Hieroz. T. II. p. 162. sq. BOD.

1) Οὗτος] Male in quibusdam οὕτως. IDEM.

2) Τὴν Σωστράτου θυγατέρα εἶναι καλὴν] Iidem libri, Palatinus et Anglicanus, τῷ Σωστράτῳ θυγατέρα εἶναι καλήν. Quomodo et in suo interpres libro videtur inuenisse, qui vertit, is formosam Sostrato filiam esse audiens. SALMASIVS.

3) Δὲ] Abest ab edit. Com. BODEN.

4) Αὐτῷ] Male in ed. Com. αὐτῷ. IDEM.

5) Ταῦτα] Lege ταὐτά. IDEM.

6) Διακονοῦσι τρωθέντες ὀφθαλμοί]

tenuisse. Et statim res ita perficitur: nam volucris cursum mare versus dirigens nusquam amplius apparuit. Ego euentu hoc delectatus, aquilam mirum in modum commendaui, auiumque reginam merito esse dixi. Quod autem omine portendebatur, breui tempore post euenit.

CAPVT XIII.

Callisthenes Byzantius adolescens, parentibus orbatus, diues, luxu perditus, ac sumptuosus fuit. Is formosam Sostrato filiam esse audiens, eam quanquam non viderat, vxorem tamen habere optauit, ac sola auditione illius amore ardebat. Ea enim hominum intemperantium libido est, vt etiam fama ad amandum compellantur, sermones eamdem animo molestiam, quam oculi pulchritudine capti, afferant. Igitur ante, quam Byzantiis bellum inferretur, Sostratum, puellam vt sibi desponderet, rogauit. Ille autem intemperantem hominis vitam minime probans non daturum se respondit. Quam ob rem Callisthenes a Sostrato contemni se ratus, iracundia exarsit: atque alioqui amans, puellaeque pulchri-

μοί] In aliis hoc ordine describuntur: ἃ τῇ ψυχῇ τρωθέντες διακονοῦσιν οἱ ὀφθαλμοί. Et haec τάξις concinnior.

SALMASIVS.

7) Πρὶν ἢ] Nostri: πρὶν τὸν πόλεμον. Et statim non habent αὐτοῦ, sed legunt, ὁ δὲ βδελυττόμενος τοῦ βίου τὴν ἀκολασίαν.

IDEM.

8) Ἀλλως ἐρῶντα] Ingeniose quidem Germanicus interpres emendat ἀληθῶς. *Und fieng nun an, im ganzen Ernste zu lieben.* Ego mallem, si liceret, μᾶλλον.

BERGER.

9) Ἀνεπλάττετο γὰρ ἑαυτῷ] Ἑαυτῷ abest a nonnullis. Verbum autem τεχνικὸν de artificibus, formas, quae vere non existant, ex sui felicitate ingenii fingentibus.

BODEN.

10)

τῆς παιδὸς τὸ κάλλος, καὶ φανταζόμενος τὰ ἀόρατα, ἔλαθε σφόδρα κακῶς διακείμενος. ἐπιβουλεύει δ' οὖν [10]) καὶ τὸν Σώστρατον ἀμύνασθαι τῆς ὕβρεως, καὶ αὐτῷ *τὴν ἐπιθυμίαν τελέσαι. νόμου γὰρ ὄντος Βυζαντίοις, εἴτις ἁρπάσας παρθένον, φθάσῃ [11]) ποιῆσαι γυναῖκα,[12]) γάμον ἔχειν τὴν βίαν, προσεῖχε τούτῳ τῷ νόμῳ. καὶ ὁ μὲν ἐζήτει καιρὸν πρὸς τὸ ἔργον.

ΚΕΦΑΛ. ιδʹ.

Ἐν τούτῳ δὲ, τοῦ πολέμου περιστάντος,[1]) καὶ τῆς παιδὸς εἰς ἡμᾶς ἐγκειμένης, μεμαθήκει μὲν ἕκαστα τούτων·

[10]) Δ' οὖν] Anglicanus cum Bauar. et ed. Com. δὲ.

IDEM.

[11]) Νόμου — φθάσῃ (sic lege pro φθάσαι) ποιῆσαι γυναῖκα] Huius legis nemo, quantum scio, alius meminit. *Lex est Byzantiis*, dicit *Tatius*. At lex Byzantina Romana lex est. Immo vero ipse Byzantius Imperator, *Iustinianus*, Cod. tit. XIII. de raptu virg. huius legis contrarium expresse his verbis habet: *Raptores virginum — capitis supplicio plectendos decernimus.* Et pergit paulo post: *nec sit facultas raptae virgini raptorem suum sibi maritum exposcere; sed, cui parentes voluerint*, excepto raptore, *eam legitimo copulent matrimonio.* Porro libro *Basilic.* LX. tit. 58. clarissime: οἱ ἁρπάσαντες γυναῖκα, ἢ μεμνηστευμένην, ἢ ἀμνήστευτον — νομίμως τιμωρείσθωσαν. Et interiectis quibusdam: μὴ ἐξέστω δὲ τῇ γυναικὶ αὐτὸν τὸν ἁρπάσαντα ἄνδρα λέγειν· μηδὲ τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς τοῦτο αὐτῇ κελεύειν. *Constantin. Harmenopulus* in promtuar. leg. lib. VI. tit. 7. οἱ ἁρπάζοντες γυναῖκας, ἢ μεμνηστευμένην, ἢ ἀμνήστευτον — ξίφει τιμωρείσθωσαν. Adiicit mox: ὁ δὲ παρθένον ἁρπάσας, οὐ δύναται ταύτην γαμεῖν. Hinc equidem haut

pulchritudinem sibi ipse confingens, et quae oculis nondum aspexerat, mente agitans, quam animo maximam conceperat, indignationem dissimulauit: et quo modo acceptam a Sostrato iniuriam vlcisci, ac suam ipsius cupiditatem explere posset, excogitauit. Nam cum Byzantiis lex esset, vt si quis virginem rapuisset, vimque illi attulisset, is alia nulla poena teneretur, quam vt eam matrimonio sibi adiungeret, legi huic animo intentus Callisthenes, opportunum ad eam rem tempus quaerebat.

CAPVT XIV.

Quanquam autem bellum ardere, puellamque domi nostrae commorari didicerat, non tamen insidias moliri

haut video, vnde *Tatius* hanc legem suam desumserit. Certe, si talis fuit, quod valde dubito, ante bellum Byzantiorum cum Thracibus intestinum fuit, cuius noster meminit Lib. I. pag. 15. et Lib. II. pag. 91. (edit. Salm.) Ex quo Byzantini postea victores redierunt. Vide Lib. VII. pag. 449. Sed altum est silentium, quale, ac quo tempore hoc bellum gestum fuerit. Nec potestas datur vlterius inquirere.

CARPZOVIVS.

n) Φθάσῃ ποιῆσαι γυναῖκα] Anglicanus et Palatinus, vnde Editio; φθάσας ποιῆσαι γυναῖκα. Quod etiam ferri poterat.

SALMASIVS.

Repetitur eadem lex L. VIII. circa finem, vbi Callisthenes virginem a patre νόμῳ vult in matrimonium ducere. Lege Romana, quae conflata ex Attica erat, Rapta raptoris mortem, aut indotatas nuptias, optet. Forte *Tatii* tempore illa lex etiam recepta fuit a Byzantinis, id quod ex fine L. VIII. colligo, vbi Callisthenes puellae abductae de suo magnam dotem pactus memoratur. Voluit igitur alteri legis parti satisfacere, eamque ducere indotatam, maxime quum virgini ab

των· οὐδὲν δὲ ἧττον τῆς ἐπιβουλῆς εἴχετο. καὶ τοιοῦτον αὐτῷ τι [2]) συνήργησεν. Χρησμὸν ἴσχουσιν οἱ Βυζάντιοι τοιόνδε·

Νῆσός τις ἐστὶ φυτώνυμον αἷμα λαχοῦσα [3])
Ισθμὸν, ὁμοῦ καὶ πορθμὸν ἐπ' ἠπείροιο φέρουσα.
Ενθ' Ηφαιστος ἔχων χαίρει γλαυκῶπιν [4]) Αθήνην.
Κεῖθι θυηπολίην σε φέρειν κέλομαι Ηρακλῆι. [5])

Απορούντων δὲ αὐτῶν τίνι λέγει τὸ μάντευμα, Σωστράτος, τοῦ πολέμου γὰρ, ὡς ἔφην, [6]) στρατηγὸς ἦν οὗτος·

Ωρα

ab ipso nulla esset iniuria illata, neque proprie *raptoris* nomen, quod *stupratorem* simul complectitur, in Callisthenem caderet. BODEN.

[1]) Περισπάντος] Ed. Com. περισπάντος, et in sequenti linea μεμάθηκε pro μεμαθήκει. IDEM.

[2]) Τοιοῦτον αὐτῷ τι συνήργησεν] In quibusdam legitur τοιοῦτό τι αὐτῷ συνήργησε. IDEM.

[3]) Νῆσός τις ἐστὶ φυτώνυμον αἷμα λαχοῦσα κ. τ. λ.] Bene restituit Cl. *Schraderus* ad *Musaeum* C. III. p. 138.

Εστι δέ τις νῆσος φυτώνυμον αἷμα λαχοῦσα,
Ισθμὸν ὁμοῦ καὶ πορθμὸν ἐπ' ἠπείροιο φέρουσα.

Sed qui locus non modo emendatione, verum et legitima interpretatione indigebat. Omnes acceperunt, quasi diceretur *insula ducere ortum a terra, quae plantae nomine gaudebat*, et αἷμα igitur interpretati *terra*. Quod absurdum. αἷμα, *sanguis*, vt centies, pro *gente*, *populo*, *familia*, *genere*. αἷμα φυτώνυμον est *sanguis*, *genus*, *gens* a planta nomen ducens, id est, Φοίνικες, qui a phoenice palma sic dicti. Recte igitur *est insula sortita genus*, *sanguinem hominum plantae cognominum*. Nam Phoenices Tyrum incolebant. Ita in oraculo et aenigmate simili apud *Theodor. Prodr*. IX, 397. si *Gilb. Gaulmino* credimus, *Cyprus* vocatur νῆσος ζωόγραπτος, quia a variis animalibus fuit denominata. Vid. *Doruille* ad *Charit*. pag. 614. Si cui displicet emendatio *Schraderi*, meo nomine restituat versum:

Νῆσός

moliri destitit. In quo huiusmodi quiddam homini auxilium tulit. Editum fuerat Byzantiis oraculum hoc:

Est ortum ducens plantae a cognomine terra
Insula: telluri quae tramite iungitur arcto,
Atque eadem magno late circumdata ponto est,
Iungi vbi Vulcano gaudet Tritonia Pallas:
Amphitryoniadae hic solennia reddite magno.

Dubitantibus autem ipsis, quae ab oraculo insula designaretur, Sostratus: (is enim, vt dixi, in hoc bello praetor erat) Tem-

Νῆσός τις πόλιν ἐστὶ φυτώνυμον αἷμα λαχοῦσα.

Nam *Plinius* V, 19. *Tyrus quondam insula — nunc vero Alexandri oppugnantis operibus continens.* Cf. *Mela* I, 12. *Tyros aliquando insula, nunc adnexa terris, deficit.* Pro αἷμα in editione prima non tam bene habetur ἅμα, quod poetae non ferendum. Forte lectum fuit duplicato μ ἅμμα, quod vinculum notat, seu funiculum, item arundinem piscatoriam, neque a situ isthmi, qualis a geographis describitur, repugnat. Propter libros autem praefero αἷμα, vnde sic verterim aenigma:

Insula, de populo, plantae cognomine, culta est,
Desuper isthmon habens, ponto contermina subtus,

Hic, vbi Vulcanum delectat caesia Pallas,
Alcidae iubeo reddas solemnia sacra.

IDEM.

4) Γλαυκῶπιν] Alii: γλαυκώπιδ' Ἀθήνην. IDEM.

5) Ἡρακλῆι] In edit. Salmasiana fuit Ἡρακλεῖ. Sed audias ipsum Salmasium. IDEM.

Omnes: Ἡρακλῆι. Vt stet versus, elidenda vltima in κέλομαι, hoc modo, κέλομ' Ἡρακλῆι. Quod et solens poetis.

SALMASIVS.

6) Ὡς ἔφην] Nusquam dixerat, Sostratum esse praetorem in hoc libello. Quid? quod hoc ipso capite Chaerephon, collega in hoc bello Sostrato superior dicitur? Fuit igitur vnus e minoribus ducibus, quorum decem στρατηγοὶ dicti sunt Neque.

Ὥρα πέμπειν ἡμᾶς θυσίαν εἰς Τύρον, εἶπεν, Ἡρακλεῖ.7) τὰ γὰρ τοῦ χρησμοῦ ἐστι πάντα ἐνταῦθα. Φυτώνυμον γὰρ ὁ θεὸς εἶπεν αὐτὴν, ἐπεὶ Φοινίκων ἡ νῆσος· ὁ δὲ φοίνιξ φυτόν.8) ἐρίζει δὲ περὶ ταύτης γῆ καὶ θάλασ-* σα. ἕλκει δὲ ἡ γῆ, ἡ δὲ εἰς ἀμφότερα αὐτὴν ἥρμοσε. καὶ γὰρ ἐν θαλάσσῃ κάθηται, καὶ οὐκ ἀφῆκε τὴν γῆν· συνδεῖ γὰρ αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον στενὸς αὐχὴν, καὶ ἔστιν ὥσπερ τῆς νήσου τράχηλος. οὐκ ἐῤῥίζωται δὲ κατὰ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὑποῤῥεῖ κάτωθεν. ὑπόκειται δὲ πορθμὸς κάτωθεν ἰσθμῷ· καὶ γίνεται τὸ θέαμα καινὸν, πόλις ἐν θαλάσσῃ, καὶ νῆσος ἐν γῇ. Ἀθηνᾶν δὲ Ἥφαιστος ἔχει,9) εἰς τὴν ἐλαίαν ἠνίξατο καὶ τὸ πῦρ, ἃ παρ' ἡμῖν, ἀλλήλοις συνοικεῖ. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίαν μὲν ἀναθάλλει φαιδροῖς10) τοῖς κλάδοις, πεφύτευται δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ καὶ ἀνάπτει περὶ

Neque hic legendum: ὡς ἔφην, sed ὡς ἔφη, *is enim, vt ipse professus est, praetor erat in hoc bello.* BODEN.

7) Ἡρακλεῖ] Antiquissimus omnium Hercules Phoenicius, quem Tyrii coluere. De eius templo *Arrianus* L. II. de expedit. Alexandri cap. XVI. miram narrat antiquitatem. Ἔστι γὰρ ἐν Τύρῳ ἱερὸν Ἡρακλέους παλαιότατον, ὧν μνήμη ἀνθρωπίνη διασώζεται. Sacerdotes narrauerant *Herodoto*, L. II. c. 44. Tyrum nauiganti, iam ante bis mille ac trecentos annos conditum fuisse splendidum hocce templum, duobus cippis, altero ex auro excocto, altero ex smaragdo, teste etiam *Plinio* XXXVII, 5. exornatum. De sacris Herculis vrbs ipsa cognomentum tulit in numis Caracallae et Otaciliae ERACLIA. Ab Phoenicibus eidem Herculi exstructum est fanum apud columnas, vbi Phoenicio ritu etiam cultus legitur apud *Appianum* de bellis Hispan. p. 256. IDEM.

Videtur idem fuisse cum Aegyptio, quem maxime omnium coluerunt Tyrii, eique in insula

Tempus, inquit, est, vt Tyrum Herculi sacrificatum mittamus: nam ei loca singula oraculo edita conueniunt: plantae enim cognominem eam Deus vocauit, quoniam Phoenicum insula est: Phoenix autem (ea vox palmam significat) planta est. De illa etiam mare ac terra contendunt: atque haec quidem ad se trahit, illud vero vtrinque abluit. In mari enim iacet, nec tamen a terra disiungitur: sed angusti cuiusdam callis beneficio continenti adnectitur, qui quasi collum insulae est, et maris fundo minime adhaerescens, sed aqua subterlabente sustentatus est, isthmos autem freto superimpositus, nouum prorsus spectaculum exhibet, vrbem sc. in mari, et insulam in terra. Quod autem ad Palladem Vulcano adiunctam attinet, de olea et igne intelligi debet: quae duo apud nos coniuncta habentur. Sacer enim ac muro circumdatus locus est: vbi oleae late sese diffundenti ignis adnascitur, et magnam

 circum

sula Gades magnificum extruxere templum. *Pomp. Mela* L. III, c. 6. et *Curtius* L. IV. c. 3. BERGER.

8) Ο δὲ Φοίνιξ φυτὸν] Hinc illud epigramma *Meleagri:*

Φοίνιξ μὲν νίκαν ἐνίπει, πάτραν τε μεγαυχῆ
Ματέρα Φοινίκαν τὰν πολύπαιδα Τύρον.

Vid. *Spanhemius* de praest. et vsu numism. T. I. pag. 345. vbi etiam numos Antonini Pii cum palmis et inscriptione Phoenices et Tyri; qui hunc locum pluribus illustrent, videre licet. BODEN.

9) Ἀθηνᾶν δὲ Ἥφαιστος ἔχει] Ita reposui e libris et editione prima. Salmasiana habuit Ἥφαιστον ἔχειν, editore improbante. IDEM.

Ἥφαιστον ἔχειν] Nescio, cur ita reposuerit corrector. Rectum erat, quod praeferunt libri: Ἀθηνᾶν δὲ Ἥφαιστος ἔχει, ὡς τὴν ἐλαίαν ἠγείρατο καὶ πῦρ. Vulgo in editione haec deerant. Ipsissima verba oraculi alludit, ἔνθ' Ἥφαιστος ἔχειν χαίρει γλαυκῶπιν Ἀθηνᾶν. SALMASIVS.

10) Φαιδροῖς] Ita laetae segetes apud poetas non solum; sed

περὶ τοὺς πτόρθους πολλήν τινα φλόγα,[11]) ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. αὕτη πυρὸς φιλία καὶ φυτοῦ. οὕτως οὐ φεύγει τὸν Ἥφαιστον Ἀθηνᾶ. Καὶ ὁ Χαιρεφῶν συστράτηγος ὢν τοῦ Σωστράτου μείζων, ἐπεὶ πατρόθεν ἦν Τύριος, ἐκθειάζων [12]) αὐτὸν, πάντα μὲν χρησμὸν, [13]) εἶπεν, ἐξηγήσω, καὶ καλῶς· μὴ μέν τοι θαύμαζε τὴν τοῦ πυρὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ ὕδατος φύσιν. ἐθεασάμην γὰρ ἐγὼ τοιαῦτα μυστήρια. τὸ γοῦν τῆς Σικελικῆς πηγῆς [14]) ὕδωρ κεκερασμένον ἔχει πῦρ· καὶ φλόγα * μὲν ὄψει κάτωθεν ἀπ᾿ αὐτῆς ἀλλομένην ἄνωθεν· [15]) θίγοντι δέ σοι τὸ ὕδωρ, ψυχρόν ἐστιν οἷόν περ χιών, καὶ οὔτε τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ ὕδατος κατασβέννυται, οὔτε τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ πυρὸς φλέγεται [17]), ἀλλ᾿ ὕδατός εἰσιν ἐν τῇ κρήνῃ καὶ πυρὸς σπονδαί. Ἐπεὶ ποταμὸς Ἰβηρικὸς [18]) εἰ μὲν ἴδοις αὐτὸν εὐθὺς οὐδὲν ἄλλου κρείττων ἐστὶ ποταμοῦ. ἢν δὲ ἀκοῦσαι θέλῃς τοῦ ὕδατος λαλοῦντος, μικρὸν ἀνάμεινον ἐκπετάσας τὰ ὦτα. ἐὰν γὰρ ὀλίγος

sed etiam apud ipsum *Pomp. Melam.* BERGER.

[11]) Πολλήν τινα φλόγα] Anglicanus cum edito πολλὴν τὴν φλόγα. SALMASIVS.

[12]) Ἐκθειάζων αὐτὸν] Bene interpres expressit: Saepius de iis, qui consecrantur atque inter diuos referuntur, vt apud *Herodian.* IV, 3. 1. et VI, 1, 9. Deinde vt h. l. diuinis laudibus aliquem prosequi. BODEN.

[13]) Πάντα μὲν χρησμὸν] In Anglicano ita legitur hic locus: Πάντων μὲν χρήσιμον ἐξηγήσω καὶ καλῶς. Corrupte. In aliis particula καὶ non comparet, qui hoc modo legunt, πάντα μὲν χρησμὸν, εἶπεν, ἐξηγήσω καλῶς. Atque ita fuit in codice interpretis. SALMASIVS.

[14]) Τῆς Σικελικῆς πηγῆς] In Anglicano, Bauarico et edit. Com. Τῆς Σικελῆς omisso πηγῆς. BODEN.

[15]) Ἀλλομένην ἄνωθεν] Ita libri. Melius tamen si legatur: φλόγα μὲν ὄψει κάτωθεν ἀπ᾿ αὐτῆς ἀλλο-

circum illius ramos flammam exuſcitat: ex cuius cinere laetior etiam olea ipſa euadit. Hac ratione ignis et planta in amicitiam conſpirant: Vulcanumque Minerua non auerſatur. Tum Chaerephon Soſtrati collega in bello, Soſtrato ipſo maior, quoniam patria Tyro erat, hominem miris laudibus extollens: Pulchre tu quidem, inquit, Dei reſponſum interpretatus es: verum ne ſolam ignis naturam admiratione dignam arbitrare: ſunt enim ſua etiam ipſius aquae miracula, egoque arcana huiusmodi vidi. Fons in Sicilia reperitur permiſtum aquae ignem continens: in quo ſalientem ab imo ad ſummum flammam conſpicias. aquam vero ſi tangas, niuis inſtar, frigidam inuenias: neque tamen ignem aqua extinguit, neque aquam ignis calefacit; ſed alteri cum altera pactae illic induciae ſunt. In Hiſpania quoque fluuius eſt, quem primo aſpectu nihil a fluminibus aliis differre iudicabis.

 At

ἀλλομένην ἄνω, *a fundo ſurſum ſalientem flammam.* Nec aliter Graeci loquuntur.

SALMASIVS.

16) Ψυχρὸν] Narrat MELA de mirabili fonte in Epiro, qui faces immerſas, ſicut caeteri, extinguat, easque, vbi ſine igne procul admoueantur, accendat.

BERGER.

17) Οὔτε τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ πυρὸς φλέγεται] Haec deſunt in Commeliniana. BODEN.

18) Ἐπεὶ ποταμὸς Ἰβηρικὸς] Haec addidimus ex ſcriptis. Sed omiſerunt particulam, ἐπεὶ καὶ ποταμὸς Ἰβηρικός. Atque ita in libro interpretis. *In Hiſpania quoque fluuius.* Melius vertiſſet: *Quandoquidem et in Hiſpania fluuius eſt.*

SALMASIVS.

Ἐπεὶ in libro interpretis non extitit. Ergo non potuit ad mentem *Salmaſii* exprimere. Videtur legiſſe, ἔτι, quod vero in nullo codice reperi. Particula καὶ, quam *Salmaſius* deſiderat, habes in codice Bauarico.

BODEN.

19)

ὀλίγος ἄνεμος εἰς τὰς δίνας ἐμπέσῃ, τὸ μὲν ὕδωρ ὡς χορδὴ κρούεται, τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ ὕδατος πλῆκτρον γίνεται· τὸ ῥεῦμα δὲ ὡς κιθάρα λαλεῖ. Ἀλλὰ καὶ λίμνη Λιβυκὴ μιμεῖται γῆν Ινδικήν, 19) καὶ ἴσασιν αὐτῆς τὸ ἀπόῤῥητον αἱ Λιβύων παρθένοι, ὅτι ὕδωρ ἔχει πλούσιον. 20) ὁ δὲ πλοῦτος ταύτῃ 21) κάτω τεταμίευται 22) τῇ τῶν ὑδάτων ἰλύϊ δεδεμένος. καὶ ἔστιν ἐκεῖ χρυσίου πηγή. κοντὸν οὖν εἰς τὸ ὕδωρ βαπτίζουσιν, πίσσῃ πεφαρμαγμένον, 23) καὶ ἀνοίγουσι τοῦ ποταμοῦ τὰ κλεῖθρα. ὁ δὲ κοντὸς πρὸς τὸν χρυσὸν, οἷον πρὸς τὸν ἰχθὺν 24) ἄγκιστρον γίγνεται. ἀγρεύει γὰρ αὐτόν. ἡ δὲ πίσσα δέλεαρ γίγνεται τῆς ἄγρας. ὅ, τι γὰρ ἂν εἰς αὐτὴν ἐμπέσῃ τῆς τοῦ χρυσίου γονῆς, τὸ μὲν προσήψατο μόνον· ἡ πίσσα δὲ εἰς τὴν ἤπειρον ἥρπασε 26) τὴν ἄγραν. οὕτως ἐκ ποταμοῦ Λιβυκοῦ, χρυσὸς ἀλιεύεται. 27)

ΚΕΦΑΛ.

19) Μιμεῖται τὴν Ινδικὴν] Reposuimus γῆν Ινδικήν. Ea γῆ χρυσῖτις est, cui similis limus huius fontis Libyci, qui ballucis aureis intermicat, quas piscantur indigenae eo modo, quo hic narratur. SALMASIVS.

Saepius Codices τὴν et γὴν permutant inter se. Itaque emendatio nostrae similis saepenumero facilem sensum reddit. Exempla vide apud *Dorvillium* Animadu. in Charit. pag. 160 et 434. Huic tamen loco sano videtur medicinam praebuisse. BODEN.

20) Αἱ Λιβύων παρθένοι, ὅτι ὕδωρ ἔχει πλ.] Aliter in codice Bauarico: Αἱ Λιβύης παρθένοι. ὅτ' ἂν τὸ ὕδωρ ἔχει πλοῦτον. Editio Commel. ὅταν τὸ ὕδωρ ε. π. IDEM.

21) Ταύτῃ] Cod. Bauar. cum aliis et edit. αὐτῇ. IDEM.

22) Τεταμίευται] Alia interpunctio in editione prima. Punctum post τεταμίευται rectius deletur. IDEM.

23) Πίσσῃ πεφαρμαγμένον] In libris quibusdam ἰλύϊ πεφαρμαγμένον, et pro sequente copula καὶ habetur τί. IDEM.

24)

At vero ſi paulo attentius auſcultes, aquam reſonantem audias: vbi enim vel modicus ventus vortices impulerit, aqua fidis in morem ſonum edit: plectri ſiquidem ventus, citharae vero aqua vſum praeſtat. Sed et in Lybia palus habetur, Indicae ſimilem arenam continens: ac Libycae ipſae virgines arcana et diuitias eius norunt. Porro diuitiae ſub aqua limo permiſtae adſeruantur auri fonte inibi ſcaturiente. illitam igitur pice perticam in aquam demittunt, ac fluminis obices remouent: quod autem piſci hamus, id auro pertica eſt. Illud enim apprehendit, dum eſcae officio pix fungitur: nam quicquid auri ab ea contingitur, adhaereſcit atque in litore exponitur, eoque pacto aurum ex fluuio Libyco extrahitur.

24) Περὶ τὸν ἰχθὺν] Articulus abeſt in editione prima.

IDEM.

25) Τῆς τοῦ χρυσίου γονῆς] Lege τῆς τοῦ χρυσοῦ γ.

IDEM.

26) Ηρπασε] Lectio Salmaſiana ἥρπασα plane repudianda. Correxi e codicibus: ἥρπασε.

IDEM.

27) Αλιεύεται] In Anglicano, Bauarico et edit. Commel. ἀγρεύεται. Cur id a *Salmaſio* mutatum ſit, neſcio. Comparat *Tatius* picem cum eſca, quae piſcibus capiendis adpenditur: ἡ δὲ πίσσα δέλεαρ γίγνεται τῆς ΑΓΡΑΣ. Et paullo poſt: ἡ πίσσα δὲ εἰς τὴν ἤπειρον ἥρπασε τὴν ἄγραν. Quid igitur conuenientius, quam continuata allegoria: ἀγρεύεται, capitur? Nam de quauis venatione accipitur apud varios ſcriptores, de piſcatu etiam. Eamdem certe vim ſaepius habet, quam ſubſtituto vocabulo ἁλιεύειν hoc loco tributam deprehendimus. *Homero* Odyſſ. V, 25. larus, auis, piſces venans, eſt ἰχθῦς ἀγρώσσων. *Theocrito* ſunt piſcatores illi, de aureo piſce ſomniantes, *Idyll.* XXI, 6. ἰχθύος

ΚΕΦΑΛ. ιε΄.

Ταῦτα * εἰπὼν, τὴν θυσίαν ἐπὶ τὴν Τύρον ἔπεμπε. καὶ τῇ πόλει συνδοκεῖν. 1) Ο οὖν Καλλισθένης διαπλάττεται 2) τῶν θεωρῶν εἷς γενέσθαι· καὶ ταχὺ καταπλεύσας εἰς τὴν Τύρον, καὶ ἐκμαθὼν τὴν τοῦ πατρὸς οἰκίαν, ἐφήδρευσεν 3) ταῖς γυναιξίν· αἱ δὲ ὀψόμεναι τὴν θυσίαν ἐξῄεσαν· καὶ γὰρ ἦν πολυτελής. πολλὴ μὲν ἡ τῶν θυμιαμάτων πομπή. 4) πολλὴ δὲ ἡ τῶν ἀνθέων συμπλοκή. 5) τὰ θυμιάματα, κασσιὰ καὶ λιβανωτὸς, καὶ κρόκος. τὰ ἄνθη, νάρκισσοι καὶ ῥόδα, καὶ μυῤῥίναι· ἡ δὲ τῶν ἀνθέων ἀναπνοὴ, πρὸς τὴν τῶν θυμιαμάτων ἤριζεν ὀδμήν. τὸ δὲ πνεῦμα ἀναπεμπόμενον εἰς τὸν ἀέρα, τὴν ὀδμὴν ἐκεράννυεν, καὶ ἦν ἄνεμος ἡδονῆς. τὰ δὲ ἱερεῖα, πολλὰ μὲν ἦν καὶ ποικίλα, διέπρεπον δὲ ἐν αὐτοῖς οἱ τοῦ Νείλου βόες. βοῦς 6) γὰρ Αἰγύπτιος, οὐ τὸ μέγεθος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν

θύας ἀγρειοτῆρας. Confer *Idyll.* VII, 60. vbi ex ἁλὸς ἄγρα Halcyonibus datur. Fortasse lectionem mutauit festinans *Claudius* scripturae compendio, lectu subdifficili, deceptus, quum legere videretur ἀγορεύονται. Quam scriptionem iure mutandam censuit.

IDEM.

1) Συνδοκεῖν] Per me non stetit, quin excuderent operae, καὶ τῇ πόλει συνδοκεῖν. Sic omnes legunt libri. Vulgata Graeca non est. SALMASIVS.

2) Ο οὖν Καλλισθένης διαπλάττεται] Pro ὁ οὖν in quibusdam est ὁ δὲ, et pro verbo composito in aliis, vt et in editione prima πλάττεται.

BODEN.

Fortasse διαπράττεται, obtinuit, *vt vnus ex illis esset.*

BERGER.

3) Ἐφήδρευσεν] Cod. Bau. cum edit. Com. ἐφήδρευεν.

BODEN.

4) Θυμιαμάτων πομπή] Ibidem habetur θυμιάτων.

IDEM.

5) Πολλὴ δὲ ἡ τῶν ἀνθέων συμπλοκή] In editione legebatur, πολλὴ

CAPVT XV.

Haec cum dixisset Chaerephon, Tyrum, qui sacrificarent, misit, factum id ciuitate comprobante. Callisthenes igitur e sacrificii curatoribus vnum se fingens, Tyrum quamprimum adnauigauit: ibique patris mei domo cognita, mulieribus quae sacrificii pompam spectatum prodierant, insidias tetendit. Magnifico enim apparatu, ingenti videlicet suffimentorum copia, magnaque florum varietate instructa fuerat. In suffimentis, casia, thus, crocus: in floribus, narcissus, rosa, myrtus erant: suauitasque e floribus afflata cum suffimentorum odore certabat: sublatusque cum aere vapor odores confundebat, et ventum suauitate complebat. Sed et multae ac variae victimae complebantur: inter quas principem locum Nilotici boues obtinebant. Non solum autem magnitudine, verum

K 5

πολλὴ δὲ ἀνθρώπων συμπλοκή. Mendose, vt apparet ex sequentibus, licet et Anglicani codicis auctoritate ea scriptura confirmetur. Idem liber paulo post etiam scribebat cum editione: εἰς τὸν ἀέρα τὴν ἡδονὴν ἀνεκεράννυεν pro ἡδονὴν (scribe ὀδμὴν). Nam sequitur, καὶ ἦν ἄνεμος ἡδονῆς. SALMASIVS.

⁶) Βοῦς] Formarum bouinarum spectator non dissimilis videtur esse *Varro* de R. R. L. II. c. 5. Vult idem, hae pecudes vt sint bene compositae, vt integris membris, oblongae, amplae, nigrantibus cornibus, latis frontibus, oculis magnis et nigris, pilosis auribus, compressis malis subsimisue, gibberi spina leuiter remissa, apertis naribus, labris subnigris, ceruicibus crassis ac longis, a collo paleäribus demissis, corpore amplo, bene costato, latis humeris, bonis clunibus, caudam profusam vsque ad calces vt habeant, inferiorem partem frequentibus pilis subcrispam, cruribus potius minoribus, rectis genibus, eminulis, distantibus inter se, pe-

τὴν χροιὰν εὐτυχεῖ. τὸ μὲν γὰρ μέγεθος πάντῃ μέγας, τὸν αὐχένα παχὺς, τὸν νῶτον πλατὺς, τὴν γαστέρα πολὺς, τὸ κέρας, οὐχ ὡς ὁ Σικελὸς,7) εὐτελὴς, οὐδ' ὡς Κύπριος, δυσειδὴς, ἀλλ' ἐκ τῶν κροτάφων ὄρθιον ἀναβαῖνον, κατὰ μικρὸν ἑκατέρωθεν κυρτούμενον τὰς κορυφὰς συνάγει τοσοῦτον, ὅσον αἱ τῶν κεράτων διεστᾶσιν ἀρχαὶ, καὶ τὸ *θέαμα κυκλουμένης σελήνης ἐστὶν εἰκών. ἡ χροιὰ δὲ οἵαν Ομηρος8), τοὺς τοῦ Θρᾳκὸς ἵππους ἐπαινεῖ. βαδίζει δὲ ταῦρος ὑψαυχενῶν, καὶ ὥσπερ ἐπιδεικνύμενος, ὅτι τῶν ἄλλων βοῶν ἐστι βασιλεύς. εἰ δὲ ὁ μῦθος Εὐρώπης ἀληθὴς, Αἰγύπτιον βοῦν ὁ Ζεὺς ἐμιμήσατο.

ΚΕΦΑΛ. ιϛ'.

Ετυχε μὲν οὖν ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ1) τότε μαλακῶς ἔχουσα. σκηψαμένη δὲ καὶ ἡ Λευκίππη νοσεῖν, ἔνδον ὑπέμεινε.2) συνέκειτο γὰρ ἡμῖν εἰς ταυτὸν ἐλθεῖν,3) ὡς ἂν, τῶν πολλῶν ἐξιόντων, ὥς τε συνέβη, τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν μετὰ τῆς μητρὸς Λευκίππης προελθεῖν. Καλλιθέ-

dibus non latis, neque ingredientibus, qui displodantur, nec cuius vngulae diuaricent, et cuius vngues sint lenes et pares, corium attactu non asperum ac durum, colore potissimum nigro, deinde rubeo, tertio heluo, quarto albo. mollissimus enim hic, vt durissimus primus. Confer *Columellam* VI, 1. *Plin.* VIII, 54. *Pallad.* Mart. II. prae caeteris autem *Geopon.* XVII, 2.

BODEN.

7) Σικελὸς] In edit. prima Σικελικὸς] Et paullo post ὁ Κύπριος legitur in Florentino cum articulo, qui abest a vulgatis. Bos Cyprius de homine stupide sordido apud Graecos abiit in prouerbium. *Plin.* XXVIII, *extr.*

IDEM.

8) Ομη-

rum etiam colore animal huiusmodi praestat. Statura est eximia, ceruice crassa, humeris amplis, ventre magno, cornibus non vt Siculi boues depressis, neque vt Cyprii deformibus, sed quae a temporibus alte consurgentia sensim vtrinque curuentur ita, vt summae illorum partes, tantum sibi mutuo appropinquent, quantum principia eorum inter se distant, et plenae lunae imaginem propemodum referre videantur: colore tali qualem in Thraciis equis Homerus laudat. Incedit autem taurus is ceruice sublata sic, vt aliorum se regem esse ostendat. Quod si vera sunt, quae de Europa traduntur, in Aegyptium taurum Iupiter sese commutauit.

CAPVT XVI.

Eo porro tempore accidit vt nouerca mea incommoda valetudine esset. Leucippe vero morbum causata (conuenerat enim inter nos, vt ita fieret) quousque alii exiuissent domi remansit. Ex quo factum fuit, vt soror mea cum Leucippes matre tantum prodirent. Callisthenes qui non-

8) Ὅμηρος] Niloticos boues describit *Achilles Tatius*. *Homeri* autem verba lege Iliad K. 437. Quo loco Thracum equi κάλλιστοι et μέγιστοι et λευκότεροι χιόνος adpellantur, *niue candidiores*. Frigidius niue dictum. Nec melioris notae *Sapphus* illud χρύσω χρυσότερον. Quod venustatem tamen habere *Demetrius* dicit. Ἀλλὰ χαιρέτω ἴκαρος, ὡς ἥδιστα.

CARPZOV.

1) Ἔτυχε μὲν ἂν ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ] Rectius in optimis codd. prius μὲν omittitur. Ab editione prima etiam abest pronomen ἐμή.

BODEN.

2) Ὑπέμεινε] Cod. Bau. ὑπομονῇ. Ita et editio Com. IDEM.

3) Εἰς ταὐτὸν ἐλθεῖν] Bau. Angl. et edit. Palatina: ἐπ' αὐτὸν

λισθένης τὴν μὲν Λευκίππην οὐχ ἑωρακὼς[4]) ποτε, τὴν δὲ Καλλιγόνην ἰδὼν, τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν,[5]) νομίσας Λευκίππην εἶναι· ἐγνώρισε γὰρ τοῦ Σωστράτου τὴν γυναῖκα, πυθόμενος οὐδέν· ἦν γὰρ ἑαλωκὼς ἐκ τῆς θέας· δείκνυσιν ἑνὶ τῶν οἰκετῶν τὴν κόρην, ὃς ἦν αὐτῷ πιστότατος,[6]) καὶ κελεύει λῃστὰς ἐπ' αὐτὴν συγκροτῆσαι, καταλέξας τὸν τρόπον τῆς ἁρπαγῆς. πανήγυρις δὲ ἐπέκειτο, καθ' ἣν ἠκηκόει πάσας τὰς παρθένους ἀπαντᾷν ἐπὶ θάλατταν. ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὴν θεωρίαν ἀφοσιωμένος[7]) ἀπῆλθεν.

ΚΕΦΑΛ. ιζ'.

Ναῦν δὲ εἶχεν ἰδίαν, τοῦτο προκατασκευάσας οἴκοθεν * εἰ τύχοι τῆς ἐπιχειρήσεως. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι θεωροὶ ἀπέπλευσαν· αὐτὸς δὲ μικρὸν ἀπεσάλευε[1]) τῆς γῆς· ἅμα μὲν ὡς δοκοίη τοῖς πολλοῖς ἕπεσθαι, ἅμα δὲ ἵνα * μὴ πλησίον τῆς Τύρου τοῦ σκάφους ὄντος, κατάφωρος[2]) γένοιτο μετὰ τὴν ἁρπαγήν. Ἐπειδὴ ἐγένετο κατὰ Σάραπτα[3]) κώμην

τὸν ἐλθεῖν ὁ δὲ Καλλισθένης. — caeteris omissis. IDEM.

4) Οὐχ ἑωρακώς ποτε] In Angl. Bau. et edit. pr. οὐχ ἑωρακεν ποτέ. IDEM.

5) Τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν] In iisdem: τὴν δὲ ἀδελφὴν τὴν ἐμήν. IDEM.

6) Αὐτῷ πιστότατος] Melius, quam legitur in aliis αὐτός. IDEM.

7) Ἀφοσιωμένος] In nonnullis ἀφωσιωμένος. IDEM.

1) Ἀπεσάλευε] Editio Com. cum codd. Angl. et Bau. ἀπεσάλευσε, vbi etiam in subsequentibus legitur πολίταις pro πολλοῖς, vt interpres etiam Latinus habuit, ac δοκοῖεν pro nostro δοκοίη. IDEM.

2) Κατάφωρος] De Marte ac Venere in adulterio deprehensis habes simili ratione apud *Plutarchum*; Ἄρης καὶ Ἀφροδίτη ἐμπεσόντες εἰς τὰ τοῦ Ἡφαίστου δεσμὰ, κατάφωροί τε ἐγένοντο καὶ γέλωτα παρ-

nondum Leucippen viderat, cum primum Calligonen ſororem meam obuiam habuit, eam Leucippen eſſe credidit: *Soſtrati* enim vxorem probe norat: ac nemine appellato, quippe qui aſpectu iam captus erat, famulorum vni, cui quam maxime fidebat, puellam oſtendit, latronesque ad eam rapiendam conuocare iubet, rapiendique modum praeſcribit, celebritatem inſtare, inquiens, qua virgines omnes ad mare profecturas eſſe audierat. Quae cum locutus eſſet, curandi ſacrificii munere neglecto, abiit.

CAPVT XVII.

Erat ei priuata nauis: quam priusquam domo exiret, inſtruxerat, ſi forte quod animo iam agitabat, perficere poſſet. Iam vero alii rei diuinae faciendae curatores in altum inuecti erant: Calliſthenes autem non admodum a litore abſcedebat, ſimul vt multitudinem ſequi videretur, ſimul vt ne, cum Tyro vicina eſſet nauis, poſt raptum deprehenderetur.

παρέσχον τοῖς θεοῖς. Ita et verbum κατωφωρέω proprie eſt, deprehendo in furto. IDEM.

3) Σαρεπτὰ] Volueram edi Σάρεπτα. Ita enim veteribus Graecis vocatur, atque ita hoc loco libri ſcribunt. In editione fuit κατὰ σαρέπτην. κώμην. Perperam apud recentiores. Σαρεπτὰ et Σαρεφθὰ etiam ſcribitur. Vnde Σαρεφθῖνος οἶνος Alexandro Tralliano.

SALMASIVS.

Emendare voluit Salmaſius Σαρεφθῖνον οἶνον. Ita legitur apud Trallianum L. I, c. 13. et apud *Sidon. Appollin.* Carm. XVII. vbi Vina *Serapteno* palmite miſſa. Varie enim hoc vocabulum ſcribitur. Situm huius vrbis, cuius *Lucas* etiam facit mentionem IV, 26. deſcribit *Ioſephus* Antiqu. VIII, 7. Εἰς Σαρεφθὰ πόλιν οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδῶνος καὶ Τύρου· μεταξὺ γὰρ κεῖται, παραγίνεται. Cf. *Plin.* V, 19. *Stephanus*

κώμην Τυρίων, ἐπὶ θαλάττῃ κειμένην. ἐνταῦθα προσπορίζεται λέμβον, δίδωσι δὲ τῷ Ζήνωνι· 4) τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα 5) τῷ οἰκέτῃ, ὃν ἐπὶ τὴν ἁρπαγὴν παρεσκεύαζε. 6) ὁ δὲ (ἦν γὰρ, καὶ ἄλλως εὔρωστος 7) τὸ σῶμα, καὶ φύσει πειρατικὸς) ταχὺ μὲν ἐξεῦρε λῃστὰς ἁλιεῖς ἀπὸ τῆς κώμης ἐκείνης· καὶ δῆτα ἀνέπλευσεν 8) ἐπὶ τὴν Τῦρον. Ἔστι δὲ μικρὸν ἐπίνειον Τυρίων νησίδιον 9) ἀπέχον ὀλίγον τῆς Τύρου· Ῥοδόπης αὐτὸ τάφον 10) οἱ Τύριοι λέγουσιν· ἔνθα ὁ λέμβος ἐφήδρευε.

ΚΕΦΑΛ. ιη'.

Πρὸ δὲ τῆς πανηγύρεως, ἣν ὁ Καλλισθένης προσεδόκα, γίνεται δὴ τὰ τοῦ ἀετοῦ 1) καὶ τῶν μαντέων.

καὶ

phanus scripsit Σάρεπτα Hebr. צרפת. BODEN.

4) Προσπορίζεται λέμβον, δίδωσι δὲ Ζήνωνι] Ita legimus, cum in libris esset regiis et Anglicano, προσπορίζεται. Λέμβον δὲ δίδωσι Ζήνωνι. Ex quo fecerant; qui editionem Heidelbergensem curarunt, προσπορίζεται λέμβον, καὶ δίδωσι Ζήνωνι. In Anglicano, quem post textum nostrum editum demum nacti sumus, ita correctum inuenimus, vt posuimus.

SALMASIVS.

5) Ἦν ὄνομα] In cod. Bau. et edit. deest ἦν, quod et elegantiam graecam innuit.

BODEN.

6) Παρεσκεύαζε] Praetulerim lectionem editionis Commelin. παρεσκευάκει. Data enim iam ante fuerant Zenòni mandata rapiendae virginis. Alii malunt παρασκευάζει IDEM.

7) Εὔρωστος τὸ σῶμα καὶ φύσει πειρατικός] Abundat τὸ σῶμα atque in textum e glossa illatum est a librario. Frustra etiam in omnibus quaeritur. Solet quidem, quando ad animum refertur, τῇ ψυχῇ, vel τὴν ψυχήν. At si de robore corporeo sermo est, nude poni solet. Legitur etiam ἐρρωμένος. Idem dicitur φύσει πειρατικός. Interpres docet, lectum a se fuisse

πειρα-

deretur. Ac cum primum Saraptam Tyriorum vicum in mari situm peruenit, illic lembum insuper sibi comparauit, ac Zenoni tradit: id illi nominis erat, cui rapiendae puellae prouinciam demandauerat. Is cum alioqui robusto esset corpore, piraticamque a teneris facere didicisset, piratas in vico illo piscandi etiam peritos confestim adinuenit, ac Tyrum applicuit. Est vrbi Tyro proxima parua insula: Tyriae illic naues stationem habent: quam Rhodopes tumulum vocant. Eo in loco lembum Zeno in insidiis collocauit.

CAPVT XVIII.

Antequam autem celebritatis eius, quam Callisthenes expectabat, dies aduenisset, quae aquila portenderat, et quae

πειρατικὸς, id quod Codicis Bauarici etiam auctoritate firmatur. Fuit ad artem piraticam factus a natura. Salmasianum illud πρακτικὸς nihil est. Voluit scribere cum Heidelbergensi: πρακτικὸς i. e. homo efficax et aptus ad agendum, consilio pollens. *Plutarchus* de Arato p. 315. Ἔκδηλος ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ πρακτικός. Contrarium apud *Polybium* IV, 1. Ἐπήρατος ἄπρακτος ὢν τῇ φύσει. Putaui tamen hic maximam vim habere πειρατικός.

IDEM.

8) Ἀνέπλευσεν] Ita restitui e vulgata et codice Bauarico. Hoc magis probatur ob sequens ἐπὶ, quam Salmasianum ἀπέπλευσε.

IDEM.

9) Ἐπλέυσεν Τυρίων νησίδιον] *Salmasio* displicuit haec lectio, quae praecipua visa fuerat editori Heidelbergensi. Iniquissime reposuerat: ἐπλέυσεν. ἐπὶ τὸν Τύρον, quod, iubentibus ita libris, mutandum censui.

IDEM.

10) Ῥοδώπης αὐτὸ τάφον] Nemo reliquorum Geographicorum tumulum Rhodopes monstrauit. Fuit autem meretrix Thracia, Iadmonis ancilla venustissima, Aesopi conserua, quam Charaxus, frater Sapphus,

καὶ εἰς τὴν ὑςεραίαν παρασκευαζόμεθα νύκτωρ ὡς θυσόμενοι τῷ θεῷ. τέτων δὲ τὸν Ζήνωνα ἐλάνθανεν ἐδέν· ἀλλ' ἐπειδὴ καιρὸς ἦν βαθείας ἑσπέρας, ἡμεῖς μὲν προήλθομεν, ὁ δὲ εἵπετο.²) ἄρτι δὲ λουομένων ἡμῶν ἐπὶ τῷ χείλει τῆς θαλάσσης, ὁ μὲν τὸ συγκείμενον ἀνέτεινε * σημεῖον, ὁ δὲ λέμβος ἐξαίφνης προσέπλει, καὶ ἐπεὶ πλησίον ἐγένετο, ἦσαν ἐν αὐτῷ νεανίσκοι δέκα. ὀκτὼ δὲ ἑτέρες ἐπὶ τῆς γῆς εἶχον προλοχίσαντας,³) οἱ γυναικείας μὲν εἶχον ἐσθῆτας, καὶ τῶν γενείων ἐψιλῶντο τὰς τρίχας· ἔφερον δὲ ἕκαςος ὑπὸ κόλπῳ ξίφος·⁴) ἐκόμιζον δὲ καὶ αὐτοὶ θυσίαν, ὡς ἂν ἥκιςα ὑποπτεύθειεν.⁵) ἡμεῖς δὲ ᾠόμεθα εἶναι γυναῖκας. ἐπεὶ δὲ συνετίθεμεν τὴν πυρὰν, ἐξαίφνης βοῶντες συντρέχεσι, καὶ τὰς μὲν δᾷδας ἡμῶν ἀποσβεννύεσι. φευγόντων δὲ ἀτάκτως ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως, γυμνώσαντες τὰ ξίφη ἁρπάζεσι τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν, καὶ ἐνθέμενοι τῷ σκάφει, ἐμβάντες εὐθὺς, ὄρνιθος δίκην⁶) ἀφίπτανται. ἡμῶν δὲ οἱ μὲν ἔφυγον, ἐδὲν ἔτε ἰδόντες ἔτε ἑωρακότες,⁷) οἱ δὲ ἅμα τε εἶδον, καὶ ἐβόων· Λῃςαὶ Καλλιγόνην

phus, multo aere redemit. *Herodot.* II, 134. Locum dedit prouerbio: Παιδ' ὁμοῖα καὶ Ῥοδῶπις ἡ καλή.

IDEM.

¹) Λιτῶ] Rectius quam αὐτῶ in editione Commelin. Sequenti linea pro παρασκευαζόμεθα legitur in cod. Bau. παρεσκευαζόμεθα. IDEM.

²) Ὁ δὲ εἵπετο] In Anglicano et editione, αὐτὸς δὲ εἵπετο. In iisdem mox ἄρτι δὲ λουομένων ἡμῶν ἐπὶ τῷ χείλει τῆς θαλάσσης. Quis lauatur in ipso χείλει maris? Interpres tamen eam lectionem retinuit, ac vertit: *atque in extremo littore abluebantur*. Quod ineptum est. Correxeram ex aliis libris: ἄρτι δὲ γινομένων ἡμῶν ἐπὶ τῷ χείλει τῆς θαλάσσης. *Cum commodum ad maris littus venissemus*, aut, *in littore essemus extremo*. SALMASIUS.

Non adeo inepte, ac sibi persuasit

quae aquila portenderat, et quae diuinatores responderant, omnia consequuta sunt. Nos vt postridie Deo sacrum faceremus, noctu nosmet adornaueramus: nec eorum quidquam Zenonem latuit. Ad multam igitur noctem soluentes prouehebamur, cum ille consequutus est. Commodum autem exieramus, atque in extremo litore abluebamur, cum is ex composito signum sustulit, lembusque statim litori propior factus est. Erant in eo iuuenes decem: expectabant in terra octo alii in insidiis collocati, muliebri ornatu, mento raso. Hi omnes gladium sub veste clam gestabant: atque vt quam minimam in suspicionem venirent, victimas admouebant, ita vt foeminas illos esse arbitraremur. Postea quam pyram extruximus, ii, clamore sublato, repente impetum fecerunt, nostrasque faces extinxerunt: cumque nos subito metu perculsi nullo ordine seruato terga daremus, illi nudatis gladiis sororem meam rapuerunt, nauique cum ea inscensa, volucrum instar, confestim auolauerunt. E nobis alii ea re neque visa, neque audita, fugae sese mandarunt: nonnulli et viderunt, et vocem

suasit *Salmasius.* Quis nescit, operaturos sese in vndis abluisse ante solemne sacrificium, de quo hic sermo est. Id factum in aqua languida, haud in ipsis ponti fluctibus. Ita χεῖλος h. l. intelligendum. BODEN.

3) Προλοχίσαντας] Ita Bauaricus, Anglicanus et edit. prima. *Salmasiana* habuit προλοχίσαντες. Alii: προλοχήσαντες, et paullo post ἐψίλωντο, plurimis legentibus ἐψιλῶντο. ID.

4) Υπὸ κόλπου ξίφους] Lege ὑπὸ κόλπῳ ξίφος. Mendum hic operae commiserunt, quod noluimus admissum. In editione tamen ξίφους, quod obliti sumus emendare. SALMASIVS.

5) Υποπτευθεῖεν] In ed. Com. et codicibus nonnullis est ὑποπτευθῆναι. BODEN.

6) Ορνιθος δίκην] Respexit ad aquilam, quae portenderat hunc raptum. BERGER.

7) [illegible]] Interpres habuit

λιγόνην ἔχουσι. Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσην ἐπέραινε τὴν θάλασσαν· ὡς δὲ τοῖς Σαράπτοις προσέχον,[8] πόῤῥωθεν ὁ Καλλισθένης τὸ σημεῖον ἰδὼν, ὑπήντιζεν ἐπιπλεύσας, καὶ δέχεται μὲν τὴν κόρην, πλεῖ δὲ εὐθὺς πελάγιος. ἐγὼ δὲ ἀνέπνευσα μὲν οὕτω διαλυθέντων μοὶ παραδόξως τῶν γάμων· ἠχθόμην δ' οὕτως[9] ὑπὲρ ἀδελφῆς περιπεσούσης τοιαύτῃ συμφορᾷ.

ΚΕΦΑΛ. ιθ'.

Ὀλίγας δὲ ἡμέρας διαλιπὼν, *πρὸς τὴν Λευκίππην διελεγόμην· μέχρι τίνος ἐπὶ τῶν φιλημάτων ἱστάμεθα, φιλτάτη; καλὰ τὰ προοίμια· προσθῶμεν ἤδη τι καὶ ἐρωτικόν. φέρε, ἀνάγκην ἀλλήλοις ἐπιθῶμεν πίστεως. ἂν γὰρ ἡμᾶς Ἀφροδίτη μυσταγωγήσῃ,[1] οὐ μή τις ἄλλος κρείττων γένηται τῆς θεοῦ.[2] Ταῦτα πολλάκις κατεπᾴδων, ἐπεπείκειν τὴν κόρην ὑποδέξασθαί με τῷ θαλάμῳ νυκτὸς, τῆς Κλειοῦς συνεργούσης, ἥτις ἦν αὐτῇ θαλαμηπόλος. εἶχε δὲ ὁ θάλαμος αὐτῆς οὕτως. χωρίον ἦν μέγα τέτταρα οἰκήματα ἔχον· δύο μὲν ἐπὶ δεξιᾷ, δύο δὲ ἐπὶ θάτερα. μέσος δὲ διεῖργε[3]) στενωπὸς, ὁδὸς ἐπὶ τὰ οἰκήματα.

buit codicem, quo legit ἀκηκοότες.

BODEN.

8) Ως δὲ τῇ Σαρεπτὰ προσέσχον] Ita correctum in ora Anglicani, cum ipse haberet in textu, τοῖς Σαραπτίοις, pro τοῖς Σαράπτοις. Quae vera est lectio. In Regiis τῇ Σαραπτά. Recentiores, vt dixi, τὴν Σαρεπτὰν et Σαριφθὰν dixere, vetustiores τὰ Σάραπτα. SALMASIVS.

In Bauarico et edit. Commel. reperitur προσέχειν, haud vero προσέχον. BODEN.

9) Ηχθόμην δ' οὕτως] Ita libri. Sunt, qui mallent, ἠχθόμην δ' ὅμως. ὑπὲρ τῆς ἀδελφῆς περιπεσούσης τοιαύτῃ συμφορᾷ. Quod videtur sequutus interpres, vertendo,

vocem hanc simul miserunt: Calligonen piratae auexerunt. Iam medium lembus mare tranauerat, Sareptaeque appropinquauerat, cum Callisthenes agnito procul signo processit obuiam, susceptaque puella in altum se recepit. Mihi vero disturbatis tam praeter opinionem meam nuptiis animus rediit, tametsi sororem tantam in calamitatem incidisse non poteram non dolere.

CAPVT XIX.

Paucis post diebus, quam haec acta sunt, Leucippen iis verbis affatus sum: Quousque tandem, charissima Leucippe, basiis insistemus? Speciosa quidem certe initia haec sunt, verum aliquid etiam ex iis, quae ab amantibus expetuntur, addamus. Age fidei necessitatem mutuo nobis imponamus. Nam si Veneris sacris initiabimur, Deum alium nullum ea meliorem inueniemus. His cantionibus saepius repetitis, eam, vt me noctu thalamo susciperet, induxi, Clione etiam, quae cubiculi eius curam sustinebat, adiuuante. Porro thalamus ita aedificatus fuerat. Ingens aderat spatium, thalamos duos dextera, sinistra totidem continens, media interiacente se-

tendo, *tametsi, sordrent tantam in calamitatem incidisse, non poteram non dolere.* Idem tamen sensus ex vulgata oritur. Latini dicerent: *Sic tamen dolebam, sororem in talem incidisse calamitatem*, vel, *et sic dolebam.* SALMASIVS.

[1]) Μυσαγωγέτη] *Alciphron* L. I. epist. 19. Θεῷ μυσαγωγῦντι πυρφόρῳ καὶ τοξοφόρῳ πεποιθόμενος. De Amore loquitur. BODEN.

[2]) Κρείττων γίνεταί τῆς θεῦ] In Editione Commel. praeeunte Angl. leg. Κρείττων γίνεταί τις. IDEM.

[3]) Μέσος δὲ διώρυγιν] Ita scripsimus, cum in vulgata esset, μέσον δὲ ὄρυγιν. In aliis libris μέσον

τα. Θύρα δὲ ἐν ἀρχῇ τῦ ςενωπῦ μία ἐνεκλείετο. Ταύτην εἶχον τὴν καταγωγὴν αἱ γυναῖκες. καὶ τὰ μὲν ἐνδοτέρω τῶν οἰκημάτων ἥτε παρθένος καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς διειλήφεσαν, ἑκάτερα τὰ ἀντικρύ· τὰ δὲ ἔξω δύο τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον, τὸ μὲν ἡ Κλειὼ τὸ κατὰ τὴν παρθένον,4) τὸ δὲ ταμεῖον ἦν. Κατακοιμίζυσα δὲ ἀεὶ τὴν Λευκίππην ἡ μήτηρ, ἔκλειεν ἔνδοθεν τὴν ἐπὶ τῦ ςενωπῦ θύραν· ἔξωθε δέ τις ἕτερος ἀπέκλειε,5) καὶ τὰς κλεῖς ἔβαλλε διὰ τῆς ὀπῆς· ἡ δὲ λαβοῦσα ἐφύλαττεν, καὶ *περὶ τὴν ἕω καλέσασα τὸν εἰς τῦτο ἐπιτεταγμένον, διέβαλλε6) πάλιν τὰς κλεῖς, ὅπως ἀνοίξειεν. Ταύτας ἦν ἴσας μηχανησάμενος ὁ Σάτυρος γενέσθαι, τὴν ἄνοιξιν πειρᾶται·7) καὶ ὡς εὗρε δυνατὴν, τὴν Κλειώ τε ἐπιπείκει, καὶ τῆς κόρης συνειδυίης, μηδὲν ἀντιπρᾶξαι τῇ κόρῃ. καὶ τέχνῃ ταῦτα ἦν τὰ συγκείμενα.

ΚΕΦΑΛ. κ΄.

Ἦν δέ τις αὐτῶν1) οἰκέτης πολυπράγμων, καὶ λάλος, καὶ λίχνος,2) καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν εἴποι τις ὄνομα, Κώνωψ.

σον δὲ διεῖργειν. Melius etiam forſitan legeretur, μέσον διεῖργειν, absque δέ. Et ſic corrigenda vulgata lectio, δὲ εἴργειν, ac mutanda in διεῖργειν.

SALMASIVS.

Διεῖργε] Fortaſſe διεῖλε.

BERGER.

4) Τὸ μὲν ἡ Κλειὼ τὸ κατὰ παρθένον] Τὸ poſterius abeſt a libris nonnullis et edit. Commel.

BODEN.

5) Ἀπέκλειε] Cod. Bauar. c. edit. Com. ἐπέκλειε.

IDEM.

6) Διέβαλλε] In aliis διέβαλε.

IDEM.

7) Πειρᾶται; καὶ] Deſunt in Cod. Bau. Angl. et edit. Com. Mox etiam legitur συνειδυίης, pro

mita quadam angusta, qua ad eos iri posset. Semitae huius limen valuas, quibus occluderetur, habebat. Inibi degebant mulieres. Nam thalamos interiores, mutuo sibi oppositos, virgo, et eius mater obtinuerant. Ex reliquis duobus, propius ad introitum alter, iuxta Leucippen Clioni, alter ex aduerso penui asseruando destinatus fuerat. Leucippen mater cubitum semper comitabatur: ac non solum valuas ipsa intus claudebat, verum etiam foris per alium claudi, custodiendasque sibi per foramen claues reddi curabat. Mane autem circiter aurorae ortum aduocato eo, cui hoc oneris imposuerat, ac redditis clauibus aperire ostium iubebat. Iis igitur similes alias quasdam cum Satyrus fabricari curasset, aperiendi periculum fecit: atque vt rem e sententia procedere animaduertit, Clioni, puella etiam conscia, persuasit, ne illi quoquo modo impedimento esset: id quod arte minime carebat.

CAPVT XX.

Eras iis famulus quidam, vir curiosus, loquax, ventri deditus, ac quouis alio simili nomine dignus: quem Co-

 nopem

pro συνειδυίας apud *Salmasium*.

IDEM.

8) Καὶ τέχνη ταῦτα ἦν τὰ συγκείμενα] Interpres vertit: *Id quod arte minime carebat.* Obscure et inepte. Nec enim mentem expressit Graecorum. Puto, locum laborare vitiosa interpunctione. Sic enim melius distingueretur. Καὶ τῆς κόρης συνειδυίης μηδὲν ἀντιπράξαι τῇ κόρῃ καὶ τέχνῃ. *Conscia puella*; id est, Leucippe, *et persuasa, nihil facere contra puellam*, id est, Clio, *et artem, quae parabatur.* Immo omnino scripsisse auctorem existimo: Καὶ τῆς, κόρης συνειδυίης μηδὲν ἀντιπράξαι τῇ τέχνῃ. Ταῦτα ἦν τὰ συγκείμενα. *Quum conscia esset eorum,*

νωψ. ὗτός μοι ἐδόκει πόῤῥωθεν ἐπιτηρεῖν τὰ πραττόμενα ἡμῖν· μάλιστα δὲ, ὅπερ ἦν ὑποπτεύσας, μήτι νύκτωρ ἡμῖν πραχθῇ, διενυκτέρευε μέχρι πόῤῥω τῆς ἑσπέρας, ἀναπετάσας τοῦ δωματίου τὰς θύρας, ὥστε ἔργον ἦν 3) αὐτὸν λαθεῖν. Ο οὖν Σάτυρος βουλόμενος αὐτὸν εἰς φιλίαν ἀγαγεῖν, προσέπαιζέ πολλάκις, καὶ κώνωπα ἐκάλει, καὶ ἔσκωπτε τοὔνομα σὺν γέλωτι. καὶ οὗτος εἰδὼς τοῦ Σατύρου τὴν τέχνην, προσεποιεῖτο μὲν ἀντιπαίζειν καὶ αὐτός. ἐνετίθει δὲ τῇ παιδιᾷ τῆς γνώμης τὸ ἄσπονδον. 4) λέγει δὲ πρὸς αὐτόν· Επειδὴ καταμωκᾷς 5) μου καὶ τοὔνομα, φέρε, σοὶ μῦθον ἀπὸ κώνωπος εἴπω.

ΚΕΦΑΛ. κα'.

Ο λέων κατεμέμφετο τὸν Προμηθέα πολλάκις, ὅτι μέγαν μὲν αὐτὸν ἔπλασε καὶ καλόν· καὶ τὴν μὲν γένυν

eorum, quae fierent, ut ne quid obniteretur technae quam moliebantur: Haec erant de composito constituta. Vix aliam lectionem et interpunctionem patiuntur Graeca Tatii.

SALMASIUS.

Mihi videtur mentem Graecorum expressisse interpres, nec facile admitterem interpunctionem *Salmasii.*

BERGER.

¹ Αὐτῷ] Ita interpres legit. Fuit in editione prima αὐτῷ.

BODEN.

²) Λίχνος] Idem qui πολύτροπος, γάστρις, γαστριζόμενος, γαστρίμαργος, τένθης. Talis ab *Aeliano* fuisse narratur Philoxenus, lurco et heluo turpissimus, qui sibi optauit guttur gruis, vt tanto diutius frueretur sensu ciborum. *Var.* Hist. X, 9. et *Perizonius* ad h. l. Vocatur Conops a *Tatio* πολυπράγμων, eodemque modo Etymologici M. auctor alterum per alterum exponit voce λίχνοι· οἱ πολυπράγμονες καὶ ὀψοφάγοι, ἢ λαίμαργοι, παρὰ τὸ λίαν χαίνειν, ἢ ἰχαίνειν.

IDEM.

³) Εργον ἦν] Idiotismus Graecus:

nopem vocabant, Is mihi quaecunque ageremus, procul obseruare videbatur. Maxime vero suspicans, ne noctu aliquid tentaremus, ad multam noctem cubiculi foribus apertis vigilabat ita, vt eum latere perdifficile esset: quam ob rem Satyrus hominem ad amicitiam attrahere volens, cum eo saepe iocabatur, et Conopem, quae vox culicem denotat, appellabat, eiusque nomen cauillabatur. Ille, Satyri arte cognita, contra iocari quidem fingebat: verum infidum animum gerebat. Itaque ad eum conuersus: Agedum, inquit, quoniam nomen meum irrides, fabulam quam de culice sum narraturus, audi.

CAPVT XXI.

Prometheum leo multoties incusauit, quod, cum se magnum et formosum effinxisset, maxillasque dentibus,

 vngui-

cus: *difficile erat.* Ita *Aelianus* V. H. X, 12. ἔργον ἐστὶν εὑρεῖν ἰχθὺν, ἀκάνθας μὴ ἔχοντα. Sumitur pro negotio molesto. Occurrit eadem loquendi ratio apud *Demosthenem* Orat. in Timocratem p. 716. edit. Reisk. ἔστι μὲν ἔργον, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐκ περὶ πάντων τῶν νόμων, οἷς οὗτος ἐναντίον εἰσενήνοχεν, ἐρῶ μέν.

IDEM.

4) Τῆς γνώμης τὸ ἄσπονδον] Ab aliis omittitur articulus τὸ, nec male. IDEM.

5) Κατάμωκᾶς] In edit. Commel. κατεμωμᾶς, quod verbum nusquam locorum me offendere memini. Sed *Hesychius* explicat καταμωκᾷ per καταγελᾷ, quae verbi potestas huius omnino est loci. Saepius hoc vocabulo vtuntur LXX interpretes. IEREM. XXXVIII, 19. Καταμωκήσονταί μου, vertunt הִתְעַלֵּל et 2. Paral. XXX, 10. respondet הַלְעִיג ὡς καταγελῶντες αὐτῶν, καὶ καταμωκώμενοι. Quod vocabulum quum rarius occurrat, accidit forte, vt a librario mutatum sit in καταμωμᾶς, ID.

1) Αὐτὸν ἔπλασε] Sic ordine mutato

* γένυν ὥπλισε τοῖς ὀδοῦσι,[2]) τοὺς δὲ πόδας ἐκράτυνε τοῖς ὄνυξιν,[3]) ἐποίησέ τε τῶν ἄλλων θηρίων δυνατώτερον. ὁ δὲ τοιοῦτος, ἔφασκε, τὸν ἀλεκτρύονα φοβοῦμαι;[4]) Καὶ ὁ Προμηθεὺς ἐπιστὰς, ἔφη· Τί με μάτην αἰτιᾷς;[5]) τὰ μὲν γὰρ ἐμὰ πάντα ἔχεις, ὅσα πλάττειν ἐδυνάμην· ἡ δὲ σὴ ψυχὴ[6]) πρὸς τοῦτο μόνον μαλακίζεται. Εκλαιεν οὖν ἑαυτὸν ὁ λέων, καὶ τῆς δειλίας κατεμέμφετο, καὶ τέλος ἀποθανεῖν ἤθελεν. οὕτω δὲ γνώμης ἔχων[7]) ἐλέφαντι περιτυγχάνει, καὶ προσαγορεύσας εἱστήκει διαλεγόμενος. καὶ ὁρῶν διαπαντὸς τὰ ὦτα κινοῦντα· Τί πάσχεις; ἔφη. καὶ τί δήποτε οὐδὲ μικρὸν ἀτρεμεῖ σου τὸ οὖς; Καὶ ὁ ἐλέφας, κατὰ τύχην παραπτάντος αὐτῷ κώνωπος· Ορᾷς, ἔφη, τοῦτο τὸ βραχὺ τὸ βομβοῦν,[8]) ἢν εἰσδύῃ

mutato Salmasiano, reperitur in melioribus libris.

BODEN.

2) Ωπλισε τοῖς ὀδοῦσι] *Anacreon* etiam Carm. II. naturam canit prae caeteris dedisse

Λέουσι χάσμ' ὀδόντων.

Laudat item *Phile* XXXIII, 4.

καταφρακτον στόμα. IDEM.

3) Ονυξιν] Ex vngue leonem. Quod adagium *Plutarchus* de oracul. def. tribuit Alcaeo: Οὐ κατ' Αλκαῖον ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα γράφοντας. Ad notas magnitudinis leoninae id ipsum *Phile* retulit l. c. v. 6.

— Ποδῶν μέγας ὄνυξ.

Habet vero ex omnibus feris vngues longe acutissimos. *Herodot.* III, 108. Iungit vtrumque *Horat.* II, 19.

Rhoecum retorsisti leonis
Vnguibus horribilique mala.

Hinc in fabula, quam Eumenes refert de leone, virginem, quam amaret, in vxorem petente, conditio ponitur, si dentes prius et vngues eximat. *Diodor. Sicul.* L. XIX. p. 684.

IDEM.

4) Ο δὲ τοιοῦτος, ἔφασκε, τὸν ἀλεκτρύονα φοβοῦμαι] *Et talis cum sim, dicebat* Leo ad Prometheum, *gallum tamen gallinaceum reformido.* Sic legi ex vetustis libris. Vulgo edebatur:

vnguibus pedes armauiſſet, ac feris aliis robuſtiorem effeciſſet, tamen dotibus tot praeditus gallum gallinaceum timeret. Cui reſpondens Prometheus: Quid temere, inquit, me accuſas? ego, quae praeſtare potui, omnia tibi conceſſi: verum animus ipſe tuus hac vna in re infirmus eſt. Quocirca flebat leo, ſeque timiditatis damnans, mori omnino decreuerat. Qua in cogitatione dum eſſet, in elephantem incidit, quo cum, poſt datam ſalutem, in ſermonem delapſus, vbi aures perpetuo mouentem illum vidit: Quid hoc, inquit, rei eſt? cur ne punctum quidem temporis auribus quietem das? tum elephas, cuius circum caput culex tum forte volitabat: Beſtiolam, inquit, hanc ſuſurrantem cerno: quae ſi aures modo meas ingrederetur, de me

L 5 actum

tur: ὁ δὲ τοιοῦτος ἔφασκεν, ἀλεκτρυόνα φοβοῖτο. Quae lectio tamen etiam in Anglicano. Et fuit quoque in eo codice, quo vſus eſt interpres, vt ex verſione eius apparet.

SALMASIVS.

Quamquam veterum plerique nihil a leone timeri confirmant eamdemque ob cauſſam leonis animum heroibus tribuunt; (quandoquidem *Homerus* Herculem Iliad V, 639 et Achillem *Heſiodus* Theog. v. 1007. θυμολέοντα vocant) nihilo tamen ſecius duobus locis *Aelianus* de nat. animal. Lib. VI, 22, et XIV, 9. narrat eamdem fabulam, quod leo gallum gallinaceum timeat.

BODEN.

5) Τί με μάτην αἰτιᾷς] Repoſui ex editione prima et libris. Ita etiam interpres Latinus. *Salmaſius* habet αἰτιᾷ.

IDEM.

6) Σὴ ψυχὴ] In ed. Com. eſt σοῦ ψυχή. IDEM.

7) Γνώμης ἔχων] *Herodianus* IV, 12, 13. Τὴν γνώμην περὶ τὴν ἱπποδρομίαν ἔχων, et II, 8, 5. Διὸ παρῆλθον πευσόμενος ὑμῶν τίνα γνώμην ἔχοιτε. IDEM.

8) Ορῶ, ἔφη, τοῦτο τὸ βραχὺ τὸ βομβοῦν] Editiones: ὁρᾷς, ἔφη, τουτὶ τὸ βραχὺ τ. β. Sed e libris

εἰσδύῃ μου τῇ τῆς ἀκοῆς ὁδῷ, τέθνηκα.[9]) καὶ ὁ λέων. Τί οὖν ἔτι ἀποθνήσκειν, ἔφη, με δεῖ, τοσοῦτον ὄντα, καὶ ἐλέφαντος εὐτυχέστερον, πόσῳ κρείττων[10]) κώνωπος ἀλεκτρυών; Ορᾷς, ὅσον ἰσχύος ὁ κώνωψ ἔχει, ὡς καὶ ἐλέφαντα φοβεῖν. Συνεὶς[11]) οὖν ὁ Σάτυρος τὸ ὕπουλον[12]) αὐτοῦ τῶν λόγων, ἠρέμα μειδιῶν· Ακουσόν κἀμοῦ τινα λόγον, εἶπεν, ἀπὸ κώνωπος καὶ λέοντος, * ὃν ἀκήκοα τινὸς τῶν φιλοσόφων·[13]) χαρίζομαι δέ σοι τοῦ μύθου τὸν ἐλέφαντα.

ΚΕΦΑΛ. κβ΄.

Λέγει τοίνυν κώνωψ ἀλαζών ποτε[1]) πρὸς τὸν λέοντα· Εἶτα κἀμοῦ βασιλεύειν νομίζεις ὡς τῶν καὶ ἄλλων θηρίων;[2]) ἀλλ᾽ οὔτε μοῦ καλλίων,[3]) οὔτε ἀλκιμώτερος ἔφυς, οὔτε μείζων, ἐπεὶ τί σοι πρῶτόν ἐστιν; ἀλκή;[4]) ἀμύσσεις τοῖς

libris adoptaui lectionem, quam suam fecerat Interpres.

IDEM.

Βραχὺ scil. θηρίον. Alia exempla habet *Lambertus Bos*, p. 144.

BERGER.

9) Τέθνηκα] Quae *Tatius* de culice elephanti auribus insidiante protulit; alii referunt de proboscide, cuius canales κώνωπες penetrent. Quod patet ex *Theodoreto*, qui in Persarum copias, Nisibin obsidentes ad Iacobi Episcopi preces τῶν σκνιπῶν καὶ τῶν κωνώπων τὰ νέφη venisse narrat, quae τῶν μὲν ἐλεφάντων τὰς προνομαίας αὐλοειδεῖς πεφυκυίας ἐπλήρουν, vt belluae, animalculorum aculeos non ferentes, ruptis loris et excussis sessoribus, ordines turbarent. *Eccles. Hist.* L. II, c. 26. Idem in vita Iacobi Nisibeni: Οἱ δὲ ἐλέφαντες τὰ δεσμὰ διαρρήξαντες, ἐδραπέτευον, τῇδε κἀκεῖσε σκεδαννύμενοι, καὶ φέρειν ἐκείνας οὐ δυνάμενοι τὰς ἀκίδας. Hinc glossae Talmudicae: יתוש כנכנס בפיל בחוטמו *Iatthus*, seu culex palustris, *in elephantis promuscidem ingreditur*. Vid. *Bocharti Hieroz.* p. 795. it. Talmud.

actum esset. Leo vero, Quid me igitur, inquit, mori oportet? qui talis sim, tantoque elephante beatior, quanto culici gallus gallinaceus antecellit. Vides ne quantum culici roboris insit, quantum elephantum etiam terret? Satyrus autem doli plenam illius orationem cognoscens leniter arrisit: ac: Meam tu quoque, inquit, de culice ac leone historiam a philosopho quopiam relatam audi. Habeo vero tibi gratiam, quod elephanti me fabulam edocueris.

CAPVT XXII.

Confidentiae igitur plenus aliquando culex leonem allocutus: Nae tu, inquit, vehementer erras, si mihi etiam, quemadmodum caeteris animalibus, praepositum te credis, cum neque pulchrior, neque fortior, neque melior sis. Nam quid

Talmud. de Sabbatho c. 8. fol. 77. b. BODEN.

10) Πόσῳ κρεῖττον] Ita libri, et Anglicanus. Ediderant Palatini: ὅσον κρείττων. Forte melius: ὅσῳ κρείττων. SALMASIVS.

11) Συνεὶς] In aliis γνοὺς ἂν, sicut et editio. IDEM.

12) Τὸ ὕπουλον] Subdolum. *Plutarchus* habet ὕπουλον ὄγκον. BERGER.

13) Τῶν φιλοσόφων] Respicit forte ad *Aesopum*, qui similem de culice fabulam narrat. BODEN.

1) Ἀλαζὼν ποτε] Abest ποτε ab Edit. et codd. nonnullis. IDEM.

2) Ὡς τῶν καὶ ἄλλων θηρίων] Καὶ omittitur ab iisdem, nec minus sequens μοῦ. IDEM.

3) Κάλλιον] De pulchritudine culex apud *Aesopum* non gloriatur. BERGER.

4) Ἐπεὶ τί σοι πρῶτόν ἐστιν; ἀλκή] *Nam quid tibi primum aut praecipuum?* an fortitudo? Ita placuit prae vulgata et aliorum codicum lectione: ἐπεὶ τί σοι πρότερον. SALMASIVS.

5) Me-

τοῖς ὄνυξι, καὶ δάκνεις τοῖς ὀδοῦσι. ταῦτα γὰρ οὐ ποιεῖ μαχομένη γυνή;[5]) ποῖον δὲ μέγεθος ἢ κάλλος σε κοσμεῖ; στέρνον[6]) πλατὺ, ὦμοι παχεῖς, καὶ πολλὴ περὶ τὸν αὐχένα κόμη.[7]) τὴν κατόπιν[8]) οὖν αἰσχύνην οὐχ ὁρᾷς; ἐμοὶ δὲ μέγεθος μὲν ὁ ἀὴρ ὅλος, ὅσον με καταλαμβάνει τὸ πτερόν· κάλλος δὲ αἱ τῶν λειμώνων[9]) κόμαι. αἱ μὲν γάρ εἰσιν ὥσπερ ἐσθῆτες, ἃς ὅταν θέλω παῦσαι τὴν πτῆσιν ἐνδύομαι. τὴν δὲ ἀνδρείαν με μὴ καὶ γελοῖον ᾖ καταλέγειν; ὄργανον γὰρ ὅλος εἰμὶ πολέμου· μετὰ μὲν σάλπιγγος παρατάττομαι· σάλπιγξ[11]) δέ μοι καὶ βέλος, τὸ στόμα. ὥστε εἰμὶ καὶ αὐλητὴς καὶ τοξότης. ἐμαυτοῦ δὲ οἰστὸς καὶ τόξον γίνομαι. τοξεύει γάρ με[12]) διαέριον τὸ πτερόν. ἐμπεσὼν δὲ ὡς ἀπὸ βέλους ποιῶ τὸ τραῦμα. ὁ δὲ

5) Μαχομένη γυνή] *Pythias*:
— *qui nunc si detur mihi,*
Vt ego unguibus facile illi in oculos inuolem venefico.
Vid. *Terentius* Eunuch. IV, 3. et vita quotidiana.

BODEN.

6) Στέρνον πλατύ] Ita editi scripti plurimi. Vnus tamen στέρνων πλατύ. Partes leonis anteriores, quas culex laudat, describit graphice *Philosophus* in Physiognomonicis c. V. Adde *Plinium* Hist. Nat. L. VIII, c. 16. *Aelianum* Lib. IV, c. 34. *Philen* carm. 33. caet.

IDEM.

7) Κόμη] E barba iubisque leonis animum veteres aestimauere. Hinc epitheton ἠϋγένειος, quod saepius apud *Homerum* reperitur, it. ἠΰκομος apud *Oppian. Cyneg.* L. IV. cuius etiam L. III. init. huc pertinet: Σμερδαλέοι δὲ πρόσωπα καὶ αὐχένα. Eleganter eam ob caussam *Aristophanes* in Ranis *Aeschylum* comparat cum leone:

Φρίξας δ' αὐτοκόμου λοφιᾶς λασιαύχενα χαίταν κ. τ. λ.

Adde PLIN. L. XI, c. 2.

IDEM.

8) Κατόπιν οὖν αἰσχύνην] In alia omnia veteres abeunt, leonis caudam generosissimi animi notam esse pronunciantes. Vid. *Plin.*

quid tibi praecipuum? an robur? Tu quidem vnguibus laceras et dentibus mordes: at quae muliercula pugnans non hoc facit? Quae vero magnitudo te ornat? quae pulchritudo? Amplum tibi pectus est, et lati humeri: collum etiam densis inhorrescit pilis: at quanta posteriorum partium turpitudo sit, non vides? Magnitudo mea est aer totus, quantum quidem alis circuire possum. Pulchritudo pratorum gramina et flores, quae vestis etiam loco mihi est: quam, cum a volatu quiescere lubet, induo. Neque vero dictu ridiculum fuerit robur meum: totus enim bellicum instrumentum sum, nec sine tuba vnquam in pugnam prodeo. Mihi enim os et tuba et iaculum est, eoque et tubicen et iaculator sum. Sagittam quinetiam atque arcum memet facio: per aerem enim alae me

Plin. VIII, 16 et *Salmas.* ad Solin. p. 230. IDEM.

9) Κάλλος δὲ αἱ τῶν λειμώνων] Editio Com. et Cod. Bauar. Κάλλος δὲ αὐτῶν λειμώνων. IDEM.

10) Θίλω] In aliis male: Θίλη, et in sequentibus ὅλως pro ὅλος. IDEM.

11) Σάλπιγξ] Hinc culices ἰξυβόας apud *Meleagrum* in epigr. L. VII. PLIN. L. XI, c. 2. de culice: *Vbi truculentam illam et portione maximam vocem ingenerauit? — Telum vero perfodiendo tergori quo spiculauit ingenio?* Et *Tertullianus* etiam aduersus Marcionem L. I. c. 14. ex animalibus minutioribus conditoris magnitudinem demonstraturus: *Sustine*, inquit, *si potes*, — — *culicis et tubam et lanceam.* IDEM.

Eleganter describit totam culicis armaturam *Hagedornius*, poeta egregius:

Sie putzt ihr Panzerhemd, die
Schuppen um den Leib,
Und ihren Federbusch, laesst
beyde Flügel klingen,
Zieht alle Schwerdter ein, die
aus dem Rüssel dringen.

BERGER.

12) Τοξεύει γάρ με] In edit. Commel. Τοξίνω γάρ μοι. Ita et in

ὁ δὲ καταχθεὶς ἐξαίφνης βοᾷ, καὶ τὸν τετρωκότα ζητεῖ. ἐγὼ *δὲ παρὼν οὐ πάρειμι· ὅμως δὲ καὶ φεύγω καὶ μένω, καὶ περιιππεύω[14]) τὸν ἄνθρωπον τῷ πτερῷ, γελῶ δὲ αὐτὸν βλέπον περὶ τοῖς τραύμασιν ὀρχούμενον. Ἀλλὰ τί δεῖ λόγον; ἀρχόμεθα μάχης.[15]) ἅμα λέγων ἐμπίπτει τῷ λέοντι καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμπηδᾷ,[16]) καὶ εἴ τι ἄλλο ἄτριχον τῶν προσώπων, περιιπτάμενος ἅμα καὶ τῷ βόμβῳ καταυλῶν.[17]) ὁ δὲ λέων ἠγριαίνετο, καὶ μετεστρέφετο πάντῃ, καὶ τὸν ἀέρα περιέχασκεν. ὁ δὲ κώνωψ ταύτην πλέον[18]) τὴν ὀργὴν ἐτίθετο παιδιάν, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἔθιγέ πως καὶ τοῖς χείλεσιν.[19]) καὶ ὁ μὲν ἔκλινεν εἰς τὸ λοιπὸν μέρος,[20]) ἀνακάμπτων ἔνθα τοῦ τραύματος ἡ πληγή· ὁ δὲ ὥσπερ παλαιστὴς τὸ σῶμα σκάζων, εἰς τὴν συμπλοκὴν ἀπέῤῥει τῶν τοῦ λέοντος ὀδόντων, αὐτὴν μέσην[21]) διαπτὰς κλειομένην τὴν γένυν. οἱ δὲ ὀδόντες κενοὶ τῆς θήρας περὶ ἑαυτοὺς ἐκροτάλιζον. ἤδη τοίνυν ὁ λέων ἐκεκμήκει σκιαμαχῶν πρὸς τὸν ἀέρα τοῖς ὀδοῦσιν, καὶ εἱστήκει παρειμένος ὀργῇ. ὁ δὲ κώνωψ περιπτάμε-

in Cod. Bau. In aliis vitiosius: Τοξίου γάμου. BODEN.

13) Παταχθεὶς] Proprie πατάσσειν de culicum morsibus dici non potest, verum δάκνειν. *Aesopus* recte: Δάκνων τὰ περὶ τὰς ῥῖνας. Habent enim culices non aculeum, vti apes, sed mordent ore, quod ipse fatetur culex, βέλος, inquiens, τὸ στόμα. BERGER.

14) Περιιππεύω] Simplex verbum pari audacia de Zephyro occurrit in *Euripidis Phoenissis*: Ζεφύρου πνοαῖς ἱππεύσαντος ἐν οὐρανῷ. Iunge *Horat.* IV, 4. *Eurus per Siculas equitauit undas.* Cf. *Mureti* Var. Lect. L. I. c. 10. BODEN.

15) Ἀρχόμεθα μάχης] Lege ἀρχώμεθα μάχης, *ineamus pugnam.* SALMASIUS.

16) Ἐμπηδᾷ] Sic editiones et codi-

me vibrant. Vibratus ipſe, tanquam telum aliquod, vulnus infero: quod qui accipit, ſubitum clamorem edit, vulnerisque auctorem vt inueniat, circumſpicit. Ego vero et abſum, et adſum, eodemque momento et fugio, et remaneo, alisque hominem obequito, atque ob vulnera ſaltantem cernens rideo. Sed quid verbis opus eſt? Agedum pugnam ineamus. Atque inter loquendum in leonem impetum fecit, oculos, aliasque omnes capitis partes pilis carentes appetens, interimque ſuſurrans. Iraſcebatur leo, ſeque huc illuc conuertens, aerem modo vorabat. Culex autem illius ira eo magis ludibrio habens, ipſa etiam labra inuadebat. Atque ille quidem ad partem dolentem, quae ſcilicet vulnus acceperat, ſeſe incuruans, declinabat: hic vero luctatoris vice, contracto corpore, per medios leonis dentes, os etiam clauſum pertranſiens, elabebatur. Itaque praeda fruſtrati dentes illius mutuo concurſu reſonabant. Tandem inani pugna defatigatus, iraque deuictus leo quieuerat, cum eius comam volitando circuiens culex, victoriae ſignum cecinit.

codicum nonnulli. Nec male alii ἐμπηδῶν. BODEN.

17) Καταυλῶν] Sic correximus vulgatam, quae habuit βόμβῳ καταβαλῶν. SALMASIVS.

18) Πλέον] In edit. Heidelb. et cod. Bau. μᾶλλον. IDEM.

19) Καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἔθιγέ πως καὶ τοῖς χείλεσιν] Minus recte in nonnullis: ἔτι πως καὶ τοῖς χείλεσιν. Paullo poſt pro τὸ λοιπὸν eſt τὸ λοιποῦν. IDEM.

20) Λοιπὸν μέρος] Forſitan λυπηρὸν ſeu λυπρόν. Tale quid videtur et interpres in mente habuiſſe, quippe qui reddidit: *ad partem dolentem.* BERGER.

21) Εἰς τὴν συμπλοκὴν — μέσην] Deſunt in editione prima haec verba: Συμπλοκὴν ἀπέῤῥει τῶν τοῦ λέοντος ὀδόντων, αὐτῶν. Habent tamen

πτάμενος αὐτοῦ τὴν κόμην, ἐπηύλει μέλος ἐπινίκιον [22]) μακρότερον δὲ ποιούμενος τῆς πτήσεως τὸν κύκλον, ὑπὸ περιττῆς ἀπειροκαλίας ἀράχνης [23]) λανθάνει νήμασιν ἐμπλακεὶς, καὶ τὴν ἀράχνην οὐκ ἔλαθεν ἐμπεσών. ὡς δ᾽ οὐκέτ᾽ εἶχε φυγεῖν, ἀδημονῶν *εἶπεν· Ω τῆς ἀνοίας. προὐκαλούμην [25]) μὲν γὰρ ἐγὼ λέοντα, ὀλίγος δέ με ἤγρευσεν ἀράχνης χιτών. Ταῦτα εἰπών· Ὥρα τοίνυν, ἔφη, καί σε τὰς ἀράχνας φοβεῖσθαι. Καὶ ἅμα ἐγέλασεν.

ΚΕΦΑΛ. ιγʹ.

Καὶ ὀλίγας διαλιπὼν ἡμέρας, εἰδὼς αὐτὸν γαστρὸς ἡττώμενον, φάρμακον [1]) πριάμενος ὕπνου βαθέος, ἐφ᾽ ἑστίασιν

tamen plurimi codd. et interpres Latinus. BODEN.

[22]) Ἐπινίκιον] Quae Tatius de hoc leonis aduersario retulit, testatur *Agatharchides* etiam apud Photium Bibl. pag. 734. Ἔχουσι δὲ οὗτοι κακὸν ἄφυκτον, τοὺς ἐν τοῖς ἕλεσι λέοντας ἐπιτιθεμένους αὐτοῖς. ὑπὸ δὲ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ κυνὸς ἐγίνεταί τι κωνώπων πλῆθος ἄπλετον, τηλικαύτην ἔχον δύναμιν, ὥστε τὸν λαὸν εἰς τὰς λιμνώδεις ὑγρασίας ἀπελθόντα ἐκεῖ μένειν ἀφανῆ. ὑφ᾽ ὧν καὶ οἱ λέοντες ἐκτοπίζοντες, οὐχ οὕτως ὑπὸ τοῦ δηγμοῦ δηλούμενοι, καίπερ ὄντος ἐπαχθοῦς, ὡς τὸν ἀπὸ τῆς φωνῆς ἦχον ἀλλόφυλον ἀδυνατοῦντες φέρειν. Narrat idem *Ammianus Marcellinus* de Mesopotamiae leonibus L. XVIII, circa finem. Inter harundineta Mesopotamiae fluminum et fruteta leones vagantur innumeri, clementia hyemis ibi mollissimae semper innocui. At vbi solis radiis exarserit tempus, in regionibus aestu ambustis, vapore sideris et magnitudine culicum agitantur, quorum examinibus per eas terras referta sunt omnia. Et quoniam oculos quasi humida et luculentia membra eaedem adpetunt volucres, palpebrarum libramentis mordicus insidentes, iidem leones cruciati diutius, aut fluminibus mersi sorbentur, ad quae remedii caussa confugiunt, aut

nit. Inde cum ampliore gyro volatum nimia insolentia elatus produceret, in aranei telam improuiso incidit: atque ab eo statim deprehensus est. Quamobrem vbi nullum fugiendi locum sibi relictum cognouit, suam ipsius dementiam detestatus: Me miserum, inquit, qui leonem prouocare ausus, tenuem aranei telam euadere non possum. Quae Satyrus cum dixisset: Vide, inquit, o Conops, aranei tibi quoque telas esse timendas, ac simul cachinnum sustulit.

CAPVT XXIII.

Paucis autem diebus post, cum ventri deditum Satyrus Conopem animaduertisset, soporifera potione comparata,

aut, amissis oculis, quos vnguibus crebro lacerantes effodiunt, immanius efferescunt: quod ni fieret, vniuersus oriens huiusmodi bestiis abundaret. Adde *Strabonem*, *Diodorum Siculum*, ac *Talmudicos*, hunc nostrum locum in primis illustrantes apud *Bochartum Hieroz.* T. II. p. 792.

BODEN.

23) Υπὸ περιττῆς ἂν ἀπειροκαλίας] Expunge illud ἂν, quamuis compareat in Anglicano codice et in editione Palatina. Sed lectio illa hanc requirebat vocem cum defectu, quo laborat. Sic enim in ea scribitur: ἐπηύλει μέλος ἐπινίκιον. ὑπὸ περιττῆς ἂν ἀπειροκαλίας. Vt restituimus autem ex melioribus exemplaribus, ea particula prorsus abesse debet: μακρότερον δὲ ποιούμενος τῆς πτήσεως τὸν κύκλον ὑπὸ περιττῆς ἀπειροκαλίας, ἀράχνης λανθάνει νήμασιν ἐμπλακείς.

SALMASIVS.

24) Αράχνης] Ita editiones. Codd. quidam ἀράχνη. Paullo post iidem τὸν ἀράχνην et in sequentibus ἀράχνη χιτῶν. Distinguit *Suidas* inter ἀράχνης et ἀράχνη, ita vt ἀράχνης ipsum animal, ἀράχνη vero telam notet. Sic etiam Latini, *Seruio* teste, ad Georg. IV, 247: *Sciendum, maiores animal ipsum masculino genere adpellasse, hic araneus,*

ἑςίασιν αὐτὸν ἐκάλεσεν. ὁ δὲ ὑπώπτευσε[2]) μέν τινα μηχανὴν, καὶ ὤκνει τὸ πρῶτον. ὡς δ' ἡ βελτίςη γαςὴρ κατηνάγκασεν, πείθεται. ἐπεὶ[3]) δ' ἧκεν πρὸς τὸν Σάτυρον, εἶτα δειπνήσας,[4]) ἔμελλεν ἀπιέναι, ἐγχεῖ τοῦ φαρμάκου κατὰ τῆς τελευταίας κύλικος ὁ Σάτυρος αὐτῷ,[5]) καὶ ὁ μὲν ἔπιεν, καὶ μικρὸν διαλιπὼν, ὅσον εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ φθάσαι, καταπεσὼν ἔκειτο, τὸν ὕπνον καθεύδων τοῦ φαρμάκου. ὁ δὲ Σάτυρος εἰστρέχει πρός με, καὶ λέγει· Κεῖταί σοι καθεύδων ὁ Κώνωψ· σὺ δὲ ὅπως Ὀδυσσεὺς[6]) ἀγαθὸς γένῃ. Καὶ ἅμα ἔλεγεν, καὶ ἥκομεν ἐπὶ τὰς θύρας τῆς ἐρωμένης. καὶ ὁ μὲν ὑπελείπετο· ἐγὼ δὲ εἰσῄειν, ὑποδεχομένης με τῆς Κλειοῦς ἀψοφητὶ, τρέμων τρόμον διπλοῦν χαρᾶς ἅμα καὶ φόβου· ὁ μὲν γὰρ τοῦ κινδύνου φόβος ἐθορύβει τὰς τῆς ψυχῆς ἐλπίδας· ἡ δὲ ἐλπὶς τοῦ τυχεῖν, ἐπεκάλυπτεν ἡδονῇ τὸν *φόβον. οὕτω καὶ τὸ ἐλπίζον ἐφοβεῖτό μου, καὶ ἔχαιρε τὸ λυπούμενον. ἄρτι δέ μου προσελθόντος εἴσω τοῦ θαλάμου τῆς παιδὸς, γίνεταί τι τοιοῦτον περὶ τὴν τῆς κόρης μητέρα. ἔτυχεν γὰρ ὄνειρος αὐτὴν πατάξας.[7]) ἐδόκει τινὰ λῃςὴν μάχαιραν

neus, retia vero, quae faciunt, foeminino. BODEN.

25) Περικαλλέμενη] Editio prima: προικαλλέμενη. IDEM.

1) Φάρμακον] *Ouidius* de Arte am. L. III. 645.

Fallitur et multo custodis cura Lyaeo:
Illa vel Hispano lecta sit una iugo.
Sunt quoque, quae faciant altos medicamina somnos;
Victaque Lethaea lumina nocte premant.

BERGER.

2) Υπώπτευσε] In Bauarico et Heidelb. edit. ὑπώπτευε. BODEN.

3) Επειδ' ἧκεν] Ibidem legitur ἐπειδ' οὖν ἧκε. IDEM.

4) Δειπνήσας] Melius placet hoc

rata, hominem ad coenam vocauit. Ille mali aliquid suspicans primum detrectauit: sed posteaquam suasor optimus venter pellexit, morem gessit. cumque ad Satyrum venisset, ac coenatus abire vellet, potionem ei Satyrus postremo in poculo miscuit: qua ille hausta non amplius moratus, quam quantum ad se intra cubiculum recipiendum satis esset, potione cogente arcte dormitare coepit. Me vero conueniens statim Satyrus, Dormit, inquit, Conops: itaque Vlyssis exemplo strenuus fac sis. Quo dicto, ad Leucippes thalamum subito profecti sumus: ille pro foribus remansit, ego, me furtim excipiente Clione, introii, obiecto cum gaudio, tum pauore tremens. Nam periculi metus animi spem conturbabat: assequendi autem spes metum voluptate perfundebat. ita quae pars animi sperabat, timore angebatur: quae dolebat, gaudio gestiebat. Caeterum vix puellae cubiculum ingressus eram, vbi matri eius horribile nescio quid in somnis oblatum est. Latronem enim quendam districto gladio armatum videre visa est, qui filiam abduceret, ac supinam statuens, vterum eius facto a pudendis initio

hoc editum, quod et interpres praetulit, quam paucorum δειπνήσας. IDEM.

5) Αὐτῷ] Rectius, quam αὐτοῖς in Commeliniana. IDEM.

6) Ὀδυσσεὺς] Vult eadem audacia Satyrum iuuenis adgrediatur, qua Vlysses Polyphemum dormientem petiisse dicitur. Tum enim ipse deus Vlyssis animum acuisse fertur, id vt auderet. *Homerus* Odyss. IX, 381.

— Αὐτὰρ θάρσος ἐνέπνευσεν μέγα δαίμων

IDEM.

7) Ὥσπερ αὐτὸν πατάξας] Hoc maluimus prae illo, quod in aliis libris et editione ταράξας. Sequitur paullo post ταραχθεῖσα. De re, quae nec opinantem per-

χεῖραν ἔχοντα γυμνὴν, ἄγειν ἀρπασάμενον αὐτῆς τὴν θυγατέρα, καὶ καταθέμενον ὑπτίαν, μέσην ἀνατεμεῖν τῇ μαχαίρᾳ τὴν γαστέρα 8) κάτωθεν ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς αἰδοῦς. ταραχθεῖσα οὖν ὑπὸ δείματος, ὡς εἶχεν, ἀναπηδᾷ, καὶ ἐπὶ τὸν τῆς θυγατρὸς θάλαμον τρέχει. ἐγγὺς γὰρ ἦν. ἄρτι με κατακλιθέντος. ἐγὼ μὲν δὴ 9) τὸν ψόφον ἀκούσας ἀνοιγομένων τῶν θυρίδων, εὐθὺς ἀνεπήδησα. ἡ δὲ ἐπὶ τὴν κλίνην παρῆν. συνεὶς οὖν τὸ κακὸν, ἐξάλλομαι, καὶ διὰ τῶν θυρῶν ἵεμαι δρόμῳ, 10) καὶ ὁ Σάτυρος ὑποδέχεταί τρέμοντα, καὶ τεταραγμένον. εἶτ' ἐφεύγομεν διὰ τοῦ σκότους, καὶ ἐπὶ τὸ δωμάτιον ἑαυτῶν ἤλθομεν.

ΚΕΦΑΛ. κδ΄.

Η δὲ πρῶτον μὲν ὑπὸ εἰλίγγου κατέπεσεν· εἶτα ἀνενεγκοῦσα τὴν Κλειὼ κατὰ κόρρης 1) ὡς εἶχε, ῥαπίζει, καὶ ἐπιλαβομένη τῶν τριχῶν, ἅμα πρὸς τὴν θυγατέρα ἀνῴμωξεν. Ἀπώλεσάς μου, λέγουσα 2) Λευκίππη τὰς ἐλπίδας. οἴμοι Σώστρατε. σὺ μὲν ἐν Βυζαντίῳ πολεμεῖς ὑπὲρ ἀλλοτρίων γάμων· ἐν Τύρῳ δὲ καταπεπολέμησαι, καὶ τῆς θυγατρός σου τὶς τοὺς γάμους ἐσύλησεν. 3) οἴμοι δειλαία τοιούτους *σοὶ τοὺς γάμους ὄψεσθαι οὐ 4) προσεδόκουν.

percutit, illud πατάξαι, ἐμφαντικώτερον. SALMASIVS.

8) Καὶ καταθέμενον ὑπτίαν, μέσην ἀνατεμεῖν τῇ μαχαίρᾳ τὴν γαστέρα] Haec omissa sunt in editione prima. BODEN.

9) Ἐγὼ μὲν δὴ] Μὲν abest edit. pr. et cod. Bauar. IDEM.

10) Καὶ διὰ τῶν θυρῶν ἵεμαι δρόμῳ] Vix poterat per fores effugere. Nam intrabat mater, et strepitus aperientis eas audiebatur. Ergo melius, quod libri alii praeferunt: διὰ τῶν θυρίδων, *per fenestras*. Interpres neutrum expressit sua versione. SALMASIVS.

Poterat per fores effugere; mater

tio gladio ſecaret. quam ob rem, vt erat, metu percul-ſa proſiliit, Leucippesque thalamum, prope enim erat, citato gradu ingreſſa eſt, me vix in lecto collocato. Tum vero ego cardinum ſtrepitu audito ſtatim exſurrexi: iam vero ipſa lecto adſtabat; ipſe, quo in periculo verſaret intelligens, extra thalamum quam ociſſime cucurri. Satyrus trementem perturbatumque me accepit: ambo deinde per tenebras euadentes, ſuum quisque intra cubiculum ſe recepit.

CAPVT XXIV.

Puellae mater vertigine primum correpta decidit: mox recreata Clioni faciem totis viribus pugnis contudit: ac ſuos ſibi capillos conuellens, vnaque ingemiſcens ita filiam allocuta eſt: Leucippe tu ſpes meas omnes praecidiſti. Heu miſeram me, o Soſtrate! tu Byzantii pro alienis nuptiis bellum geris, Tyri autem filiae tuae cubile neſcio quis expugnauit, ac polluit. hei me, o Leucippe! non ego taleis vt nuptias tuas viderem, expectabam. Vtinam Byzantii

mater enim iam intus erat et lecto imminebat. Etenim ſi per feneſtras effugiſſet, auctor non dixiſſet: ἵεμαι δρόμῳ.

BERGER.

[1]) Κορρης] Hoc Atticum. In libris quibusdam κόρης.

BODEN.

[2]) Απώλεσάς με] Reſtitui ex omnibus exemplaribus pro Salmaſiano ἀπώλεσάς με.

IDEM.

[3]) Εσύλησεν] Cod. Bau. c. ed. Com. σεσύληκε.

IDEM.

4) Προσιδόκων] Alii προσεδόκων. Mox pro ὄφελον ter poſitum reperi ὤφελον.

IDEM.

5) Πο-

ἐδόκουν. ὄφελον ἔμεινας ἐν Βυζαντίῳ, ὄφελον ἔπαθες πολέμου νόμῳ 5) τὴν ὕβριν, ὄφελόν σε κἂν Θρᾲξ νικήσας ὕβρισεν· οὐκ εἶχεν ἡ συμφορὰ διὰ τὴν ἀνάγκην ὄνειδος. 6) νῦν δὲ κακόδαιμον, ἀδοξεῖς, ἐν οἷς δυστυχεῖς· ἐπλάνα δέ με καὶ τὰ τῶν ἐνυπνίων φαντάσματα, τὸν δὲ ἀληθέστερον ὄνειρον οὐκ ἐθεασάμην. νῦν ἀθλιώτερον ἀνετμήθης 7) τὴν γαστέρα. αὕτη δυστυχεστέρα τῆς μαχαίρας τομή, οὐδὲ ἴδον τὸν ὑβρίσαντά σε. οὐδὲ οἶδά μου τῆς συμφορᾶς τὴν τύχην. οἴμοι τῶν κακῶν. μὴ καὶ δοῦλος ἦν.

ΚΕΦΑΛ. κε'.

Ἐθάρσησεν οὖν ἡ παρθένος, ὡς ἂν ἐμοῦ διαπεφευγότος, καὶ λέγει· Μὴ λοιδόρει με, μῆτερ, τὴν παρθενίαν· οὐδὲν ἔργον μοι πέπρακται τοιούτων ῥημάτων. οὐδὲ οἶδα τοῦτον ὅστις ἦν, εἴτε δαίμων, εἴτε ἔρως, 1) εἴτε λῃστής. ἐκείμην δὲ πεφοβημένη, μηδὲ ἀνακραγεῖν διὰ τὸν φόβον δυναμένη. φόβος γὰρ γλώττης ἐστὶ δεσμός. 2) ἓν οἶδα μόνον, οὐδείς με τὴν παρθενίαν κατῄσχυνεν. Καταπεσοῦσα

5) Πολέμου νόμῳ] Abest a codd. Bau. Angl. et editione prima. Ibidem καὶ Θρᾲξ pro κἂν Θρᾲξ. IDEM.

6) Διὰ τὴν ἀνάγκην ὄνειδος] Hanc Salmasii lectionem praetuli receptae, quae praepositionem διὰ omittit. Potest tamen abesse. Vid. *Lamb. Bos* Ellipf. p. 476. IDEM.

Ὄνειδος] Ita paene *Liuius* L. I. de Rhea Syluia: *Quia deus auctor culpae honestior erat.* BERGER.

7) Ἀνετμήθης] Diuellit editio Commeliniana: ἂν ἐτμήθης. Eadem mox pro ἴδον habet εἶδον. BODEN.

1) Εἴτε ἔρως] Legendum puto:

zantii remansisses: vtinam belli lege contumeliam hanc passa esses: vtinam te vel Thrax aliquis hostis victor iniuria affecisset: faceret enim vis illa, vt infortunium istud dedecore careret. Nunc, o te infelicem, eius rei, quae te miseram reddit, ad te infamia redundat. Quae nocturna etiam visa me fefellerunt. neque, quod verius erat, insomnium vidi. Nunc certe crudelem in modum dissectus tibi vterus fuit, atque adeo, vt ne ferro quidem crudelius diuidi potuerit. Quid, quod neque iniuriae tibi factae, neque iniusti mihi doloris auctorem cognoui. o infortunia! nunquid vero seruus iste aliquis fuit?

CAPVT XXV.

Tum Leucippe animo confirmato, quod fuga elapsus essem: At tu, mater, virginitatem, inquit, meam probris incessere noli: neque enim sermone isto tuo dignum quicquam admisi, neque illum, quisquis tandem siue Deus, siue heros, seu etiam latro fuerit, agnoui. Perterrita enim iacebam, vt neque vocem prae timore mittere possem: linguae enim vinculum timor est. Hoc tantum scio,

to: εἴτε ἥρως. Nam ἥρως iam habet in praecedenti voce δαίμων. Hanc etiam coniecturam in textum recipiendam duxerim, quoniam vetus Interpres Latinus tali codice vsus esse videtur, quantum ex translatione apparet. Sed parendum consuetudini Criticorum.

IDEM.

²) Δειμός] Notum illud *Virgilii* Aen. III, 47.

Tum vero ancipiti mentem formidine pressus
Obstupuit, steteruntque comae, et vox faucibus haesit.

IDEM.

Ita de Ranis *Phaedrus*:
Metus praecludit vocem.

BERGER.

³) Δέξαι

σῦσα οὖν ἡ Πανθία πάλιν ἔςενεν. Ημεῖς δὲ ἐσκοπῦμεν, καθ' ἑαυτὲς γενόμενοι, τί πιστέον *εἴη, καὶ ἐδόκει κράτιςον εἶναι φεύγειν, πρὶν ἠὼς γένηται, καὶ τὸ πᾶν ἡ Κλειὼ βασανιζομένη κατείπῃ.

ΚΕΦΑΛ. κϛ'.

Δόξαν οὖν [1]) οὕτως εἰχόμεθα ἔργου. σκηψάμενοι δὲ πρὸς τὸν θυρωρὸν, ἀπιέναι πρὸς ἐρωμένην, καὶ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐρχόμεθα τῦ Κλεινίου. ἦσαν δὲ λοιπὸν μέσαι νύκτες, ὥςε μόλις [2]) ὁ θυρωρὸς ἀνέῳξεν ἡμῖν. καὶ ὁ Κλεινίας, ἐν ὑπερῴῳ γὰρ τὸν θάλαμον εἶχε, διαλεγομένων ἡμῶν [3]) ἀκέσας κατατρέχει τεταραγμένος. καὶ ἐν τέτῳ τὴν Κλειὼ κατόπιν ὁρῶμεν σπεδῇ θέεσαν· ἦν γὰρ δρασμὸν βεβουλευμένη· [4]) ἅμα τε ὁ Κλεινίας ἤκουσεν ἡμῶν ἃ πεπόνθαμεν, καὶ τῆς Κλειοῦς [5]) ἡμεῖς, ὅπως φύγοι, καὶ πάλιν ἡμῶν ἡ Κλειὼ τί ποιεῖν μέλλοιμεν. παρελθόντες οὖν εἴσω τῶν θυρῶν, τῷ Κλεινίᾳ διηγούμεθα τὰ γεγονότα, καὶ ὅτι φεύγειν διεγνώκαμεν. λέγει ἡ Κλειὼ κἀγὼ σὺν ὑμῖν. ἢν γὰρ περιμένω [6]) τὴν ἕω, θάνατός μοι πρόκειται, τῶν βασάνων γλυκύτερος.

ΚΕΦΑΛ.

1) Δόξαν οὖν] Desideratur οὖν in codicibus nonnullis, et editione prima. Hic etiam legitur σκεψάμενοι. In melioribus libris σκηψάμενοι. BODEN.

2) Μόλις] Noctu, vt eo securе magis in vtramque aurem dormirent Ostiarii, non facile pandebant fores, in primis si plures introire volebant. Ianitores enim plerumque interrogare solebant, quot adessent. *Sagittarius* c. 16. BERGER.

3) Ημῶν] Deest in edit. prima et cod. Bau. BODEN.

4) Hν

ſcio, virginitatem a nemine meam violatam fuiſſe. Itaque collapſa iterum Panthia ingemiſcebat. Interea nos, quid fieri a nobis oporteret, ſoli mente agitabamus: illudque optimum iudicatum eſt, vt priusquam illuceſceret, ac tormentis coacta Clio rem patefaceret, ſolum verteremus.

CAPVT XXVI.

Hac ſententia comprobata cum ianitore ita egimus, vt ad amicas noſtras ituros nos crederet: atque ad Cliniam recta peruenimus. Erat tum media nox, ideoque nonniſi difficulter a ianitore impetrauimus, vt fores aperiret. Clinia, quod in editiore domus parte cubare conſueuiſſet, colloquentes nos audiuit, perturbatusque omni cum feſtinatione obuiam nobis proceſſit, atque haec dum fiunt, Clionem celeri curſu nos ſequentem proſpicimus; fugere enim ipſa quoque decreuerat. Eodem igitur tempore Clinia, quid nobis eueniſſet, intellexit, et nos, quid Clioni, quare fugeret. Clio contra noſtrum conſilium explorauit: domum enim ingreſſi nos primum Cliniae, quae acta fuerant, et quemadmodum e patria excedere ſtatueramus, expoſuimus. Deinde Clio: Ego quoque, inquit, vobiscum vna proficiſcar. Nam ſi manſero, quouſque illuceſcat, mors mihi tormentis dulcior obeunda.

4) Ἦν γὰρ τὸν δρασμὸν βεβουλευμένη] Alii: ἦν γὰρ δρασμόν. Et ſic rectius. Editi habebant: ἦν γὰρ δραμεῖν, vitioſe.

SALMASIVS.

5) Καὶ τῆς Κλειοῦς] Copula omiſſa in edit. Com.

BODEN.

6) ἢν γὰρ περίειμι] Haud ſcio, cur ita ediderint operae. Nam volui ἢν γὰρ περιμένω τὴν ἕω. In editione περιμείνω.

SALMASIVS.

Retinui Commelin. edit. lectionem, quam codd. Bau. et Angli firmant.

BODEN.

ΚΕΦΑΛ. κζ'.

Ο οὖν Κλεινίας τῆς χειρός μου[1]) λαβόμενος, ἄγει τῆς Κλειοῦς μακρόθεν, καὶ λέγει· Δοκῶ μοι καλλίστην γνώμην εὑρηκέναι, ταύτην μὲν ὑπεξαγαγεῖν,[2]) *ἡμᾶς δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐπισχεῖν, κἂν οὕτω δοκεῖ,[3]) συσκευασαμένους ἀπελθεῖν.[4]) οὐδὲ γὰρ νῦν οἶδεν τῆς κόρης ἡ μήτηρ, τίνα κατέλαβεν, ὡς ὑμεῖς φατε, ὅ, τε καταμηνύσων οὐκ ἔσται, τῆς Κλειοῦς ἐκ μέσου γενομένης. τάχα δὲ καὶ τὴν κόρην συμφυγεῖν πείσετε. Ἔλεγεν δὲ καὶ αὐτὸς ὅτι κοινωνὸς ἔσται[5]) τῆς ἀποδημίας. Ταῦτα ἔδοξεν· καὶ τὴν μὲν Κλειὼ τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ τινι παραδίδωσι, κελεύσας ἐμβαλέσθαι σκάφει. ἡμεῖς δὲ αὐτοῦ καταμείναντες, ἐφροντίζομεν περὶ τῶν ἐσομένων, καὶ τέλος ἔδοξεν ἀποπειραθῆναι τῆς κόρης· καὶ ἢν μὲν θελήσῃ συμφυγεῖν, οὕτω πράττειν· εἰ δὲ μὴ, μένειν[6]) αὐτοῦ, παραδόντας ἑαυτοὺς τῇ τύχῃ. κοιμηθέντες οὖν ὀλίγον τῆς νυκτὸς ὅσον τὸ λοιπὸν, περὶ τὴν ἕω πάλιν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐπανήλθομεν.

ΚΕΦΑΛ. κη'.

Η οὖν Πανθία ἀναστᾶσα, περὶ τὰς βασάνους τῆς Κλειοῦς ἠυτρεπίζετο, καὶ καλεῖν αὐτὴν ἐκέλευσε.[1]) ὡς δ' ἦν ἀφανὴς, πάλιν ἐπὶ τὴν θυγατέρα ἵεται, καί· Οὐκ ἐρεῖς, ἔφη, τὴν συσκευὴν τοῦ δράματος;[2]) ἰδοὺ καὶ ἡ Κλειὼ

1) Τῆς χειρός μου] Abest articulus ab editione Heidelbergensi et codd. nonnullis. In sequenti, est μακρὰν pro Salmasiano μακρόθεν. IDEM.

2) Ὑπεξαγαγεῖν] Editio prima: ὑπεραγαγεῖν. IDEM.

3) Δοκεῖ] In aliis δοκῇ. IDEM.

4) Συσκευασαμένους ἀπελθεῖν] Ver-

CAPVT XXVII.

Tum Clinia manu prehensum me procul a Clione abducit, mihique: Optimum, inquit, consilium reperisse me videor, hanc scilicet vt hinc amoueamus, nos dies paucos expectemus: deinde, si e're ita fuerit, vna abscedamus. Quem enim deprenderit puellae mater, nondum, vt vos dicitis, cognouit: nec, qui indicet, submota Clione, quisquam reperietur. Ac forte fiet, vt virgo ad fugiendum pelliciatur. seque ipse etiam fugae nostrae socium futurum pollicitus est. Huic sententiae assensum fuit, et Clio famulorum vni tradita, qui nauiculae impositam aueheret: nos illic remansimus, quae agenda supererant, procurantes. Tandem puellam tentare placuit, eo consilio, vt, si nobiscum proficisci vellet, eam abduceremus: sin minus, illic nos quoque remaneremus, fortunae arbitrio nosmet permittentes. Quantùm itaque noctis supererat, somno concessimus; ac summo mane domum reuenimus.

CAPVT XXVIII.

Tum vero exurgens Panthia Clionem, vt de ea quaestionem haberet, vocari iussit: quam cum nusquam inueniri cognouit, rursum ad filiam reuersa: Quid, inquit, caussae est, quam ob rem facti huius seriem mihi non explicas?

ecce

Verterim: *sarcinis collectis*, vel *suffarcinati abeamus*. ID.

5) Εσαι] Ita codices Bau. et Angl. c. edit. prima. Vitiose Salmasiana γινήσεται. Scribendum erat γενήσεται. IDEM.

6) Μένειν] Rectius, quam μέλλειν in prima. IDEM.

7) Εκέλευσε] In Codd. nonnullis ἐκέλευε. IDEM.

2) Τὴν

Κλειὼ πέφευγεν. Η δὲ ἔτι μᾶλλον ἐθάῤῥησε, καὶ λέγει. Τί πλέον εἴπω σοι; τίνα δὲ ἄλλην προσαγάγω[3]) πίστιν τῆς ἀληθείας μείζονα; εἰ * παρθενίας[4]) ἐστί τις δοκιμασία, δοκίμασον. Ετι καὶ τοῦτο, ἔφη ἡ Πανθία, λείπεται, ἵνα καὶ μετὰ μαρτύρων δυστυχῶμεν. Ταῦθ' ἅμα λέγουσα, ἀνεπήδησεν ἔξω.

ΚΕΦΑΛ. κθ'.

Η δὲ Λευκίππη καθ' αὐτὴν γενομένη, καὶ τῶν τῆς μητρὸς γεμισθεῖσα ῥημάτων, παντοδαπή τις ἦν,[1]) ἤχθετο, ᾐσχύνετο, ὠργίζετο. ἤχθετο μὲν, πεφωραμένη· ᾐσχύνετο δὲ, ὀνειδιζομένη· ὠργίζετο δὲ, ἀπιστουμένη. αἰδὼς δὲ, καὶ λύπη, καὶ ὀργὴ, τρία τῆς ψυχῆς κύματα.[2]) ἡ μὲν γὰρ αἰδὼς, διὰ τῶν ὀμμάτων εἰσρέουσα, τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἐλευθερίαν καθαιρεῖ.[3]) ἡ δὲ λύπη περὶ τὰ στέρνα διαχε-

[2]) Τὴν συσκευὴν τοῦ δράματος] Sic libri Regii. Quod magis placuit, quam vulgatum, τὴν σκευὴν τοῦ δράματος. Aliud enim σκευὴ, aliud συσκευή. Verbum συσκευάζειν ſignificat, *machinari*. Vnde συσκευὴ, Heſychio ἐπιβουλή. At συσκευάζεσθαι eſt *conuaſare* res ac ſarcinas. Non tamen diſplicet lectio codicis Florentini: τὴν κατασκευὴν τοῦ δράματος. Δρᾶμα κατασκευάζειν eſt, quod *Petronius* dixit, *mimum componere*. *Quid ergo*, inquit Eumolpus, *ceſſamus, mimum componere?* SALMASIVS.

[3]) Προσαγάγω] In Cod. Bau. et edit. Com. ἀγάγω. BODEN.

[4]) Παρθενίας] In aliis παρθενία, quod minus probandum. IDEM.

[1]) Παντοδαπή τις ἦν] Compara *Tatium* L. VII. c. 1. Παντοδαπὸς ἦν, ἤχθετο, ὠργίζετο, ἐβουλεύετο. ὠργίζετο μὲν, ὡς ὑβρισμένος· ἤχθετο δ' ὡς ἀποτυχών· ἐβουλεύετο δὲ, ὡς ἐρῶν. IDEM.

[2]) Τρία τῆς ψυχῆς κύματα]. Sic animi fluctus curae apud *Catullum* Carm. LXV, 62.

— *Ma-*

ecce ipsa etiam Clio euanuit. Tum Leucippe audentior etiam facta: Quidnam, inquit, tibi amplius dicam? aut quam aliam veritatis fidem maiorem afferam? Si virginitatis periculum modo aliquo fieri potest, fiat. Scilicet id etiam restat, inquit Panthia, vt infortunii nostri testes adsciscam. Atque haec cum dixisset, statim exiuit.

CAPVT XXIX.

Leucippe sola relicta, maternisque verbis satiata, varias in partes distrahebatur. Dolebat, quod deprehensa fuisset: erubescebat, quod se mater probris affecisset: irascebatur, quod sibi fides non haberetur. Porro autem pudor, moeror, ira, tres sunt animi fluctus. Pudor enim, in oculos illabens, eis libertatem adimit: moeror in pectus diffusus, animi ardorem extinguit: ira circum cor adlatrans,

— Magnis curarum fluctuat vndis.

et *Virgilium* Aen. VIII, 19.

— Magno curarum fluctuat aestu.

ad quem locum vid. *La Cerda*, qui pluribus ex vtriusque linguae scriptoribus illustrat. Nihil igitur addo, nisi illud *Heliodori* L. II. p. 86. Ἡμεῖς νεωτέρων συνιέναι τὸ δέον, πλείοσι κλύδωσι κακῶν βεβυθισμένοι. De ira eadem metaphora vtitur *Lucretius* L. III, 298.

Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.

De pudore *Virgil.* Aen. X, 870.

— — Aestuat ingens
Vno in corde pudor mixtoque insania luctu.

IDEM.

3) Ὀφθαλμῶν ἐλευθερίαν καθαιρεῖ]. Signum pudoris aut metus habebatur, non audere alicui ἀντιβλέπειν vel ὀρθοῖς ὄμμασιν οὐχ ὁρᾶν. *Xenophon* Παιδ. III. Οὓς δ' ἂν σφόδρα φοβηθῶσιν ἄνθρωποι, τούτοις οὐδὲ παραμυθουμένοις ἀντιβλέπειν δύνανται. *Menander* apud *Stobaeum* serm. 77.

Αἰσχύνομαι τὸν πατέρα, Κλειτοφῶν, μόνον

Αντι-

διανεμομένη κατατήκει τῆς ψυχῆς τὸ ζωπυρεῖν.[4]) ἡ δὲ ὀργὴ περιϋλακτοῦσα τὴν καρδίαν[5]) ἐπικλύζει τὸν λογισμὸν τῷ τῆς μανίας[6]) ἀφρῷ. λόγος δὲ τούτων ἁπάντων πατήρ. καὶ ἔοικεν ἐπὶ σκοπῷ τόξον βάλλειν,[7]) καὶ ἐπιτυγχάνειν, καὶ ἐπὶ τὴν ψυχὴν πέμπειν τὰ βλήματα, καὶ

ποικίλα

Ἀντιβλέπειν ἐκεῖνον οὐ δυνήσομαι
Ἀδίκως.

Dionyſ. Halic. L. II. Ant. Rom. Οὐκέτι γὰρ αὐτὸν ὀρθοῖς ὄμμασι δυναίμην ὁρᾶν, ἀνάξιον γεγονότα τῶν προγόνων. Contra apud eumdem ἀναβλέπειν ὀρθοῖς ὄμμασι πρὸς ἐλευθερίαν. Hinc etiam rubore perfuſus maritus apud *Plautum Caſin.* V, 3, 2.

Maximo ego ardeo flagitio, nec, quid agam rebus meis, ſcio.
Nec meam ut uxorem adſpiciam contra oculis.

IDEM.

4) Ζωπυρεῖν] Conuenit illud *Tibulli* L. III, eleg. 2. v. 6.

— Frangit fortia corda dolor.

Vide ſupra locum *Heliodori* n. 2. Plura, quae huc faciant, habes in *Stobaei* ſerm. 97.

IDEM.

5) Περιϋλακτοῦσα τὴν καρδίαν] Audacior primo obtutu videtur metaphora. Proprie enim verbum ſimplex de canibus adhibetur, a *Sophocle* tamen ad hominem transfertur in *Electra*, pag. 95. edit. H. Steph. Ibi enim filia de Clytaemneſtra: Τοιαῦθ᾽ ὑλακτεῖ. Ad quod verbum notat ſcholiaſtes: ἐμμανῶς καὶ ἀναιδῶς βοᾷ, ὡς κύων. Nunc autem in mentem tibi reuoca comparationem adfectuum cum fluctibus marinis, neque auctor erit mea quidem ſententia accuſandus. Fluctuum ſonitus comparantur a probis etiam auctoribus propter vehementiam cum latratibus canum. *Plinius* IV, 5. *Tot ſinus Peloponnenſem oram lancinant, tot maria allatrant.* *Attius* in Phinid.

Atque ubi curuo littore latrans
Unda ſub undis labunda ſonit.
Simul et circum magniſonantibus
Excita ſaxis, ſaeua ſonando,
Crepitu clangente cachinnat.

Nihil fingi poteſt adcommodatius, quam canum latratus et fluctuum auditus, cuius plura exempla *Drakenborchius* ad-

ſert

trans, rationem inſaniae ſpuma obruit: Horum omnium procreator eſt ſermo: qui tanquam telum ad metam dirigens, atque collineans, variis animum vulneribus afficit. Nam cum tria ſint illius tela, nempe conuicium, calamitatis inuulgatio, et erratorum exprobratio; vulnera quoque

fert ad *Sil. Ital.* III, 471. Quo factum eſt, vt auctor metaphoram perſequuturus de irae fluctibus hoc vocabulum ſelegerit atque addiderit eamdem ob cauſſam τῆς μανίας ἀφρῷ. Praetermiſit hoc compoſitum, vt plura, in *Tatio* obuia, *Henr. Stephanus.*

IDEM.

6) Μανίας] *Philemon* ſ. *Euenus*, vt placet *Maximo* orat. 19.

Μαινόμεθα πάντες, ὁπόταν ὀργιζόμεθα·
Τὸ γὰρ κατασχεῖν ἐστὶ τῆς ὀργῆς πόνος.

Stobaeus ſerm. 20. Idem 97. *Cleaeneti:*

Λύπη γὰρ ὀργή τ' εἰς ἕνα ψυχῆς τόπον.
Ἐλθόντα μανία τοῖς ἔχουσι γίνεται.

IDEM.

7) Ἐπὶ σκοπῷ τόξον βάλλειν] Ita libri. In Editione fuit, ἐπὶ σκοπῷ τόξῳ (lege τόξον. Ita fuit in edit. BOD.) βάλλειν. Putaui aliquando ſcribendum τοξοβολεῖν. Nam τόξον βάλλειν, vel τόξῳ βάλλειν minus Graecum videbatur. Aliud etiam mendi ſubeſt. Nam nec ſatis graeca eſt oratio ἐπὶ σκοπῷ βάλλειν. Dicunt politiores et Ἀττικώτεροι vnica voce, ἐπίσκοπα βάλλειν. Vt in epigrammate graeco. Vnde ἐπίσκοπα ἱέναι (ſcribe ἱέναι BOD.) apud Suidam, et ἐπίσκοπα ἐξακοντίζειν. Heſychio ἐπίσκοπα ſunt τοῦ σκοποῦ τυγχάνοντα. Ita igitur hic legendum eſſet, ἐπίσκοπα τοξοβολεῖν. Sed et quod ſequitur, καὶ ἐπιτυγχάνειν, videtur eſſe gloſſa illius ἐπίσκοπα τοξοβολεῖν. Nihil enim aliud hoc ſignificat, quam ἐπιτυγχάνειν.

SALMASIVS

Τόξῳ βάλλειν minus graecum videtur *Salmaſio*, quem forte praeteriere duo loci apud *Herodianum* III, 9, 9. et VII, 11, 17. Si quid mutandum, legerim ἐπισκόπως τόξῳ βάλλειν, vel, quum facile caſus a librario potuerint inter ſe permutari, ἐπὶ σκοπὸν τόξῳ βάλλειν καὶ ἐπιτυγχάνειν. Etiam *Thucydides*:

Ἐπὶ

ποικίλα τοξεύματα. τὸ μὲν ἐστι αὐτῷ λοιδορίας βέλος·[8]) καὶ γίνεται τὸ ἕλκος ὀργή. τὸ δὲ ἐστιν ἔλεγχος ἀτυχημάτων· ἐκ τούτου τοῦ βέλους λύπη γίνεται. τὸ δὲ ὄνειδος ἁμαρτημάτων· καὶ καλοῦσιν αἰδῶ τὸ τραῦμα. ἴδιον[9]) δὲ τούτων ἁπάντων τῶν βελῶν,[10]) βαθέα μὲν τὰ βλήματα, ἄναιμα δὲ τὰ τοξεύματα. ἓν δὲ τούτων ἁπάντων φάρμακον,[11]) ἀμύνασθαι[12]) τὸν βάλλοντα τοῖς αὐτοῖς βλήμασιν.[13]) λόγος γὰρ *γλώσσης βέλος, ἄλλης γλώσσης βέλει[14]) θεραπεύεται. καὶ γὰρ τῆς καρδίας ἔπαυσε τὸ θυμούμενον, καὶ τῆς ψυχῆς ἐμάρανε τὸ λυπούμενον. ἂν δέ τις ἀνάγκῃ τοῦ κρείττονος σιγήσῃ τὴν ἄμυναν, ἀλγεινότερα γίνεται τὰ ἕλκη τῇ σιωπῇ. αἱ γὰρ ὠδῖνες[16]) τῶν ἐκ τοῦ λόγου κυμάτων, οὐκ ἀποπτύσασαι τὸν ἀφρὸν, οἰδοῦσι περὶ αὐτὰς πεφυσημέναι. Τοσούτων οὖν ἡ Λευκίππη γεμισθεῖσα τῶν συμφορῶν,[18]) οὐκ ἔφερε τὴν προσβολήν.

ΚΕΦΑΛ.

Ἐπὶ σκοπόν. Nec temere pro glossa habuerim verbum ἐπιτυγχάνειν. Simili enim modo iungitur apud *Plutarchum*, de sagittariis loquentem, libro de oracul. defectu: Οἱ πολλὰ βάλλοντες ἐπιτυγχάνουσι πολλάκις.

BODEN.

[8]) Λοιδορίας βέλος] Cum gladio comparat antiquum carmen in *monostichis Menandri:*

Ξίφος τιτρώσκει σῶμα, τὸν δὲ νοῦν λόγος.

Sunt et linguae tela ap. OVID. IV. ex Ponto epist. VI, 36.

IDEM.

[9]) Ἴδιον] In nonnullis: ἴδιον.

IDEM.

[10]) Τῶν βελῶν] Articulus abest a Commelin.

IDEM.

[11]) Φάρμακον] Male in eadem φαρμάκων.

IDEM.

[12]) Ἀμύνασθαι] *Phaedr. Si quis vero laeserit, mulctandum simili iure.*

BERGER.

[13]) Τοῖς αὐτοῖς βλήμασιν] Vlysses in *Sophoclis* Aiace v. 1339.

— Ἐγὼ γὰρ ἀνδρὶ συγγνώμην ἔχω,
Κλύοντι φλαῦρα, συμβαλεῖν ἔπη κακά.

IDEM.

Βλῆμα

que tria esse oportet, iram scilicet, moerorem, pudorem. Hisce omnibus telis peculiare est, vt profundas, at non cruentas, plagas imponant. Quarum medicina est, eadem in ferientem tela retorquere. Sermo enim, qui linguae telum est, sermone, linguae scilicet alterius telo, retunditur: eoque pacto animi concitata pars sedatur, et moeroris vires franguntur. Quod si cui res cum potentiore sit, ita vt nec contra loqui, nec referire audeat, tum vero profundiora tacendo vulnera fiunt. Nam sermonis alicuius aestu concitati dolores, nisi spumam eiecerint, sua ipsorum mole magis ingrauescunt. His molestiis conflictata Leucippe, animum despondebat.

CAPVT

Βλῆμα est primus teli ictus, τρῶσις vel τραῦμα vulnus ipsum.

BERGER.

14) Βέλει] In aliis βέλος.

BODEN.

15) Τῇ σιωπῇ] *Ouidius Trist.* V, 1, 63.

Strangulat inclusus dolor atque cor aestuat intus.
Cogitur et vires multiplicare suas.

Heliodorus L. IV. p. 167. Πάθος γὰρ ἅπαν τὸ μὲν ὀξέως γινωσκόμενον, εὐβοήθητον· τὸ δὲ χρόνῳ παρατριβόμενον, ἐγγὺς ἀνίατον. Τρεφὴ γὰρ νόσων, ἡ σιωπή· τὸ δὲ ἐκλαλούμενον, εὐπαραμύθητον. Hinc explica illam *Publii* sententiam:

Heu, quam miser est, qui in tormento vocem non habet.

Plura dicta in eamdem sententiam collegit *Abreschius* Lect. Aristaenet. L. I. epist. 16. p. 103.

IDEM.

16) Αἱ γὰρ ὀδύναι] Edi praeceperam: αἱ γὰρ ὠδῖνες (Lege ὠδῖνες. BOD.) τῶν ἐκ τοῦ λόγου κυμάτων. Sic enim omnes libri. Editio habet vitiose: αἱ γὰρ ὠδῖναι. Inde illud ὀδύναι accepit corrector.

SALMASIVS.

17) Οἰδοῦσι περὶ αὐτὰς πεφυσημέναι

ΚΕΦΑΛ. λ'.

Ἐν τούτῳ δὲ ἔτυχον πέμψας [1]) τὸν Σάτυρον πρὸς τὴν κόρην ἀποπειρασόμενον τῆς φυγῆς. ἡ δὲ, πρὶν ἀκοῦσαι, πρὸς τὸν Σάτυρον· Δέομαι, ἔφη, πρὸς θεῶν ξενίων καὶ ἐγχωρίων, ἐξαρπάσατέ με τῶν τῆς μητρὸς ὀφθαλμῶν, ὅποι βούλεσθε. εἰ δέ με ἀπελθόντες καταλείποιτε, [2]) βρόχον πλεξαμένη [3]) τὴν ψυχήν μου οὕτως ἀφήσω. Ἐγὼ δὲ ὡς ταῦτα ἤκουσα, τὸ πολὺ τῆς φροντίδος ἀπερρίψάμην. [4]) δύο δὲ ἡμέρας [5]) διαλιπόντες, ὅτε καὶ ἀποδημῶν ἔτυχε ὁ πατὴρ, παρασκευαζόμεθα πρὸς τὴν φυγήν.

ΚΕΦΑΛ. λα'.

Εἶχε δὲ ὁ Σάτυρος τοῦ φαρμάκου λείψανον, ᾧ τὸν Κώνωπα ἦν κατακοιμήσας. [1]) τούτου διακονούμενος ἡμῖν ἐγχεῖ λαθὼν κατὰ τῆς τελευταίας κύλικος, ἣν τῇ Πανθίᾳ προσέφερεν. * ἡ δὲ ἀναστᾶσα, ᾤχετο εἰς τὸν θάλαμον [2]) ἑαυτῆς, καὶ εὐθὺς ἐκάθευδε. εἶχε δὲ ἑτέραν ἡ Λευκίππη θαλαμηπόλον, [3]) ἣν τῷ αὐτῷ φαρμάκῳ καταβαπτίσας ὁ Σά-

μένη] Male in Commel. εἶδε περὶ αὐτὰς πεφυσημένη. Illud correxerat *Salmasius*, sed retinuerat περὶ αὐτὰς, quod e libris emendaui. BODEN.

18) Γεμισθεῖσα τῶν συμφορῶν] Editio et Anglicanus: τῶν ῥημάτων, pro τῶν συμφορῶν. Quod reliqui et meliores habent libri. Et sic etiam legit interpres, vt arguit versio: *His molestiis conflictata Leucippe.* SALMASIVS.

1) Πέμψας] Melius quam πέμψαι in Commel. et Cod. Bauar. BODEN.

2) Καταλείποιτε] Ita *Salmasius* restituit. Fuit in nonnullis et edit. prima: καταλείπετε. IDEM.

3) Βρόχον πλεξαμένη] Suspendium commune atque vltimum refugium miserorum ac perdite aman-

CAPVT XXX.

Interea Satyrum ad eam, an fugere vellet, ſciſcitatum miſi, quae ſermonem illius anteuertens: Per externos, inquit, atque indigenas deos, quaeſo, e matris oculis ereptam me, quo vultis, abducite: nam ſi me relicta diſceſſeritis, laqueo mihimet animam intercludam. Quae cum mihi relata fuerunt, magna ex parte animi mei moleſtiam abſterſerunt. Biduum itaque commorati, ſiquidem domo aberat pater, quae ad fugam opus erant, parauimus.

CAPVT XXXI.

Eius autem potionis, qua Conops conſopitus fuerat, reliquum Satyrus cum aſſeruaſſet, id, dum nobis miniſtrat, poſtremo in poculo Panthiae clam miſcuit. Quam ob rem illa menſa relicta ſuum ſe intra cubiculum contulit, ſtatimque dormitare coepit. Erat virgini alia etiam cubicularia: cui cum potionis eiusdem Satyrus partem

N 2 dediſſet,

amantium, vt aerumnis ſe ſubducant. Vid. *Terent.* Andr. I, 5, 20. *Plaut.* Rud. IV, 4, 145. V, 3, 59. Poen. V, 6, 6. Pſeudol. I, 1, 88. Confer de hoc mortis genere *Gutherium* de iure manium p. 63. et *Kirchmannum* de funer. R. p. 483. ſeqq. IDEM.

4) Ἀπεῤῥιψάμην] Etſi hoc verbum ſaepius occurrit apud veteres, haec tamen conſtructio notanda, tamquam inſolita. IDEM.

5) Ἡμέρας] In aliis ἡμερῶν. IDEM.

1) Κατακοιμήσας] Lege: κατακοιμίσας, quod vſitatius. Et in ſequentibus: τούτῳ διακονουμένου. IDEM.

2) Εἰς τὸν θάλαμον] In duobus: Πρὸς τ. θ. IDEM.

3) Θαλαμηπόλον] Non ferendum vulgatum illud ed. Commel.

ὁ Σάτυρος, προσεπεποίητο γὰρ καὶ αὐτῆς, ἐξ οὗ τῷ θαλάμῳ προσελήλυθε, ἐρᾷν, ἐπὶ τὴν τρίτην θύραν ἔρχεται ἐπὶ τὸν θυρωρὸν,[4]) κἀκεῖνον βεβλημένον[5]) τῷ αὐτῷ πόματι. ὄχημα δὲ εὐπρεπὲς[6]) ἡμᾶς πρὸ τῶν πυλῶν ἐξεδέχετο, ὅπερ Κλεινίας παρεσκεύασεν, καὶ ἔφθανεν ἡμᾶς ἐπ' αὐτοῦ περιμένων.[7]) ἐπεὶ δὲ πάντες ἐκάθευδον, περὶ πρώτας νυκτὸς φυλακὰς πρόσιμεν[8]) ἀψοφητὶ, Λευκίππην τοῦ Σατύρου χειραγωγοῦντος, καὶ γὰρ ὁ Κώνωψ, ὅσπερ ἡμῖν ἐφήδρευε, κατὰ τύχην, ἐκείνην ἀπεδήμει τὴν ἡμέραν, τῇ δεσποίνῃ διακονησόμενος.[9]) ἀνοίγει δὴ τὰς θύρας ὁ Σάτυρος, καὶ προήλθομεν. ὡς δὲ πάριμεν ἐπὶ τὰς πύλας,[10]) ἐπέβημεν τοῦ ὀχήματος. ἦμεν δὲ οἱ πάντες ἕξ, ἡμεῖς, καὶ ὁ Κλεινίας, καὶ δύο[11]) θεράποντες αὐτοῦ. Ἐπελαύνομεν οὖν τὴν ἐπὶ Σιδῶνα,[12]) καὶ περὶ μοίρας τῆς νυκτὸς δύο πάριμεν[13]) ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ εὐθὺς

mel. Θαλάμιον. Quid virgo cum remige? Sed θαλαμηπόλος modo de eunuchis cubiculariis, modo de ancillis, thalami curam gerentibus, occurrit. ID.

4) Ἐπὶ τὸν θυρωρὸν] Ita multi ex libris. In aliis: Ἐπὶ τὴν τρίτην θύραν ἔρχεται τὸν θυρωρόν. Eleganter θυρωρὸν, *ianitorem*, vocat, τρίτην θύραν, *tertiam ianuam*, post Panthiam matrem, primam et Leucippes thalami custodem, alteram, quae pharmaco soporifero consopitae fuerant. Tres enim istae ianuae expugnandae fuere, vt posset euadere Leucippe. Interpres pro ἐπὶ τὴν τρίτην θύραν, videtur legisse, ἐπὶ τὴν τρίτην ὥραν. Sic enim vertit: *ad ianitorem circiter tertiam horam venit*. Sed ea Graeca loquutio non est, ἐπὶ τὴν τρίτην ὥραν. Deberet esse, περὶ τὴν τρίτην ὥραν. Sed et hoc falsum. SALMAS.

Forte legendum θύραν. Ianitor enim tertius, quem falleret. BODEN.

5) Βεβλημένον] Nec male βεβλήκει in Cod. Bau. et edit. pr. Deest tamen aliquid. Videtur interpres legisse: κατευνάζει. ID.

9) Εν-

dediſſet, illam enim, ex quo thalamo praefecta fuit, adamare finxerat, ad tertiam ianuam, quae ſuperanda erat, ad ianitorem nempe venit, eumque medicamento eodem dormire compulit. Interea curru inſtructo Clinia pro foribus praeſtolabatur, ac iam nos anteuertens conſcenderat. Poſteaquam ſopiti omnes iacuerunt, circiter primam noctis vigiliam ſummo cum ſilentio diſceſſimus, Satyro Leucippen manu ducente: forte enim eo die Conops, qui nos obſeruare conſueuerat, herae cauſſa domo abſceſſerat. Aperta igitur a Satyro ianua, exiuimus: vehiculumque numero ſex, ego ſcilicet, Leucippe, Satyrus, Clinia, et famuli Cliniae duo, conſcendimus, ac Sidonem curſum direximus. Noctisque parte altera exacta eam ad vrbem, mox Berytum, nulla interiecta mora, peruenimus, nauem illic aliquam ſolu-

6) Συνεργὸς] In laudatis deeſt. Ibidem paullo poſt legitur ἐδέχετο pro ἐξεδέχετο.
IDEM.

7) Καὶ ἔφθανεν ἡμᾶς ἐπ᾽ αὐτῷ περιμένων] In aliis Καὶ ἔφθασεν ἡ. ἐ. ἀ. π. αὐτός.
IDEM.

8) Προσίεμεν] Ita libri quidam, ſed alii cum C. edit. πρόσιμεν. In margine, neſcio vtrum pro varia lectione, an pro emendatione, vir doctus ſcripſit: προσήειμεν.
IDEM.

9) Διακονησόμενος] Edit. pr. διακονησόμενος.
IDEM.

10) Πάρειμεν ἐπὶ τὰς πύλας] In aliis παρῆμεν ἐπὶ τὰς θύρας. Ita et interpres.
IDEM.

11) Καὶ δύο θερ.] Libri alii; Καὶ οἱ δύο θερ.
IDEM.

12) Ἐπελαύνομεν οὖν τὴν ἐπὶ Σιδῶνα] Supple: φέρουσαν ὁδόν. Pleniſſime ſcribendum erat: ἐπελαύνομεν οὖν ἅρμα ἐπὶ τὴν ἐπὶ Σιδῶνα φέρουσαν ὁδόν. Venuſte autem Attici omittunt ἅρμα et ὁδὸν cum participio φέρουσαν. Ἐλαύνειν ἅρμα plene dixit *Ariſtoph.* Nub. 68.

Ὅταν σὺ, μέγας ὢν ἅρμα ἐλαύνῃς
πρὸς τὴν πόλιν.

Vid. *Lamb. Bos* p. 36 ſequ. et 354.

εὐθὺς ἐπὶ Βηρύτου 14) τὸν δρόμον ἐποιούμεθα, νομίζοντες εὑρίσκειν ἐκεῖ ναῦν ἐφορμοῦσαν, 15) καὶ οὐκ ἠτυχήσαμεν. ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ Βηρυτίων λιμένος ἤλθομεν, ἀναγόμενον σκάφος εὕρομεν,* ἄρτι τὰ πρυμνήσια μέλλον ἀπολύειν. μηδὲν οὖν ἐρωτήσαντες 16) ποῦ πλεῖ, μετασκευαζόμεθα ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἦν ὁ καιρὸς μικρὸν ἄνω τῆς ἕω. ἔπλει δὲ τὸ πλοῖον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, τὴν μεγάλην 17) τοῦ Νείλου πόλιν.

ΚΕΦΑΛ. λβ΄.

Ἔχαιρον δὲ τὸ πρῶτον, 1) ὁρῶν τὴν θάλατταν, οὔπω πελαγίζοντος τοῦ σκάφους, ἀλλ' ἐπὶ 2) τοῖς λιμέσιν ἐποχουμένου. ὡς δ' ἔδοξεν οὔριον εἶναι πρὸς ἀναγωγὴν 3) τὸ πνεῦμα, θόρυβος ἦν πολὺς κατὰ τὸ σκάφος, τῶν ναυτῶν διαθεόντων, τοῦ κυβερνήτου κελεύοντος. 4) ἑλκομένων τῶν κάλων

554. coll. *Aelian.* V. H. I, 31.

IDEM.

13) Πάριμεν] Alii παρῆμεν, vt supra n. 10. IDEM.

14) Βηρύτου] Nollem cum nemine contendere, qui hoc loco auctorem mendacii reum postularet. Nam si Straboni fidem habemus, Berytos abfuit ab vrbe Sidone CCCC. stadia. Quo modo igitur fieri potuerit, vt intra paucas horas tantum spatium absolueret curriculum, equidem profecto non video.

BERGER.

Fuit haec vrbs Phoenicum, non minus ob amoenitatem loci, quam ob celeberrimum portum, illustris. *Scylax*: Βηρυτὸς πόλις καὶ λιμήν. Hinc nauem soluturam inueniendi spe ducti cursum eo dirigunt.

BODEN.

15) Ἐφορμοῦσαν] Editio prima ἀφορμῶσαν eodem sensu.

IDEM.

16) Ποῦ πλεῖ, μετασκευαζόμεθα] In quibusdam ποῖ πλεῖν, μετεσκευαζόμεθα.

IDEM.

17) Μεγάλην] *Iosephus* B. I. L. IV. sub fin. de hac vrbe: Μεγίστη οὖσα μετὰ τὴν Ῥώμην ἡ πόλις.

IDEM.

1) Τὸ πρῶτον] Articulus abest a cod.

turam inuenire credentes. Neque nos opinio fefellit. Nam simul ac Berytiorum portum intrauimus, nauem iamiam soluturam comperimus; in eamque prius, quam, quo cursum teneret, sciscitaremur, nostra omnia contulimus, et paulo ante lucem ascendimus: ac tum demum Alexandriam Aegypti vrbem celeberrimam petere illam cognouimus.

CAPVT XXXII.

Ibi vero ego primum omnium gauisus sum mare adspiciens, nondum abrepta in altum, sed in portu adhuc quiescente naui. Postea vero, quam idoneus ad exeundum ventus flare visus est, ingens in naui discurrentium nautarum, attractorum rudentum, gubernatoris hortantis strepi-

a cod. Bau. et edit. Commelin.

IDEM.

Male reddidit Germanus. *Wie sehr freuete ich mich, das Meer zum erstenmale zu sehen*: quum tamen Clitophon Tyri natus esset.

BERGER.

2) Ἐπὶ] Lege ἔτι. Ita quoque interpres.

BODEN.

3) Πρὸς ἀναγωγὴν] Ἀνάγειν et πρὸς vel ἐς ἀναγωγὴν proprie dicitur, quando sermo est de nauibus e portu soluendis. *Arrianus* L. VI. Σημῆναι ἐς ἀναγωγὴν κελεύει τῇ σάλπιγγι ἅμα τε δὴ ἐσημάνθη, καὶ ἀνήγοντο ἐν κόσμῳ.

Cf. *Aelian.* V. H. I, 15.

BERGER.

4) Κελεύοντος] Clamore gubernatoris factum est proficiscendi initium. *Silius Italicus* Punic. L. III, 153. *Confisus pelago celsa de puppe magister Cunctantem ciet. Statius* item Sylu. L. III, 240.

Iam ratem terris diuisit fune soluto
Nauita, et angustum deiecit in aequora pontem:
Saeuus vbi e puppi longo clamore magister
Dissipat amplexus atque oscula fida refellit.

V. *Schef-*

λων 5) ἡ κεραία 6) περιήγετο, τὸ ἱςίον καθίετο, ἡ ναῦς ἀπεσαλεύετο, 7) τὰς ἀγκύρας ἀνέσπων, ὁ λιμὴν κατελείπετο, γῆν γὰρ ἑωρῶμεν ἀπὸ τῆς νηὸς κατὰ μικρὸν ἀναχωρῦσαν, 8) ὡς αὐτὴν πλέυσαν. παιανισμὸς 9) ἦν καὶ πολλή τις εὐχή. θεὺς σωτῆρας 10) καλῦντες, εὐφημῦντες αἴσιον

V. *Scheffer* de milit. nau. III, 3. BODEN.

5) Ελκομένων τῶν κάλων] In aliis, vt et Editione τῶν καλωδίων. Et mox ἡ κεραία περιῆγεν pro περιήγετο. *Obuertebatur antemna.*

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

Τὰς κεραίας περιήγομεν. Sed omnes libri hic legunt, ἡ κεραία περιῆγεν. An περιήχει, *tractis rudentibus antemna stridebat?* Illud melius, quod repoſuimus, nec aliter omnino ſcribendum. Infra Lib. III. καὶ ὁ κυβερνήτης περιάγειν ἐκέλευσε τὴν κεραίαν. Ergo ſic legendum, περιήγετο. SALMASIVS.

6) Κεραία] *Scholiaſtes Homeri* Iliad. Σ. Κεραία καλεῖται τὸ ἐπάνω τῦ ἱςῦ διδεμένον πλάγιον ξύλον, ἐξ ὗ ἐξάπτεται ἡ ὀθόνη. Vocatur et κέρας infra L. V. ἐπὶ τὸ κέρας ἦξα. *Aelianus* de nat. anim. L. II. cap. 48. de coruis καθίσαντες ἐπὶ τὸ κέρας τῆς νεὼς, quod interpres perperam reddidit: in nauis *roſtro* inſidentes. BODEN.

7) Απεσαλέυετο] Explicatur hoc verbum a *Bayſio* de re nauali: Quum anchorae iactae erant procul a portu, naues dicebantur in ſalo eſſe. Graeci dicunt ἀποσαλεύειν, vt eſt apud *Diodorum* Lib. XX. Διόπερ ἠναγκάζοντο τὰς ἀγκύρας ἀφέντες, ὡς ἂν ἐν δυσὶ σταδίοις ἀπὸ τῆς γῆς ἀποσαλεύειν, ἅμα πολλοῖς περιεχόμενοι δεινοῖς. Quod ἀποσαλεύειν dixit *Diodorus*, *Aulus Hirtius* V. In ſalo et in anchoris commorari, protulit. Dicit etiam, in ſalo eſſe. Sic etiam *Plut.* in Pomp. ἐπ᾽ ἀγκυρῶν ἀποσαλεύων περιέμενε. Vid. *Scheffer* l. l. L. III. c. 4. IDEM.

8) Αναχωρῦσαν] Fallacia optica, quia videtur nauigantibus, quaſi terra recedat. Haec loquendi ratio et in *Actibus Apoſt.* occurrit, inprimis vero apud poetas. *Ouid. Metam.* XI, 466.

— —. *Vbi terra receſſit* Lon-

ſtrepitus exortus: antenna obuerſa, velum factum, nauis in altum abrepta, ſublatae anchorae, portus relictus eſt, terra a naui quaſi ipſa nauigaret, recedere paulatim videbatur. Ibi tum plauſus excitatus, multaeque deis ſeruatoribus, quo proſpera nauigatione vti liceret, preces effu-

Longius atque oculi nequeunt
cognoſcere vultus.

Virgil. Aen. III, 72.

Prouehimur portu: terraeque
vrbesque recedunt.

Statius Theb. I. v. 550.

Gargara deſidunt ſurgenti et
Troia recedit.

Dabo etiam Graecum. *Heliodorus* L. V. p. 203. Κιῤῥαῖοι μὲν δὴ κόλπου, καὶ Παρνάσσου πρόποδες Αἰτωλοῖς τε καὶ Καλυδώνιοι σκόπελοι μονονοῦ διαπταμένην τὴν ὁλκάδα παραμείβοντο. Pro ἱαρῶμεν in edit. Heidelb. ἱερώμεν.

IDEM.

9) Παιανισμὸς] Apud Graecos vltimum ſignum profectionis per paeana datum. Thucyd. Lib. VI. Παιανίσαντες δὲ, καὶ τελειώσαντες τὰς σπονδὰς, ἀνήγοντο. V. *Scheffer* de mil. nau. L. III. c. 3. vbi et hic locus noſter, quamuis nimium corrupte, legitur. Caeterum Paean inter lugubria carmina quoque poteſt referri, quod locus docet apud *Herodian.* IV, 2. de ritu Conſecrationis: Ἄιδουσι δὲ ἑκάτεροι ὕμνους τε καὶ παιᾶνας εἰς τὸν τετελευτηκότα, σεμνῷ μέλει καὶ θρηνώδει ἐῤῥυθμισμένους.

BERGER.

10) Θεοὺς σωτῆρας] Offerebantur ſacrificia et preces circa conſcenſionem nauis Neptuno, Apollini, Tempeſtatibus, Hyemi, Zephyris et Mari tranquillo, ſideribus etiam, Caſtori ſcilicet et Polluci, et ipſi Ioui Seruatori.

IDEM.

Petronius Satyr. c. 99. *Adoratis ſideribus intro nauigium.* Pithoeus ad h. l. excitat *Euſtath.* Καὶ δὴ περὶ τὸν λιμένα γινόμενοι, καὶ τὰς χεῖρας ὅλας πρὸς αὐτὸν ἀνατεινάμενοι τὸν λαμπρὸν οὐρανὸν, Ζεῦ πάτερ, λέγοντες. Vid. *Wouweren* ad loc. *Petr.* Prae caeteris Apollo Ἐμβάσιος, Νησιώτης Ἄκτιος et Ἐπάκτιος adoratus eſt, quod probauit *Gonſalius de Salas* Comment. ad *Petr.* c. 99.

BODEN.

σιον τὸν πλοῦν γενέσθαι. τὸ πνεῦμα ἤρετο σφοδρότερον, τὸ ἱστίον ἐκυρτοῦτο, καὶ εἷλκε τὴν ναῦν.

ΚΕΦΑΛ. λγ'.

Ἔτυχε δέ τις ἡμῖν νεανίσκος παρασκηνῶν,[1]) ὅς, ἐπεὶ καιρὸς ἦν ἀρίστου, φιλοφρονούμενος ἡμᾶς, συναριστᾶν ἠξίου. καὶ ἡμῖν δὲ ὁ Σάτυρος παρέφερεν. ὥστε εἰς μέσον[2]) καταθέμενοι ἃ *εἴχομεν, τὸ ἄριστον ἐκοινωνοῦμεν, ἤδη δὲ καὶ λόγον.[3]) Λέγω δὴ πρῶτος· Πόθεν, ὦ νεανίσκε, καὶ τίνα σε δεῖ καλεῖν; Ἐγὼ Μενέλαος, εἶπεν· τὸ δὲ γένος Αἰγύπτιος. τὰ δὲ ὑμέτερα τίνα; Ἐγὼ Κλειτοφῶν, οὗτος Κλεινίας, Φοίνικες ἄμφω. Τίς οὖν ἡ πρόφασις ὑμῖν τῆς ἀποδημίας; Ἢν σὺ πρῶτος ἡμῖν φράσῃς,[4]) καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀκούσῃ.

ΚΕΦΑΛ. λδ'.

Λέγει οὖν ὁ Μενέλαος· Τὸ μὲν κεφάλαιον τῆς ἐμῆς ἀποδημίας, ἔρως βάσκανος, καὶ θήρα δυστυχής. ἤρων δὲ μειρακίου καλοῦ. τὸ δὲ μειράκιον, φιλόθηρον ἦν. ἐπεῖχον τὰ πολλά, κρατεῖν οὐκ ἠδυνάμην. ὡς δ' οὐκ ἔπειθον, εἱπόμην κἀγὼ ἐπὶ τὰς ἄγρας. ἐθηρῶμεν οὖν ἱππεύ-

1) Παρασκηνῶν] Σκηνὴ erat locus in puppi, vbi gubernator ac praetor ſedebant ſub tabernaculo. *Pollux:* Σκηνὴ ὀνομάζεται τὸ πηγνύμενον στρατηγῷ ἢ τριηράρχῳ. Latinis *diaeta* (*die Cajüte*) ſicut obſeruauit *Ianus Douſa* ad Petron. BERGER.

2) Εἰς μέσον] Κατατίθημι εἰς μέσον, in publicum, in commune confero. *Demoſthenes* Πρὸς Λεπτίνην p. 488. ed. Reisk. Εἰς τὸ μέσον καταθεὶς τὴν ὠφέλειαν. BODEN.

3) Ἤδη

ſae ſunt. Interea venti vis augebatur, velumque implebat, ac nauim propellebat.

CAPVT XXXIII.

Forte autem ea ipſa in naui prope nos iuuenis quidam ſedebat: qui, quoniam cibi capiendi tempus venerat, perhumane nos, vt vna edere liceret, rogauit. Quam ob rem cum Satyrus, quae nobis parauerat, iam promere coepiſſet, ea omnia in commune conferentes, prandio, colloquioque nos mutuo participauimus. Atque ego prior: Cuias tu, inquam, adoleſcens es, quodue tibi nomen eſt? Tum ille: Aegyptius, inquit, ſum, ac Menelao mihi nomen eſt. De vobis autem ecquid mihi reſpondetis? Cui ego: Clitophon, inquam, vocor, hic autem Clinia, Phoenices ambo. Quaenam vero cauſſa veſtrae profectionis? Si tu nauigationis tuae cauſſam nobis recenſueris, nos noſtrae contra tibi aperiemus.

CAPVT XXXIV.

Tum Menelaus: Meae, inquit, nauigationis ſumma eſt, amor inuidus, et venatio infelix. formoſi enim adoleſcentuli amore ardebam. Adoleſcentulus venationi deditus erat: a qua tametſi eum plerumque reuocabam, abducere tamen omnino nequibam. Itaque cum non obtemperaret, venantem

3) Ἤδη δὲ καὶ λόγον] Ita rectius quam in edit. prima: ἤδε καὶ λόγον. IDEM.

4) Φζάσης] In aliis φθίσης, mallem φθήσης a φθῆμι ſeu φθάνω. Communis lectio φζάσης gloſſema videtur. Arguit illud elliptica dictio. Supplendum enim Τὰ κατά σε. IDEM.

1) Ἦρων δὲ] Δὲ abeſt a Commel. et Cod. Bau. Paullo ante pro θήρα ibidem ſcriptum θῆρα. IDEM.

2) Ev-

ἱππεύοντες ἄμφω, καὶ τὰ πρῶτα εὐτυχοῦμεν,²) τὰ λεπτὰ διώκοντες³) τῶν θηρίων. ἐξαίφνης δὲ σῦς τῆς ὕλης προπηδᾷ. καὶ τὸ μειράκιον ἐδίωκεν, καὶ ὁ σῦς ἐπιστρέφει τὴν γένυν, καὶ ἀντιπρόσωπος ἐχώρει δρόμῳ. καὶ τὸ μειράκιον οὐκ ἐξέτρεπτο.⁴) βοῶντος ἐμοῦ, καὶ κεκραγότος, ἕλκε τὸν ἵππον μετενέγκας τὰς ἡνίας,⁵) πονηρὸν τὸ θηρίον, ἀλλάξας⁶) δὲ ὁ σῦς σπουδῆς ἔτρεχεν ὡς ἐπ' αὐτόν, καὶ οἱ μὲν συνέπιπτον ἀλλήλοις· ἐμὲ δὲ τρόμος, ὡς εἶδον, λαμβάνει, καὶ φοβούμενος * μὴ φθάσῃ⁷) τὸ θηρίον, καὶ πατάξῃ τὸν ἵππον, ἐναγκυλησά-

²) Εὐτυχοῦμεν] Editio prima cum cod. B. ηὐτυχοῦμεν.

IDEM.

⁴) Τὰ λεπτὰ διώκοντες] Λεπτὸν dicitur omne, cui parum roboris ineſt. Sic paululum ſupra aqua dicitur habere illam λεπτὴν τὴν ἡδονήν. Vetus interpres reddiderat *minutas feras*, quod minus recte. Ceruus v. c. etiam poteſt referri inter τὰ λεπτὰ θηρίων, et tamen apud *Phaedrum* L. I. f. 5. eidem vaſtum corpus tribuitur. Caeterum imitatus eſſe videtur *Achilles Herodotum* L. I. c. 37. ſeqq. vbi Atys, Croeſi filius, ſimili modo vita priuatur. BERGER.

⁴) Ἐξέτρεπτο] Malo ἐξέτρεπετο. Sequitur κεκραγότος, pro quo editio prima e codice Bauarico habet κεκραγότος. BODEN.

⁵) Μετενέγκας τὰς ἡνίας] Nec malum, quod in Palatino et Anglicano legitur ἕλκε τὸν ἵππον, μετένεγκε τὰς ἡνίας. Atque ita etiam videtur legiſſe interpres, *vt equum ſuſtineret, habenasque adduceret*. Non tamen hoc eſt adducere habenas, ſed conuertere. Perſequebatur aprum in equo. Non tantum vult eum curſum equi ſuſtineri, ſed conuerſis habenis reflecti et equum trahi retro. Perperam hic operae noſtrae ediderunt ἕλκειν τὸν ἵππον.

SALMASIVS.

Praetuli codicis Anglicani lectionem. In mea pro varia lectione adſcriptum ἕλκειν, quod non ſpernendum. Sequi vero debet μετενεγκεῖν. Nolim etiam cum Salmaſio reprehendere inter-

nantem ipse quoque sequebar. Ac cum equestres ambo venatum semel exiuissemus, quamdiu quidem infirmiores feras persecuti fuimus, res e sententia processit: sed cum tandem aper improuiso e sylua prodiisset, adolescens illum persequitur, aper se conuertens cum fulmineis dentibus aduersus stabat, ille vero loco non cessit, me etiam reclamante, atque, vt equum sustineret, habenasque adduceret, quoniam immanis bellua esset, admonente. aper in adolescentem magna vi cursum direxit, amboque alter in alterum impetum fecerunt. Quod simul ac vidi, equidem cohorrui, veritusque ne bellua

terpretem. Suntne habenae adducendae, si velis equum conuertere? Potuit forte a viro doctissimo facilius Pegasus, quam equus desultorius, circumagi. BODEN.

6) Ἀλλάξας δὲ] In exemplari meo emendatum: ἐπιδιώξας, quod sensum quidem reddit faciliorem, sed emendatione haut videtur indigere. Supra fuit ἀντιπερῶντες ἐχώρει δρόμῳ. Hic igitur subintelligas δρόμον, quod scilicet aper cursum, quem alio intenderat, mutauerit, atque in iuuenem direxerit, nescio, quid hoc ἀλλάξας, ab interprete praetermissum, sibi velit. Salmasiana editio in sequentibus etiam corrigenda fuit e libris. Displicet tamen τὸ σπουδῆς. Lege σπουδῇ. IDEM.

7) Φθάσῃ] In aliis φθάσει, et paullo post πατάξει. IDEM.

8) Ἐναγκυλησάμενος] Libri: ἐναγκυλωσάμενος. Vtrumque dicitur. *Aeschylus*:

Καὶ πάλτ' ἐναγκύλητα καὶ χλῆδον βαλών.

SALMASIVS.

Ἀγκυλέομαι, ἀγκυλόομαι et ἀγκυλίζομαι, eiusdem sunt notionis. Thema ἀγκύλη, amentum seu lorum, quo, vt mitti possit, vincitur medium iaculi, vel hastae. Verbum igitur notat iaculum vibrare atque eius motum incitare. Similem huic locum ex *Plutarcho* attulit *Stephanus* Thes. T. I. p. 40. Ἰδών τινα τῶν στρατιωτῶν τὸ ἀκόντιον ἐναγκυλώμενον. In margine pro glossa adscriptum erat: ἐναγκοι-
νισά-

λησάμενος 8) τὸ ἀκόντιον, πρὶν ἀκριβῶς καταστοχάσασθαι τοῦ σκοποῦ, πέμπω τὸ βέλος. τὸ δὲ μειράκιον παραθέον ἁρπάζει τὴν βολήν. τίνα οἴει με τότε ψυχὴν ἔχειν; εἰ καὶ ψυχὴν εἶχον ὅλως, ὡς ἂν ἄλλος τις ἀποθάνοι 9) ζῶν. τὸ δὲ οἰκτρότερον, τὰς χεῖρας ὤρεγέ μοι, μικρὸν ἔτι ἐμπνέων, καὶ περιέβαλλεν, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἐμίσει 10) με τὸν πονηρόν, ὁ ὑπ' ἐμοῦ πεφονευμένος, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ἀφῆκε, τῇ φονευσάσῃ μου περιπλεκόμενος δεξιᾷ. ἄγουσιν οὖν με ἐπὶ τὸ δικαστήριον οἱ τοῦ μειρακίου γονεῖς οὐκ ἄκοντα· καὶ γὰρ ἀπελθὼν ἀπελογούμην οὐδὲν, θανάτου δὲ ἐτιμώμην ἐμαυτόν. 11) ἐλεήσαντες οὖν οἱ δικασταὶ προσετιμήσαντό μοι τριετῆ φυγήν· ἧς νῦν τέλος ἐχούσης, αὖθις ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ καταίρω. Επεδάκρυσεν ὁ Κλεινίας, αὐτοῦ

νησάμενος. Glossator autem commutauit illud *Pollucis* II, 139. ἐναγκαλίζεσθαι cum nostro ἐναγκυλοῦσθαι atque ἐναγκαλισάμενος, quod in animo habuerat, interpretari studuit per ἐναγκοινησάμενος .BODEN.

9) Αποθάνοι] Vitiose Commelini editio: ἀπωθάνοι.

IDEM.

Similis sententia apud OVID. ep. X.

Viuimus, et non sum, Theseus, tua, si modo viuit
Femina periuri fraude sepulta viri.

BERGER.

10) Οὐκ ἐμίσει] Ita Alceste pro coniuge moritura apud *Eurip.* in loco isto elegantissimo: Οὐ γὰρ ἐχθαίρω σ' ἀπώλεσας δέ με μόνην. IDEM.

11) Θανάτου δὲ ἐτιμώμην ἐμαυτῷ] In Anglicano: Θάνατον δὲ ἐτιμωρούμην ἐμαυτῷ. Perperam, et bene ad oram correctum, ἐτιμώμην. Scribendum etiam θανάτου δὲ ἐτιμώμην ἐμαυτόν. Non ἐμαυτῷ. Nisi quis legat, vt in Editione Commelini: θάνατον δὲ ἐτιμώμην ἐμαυτῷ. Frequentius Graeci dicunt, θανάτῳ δὲ ἐτιμώμην ἐμαυτόν. Sic apud Suidam

bellua eum assequeretur, et equum ictu prosterneret, iaculum, quod gerebam, minime, quo intenderem, praeuidens, conieci: factumque est, vt, dum praetercurrit adolescens, ipse vulnus exceperit. Quem vero mihi animum fuisse tum putas? si modo animi quicquam mihi omnino relictum fuit, tale vtique fuit, quale in vno aliquo animam efflante esse consueuit. Quod autem omnium luctuosissimum fuit, manus mihi spirans adhuc porrigebat, amplexabaturque: tantumque abest, vt, a quo interfectus fuerat, me sontem odio haberet, vt dexteram etiam vulneris auctorem tenens animam efflaret. Hac mede causa in ius adolescentis parentes vocarunt, sane non inuitum: sistens enim non solum excusatione aliqua vsus non sum, sed etiam morte dignum ipse me censui. Verum tamen misericordia commoti iudices annos treis exulare me iusserunt. Quod tempus cum effluxerit, nunc in patriam reuertor. Haec

dam φιλόδημοι τιμῶνται φυγῇ καὶ ζημίουσι. SALMASIVS.

[12]) Προτετιμήσαντο]. Reposui e Florent. Editiones habebant: προετιμήσαντο. In nonnullis, quos Commelinus sequutus est, extat τριφυγὴν, pro τριετῆ φυγήν. In his deest etiam sequens ἰχούσης. BODEN.

[13]) Αὐτοῦ λέγοντες Πατρόκλου πρόφασιν ταῦτα] Ita corruptissime ediderunt operae. Sic enim editum volui, ἐπιδάκρυσιν ὁ Κλεινίας αὐτοῦ λέγοντες ταῦτα, Πάτροκλον πρόφασιν ἀναμνησθεὶς Χαρικλέους. In quibusdam libris etiam illud ταῦτα deest. Et potest abesse. Pessime haec reddidit interpres: *Haec dum Menelaus commemoraret, a Patrocli casu non abhorrentia.* Notum illud prouerbium ex illo Homerico: Πάτροκλον πρόφασιν. Quum captiuae mulieres Troianae praeficarum more cogerentur lamentari Patrocli mortem, veras quidem lacrymas fundebant, sed non propter Patroclum. Nam suas miserias captiuitatemque deflebant. Patroclus illi fletui praetextus erat. Vera caussa sua sibi miseranda sors.

αὐτῷ λέγοντος ταῦτα· Πάτροκλον πρόφασιν[13]) ἀναμνησθεὶς Χαρικλέους. Καὶ ὁ Μενέλαος· Τὰ 'μὰ διακρύεις; ἔφη· ἢ καί σέ τι τοιοῦτον ἐξήγαγεν; Στενάξας οὖν ὁ Κλεινίας, *καταλέγει[14]) τὸν Χαρικλέα καὶ τὸν ἵππον, κἀγὼ τὰ ἐμαυτοῦ.

ΚΕΦΑΛ. λε΄.

Ὁρῶν οὖν ἐγὼ τὸν Μενέλαον κατηφῆ πάνυ τῶν ἑαυτοῦ μεμνημένον, τὸν δὲ Κλεινίαν ὑποδακρύοντα μνήμῃ[1]) Χαρικλέους, βουλόμενος αὐτοὺς τῆς λύπης[2]) ἀπαγαγεῖν, ἐμβάλλω λόγον ἐρωτικῆς ἐχόμενον ψυχαγωγίας. καὶ γὰρ οὐδὲ ἡ Λευκίππη παρῆν, ἀλλ' ἐν μυχῷ[3]) ἐκάθευδε τῆς νηός. λέγω δὴ πρὸς αὐτοὺς ὑπομειδιῶν· Ὡς παρὰ πολὺ κρατεῖ μου Κλεινίας; ἐβούλετο γὰρ λέγειν κατὰ γυναικῶν, ὥσπερ εἰώθει. ῥᾷον δ' ἂν εἴποι νῦν, ἤτοι ὡς κοινωνὸν ἔρωτος εὑρών. οὐκ οἶδα γάρ, πῶς ἐπιχωριάζει[4]) νῦν ὁ εἰς τοὺς ἄῤῥενας ἔρως. Οὐ γὰρ

fors. Ideo flebant Πάτροκλον πρόφασιν. Ita et iste Clinias illacrymauit narrationi Menelai Πάτροκλον πρόφασιν, non ob Menelai casum et infortunium, sed ob suum illi simile ac paene germanum.

SALMASIVS.

Hoc prouerbium ex Iliad. ψ. desumtum, a *Plutarcho* etiam excitatur libro: *Quomodo quis se citra inuidiam laudare possit:* Καὶ μὴ δοκῶμεν πάτροκλον πρόφασιν, σφᾶς δ' αὐτοὺς δι' ἐκείνων ἐπαινεῖν. Fallitur in explicando hoc verbo *Erasmus Roterod.* Adag. Chil. III. Cent. V. n. LIII. Consule *Hadr. Iunii* Adagia Cent. VI. 57.

BODEN.

14) Καταλέγει] Verba, quae sequuntur, Χαρικλέα — ἐγὼ, desunt in Commeliniana et quibusdam libris.

IDEM.

Lege

Haec dum Menelaus commemoraret, Clinia Chariclis recordatus, non potuit, quin quasi sub praetextu Patrocli lachrymaretur. Quam ob rem Menelaus: Meane, inquit, caussa lachrymas istas profundis, an vero similis te quoque casus aliquis exulare cogit? Tum Clinia non sine multis suspiriis Chariclis et equi euentum narrauit. Post quem meum ipse quoque pensum absolui.

CAPVT XXXV.

Dein vero cum Menelaum rerum suarum recordatione valde tristem, Cliniam vero ob Chariclis memoriam etiam lachrymantem vidissem, moerorem amborum abstergere cupiens, sermonem amatoria voluptate perfusum excitaui: aberat enim tum Leucippe in occultiore nauis parte somnum capiens, ac conuersus ad eos, subridensque: Quanto, inquam, me Clinias potentior: et id nunc etiam, (in mulieres enim, vti mos suus est, inuehi peroptat) eo facilius faciet, quod amoris socium inuenit. Quid autem in caussa sit, quam ob rem tam multi puerorum amoribus delectentur, ipse sane non video.

Lege τὸν Χαρικλέα καὶ τὸν ἵππον. Haec deerant in Editione.

SALMASIVS.

1) Μηρίονη] In aliis μηρίονες.

BODEN.

2) Λοιπῆς] Emenda Salmasianam legeque λόπας. In ed. Com. fuit αὐτῆς. Forte edi debebat ἀντίας.

IDEM.

3) Μυχῷ] Forsitan ἐν κοίλῃ τῆς νεὼς, quae erat ima pars nauigii, in quam, qui volebant se abscondere, descendebant.

BERGER.

Etymologicus voc. Μυχαίτατος· Μυχὸς δὲ σημαίνει τὸν ἐνδότατον τόπον, παρὰ τὸ νὺξ, νυχός. Deinde quasi muris latibulum deriuat a μῦς μυχός.

BODEN.

4) Ἐπιχωριάζει] Phocylides etiam morem pueros amandi reprehendit.

Οὐ γὰρ πολὺ ἄμεινον, ὁ Μενέλαος ἔφη, τοῦτο ἐκείνου; καὶ γὰρ 5) ἁπλούστεροι παῖδες γυναικῶν, καὶ τὸ κάλλος αὐτοῖς δριμύτερον εἰς ἡδονήν· Ποῖ δριμύτερον; ἔφην, ὅτι παρακύψαν μόνον οἴχεται, 6) καὶ οὐκ ἀπολαῦσαι δίδωσι τῷ φιλοῦντι, ἀλλ' ἔοικε τῷ τοῦ Ταντάλου πόματι; 7) πολλάκις γὰρ ἐν ᾧ πίνεται, πέφευγεν, καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἐραστὴς οὐχ εὑρὼν πιεῖν. τὸ δὲ ἔτι πινόμενον, ἁρπάζεται * πρὶν ὁ πίνων κορεσθῇ. καὶ οὐκ ἔστιν ἀπὸ παιδὸς ἀπελθεῖν ἐραστὴν ἄλυπον ἔχοντα τὴν ἡδονήν· καταλείπει γὰρ ἔτι διψῶντα.

ΚΕΦΑΛ. λϛ'.

Καὶ ὁ Μενέλαος· Ἀγνοεῖς, ὦ Κλειτοφῶν, ἔφη, τὸ κεφάλαιον τῆς ἡδονῆς. ποθεινὸν γὰρ ἀεὶ τὸ ἀκόρεστον, τὸ μὲν γὰρ εἰς χρῆσιν χρονιώτερον, τῷ κόρῳ μαραίνει τὸ τερπνόν· τὸ δὲ ἁρπαζόμενον καινόν ἐστιν ἀεί, καὶ μᾶλλον ἀνθεῖ. οὐ γὰρ γεγηρακυῖαν ἔχει τὴν ἡδονήν, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσον συνελαττοῦται τῷ χρόνῳ, τοσοῦτον εἰς μέγεθος ἐκτείνεται πόθῳ. καὶ τὸ ῥόδον 1) διὰ τοῦτο τῶν ἄλλων

Πολλοὶ γὰρ λυσσῶσι πρὸς ἄρσενα μῖξιν ἔρωτος.

BERGER.

5) Καὶ γὰρ] Γὰρ deest in ed. Commel. et cod. Bau.

BODEN.

6) Οἴχεται] In editione prima fuit οἴχει. Caeterum hunc locum sibi ob oculos posuisse Aristaenetum Lib. II. Epist. X. v. 35. putat *Abreschius* p. 245. Verba Aristaeneti haec sunt: Χείλη μὲν φαίνει ῥεῦμα· ἀλλ' οὐκ ἀποδίδωσι τὸν καρπὸν τοῦ φιλοῦντος.

IDEM.

7) Ταντάλου πόματι] Explicat ipse

deo. Tum Menelaus: Annon hic, inquit, muliebri longe praestantior est? Mulieribus enim simpliciores pueri sunt, eorumque forma ad mouendos iucunditate sensus vehementior. Atquo pacto, inquam ego, vehementior? An quia, simul atque apparuit, euanescit, nec amanti sui perfruendi potestatem facit, sed Tantali poculo similis videtur? Saepe enim etiam inter bibendum auolat, amansque nihil, quod hauriat, amplius inueniens, abire cogitur. Atque id etiam quod iam haustum est, prius eripitur, quam qui bibit, exsaturetur. Quid, quod fieri nequit, a puero amans vt discedat, quin moerore delibutam voluptatem sentiat: vtpote qui sitiens adhuc deseratur.

CAPVT XXXVI.

Tum Menelaus: At tu, inquit, nescis, o Clitophon, quid in voluptate summum sit. Illud quidem certe optandum est semper, quod nullam satietatem habet. Nam, quae ad fruendum nobis diuturniora sunt, ea delectationem, satietatis fastidio tollunt. Quae vero eripiuntur nonnunquam, recentia semper fiunt, et indies efflorescunt: eorum enim voluptas nunquam senescit: sed quantum iis temporis bre-

 uitate

ipse se *Tatius* Lib. V. p. 333. ed. Salm. Ποταμὸν παρατίθης πολὺν καὶ κωλύεις πίνειν. Τοσοῦτον χρόνον ὕδωρ ἔχουσα διψῶ, ἐν αὐτῇ καθεύδουσα τῇ πηγῇ. Τοιαύτην ἔχω τὴν εὐνὴν, οἵαν ὁ Τάνταλος τὴν τροφήν. Cf. *Homer*. Odyss. XI, 581. it. *Seruius* ad *Virgil*. Aen. VI, 603. IDEM.

[1]) Καὶ τὸ ῥόδον] Copula in multis desideratur. IDEM.

Horat. L. II. od. 3.
Huc vina et vnguenta et nimium breues
Flores amoenae ferre iube rosae. BERGER.

[2]) Κάλ-

λων εὐμορφότερόν ἐςι τῶν φυτῶν, ὅτι τὸ κάλλος αὐτοῦ φεύγει ταχύ. δύο γὰρ ἐγὼ νομίζω κατὰ ἀνθρώπους κάλλει[2]) πλανᾶσθαι, τὸ μὲν οὐράνιον, τὸ δὲ πάνδημον, ὥσπερ τοῦ κάλλους αἱ χορηγοὶ θεαί.[3]) ἀλλὰ τὸ μὲν οὐράνιον ἄχθεται θνητῷ κάλλει δεδεμένον, καὶ ζητεῖ πρὸς οὐρανὸν ταχὺ φεύγειν· τὸ δὲ πάνδημον,[4]) ἔῤῥιπται κάτω, καὶ ἐγχρονίζει περὶ τοῖς σώμασιν. εἰ δὲ καὶ ποιητὴν δεῖ λαβεῖν μάρτυρα τῆς οὐρανίας τοῦ κάλλους ἀνόδου, ἄκουσον Ομήρου,[5]) λέγοντος.

*Τὸν καὶ ἀνηρείψαντο θεοὶ Διὶ οἰνοχοεύειν
Κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἵν' ἀθανάτοισι μετείη.

Οὐδεμία δὲ ἀνίετο ἤ ποτε[6]) εἰς οὐρανὸς διὰ κάλλος γυνή. καὶ γὰρ γυναιξὶν κεκοινώνηκεν ὁ Ζεύς. ἀλλὰ Ἀλκμήνην μὲν ἔχει πένθος καὶ φυγή·[7]) Δανάην[8]) δὲ, λάρναξ καὶ θάλασσα·

[2]) Κάλλει] Male in editionibus erat κάλλη.

BODEN.

[3]) Αἱ χορηγοὶ θεαί] Desunt in cod. Bauarico et Commel. edit. restitutae e cod. Florentino.

IDEM.

[4]) Πάνδημον] Duae statuebantur Veneres, Caelestis, ac Vulgaris seu Popularis. Illius ex ebore et auro signum fuit Phidiae opus, cuius pes alter testudinem premebat; huius ex aere simulacrum, capro insidentis, opus Scopae. *Pausan.* Eliac. post. c. 25 et *Plato* in Symposio p. 180. Tom. III. Haec libidinum mater impurarum, illa praeses amoris, a cupiditate corporis alieni, omnique labe humana carentis, quare eius sacris vino, tamquam omnis intemperantiae caussa, interdictum fuit. Ad has forte Tatius voluit adludere.

IDEM.

[5]) Ομήρου] Iliad. XX, 234. In vtraque editione hi versus corrupte excitantur. - Loquitur de Ganymede rapto. Verte:

Incensi forma quem dii rapuere, Tonantis

Vt

nitate demitur, tantum desiderii magnitudine accedit: prop, tereaque plantis aliis rosa formosior iudicatur, quod pulchritudo eius breui deflorescit. Sane vero duas ego inter mortales pulchritudines vagari censeo, coelestem alteram, alteram vulgarem: quae quasi formae largitrices deae sunt. Coelestis mortali formae adiungi moleste fert, eoque ad coelum quamprimum euolare nititur. Vulgaris humi serpit, corporibusque adhaeret. quod si pulchritudinis ad coelum volantis testem poetam adhibere oporteat, Homeri versus hosce audi:

Incensi forma quem dii rapuere, Tonanti
Pocula vt ambrosio miscere plena liquore,
Exigeretque suum diis cum immortalibus aeuum.

Nulla vero mulier pulchritudinis gratia in coelum vnquam ascendit, quamuis cum mulieribus consueuerit Iupiter: sed Alcmena in luctum incidit, ac fugere coacta est: Danaen ar-

Vt pocillator cum diuis exigat aeuum.
IDEM.

Deerat in libris omnibus αἰὼ, quod reposuimus ex poeta.
SALMASIVS.

6) Οὐδεμία δὲ ἀνέβη ποτε] Ita correxi Salmasianam e Cod. Bau. et editione prima. Fuit in illa Οὐδεὶς δὲ ἀνέβη ποτέ.
BODEN.

7) Φυγὴ] Negat enim Hyginus fab. XXIX. Amphitruonem, maritum, ex illa die, qua Iupiter cum Alcmena rem habuerit, iterum cum ea concubuisse. De dolore, e Iouis abitu concepto, Alcmena apud *Plautum* in Amphitr. Act. I. Sc. 3. *Lacrumantem ex abitu concinnas tu tuam vxorem.* Cf. Act. II. Sc. 2. Forte fugam ob Iunonis odium petiit. Verosimillimum tamen, fugisse ob Herculis furorem. *Seneca* Herc. Oet. Act. IV. 1406.

- Cur deinde latebras aut fugam vecors petam?
Obire forti meruit Alcmene manu. ID.

8) An-

λασσα· Σεμέλη 9) δὲ πυρὸς γέγονε τροφή. ἂν δὲ μειρακίᾳ Φρυγὸς 10) ἐρασθῇ, τὸν οὐρανὸν αὐτῷ δίδωσιν, ἵνα καὶ συνοικῇ, καὶ οἰνοχόον ἔχῃ 11) τοῦ νέκταρος· ἡ δὲ πρότερον διάκονος τῆς τιμῆς ἐξέωσται. ἦν γὰρ, οἶμαι, γυνή. 12)

ΚΕΦΑΛ. λζ΄.

Υπολαβὼν οὖν ἐγώ· Καὶ μὴν οὐράνιον, ἔφην, ἔοικε μᾶλλον εἶναι 1) τὸ τῶν γυναικῶν κάλλος, ὅσον μὴ ταχὺ φθείρεται. ἐγγὺς γὰρ τοῦ θείου τὸ ἄφθαρτον. τὸ δὲ κινούμενον ἐν φθορᾷ θνητὴν τὴν φύσιν μιμούμενον, οὐκ οὐράνιον

8) Δανάην] Haec a patre, quod se dixerat e Ioue peperisse, caesa prius nutrice, in arcam ligneam inclusa atque in mare deiecta. *Apol. Argon.* L. IV. Οἵα δὲ καὶ Δανάη πόντῳ ἔνι πήματ' ἀνέτλη πατρὸς ἀτασθαλίῃσι. Cf. *Apollodori* Bibl. L. II. p. 72. IDEM.

9) Σεμέλη] Vid. *Apollod.* L. III. p. 138. *Ouid.* Metam. L. III. fab. 3. IDEM.

10) Μειρακίῳ Φρυγὸς] Ganymedis, qui filius Trois ex Callirrhoe fuit. *Apollod.* L. III. p. 179. IDEM.

Μειρακίῳ] Bene Grotius hanc in rem disputat de ver. Christ. rel. L. II. §. 14. Quam partem neglectu habitam a paganis haud mirum est, cum eorum, quos colerent, Deorum stupra et adulteria narrarentur. Quid? quod et concubitus marium cum maribus Deorum exemplis defendebantur: in quorum numerum eo merito relati olim Ganymedes postea Artinous; quod flagitium apud Muhametistas quoque frequens est, apud Sinenses et gentes alias etiam pro licito: a Graeciae autem Philosophis in id laboratum videtur, vt rei turpi honestum nomen imponeretur. Non quidem apud omnes Graecorum philosophos honesto nomine venit hoc flagitium. *Xenoph.* in Sympos. ἐκ δὲ τῆς ἀναιδοῦς ὁμιλίας πολλὰ ἤδη καὶ ἀνόσια πεπραγμένα. BERGER.

11) Ἔχῃ] In editionibus ἔχει. Melius libri quidam ἔχῃ. BOD.

12) Γυ-

ea et mare suscepit: Semelen ignis absumpsit. Cum autem Phrygii adolescentis amore captus esset, in coelum eum sustulit. quo et vna secum habitaret, et nectar misceret, priore administratore, mulierem enim fuisse puto, abdicato.

CAPVT XXXVII.

Tum ego sermone arrepto: Coelestis magis, inquam, mulierum forma mihi esse videtur, ea potissimum ratione, quod earum forma non admodum cito interit. Prope enim ad diuinitatem accedit, quod ab interitu longe abest,

m) Γυνή] Hebe. *Virgilius* Aeneid. I, 31.

— *rapti Ganymedis honores.*

Ad haec verba *Seruius*: Honores — dixit propter ministerium poculorum, ad quod receptus est, remota Hebe, Iunonis filia, quae Ioui bibere ministrabat. Similis hinc nostri locus: τῆς τιμῆς ἐξέωσται. Addidit auctor, οἶμαι. Nam eamdem aliquando Γανυμήδαν vocatam fuisse in Corinthiacis testatur *Pausanias*, c. 13. Vid. etiam *Casaubonus* ad *Strabonem* L. VIII. p. 382. *Homer*. Iliad. L. IV. statim ab initio:

Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη
Νέκταρ ἐῳνοχόει.

IDEM.

d) Καὶ μὴν οὐράνιον, ἔφην, ἔοικε μᾶλλον εἶναι] Ita Editio, vt et Anglicanus liber. In aliis: Καὶ μὴν οὐράνιον ἔφην ἐοικέναι τὸ τῶν γυναικῶν κάλλος. Operae deinde pessime locum interpolarunt, hoc modo, οὐράνιον ἔοικε μᾶλλον εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν γένος, κάλλος αὐτῶν μὴ ταχὺ φθείρεται. Scriptum erat in Editione: τὸ τῶν γυναικῶν γένος, κάλλος αὐτῶν μὴ ταχὺ φθείρεται. Mendose pro ὅσον. Nam ita in Anglicano. Sed et illud γένος varians est lectio pro κάλλος. Nam in aliis libris legebatur γένος, in aliis κάλλος. Sic igitur reponendum ex melioribus codicibus, atque ita edi iusseramus: Οὐράνιον, ἔφην, ἔοικε μᾶλλον εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν κάλλος, ὅσον μὴ ταχὺ φθείρεται. *Videtur magis caelestis esse mulierum forma; quatenus*

λασσα· Σεμέλη 9) δὲ πυρὸς γέγονε τροφή. ἐὰν δὲ μειρακίου Φρυγὸς 10) ἐρασθῇ, τὸν οὐρανὸν αὐτῷ δίδωσιν, ἵνα καὶ συνοικῇ, καὶ οἰνοχόον ἔχῃ 11) τοῦ νέκταρος· ἡ δὲ πρότερον διάκονος τῆς τιμῆς ἐξέωσται. ἦν γάρ, οἶμαι, γυνή. 12)

ΚΕΦΑΛ. λζ'.

Ὑπολαβὼν οὖν ἐγώ· Καὶ μὴν οὐράνιον, ἔφην, ἔοικε μᾶλλον εἶναι 1) τὸ τῶν γυναικῶν κάλλος, ὅσον μὴ ταχὺ φθείρεται. ἐγγὺς γὰρ τοῦ θείου τὸ ἄφθαρτον. τὸ δὲ κινούμενον ἐν φθορᾷ θνητὴν τὴν φύσιν μιμούμενον, οὐκ

οὐράνιον

8) Δανάην] Haec a patre, quod se dixerat e Ioue peperisse, caesa prius nutrice, in arcam ligneam inclusa atque in mare deiecta. *Apol. Argon.* L. IV. Οἵα δὲ καὶ Δανάη πόντῳ ἔνι πήματ' ἀνέτλη πατρὸς ἀτασθαλίῃσι. Cf. *Apollodori* Bibl. L. II. p. 72. IDEM.

9) Σεμέλη] Vid. *Apollod.* L. III. p. 138. *Ouid.* Metam. L. III. fab. 3. IDEM.

10) Μειρακίου Φρυγὸς] Ganymedis, qui filius Trois ex Callirrhoe fuit. *Apollod.* L. III. p. 179. IDEM.

Μειρακίου] Bene Grotius hanc in rem disputat de ver. Christ. rel. L. II. §. 14. Quam partem neglectu habitam a paganis haud mirum est, cum eorum, quos colerent, Deorum stupra et adulteria narrarentur. Quid? quod et concubitus marium cum maribus Deorum exemplis defendebantur: in quorum numerum eo merito relati olim Ganymedes postea Antinous; quod flagitium apud Muhametistas quoque frequens est, apud Sinenses et gentes alias etiam pro licito: a Graeciae autem Philosophis in id laboratum videtur, vt rei turpi honestum nomen imponeretur. Non quidem apud omnes Graecorum philosophos honesto nomine venit hoc flagitium. *Xenoph.* in Sympos. ἐκ δὲ τῆς ἀναιδοῦς ὁμιλίας πολλὰ ἤδη καὶ ἀνόσια πεπραγμένα. BERGER.

11) Ἔχῃ] In editionibus ἔχει. Melius libri quidam ἔχῃ. BOD.

12) Γυ-

ea et mare suscepit: Semelen ignis absumpsit. Cum autem Phrygii adolescentis amore captus esset, in coelum eum sustulit, quo et vna secum habitaret, et nectar misceret, priore administratore, mulierem enim fuisse puto, abdicato.

CAPVT XXXVII.

Tum ego sermone arrepto: Coelestis magis, inquam, mulierum forma mihi esse videtur, ea potissimum ratione, quod earum forma non admodum cito interit. Prope enim ad diuinitatem accedit, quod ab interitu longe abest,

 Con-

n) Γυνή] Hebe. *Virgilius* Aeneid. I, 31.

— *rapti Ganymedis honores.*

Ad haec verba *Seruius:* Honores — dixit propter ministerium poculorum, ad quod receptus est, remota Hebe, Iunonis filia, quae Ioui bibere ministrabat. Similis hinc nostri locus: τῆς τιμῆς ἐξίωσται. Addidit auctor, οἶμαι. Nam eamdem aliquando Γανυμήδαν vocatam fuisse in Corinthiacis testatur *Pausanias*, c. 13. Vid. etiam *Casaubonus* ad *Strabonem* L. VIII. p. 382. *Homer.* Iliad. L. IV. statim ab initio:

Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη
Νέκταρ ἐνῳνοχόει.

IDEM.

o) Καὶ μὴν οὐράνιον, ἔφην, ἔοικε μᾶλλον εἶναι] Ita Editio, vt et Anglicanus liber. In aliis: Καὶ μὴν οὐράνιον ἔφην ἐοικέναι τὸ τῶν γυναικῶν κάλλος. Operae deinde pessime locum interpolarunt, hoc modo, οὐράνιον ἔοικε μᾶλλον εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν γένος, κάλλος αὐτῶν μὴ ταχὺ φθείρεται. Scriptum erat in Editione: τὸ τῶν γυναικῶν γένος, κάλλος αὐτῶν μὴ ταχὺ φθείρεται. Mendose pro ὅσον. Nam ita in Anglicano. Sed et illud γένος varians est lectio pro κάλλος. Nam in aliis libris legebatur γένος, in aliis κάλλος. Sic igitur reponendum ex melioribus codicibus, atque ita edi iusseramus: Οὐράνιον, ἔφην, ἔοικε μᾶλλον εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν κάλλος, ὅσον μὴ ταχὺ φθείρεται. *Videtur magis caelestis esse mulierum forma; quatenus* non

οὐράνιόν ἐστιν, ἀλλὰ πάνδημον. ἠράσθη μειρακίου Φρυγός, ἀνήγαγεν εἰς οὐρανοὺς τὸν Φρύγα. τὸ δὲ κάλλος τῶν γυναικῶν αὐτὸν τὸν Δία κατήγαγεν ἐξ οὐρανοῦ· διὰ γυναῖκά ποτε Ζεὺς ἐμυκήσατο· 2) διὰ γυναῖκά ποτε Σάτυρος 3) ὠρχήσατο, καὶ χρυσὸν 4) πεποίηκεν ἑαυτὸν ἄλλῃ γυναικί. οἰνοχοείτω 5) μὲν Γανυμήδης, μετὰ δὲ τῶν θεῶν Ἥρα πινέτω, * ἵνα ἔχῃ διάκονον μειράκιον γυνή. ἐλεῶ δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν ἁρπαγήν. καὶ ὄρνις ἐπ' αὐτὸν κατέβη ὠμηστής, ὁ δὲ ἀναρπαστὸς γενόμενος ὑβρίζεται, 6) καὶ ἔοικεν τυραννουμένῳ· καὶ τὸ θέαμά ἐστιν αἴσχιστον, μειράκιον ἐξ ὀνύχων κρεμάμενον. 7) Σεμέλην δὲ

εἰς

non cito deperit. Corrector lectionem, quae hic edita est, concinnauit ex interpretis versione, quae sic habet: *Atqui caeleste, inquam, mulierum genus mihi esse videtur, ea potissimum ratione, quod earum forma non admodum cito perit.* At ridiculum de mulierum genere, quod non magis caeleste ac immortale, quam puerorum. Nam de forma amborum hic tantum mota est quaestio.

SALMASIUS.

2) Ἐμυκήσατο] *Μυκᾶσθαι* quidem de rugitu leonum apud *Theocritum* vsurpatur Idyll. XXXIII, 20. Comparatur ibi matris vlulatus, capite filii sublato, cum foetae leaenae mugitu:

Μάτηρ μὲν κεφαλὰν μυκήσατο
παιδὸς ἑλοῖσα,

Ὅσσον τις τοκάδος τελέθει μύ-
κημα λεαίνης.

Et apud *Oppianum Cyneget.* L. IV.

Μυκᾶται βρύχημα πελώριον.

Sed haec κατάχρησις, in ipsa Apocal. X, 3. obuia, quam Seneca etiam in Hercule Oeteo expressit:

*Aeger recliui pectore admu-
git leo.*

Proprie buculis tribuitur, vt in Aiace Sophoclis v. 322. Ταῦρος ὣς μυκώμενος et *Homer.* Odyss. K. 413. Littera M enim, quam mugientem vocat *Quinctil.* Lib. XII. c. 10. optime boum vocem prodit. Hinc Baccho tribuitur, sub tauri etiam forma culto, ab *Aristophane* in *Ranis* Act. II. Sc. 4. et fluuiis, quibus poetae

multa

Contra, non coeleste, sed terrenum vocari debet, quicquid interitui proximum est, dum mortalem imitatur naturam. Phrygium quidem adolescentem dilexit Iupiter, atque in coelum sustulit: sed idem etiam de coelo a muliebri forma detractus est. saneque mulieris causa in taurum quondam se commutauit. Eadem de re satyri formam induit, atque in aurum se conuertit. Misceat sane diis vinum Ganymedes, dum cum iis Iuno quoque accumbat, quo etiam mulier adolescentem habeat administratorem. Me vero raptus quoque illius miseret: crudiuora enim auis eum rapuit: contumeliaque affecit non admodum ab ea diuersa, quam tyrannide oppressi

 per-

multa de bobus tribuunt, vt Xantho apud *Homerum* Iliad. Φ. 237. Μεμυκὼς ἠΰτε ταῦρος, et sequ. libro *Tatii* Tempestati. Itaque vocabulum hoc selectum est ad designandum Iouem, tauri personam in raptu Europae induentem.

BODEN.

3) Σάτυρος] Orae exemplaris adscriptum Σάτυρον pro coniectura. Nullus enim codicum aliter, quam editum. Sistitur Iupiter, Satyri sumto habitu, Antiopam, Nyctei filiam, corrumpens. *Apollod.* III. p. 144. Canit *Ouidius* Met. VI, 110.

Addidit, vt Satyri caelatus imagine pulchram
Iupiter implerit gemino Nycteida foetu.

Habes fabulam in gemma Lippertianae dactyliothecae Mill. I. n. 31. expressam atque eleganter depictam a Vandyckio in museo Dusseldorpiensi.

IDEM.

4) Χρυσὸν] In sinu Danaes. Hinc Iupiter apud *Lucianum* Dial. deor. II. Μηδὲν ἴσθι ὃ μὴ πεποίηκάς με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετόν.

IDEM.

5) Οἰνοχοείτω] In edit. Heidelb. οἰνοχοείην, quod emendandum οἰνοχοείη. Melius tamen Salmasiana e libris οἰνοχοείτω. Sequitur enim πινέτω.

IDEM.

6) Ὑβρίζεται] In libris quibusdam ὑβρίζετο. IDEM.

7) Μειράκιον ἐξ ὀνύχων κρεμάμενον

εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγεν, οὐκ ὄρνις ὠμηστής, ἀλλὰ πῦρ.8) καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ διὰ πυρός τις ἀναβαίνει εἰς 9) οὐρανόν. οὕτως ἀνέβη Ἡρακλῆς. εἰ δὲ Δανάης τὴν λάρνακα 10) γελᾷς, πῶς τὸν Περσέα 11) σιωπᾷς; Ἀλκμήνῃ δὲ τοῦτο μόνον δῶρον ἀρκεῖ, ὅτι δι' αὐτὴν ἔκλεψεν ὁ Ζεὺς τρεῖς ὅλους ἡλίους.12) Εἰ δὲ δεῖ μεθέντα τὰς μυθολογίας, αὐτὴν εἰπεῖν τὴν ἐν τοῖς ἔργοις ἡδονήν· ἐγὼ μὲν

νοι] Hodie, quantum eſt pictorum, qui Ganymedis raptum repraeſentarit, aquilae inequitantem faciunt, quum tota poetarum antiquitas dicat, eum ita raptum ab aquila fuiſſe, vt vnguibus eius inhaereret per crines dependulus. Quod obiter hic notatum volui, vt deinceps errorem corrigant. Poſſem, quod dico, multis poetarum teſtimoniis probare.

SALMASIVS

Clitophon dolet Ganymedis dolorem, aquilae vnguibus aduncis male carpti, ipſumque raptum θέαμα αἴσχιστον vocat, quod contra decorum. Siue Iupiter ipſe fuerit aquila, vt e Luciano adparet, ſiue armiger eius dilectum puerum in caelum ſuſtulerit, certe puer tam male habitus non eſt, vt vultu diſtorto prodiderit dolorem. Leochares, ſtatuarius, igitur rectius fecit aquilam ſentientem, quid rapiat in Ganymede, et cui ferat, parcentem vnguibus etiam per veſtem. Sic Annibal Caraccius pinxit Ganymedem tranquillo vultu, iure laudatus cum I. B. M. Petro, idem obſeruante, ab Hagedornio, maximo venuſti decorique cenſore in Obſeruatt. de pictura pag. 104. Vt noſter, indigne *Rembrandus* hanc fabulam delineauit, in Muſeo Dreſenenſi conſpiciendam. Digniſſime vero *Martialis* I, 7, 1.

Aethereas aquila puerum portante per auras
Illaeſum timidis vnguibus haeſit onus.

De his plura contuli in comment. II. *de artifice, ea, quae ſibi non conueniunt, fingente, poetae monitore*, pag. 12 ſeqq. Quod ad ipſum commentum de Ganymede attinet, ſubſcribo ſententiae *Schroeckhii* amiciſſimi, ex *Arnobio* L. V. adu. gentes

perpetiuntur. cum alioqui aspectu etiam foedum sit adolescentem ex vnguibus pendentem spectare. Semelen non crudiuora volucris, sed flamma, in coelum sustulit. Nec vero mirum tibi videatur, aliquos ab igne sublatos in coelum ascendisse: neque enim Hercules alio pacto ascendit. Quod si Danaes arcam rides, cur Persei mentionem non facis? Alcmenae illud vnum munus satis fuit, Iouem tres integros eius causa dies mundo eripuisse. Ac fabulis omissis, verae voluptatis,

tes probantis, fuisse raptum huius pueri ad consecrandos turpissimos amores excogitatum. Vide not. 126 ad Banierii Mythol. Tom. V.

BODEN.

8) Πῦρ] Hinc *Ouidius* III, 309. dona iugalia vocat. Ipsam fabulam describunt *Orphica* in carm. Σεμέλης θυμίαμα. *Apollod.* L. III. p. 171. *Hygin.* fab. 179. *Diod. Sic.* L. III. p. 198. edit. Rhodom. caet.

IDEM.

9) Εἰς οὐρανὸν] Cod. Bauar. Angl. et edit. εἰς τὸν οὐρανόν.

IDEM.

10) Τὴν λάρνακα] Restitui e libris et editione prima. Salmasius praetulerat τὸν λάρνακα.

IDEM.

11) Περσέα] *Persea, quem pluuio Danae conceperat auro, Ouidius* Met. IV, 611. *Apollod.* Bibl. L. II. p. 89. *Hygin.* fab. 63. describunt. Dicitur cum matre eidem inclusus arcae ab Acrisio auo atque in mare coniectus.

IDEM.

12) Τρεῖς ὅλας ἡλίους] *Hyginus* fab. 29. modo vnum diem vsurpasse, duas vero noctes congeminasse testatur. Seneca noctis horis geminatis Phoebum tardius tradit agitasse currus Agamemn. v. 816. Duas etiam noctes commissas *Ouidius* putat, *Amor.* I, 3. et *Propert.* II, 18. *Plautus* tamen noctem vnam, eamque longiorem fuisse existimat, *Amphitruonis* Prolog. v. 113. et Act. I, 3, 50. Sunt vero, qui cum *Achille* malint tres noctes fingere, vnde Hercules etiam dictus ab Schol. Hom. ad Iliad. ξ, 323. Τριεσπέρος et Τρισέληνος, a *Pallad.* in Anthol. L. I, f. 38, 9. E pluribus

μὲν πρωτόπειρος ὢν εἰς γυναῖκας,[13]) ὅσον ὁμιλῆσαι ταῖς εἰς Ἀφροδίτην πωλουμέναις, ἄλλος γὰρ ἂν ἴσως εἰπεῖν τι καὶ[14]) πλέον ἔχοι μεμυημένος· εἰρήσεται δέ μοι, κἂν μετρίως ἔχω πείρας. γυναιξὶ μὲν οὖν ὑγρὸν μὲν τὸ σῶμα ἐν ταῖς συμπλοκαῖς· μαλθακὰ[15]) δὲ τὰ χείλη πρὸς τὰ φιλήματα. καὶ διὰ τοῦτο μὲν ἔχει τὸ σῶμα ἐν τοῖς ἀγκαλίσμασιν, ἐν δὲ ταῖς σαρξὶν ὅλον ἐνηρμοσμένον.[16]) ὁ δὲ συγγινόμενος προσβάλλει τὴν ἡδονὴν * ἐγγίζει δὲ τοῖς χείλεσιν ὥσπερ σφραγῖδας[17]) τὰ φιλήματα. φιλεῖ δὲ τέχνῃ, καὶ σκευάζει τὰ φιλήματα γλυκύτερον. οὐ γὰρ μόνον ἐθέλει φιλεῖν τοῖς χείλεσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀδοῦσι[18]) συμβάλλεται, καὶ περὶ τὸ τοῦ φιλοῦντος στόμα βόσκεται, καὶ δάκνει τὰ φιλήματα.[19]) ἔχει δέ τινα[20]) καὶ μαστὸς ἐπαφώμενος ἰδίαν ἡδονήν. ἐν

δὲ

ribus vnum produco *Apollod.* Bibl. L. II. p. 82. IDEM.

[13]) Πρωτόπειρος ὢν εἰς γυναῖκας] Ita repoſuimus pro vulgata πρωτόπειρος εὐγενὴς γυναικός. Quomodo habet et codex Anglicanus, hac etiam in parte vitioſus. SALMASIVS.

[14]) Καὶ] abeſt ab edit. pr. et libris nonnullis. In ſequenti perperam legitur apud Commel. μεμνημένος.

BODEN.

[15]) Μαλθακὰ] Forte legendum μαλακά. IDEM.

[16]) Ὅλον ἐνηρμοσμένον] Libri ὅλως ἐνηρμοσμένην. Et paullo poſt Editio male habuit ὁ δὲ συγγινόμενος προσβαίνει τὴν ἡδονήν. Pro προσβάλλει, quod reſtituimus, alii libri habent περιβάλλει. Sicut etiam legit et ſequutus eſt interpres Latinus, dum vertit, *qui ad mulierem ſe adplicat, is vere voluptatem complectitur*. At, προσβάλλει ἡδονήν, eſt, *voluptatem ſpirat, flagrat*, vt, προσβάλλει ὀδμήν. Sed verius eſt, hoc eſſe pro adfricare voluptatem et preſſius adfigere. Quod et ſequentia confirmant, ἐγγίζει δὲ τοῖς χείλεσι ὥσπερ σφραγῖδας τὰ φιλήματα. *Et imprimit labris, tanquam* *ſigil-*

tis, quae muliebri ex vſu percipitur, mentionem facere opus eſt. Ego mulieres primum modo expertus, quantum quidem cum iis, quae pretio proſtant, licuit, forte enim experientior *aliquis* plura dicere queat, ego, inquam, tametſi huius rei modicus mihi vſus adſit, dicam tamen, corpus amplexatu tenerum, labra baſiatu mollia eſſe. Atque hac de cauſſa mulier cum vlnas, tum carnem, ad id omnino apte conformata ſortita eſt. Sane qui ad mulierem ſeſe applicat, is vere voluptatem amplectitur, labrisque oſcula, tanquam qui ſigna in epiſtolis apponit, imprimit. Illa vero artificioſe oſculatur, maioreque condita ſuauitate baſia praebet: non ſolum enim labris ſuauiari ſat habet, ſed etiam dentibus confligit, et circum baſiantis ora depaſcitur, ac baſia ipſa mandit. Iam vero etiam in mammarum attrectatu non aſpernanda quaedam in-eſt

ſigilla, oſcula. Poſſet tamen etiam legi, προσβάλλει τῇ ἡδονῇ. Id eſt, ſeſe voluptati applicat, qui cum muliere congreditur. Nam προσβάλλειν eſt, προσέρχεσθαι. Et regit dandi caſum hoc ſenſu. Verior prior expoſitio. SALMASIVS.

17) Σφραγῖδας] Cod. Bau. et edit. C. σφραγίδες, alii σφραγιδων. Et paullo poſt θίλει pro ἐθέλει. BODEN.

18) Οἷόν τι] *Horat.* L. I. od. 13.

— *Siue puer furens*
Impreſſit memorem dente labris notam.

Non, ſi me ſatis audias,
Speres perpetuum dulcia barbare
Laedentem oſcula.

Haec ſcite et affabre imitatus eſt *Leſſingius:*

Dann fühl ich ſie, die ſüßen Küſſe,
Die ein barbar'ſcher Kuß verletzt.

BERGER.

19) Δάκνει τὰ φιλήματα] Simili modo *Longus* L. I. p. 238 edit. Commel. Δάκνει τὸ φίλημα τὴν καρδίαν. BODEN.

20) Ἔχει δέ τινα] Edit. Heid. c. libris nonnullis: ἔχει δέ τι.

Sequi-

δὲ τῇ τῆς Ἀφροδίτης ἀκμῇ, οἰστρεῖ μὲν ὑφ' ἡδονῆς· περικέχηνε δὲ φιλοῦσα καὶ μαίνεται. αἱ δὲ γλῶτται 21) τοῦτον τὸν χρόνον φοιτῶσιν ἀλλήλαις εἰς ὁμιλίαν, καὶ ὡς δύνανται βιάζονται κἀκεῖναι φιλεῖν. σὺ δὲ μείζονα ποιεῖς τὴν ἡδονὴν, ἀνοίγων τὰ φιλήματα. πρὸς δὲ τὸ τέρμα 22) αὐτῆς τῆς Ἀφροδίτης ἡ γυνὴ γενομένη πέφυκεν ἀσθμαίνειν ὑπὸ καυματώδους ἡδονῆς. τὸ δὲ ἆσθμα σὺν πνεύματι ἐρωτικῷ μέχρι τῶν τοῦ στόματος χειλέων 23) ἀναθοροῦν, συντυγχάνει πλανωμένῳ τῷ φιλήματι, καὶ ζητοῦντι καταβῆναι κάτω. ἀναστρέφει δὲ 24) σὺν ἄσθματι καὶ τὸ φίλημα, καὶ μιχθὲν ἕπεται, καὶ βάλλει τὴν καρδίαν. ἡ δὲ ταραχθεῖσα τῷ φιλήματι, πάλλεται. εἰ δὲ μὴ τοῖς σπλάγχνοις ἦν δεδεμένη, ἠκολούθησεν ἂν ἑλκυσθεῖσα τοῖς φιλήμασιν. 25) Παίδων δὲ φιλήματα μὲν *ἀπαίδευτα, περιπλοκαὶ δὲ ἀμαθεῖς, Ἀφροδίτη δὲ ἀργὴ, 26) ἡδονῆς δὲ οὐδέν.

ΚΕΦΑΛ.

Sequitur μαζὸς ibidem pro μαστός. Compara *Aristaeneti* L. II. Epist. VII. Εἰ δὲ τὴν χεῖρα τῷ στέρνῳ προσαγάγῃς ὄψῃ τὸ πήδημα.

IDEM.

21) Γλῶτται] Latinis hoc est *collabellare*. Ita *Laberius* apud *Nonnum* II, 168.

Peranna, collabella osculum.

IDEM.

22) Τέρμα] Legebatur in Editione, πρὸς δὲ τὸ τέλημα. Quam lectionem sine dubio effinxerant, qui illi Editioni praefuere, ex scriptura Palatini codicis πρὸς τὸ τέλμα. Nam ita etiam in Anglicano et aliis quibusdam. Sed verum est, quod nos reposuimus, τέρμα.

SALMASIUS.

23) Χειλέων] Edit. prima χαλῶν. Similis est descriptio in *Aristaeneti* epistola VII. L. II. Μέμικται δὲ ἁπαλῷ μὲν ἱδρῶτι, θερμῷ δὲ καὶ πολλῷ τῷ τοῦ πνεύματος ῥεύματι· τὸ δὲ ἆσθμα πνεῖ ἐγγὺς μὲν τοῦ στόματος ἡ καρδία, ἡ δὲ ψυχὴ τῶν θυρῶν.

BODEN.

24) Ἀναστρέφει τι] Editio Com-

mel.

est iucunditas. In ipso autem venerei complexus calore, voluptate, quasi oestro, concitata, et basians mordet, et insanit: tum linguae mutuo concurrunt, ac se ipsas, quoad eius fieri potest, osculari nituntur. Tu vero basia in apertum proferens voluptatem reddis maiorem. Sub ipsum congressus finem dulcedinis ardore quodam victa mulier anhelare consueuit, anhelitus autem huiusmodi amatorio spiritu comitatus ad summa labra peruenit, errantique osculo, et ad imas pectoris parteis descendere quaerenti obuiam fit. Tunc basium ipso cum anhelitu regreditur, amboque in vnum coeuntes cor pulsant, quod basio conturbatum salit: ac, nisi visceribus nexum haereret, sequeretur vtique, et cum basiis ascenderet. Puerorum oscula rudia sunt, complexus indocti, venus languida, omnique prorsus iucunditate destituta.

CAPVT

mel. ἀνατρέφοντι. Quod idem est. *sursum per basia ereperet.*

IDEM.

25) Ἠκολούθησεν ἂν ἑλκυσθεῖσα τοῖς φιλήμασιν] Ita et Anglicanus. Legitur in Florentino et in Regiis: ἠκολούθησεν ἂν καὶ ἀνείλκυσεν αὐτὴν ἄνω τοῖς φιλήμασιν. Videtur et sic reperisse in suis libris interpres, qui Latine reddidit: *Sequeretur vtique, et cum basiis adscenderet.* An legendum: Καὶ ἀνείρπυσεν αὐτὴ ἄνω; *Cor ipsum, si non teneretur visceribus sequeretur, et*

SALMASIVS.

26) Ἀφροδίτη δὲ ἀργή] Adscriptum orae meae editionis, nescio, vtrum pro varia lectione, an pro coniectura, ἀργεῖ. Fauent vulgatae libri et orationis series. Exprimit illud *Ouidius* A. A. II, 683.

Odi concubitus, qui non vtrumque resoluunt:
Hoc est, cur pueri tangar amore minus.

BODEN.

*) Ter-

ΚΕΦΑΛ. λκ'.

Καὶ ὁ Μενέλαος· Ἀλλὰ σύ μοι δοκεῖς, ἔφη, μὴ πρωτόπειρος, ἀλλὰ γέρων εἰς Ἀφροδίτην τυγχάνειν· τοσαύτας ἡμῖν κατέχεας γυναικῶν περιεργίας.[1]) ἐν μέρει δὲ καὶ τὰ τῶν παίδων ἀντάκεσον. γυναιξὶ μὲν γὰρ πάντα ἐπίπλαστα, καὶ τὰ ῥήματα[2]) καὶ τὰ σχήματα, κἂν εἶναι δόξῃ καλὴ, τῶν ἀλειμμάτων ἡ πολυπράγμων μηχανή.[3]) καὶ ἔστιν αὐτῆς τὸ κάλλος ἢ μύρων, ἢ τριχῶν βαφῆς,

[1]) Τοσαύτας ἡμῖν κατέχεας γυναικῶν περιεργίας] Non adsequutus est interpres Latinus vocabuli περιεργίας vim. Vertit: *ita multas nobis mulierum curiositates enumerasti.* Plus significat περιεργία. Aperte *Quinctilianus*, Inst. Or. VIII, 3. *Est etiam, quae περιεργία vocatur, superuacua (vt sic dixerim,) operositas, vt a diligenti curiosus, et a religione superstitio distat.* De pictoribus vsurpat *Plinius*, hist nat. XXXV, 10. Exponit Menelao Clitophon, quas voluptates puellarum amores prae illis, puerorum, habeant. Scilicet istae constant subtiliori quodam ac putidiori, aut, quod sic fas est dicere, tenello et delicatiori modo, artibus meditatis ac ingeniosa lasciuia, animum amatoris libidinosum cum delectabili varietate sustentandi. Expressit apposite *Horatius*, III. od. 6. per *artibus fingere sese, et incestos amores meditari.*

Matura virgo, fingitur artibus
Iam nunc, et incestos amores
De tenero meditatur vngui.

Adduxerat igitur pag. 147. Clitophon: φιλεῖ τέχνῃ — — οὐ γὰρ μόνον ἐθέλει φιλεῖν τοῖς χείλεσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀδοῦσι συμβάλλεται, καὶ περὶ τὸ τοῦ φιλοῦντος στόμα βόσκεται, καὶ δάκνει τὰ φιλήματα. Et iterum: περιτέχνως φιλοῦσα. Et alias proteruitatum luxuries profert in sequentibus, quas non describam. Circa fin. libri II. p. 151. eleganter: τὰ φιλήματα σοφίαν ἔχει γυναικείαν, *oscula muliebrem sapientiam spirant*, aut, quomodo Latina versio: *basia muliebrem diligentiam sapiunt.* Περιεργία itaque h. l. exquisita nimis

CAPVT XXXVIII.

Tum Menelaus: Tu quidem certe, inquit, non Venerem nunc primum attigisse, verum in ea consenuisse mihi videris, ita multas nobis mulierum curiositates enumerasti. Sed vicissim tu quoque audi, quaenam e puerorum amoribus voluptas percipiatur. In muliere cum verba tum reliqua omnia fucis plena sunt: ac si qua formosa videatur, ea est operosa pigmentorum moles: cuius forma omnis alia

mis et anxia diligentia est in placendo alteri, et delectando. Talem *Eustathius* habet, Lib. I. pag. 26. de Ismene: καὶ τέλος ἀμύττουσα τοῖς ὄνυξι γαργαλίζει με. (scil. Ismeniam.) Et sic transfer *Tatii* verba: τοσαύτας ἡμῖν κ. γ. π. *tam multa nobis effudisti mulierum meditata lasciuiarum artificia.* Cuiusmodi in *Petronio*, ac *Luciani* asino, aliisque, subinde occurrunt. Pudori hoc loco consulendum. CARPZOVIVS.

Praetuli librorum lectionem κατέχεις, quam agnoscit Heidelbergensis editio. *Salmasius* ediderat: καταχέεις. In sequentibus hic inseruit τὰ ante τῶν παίδων, quod aberat ab ed. prima, in codd. tamen extat. BODEN.

²) Ῥήματα] *Euripides* apud *Stobaeum* serm 71.

Μισῶ γυναῖκας ἐκ πασῶν δέ τι πλέον,
Ἥ τις πονηρὰ τὰ ἔργ' ἔχουσα εὖ λέγει.

Menander ibidem:

Τό τι τὰς γυναῖκας διδάσκειν μάλιστα δεῖ,
Ὅταν πιστεύωσι τοῖς χρηστοῖς λόγοις.

Confer. *Propert.* II, 9.

Sed vobis facile est, verba et componere fraudes,
Hoc vnum didicit femina semper opus.

IDEM.

³) Ἡ πολυπράγμων μηχανή] Adhibuerunt enim ad infucandam faciem varia pigmenta, cerussam, stibium, melinum, purpurissam, rubricetam, et id genus offucias alias, siue vnguenta essent, siue colores, quibus inductis vitia cutis tegebant. Vid. de his *Plauti* Mostell. Act.

βαφῆς,[4] ἢ καὶ φιλημάτων. ἂν δὲ τῶν πολλῶν τούτων γυμνώσῃς[5] δόλων, ἔοικε κολοιῷ γεγυμνωμένῳ τῶν τοῦ μύθου πτερῶν.[6] τὸ δὲ κάλλος τὸ παιδικὸν οὐκ ἀρδεύεται μύρων ὀσφραῖς,[7] οὐδὲ δολεραῖς καὶ ἀλλοτρίαις ὀσμαῖς.[8] πάσης δὲ γυναικῶν μυραλοιφίας ἥδιον[9] ὄδωδεν ὁ τῶν παίδων ἱδρώς. ἔξεστι δὲ αὐτῷ καὶ πρὸ τῆς ἐν Ἀφροδίτῃ συμπλοκῆς, καὶ ἐν παλαίστρᾳ συμπεσεῖν, καὶ φανερῶς περιχυθῆναι· καὶ οὐκ ἔχουσιν αἰσχύνην αἱ περιπλοκαί, καὶ οὐ μαλθάσσει τὰς ἐν Ἀφροδίτῃ περιπλοκὰς ὑγρότητι σαρκῶν, ἀλλ᾽ ἀντιτυπεῖ[10] προσάλληλα

Act. I, sc. 3. Habebatur autem mulier infucata pro impudica, nec minus vncta. Nam *Hesiodus* de casta virgine, quae degit apud matrem in aedibus, Oper. 521.

> Οὔπω ἔργ᾽ εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης·
> Εὖ τε λοεσσαμένη τέρενα χρόα, καὶ λίπ᾽ ἐλαίῳ
> Χρισαμένη.

Apud *Athenaeum* L. XII. Initio Empedocles ait Venerem placari vnguentis odoratis, de qua *Virgilius Aeneid.* I, 407.

> *Ambrosiaeque comae diuinum vertice odorem*
> *Spirauere.*

Notum etiam ipsius Veneris vnguentum: Κῦδος Ἀφροδίτης, quod Catulli puellae donarunt Veneres Cupidinesque. IDEM.

4) Τριχῶν βαφῆς] Hinc τριχοβάπται, homines, fuco caesariem inducentes et τριχοπλάσται. Imprecatur mala quaeuis puellae, *Propertius* II, 15, 31.

> *Illi sub terris fiant mala multa puellae,*
> *Quae mentita suas vertit inepta comas.*

Vtebantur cinere, glasto, croco, aliisque coloribus. Vnguentum vero dictum capillare, apud *Martial.* III, 82.

> *Et Cosmianis ipse fusus ampullis*
> *Non erubescit murice aureo nobis*
> *Diuidere moechae pauperis capillare.*

IDEM.

5) Γυμνώσῃς] Quod vocabulum admittunt scriptores, si cui ea

alia nulla ex re quam aut vnguentis aut tinctis capillis, aut basiationibus constat. E quibus fucum si detraxeris, nae graculo pennis, vt habetur in fabulis, denudato similem iudicabis. Puerorum autem forma non pigmentorum fucis illinitur, non adulterinis aut externis perfricatur odoribus. Omnibus autem mulierum omnium vnguentis e puerorum sudore afflatus odor antecellit. Iam vero etiam ante venereos congressus palaestra cum iis decertare, palamque, ac sine rubore amplecti licet: neque vlla est carnis teneritas, quae complexuum tactioni cedat: sed corpora sibi mutuo resi-

stunt,

ea detrahuntur, quibus aut pulchritudinis, quemadmodum graculo superbo, in fabula, ornatus, aut se tuendi caussa armatus fuerit. BERGER.

6) Πτερῶν] Edit. Commel. πετερῶν negligenter inspecto codice. BODEN.

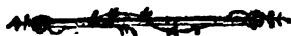
7) Ὀσφρεῖς] Frustra quaeris hanc vocem in scriptoribus aliis. Veniebat igitur in mentem, scriptum fuisse βαφαῖς, idque interpretem ob oculos habuisse. Attamen, vt delerem, a me impetrare nequiui, quod in omnibus, quos quidem consuluerim, reperiebatur libris. Puto igitur ὀσφρὰν esse ἅπαξ λεγόμενον, vnde ὀσφραίνομαι ac reliqua deriuata descenderent. Auctori vero, pathicos fuisse vngentis etiam delibutos, repugnat scriptorum nubes, in primis poetarum, tam Graecorum, quam Latinorum, ad quos ab illis turpe scelus peruenisse constat. IDEM.

8) Οὐδὲ δολεραῖς καὶ ἀλλοτρίαις ὀσμαῖς] Multae enim sunt vnguentorum, exotericorum etiam, species, Aegyptii potissimum albi, siue Susini, vel Metopii, Mendesii, Cyprini, Oenanthii, Baeharii, Cedrini, Irini, Nardini, rosacei, caet. de quibus adde *Dioscoridem* L. I. c. 53. seqq. *Pollucem* L. VI. c. 19. et *Plinium* L. XIII. init. IDEM.

9) Μυραλοιφίας ἥδιον] Ita *Salmasius*. Edit. Heidelb. μυραλοιφίας. In aliis pro ἥδιον est ἴδιον. IDEM.

10) Ἀντιτυπῆ προσάλλεται] In edit.

λα τὰ σώματα, καὶ περὶ * τῆς ἡδονῆς ἀθλεῖ. τὰ δὲ φιλήματα σοφίαν μὲν οὐκ ἔχει γυναικείαν, οὐδὲ μαγγανεύει [11]) τοῖς χείλεσιν εἶναι μωρὰν ἀπάτην. ὡς δὲ οἶδε, φιλεῖ, καὶ οὐκέτι τέχνης,[12]) ἀλλὰ τῆς φύσεως τὰ φιλήματα. αὐτὴ δὲ παιδὸς φιλήματος εἰκὼν, εἰ καὶ νέκταρ ἐπήγνυτο, καὶ χεῖλος ἐγίνετο, τοιαῦτα ἂν ἔχε τὰ φιλήματα. φιλῶν δὲ οὐκ ἂν ἔχοις κόρον,[13]) ἀλλ' ὅσον ἐμφορῇ, διψεῖς ἔτι φιλεῖν, καὶ οὐκ ἂν ἀποσπάσειας τὸ στόμα, μέχρις ἂν[14]) ὑφ' ἡδονῆς ἐκφύγοις τὰ φιλήματα.

ΛΟΓΟΣ

edit. Commel. et cod. Bau. ἀντιτυπεῖ προσάλληλα, pro quo mallem scriptum πρὸς ἄλληλα.

IDEM.

11) Μαγγανεύει] Frequens est verbum de praestigiatoribus incantatoribusque. Qui vero homines, quum fucum faciant hominibus, hoc etiam vocabulum de subtili fraude admittitur. Hinc Plinianum illud mangonizare, quia mangones colorem falsum ornatis inducebant mancipiis, vt redderentur speciosiores ad alliciendos emtores. *Quinctil.* II, 16. Hinc *Plinius* L. XXIII. sect. 16. de succo vitis; Illitus per se et cum eruo laetiore quodam colore et corporis teneritate mangoni-

ſtunt, ac voluptate contendunt. Baſia quoque muliebrem illam diligentiam minime ſapiunt, nec ſtulto errore labris illito decipiunt. Puer, quemadmodum quidem nouit, ſuauia dat, iam non ab arte aliqua, ſed a natura ipſa proficiſcentia. ſaneque baſii puerilis imago eiusmodi eſt, vt ſi quis concretum atque in labra commutatum nectar oſcularetur. Ex quo fieri modo vllo nequit, vt aliqua baſiandi tibi ſatietas oriatur: quinimmo quo plus haurias, hoc vehementiore ſiti labores neque os inde abſtrahere poſſis, donec prae voluptate baſia ipſe refugias.

gonizat corpora. IDEM.

12) Οὐκέτι τέχνης] Editio prima libris quibusdam praeeuntibus: οὐκ ἔτι τέχνης. IDEM.

13) Ἔχοις κόρον] Bauaricus et edit. prima: ἔχοις κόρην. Sponſio eſt, ni quis κόρον pro puero habuerit, atque igitur ob mentem auctoris, quam ſibi quidem finxit, ſanum locum ſanare voluerit. Eſt vero κόρος hoc loco ſatietas, cuius vim vocis optime adſequutus eſt *Seyboldus* in translatione germanica: *So wenig wird man ſeiner überdrüßig.* IDEM.

14) Οὐκ ἂν ἀποσπάσειας] Deſiderat ἂν in quibusdam. Mihi vero haud abundare videtur. IDEM.

⁾) Τὸ

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΚΕΦΑΛ. α΄.

Τρίτην δὲ ἡμέραν πλεόντων ἡμῶν, ἐξ αἰθρίας πολλῆς αἰφνίδιον ἀχλὺς περιχεῖται, καὶ τῆς ἡμέρας ἀπολώλει τὸ φῶς· ἐγείρεται δὲ κάταθεν ἄνεμος ἐκ τῆς θαλάσσης, κατὰ πρόσωπον τῆς νηός, καὶ ὁ κυβερνήτης περιάγειν ἐκέλευσε τὴν κεραίαν. καὶ σπουδῇ περιῆγον οἱ ναῦται· πῇ μὲν τὴν ὀθόνην ἐπὶ θάτερα συνάγοντες ἄνω τοῦ κέρως βίᾳ· τὸ γὰρ πνεῦμα σφοδρότερον ἐμπεσὸν ἀνθέλκειν οὐκ ἐπέτρεπε· πῇ δὲ πρὸς θάτερον μέρος φυλάττοντες τοῦ πρόσθεν μέτρου.[1]) καθ᾽ ὃ συνέβαινεν οὔριον[2]) εἶναι τῇ περιαγωγῇ τὸ πνεῦμα, κλίνεται δὴ κοῖλον τοιχίσαν τὸ σκάφος,[3]) καὶ ἐπὶ θάτερα μετεωρίζεται, καὶ πάντῃ πρηνὲς ἦν. καὶ ἐδόκει τοῖς πολλοῖς ἡμῶν ἀεὶ περιτραπήσεσθαι[4]) καθάπαξ ἐμπίπτοντος τοῦ πνεύματος. μετασκευα-

[1]) Τὸ γὰρ πνεῦμα — μέτρου] Casu haec verba transposita sunt, quae sic reponas: Πῇ δὲ πρὸς θάτερον μέρος φυλάττοντες τοῦ πρόσθεν μέτρου· τὸ γὰρ πνεῦμα σφοδρότερον ἐμπεσὸν ἀνθέλκειν οὐκ ἐπέτρεπε. Suadet hoc interpretatio latina. BODEN.

[2]) Καθ᾽ ὃ συνέβαινεν οὔριον] Ita reposuimus ex nostris. Anglicanus tamen et Palatinus, ex quo Editio, habent, καὶ ὡς συνέβαινεν. Sed illud melius. Qua parte ventus ingruebat secundus, ad eam partem latus nauis obuersum inclinabat et fluctibus accipiendis propius et magis obnoxium fiebat. SALMASIUS.

[3]) Κλίνεται δὴ κοῖλον τοιχίσαν τὸ σκάφος] Hoc ordine structa sunt haec verba in Codicibus Regiis et Ital. In Anglicano et Palatino scriptum est: κλίνεται

LIBER TERTIVS

CAPVT I.

Tertio die cum ſereniſſimo coelo nauis curſum teneret, obortae improuiſo tenebrae omnia obſcura viderunt, ventusque ab imo mari naui aduerſus exortus eſt. quam ob rem gubernator antennam obuerti iuſſit. Itaque nautae confeſtim fecerunt, collecto per vim ab altera tantum parte velo. Nam cum vehementius flaret ventus, impedimentoque eſſet, quo minus ab altera contrahi poſſet, illud eo ſtatu, quo prius fuerat, relinquere coacti ſunt. Ex quo accidit, vt maior ea obuerſione ventus ingrueret. Iam navis pars altera deprimebatur, altera eleuabatur, ita vt praeceps omnino ageretur, et noſtrum plerique ſubinde euerſum iri nauigium putabamus, vento cum impetu irrumpente. Itaque ad altiorem omnes nauis partem aſcendimus, ſi-

νιταὶ δὲ τοιχίσαι τὸ σκάφος κοῖλον. Notandum, τοιχίζειν hic poni ab Achille pro διατοιχεῖν. Quod fit, cum nauis dat latus. Idque etiam ἀνατοιχεῖν quidam dixere, ſed idiotae. Graeci recentiores πλαγιάζειν id vocant. De quo poeta:

Alternum nauis latus euertentibus vndis.

Pollux L. I. c. 9. ἐρεῖ δὲ καὶ διατοιχεῖν, τὸ γὰρ ἀνατοιχεῖν ἰδιωτικόν. Vide et Phrynichum atque ad illum notas. Opponit autem hic auctor τὸ κοῖλον σκάφος τῷ μετεωριζομένῳ. Nam qua parte deprimitur latus nauis, quaſi excauatur ab eo latere, qua eleuatur, μετεωρίζεται.

IDEM.

4) Καὶ ἐδόκει τοῖς πολλοῖς ἡμῶν περιτραπήσεσθαι τὸ σκάφος] *Et plerique noſtrum ſubinde euerſum, iri nauim putabamus.*

Hic

τασκευαζόμεθα οὖν ἅπαντες εἰς τὰ μετέωρα τῆς νηὸς, ὅπως τὸ μὲν βαπτιζόμενον τῆς νηὸς ἀνακουφίσαιμεν, τὸ δὲ τῇ προσθήκῃ βιασάμενοι κατὰ μικρὸν, καθέλοιμεν εἰς τὸ ἀντίῤῥοπον. 5) πλέον δὲ ἠνύομεν οὐδέν. ἀνέφερε γὰρ ἡμᾶς *μᾶλλον κορυφούμενον τὸ ἔδαφος τῆς νηὸς, ἢ πρὸς ἡμῶν κατεβιβάζετο. καὶ χρόνον μέν τινα διαταλαντουμένην οὕτω τὴν ναῦν τοῖς κύμασιν ἐπαλαίομεν εἰς τὸ ἀντίῤῥοπον καθελεῖν· αἰφνίδιον δὲ μεταλλάττεται τὸ πνεῦμα ἐπὶ θάτερα τῆς νηὸς, καὶ μικροῦ βαπτίζεται τὸ σκάφος. τοῦ μὲν τέως εἰς κῦμα κλιθέντος, ἀναθορόντος ὀξείᾳ ῥοπῇ· θατέρου δὲ ἠωρεῖτο 6) καταῤῥαγέντος εἰς τὴν θάλατταν. κωκυτὸς οὖν αἴρεται μέγας ἐκ τῆς νηὸς, καὶ μετοικία πάλιν, καὶ δρόμος μετὰ βοῆς ἐπὶ τὰς ἀρχαίας ἕδρας· καὶ τρίτον καὶ τέταρτον καὶ πολλάκις τὸ αὐτὸ πάσχοντες κοινὴν 7) ταύτην εἴχομεν τῷ σκάφει τὴν πλάνην. πρὶν μὲν γὰρ μετασκευάσασθαι τὸ πρῶτον, 8) δίαυλος ἡμᾶς διαλαμβάνει δεύτερος.

ΚΕΦΑΛ.

Hic ſenſus huius loci. Interpres non recte: *Et noſtrum plerique mutandum locum cenſerent.* Scribitur paulo poſt in Anglicano, καθάπερ ἐμπίπτοντες, pro, καθάπαξ. Male.

IDEM.

Ἀεὶ, quod in Salmaſiana reperitur, abeſt a multis.

BODEN.

5) Εἰς τὸ ἀντίῤῥοπον] Ita legendum. Legitur quidem in aliis, quos Commelinus conſuluit, ἀντίῤῥοπον, quaſi τῇ αὐτῆς ῥοπῇ reſiſtens, ne ad alteram partem deprimatur, ſed hoc vocabulum nusquam locorum reperi. Senſus aptiſſimus, vt edidi poſt *Salmaſium*, vt aequilibrium diuiſo onere factum intelligas. Sic eſt ἀντίῤῥοπον ἄχθος *pondus aequale*, et ἀντίῤῥοπος συμμαχία, in *Demoſthenis* Olynthia I. p. 12. ed. Reisk. *ſocietas belli aduerſa*, clades acceptas compenſare, amiſſaque reparare valens.

IDEM.

6) Θατέρου δὲ ἠωρεῖτο] Nihil

hic

mul vt demersam aliam alleuaremus, simul vt aequaliter distributo onere toto aequalis ferretur. Sed hoc frustra fuit. Tantum enim abfuit, vt nauis a nobis fundus deprimeretur, vt ab eo ipsi magis etiam attolleremur. Nos quidem fluctuantem nauim aequilibrem aliquandiu tenere conati fuimus: verum in alteram eius partem mutatus improuiso ventus incubuit: parumque abfuit, quin eam demergeret; depressam scilicet antea partem magno impetu sustollendo, et sublatam deprimendo. Quocirca ingens in naui luctus obortus est, omnesque priorem ad locum, non sine cursu et clamore redire cogebamur. Ac deinceps tertio, et quarto, ac saepius etiam eundem casum experti, eodem cum naui errore ducebamur. Prius enim quam primum cursum confecissemus, nos secundus excipiebat.

hic habet, quod faciat istud verbum ἠωρεῖτο. Immo sensum turbat, qui sic integer est: καὶ μικρῦ βαπτίζεται τὸ σκάφος, τῦ μὲν τέως εἰς κῦμα κλιθέντος, ἀναθορόντος ὀξείᾳ ῥοπῇ, θατέρε δὲ καταῤῥαγέντος εἰς τὴν θάλατταν. Si retinendum illud verbum ἠωρεῖτο, omnino legendum sit, θατέρε δὲ ὡς ἕτερον ἠωρεῖτο, καταῤῥαγέντος εἰς τὴν θάλασσαν. Vel ὡς ἐκεῖνο ἠωρεῖτο. Dum illud eleuabatur, istud in mare praeceps dabatur.

SALMASIVS.

7) Κοινὸν] Cod. Bau. κοινῇ. Quod idem fere. Illud tamen praeferendum.

BODEN.

8) Πρὶν μὲν γὰρ μετασκευάσασθαι τὸ πρῶτον]. Sic maluimus ex aliis libris, quam quod erat in Editione et Anglicano, παρασκευάσασθαι. Hoc verbo iam supra vsus est eo sensu, quem hic locus requirit: Μετασκευαζόμεθα ἂν ἅπαντες ἐπὶ (εἰς) τὰ μετέωρα τῆς νεώς.

SALMASIVS.

9) Δε.

ΚΕΦΑΛ. β.

Σκευοφοροῦντες οὖν κατὰ τὴν ναῦν διὰ πάσης ἡμέρας, δολιχόν[1] τινα τοῦτον δρόμον μύριον ἐπονοῦμεν,[2] ἀεὶ τὸν θάνατον προσδοκῶντες. καὶ ἦν, ὡς εἰκὸς, οὐ μακράν. περὶ γὰρ μεσημβρίας[3] δείλην ὁ μὲν ἥλιος τέλεον ἁρπάζεται, ἑωρῶμεν δὲ ἑαυτοὺς ὡς ἐν σελήνῃ. πῦρ μὲν ἀπ' αὐτῆς ἵπταται.[4] μυκᾶται δὲ βροντὴν οὐρανὸς, καὶ τὸν ἀέρα γεμίζει βόμβος, ἀντεβόμβει δὲ κάτωθεν τῶν κυμάτων ἡ στάσις[5], μεταξὺ *δὲ οὐρανοῦ καὶ θαλάσσης ἀνέμων ποικίλων ἐσύριζε ψόφος. καὶ ὁ μὲν ἀὴρ εἶχεν σάλπιγγος ἦχον, οἱ δὲ κάλοι περὶ τὴν ὀθόνην πίπτοντες,[7] ἀντιπαταγοῦντες ἐτετρίγεσαν.[8] ἐφόβει δὲ τὰ ξύλα τῆς νηὸς ῥηγνύμενα, μὴ κατὰ μικρὸν ἀνοιχθείη τὸ σκάφος τῶν γόμφων ἀποσπωμένων. γέῤῥα δὲ περὶ πᾶσαν τὴν ναῦν ἐκεκάλυπτο. καὶ γὰρ

1) Δολιχόν] Edit. Com. vitiose δίλιχον. BODEN.

2) Μυρίως ἐπονοῦμεν] Volueram edi, δολιχόν τινα δρόμον τοῦτον μύριον ἐπονοῦμεν. Ita enim meliores libri. In Anglicano vt in Palatino, μυρίως. Sic etiam interpretis liber. Mox iidem libri cum editione καὶ ἦν, ὡς εἰκὸς, οὐ μακράν. Pro quo alii, οὐ μακρός. Non longinqua mors. SALMASIVS.

3) Περὶ γὰρ μεσημβρίας] Cod. Bau. c. edit. Περὶ γὰρ μεσημβρίαν. BODEN.

4) Πῦρ μὲν ἀπ' αὐτῆς ἵπταται] Lege: Πῦρ μὲν ἀπὸ νέφους ἵπταται. Tale aliquid exemplar interpretis habuit. Legas etiam ἀπηνές. IDEM.

5) Στάσις] Forte: βράσις aestuatio, i. q. βρασμὸς a βράζειν, quod a *Suida* de maris agitatione exponitur. IDEM.

6) Μεταξὺ] Simillimus locus occurrit apud *Ouid.* Trist. I. El. II.

Quocunque adspicio, nihil est, nisi pontus et aer,
Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax,
Inter

CAPVT II.

Comportantes igitur totum diem ſarcinas, idem curriculum millies, quaſi duplex vno curſu ſtadium curreremus, confecimus, mortem ſemper expectantes: quae ſane, vti credi par eſt, non longe aberat. Nam poſt meridiem ſol nobis omnino ereptus fuit: neque alter alterum cernebamus, niſi vt fit luna lucente, Flamma inter nubes coruſcabat, coelum tonitru mugiebat, aer ſtrepitu implebatur. Surgentes ab imo, ac mutuo ſeſe collidentes fluctus adſtrepebant, inter coelum et mare diuerſorum ventorum murmura reſonabant, aerque tubae inſtar clangorem fundebat: attriti ac disrupti a velo funes decidebant. Illud etiam timebatur, ne, comminutis tabulis et conuulſis clauis, nauis ſolueretur. Iam vero tecta

Inter vtrumque fremunt immani murmure venti.
BERGER.

Confer cum graphica hac tempeſtatis deſcriptione Homericas Odyſſ. V. IX. et XII. Virgilianas Aeneid. III. et IX. Ouidianas Triſt. I. Eleg. III. et IX. Metamorph. XI. Lucan. Pharſal. V. Flacc. Argon. I. multas alias. BODEN.

7) Πίπτοντες] Edit. Commel. et cod. B. πίπτουσιν.
IDEM.

8) Ἀντικαταγῶντες ἐτερίγησαν] Corrupte ita ediderunt operae noſtrae, pro, ἐπετρίγησαν. Pro quo perperam in editione fuit, ἐπετρήχησαν. Mox etiam legendum μὴ κατὰ μικρὸν ἀνοιχθείη τὸ σκάφος. Hoc enim melius, quam ἀνοιχθῇ. Atque ita libri.
SALMASIVS.

Pro participio, ἀντικαταγῶντες alii cum edit. Com. Ἀντιπαῤῥαγέντες, quod ſi locum tueri debeat, emendes ἀντίπαραῤῥαγέντες. Ibidem ſequitur δὲ, in aliis omiſſum. Pro ἀνοιχθείη, quod cum Salmaſio reſtituimus in ed. pr. legitur, ἀναχθείη et τῶν γόφων pro meliore γόμφων. BOD.

1) Τρι-

γὰρ ὄμβρος ἐπέκλυζε πολύς, ἡμεῖς δὲ τὰ γέῤῥα ὑποδύντες, ὥσπερ εἰς ἄντρον ἐμένομεν, παραδόντες ἑαυτοὺς τῇ τύχῃ, ῥίψαντες τὰς ἐλπίδας. τρικυμίαι 9) δὲ πολλαὶ πάντοθεν, αἱ μὲν κατὰ πρόσωπον, αἱ δὲ κατ᾽ οὐρὰν 10) τῆς νηὸς ἀλλήλαις ἀντέπιπτον. ἡ δὲ ναῦς ἀεὶ πρὸς μὲν τὸ κυρτούμενον τῆς θαλάσσης ἠγείρετο, πρὸς δὲ τὸ παράδρομον ἤδη καὶ χθαμαλὸν τοῦ κύματος κατεδύετο. 11) ἐῴκει δὲ τῶν κυμάτων, τὰ μὲν ὄρεσιν, τὰ δὲ χάσμασιν. ἦν δὲ καὶ τὰ ἐγκάρσια τῶν κυμάτων ἑκατέρωθεν φοβερώτερα. ἀναβαίνουσα μὲν 12) γὰρ ἐπὶ τὴν ναῦν ἡ θάλασσα, διὰ τῶν γέῤῥων ἐκυλίετο καὶ ἐκάλυπτε πᾶν τὸ σκάφος. τὸ γὰρ κῦμα 13) αἰρόμενον ὕψου, ψαῦον αὐτῶν τῶν νεφῶν, πόῤῥωθεν μὲν πρὸς ἀντιπρόσωπον ἐφαίνετο τῷ σκάφει μέγεθος οἷον· προσιὼν δὲ βλέπων, καταποθήσεσθαι 14) τὴν ναῦν προσεδόκησας. ἦν οὖν ἀνέμων μάχη *καὶ κυμάτων· ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐδυνάμεθα κατὰ χώραν μένειν ὑπὸ τοῦ τῆς νηὸς σεισμοῦ· 15) συμμιγὴς δὲ πάντων ἐγίνετο βοή· ἐῤῥόχθει τὸ κῦμα, ἐπάφλαζε τὸ πνεῦμα

9) Τρικυμίαι] Triplices quasi fluctus, h. e. *maximi*, lat. *decumani*. *Ouid*. l. c.

Qui venit hinc fluctus, fluctus supereminet omnes:
Posterior nono est undecimoque prior.

BERGER.

10) Κατ᾽ οὐρὰν] Poetice pro κατὰ πρύμναν. IDEM.

11) Πρὸς δὲ τὸ παράδρομον — κατεδύετο] Interpres vertit, *praeterlabente vero et subsidente fluctu, deprimebatur*. Praeterlabens esset παραδραμόν. Sed τὸ παράδρομον aliud. Δρόμοι Graecis, quae Latinis Xysta, sunt ambulationes hypaethrae, vel sub dio, quae vt siccae semper manerent et vligine carerent, loca vtrimque ad latus depressiora fiebant, vt aquae propensius defluerent. Haec loca παράδρομα dicta. Inde παράδρομον pro decliui ac depresso loco. Ita hic παράδρομον κῦμα καὶ χθαμαλόν. SALMASIVS.

In

cta eius omnia vndis, quae innumerae influebant, operiebantur: quam ob rem ea ipsa subeuntes, tanquam in spelunca aliqua, morabamur, fortunae arbitrio, nulla salutis retenta spe, nosmet dedentes. Crebri autem et maximi cum a prora, tum a puppi, surgentes fluctus inter se concurrebant. Assurgente fluctu, nauis attollebatur, praeterlabente vero et subsidente, deprimebatur. E fluctibus alii montibus, alii voraginibus, similes erant: sed ii molestiores, qui ab vtraque sponda obliqui surgebant. Nauis enim tecta subiens aqua conuoluebatur, totamque obruebat. Porro aqua in sublime acta, nubesque pene contingens, dum quidem ante proram procul cernebatur, mirae cuiusdam magnitudinis esse videbatur: at si vt propius factam spectauisses, nauim absorpturam fuisse indicasses. Venti cum fluctibus pugnabant. Nos ob nauis iactationem nullibi consistere quibamus. Confusae erant omnium voces: murmurabat vnda, perstrepebat ventus, mulierum

In Commel. τοῦ κύματος deest, nec sine mendo positum σχιθλαμαλών. BODEN.

12) Μὲν] abest a libris nonnullis et edit. Heidelb. IDEM.

13) Τὸ γὰρ κῦμα] Alii τὸ δὲ κῦμα. et νεφῶν sine articulo. IDEM.

14) Καταποθήσεσθαι] Vtraque editio mendose. Commeliniana: κατακοτιέσεται. Salmasiana: καταποτιέσεσθαι, vbi forte in animo editoris erat καταποντίσεσθαι. Vera lectio, vt edidi a καταπίνειν *deglutire.* IDEM.

15) Οὐκ ἐδυνάμεθα μένειν ὑπὸ τοῦ τῆς νεὼς σεισμοῦ] Edi debuit οὐκ ἠδυνάμεθα κατὰ χώραν μένειν ὑπὸ τ. τ. ν. σ. SALMASIVS.

Verba οὐκ ἠδ. κ. χ. μ. ὑ. desunt in Commeliniana. Eadem sananda erat in sequentibus, vbi leg. ἠρέχθη τὸ κῦμα. BODEN.

12) Εκ-

πνεῦμα,[16]) ὀλολυγμὸς γυναικῶν, ἀλαλαγμὸς ἀνδρῶν, κελευσμὸς ναυτῶν, πάντα θρήνων καὶ κωκυτῶν ἀνάμεστα,[17]) καὶ ὁ κυβερνήτης ἐκέλευε ῥίπτειν τὸν φόρτον.[18]) διάκρισις δὲ οὐκ ἦν ἀργύρου καὶ χρυσοῦ πρὸς ἄλλό τι τῶν εὐτελῶν, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως ἠκοντίζομεν[18]) ἔξω τῆς νηός. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἐμπόρων, αὐτοὶ τῶν οἰκείων λαμβάνοντες ἐν οἷς εἶχον τὰς ἐλπίδας, ὤθουν ἐπειγόμενοι. καὶ ἦν ἤδη ἡ ναῦς τῶν ἐπίπλων γυμνή· ὁ δὲ χειμὼν οὐκ ἐσπένδετο.[20])

ΚΕΦΑΛ. γ΄.

Τέλος ὁ κυβερνήτης ἀπειπών, ῥίπτει μὲν τὰ πηδάλια ἐκ τῶν χειρῶν· ἀφίησι δὲ τὸ σκάφος τῇ θαλάσσῃ, καὶ εὐτρεπίζει[1]) ἤδη τὴν ἐφολκίδα,[2]) καὶ τοῖς ναύταις ἐμβαί-

16) Ἐπάφλαζε τὸ πνεῦμα] In aliis ἐπάφριζε τὸ πνεῦμα, minus bene. SALMASIVS.

Nec ferendum ἐπάφλαξε in edit. Heidelb. Thema enim παφλάζειν, quod per anadiplasiasmum fit a φλάζειν, feruere, sonos inconditos reddere. *Homerus* igitur Iliad. V. de fluctibus, alii de tumultibus vociferationibusque admittunt. Explicat Etymologici M. auctor: Παφλάζω σημαίνει τὸ ἐκ βρασμοῦ ἀνάδοσιν συγγίνεσθαι. Ταύτην δὲ τὴν λέξιν πεποιῆσθαι παρὰ ὁμήρῳ αὐ ἤχου μιμητικήν. BODEN.

17) Καὶ κωκυτῶν ἀνάμεστα] Desunt in prima. IDEM.

18) Ῥίπτειν τὸν φόρτον] Explicat Graecorum facile princeps, *Io. Frid. Fischer*, in prolusionibus de versionibus graecis pag. 118. *Merces*, inquiens, *onera nauis*, *Graeci* φόρτον et φορτία *appellant*. Quod pluribus exemplis illustratur, hoc nostro haud praetermisso. Pertinet ad hunc locum, quod *Auctor Apologorum* pronunciat: Τῶν ἀνθρώπων οἱ φρόνιμοι ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας οὐδένα λόγον χρημάτων ποιοῦντες. Hinc apud *Iuuenalem* XII, 37.

Fundite, quae mea sunt, dicebat, cuncta, Catullus.

IDEM.

19) Ηαν-

lierum eiulatus, virorum clamor, nautarum hortatio eodem tempore audiebantur: luctuque ac gemitu plena erant omnia. Tum gubernator deiici onera iussit. Nec vllum inter aurum, argentumue, ac vilia quaeque discrimen fiebat: sed omnia aeque in mare deturbabantur, iis ipsis etiam mercatoribus merces omneis suas, in quibus spem posuerant, deiicientibus. Iam nauis penitus exhausta erat: nec tamen tempestas commutabatur.

CAPVT III.

Tandem fessus gubernator, temone abiecto, maris arbitrio nauem permisit, scaphamque instruxit, ac nautis descendere iussis, prior ipse, deinde illi vestigia eius statim

19) Ηκοντίζομεν] In editione prima et Cod. Bau. fuit ἐκοντίζομεν: Ante equidem putabam scriptum fuisse ἐκκομίζομεν. Sed aliis libris consultis reperi ἠκοντίζομεν, quae tamen metaphora subaudacior videtur, quoniam hoc verbum non nisi de iaculando occurrit. Hic etiam Graeci mallent scriptum fuisse ἐξηκοντίζομεν. IDEM.

20) Εσπένδετο] Coniiciebam legendum σπονδῇ ἐπαύετο. Sed, tametsi durior sit translatio, stare etiam potest σπένδεται, quia codices habent. Notes tamen, χειμῶνα, vt tempestatem apud Romanos, cui ante portam Capenam templum dedicatum erat secundum *Ouidium*, Fast. VI, 193. a Graecis quoque pro Numine habitum eique libationibus sacrificatum. Hinc σπένδεσθαι h. l. placari, foedus inire, quae notio saepius apud auctores obtinet. IDEM.

1) Εὐτρεπίζει] In Commel. ἐντρεπίζει. In aliis legitur εὐτρεπίζει. IDEM.

2) Τὴν ἐφολκίδα] Maioribus nauigiis alligata minora, celocia, caraba, cymbas, scaphas, et id genus alia. *Hesychius:* Εφόλκιον, μικρὰ καράβιον, παρὰ τὸ ἕλκεσθαι ὑπὸ τῶν μεγάλων πλοίων. IDEM.

Εφόλ-

ἐμβαίνειν κελεύσας, τῆς ἀποβάθρας ἦρχεν. οἱ δὲ εὐθὺς κατὰ πόδας ἐξήλλοντο. 3) ἔνθα δὴ καὶ τὰ δεινὰ ἦν, καὶ ἦν μάχη χειροποίητος. οἱ μὲν γὰρ ἐπιβάντες ἤδη τὸν κάλον ἔκοπτον, 4) ὃς συνέδει τὴν ἐφολκίδα τῷ σκάφει· τῶν δὲ πλωτήρων ἕκαστος ἔσπευδεν μεταπηδᾷν, ἔνθα καὶ τὸν κυβερνήτην, ἑωράκεσαν 5) ἐφέλκοντα τὸν κάλον. οἱ δὲ ἐκ τῆς ἐφολκίδος μεταβαίνειν οὐκ ἐπέτρεπον. εἶχον δὲ καὶ πελέκεις, καὶ μαχαίρας, καὶ πατάξειν ἠπείλουν, εἴ τις ἐπιβήσεται· καὶ πολλοὶ * δὲ ἐκ τῆς νηὸς ὁπλισάμενοι τὸ δυνατὸν, ὁ μὲν κώπης παλαιᾶς τρύφος ἀράμενος, ὁ δὲ τῶν τῆς νεὼς σελμάτων, 6) ἠμύνετο. θάλασσα γὰρ εἶχε νόμον τὴν βίαν. καὶ ἦν ναυμαχίας καινὸς τρόπος. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἐφολκίδος δέει τοῦ καταδῦναι τῷ τῶν ἐπεμβαινόντων ὄχλῳ, πελέκεσι καὶ μαχαίραις τοὺς ἐξαλλομένους ἔπαιον· οἱ δὲ σκυτάλαις 7) καὶ κώπαις, ἅμα τῷ πηδήματι τὰς πληγὰς κατεφέροντο· οἱ δὲ καὶ ἄκρου ψαύοντες τοῦ σκάφους, ἐξωλίσθαινον· ἔνιοι δὲ καὶ ἐπιβαίνοντες τοῖς ἐπὶ τῆς ἐφολκίδος ἤδη διεπάλαιον· φιλίας γὰρ ἢ αἰδοῦς οὐκ ἔτι θεσμὸς ἦν, ἀλλὰ τὸ οἰκεῖον ἕκαστος σκοπῶν ἀσφαλὲς, τὸ πρὸς τοὺς ἑτέρους εὔγνωμον οὐκ ἐλογίζετο. οὕτως οἱ μεγάλοι κίνδυνοι καὶ τοὺς τῆς φιλίας λύουσι νόμους.

ΚΕΦΑΛ.

Ἐφόλκια ideo a Graecis dicta, quia fune trahebantur. *Scholiastes Aristophanis* in Vespis ἐφολκὶν interpretatur λέμβον καὶ μικρὰν ναῦν, ὑφ' ἑτέρας μεγίστης ἑλκομένην, h. e. lembum seu paruum nauigium, quod pone trahitur a maiore.

BERGER.

3) Ἐξήλλοντο] Cod. Bau. c. ed. pr. ἥλλοντο. BODEN.

4) Τὸν κάλον ἔκοπτον] Simili modo *Petronius* c. 102. Quin potius ad temeritatem confugimus,

ſtatim ſecuti deſilierunt. Ibi tum maius ortum eſt malum, manibusque pugnari coeptum. Nautae enim iam funem, quo ſcapha naui alligabatur, praecidebant: vectores autem, gubernatorem funem trahentem cernentes, omnem, vt et ipſi deſilirent, operam dabant. Illi contra minime pati, ſed, cum ſecures gladiosque haberent, intentatis plagis quemcunque ingredi volentem perterrere. Hi, vt cuique ſors obtulerat, alius vetuſti remi partem, alius nauis tabulam aliquam arripientes repugnare. Pro lege enim vi mare vtebatur, naualisque pugnae modus non antea viſus illic apparuit. Nam, qui in ſcapha erant, veriti, ne ob deſcendentium multitudinem mergerentur, ſecuribus et gladiis feriebant: ii autem ſudibus ac remis inter deſiliendum plagas referebant. Alii vix ſcaphae ſummum attingentes corruebant. Nonnulli etiam ingreſſi, cum iis, qui prius deſcenderant, luctabantur: pudoris enim atque amicitiae lex omnis ſublata fuerat; ac ſuae quisque ſaluti intentus alienam contemnebat. Ita periculorum magnitudo vel amicitiae leges ſoluit.

CAPVT

mus, et per funem lapſi deſcendimus in ſcapham, praeciſoque vinculo reliqua fortunae committimus. BERGER.

5) Εκρήξαντες] Commel. ἐκῤῥήξαντες. Eadem paullo post πελέκεις. BODEN.

6) Σελμάτων] Com. ἰλμάτων. BODEN.

7) Συντέλεις] Sic legit interpres. Alii cum edit. Com. minus recte σὺν τέλεις. IDEM.

 8) Λαμ-

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Ἔνθα δή τις ἀπὸ τῆς νεὼς νεανίσκος εὔρωστος λαμβάνεται τοῦ κάλω,[1]) καὶ ἐφέλκεται τὴν ἐφολκίδα, καὶ ἦν ἐγγὺς ἤδη τοῦ σκάφους· ἠυτρεπίζετο δὲ ἕκαστος, ὡς, εἰ πελάσειεν, πηδήσων εἰς αὐτήν [2]) καὶ δύο μὲν ἢ τρεῖς ἠυτύχησαν οὐκ ἀναιμωτί· πολλοὶ δὲ ἀποπηδᾶν πειρώμενοι, ἐξεκυλίσθησαν[3]) τῆς νεὼς κατὰ τῆς θαλάσσης. ταχὺ γὰρ τὴν ἐφολκίδα ἀπολύσαντες οἱ ναῦται, πελέκει κόψαντες *τὸν κάλον, τὸν πλοῦν εἶχον, ἔνθα αὐτοὺς ἦγε τὸ πνεῦμα. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς νηὸς ἐπειρῶντο[4]) καταδῦναι τὴν ἐφολκίδα. τὸ δὲ σκάφος ἐκυβίστα περὶ τοῖς κύμασιν ὀρχούμενον. λανθάνει δὴ προσενεχθὲν ὑφάλῳ πέτρᾳ, καὶ ῥήγνυται πᾶν. ἀπωσθείσης[5]) δὲ τῆς νηὸς, ὁ ἱστὸς ἐπὶ θάτερα πεσὼν, τὸ μέν τι κατέκλασε, τὸ δέ τι κατέδυσε αὐτῆς. ὁπόσοι μὲν οὖν παραχρῆμα[6]) τῆς ἅλμης πίοντες κατεχέθησαν, οὗτοι μετριωτέραν ὡς ἐν κακοῖς ἔσχον τὴν συμφορὰν, οὐκ ἐνδιατρίψαντες τῷ τοῦ θανάτου φόβῳ. ὁ γὰρ ἐν θαλάττῃ θάνατος βραδὺς προαναιρεῖ[7]) πρὸ τοῦ παθεῖν. ὁ γὰρ ὀφθαλμὸς πελάγους γεμισθεὶς, ἀόριστον ἐκτείνει τὸν φόβον, ὡς καὶ διὰ τούτων θάνατον δυστυχεῖν πλείονα. ὅσον γὰρ τῆς θαλάσσης[8]) τὸ μέγεθος, τοσοῦτος καὶ ὁ τοῦ θανάτου φόβος.

1) Λαμβάνεται τοῦ κάλω] Cod. Bau. λαμβάνει τοῦ κάλου: Ita et edit. Commel. IDEM.

2) Πηδήσειν εἰς αὐτήν] Melius ἠυτρεπίζετο δὲ ἕκαστος, ὡς, εἰ πελάσειεν, πηδήσων εἰς αὐτήν. SALMASIUS.

3) Ἐξεκυλίσθησαν] Vitiose Heidelberg. editio ἐξεκλίσθησαν. BODEN.

4) Ἐπειρῶντο] Ibidem ἐπείρων. IDEM.

5) Ἀπωσθείσης] Ita quidam libri. In Anglicano et Palatino, ἀπλωθείσης. Ita paullo post: ἐπεὶ ... τὸ ... πλοῖον διελύθη. Sed ἀπω-

CAPVT IV.

Interea vectorum vnus, iuuenis robustus, arrepto fune scapham prope nauim pene pertraxerat, paratique alii omnes expectabant, vt in eam, simul ac appropinquasset, transilirent: ac duobus tantum tribusue cecidit, vt optato, non tamen sine sanguine, perfruerentur. Nam multi alii hoc idem conati, in mare deturbati fuerunt: nautae enim praeciso statim securibus fune scapham soluerunt, ac quo ventus voluit, abire permiserunt, vectoribus eam mergere conantibus. nauis autem ipsa vndis iactata in gyrum agebatur, ac tandem ad aquis contectum saxum imprudenter delata, illisa, solutaque tota est: maloque alteram in partem collabente partim quidem fracta, partim vero submersa. Sane quotquot epota maris aqua confestim obierunt, cum iis, vt tunc res erat, mitius actum fuit, vt qui in mortis metu non admodum diu immorati sint. Procrastinans enim in mari mors prius interimit, quam sentiatur. Nam oculi maris immensitate pleni metum afferunt, nullis terminis circumscriptum: eoque miserior est mors. Quanta enim maris est amplitudo, tantus etiam mortis est pauor. Quidam

ἀγκυρωθείσης retinendum. Naue ad scopulum illisa et impacta, malus in alteram partem cadens, partim confregit eam, partim demersit.

SALMASIVS.

6) Παραχρῆμα] Alii περὶ χρῆμα. Et in sequenti alius est ordo in edit. Commel. Πλέοντες τῆς ἅλμης.

BODEN.

7) Προσανακρεῖ] Immo προσανωρμεῖ. Et sic legendum.

SALMASIVS.

8) Ὅσον γὰρ τῆς θαλάσσης] Sublimis haec est sententia. *Ouidius* Trist. L. I. Eleg. 2. v. 51.

Nec

φόβος. Ἔνιοι δὲ κολυμβᾶν πειρώμενοι, προσραγέντες ὑπὸ τοῦ κύματος τῇ πέτρᾳ διεφθείροντο·9) πολλοὶ δὲ καὶ ξύλοις ἀπεῤῥωγόσι10) συμπεσόντες, ἐπείροντο δίκην ἰχθύων. οἱ δὲ καὶ ἡμιθνῆτες ἐνήχοντο.

ΚΕΦΑΛ. ς'.

Ἐπεὶ οὖν τὸ πλοῖον διελύθη, δαίμων τις ἀγαθὸς περιέσωσεν ἡμῖν τῆς πρώρας μέρος, ἔνθα περικαθίσαντες ἐγώ τε καὶ ἡ Λευκίππη, κατὰ ῥοῦν ἐφερόμεθα τῆς θαλάσσης. ὁ δὲ Μενέλαος καὶ ὁ Σάτυρος σὺν ἄλλοις τῶν πλατήρων * ἐπιτυχόντες τοῦ ἱστοῦ, καὶ ἐπιπεσόντες ἐνήχοντο. Πλησίον δὲ καὶ τὸν Κλεινίαν ἑωρῶμεν περινηχόμενον τῇ κεραίᾳ, καὶ ταύτην ἠκούσαμεν αὐτοῦ τὴν βοήν. Ἔχου τοῦ ξύλου, Κλειτοφῶν. ἅμα δὲ λέγοντα κῦμα διεγκεκάλυπτε1) κατόπιν· καὶ ἡμεῖς ἐκωκύσαμεν. κατ' αὐτὸ καὶ ἡμῖν ἐπεφέρετο κῦμα. ἀλλὰ τύχῃ τινὶ πλησίον γενόμενον ἡμῶν,2) κάτωθεν παρατρέχει, ὥστε μόνον ὑψούμε-

Nec letum, timeo, genus est miserabile leti.
Demite naufragium: mors mihi munus erit.

BERGER.

Timebant indignam mortem veteres, qua simul animus extingui credebatur ab elemento contrario. *Synesius* IV. Τὸν καθ' ὕδατος θάνατον ὄλεθρον εἶναι καὶ αὐτῆς ψυχῆς. Tales *Homerus* periisse canit, reliquos descendisse ad inferos. Odyss. IV. de Aiace Oileo dicitur:

Ὣς ὁ μὲν ἔνθ' ἀπόλωλεν, ἐπεὶ πίεν ἁλμυρὸν ὕδωρ.

Hinc et Achilles fingitur mortem in vndis adeo formidasse.

BODEN.

9 Διεφθείροντο] Legebatur in editione, quod etiam habet Codex Anglicanus, διελέθησαν. Sed minus bene. Iidem mox corrupte praeferebant: ἐπειρῶντο δίκην ἰχθύων, pro ἐπείροντο.

SALMASIVS.

10) Ἀπεῤ-

dam enarrare conati, ab vnda ſaxo alliſi perierunt. Multi, diiectàs nauis tabulas nacti, piſcium more nabant. Nonnulli ſemimortui ferebantur.

CAPVT V.

Fracta eo pacto naui, prorae partem bonus quidam genius nobis conſeruauit: in qua ſedentes ego, et Leucippe, ſecundum maris aeſtum vehebamur. Menelaus, et Satyrus, aliique vectores, cum in malum incidiſſent, eo apprehenſo, natabant. Cliniam vero, circum antennam nantem, non procul aſpeximus, atque audiuimus etiam: me enim, vt ligno haererem, adhortabatur. Intereaque ſuperueniens a tergo fluctus loquentem, quae ſane res lachrymas nobis excuſſit, primum adobruit: deinde nobis etiam incubuit. Sed fato quodam propior factus infra nos praeterlapſus eſt ita, vt lignum tantummodo alte ſubla-

10) Ἀπεῤῥωγότι] Commeliniana: ἀπεῤῥωγότι. Quod vitium apud grammaticos expiandum eſt. Nam thema ἀποῤῥήγνυμι mutat quidem in aoriſto η in ω, ſed in praeterito medii illud η tranſit, inſolito tamen more, in ω, vnde ἀπεῤῥωγὼς, quod *Suidas* interpretatur ἀποσχισμένος.

BODEN.

1) Συγκεκάλυπτε] Ita melius, quam fuit in editione prima: δὲ ἐπεκεκάλυπτε.

IDEM.

2) Πλησίον γινόμενος ἡμῶν] Fuit in codice Bauarico et ed. Palat. γινομένων, in aliis γενόμενος, quod edidi, auctore *Salmaſio*.

IDEM.

Melius πλησίον γενόμενος ἡμῶν. Quum idem fluctus, qui Cliniam vortice vorauerat, nobis quoque ingrueret ſimiliter abſorbendis, forte fortuna, vbi propior nobis factus eſt, infra nos detumuit ac praeterlapſus eſt,

ὑψούμενον 3) μετέωρον τὸ ξύλον κατὰ 4) τὸν αὐχένα τοῦ κύματος, καὶ τὸν Κλεινίαν ἰδεῖν αὖθις. ἀνοιμώξας οὖν· Ελέησον, ἔφην, δέσποτα Ποσειδῶν, 5) καὶ σπεῖσαι πρὸς τὰ τῆς ναυαγίας σου λείψανα. πολλοὺς ἤδη τῷ φόβῳ 6) θανάτους ὑπεμείναμεν. εἰ δὲ ἡμᾶς ἀποκτεῖναι θέλεις, μὴ διαστήσης 7) ἡμῶν τὴν τελευτήν. ἓν ἡμᾶς κῦμα καλυψάτω. εἰ δὲ καὶ θηρίων ἡμᾶς βορὰν πέπρωται γενέσθαι, εἰς ἡμᾶς ἰχθὺς 8) ἀναλωσάτω, μία γαστὴρ χωρησάτω, ἵνα καὶ ἐν ἰχθῦσι κοινῇ ταφῶμεν. Μετὰ μικρὸν 9) δὲ τῆς εὐχῆς τὸ πολὺ τοῦ πνεύματος περιεπέπαυτο, τὸ δὲ ἄγριον ἐστόρευτο 10) τοῦ κύματος. μεστὴ δὲ ἦν ἡ θάλαττα νεκρῶν σωμάτων. τοὺς μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Μενέλαον 11) θᾶττον προσάγει τῇ γῇ τὸ κῦμα, καὶ ἦν *ταῦτα τῆς Αἰγύπτου τὰ παράλια· 12) κατεῖχον δὲ τότε λῃσταὶ 13) πᾶσαν τὴν ἐκεῖ χώραν·

est, τὸ κῦμα πλησίον γινόμενον ἡμῶν. SALMASIUS.

3) Ὑψούμενον] Edit. prima ὕψου. BODEN.

4) Κατὰ] Abest ab ed. Commel. In aliiis est ἐπὶ. IDEM.

5) Ποσειδῶν] Ita Palinurus apud *Virgilium*:

Quidue, pater Neptune, paras?

et *Ouidius* l. c.

Di maris et caeli ——

Soluere quassatae parcite membra ratis.

BERGER.

6) Τῷ φόβῳ] Commel. τὸ φόβῳ. Forte in animo habuit αἴτιον per ellipsin *metus caussa.* BODEN.

7) Μὴ διαστήσης] Male vertit interpres Germanicus: *Saeume nicht.* BERGER.

8) Εἰς ἡμᾶς ἰχθὺς ἀναλωσάτω] Locus tam in codicibus, quam in editonibus, valde corruptus. Edidi ex mente Salmasii, codices quosdam sequuti. Sed ῥῆσις Graeca ἀναλίσκειν cum praepos. εἰς huius nequit esse loci, sensumque parit alienissimum. Editio Commelini habet: εἰ ἡμᾶς ἰχθυηρὰ ἀναλωσάτω. Ita et Codex Bauaricus. Emendanda hic

ſublatum in ipſo fluctus ſummo, et Cliniam rurſum videremus. Multis itaque cum lachrymis ego: Here, inquam, Neptune miſerere, ac naufragii reliquiis parce: vnus ipſe metus multas nobis mortes attulit. Aut ſi tibi omnino in animo eſt vt pereamus, ne noſtram mortem diuide: ſed idem fac vt nos fluctus abſorbeat: Sin vero fata etiam volunt, vt belluarum eſca ſimus, vnus tantum nos piſcis deglutiat: vna tantum nos aluus hauriat: vt eodem a piſcibus etiam vorati ſepulchro condamur. Paulo poſt, quam has preces effudi, venti vis vndique ſedata eſt, fluctusque ſubſiderunt, et cadaueribus plenum mare apparuit. Menelaum et qui cum eo erant, ad Aegypti, quae vocant, paralia fluctus reiecit: eam autem regionem omnem latrones incolebant. Nos circiter veſperam

 caſu

hic primum omnium eſt conditionalis particula εἰ, quae iam praeceſſerat: εἰ δὲ καὶ θηρίων ἡμᾶς βορὰν πέπρωται γενέσθαι. Sequi nunc debet conſequens, nec tautologia admodum frigida effingi. Neque vox ἰχθυηρὰ reperitur in aliis, pro qua vel ſcriptum opinor ἰχθὺς, vti eſt in quibusdam, vel ἰχθυόθηρος, quod vocabulum, a piſcium venatu factum, in cyclaminum cadit, piſces necantem, tranſire vero etiam poteſt in belluas marinas, piſcibus inſidiantes. Legerim igitur: εἷς ἡμᾶς ἰχθὺς (vel ἰχθυόθηρος) ἀναλωσάτω. Tali vero libro, in quo ſcriptum fuerit εἷς ἰχθὺς, interpretem vſum puto. Vertit enim *vnus piſcis*. Reſpondet etiam, quod ſequitur: μία γαστὴρ χωρησάτω.

BODEN.

9) Κατὰ μικρὸν] Immo μετὰ μικρόν. Sic editio prior. Sic omnes libri.

SALMASIVS.

10) Ἐστορῦτο] Ita recte a στορέω. In Commeliniana: ἐστόρευτο.

BODEN.

11) Τοὺς μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Μενέλαον] i. e. *Menelaum cum ſuis comitibus*. BERGER.

12) Τὰ παράλια] Sunt littora Aegy-

ραν· ἡμεῖς δὲ περὶ δείλην ἑσπέραν τύχῃ τινὶ τῷ Πηλουσίῳ 14) προσίσχομεν, καὶ ἄσμενοι γῆς λαβόμενοι τοὺς θεοὺς ἀνευφημοῦμεν· 15) εἶτα ὠλοφυρόμεθα τὸν Κλεινίαν καὶ τὸν Σάτυρον, νομίζοντες τούτους ἀπολωλέναι.

ΚΕΦΑΛ. ϛʹ.

Ἔστι δὲ ἐν τῷ Πηλουσίῳ Διὸς ἱερὸν ἄγαλμα Κασίου.[1]) τὸ δὲ ἄγαλμα νεανίσκος Ἀπόλλωνι μάλιστα ἐοικώς. οὕτω γὰρ

Aegypti, quorum hoc ipso libro infrá fit mentio. Εἶτά με περιστρέψει τὰ κύματα τοῖς τῆς Αἰγύπτου παραλίοις. Est etiam παραλία τῆς Ἀττικῆς apud *Stephanum*. BODEN.

15) Λῃσταί] Priscis temporibus piraticam non ignominiosam, imo potius gloriosam fuisse constat ex veterum scriptis. Primi enim, qui eam exercebant, plerumque sterilem terram incolebant, nec idoneam satis ad culturam, propter arenas illic iacentes aut frequentiam paludum. Hinc piscatura nimirum et piratica originem ducit; victus scilicet caussa vtraque exercebantur. Piratae autem tunc temporis neminem laedebant, sed exigua contenti stipe, sine cuiusquam iniuria discedebant. Igitur quum obuiam cui facti in mari, mos fuit eos interrogare, num essent latrones, neque ipsi erubescebant fateri. Quae vero postea exercebatur piratica, scelerata fuit. Abigebant enim pecora, et insidias hominibus, foeminino praesertim sexui struebant, vel naufragis eripiebant ea, quae quisque extulerat. *Phaedrus* L. IV. fab. 21.

Praedones adsunt, rapiunt, quod quisque extulit,
Nudos relinquunt.

BERGER.

14) Πηλουσίῳ] Pelusium, vrbs Aegypti, in litore posita, viginti stadiis a mari reducta, et Arabiae contermina, quemadmodum Alexandria propior Africae. *Pomponius Mela* I, 9. Nomen huius vrbis deriuat *Strabo* L. XVII. p. 930. ἀπὸ τοῦ πηλοῦ, quia inter paludes sita fuit. Hinc poetis Pelusia litora sunt

casu quodam Pelusium applicuimus: peroptatamque in terram egressi gratias Diis egimus. Cliniam deinde ac Satyrum, quos obiisse putabamus, defleuimus.

CAPVT VI.

Pelusii statua est Iouis Casii, iuuenili aetate, atque adeo vt Apollini quam simillima sit, dextera manu, quo

Q 5 puni-

sunt pro tota regione Aegypti. IDEM.

15) Ἀπευφημοῦμεν] Commel. ἀπεφημοῦμεν. BODEN.

1) Κασίε] A monte Casio dictus, qui, haud procul a Pelusio situs, thure atque odoribus abundat. Hinc statua Iouis ἔχει ῥοιὰν ἐπὶ χειρί. Vid. *Bachiene* T. I. ibique tabula. *Sextus Empiricus* L. III. c. 24. Κρόμμυον δὲ οὐκ ἄν τις προσενέγκαι τῷ ἱερῷ καθιερουμένῳ τῷ κατὰ Πηλούσιον Κασίῳ Διΐ. Et LVCANVS L. X.

Lucifer a Casia prospexit rupe diemque
Misit in Aegyptum, primo quoque sole calentem.

BERGER.

Pelusium, Aegypti ad dextram extremi ostii ripam ciuitas. Cuius prope lacum Serbonidem mons Casius vel Cassius in illa Arabiae Petraeae parte, quae Casiotis *Ptolomaeo* dicitur. In eo monte templum insigne habebat *Iupiter*, qui *Casius* inde appellabatur. Statua erat huic posita, veluti iuueni, Apollinis faciem ferme habenti, cum Punico malo manu dextera. Quod mystica significatione fuisse *Tatius* ait. —— Nota sunt Aegyptiorum mysteria, quae saepius nihil habent mystici. Dicitur *mons Casius* ob Arabicum קאצי *cazi*, quod est *finis*, *terminus*, h. e. *mons Terminalis*, quia Aegyptum Syriamque disterminat. *Herodotus*, Lib. III. cap. 158. ἀπὸ Κασίου ὄυρεος τοῦ ὁρίζοντος Αἴγυπτόν τε καὶ Συρίην. *Iupiter Casius* igitur, est *Deus Terminus*, seu *Iupiter Lapis*, in cuius tutela sunt agrorum fines. Cuius statua est infra quadratus lapis

γὰρ ἡλικίαν εἶχε.[2]) προβέβληται δὲ τὴν χεῖρα, καὶ ἔχει ῥοιὰν ἐπ᾽ αὐτῇ. τῆς δὲ ῥοιᾶς ὁ λόγος μυστικός. Προσευξάμενοι δὴ τῷ θεῷ, καὶ περὶ τοῦ Κλεινίου καὶ τοῦ Σατύρου σύμβολον ἐξαιτήσαντες· καὶ γὰρ ἔλεγον μαντικὸν εἶναι τὸν θεόν· περιήειμεν[3]) τὸν νεών. Κατὰ δὲ τὸν ὀπισθόδομον[4]) ὁρῶμεν εἰκόνα διπλῆν· Εὐάνθης μὲν ὁ γραφεύς·[5])

ἡ δὲ

lapis aut stipes dedolatus, supra autem, facies Apollinea iuuenilis, extensa manu malum Punicum ferens. Τὸ δὲ ἄγαλμα νανίσκος Ἀπόλλωνι μάλιστα ἐοικώς. *Callimach.* in Apollin. v. 36, 37.

Καί κεν ἀεὶ καλὸς καὶ ἀεὶ νέος. οὔποτε Φοίβου
Θηλείαις· οὐδ᾽ ὅσσον ἐπὶ Χνόος ἦλθε παρειαῖς.

Iupiter itaque, pater Deorum ac hominum, quod iuuenili erat facie, Apollini erat similis. Et bene quidem hactenus. At, quare Punicum malum is tenebat? *Tatius: propter mysticam rationem*, τῆς δὲ ῥοιᾶς ὁ λόγος μυστικός. Iupiter Casius, seu Terminalis, *terminos Palaestinae* custodiebat ac tuebatur, cuius incolae erant *Cappadoces* origine. Iam vero *Cappadox* Syris dicitur *Caphthor*, כפתור (*Buxtorf.* lex. Rabb. h. v. כפתורים כנסים, i. e. *Caphthoraei seu Cappadoces sunt pumiliones.*) Sed illa ipsa etiam vox *Caphthor* significat ῥοιὰν, *malum Punicum.* Haec est ratio latentis mysterii scilicet, *statua Iouis Casii in manu habet Caphthor*, s. *malum Punicum*, hoc idem est, ac: *Iupiter Terminus tuetur incolas*, *qui origine sunt Caphthoraei*, seu *Cappadoces.* Nam, *in manu alterius esse*, est, in potestate esse alterius, vel tueri alterum. *Cicero* ad diuers. XV. 2. *Verum haec non sunt in nostra manu.* Et ipse sanctissimus Iehouah ait: Ἰδοὺ, ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφηκά σου, hoc est: *non obliuiscor tui. ad te respicio. te tueor.* Lege apud *Esaiam*, XLIX, 16. Confer *Bocharti* Phaleg. L. V. c. 22. p. m. 331. et *Edm. Dickinsoni* Delph. Phoeniciss. c. VII. p. m. 66. (tom. I. opusc. Rotterod.) Adde etiam *Petr. Horrei* obseru. critic. ad Herodot. c. 42. pag. 341. Iouis Casii *Lucanus* etiam meminit VIII. 857. 855.

— ma-

punicum malum sustinebat, extensa: cuius rei significatio minime vulgata est. Huic Deo supplicaturi, ac de Clinia, Satyroque (futura enim praedicere illum aiunt) percunctaturi templum circuibamus: duasque in eius interiore tabulas Euanthae pictoris, cuius illic etiam imago depicta fuerat, vidimus. in quarum altera Andromeda,

——— *manesque tuos placare iuuabit;*
Et Casio praeferre Ioui.

CARPZOV.

²) Οὕτω γὰρ ἡλικίαν εἶχε ἦν] Prorsus inepte sic ediderunt: Legebatur in Editione: Τὸ δὲ ἄγαλμα νεανίσκος ἦν. Suppleuimus ex scriptis: τὸ δὲ ἄγαλμα νεανίσκος, Ἀπόλλωνι μάλιστα ἐοικώς, οὕτω γὰρ ἡλικίαν εἶχε. Ita illud ἦν ex Editione, quod nos deleueramus, retinuerunt. In Anglicano, vbi idem defectus, qui in Palatino fuit, non comparet tamen illud ἦν. Ita enim in eo legitur: τὸ δὲ ἄγαλμα νεανίσκος, περιβέβληται δὲ τὴν χεῖρα. Ergo, qui curarunt Editionem Heidelbergensem de suo illud adiecerunt, ad integrandam, vt putarunt, sententiam. Pro Ἀπόλλωνι, μάλιστα ἐοικώς, Florentinum exemplar habet, μᾶλλον ἐοικώς.

SALMASIVS.

³) Περιῄειμεν] Initio libri dixerat: Παρῄειν ἂν καὶ τὴν ἄλλην πόλιν. Apud *Cebetem* eodem modo: Ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱερῷ.

BERGER.

⁴) Ὀπισθόδομον] Commel. ἀποθέμενον.

BODEN.

⁵) Εὐάνθης ὁ γραφεύς] Nomen pictoris deerat in Editione, vt et in Anglicano. Volueramus etiam scribi ex codicibus aliis ὁρῶμεν εἰκόνα διπλῆν, καὶ ὁ γραφεὺς ἐνεγέγραπτο. Εὐάνθης μὲν ὁ γραφεύς, ἡ δὲ εἰκὼν Ἀνδρομέδα καὶ Προμηθεύς. Quae totidem verba in suis etiam inuenit interpres, sed male reddidit. Non enim volunt illa, καὶ ὁ γραφεὺς ἐγέγραπτο, imaginem quoque ipsius pictoris ibi fuisse pictam, sed scriptum vel inscriptum nomen pictoris. Et forsitan melius scriberetur ἐπεγέγραπτο. *Et pictor inscriptus erat.* Solére pictores, et praecipue qui celebres essent, nomen suum inscribere suis operibus, notius est, quam vt notari debeat.

SALMASIVS

⁶) Ad-

εἰκὼν καὶ Ἀνδρομήδα[6]) καὶ Προμηθεὺς,[7]) δεσμῶται ἄμφω· διὰ τοῦτο γάρ αὐτοὺς οἶμαι εἰς ἓν συνήγαγεν ὁ ζωγράφος. ἀδελφαὶ δὲ καὶ τὴν ἄλλην τύχην. αἱ γραφαί· πέτραι μὲν ἀμφοῖν τὸ δεσμωτήριον, θῆρες δὲ κατ᾽ ἀμφοῖν οἱ δήμιοι, ἀλλὰ τῷ μὲν ἐξ ἀέρος, τῇ δὲ ἐκ θαλάττης. ἐπίκουροι δὲ αὐτοῖς Ἀργεῖοι δύο συγγενεῖς, τῷ μὲν Ἡρακλῆς, τῇ δὲ Περσεύς· ὁ μὲν τοξεύων τὸν *ὄρνιν τοῦ Διὸς, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ κῆτος τοῦ Ποσειδῶνος ἀθλῶν. ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἵδρυται τοξαζόμενος ἐν γῇ· ὁ δὲ ἐξ ἀέρος κρέμαται τῷ πτερῷ.

ΚΕΦΑΛ. ζ.

Ὀρώρυκται μὲν οὖν εἰς τὸ μέτρον τῆς κόρης ἡ πέτρα· θέλει δὲ τὸ ὄρυγμα λέγειν, ὅτι μή τις αὐτὸ πεποίηκε χείρ[1]) ἀλλ᾽ ἔστιν αὐτόχθων ἡ γραφή. ἐτράχυνε γὰρ τοῦ λίθου τὸν κόλπον ὁ γραφεὺς, ὡς ἔτεκεν αὐτὸν ἡ γῆ. Ἡ δὲ ἐνίδρυται τῇ σκέπῃ· καὶ ἔοικε τὸ θέαμα, εἰ μὲν εἰς τὸ κάλλος ἀπίδοις,[2]) ἀγάλματι καινῷ. εἰ δὲ εἰς τὰ δεσμὰ καὶ τὸ κῆτος, αὐτοσχεδίῳ τάφῳ. ἐπὶ δὲ τῶν προσώπων αὐτῆς κάλλος κεκέρασται καὶ δέος. ἐν μὲν γὰρ ταῖς παρειαῖς[3]) τὸ δέος κάθηται, ἐκ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνθεῖ τὸ κάλλος. ἀλλ᾽ οὔτε τῶν παρειῶν τὸ ὠχρὸν τέλειον ἀφοίνικτον ἦν, ἠρέμα δὲ τῷ ἐρεύθει βέβαπται· οὔτε τὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἄνθος ἐστὶν ἀμέριμνον, ἀλλ᾽ ἔοικε τοῖς ἄρτι μαραινομένοις ἴοις.

6) Ἀνδρομήδα] Vid. *Ouidius* Met. IV, 663. seqq. Pinxit eamdem, Nicias teste *Plinio* XXXV, 11. Anaglyphum eiusdem argumenti extat in monumentis veteris Romae: Les plus beaux monumens de Rome ancienne. Rom. 1761. 63.

BODEN.

7) Προμηθεὺς] Vid. *Hesiodi* Theogon. v. 521 seqq. et *Montfaucon*

da, in altera Prometheus vinculis constricti cernebantur. Atque ambos ea de caussa pictorem coniunxisse puto, tametsi alia etiam inter se communia haberent. Saxa enim vtrique pro carcere erant. ferae vtrique, aeria huic, marina illi, tanquam carnifices, imminebant. Argiui etiam, vtrique ex eadem gente, auxiliatores aderant, Hercules scilicet, atque Perseus: quorum alter Iouis volucrem aquilam in terra stans sagittis appetebat: alter Neptuni belluam cete pennis in aere sustentatus adoriebatur.

CAPVT VII.

Sane pro puellae magnitudine saxum excauatum erat ita, vt non arte aliqua fabrefactum, sed sponte natum cauum pictura testari videretur. Illud enim asperum, quomodo quidem terra producere solet, pictor effinxerat. In illo sedebat puella eo aspectu, vt, si pulchritudinem tantum considerare voluisses, admiratione dignam imaginem: sin vero vincula etiam, et cete; rude et inconditum sepulchrum spectandum tibi propositum existimaturus fueris. In vultu pulchritudini pallor admistus erat, hic genas occupans, illa ex oculis effulgens: non tamen eousque genae pallebant, vt suus eis rubor deesset: nec oculorum fulgor adeo coruscabat, quin languore quodam, qualem in

faucon Antiquité Expliquée T.I. p. 131. IDEM.

¹) Χαρὶ] In Salmasiana fuit χεὶρ. Sequentia: Ἀλλ' ἔστιν αὐτόχθων ἡ γραφή. Desunt in cod. Bauar. et edit. Commel. IDEM.

²) Ἀπίδοις] Commel. Ἀπειδοῖς. IDEM.

³) Ἐν μὲν γὰρ ταῖς πλαγίαις] Palatinus cum Anglicano: περὶ μὲν γὰρ ταῖς παρειαῖς. SALMASIVS.

⁴) Oi

οὕτως αὐτὸν ἐκόσμησεν ὁ ζωγράφος εὐμόρφῳ φόβῳ. ς δὲ χεῖρας εἰς τὴν πέτραν ἐξεπέτασεν. ἄγχει δὲ ἄνω δεσμὸς ἑκατέραν συνάπτων τῇ πέτρᾳ· οἱ καρποὶ δὲ ὥσπερ ἀμπέλου βότρυες κρέμανται. 4) καὶ αἱ μὲν ὠλέναι τῆς κόρης ἄκρατον 5) ἔχουσαι τὸ λευκὸν, εἰς τὸ πελιδνὸν μετέβαλλον, καὶ ἐοίκασιν.* ἀποθνήσκειν οἱ δάκτυλοι. δέδεται μὲν οὖν 6) τὸν θάνατον ἐκδεχομένη· ἕστηκε δὲ νυμφικῶς ἐστολισμένη· ποδήρης χιτὼν, λευκὸς ὁ χιτὼν, τὸ δὲ ὕφασμα λεπτὸν, 7) ἀραχνίων ἐοικὸς πλοκῇ, 8) οὐ κατὰ τὴν τῶν προβατείων τριχῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν ἐρίων, τῶν πτηνῶν, 9)

οἷον

4) Οἱ καρποὶ δὲ ὥσπερ ἀμπέλου βότρυες κρέμανται] In libris plerisque; ὁ καρπὸς δέ. Sic legendum foret: ὁ καρπὸς δὲ, ὥσπερ ἀμπέλου βότρυες κρέμαται. Quid velit auctor, non satis adsequor. Dicit, manus ipsas, τὰς χεῖρας, expansas ad rupem esse religatas. Ex his τὸν καρπὸν dependulum iacere, vt pendent ex vite vuae, siue botryones. Sic καρπὸν vel καρποὺς intelligit non eam partem, quae iuncta est brachio manus, sed ipsos digitorum articulos. Si de alio καρπῷ intellexisset, potius videtur fuisse scripturus: τοῦ καρποῦ δὲ ὥσπερ ἀμπέλου βότρυες κρέμανται. Vt vellet, ab illo intermodio manus ipsas cum digitis pependisse, vt pendent ex vite vuae. Nam ad καρπὸν ipsum videntur religata ad scopulum brachia.

IDEM.

5) Ακρατον] Commel. μέρα.

BODEN.

6) Οὖν] In aliis οὕτω.

IDEM.

7) Τὸ δὲ ὕφασμα ἀραχνίων ἐοικὸς πλοκῇ] Misere hunc locum interpolarunt operae, vel earum corrector, dum manum meam non assequuntur. Sic enim excudendum ipsis praescripseram: ποδήρης χιτὼν, λευκὸς κ. τ. λ. (vt editum B.) At perperam illi ediderunt: ἀλλὰ κατὰ λεπτὸν τὴν τῶν ἐρίων, illud λεπτὸν non suo loco inserentes, me autem non plane attento philyris percurrendis post correctoris lectionem.

SALMASIVS.

8) Ὕφασμα λεπτὸν] Apud Homerum Iliad L. XXII. sub

finem

in violis paulo ante succisis conspicimus, dehonestaretur. Ita pulchro timore pictor puellam decorauerat. Manus extentae, ac alte saxo alligatae non aliter e brachiis, quam racemi e vite, pendebant. Brachiorum autem ipsorum candor ad liuorem vergebat, et digiti mori videbantur. Haec erat mortem expectantis puellae facies. Atque sponsarum etiam more, quasique Plutoni nuptum traderetur, stolam induerat, necnon talarem tunicam, albam quidem illam, atque araneolae reti subtilitate parem, contextamque, non quo modo ouium vellera,

finem occurrunt ὕματα λεπτά.

BERGER.

Themistius orat. ad Nicomedienses: Ἀμφιέννυσθε δὲ λεπτότερα τῶν ἀραχνίων. Adde *Eustathium* de Am. Ism. Ἀραχνιώδης ὁ χιτὼν τῇ παρθένῳ τὸ χρῶμα λευκός.

BODEN.

9) Ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν ἐρίων τῶν πτηνῶν] Quae sint ista τὰ ἔρια τῶν πτηνῶν, nescio. Apparet quidem de Serico vellere, quod ex arboribus Seres depectunt, velle loqui, dum addit, οἷον ἀπὸ δένδρων ἠλκυσαν νήματα γυναῖκες ὑφαίνουσιν Ἰνδικαί. Sed quaero, quis veterum hanc arborum lanuginem, quam Seres depectebant ac nebant, ἔρια τῶν πτηνῶν vocauerit, *vellus auium?* Interpres hic vertit *volucrum plumas*. Quod adhuc magis inauditum. Vermem esse, nunc sciunt omnes, nec ignorarunt multi veterum. Et σὴρ graece vermis dicitur. Quo nomine ideo appellatum Graecis hoc animalculum, ex quo appellatur Sericum; Pausanias cum aliis veteribus scribit. Araneae similem eum facit auctor ille, sed duplo maiorem, quam est scarabaeus. Sed hae nugae sunt. Πτηνὸν vocare videtur hoc animal Achilles, quia ex verme mutatur in papilionem alatum. De Serico nos alibi. SALMASIVS.

In describendo hoc vestium genere tenuissimarum scriptores temere saepe faciunt. *Petronius* Satyr. c. 56.

Aequum est induere nuptam
ventum textilem,
Palam

ἴοις. οὕτως αὐτὸν ἐκόσμησεν ὁ ζωγράφος εὐμόρφῳ φόβῳ. τὰς δὲ χεῖρας εἰς τὴν πέτραν ἐξεπέτασεν. ἄγχει δὲ ἄνω δεσμὸς ἑκατέραν συνάπτων τῇ πέτρᾳ· οἱ καρποὶ δὲ ὥσπερ ἀμπέλου βότρυες κρέμανται. 4) καὶ αἱ μὲν ὠλέναι τῆς κόρης ἄκρατον 5) ἔχουσαι τὸ λευκὸν, εἰς τὸ πελιδνὸν μετέβαλλον, καὶ ἐοίκασιν * ἀποθνήσκειν οἱ δάκτυλοι. δέδεται μὲν οὖν 6) τὸν θάνατον ἐκδεχομένη· ἕστηκε δὲ νυμφικῶς ἐστολισμένη· ποδήρης χιτὼν, λευκὸς ὁ χιτὼν, τὸ δὲ ὕφασμα λεπτὸν, 7) ἀραχνίων ἐοικὸς πλοκῇ, 8) οὐ κατὰ τὴν τῶν προβατείων τριχῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν ἐρίων, τῶν πτηνῶν, 9) οἷον

4) Οἱ καρποὶ δὲ ὥσπερ ἀμπέλου βότρυες κρέμανται] In libris plerisque: ὁ καρπὸς δέ. Sic legendum foret: ὁ καρπὸς δὲ, ὥσπερ ἀμπέλου βότρυες κρέμαται. Quid velit auctor, non satis adsequor. Dicit, manus ipsas, τὰς χεῖρας, expansas ad rupem esse religatas. Ex his, τὸν καρπὸν dependulum iacere, vt pendent ex vite vuae, siue botryones. Sic καρπὸν vel καρπὸς intelligit non eam partem, quae iuncta est brachio manus, sed ipsos digitorum articulos. Si de alio καρπῷ intellexisset, potius videtur fuisse scripturus: τῷ καρπῷ δὲ ὥσπερ ἀμπέλου βότρυες κρέμανται. Vt vellet, ab illo intermedio manus ipsas cum digitis pependisse, vt pendent ex vite vuae. Nam ad καρπὸν ipsum videntur religata ad scopulum brachia.

IDEM.

5) Ἄκρατον] Commel. μέγα.

BODEN.

6) Οὖν] In aliis οὕτω.

IDEM.

7) Τὸ δὲ ὕφασμα ἀραχνίων ἐοικὸς πλοκῇ] Misere hunc locum interpolarunt operae, vel earum corrector, dum manum meam non assequuntur. Sic enim excudendum ipsis praescripseram: ποδήρης χιτὼν, λευκὸς κ. τ. λ. (vt editum B.) At perperam illi ediderunt: ἀλλὰ κατὰ λεπτὸν τῶν ἐρίων, illud λεπτὸν non suo loco inserentes, me autem non plane attento philyris percurrendis post correctoris lectionem.

SALMASIVS.

8) Ὕφασμα λεπτόν] Apud *Homerum* Iliad L. XXII. sub finem

in violis paulo ante succisis conspicimus, dehonestaretur. Ita pulchro timore pictor puellam decorauerat. Manus extentae, ac alte saxo alligatae non aliter e brachiis, quam racemi e vite, pendebant. Brachiorum autem ipsorum candor ad liuorem vergebat, et digiti mori videbantur. Haec erat mortem expectantis puellae facies. Atque sponsarum etiam more, quasique Plutoni nuptum traderetur, stolam induerat, necnon talarem tunicam, albam quidem illam, atque araneolae reti subtilitate parem, contextamque, non quo modo ouium vellera,

finem occurrunt ἵματα λεπτά.

BERGER.

Themistius orat. ad Nicomedienses: Ἀμφιέννοιτο δὲ λεπτότερα τῶν ἀραχνίων. Adde *Eustathium* de Am. Ism. Ἀραχνιώδης ὁ χιτὼν τῇ παρθένῳ τὸ χρῶμα λευκός.

BODEN.

9) Ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν ἐρίων τῶν πτηνῶν] Quae sint ista τὰ ἔρια τῶν πτηνῶν, nescio. Apparet quidem de Serico vellere, quod ex arboribus Seres depectunt, velle loqui, dum addit, οἷον ἀπὸ δένδρων ἠλακάτῃ νήματα γυναῖκες ὑφαίνουσιν Ἰνδικαί. Sed quaero, quis veterum hanc arborum lanuginem, quam Seres depectebant ac nebant, ἔριον τῶν πτηνῶν vocauerit, *vellus auium?* Interpres hic vertit *volucrum plumas.* Quod adhuc magis inauditum. Vermem esse, nunc sciunt omnes, nec ignorarunt multi veterum. Et σὴρ graece vermis dicitur. Quo nomine ideo appellatum Graecis hoc animalculum, ex quo appellatur Sericum, Pausanias cum aliis veteribus scribit. Araneae similem eum facit auctor ille, sed duplo maiorem, quam est scarabaeus. Sed hae nugae sunt. Πτερὸν vocare videtur hoc animal Achilles, quia ex verme mutatur in papilionem alatum. De Serico nos alibi. SALMASIVS.

In describendo hoc vestium genere tenuissimarum scriptores temere saepe faciunt. *Petronius* Satyr. c. 56.

Aequum est induere nuptam
ventum textilem,
Palam

οἷον ἀπὸ δένδρων 10) ἕλκουσαι νήματα γυναῖκες ὑφαίνουσιν 11) Ἰνδαί. τὸ δὲ κῆτος ἀντιπρόσωπον τῆς κόρης κάτωθεν ἀναβαῖνον ἀνοίγει τὴν θάλασσαν. καὶ τὸ μὲν πολὺ τοῦ σώματος περιβέβληται τῷ κύματι· 12) μόνῃ δὲ τῇ κεφαλῇ τὴν θάλατταν ἀποδύεται. 13) ὑπὸ δὲ τὴν ἅλμην τοῦ κύματος ἡ τῶν νώτων ἐγέγραπτο προφαινομένη σκιά, τὰ τῶν φολίδων ἐπάρματα, τὰ τῶν αὐχένων κυρτώματα, ἡ λοφιὰ τῶν ἀκανθῶν, οἱ τῆς οὐρᾶς 15) ἑλιγμοί, ἡ γένυς πολλὴ καὶ μακρά. ἠνέῳκτο δὲ πᾶσα μέχρι τῆς τῶν ὤμων συμβολῆς, καὶ εὐθὺς ἡ γαστήρ. μεταξὺ δὲ τοῦ κήτους καὶ τῆς κόρης ὁ Περσεὺς ἐγέγραπτο καταβαίνων ἐξ ἀέρος· καταβαίνει δὲ ἐπὶ τὸ θηρίον γυμνὸς τὸ πᾶν, χλαμὺς ἀμφὶ τοῖς ὤμοις μόνοις, καὶ πέδιλον περὶ τὼ πόδε πλησίον τοῦ πτεροῦ· 15) πῖλος δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλύπτει· ὁ πῖλος δὲ ὑπῃνίττετο τὴν Ἄϊδος κυνέην· 16) τῇ λαιᾷ τὴν τῆς Γοργοῦς 18) κεφαλὴν

Palam prostare nudam in nebula linea. *Fulgentius Mythol.* L. I. *Adstiterant itaque Syrmate nebuloso lucidae ternae viragines.* Huc etiam pertinent *vitreae togae* Varronis. Vid. *Turnebus* Aduers. L. I. c. 15. Quam tenue tamen fuerit indumentum, adparet ex *Seneca* de benef. L. VII. c. 9. *Video sericas vestes, si vestes vocandae sunt, in quibus nil est, quo defendi aut corpus, aut denique pudor possit, quibus sumtis, mulier parum liquido nudam se non esse iurabit.* BODEN.

Mela L. III. c. 7. idem narrat, sed vtitur subiunctiuo, propterea quod ipse hac de re forsitan incertus fuit: *Lanas*, inquit, *siluae ferant* — et mox: *Lino alii vestiuntur, aut lanis, quas diximus, alii ferarum auiumque pellibus.* Ex quo loco adparet, pellem de auibus quoque dici posse.

BERGER.

10) Δένδρων] Virgil. Georg. II, 120.

Quid nemora Aethiopum molli canentia lana?

Velle-

ra, sed volucrum plumae, quales Indae ab arboribus mulieres depectunt, consueuerunt. Aduersus puellam cetus, ab imo mari emergens, vndas capite, quo vno extabat, fundebat. Nam corporis maior pars aqua contegebatur: non tamen adeo, quin humerorum vmbra, squamarum ordines, dorsi curuatura, spinarum summitas, caudae flexiones prospicerentur. sanna ingenti, et profundo hiatu ad humeros vsque patebat, statimque a ventre excipiebatur. Inter cetum ac puellam Perseus e coelo deuolans in belluam ferebatur nudo corpore; nisi quod chlamyde humeros cooperuerat, et calceos alis similes pedibus aptauerat, pileumque Ditis galeam imitantem capiti imposuerat. Laeua manu Gorgonis caput sustinebat, et pro scuto proiiciebat,

Velleraque vt foliis depectant tenuia seres?

IDEM.

11) Ὑφαίνουσιν] Ita Cod. Bau. sed ed. pr. ὑφαίνουσι. IDEM.

12) Τῷ κύματι] Articulus multis abest. IDEM.

13) Ἀποδύονται] Margini adiectum pro coniectura ἀπαντήσονται. Neque hoc vituperandum. Sed illud est in omnibus exemplaribus. IDEM.

14) Οὐρᾶς] Desid. in ed. prima. Sequitur ibidem ὥρμηντο pro Salmas. ἀνέφυντο.

IDEM.

15) Πτερᾷ] Vitium Commel. πέτρᾳ. IDEM.

16) Κυνέην] Ita plurimi cum interprete. Alii cum edit. prima κυνεήν. IDEM.

Quam galeam dono accepit Pluto a Cyclopibus. Vid. *Apollodorum* Bibl. L. I. c. 2. Κύκλωπες τότε Διὶ μὲν διδόασι βροντὴν καὶ κεραυνόν. Πλούτωνι δὲ κυνῆν. Proprie κυνέη dicitur galea e pelle canina facta, quemadmodum λυκέη e pelle lupina. Dicitur Perseus in *Apollodori* bibl. L. I. c. 4. ipsam Plutonis habuisse galeam: ἔσχε δὲ καὶ τὴν Ἄϊδος κυνῆν, ideo

φαλὴν κρατεῖ, 18) καὶ προβέβληται δίκην ἀσπίδος. ἡ δέ ἐστιν *φοβερὰ, καὶ ἐν τοῖς χρώμασι 19) τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξεπέτασεν, ἔφριξε 20) τὰς τρίχας τῶν κροτάφων, ἐγείρει τοὺς δράκοντας· οὕτως ἀπειλεῖ κἂν τῇ γραφῇ. ὅπλον μὲν τοῦτο τῇ λαιᾷ· ὥπλισται δὲ καὶ τὴν δεξιὰν διφυεῖ σιδήρῳ 21) εἰς δρέπανον καὶ ξίφος ἐσχισμένῳ. 22) ἄρχεται μὲν γὰρ ἡ κώπη κάτωθεν ἀμφοῖν ἐκ μιᾶς, καὶ ἔστιν ἐφ' ἥμισυ τοῦ σιδήρου τὸ ξίφος· ἐντεῦθεν δὲ ἀπορραγὲν, τὸ μὲν ὀξύνεται, τὸ δ' ἐπικάμπτεται. 23) καὶ τὸ μὲν ἀπωξυσμένον, μένει ξίφος, ὡς ἤρξατο· τὸ δὲ καμπτόμενον δρέπανον γίνεται, ἵνα μιᾷ πληγῇ τὸ μὲν ἐρείδῃ τὴν σφαγὴν, τὸ δὲ κρατῇ τὴν τομήν. Τὸ μὴν τῆς Ἀνδρομέδας 24) δρᾶμα τοῦτο.

ΚΕΦΑΛ. η'.

Ἑξῆς δὲ τὸ τοῦ Προμηθέως ἐγεγόνει. δέδεται μὲν ὁ Προμηθεὺς σιδήρῳ καὶ πέτρᾳ, ὥπλισται δὲ Ἡρακλῆς τόξῳ καὶ δόρατι. ὄρνις ἐς τὴν Προμηθέως γαστέρα τρυφᾷ. 1) ἕστηκε γὰρ

ideoque Medusae capite resecto, ab insectantibus Gorgonibus conspici non poterat.

BERGER.

17) Τῆς Γοργοῦς] Ita meliores et vetustiores codices. In aliis, Γοργόνος. Recentiores: Γοργόνης. Ita enim dicebant, ἡ Γοργόνη pro ἡ Γοργὼ, vt ἡ Δημήτρα pro Δημήτηρ. Sed de his alias.

SALMASIVS.

Proprie Medusae. Gorgonis nomen competit sororibus tribus, Euryalae, Sthenoni et Medusae, quae sola mo[illegible] atque huius capitis c[illegible] seus missus fuerat.

BE[illegible]

18) Κρατεῖ] Alii [illegible]

19) Ἐν τοῖς χρώμασι [illegible] vtriusque editionis: [illegible] μασι.

20) Ἔφριξε] In ali[illegible]

21) Διφυεῖ σιδήρῳ] [illegible] fu[illegible]

bat, horribili ſane aſpectu. Nam et torue intueri, et comam concutere, et ſerpenteis vibrare, ac minitari etiam e pictura videbatur. Dextera ferro eiusmodi armata erat, vt et falx et gladius ſimul eſſet. A capulo enim ad medium vſque gladii formam referebat: inde duas in partes ſectum altera in mucronem protendebatur, itaque in gladium, ſicut initio eſſe coeperat, deſinebat: altera in vncum flectebatur, atque in falcem euadebat, eodem vt ictu et vulneraret, et attraheret. Atque ita quidem Andromedae ſe res habebant.

CAPVT VIII.

Sequebatur altera deinceps pictura huiusmodi. Prometheus ferreis catenis ſaxo adalligatus erat. Hercules arcum et ſagittam tenebat. Aquila Promethei pectus depaſceba-

in editionibus διφυῆ. Intelligit Harpen, ſeu gladium curuum, in modum falcis. *Virgilius* VII, 732. *Falcatum enſem* vocat cum *Ouidio* Metam. IV, 726. In primis Perſeus ea vſus eſt, quod emendatus ab Heinſio locus Seruii teſtatur ad illum verſum *Virgilii*, vbi legendum: *Falcatus autem enſis eſt Harpe, qua vſus eſt* Perſeus. Acceperat Perſeus ἀδαμαντίνην ἅρπην a Mercurio teſte *Apollodoro* L. II. p. 74. IDEM.

22) Ἐσχισμένῳ] In quibuſdam ἐσχισμένον. Et in ſequentibus pro καὶ ἴσιν ἐφ' ἥμισυ legitur καὶ ἴσως ἐφ' ἡμίσει. In aliis etiam ἡμίσεα. IDEM.

23) Ἐπικάμπτεται] Praetuli e libris cum *Salmaſio* in locum τοῦ ἐπικαλύπτεται. In ſequenti alii ἀποξυμμένον maluere. IDEM.

24) Ἀνδρομέδας] Alii Ἀνδρομή-δας, vt ſupra etiam. IDEM.

1) Θρῦς ἐς τὴν Προμηθέως γαστέρα

γὰρ αὐτὴν ἀνοίγων, ἤδη μὲν ἀνεῳγμένην, ἀλλὰ τὸ ῥάμφος [2]) ἐς τὸ ὄρυγμα κεῖται· καὶ ἔοικεν ἐπορύττειν τὸ τραῦμα καὶ ζητεῖν τὸ ἧπαρ· τὸ δὲ ἐκφαίνεται τοσοῦτον, ὅσον ἀνέῳξεν ὁ γραφεὺς τὴν διώρυχα [3]) τοῦ τραύματος. ἐρείδει δὲ τῷ μηρῷ τῷ τοῦ Προμηθέως τὰς τῶν ὀνύχων ἀκμάς. [4]) ὁ δὲ ἀλγῶν πάντῃ συνέσταλται, καὶ τὴν πλευρὰν συνέσπασται, καὶ τὸν μηρὸν ἐγείρει καθ' αὑτοῦ. εἰς γὰρ τὸ ἧπαρ συνάγει τὸν ὄρνιν. ὁ δὲ ἕτερος αὐτῷ τοῖν ποδοῖν [5]) τὸν σπασμὸν ὄρθιον ἀντιτείνει *κάτω, [6]) καὶ εἰς τοὺς δακτύλους ἀποξύνεται. τὸ δὲ ἄλλο σχῆμα [7]) δείκνυσι τὸν πόνον. κεκύρτωται τὰς ὀφρῦς, συνέσταλται τὸ χεῖλος, [8]) φαίνει τοὺς ὀδόντας. ἠλέησας ἂν ὡς ἀλγοῦσαν τὴν γραφήν. ἀναφέρει δὲ λελυπουμένῳ Ἡρακλῆς. [9]) ἕστηκε γὰρ τοξεύων τοῦ Προμηθέως τὸν δήμιον.

τέρατρυφᾷ] Cod. B. c. éd. C. ὄρνις ἐστι, Προμηθέως γαστέρα τρυφᾷ. Omnes τρυφᾷ. Emendo τρυπᾷ.
IDEM.

[2]) Ῥάμφος] Restitui e libris. *Salmasius* ediderat ῥάμψος.
IDEM.

[3]) Τὴν διώρυχα] Non male alii τὸ διόρυγμα. IDEM.

[4]) Ἐρείδει δὲ τῷ μηρῷ τῷ τοῦ Προμηθέως τὰς τῶν ὀνύχων ἀκμὰς] Sic correximus ex melioribus libris. Nam Palatinus et Anglicanus habent cum vitio et defectu: ἐρέει δὲ τῷ μηρῷ τῷ τοῦ Προμηθέως τὰς τῶν ὀνύχων αἰχμὰς ἀγαγὼν ταύτας συνέσταλται. Est cui videtur retinendum esse αἰχμὰς pro ἀκμάς. Sed ἀκμὴ etiam *acumen*. Cum flos etiam sit aetatis. *Acumen* Latini sic quoque dicunt ad verbum, vt Arnobius. Ergo, ἀκμὴ *acumen*.
SALMASIVS.

Locus *Arnobii* L. VI. p. 198. *Phryna illa Thespiaca — — quum in acumine ipso esset pulchritudinis, venustatis et floris*.
BODEN.

[5]) Τοῖν ποδοῖν] Ita melius, quam editionis primae lectio τῶν ποδῶν. IDEM.

[6]) Ορθιον ἀντιτείνει κάτω] In Commeliniana ὄρθιον ἀντὶ καὶ εἰς τ. δ. ἀ. IDEM.

[7]) Τὸ δὲ ἄλλο σχῆμα] Sic pla-

pafcebatur: quippe in aperiendo illo iam aperto perftabat, roftrumque in vulnus demittebat, infodereque ac iecur quaerere videbatur: cuius pars tanta fefe oftendebat, quantam pictor per vulnus patere voluerat. Alteri Promethei coxae aquila fummis vnguibus innitebatur: quapropter ille in moerore totus erat, et latus retrahens, eam ipfam coxam in fuam ipfius perniciem eleuabat. Ita enim volucrem iecori propiorem faciebat. Altera coxa contentos neruos ad imos vfque pedes commonftrabat, in digitosque acuebatur. Quin alio etiam habitu dolorem indicabat: curuabat enim fupercilia, labra contrahebat, exerebat dentes. Ipfe fane picturam quafi doloris fenfum habentem miferatus fuiffes. Iis malis onerato Prometheo fup-

placuit. Nec aliter interpres. Quidam libri, vt Anglicanus et Palatinus, ad quem prior Editio formata, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα δείκνυσι τὸν πόνον. SALMASIVS.

8) Συνέσταλται τὸ χεῖλος] Contrahit labia, vt minus fentiat vim doloris, quemadmodum milites ad pugnam progredientes etiam mordent labia, fiue vt minus fentiant dolores, fiue vt terribiliores fint hoftibus. Vide notas *Klotzii* ad Tyrtaeum. BERGER.

9) Ἀναφέρει δὲ λυπουμένῳ Ἡρακλῆς] In Anglicano, ἀναφέρει δὲ λυπούμενον Ἡρακλῆς. Atque ita potius fcribendum. Ἀναφέρειν idem, quod ἀνέχειν et ἀναβαστάζειν, *fuftentare, fuffulcire.* Vnde ἀναφορεύς. Sed et ἀνάφορον, id, quo onera feruntur. Qui manum alicuius fenis aut feffi manu fuppofita fuftentat, vt facilius incedat, ἀναφέρειν eum dicitur. Hinc ergo ἀναφέρειν λυπούμενον, *dolentem recreare, folari, et fpe fuftentare.* SALMASIVS

Idem verbi vfus in *Charitone* L. II. c. 17. de *Dionyfio*: Ἄφωνος ἐγένετο, καί τις ἀχλὺς αὐτοῦ κατεχύθη πρὸς τὸ ἀνέλπιστον. Μόλις δὲ ἀνενεγκών· ἡκέτω, φησί. Vertit *I. I. Reiskius*: *Vix tandem interuallo reualefcente fpiri-*

δήμιον. ἐνήρμοσαι τῷ τόξῳ βέλος· τῇ λαιᾷ προβέβληται τὸ κέρας ὠθῶν·[10]) ἐπὶ μαζὸν ἕλκει τὴν δεξιὰν, ἕλκων τὸ νεῦρον κεκύρτωται κατόπιν τὸν ἀγκῶνα. πάντα οὖν ὁμοῦ πτύσσεται τὸ τόξον, τὸ νεῦρον, τὸ βέλος.[11]) ἡ δεξιὰ συνάγεται μὲν ὑπὸ τοῦ νεύρου τὸ τόξον· διπλοῦται δὲ ὑπὸ τῆς χειρὸς τὸ νεῦρον, κλίνεται[12]) δὲ ἐπὶ μαζὸν ἡ χείρ. ὁ δὲ Προμηθεὺς μεστός ἐστιν ἐλπίδος ἅμα καὶ φόβου. πῇ μὲν γὰρ εἰς τὸ ἕλκος, πῇ δὲ εἰς τὸν Ἡρακλέα βλέπει· καὶ θέλει μὲν αὐτὸν ὅλοις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, ἕλκει δὲ τὸ ἥμισυ τοῦ βλέμματος ὁ πόνος.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Ἐνδιατρίψαντες οὖν ἡμέρας δύο,[1]) καὶ ἀναλαβόντες ἑαυτοὺς ἐκ τῶν κακῶν, ναῦν Αἰγυπτίαν μισθωσάμενοι (εἴχομεν δὲ ὀλίγον χρυσίον, ὅπερ ἐτύχομεν ἐζωσμένοι[2]) διὰ τὸν τοῦ Νείλου πλοῦν ἐπ' Ἀλεξάνδρειαν ἐποιούμεθα, μάλιστα

spiritu refectus, Intret, ait. Ad quem locum *Doruillius* p. 200. existimat hoc quidem loco a *Salmasio* metaphorae proprietatem obscurius indicatam, dum explicet ἀναβαστάζειν, dici potius ἀναφέρειν ἑαυτὸν vel τινὰ, vt ἀνακύπτειν, translata locutione a *lapsis* in hoc, a *mersis* in isto verbo. Optime sensum adsequutus videtur huius verbi *I. I. Reiskius*, in Indice Graecitatis Demostheneae p. 62. exponens: *pristinas ad vires redire, conualescere, velut a morbo, vertigine, crapula, aut, vt qui e profunda voragine eluctatus sit.* Ἐὰν δ' ἀντινέγκωσιν ἄρα οἱ Θηβαῖοι καὶ σωθῶσι καὶ μὴ πέσωσι. Demosth. Reisk. p. 210. 215. BODEN.

10) Ωθῶν] Codd. Angl. et Bau. c. ed. Commel. ἀθλῶν. IDEM.

11) Κεκύρτωται — τὸ νεῦρον] Absunt libris quibusdam. Desideratur etiam in sequenti: ἡ δεξιά. IDEM.

12) Κλίνεται] Alii et ed. prima κλίνεται. IDEM.

1) Ημί-

ſuppetias ferebat Hercules, impoſitam arcui ſagittam in eius tortorem intendens: quippe arcum ſiniſtra manus extenta impellebat, dextra vero neruo vna adducto mammae admouebatur, cubito interim poſt ſe curuato. eodemque omnia haec tempore fiebant. arcus cornua neruo adducebantur, neruus manu flectebatur, manus mammae adhaerebat. Prometheus ipſe ſpe metuque plenus erat, ac partim quidem vulnus, partim vero Herculem intuebatur: quem ſane totis oculis contemplari volebat. ſed obtutus partem alteram dolor ad ſe rapiebat.

CAPVT IX.

Caeterum cum duos illic dies commorati, ac ex malis recreati eſſemus, Aegyptia naui conducta, (nonnihil enim auri nobis in zona ſuperfuerat,) Alexandriam verſus Nilo amne curſum direximus, hoc conſilio, aetatem

R 4 vt

1) *Ἡμέρας δύο*] Correctum in Anglicano: *ἡμερῶν δύο*. Et ſic in quibusdam aliis reperitur. Sic etiam loquitur auctor.

SALMASIVS.

2) *Εἴχομεν δὲ ὀλίγον χρυσίον ὅπερ ἐνέχομεν ἐζωσμένοι*] Haec verba deſunt in editione prima.

BODEN.

Ἐζωσμένοι] *Quod in zona habebamus*. Hic enim mos veterum fuit Graecorum Latinorumque. De hac zona intellexit *Petronius*, cum dixit: *miles praecingitur auro*. Vnde ille miles Horatianus, *ibit eo, qui zonam perdidit*. Interpres in ſua verſione hoc loco non expreſſerat illud *ὅπερ ἐνέχομεν ἐζωσμένοι*. Nam verterat tantum, *nonnihil enim auri nobis ſuperfuerat*.

SALMASIVS.

Adde locum *Phaedri* L. IV. fab. 21. vbi de naufragis dicitur:

Hi zonas, illi res pretioſas colligunt,
Subſidium vitae.

BERGER.

3) Eu-

σα μὲν ἐκεῖ διεγνωκότες ποιήσασθαι τὴν διατριβὴν, καὶ νομίζοντες ταύτῃ τάχα τοὺς φίλους εὑρήσειν προσενεχθέντας.3) ἐπεὶ δὲ ἐγενόμεθα κατά τινα πόλιν, ἐξαίφνης *βοῆς ἀκούομεν πολλῆς. καὶ ὁ ναύτης εἰπών· Ο βουκόλος μεταστρέφει τὴν ναῦν, ὡς ἐπαναπλεύσων εἰς τοὐπίσω. καὶ ἅμα πλήρης ἦν ἡ γῆ φοβερῶν καὶ ἀγρίων ἀνθρώπων· μεγάλοι μὲν 4) πάντες, μέλανες δὲ τὴν χροιὰν, οὐ κατὰ τὴν Ἰνδῶν τὴν ἄκρατον, ἀλλ' οἷος ἂν γένοιτο νόθος Αἰθίοψ, ψιλοὶ τὰς κεφαλὰς, λεπτοὶ τοὺς πόδας,5) τὸ σῶμα παχεῖς, ἐβαρβάριζον δὲ πάντες. καὶ ὁ κυβερνήτης εἰπών· Ἀπολώλαμεν, ἔστηκε 6) τὴν ναῦν. ὁ γὰρ ποταμὸς ταύτῃ στενότατος· καὶ ἐπεμβάντες τῶν λῃστῶν τέσσαρες,7) πάντα μὲν τὰ ἐν τῇ νηὶ λαμβάνουσιν, καὶ τὸ χρυσίον ἡμῶν ἀποφέρουσιν· ἡμᾶς δὲ δήσαντες, καὶ κατακλείσαντες ἔς τι δωμάτιον, ἀπηλαύνοντο,8) φύλακας ἡμῖν καταλιπόντες, ὡς εἰς τὴν ἐπιοῦσαν9) ἄξοντες ἡμᾶς10) ὡς τὸν βασιλέα.

3) Εὑρήσειν προσενεχθέντας] Ita editiones cum libris quibusdam. Alii εὑρίσκειν προσενεχθέντας. BODEN.

4) Μεγάλοι μὲν] Μὲν et δὲ absunt a cod. Bau. et edit. Commel. IDEM.

5) Λεπτοὶ τοὺς πόδας] Quemadmodum ceruus apud Phaedrum, qui etiam vituperat nimiam crurum leuitatem. BERGER.

6) Ἕστηκε] Salm. Sed Ed. Commel. ἔστησε. BODEN.

7) Τῶν λῃστῶν τέσσαρες] Pastores olim in tantò honore non erant, quo sunt in carminibus poetarum. Plerumque societatem cum latronibus habere existimabantur. Vnde in codice Theodosiano IX. tit. 31. filii prohibentur ab educatione pastoritia: *Si quisquam* scil. filios *nutriendos pastoribus dederit, societatem latronum videbitur confiteri.* Sic *Iuuenalis* Satyra VIII. extrema:

Maio-

vt illic degeremus, fieri etiam posse putantes, vt eo forte delatos amicos inueniremus. Cum autem ad oppidum quoddam peruenissemus, ingens nobis clamor subito auditus est. Ac nauta exclamans: Ecce pastor, et nauem tanquam retro cessurus conuertit: statimque ripa feris atque agrestibus viris completa est. Magna ii omnes statura erant, colore non quidem, vt Indi, summe, sed vt non veri Aethiopes, remisse nigro, capitibus raro capillo tectis, paruis pedibus, corpore crasso, ac barbaro sermone. Itaque gubernator periisse nos omnes affirmans nauem sistit: angustissimus enim illic fluuius erat, et latrones quatuor nauim conscendentes, quidquid in ea inerat, vna cum pecunia nostra abstulerunt, nobisque vinctis atque in custodiam datis abierunt, vt postridie ad regem (ita enim latronum principem appellant) ducerent. Aberat autem

Maiorum primus quisquis fuit ille tuorum,
Aut pastor fuit, aut istud, quod dicere nolo.

Similiter Theagenes et Chariclea apud *Heliodorum* L. I. a pastoribus capiuntur.

IDEM.

8) Ἀπηλαύνοντο] In Anglicano: ἀπηλλάττοντο. Quod melius. *Abscedebant, recedebant.*

SALMASIVS.

9) Εἰς τὴν ἐπιοῦσαν] *Tan. Faber* in notis ad *Aristoph.* Concionatr. v. 105. *qui vertunt,* inquit, ἐπιοῦσαν ἡμέραν *per diem praesentem, in animo habent illud* ἐπιούσιον ἄρτον *euangelii; sed miror, hactenus non vidisse doctos* ἐπιούσιον ἄρτον *significare panem, seu cibaria, quae in diem crastinum necessaria sunt; vt absque omni sollicitudine deo vacemus.*

BERGER.

10) Ἄξοντες ὑμᾶς] In aliis: ἄξοντας ἡμᾶς. Quod si esset, referretur ad illos φύλακας.

SALMASIVS.

11) Ὡς

λέα.[11]) τούτῳ γὰρ ἐκάλουν τῷ ὀνόματι τὸν λῃστὴν τὸν μείζονα. καὶ ἦν ὁδὸς ἡμερῶν δύο., ὡς παρὰ[12]) τῶν σὺν ἡμῖν ἑαλωκότων ἠκούσαμεν.

ΚΕΦΑΛ. ι'.

Ἐπεὶ οὖν νὺξ ἐγένετο, καὶ ἐκείμεθα, ὡς ἦμεν, δεδεμένοι, καὶ ἐκάθευδον οἱ φρουροὶ, τότε καὶ ἐξὸν ἤδη κλαίειν εἶχον τὴν Λευκίππην,[1]) καὶ δὴ λογισάμενος ὅσων αὐτῇ γέγονα κακῶν αἴτιος, κωκύσας ἐν τῇ ψυχῇ βύθιον, τῷ δὲ νῷ κλέψας τοῦ κωκυτοῦ τὸν ψόφον· Ω θεοὶ καὶ Δαίμονες, ἔφην, εἴπερ ἐστέ που καὶ ἀκούετε· τί τηλικοῦτον *ἠδικήσαμεν, ὡς ἐν ὀλίγαις ἡμέραις τοσούτῳ πλήθει καταβαπτισθῆναι κακῶν; νῦν δὲ καὶ παραδεδώκατε[2]) ἡμᾶς λῃσταῖς Αἰγυπτίοις, ἵνα μηδὲ ἐλέους τύχωμεν. λῃστὴν[3]) μὲν γὰρ Ἕλληνα καὶ φωνὴ κατέκλασε, καὶ δέησις ἐμάλαξεν· ὁ γὰρ λόγος πολλάκις τὸν ἔλεον προξενεῖ· τὸ γὰρ πονοῦν[4]) τῆς ψυχῆς ἡ γλῶττα διακονουμένη[5]) πρὸς ἱκετηρίαν τῆς τῶν ἀκουόντων ψυχῆς ἡμεροῖ τὸ θυμούμενον. νῦν δὲ ποίᾳ μὲν φωνῇ δεηθῶμεν; τίνας δὲ ὅρκους[6]) προτείνωμεν; κἂν Σειρήνων τις γένηται πιθανώτερος,[7]) ὁ ἀνδροφόνος οὐκ ἀκούει.

[11]) Ὡς τὸν βασιλέα] Docet Vener. *Ernesti* ad Cap. VII. L. II. *Xenoph. Memorab.* quum ὡς accusatiuo nudo iungatur, esse ellipsin τοῦ πρός.

BERGER.

[12]) Ὡς παρὰ] In aliis: ὥσπερ.

BODEN.

[1]) Καὶ ἐξὸν ἤδη κλαίειν εἶχον τὴν Λευκίππην] Ita libri plerique. Et sic correctum in Anglicano, cum in textu scriptum sit, τότε ὡς ἐξὸν ἤδη. Distinguendum: τότε, ὡς ἐξὸν ἤδη κλαίειν εἶχον τὴν Λευκίππην. *Tunc et licitum, iam deflendam habebam Leucippam*, vel *deflere habebam.*

SALMASIVS.

[2]) Παραδεδώκατε] In aliis: παρ-

ille duorum dierum itinere, vti de illis, qui nobiſcum capti fuerant, accepimus.

CAPVT X.

Interea cum nox aduentaſſet, nosque, vt eramus, vincti iaceremus, ac cuſtodes dormitarent, ego, quo modo mihi ſane tum licuit, Leucippes calamitatem lugere coepi, et quod eam in mala conieciſſem, tacitus mecum reputans, animoque vehementer ingemiſcens, (nec enim eiulatus in apertum proferre audebam:) O dii daemonesque, inquam, ſicubi eſtis, et auditis, tantum ne deliquimus, vt tam breui tot malis obrui meruerimus? Atqui nos latronibus Aegyptiis etiam tradidiſtis, quo miſericordiam impetrare nequeamus. Graecum, Hercules! latronem et vox commouiſſet, et ad miſericordiam preces allexiſſent. Oratio enim ſaepe ad lenitatem reuocat, et lingua pro animi aegritudine deprecatrix iratas audientium mentes flectit. Nos vero quanam voce precabimur? quodnam iusiurandum dabimus? vt enim Sirenum cantu dulciorem ad per-

παρειδώκατι. Et mox ἡ γλῶττα πρὸς ἱκετηρίαν διακονουμένη. SALMASIVS.

3) Λῃστὴν] Habet Editio Com. λῃστῶν. BODEN.

4) Τὸ γὰρ ποιῶν] Alii: τῷ γὰρ ποιοῦντι. IDEM.

5) Διακονουμένη] Ed. prima et cod. B. διαπονουμένη. IDEM.

6) Ορκος] Iuraſſe victos in victorum verba M. *Varro* apud Caeſarem II. de bello Ciuili docet: *prouinciam omnem in ſua et Pompeii verba per Iusiurandum addicebat.* Per maria vero nautas iuraſſe *Seruius* dicit ad *Virgil.* Aeneid. VI. vbi Palinurus reſpondens Aeneae ait:

— *maria omnia iuro.*

Ibi

ἀκέει, μόνοις ἱκετεύειν με δεῖ τοῖς νεύμασιν, καὶ τὴν δέησιν δηλοῦν ταῖς χειρονομίαις. ὦ τῶν ἀτυχημάτων. ἤδη τὸν θρῆνον ὀρχήσομαι.[8] τὰ μὲν οὖν ἐμὰ, κἂν ὑπερβολὴν ἔχῃ συμφορᾶς, ἧττον ἀλγῶ· τὰ σὰ δὲ, Λευκίππη, ποίῳ στόματι θρηνήσω; ποίοις ὄμμασι δακρύσω; ὦ πιστὴ μὲν πρὸς ἀνάγκην ἔρωτος, χρηστὴ δὲ πρὸς ἐραστὴν δυστυχοῦντα. ὡς καλά σου τῶν γάμων τὰ κοσμήματα. θάλαμος μὲν τὸ δεσμωτήριον, εὐνὴ δὲ ἡ γῆ, ὅρμοι δὲ καὶ ψέλλια,[10] κάλοι

καὶ

Ibi *Honorius*, iurare eum, dixit, *quasi nauitam per maria.*

IDEM.

7) Σειρήνων πιθανώτερος] De calumnia simile dicitur infra Lib. VI. Η διαβολὴ ξίφους τομωτέρα, πυρὸς καυστικωτέρα, καὶ τῶν σειρήνων ἐστὶν εὐπειθεστέρα. Eodem modo Thyamis dicitur Charicleae oratione delinitus apud *Heliodorum* L. I. p. 45. Commel. Υπὸ δὲ τῶν λόγων, ὥσπερ τῆς Σειρῆνος κεκηλημένος, καὶ πρὸς τὸ πείθεσθαι κατηναγκασμένος. Quo factum est, vt Siren insidere Isocratis linguae, στόματι, vt vulgo editum, vel ex meliore libro σώματι, ex Morelli autem coniectura σήματι insistere diceretur a *Philostrato* de vitis Sophistarum L. I. c. 17. Debebat enim Siren VII. cubitorum, columnae sepulcri imposita, secundum *Plutarchum* in vita Isocratis, dicendi suauitatem indicare. Eamdem ob caussam Aristo Chius Σειρὴν cognominatus est apud *Diogen. Laert.* L. VII.

BODEN.

8) Ικετεύειν — ὀρχήσομαι] Elegans locus ad histrioniam pertinens. Sic *Solinus* meminit, *fuisse vltimo oriente quosdam, inuicem sermonis vtentes nutibus, motibusque.* quem vide in Philosophis meis Histrionibus. Ικετεύειν τοῖς νεύμασιν Interpres nimis simpliciter transtulit per *nutu rogare.* Dic potius: *vultibus supplicare*, i. e. facie, ore ac vultu exprimere, nos suppliciter orare, ac τὴν ἱκετηρίαν quasi praetendere, aut per Iouem ἱκετήσιον precari. Vocabulum explicatum vide a *Suida*, v. ἱκε-

persuadendum orationem quis adhibeat, non tamen a parricidis intelligetur. nutu tantum rogare, ac manuum gestu precari me oportebit. O calamitatem! luctum ego iam saltando exprimam. sed infortunia mea quanquam opinione omnium maiora sunt, minus tamen certe doleo. Tua vero, Leucippe, quo ore conquerar? quibus lachrymabor? o constantem in amoris fide conseruanda! o benignam erga infelicem amantem Leucippen! en magnificos nuptiarum tuarum apparatus, carcerem scilicet pro

cubi-

v. ἱκετεία. Conf. *Kuhn*. in indic. *Aelian.* Similiter τὴν δέησιν δηλοῦν ταῖς χειρονομίαις, variis manuum figuris, cum extensione, tum retractione, iactatione in altum, et complicatione luctum significare. *Tatius* lib. V. p. 285. de Philomela, quae in peplo, quod passa erat, filis intexuit: καὶ μιμεῖται, ait, τὴν γλῶτταν ἡ χείρ, *manus linguae mimum agit.* Τὸν θρῆνον ὀρχεῖσθαι ad verbum: *threnum saltare.* Hoc loco notat, gestibus et motione corporis lamentationem summam exprimere. Cinaedum, chironomontem, histrionem, ὀρχηστὴν repraesentare, i. e. non cantare voce, sed gesticulatione lamentabili efficere, vt aeque alter intelligat, quid mihi velim, quamuis ne verbum quidem hiscam. Vide *Lucianum*, περὶ ὀρχήσεως. Atque in hunc modum *Eustathius*, in principio libri IV. de Ismenè: ἡ δὲ σιγῶσα τῇ γλώττῃ, τῷ σχήματι λαλεῖ καὶ λαλοῦσα σιγᾷ. δάκνει τὸ χεῖλος, καὶ τὴν ἀλγοῦσαν καθυποκρίνεται· συνέχει τὴν ὀφρὺν, συγνάζει τὸ πρόσωπον, καὶ οἱ ὑποστυγνάζει λεπτόν.

CARPZOVIVS.

Θρῆνον ὀρχήσομαι] Veteres luctum suum vel saltationibus declarasse constat.

BERGER.

9) Τὰ τὰ δὲ] Abest δὲ a codice Bauar. et edit. Commel.

BODEN.

10) Ψίλια] Sunt qui cum Salmasio scribant in Editione ψίλια. Legendum autem cum melioribus libris ψέλλια. Thema enim ψάλλειν, *tangere*. Monilia vero, armillas item atque

annu-

καὶ βρόχος, καί σοι νυμφαγωγὸς λῃστὴς παρακαθέζεται. 11) ἀντὶ δὲ τῶν ὑμεναίων τίς σοι *τὸν θρῆνον ᾄδει; μάτην σοι, ὦ θάλασσα, τὴν χάριν ὡμολογήσαμεν· μέμφομαί σε τῇ φιλανθρωπίᾳ. 12) χρηστοτέρα γέγονας πρὸς οὓς ἀπέκτεινας, ἡμᾶς δὲ σώσασα μᾶλλον ἀπέκτεινας. ἐφθόνησας ἡμῖν ἀλῃστεύτοις ἀποθανεῖν.

ΚΕΦΑΛ. ια΄.

Ταῦτα μὲν ἐθρήνουν ἡσυχῇ, 1) κλαίειν δὲ οὐκ ἠδυνάμην. Τοῦτο γὰρ ἴδιον τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖς μεγάλοις κακοῖς. ἐν μὲν γὰρ ταῖς μετρίαις συμφοραῖς ἀφθόνως τὰ δάκρυα καταῤῥεῖ, καὶ ἔστι τοῖς πάσχουσιν εἰς τοὺς κολάζοντας ἱκετηρία, καὶ τοὺς ἀλγοῦντας, ὥσπερ ἀπὸ οἰδοῦντος τραύματος ἐξεκούφισεν. 2) ἐν δὲ τοῖς ὑπερβάλλουσι δεινοῖς φεύγει καὶ τὰ 3) δάκρυα, καὶ προδίδωσι καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. ἐντυχοῦσα γὰρ αὐτοῖς ἀναβαίνουσιν ἡ λύπη, ἵστησί τε τὴν ἀκμὴν, καὶ μετοχετεύει καταφέρουσα σὺν αὐτῇ κάτω· τὰ δὲ ἐκτρεπόμενα τῆς ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁδοῦ, εἰς τὴν ψυχὴν καταῤῥεῖ, καὶ χαλεπώ-

τερον

annulos ante nuptias sibi inuicem condonabant coniuges. Vid. *Io Scheffer* de antiquorum torquibus §. 7. et *B. Petrus Mullerus* differtat. de Iocalibus. IDEM.

Ψίλλια] Plena loquutio occurrit in *Xenophont.* Cyropaed. L. I. c. 3. Καὶ τὰ ψίλλια περὶ τοῖν χεροῖν. BERGER.

11) Παρακαθέζεται] Anglicanus: παρακαθιέσαι. Et mox ἐφθόνευσας. BODEN.

12) Μέμφομαί σε τῇ φιλ.] Iungitur alias hoc verbum Accusatiuo, nonnunquam tamen etiam

cubiculo, pro puluinis terram, pro monilibus atque armillis funes et laqueos. Atqui etiam deductoris loco latro tibi assidet, Hymenaeique vicem lamentationes implent. Nos quidem, o mare, frustra tibi gratias egimus. Benignitatem ego tuam non possum non reprehendere, vt pote quod mitius in eos fueris, quos perdidisti. Nam dum nos seruasti, crudelius occidisti, omnemque mortem, quae non a latronibus afferretur, nobis inuidisti.

CAPVT XI.

Hoc sane pacto mecum tacitus lamentabar. Verum lachrymas, quod in ingentibus malis maxime proprium est, profundere nequibam. Enimuero mediocribus in malis lachrymae abunde manant, ac precandi munere pro iis, qui in calamitate degunt, apud infortunii auctores funguntur, doloremque minuunt, vt vlcerum tumores cum disrumpuntur: in exuperantibus autem refugiunt, oculosque deserunt. Moeror enim exire parantibus obuiam factus earum vim retardat, et vna secum ad imas pectoris partes rapit. Quam ob rem de oculorum via deflectentes animum pulsant, illiusque angorem mirum in modum augent.

iam cum tertio casu. Vide not. Illustris *Heinii* ad Epictet. c. 31.

BERGER.

1) Ἡσυχῇ] Cod. Bau. c. ed. Commel. ἡσυχῶς.

BODEN.

2) Ἐξεκούφισεν] Editio prior cum Anglicano: Καὶ τοὺς ἀλγοῦντας ὥσπερ ἀπὸ οἰδοῦντος τραύματος ἐξεκένωσεν, id est, exonerauit et euacuauit dolentes. In aliis: ἐπεκούφισεν. Quod malim, quam ἐξεκούφισεν. Vt in quibusdam quoque inuenitur.

SALMASIVS.

3) Καὶ τὰ δάκρυα] "Melius, quam

τερον αὐτῆς ποιεῖ τὸ τραῦμα. Λέγω οὖν πρὸς τὴν Λευκίππην πάντα σιγῶσαν· Τί σιγᾷς, φιλτάτη, καὶ οὐδέν μοι λαλεῖς; ὅτι μοι, ἔφη, πρὸ τῆς ψυχῆς, Κλειτοφῶν, τέθνηκεν ἡ φωνή.

ΚΕΦΑΛ. ιβ'.

Ταῦθ' ἡμᾶς διαλεγομένους ἔλαθεν ἡὼς * γενομένη. καί τις ἵππον ἐπελαύνων [1]) ἔρχεται, κόμην ἔχων πολλὴν καὶ ἀγρίαν· ἐκόμα δὲ καὶ ὁ ἵππος. γυμνὸς ἦν, ἄστρωτος [2]) καὶ οὐκ ἔχων φάλαρα. τοιοῦτοι γὰρ τοῖς λῃσταῖς εἰσιν οἱ ἵπποι. ἀπὸ δὲ τοῦ λῃστάρχου παρῆν, καὶ, εἴ τις, ἔφη, παρθένος ἐστὶν ἐν τοῖς εἰλημμένοις, ταύτην ἀπάγειν πρὸς τὸν θεὸν, ἱερεῖον ἐσομένην [3]) καὶ καθάρσιον [4]) τοῦ στρατοῦ. Οἱ δὲ ἐπὶ τὴν Λευκίππην εὐθὺς τρέπονται. ἡ δὲ εἴχετό μου καὶ ἐξεκρέματο βοῶσα. τῶν λῃστῶν οἱ μὲν ἀπέσπων, [5]) οἱ δὲ ἔτυπτον· ἀπέσπων μὲν τὴν Λευκίππην· ἔτυπτον δὲ ἐμέ. ἀράμενοι οὖν αὐτὴν μετέωρον ἀπάγουσιν. ἡμᾶς δὲ κατὰ σχολὴν ἦγον δεδεμένους.

ΚΕΦΑΛ.

quam in editione prima: κατὰ δάκρυα. BODEN.

[1]) Ἐπιλαύνων] Cod. Bav. cum ed. C. ἐλαύνων. IDEM.

[2]) Ἄστρωτος] Ita legendum. Vitium edit. primae ἄστρατος. Et mox τοῖς λῃσταῖς pro illius mendo: τῆς λῃσταῖς. Nec minus in sequ. emendandum fuit εἰλημμένοις pro Commel. εἰλημμένης. IDEM.

[3]) Ἐσομένην] Cod. Bav. c. ed. Com. γενομένην. IDEM.

[4]) Καθάρσιον] Apud *Herodot.* L. I. c. 44. occurrit καθάρσιος Ζεύς. De victimis humanis mira sunt, quae protulit vir doctus, cui nomen *Morza*, in notis ad tragoediam Voltarii, cui

gent. Deinde ad Leucippen iam prorsus obmutescentem conuersus: Qua de causa, inquam, Leucippe suauissima taces? nec quicquam mihi dicis? Tum illa: Quia vox me, inquit, o Clitophon prius, quam spiritus defecit.

CAPVT XII.

Haec dum loqueremur, dies nobis haud aduertentibus illuxit: ac tum nescio quis inculta et promissa coma introgressus est equo aduectus maxime iubato nudoque, nullis nec stratis, nec phaleris. Eiusmodi enim latronum sunt equi. Erat is a latronum principe missus. Et: Si qua inter captiuos, inquit, virgo adest, eam abducere me oportet, Dei victimam ad exercitum expiandum futuram. Tum custodes oculos in Leucippen statim coniecerunt. Illa vero me complexa, et mihi adhaerens lamentari ac eiulare coepit. E latronibus alii eam abstrahebant, alii me caedebant. tandem sublimem raptam asportauerunt, vinctos nos interim per otium secum ducentes.

CAPVT

cui titulus: *Les loix de Minos.* Etenim, postquam multa de hac re disputauit: *Nous ne citons pas*, inquit, *ces coutûmes de l' antiquité pour faire parade d' une science vaine: mais c'est en gemissant de voir, que les superstitions les plus barbares semblent* un instinct de la nature humaine, *et qu'il faut un effort de raison pour les abolir.* Putat, excidia nationum a Iudaeis in Palaestina iussu dei facta, nihil aliud esse, ac victimas humanas deo oblatas.

BERGER.

5) Ἀπίστων] Ita corrigenda fuit edit. prima, quae habet ἀπίτων duobus locis.

BODEN.

S 5) Κα-

ΚΕΦΑΛ. ιγʹ.

Καὶ ἐπεὶ δύο σταδίους τῆς κώμης προήλθομεν, ἀλαλαγμὸς ἀκούεται πολὺς, καὶ σάλπιγγος ἦχος, καὶ ἐπιφαίνεται φάλαγξ στρατιωτικὴ, πάντες ὁπλῖται. οἱ δὲ λῃσταὶ κατιδόντες,[1] ἡμᾶς μέσους διαλαβόντες ἔμενον ἐπιόντας αὐτοὺς ὡς ἀμυνόμενοι. καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆσαν πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ὁπλῖται πάντες· οἱ μὲν ποδήρεις ἔχοντες τὰς ἀσπίδας· οἱ δὲ πελτασταί.[2] οἱ δὲ λῃσταὶ πολλῷ πλείους[3] ὄντες, βώλους ἀπὸ τῆς γῆς λαμβάνοντες τοὺς στρατιώτας *ἔβαλλον. παντὸς δὲ βώλου[4] χαλεπώτερος βῶλος Αἰγύπτιος, βαρύς τε καὶ τραχὺς καὶ ἀνώμαλος· τὸ δὲ ἀνώμαλόν εἰσιν αἰχμαὶ τῶν λίθων· ὥστε βληθεὶς διπλοῦν ποιεῖ ἐν τούτῳ[5] τὸ τραῦμα καὶ οἴδημα ὡς ἀπὸ λίθου, καὶ τομὰς ὡς ἀπὸ βέλους. ἀλλὰ ταῖς γε ἀσπίσιν ἐκδεχόμενοι τοὺς λίθους, ὀλίγον τῶν βαλλόντων ἐφρόντιζον. Ἐπεὶ οὖν ἔκαμον οἱ λῃσταὶ βάλλοντες, ἀνοίγουσι μὲν οἱ στρατιῶται τὴν φάλαγγα· ἐκθέουσι δὲ ἀπὸ τῶν ὅπλων ἄνδρες κούφως ἐσταλμένοι, φέρων αἰχμὴν ἕκαστος καὶ ξίφος, καὶ ἀκοντίζουσιν ἅμα, καὶ ἦν οὐδεὶς ὃς οὐκ ἐπέτυχεν. εἶτα οἱ ὁπλῖται προσέῤῥεον· καὶ ἦν ἡ μάχη στεῤῥά,[6] πληγαὶ δὲ παρ' ἀμφοτέρων, καὶ τραύματα καὶ σφαγαί. καὶ τὸ μὲν ἔμπειρον παρὰ τοῖς στρατιώταις ἀνεπλήρου τοῦ πλήθους

1) Κατιδόντες] Edit. Commel. κατειδόντες. IDEM.

2) Πελτασταί] Alii cum edit. C. πιτασταί. Alii πέλτας. IDEM.

3) Πολλῷ πλείους] Sic legimus ex libris melioribus, cum deteriores ac recentiores, Anglicanus ac Palatinus, haberent πολὺ πλείους. SALMASIVS.

4) Παντὸς δὲ βώλου χαλεπώτερος βῶλος Αἰγύπτιος] Ita etiam ex iisdem libris mutauimus vulgarem ex Palatino lectionem, licet

CAPVT XIII.

Posteaquam ſtadia duo a pago proceſſimus, ingens nobis clamor tubae ſono permixtus exaudiri coepit, deinde militum etiam grauis armaturae manus in conſpectum ſe dedit: quam ſimul atque latrones viderunt, nobis in eorum medio concluſis, ad reſiſtendum parati ſubſtiterunt: atque haud ita multo poſt viri quinquaginta armis tecti omnes, quorum alii longis ad pedes vſque, alii breuioribus, ſcutis vtebantur, proceſſerunt. Latrones, quorum numerus maior erat, ſublatas glebas in eos proiiciebant. Aegyptia porro gleba telo quouis pernicioſior eſt, quippe quae dura, aſpera et inaequalis; producunt hanc inaequalitatem cuſpides lapideae. Ea de re fit, vt coniecta bifariam laedat. Tumorem enim ceu lapis, et vulnus ceu iaculum, efficit. Verum milites glebas ſcutis excipientes iaculatores nihili faciebant. Poſteaquam hi coniiciendo defatigati fuerunt, illi agmen aperuerunt: et qui leuiter armati erant, ſtatim procurrerunt: quorum ſinguli miſſile ac gladium geſtabant. Ii primum iaculati omnes ſunt, neque vanus cuiusquam ictus fuit. Deinde grauis armatura ſeſe effudit. pugnatum eſt conſertim, plagaeque ac caedes et vulnera vltro citroque illata. Quod militum numero

licet ab Anglicano confirmatam παντὸς δὲ λίθου χαλεπώτερον. Interpres pro illo βώλου, ſicut in codice ſuo inuenerat, videtur ex coniectura maluiſſe, βέλους. Sic enim vertit: *Aegyptia porro gleba telo quouis pernicioſior eſt.* Ita ſimpliciter vertendum fuit: *Aegyptia porro gleba quauis alia gleba durior.*

IDEM.

5) Ἐν τούτῳ] Lege ἐν ταὐτῷ.

BODEN.

6) Καὶ ἦν ἡ μάχη συῤῥὰξ] In aliis,

θους 7) τὸ ἐνδεές. Ἡμεῖς δὲ ὅσοι τῶν αἰχμαλώτων ἦμεν, 8) ἐπιτηρήσαντες τὸ πονοῦν τῶν λῃστῶν μέρος, ἅμα συνελθόντες διακόπτομέν τε αὐτῶν τὴν φάλαγγα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἐκτρέχομεν. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρουν ἀναιρεῖν, οὐκ εἰδότες· ὡς δὲ εἶδον καὶ γυμνοὺς καὶ δεσμὰ ἔχοντας, ὑπονοήσαντες τὴν ἀλήθειαν, δέχονται τῶν ὅπλων εἴσω, καὶ ἐπ' * οὐρὰν παραπέμψαντες εἴων ἡσυχάζειν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἱππεῖς προσέῤῥεον. 9) καὶ ἐπεὶ πλησίον ἐγένοντο, κατὰ κέρας ἑκατέρων 10) ἐκτείναντες τὴν φάλαγγα περιίππευον αὐτοὺς ἐν κύκλῳ, καὶ ἐν τούτῳ συναγαγόντες αὐτοὺς εἰς ὀλίγον κατεφόνευον. καὶ οἱ μὲν ἔκειντο τεθνηκότες· οἱ δὲ καὶ ἡμιθνῆτες ἐμάχοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς ἐζώγρησαν.

ΚΕΦΑΛ. ιδʹ.

Ἦν δὲ περὶ δείλην ὁ καιρός. Καὶ ὁ στρατηγὸς διαλαβὼν ἡμῶν ἕκαστον, ἐπυνθάνετο τίνες ἦμεν, καὶ πῶς ἐλήφθημεν· 1) διηγεῖτο δὲ ἄλλος ἄλλο τι, κἀγὼ τὰ ἐμὰ 2) εἶπον. ἐπεὶ οὖν ἅπαντα ἔμαθεν, ἐκέλευσεν ἀκολουθεῖν, αὐτὸς δὲ ὅπλα δώσειν ὑπέσχετο. διεγνώκει γὰρ, ἀναμείνας στρατιὰν, ἐπελθεῖν τῷ μεγάλῳ λῃστηρίῳ· ἐλέγοντο δὲ ἀμφὶ τοὺς μυρίους εἶναι. ἐγὼ δὲ ἵππον ᾔτουν. 3) σφόδρα γὰρ ᾔδειν ἱππεύειν γεγυμνασμένος. ὡς δὲ παρῆν, 4) περιά-

γων

aliis, vt in editione στρατ.

SALMASIVS.

7) Τοῦ πλήθους] Editio prima τὸ πλῆθος. BODEN.

8) Ἦμεν] Alii ὄντες.

IDEM.

9) Ἱππεῖς προσέῤῥεον] Salmasius edidit: ἱππεῖς πλείους προσέῤῥεον.

IDEM.

10) Κατὰ κέρας ἑκατέρων] Absunt haec ab edit. prima.

IDEM.

1) Τίνες ἦμεν, καὶ πῶς ἐλήφθημεν] Editio Heidelberg. εἴημεν

mero deerat, vsus explebat. Nos quotquot captiui eramus, latronum aciem inclinare videntes, facto simul agmine, eorumque ordinibus perruptis ad hostes transiuimus. Qui vti se res haberet ignari, nos primo interficere voluerunt: sed cum postea nudos ac vinctos aspexissent, cognita veritate, intra ordines susceptos post extremum agmen, vt illic quiesceremus, collocauerunt. Interea superuenerunt equites, acieque vtrinque effusa latrones circuire, in angustumque coactos trucidare coeperunt. Ex quibus alii mortui procubuerunt, nonnulli semimortui adhuc pugnabant, reliqui in militum potestatem viui deuenerunt.

CAPVT XIV.

Caeterum inclinata iam die militum eorum ductor, cui Charmidi nomen fuerat, vnumquemque nostrum singillatim et qui essemus, et quo pacto in praedonum manus incidissemus, interrogauit: cui quidem alii alia, ego vero, quae mihi euenerant, commemoraui. Atque ille, vbi omnia edidicit, se vt sequeremur, iussit, armaque nobis praebere pollicitus est; decreuerat enim, cumprimum copiae, quas expectabat, aduentassent, magnum latronum, qui ad decem

 millia

εἴημεν. Caetera desunt. Habet autem cum Florentino interpres. IDEM.

[2]) Τὰ ἐμὰ] In nonnullis contrahuntur τἀμά. IDEM.

[3]) Ελέγοντο δὲ ἀμφὶ τὰς μυρίας εἶναι· ἐγὼ δὲ ἵππου ἦτων] Vitium ac defectus in editione prima, quae habet: ἔλεγον δὲ, ἵππου ἴτον, nullo sensu. IDEM.

[4]) Ως δὲ παρῆν] Libri habent: ὡς δέ τις παρῆν περιάγων τὸν ἵππον, ἐπιδεικνύμενος ἐν ῥυθμῷ. Sed aliter distinguendum, ὡς δέ τις παρῆν

γων τὸν ἵππον ἐπεδεικνύμην ἐν ῥυθμῷ τὰ τῶν πολεμούντων σχήματα, ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν σφόδρα ἐπαινέσαι. Ποιεῖται δέ με ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁμοτράπεζον, καὶ παρὰ τὸ δεῖπνον ἐπυνθάνετο τἀμὰ, καὶ ἀκούων, ἐλεεῖ. *συμπαθὴς δέ πως εἰς ἔλεον ἄνθρωπος ἀκροατὴς ἀλλοτρίων κακῶν. καὶ ἔλεος πολλάκις φιλίαν προξενεῖ. ἡ γὰρ ψυχὴ μαλαχθεῖσα πρὸς τὴν ὧν ἤκουσε λύπην, συνδιατεθεῖσα 5) κατὰ μικρὸν τῇ τοῦ πάθους ἀκροάσει τὸν οἶκτον εἰς φιλίαν καὶ τὴν λύπην εἰς τὸν ἔλεον συλλέγει. 6) Οὕτω γοῦν διέθηκα τὸν στρατηγὸν ἐκ τῆς ἀκροάσεως, ὡς καὶ αὐτὸν δάκρυα προαγαγεῖν. 7) πλέον δὲ ποιεῖν εἴχομεν οὐδὲν, τῆς Λευκίππης ὑπὸ τῶν λῃστῶν ἐχομένης. ἔδωκε δέ μοι καὶ θεράποντα 8) τὸν ἐπιμελησόμενον Αἰγύπτιον.

ΚΕΦΑΛ. ιε΄.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν διάβασιν παρεσκευάζετο, καὶ ἐπεχείρει τὴν διώρυχα χῶσαι, ἥτις ἦν ἐμποδών. καὶ γὰρ ἑωρῶμεν τοὺς λῃστὰς μετὰ πλείστης δυνάμεως ἐπὶ θάτερα

τάξιν, περιάγων τὸν ἵππον ἐπεδεικνύμην. *Vt aliquis datus est, eum in orbem scite ac numerose agens, ostendebam pugnantium equitum figuras.*

SALMASIVS.

5) Συνδιατεθεῖσα] Restitui. Editio prima habebat συντεθεῖσα minus bene. Salmasiana vero συνδιατεθεῖσα, quod sphalma typographicum. Pertinet ad h. l. illud Didonis apud *Virgil.* L. I.

Non ignara mali miseris succurrere disco.

BODEN.

6) Καὶ

milia esse ferebantur, receptaculum aggredi. Ac tum ego equum dari mihi poposci: eo enim studio valde gaudebam. Qui simul atque adductus fuit, illum circumagens pugnantium ordinatim equitum exemplum edidi, ita, vt me Charmides magnopere commendaret. Itaque die illo suis e conuiuis vnum esse me voluit: atque a coena, casus meos vt enarrarem, postulauit: quae dum audiret, misericordia mouebatur. Fere enim fit, vt qui aliena mala audit, vna quodammodo patiatur. Beneuolentiam autem misericordia saepenumero gignit. Animus enim eorum, quos audit, moerore delinitus, et malorum auditione in eundem fere sensum pertractus, tristitiam in misericordiam, misericordiam vero in beneuolentiam commutat. Ego vero narrando Charmidem eousque commoui, vt lachrymas tenere nequiuerit. Nam quod amplius facerem, nihil erat, cum Leucippe in latronum potestate remansisset. Atqui Aegyptium etiam seruum mei curam habere iussit.

CAPVT XV.

Postridie ad prodeundum se comparauit, et fossam, quae impedimento erat, complere aggressus est: magnum etenim latronum numerum in armis esse trans fossam il-

 lam

6) Καὶ τὴν λύπην εἰς τὸν ἔλεον συλλέγει] Cod. Bau. c. edit. Heidelb. τῆς λύπης τὸν ἔλεον συλλέγει.

IDEM.

7) Ὡς καὶ αὐτὸν δάκρυα προαγαγεῖν] Vir graece doctus ex coniectura legebat, ὡς δὲ αὐτὸν εἰς δάκρυα προαγαγεῖν. Quod probo. *Vt ipsum in lacrymas produxerim.*

SALMASIVS.

8) Καὶ θεράποντα] Aliter edit. Commel. τὸν θεράποντα.

BODEN.

9) Εκβόλεις

τετρα-διώρυχος ἑςῶτας ἐν τοῖς ὅπλοις. βωμὸς δέ τις αὐτοῖς αὐτοσχέδιος ἦν πηλοῦ πεποιημένος, καὶ σορὸς τοῦ βωμοῦ πλησίον. ἄγουσι δή τινες δύο τὴν κόρην, ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένην. καὶ αὐτοὺς μὲν, οἵ τινες ἦσαν, οὐκ εἶδον· ἦσαν γὰρ ὡπλισμένοι· τὴν δὲ κόρην Λευκίππην οὖσαν ἐγνώρισα. εἶτα κατὰ τῆς κεφαλῆς σπονδὴν περιχέαντες, περιάγουσι τὸν βωμὸν κύκλῳ, καὶ ἐπηύλει[1]) τις αὐτῇ. καὶ ὁ Ιερεὺς ᾖδεν ὡς εἰκὸς ᾠδὴν Αἰγυπτίαν. τὸ γὰρ σχῆμα τοῦ ςόματος[2]) * καὶ τῶν προσώπων τὸ διελκυσμένον, ὑπέφαινεν ᾠδήν. εἶτα ἀπὸ συνθήματος πάντες[3]) ἀναχωροῦσι τοῦ βωμοῦ μακράν. τῶν δὲ νεανίσκος ἕτερος ἀνακλίνας αὐτὴν ὑπτίαν, ἔδησε ἐκ παττάλων κατὰ τῆς γῆς[4]) ἐρηρεισμένων, οἷον ποιοῦσιν οἱ κοροπλάθοι τὸν Μαρσύαν

1) Επηύλει] Aegyptiorum tibia, Osiridis inuentum, cuius materia e calamo hordeaceo fuit, sono etiam differt a tibiis reliquarum gentium. Dicitur a *Polluce* L. IV. c. 10. n. 1. πολύφθογγος αὐλὸς, *multisonans tibia*. Hinc emendandus locus *Claudiani* de IV. consulatu Honorii v. 575.

— *variosque modos Aegyptia ducit*
Tibia.

Ita legitur in *Casparis Barthii* editione, quae forma octona prodiit Hanouiae 1612. Altera vero in 4. ed. Francof. 1650. duce *Raphelengio* habet *Pharios* modos, haud *varios*. Hoc tamen propter illud *Pollucis* videtur praeferendum, quamuis haud negauerim, deastris Aegyptiis peculiares quosdam fuisse modos, vt *Barthius* adnotauit, atque ex hoc loco nostro adparet. Vocatur enim carmen inter sacra ᾠδὴ Αἰγυπτία. Vid. *C. Bartholinus* de tibiis vet. pag. 65. Quae *Barthius* ex Apuleio attulit, faciunt etiam ad illustrationem sequentium de oris figura: *Ibant et dicati magno Serapi tibicines, qui per obliquum calamum ad aurem porrectum dextram, familiarem denique templi modulum frequen-*

lam cernebamus. Ii aram quandam e luto, iuxtaque sepulchrum ex tempore construxerant. Ac viri duo puellam manibus post tergum reuinctis eo adduxerunt. Quos viros, propterea quod armis tecti erant, haudquaquam cognoui: sed puella Leucippe erat. Ii ergo tum capiti eius libamina infundentes, sacerdote quodam Aegyptium, vti verisimile est, carmen ei accinente. Oris etenim figura et vultus distortio canere illum subindicabat. Deinceps dato signo, ab ara omnes procul recessere. Tum adolescens alter ex iis, qui adduxerant eam, reclinans paxillis terrae infixis supinam alligauit, quo maxime modo figuli Marsyam arbori alligatum effingunt, gladiumque iuxta cor infixum ad ima ventris vsque traxit, sic

frequentabant. IDEM.

²) Στέματος] Quidam σώματος et ὑπέφαινε. Sequuta eos est ed. prima. IDEM.

³) Πάντες] Ibidem vitium est, quando legitur πάντας. IDEM.

⁴) Κατὰ τῆς γῆς] Cod. Bau. et ed. Commeliniana: ἐπὶ τῆς γῆς. Eadem linea sequ. edit. C. κοροπλάσται, *Salmasius* vero κοροπλάθαι. Hoc praefero. Nam illud vocabulum, tametsi reperiatur, a purioribus Atticistis reprehenditur. Extat in Iuliani Caesaribus, vbi videatur *Ezech. Spanhemius* p. 441. et in Etymologico M. Κοροπλάθος, ὁ τὰ ζῶα διαπλάττων. οὐ γὰρ μόνον κόρας ἢ ὁμοίας κόρας πλάσσει, ἀλλὰ πᾶν ζῶον, καὶ κοροπλάθους τοὺς ἐκ κηροῦ ἢ πηλοῦ ἢ τοιούτης τινὸς ὕλης πλάττοντας κόρας ἢ κόρους. Statuitur igitur discrimen inter vtrumque vocabulum, vt κοροπλάστης pluribus, κοροπλάθος paucioribus tribuatur. Sed *Thomas Magister* simpliciter damnat: κοροπλάθοι, οὐ κοροπλάσται. Videtur ex hoc loco scribendum fuisse κοροπλάθαι, sed emendatus est locus Thomae a *Fischero* et *Ruhnquenio*, optimis purioris graecitatis magistris. Edidit ille in *Moeride Atticista* p. 6[illegible]. κοροπλάθοι, hic autem

σύαν 5) ἐκ τοῦ φυτοῦ δεδεμένον· εἶτα λαβὼν ξίφος βάπτει κατὰ τῆς καρδίας· καὶ διελκύσας τὸ ξίφος εἰς τὴν κάτω γαστέρα, ῥήγνυσιν· τὰ σπλάγχνα δὲ εὐθὺς ἐξεπήδησεν, ἃ ταῖς χερσὶν 6) ἐξελκύσαντες ἐπιτιθέασι τῷ βωμῷ. καὶ ἐπεὶ ὠπτήθη, κατατεμόντες ἅπαντες εἰς μοίρας 7) ἔφαγον. ταῦτα δὲ ὁρῶντες οἱ στρατιῶται καὶ ὁ στρατηγὸς καθ' ἓν 8) τῶν πραττομένων, ἀνεβόων, καὶ τὰς ὄψεις ἀπέστρεφον τῆς θέας· ἐγὼ δὲ ἐκ παραλόγου καθήμενος 9) ἐθεώμην. τὸ δὲ ἦν ἔκπληξις. μέτρον γὰρ οὐκ ἔχον τὸ κακὸν ἐνεβρόντησέ με. καὶ τάχα ὁ τῆς Νιόβης μῦθος 10) οὐκ ἦν ψευδής, ἀλλὰ κἀκείνη τοιοῦτόν τι 11) παθοῦσα ἐπὶ τῇ τῶν παίδων ἀπωλείᾳ, δόξαν παρέσχεν ἐκ τῆς ἀκινησίας ὡσεὶ 12) λίθος γενομένη. Ἐπεὶ δὲ τέλος εἶχεν, ὥς γε ᾤμην, τὸ ἔργον, τὸ σῶμα ἐνθέντες τῇ σορῷ καταλείπουσι, πῶμα ἐπ' αὐτῆς ἐπιθέντες. 13) τὸν

autem in *Timaei Sophistae* λέξεσι Πλατωνικαῖς, vbi explicantur κοροπλάθαι, οἱ τὰς κόρας πλάττοντες κηρῷ ἢ γύψῳ. Conuenit *Harpocration*, Isocratem laudans atque ex parte illam Etymologi differentiam confirmans, nisi malis nostrum pro attico vocabulo habere cum *Atticista*: Κοροπλάθοι, Ἀττικῶς· κοροπλάσται, ἑλληνικῶς. IDEM.

5) Μαρσύαν] Fabulam huius tibicinis musico certamine ab Apolline victi, iussuque victoris a Scytha, quem ista carnificina magis decet, quam ipsum deum, excoriati, vide ab *Ouidio* Metam. VI. et *Hygino* fab. 165. narratam, varieque depictam e monumentis antiquis in *Montefalconii* Ant. Expl. T. I. Pl. 53. sequ. IDEM.

Forte fabula de Marsia, quemadmodum pugna murium et mustelarum, adeo fuit celebrata, vt in omnibus tabernis prostaret. BERGER.

6) Ἃ ταῖς χερσὶν] In aliis αὐταῖς δὲ χερσίν. BODEN.

7) Εἰς μοίρας] Apud Homerum μοῖρα de portione, quae solet

vt viſcera omnia ſtatim exiluerint. Quae illi manibus corripientes arae impoſuerunt, coctaque diſſecuerunt, ac inter ſe partiti omnes deuorarunt. Haec milites ductorque cernientes, non potuerunt, quin ad eorum vnumquodque factum exclamarent, vultusque auerterent. Ipſe autem ea ſine vlla prorſus mente, ac ſine vllo ſenſu, ſtupore ſcilicet oppreſſus ſpectabam: mali enim modum exuperantis magnitudo a mentis ſenſu me abſtraxerat. Ac forte quae de Niobe fabulis traduntur, falſa minime fuerunt: ſed huiusmodi quiddam illa qvoque ob natorum caedem in ſe experta fabulae locum fecit, exiſtimantibus aliis eam, propterea quod immota conſtitiſſet, in lapidem conuerſam. Poſteaquam ea res finem, ſicuti mihi videbatur, ſortita eſt, latrones cadauere in ſepulchro condito, probeque contecto aram demoliti ſunt, ac nunquam reſpicientes,

ſolet comminis in menſa adponi, ſaepiſſime occurrit, atque hic recte ad epulum ſacrificulorum adhibetur. Laudantur loci ab *Henr. Stephano* in *Theſ.*

IDEM.

8) Καθ' ἓν] In ſvtraque editione fuit καθέν. IDEM.

9) Ἐκ παραλόγου καθήμενος] Φράσις infrequens. Explicat eam *Budaeus* in Commentar. Gr. L. pag. 903. Τὸ ἀλόγως γενόμενον. Locum commode habere non poteſt notio vſitata *praeter opinionem*, ſicut infra Cap. XVII.

IDEM.

10) Νιόβης μῦθος] Vid. *Apollodorus* Bibl. L. III. pag. 146. *Ouidius* Metam. VI, 146 ſeqq. *Hygin.* Fab. 9. Ex villa Medicea exhibetur in imagine a *Montefalconio* Ant. Expl. T. I. pl. 55. IDEM.

11) Κρανίον τοιοῦτόν τι] Anglicanus καὶ ἱκανὴ τὸ τοιοῦτον.

IDEM.

12) Ὡσεὶ] Cod. Bau. ὡς εἰ et in margine ἴσως εἰ.

IDEM.

13) Τῇ σορῷ καταλείπουσι, πῶμα ἐπ' αὐτῆς ἐπιθέντες] Haec verba deſunt in Commeliniana, ſunt vero

*τὸν δὲ βωμὸν καταστρέψαντες, φεύγουσιν ἀμεταστρεπτί.14) οὕτως γὰρ αὐτοὺς ποιεῖν ἔτυχεν μεμαντευμένος ὁ ἱερεύς.

ΚΕΦΑΛ. ιϛ'.

Ἑσπέρας δὲ γενομένης, ἡ διῶρυξ κέχωστο 1) πᾶσα. οἱ δὲ στρατιῶται διαβάντες αὐλίζονται μικρὸν ἄνω τῆς διώρυχος, καὶ περὶ δεῖπνον ἦσαν. ὁ δὲ στρατηγὸς ἐπεχείρει με παρηγορεῖν ὁρῶν 2) ἀνιαρῶς ἔχοντα. περὶ δὲ πρώτην νυκτὸς φυλακὴν πάντας ἐπιτηρήσας καθεύδοντας, πρόσειμι, τὸ ξίφος ἔχων, ἐπικατασφάξων ἑαυτὸν τῇ σορῷ. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἐγενόμην, ἀνατείνω τὸ ξίφος· 3) Λευκίππη, λέγων, ἀθλία, καὶ πάντων ἀνθρώπων δυστυχεστάτη, οὐ τὸν θάνατον ὀδύρομαί σου μόνον, οὐδ' ὅτι τέθνηκας ἐπὶ ξένης, οὐδ' ὅτι σοι γέγονεν ἐκ βίας σφαγὴ, οὐδ' ὅτι 4) ταῦτα τῶν σῶν ἀτυχημάτων παίγνια, ἀλλ' ὅτι καθάρσιον γέγονας ἀκαθάρτων σωμάτων, καί σε ζῶσαν ἀνέτεμον, οἴμοι, καὶ βλέπουσαν ὅλην τὴν ἀνατομὴν, ἀλλ' ὅτι σοῦ τῆς γαστρὸς τὰ μυστήρια ἐμέρισαν, καὶ τὴν ταφὴν κακοδαίμονι βωμῷ καὶ σορῷ, καὶ τὸ μὲν σῶμα ταύτῃ κατατέθεινται, 5) τὰ δὲ σπλάγ-

vero in libris. Videntur a librario, lineam transsiliente omissa, qui simili sono vocabuli ἐνθέντες ac sequentis ἐντιθέντες deciperetur. In Codice Bau. leg. ἐν' αὐτῷ. IDEM.

14) Ἀμεταστρεπτί] C. B. ἀμεταστρεπτά. IDEM.

1) Η διῶρυξ κέχωστο πᾶσα] ἐκέχωστο. SALMASIUS.

Διῶρυξ] Regio Aegyptiaca omnis dissecta est in fossas, quemadmodum etiam Babylonica, quod ex *Herodoto* L. I. cap. 193. constat. Ἡ γὰρ Βαβυλωνίη χώρη πᾶσα, κατάπερ ἡ Αἰγυπτίη, κατατέτμηται ἐς διώρυχας. De regione Aegyptiaca in fossas dissecta Auctor ipse infra fusius disputabit. BERGER.

2) Ορῶν

tes, ita enim fieri debere sacerdos praeceperat, discesserunt.

CAPVT XVI.

Sub vesperam fossa omnis repleta fuit, militesque praetergressi paulo supra fossam castra posuerunt, deinde cibum ceperunt. Et Charmides aegro me animo esse cernens, consolationem mihi adhibere conabatur. Verum ego circiter primam noctis vigiliam dormienteis omnes tandem conspicatus, ad tumulum, vt memet ipsum super eo immolarem, accepto gladio perrexi: ac sepulchro propior factus eo educto: O misera, inquam, Leucippe, mortaliumque omnium infelicissima! ego quidem certe non mortem istam tuam, non quod procul a domo tua, non quod violenta morte obieris, non quod tam saeui de te ludi facti sint, fleo: sed illud miserrimum omnium me facit, quod impurissimorum latronum expiatio fueris, quod ii te viuam (me miserum) gladiisque mucronem in te defigi videntem dissecuerint, quod occultiores vteri tui partes diuiserint, quod execrabilem aram, ac tumulum tibi erexerint. Atque

2) Ορῶν] Deest in Cod. Bau. BODEN.

3) Εχων — ἀνατείνω τὸ ξίφος] Iterum haec desunt in Commeliniana ob repetitum ξίφος, ex negligentia librarii. IDEM.

4) Οὐδ' ὅτι] Heidelbergensis et cod. B. ἀλλ' ὅτι. Sed perperam. Stat etiam interpres cum serie verborum contexta a partibus editoris. IDEM.

5) Ταύτῃ κατατέθειται] Ita Editio et Anglicanus. In aliis: καὶ τὸ μὲν σῶμα ταύτῃ κατατέθειται. *Et corpus quidem hic positum est, hic iacet. Viscera reliqua vbi?* SALMASIVS.

6) Ηττων

σπλάγχνα σου; εἰ μὲν δεδαπανήκει τὸ πῦρ, ἧττων ἡ συμφορά·6) νῦν δὲ ἡ τῶν σπλάγχνων *σου ταφὴ λῃστῶν γέγονε τροφή.7) ὢ πονηρᾶς ἐπὶ βωμοῦ 8) δᾳδουχίας· ὢ τροφῶν καινὰ μυστήρια. καὶ ἐπὶ τοιούτοις θύμασιν ἔβλεπον ἄνωθεν οἱ θεοί, καὶ οὐκ ἐσβέσθη τὸ πῦρ· ἀλλὰ μιαινόμενον 9) ἠνείχετο καὶ ἀνέφερε τοῖς θεοῖς 10) τὴν κνίσσαν τὸ πῦρ; λάβε οὖν Λευκίππη τὰς πρεπούσας σοι παρ' ἐμοῦ χοάς.

ΚΕΦΑΛ. ιζ'.

Ταῦτ' εἰπὼν, ἀνατείνω τὸ ξίφος ἄνω, ὡς καθήσων ἐμαυτῷ κατὰ τῆς σφαγῆς· καὶ ὁρῶ δύο τινὰς ἐξ ἐναντίας (σεληναία δ' ἦν) σπουδῇ θέοντας. ἐπέχον οὖν, λῃστὰς εἶναι δοκῶν, ὡς ἂν ὑπ' αὐτῶν ἀποθάνοιμι. ἐν τούτῳ δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο, καὶ ἀναβοῶσιν ἄμφω. Μενέλαος δὲ ἦν καὶ ὁ Σάτυρος. ἐγὼ δ' ἄνδρας ἰδὼν ἐκ παραλόγου ζῶντας καὶ φίλους, οὔτε περιεπτυξάμην, οὔτε ἐξεπλάγην ὑφ' ἡδονῆς. τοσοῦτον ἡ λύπη με τῆς συμφορᾶς ἐξεκώφισεν.1) Λαμβάνονται δή μου τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπεχεί-

6) Ἧττων ἡ συμφορά] In aliis ἧττον ἡ συμφορά. BODEN.

7) Τροφὴ] Ita et *Lycophron* de Cerere mandente Pelopis humerum dixit: ἐτύμβευσε τάφῳ, vbi *Tzezes* συμβολικῶς τάφον pro γαστέρα positum adnotat. BERGER.

8) Ω πονηρᾶς ἐπὶ βωμοῦ] In melioribus libris: ὢ πικρᾶς ἐπὶ βωμῷ δᾳδουχίας. Et sic videtur legisse interpres, πικρᾶς, inquam, pro πονηρᾶς. SALMASIVS.

9) Μαινόμενον] *Salmasius* ediderat μιαινόμενον. BODEN.

10) Καὶ ἀνέφερε ἐν τοῖς θεοῖς] Omnino corrigi debuit, ἀνέφερεν τοῖς θεοῖς τὴν κνίσσαν τὸ πῦρ. In quibusdam codicibus deest vox τὸ πῦρ, quia nimirum praecessit,

Atque hic quidem corpus tuum iacet, viſcera vero quem locum obtinent? Si ea igni conſumpta fuiſſent, leuior vtique calamitas haec exiſtimari deberet; ſed cum eorum ſepulchrum latronum ingluuies facta ſit, quae malo huic infelicitas comparari poteſt? o diras altaris faces! ô ciborum inauditum genus! Et dii ſacrificia huiusmodi e coelo ſpectarunt, et ignis extinctus non eſt, ſed foedatus aſcendit, nidoremque diis attulit? Tu vero, Leucippe, te dignas a me inferias cape.

CAPVT XVII.

Haec cum dixiſſem, gladiumque, vt in iugulum mihimet ipſe demitterem, ſuſtuliſſem, duos quoſdam exaduerſum mihi, luna enim ſplendebat, ad me quam ociſſime currentes proſpexi. Continui me igitur, latrones illos eſſe ratus, vt ab iis interficerer. Interea propiores ambo facti ſunt, et magna voce inclamarunt. Erant ii Satyrus, et Menelaus. Ego, tametſi mihi amicos homines viuos inſperato viderem, tamen tantum abfuit, vt illos amplexarer, vt nullam etiam ex eorum aſpectu voluptatem caperem:

ceſſit, καὶ οὐκ ἐσβέσθη τὸ πῦρ, ἀλλὰ μιαινόμενον ἠνέχετο καὶ ἀνέφερε τοῖς θεοῖς τὴν κνίσσαν. Iidem libri mox legunt: ἀνατείνω ἄνω τὸ ξίφος. SALMASIVS.

[1]) Τοσοῦτον ἡ λύπη με τῆς συμφορᾶς ἐξεκούφισεν] Haud capio, quo ſenſu hic poſitum ſit verbum ἐξεκούφισεν. Supra id habuimus de dolore leuando ac leniendo. Hic aliud eſſet. Prae dolore adeo ſe ἐκκουφισθέντα dicit, vt viros amiciſſimos, quos periiſſe credebat, tunc praeter ſpem et opinionem viſos, neque amplecti ſuſtinuerit, neque voluptatem ſuam, quod illos videret incolumes, aliqua admiratione teſtatam facere. Interpres vertit: *Ita me de ſtatu mentis deiecerat acerbitas infortuniorum.* Verum, ἐκκουφί-
ζειν

ἐπεχείρουν ἀφαιρεῖσθαι τὸ ξίφος. ἐγὼ δέ· Πρὸς θεῶν, ἔφην, μή μοι φθονήσητε θανάτου καλοῦ,[2] μᾶλλον δὲ φαρμάκου τῶν κακῶν. οὐδὲ γὰρ ζῆν ἔτι δύναμαι, κἂν νῦν με βιάσησθε.[3] Λευκίππης οὕτως ἀνῃρημένης.[4] τοῦτο μὲν γὰρ ἀφαιρήσεσθέ μου τὸ ξίφος, τὸ δὲ τῆς ἐμῆς *λύπης ξίφος ἔνδον καταπέπηγε[5] καὶ τέμνει κατ᾽ ὀλίγον ἀθανάτῳ σφαγῇ[6] ἀποθνήσκειν με βούλεσθε; Λέγει οὖν ὁ Μενέλαος· Ἀλλ᾽ εἰ διὰ τοῦτο θέλεις ἀποθανεῖν, ὥρα σοι τὸ ξίφος ἐπισχεῖν· Λευκίππη δέ σοι ἀναβιώσεται. Βλέψας οὖν εἰς αὐτόν,[7] ἔτι μου καταγελᾷς, ἔφην, ἐπὶ τηλικούτῳ κακῷ; εὖγε, Μενέλαε, ξενίου μέμνησαι Διός. Ὁ δὲ κρούσας τὴν σορόν. ἐπεὶ τοίνυν ἀπιστεῖ,[8] Κλειτοφῶν, ἔφη, σύ μοι Λευκίππη μαρτύρησον, εἰ ζῇς. Ἅμα δὲ εἶπεν;[9] καὶ δίς που καὶ τρὶς ἐπάταξε τὴν σορόν, καὶ κάτωθεν ἀκούω φωνῆς πάνυ λεπτῆς. τρόμος οὖν εὐθὺς ἴσχει με, καὶ πρὸς τὸν Μενέλαον ἀπέβλεπον, μάγον εἶναι δοκῶν. ὁ δὲ ἤνοιγεν ἅμα τὴν σορόν, καὶ ἡ Λευκίππη κάτωθεν ἀνέβαινεν, φοβερὸν θέαμα, ὦ θεοί, καὶ φρικωδέστατον. ἀνέῳκτο μὲν αὐτῆς

ἡ γα-

ζειν nihil tale significat. Omnes tamen libri hoc loco sic legunt. Pro quo non dubito, quin corrigendum sit, τοσοῦτο ἡ λύπη με τῆς συμφορᾶς ἐξεκώφωσεν. IDEM.

2) Θανάτου καλοῦ] In aliis θανάτου καλόν. BODEN.

3) Βιάσησθε] Male in Heidelbergensi βιάσασθε. IDEM.

4) Ἀνῃρημένης] In aliis ἀνηρημένης. IDEM.

5) Τὸ δὲ τῆς ἐμῆς λύπης ξίφος ἔνδον καταπέπηγε] Gladius iterum dissecuit filum orationis in Commeliniana. Praetermissis enim illis τὸ — ξίφος legitur ἔνδοθεν ἀπέπηγεν. IDEM.

6) Σφα-

rem: ita me de statu mentis deiecerat acerbitas infortuniorum. Illi dextera manu mihi apprehensa gladium eripere tentauerunt. Verum ego: Ne per Deos, inquam, praeclaram hanc mihi mortem, aut malorum potius medelam, inuideatis: neque enim, Leucippe hoc pacto amissa, etsi nunc me maxime cogatis, viuere amplius queam. Gladium certe hunc ipsi e manibus meis euelletis: sed moeroris aculeus intus ad viuum desedit, ac nonnihil iam penetrauit. Immortaline vulneratione vos mori me vultis? Tum Menelaus: si nullam aliam ob caussam mortem tibi consciscere vis, gladium, Hercule, abiicere potes. Nam Leucippe viua nunc tibi aderit. Ipse autem coniectis in eum oculis: Atqui tu quoque, inquam, tantis conflictatum malis irrides? Ah saltem sis memor hospitalis Iouis. Tum ille, impulso tumulo: Agedum tu, inquit, Leucippe, an viuas, testare: quandoquidem nullam Clitophon mihi fidem habet. Vix autem loqui desierat, cum vrnam bis terue percussit, exilisque admodum ab ea proueniens vox mihi audita est. Itaque subito tremore occupatus, oculos in Menelaum conieci, magicae artis peritum eum ratus. Ille vrnam detexit, ac statim Leucippe quam terribili sane horrendoque aspectu a sum-

6) Σφαγῇ] Lege ac distingue totum hunc locum: τόδε τῆς ἐμῆς λύπης ξίφος ἔνδον καταπέπηγε καὶ τέμνει. κατ' ὀλίγον ἀθανάτῳ σφαγῇ ἀποθνήσκειν με βούλεσθε; Haec vltima cum interrogatione: *Immortali caede vultis me minutatim confici et enecari?*

SALMASIVS.

7) Εἰς αὐτὸν] Cod. Bau. c. edit. Commel. πρὸς αὐτόν.

BODEN.

8) Ἀπιστεῖ] Lege: ἀπιστεῖς.

IDEM.

9) Εἶπεν] In aliis: ἔφη. In Cod. Bau. pro sequenti τρὶς leg. τρεῖς.

IDEM.

1) Απο-

ἡ γαστὴρ πᾶσα, καὶ ἦν ἐντέρων κενή· ἐπιπεσοῦσα δέ μοι περιπλέκεται, καὶ συνέφυμεν, καὶ ἄμφω κατεπέσαμεν.

ΚΕΦΑΛ. ιη'.

Μόλις οὖν ἀναζωπυρίσας 1) λέγω πρὸς τὸν Μενέλαον· οὐκ ἐρεῖς μοι, τί ταῦτα; οὐχὶ Λευκίππην ὁρῶ; ταύτης οὐ κρατῶ, καὶ οὐκ ἀκούω λαλούσης; 2) ἃ οὖν *χθὲς ἐθεασάμην, τίνα ἦν; ἢ γὰρ ἐκεῖνά ἐστι, ἢ ταῦτα ἐνύπνια. ἀλλ' ἰδοὺ καὶ φίλημα ἀληθινὸν καὶ ζῶν, ὡς κἀκεῖνο τὸ τῆς Λευκίππης 3) γλυκύ. Ἀλλὰ νῦν μὲν, ὁ Μενέλαος ἔφη, καὶ τὰ σπλάγχνα ἀπολήψεται, καὶ τὰ στέρνα συμφύσεται, καὶ ἄτρωτον ὄψει. ἀλλ' ἐπικάλυψαί σου πρόσωπον. καλῶ γὰρ τὴν Ἑκάτην 4) ἐπὶ τὸ ἔργον. Ἐγὼ δὲ πιστεύσας, ἐνεκαλυψάμην. ὁ δὲ ἄρχεται 5) τερατεύεσθαι, καὶ λόγον τινὰ καταλέγειν· ἅμα λέγων περιαιρεῖ τὰ μαγγανεύματα τὰ ἐπὶ τῇ γαστρὶ τῆς Λευκίππης, καὶ ἀποκατέστησεν 6) εἰς τὸ ἀρχαῖον. λέγει δέ μοι· Ἀποκάλυψαι. Κἀγὼ μόλις μὲν, καὶ φοβούμενος, ἀληθῶς γὰρ ᾤμην τὴν Ἑκάτην παρεῖναι, ὅμως δ' οὖν ἀπέστησα 7) τῶν ὀφθαλμῶν τὰς χεῖρας, καὶ ὁλόκληρον τὴν Λευκίππην

1) Ἀναζωπυρίσας] Melius ἀναζωπυρήσας. SALMASIVS.

L. VI. melius legitur Ἀνζωπύρησα. BERGER.

Cod. Bau. ἀναζωπυρήσας. BODEN.

2) Λαλούσης] In aliis λεγούσης. Cod. Bau. λαβούσης. Et pro praecedente ταύτης ibid. leg. ταύτην. BODEN.

3) Τῆς Λευκίππης] Cod. Bau. c. edit. omisit articulum, adiecitque paullo infra ἐπικ. σε τὸ πρόσωπον. IDEM.

4) Ἑκάτην] Confer h. l. *Lucani* L. VI. qui multus est hac in re. BERGER.

5) Ἀρ-

summo enim ad imum dissectus, ac visceribus vacuus ei venter erat, prodiit, seseque in me reiiciens, me complexa est, et ego illam contra: itaque ambo concidimus.

CAPVT XVIII.

Vix autem me ipse collegeram, cum ad Menelaum conuersus: Quid causae, inquam, est, quam ob rem mihi, quo modo haec se habeant, non expedis? Nonne quam video, quam teneo, quam loquentem audio, Leucippe est? Cuiusmodi ergo fuerunt, quae hesterna die prospexi? Sane aut illud, aut hoc somnium est: sed osculum et verum est, et viuum, et, quale a Leucippe olim dabatur, suaue. Tum ille: Atqui viscera quoque, inquit, iamiam recuperabit, pectorisque vulnus coalescet, et illaesam videbis. Tu faciem vela: Proserpinam enim ad id inuoco. Itaque, fidem homini habens, feci. Ille autem inaudita quaedam facere et loqui coepit: atque inter loquendum, quae Leucippes ventri ad fallendos latrones adaptauerant, detraxit, prioremque illi formam reddidit: deinde respicere me iussit. Tum ego (vix quidem, ac sane magno cum timore: Proserpinam enim vere adesse putabam) faciem reuelaui,

 Leu-

5) Ἀρχεται] Restitui e libris. *Salmasius* legit ἔρχεται, nullo sensu. BODEN.

6) Ἀποκατέστησεν] Alii ἀπεκατέστησεν. IDEM.

7) Ἀπίστητα] In Editione: Ὡς μὲν ἂν δ' ἀπίστητα. Lege ex libris optimis: ὅμως δ' ἂν ἀπίστητα. Sed et locum sic distingue: Κἀγὼ μόλις μὲν καὶ φοβούμενος, ἀληθῶς γὰρ ᾤμην τὴν Ἑκάτην παρεῖναι, ὅμως δ' ἂν ἀπίστητα τῶν ὀφθαλμῶν τὰς χεῖρας. Legendum paullo ante: Περιαιρεῖ τὰ μαγγανεύματα, pro περιαίρει. SALMASIVS.

Ibidem alterum τὰ ante ἐπὶ omissum est in Cod. Bauar. Pro περι-

κίππην ὁρῶ. ἔτι μᾶλλον οὖν ἐκπλαγεὶς, ἐδεόμην Μενελάου, λέγων· Ὦ φίλτατε Μενέλαε, εἰ διάκονος θεοῦ τινος εἶ, 8) δέομαί σου, ποῖ γῆς εἰμι, καὶ τί ποτε ταῦτα ὁρῶ; Καὶ ἡ Λευκίππη· Παῦσαι, ἔφη, Μενέλαε, δεδιττόμενος αὐτόν· λέγε δὲ, πῶς τοὺς λῃστὰς ἠπάτησας. 9)

ΚΕΦΑΛ. ιθ'.

Ὁ οὖν Μενέλαος λέγει· Οἶδας, ὡς Αἰγύπτιός εἰμι τὸ γένος· φθάνω γάρ σοι * ταῦτα εἰπὼν ἐπὶ τῆς νεώς. ἦν οὖν μοι τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων περὶ ταύτην τὴν κώμην, 1) καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῆς γνώριμοι. ἐπεὶ οὖν τῇ ναυαγίᾳ

περιμάρει legerim etiam περιμήρει. BODEN.

8) Εἰ διάκονος θεοῦ τινος εἶ.] Ita reposuit, nescio, quis, non ego, ex versione interpretis, quae habet: *Si Dei alicuius, Menelae carissime, administer es.* Caeterum omnes libri, quos ipse vidi, et quorum collationem ab aliis habui, sic tantum legunt, εἰ Διάκονός τις εἶ. Si quid mutandum censuissem, potius scripsissem, εἰ διάκονος τῆς Ἑκάτης εἶ. Sed nolebam quidquam textui addere, quod in libris non extaret. Quid si διάκονον hic vocat absolute, qui hoc munus in Ecclesia Christianorum habebat? Non videtur auctor Christo nomen dedisse tum, cum haec scripsit. Quae de amoribus puerorum in hoc ἐρωτικῷ scripto posuit, testantur, nondum fuisse Christianum, qui ita scripserit. Per διάκονον igitur intellexerit illum, qui in Ecclesia dicebatur ἐξορκιστὴς, quia olim si forte diaconi hoc munere exorcizandi fungebantur. Qua potestate exorcizandi, hoc est, daemones eiiciendi, et ἐξορκισμοῖς morbos sanandi, quilibet etiam Christianus in primitiua Ecclesia pollebat. Ad eum exorcizandi apud Christianos morem sine dubio allusit, et *Vlpianus* leg. 1. D. de Extraordinariis cognitionibus, his verbis:

Leucippenque inuulneratam vidi: eoque maiorem etiam in modum admiratus: Si Dei alicuius, Menelae chariſſime, inquam, adminiſter es, vbinam, rogo te, gentium ſumus? quid ſibi haec volunt, quae cerno? Leucippe quoque: Hominem, inquit, Menelae, fruſtrari amplius noli: ſed quo pacto latronibus impoſueris, iam tandem expone.

CAPVT XIX.

Tum Menelaus: Aegyptium, inquit, me, Clitophon, eſſe non ignoras: id quod ex me antea, in naui cum eſſemus, audiuiſti. Praediorum meorum pars maior prope pagum hunc eſt: cuius cum praefectis nonnullus mihi vſus inter-

verbis: *Non tamen ſi incantauit, ſi imprecatus eſt, ſi, vt vulgari verbo impoſtorum vtar, exorcizauit. Non ſunt iſta medicinarum genera, tametſi ſint, qui hos ſibi profuiſſe cum praedicatione adfirment.* Meminit Lucas in Actis quorundam praeſtigiatorum, quos appellat ἐξορκιστὰς, qui iactabant ſe, nomine Chriſti pronunciato, daemonia poſſe eiicere. In Eccleſia poſtea hoc munus certorum proprium factum fuit, qui ſic nominabantur. Sed videntur hoc officium olim proprie habuiſſe Eccleſiae Diaconi. Nec aliter mihi poſſum perſuadere, quin nomine τῶ διακόνω τὸν ἐξορκιστὴν deſignet Achilles. Nam tunc in fama erant illi ἐξορκισταὶ Chriſtianorum, vt ex illo Vlpiani loco liquet, quamuis impoſtores eos eſſe velit.

SALMASIVS.

9) Διαδιστόμενός αὐτὸν· λέγε δὲ, πῶς τὰς λῃστὰς ἠπάτησας] Melior ſcriptura, quam libri alii praeferunt: παῦσαι, ἔφη, Μενέλαε, διαδιστόμενος (*Heidelb.* διαδυττόμενος) αὐτὸν, ἀλλ' ἤδη λέγε (*Heidelb.* δὲ) πῶς τὰς λῃστὰς ἠπάτησας.

IDEM.

1) Κώμην] Margini meae editionis adiectum: πόλιν, forte ex coniectura, quod interpres habebat *prope vrbem hanc.*

BODEN.

2) Ἐξ-

αγίᾳ περιεπέσαμεν, εἶτά με προσέῤῥιψε τὸ κῦμα τοῖς Αἰγύπτου παραλίοις. λαμβάνομαι μετὰ τοῦ Σατύρου πρὸς τῶν ταύτην παραφυλασσόντων λῃστῶν. ὡς δὲ ἄγομαι πρὸς τὸν λῄσταρχον, ταχύ με τῶν λῃστῶν τινες γνωρίσαντες, λύουσι τὰ δεσμὰ, θαῤῥεῖν τε ἐκέλευον, καὶ συμπονεῖν αὐτοῖς, ὡς ἂν οἰκεῖον. ἐξαιτοῦμαι δὴ [2]) καὶ τὸν Σάτυρον ὡς ἐμόν. οἱ δὲ· Ἀλλ᾽ ὅμως, ἔφησαν, [3]) ἐπίδειξαι ἡμῖν σεαυτὸν τολμηρὸν [4]) πρῶτον. κἂν τούτῳ χρησμὸν ἴσχουσιν κόρην καταθῦσαι καὶ καθᾶραι τὸ λῃστήριον, καὶ τοῦ μὲν ἥπατος ἀπογεύσασθαι τυθείσης, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα σορῷ παραδόντας ἀναχωρεῖν, ὡς ἂν τὸ τῶν ἐναντίων στρατόπεδον ὑπερβάλλοι [5]) τῆς θυσίας τὸν τρόπον. [6]) Λέγε δὴ τὰ ἐπίλοιπα, Σάτυρε· σὸς γὰρ ἐντεῦθεν ὁ λόγος.

ΚΕΦΑΛ. κ΄.

Καὶ ὁ Σάτυρος λέγει. Ἅμα δὲ βιαζόμενος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, ἔκλαιον, [1]) ὦ Δέσποτα, καὶ ὠδυρόμην, τὰ περὶ τῆς Λευκίππης [2]) πυθόμενος, καὶ ἐδεόμην Μενελάου παντὶ τρόπῳ σῶσαι τὴν κόρην. Δαίμων δέ τις ἀγαθὸς ἐν ἡμῖν συνήργησεν. [3]) ἐτύχομεν *τῇ προτεραίᾳ [4]) τῆς θυσίας ἡμέρᾳ καθεζόμενοι πρὸς τῇ θαλάττῃ λυπούμενοι, καὶ

[2]) Ἐξαιτοῦμαι δὴ] In aliis ἐξαιτοῦμαι καὶ τὸν Σάτυρον, absque illo δή. SALMASIVS.

[3]) Ἔφησαν] Cod. Bau. ἔφασαν. BODEN.

[4]) Τολμηρὸν] In malam partem accipiendum, sicut apud *Horatium* L. I. od. 3.

Audax omnia perpeti,
Gens humana ruit per vetitum nefas.
BERGER.

[5]) Ὑπερβάλλοι] Vt perpetrato immani hoc facto terribiliores fierent hostibus. IDEM.
Cod. Bau. ὑπερβάλλει. BODEN.

[6]) Τρό-

intercedit. Cum igitur naufragium fecissemus, ad Aegypti litora me tandem fluctus eiecit: qui latrones ei pago praesidio fuerant, me cum Satyro ceperunt. Perductum autem ad eorum ducem nonnulli ex eis mei cognitores vinculis detractis soluerunt, et bono animo esse, sibique vti amicum, in eorum rebus agendis auxilium ferre iusserunt. Tunc ego Satyrum quasi meum reddi mihi poposci. At illi: Audacem, inquiunt, nobis te primum ostende. Interea responsum iis ab oraculo redditum fuit, vt virginem immolarent, et suum ipsorum agmen expiarent, immolataeque iecinore degustato, ac reliquo corpore in loculum dato recederent: vt sacrificii genus hostium exemtum obstupefacerent. Quae reliqua sunt, tu Satyre commemorato.

CAPVT XX.

Ac tum Satyrus: Cum ad exercitum captiuus, inquit, ductus, et de Leucippes infortunio certior factus essem, vicem illius dolens: o here, flebam, Menelaumque, vt eam omnino seruaret, obtestabar. Qua in re propitius nescio quis Deus nobis auxilio fuit. Pridie enim, quam sacrificium fieret, in littore moeroris pleni, atque iis de re-

T 4 bus

9) Τρόπον] Ita reposui e codice Bauar. et Angl. Salmasiana habet τόπον. IDEM.

1) Εκλαιον] Cod. Bau. ἔκλαιον. IDEM.

2) Τῆς Λευκίππης] Ibid. articulus deest. IDEM.

3) Εν ἡμῖν συνήργησεν] Recte delendum ἐν. Etenim iam supra vsus est hac locutione L. II. Τὸ αὐτόματόν μοι συνήργησε. BERGER.

In editionibus legitur συνήργησεν, in libris συνήργησεν. BODEN.

4) Τῇ προτεραίᾳ] Cod. Bau. c. ed. τῇ προτέρᾳ. IDEM.

5) Τῷ

καὶ περὶ τούτων σκοποῦντες· τῶν δὲ λῃστῶν τινες ναῦν ἰδόντες ἀγνοίᾳ πλανηθεῖσαν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτήν. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς νεὼς συνέντες οἱ τυγχάνουσιν, ἐπιχείρουν ἐλαύνειν εἰς τοὐπίσω. ὡς δὲ φθάνουσιν οἱ λῃσταὶ καταλαβόντες, πρὸς ἄμυναν τρέπονται. καὶ γάρ τις ἐν αὐτοῖς ἦν τῶν τὰ τοῦ Ὁμήρου τῷ στόματι[5]) δεικνύντων ἐν τοῖς θεάτροις.[6]) τὴν Ὁμηρικὴν σκευὴν[7]) ὁπλισάμενος τε αὐτὸς,[8]) καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν οὕτω σκευάσας, ἐπεχείρουν μάχεσθαι. πρὸς μὲν οὖν τοὺς πρώτους[9]) ἐπελθόντας, καὶ μάλα ἐρρωμένως ἀντετάξαντο.[10]) πλειόνων δὲ ἐπιπλευσάντων σκαφῶν λῃστρικῶν καταδύουσιν τὴν ναῦν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκπεσόντας ἀνῄρουν. λανθάνει δή κίστη ἐκτραπεῖσά τις, καὶ τῷ ναυαγίῳ καθ' ἡμᾶς τῷ ῥοὶ[11]) κομισθεῖσα, ἣν ὁ Μενέλαος ἀναιρεῖται, καὶ ἀναχωρήσας ποῖ παρόντος ἅμα κἀμοῦ, (προσεδόκα γάρ τι σπουδαῖον ἔνδον εἶναι,) ἀνοίγει τὴν κίστην. καὶ ὁρῶμεν χλαμύδα καὶ ξίφος τὴν μὲν κώπην ὅσον[12]) παλαιστῶν τεσσάρων, τὸν δὲ σίδηρον ἐπὶ τῇ κώπῃ βραχύτατον,[13]) δακτύλων ὅσον οὐ πλείω τριῶν.[14]) ὡς δὲ

5) Τῷ στόματι] Forsitan legendum τῷ σχήματι.
BERGER.

6) Θεάτροις] Ῥαψῳδοὶ et Ὁμηρίδαι seu Ὁμηρισταὶ intelligendi, qui carmina illustriura poetarum, in primis Homeri, recitabant publice. Cum scipionibus prodibant rubris, qui Iliadem profitebantur. Signum illud caedium et cruoris. Croceis, qui Odysseam; quod eiusmodi colore exules designarentur. Videat. praeter *Athenaeum* L. XIV. *Scaliger* Poetices L. I. c. 41. BODEN.

7) Σκευὴν] Commel. σκιάν. IDEM.

8) Ὁπλισάμενός τε αὐτὸς] In aliis ὁπλ. τε καὶ αὐτός. Et in sequenti ἐπεχείρει. IDEM.

9) Πρώτους] Quidam πρώτας. IDEM.

10) Ἀντετάξαντο] Perperam in priore

bus solliciti, confederamus. Latrones autem aliquot nauem locorum inscitia errantem conspicati in eam impetum fecerunt. Qui in ea erant, cognitis latronibus, retrocedere tentauerunt: sed cum latrones eos praeuertendo deprehendissent, ad resistendum sese conuerterunt. Ea porro naui vnus quidam ex iis, qui Homeri poemata in theatris recitant, vehebatur. Is cum se, tum eos, quos secum ducebat, eo habitu, quo in edendis Homeri poematis vti consueuerat, adornans, pugnandi initium fecit, primisque grassatoribus perquam strenue restitit. Sed cum plures alii latronum myoparones superuenissent, et nauis demersa est, et egressi ex ea viri interempti. Tum vero cistam quandam insciis illis elapsam vna cum fractae nauis parte fluctus ad nos detulerunt. Iam Menelaus sustulit, ac nescio quo secedens, me praesente, qui non vulgare aliquid in ea contineri putabam, aperuit: chlamydemque ac cultrum, cuius manubrium palmos quatuor, ferrum vero digitos non amplius treis longum erat, inuenimus.

T 5 Cul-

priore editione fuit: ἐνστάξαντο. In Anglicano est, ἀντιάζοντα. SALMASIVS.

[11]) Τῷ ξοὶ κομισθεῖσα] In Anglicano, τῷ ξίει κομισθεῖσα. Poetica vox τὸ ξίος, pro ξῖς. IDEM.

[12]) Ονον] Cod. Bau. c. edit. Com. ἔχον. BODEN.

[13]) Βραχύτατον] Cod. Bau. c. ed. Commel. τραχύτατον. Adstipulor Salmasio, βραχύτατον scribenti. Breuis enim gladius ille mimicus videbatur, quia, dum histriones, caede simulata, perfoderent corpus, redibat in manubrium. *Cludinem* dixere coecum hunc gladium, si, vt mihi quidem videtur, incorruptus est locus *Apuleii* in Apologia p. 324. Rufinum quemdam saltatorem fabularum reprehendentis: *Sine cludine saltas.* Quamquam *Wowerius*

δὲ ἀνελόμενος[15]) τὸ ξίφος ὁ Μενέλαος ἔλαθεν μεταςρέψας,[16]) καὶ τὸ τῦ σιδήρυ μέρος, τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ξίφος, ὥσπερ ἀπὸ χηραμῦ τῆς κώπης κατατρέχει τοσῦτον, ὅσον εἶχεν ἡ κώπη τὸ μέγεθος. ὡς δὲ ἀνέςρεψεν εἰς τὔμπαλιν, αὖθις ὁ σίδηρος εἴσω καταδύεται.[17]) τῦτῳ δ᾽ ἄρα, ὡς εἰκὸς, ὁ κακοδαίμων ἐκεῖνος ἐν τοῖς θεάτροις ἐχρῆτο[18]) πρὸς τὰς κιβδήλυς σφαγάς.

ΚΕΦΑΛ. κα'.

Λέγω ὖν πρὸς τὸν Μενέλαον· Θεὸς ἡμῖν, ἂν θέλῃς χρηςὸς γενέσθαι,[1]) συναγωνίσεται. δυνησόμεθα γὰρ καὶ τὴν κόρην σῶσαι. καὶ τὺς λῃςὰς λαθεῖν. ἄκυσον δὲ, ποίῳ τρόπῳ.

werius hic legendum putat *fine cladio*, i. e. fine gladio, subscribo tamen *Lipsio* Elect. L. I, c. 28, et *Scipioni Gentili* ad h. l. p. 381. qui lectionem: *fine cludine*, vindicant. Dictus ita neque a clunibus, quasi ad clunes adpensus fuerit, neque a Bacchico tumultu, quod Bacchae fint κλώδωνες apud Macedonas, sed a *cludendo*, quod inclusus erat capulo. Hunc spectat *Ausonius* c. 84 in saltatorem ineptum.

In Canace, visus multo felicior ipsa,
Quod non hic gladio viscera dissecuit.

Lucilius etiam in Anthologia Cap. XXXVIII, epigr. 2. de eodem argumento:

— — Καὶ ξίφος ὖν σου
Καὶ ζῶν ἐξῆλθες: τῦτο παρ᾽ ἱςορίαν.

De hoc mimico ferro *Lipsius* etiam explicat illud apophthegma Titiani in *Dionis* Caracalla: sub quo narrat Theocritum quemdam, olim scenicum, praepotentem fuisse: quem quum dicto aliquo offendisset Titianus, procurator Alexandriae, atque is stricto ferro e sede sua in illum prosiluisset: ridens Titianus: Ὡς ὀρχηςὴς ἐποίησας, inquit, vt saltator fecisti. Quum igitur tali gladio cincti histriones saltarent, facile intelligitur,

Cultrum hunc Menelaus cum inſcienter torſiſſet, e capulo, tanquam ex antro, ferri pars tanta prodiit, quanta capuli longitudo fuerat, cumque in contrariam rurſum partem torſiſſet, ferrum pariter intus occultatum eſt. Eiusmodi ferro miſerum illum hominem in theatris ad fictas vulnerationes vti conſueuiſſe credibile eſt.

CAPVT XXI.

Quam ob rem ad Menelaum conuerſus: Si ſtrenuam, inquam ego, nunc operam nauare volueris, auxilium nobis Deus feret: nosque puellam ſeruare, et a latronibus

tur, Auctorem eum βραχύτατον maluiſſe dicere, quam τραχύτατον. IDEM.

14) Ὅσον ἢ πλείω τριῶν] Putarem illa delenda ἢ πλείω. Quae et quidam libri non agnoſcunt; qui et tali ordine haec ſcripta exhibent, τὸν δὲ σίδηρον βραχύτατον ἐπὶ τῇ κώπῃ δακτύλων ὄντων τριῶν. SALMASIVS

Forte legendum: ὄντα πλείω τριῶν. BODEN.

15) Ανελόμενος] Commel. ἀνειξόμενος. IDEM.

16) Ελαβεν μεταστρέψας] In omnibus ferme libris: ἔλαβε μεταστρέψας. Quod tamen non probo. SALMASIVS.

17) Καταδύνται] Emenda: κατεδύετο. BODEN.

18) Ἐν τοῖς θεάτροις ἐχρῆτο ξίφει] Non opus erat adiuncta hac voce ξίφει, quam nulli libri agnoſcunt. Sic enim omnes legunt: Τούτῳ δ' ἄρα, ὡς εἰκὸς, ὁ κακοδαίμων ἐκεῖνος ἐν τοῖς θεάτροις ἐχρῆτο πρὸς τὰς κιβδήλους σφαγάς. Nempe τούτῳ τῷ σιδήρῳ. SALMASIVS.

1) Αν θέλῃς χρυσὸς γενέσθαι] Quidam libri addunt: ἂν θέλῃς νῦν χρ. γ. In editis prioribus vitioſe fuit: ἀντέχθῃς χρυσὸς γενέσθαι. IDEM.

Videtur vitium typographicum, editore habente in animo ἂν ἐχθῇς. BODEN.

2) Καὶ

τρόπῳ. δέρμα προβάτου λαβόντες ὡς ὅτι ῥαδινώτατον συῤῥάψωμεν εἰς σχῆμα βαλαντίου μέτρον ὅσον γαστρὸς ἀνθρωπίνης, εἶτα ἐμπλήσαντες θηρίων σπλάγχνων καὶ αἵματος, τὴν πλαστὴν ταύτην γαστέρα ῥάψωμεν, ὡς μὴ ῥαδίως τὰ σπλάγχνα διαπίπτοι, καὶ ἐνσκευάσαντες τῇ κόρῃ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ στολὴν ἔξωθεν περιβαλόντες μίτραις τε καὶ ζώσμασιν ἐνδεδυμένην 2) τὴν σκευὴν ταύτην ἐπικρύψωμεν. πάντως δὲ καὶ ὁ χρησμὸς ἡμῖν εἰς τὸ λαθεῖν χρήσιμος, 3) καὶ ὁ σίδηρος. Καὶ γὰρ αὐτὴν ἐσταλμένην διὰ ταύτης ἀνατμηθῆναι μέσην τῆς ἐσθῆτος λέγει ὁ χρησμός. ὁρᾷς τοῦτο τὸ ξίφος, ὡς ἔχει μηχανῆς. ἂν γὰρ ἐρείσῃ τις ἐπί τινος σώματος, φεύγει πρὸς * τὴν κώπην, ὥσπερ εἰς κολεόν. καὶ οἱ μὲν ὁρῶντες δοκοῦσιν βαπτίζεσθαι τὸν σίδηρον κατὰ τοῦ σώματος· ὁ δὲ εἰς τὸν χηραμὸν τῆς κώπης ἀνέθορεν, μόνην δὲ καταλείπει τὴν αἰχμήν, ὅσον τὴν πλαστὴν γαστέρα τεμεῖν, 4) καὶ τὴν κώπην ἐν χρῷ τοῦ σφαζομένου τυχεῖν. κἂν ἀποσπάσῃ τις τὸν σίδηρον ἐκ τοῦ τραύματος, καταῤῥεῖ 5) πάλιν ἐκ

τοῦ

2) Καὶ ἐνσκευάσαντες τὴν κόρην τοῦτον τὸν τρόπον, μίτραις τε καὶ ζώσμασιν ἐνδεδυμένην] Ita nostri codices; sed in Anglicano, quem post editum textum nactus sum, sic plane legitur aliquot vocibus amplius: καὶ ἐνσκευάσαντες τῇ κόρῃ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ στολὴν ἔξωθεν περιβαλόντες, μίτραις τε καὶ ζώσμασιν ἐνδεδυμένην, τὴν σκευὴν ταύτην ἐπικρύψωμεν. Quae verba etiam interpres in sua versione agnita sic expressit: *Hunc in modum — occultabimus*. Melius etiam, si forte in illis Graecis legatur: καὶ ἐνσκευάσαντες τῇ κόρῃ τοῦτον τὸν τρόπον, nempe ventrem illum ficticium ex pelle ouilla concinnatum puellae adaptantes, καὶ σ. ἔ. π. μ. τ. κ. ζ. ἐνδεδυμένῃ, ταύτην τὴν σκευὴν ἐπικρύψωμεν. SALMASIUS.

Edidimus ex Codice Bauarico et Anglicano, ita suadente Salmasio, sed eius coniecturam ἐνδεδυμένῃ nusquam inuenimus confirmatam, tametsi mire placeat. BODEN.

3) Εἰς

nibus minime deprehendi poterimus. Quo autem id pacto fieri poſſit, accipe. Ouillum corium quam ſubtiliſſimum in ſacculi formam pro humani ventris magnitudine conſuemus, deinde ferae alicuius extis, ac ſanguine refertum hunc artificioſe factum vterum accommodabimus ita, vt exta non facile delabantur. Hunc in modum adornata puella, ſtolaque ſuperimpoſita, mitris deinde ac vittis additis apparatum iſtum occultabimus. Cui ſane rei percommodum oraculum eſt: a quo reſponſum fuit, vt puella adornata cum veſte ipſa per medium ſecetur, ipſumque hoc ferrum. Tu cultrum hunc ea fabrefactum arte vides, vt, ſi quis aliquod in corpus defigere velit, eius ferrum intra capulum, tanquam intra vaginam, recurrat, iis, qui ſpectant, in corpus illud mergi exiſtimantibus, cum tamen in manubrii latebra recondatur, nec amplius extet, quam quantum ſatis ſit ad fictitium vterum ſecandum, ſed pellem capulus ipſe contingat.

3) Εἰς τὸ λαθεῖν χρήσιμος] Poſt haec verba in omnibus ſcriptis, vt in ipſa quoque Editione, additur, ὁ σίδηρος γὰρ αὐτὴν ἐσταλμένην. Quae vox tamen interrumpit ſeriem lectionis et ſenſum plane turbat. Ideo eam expunximus. Quam nec interpres agnouit. Videndum tamen, quid hic faciat, et an poſſit locum habere, ſi locus corrigitur ea ſeruata. Puto omnino ſcribendum: Πάντως δὲ καὶ ὁ χρησμὸς ἡμῖν εἰς τὸ λαθεῖν χρήσιμος, καὶ ὁ σίδηρος. Καὶ γὰρ αὐτὴν ἐσταλμένην etc. Duo ſunt, quibus adiuuari poſſe mimum, quem parabant, dicit. Oraculum, quod iuſſerat ornatam mactari et ferrum ipſum illud hiſtrionicum, quod erant nacti. Cum de oraculo dixiſſet, χρήσιμον eſſe εἰς τὸ λαθεῖν, addit de ferro, ὁρᾷς τοῦτο τὸ ξίφος, ὡς ἔχει μηχανῆς. SALMASIVS.

4) Ὅσον τὴν πλαστὴν γαστέρα τεμεῖν] Cod. Bau. c. ed. Commel.

τοῦ χηραμοῦ τὸ ξίφος, ὅσον τῆς κώπης ἀνακουφίζεται τὸ μετέωρον, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον τοὺς ὁρῶντας[6]) ἀπατᾷ. δοκεῖ γὰρ τοσοῦτον καταβαίνειν τῇ σφαγῇ,[7]) ὅσον ἄνεισιν ἐκ τῆς μηχανῆς. τούτων οὖν γενομένων, οὐκ ἂν ἴδοιεν οἱ λῃσταὶ τὴν τέχνην.[8]) τά τε γὰρ δέρματα ἀποκέκρυπται, τά τε σπλάγχνα τῇ σφαγῇ ἀποπηδήσεται·[9]) ἅπερ ἡμεῖς ἐξελόντες ἐπὶ τῷ βωμῷ θήσομεν. καὶ τότε ἐντεῦθεν οὐκέτι προσίασιν οἱ λῃσταὶ τῷ σώματι, ἀλλ' ἡμεῖς εἰς τὴν σορὸν καταθήσομεν.[10]) ἀκήκοας τοῦ λῃστάρχου μικρῷ πρόσθεν εἰπόντος, δεῖν τολμηρὸν[11]) ἐπιδείξασθαι πρὸς αὐτούς· ὥστε ἐστί σοι προσελθεῖν αὐτῷ καὶ ὑποσχέσθαι ταύτην τὴν ἐπίδειξιν. ταῦτα λέγων, ἐδεόμην Δία ξένιον καλῶν, καὶ κοινῆς ἀναμιμνήσκων τραπέζης καὶ χρηστῆς,[12]) καὶ κοινῆς ναυαγίας.

ΚΕΦΑΛ. κβ'.

Ὁ δὲ χρηστὸς οὗτος· Μέγα μέν, ἔφη, τὸ ἔργον· ἀλλ' ὑπὲρ φίλου* κἂν ἀποθανεῖν δεήσει, γλυκὺς ὁ θάνατος.[1]) νομί-

ζω

mel. ἐς τὴν πλαστὴν γαστέρα τεμών.

BODEN.

5) Κατακέῤῥει] Idem ac κατατρέχει. Videtur, auctor data opera sectari vocabula a verbo ῥεῖν proficiscentia.

BERGER.

6) Ὁρῶντας] Ita scribendum. Commel. ὁρῶντες.

BODEN.

7) Τῇ σφαγῇ] In aliis τῆς σφαγῆς.

IDEM.

8) Τέχνην] Ita libri atque interpres. Editio Heidelb. τύχην.

IDEM.

9) Ἀποπηδήσεται] In quibusdam προπηδήσεται.

IDEM.

10) Καὶ τότε ἐντεῦθεν — καταθήσομεν] Haec deerant in Editione, quae ex libris suppleuimus. In omnibus tamen legitur, καταθύσομεν. Quod mendosum est.

SALMASIUS.

11) Δεῖν

gat. Quod si quis e vulnere gladium extrahat, tantum pariter ferri excurrit, quantum sublatus capulus emittit: illoque modo spectantium oculos fallit, arbitrantibus iis, illud totum, quod e manubrio extabat, in corpus defixum fuisse. Haec si fiant, latrones artificium cognoscere nequibunt: nam et corium tectum erit, et exta facto vulnere desilient: quae nos excipientes arae imponemus. Nec vero ad cadauer eo tempore latrones accedent: verum nos in tumulo collocabimus. Latronum sane principem paulo ante ipse dicentem audiuisti, audacter factum aliquid sibi a nobis ostendi oportere. Licet itaque hominem te adire, paratumque ad id esse te polliceri. Quae cum dixissem, preces etiam addidi, hospitalem Iouem inuocans, communisque et benignae mensae et naufragii mentionem faciens.

CAPVT XXII.

Tum vero bonus hic vir: Magnum id, inquit, facinus est: sed amici causa mortem subire oportet et grata eius-

11) Δεῖν τολμηρὸν] Lege, δεῖν τι τολμηρόν. BODEN.

12) Καὶ κοινῆς — — χρηστῆς] Ita etiam ex libris restituimus, cum in Editione legeretur tantum, διὰ ξενίου καλῶν καὶ κοινῆς ναυαγίας, manifesto hiatu ac defectu. Putarim tamen breuius haec concipi debuisse, ac sic omnino ab auctore concepta fuisse, διὰ ξενίων καλῶν, καὶ κοινῆς ἀναμιμνήσκων τραπέζης καὶ ναυαγίας. Nec reperisse in suis codicibus videtur interpres. SALMASIVS.

1) In editione fuit tantum, κἂν ἀποθανεῖν δεήσῃ, κάλλιος ἄκιν. Suppleri potest ex codice Anglicano, καλὸς ὁ κίνδυνος. Pro quo caeteri codices habent γλυκὺς ὁ θάνατος. Quod in contextum recepimus, quum scriptura vulgata esset mutila, ac nullum vidissemus codicem, qui prae-

ζω δὲ, ἔφη, ζῆν καὶ Κλειτοφῶντα. ἥ τε γὰρ κόρη [2]) πυθομένῳ μοι καταλιπεῖν αὐτὸν εἶπεν παρὰ τοῖς ἑαλωκόσι τῶν λῃστῶν δεδεμένον· οἱ δὲ τῶν λῃστῶν πρὸς τὸν λῄσταρχον ἐκφυγόντες ἔλεγον, πάντας μὲν τοὺς ὑπ' αὐτῶν [3]) εἰλημμένους τὴν εἰς τὸ στρατόπεδον μάχην ἐκπεφυγέναι· ὥστε ἀποκείσεταί σοι παρ' αὐτῷ ἡ χάρις, καὶ ἅμα ἐλεῆσαι κόρην ἀθλίαν ἐκ τοσούτου κακοῦ. Ταῦτα λέγων πείθω, καὶ συνέπραξεν ἡ τύχη. ἐγὼ μὲν οὖν περὶ τὴν [4]) τοῦ μηχανήματος ἤμην σκευήν. [5]) Ἄρτι δέ που Μενελάου μέλλοντος τοῖς λῃσταῖς περὶ τῆς θυσίας λέγειν, ὁ λῄσταρχος φθάσας κατὰ δαίμονα· Νόμος ἡμῖν ἐστιν, ἔφη, τοὺς πρωτομύστας [6]) τῆς ἱερείας ἄρχεσθαι, μάλιστα ὅτ' ἂν ἄνθρωπον καταθύειν δέῃ. ὥρα τοίνυν εἰς αὔριόν σοι παρασκευάζεσθαι πρὸς τὴν θυσίαν· δεήσει δὲ καὶ τὸν σὸν οἰκέτην ἅμα σοι μυηθῆναι. Καὶ μάλα, οὗτος ἔφη, προθυμησόμεθα

praeferret, καλὸς ὁ κίνδυνος. Nam Anglicanum demum post editum contextum, beneficio clarissimi viri Patricii Iunii, nacti sumus. IDEM.

2) Κόρη] Abest a Bauar. cod. et ed. pr. et abesse potest. BODEN.

3) Ὑπ' αὐτῶν] Codex Bau. ὑπ' αὐτόν. Idem vna cum ed. prima paullo post ἐκπεφευγέναι. Forte legendum: κατὰ τὴν εἰς τὸ στρ. μ. ἐκπ. IDEM.

4) Περὶ τὴν] Cod. Bau. c. ed. pr. παρὰ τὴν κ. τ. λ. IDEM.

5) Σκευήν] Haec σκευὴ eo sensu hic vsurpata potest tueri τὴν τοῦ δράματος σκευὴν, quam supra in editione habuimus. Vbi alii, partim συσκευὴν, partim κατασκευὴν scribunt. SALMASIVS.

6) Τοὺς πρωτομύστας] Libri omnes legunt: νόμος ἡμῖν ἐστι, ἔφη, τοὺς πρωτομύστας τῆς ἱερείας ἄρχεσθαι. IDEM.

Πρωτομύστας puto esse recens initiatos, siue receptos inter latronum turbam. Interpres redide-

eiusmodi mors. Atque ego rursum, Clitophontem quidem, inquam, viuere adhuc existimo: roganti enim mihi Leucippe illum inter captiuos vinctum reliquisse affirmauit. Duci praeterea suo a latronibus fuga elapsis renunciatum est, captiuos omneis, dum pugnaretur, ad hostes transiuisse. Magnam itaque ab eo gratiam inibis, ac miseram hanc puellam tot ex malis eripies. Hac oratione homini persuasi: nec fortunae deinceps fauor defuit. Enimuero ego in iis, quae ad nostrum hunc cogitatum perficiendum opus erant, comparandis occupabar. Menelaus autem cum iam latrones, vt de sacrificio cum iis verba faceret, conuenisset, eorum princeps, ita volente Deo, anteuertit: Atque nostris, inquit, legibus cauetur, vt, qui nuperrime sunt initiati, sacrificium auspicentur, praesertim cum hominem immolare oportet. Itaque diuinam ad rem faciendam te in crastinum comparato: ser-

uum

diderat: *primarius sacerdos*, quod ego non capio.

BERGER.

7) Καὶ μάλα οὗτος ἔφη] Distingue: καὶ μάλα, οὗτος ἔφη, προθυμησόμεθα μηδενὸς ὑμῶν χείρους γενέσθαι. Et statim legendum et interpungendum: στέλλει δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς δεήσει τὴν κόρην ὡς ἁρμοδίως πρὸς τὴν ἀνατομὴν ἡμῶν, ὁ λῄσταρχος ἔφη, τὸ ἱερεῖον. Στέλλομεν δὴ τὴν (addo κόρην τὸν quod omisit *Salmasius*, BOD.) προκειμένον τρόπον. Sed et, inquit Menelaus, nos ipsos ornare oportet puellam, vt commode et concinne dissecetur. Immo, ait princeps latronum, vestra est haec victima. Potestis nimirum ea vti atque eam adornare, quomodo vobis visum fuerit. Interpres haec verba omisit in sua versione, ὑμῶν deerat in Editione, quae exhibet τὸ ἱερεῖον στέλλομεν δή. Ex quo nullus idoneus sensus elici poterat. Nos addidimus ὑμῶν ex scriptis. Sed distinctionem, qualem volueramus, non seruarunt operae.

SALMASIVS.

8) Με-

μησόμεθα μηδενὸς ὑμῶν χείρους 8) γενέσθαι. Στεῖλαι δὲ ὑμᾶς 9) αὐτοὺς δεήσει τὴν κόρην, ὡς ἁρμοδίως πρὸς τὴν ἀνατομὴν * ὑμῶν, 10) ὁ λῄσταρχος ἔφη, τὸ ἱερεῖον. Στέλλομεν δὴ τὴν κόρην τὸν προειρημένον τρόπον καθ' ἑαυτούς, καὶ θαῤῥεῖν παρεκελευσάμεθα, διεξελθόντες ἕκαστα, καὶ ὡς μένειν εἴσω τῆς σορου χρὴ, κἂν θᾶττον αὐτὴν ὁ ὕπνος 11) ἀφῇ, τὴν ἡμέραν ἔνδον μένειν. εἰ δέ τις ἡμῶν ἐκποδὼν γένηται, σῶζε σαυτὴν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ταῦτα εἰπόντες, ἐξάγομεν αὐτὴν ἐπὶ τὸν βωμόν 12) καὶ τὰ λοιπὰ οἶδας.

ΚΕΦΑΛ. κγ'.

Ως οὖν ἤκουσα, παντοδαπὸς ἐγιγνόμην, καὶ διηπόρουν ὅ, τι ποιήσω πρὸς τὸν Μενέλαον ἀντάξιον. τὸ δ' οὖν κοινότατον, προσπεσὼν κατησπαζόμην, 1) καὶ προσεκύνουν ὡς θεὸν, καί μου κατὰ τὴν ψυχὴν ἀθρόα 2) κατεχεῖτο ἡδονή. Ως δὲ τὰ κατὰ Λευκίππην εἶχέ μοι καλῶς. Ο δὲ Κλεινίας, εἶπον, τί γέγονεν; ὁ δὲ Μενέλαος· Οὐκ οἶδα, ἔφη. μετὰ γὰρ τὴν ναυαγίαν, εὐθὺς εἶδον μὲν 3) αὐτὸν τῆς κεραίας λαβόμενον· ὅποι δὲ κεχώρηκεν, οὐκ οἶδα. Ανεκώκυσα οὖν ἐν μέσῃ τῇ χαρᾷ· ταχὺ γὰρ ἐφθόνησέ

8) Μηδενὸς ὑμῶν χείρους] In quibusdam est: μηδὲν ὑμῶν χεῖρα. BODEN.

9) Υμᾶς] Cod. Bauar. ἡμᾶς. IDEM.

10) Υμῶν] Ibidem deest. IDEM.

11) Υπνος] Vnde, quaeso, somnus? Nisi φάρμακον dedere puellae, somno, profecto non indulsisset. BERGER.

12) Εξάγομεν αὐτὴν] In Editione et Anglicano: ἐξάγομεν τὴν κόρην. SALMASIVS.

1) Κατ-

num vero etiam tuum instrui, tecum operari necessarium erit. Tum Menelaus: Enitemur, inquit, vt nos quoquam e vobis inferiores non esse intelligatis. Atqui muneris quoque, inquit ille, vestri erit, puellam ita constituere, vt apte secari possit. Leucippen igitur soli ipsi, quemadmodum antea propositum fuerat, adornauimus, bonoque animo esse iubentes de omnibus praemonuimus, oportere scilicet se tumulum ingredi, atque in eo interdiu etiam, quamuis somno solueretur, permanere: in idque animum intendere, vt, si nostrum aliquis recessisset, ad latronum hostes transitione facta se ipsam seruaret. Quae cum dixissemus, puellam ad aram duximus. reliqua tu met vidisti.

CAPVT XXIII.

Hac oratione varias mihi animus in parteis distrahebatur: neque, quid agerem, quo Menelao parem collatis in me beneficiis gratiam referrem, sciebam. Itaque, quod vulgo fieri solet, ad illius pedes prostratus, hominem amplectebar, et veluti numen quoddam adorabam, cum inexhausta interim voluptas animum meum perfudisset. Posteaquam rem, quod Leucippen attinebat, in tuto esse vidi, quid de Clinia factum esset, rogaui. Menelaus autem: fracta illum naui antennae adhaerentem vidisse. Verum quo deinceps delatus fuisset, ignorare omnino se respondit. Quam ob rem in ipso

 laeti-

[1]) Κατηυπαζόμην] Commel. κατησπαζόμην. BODEN.

[2]) Ἀθρόα] *Reiskius* in Indice Graecit. Dem. p. 22. Ἀθρόος et πολὺς differunt. Εάν τις ἀπ' αὐτῶν ἀθρόα καὶ πολλὰ λαμβάνῃ, si quis illinc crebro hauriat (hoc est πολλὰ, pro πολλάκις) et, quoties, toties multum simul hauriat, (hoc est ἀθρόα.) IDEM.

[3]) Εἶδον μὲν] Alii εἴδομεν. IDEM.

[4]) Τὸν

νησέ μοι δαίμων τις τῆς καθαρᾶς ἡδονῆς· τὸν δ' ἐμὲ φαινόμενον οὐδαμοῦ,4) τὸν μετὰ * Λευκίππην ἐμὸν δεσπότην, τοῦτον5) ἐκ πάντων κατέχεν ἡ θάλασσα, ἵνα μὴ τὴν ψυχὴν μόνον6) ἀπολέσῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν ταφήν. ὦ θάλαττα ἀγνώμων,7) ἐφθόνησας ἡμῶν8) ὁλοκλήρου τοῦ τῆς φιλανθρωπίας σου δράματος. Ἀπιμεν οὖν εἰς τὸ στρατόπεδον κοινῇ, καὶ τῆς σκηνῆς εἴσω παρελθόντες τῆς ἐμῆς, τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς διετρίψαμεν, καὶ τὸ πρᾶγμα οὐκ ἔλαθε τοὺς πολλούς.

ΚΕΦΑΛ. κδ'.

Ἅμα δὲ τῇ ἕω, ἄγω τὸν Μενέλαον τῷ στρατηγῷ, καὶ πάντα1) λέγω. ὁ δὲ συνήδετο, καὶ τὸν Μενέλαον ποιεῖται φίλον. πυνθάνεται δὲ, πόση δύναμίς ἐστι τοῖς ἐναντίοις. ὁ δὲ ἔλεγεν, πᾶσαν ἐμπεπλῆσθαι τὴν ἑξῆς κώμην ἀνδρῶν ἀπονενοημένων,2) καὶ πολὺ συνηθροῖσθαι λῃστήριον,

4) Τὸν δὲ μὲν φαινόμενον οὐδαμοῦ] Nulla in illis libris varietas, quibus vſus ſum ad corrigendum textum. Ex coniectura tamen diuinabam, legendum, τὸν δ' ἐμὲ φαινόμενον. *Qui mea cauſſa nusquam comparet*. Et video, interpretem ſic etiam in ſuis legiſſe. Plane ita quoque in Anglicano reperi ſcriptum. SALMASIVS.

Deus in Salmaſio fuit, iſta quum diuinaret. Vera enim eſt lectio, quam, praeter Anglicanum, Bauaricus etiam habet διεμὲ (Sic.) Iure meritoque igitur correctam in textum recepi. BODEN.

5) Τοῦτον] Edit. Heidelb. τότε. IDEM.

6) Τὴν ψυχὴν μόνον] Interpres verterat: quo non modo *ſpiritu*, verum etiam ſepulchro careret. Cui vero haut venit in mentem veterum opinio, quam ſupra adduxi, quod in aquis ipſa

laetitiae medio non potui non contristari. Forte autem lidum hoc mihi gaudium euenire Deus aliquis noluit causa euenisse, vt quem secundum Leucippen maxin mnium obseruabam, is nullibi reperiretur, sed sol omnibus maris saeuitiam expertus fuisset, quo non n anima, verum etiam sepulchro careret. o infidum n tu integrum nobis benignitatis tuae fructum inuidisti. terum inde digressi ad exercitum vna profecti sumus, que in tentoria noctis reliquum transegimus. Facti ai illius fama late disseminata est.

CAPVT XXIV.

Vbi dies illuxit, Menelaum ad Charmidem duxi, que omnem exposui. Qui ea delectatus, Menel in amicitiam recepit, ac de aduersariorum numero pe ctatus est. Menelaus vicinum illum pagum improbis h nibus plenum esse, latronesque perquam frequentes, vt

 de

ipsa interire anima crederetur, quum aliud mortis genus non nisi corpus oppримeret. Vide praeter eos, quos supra laudaui, *Synesium* Epist. III. *Aristotelem* Ethic. III, 6. in primis autem, quod auctor optime se ipse explicat, *Tatium* L. V. Λέγουσι δὲ τὰς ἐν ὕδατι ψυχὰς ἀπηγχομένας, μηδ᾽ εἰς ᾅδην καταβαίνειν ὅλως· ἀλλ᾽ αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἔχειν τὴν πλάνην, καὶ ἐπισήσεται τάχα ἡμῖν συμπλεκομένοις. IDEM.

7) Αγνώμων] Cod. Bau. μον. IDE

8) Ημῶν] Alias semper νῶν datiuo iungit auctor. BERGI

Igitur legendum puto Sic enim scriptum est i dice Bauarico. Editiones ac plerique codices habent BODE

1) Πάντα] Melius in καὶ ἅπαντα λέγει. SALMA

2) Απειληθμένων] Sunt

ριον, ὡς εἶναι μυρίους. Λέγει οὖν ὁ στρατηγός· Ἀλλ᾽ ἡμῖν αὗται πέντε χιλιάδες ἱκαναὶ πρὸς εἴκοσι τῶν ἐκείνων.3) ἀφίξονται δὲ ὅσον οὐδέπω πρὸς τούτοις ἕτεροι δισχίλιοι τῶν ἀμφὶ τὸ Δέλτα 4) καὶ τὴν ἡλίου πόλιν τεταγμένων 5) ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. Καὶ ἅμα λέγοντος αὐτοῦ, παῖς εἰστρέχει τις, λέγων, ἀπὸ τοῦ Δέλτα πρόδρομον ἥκειν τοῦ κεῖθεν στρατοπέδου, καὶ πέντε λέγειν 6) ἄλλων ἡμερῶν διατρίβειν τοὺς δισχιλίους· τοὺς γὰρ βαρβάρους τοὺς κατατρέχοντας πεπαῦσθαι· * μελλούσης δὲ ἥκειν τῆς δυνάμεως, τὸν ὄρνιν αὐτοῖς ἐπιδημῆσαι τὸν ἱερὸν, φέροντα τοῦ πατρὸς τὴν ταφήν. ἀνάγκαι 7) δ᾽ ἦσαν τοσούτων ἐπισχεῖν τὴν ἔξοδον ἡμερῶν.

ΚΕΦΑΛ. κε´.

Καί· Τίς ὁ ὄρνις οὗτος ὅς τις τοσαύτης, ἔφην, τιμῆς ἠξίωται; ποίαν δὲ καὶ κομίζει ταφήν; Φοῖνιξ 1) μὲν ὁ ὄρνις ὄνομα· τὸ δὲ γένος Αἰθίοψ, μέγεθος κατὰ ταῶνα,

τὴν

dem ἀπονενοημένοι homines mente capti, hòc autem loco, ſicut nonnumquam in aliis ſcriptoribus denotantur eiusmodi homunciones, qui, rebus deſperatis, inconſulte ac temere agunt, vt ſolent latrones, qui ſe incredibili arment audacia. Pro μυρίους in aliis eſt μυρίας.

BODEN.

3) Ἐκείνων] Commel. ἐκείνῳ, et mox ἤπω cum cod. Bau. et Angl. pro οὐδέπω. IDEM.

4) Δέλτα] Triplex quidem eſt Delta ſecundum *Ptolemaeum.* Κατ᾽ ἐξοχὴν tamen Delta ſignificat *magnum*, ſiue inferiorem Aegypti partem, duobus alueis Nili marique, in quod influit, comprehenſam. Quae inſula, cuius vertex prope Memphin eſt in ſciſſione Nili, baſis et latitudo a Canopo ad Peluſium pertinet, ob triquetram figuram, dicta Δέλτα, Aegyptum illam propriam complexa eſt, cuius antiquiores mentionem faciunt. Partes mediter-

raneas

decem millium numerum implerent, conueniſſe dixit. Tum Charmides: Atqui millia quinque haec noſtra, inquit, viginti eorum facile obſiſtere poterunt: quanquam non ita multo poſt alia duo aderunt ex iis, qui regionem, quam Delta vocant, ac Heliopolin, a barbarorum excurſionibus tuentur. Interea dum Charmides haec narraret, puer neſcio quis ingreſſus, nuncium exercitus a regione Delta adeſſe ſignificauit, referentem, ea militum millia duo quinque adhuc dies tardatura: Barbaros quidem certe incurſionibus modum feciſſe: verum cum iter cohortes facturae eſſent, ſacrum volucrem patris ſepulchrum ferentem iis appropinquaſſe: ac propterea tantum temporis profectionem differre coactas fuiſſe.

CAPVT XXV.

Tum ego: Quisnam hic, inquam, volucris eſt, cui honoris tantum tribuetur? aut quodnam ſepulchrum geſtat? Volucri nomen, inquiunt, Phoenix eſt. atque apud Aethio-

raneas ſpectat Heliopolis, propior Nilo, quam Sinui Arabico, illuſtris ob templum cultumque Solis. IDEM.

5) Τεταγμένων] Ita repoſuimus ex coniectura, quum editio haberet, τεταγμένοι, libri autem omnes legerent τεταγμένην. SALMASIUS.

6) Λέγειν] Puto legendum eſſe: λέγων. BODEN.

7) Ανάγκην] Legit alius: ἀνάγκη. IDEM.

8) Φοῖνιξ] Nubem ſcriptorum de Phoenice habes in *Bocharti* Hierozoico, P. II. L. VI. cap. V. et *Gatakeri* Cinno Lib. I. c. 2. Plerique fabulam narrari confitentur, ſat multi tamen rem confidentius referunt. Quid? quod in iſto numero etiam ſunt nonnulli patrum, *Clemens Alexandrinus*, *Tertullianus*, *Cyrillus* et *Epiphanius*, doctorum Hebraicorum eamdem fabulam ſacro codici intertexentium credulitate, decepti. E ſcriptoribus, qui cum hoc Tatii

τὴν χροιὰν[2]) ταὼς ἐν κάλλει δεύτερος.[3]) κεκέρασται μὲν τὰ πτερὰ χρυσῷ καὶ πορφύρᾳ· αὐχεῖ δὲ τὸν ἥλιον[4]) δεσπότην, καὶ ἡ κεφαλὴ μαρτυρεῖ. ἐστεφάνωσε γὰρ αὐτὴν κύκλος εὐφυής. ἡλίου δέ ἐστιν ὁ τοῦ κύκλου στέφανος εἰκών.[5]) κυάνεός ἐστιν, ῥόδοις ἐμφερής,[6]) εὐειδὴς τὴν θέαν· ἀκτῖσι κομᾷ· καί εἰσιν αὗται πτερῶν ἀνατολαί· μερίζονται δὲ αὐτοῦ, Αἰθίοπες μὲν τὴν ζωήν, Αἰγύπτιοι δὲ τὴν τελευτήν. ἐπειδ᾽ ἂν γὰρ ἀποθάνῃ, (σὺν χρόνῳ

Tatii loco comparentur, commendo in primis *Lactantii*, cui vugo tribuitur, elegiam de *Phoenice*, *Claudiani* Epigr. I. quod inscribitur *Phoenix*, *Ouidii Metamorph.* L. XV. fab. 37. e Graecis autem *Herodot.* L. II. c. 73. *Aelian Hist. anim.* L. VI. c. 58. *Artemidori* *Onirocr.* L. IV. c. 49.

IDEM.

[2]) Τὴν χροιὰν] Alii: τῇ χροιᾷ.

IDEM.

[3]) Τὴν χροιὰν ταὼς ἐν κάλλει δεύτερος] In Anglicano distinguitur, τὴν χροιὰν ταὼς, ἐν κάλλει δεύτερος. Quod expressit interpres versione sua, *pauonis magnitudine atque colore, sed pulchritudine pauoni secundus.* Videtur ergo legisse: μέγεθος κατὰ ταῶνα καὶ τὴν χροιὰν, ταῷ ἐν κάλλει δεύτερος. Non puto tamen, hunc esse auctoris sensum, sed illum dicere velle opinor, pauonem pulchritudine et colorum varietate inferiorem esse Phoenice. Vno ergo ductu legendum, τὴν χροιὰν ταὼς ἐν κάλλει δεύτερος. *Colore pauo*, id est, pauoni similis, *sed forma secundus.* Omnes certe in eo consentiunt, Phoenicem formosiorem esse pauone. *Epiphanius* in Psychiologico: Φοῖνιξ τοῦ ταῶνος ὡραιοτέρα ὑπάρχει, ὁ ταὼν γὰρ χρυσίῳ καὶ ἀργύρῳ κατάπαστος τὰς πτέρυγας κέκτηται, ὁ δὲ φοῖνιξ ὑακίνθῳ καὶ σμαράγδῳ, καὶ λίθοις πολυτελῶν. Non pauonis autem magnitudine esse phoenicem, sed aquilae, caeteri auctores tradunt.

SALMASIVS.

Mihi vero haec mens auctoris fuisse videtur: Μέγεθος κατὰ ταῶνα, *magnitudine pauonis*, τὴν

pes nascitur, pauonis magnitudine, atque colore; sed pulchritudine pauo secundus. Pennas auro et purpura interpictas habet, solisque se auem esse gloriatur: id quod caput eius testatum facit. Nam ingeniosissime factam coronam sustinet, cuius orbis imaginem Solis refert. Colore caeruleo est, rosea facie, aspectu iucundo, radiis proiectis: pennae enim extensae radios imitantur. Ea vero conditione est, vt viuo Aethiopes, mortuo Aegyptii potiantur. Cum primum enim vitam cum morte commutauit, quae res non

τὴν χροιὰν, *ad colorem quod attinet*, παῖς ἐν κάλλει δεύτερος, *pauo cedit pulchritudine*, siue, *pulchritudine coloris autem pauo ei est secundus*: Nec me offendit, quod plerique scriptores cum aquila comparent in dimetienda magnitudine, noster autem cum pauone. Inueniuntur enim in illis regionibus aquilae, nostris longe maiores, quales et esse debent, si homines tulerint in sublime, certe tulisse a multis veterum perhibeantur, siue fabulae fuerint, siue verae historiae. De Sacchorae nepote, ab aquila excepto, atque Achaemene Persa, refert *Aelian.* Hist. Animal. L. XII, 21. *Plutarchus* item libro *de ciuili instit.* narrat Aesopi regulum aquilae humeris vectum. Vid. et *Aristot.* Hist. Animal. Lib. IX. cap. 41.

BODEN.

4) Ἡλίου] *Claudianus* de laud. Stiliconis L. II. v. 419. *Vt solis mirentur auem.* Et *Auctor* carminis de Phoenice:

Paret et obsequitur Phoebo memoranda satelles,
Hoc natura parens munus habere dedit.

IDEM.

5) Στέφανος εἰκὼν] *Horus* in *Hieroglyph.* L. II. c. 57. coronam hanc vocat *Solis Symbolum.* Quam videre licet in numis Hadriani et *Constantini* aliisque expressam. Adeas *Spanhemium* de vsu ac praest. Num. T. I. p. 288. Coronam radiatam fuisse statuit Auctor carm. incertus:

Aequatur toto capiti radiata corona,

νῳ δὲ τοῦτο πάσχει μακρῷ, 7) ὁ παῖς αὐτὸν ἐπὶ τὸν Νεῖλον·φέρει, σχεδιάσας οὕτω 8) καὶ τὴν ταφήν. σμύρνης γὰρ βῶλον τῆς εὐωδεστάτης, ὅσον ἱκανὸν πρὸς ὄρνιθος ταφὴν, ὀρύττει τε τῷ στόματι, καὶ κοιλαίνει κατὰ μέσον, καὶ τὸ ὄρυγμα θήκη γίνεται τῷ νεκρῷ. ἐνθεὶς δὲ καὶ ἐναρμόσας τὸν ὄρνιν τῇ σορῷ, φέρει 9) καὶ ἐς τὸ χάσμα γηίνῳ χώματι ἐπὶ τὸν Νεῖλον * οὕτως ἵπταται τὸ ἔργον φέρων. ἕπεται δὲ αὐτῷ χορὸς ἄλλων ὀρνίθων 10) ὥσπερ δορυφόρων, καὶ ἔοικεν ὁ ὄρνις ἀποδημοῦντι βασιλεῖ, καὶ τὴν πόλιν οὐ πλανᾶται τὴν ἡλίου. 11) ὄρνιθος αὕτη

Phoebei referens verticis alta decus.

IDEM.

6) ῥόδοις ἐμφερὴς] Aliter alii colores dispensant per membra alitis. Vid. *Salmasii Exercitatt. Plin.* pag. 385. *Plinius* H. N. L. X. c. 2. *Auri fulgore circa colla, cetera purpureus, caeruleam roseis caudam pennis distinguentibus.* IDEM.

ῥόδῳ ἐμφερὴς. Ita in libro collato fuit, quem habui a politissimo Francisco Oleario. Pro quo legendum adscripseram et operis edendum praescripseram, ῥόδῳ ἐμφερής. In aliis libris recte scriptum offendi, ῥόδοις ἐμφερής. Non comparebant ista in Edit. Heidelb.

SALMASIVS.

7) Μακρῷ] Signum putabatur Phoenix anni maximi, siue, vt *Cicero* vocat, anni vertentis. Hinc *Tacitus* Annal. VI, 28. tribuit huic aui annos cIↃccccLXI. *Herodotus* autem L. II. c. 73. annos tantum IↃ. habet, qui etiam huic rei fidem denegat.

BERGER.

Vulgatior opinio de quingentis annis. Alii mille annos vitae ei tribuunt, numero rotundo. Hinc *Ouidio Amor.* II, 2, 54. est *viuax auis.* Computat eius annos *Ausonius* Idyll. XVIII.

Hos (homines) *nouies superat viuendo garrula cornix,*

Et

nisi longum post tempus sit, eum filius ad Nilum flumen defert, sepulchrumque illi huiusmodi construit. Odoratissimae enim myrrhae tantum sumit, quantum ad cadauer includendum sufficere possit, rostroque excauat, et medium infodit: atque id volucri sepulchrum est. Collocato enim apte in eo cauo, ac terra operto cadauere, Nilum versus volans auis opus totum secum defert innumeris aliis auibus, tanquam corporis custodibus comitatus, vt peregre abeuntem regem imitetur: nec a Solis vrbe, quae mortui volucris sedes est, vsquam declinat: sed eo delatus in sublimi, quo cerni possit, subsistit, Deique administros expe-

Et quater egreditur cornicis saecula ceruus:
Alipedem ceruum ter vincit coruus, et illum
Multiplicat nouies Phoenix reparabilis' ales.

BODEN.

8) Σχεδιάσας οὕτω καὶ τὴν ταφὴν] Ita correxi ex Bauarico codice. Legebatur in altera editione αὐτῷ. Sed meliorem sensum dat οὕτω nosque ducit ad descriptionem sepulcri, quae sequitur. De structura huius sepulchri adeundus etiam *Claudianus* epigr. laudato.

IDEM.

9) Φέρει καὶ εἰς τὸ χάσμα] Sic restitui verba ex eodem codice. Fuit in *Salmas.* φέρει τὸ χάσμα.

IDEM.

10) Χορὸς ἄλλων ὀρνίθων] *Claud.* de laud. *Stilic.* l. c.

Conueniunt aquilae cunctaeque ex orbe volucres,
Vt solis mirentur auem.

Auctor carmin. siue *Lactantius* fuerit, siue *Venantius:*

Alituum stipata choro volat illa per altum.

Et *Tacitus* l. c. *Multo caeterarum auium comitatu nouam faciem mirantium.*

IDEM.

11) Οὐ πλανᾶται] Exinde non parum sapientiae Phoenici tribuitur ab Aeliano VI, 58. Ἐκεῖνα δὲ, ὦ πρὸς τῶν θεῶν, οὐ σοφὰ εἰδέναι· πῦ μὲν Αἰγυπτός ἐστι, πῦ δὲ

αὕτη μετοικία νεκροῦ. ἕστηκεν οὖν ἐπὶ μετεώρου σκοποῦ, καὶ ἐκδέχεται[12]) τοὺς προπόλους τοῦ θεοῦ. ἔρχεται δή τις ἱερεὺς Αἰγύπτιος βιβλίον ἐξ ἀδύτων φέρων, καὶ δοκιμάζει τὸν ὄρνιν ἐκ τῆς γραφῆς. ὁ δὲ οἶδεν ἀπιστούμενος, καὶ τὰ ἀπόρρητα φαίνει τοῦ σώματος, καὶ τὸν νεκρὸν ἐπιδείκνυται, καὶ ἔστι ἐπιτάφιος σοφιστής.[13]) ἱερέων δὲ παῖδες,[14]) ἡλίου τὸν ὄρνιν τὸν νεκρὸν παραλαβόντες θάπτουσιν. ζῶν μὲν οὖν Αἰθίοψ ἐστὶ τῇ τροφῇ, ἀποθανὼν δὲ Αἰγύπτιος γίνεται τῇ ταφῇ.

ΛΟΓΟΣ

δὲ καὶ Ἡλίου πόλις, ἔνθα αὐτῷ πέπρωται ἥκειν, καὶ ὅποι ποτὲ καταθέσθαι τὸν πατέρα χρὴ, καὶ ἐν θήκαις τίσι. IDEM.

12) Ἐκδέχεται] Cod. Bauar. ἐπιδέχεται. IDEM.

13) Σοφιστὴς] De quo vocabulo

expectat: nec multo post Aegyptius sacerdos e sacrario cum libro prodit, volucrem descriptionis comparatione diiudicaturus. quocirca fidem illo sibi minime haberi sentiens, occultas paterni corporis partes reuelat, cadauerque oculis subiicit, et laudatoris munere fungitur. Tum filii sacerdotum acceptam solis defunctam sepulturae tradunt. Ita fit, vt victus ratio, dum viuit, Aethiopem: sepulturae, cum moritur, Aegyptium illum efficiat.

LIBER

lo in primis videnda praefatio *Perizonii* ad Aelian. BERG.

14) ἱερέων δὲ παῖδες]. Apud Aegyptios sacerdotium capessere, nemini, nisi sacerdotum filiis, fas erat. Vid. *Witsii* Aegyptiaca L. I. C. VI. n. 12. IDEM.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΚΕΦΑΛ. α'.

Ἔδοξεν οὖν τῷ στρατηγῷ μαθόντι τήν τε τῶν ἐναντίων παρασκευὴν, καὶ τὴν τῶν συμμάχων ἀναβολὴν, εἰς τὴν κώμην ἀναστρέψαι πάλιν ὅθεν περ ἐξωρμήσαμεν, ἔστ' ἂν[1]) οἱ σύμμαχοι παραγένωνται. ἐμοὶ δέ τις οἶκος ἀποτέτακτο ἅμα τῇ Λευκίππῃ μικρὸν ἀνωτέρω τῆς τοῦ στρατηγοῦ καταγωγῆς. καὶ ὡς εἴσω παρῆλθον, περιπτυξάμενος αὐτὴν, οἷός τε ἤμην ἀνδρίζεσθαι.[2]) ὡς δ' οὐκ ἐπέτρεπεν· Μέχρι πότε, εἶπον, χηρεύομεν[3]) τῶν τῆς Ἀφροδίτης ὀργίων;[4]) οὐχ ὁρᾷς, οἷα ἐκ παραλόγου γίνεται; ναυαγία,

[1]) Ἐς' ἂν] Pro Salmasiano ἐς ἂν melius fortasse ἕως ἄν. BERGER.

Reposui ἔστ' ἂν pro ἐς ἂν, ductus auctoritate codicis Bauarici, nam ἔστι est *donec*, ab ἕως τι, vel ἕως τοῦ. Ita quoque legendum infra hoc ipso capite, vbi Salmasius iterum scripserat ἐς ἂν τι νυμφοστολήσω. BODEN.

[2]) Περιπτυξάμενος — ἀνδρίζεσθαι] Amplectendum vocabulum περιπτύσσειν, quod duo amantes inter sese videantur complicari. A πτύσσειν *plicare, complicare.* (Vnde δίπτυχον, τρίπτυχον, πολύπτυχον.) In tenerrimo amore adhibetur. *Bion*, Smyrnens. in epitaphio Adon.

— Μεῖνον Ἄδωνι, πανύστατον ὥς σε κιχείω.
Ὥς σε περιπτύξω, καὶ χείλεα χείλεσι μίξω.

Musaeus v. 261.

Νυμφίον ἀσθμαίνοντα περιπτύξασα σιωπῇ.

Ἀνδρίζεσθαι ad verbum, *agere more viri.* Vocabulum igitur interpretandum ex locorum adiunctis. Mox significat, *fortem esse*, mox *liberis dare operam*, seu, *viri officium facere.* Interpres Latinus *Tatii:* virum me

LIBER QVARTVS

CAPVT I.

Posteaquam hostium apparatum, et auxiliorum moram Charmides cognouit, ad pagum, vnde exieramus, reuertendum, ibique tantisper, dum adessent auxilia, expectandum constituit. Mihi vero atque Leucippae diuersorium quoddam paulo altius, quam Charmidis, assignatum fuit: in quod simul atque introiui, ad complexum eius currens, virum me praestare aggressus sum. Sed cum illa non pateretur. Quousque tandem, inquam, Veneris sacris nosmet ipsos priuabimus? annon vides, quam multa impro-

me praestare adgressus sum. Intelligit scriptor τὸ βιάζεσθαι. *Ouidius: dulce peregit opus.* Nam ait paulo post: Καὶ οὐκ ἔτι ἐπιχείρουν βιάζεσθαι. Hinc ἀνδρωθεῖσα, puella dicitur vitiata, cui virginitatem eripuit vir. Vide *Hesychium.* Qui et ἀνδρώσασθαι per συγγινέσθαι interpretatur; quod idem est, ac χειρίζεσθαι. Supra lib. II. p. 83. νῦν μὲν ἀνδρίζεσθαι καιρός. Apud Latinos vir est is, *qui potest*, sensu obsceno. *Inachiam ter nocte potes. Horat.* Epod. XII. Aut potius sumitur pro eo, quo sumus viri. *Catullus* LXIV, 6. *Itaque vt relicta sensit sibi membrum sine viro.* Terentius veluti interpretatur, nescio vbi. De Eunuchis, credo, sermo est: *Amatores mulierum audio esse vos maximos, sed nihil potesse.* Magnum vero malum.

CARPZOVIVS.

3) Μέχρι πότε, εἶπε χορεύσομεν] In libris χορεύομεν. Atque ita potius legendum. In Editione erat corruptissime: μέχρι τοῦ εἶπερ χορευομένη τῶν τῆς Ἀφροδίτης ὀργίων.

SALMASIVS.

4) Ὀργίων] Frequentior notio

ναυαγία, καὶ λῃσταὶ, καὶ θυσίαι, καὶ σφαγαί; ἀλλ' ἕως ἐν γαλήνῃ τῆς τύχης ἐσμὲν, ἀποχρησώμεθα 5) τῷ καιρῷ, πρὶν ἢ χαλεπώτερα ἡμᾶς ἐπισχεῖν. ἡ δέ 7) ἀλλ' οὐ θέμις, ἔφη, τοῦτο ἤδη γενέσθαι. 6) ἡ γάρ μοι θεὸς Ἄρτεμις ἐπιστᾶσα πρῴην κατὰ τοὺς ὕπνους, ὅτε ἔκλαιον μέλλουσα σφαγήσεσθαι· Μὴ νῦν, ἔφη, κλαῖε· οὐ γάρ τι θνήξῃ· βοηθὸς γὰρ ἐγώ σοι παρέσομαι· μενεῖς δὲ παρθένος, ἔς ἄν σε νυμφοστολήσω. ἄξεται δέ σε ἄλλος οὐδεὶς 8) ἢ Κλειτοφῶν. Ἐγὼ δὲ τὴν μὲν ἀναβολὴν ἠχθόμην, ταῖς δὲ τοῦ μέλλοντος ἐλπίσιν ἡδόμην. ὡς δ' ἤκουσα τὸ ὄναρ, ἀναμιμνήσκομαι προσόμοιον 9) ἰδὼν ἐνύπνιον. ἐδόκουν γὰρ τῇ παρελθούσῃ νυκτὶ ναὸν ὁρᾶν Ἀφροδίτης, 10) καὶ τὸ ἄγαλμα ἔνδον εἶναι τῆς θεοῦ. ὡς δὲ πλησίον ἐγενόμην προσευξόμενος, κλεισθῆναι τὰς θύρας. ἀθυμοῦντι δέ μοι γυναῖκα ἐκφανῆναι 11) κατὰ τὸ ἄγαλμα τὴν μορφὴν ἔχουσαν. καί· Νῦν, εἶπεν, οὐκ ἔξεστί σοι παρελθεῖν εἴσω τοῦ νεώ. 12) ἣν δὲ ὀλίγον ἀναμείνῃς

tio ὀργίων de Bacchi sacris ἀπὸ τῆς ὀργῆς de furore propter vinum. Saepe tamen omnia sacra ὄργια dicuntur, quae Latinis *caerimoniae*. *Seruius* ad Aeneid. IV, 303. *Sane sciendum, Orgia apud Graecos dici sacra omnia, sicut apud Latinos caerimoniae dicuntur.* Hinc Orgia Cybeles Cererisque, quamquam celebratissima essent, quae Baccho frequentabantur. Ad quae quum nemo admitteretur, nisi initiatus, etiam complectuntur μυστήρια. Ita explicat Auctor Etymologici M. Quae notio hoc etiam loco obtinet in orgiis Veneris. Eleganter igitur *Columella* mysteria naturae perscrutantem vocat *orgia naturae mouentem* L. X, 219. IDEM.

5) Ἀποχρησώμεθα] Cod. Bau. ἀποχρησόμεθα, et in marg. edit. ἀποχρήσωμεν. Hoc verbum cum sequentibus vsque ad ἐπισχεῖν omittitur in editione prima. In sequenti Cod. Bau. χαλεπώτερον. IDEM.

6) Τοῦ

prouiso nobis eueniant? Naufragium et latrones et victimae et mactatus? ergo dum in tuto sumus, ne oblatam occasionem, priusquam grauius aliquid incidet, amittamus. Tum Leucippe: Atqui fieri hoc, inquit, nondum licet. Nam cum arae victimae loco destinata lugerem, visa mihi per somnium Diana: Ne nunc, inquit, luge: non enim moriere. ipsa tibi opem feram. tu virginitatem tuam tamdiu serua, quoad ego te deducam: tu certe nonnisi Clitophonti nubes. Ego vero quanquam moram hanc aegre ferebam, futuri tamen spe laetabar, atque insomnii mentione audita, simile quoque mihi visum insomnium fuisse recordatus sum. Nocte enim quae diem illum praecesserat, Veneris templum, stantemque intus effigiem videre mihi visus fueram. Cumque precandi gratia prope accessissem, ianuam claudi: atque hac de causa perturbato mihi mulierem statuae forma non absimilem apparuisse:

quae

6) Τοῦτο ἤδη γενέσθαι] In aliis ἤδη τοῦτο γενέσθαι.
SALMASIVS.

7) Οὐ γάρ τι θνήξῃ] In editionibus codicibusque legitur οὐ γὰρ τεθνήξῃ. Ego vero voces τι θνήξῃ vitio scribentis coniunctas disiunxi, vt flexio grammatica recte se habeat. Debebat enim altera persona futuri medii poni, quae reduplicationem, vt pueri norunt, respuit.
BODEN.

8) Ἄξεται δέ σε ἄλλος οὐδείς] Editio Commel. praeeunte Cod. Bau. ἕξεται. Eadem omittit οὐδεὶς, loco tamen asterisco notato.
IDEM.

9) Προσόμοιον] Diuulsa haec in edit. prima πρὸς ὅμοιον. Simile quid accidit Tryphaenae et Lycae apud *Petronium* Cap. 104. vbi *Pithoeus* in notis hunc locum Tatii attulit.
IDEM.

10) Ναὸν ὁρᾶν Ἀφροδίτης] Libri: ναὸν Ἀφροδίτης ὁρᾶν.
SALMASIVS.

11) Ἐκφανῆναι] Alii ἐμφανῆναι.
BODEN.

12) Τοῦ ναοῦ] Lege: τοῦ νεὼ

 more

μένης χρόνον, ὐκ ἀνοίξω σοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱερέα σὲ ποιήσω τῆς θεοῦ. Καταλέγω δὴ τοῦτο τῇ Λευκίππῃ τὸ ἐνύπνιον, καὶ ὀυκ ἔτι ἐπεχείρουν βιάζεσθαι. ἀναλογιζόμενος δὲ τὸν τῆς Λευκίππης ὄνειρον, οὐ μετρίως ἐταραττόμην.

ΚΕΦΑΛ. β'.

Ἐν τύτῳ δὴ Χαρμίδης, τῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ ςρατηγῷ, ἐπιβάλλει τῇ Λευκίππῃ τὸν ὀφθαλμὸν, ἀπὸ τοιαύτης τῆς ἀφορμῆς αὐτὴν ἰδών. ἔτυχον ποτάμιον θηρίον ἄνδρες τεθηρακότες θέας ἄξιον. ἵππον[1]) δὲ αὐτὸν τῦ Νείλου ἐκάλυν οἱ Αἰγύπτιοι. καὶ ἔςι μὲν ἵππος, ὡς ὁ λόγος βύλεται, τὴν * γαςέρα καὶ τοὺς πόδας. πλὴν ὅσον ἐν χηλῇ σχίζει τὴν ὁπλήν.[2]) μέγεθος[3]) δὲ κατὰ βοῦν τὸν μέγιςον, ουρὰ βραχεῖα,[4]) καὶ ψιλὴ τριχῶν, ὅτι καὶ τὸ πᾶν τοῦ σώματος οὕτως ἔχει, κεφαλὴ περιφερὴς. ὐ σμικρά. ἐγγὺς ἵππου παρειαὶ, μυκτὴρ ἐπὶ μέγα

more Atticorum. Editiones vero habent νῶ. IDEM.

[1]) Ἵπποι] Est Hippopotamus. *Herod.* L. II. c. 71. BERGER.

Describunt hanc belluam *Aristoteles* Hist. Animal. L. II. c. 12. *Plinius* Hist. Nat. L. VIII. c. 25. ex eoque *Solinus* c. 32. Fusius eam persequitur *Bochartus Hieroz.* P. II. L. IV. c. 15. docens Iobi בהמות non esse Elephantem, vt volunt, sed Hippopotamum. Vis eius formam expressam videre, agnosce in numis Philippi Imperatoris et coniugis Otaciliae, nec minus in graecis quibusdam, percussis in Aegypto, apud *Spanhemium* de vsu ac praest. Numism. T. I. p. 172. BODEN.

[2]) Σχίζει τὴν ὁπλὴν] Scissae vngulae, quas eidem tribuunt Hero-

quae diceret: templum ingredi tibi nondum fas est: verum, si aliquandiu expectaueris, non solum fores tibi patebunt, sed etiam Deae sacerdotem te constituam. Illud itaque Leucippae commemoraui, neque amplius ei vim afferre conatus sum. Veruntamen illius insomnium animo mecum reputans non mediocriter perturbabar.

CAPVT II.

Interea Charmides puellae oculos adiecit, cum eius videndae occasio quaedam huiusmodi homini oblata esset. Forte fortuna viri aliquot fluuiatilem belluam spectatu sane non indignam comprehenderant: quam Nili equum Aegyptii appellant. Reueraque et ventre, et pedibus, sicuti fama fert, equus est, nisi quod scissas vngulas habet. Corporis magnitudine maximum quenque bouem aequiparat. Cauda ei breuis est, et pilorum asperitate, quemadmodum corpus etiam reliquum, carens. Caput rotundum, non paruum: maxillae fere equinae, nares perquam patu-

Herodotus et Aristoteles, δίχηλον vocantes, docent, omnino legendum esse in *Plinio*: *bifidis vngulis*, vbi *Harduinus* ob codicum consensionem retinuit: *binis vngulis*, quem in modum etiam lego in edit. Venet. de anno 1497. e castigatione Hermolai Barbari. IDEM.

3) Μέγιϑος] *Diodorus Siculus* L. I. p. 31. magnitudinem tribuit Hippopotamo quinque cubitis non minorem. IDEM.

4) Οὐρὰ βραχεῖα] Pro quo *Herodotus*: οὐρὴ ἵππου. BERGER.

Praeter *Herodotum Diodorus* etiam equinam caudam hippopotamo assignant, quibuscum pugnant numi aliique scriptores. Aristoteles enim porcinam caudam, atque igitur breuiorem equina, cum ipso Plinio ei adpingit. BODEN.

5) Ora

κεχηνὼς, καὶ πνέων πυρώδη καπνὸν, ὡς ἀπὸ πη- υρός. γένυς εὐρεῖα, ὅση⁵) καὶ παρειὰ, μέχρι τῶν κροτάφων ἀνοίγει τὸ στόμα.⁶) ἔχει δὲ καὶ κυνόδοντας καμπύλους, κατὰ μὲν τὴν ἰδέαν καὶ τὴν θέσιν ὡς ἵππος, τὸ δὲ μέγεθος εἰς τριπλάσιον.⁷)

ΚΕΦΑΛ. γ΄.

Καλεῖ δὴ πρὸς τὴν θέαν ἡμᾶς ὁ στρατηγός· καὶ ἡ Λευκίππη συμπαρῆν. ἡμεῖς μὲν οὖν ἐπὶ τὸ θηρίον τοὺς ὀφθαλμοὺς εἴχομεν· ἐπὶ Λευκίππην δὲ ὁ στρατηγὸς, καὶ εὐθὺς ἑαλώκει. βουλόμενος οὖν ἡμᾶς παραμένειν ἐπιπλεῖστον, ἵν' ἔχῃ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ χαρίζεσθαι, περιπλοκὰς ἐζήτει λόγων·¹) πρῶτον μὲν τὴν φύσιν τοῦ θηρίου καταλέγων, εἶτα καὶ τὸν τρόπον τῆς ἄγρας, ὡς ἔστι μὲν ἀδδηφαγώτατον,²) καὶ ποιεῖται τροφὴν ὅλον λήϊον.³)

ἀπάτῃ

5) Ὅση] Cod. Bau. c. Angl. ὅση. Salmasiana: ὡσεὶ, quod tamen ipse respuit. IDEM.

Lege: γένυς εὐρεῖα, ὅση καὶ παρειά. SALMASIVS.

6) Στόμα] Haec auctoris delineatio conuenit cum numo Otaciliae apud *Spanh.* l. c. BODEN.

7) Κυνόδοντας — τριπλάσιον] Dentes canini, quos Edit. Heid. κυνοδοῦντας vocat perperam, sunt dentes exerti, quibus tamquam falce fruges demetat bellua Proinde Graeci poetae harpen vocant eius dentes. *Nicander Theriac.* v. 566.

— ἀρούρῃσιν δὲ κακὴν ἐπιβάλλεται ἅρπην.

Et *Nonnus Dionys.* L. XXVI.

Αἰχμῇ καρχαρόδοντι διασχίζων ῥάχιν ὕλης,
Καὶ διερὴν ἀχάρακτον ἔχων γένυν ἅρπαγα καρπῶν,
Μιμάλλη δρεπανῇ σταχυηφόρα λήϊα τέμνων,
Ἀμητὴρ ἀσίδηρος ἀμαλλοφόρου τοκετοῖο.

Haud igitur pugnat *Aristoteles* cum *Tatio*, qui aprugnis Hippopotamum armat dentibus. Plura

lae, ac ignitum fumum, tanquam ignis ſcaturigines quaedam, ſpirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxillae: oris hiatus ad tempora vſque protenſus: dentes, qui canini vocitantur, curui, forma et ſitu equinis ſimiles: verum triplo maiores.

CAPVT III.

Ad eam belluam ſpectandam nos Charmides inuitauit: affuitque vna nobiſcum ipſa etiam Leucippe, nos igitur ad belluam oculos coniiciebamus: ille autem dux ad Leucippen, qui et repente eius amore captus eſt; eaque diutius nos illic, quo gratum oculis ſuis faceret, permanere cupiens, alios ex aliis ſermones quaerebat: ac belluae primum naturam, deinde capiendi modum referens, voraciſſimum animal eſſe aiebat, ita vt ſegete plenum campum

Plura de his vide in *Bocharto*, qui etiam, vt de magnitudine dentium ac firmitate fias certior, locum e *Pauſaniae* Arcadicis adſcripſit, e quo diſcitur, faciem in ſtatua Magnae Matris Proconneſi ex Hippopotami dente, quo pro ebore vſi fuerint artifices, fuiſſe factam. IDEM.

[1]) Περιεπλεκὰς ἐζήτει λόγων] Interpres Latinus: *Alios ex aliis ſermones quaerebat.* Gallicus ex eo: *Il entaſſoit diſcours ſur diſcours.* Haec vim vocis non adſequuntur. Quid ſit περιπλοκή, *Budaeus* exponit in Commentariis Graecae linguae p. 862. atque ex *Hermogene* illuſtrat. Refertur ab eo ad ſchema orationis, quando ſententia, quam aperte dicere non audemus ſine aurium offenſione, verborum inuolucro obtegimus. Sic Charmides, amore virginis correptus, indifferenti ſermone animi aeſtum celare ſtuduit, ne comitibus amorem conceptum proderet. Malim igitur transferre: *ſermonibus aliis animi ſenſa tegere ſtudebat.* IDEM.

[2]) Ὡς ἔτι μὲν ἀδδηφαγώτατον] Ita

ἀπάτῃ δὲ ταύτῃ πάσχει τὴν ἄγραν. ἐπιτηρήσαντες γὰρ αὐτοῦ τὰς διατριβὰς, ὄρυγμα 4) ποιησάμενοι, ἐπικαλύπτουσιν ἄνωθεν καλάμῃ * καὶ χώμασιν· ὑπὸ δὲ τὴν τῶν καλάμων μηχανὴν ἑστάναι κάτω ξύλινον οἴκημα, τὰς θύρας ἀνεῳγμένον εἰς τὸν ὄροφον τοῦ βόθρου, καὶ τὴν πτῶσιν τοῦ θηρὸς λοχᾷν· 5) τὸν μὲν γὰρ ἐπιβάντα φέρεσθαι εὐθὺς, καὶ τὸ οἴκημα φωλεοῦ δίκην ὑποδέχεσθαι, καὶ τοὺς κυνηγέτας ἐκθορόντας εὐθὺς ἐπικλείειν τοῦ πώματος τὰς θύρας, καὶ ἔχειν οὕτω τὴν ἄγραν, ἐπεὶ πρός γε τὸ καρτερὸν, οὐδεὶς ἂν αὐτοῦ κρατήσειεν βίᾳ· τὰ γὰρ ἄλλα ἐστὶν ἀλκιμώτατος, καὶ τὸ δέρμα ὡς ὁρᾶτε, φέρει τραχὺ, 6) καὶ οὐκ ἐθέλει πείθεσθαι σιδήρου τραύματι, ἀλλ᾽ ἔστιν, ὡς εἰπεῖν, ἐλέφας Αἰγύπτιος· καὶ γὰρ ἐπιδεύτερα φέρεται, 7) εἰς ἀλκὴν ἐλέφαντος Ἰνδοῦ.

ΚΕΦΑΛ·

Ita et Anglicanus. In aliis, ὡς ὅτι μὲν ἀλληλοφαγώτατόν ἐστι. Et paulo post, ἀπάτῃ καὶ πάσχει τὴν ἄγραν. *Et dolo capitur.* Vbi Editio habet cum Anglicano, ἀπάτῃ δὲ ταύτῃ πάσχει.

SALMASIVS.

Codex Bauar. c. edit. Heidelb. malunt ἀλληλοφαγώτατον. Passim autem vtraque scriptio occurrit. Sic editum est in *Alciphronis* Epist. XXI. L. I. ἀλληφαγοῦντα, et MS. habet cum duplici λ ἀλληλοφαγοῦντα, animaduertente *Berglero.* Margini edit. meae adscriptum ἀδελφοφαγώτατον, forte, quia et fratres suos creditur deuorare. *Aelianus* Hist. Anim. Lib. VII. c. 19. enim impiissimum animal vocat, quod ipsum patrem conficiat. Ἀσεβέστατον δὲ ὁ ποτάμιος ἵππος, γεύεται γὰρ καὶ τοῦ πατρός.

BODEN.

3) Ὅλον λήϊον] Sic *Aelianus* Hist. Anim. L. V. c. 53. de eo: Οἱ ἵπποι οἱ ποτάμιοι τοῦ Νείλου μὲν εἰσι τρόφιμοι, ὅταν δὲ τὰ λήϊα ἐνακμάζῃ, καὶ ἄρτι οἱ στάχυες ξανθοὶ, οὐκ ἄρχονται παραχρῆμα κείρειν αὐτοὺς καὶ ἐσθίειν, ἀλλὰ παραμείβοντες ἔξωθεν τὸ λήϊον στοχάζονται, πόσον αὐτοὺς ἐμπλήσει μέτρον· εἶτα λογισάμενοι τὸ ἀποχρῆσον σφί-

σιν

pum totum absumat: nec nisi dolo capi. Obseruatis enim locis in quibus degat, venatores fossam excauare, arundinibusque ac terra cooperire, subiecta tamen arca lignea. cuius fores in superiore parte ad fossae altitudinem adapertae sint: deinde occulto aliquo in loco, donec bellua decidit, expectare: porro eam superascendentem deorsum statim ferri, atque ab arca, tanquam a cubili, excipi: tum venatores celeriter accurrere, ac fores claudere, illoque modo bellua potiri, quoniam tanti alioqui roboris sit, vt vi a quoquam capi nequeat. esse enim cum reliquis omnibus sui partibus robustissimam, tum cute adeo dura, vt ferro etiam cedere nolit, meritoque elephantem Aegyptium dici posse: secundum enim roboris locum ab elephanto Indo obtinere.

 CAPVT

σιν ἐμπίπτουσι, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπὶ πάλιν ἐμπιπλάμενοι, τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ κατὰ νώτου λαβόντες. Et *Plinius* VIII, 25. *Depascitur segetes, destinatione ante, vt ferunt, determinantibus in diem.* IDEM.

4) Ὄρυγμα) Sic fere captura lupae describitur a *Longo* Poemen. L. I. ed. Commel. p. 230. Aliud fere Hippopotami capiendi genus narrat *Diodorus Sic.* L. I. p. 32. Coniunctis eum nauigiis inuadunt ac circumstantes contis ferreis et hamatis sauciant, tum infixorum vni funibus alligatis, feram missam faciunt, vsque dum vires cum sanguine effluxerint. Ista quidem vis est, qua Tatius ei noceri negat.

IDEM.

5) Λοχᾶν] Sic et Anglicanus. In aliis λοχᾶν minus bene.

SALMASIVS.

Edit. Heidelb. λοχᾶν.

BODEN.

6) Δέρμα — τραχὺ] Audi *Herodotum*: Δέρμα δ' αὐτοῦ οὕτω δή τι παχύ ἐστι, ὥστε αὔου γενομένου ξυστὰ ποιέεσθαι ἀκόντια ἐξ αὐτοῦ. Vtrum melius legatur τραχὺ an παχὺ, in medio relinquo. Vo-

c bula

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Καὶ ὁ Μενέλαος, ἢ γὰρ ἐλέφαντα, ἔφη, τεθέασαι ἤδη ποτέ; Καί· Μάλα, ὁ Χαρμίδης εἶπεν. καὶ ἀκήκοα παρὰ τῶν ἀκριβῶς εἰδότων τῆς γενέσεως αὐτοῦ τὴν φύσιν ὡς παράδοξον. Ἀλλ' ἡμεῖς γε 1) οὐκ εἴδομεν εἰς ταύτην, ἔφην ἐγώ, τὴν ἡμέραν, ὅ,τι μὴ γραφῇ. Λέγοιμ' ἂν ὑμῖν, εἶπεν. καὶ γὰρ ἄγομεν σχολήν. Κύει μὲν αὐτὸν ἡ μήτηρ· χρονιώτατον δέ· καὶ γὰρ δέκα 2) ἐνιαυτοῖς πλάττει τὴν σποράν. μετὰ δὲ τοσαύτην ἐτῶν περίοδον τίκτεται, ὅτ' ἂν 3) ὁ * τόκος γέρων γένηται. διὰ τοῦτο οἶμαι γίνεται μέγας τὴν μορφήν, ἄμαχος τὴν ἀλκήν, πολὺς τὴν βιοτήν, βραδὺς τὴν τελευτήν. βίον γὰρ αὐτῷ λέγουσιν ὑπὲρ τὴν Ἡσιόδου κορώνην. 4) τοιαύτη ἐστὶν ἐλεφάν-

των

cabula haec facile commutari possunt. BERGER.

7) Καὶ ἐπιδεύτερα φέρεται] Ita correximus ex libris, qui, ἐπὶ δεύτερα φαίνεται. Vnde correctum in aliis, vt Anglicano et Palatino, καὶ γὰρ δεύτερος φαίνεται. Sed nihil verius illo, quod reposuimus. Τὰ πρῶτα φέρεσθαι et τὰ δεύτερα, Graeci passim dicunt, vt Latini, *primas ac secundas ferre*. Dixit autem hic auctor ἐπιδεύτερα, pro δεύτερα, more Atticorum, quibus vsitatum, ἐπίπεμπτοι, ἐπιδέκατοι et similia pro simplici πέμπτοι et δέκατοι. Sic ergo et ἐπιδεύτερον. SALMASIVS.

1) Γε] Deest in cod. Bau. et edit. Heidelb. Ibidem omittitur sequens ἔφην. BODEN.

2) Δέκα] Haec Charmides cum vulgo. *Plinius* H. N. L. VIII, c. 10. *Decem annis gestare in vtero vulgus existimat.* Idem *Plautus* Stich. Act. I, sc. 3.

Audiui saepe hoc vulgo *dicier,*
Solere elephantum grauidam perpetuos decem
Esse annos.

Aristoteles autem Hist. Anim. V, c. 13. haud amplius biennio gestari in vtero statuit. IDEM.

3) Ὅτ'

CAPVT IV.

Tum Menelaus: An vero etiam elephantem, inquit, vidisti? Maxime, inquit Charmides: et ex iis etiam, qui procreationis eius incredibilem quasi naturam diligenter peruestigauerunt, audiui. At nobis, inquam ego, non nisi pictum spectare hactenus licuit. Tum Charmides: Ego vos, inquit, rei huius nescios esse amplius non patiar: atque vt sciatis, longaeuum illum, ac maxime senem mater parit: annos enim decem in vtero semen informandum continet. Deinde exacto annorum huiusmodi curriculo, in lucem edit, foetu iam senescente. Hac de caussa et corpore immenso, et robore insuperabili, et vita longissima; quippe supra Hesiodeae cornicis annos viuere traditur, gi-

3) Οτ' ἂν] Alii ὅταν. IDEM.

4) Κορώνη] Quae poetis dicitur seclis vix moritura nouem. BERGER.

Frustra in iis, quae de *Hesiodo* supersunt, locum quaeris, ad quem spectet auctor. Extat vero in *Plutarcho*: περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων, vbi excitat Hesiudum sub Naidis persona aetates animalium varias enumerantem:

Ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη
Ἀνδρῶν ἡβώντων.

Hinc ἐννεάγηρα κορώνη quoque apud *Aratum* et tritum illud prouerbium: *Cornicibus viuacior*, ad quod respicit *Horatius* L. IV. c. 13.

Seruatura diu parem
Cornicis vetulae temporibus
Lycen.

Haec nouem saecula, quae alii aetates hominum vocant, haud pugnant cum *Aristotelis Plinii*que computatione annorum, quippe qui ducentos trecentosue annos elephanto tribuunt. Nam illa γενεὰ apud poetas non centum annos, sed triginta, conficit, quemadmodum Heraclitus vult. Cornicis igitur aetas ad CCLXX. prouehitur ex veterum quidem opinione, atque

των 5) ἡ γένυς, οἵα τῶν βοῶν ἐστιν ἡ κεφαλή. σὺ μὲν γὰρ ἂν ἰδὼν, εἴποις κέρας 6) ἔχειν αὐτῷ διπλοῦν τὸ στόμα. ἔστι δὲ τοῦτο ἐλέφαντος καμπύλος ὀδούς. μεταξὺ δὲ τούτων 7) τῶν ὀδόντων ἀνθίσταται αὐτῷ προβοσκὶς, κατὰ σάλπιγγα μὲν καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὸ μέγεθος, εὐπειθὴς 8) δὲ πρὸς τὸν ἐλέφαντα· προνομεύει γὰρ αὐτῷ τὰς τροφὰς, 9) καὶ πᾶν ὅτι οὖν ἐμποδὼν 10) ευρήσει σιτίον. ἐὰν μὲν ᾖ ὄψον ἐλέφαντος, ἔλαβέν τε εὐθὺς καὶ ἐπιπτυχθεῖσα κάτω πρὸς τὴν γένυν τῷ στόματι τὴν τροφὴν διακονεῖ· ἂν δέ τι τῶν ἁβροτέρων ἴδῃ, τούτῳ περιβάλλει κύκλῳ τὴν ἄγραν 11) περισφίγξας, καὶ τὸ πᾶν ἀνεκούφισε, καὶ ὤρεξεν ἄνω δῶρον δεσπότῃ· ἐπικάθηται γὰρ αὐτῷ τις ἀνὴρ Αἰθίοψ καινὸς ἐλέφαντι ἱππεὺς ὢν· καὶ κολακεύει, καὶ φοβεῖται, καὶ τῆς φωνῆς αἰσθεται, καὶ μαστίζοντος ἀνέχεται· ἡ δὲ μάστιξ αὐτῷ πέλεκυς σιδηροῦς. εἶδον δέ ποτε καὶ θέαμα καινόν. ἀνὴρ Ἕλλην ἀνέθηκε τὴν κεφαλὴν 12) κατὰ μέσην τοῦ θηρίου

que aetatem elephanti attingit. Hinc elephanti sunt symbolum perpetuitatis atque aeternitatis in numis Romanorum ad significandam aeternitatem domus Augustae. Vid. *Harduinus* ad *Plin.* VIII, 10. et *Spanhem.* de vsu et pr. Num, T. I. p. 169.

BODEN.

5) Ελεφάντων] Cod. Bau. ἐλέφαντος. Editio prima: ἐλέφαντος γένεσις pro γένυς. IDEM.

6) Κέρας] Pro cornibus habentur dentes illi ab *Aeliano* Hist. Anim. Lib. XIV, c. 5. *Oppiano* Cyneget. L. II. et *Pausania* in Eliacis. Disputat fusius de hoc argumento *Philostratus* de vita Apollonii L. II. c. 13. Pro dentibus vero arma elephanti habent *Aristoteles* Hist. Animal. L. II. c. 11. *Plinius* H. N. L. VIII, c. 3. et *Ouidius* Metam. VIII, 288. *Dentes aequantur dentibus Indis.* Non enim, tamquam cornua protuberant in fronte, sed habent in gingiuis radices; laminae cornuum sectae et leuigatae translucent, quod de chore

gni arbitror. Elephantorum talis est maxilla, quale tauri caput. Ac si tu illius os videres, cornua duo habere iudicares: verum non cornua, sed dentes repandi sunt, e quorum medio surgit proboscis, quam manum vocant, forma et magnitudine tubae similis, et iis, quae sibi vsui sunt percommoda. Ea enim et cibum, et quicquid esui aptum obiicitur, corripit. Ac si ex iis fuerit, quibus in cibum animal id vti consueuit, sumit statim, seque mentum versus inflectens, ori offert: sin minus, contorta in circulum manu sustollit, heroque porrigit: insidet enim illi Aethiops vir, qui nouus illius eques est. Blanditur vero etiam, et formidat, et loquentem intelligit, et verberari patitur, ferrea videlicet claua, quae flagelli loco adhibetur. Atqui mirabile quiddam etiam videre me aliquando memini, Graecum scilicet nescio quem caput suum in belluae caput olim inferre, belluamque aperti oris anhelitu iacen-

ebore dici nequit; neque hoc mollescit ac ductile fit in ebulliente aqua, velut cornu. Vid. Bochart. l. c. IDEM.

7) Τύτων] Cod. Bau. τύτυ. Sic et edit. Com. IDEM.

8) Εὐπειθὴς] Edit. prima εὐπαθής. IDEM.

9) Τροφὰς] Alii βοτκάς. IDEM.

10) Εμποδῶν] Sic reposuimus pro vulgato ἐκποδῶν. Libri ἐμποδῶν. Contraria ἐκποδῶν et ἐμποδῶν. Nam τὸ ἐμποδῶν dicitur, quidquid obuium est, et quasi ad manum, veluti, quae in pedes nostros, dum ambulamus, incurrunt. At τὸ ἐκποδῶν, quod deuium est, submotum, ac de medio sublatum. Sic πᾶν ἐμποδῶν hoc loco, quidquid obuiam fit, et occurrit elephanti, et ab aliquo ei porrigitur, πᾶν πρόχειρον. SALMASIVS.

11) Περιβάλλει τὴν ἄγραν κύκλῳ] Melius, quod in aliis: τύτῳ περιβάλλει κύκλῳ τὴν ἄγραν περισφίγξας. IDEM.

12) Ανέθηκε τὴν κεφαλὴν] In Angli-

θηρίȣ τὴν κεφαλήν. ὁ δὲ ἐλέφας ἐπεχήνει, καὶ περιήθμαινε[13]) τὸν ἄνθρωπον ἐγκείμενον· ἀμφότερα ȣ̓͂ν ἐθαύμαζον, *καὶ[14]) τὸν ἄνθρωπον τῆς εὐτολμίας, καὶ τὸν ἐλέφαντα τῆς φιλανθρωπίας.[15]) ὁ δὲ ἄνθρωπος ἔλεγεν, ὅτι καὶ μισθὸν εἴη δεδωκὼς[16]) τῷ θηρίῳ. προσπνεῖν γὰρ αὐτῷ καὶ μόνον

Anglicano legebatur, ἐνέθηκε τὴν κεφαλήν. Supra correctum, quasi ex alio codice, ἀνέθηκε. Magis illud probo. Nec bene interpres, *caput suum belluae capiti admouisse*. Immo apparet, caput suum immisisse hunc hominem in caput belluae hiantis. IDEM.

13) Περιήθμαινε] Editio Commel. περιήθμαιν. BODEN.

14) Καὶ τὸν ἄνθρ.] Καὶ deest in C. B. et ed. C. IDEM.

15) Τὸν ἐλέφαντα τῆς φιλανθρωπίας] Φιλανθρωπίαν bestiae tribuit *Tutius*. Rationem elephanto. Strato Lampsacenus, (*Plutarcho* teste, in animalium sollertia) librum scripsit, quo sensum non esse sine intelligentia probauit. Brutis igitur animantibus rationem adscripsit. Nostra aetate de eo valde disputatum. Sed huc non facit. Illud solum obseruasse lubet, ipsam Scripturam S. a bestiis vitae exempla sumsisse ac si secundum quoddam quasi rationis ἀνάλογον agerent. *Esaias* I, 3. ἔγνω βȣ͂ς τὸν κτησάμενον κ. τ. λ. it. *Ierem*. VIII, 2. Rex sapiens ad formicam ignauum ablegat, *Prouerb*. VI, 6. Et maior illo ac sapientior γίνεσθε ȣ̓͂ν φρόνιμοι, ait, ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι, ὡς αἱ περιστεραί. *Matth*. X, 16. Alia loca de industria praetereo. Quod vero ad virtutes (quae dicuntur) bestiarum attinet, de aliis nihil, solo de elephante dicam. *Castitatem* eius *Plinius* laudat Hist. Nat. VIII, 5. Sic dicit: *Nec adulteria nouit, nullaue propter feminas inter se praelia, caeteris animalibus pernicialia*. *Aristoteles* mansuetudinem ipsius extollit et alias virtutes, Hist. anim. IX, 46. Iterum *Plinius officiositatem* elephanti laudat *in liberandis sociis*. Si quis enim forte in foueam decidit, caeteri ramos congerunt, moles deuoluunt, aggeres construunt, et omni vi fraterculum illum suum conantur

iacentem hominem permulcere. In quo ſane et hominis audaciam, et elephanti benignitatem admirabar. Mercedem vero belluae a ſe perſolutam, et aromatum pene Indicorum ab ea odorem afflatum fuiſſe, Graecus ille aiebat, qui capitis dolorem remouerit, elephantemque

tur extrahere. Vide L. VIII, c. 8. Nam vniuerſam *Plinius* hoc libro vſque ad cap. 12. elephantorum hiſtoriam conſcripſit. Praeſertim multa loca *Aelianus* habet hiſt. animalium. Nam mox *amorem* illius *in ſubolem* adducit IX, 8. mox caſtitatem praedicat XI, 15. iam *modeſtiam* commendat VI, 61. nunc *pudorem* ac *verecundiam* laudat, VIII, 17. *iuſtitiam* et alias virtutes, aliis locis *Cicero* de nat. Deorum I, 35. *Elephanto*, dicit, *belluarum nullo prudentior*. Et alibi II, 60. *Elephantorum acutiſſimi ſenſus*. Confer *Strabonem* Lib. XV. pag. 704. et ſeq. Vt de recentioribus nihil dicam. Nam integri de elephantis libri extant. *Spanhemium* tamen euolue, de vſu et praeſt. num. Diſſ. IV. pag. 179. et *Cuperum* de eleph. in num. tom. III. theſ. Sallengriani. Φιλανθρωπία, quam *Tatius* h. l. elephanto tribuit, hoc facto conſiſtit: Ἀνὴρ Ἕλλην ἀνέθηκε τὴν κεφαλὴν κατὰ μέσον τοῦ θηρίου τὴν κεφαλήν. ὁ δὲ ἐλέφας ἐπεχήνει καὶ περιῄσθμαινε τὸν ἄνθρωπον ἐγκείμενον. In Anglicano legebatur: ἐνέθηκε τὴν κεφαλήν. Quod probat *Salmaſius*. Hinc male Interpres vertit: *admouit ſuum caput belluae capiti*. Redde igitur cum *Salmaſio*: *caput ſuum immiſit in caput belluae hiantis*. Εὐτολμία haec quidem hominis recte dicitur *Tatio*. Num vero φιλανθρωπία elephanti? dubito. Virtutes hae ac beſtiarum ratio, eodem, credo, eſt habenda numero, quo illud monogrammorum Epicureorum deorum quaſi corpus, et ille eorumdem quaſi ſanguis; ac pari paſſu ambulat cum amore et nuptiis plantarum, quas *Tatius* noſter, Lib. I. pag. 57—59. (ſicut id a recentioribus quibusdam fit) commemorant. Specioſa quaedam in eam rem dicuntur, an autem vera? neſcitur.

CARPZOV.

16) Ae-

μόνον ἐκ ἀρωμάτων Ινδικῶν. εἶναι δὲ κεφαλῆς νοσέσης φάρμακον. οἶδεν ἐν τὴν θεραπείαν ὁ ἐλέφας, καὶ προῖκα ἐκ ἀνοίγει σόμα,[18]) ἀλλ᾽ ἔστιν ἰατρὸς ἀλαζὼν, καὶ τὸν μισθὸν πρῶτος αἰτεῖ. κἂν δῷς, πείθεται, καὶ παρέχει τὴν χάριν[19]) καὶ ἁπλοῖ τὴν γένυν, καὶ τοσῦτον ἐκδέχεται κεχηνὼς, ὅσον ὁ ἄνθρωπος βέλεται. οἶδε γὰρ ὅτι πέπρακε τὴν ὀσμήν.[20])

ΚΕΦΑΛ. ε΄.

Καί· Πόθεν, ἔφην,[1]) ἔτως ἀμόρφῳ θηρίῳ τοσαύτη τις εὐωδίας ἡδονή; Οτι, ἔφη Χαρμίδης, τοιαύτην ποιῆται καὶ τὴν τροφήν. Ινδῶν γὰρ ἡ γῆ γείτων ἡλίε. πρῶτοι[3]) γὰρ ἀνατέλλοντα τὸν θεὸν ὁρῶσιν Ινδοὶ, καὶ αὐτοῖς θερμότερον τὸ φῶς ἐπικάθηται,[4]) καὶ τηρεῖ τὸ σῶμα τῦ πυρὸς τὴν βαφήν. γίνεται δὲ παρὰ τοῖς Ελλησι ἄνθος αἰθίοπος χροιᾶς.[6]) ἔστιν δὲ παρ᾽ Ινδοῖς ἐκ ἄνθος, ἀλλὰ πέταλον,

16) Αἰθωκαῖς] Ita Cod. Bauar. Editio Commel. δίδωσιν. BODEN.

17) Προσπινεῖν γὰρ αὐτῷ καὶ μόνον ἐκ] In allis codicibus deest γὰρ. Nec agnoscit interpres. Et sane hic locum non habet ista causatiua particula. SALMASIVS.

18) Ανοίγει σόμα] Cod. Bau. ἀνοίγει τὸ σόμα. Articulum etiam habet editio prima. BODEN.

19) Τὴν χάριν] Ita reposui ex cod. Bauarico, cui adstipulatur Interpres. Editiones habuere: χαρὰν. IDEM.

20) Τὴν ὀσμὴν] Alii τὴν ὀδμήν. IDEM.

1) Εφην] Vtraque editio: ἔφη. Sed Cod. Bauar. cum interprete: ἔφην. IDEM.

2) Ηδονὴ] Hoc loco ἡδονὴ non est voluptas, quae opponitur dolori, nec cupido, vel ἐπιθυμία, vt etiam Graeci exponunt, sed suauitas, quod ἦδος antiqui Aeoles dicebant: *Suauitas odoris*, εὐωδίας ἡδονή. SALMASIVS.

3) Πρῶ-

que id minime ignorare: ideoque gratis os non a rire: ſed ſuperbi medici more praemium in prir poſcere: quo accepto, parere, ac gratiam referre, pandere, et eo aperto, quandiu quidem homo ve expectare, intelligentem ſcilicet, odorem ſe ven diſſe.

CAPVT V.

Tum ego: Vnde, inquam, tam deformi belluae ta ſuauis odor? Ex cibo, inquit, Charmides, quo ad ea rem maxime idoneo vtitur. Indorum regio Soli vicina e primique ipſi orientem illum aſpiciunt, calidioresque lius radios experiuntur, ita vt etiam quaſi igne color ſint. In Graecia flos oritur Aethiopum colorem referei qui apud Indos non flos, ſed frons eſt, cuiusmodi eae ſu qu

3) Πρῶτοι] Editio prima πρωὶ habet. BODEN.

4) Επικάθηται] Ita et Anglicanus. Sed in eo adſcriptum ad marginem ex codicibus Italis, ἀεὶ κάθηται. Quod non probo, niſi legatur, τὸ φῶς ἀεὶ ἐπικάθηται. SALMASIVS.

5) Καὶ τηρεῖ τὸ σῶμα τοῦ πυρὸς τὴν βαφὴν] Editio Commel. καὶ τηρεῖ τοσαύτης πυρὸς τὴν βαφήν. Sic *Ouidius* Metamorph. II, 235. de Phaethonte:

Sanguine tum credunt in corpora ſumma vocato, Aethiopum populos nigr traxiſſe colorem.

Et Hyginus CLIV. *Indi a tem, quod calore vicini ig ſanguis in atrum colorem v ſus eſt, nigri ſunt facti.* IDEM.

6) Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἄν Αἰθίοπος χροιᾶς] Quinam flos apud Graecos ex India niens, cui color Aethiops, eſt, niger, quo veſcatur elepl apud Indos ſuos, vnde ta odoris ſuauitas in eius hab et afflatu? Perperam hic ve int

ταλον, οἷα παρ' ἡμῖν τὰ πέταλα τῶν φυτῶν. ὁ μὲν κλέπτων τὴν πνοὴν, 7) καὶ τὴν ὀδμὴν, ἐκ ἐπιδείκνυται· ἢ γὰρ ἀλαζονεύεσθαι πρὸς τὲς εἰδότας ὀκνεῖ τὴν ἡδονὴν, 8) ἢ τοῖς πολίταις φθονεῖ. ἂν δὲ τῆς γῆς μικρὸν ἐξοική-

interpres, *in Graecia flos oritur, Aethiopum colorem referens.* Non, in Graecia nasci hunc florem, ait auctor, sed ibi tantum reperiri ex India aduectum, vbi non flos est, sed folium. Γίνεται δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἄνθος Αἰθίοπος χροιᾶς, ἔστι δὲ παρ' Ἰνδοῖς οὐκ ἄνθος, ἀλλὰ πέταλον, οἷα παρ' ἡμῖν τὰ πέταλα τῶν φυτῶν. Nec bene τὸ πέταλον idem interpres *frondem* reddidit, cum sit *folium.* Plane dicit, in India nasci hoc folium, et, in Graeciam translatum, fieri florem pro folio, et odorem ibi reddere mirum, quem in India ipsa dissimulabat ac regebat. Deinde addit, esse rosam nigram Indorum: μέλαν τοῦτο ῥόδον τῶν Ἰνδῶν. Hoc pabulum esse, scribit elephantis; inde illorum suauiter fragrare oris halitum. Ctesias, in Indicis, arborem esse tradit satis proceram, foliis palmae, fructum non ferentem, flore masculae lauri, quae ab ipsis Indis κάρπιον dicitur, a Graecis μυρόρροδον. *Muscatam rosam* vulgo dicimus. Nam omnia odorata nos a musco denominamus, vt Graeci a μύρῳ, id est, vnguento. Sic μυρεάπια, *pira muscata*, μυρεψάρυα, *nux muscata.* Quam antiqui nostri vocabant *noix muguette.* Inde flos nobis appellatur *du muguet*, id est, *lilium muscatum.* Quod vulgo *lilium conuallium.* Ex eo et homo vnguentatus et comptus, vt solent amasii, nobis vocatur *un muguet.* An de huiusmodi rosa Indica Ctesiae putabimus intellexisse Achillem? Vide meam coniecturam, nec ride. Dicit, φύλλον esse hunc florem apud Indos; vbi coloniam mutauit, existere in Graecia florem. Τὸ καρυόφυλλον mihi videtur designare. Ex nomine folii habet significationem, cum tamen flos sit. Paulus Aegineta, καρυόφυλλα, οὐ πρὸς τοὔνομα καὶ τὴν οὐσίαν ἔχει, ἀλλ' ἐκ τῆς Ἰνδίας οἷον ἄνθη τινὰ δένδρου, καρφοειδῆ, μέλανα. *Caryophylla non ex nomine et naturam habent, sed ex India sunt*

quae in arboribus noſtris cernuntur. atque illic quidem efflatum, odoremque celans, nullo in precio eſt, ſiue quia inter notos gloriari minus habeat voluptatis, ſiue quia ciuibus ſuis inuideat: ſin vero e patria terra paulum modo excedat, fi-

nesque

ſunt flores quidam arboris, claui ſpecie, nigri. Quod igitur καρυόφυλλον vocetur, inde argutatur hic Tatius, eſſe folium apud Indos, quod in Graeciam tralatum conſpicitur floris ſpecie. Certe et folium arboris, quae caryophylla fert, etiam odoratum, ſed longe minus ipſo flore. Nomen ipſum Indicum, vel et Arabicum, *Carunful.* Vnde Graeci corrupte καρυόφυλλον fecerunt. Sed de eo nos plura in noſtris Aromatum Homonymis. Nec dubito ſane, quin illud κάρπιον Cteſiae ſit καρυόφυλλον. Non enim deſcriptio eius multum diſcrepat, et multa conueniunt. Flos eſt arboris odoratiſſimus, Indicae, rarae inuentu. In Moluccis hodieque tantum naſcitur. Subrubentem eſſe florem et craſſiuſculum dicit, ἀτρέμας ὑπέρυθρον καὶ ὑπόπαχυ. Qui relinquitur in arbore flos, craſſior euadit, quales Myrepſo vocantur barbare *antophalla*, pro ἀνθόφυλλα. Flos ipſe primo candidus, deinde viridis, mox ruſeſcens, vt ſcribit Garcias ab Horto. Hoc eſt, ἀτρέμας ὑπέρυθρον. Scribit deinde Cteſias, ex illis quaſi olei guttas diſtillare, quae bene expreſſae excipiuntur in alabaſtris marmoreis. Auicenna quoque meminit gummi caryophyllorum, cui ſimilem tribuit facultatem ac terebinthinae reſinae. Quod de odore poſtremo tradit Cteſias, non conuenit niſi in caryophyllum, quod ex omnibus aromatis conſtat eſſe odoris fragrantiſſimi. Denique nec nomen abludit. Κάρπιον ab Indis ait vocari Cteſias, Garcias autem iisdem Indis nominari dicit *calafur*. Arabes vocant *carunful.* Verum de his alibi. Certum porro eſt mihi, Achillem hic caryophylla intelligere, quae in India ex Graeco nomine folia ſunt, in Graecia flores nigri.

SALMASIVS.

7) Κλέπτων τὴν πνοὴν] Edit. prima: βλέπων τὴν πνοὴν. B Q D.

8) Τὴν ἡδονὴν] Codex Bauar.

*ἐξοικήσῃ καὶ ὑπερβῇ τοὺς ὅρους, ἀνοίγει τῆς κλοπῆς τὴν ἡδονὴν, καὶ ἄνθος ἀντὶ φύλλου γίνεται, καὶ τὴν ὀσμὴν ἐνδύεται. μέλαν τοῦτο ῥόδον Ἰνδῶν. ἔστι δὲ τοῖς ἐλέφασι σιτίον,[9] ὡς τοῖς βουσὶ παρ' ἡμῖν[10] ἡ πόα. ἅτε οὖν ἐκ πρώτης γονῆς αὐτῷ τραφεὶς, ὄδωδέν τε πᾶς[11] κατὰ τὴν τροφὴν, καὶ τὸ πνεῦμα πέμπει κάτωθεν εὐωδέστατον, ὃ τῆς πνοῆς αὐτῷ γέγονε πηγή.

ΚΕΦΑΛ. ϛ'.

Ἐπεὶ οὖν ἐκ τῶν λόγων ἀπηλλάγημεν[1]) τοῦ στρατηγοῦ, μικρὸν διαλιπὼν, ὅτι οὐ δύναταί τις τρωθεὶς ἀνέχεσθαι, θλιβόμενος τῷ πυρὶ, τὸν Μενέλαον μεταπέμπεται, καὶ τῆς χειρὸς λαβόμενος λέγει· Ἀγαθὸν εἰς φιλίαν οἶδά σε, δι' ὧν ἔπραξας εἰς Κλειτοφῶντα· κἀμὲ δὲ εὑρήσεις οὐ χείρονα. δέομαι δὲ παρά σου χάριτος, σοὶ μὲν ῥᾳδίας, ἐμοὶ δὲ ἀνασώσεις τὴν ψυχὴν, ἂν θέλῃς. Λευκίππη με ἀπολώλεκεν· σῶσον δέ σύ. ὀφείλεταί σοι παρ' αὐτῆς ζωάγρια,[2]) μισθὸς δέ σοι μὲν χρυσοῖ μὲν πεντήκοντα[3]) τῆς διακονίας, αὐτῇ δὲ, ὅσους ἂν θέλῃ. Λέγει οὖν ὁ Μενέλαος· Τοὺς μὲν χρυσοῦς ἔχε καὶ φύλαττε τοῖς τὰς χάριτας πιπράσκουσιν· ἐγὼ δὲ φίλος ὢν, πειράσομαι γενέσθαι σοι χρήσιμος.

τῆς ἡδονῆς. IDEM.

9) Σιτίον] Vid. Aelian. Nat. Anim. L. XIII, c. 8. IDEM.

10) Παρ' ἡμῖν] Cod. Bau. ἡμῶν. IDEM.

11) Πᾶς] Ita editiones C. B. πᾶς. IDEM.

1) Ἀπηλλάγημεν] Sic omnes libri. Editio prima vitiose ἀπηλλάγη μέν. IDEM.

2) Ζω-

nesque transcendat, latentem suauitatem in apertum profert: ac e fronde in florem mutatus odore cumulatur. Indorum hic flos est, quem nigram rosam vocant. Hac elephantes vescuntur, quemadmodum gramine apud nos boues. Igitur a primo fere ortu pabulo eiusmodi enutrita bellua cibo similem odorem reddit, halitumque odoratissimum ab imo, vbi ei spiritus fons est, efflat.

CAPVT VI.

Posteaquam loquendi finem Charmides fecit, non multum temporis abire passus, (qui enim amore saucius est, cum illius aestu iactatur, dolori ferendo par esse nequit,) Menelaum ad se vocatum manu prehendit, atque: Ex iis, inquit, quae Clitophontis causa fecisti, verum te amicum esse intellexi: quare me quoque non deteriorem inuenies. gratiam a te mihi tribui peruelim, tibi sane factu quam facillimam. mihi vero eiusmodi, vt si velis, animae incolumitatem reddas. Leucippe me perdidit: tu me seruato. illa tibi, quae pro reddita vita debet, nondum persoluit: verum ego pro tuo hoc in me collato beneficio nummos aureos quinquaginta dono dabo. Leucippe ipsa, quot voluerit, accipiet. Tum vero Menelaus: Pecuniam, inquit, tuam tibi habe, atque illis, quibus venalia beneficia sunt, serua. ego, cum in amicitiam me receperis, operam dabo, vt ne me frustra recepisse te intelligas.

 qua-

2) Ζωάγρια] *Hesychius*: ζωάγρια τίνειν, τὰ ὑπὲρ ζωῆς παρεχόμενα δῶρα παρέχειν. IDEM.

3) Μισθὸς δέ σοι μὲν χρυσοῖ πεντήκοντα] Ita voluimus legi. Vulgo erat mutila hic Editio, quae habuit tantum: ὀφείλεταί σοι παρ' αὐτῆς ζωάγρια, χρυσοῖ μὲν πεντήκοντα. SALMASIVS.

4) Blat

μος. *Ταῦτα εἰπὼν, ἔρχεταί πρός με, καὶ πάντα κατηγορεύει. ἐβουλευόμεθα οὖν τί δεῖ πράττειν. ἔδοξεν δὲ αὐτὸν ἀπατῆσαι. τότε γὰρ ἀντιλέγειν οὐκ ἀκίνδυνον ἦν, μὴ καὶ βίαν προσαγάγῃ.4) τὸ δὲ φεύγειν ἀδύνατον, πάντῃ μὲν λῃστῶν περικεχυμένων, τοσούτων δὲ στρατιωτῶν τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὄντων.

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Μικρὸν οὖν διαλιπὼν ὁ Μενέλαος, ἀπελθὼν πρὸς τὸν Χαρμίδην· Κατείργασται τὸ ἔργον, ἔφη· καίτοι τὸ πρῶτον ἠρνεῖτο ἰσχυρῶς ἡ γυνή· δεομένου δέ μου, καὶ ὑπομιμνήσκοντος 1) τῆς εὐεργεσίας, ἐπένευσε. ἀξιοῖ δὲ δικαίαν δέησιν, ὀλίγην αὐτῇ χαρίσασθαι προθεσμίαν 2) ἡμερῶν, ἔστ' ἂν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφίκωμαι.3) κώμη γὰρ αὕτη, καὶ ἐν ὄψει τὰ γινόμενα, καὶ πολλοὶ μάρτυρες. Εἰς μακρὰν, ὁ Χαρμίδης εἶπεν, δίδως τὴν χάριν.4) ἐν πολέμῳ δὲ τίς ἐπιθυμίαν ἀναβάλλεται; στρατιώτης δὲ ἐν χερσὶν ἔχων μάχην, πῶς οἶδεν εἰ ζήσεται;5) τοσαῦ-

4) Βίαν προσαγάγῃ] Lege: βίᾳ προσαγάγῃ. BODEN.

1) Καὶ ὑπομιμνήσκοντος] Fuit in priore Editione, vt et Anglicano, ἀναμιμνήσκοντος. Et paulo supra quidam codices legunt πάντα μὲν λῃστῶν παρακεχυμένων; minus bene. SALMASIVS.

2) Προθεσμίαν] Προθεσμία scil. ἡμέρα, proprie tempus praescriptum in foro, siue terminus rei a lege praefinitus, vltra quem rei copia negatur. Hoc multis locis Demostheneis probat *Reiskius* in Indice p. 637. Vide sis etiam *Henr. Valesium* in *Harpocrat.* Lexicon p. 65. Adplicatur hoc quidem loco ad temporis aliquod spatium pro

Quae cum dixiſſet, me conuenit, remque omnem expoſuit, quapropter, quid nos agere oporteret, cogitare coepimus: in eamque tandem ſententiam venimus, vt hominem falleremus. Negare enim tunc non poteramus, cum periculum eſſet, ne vim intentaret. Sed neque fugam arripere, cum a latronibus loca omnia obſeſſa eſſent, et ipſe tot circum ſe milites haberet, vllo pacto licebat.

CAPVT VII.

Igitur paulo poſt reuerſus ad Charmiden Menelaus, rem confeciſſe ſe, inquit: ac puellam primo quidem perquam obſtinate renuiſſe: veruntamen cum ipſe preces adhibuiſſet, ac beneficii memoriam renouaſſet, tandem annuiſſe. Vnum tantum, atque id non iniuſtum, rogauiſſe, nempe vt dies pauci concederentur, donec Alexandriam perueniretur: locum enim, in quo tum degebant, villam eſſe, et in luce poſita omnia, multosque teſteis habitura. Charmides vero: Serum, inquit, hoc mihi beneficium eſſe vis. in bello autem quis cupiditatem explere differat? Miles enim praelium iamiam initurus,

pro lubitu definitum.

BODEN.

3) Ἕως ἂν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφίκωμαι] Sic libri. Haec refert Menelaus et pronunciat ex perſona Leucippes. In Editione fuit ἀφίκωμεν.

SALMASIVS.

Similem dilationem Charíclea petit a Thyamide, apud *Heliodorum* Lib. I. Aethiop.

pag. 44 edit. Commel.

BODEN.

4) Δίδως τὴν χάριν] *Petronius* c. 126. *Effice, vt beneficium debeam.* Ad quem locum *Pithoeus* haec Tatii adnotat.

IDEM.

5) Πῶς οἶδεν, εἰ ζήσεται] Omnibus noſtris libris deeſt illud πῶς, in quibus legitur tantum, στρατιώτης δὲ ἐν χερσὶν ἔχων μάχην οἶ-

δε

τοσαῦται τῶν θανάτων εἰσὶν ὁδοί·[6]) αἴτησαί μοι παρὰ τῆς τύχης τὴν ἀσφάλειαν, καὶ μενῶ. ἐπὶ πόλεμον νῦν ἐξελεύσομαι βουκόλων· *ἔνδον μοι[7]) τῆς ψυχῆς ἄλλος πόλεμος κάθηται. στρατιώτης με πορθεῖ τόξον ἔχων, βέλος ἔχων. νενίκημαι,[8]) πεπλήρωμαι βελῶν· κάλεσον, ἄνθρωπε,[9]) ταχὺ τὸν ἰώμενον· ἐπείγει τὸ τραῦμα.[10]) ἅψω πῦρ ἐπὶ τοὺς πολεμίους· ἀλλὰ δᾷδας ὁ ἔρως ἀνῆψε κατ᾽ ἐμοῦ.[11]) τοῦτο πρῶτον, Μενέλαε, σβέσον τὸ πῦρ. καλὸν τὸ οἰώνισμα πρὸ πολέμου. συμβολῆς ἐρωτικὴ συμπλοκή.[12]) Ἀφροδίτη με[13]) πρὸς Ἄρεα ἀποστελλέτω. Καὶ ὁ Μενέλαος· ἀλλ᾽ ὁρᾷς, ἔφη,[14]) ὡς οὐκ ἔστι ῥᾴδιον λαθεῖν αὐτὴν ἐνθάδε τὸν ἄνδρα ὄντα[15]) καὶ ταύτης ἐρῶντα. Καὶ ὁ Χαρμίδης· Ἀλλὰ τοῦτό γε ῥᾴδιον, ἔφη, τὸν Κλειτοφῶντα ἀποφορτίσασθαι. Ὁρῶν οὖν ὁ Μενέ-

δεν (in cod. Bau. εἶδεν B.) εἰ ζήσεται. Forte legendum οὐκ οἶδεν, εἰ ζήσεται. Quod melius conuenit cum eo, quod sequitur, τοσαῦται θανάτου εἰσὶν ὁδοί. *Tot viae mortis sunt militi, in manibus pugnam habenti, vt vitae suae sit incertus.*

SALMASIVS.

6) Τῶν θανάτων εἰσὶν ὁδοί] Infra Lib. VII. Δοκεῖ δὲ εὐρηκέναι τοῦ θανάτου καλλίστην ὁδόν.

BODEN.

7) Ενδον μοι] Lege: ἔνδον με.

IDEM.

8) Βέλος ἔχων νενίκημαι] Lege ac distingue: στρατιώτης με πορθεῖ τόξον ἔχων, βέλος ἔχων. νενίκημαι, πεπλήρωμαι βελῶν. Editum erat prius: βέλος ἔχων νενίκημαί με. (Lege: νενίκηκέ με) Quum emendassem νενίκημαι, operae interpunctionem vitiosam retinuerunt. Anglicanus codex habet, vt Palatinus, νενίκηκέ με.

SALMASIVS.

Excitauit hunc locum *Pareus* ad *Musaei* v. 17. qui etiam pro νενίκημαι legit νενίκηκέ με.

BERGER.

Vitiosius habet codex Bauaricus:

turus, quomodo victurum se certus esse possit, cum tot morti aditus pateant? Tu mihi a fortuna incolumitatem impetra, et ego expectabo. Sane nunc ego pugnam cum pastoribus commissurus sum, ast aliud meo in pectore bellum geritur. Arcu et sagittis armatus me miles expugnat. Victus ipse, ac omni ex parte vulneribus confossus sum. Medicum itaque mihi, o bone, quamprimum accerse: vulnus enim celeriter crescit. Cumque ignem ipse in hostes immittere paratus sim, Amorem faces in me iam conjecisse sentio. tu flammam hanc, Menelae, mihi prius extingue. Optimum fuerit auspicium, amatorie in primis congredi, quam manus cum hoste conserantur. Venus me ad Martem dimittat. Tum Menelaus: Tumet ipse, inquit; vides, quam difficile illi sit, praesentem, praetereaque amantem, virum latere. Atqui facile, inquit Charmides, fuerit Clitophontem alio abduci. verum

 Mene-

ricus: νενικημένος. Sic.

BODEN.

9) Ἄνθρωπε] In compellatione idem esse, ac si quis dixisset latine: *o bone!* docet illustr. *Heyne* ad Epictet.

BERGER.

10) Ἐπείγει τὸ τραῦμα] Vulnus latius serpit, et quidem celeriter. Vetus interpres reddiderat: *vulnus recrudescit*, quod minus recte. Caeterum nota, vocabulum ἐπείγειν in activo idem significare, ac in medio ἐπείγεσθαι. *Hesychius* exponit per σπεύδειν et σπουδάζειν.

IDEM.

11) Κατ' ἐμοῦ] Editio prima: κατὰ μοῦ.

BODEN.

12) Ἐρωτικὴ συμπλοκὴ] In aliis quibusdam exemplaribus ἐρωτικὴ συμβολὴ, *congressus amatorius*, καλὸν τὸ οἰώνισμα πρὸ πολέμου συμβολῆς ἐρωτικὴ συμβολή.

SALMASIUS.

13) Ἀφροδίτη μοι] Deest μοι in cod. Bauar. et edit. pr.

BODEN.

14) Ἔφη] Deest ibidem.

IDEM.

15) Οὕτω] Abest ab iisdem.

IDEM.

16) Αἰ-

Μενέλαος τοῦ Χαρμίδου τὴν σπουδήν, καὶ φοβηθεὶς περὶ ἐμοῦ, ταχύ τι σκέπτεται πιθανόν, καὶ λέγει· Βούλει τὴν ἀλήθειαν ἀκοῦσαι τῆς ἀναβολῆς; ἡ γὰρ αὐτὴ χθὲς [16]) ἀφῆκε τὰ ἔμμηνα, καὶ ἀνδρὶ συνελθεῖν [17]) οὐ θέμις. Οὐκοῦν ἀναμενοῦμεν, ὁ Χαρμίδης εἶπεν, ἐνταῦθα τρεῖς ἡμέρας ἢ τέτταρας. αὗται γὰρ ἱκαναί. ὃ δὲ ἔξεστιν, αἰτῶ παρ' αὐτῆς· εἰς ὀφθαλμοὺς ἡκέτω τοὺς ἐμούς, καὶ λόγων μεταδότω· ἀκοῦσαι θέλω φωνῆς, χειρὸς θίγειν, ψαῦσαι * σώματος. αὗται γὰρ ἐρώντων παραμυθίαι. ἔξεστιν δὲ αὐτῇ καὶ φιλῆσαι· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐκώλυεν [18]) ἡ γαστήρ.

ΚΕΦΑΛ. η'.

Ὡς οὖν ταῦτα ὁ Μενέλαος ἐλθὼν ἀπαγγέλλει μοι, πρὸς τοῦτο ἀνεβόησα· ὡς. Θᾶττον ἂν ἀποθάνοιμι, εἴπερ [1]) εἰδῶ Λευκίππης φίλημα ἀλλοτριούμενον. ὅ τι γὰρ ἔφην ἐστὶ τούτου γλυκύτερον. τὸ μὲν γὰρ ἔργον Ἀφροδίτης [2]) καὶ ὅρον ἔχει καὶ κόρον, καὶ οὐδέν ἐστιν, ἐὰν ἐξέλῃς αὐτοῦ τὰ φιλήματα· [3]) φίλημα δὲ καὶ ἀόριστόν ἐστιν, καὶ ἀκόρεστον, καὶ καινὸν ἀεί. τρία γὰρ τὰ κάλλιστα ἀπὸ τοῦ στόματος ἄνεισιν, ἀναπνοή, καὶ φωνή, καὶ φίλη-

16) Αὐτή χθὲς] Margini edit. meae pro coniectura adscriptum αὐτόχθις. IDEM.

17) Ἀνδρὶ συνελθεῖν] Omissum εἰς γάμον, quod supra L. I. c. 18. suppleuerat, ὅταν οὖν εἰς γάμον ἐθελῶσιν ἀλλήλοις συνελθεῖν. Potest etiam εἰς ὁμιλίαν vel εἰς εὐνὴν subintelligi, vt pluribus docuit *Elias Palairet* in Obseruatt. Philol. Crit. pag. 2. Notandus enim hic locus contra *Grotium* in primis et *Starckium*, qui illud Matth. I, 18. πρὶν ἢ συνελθεῖν

Menelaus Charmidem nimium properare videns, ac mihi etiam timens, celeriter quid, quod ad persuadendum erat aptum, commentus: Visne, inquit, cunctationis veram caussam audire? puella in menstruis heri esse coepit. Quam ob rem a viro abstinendum est. dies igitur, inquit Charmides, treis, quatuorue hic expectabimus: tantum enim temporis ei rei satis erit. Interea vero, quod sane ab ea fieri potest, videndam se mihi praebeat, verbaque mecum faciat. Vocem ego illius audire, manum tangere, corpus contrectare aueo: animi enim amore saucii alleuamenta haec sunt. quid vero? suauium dare annon licet? cum rei huic impedimento esse menses nequeant.

CAPVT VIII.

Haec cum reuersus Menelaus mihi renunciasset, ad extrema illius verba non potui quin exclamarem, mori me malle, quam pati, vt Leucippes osculo quispiam fruatur: Quo quid, inquam, suauius est? Veneris procul dubio congressus et modum et satietatem habet, nec prorsus quicquam est, si basia eximas. basium vero nullo fine terminatur, nulla satietate afficit: sed semper recens est. Tria profecto sunt, quae ab ore praestantissima proficiscuntur, halitus, vox, suauium.

 labra

θεῶν αὐτὰς de coniunctione domicilii, haud de congressu coniugiali accipiunt. IDEM.

18) Οὐκ ἐκώλυεν] Melius, quod habent alii libri, οὐ κεκώλυκεν. SALMASIVS

1) Ἥπερ] Edit. prima ἧπερ. BODEN.

2) Ἔργον Ἀφροδίτης] De hac voce vide *Klotzium* ad *Tyrtaeum* p. 82. IDEM.

3) Φιλάματα] *Theocritus* Idyll. III. Ἐντὶ καὶ ἐν κενεοῖσι φιλάμασιν ἁδέα τέρψις. IDEM.

4) Αλ-

φίλημα. τοῖς μὲν γὰρ χείλεσιν ἀλλήλους φιλοῦμεν[4]) ἀπὸ δὲ τῆς ψυχῆς ἡ τῆς ἡδονῆς ἐστι πηγή. πίστευσόν μοι λέγοντι, Μενέλαε, (ἐν γὰρ τοῖς κακοῖς ἐξορχήσομαι τὰ μυστήρια[5]) ταῦτα μόνα παρὰ Λευκίππης ἔχω κἀγώ· ἔτι μένει παρθένος· μέχρι μόνων τῶν φιλημάτων ἐστί μου γυνή. ἢν δέ τις ἁρπάσῃ[6]) μου καὶ ταῦτα, οὐ φέρω τὴν φθορὰν, οὐ μοιχεύεταί μου τὰ φιλήματα.[7]) Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Μενέλαος, βουλῆς ἡμῖν ἀρίστης δεῖ καὶ ταχίστης· ἐρῶν γάρ τις, εἰς ὅσον μὲν ἔχει τὴν ἐλπίδα τοῦ *τυχεῖν, φέρει, εἰς αὐτὸ[8]) τὸ τυχεῖν ἀποτεινόμενος· ἐὰν δὲ ἀπογνῷ, τὸ ἐπιθυμοῦν[9]) μεταβαλὼν ἀντιλυπῆσαι μέχρι τοῦ δυνατοῦ τολμᾷ τὸ κωλῦον. ἔστω[10]) δὲ

4) Ἀλλήλοις φιλοῦμεν] Sic prior Editio, cum omnino scribendum sit, ἀλλήλους φιλοῦμεν.

SALMASIVS.

Quum libri haberent ἀλλήλως, emendaui. BODEN.

5) Ἐξορχήσομαι τὰ μυστήρια] De iis, qui arcana enunciant. Mysteria enim celebrabantur saltationibus variis, quas qui foras efferebant, dicebantur ἐξορχεῖσθαι. Vide *Luciani* aliorumque locos apud Steph. Thes. gr. L. IDEM.

6) Ἢν δέ τις ἁρπάσῃ] Alii Εἰδέ τις ἁρπάσει. IDEM.

7) Οὐ μοιχεύεταί μου τὰ φιλήματα] Nusquam locorum me- mini hanc ἔησιν reperiri. Videtur igitur ἅπαξ λεγόμενον. Frequentior tamen apud Latinos de iis, qui rem sinceram corrumpant. IDEM.

8) Φέρει εἰς αὐτὸ] SALMASIVS ediderat φέρει καὶ εἰς αὐτὸ, quod Commeliniana non habet, improbatum etiam a *Berglero*, qui excitat hunc locum ad *Alciphr.* L. II. epist. 1. pag. 202. et ab *Abreschio* ad Aristaenet. p. 186. IDEM.

9) Τὸ δὲ ἐπιθυμοῦν] Hoc δὲ abest ab editione prima et cod. Bauar. Respuunt etiam duumuiri modo laudati. IDEM.

Videtur legisse interpres, τι-

labra vtique ſunt, quae ſeſe in oſculis dandis mutuo contingunt: ſed voluptas e fonte, qui in animo ſitus eſt, manat. Crede mihi, Menelae, (non enim in malis occulta reuelare me pudet,) ego nihil dum a Leucippe, baſiis exceptis, conſequutus ſum. Illa virgo adhuc eſt, nec niſi oſculando mulier facta eſt. quae ſi quis mihi baſia etiam eripere conetur, vtique nótam hanc inuri mihi non feram. me viuo baſia mihi mea nemo conſtuprabit. Optimo ergo, inquit Menelaus, celerrimoque conſilio erit opus. Amans enim quandiu quidem adipiſcendi ſpes adeſt, aequo animo fert, conceptam adeptionem animo incluſam continens. At ſi repulſam fert, tum mutata cupiditate, cum moeſtitia quicquid impedimento eſt,

τε τὸ ἐπιθυμεῖν μεταβαλών. Aliter omnes libri, quorum et lectio ferri poteſt, ἐὰν δὲ ἀπογνῷ, τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν μεταβαλεῖν, ἀντιλυπῆσαι μέχρι τοῦ δυνατοῦ τολμᾷ τὸ κωλῦον. *Si deſperauerit, mutata etiam cupiditate, quidquid obſtat, malo afficere geſtit, vt vires valent.* μέχρι τοῦ δυνατοῦ eſt, quod alii, εἰς δύναμιν. Interpres vertit, *quidquid impedimento eſt, amoliri conatur.* At ἀντιλυπῆσαι non eſt *amoliri.* Videtur ergo aliter legiſſe. In Editione Palatina ſcribitur ἀντεπαμῦναι τολμᾷ. An hoc accepit pro *amoliri?* An legit ἐκποδίσαι, ab ἐκποδίζειν, quod eſt *amoliri* et *amouere?* Omnes noſtri libri ἀντιλυπῆσαι.

SALMASIVS.

Sententiam auctoris acutius expreſſit *Alciphron* L. II. ep. 1. Ὀξύς ἐστιν ἔρως — καὶ ἐλθὼν καὶ ἀναπτῆναι. ἐλπίσας πτεροῦται: καὶ ἀπελπίσας ταχὺ πτεροῤῥυεῖ αὖθις ἀπογνωσθείς. Et *Heliodorus* a *Berglero* excitatus L. I. p. 29. Τὸ γὰρ ἀπελπισθὲν ἅπαξ, ἐξήρηται τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ μηδαμόθεν ἔτι προσδοκώμενον ἀπαλγεῖν παρασκευάζει τοὺς κάμνοντας.

BODEN.

[10]) Ἔσω] Vertendum cenſet Doctiſſimus *Abreſchius*, *eſto* i. e. *fac*, ſiue *pone eidem eſſe vires.*

IDEM.

[1]) Ὅτι

δὲ καὶ ἰσχὺς, ὥςε τὸ δρᾶσαι[11]) μετὰ τοῦ μὴ παθεῖν. τοῦτο δὲ τῆς ψυχῆς τὸ μὴ φοβούμενον, ἀγριαίνει μᾶλλον τὸ θυμούμενον.[12]) καὶ γὰρ ὁ καιρὸς ἐπάγει τῶν πραγμάτων τὸ ἄπορον.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Σκοπούντων οὖν ἡμῶν εἰστρέχει τις τεθορυβημένος, καὶ λέγει, τὴν Λευκίππην ἄφνω βαδίζουσαν καταπεσεῖν, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ διαςρέφειν.[1]) ἀναπηδήσαντες οὖν, ἐθέομεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ ὁρῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς κειμένην. προσελθὼν οὖν, ἐπυνθανόμην ὅ, τι πάθοι. ἡ δὲ ὡς εἶδέν με, ἀναπηδήσασα παίει με κατὰ τῶν προσώπων, ὕφαιμον βλέπουσα. ὡς δὲ καὶ ὁ Μενέλαος οἷός τε ἦν ἀντιλαμβάνεσθαι,[2]) παίει κἀκεῖνον τῷ σκέλει. συνέντες οὖν ὅτι μανία εἴη τις ἐπὶ τὸ κακὸν, βίᾳ συλλαβόντες, ἐπειρώμεθα κρατεῖν. ἡ δὲ προσεπάλαιεν ἡμῖν, οὐδὲν φροντίζουσα κρύπτειν ὅσα γυνὴ μὴ ὁρᾶσθαι θέλει.[3]) θόρυβος

[11]) Ὥστε τὸ δρᾶσαι] *Abreschius* laudatus: lege τὸ δρᾶσαι, quod caeterum faciem obuertit verbis τὸ τῆς ψυχῆς θυμούμενον, vt μὴ παθεῖν respicit τὸ μὴ φοβούμενον. IDEM.

[12]) Τὸ θυμούμενον] Nescio, quid voluerit interpres, qui vertit, *cumque formidari se minime intelligit, maiore iracundia effertur*. Non haec mens est auctoris. Haec vero pars, inquit, animae, quae nihil timet, eam partem exacerbare tanto magis solet, quae irascitur. Grauius excandescere et efferari solitos dicit, qui sentiunt, impune hoc se facile posse, ex eo quod neminem formident, superiorem vel aduersarium. SALMASIVS.

Confer locum L. II. huic simillimum: Καὶ γὰρ τῆς καρδίας ἔπαυσε τὸ θυμούμενον, καὶ τῆς ψυχῆς ἐμάρανε τὸ λυπούμενον. BERGER.

1) Δια-

est, vi amoliri conatur. Est vero etiam facultas, vt impune agere possit, ea pars animi, quae nihil timet, exacerbare solet magis magisque istam, quae iam irascitur. et occasio ad incertas res propere capessendas impellit.

CAPVT IX.

Interea dum consilium caperemus, intro ad nos conturbatus, nescio quis, cucurrit, Leucippenque inter ambulandum repente concidisse, atque oculos distorsisse nunciauit. Quam ob rem consurgentes eo raptim accessimus, humique iacentem comperimus. Cumque ipse propior factus, quidnam sibi euenisset, interrogassem, illa me viso exurgens, sanguineamque aciem voluens, in faciem pugno plagam intulit: Menelaumque quoad fieri posset, ad eam subleuandam sese comparantem pedibus repulit. In aduersam igitur valetudinem incidisse, morboque insaniam adiunctam esse intelligentes, per vim retinere tentauimus. Ipsa vero relu-ctaba-

1) Διεστρέφθαι] Alii διεστράφθαι; et in sequentibus ἀναπυνθανόμενον pro ἐπυνθανόμην. BODEN.

2) Ἀντιλαμβάνεσθαι] *Succurrere*, *subleuare* et *adiuuare*, non *comprehendere*, vt reddit interpres. Hoc enim συλλαβεῖν. SALMASIVS.

3) Οὐδὲν φροντίζουσα κείσεται, ὅσα γυνὴ μὴ ὁρᾶσθαι θέλει] Casus ἀσχήμων, quem moribundi studiosissime euitabant. Notum illud Caesaris a *Suetonio* cap. 82 qui sinum ad ima crura deduxit, quo honestius caderet, etiam inferiore corporis parte velata; ad quem locum *Terentius* adfert ex Hecuba *Euripidis* 568 versum de Polyxena: Πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν εὐσχήμως πεσεῖν. Quod de eadem *Ouid.* Metam. XIII, 479 canit:

Tunc quoque cura fuit partes velare tegendas,
Cum caderet, castique decus seruare pudoris.

Adde

βος οὖν πολὺς περὶ τὴν σκηνὴν αἴρεται, ὥστε καὶ αὐτὸν εἰσδραμεῖν τὸν στρατηγὸν, καὶ τὰ γινόμενα * ὁρᾶν· ὁ δὲ τὰ πρῶτα σκῆψιν ὑπώπτευε καὶ τέχνην ἐπ' αὐτὸν,4) καὶ τὸν Μενέλαον ὑπεβλέπετο· ὡς δὲ κατὰ μικρὸν ἑώρα τὴν ἀλήθειαν, ἔπαθέν τι καὶ αὐτὸς καὶ ἐλέησεν.5) κομίσαντες οὖν βρόχους ἔδησαν τὴν ἀθλίαν.6) ὡς δὲ εἶδον αὐτῆς περὶ τὰς χεῖρας τὰ δεσμὰ, ἐδεόμην Μενελάου τῶν πολλῶν ἀπηλλαγμένων· Λύσατε, λέγων ἱκετεύων, λύσατε· οὐ φέρουσι δεσμὸν χεῖρες ἁπαλαί· ἐάσατέ με σὺν αὐτῇ μόνον, ἐγὼ περιπτυξάμενος αὐτῇ δεσμὸς ἔσομαι· μαινέσθω κατ' ἐμοῦ· τί γάρ με ζῆν ἔτι δεῖ; 7) οὐ γὰρ γνωρίζει με 8) Λευκίππη παρόντα. κεῖται δέ μοι δεδεμένη, καὶ ὁ ἀναιδὴς ἐγὼ λῦσαι δυνάμενος, οὐ θέλω. 9) ἐπὶ τούτῳ σέσωκεν ἡμᾶς ἐκ τῶν λῃστῶν ἡ τύχη, ἵνα γένῃ μανίας παιδιά; 10) ὦ δυστυχεῖς ἡμεῖς,

Adde *Quintum Calabrum* Lib. I. v. 619 sequ. de Penthiselea:

Εὐπαλέως ἐρωεῦσα κατ' οὔδεος· αἰδὼς οἱ αἰδὼς
Ἤσχυνεν δέμας ἠΰ· τάθη δ' ἐπὶ νηδύα μακρήν.

Similis verecundia in Lucretia apud *Ouid.* Fast. II, 83.

Tunc quoque iam moriens, ne non procumbat honeste,
Respicit: haec etiam cura cadentis erat.

Cf. de hoc argumento interpretes ad *Plin.* IV, epist. XI. *Rittershus.* ad *Oppiani* Halieut. II, 641. *Klotzium* ad *Tyrtaeum* p. 63. et Notas ad *Iustin.* XIV, 6, 12. vbi simile quid de Olympiade, Alexandri matre, narratur, quippe quae veste crura contexisse fertur, ne quid posset in eius corpore indecorum videri. BODEN.

4) Σκῆψιν ὑπώπτευε καὶ τέχνην ἐπ' αὐτὸν] In primis editis erat, quod etiam in Anglicano Codice reperi, σκῆψιν ὑπώπτευε, τὴν ἀλήθειαν. Interpres legit, vt edidimus. Et sic in aliis libris. SALMASIVS.

5) Καὶ

ctabatur, nulla prorſus adhibita cura in iis tegendis, quae ſummo ſtudio mulieres aliae velare contendunt. Itaque magnus circa tentorium tumultus concitatus eſt, atque adeo, vt Charmides etiam accurrerit, et, quae agerentur, ſingula cognouerit. Quam ob rem initio fingere, dolumque aduerſum ſe commoliri nos exiſtimabat, Menelaumque ſubintuebatur: ſed cum paulo poſt veritatem comperiſſet, commotus ipſe quoque eſt, caſumque huiusmodi aegro animo tulit. Leucippe interea allatis funibus vincitur: ego vero ſimulatque conſtrictis vinculis manus vidi, ad Menelaum, aliis pleriſque iam egreſſis, conuerſus: Soluite, obſecro, inquam, ſoluite; vinculorum aſperitatem tenellae manus pati nequeunt. Vos me cum illa ſinite, ego illam circumplectens funis vice fungar. Inſaniat illa in me: quid enim viuere me amplius oportet? praeſentem Leucippe me non agnoſcit, ac vincta iacet: nec ego, quanquam poſſum, vincula tamen miſericors

5) Καὶ ἠλέησεν] In aliis καὶ ἤλγησεν. Et ſic lectum interpreti in ſuis: aegro animo tulit. IDEM.

Cod. Bauar. ἠλέησεν. BODEN.

6) Κομίσαντες δὲ τὴν ἀθλίαν ἔδησαν] Correxeram ex ſcriptis ac ſuppleueram: κομίσαντες ἐν βρόχοις ἔδησαν τὴν ἀθλίαν. Et ſic apud interpretem: *Leucippe interea allatis funibus vincitur.* SALMASIVS.

7) Τί γάρ με ζῆν ἔτι δεῖ;] Sic repoſuimus pro editis: οὐ γὰρ φέρω ζῆν ἔτι. Quam lectionem tamen etiam Anglicanus codex exhibet. Interpres legit, vt edidimus: *Quid enim viuere me amplius oportet?* Et ſic meliores codices. IDEM.

8) Οὐ γὰρ γνωρίζει με] Alii codices non agnoſcunt illud γὰρ, nec ille, quem interpres in vertendo ſequutus eſt. IDEM.

9) Οὐ θέλω] Alii: οὐκ ἐθέλω. BODEN.

10) Παιδιά] Mendoſe in editione Heidelb. πεδιά. IDEM.

11) Ἵνα

ἡμᾶς, ὅταν εὐτυχήσωμεν; τοὺς οἴκοι φόβους ἐκπεφεύγαμεν, ἵνα ναυάγια δυστυχήσωμεν· [11]) ἐκ τῆς θαλάσσης περιγεγόναμεν, ἐκ τῶν λῃστῶν ἀνασεσώσμεθα, μανίᾳ γὰρ ἐτηρούμεθα. ἐγὼ μὲν, ἂν σωφρονήσῃς, φιλτάτη, φοβοῦμαι πάλιν τὸν δαίμονα, [12]) μή τί σοι κακὸν ἐργάσηται. τίς οὖν ἡμῶν κακοδαιμονέστερος; οἳ φοβούμεθα καὶ τὰ εὐτυχήματα. ἀλλὰ μόνον μοι [13]) σωφρονήσειας, * καὶ σεαυτὴν ἀπολάβοις· παιζέτω πάλιν ἡ τύχη.

ΚΕΦΑΛ. ι'.

Ταῦτά με λέγοντα παρηγόρουν οἱ ἀμφὶ τὸν Μενέλαον, φάσκοντες μὴ ἔμμονα εἶναι τὰ τοιαῦτα νοσήματα, [1]) πολλάκις δὲ καὶ ἡλικίας ζεούσης ὑπάρχειν. τὸ γὰρ αἷμα πάντῃ νεάζον, καὶ ὑπὸ πολλῆς ἀκμῆς ἀναζέον, ὑπερβλύζει πολλάκις τὰς φλέβας, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔνδον περικλύζον, [2]) βαπτίζει τοῦ λογισμοῦ τὴν ἀναπνοήν. δεῖν οὖν ἰατροὺς μεταπέμπειν, καὶ θεραπείαν προσ-

11) ἵνα ναυάγια δυστυχήσωμεν] Desunt in eadem editione.

IDEM.

12) Φοβοῦμαι πάλιν τὸν δαίμονα] Docet hic etiam locus, creditam a priscis gentibus daemonum in corpora humana potentiam, ac prae caeteris morbis μανίαν operationibus daemoniacis esse tributam. Sic apud *Herodotum* L. VI. c. 84. Cleomenes furiosus ad insaniam haud ab vllo daemone redactus dicitur, sed conuersatione cum Scythis vinolentis. Apud *Philostratum* autem L. II. in Hippodromo n. 5. de vit. Sophist. p. 619. nec minus apud *Xenophontem* Memorab. Socr. L. I. et *Aristophanem* in *Pluto* Act. II, sc. 3. v. 38. δαιμονᾷν, δαιμόνιον ἔχειν, de furore et κακοδαιμονᾷν

sericors demo. Iccircone latronum e manibus fortuna ereptos nos voluit, vt tu ad insaniae ludibrium ponerere? O miseros nos! ecquando meliore fato vtemur? Quae domi metuebamus, declinauimus, vt irati maris vim experiremur. atqui e naufragio etiam euasimus, latronum manus euitauimus; nimirum quia insaniae destinati fueramus. A qua licet conualescas, verendum tamen est, ne aliud in malum te fortuna coniiciat. Quis igitur nobis miserior, quibus secundi etiam euentus formidandi? Veruntamen suo arbitratu fortuna ludat, tum tu resipiscas, atque ad te redeas.

CAPVT X.

Haec me dicentem Menelaus et qui simul aderant consolabamur, aegritudines eiusmodi autumantes diuturnas non esse: sed vigente aetate plerumque gigni. sanguinem enim iuuenem, ac multo vigore feruidum per venas diffundi, caputque interius petentem sensum mentis omnem obruere. Quam ob rem medicos aduocari, medicinasque adhiberi oportere. Charmiden itaque Menelaus adiuit, medicumque,

μανιῶν de insaniae gradu deterrimo adhibetur. Vide *Alberti* ad Matth. XI. *Bos* ad Io. VII, 20. *Hippocrates* de morbo sacro et *Rich. Mead* in medica sacra cap. IX. IDEM.

1) Ἀλλὰ μόνον μοι] Quidam: ἀλλ' οὐ μόνον μοι. IDEM.

1) Μὴ ἔμμηνα εἶναι τὰ τοιαῦτα νοσήματα] In quibusdam codicibus, μὴ ἔμμονα εἶναι. Atque etiam ita correctum in Anglicano ex alio exemplari. Sed praua scriptura. Nam ἔμμηνον est menstruum. At ἔμμονον τὸ ἐπιμένον ἀεὶ καὶ ἀδιαλείπτως. SALMASIVS.

2) Περικλύζον] Simili modo iam supra Lib. II. loquutus est. Ἡ δὲ ὀργὴ περιϋλακτοῦσα τὴν καρδίαν ἐπικλύζει τὸν λογισμὸν τῷ τῆς μανίας ἀφρῷ. BERGER.

προσφέρειν. πρόσεισιν οὖν τῷ στρατηγῷ ὁ Μενέλαος, καὶ δεῖται, τὸν τοῦ στρατοπέδου ἰατρὸν 3) μετακαλέσασθαι. κἀκεῖνος ἀσμένως ἐπείσθη. 4) Χαίρουσι γὰρ οἱ ἐρῶντες εἰς τὰ ἐρωτικὰ πράγματα· Καὶ ὁ ἰατρὸς παρῆν, καὶ λέγει· Νῦν μὲν ὕπνον αὐτῇ παρασκευάσομεν, 5) ὅπως τὸ ἄγριον τῆς ἀκμῆς ἡμερώσωμεν. 6) ὕπνος γὰρ πάντων νοσημάτων φάρμακον. 7) ἔπειτα δὲ καὶ τὴν λοιπὴν θεραπείαν αὐτῇ προσοίσομεν. 8) Δίδωσιν οὖν ἡμῖν φάρμακόν τι μικρὸν 9) ὅσον ὀρόβου 10) μέγεθος, καὶ κελεύει λύσαντας εἰς ἔλαιον ἐπαλεῖψαι τὴν κεφαλὴν μέσην. σκευάσειν δὲ ἔφη, καὶ ἕτερον εἰς γαστρὸς αὐτῇ 11) κάθαρσιν. ἡμεῖς μὲν οὖν ἃ 12) ἐκέλευσεν ἐποιοῦμεν. ἡ δὲ ἐπαλειφθεῖσα μετὰ μικρὸν ἐκάθευδεν τὸ ἐπίλοιπον * τῆς νυκτὸς μέχρι τῆς ἕω. 13) Ἐγὼ δὲ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἀγρυπνῶν,

3) Τὸν τοῦ στρατοπέδου ἰατρὸν] In singulis cohortibus singuli erant vt plurimum medici. Vnde in veteribus inscriptionibus saepe occurrit mentio *Medici cohortis*. Sed et alibi *Medicus legionis* nominatur.

SALMASIVS.

4) Ἀσμένως ἐπείσθη] Alii: ἀσμένως ἐπαχθη.

BODEN.

5) Παρασκευάσομεν] Mallem: παρασκευάσωμεν.

IDEM.

6) Ὅπως τὸ ἄγριον τῆς ἀκμῆς ἡμερώσωμεν] Interpres: *quo morbus de vi sua aliquid remittat.* Hinc placuit cuidam legere: τὸ ἄγριον τῆς νόσου. Nihil opus, ἀκμὴ in morbis est ipse impetus, quo tempore violentissimus ingruit vel morbus, vel dolor, vel aliud malum, ἡ ὀξύτης. Vnde ἡ ἀκμὴ τῆς ἡδονῆς, ἡ ἀκμὴ τοῦ κακοῦ, ἡ ἀκμὴ τῆς νόσου.

SALMASIVS.

7) Ὕπνος — φάρμακον] Sic *Menander:*

Ὕπνος δὲ πᾶσίν ἐστιν ὑγεία βίου. et

Ὕπνος πέφυκε σώματος σωτηρία.

Confirmatur hoc consilium medicum in primis a furente Oreste, e somno euigilante apud *Euripidem* in tragoedia huius nominis, vbi exclamat:

Ω φίλον

eumque, qui in exercitu erat, accersi vt iuberet, rogauit. Quod ille perquam lubenter effecit. Amatoriis enim rebus obeundis amantes gaudent. Affuit igitur medicus. Ac nunc quidem, inquit, somnum ei conciliabimus, quo morbus aliquid de vi sua remittat. Malorum enim somnus omnium medicina est. Deinde reliquam curationem prosequemur. Ita nobis tunc medicamenti cuiusdam tantum praebuit, quantum orobi granum est: oleoque subactum capiti medio illini iussit, aliud purgandae alui gratia mox paraturum se pollicens. Nos iussa peregimus. Leucippeque paulo post, quam inuncta fuit, somno capta, quod noctis supererat, ad auroram vsque dormiuit. cui assidens ipse non sine lacrymis totam noctem insomnem transegi, oculisque in vincula coniectis: Heu mihi, Leucippe, inquam, suauis-

 sima,

Ὦ φίλον ὕπνε θέλγητρον, ἐπίκουρον νόσε,
Ὡς ἡδύ μοι προσῆλθες ἐν δέοντί γε.
BODEN.

8) Προσοίσομεν] Alii: προσοίσωμεν. IDEM.

9) Φάρμακόν τι μικρὸν] In Anglicano et Palatino, Φαρμάκου τι μικρόν. Reliqui, vt posuimus. Sic etiam distinguendum: φάρμακόν τι, μικρὸν, ὅσον ὀρόβου μέγεθος. SALMASIVS.

10) Ὀρόβου] DIOSCORID. II, 100. SCRIBONIVS 87. Erui magnitudine pilulae. BODEN.

Forsitan istud Chrysocollae genus, de quo *Plinius* Lib. XXXIII, c. 5. *Orobitin vocant*, vbi notat *Harduinus*: Quod in grana formarent ὀρόβου, hoc est, erui similitudine. Haec grana *Plinius* globulos statim vocat. BERGER.

11) Αὐτῇ] Editio Commel. αὐτῆς. BODEN.

12) Ἡμεῖς μὲν οὖν ἃ] Eadem: ἡμῖν μὲν οὖν ὃ. IDEM.

13) Μέχρι τῆς ἕω] Proprie ἕως dicitur esse ἡμέρας ἀρχὴ, τὸ πρῶτον φῶς ἀπὸ τοῦ ἡλίου, deinde vel pro sole, vel pro die, accipitur. BERGER.

14) Δί-

γρυπνῶν, ἔκλαιεν παρακαθήμενος, καὶ, βλέπων, ἔλεγεν, τὰ δεσμὰ, οἴμοι, φιλτάτη, δέδεσαι.[14]) καὶ καθεύδουσα οὐδὲ τὸν ὕπνον ἐλεύθερον ἔχεις. τίνα ἄρα σου καὶ τὰ φαντάσματα; ἄρα κἂν κατὰ τοὺς ὕπνους σωφρονεῖς, ἢ μαίνεταί σου καὶ τὰ ὀνείρατα; ἐπεὶ δὲ ἀνέστη, πάλιν ἄσημα ἐβόα. καὶ ὁ ἰατρὸς παρῆν, καὶ τὴν ἄλλην θεραπείαν ἐθεράπευε.

ΚΕΦΑΛ. ιαʹ.

Ἐν τούτῳ δὴ ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ τῆς Αἰγύπτου Σατράπου κομίζων ἐπιστολὴν[1]) τῷ στρατηγῷ. ἐπέσπευδεν δὲ αὐτὸν ὡς εἰκὸς ἐπὶ τὸν πόλεμον τὰ γράμματα. ἐκέλευσε γὰρ εὐθὺς πάντας ἐν τοῖς ὅπλοις γενέσθαι[2]) ὡς ἐπὶ τοὺς βουκόλους.[3]) αὐτίκα δὴ μάλα ἐξορμήσαντες, εὐθὺς ἕκαστος ὡς εἶχε τάχους, ἐπὶ τὰ ὅπλα ἐχώρουν, καὶ παρῆσαν ἅμα τοῖς λοχαγοῖς.[4]) τοῦτο μὲν οὖν αὐτοῖς δοὺς τὸ σύνθημα,[5]) καὶ κελεύσας αὐτοῖς στρατοπεδεύεσθαι, καθ' ἑαυτὸν ἦν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἅμα ἡμέρᾳ τὸ στράτευμα ἐξῆγεν[6]) ἐπὶ

[14]) Δέδεσαι] Distingue: καὶ, βλέπων, ἔλεγεν, τὰ δεσμὰ, οἴμοι, φιλτάτη, δέδεσαι. Quae transpositio huic auctori familiaris. Pro, καὶ, βλέπων τὰ δεσμὰ, ἔλεγεν. SALMASIVS.

[15]) Σωφρονεῖς] In codice Bauarico correctum σωφρονῆς. BODEN.

[1]) Ἐπιστολὴν] Commel. ἐπιστολῆς. IDEM.

[2]) Ἐν τοῖς ὅπλοις γενέσθαι] In aliis: γίγνεσθαι. Quod melius. SALMASIVS.

[3]) Ὡς ἐπὶ τοὺς βουκόλους] Ὡς per pleonasmum additum est, quod obseruauit Vener. Ernesti ad Xenoph. Memorabilia. BERGER.

Commel. habet ὡς ἐπὶ τοῖς βουκόλοις. BODEN.

[4]) Λοχαγοῖς] Λοχαγὸς militum praefectus, dicitur quoque ταξίαρχος, quamquam inter λοχαγὸν siue λοχίτην et ταξίαρχον discri-

nissima, tu etiam dormiens vincta es, nec libero frui somno potes. Quaenam autem tibi visa sese nunc offerunt? mentisne te compotem somnus habet? an vero etiam stulta somnias? Posteaquam experrecta est, contenta voce absurda quaedam protulit. Ac tum praesto affuit medicus, aliudque medicamentum dedit.

CAPVT XI.

Interea literae ab Aegypti praefecto Charmidi redditae sunt, quibus, vti credibile est, exercitum ad pugnam quam primum educere imperabatur. Omnes enim statim esse in armis, et aduersus pastores proficisci iussit. Quam ob rem milites, qua quisque potuit, celeritate, cum manipularibus suis praesto in armis fuere. Dato igitur signo et omnibus castris locum capere iussis, solus remansit. Postridie prima luce copias in hostes eduxit. Pagi autem eius situs huiusmodi est. Ex locis, qui supra Aegyptias

discrimen quoddam interesse videtur, quod patet ex *Aelian.* V.H. L. II. c. 44. BERG.

5) Τῦτο μὲν ἦν αὐτοῖς δὶς τὸ σύνθημα] Quale vero illud erat σύνθημα? Locus profecto se recte non habet, nisi legatur: Τότε μὲν ἦν αὐτοῖς δὶς τὸ σύνθημα. *Tunc vero signo dato.* BODEN.

6) Ἅμα ἡμέρᾳ τὸ στράτευμα ἐξῆγεν] Varia lectio aliorum codicum: ἅμα τῇ ἕῳ τὸ στράτευμα ἐξῆλθεν. Sic habent Palatinus et Anglicanus. In editis paullo post, καὶ ἔσω ἄτω ῥέων. Pro quo alii: καὶ ἔσω ἐς τοσῦτον ῥέων. In Anglicano: ἔσω εἰς τῦτο ῥέων. Eadem sententia vtrumque, non ea tamen, quam expressit interpres, qui vertit: *Atque in praesentia quidem etiam Memphin prolabitur.* Τοσῦτον Grammatici notant, idem esse, quod τῦτο. Ergo εἰς τοσῦτον idem, quod εἰς τῦτο. Et hactenus quidem talis

ἐπὶ τοὺς πολεμίους. εἶχε δὲ αὐτοῖς οὕτω τῆς κώμης ἡ θέσις. ὁ Νεῖλος ῥεῖ μὲν ἄνωθεν ἐκ Θηβῶν τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἔστιν ἐς τοσοῦτον ῥέων ἄχρι Μέμφεως, καὶ ἔστι μικρὸν κάτω κέρας. Σύρος 7) ὄνομα τῇ κώμῃ πρὸς τῷ τέλει τοῦ * μεγάλου ῥεύματος. ἐντεῦθεν δὲ περιῤῥήγνυται τῇ γῇ, καὶ ἐξ ἑνὸς ποταμοῦ γίγνονται τρεῖς, δύο μὲν ἑκατέρωθεν λελυμένοι, ὁ δὲ εἷς καὶ τὴν γῆν, εἰς τὸ σχῆμα 8) τοῦ Δέλτα ποιῶν, ὥσπερ ἦν ῥέων πρὶν λυθῇ. ἀλλ' οὐδὲ τούτων ἕκαστος τῶν ποταμῶν ἀνέρχεται μέχρι θαλάσσης ῥέων· ἀλλὰ περισχίζεται ἄλλος ἄλλῃ κατὰ πόλεις, καί εἰσιν αἱ σχίσεις μείζονες τῶν παρ' Ἕλλησι ποταμῶν· τὸ δὲ ὕδωρ πανταχοῦ μεμερισμένον οὐκ ἐξασθενεῖ, ἀλλὰ καὶ πλεῖται, καὶ πίνεται, καὶ γεωργεῖται.

ΚΕΦΑΛ. ιβ'.

Νεῖλος ὁ πολὺς πάντα αὐτοῖς γίνεται, καὶ ποταμὸς, καὶ γῆ, καὶ θάλασσα καὶ λίμνη· καὶ ἔστιν τὸ θέαμα καινὸν, ναῦς ὁμοῦ καὶ δικέλλη, κώπη καὶ ἄροτρον, πηδάλιον καὶ τρόπαιον, 1) ναυτῶν ὁμοῦ καὶ γεωργῶν καταγωγὴ, ἰχθύων ὁμοῦ καὶ βοῶν. 2) ὃ πέπλευκας, φυτεύεις· καὶ ὃ φυτεύεις,

lis tantusque fluit vsque ad Memphin, qualis nempe ex Thebis Aegyptiis venit, id est, totus et integer, ἐς τοσοῦτον, in tantum, tantum, vel *hactenus*, vt in hoc *Sophoclis* versu:

τοσοῦτον οἶδα, καὶ παρὼν ἐτύγχανον.

Tantum noui, quum tamen praesens essem.

Hactenus quod nouerim.

SALMASIVS.

7) Σύρος] Non legi alibi nomen huius pagi Aegyptiaci. Σύρος quidem insula Geographis Graecis, vna Cycladum, quae Poetae Συρίη νῆσος, sed nihil ad hanc κώμην facit.

IDEM.

8) Εἰς τὸ σχῆμα] Anglicanus:

Thebas sunt Nilus descendit: atque in tantum Memphin vsque prolabitur, paruumque cornu emittit: qua magnus alueus desinit, pagus est, Syrus nomine; illinc terra iterum finditur: ex vnoque fluuii tres efficiuntur: quorum duo liberi vtrinque sese effundunt. tertius eundem, quem antea, cursum tenens, regionem, quae Delta vocatur, secat. neque verò eorum fluuiorum aliquis est, qui ad mare vsque labatur: sed alius aliam ad vrbem delatus diuiditur, singulaeque partes Graeciae flumen quoduis magnitudine superant. et quanquam tot in partes aqua diuiditur, non tamen infirmior fit: sed nauigatur, bibitur, aratur.

CAPVT XII.

Is enim Nilus copiosus est omnia, nempe fluuius, terra, mare, palus: admirationeque omnino dignum est, eodem in loco nauim et ligonem, remum et aratrum, temonem et trophaeum, nautarum et agricolarum casas, piscium et boum cubilia spectare: Nam qua nauem egisti, illic semen-

nus: ὡς τὰ σχήματα.

IDEM.

¹) Πηδάλιον καὶ τρόπαιον] Quid hic τρόπαιον et, vt vertit interpres, trophaeum? Dicit, mirabile esse, quod in eodem loco propter Nili inundationem nauis et ligo sit, remus et aratrum, temo et τρόπαιον, nautarum simul et agricolarum casae. Τρόπαιον itaque hic nihil ad rem. Lege, κρώπιον. Est falx lignaria, τὸ δρέπανον φρυγανιστικόν. Codrus talem habuit, cum in lignatoris habitu pro patria occisus est. Κρώπιον vocant auctores. *Hesychius* δρέπανον exponit. Quidam et κρώβιον scribunt.

IDEM.

²) Νεῖλος — βοῶν] Post λίμνη colon

φυτεύεις, 3) τοῦτο τὸ πέλαγος γεωργούμενον. ἔχει γὰρ ὁ ποταμὸς ἐπιδημίας· κάθηται δὲ αὐτὸς Αἰγύπτιος ἀναμένων, 4) καὶ ἀριθμῶν αὐτοῦ τὰς ἡμέρας. καὶ ὁ Νεῖλος οὐ ψεύδεται, ἀλλ' ἔστι ποταμὸς μετὰ προθεσμίας τὸν χρόνον τηρῶν, καὶ τὸ ὕδωρ μετρῶν, ποταμὸς ἁλῶναι μὴ θέλων ὑπερήμε-

colon pone. Reliqua, quod ad interpunctionem, bona. Deſcribit Nili inundationem *Tatius*, atque in vno et eodem loco cum agriculturam eſſe, tum nauigationem poſſe, miratur. Quippe *nauis*, ac *ligo*, *remus* et *aratrum*, πηδάλιον καὶ τρόπαιον vno terrae tractu. *Cicero*, de fin. II. 34. de Xerxe: — — *maria ambulauiſſet*, *terramque nauigaſſet*. *Horatius*: de arte poet. verſ. 64 ſeq. ſimilem ferme etiam in modum ſic loquitur:

— — *receptus*
Terra Neptunus claſſes aquilonibus arcet,
Regis opus, ſterilisque diu palus, aptaque remis
Vicinas vrbes alit, et graue ſentit aratrum.

Latinus interpres, πηδάλιον καὶ τρόπαιον, vertit: *temonem et trophaeum*. Atque *Salmaſius* pro τρόπαιον legit κρώπιον, vel δρέπανον, *falx lignaria*. Neutrum recte. Primo, abſurda eſt Anonymi interpretatio per *temonem*. Nam, opponuntur ſibi rei naualis inſtrumenta, et rei agrariae ſiue ruſticae. vt, ναῦς ligoni, κώπη aratro. Πηδάλιον igitur ad rem nauticam pertinere, vel ex poſitione vocabulorum ſtatim patet. Πηδάλιον eſt *gubernaculum*, vel remus longior, ad puppim relegatus, quo curſum nauis nauclerus ſeu κυβερνήτης moderatur. Figuram penes *Schefferum* vides, de re nauali. Sic apud *Heſiod.* ἔργ. verſ. 45. πηδάλιον *gubernaculum* notat, ac recte reprehendit ad eum locum *Graeuius* interpretes, qui *temonem*, *ſtiuam* reddidere. Differt quoque πηδάλιον a κώπη, quod κῶπαι, quicumque τὸ ἔγκωπον obtinent, thalamitae, zygitae, et thranitae, ab vtraque nauis parte habent: πηδάλιον autem ad puppim eſt, quo nauis ipſa dirigitur. Deinde, lectio *Salmaſii*, δρέπανον, *falx*, commodam quidem ſignificationem admittit; (nam

ſementem facis: rurſus, vbi ſementem feciſti; illic nauem agis: longo enim ſpacio fluuius nauigari poteſt. Eius porro aduentum Aegyptii expectant, ac numerant dies. Et Nilus non fallit homines, ſed ad praeſtitutum tempus ſe ſiſtens, aquasque dimetiens, minime committit, vt tardita-

(nam τρόπαιον ſine dubio corruptum eſt) ſed nimis recedit a literis. Nam, κρώπιον quod vult, plane nihil eſt. Subſtituo itaque τρύπανον, quod facillime potuit in τρόπαιον transmutari. *Terebram* interpretor, quae inter χρήματα vel ὄργανα γεωργικὰ pertinet eodem modo, vt ἔλυμα, λισγάριον, σφῦρα, aut, quae h. l. *Ach. Tatius* habet, δικέλλη vel μάκελλα, et ἄροτρον. Verto igitur hunc locum ſic: *Atque, non vſitato modo, nauem ſimul et ligonem, remum pariter ac aratrum*, gubernaculum *etiam atque* terebram, *nautarum et agricolarum, piſcium boumque diuerſoria, vno loco videmus.* — At enim vero, ſi τρόπαιον retinendum eſſet, interpretarer per ἔλυμα, i. ἐν ᾧ ὕνις ἐντίθεται. Latini *dentatae* vocant. *Seruius: Dentale eſt lignum, in quod vomer includitur.* Τρόπαιον eſt lignum longum querceum, (ſupra quod ſpolia affiguntur). Ἔλυμα lignum et ipſum longum querceum, quemadmodum ſuadet *Heſiodus* ἔργ. verſ. 435. 436.

Δάφνης δ' ἢ πτελέης ἀκιώτατοι ἱστοβοῆες
Δρυὸς ἔλυμα, πρίνου γύην. — —

Sed forte putide nimis argumentor in primis, ſi δρῦν, de quauis arbore agreſti a Graecis dici, ais. Nemini autem obtrudo. Lege *Graeuii* lect. Heſiod. cap. X. pag. 49 ſeq.

CARPZOVIVS.

3) Καὶ ὁ φυτεύων] Abſunt cod. Bauar. et edit. Commel.

BODEN.

4) Κάθηται δὲ αὐτὸς Αἰγύπτιος ἀναμένων] Sic omnes libri. Melius tamen legi cenſeam, κάθηται δὲ αὐτὸν Αἰγύπτιος ἀναμένων. *Eum exſpectans ſedet Aegyptius.* SALMASIVS.

Editio Commel. nihil dicit: κἀνταῦθα δὲ αὐτὸς Αἰγύπτιος. Paullo ante legitur in nonnullis ἀποδημίας. BODEN.

ερήμερος. ἔστι δὲ ἰδεῖν ποταμοῦ καὶ γῆς φιλονεικίαν.5) ἐρίζεται ἀλλήλοις ἑκάτερον,6) τὸ μὲν ὕδωρ, τοσαύτην γῆν πελαγῶσαι· ἡ δὲ γῆ, τοσαύτην * χωρῆσαι γλυκεῖαν θάλασσαν. καὶ νικῶσι μὲν τὴν ἴσην νίκην οἱ δύο, οὐδαμοῦ δὲ φαίνεται τὸ νικώμενον. τὸ γὰρ ὕδωρ τῇ γῇ συνεκτείνεται· περὶ δὲ τὰς τῶν βουκόλων ταύτας νομὰς, ἀεὶ πολὺς ἐγκάθηται. ὅταν γὰρ τὴν πᾶσαν γῆν πελαγίσῃ,7) καὶ λίμνας ἐνταῦθα ποιεῖ. αἱ δὲ λίμναι, κἂν8) ὁ Νεῖλος ἀπέλθῃ, μένουσιν, ἧττον τὸ ὕδωρ ἔχουσαι, τὸν δὲ πηλὸν τοῦ ὕδατος. ἐπὶ ταύτας αὐτοὶ καὶ βαδίζουσι καὶ πλέουσιν, οὐδὲ ναῦς ἑτέρα δύναται πλεῖν, ἀλλ᾽ ὅσον ἄνθρωπον ἐπιβῆναι. ἀλλὰ πᾶν τὸ ξένον τοῦτό που ὁ πηλὸς ἐμπίπτων κρατεῖ· τοῖς δὲ μικρὰ μὲν καὶ κοῦφα πλοῖα, καὶ ὀλίγον ὕδωρ αὐτοῖς ἀρκεῖ. εἰ δὲ καὶ τέλεον9) ἄνυδρον εἴη, ἀράμενοι τοῖς νώτοις οἱ πλωτῆρες τὸ πλοῖον φέρουσιν, ἄχρις ἂν ἐπιτύχωσιν ὕδατος. Ἐν ταύταις δὴ ταῖς λίμναις μέσαι νῆσοί τινές εἰσιν σποράδην πεποιημέναι, αἱ μὲν οἰκοδομημάτων ἔρημοι παπύροις πεφυτευμέναι, τῶν δὲ παπύρων διϊστῶσι10) αἱ φάλαγγες πεπυκνωμέναι τοσοῦτον ὅσον παρ᾽

5) Φιλονεικίαν] Laudat hunc locum *Carpzouius* doctissimus in obseruatt. ad *Musaei* v. 75. pag. 114. similesque adfert, quos vide. IDEM.

6) Ἐρίζεται ἀλλήλοις ἑκάτερον] Ita habuit codex collatus cum regiis exemplaribus, cuius lectionem sequutae sunt operae. In prius editis fuit ἐρίζονται ἀλλήλοις. Anglicanus ἐρίζετον ἀλλήλοις ἑκατέρω. Certe ἐρίζειν potius dicunt Graeci, quam ἐρίζεσθαι. Forte scripserat auctor: ἔστι δὲ ἰδεῖν ποταμοῦ καὶ γῆς φιλονεικίαν, ἐριζόντοιν ἀλλήλοις ἑκατέρω, vel ἐριζόντων ἀλλήλοις ἑκατέρων. Quod verius. *Vtrisque inter se certantibus.* SALMASIUS.

7) Πελαγίσῃ] Sic Itali libri et Regii. Anglicanus πελαγώσῃ. Ita etiam supra loquutus: τοσαύτην γῆν πελαγῶσαι. IDEM.

Sicut

tis accusari possit. Tum vero aquae ac terrae contentionem videre licet, dum illa tantum terrae inundare, haec tantum aquae dulcis absorbere nititur, pari vtrinque victoria. neque enim, quae succumbat, discernitur. Nam terrae magnitudini aqua par sit. in ea vero regione quam pastores incolunt, multa semper residet. Nam cum eam omnem Nilus inundauerit, paludes efficit: quae deinceps illo etiam abeunte remanent, minus quidem aquae continentes, sed limo multo refertae: per quas cum pedibus feruntur, tum etiam nauiculis non sane maioribus, quam vt singulos vectare possint. Ac si aliusmodi fuerint, limo illo praepeditae retinentur. Quare parua iis ac leuia nauigia, et exiguae aquae satis sunt: quod si quandoque aquam deesse contingat, sublatam humeris nauiculam asportant, quousque aquam inueniant. Iis in paludibus multae sparsim insulae visuntur: quarum quae habitatoribus carent, papyris refertae sunt, ea ordinum densitate collocatis, vt inter stipitum earum interualla non amplius quam singu-

Sicut τὸ πέλαγος de ipso fluuio Danubio adhibetur in Dion. Cass. LXVIII. 776. ita non minus πελαγῶν, (quod Bauaricus etiam codex cum prima editione probat,) quam πελαγίζειν, de inundationibus fluuiorum. Sic occurrit πελαγίζειν in *Iulian. Orat.* I. 27. de quo adi notas *Ez. Spanhemii.*

BODEN.

8) Κἂν] Ita Codd. Sed editio prima habebat καὶ mendose. Eadem in sequenti τὸν δὲ πηλὸν τὸν ὕδατος pro τ. δ. π. τοῦ ὕδατος.

IDEM.

9) Εἰ δὲ καὶ τέλειον] In aliis: εἰ δὲ τέλειον. SALMASIVS.

10) Δυςῶσι] Quidam δυςῶσιν. Et pro πεπυκνωμένας Bauar. codex scribit πεποικνωμένας.

BODEN.

11) Ai

παρ' ἑκάστην ἄνδρα ἑστῆναι μόνον. τὸ μεταξὺ δὲ τούτου τῆς πυκνώσεως αὐτῶν ἄνωθεν ἀναπληροῦσιν αἱ τῶν παπύρων κόμαι.[11]) ὑποτρέχοντες οὖν ἐκεῖ, καὶ βουλεύονται, καὶ λοχῶσι, καὶ λανθάνουσι, τείχεσι ταῖς παπύροις χρώμενοι.[12]) Εἰσὶ δὲ τῶν νήσων τινὲς καλύβας ἔχουσαι, καὶ αὐτοσχέδιον * μεμίμηνται πόλιν ταῖς λίμναις τετειχισμένην. Βουκόλων αὗται καταγωγαί. τῶν πλησίον οὖν ἦν μία, μεγέθει καὶ καλύβαις πλείοσι διαφέρουσα. ἐκάλουν δὲ αὐτὴν οἱ μὲν Νικόχιν.[13]) ἐνταῦθα πάντες συνελθόντες ὡς εἰς τόπον ὀχυρώτατον, ἐθάρρουν καὶ πλήθει καὶ τόπῳ. εἷς γὰρ αὐτὴν διεῖργεν[14]) στενωπὸς τὸ μὴ πᾶσαν νῆσον γενέσθαι. ἦν δὲ σταδίου μὲν τὸ μέγεθος· τὸ δὲ πλάτος ὀργυιῶν[15]) δώδεκα. λίμναι δὲ τῇδε κἀκεῖσε τὴν πόλιν περιέρρεον.

ΚΕΦΑΛ. ιγ'.

Ἐπεὶ τοίνυν ἑώρων τὸν στρατηγὸν προσπελάζοντα, τεχνάζονταί τι τοιοῦτον. συναγαγόντες πάντας τοὺς γέροντας, καὶ ἐπιθέντες αὐτοῖς ἱκετηρίας ῥάβδους φοινικί-

νας,

11) Αἱ τῶν παπύρων κόμαι] Articulus deest in cod. Bauar. IDEM.

12) Καὶ τείχεσι ταῖς παπύροις χρώμενοι] Dele καὶ ac lege: καὶ λοχῶσι, καὶ λανθάνουσι, τείχεσι ταῖς παπύροις χρώμενοι. SALMASIUS.

Ego vero inserendum puto cum interprete, οἱ βουκόλοι, vt verba sic ordine procedant: ὑποτρέχοντες οὖν ἐκεῖ οἱ βουκόλοι βουλεύονται, καὶ λοχῶσι κ. τ. λ. BODEN.

Παπύροις χρώμενοι] Inde τὰ πλοῖα παπύρινα, de quibus nauiculis vid. *Scheffer* de milit. nauali Lib. I. c. 4. Et *Lucanus* Lib. IV.

—Sic cum tenet omnia Nilus,
Conseritur bibula Memphitis cymba papyro.

BERGER.

13) Ἐκάλουν δὲ αὐτὴν οἱ μὲν Νι-

ψυχιν

singuli commorari queant, cum summitates alioqui foliis hinc inde diffusis mutuo sese contingant. eo se recipientes pastores et consilia ineunt, et insidias struunt, et latent, papyris murorum vsum praebentibus. Ex iis insulis nonnullae paludibus circumdatae tuguriis passim aedificatis, in quibus inhabitant pastores, tumultuariae ciuitatis speciem prae se ferunt. quarum vna propinquior, et magnitudine, et tuguriorum numero, praestabat, appellabaturque, vt puto, Nicochis. Illuc tanquam munitissimam in arcem profecti, et multitudine et loco confidebant. semita enim angusta longitudinis passuum CXXV. latitudinis XII. quominus perfecte insula esset, prohibebat, cum reliquum paludibus circundatum esset.

CAPVT XIII.

Posteaquam igitur Charmidem propius accedere viderunt, huiusmodi quiddam commenti sunt. conuocatis enim senibus vniuersis, ac palmarum ramis supplicium ritu ador-

ψυχιν'] Ita perperam nostrae operae ediderunt, pro Νιχώχιν. Editio habuit: Νίχωνχιν. In quibusdam legitur Νιχώχιν. Sed illud magis ad typum Aegyptiacum. Nullam eius mentionem reperio apud auctores.

SALMASIVS.

Emendaui e codice Bauarico Νίκωχιν. Forte totus locus ita legendus, vt interpres ante oculos habuit: ἐκάλουν δὲ αὐτὴν οἶμαι (vt puto) Νίκωχιν. Illud vero οἶμαι prodit, auctorem de vero nomine sibi ipsum non constitisse, vel excidisse illud memoria. Coniicio igitur, nomen loci fuisse Νικίου, de quo *Stephanus Byzantinus* Νικίου, κώμη Αἰγύπτου. Ἀρτεμίδωρος Αἰγυπτιακῶν δευτέρῳ. ὁ οἰκήτωρ Νικιώτης, ὥς φησιν Ὧρος Ἐθνικῶν πρώτῳ.

BODEN.

14) Εἰς γὰρ αὐτὴν ἀνέφυγον] Eadem

*νας,[1]) ὄπισθεν ἐπιτάττουσι τῶν νέων τοὺς ἀκμαιοτάτους,[2]) ἀσπίσι καὶ λόγχαις ὡπλισμένους. ἔμελλον δὲ οἱ μὲν γέροντες ἀνίσχοντες τὰς ἱκετηρίας, πετάλων κόμαις καλύψειν τοὺς ὄπισθεν· οἱ δὲ ἑπόμενοι τὰς λόγχας ἐπισύρειν ὑπτίας ὡς ἂν ἥκιστα ὀφθεῖεν.[3]) κἂν μὲν ὁ στρατηγὸς πεισθῇ ταῖς τῶν γερόντων λιταῖς, μηδέν τι νεωτερίζειν τοὺς λογχοφόρους εἰς μάχην· εἰ δὲ μὴ, καλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς σφῶν αὐτοὺς[4]) διδόντων εἰς θάνατον. ὅταν δὲ ἐν μέσῳ *γένωνται τῷ στενωπῷ, τοὺς μὲν γέροντας ἀπὸ συνθήματος διαδιδράσκειν, καὶ ῥίπτειν τὰς ἱκετηρίας, τοὺς δὲ ὡπλισμένους περιδραμόντας ὅ, τι καὶ δύνανται[5]) ποιεῖν. Παρῆσαν οὖν ἐσκευασμένοι τοῦτον τὸν τρόπον,[6]) καὶ ἐδέοντο τοῦ στρατηγοῦ, αἰδεσθῆναι μὲν αὐτῶν τὸ γῆρας, αἰδεσθῆναι δὲ τὰς

dem locutione vſus eſt ſupra L. II. μέτρος δὲ διώρυγι στενωπός.

BERGER.

[15]) Ὀργυιῶν] Ὀργυιὰ proprie longius extenditur, quam paſſus, pedes ſex cum quadrante continens.

BODEN.

[1]) ῥάβδους φοινίκων] Haec ſunt τὰ βαΐα lingua Aegyptiaca. In Euangelio, τὰ βαΐα τῶν φοινίκων. Atqui ſatis erat dixiſſe, τὰ βαΐα. Nam βαΐ Aegyptiis ramus palmae. Vnde Graecis βαΐδες, et βαΐα, αἱ ῥάβδοι φοινίκων. Heſychius, βαΐς, ῥάβδος φοίνικος, καὶ βαΐον. Sic legendum. Euangelium Aegyptiacum eo loco Ioannis, τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, vertit ſimpliciter, ζανβαΐ. Quod eſt, τὰ βαΐα. Nam illud ζαν nota eſt pluralis numeri, βαΐ eſt τὸ βαΐον, vel ἡ βαΐς, vt Graeci in ſuum deflexerunt illud Aegyptiacum. Certe et βαΐα ſimpliciter dicuntur in Macchabaeis *rami palmares*, non βαΐα φοινίκων, quaſi vox βαΐα ſignificet tantum *ramos*, cum *ramos palmarum* denotet. Inde ἡ βαΐνη in iiſdem Macchabaeis, lib. I. cap. 13, *virga palmea*, ſubaudiendo, ῥάβδος. Quae vox non fuit intellecta interpretibus. Latinus *Bäinen* retinuit, τὸν στέφανον τὸν χρυσοῦν, καὶ τὴν βαΐνην, id eſt, τὸν φοίνικα, pal-

adornatis, iuuenum robuſtiſſimis quibusque iuſſerunt, vt ſcutis et pilis armati acie ſtructa eos ſequerentur. Ita fiebat, vt ſenes pacis ſigna ferentes ſequentium armatorum agmen frondibus occultarent: iuuenes inclinatas haſtas, quo minime cerni poſſent, poſt ſe traherent: ac, ſi ſenum precibus Charmides annuiſſet, armati a pugna deſiſterent: ſi minus, illum intra vrbem aduocarent, tanquam illic ſe ipſos interficiendos praebituri: verum vbi ad ſemitae illius anguſtae medium perueniſſent, ſenes dato ſigno abiectis ramis terga darent: armati autem irrumperent, et totis viribus depugnarent. hunc in modum inſtructi, Charmidi obuiam proceſſerunt, ne reuerentiam ſenectuti ac palmis debitam violaret, ac ciuitatis vniuerſae miſereretur, obteſtantes:

palmam, ramum palmae, inſigne victoriae. Infra lib. XI, cap. 14, vocauit φοίνικα, his verbis: προσάγων αὐτῷ σίφωνον χρυσοῦν, καὶ φοίνικα, hoc eſt, τὴν βάϊνην, vel τὸ βάϊον, vel τὴν βάϊδα. De qua nos alibi. Gloſſatores Latini ſacrae ſcripturae *Baïnen* expoſuerunt, *laminam auri ab aure ad aurem, qua familiares regum vtebantur, vel ornamentum colli ex auro et gemmis*. Nugae. Nihil eſt, niſi id quod diximus. Noſtri interpretes Bibliorum non fuere feliciores in ea voce exponenda. In Hiſtoria Barlaami vocatur ῥάβδος βαΐνη, his verbis, de Theuda mago, καὶ εἰσῆλθε ῥάβδον μὲν κατέχων βαΐνην, μηλωτὴν δὲ περιεζωσμένος. In Maccabaeis abſolute eſt βαΐν, de palmae ramo.

SALMASIVS.

2) Ἀκμαιοτάτους] Vitioſe Commeliniana: ἀκμαλεωτάτους.

BODEN.

3) Ὀφθεῖεν] Eadem: ὀφθεῖεν.

IDEM.

4) Αὐτοὺς] Editio prima: αὐτῶν.

IDEM.

5) Δύναιτο] Alii: δύναιντο.

IDEM.

6) Τοῦτον τὸν τρόπον] Anglicanus, vt et Palatinus, quod apparet ex editione: Τόνδε τὸν τρόπον.

SALMASIVS.

1) Ita-

νας,[1]) ὄπισθεν ἐπιτάττουσι τῶν νεῶν τοὺς ἀκμαιοτάτους,[2]) ἀσπίσι καὶ λόγχαις ὡπλισμένους. ἔμελλον δὲ οἱ μὲν γέροντες ἀνίσχοντες τὰς ἱκετηρίας, πετάλων κόμαις καλύψειν τοὺς ὄπισθεν· οἱ δὲ ἑπόμενοι τὰς λόγχας ἐπισύρειν ὑπτίας ὡς ἂν ἥκιστα ὀφθεῖεν.[3]) κἂν μὲν ὁ στρατηγὸς πεισθῇ ταῖς τῶν γερόντων λιταῖς, μηδέν τι νεωτερίζειν τοὺς λογχοφόρους εἰς μάχην· εἰ δὲ μὴ, καλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς σφῶν αὐτοὺς[4]) διδόντων εἰς θάνατον. ὅταν δὲ ἐν μέσῳ *γένωνται τῷ στενωπῷ, τοὺς μὲν γέροντας ἀπὸ συνθήματος διαδιδράσκειν, καὶ ῥίπτειν τὰς ἱκετηρίας, τοὺς δὲ ὡπλισμένους περιδραμόντας ὅ, τι καὶ δύνανται[5]) ποιεῖν. Παρῆσαν οὖν ἐσκευασμένοι τοῦτον τὸν τρόπον,[6]) καὶ ἐδέοντο τοῦ στρατηγοῦ, αἰδεσθῆναι μὲν αὐτῶν τὸ γῆρας, αἰδεσθῆναι δὲ τὰς

dem locutione vſus eſt ſupra L. II. μέτρος δὲ διώργυι γυναικός.

BERGER.

[15]) Ὀργυιῶν] Ὀργυιὰ proprie longius extenditur, quam paſſus, pedes ſex cum quadrante continens.

BODEN.

[1]) Ῥάβδους φοινικίνας] Haec ſunt τὰ βαΐα lingua Aegyptiaca. In Euangelio, τὰ βαΐα τῶν φοινίκων. Atqui ſatis erat dixiſſe, τὰ βαΐα. Nam βαὶ Aegyptiis ramus palmae. Vnde Graecis βαΐδες, et βαΐα, αἱ ῥάβδοι φοινίκινοι. Heſychius, βαΐς, ῥάβδος φοίνικος, καὶ βαΐον. Sic legendum. Euangelium Aegyptiacum eo loco Ioannis, τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, vertit ſimpliciter, ζανβαΐ. Quod eſt, τὰ βαΐα Nam illud ζαν nota eſt pluralis numeri, βαΐ eſt τὸ βαΐον, vel ὁ βαΐς, vt Graeci in ſuum deflexerunt illud Aegyptiacum. Certe et βαΐα ſimpliciter dicuntur in Macchabaeis *rami palmares*, non βαΐα φοινίκων, quaſi vox βαΐα ſignificet tantum *ramos*, cum *ramos palmarum* denotet. Inde ὁ βαΐνη in iiſdem Macchabaeis, lib. I. cap. 13, *virga palmea*, ſubaudiendo, ῥάβδος. Quae vox non fuit intellecta interpretibus. Latinus *Bäinen* retinuit, τὸν στέφανον τὸν χρυσοῦν, καὶ τὸν βαΐνην, id eſt, τὸν φοίνικα, pal-

adornatis, iuuenum robustissimis quibusque iusserunt, vt scutis et pilis armati acie structa eos sequerentur. Ita fiebat, vt senes pacis signa ferentes sequentium armatorum agmen frondibus occultarent: iuuenes inclinatas hastas, quo minime cerni possent, post se traherent: ac, si senum precibus Charmides annuisset, armati a pugna desisterent: si minus, illum intra vrbem aduocarent, tanquam illic se ipsos interficiendos praebituri: verum vbi ad semitae illius angustae medium peruenissent, senes dato signo abiectis ramis terga darent: armati autem irrumperent, et totis viribus depugnarent. hunc in modum instructi, Charmidi obuiam processerunt, ne reuerentiam senectuti ac palmis debitam violaret, ac ciuitatis vniuersae misereretur, obtestantes:

palmam, *ramum palmae*, insigne victoriae. Infra lib. XI, cap. 14, vocauit φοίνικα, his verbis: προσάγων αὐτῷ σίφωνον χρυσῦν, καὶ φοίνικα, hoc est, τὴν βάϊνην, vel τὸ βάϊον, vel τὴν βάϊδα. De qua nos alibi. Glossatores Latini sacrae scripturae *Baïnen* exposuerunt, *laminam auri ab aure ad aurem*, qua familiares regum vtebantur, vel ornamentum colli ex auro et gemmis. Nugae. Nihil est, nisi id quod diximus. Nostri interpretes Bibliorum non fuere feliciores in ea voce exponenda. In Historia Barlaami vocatur ῥάβδος βαΐνη, his verbis, de Theuda mago, καὶ εἰσῆλθε ῥάβδον μὲν κατέχων βαΐνην, μηλωτὴν δὲ περιεζωσμένος. In Maccabaeis absolute est βαΐνη, de palmae ramo.

SALMASIVS.

2) Ακμαιοτάτυς] Vitiose Commeliniana: ἀκμαλετάτυς.

BODEN.

3) Οφθῆιν] Eadem: ὀφθῆιν.

IDEM.

4) Αὐτὰς] Editio prima: αὐτῶν.

IDEM.

5) Δύναιτο] Alii: δύναιντο.

IDEM.

6) Τῦτον τὸν τρόπον] Anglicanus, vt et Palatinus, quod apparet ex editione: Τόνδε τὸν τρόπον.

SALMASIVS.

1) Ias-

ταὰς ἱκετηρίας, 7) ἐλεῆσαί τε τὴν πόλιν. ἐδίδοσαν δὲ αὐτῷ ἰδίᾳ μὲν, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν, πρὸς δὲ τὴν σατραπείαν ἄγειν ἄνδρας ἑκατὸν. Θέλοντας αὐτὰς 8) ὑπὲρ τῆς πόλεως διδόναι, ὡς ἂν ἔχοι, καὶ πρὸς ἐκείνους λάφυρον φέρειν. καὶ ὁ λόγος αὐτοῖς ἐκ ἐψεύδετο, ἀλλ' ἔδωκαν ἂν, εἰ λαβεῖν ἠθέλησεν. ὡς δὲ ἐ προσίετο τοὺς λόγους· 9) Οὐκοῦν, ἔφασαν οἱ γέροντες, εἰ ταῦτα σοι δέδοκται, οἴσομεν τὴν εἱμαρμένην ἐν κακοῖς. σὺ πάρεχε 10) τὴν χάριν, μὴ ἔξω φονεύσῃς πυλῶν, μηδὲ τῆς πόλεως μακρὰ, 11) ἀλλ' ἐπὶ τὴν πατρῴαν γῆν, ἐπὶ τὴν τῆς γενέσεως ἑστίαν ἄγε, τάφον ἡμῖν ποίησον τὴν πόλιν. ἰδού σοι πρὸς τὸν θάνατον ἡγέμεθα. Ταῦτα ἀκέσας ὁ στρατηγὸς, τὴν μὲν παρασκευὴν τῆς μάχης ἀφίησι· κελεύει δὲ ἔρχεσθαι καθ' ἡσυχίαν τῷ στρατῷ.

ΚΕΦΑΛ. ιδ'.

Ησαν δὲ τῶν πραττομένων σκοποὶ πόῤῥωθεν, ὓς οἱ βουκόλοι προκαθίσαντες 1) ἐκέλευον, εἰ διαβαίνοντας * ἴδοιεν τὰς πολεμίους, τὸ χῶμα τῦ ποταμῦ κόψαντας, ἐπαφεῖναι τὸ ὕδωρ πᾶν τοῖς ἐναντίοις. ἔχει γὰρ ὅτω τὰ τῦ Νείλυ ῥεύματα. καθ' ἑκάστην διώρυχα χῶμα ἔχουσιν Αἰγύπτιοι,

7) Ἱκετηρίας] Fuit viris, qui castra sequebantur, haec fides, haec pietas, vt parcerent victis, qui, ramis in signum deditionis praetentis, salutem petitum venirent. Vide plura in dissert. mea de ramo gentium religioso. Viteb. 1765. §. 5.

BODEN.

8) Θέλοντας αὐτὰς] Lege: Θέλοντες αὐτὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως διδόναι] *Dederunt viros centum ducendos in praefecturam sponte sua volentes se dedi pro patria.*

SALMASIVS.

9) Ὡς δὲ ὐ προσίετο τὰς λόγους] Recepi e codice Bauarico hanc lectionem. In Salmasiana fuit προ-

ſtantes: daturosque illi priuatim argenti talenta centum, ac viros totidem, ſi ciuitatem incolumem praeſtaret; adducturos, quos obſidum loco ad Aegypti praefectum cum praeda mittere poſſet, pollicentes. quae ſane omnia ſine fraude praeſtitiſſent, ſi modo conditionem ille accipere voluiſſet. Verum cum in iis audiendis, admittendisque difficilem ſe militum ductor praeberet: fatum igitur, ſi ita tibi decretum eſt, inquiunt ſenes, feremus. tu hiſce malis id ſaltem beneficii loco nobis concede, vt ne extra vrbem, neu procul ab ea nos interimas: ſed in parentum noſtrorum ſedes, et in eas, vnde ortum duximus, domos ducas, efficiasque, vt ciuitas nobis ipſa ſepultura ſit. nos noſtrae tibi necis duces ſumus. haec Charmides cum audiuiſſet, copias pugnandi gratia adductas dimiſit, atque ad exercitum ſine tumultu abire iuſſit.

CAPVT XIV.

Collocauerant autem paſtores nonnullos, qui quae gerebantur, procul obſeruarent: iisque iniunxerant, vt, cum primum appropinquanteis hoſtes vidiſſent, fluminis aggere caeſo aquam in eos immitterent. quippe Nili defluxus ita habent. Singulae foſſae aggeribus obſtructae ſunt:

πρὸ ὀ οἴστο, in Commelina vero barbarum illud ex Scaligeri ſententia verbum: ἐνεπρεσβεύετο.

BODEN.

10) Πάρεχε] Ita editiones. Codd. Bauar. et Angl. πάρασχε.

IDEM.

In alio παράσχε τὴν χάριν.

SALMASIVS.

11) Μακρὰ] Prima editio cum codd. Bauar. et Angl. μακρὰν

BODEN.

12) Πολέμοι] Commel. ποίησαι. Cod. Bau. ποίησαι.

IDEM.

13) Προκαθιδρύσαντες] Bauar. cod. c. edit. prima ſimplex malunt: Καθιδρύσαντες.

IDEM.

1) Εἰς

... τῆς χρείας ὑπερέχων ὁ
... ὅταν δὲ δεηθῶσιν ἀρδεῦσαι τὶ
... τοῦ χώματος εἰς ὃ σαλεύεται.2)
... ὄπισθεν διώρυξ τοῦ ποταμοῦ μεγάλη
... ταύτην οἱ τεταγμένοι τὸ ἔργον, ὡς εἶδον
... τοὺς πολεμίους, διακόπτουσι ταχὺ τὸ χῶμα τοῦ
... πάντ' οὖν ὁμοῦ γίνεται· οἱ μὲν γέροντες οἱ κατὰ
... ἄφνω διΐστανται· οἱ δὲ τὰς λόγχας ἐγείραντες
... τὸ δὲ ὕδωρ ἤδη παρῆν. καὶ ᾤχοντο μὲν αἱ λί-
μναι πάντοθεν οἰδοῦσαι. ὁ δὲ ἰσθμὸς ἐπεκλύζετο, πάντα δὲ ἦν ὥσπερ θάλασσα. ἐμπεσόντες οὖν οἱ βουκόλοι, τοὺς μὲν κατὰ πρόσωπον, καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτὸν διαπείρουσι ταῖς λόγχαις, ἀπαρασκεύους τε ὄντας, καὶ πρὸς τὸ ἀδόκητον τεταραγμένους. τῶν δ' ἄλλων ἀδιήγητος3) θάνατος ἦν. οἱ μὲν γὰρ εὐθὺς ἐκ πρώτης προσβολῆς μηδὲ κινήσαντες τὰς αἰχμὰς ἀπώλλυντο· οἱ δὲ οὐ λαβόντες σχολὴν ἀμύνασθαι·4) * ἅμα γὰρ ἐμάνθανον καὶ ἔπασχον. ἐνίους δὲ ἔφθανε τὸ παθεῖν πρὸ τοῦ μαθεῖν. οἱ δὲ ὑπ' ἐκπλήξεως παραλόγου τὸν θάνατον εἱστήκεισαν περιμένοντες· οἱ δὲ καὶ κινηθέντες μόνον κατωλίσθανον5) ὑποσκελίζοντος αὐτοὺς τοῦ ποταμοῦ· οἱ δὲ καὶ φεύγειν ὁρμήσαντες, εἰς τὸ βαθὺ τῆς λίμνης ἐκκυλισθέντες6) ὑπεσύρησαν. τῶν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς ἑστώτων, τὸ ὕδωρ ἦν ἄχρις ὀμφαλοῦ, ὥστε καὶ ἀνέκρουεν αὐτῶν τὰς ἀσπίδας, καὶ ἐγύμνου7) πρὸς τὰ

2) Εἰς ὃ σαλεύεται] Desunt in editione prima. Pro sequenti ὄπισθεν habet Cod. Bauar. ὄπιθεν. IDEM.

3) Ἀδιήγητος] Propterea quod haud facile poterat discerni, qui aqua suffocati, aut, qui ferro hostili confossi perierint. BERGER.

4) Οἱ δὲ οὐ λαβόντες σχολὴν τοῦ ἀμύνασθαι] Dele illud τοῦ. Quod libri nulli habent. Et Graeca sic

ſunt: ne, antequam tempus poſtulet, effuſus fluuius terram inundet: quos, cum irriganda planicies eſt, Aegyptii demoliuntur: ac tum aqua effunditur. Poſt eum pagum longa lataque foſſa erat: cuius aggerem, qui ei rei praeerant, ſimulatque aduentantes hoſtes conſpexerunt, ſtatim demoliti ſunt. eodemque tempore omnia ſimul facta ſunt, ſenes, qui praecedebant, in diuerſa abierunt, reliqui vero haſtis proiectis impetum fecerunt: aquae paſſim excreuerunt. Iam paludes vndique tumentes exundabant: anguſtusque aditus aquis obruebatur, ita vt omnia mare eſſe viderentur. Paſtores, impetu facto, obuios quosque, atque ipſum in primis ductorem, imparatos et inopiuato euentu perterrefactos pilis confixerunt. Aliorum vero pereundi modus enarrari nequit. Alii enim primo ſtatim congreſſu, nullo ad declinanda tela, aut ad referiendum hoſtem ſpacio dato perierunt: puncto enim temporis eodem et quae fierent cognouerunt, et ceciderunt: nonnulli etiam prius, quam cognoſcerent, caeſi ſunt: quidam ſubito metu perculſi, mortem immoti expectabant: aliqui vixdum ſe loco mouentes delabebantur, fluminis aqua eos deturbante: multi fugam arripere conati, in paludis fundo mergebantur: iam enim aqua eorum, qui in terra erant, vmbilicum pertingebat ita, vt clypeorum vſum adimeret, latusque ad vulnera nudaret: eorum vero, qui in palude, caput

ſic eſt oratio. Οἱ λαβόντες σχο-λὴν ἀπώνασθαι. SALMAS. Edit. prima: οὐδὲ οἱ λαβόντες. BODEN.

5] Κατωλίσθανον] Cod. Bau. c. edit. pr. κατωλίσθανον. Haec vero ſequens verbum ὑποσκελί-ζοντος cum duplici λ dedit. ID.

6) Εκκυλισθέντες] Alii ἐγκυλισθέντες. IDEM.

7) Εγόμενοι] Ita codd. Edit. Heidelb. ἐγόμενον. IDEM.

8) Ὑπὲρ

τὰ τραύματα τὰς γαστέρας. τὸ δὲ κατὰ τὴν λίμνην ὕδωρ, παντὸς ὑπὲρ 8) κεφαλὴν ἀνδρὸς ἦν. διακρῖναι δὲ οὐκ ἦν, τί λίμνη καὶ τί πεδίον· 9) ἀλλὰ καὶ ὁ διὰ τῆς γῆς τρέχων δέει τοῦ μὴ διαμαρτεῖν, βραδύτερος ἦν πρὸς τὴν φυγὴν, ὥστε ταχέως ἡλίσκετο· 10) καὶ ὁ κατὰ τῆς λίμνης πλανηθεὶς, δόξας γῆν εἶναι κατεδύετο. καὶ ἦν καινὰ ἀτυχήματα καὶ ναυάγια τοσαῦτα, καὶ ναῦς οὐδαμοῦ. ἀμφότερα δὲ καινὰ καὶ παράλογα, ἐν ὕδατι πεζομαχία, 11) καὶ ἐν τῇ γῇ τὰ ναυάγια 12) οἱ μὲν δὴ τοῖς πεπραγμένοις ἐπαρθέντες μέγα ἐφρόνουν, ἀνδρείᾳ νομίζοντες κεκρατηκέναι, καὶ οὐκ ἀπάτης κλοπῇ. ἀνὴρ γὰρ Αἰγύπτιος, καὶ τὸ δειλὸν, ὅπου φοβεῖται, δεδούλωται, καὶ τὸ μάχιμον, ἐν οἷς θαῤῥεῖ, παροξύνεται· 13) *ἀμφότερα δὲ οὐ κατὰ μέτρον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀσθενέστερον δυστυχεῖ, τὸ δὲ προπετέστερον κρατεῖ.

ΚΕΦΑΛ. ιε'.

Δέκα δὲ τῇ Λευκίππῃ διεληλύθεισαν 1) ἡμέραι τῆς μανίας, ἡ δὲ νόσος οὐκ ἐκουφίζετο. ἅπαξ οὖν ποτε καθεύδουσα,

8) Ὑπὲρ κεφαλὴν] Cod. Bau. c. ed. pr. ἐπὶ κεφαλήν.

IDEM.

9) Τί λίμνη καὶ τί πεδίον] Meliores libri: τί λίμνη καὶ πεδίον.

SALMASIVS.

10) Ὥστε ταχέως ἡλίσκετο] Deerant haec in priore Editione, quae addidimus ex libris. Hi tamen habent, ὥστε βραδέως contra mentem auctoris. Correximus ταχέως, vt sensus loci postulat. Forte propius vestigia veteris lectionis scriberetur et melius, ὥστε ῥαδίως ἡλίσκετο. Quod verum puto.

IDEM.

11) Ἐν ὕδατι πεζομαχία] Editio: ἐν ὕδασι. Nec ipsum male, nisi aliter omnes libri habuissent, quos sequi libuit.

IDEM.

12) Τὰ

omnino superabat: nec, vbi aut palus esset, aut campus, dignosci amplius poterat. itaque, qui per terram currebat, errare timens, ad fugam segnior reddebatur, eoque in hostium breui manus deueniebat: qui per paludem ferebatur, in terra se esse putans demergebatur. Noua procul dubio infortunii ac naufragii genera illa erant, cum nullibi nauis cerneretur: neque tantum noua, sed humanam etiam cogitationem vincentia: in aqua enim terrestris pugna committebatur, et in terra naufragium fiebat. Hoc successu elati pastores mirum in modum gloriabantur, virtute, non fraude, victoriam se adeptos esse arbitrantes. Aegyptiorum enim gens periculosis in rebus animum abiicit; in securis autem spiritus sumit. In quo non eundem modum seruat. Nam aut ignauissime cedit, aut superbissime dominatur.

CAPVT XV.

Iam decimus a Leucippes insania dies praeterierat, nec de magnitudine sua morbus quicquam remiserat, cum ar-

 dentem

12) Τὰ ναυάγια] Quod magis ingeniose, quam vere dictum. Vbinam enim naues ad naufragium faciendum?

BERGER.

13) Παρέξυνται] Melius, quod in melioribus est libris παρώξυνται, vt respondeat prioris commatis verbo, δεδούλωται. Ἀνὴρ Αἰγύπτιος, καὶ τὸ δειλὸν, ὅπῃ φοβεῖται, δεδούλωται, καὶ τὸ μάχιμον, ἐν οἷς θαῤῥεῖ, παρώξυνται. *Viri Aegyptii pusillanimitas, vbi timet, seruilem in morem est obnoxia ac trepida, vbi vero confidit, ad pugnandum mirabiliter incenditur eius audacia.*

SALMASIVS.

1) Διεληλύθεισαν] *Decem transierant dies.* In Editione legebatur διηλύθεσαν. Perperam

εὕδουσα, ταύτην ἀφίησιν πυρπολουμένην τὴν φωνήν.[2]) Διὰ σὲ μαίνομαι, Γοργία. Ἐπεὶ οὖν ἠὼς ἐγένετο, λέγω τῷ Μενελάῳ τὸ λεχθὲν, καὶ ἐσκόπουν εἴ τις εἴη που κατὰ τὴν κώμην Γοργίας. Προελθοῦσι[3]) δ' ἡμῖν νεανίσκος προσέρχεταί τις, καὶ προσαγορεύσας με· Σωτὴρ ἥκω σοι, ἔφη, καὶ τῆς σῆς γυναικός. Ἐκπλαγεὶς οὖν, καὶ θεόπεμπτον εἶναι νομίσας[4]) τὸν ἄνθρωπον, Μὴ Γοργίας, εἶπον, τυγχάνεις; Οὐ μὲν οὖν, εἶπεν, ἀλλὰ Χαιρέας· Γοργίας γάρ σε ἀπολώλεκεν. Ἔτι μᾶλλον ἔφριξα, καὶ λέγω· Τίνα ταύτην ἀπώλειαν, καὶ τίς ἐστιν ὁ Γοργίας; δαίμων γάρ μοί

ram operae nostrae ediderunt διηλλάχθησαν. IDEM.

[2]) *Ἀφίησι πυρπολουμένην τὴν φωνὴν*]. In editis fuit, προπολουμένην τὴν φωνὴν. Nec aliter scriptum in Codice Anglicano. Sed alia manu superlitum inter lineas, quasi ex altero exemplari, et correctum, πυρπολουμένην. Quomodo et Codices nostri caeteri legunt. Sic etiam legit in suis interpres, dum reddit, *cum ardentem hanc vocem dormiens aliquando tandem emisit*. Mire tamen loquutio in πυρπολουμένη φωνῇ. Nam πυρπολεῖσθαι proprie dicuntur, quae igni comburuntur et vastantur. In quibus concremandis ignis diu versatur. Nam inde πυρπολεῖν. Hesychius: πυρπολούμενος, ἐμπυριζόμενος, παρὰ τὸ πολεῖν ἐν αὐτῷ τὸ πῦρ. Videretur aptior lectio, si scriberetur, ταύτην ἀφίησι πυρπολουμένη τὴν φωνήν. Ipsa nimirum Leucippe furore ardens, vt insania correpta, hanc vocem emittit. Quid si, προπολουμένην φωνὴν, veram esse lectionem, pronuntiemus, id est, veritatis praenuntiam, quasi propheticam? Nam πρόπολοι *prophetae* etiam dicti, quasi Deum administri, et interpretes. Suidas: προπόλων, θεῶν ἱερέων. Hesychius: πρόπολοι, ὑπηρέται, δοῦλοι, νεωκόροι, προφῆται. Qui aperit quod latet quamuis iam extet, προπόλος, ac diuino etiam munere fungitur. Nam et thesauros abditos indicare et recludere, vatis etiam est; et eius, qui spiritu arcana reuelante est praeditus. Cum igitur nesciretur

dentem hanc vocem dormiens aliquando tandem emisit: Ob tuam, o Gorgia, caussam desipui. Id quod ego, simul ac dies illuxit, Menelao retuli, cogitans essetne in vico illo Gorgias nomine aliquis. interea dum e tentorio egrederemur, obuiam nobis adolescens quidam fit, meque salutato: Tui ego, inquit, tuaeque vxoris seruator adsum. Quam ob rem obstupefactus, hominemque a Deo missum existimans: Num tu, inquam, Gorgias es? Minime, inquit ille, sed Chaerea. Gorgias is fuit, qui calamitatem tibi peperit. cum ego maiori etiam stupore oppressus, Quaenam, in-

 quam,

tur caussa, quae Leucippen insanire coegerat, nec ipsa etiam eam sciret, in ipso ardore insaniae, ignara tamen, quid diceret, vt vaticinantes solent, et quod maius est, in somnis, declarauit, quis illi insaniae poculum propinasset. Haec ergo φωνὴ παραπεπληγμένη. Sequentia paulo post probant, hanc lectionem, δαίμων γάρ μοί τις αὐτὸν ἐμήνυσεν ὄντως.

SALMASIVS.

Παραπεπληγμένην] Est poetica locutio per metonymiam scilicet pro παραπεπληγμένην. Sic *Horatius*: Nec patimur per scelus nostrum ponere Iouem *iracunda* fulmina. BERGER.

3) Περιελθοῦσι] Cod. Bau. προσελθοῦσι. Editio prima περιελθόντι. BODEN.

4) Καὶ θεόπεμπτον εἶναι νομίσας] Ita et Anglicanus. Alii libri legunt θεόπομπον. Sic et θεόπομποι ὄνειροι. Sed et θεοπομπῶν Hesychio est ἐνθεαστῶν. Sic enim apud eum esse legendum series litterarum ostendit, non θεοπεμπτῶν. Quod nec Graecum est.

SALMASIVS.

Habes θεόπεμπτον apud *Heliodor*. L. V. p. 226. ed. Commelin. Δέχομαι τὸν θεόπεμπτον ταυτηνὶ λίθον, et *Longum* L. III. p. 306. ed. C. Ὥσπερ τι μέγα καὶ θεόπεμπτον ἀληθῶς μέλλων διδάσκεσθαι. Simpliciter *Apuleius* Metam. L. IX. *Vnus ex his, de caelo scilicet missus mihi sospitator, argumentum explorandae sanitatis meae tale commonstrat caeteris.* BODEN.

5) Δαι-

μοί τις 5) αὐτὸν ἐμήνυσε νύκτωρ· σὺ δὲ διηγητὴς γενοῦ τῶν θείων μηνυμάτων. Γοργίας ἦν μὲν, ἔφη Αἰγύπτιος στρατιώτης· νῦν δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἔργον γέγονε 6) τῶν βουκόλων. ἤρα δὲ τῆς σῆς γυναικός. ὢν δὲ φύσει φαρμακεὺς, σκευάζει τι φάρμακον ἔρωτος, καὶ πείθει τὸν διακονούμενον ὑμῖν Αἰγύπτιον λαβεῖν τὸ φάρμακον, * καὶ ἐγκαταμίξαι τῷ τῆς Λευκίππης ποτῷ. λανθάνει δὲ ἀκράτῳ χρησάμενος τῷ φαρμάκῳ, 7) καὶ τὸ φίλτρον εἰς μανίαν αἴρεται. ταῦτα γάρ μοι χθὲς ὁ τοῦ Γοργίου θεράπων διηγήσατο, ὃς ἔτυχε μὲν αὐτῷ συστρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς βουκόλους· ἔσωσεν δὲ αὐτὸν εἰκὸς ὑπὲρ ὑμῶν ἡ τύχη· 8) αἰτεῖ δὲ χρυσοῦς τέτταρας ὑπὲρ τῆς ἰάσεως· ἔχει γὰρ, φησὶν, ἑτέρου φαρμάκου σκευὴν, δι' οὗ λύσει τὸ πρότερον. Ἀλλὰ σοὶ μὲν, ἔφην, ἀγαθὰ γένοιτο τῆς διακονίας· τὸν δὲ ἄνθρωπον, ὃν λέγεις, ἄγε πρὸς ἡμᾶς. Καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθεν, ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν Αἰγύπτιον εἰσελθὼν, 9) τύπτων τε αὐτὸν πὺξ κατὰ τῶν προσώπων, καὶ δευτέραν δὲ καὶ τρίτην, θορυβῶν

5) Δαίμων γάρ μοί τις] In Anglicano ac priore Editione: θεῶν γάρ μοί τις αὐτὸν ἐμήνυσε νύκτωρ. Atque ita etiam videtur legisse interpres, vt ex versione eius apparet. Ex his porro verbis constat, veriorem esse lectionem ταύτην ἀφῆκε προσειλημμένη φωνὴν, vel προσειλημμένη. Pronunciata enim fuerat a Leucippe dormiente ac insaniente, alicuius Dei vel daemonis quasi spiritu repleta. Προσειλημμένη igitur est, quasi vaticinans, vt deorum solent πρόπολοι ac προφῆται. Inde est, quod paulo infra dicit Clitophon, cum ei aliud poculum proponeret, quo vis prioris et amatorii infringeretur, μάντευσαί τε καὶ νῦν, καθάπερ· καὶ γὰρ χθὲς τὰ Γοργίου κατεμαντεύσω. SALMASIVS.

6) Ἔργον γέγονε] Interpres vertit: *interemptus est*, quod qui-

quam, haec calamitas, aut quis hic Gorgias est? Deus enim me, nescio quis, noctu admonuit. Age itaque tu, quid sibi diuina haec monita velint, expone. Tum ille: Gorgias, inquit, Aegyptius miles fuit: qui nunc quidem esse desiit, a pastoribus videlicet interemptus. Is vxoris tuae amore tenebatur. Cumque natura veneficiis deditus esset, amatoriam potionem comparauit, ac Aegyptio vestro administratori persuasit, vt eam Leucippes potui infunderet. Verum ita casus attulit, vt valentiore imprudens pharmaco vsus sit, ac pro amante insanam reddiderit. Haec omnia eius ipsius Gorgiae famulus heri mihi narrauit: qui forte cum eo in bello, quod contra pastores gestum est, militabat: illumque vestra causa fuisse a fortuna seruatum, simile vero videtur. Is pro reddenda incolumitate nummos aureos quatuor dari sibi petit, medicamentum habere se affirmans, quod prioris vim soluat. Atqui tibi quoque, inquam ego, pro beneficio isto gratia referetur. verum hunc, quem dicis, hominem accerse. Atque ille quidem abiit: ego vero Aegyptium ministrum

 domi

quidem clare non patet ex his verbis, quae et reddi possunt, *captus a pastoribus et eorum seruus factus est.* BERGER.

7) Ἀκράτῳ χρησάμενος τῷ φαρμάκῳ] Editio prior habuit, cui et suffragatur Anglicanus liber, ἀκρατεστέρῳ pro ἀκράτῳ. Reliqui omnes et meliores, sicut edidimus. SALMASIUS.

8) Ὑπὲρ ὑμῶν ἡ τύχη] Sic alii libri. Editio prior et Anglicanus ὑπὲρ ἡμῶν. Quod melius videtur. Pro vobis, te nimirum et Leucippe tua. Nihil enim haec res attinebat ad istum, qui illa narrat. Collatum librum cum dedissem excudendum operis, hanc lectionem ex scriptis codicibus ad oram notatam delere sum oblitus. IDEM.

9) Εἰσελθεῖν] Alii προσελθεῖν. BODEN.

1) Αὐ-

βῶν δ' ἅμα, καὶ λέγων, εἶπον· Τί δέδωκας Λευκίππῃ; καὶ πόθεν μαίνεται; Ὁ δὲ φοβηθεὶς, καταλέγει πάντα, ὅσα, ἡμῖν ὁ Χαιρέας διηγήσατο. Τὸν μὲν οὖν ἔχομεν ἐν φυλακῇ καθείρξαντες.

ΚΕΦΑΛ. ιϛ'.

Κἀν τούτῳ παρῆν ὁ Χαιρέας ἄγων τὸν ἄνθρωπον. λέγω οὖν πρὸς ἀμφοτέρους· Τοὺς μὲν τέτταρας χρυσοῦς ἤδη λάβετε[1]) μισθὸν ἀγαθῆς μηνύσεως. ἀκούσατε δὴ ὡς ἔχω περὶ τοῦ φαρμάκου. ὁρᾶτε ὡς καὶ τῶν παρόντων τῇ γυναικὶ[2]) κακῶν αἴτιον γέγονε φάρμακον. οὐκ ἀκίνδυνον δὲ ἐπιφαρμάσσειν τὰ σπλάγχνα ἤδη πεφαρμαγμένα. φέρε, εἴπατε, ὅ, τι καὶ ἔχει τὸ φάρμακον τοῦτο, καὶ παρόντων ἡμῶν σκευάσατε· χρυσοῖ δὲ ὑμῖν[3]) ἄλλοι τέτταρες μισθὸς, ἂν οὕτω ποιῆτε. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, δίκαια, ἔφη, φοβῇ· τὰ δὲ ἐμβαλλόμενα κοινὰ, καὶ πάντα ἐδώδιμα· καὶ αὐτὸς δὲ τούτων ἀπογεύσομαι τοσοῦτον, ὅσον καὶ ἡ γυνὴ[4]) λάβοι. Καὶ ἅμα κελεύει τινὰ πριάμενον κομίζειν, ἕκαστον εἰπών. ὥστε ταχὺ μὲν ἐκομίσθη, παρόντων δὲ ἡμῶν συνέτριψεν πάντα ὁμοῦ, καὶ δίχα διελών· τὸ μὲν αὐτὸς, ἔφη, πίομαι πρῶτος, τὸ δὲ δώσω τῇ γυναικί. κοιμηθήσεται δὲ πάντως δι' ὅλης νυκτὸς λαβοῦσα· περὶ δὲ τὴν ἕω καὶ τὸν ὕπνον καὶ τὴν νόσον ἀποθήσεται. Λαμβάνει δὴ τοῦ

[1]) Λάβετε] In cod. Bauar. λάβεται superscripto ε.

IDEM.

[2]) Γυναικὶ] Putat Pareus in Comment. ad Musaeum v. 287. Γυναῖκα esse, quae iam sit passa virum, quod verum quidem est, si opponitur τῇ παρθένῳ, quod locus docet Theocriti, quem excitauit vir doctissimus: παρ-

θεν

domi conueniens, pugnis in faciem iterum ac tertio percussi, ac minaci voce: quidnam Leucippae dedisti? vnde insanit? Tum perterrefactus ille, quae ex Chaereae sermone didiceram, omnia enarrauit. Hominem itaque in custodiam dedimus.

CAPVT XVI.

Interea cum Gorgiae famulo Chaerea reuersus est: quibus pecuniam statim dissoluens: Euangelia, inquam, accipite: sed, quae mea de medicamento vestro sententia sit, audite. Praesentium puellae huius malorum causam potionem fuisse scitis: iccirco minime tutum existimo, vt infectam pharmaco aluum aliis rursum medicaminibus irritemus. Agitedum ergo, quid hoc in medicamento insit, denunciate, ac praesentibus nobis parate. Quod si feceritis, alteram tantam pecuniam vobis muneri dabo. Tum famulus ille: Iuste, inquit, formidas. Caeterum, quae paranda sunt, communia et esui apta omnia credas velim, ego tantum mihi ex iis sumam, quantum puellae daturus sum. Ac statim quendam singula nominatim emptum ire, atque afferre iussit, aliaque omnia spectantibus nobis contriuit, duabusque partibus factis: Hanc, inquit, prior ipse bibam: alteram mulieri dabo: quae, illa epota, totam omnino noctem dormiet. Aduentante luce, et somno et morbo libera-

θένος ὑπανδρευθεῖσα, γυνὴ δὲ εἰς οἶκον ἀφηγεῖται. At si sola ponitur, nihil aliud est, ac Latinorum femina, quod ex auctore nostro innumeris locis constat.

BERGER.

3) Υμῖν] Abest edit. pr.

BODEN.

4) Καὶ ἡ γυνὴ] Quidam: χαχέτη.

IDEM.

5) Ei

τοῦ φαρμάκου πρῶτος αὐτὸς, τὸ δὲ λοιπὸν κελεύει περὶ τὴν ἑσπέραν δοῦναι πιεῖν. Ἐγὼ δὲ ἄπειμι, ἔφη, κοιμηθησόμενος· τὸ γὰρ φάρμακον οὕτω βούλεται. Ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε, τοὺς τέτταρας χρυσοῦς παρ' ἐμοῦ λαβών· Τοὺς δὲ λοιποὺς, ἔφην, δώσω, εἰ ῥαΐσειεν ἐκ τῆς νόσου.5)

ΚΕΦΑΛ. ιζ'.

Ἐπεὶ οὖν καιρὸς ἦν πιεῖν αὐτὴν τὸ φάρμακον, ἐγχέας, προσηυχόμην αὐτῷ· ὦ γῆς τέκνον, φάρμακον, ὦ δῶρον Ἀσκληπιοῦ, ἀληθεύσοιέν σου τὰ ἐπαγγέλματα, *εὐτυχέστερόν μοι γενοῦ καὶ σῶζέ μου 1) τὴν φιλτάτην· νίκησον τὸ βάρβαρον ἐκεῖνο καὶ ἄγριον φάρμακον. Ταῦτα δοὺς τῷ φαρμάκῳ τὰ συνθήματα, καὶ καταφιλήσας τὸ ἔκπωμα, δίδωμι τῇ Λευκίππῃ πιεῖν. ἡ δὲ, ὡς ὁ ἄνθρωπος εἶπε, μετὰ μικρὸν ἔκειτο καθεύδουσα· κἀγὼ παρακαθήμενος, 2) ἔλεγον πρὸς αὐτὴν ὡς ἀκούουσαν· Ἆρά μοι σωφρονήσεις ἀληθῶς; ἆρά μέ ποτε γνωρίσεις; ἆρά σου τὴν φωνὴν ἐκείνην ἀπολήψομαι; μάντευσαί τι καὶ νῦν καθεύδουσα. καὶ γὰρ χθὲς τοῦ Γοργίου κατεμαντεύσω. δικαίως εὐτυχεῖς ἄρα· μᾶλλον κοιμωμένη γρηγο-

5) Εἰ ῥαΐσειεν ἐκ τῆς νόσου] Nescio, quomodo hic locus olim mendosus hic etiam inemendatus excidit. Omnino enim legendum ex coniectura primo videram: εἰ ῥαΐσειεν ἐκ τῆς νόσου. *Sic conualuisset ex morbo, si melius illi fuisset.* Quod ῥαΐσαι Attici dicunt. *Hesychius* Ῥαΐσαι, τρισυλλάβως, Ἀττικοί, τὸ ἐκ νόσου ἀναλαβεῖν. Idem: ῥαΐσας, ὑγιάνας, ἀνασφήλας. Item Ῥαΐζεται, ὑγιαίνει. At ῥᾶσαι dissyllabum contrariam habet significationem. Est enim *perdere* ac *corrumpere*. Illud ἀπὸ τοῦ ῥᾷον. Quod est *facilius*, *leuius*, et proinde *melius*. *Suidas*: Ῥαΐ-

liberabitur. Ita primus ipse potionem hausit: reliquum vt vesperi puellae daretur, praecepit: seque, quoniam ita potio cogeret, dormitum ire testatus, numis quatuor acceptis abiit. Nam reliquos, simul atque Leucippe conualuisset, numeraturum me promiseram.

CAPVT XVII.

Posteaquam dandi medicamenti tempus venit, illud ego miscens, ita sum allocutus: O terra genita, atque ab Aesculapio mortalium generi primum data medicina, vtinam, quae mihi de te promissa fuerunt, vera sint! tu mihi propitia esto, deuictoque barbaro et agresti veneno illo, carissimam puellam incolumem reddito. Haec medicinae tessera data, poculoque dissuauiato, puellae potionem dedi, quam non ita multo post somnus, vti vir ille praesignificarat, complexus est. Ac tum ego ei assidens dormientem, quasi audiret, ita propemodum affatus sum: Vere ne tu nunc resipisces? Ecquid tu me agnosces? ecquid ego vocem tuam audiam? Age iam aliquid etiam nunc in somnis vaticinare: nam heri quoque de Gorgia diuinasti

magna

Ῥαίσας, ὑγιάνας, Ῥᾶον ἔχειν ἐκ τῆς νόσου. Sed haec nota.

SALMASIVS.

1) Σῶζέ μου] Alii σῶζέ μοι.

IDEM.

2) Παρακαθήμενος] Salmasius dederat περικαθήμενος post editionem primam. Ego vero correxi ex codice Bauarico. Quam facile hae sint praepositiones permutatae, docet exemplis *Doruille* ad Charitonem p. 700. Qui vero malit cum prioribus editis legere περικαθήμενος, sciat τὸ περὶ minus hic notare *circum*, quam *circa*.

BODEN.

3) Ὑπὸ

γρηγορῦσα μὲν γὰρ μανίαν δυςυχεῖς· τὰ δὲ ἐνύπνιά σε σωφρονεῖ. Ταῦτά μου διαλεγομένου ὡς πρὸς ἀκέουσαν Λευκίππην, μόλις ἡ πολύευκτος ἠὼς ἀναφαίνεται, καὶ ἡ Λευκίππη φθέγγεται, καὶ ἦν ἡ φωνή· Κλειτοφῶν. Αναπηδήσας οὖν πρόσειμί τε αὐτῇ, καὶ πυνθάνομαι πῶς ἔχει. ἡ δὲ ἐῴκει μὲν μηδὲν ὧν ἔπραξεν ἐγνωκέναι. τὰ δεσμὰ δὲ ἰδοῦσα ἐθαύμαζεν, καὶ ἐπυνθάνετο τίς ὁ δήσας εἴη; ἐγὼ δὲ ἰδὼν σωφρονοῦσαν, ὑπὸ πολλῆς χαρᾶς,3) ἔλυον μὲν μετὰ * θορύβου τὰ δεσμά· μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη τὸ πᾶν αὐτῇ διηγοῦμαι. ἡ δὲ ᾐσχύνετο ἀκροωμένη, καὶ ἠρυθρία, καὶ ἐνόμιζε τότε αὐτὰ ποιεῖν. τὴν μὲν οὖν ἀνελάμβανον παραμυθούμενος. τοῦ δὲ φαρμάκου τὸν μισθὸν ἀποδίδωμι μάλα ἀσμένως. ἦν δὲ τὸ πᾶν ἡμῖν ἐφόδιον σῶον.4) ὁ γὰρ Σάτυρος ἔτυχεν ἐζωσμένος,5) ὅτε ἐναυαγήσαμεν. οὐκ ἀφῄρητο δὲ ὑπὸ τῶν λῃστῶν 6) οὔτε αὐτός, οὔτε ὁ Μενέλαος, οὐδὲν, ὧν εἶχεν.

ΚΕΦΑΛ. ιη'.

Εν τούτῳ δὲ καὶ τοὺς λῃστὰς ἐπελθοῦσα δύναμις μείζων ἀπὸ τῆς μητροπόλεως παρεστήσατο, καὶ πᾶσαν αὐτῶν

3) Ὑπὸ πολλῆς χαρᾶς] Cod. Bauar. ἀπὸ πολλῆς χαρᾶς. Ita quoque Editio prima, quae simul differt in sequenti, vbi ἔλυον est pro ἔλυον. IDEM.

4) Ἐφόδιον σῶον] Σῶον abest edit. Heidelb. IDEM.

5) Ἐζωσμένος] Zonis veteres pecunias suas recondebant. Narrat *Aelianus* in Fragmentis littera T. Megara diuertisse quemdam χρυσίου ζώνην ἐπαγόμενον πεπληρωμένην. *Suetonius* de Vitellio c. 16. *Zona se aureorum plena circumdedit.* Patet etiam ex *A. Gellii* N. A. L. XV, c. 12. vbi C. Gracchus: *Quum Romam profectus sum*, inquit, zonas,

magna tua merito est, vigilantis felicitas, sed dormientis maior: vigilantem enim insania miseram reddit: dormientis autem insomnia prudentiam prae se ferunt. Haec me, tanquam cum audiente puella, colloquente, tandem optata dies illuxit: Leucippeque tum vocem mittens me nomine appellauit. Exiliens itaque, et propior factus, vt valeret, rogaui. at illa nihil eorum quae gesserat, scire mihi visa est: sed vinctam se cernens admirabatur: et a quo vincta fuisset, quaerebat. Tunc ego mentis compotem factam eam intelligens, ac prae nimio gaudio gestiens, vincula solui, omniaque, vti acta fuerant, aperui. Quae cum audiret, rubore suffundebatur, ac se tum etiam insanire putabat. Quocirca consolans illam bono esse animo iussi, et medicamenti pretium perlibenter exolui. Viaticum enim omne nobis incolume in ipso etiam naufragio Satyrus praestiterat: nec post aut ipse, aut Menelaus, aut e suo quisquam in latronum potestate remanserat.

CAPVT XVIII.

Interea copiae maiores a principe ciuitate aduersus latrones immissae sunt: quae vrbem illorum vniuersam funditus euerte-

zonas, quas plenas argenti extuli, eas ex prouincia inanes retuli. Corrigendus Palairetus, qui loco hoc ad illustr. Matth. X, 9. laudato verba M. Catoni tribuit. IDEM.

6) Ουκ ἀφῄρητο δὲ ὑπὸ τῶν λῃστῶν] Deest in aliquot libris antiquioribus) particula δὲ, qui praeterea totum hunc locum sic legunt, vt eum curauimus edendum. In Editione locus sic legebatur: ὁ γὰρ ἔτυχεν ἐζωσμένος, ὅτι ἐνεναυαγήσαμεν. οὐκ ἀφῄρητο δὲ οὔτε αὐτὸς, οὔτε ὁ Μενέλαος οὐδὲν ὑπὸ τῶν λῃστῶν. Quod non notarem, nisi vidissem, et Anglicanum Codicem in hac lectione

τῶν εἰς ἔδαφος κατέστρεψε τὴν πόλιν. Ἐλευθερωθέντος δὲ τοῦ ποταμοῦ τῆς τῶν βουκόλων ὕβρεως, παρεσκευαζόμεθα τὸν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλοῦν. 1) συνέπλει δ' ἡμῖν καὶ ὁ Χαιρέας, φίλος ἤδη γενόμενος ἐκ τῆς τοῦ φαρμάκου μηνύσεως. ἦν δὲ 2) τὸ μὲν γένος ἐκ τῆς νήσου τῆς Φάρου, τὴν δὲ τέχνην ἁλιεύς, ἐστρατεύετο δὲ μισθῷ κατὰ τῶν βουκόλων τὴν ἐν ταῖς ναυσὶ στρατείαν. 3) ὥστε μετὰ τὸν πόλεμον τῆς στρατείας ἀπήλλακτο. Ἦν οὖν ἐξ ἀπλοίας 4) μακρᾶς πλεόντων πάντα μεστά, καὶ πολλή τις ὄψεως ἡδονή, 5) ναυτῶν ᾠδή, 6) πλωτήρων κρότος, 7) χορεία νεῶν,

καὶ

ctione asserenda conspirare cum Palatino. SALMASIVS.

: Similiter Codex Bauaricus, vbi et verba ἂν ἔχω, desunt. BODEN.

1) Παρεσκευαζόμεθα τὸν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλοῦν] Anglicanus liber: παρεσκευαζόμεθα, ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλοῦν. Et sic habuit Editio Palatina. Reliqui libri meliores, vt posuimus. Paulo post idem Anglicanus cum editione eadem: ἦν οὖν τὸ μὲν γένος. Pro quo caeteri legunt: ἦν δὲ τὸ μὲν γένος. Sine dubio hae varietates ex correcta, ac recentata aliqua ab auctore ipso editione manarunt. SALMASIVS.

2) Ἦν δὲ τὸ μὲν γένος] Ἦν οὖν τὸ μὲν γένος in cod. Bauarico. nec non in edit. pr. BODEN.

3) Ἐστρατεύετο δὲ μισθῷ κατὰ τῶν βουκόλων τὴν ἐν ταῖς ναυσὶ στρατείαν] Haec in codicibus leguntur, pro quibus in editione Commel. nihil habes, nisi ἐν στρατείᾳ. Facile vides ex simili initio duarum linearum, quarum prior inciperet ab ἐστρατεύετο, posterior a voce στρατείαν, ortum esse vitium librarii vel typographi. Alii loco τῶν βουκόλων habent τῶν βαρβάρων. Illud ex margine videtur irrepsisse in textum. IDEM.

4) Ἐξ ἀπλοίας] In nonnullis ἐξαπλοίας. Illud tamen praetuli. Nam ἄπλοια tempus notat, quo vel propter hiemem, vel propter hostes nauigatio prohibetur. Contrarium εὐ-

πλοια

euerterunt. Flumine a paſtorum iniuria liberato, Alexandriam petere inſtituimus, adiuncto nobis Chaerea: quem in aere noſtro ob factum potionis indicium receperamus. Erat is ex inſula Pharo piſcator: ſed qui tunc aduerſus paſtores in exercitu nauali ſtipendia merebat, et confecto bello dimiſſus fuerat. Itaque cum latronum metu multum temporis nauigatio intermiſſa fuiſſet, iis deuictis omnia nauigantibus completa ſunt: videntibusque magnam afferebant voluptatem nautarum cantus, vectorum plauſus, nauium ordo, et fluminis celebritas. ſane autem di-

πλοῖα. Hic autem praedones iſti fluuium infeſtum reddiderant. IDEM.

5) Καὶ πολλή τις ὄψεως ἡδονή] Sic meliores. Alii, vt Anglicanus et Palatinus τῆς τέρψεως ἡδονή. Vocat ὄψεως ἡδονὴν, quae non minima ex parte etiam aures oblectauit, vt ᾠδὴ ναυτῶν καὶ πλωτήρων κρότος. Sola nauium chorea ad oculos pertinuit et eorum voluptatem. An ergo melius τέρψεως ἡδονή; Certe, vt modo dicebam, iſtae varietates natae ſunt ex Editione nouata ab auctore. SALMASIVS.

6) Ναυτῶν ᾠδὴ] Codex Bauar. c. edit. prima ναυτῶν ᾠδή. Malui retinere ᾠδὴ cum interprete et Salmaſio. Conſtat enim, a nautis eſſe cantilenas nauticas editas, ſiue ſymphonias, tibiis, cytharis, aliisque inſtrumentis muſicis ſaepe comitatas. Haec ᾠδὴ ναυτικὴ dicebatur modo τὸ ἐρετικὸν, ſiue ἐρετικὸν αὔλημα, modo κέλευσμα, ex nonnullorum opinione etiam κέλευσμα. ſub quo autem Schefferus nihil aliud, niſi hortamenta remigum, ſigno vel vnica voce a magiſtro nauis data, cupit intelligi. Hic multa congeſſit de carminibus nauticis Libro III. de militia nauali ſub finem Cap. I. quibus pauca ab ipſo omiſſa adſpergam. Ordinem ducit in explicando hoc *Tatii* noſtri loco *Longus* Poemen. L. III. p. 308. ed. Commel. vbi chorus nauticus pluribus verbis egregie deſcribitur. Cui ſe iungit *Ouidius* Triſt. L. IV. eleg. 1.

καὶ ἦν ἅπας ὁ ποταμὸς ἑορτή· ἐῴκει δὲ ὁ πλοῦς κωμάζοντι * ποταμῷ· ἔπινον δὲ καὶ τοῦ Νείλου τότε πρῶτον ἄνευ τῆς πρὸς οἶνον ὁμιλίας, κρῖναι θέλων τοῦ πόματος τὴν ἡδονήν· 8) οἶνος γὰρ φύσεως ὕδατος κλοπή. ἀρυσάμενος οὖν ὑάλου 9) τῆς διαφανοῦς κύλικος, τὸ ὕδωρ ἑώρων ὑπὸ λευκότητος πρὸς τὸ ἔκπωμα ἁμιλλώμενον, 10) καὶ τὸ ἔκπωμα νικώμενον. γλυκὺ δὲ πινόμενον ἦν καὶ ψυχρὸν ἐν μέτρῳ τῆς ἡδονῆς. 11) οἶδα γὰρ ἐνίους τῶν παρ' Ἕλλησι ποταμῶν καὶ τιτρώσκοντας. τούτῳ συνέκρινον αὐτοὺς τῷ ποταμῷ. 12) διὰ τοῦτο

Cantat et innitens limosae pronas arenae,
Aduerso tardam qui trahit amne ratem,
Quique refert pariter lentos ad pectora remos,
In numerum pulsa brachia versat aqua.

Accinit *Sidonius Apollinaris* L. II. ep. 10. p. 49. ed. Elmenh.

Stridentum et moderator essedorum
Curuorum hinc chorus helciariorum,
Responsantibus alleluja ripis,
Ad Christum leuat amnicum celeuma (leg. *celeusma*)
Sic, sic psallite, nauta, vel viator.

Vid. plura in *A. L. Wilkii* Comment. *de cantu dulci laborum lenimine.* §. 4. Apparet autem ex allatis, lectionem Codicis Florentini ᾠδὴ meliorem, quam eam, quae primum euulgata erat, ᾠδῇ. BODEN.

7) Κρότος] Ita legendum. Commelina: κράτος. IDEM.

8) Πόματος τὴν ἡδονὴν] *Hirtius* in bello Alexandrino Nili aquam limosam et turbidam multos variosque morbos efficere tradit. Aetius prauas esse fluuiatiles et paluſtres omnes praeter Niliacam. Spartianus in Pescennio, tantam eius dulcedinem et ſuauitatem esse, vt accolae vinum non quaerant. Gal. in Simpl. explicat, vt salubris ſit, bis vel ter colandam esse per vasa fictilia, donec, subsistente limo, defaecata prorſus ſit et limpida. Vid. Plin. L. V. c. 9. ibique interpretes. BERGER.

9) Υά-

cui festum agenti fluuio similis nauigatio videbatur. Atque ego Nili suauitatem cognoscere cupiens, illius aquam eo primum die, nullo admisto vino, bibi: vinum enim impedimento est, quo minus aquae natura percipiatur. Vitreo igitur scypho maxime perspicuo repleto, aquam cum poculo candore contendere ac superiorem euadere animaduerti. Bibenti autem et dulcis erat, et sine iniucunditate frigida: quaedam enim in Graecia flumina esse scio adeo frigida, vt bibentibus molesta sint. ea ego tanto

fluuio

9) Υάλυ] Edit. prima ὕελυ.
BODEN.

10) Αμιλλώμενον] In aliis ἁμιλλόμενον.
IDEM.

11) Εν μέτρῳ τῆς ἡδονῆς] Haec desunt in editione prima.
IDEM.

12) Καὶ πιτρώσκοντας τούτῳ συνέκρινον αὐτοὺς] Ita distinximus, vt et videtur interpres Latinus hunc locum distinxisse. In Anglicano codice et Editione sic scriptum sine distinctione, καὶ πιτρώσκοντας τούτῳ συνέκρινον αὐτοὺς τῷ ποταμῷ. Vitiose. Nescio tamen, an verius sit ita interpungi. Dicit, aquam Nili et dulcem esse, et ψυχρὸν ἐν μέτρῳ τῆς ἡδονῆς. Hoc est, ita frigidam, vt modum non excedat, quem volupe sit in potu experiri. Deinde addit, οἶδα γὰρ ἐνίους τῶν παρ' Ἕλλησι ποταμῶν καὶ πιτρώσκοντας τούτῳ. Sic enim forsitan distingui debet. Id est, τῇ ψυχρῷ. Qui adeo nempe frigidi sunt, vt laedant bibentes nimio aquae suae frigore. Subiicit, συνέκρινον αὐτοὺς τῷ ποταμῷ. *Conferebam eos cum fluuio.* Nempe cum Nilo, quem τὸν ποταμὸν vocat κατ' ἐξοχήν. Potest tamen ea interpunctio, quam adhibuimus, ferri. Quin et verior videtur. Mirum vero, quod de aquae Nili suauitate, limpiditate, et frigiditate memorat, atque etiam salubritate, cum contraria omnia de illius potu praedicet Hirtius de bello Alexandrino. Aquam enim, quae Nilo flumine fertur, *limosam ac turbidam esse* scribit, ac *multos variosque morbos efficere.* Cum tamen Alexandrini ea vti cogerentur, quia fons erat

τῦτο αὐτὸν ἄκρατον ὁ Αἰγύπτιος πίνων ὐ φοβεῖται, Διονύσȣ μὴ δεόμενος. ἐθαύμασα δὲ αὐτῦ καὶ τὸν τρόπον τοῦ ποτῦ.[13] ὔτε γὰρ ἀρύσαντες πίνειν ἐθέλȣσιν, ὔτε ἐκ ποτμάτων ἀνέχονται, ἔκπωμα αὐτȣργὸν ἔχοντες. ἔκπωμα γάρ αὐτοῖς ἐστιν ἡ χείρ.[14] εἰ γάρ τις αὐτῶν διψήσει, πλέων[15] προκύψας ἐκ τῆς νεὼς τὸ μὲν πρόσωπον εἰς τὸν ποταμὸν προβέβληκεν, τὴν δὲ χεῖρα εἰς τὸ ὕδωρ καθῆκεν, καὶ κοίλην βαπτίσας καὶ πλησάμενος ὕδατος, ἀκοντίζει κατὰ τῦ στόματος τὸ πόμα, καὶ κατὰ τυγχάνει τῦ σκοπῦ.[16] τὸ δὲ κεχηνὸς, περιμένει τὴν βολὴν, καὶ δέχεται, καὶ κλείεται,[17] καὶ ὐκ ἐᾷ τὸ ὕδωρ αὖθις ἔξω πεσεῖν.

ΚΕΦΑΛ. ιθ'.

Εἶδον δὲ καὶ θηρίον ἄλλο τῦ Νείλȣ,[1]) ὑπὲρ τὸν ἵππον τὸν ποτάμιον εἰς ἀλκὴν[2]) ἐπαινούμενον. κροκόδειλος

erat in ea vrbe nullus, specus habebant, ad Nilum pertinentes, quibus aqua in domos priuatas inducebatur, vt paulatim spatio temporis liquefieret et subsideret. Quod Parisienses hodieque faciunt, qui aquam Sequanae in potu vsurpant, satis et ipsam limosam turbidamque. Curant, vt quiescat in vasis reposita in hypogaeo aliquo frigido, quo limus omnis subsidat ac desaecetur. Tunc ita requietae, vbi omnis faex resedit, vsum eius saluberrimum esse volunt. De dulcedine aquae Niloticae etiam narrat Spartianus in Pescennio Nigro. Sed nihil vetat, eandem esse dulcem, et turbidam. Quod vinum non requirerent, qui aqua Nili ad potum vterentur, vox eiusdem Pescennii ad milites in Aegypto praetendentes arguit. *Nilum*, inquit, *habetis*, *et vinum quaeritis.* Hoc est, quod hic ait Achilles Tatius, Aegyptium bibere aquam ex Nilo, Διονύσȣ μὴ δεόμενον. Sed haec altioris disquisitionis et alterius loci. SALMASIVS.

13) Τὸν τρόπον τῦ ποτῦ } Bauar. Cod.

fluuio comparabam. hinc porro fit, vt Aegyptii, aquarum huiusmodi copiam suppeditante Nilo, vini penuriam haud metuant. Quin etiam ipsum bibendi modum admiratus sum. neque enim cadis, aut poculis, sed sua ipsorum manu bibituri vtuntur: si enim nauigantium aliquis sitiat, in flumen e naui se inclinans, manum cauam demergit, haustamque aquam in os iaculatur, minime a scopo aberrans: illud autem patens iactum expectat, suscipitque: dein clauditur, et aquam excidere non sinit.

CAPVT XIX.

Caeterum aliud etiam animal vidi ferocia Nili equo praestantius. Crocodilo ei nomen est: forma vero

cum

Cod. ποταμοῦ cum edit. prima, forte lapsu librarii pro ποτιμοῦ, s. ποτοῦ, vt editum. BODEN.

Iam in minutissimis rebus moratur auctor, cum miratur, quod parum habet admirationis. BERGER.

14) Ἔκπωμα γὰρ αὐτοῖς ἐστιν ἡ χείρ] Hodie folia colocasiae, quae amplissima sunt, complicata poculi vsum illis praebent, vt ex charta vulgo fit tenuiore innoluta ad species aromaticas continendas. Sic aquam Nili foliis illis vice poculi conuolutis hauriunt. SALMASIVS.

15) Πλέων] Reposui e codice Bauarico pro vulgato πλέον. BODEN.

16) Καὶ κατατυγχάνει τοῦ σκοποῦ] Haec lectio est correctoris, qui operis praefuit typographicis. Nam Editio, quam sequutae sunt, habuit, καὶ τυγχάνει κατὰ τοῦ σκοποῦ. Nec aliter omnes libri, quos vidimus, aut quorum collationes habuimus. Satis erat dixisse, καὶ τυγχάνει τοῦ σκοποῦ. Et sic auctores loquuntur. Hesychius, ἐπίσκοπα, τὰ τυγχάνοντα τοῦ σκοποῦ. SALMASIVS.

17) Καὶ

λος 3) δὲ ὄνομα ἦν αὐτῷ. παρήλλακτο δὲ καὶ τὴν μορφὴν * εἰς ἰχθὺν ὁμοῦ καὶ θηρίον μέγα. μέγας μὲν γὰρ ἐκ κεφαλῆς εἰς οὐρὰν, 4) τὸ δὲ εὖρος τοῦ μεγέθους οὐ κατὰ λόγον. δορὰ δὲ φολίσι ῥυσσή. πετραία δὲ τῶν νώτων ἡ χροιὰ καὶ μέλαινα, ἡ γαστὴρ δὲ λευκή· πόδες τέτταρες, εἰς τὸ πλάγιον ἠρέμα κυρτούμενοι, καθάπερ χερσαία χελώνη· 5) οὐρὰ μακρὰ καὶ παχεῖα, καὶ ἐοικυῖα στερεῷ σώματι. οὐ γὰρ ὡς τοῖς ἄλλοις περίκειται θηρίοις, ἀλλ' ἔστι τῆς ῥάχεως ἐν ὀστοῦν τελευτὴ, 6) καὶ μέρος αὐτοῦ τῶν ὅλων. ἐντέτμηται δὲ εἰς ἀκάνθας ἄνωθεν ἀναιδεῖς, οἷαι τῶν πριόνων εἰσὶν αἱ αἰχμαί. αὕτη δὲ αὐτῷ καὶ μάστιξ ἐπὶ τῆς ἄγρας γίνεται. τύπτει γὰρ αὐτῇ πρὸς οὓς ἂν διαπαλαίῃ, καὶ πολλὰ ποιεῖ τραύματα πληγῇ μιᾷ. κεφαλὴ

δὲ

7) Καὶ δέχεται, καὶ κλείεται] Anglicanus sic etiam habet. Alii Codices: δέχεται, κλείεταί τε, καὶ οὐκ ἐᾷ τὸ ὕδωρ αὖθις ἔξω πεσεῖν. IDEM.

1) Καὶ θηρίον ἄλλο τοῦ Νείλου] In aliis alio ordine: καὶ ἄλλο θηρίον τοῦ Νείλου. IDEM.

2) Εἰς ἀλκὴν] Vitium Commelinae: εἰς ἄλλην. BODEN.

3) Κροκόδειλος] Dicitur et Corcodilus, inprimis poetis, qui primam syllabam volunt producere. Vid. *Burmannus* ad Phaedr. L. I. 25. BERGER.

Multa de Crocodilo reperis in *Herodoto*, *Aristotele*, *Aeliano*, *Oppiano*, *Plinio*, *Solino*, aliis, quorum curas congessit *Bochartus* in *Hieroz.* T. II. L. V. c. 16, 17. qui prae caeteris versatur in explicando hoc Tatii capite. BODEN.

4) Μέγας γὰρ ἐκ κεφαλῆς εἰς οὐρὰν] Sic placuit reponi ex aliquot melioribus codicibus, cum Anglicanus et Editio legant, πέφυκε γὰρ ἐκ κεφαλῆς εἰς οὐρ. Quae tamen lectionis varietas mira, non proficisci potuit a librariis. Ex diuersa igitur venit, vt apparet, editione, quae ab auctore fuerit recurata. Vtrius

cum piscis, tum belluae terrestris magnae. longum enim inter caput et caudam spacium intercedit: sed longitudini latitudo proportione haudquaquam respondet. cutis eius squamis aspera est. dorsum petrae simile, ac nigrum: aluus candida: pedes ipsi quatuor in obliquum deflexi, quales testudinis terrestris. cauda longa, crassa, solidoque corpori similis. neque enim, vt in aliis animalibus habetur, est, sed osse vno, qui spinae finis, ac natium pars est, constat, asperis in superiore parte acuminibus, vt sunt serrae dentes, referta, et qua flagelli loco in capienda praeda vtatur: illa enim feras, quibus cum pugnat, percutit, multaque vno ictu vulnera imponit. Caput humeris adiunctum, et ad amussim directum est: natura quippe collum

trius Editionis, prioris, an posterioris, haec fuerit lectio, haud scio. Itali libri ac Regii habent vt edidimus, εἰς ἰχθὺν ὁμοῦ καὶ θηρίον μέγα. μέγας μὲν γὰρ ἐκ κεφαλῆς εἰς οὐράν. In Anglicano et Palatino, qui fere semper conueniunt, εἰς ἰχθὺν ἅμα καὶ θηρίον μέγα. πέφυκεν γὰρ ἐκ κεφαλῆς εἰς οὐράν. Sed quid est πέφυκεν ἐκ κεφαλῆς εἰς οὐράν; Puto mutandam huius scripturae esse distinctionem, et totum locum sic constituendum: παρήλλαξε καὶ γὰρ τὴν μορφὴν εἰς ἰχθὺν ὁμοῦ καὶ θηρίον. μέγας πέφυκε γὰρ ἐκ κεφαλῆς εἰς οὐράν, τὸ δὲ εὖρος τοῦ μεγέθους οὐ κατὰ λόγον. Dicit; crocodilum partim ex bellua, partim ex pisce compositam habere naturam. Hoc piscis enim habet, quod a capite ad caudam longissimus, sed non seruata proportione latitudinis. Et ita piscium solet esse forma, non belluarum terrestrium. Libenter etiam ex lectione, quam admisimus, delerem illud μέγα, ac legerem, παρήλλαξε καὶ τὴν μορφὴν εἰς ἰχθὺν ὁμοῦ καὶ θηρίον. μέγα μὲν γὰρ ἐκ κεφαλῆς εἰς οὐράν.

SALMASIVS.

5) Καθάπερ χηραία χελώνη] Ita libri. Melius tamen, καθάπερ χερσαία χελώνη. IDEM.

6) Ἐν ἑσχάτῳ σπονδύλῳ] In aliis, ὀστέον.

δὲ αὐτῷ τοῖς νώτοις συμφύεται,7) καὶ εἰς μίαν στάθμην ἰθύνεται·8) ἔκλεψε γὰρ αὐτοῦ τὴν δειρὴν ἡ φύσις. ἔστι δὲ τοῦ λοιποῦ βλοσυρωπότερος τῷ στόματι,9) καὶ ἐπιπλεῖον ἐπὶ τὰς γένυς ἐκτείνεται καὶ ἀνοίγεται πᾶσα. τὸν μὲν γὰρ ἄλλον χρόνον, παρ' ὅσον οὐκ ἔχηνε τὸ θηρίον, ἔστι κεφαλή· ὅταν δὲ χάνῃ πρὸς τὰς ἄγρας, ὅλος στόμα γίνεται. ἀνοίγει δὲ τὴν γένυν τὴν ἄνω, τὴν δὲ κάτω στερεὰν ἔχει, καὶ ἀπόστασίς ἐστι πολλή, καὶ μέχρι τῶν ὤμων τὸ * χάσμα, καὶ εὐθὺς ἡ γαστήρ. ὀδόντες δὲ πολλοί, καὶ

ὀρέων. Ita amat auctor. Nam et ἀνθέων dicit potius, quam ἀνθῶν, et χειλέων quam χειλῶν.

IDEM.

7) Τοῖς νώτοις συμφύεται] Editio Commelini habet, τοῖς νώτοις συνυφαίνεται. Atque ita etiam in Anglicano legitur. Quae lectio est non correctoris alicuius, sed auctoris ipsius, ex prima aut secunda Editione. Sed puto, primae eam potius esse, et correxisse in secunda, συμφύεται, pro συνυφαίνεται. Ars farciendarum vestium et consuendarum, ὑφαντικῆς species veteribus habita est, atque ita etiam vocata, vt dicebamus ad Historiam olim Augustam. Praecipue illa, quae oras duum pannorum ita iungit acu, vt non appareat sutura. Ita quippe συμφυῆς reddit duos pannos, vt non videantur esse inuicem consuti, sed vna textura continui. Hoc genere texturae consutam fuisse Dominicam tunicam, nos ostendimus, quae ὑφαντὸς δι' ὅλης et ἄρραφος dicitur Euangelistae. Nam ῥαφὴν eam partem in vestibus vocarunt veteres, in qua duae orae non commissae per suturam acu factam et iunctae inuicem essent, sed nodis vel fibulis religatae. Quae vero consutae acu essent, atque ita quasi contextae, ὑφαντὰς eas dicebant, et artem ὑφαντικήν. Vt hic συνυφαίνεσθαι idem quod συμφύεσθαι, id est, συμφυῶς connecti ac vniri. Quod praestat illa sutura scilicet, quam nos *retracturam* vocamus vulgo, quae filum, quo consutae et contextae sunt partes, sic occultat et intus retrahit, vt non cernatur, sed textura

collum eius occuluit. Reliquum corpus horribile eſt, praeſertim cum maxillae diducuntur, et os totum aperitur. quandiu enim bellua non hiat, caput illi eſt: in hiando vero ad praedam capiendam os totum fit: tumque ſuperiorem tantum genam mouet, inferiorem autem nequaquam. Porro hiatus ingens eſt, vtpote qui ad humeros vſque protenditur, eique ſtatim ſubiicitur venter. Dentes habet multos, longa ſerie pectinatim ſeſe ſtipanteis: quos quidem, cum ad numerum redigun-

textura pro ſutura videatur. Belgis *ſtoppen.* Hanc ſarciendarum vel conſuendarum veſtium artem, quae pannum panno ita connectit, vt contextus videatur, Iudaei vocabant איחוי אלכסנדרי, id eſt *Alexandrinam ſuturam.* De qua nos pluribus in Notis ad Nouum Teſtamentum. Cum igitur Tatius in prima Editione Crocodili κεφαλὴν τοῖς νώτοις συνφύεσθαι dixiſſet, id eſt, caput cum dorſo continuatum eſſe, et quaſi contextum et conſutum ab illo Alexandrinae ſuturae genere, quae texturam imitabatur, in ſecunda maluit ſcribere, συμφύεσθαι. IDEM.

8) Εἰς μίαν στάθμην ἰθύνεται] In aliis, εὐθύνεται. Et mox, pro τὴν δείρην ἄλλειψιν ἡ φύσις, vt repoſuimus. Editio cum Anglicano legunt, τὴν δέρην. Sane et δέρις et δέρη dicebatur, item δειρή, et δείρη. Heſychius, δέρις, τράχηλος. Sed et δέρη apud eum legitur, et δείρη pro eodem. Ergo δέρις in altera Editione Achillis ſcriptum fuit, in altera δείρη. IDEM.

9) βλοσυρωπότερος τὰ σώματα] Haec lectio Editionis Palatinae, quam ſollicitare noluimus, quamuis corrupta nobis videretur. Interpres legit, τὸ σῶμα. Saltem ita expreſſit in ſua verſione: *Reliquum corporis horribile eſt, praeſertim cum maxillae diducuntur.* In Anglicano ſcribitur, ἔστι δὲ τοῦ λοιποῦ βλοσυρωπότερος τὰ σώματα, καὶ ἐπὶ πλεῖον ἐπὶ τὰς γένυς ἐκτείνεται. Quae nec ipſa ſcriptura mihi arridet. Quid enim βλοσυρωπὸς

καὶ ἐπὶ πλεῖστον τεταγμένοι. Φασὶ δὲ ὅτι τὸν ἀριθμὸν τυγχάνουσιν, ὅσας ὁ θεὸς εἰς ὅλον ἔτος ἀναλάμπει τὰς ἡμέρας.[10] ἂν δὲ ἐκπεράσῃ πρὸς τὴν γῆν, ὅσον ἔχει δυνάμεως, αἰσθήσεις ἰδὼν τὴν τοῦ σώματος ἀλκήν.[11])

ΛΟΓΟΣ

τὸ τὰ σώματα? Si τὰ ὄμματα legeretur, aliquid effet. Nam βλοσυρωπὸς is dicitur, qui terribilem habet aspectum. Hesychius: βλοσυρῶπις, ἡ καταπληκτικοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα. Correctum in Anglicano, notatis puncto duabus litteris, quasi delendis, βλοσυρώτερος. Sane βλοσυρὸς idem quod φοβερός. Nec tamen βλοσυρώτερος τὰ σώματα, nec τὸ σῶμα hic legerim. Et quae fequuntur, hanc lectionem refutant, ἐπὶ τὰς γένυς ἐκτείνεται πᾶσα. Ergo haec referenda ad κεφαλὴν, de qua praecessit, quam totam in maxillas extendi dicit. Non igitur ea κεφαλὴ βλοσυρὸς vel βλοσυρὰ τὰ σώματα. Melius conueniunt, τὰ χάσματα. Putarim tamen scribendum, τὰ χάσματα, vel τὸ χάσμα. Nihil autem verius hac lectione. Sic totus locus constituendus, ac legendus: κεφαλὴ δὲ αὐτῷ τοῖς νώτοις συμφύεται, καὶ εἰς μίαν σάρκωσιν ἰθύνεται· αὐχένα γὰρ αὐτοῦ τὴν δειρὴν ἡ φύσις, ἐπὶ δὲ τοῦ λοιποῦ βλοσυρωτέρα τὰ χάσματα, καὶ ἐπὶ πλεῖον ἐπὶ τὰς γένυς ἐκτείνεται καὶ ἀνοίγεται πᾶσα. *Caput ipsi cum dorso continuatur: nam ceruicem natura subtraxit: de caetero horrendis hiatibus, et plurima ex parte in maxillas patet, atque aperitur totum. Et reliquo quidem tempore, quamdiu bellua non hiat, sane caput est. Vbi vero hiare ad praedam parat, os est totum.* IDEM.

10) Ava-

tur, tot reperiri aiunt, quot dies integro anno Deus illuſtrat. Quantis autem viribus polleat, ſi corporis molem tumi, cum in terram egreditur, ſpectes, minime vtique credas.

LIBER

[10]) *Ἀναλάμπει τὰς ἡμέρας*] Poſt haec verba ſequebatur in Editione, *τοσούτων ἔργον ἱερῷ τῶν γινῶν πεδίον.* Quae correctori delere libuit, quia nimis corrupta videbantur, et quia apud interpretem, qui ob eandem cauſam illa non vertit, minime extarent. In ſcriptis Codicibus ſcribitur; *τοσοῦτον ἔργον ἱερῷ τῶν γενῶν πεδίον.* Vnica elitterae reſtitutione locum feceris ſanum, legendo, *τοσοῦτον ἔργον ἱερῶς τῶν γένων πεδίον.* Tot dentes in maxillis crocodilum habere dicit, quot ſunt dies in anno. Tantae nimirum molis et magnitudinis eſſe dicit, et tam ſpatioſum maxillarum campum, in quo tot dentes veluti conſiti ſunt. Satis *ὑπερβολικῶς*, *γενύων πεδίον* dixit. Non tamen magis, quam ſtatim, vbi vocat *στόματος αὐλὴν*, *oris aream.*

IDEM.

[11]) *Ἰδὼν τὴν τοῦ σώματος ὁλκὴν*] Corporis tractum ita vocat, et longitudinem, quae in nullo animali tanta eſt atque in crocodilo, qui, teſte Plinio, *magnitudine plerumque excedit duodeuiginti cubita.* Ita autem correxiſſe in ſecunda Editione videtur Achilles, cum in priore poſuiſſet, *ἰδὼν τὴν τοῦ στόματος αὐλήν.* Tanta nimirum eius oris vaſtitas et amplitudo, vt corti vel areae comparetur.

IDEM.

1) Στά-

ΛΟΓΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΚΕΦΑΛ. α΄.

Τριῶν δὲ πλεύσαντες ἡμερῶν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἤλθομεν. Ἀνιόντι δέ μοι κατὰ τὰς ἡλίου καλουμένας πύλας, συνηντᾶτο εὐθὺς τῆς πόλεως ἀστράπτον τὸ κάλλος, καί μου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγέμισεν ἡδονῆς. σάθμη μὲν [1]) κιόνων ὄρθιος ἑκατέρωθεν ἐκ τῶν ἡλίου πυλῶν, ἐς τὰς σελήνης πύλας· οὗτοι γὰρ τῆς πόλεως οἱ πυλωροί.[2]) ἐν μέσῳ δὴ τῶν κιόνων, τῆς πόλεως τὸ πεδίον.[3]) ὁδὸς δὲ διὰ τοῦ πεδίου πολλὴ, καὶ ἔνδημος ἀποδημία. Ὀλίγους δὲ τῆς πόλεως ςαδίους προελθὼν, ἦλθον εἰς τὸν ἐπώνυμον Ἀλε-

[1]) Στάθμη μὲν] Edit. Commel. σάθμη δέ. BODEN.

[2]) Πυλωροί] Sunt *Polluci* Onom. L. XI. Sect. 35. qui portis adstant, *Hesychio*, qui portarum custodiae praefecti sunt, ianitores. Hic enim πυλωρὸς interpretatur τὰς πύλας φυλάσσοντας. Qui vero quum adstarent portis custodiendis, auctor per translationem πυλωροὺς adhibet de diis tutelaribus, quorum simulacra in portis vrbium collocata erant, a transeuntibus religiose salutanda. Nam deorum istorum manus osculari boni ominis caussa solebant, qui exirent vrbe, vel ingrederentur. *Lucret.* I, 317 seqq. His ipsae portae erant dedicatae, quoniam a conditoribus vrbes non habebantur iustae, in quibus tres portae non essent dedicatae et votiuae. Quod de Etruscis *Servius* in Excerptis ad I. Aeneid. refert, id non minus apud Aegyptios in vsu fuisse colligo. Hinc portae solis et lunae, propter quas, vel quarum in arcubus signa tutelarium deorum, Osiridis et Isidis videntur statuta fuisse, vt πυλω-

LIBER QVINTVS

CAPVT I.

Confecto tandem trium dierum spacio, Alexandriam naue delati sumus, mihique Solis, quas vocant, portas introeunti mira quaedam vrbis pulchritudo offertur, et voluptate oculos compleuit. a solis enim ad lunae vsque portas, in eorum autem deorum tutela portae ipsae sunt, recta columnarum series vtrinque protendebatur. quarum in medio forum situm erat, a quo viae multae ducebantur: adeo, vt ipse in vrbe perambulans populus, peregrinationem quodammodo suscepisse videretur. Illinc aliquot vrbis

πυλωροὶ vocari potuerint. Obiter noto, portarum sanctitatem negandam non esse cum *Grotio* in florum sparsione ad Ius Iustin. L. II. p. 34.

IDEM.

3) Πεδίον] Reddiderat interpres: *platea*, sed explicandum puto per *forum*. Sic etiam locus apud inferos, vbi Rhadamanthus eiusque collegae exercent iudicium, dicitur τὸ πεδίον ἀληθείας. Vide *Aeschinis* dial. de morte §. 19.

BERGER.

Qui nolint a natiuo vsu vocabuli recedere, exponant per *campum*, locumque planum et spatiosum intelligant, conuenientibus populi, exercitiis ciuium ludisue inseruientem, qualis Martius campus fuit Romae. Graeci Ἀρειον πεδίον dicunt modo, modo πεδίον κατ' ἐξοχὴν, vt Latini Campum. In quo quum iudicia publica habita fuisse constet, τὸ πεδίον ἀληθείας etiam ab eiusmodi planitie poterat denominari. Certe *Arrianus* de expedit. Alex. L. III. c. 1. ipsum Alexandrum, vbi aedificandum esset *forum*, praecepisse docens,

Ἀλεξάνδρου τόπον. 4) εἶδον δὲ ἐντεῦθεν ἄλλην πόλιν, καὶ σχιζόμενον ταύτῃ τὸ κάλλος. ὅσος γὰρ κιόνων ὄρχατος εἰς τὴν εὐθυωρίαν, 5) τοσοῦτος ἕτερος εἰς τὰ ἐγκάρσια. ἐγὼ δὲ μερίζων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐς πάσας τὰς ἀγυιάς, θεατὴς ἀκόρεστος ἤμην, καὶ τὸ κάλλος ὅλως οὐκ ἐξήρκουν ἰδεῖν. 6) τὰ μὲν ἔβλεπον, τὰ δ' * ἔμελλον, τὰ δ' ἠπειγόμην ἰδεῖν, τὰ δὲ οὐκ ἤθελον παρελθεῖν. ἐκράτει τὴν θέαν τὰ ὁρώμενα, εἷλκε τὰ προσδοκώμενα. περιάγων οὖν ἐμαυτὸν εἰς πάσας τὰς ἀγυιάς, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν δυσερωτιῶν, εἶπον καμών· Ὀφθαλμοί, νενικήμεθα. Εἶδον δὲ καὶ δύο 7) καινὰ καὶ παράλογα, μεγέθους πρὸς τὸ κάλλος ἅμιλλαν, καὶ

δήμου

cens, vbeat ἀγυιάν. Quae vero interpretem mouerint, vt πεδίον redderet *plateam*, sunt illa *Strabonis* L. XVII. p. 793. totam vrbem diuisam viis, per quas et equi et currus agi possint, scribentis, duabus autem latissimis, quae, vt in nonnullis libris est, amplius iugero fuissent expansae, ac medias sese ad rectos angulos secuissent. Quo factum esse puto, vt alterutram plateam propter amplitudinem πεδίον dici putauerit interpres Latinus. BODEN.

4) [illegible] Ἀλεξάνδρου τόπον] Locum intellige, vbi arx regia sita erat. Nam quintam, vel (vt alii legunt) quartam vrbis partem regiae fuisse dicatam, auctor est *Plinius* maior L. V. c. 10. BERGER.

Si recte se habet lectio Strabonis, ab omnibus tamen libris manu exaratis confirmata, l. c. partem regiarum, vbi Alexandri sepulchrum fuit, appellatam esse Σῶμα, quod curae interpretum emendare student, aliis Σῆμα, aliis σῆμα reponentibus, videtur auctor spectare sepulchrum regum, quod in honorem Alexandri, cuius τὸ σῶμα ibi conditum esset, nomen tulerit. Sciunt, qui sepulcra legentes, memoriam non perdiderint, τόπον, vt *Locum* apud Latinos, in lapidibus conditorium

vrbis stadia progressus, ad eum locum, cui ab Alexandro nomen est, perueni: aliamque ciuitatem vidi: cuius pulchritudo hoc pacto distincta erat, vt quam longus esset columnarum in rectum dispositarum ordo, tam longus alius in obliquum sese intuentibus offerret. In omnes itaque vias obtutus dispertiens, neque spectando satiari, neque pulchritudinem omnem assequi poteram. Quaedam enim ante oculos habebam, quaedam mox habiturus eram, nonnulla videre praeoptabam, alia etiam erant, quae praetermittenda minime censebam; ac licet, quae perspexeramus, oculos occupassent, tamen, quae videnda supererant, nos ad sese alliciebant: quam ob rem viis omnibus perlustratis, cum ad omnia contemplanda sufficere oculorum acies nequiret, fessus spectando excla-

maui:

rium vocari. Hoc autem a Ptolemaeo splendide extructum, cum magnitudine, tum structura, gloria et maiestate Alexandri dignum, fuisse probat *Diodorus Siculus* Bibl. L. XVIII. p. 643. De quo vidd. *Suidas* in Seuero Sophista, et *Casaubonus* ad Strabonem pag. 794. *Suetoniumque* vit. Octauii c. 18.

BODEN.

5) Εὐθυωρίαν] Adhibetur haec vox de recto processu rectaeue lineae porrectione. *Budaeus* Comment. L. G. p. 451. locum e *Platonis* Timaeo adfert, vbi κατὰ τὴν τῶν ὀμμάτων εὐθυωρίαν (ita lege pro εὐθυρίαν) exponit: *secundum directionem radiorum ocularium.* Notat idem εὐθυωρεῖν et κατ' εὐθεῖαν ἰέναι idem esse apud *Aristotelem*. Hoc nostro loco qui legunt, ἐς γῆν εὐθυωρίαν, haud meminere, ab auctore tunc scribi debere ἐς τὴν εὐθυωρὸν f. εὐθύωρον. Adiectiuum enim εὐθυώρειος vix reperitur, sed εὐθύωρος et εὐθυωρός. Ὄρχατος ab auctore pro serie columnarum ponitur, voce ab arborum vitiumque ordinibus desumta.

IDEM.

6) Ὅλως οὐκ ἐξήρκει ἰδεῖν] Alii: ὅλον οὐκ ἐξήρκει ἰδεῖν.

IDEM.

7) Καὶ δύο] Copula desideratur in cod. Bau. et ed. pr.

IDEM.

8) Δι-

δήμω 8) πρὸς πόλιν φιλονεικίαν, καὶ ἀμφότερα νικῶντα. ἡ μὲν γὰρ ἠπείρου μείζων 9) ἦν· ὁ δὲ πλείων ἔθνους. καὶ εἰ μὲν 10) εἰς τὴν πόλιν ἀπεῖδον, ἠπίστουν εἰ πληρώσειέν τις δῆμος αὐτὴν ἀνδρῶν. εἰ δὲ εἰς τὸν δῆμον ἐθεασάμην, ἐθαύμαζον εἰ χωρήσειέν τις αὐτὸν πόλις. τοιαύτη τις ἦν ἰσότητος τρυτάνη.

ΚΕΦΑΛ. β΄.

Ἦν δέ πως καὶ κατὰ δαίμονα ἱερομηνία 1) τοῦ μεγάλου θεοῦ, ὃν Δία μὲν Ἕλληνες, Σέραπιν 2) δὲ καλοῦσιν Αἰγύπτιοι· ἦν δὲ καὶ πυρὸς δᾳδουχία. καὶ τοῦτο μέγιστον ἐθεασάμην. ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν, καὶ ὁ ἥλιος κατέδυετο,

8) Δάμω] Cur Heidelbergensis editor praetulerit doricum δάμω, equidem non video, libris edentibus δήμω, quam dialectum iterum in sequentibus recipit. IDEM.

9) Ἠπείρου μείζων] Magnitudo huius vrbis tanta, vt, si quis veterum laudare magnam volebat vrbem, appellaret aut Ephesum, aut Alexandriam. Quod patet ex loco in *Senec.* epist. CII. *Primum* (Sermo est de humano animo) *humilem non accipit patriam: Ephesum aut Alexandriam, aut si quod est etiamnunc frequentius incolis, latius tectis solum.* BERGL.

Iosephus L. II. de B. I. c. 28 vrbis longitudinem facit XXX stadiorum, latitudinem X. *Curtius* L. IV. c. 8. ambitum LXXX stadiorum ab Alexandro, conditore, muris destinatum tradit. BODEN.

10) Καὶ εἰ μὲν] Commel. κάλλη μὲν κ. τ. λ. Idem lin. sequ. πληρώσειν, caeteris legentibus: πληρώσειεν. IDEM.

11) Τοιαύτη τις ἦν ἰσότητος τρυτάνη] Ita omnes libri. In editione

mani: oculi! victi sumus. Illud vero nouum atque incredibile mihi ante omnia visum est. Vrbis enim amplitudo cum pulchritudine, et magnitudo cum multitudine habitatorum ita certabat, vt neutra alteri cederet. Nam et illa continente maior, et haec innumerabilis erat. Porro intuenti mihi ciuitas amplior apparebat, quam vt habitatoribus compleri posset: populus autem tam numerosus videbatur, vt, aliquane vrbe contineri valeret, dubitare cogerer. Ita aequo haec inter se marte contendebant.

CAPVT II.

Forte autem eo tempore magni numinis, quem Δία Graeci, Serapin Aegyptii vocant, festi dies celebrabantur, flammaeque passim relucebant, idque non vulgari admiratione dignum animaduerti: vespera enim cum aduentasset, ac

tione Palatina reposuerant eius curatores, τοιαύτη τις ἦν. SALMASIVS.

Quod nego vehementer. Leui manu saepe tractauit codices *Salmasius* ὁ πάνυ. Illud ἦν haud repositum ex ingenio editorum, sed in codice Bauarico reperitur. Ipsa vero ἔννοια ab auctore libro VI. non minus eleganter vsurpatur de incerto animo: Τὴν ψυχὴν εἶχον ἐπὶ τρυτάνης ἐλπίδος καὶ φόβου, καὶ ἐφοβεῖτό μου τὸ ἐλπίζον, καὶ ἤλπιζε τὸ φοβούμενον. BODEN.

¹) Ἱερομηνία] Conuenit cum sacro νουμηνίας, nouilunii s. Kalendarum, initio in honorem solius Lunae, deinde omnium deorum, celebrato. *Scholiastes Homeri* ad Odyss. XX. v. 155. Τὴν νουμηνίαν πάντων τῶν θεῶν νομίζουσιν εἶναι, ταύτην γὰρ οἱ πρόγονοι τοῖς θεοῖς ἀνέθεσαν διὰ τὸ πρώτην αὐτὴν εἶναι τοῦ μηνός. Quae solemnitates quum ludis celebrarentur publicis, ἱερομηνία ad quosuis ludos festiuos saepe spectat, id quod ex Glossis probat *Kühnius* ad *Polluc.* L. I. Sect. 34. De his solemnibus vide *Meursium* in Graec. feriata V, pag. 210 seqq. IDEM.

²) Εἴρηκεν] Praeteriuit hic locus

δύετο, καὶ νὺξ ἦν ἐδαμοῦ· ἀλλὰ ἄλλος ἀνέτελλεν ἥλιος κατακερματίζων. τότε γὰρ εἶδον πόλιν ἐρίζουσαν 3) περὶ κάλλους οὐρανῷ. Ἐθεασάμην * δὲ καὶ τὸν μειλίχιον Δία, 4) καὶ τὸν Διὸς οὐράνιον νεώ. Προσευξάμενοι δὴ τῷ μεγάλῳ θεῷ, καὶ ἱκετεύσαντες στῆναι ἡμῖν ποτε τὰ δεινὰ, εἰς τὴν καταγωγὴν ἤλθομεν, ἣν ἔτυχεν ὁ Μενέλαος ἡμῖν μεμισθωμένος. οὐκ ἐώκει δὲ ἄρα ὁ θεὸς ἐπινεύειν 5) ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς, ἀλλ' ἔμενεν ἡμᾶς καὶ ἄλλο τῆς τύχης γυμνάσιον.

ΚΕΦΑΛ. γ'.

Ο γὰρ Χαιρέας πρὸ πολλῦ τῆς Λευκίππης ἐλάνθανεν ἐρῶν, καὶ διὰ τῦτο μεμήνυκε τὸ φάρμακον. ἅμα μὲν

locus plerosque Mythologorum, quorum alii Serapin pro numine peregrino habent cum *Tacito* Hist. L. IV. c. 83, 84. pro Plutone alii cum *Cupero* in Harpocr. p. 83, sequ. Noster pro Ioue habet, quod suo etiam tempore a quibusdam creditum esse Tacitus prodidit. Ecquis nescit, Plutonem ab ipsis Graecis saepius cum Ioue permutatum? IDEM.

3) Ἐρίζουσαν] Cuius argumenti plures locos, eosque simillimos, vide in Obseruationibus Carpzouianis ad Musaeum p. 114. sequ. IDEM.

4) Μειλίχιον Δία] Alexandriae templum et statuam habebat *Milichius Iupiter*, quemadmodum etiam Athenis. Vide *Plutarch.* de cohib. ira pag. 420. Tom. II. *Pausanias* Lib. I. cap. 37. et II. cap. 9. 20. *Xenophon* Cyrop. VII. pag. 45. *Suidas* v. Διάσια. Eruditam dissertationem apud nos scripsit *Gottlib. Milichius*, de Diis et Deabus veterum Milichiis. Ea appellatio Ioui, Marti, Baccho, Veneri, Latonae, Fortunae, Spei et Musis ex pristinis monumentis asserta: ille vero *Tatii* locus penitus omissus est. Nescit etiam *Milichius*, Alexandriae templum Ioui Milichio S. exti-

ac iam sol occidisset, nox tamen nondum erat, sed alius minutas quasdam in partes diuisus sol exoriebatur. Tunc vrbem illam cum coelo etiam pulchritudine contendere iudicaui. Milichium quinetiam Iouem, coelesteque illius templum vidi: cuius magnum numen cum venerati essemus, precatique, vt nostrorum tandem infortuniorum finis fieret, conductam a Menelao domum ingressi fuimus. sed precibus nostris Deus ille nequaquam annuisse visus est: aliud enim discrimen restabat, in quo fortuna nos adhuc exerceret.

CAPVT III.

Nam Chaerea Leucippen multo antea clam amabat, medicamentique indicium fecerat, simul vt se in fa-

 milia-

extitisse. Solum Atheniense fanum adduxit. Ex *Pinelli* schedis, tabulam, quae Messanae erat, *Gruterus* exhibuit, in qua mentio Iouis Milichii fit, p. CCX. Illustris hic *Tatii* locus est. Scilicet Clitophon *sacra faciebat et precabatur*, *vt suorum malorum finis fieret*. Addit autem: οὐκ ἐφάνη δὲ ἄρα ὁ θεὸς ἐπινεύειν ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς. Ἐφάνη idem, quod δοκεῖν et Latinorum *videri*. Verte: *precibus nostris deus non annuit. Propertius* II, 16, 47. *Non semper placidus — Iupiter*. Eumdem hunc Milichium *magnum Numen* bis vocat. Et ab Aegyptiis Σέραπιν dici, Achilles addit. Obseruat etiam, ἀρδυχίας eum cultum esse. Vide *Harduinum* de num. vrbium pag. 495. Quas λύχνων ἀνακαύσεις a Iudaeis descendere *Iosephus* auctor est Lib. II. contra *Apion*. p. 494. ed. *Hauercamp*. Tom. II. Ad hunc Iouem Milichium respicere *Eustathium*, sub ipso fabulae suae initio, quam Diasia describit, recte *Gilb. Gaulminus* in not. obseruat. quo simul loco *Apollonium* Acharnensem, apud *Scholiastem Aristoph.* corrigit, qui Diasia a festo Iouis μειλιχίῳ distinxerat. Aram θεῶν Μειλιχίων in genere

μὲν ἀφορμὴν οἰκειότητος αὐτῷ θηρώμενος·¹) ἅμα δὲ καὶ αὐτῷ σώζων τὴν κόρην. εἰδὼς ὖν ἀμηχανίαν τῶ τυχεῖν,²) συντίθησιν ἐπιβυλήν. λῃςῶν ὁμοτέχνων συγκροτήσας. ἅτε θαλάσσιος ὢν ἄνθρωπος, καὶ, συνθέμενος αὐτοῖς, ἃ δεῖ ποιεῖν, ἐπὶ ξενίαν³) ἡμᾶς εἰς τὴν Φάρον⁴) καλεῖ, σκηψάμενος γενεθλίων ἄγειν ἡμέραν.⁵) ὡς ὖν προήλθομεν τῶν θυρῶν, οἰωνὸς ἡμῖν γίνεται πονηρὸς, χελιδόνα κίρκος διώκων, τὴν Λευκίππην εἰς τὴν κεφαλὴν πατάσσει τῷ πτερῷ.⁶) Ταραχθεὶς ὖν ἐπὶ τύτῳ, καὶ ἀνανεύσας εἰς ὐρανόν· Ω ζεῦ, τί τῦτο, ἔφην, φαίνεις ἡμῖν τέρας; ἀλλ' εἰ τῷ ὄντι σὸς⁷) ὄρνις ὖτος, ἄλλον ἡμῖν σαφέςερον δεῖξον⁸) οἰωνόν. *Μεταςραφεὶς ὖν, ἔτυχον γὰρ παρεςὼς⁹) ἐργαςηρίῳ ζωγράφυ, γραφὴν ὁρῶ κειμένην, ἥτις ὑπῃνίττετο προσόμοιον. Πρόκνης γὰρ εἶχε φθορὰν, καὶ τὴν βίαν Τηρέως,

genere vide apud *Pausaniam* Lib. X. p. 686.

CARPZOVIUS.

⁵) Ἐπινέειν] Ita corrigenda editio prima, quae habet ἐπινεῖν.

BODEN.

¹) Αὐτῷ θηρώμενος] Lege ex libris: ἅμα μὲν ἀφορμὴν οἰκειότητος ἑαυτῷ θηρώμενος, ἅμα δὲ καὶ ἑαυτῷ σώζων τὴν κόρην.

SALMASIUS.

²) Εἰδὼς ὖν ἀμηχανίαν τῶ τυχεῖν] Sic reposuimus, quum esset in prius editis: εἰδὼς ὐ μηχανὴν τῶ τυχεῖν. Nec tamen improbius est, quod in aliis libris legi, εἰδὼς ὖν ἀμήχανον τὸ τυχεῖν.

IDEM.

³) Ἐπὶ ξενίαν] Editio Heidelb. cum cod. Bau. ἐπὶ ξενίας.

BODEN.

⁴) Φάρον] Pharos Alexandriae nunc ponte coniungitur. *Mela* L. II. c. 7. cum quo *Plinius* etiam conspirat, L. V. c. 31. Noster vero de ponte nihil habet. Mox enim dicit, in naui ad insulam Pharum ex vrbe profectum esse Chaeream cum suis hospitibus.

BERGER.

⁵) Γενεθλίων ἄγειν ἡμέραν] Ita libri meliores. Palatinus et Angli-

militaritatem nostram ea occasione arrepta insinuaret, simul vt puellam sibi ipsi seruaret. Qua cum potiri difficile admodum esse intelligeret, ad parandas insidias animum adiecit. itaque praedonibus aliquot sui similibus collectis, rerum enim maritimarum non imperitus fuerat, quid ab iis fieri velit, docet: mox natalem diem suum agere simulans, nos ad Pharum visendam inuitat. Igitur domo egressis nobis sinistrum in via omen euenit. hirundinem insequens accipiter, Leucippes caput ala percussit. Quare perturbatus, coelumque suspiciens: Quid hoc, inquam, portenti est, Iupiter, quid nobis commonstras? Quin potius, si auis haec vere tua est, aliud nobis manifestius augurium ostendis? Meque conuertens, vt forte prope pictoris officinam constiteram, collocatam animaduerti

Anglicanus γενεθλίαν ἄγειν ἡμέραν. SALMASIVS.

6) Εἰς τὴν κεφαλὴν πατάσσει τῷ πτερῷ] Alio ordine Editio et Anglicanus codex, πατάσσει τῷ πτερῷ εἰς τὴν κεφαλήν. Mox libri habent caeteri praeter Anglicanum: τί τοῦτο, ἔφην, ἡμῖν φαίνεις τέρας. IDEM.

7) Τῷ ὄντι σὸς] Commel. desiderat ὄντι σός. BODEN.

8) Δεῦξον] Malum omen veteres deprecari et abominari idque vt in melius vertatur, precari solebant. Hinc OVID. Heroid. XIII, 49.

Dî, precor, a nobis omen removete sinistrum.

De Caesare vero narrat *Suetonius* Iul. c. 59. *Prolapsus in egressu nauis, verso ad melius omine, teneo te, inquit, Africa.* Anchises apud *Virgil.* Aen. III, 263.

Dî, prohibete minas, dî, talem auertite casum.

Nonnumquam dicere solebant: *Dî meliora!* vel *Melius ominare.* IDEM.

9) Ετυχον γὰρ παρεστῶτες] Ita et Editio prior, nisi quod habeat, ἔτυχεν γάρ. Melius legatur: ἔτυχον γὰρ, παρεστὼς ἐργαστηρίῳ

ως, καὶ τῆς γλώττης τὴν τομήν. ἦν δὲ ὁλόκληρον τὸ διήγημα[10]) τοῦ δράματος, ὁ πέπλος, ὁ Τηρεύς, ἡ τράπεζα, τὸν πέπλον ἡπλωμένον εἱστήκει κρατοῦσα θεράπαινα. Φιλομήλα παρεστήκει, καὶ ἐπετίθει τῷ πέπλῳ τὸν δάκτυλον, καὶ ἐδείκνυεν τῶν ὑφασμάτων τὰς γραφάς. ἡ Πρόκνη πρὸς τὴν δεῖξιν ἐνενεύκει, καὶ δριμὺ ἔβλεπε, καὶ ὠργίζετο τῇ γραφῇ. Θρᾲξ ὁ Τηρεὺς ἐνύφαντο[11]) Φιλομήλᾳ παλαίων πάλην Ἀφροδισίαν. ἐσπάρακτο τὰς κόμας ἡ γυνή, τὸ ζῶσμα ἐλέλυτο, τὸν χιτῶνα κατέρρηκτο,[12]) ἡμίγυμνος τὸ στέρνον ἦν, τὴν δεξιὰν ἐπὶ ὀφθαλμοὺς ἤρειδεν τοῦ Τηρέως,[13]) τῇ λαιᾷ τὰ διερρωγότα τοῦ χιτῶνος ἐπὶ τοὺς μαζοὺς ἔκλειε. ἀγκάλαις εἶχε τὴν Φιλομήλαν ὁ Τηρεύς, ἕλκων πρὸς ἑαυτὸν ὡς ἐνῆν τὸ σῶμα, καὶ σφίγγων ἐν χρῷ τὴν συμπλοκήν. Ὧδε μὲν τὴν τοῦ πέπλου γραφὴν ὕφηνεν ὁ ζωγράφος. τὸ δὲ λοιπὸν τῆς εἰκόνος, αἱ γυναῖκες ἐν κανῷ τὰ λείψανα τοῦ δείπνου τῷ Τηρεῖ[14]) δεικνύουσιν, κεφαλὴν τοῦ παιδὸς[15]) καὶ χεῖρας· γελῶσι δ' ἅμα καὶ φοβοῦνται. ἀναπηδῶν[16]) ἐκ τῆς κλίνης ὁ Τηρεὺς ἐγέγραπτο· καὶ ἕλκων[17]) τὸ ξίφος ἐπὶ τὰς γυναῖκας, τὸ σκέλος ἤρειδεν * ἐπὶ τὴν τράπεζαν.

ρίῳ ζωγράφου. *Vt forte constiteram prope perguiam pictoris.* SALMASIVS.

10) Ὁλόκληρον τὸ διήγημα] In aliis ὁλόκληρον τῇ γραφῇ τὸ διήγημα. BODEN.

11) Ἐνύφαντο] Potest etiam esse ἐνυφαντός. BERGER.

Editio prima: ἐνύφανται. A verbis Θρᾲξ ὁ Τηρεὺς vsque ad συμπλοκὴν describitur pictura in peplo acu facta. Dicit *Apollodorus* L. III. p. 198. litteras in peplo fuisse contextas. BOD.

12) Ἐσπάρακτο] Quae sequuntur: τὰς κόμας ἡ γυνὴ τὸ ζῶσμα ἐλέλυτο, τὸν χιτῶνα κατέρρηκτο, desiderantur in editione Heidelbergensi, extant tamen in omnibus libris manu exaratis. IDEM.

13) Τὴν

uerti tabellam, quae Prognes infortunium, Terei violentiam, linguae abſciſſionem, integram denique fabulae totius explicationem continebat. In ea enim peplum, Tereus, menſa, ſerua explicatum peplum tenens, et Philomela, quae in eo picta erant, digito indicans, cernebantur. Progne ad indicium annuebat, torueque intuebatur, ac picturae propemodum iraſcebatur. Tereus, genere Thrax, intextus erat, cum Philomela luctam veneream luctans, quae, capillis euulſis, cingulo ſoluto, veſte diſciſſa, ſeminudum pectus oſtendebat: dextraque Tereo inuolabat in oculos, ſiniſtra vero lacerae veſtis parte mammas obtegere nitebatur. Mulierem Tereus totis ad ſe viribus trahebat, arcteque complexabatur. Atque ita quidem pepli diſpoſita erat pictura. In reliqua tabellae parte mulieres in lance Tereo coenae reliquias, pueri ſcilicet caput atque manus offerebant, ridentes identidem, et trementes. Ille autem ſtricto in eas gladio inſurgens, menſam brachio protrudere videbatur: quae nec

13) Τὴν δεξιὰν ἐπὶ ὀφθαλμοὺς ὤρεγεν τοῦ Τηρέως] Ἐπὶ abeſt ab edit. pr. In quibusdam libris additur articulus ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Interpres reddiderat: *dextraque oculis admota, Tereum vehementer incuſabat.* Monuit *Abreſchius* in Lectionibus Ariſtaeneteis p. 309. interpretem ſaltem dediſſe: *incurſabat.* Senſus videtur eſſe: *dextra Tereo inuolabat in oculos.* IDEM.

14) Τῷ Τηρεῖ] Cod. Bau. et ed. pr. articulum non agnoſcunt. IDEM.

15) Κεφαλὴν τοῦ παιδὸς] In aliis τοῦ παιδίου. SALMASIUS.

16) Ἀναπηδῶν] Ed. Commel. ἀναστάς. BODEN.

17) Εἷλκεν] Eadem εἷλκε. IDEM.

18) Τὸ

ζαν. 18) ἡ δὲ οὔτε ἕστηκεν, οὔτε πέπτωκεν· ἀλλ' ἐδείκνυε γραφὴν μέλλοντος πτώματος. 19)

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Λέγει οὖν ὁ Μενέλαος· Ἐμοὶ δοκεῖ τὴν εἰς Φάρον ὁδὸν ἐπισχεῖν. ὁρᾷς γὰρ οὐκ ἀγαθὰ δύο σύμβολα, 1) τό, τε τοῦ ὄρνιθος καθ' ἡμῶν πτερὸν, καὶ τῆς εἰκόνος τὴν ἀπειλήν· λέγουσι δὲ οἱ τῶν συμβόλων ἐξηγηταὶ 2) σκοπεῖν τοὺς μύθους τῶν εἰκόνων, ἂν ἐξιοῦσιν ἐπὶ πρᾶξιν ἡμῖν συντύχωσιν, 3) καὶ ἐξομοιοῦν τὸ ἀποβησόμενον τῷ τῆς ἱστορίας λόγῳ. ὁρᾷς οὖν, πόσων γέμει κακῶν ἡ γραφή; ἔρωτος παρανόμου, μοιχείας ἀναισχύντου, γυναικείων ἀτυχημάτων, ὅθεν ἐπισχεῖν κελεύω τὴν ἔξοδον.

ἐδόκει

18) Τὸ σκέλος ὤρεξεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν] Interpres reddiderat: *mensam brachio protrudere videbatur.* Sed idem *Abreschius* l. l. mauult *procellere mensam*, quod *Brouckhusius* explicat ad *Propertium* III, 8, 3. *Libanius* Orat. VIII. p. 225. Τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν πρὸς Γεώργιον ὤρεξε. Idem de Tereo *Ouidius* Met. VI, 661.

Thracius ingenti mensas clamore repellit.

IDEM.

19) Μέλλοντος πτώματος] In Anglicano, μέλλοντος σώματος. Perperam. SALMASIUS.

Eodem modo in codice Bauar. sed ibi correctum in margine πτώ. MODEN.

1) Ἀγαθὰ δύο σύμβολα] Cod. Bau. c. ed. pr. ἀγαθὰ ἰδὲ σύμβολα. Sed Interpres etiam legit δύο. IDEM.

2) Λέγουσι δὲ οἱ τῶν συμβόλων ἐξηγηταί] Versio: *monent autem prodigiorum interpretes.* Bene et ad sensum magis. De verbo sic foret: *dicunt autem symbolorum exegetas.* Nam erat omnino prodigium, τὸ πτερὸν ὄρνιθος καὶ τῆς εἰκόνος ἀπειλή, dicitque Menelaus, ὁρᾷς οὐκ ἀγαθὰ δύο σύμβολα. *Vates* et *augures* interpretor. Σύμβολον rei futurae quodcunque signum est,

nec stabat, nec cadebat: cadentis tamen formam referebat.

CAPVT IV.

Tum Menelaus: Mihi quidem, inquit, a profectione in Pharum abstinendum videtur. Duo enim aduersa nobis portenta, volatum accipitris, et picturae minas, cernis. Monent autem prodigiorum interpretes, vt animum attendamus ad fabulas et argumenta imaginum, si quae nobis ad negotium aliquod proficiscentibus occurrant reique nostrae euentum ex propositae fabulae argumento metiamur. Nonne obscoeni amoris, impudentis adulterii, muliebrium infortuniorum, malorum denique omnium plenam hanc picturam

Cc 5

est, neque solum de auibus, fulgure et tonitru, sed et aliis id generis διοσημείοις dicitur. Vide *Spanhem.* ad *Callim.* p. 625. Quam qui potestatem bene ac vim perspicit, ὁ ἐξηγητὴς τοῦ συμβόλου dicitur. Ἐξηγηταὶ proprie sacrorum ac religionis interpretes sunt. *Hesychius:* ἐξηγητὴς, ὁ περὶ ἱερείων καὶ διοσημείων ἐξηγούμενος. Et *Suidas* ita dictos notat, qui leges, aut iura, aut alia etiam quaeuis ignaris exponunt. Pertinet igitur ad eam artem, σκοπεῖν τοὺς μύθους τῶν εἰκόνων. Si quid ex oblata tabulae pictura similitudinem cum eo habere possit, quod suscipimus. Mali ominis erant picturae adulteria, ac differendum iter in alium diem Clitophonti ac Leucippae suadebant. Apud *Xenophont* Ephes. eleganter dicitur: ἐξηγηταὶ τῆς ὁδοῦ Lib. IV. p. 56. Et eod. lib. p. 61. ὅτι ὁ ἐξηγησάμενος τὴν πορείαν. *Suidas* putidiuscule inter ἐξηγεῖσθαι et διηγεῖσθαι distinguit. CARPZOVIVS.

3) Αἳ ἐξιοῦσιν ἐπὶ πρᾶξιν ἡμῖν συντύχωσιν] Αἳ ἐξιοῦσιν ἡμῖν ἐπὶ πρᾶξιν συντύχωσιν.

SALMASIVS.

Eodem, quo edita sunt, ordine se consequuntur in cod. Bau. et ed. prima, quae in sequen-

ἔδοκει μοι λέγειν εἰκότα, καὶ παραιτοῦμαι[4]) τὸν Χαιρέαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὁ μὲν οὖν σφόδρα ἀνιώμενος ἀπηλλάττετο, φήσας αὔριον ἐς ἡμᾶς ἀφίξεσθαι.[5])

ΚΕΦΑΛ. ε'.

Η δὲ Λευκίππη λέγει πρός με· Φιλόμυθον γάρ πως τὸ τῶν γυναικῶν γένος· Τί βούλεται τῆς εἰκόνος ὁ μῦθος; καὶ τίνες αἱ ὄρνιθες αὗται;[1]) καὶ τίνες αἱ γυναῖκες, καὶ τίς ὁ ἀναιδὴς ἐκεῖνος ἀνήρ; Κἀγὼ καταλέγειν ἄρχομαι·[2]) ἀηδὼν, καὶ χελιδὼν, καὶ ἔποψ,[3]) πάντες ἄνθρωποι, καὶ πάντες ὄρνιθες. Εποψ ὁ ἀνὴρ, αἱ δύο γυναῖκες, Φιλομήλα χελιδὼν, καὶ Πρόκνη ἀηδών.[4]) πόλις * αὐταῖς Αθῆναι. Τηρεὺς ὁ ἀνὴρ, Πρόκνη Τηρέως γυνή. βαρβάροις δὲ, ὡς ἔοικεν, οὐχ ἱκανὴ πρὸς Αφροδίτην μία γυνὴ, μάλισθ' ὅταν αὐτῷ καιρὸς δίδωσι[5]) πρὸς ὕβριν τρυφᾷν. καιρὸς οὖν γίνεται τῷ Θρακὶ τούτῳ

quentibus etiam recedit: καὶ ἐξομοιοῦντο ἀποβαινόμενοι. BODEN.

4) Παραιτοῦμαι] Quod vocabulum optime respondet nostro *Verbeten*,, vt interpres Germanicus etiam obseruauit. BERGER.

5) Ες ἡμᾶς ἀφίξεσθαι] Anglicanus cum editione, ἐφ' ἡμᾶς SALMASIVS

Ita et Bauaricus. Editio vero: ἀφίεται. BODEN.

1) Αἱ ὄρνιθες αὗται] Nunc demum intelligimus mutationem hominum in aues a pictore quoque in tabula expressam fuisse, quod, cum singulas picturae partes ante oculos nobis poneret auctor, minime erat omittendum. BERGER.

Vt Leucippe, apud *Longum* Chloe Pastor. L. I sub finem φιλόμυθος describitur: Τῆς χλόης ζητούσης μαθεῖν, ὅ, τι λέγει, διδάσκει αὐτὴν ὁ Δάφνις μυθολογῶν τὰ θρυλλούμενα. BODEN.

2) Καταλέγειν ἄρχομαι] Copiose

ram vides? Ego quidem certe profectionem iſtam in aliud tempus diſtulerim. Sane oratio haec Menelai mihi non abſurda viſa eſt. Chaeream itaque valere iuſſi: qui triſtis admodum receſſit: Cras ad me, inquiens, proficiſci vos volo.

CAPVT V.

Tunc ad me conuerſa Leucippe, fabellarum enim cupidae mulieres ſunt: Quin tu, inquit, mihi narras, quid ſibi pictura haec, auesque iſtae, et mulieres, cum viro illo impudenti, velint? Tum ego: Quos nunc, inquam, aues eſſe cernis, homines quondam fuere: ac mulieres quidem, Prognen ſcilicet ac Philomelam, illarum enim nomina haec ſunt, ſorores Athenis ortas fuiſſe, hancque in hirundinem, illam in luſciniam mutatas: virum autem, cui Tereo nomen fuit, genere Thracem, Prognesque maritum in vpupam conuerſum, tradunt. Barbarorum autem libidini, vt conſentaneum eſt, mulier vna ſatis non eſt, praeſertim cum per con-

tume-

pioſe tractat hanc fabulam *Apollodorus* Bibl. L. III. *Ouidius* Metam. L. VI. fab. 8. alii. Vide prae caeteris *Pauſaniam* de origine huius fabulae L. I. c. 41. IDEM.

3) Ἀηδὼν καὶ ἔποψ καὶ χελιδὼν] In aliis: ἀηδὼν καὶ χελιδὼν καὶ ἔποψ. SALMASIVS.

4) Πρόκνη ἀηδὼν] Permutantur perſonae a poetis et mythographis. Propius vero naturam rei attingunt, qui cum Euſtathio et Tzeze Prognen in luſciniam, Philomelam in hirundinem conuerſam fuiſſe ſtatuant. Nam hirundinis cantus minus flexibilis magis arguit linguam Philomelae praeciſam, luſciniae vero modulatio ἴτυ, ἴτυ, filium deplorare videtur, ſicut vpupa videtur pronunciare verba πῦ, πῦ ἄρα εἰσὶν; quaſi Prognen cum ſorore velit exquirere. BODEN.

5) Ὅταν αὐτῷ καιρὸς δίδωσι] In aliis: αὐτῷ καιρὸς διδῷ. SALMASIVS.

6) Ἀνα-

τῷ χρήσασθαι τῇ Φύσει, Πρόκνης ἡ Φιλοστοργία. πέμπει γὰρ ἐπὶ τὴν ἀδελφὴν τὸν ἄνδρα τὸν Τηρέα. ὁ δὲ ἀπήει μὲν ἔτι Πρόκνης ἀνήρ· ἀναστρέφει δὲ Φιλομήλας[6]) ἐραστὴς, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν ἄλλην αὐτῷ ποιεῖται τὴν Φιλομήλαν Πρόκνην. τὴν γλῶτταν τῆς Φιλομήλας φοβεῖται, καὶ ἕδνα τῶν γάμων αὐτῇ δίδωσι μηκέτι λαλεῖν, καὶ κείρει τῆς Φωνῆς τὸ ἄνθος.[7]) ἀλλὰ πλέον ὤνησεν οὐδέν. ἡ γὰρ Φιλομήλας τέχνη σιωπῶσαν εὕρηκε Φωνήν.[8]) ὑφαίνει γὰρ πέπλον ἄγγελον,[9]) καὶ τὸ δρᾶμα πλέκει ταῖς κρόκαις, καὶ μιμεῖται τὴν γλῶτταν ἡ χεὶρ, καὶ Πρόκνης[10]) τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ τῶν ὤτων μηνύει,

6) Ἀναστρέφει δὲ Φιλομήλας] Verba, quae sequuntur, ἐραστὴς, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν ἄλλην αὐτῷ ποιεῖται τὴν Φιλομήλαν, in editione Heidelbergensi non reperiuntur. Quam editionem quum sequeretur Interpres Germanus, factum est, vt, mutilato loco medicinam adlaturus, sequens Πρόκνην, quod sensum pariebat nullum, iubente orationis serie, mutaret in ἀνήρ. Sed praeter codices interpres etiam Latinus habet, vt edidimus. BODEN.

7) Κείρει τῆς Φωνῆς τὸ ἄνθος] Vsus vocabuli huius audacissimus est. Dicitur alias quidem Χρυσῆς ἄνθος, πυρὸς ἄνθος, at locos, in quibus lingua vocetur Φωνῆς ἄνθος, aut nullos, aut certe rarissimos, etiam graece eruditissimus deprehenderit. Multa de vocabuli huius vsu et metaphora habent *Klotzius* ad Tyrtaeum p. 68. et *Salmasius* in Exercitatt. Plin. pag. 759. seqq. BERGER.

Equidem cogitabam de emendando hoc loco, repositurus θάρσος pro ἄνθος, quod alii dicunt, Philomelam mira audacia obloquutam restitisse adultero, eaque de caussa a Tereo linguam praetruncatam, vt neque eius minas audiret amplius, neque proditio esset facinoris metuenda. Sed libri constanter retinent τὸ ἄνθος. Videtur igitur auctor exprimere voluisse, non

tumeliam explendae cupiditatis oblata sit occasio. Prognes igitur erga sororem pietas homini barbaro opportunitatem attulit, qua naturam suam secutus, in omni intemperantia sese effunderet. Haec enim virum ad visendam sororem misit: qui, cum Prognes maritus abiisset, Philomelae amator est reuersus, eamque sibi inter redeundum alteram Prognen fecit. Quod cum resciri nollet, hanc violati pudoris mercedem persoluit. linguam enim puellae amputauit. quanquam nihilo plus effecit. mutum enim indicem Philomela excogitauit, remque omnem, sicuti gesta fuerat, in peplo filis intexuit: manuque linguam imitante, quae passa esset, quando auribus immittere non poterat, ob oculos Prognes ope radii

non nisi cuspide seu extremo linguae pellicem esse mutilatam. Ἄνθος enim, quod ab ἄνω θεῖν descendit, denotat omne, quidquid in summo elucescit, atque emicat, omne extremum. Audi vero *Ouidium* Met. VI, 555 seqq. facinus describentem ita, vt summa linguae pars modo videatur praecisa:

Ille indignanti et nomen patris vsque vocanti
Luctantique loqui compressam forcipe linguam
Abstulit ense fero. radix micat vltima linguae.
Ipsa iacet, terraeque tremens immurmurat atrae.
Vtque salire solet mutilatae cauda colubrae,
Palpitat et moriens dominae vestigia quaerit.

BODEN.

8) Σιωπῶσαν εὕρηκε φωνὴν] Imitatus fuisse videtur Simonidem, qui dixit, ζωγραφίαν εἶναι ποίησιν σιωπῶσαν καὶ σιγῶσαν, ποίησιν δὲ ζωγραφίαν λαλοῦσαν καὶ φθεγγομένην. *Victor*. c. 24. l. 22.

BERGER.

Similiter *Aristaenetus* L. I. ep. 26. Ἀντὶ χρωμάτων καὶ γλώττης χειρὶ πολυσχήμῳ καὶ ποικίλοις ἤθεσι κεχρημένη.

BODEN

9) Ὑφαίνει γὰρ πέπλον ἄγγελον] Sic correximus ex libris, quum in editis male esset, ὑφαίνει γὰρ πέπλον ἄλλον. Sic tamen etiam habet Anglicanus liber.

SALMASIVS.

10) Πρό-

νύει, καὶ πρὸς αὐτὴν, ἃ πέπονθε, τῇ κερκίδι λαλεῖ. ἡ Πρόκνη τὴν βίαν ἀκούει παρὰ τοῦ πέπλου, καὶ ἀμύνασθαι καθ' ὑπερβολὴν ζητεῖ τὸν ἄνδρα. ὀργαὶ δὲ δύο, καὶ δύο γυναῖκες [11]) εἰς ἓν πνέουσαι, καὶ ὕβρει κεράσασαι τὴν ζηλοτυπίαν * δεῖπνον ἐπινοοῦσι τῶν γάμων ἀτυχέστερον. τὸ δὲ δεῖπνον ἦν ὁ παῖς Τηρέως, οὗ μήτηρ μὲν ἦν πρὸ τῆς ὀργῆς ἡ Πρόκνη. τότε δὲ [12]) τῶν ὠδίνων ἐπελέληστο· οὕτως αἱ τῆς ζηλοτυπίας [13]) ὠδῖνες νικῶσι καὶ τὴν γαστέρα. μόνον γὰρ ὁρῶσαι γυναῖκες, ἀνιάσαι τὸν τὴν εὐνὴν λελυπηκότα, κἂν πάσχωσιν, [14]) ἐν οἷς ποιοῦσιν, οὐχ ἧττον κακὸν [15]) τὴν τοῦ πάσχειν [16]) λογίζονται συμφορὰν τῇ τοῦ ποιεῖν ἡδονῇ. ἐδείπνησεν ὁ Τηρεὺς δεῖπνον Ἐριννύων.[17]) αἱ δὲ ἐν κανῷ τὰ λείψανα τοῦ παιδίου παρέφερον, γελῶσαι φόβῳ.[18]) ὁ Τηρεὺς ὁρᾷ τὰ λείψανα τοῦ παιδίου [19]) καὶ πενθεῖ τὴν τροφὴν, καὶ ἐγνώρισε ὢν τοῦ δείπνου πατήρ· γνωρίσας, μαίνεται, καὶ σπᾶται τὸ ξίφος, [20]) καὶ ἐπὶ

τὰς

10) Πρόκνης] Editio prima cum cod. Bau. Πρόκνη. Emenda Πρόκνη, nisi editum praetuleris. BODEN.

11) Ὀργαὶ δὲ δύο καὶ δύο γυναῖκες] Editio prima: ὀργαὶ δὲ δύο γυναῖκες. Nisi vitio typographi omissa sunt δύο καὶ, legerim: ὀργαὶ δὲ δύο γυναῖκες εἰς ἓν πνέουσαι κ. τ. λ. IDEM.

12) Τότε δὲ] Cod. Bau. c. ed. pr. τὸ δὲ. IDEM.

13) Ζηλοτυπίας] *Seneca* in Herc. Oetaeo:

O quam cruentus feminas stimulat dolor
Cum patuit una pellici et nuptae domus!
Scylla et Charybdis sicula contorquens freta
Minus est timenda, nulla non melior fera est.

Et *Ouidius* A. A. L. II. 381.

Coniugis admissum, violataque iura maritae
Barbara per natos Phasias vlta suos.
Altera dira parens (haec est, quam cernis, hirundo)
Ad-

radii textorii potuit. Progne vim forori illatam ex pepli pictura cognouit: poenamque opinione omni maiorem de viro fumere aggreffa eft. Cumque ira duplici mulieres duae arderent, confpiratione facta, obtrectationeque contumeliae coniuncta, coenam Philomelae nuptiis longe deteftabiliorem fecerunt. Filium enim patri appofuerunt, cuius ante iram Progne mater fuerat. fed tunc partus moleftiam obliuioni tradiderat: ita obtrectationis furor vteri doloribus longe potentior eft. Quanquam autem hoc illis moleftum erat: tamen cum eum, qui maritalis tori leges violauerat, vlcifci fe viderent, huiusmodi moleftiam cum vindictae voluptate compenfant. Poftea quam Tereus furiali menfae accumbens epulatus eft, mulieres in lance nati reliquias ridentes pariter ac trepidantes protulerunt. Ex quibus natum a fe abfumptum intelligens, lugebat cibum feque coenae genitorem agnouit. Quo facto cognito furore percitus, educto gladio

Adfpice, fignatum fanguine pectus habet.

IDEM.

14) Κᾆν πάσχωσιν] Lege: κᾆν πάσχωσι. SALMASIVS.

15) Κακὸν] Ed. Commel. κακῶν. Cod. Bau. κάκῶς.

BODEN.

16) Τῦ πάσχοιν] Commel. τῦ πάσχοντας. IDEM.

17) Ἐρινύων] Commode ita vocatur coena Terei, quoniam parata erat a feminis, quarum mentes a furiis erant exagitatae. BERGER.

18) Γελῶσαι φόβον] Cod. Bau. c. ed. pr. γελῶσαι φόβῳ.

BODEN.

19) Ὁρᾷ τὰ λείψανα τῦ παιδὸς] In Anglicano τὰ λείψανα τῶν κακῶν. Atque ita Editio Palatina. Vt liqueat, fic habuiffe quoque codicem, ex quo adornata eft. SALMASIVS.

20) Καὶ σπάσας τὸ ξίφος καὶ ἐπὶ τὰς γυναῖκας τρέχει] Ita meliores libri. In Anglicano καὶ σπάσας τὸ ξίφος ἐπὶ τὰς γυναῖκας τρέχει. Sic etiam legit interpres cum hac verfione: *educto gladio in utram-*

τὰς γυναῖκας τρέχει. ἃς δέχεται ὁ ἀὴρ, καὶ ὁ Τηρεὺς αὐταῖς συναναβαίνει, καὶ ὄρνις γίνεται, καὶ τηροῦσι ἔτι τοῦ πάθους τὴν εἰκόνα. φεύγει μὲν ἀηδὼν, διώκει δὲ ὁ Τηρεύς·21) οὕτως ἐφύλαξε τὸ μῖσος καὶ μέχρι τῶν πτερῶν.

ΚΕΦΑΛ. ϛ'.

Τότε μὲν οὖν οὕτως ἐξεφύγομεν τὴν ἐπιβουλήν. ἐπεδήσαμεν δὲ οὐδὲν ἢ μίαν ἡμέραν. τῇ γὰρ ὑστεραίᾳ παρῆν ἕωθεν ὁ Χαιρέας· καὶ ἡμεῖς αἰδεσθέντες ἀντιλέγειν οὐκ εἴχομεν·1) ἐπιβάντες οὖν * σκάφους, ἤλθομεν εἰς τὴν Φάρον. ὁ δὲ Μενέλαος ἔμεινεν αὐτοῦ, φήσας οὐχ ὑγιῶς ἔχειν. Πρῶτον μὲν οὖν ἡμᾶς ὁ Χαιρέας ἐπὶ τὸν πύργον ἄγει, καὶ δείκνυσι τὴν κατασκευὴν κάτωθεν θαυμασίαν τινὰ καὶ παράλογον. ὄρος ἦν ἐν μέσῃ τῇ θαλάσσῃ κείμενον, ψαῦον αὐτῶν τῶν νεφῶν. ὑπέῤῥει δὲ ὕδωρ 2) κάτωθεν αὐτοῦ τοῦ ποιήματος, τὸ δὲ ἐπὶ θαλάσσης εἱστήκει κρεμάμενον. ἐς δὲ τὴν τοῦ ὄρους ἀκρόπολιν ὁ τῶν νεῶν κυβερνήτης ἀνέτελλεν 3) ἄλλος. μετὰ δὲ

ταῦτα

vtramque irruit. Nec aliter Editio Palátina, nisi quod σπάσας habuit pro σπάσας vitio typographico.

SALMASIVS.

21) Διώκει δὲ ὁ Τηρεὺς] Pro quo accuratius: ἔποψ.

BERGER.

1) Ο Χαιρέας — — εἴχομεν] Omissa sunt in editione prima.

BODEN.

2) Ὑπέῤῥει δὲ ὕδωρ] Editio prima illud δὲ non agnoscit.

IDEM.

3) Ἀνέτελλεν] Potest respicere siue ad Castorem et Pollucem, siue ad sidera in vniuersum, de quibus constat, gubernatoris loco esse nauigantibus. Cum his igitur comparat ignem e turris fastigio lucentem.

BERGER.

Κυβερ-

dio in vtranque irruit. At illas in aues repente mutatas aer suscepit: quibus cum Tereus quoque mutatus in volucrem sublatus est. Affectus autem illius imaginem etiamnum omnes seruant. Luscinia enim fugit adhuc, vpupa vero insequitur, vt post mutationem odium quoque seruatum videatur.

CAPVT VI.

Atque hoc quidem pacto tunc insidias vitauimus, nihil quicquam lucrati, praeterquam vnum diem. Affuit enim postridie mane Chaerea. Nosque verecundia permoti recusare amplius ausi non sumus. Quam obrem conscensa naui ad Pharum deuenimus, vno excepto Menelao, qui cum se non admodum ex sententia valere diceret, domi remansit. Chaerea igitur nos primum in turrim duxit: substructionemque imam, miram illam quidem, et quodammodo incredibilem ostendit, Mons erat medio in mari situs, nebulas pene contingens: cuius sub radicibus aqua conspiciebatur, ita vt suspensae mari imminere viderentur. In turri, summo in monte, aedificata ignis elucet, quae quasi gubernator alius naui-

Κυβερνήτης ἀντιλάμπει ἄλλος] Interpres: *Ignis elucet, qui, quasi gubernator alius, nauigantes cursu dirigat.* Nihil de igne Tatius. Simpliciter dicit, summo in monte turrim aedificatam, id est, ipsum φάρον, qui gubernatoris alterius vice naues in portum dirigat et deducat. Vnicuique naui suus gubernator est. At hic φάρος alter gubernator nauium. De πύργῳ tamen, qui ex illa turri eleuabatur ad dirigendas naues, videri posset intellexisse, ἐς δὲ τὴν τῷ ὄρει ἀκρόπολιν ὁ τῶν νεῶν κυβερνήτης ἀντιλάμπει ἄλλος. Appellat ὄρος petram ipsam siue scopulum, in quo turris aedificata. Straboni dicitur πέτρα περίκλυστος, lib. XVI. Diodoro in Epigrammate Graeco ἀναδέτην vocatur

ταῦτα ἡγεῖτο ἡμῖν 4) ἐπὶ τὴν οἰκίαν. ἦν δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῆς νήσου κειμένη ἐπ' αὐτῇ 5) τῇ θαλάσσῃ.

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Ἑσπέρας οὖν γενομένης, ὑπεξέρχεται 1) μὲν ὁ Χαιρέας, πρόφασιν ποιησάμενος τὴν γαστέρα. μετὰ μικρὸν δὲ βοή τις ἐξαίφνης περὶ τὰς θύρας ἦν, καὶ εὐθὺς εἰστρέχουσιν ἄνθρωποι μεγάλοι καὶ πολλοὶ, μαχαίρας ἐσπασμένοι, καὶ ἐπὶ τὴν κόρην πάντες ὥρμησαν. ἐγὼ δὲ ὡς εἶδόν μου φερομένην τὴν φιλτάτην, 2) οὐκ ἐνεγκὼν, ἵεμαι διὰ τῶν ξιφῶν· καί με παίει τις κατὰ τοῦ μηροῦ μαχαίρᾳ, καὶ ὤκλασα. 3) καὶ ἐγὼ μὲν ἤδη πεσὼν, ἐῤῥεόμην αἵματι· οἱ δὲ ἐνθέμενοι τῷ σκάφει τὴν κόρην, ἔφευγον. Θορύβου δὲ καὶ βοῆς, * οἷα ἐπὶ λῃστείᾳ γενομένης, ὁ στρατηγὸς τῆς νήσου παρῆν. ἦν δέ μοι γνώριμος ἐκ τοῦ στρατοπέδου γενόμενος. δεικνύω 4) δὴ τὸ τραῦμα, καὶ δέομαι διῶξαι τοὺς λῃστάς. ὥρμει δὲ πολλὰ πλοῖα ἐν τῇ πόλει. τούτων ἑνὶ ἐπιβὰς ὁ στρατηγὸς, ἐδίωκεν ἅμα τῇ παρούσῃ φρουρᾷ. κἀγὼ δὲ συνανέβην φοράδην κομισθείς.

catur χειρὰς εἰναλίη. Hesychio, ἀκρωτήριον. At ἀκρόπολις in illo monte condita ipse πύργος est, siue turris, cui nomen φάρος, vt et ipsi insulae. Ab illa turri fax extollebatur, quae ἄλλου κυβερνήτου nomine Achilli nostro indigetatur. Hodie in Idiomate nostro *Pharum* dicimus ipsum πύργον. Diodorus de hoc pharo, qui turris erat,

Πύργος ὁ δ' εἰναλίης ἐπὶ χειράδος
ἵδρυται νήσῳ,
Ταὐτὸν ἔχων ὄνομα σύμβολον,
εἶμι φάρος.

Reperio apud Hesychium, φαρέων

nauigantes noctu dirigat. Haec cum vidissemus, in domum, quae in extrema insulae parte ad mare posita erat, introducti fuimus.

CAPVT VII.

Vix aduesperauerat, cum Chaerea ventrem purgare sibi opus esse causatus exiuit. Atque haud ita multo post, clamor quidam improuisus ante fores auditus est, repenteque viri multi, ac magni districtis gladiis irrumpentes, in puellam vna omnes impetum fecerunt. Ipse autem Leucippen meam abduci videns, animoque iniquissimo id ferens, medios in gladios me conieci, atque in femore vulnus accepi graue adeo, vt curuato poplite conciderim, sanguine totus conspersus, illique interea puella nauiculae imposita impune abierint. Caeterum clamore, concursuque facto, vt in piratarum aduentu fieri consueuit, insulae praefectus accurrit. Erat is mihi, quod ipso imperatore stipendia meruissem, non ignotus. Ostendi itaque vulnus, praedonesque vt insequeretur, obtestatus sum. Ille nauigium ex iis, quae multa in ciuitatis portu stationem habebant, conscendens, cum ea, quae tum forte aderat, manu, fugientes insecutus est. Quin ipse

 quoque,

ρύειν, λαμπρύνειν, et φαιδρῦναι, λαμπρυνθῆναι. SALMASIVS.

4) Ηγεῖτο ἡμῖν] Edit. Commel. ἡγεῖτο ἡμᾶς. BODEN.

5) Επ' αὐτῇ] Mallem ἐπ' αὐτῆς. IDEM.

1) Υπεξέρχεται] Edit. pr. vitiose ὑπερξέρχεται. IDEM.

2) Ως οἶδεν μου φερομένην τὴν φιλτάτην] Lege φερομένην μου τὴν φιλτάτην. SALMASIVS.

3) Ωκλασα] Edit. Commel. ὤκλασεν. BODEN.

4) Λευκίππη] Ita libri secundae editio-

θείς.[5]) Ὡς δὲ εἶδον οἱ λῃσαὶ προσιοῦσαν ἤδη τὴν ναῦν εἰς ναυμαχίαν, ἱςᾶσιν ἐπὶ τοῦ καταςρώματος [6]) ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένην τὴν κόρην· καί τις αὐτῶν μεγάλῃ τῇ φωνῇ· Ἰδοὺ τὸ ἆθλον ὑμῶν, εἰπὼν, ἀποτέμνει αὐτῆς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ὠθεῖ κατὰ τῆς θαλάσσης· ἐγὼ δὲ ὡς εἶδον, ἀνέκραγον, οἰμώξας,[7]) καὶ ὥρμησα ἐμαυτὸν ἐπαφῆναι. ὡς δ' οἱ παρόντες κατέχον, ἐδεόμην ἐπισχεῖν τε τὴν ναῦν, καί τινας ἅλλεσθαι [8]) κατὰ τῆς θαλάττης, εἴ πως καὶ πρὸς ταφὴν λάβοιμι τῆς κόρης τὸ σῶμα. καὶ ὁ ςρατηγὸς πείθεται, καὶ ἵςησι τὴν ναῦν· καὶ δύο τῶν ναυτῶν ἀκοντίζουσιν ἑαυτοὺς ἔξω τῆς νεὼς, καὶ ἁρπάσαντες τὸ σῶμα ἀναφέρουσιν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ λῃσαὶ μᾶλλον ἐῤῥωμενέςερον ἤλαυνον.[9]) ὡς δὲ ἦμεν πάλιν πλησίον, ὁρῶσιν οἱ λῃσαὶ ναῦν ἑτέραν, καὶ γνωρίσαντες, ἐκάλουν πρὸς βοήθειαν. Πορφυρεῖς [10]) δὲ ἦσαν πειρατικοί. ἰδὼν δὲ ὁ ςρατηγὸς δύο ναῦς ἤδη γενομένας,

editionis. In prima fuit δείκνυμι.

SALMASIVS.

5) Κἀγὼ δὲ συνανέβαιν φοράδην κομισθεὶς] Vide eamdem ςῆσιν supra L. I. c. 13. n. 4. Quae interpres de obligato vulnere habet, de suis attulit.

BODEN.

6) Καταςρώματος] Reddit interpres: *in prora*. Sunt catastromata tabulae, quibus consternebatur nauis ac contegebatur, vt in hoc veluti tecto stare propugnatores inque hostem tela mittere possent, secundum *Schefferum* de milit. nau. L. II. c. 5. Erat igitur cum Petronio per *constratum* nauis, germanice *Verdeck*, exponendum. Putasne vero, hoc interpreti fuisse ignotum? Noluit hic vitium committere contra rem nauticam, non ignorans ex Thucydide L. I. et eius interprete, a Scheffero laudato, piraticis nauibus talia catastromata non fuisse,

quoque, ita vt eram, obligato vulnere in nauem deferri me iussi. Piratae simul atque nos appropinquantes iam, ac ad pugnandum paratos conspexere, puellam, manibus ad tergum reuinctis, in prora statuerunt. vnusque ex eis magna voce clamans: En praemia, quae petitis; miserae illi caput abscidit: eoque in naui occultato, cadaueris reliquum in mare deiecit. Quod conspicatus ipse, neque lachrymis, neque clamori peperci; imo post illud in mare praecipitem me dare volui. Verum cum me, qui aderant, continuissent, remos vt inhiberent, eorumque aliquis in mare desiliret, rogaui, si quo pacto puellae corpus humandum recipere possent. atque praefectus paruit, nauemque statuit. Tum vero nautarum duo e naue delapsi, collectum retulerunt cadauer. Piratae interea validius multo fugae incumbebant: quibus cum rursum appropinquauissemus, aliam illi ratem conspicati, agnitisque, qui ea vehebantur, erant autem purpurae collectores piraticam facientes, ab iis auxilium implorarunt. Quam ob rem praefectus duas iam naues con-

fuisse, qualia reliquis. Piratae enim in carina sedebant, ne conspicerentur, pugnantesque e prora vel puppi tela mittebant. Quamquam his locis tabulae etiam erant constratae, e quibus pugnarent, proprie tamen non dicebantur catastromata. Ergo interpres recte interpretatur pro structura nauium piraticarum: in prora statuerunt. IDEM.

7) Οἰμώξεις] Deest in Cod. Bau. et ed. Commel. IDEM.

8) Καί τινας ὠλίσθη] In aliis ὠλίσθη. SALMASIVS.

9) Ηλαυνον] Editio prima: ἤλαυνον. BODEN.

10) Πορφυρεῖς δὲ ἦσαν πειρατικοί] In Angl. πόρφυρεις δὲ ἦσαν, corrupte. Quod videtur esse ex Idiomate Graec. barbarae, Πορφυρεῖς, qui et πορφυρευταὶ et κογχυλευταί. Sunt

μένας, ἐφοβήθη, καὶ πρύμναν ἐκρούσατο.[11] καὶ γὰρ οἱ πειραταὶ τοῦ φυγεῖν [12] ἀποτρεπόμενοι προὐκαλοῦνθ᾽ ὡς εἰς μάχην.[13] ἐπεὶ δὲ ἀνεστρέψαμεν εἰς γῆν, ἀποβὰς τοῦ σκάφους, καὶ τῷ σώματι περιχυθεὶς, ἔκλαιον·[14] Νῦν μοι Λευκίππη τέθνηκας ἀληθῶς θάνατον διπλοῦν, γῇ καὶ θαλάττῃ διαιρούμενον. τὸ μὲν γὰρ λείψανον ἔχω σου τοῦ σώματος· ἀπολώλεκα δέ σε. οὐκ ἴση τῆς θαλάττης πρὸς τὴν γῆν ἡ νομή. μικρόν μοί σου μέρος καταλέλειπται ἐν ὄψει τοῦ μείζονος· αὐτὴ δὲ ὀλίγῳ τὸ πᾶν σου

Sunt piscatores purpurarum ad tincturam, latine *Murileguli.* Ita enim in codice Theodosiano vocantur. Glossae Philoxenii *Murilegulorum*, τῶν κογχυλευτῶν, *Murilegulus*, κογχυλευτὴς, pro *muricilegulus*.

SALMASIVS.

11) Πρύμναν ἐκρούσατο] Πρύμναν κρούσασθαι non est *puppim conuertere*, vt hic vertit interpres, sed *in puppim conuerso nauigio retro cedere*, adeo vt, qui, prora in anteriore procedente, nauem remigio propellebant, eamdem retro agant, et, prora semper obuersa, mutata remigandi ratione, ad puppim cursum impellant. Vt homo, qui retro cedit, conuersa ad anteriora facie, εἰς πυγὴν φυγεῖν dicitur, ita naues εἰς πρύμναν ὑποχωρεῖν. Quod et πρύμναν κρούσασθαι dicebant. Latini *retro nauem inhibere* et, *remos inhibere*, cum remigio repelleretur ad puppim et incitaretur retro cursus nauis. Pessime omnium, quid esset πρύμναν κρούσασθαι, intellexit vltimus Horatii Criticus, ad illa, *puppes sinistrorsum citae.* Quem locum nec recte interpretatus est.

IDEM.

Recte interpretatus est *Salmasius*. Copiosius hac de re disputat *Scheffer* de Milit. nau. L. III. c. 4. simul docens, consueuisse tum remiges mutare sedilia, h. e. vertere se et frontem illuc dirigere, quo ante tergum.

BERGER.

Legitur in libris etiam πρύμνην ἐκρούετο. Melius interprete sensum quidem exhausit Salmasius. Sed in eo errat, quod statuit,

uenisse videns, extimuit, remisque inhibere iussit: quandoquidem illi fuga repressa iam nos ad pugnam prouocabant. Postea quam ad littus reuersi, et e nauigio egressi sumus, ego mortuae truncum amplexus, ita misere lamentari coepi: Nunc quidem certe mihi vnam atque alteram Leucippe mortem obiisti, terra scilicet atque mari diuisam: quanquam enim hasce corporis tui reliquias habeo, te tamen amisi: neque enim, quae tui pars terrae tradita est, ei par est, quam retinuit mare: nam minor tui pars sub maioris imagi-

statuit, κρούσασθαι πρύμναν Latinis esse *remos inhibere.* Deceptus est *Iosephi Scaligeri* nota in Sphaeram barbaricam M. Manilii, p. m. 386. *Quod Graecis est* πρύμναν κρούσασθαι, *Latinis — remos inhibere: quod fit, quando nautae mutato situ in puppim nauem auersam impellunt, non, vt antea, in proram.* Hoc Latini dicunt *remis* inhibere. Aliud vero est inhibere *remos*, nimirum, *quiescere, vltra non progredi, subsistere*, graecis ἐπέχειν. Remis inhibere, seu πρύμναν κρούσασθαι solebant, pugnam detrectantes, aut fugam ex praelio molientes, qui semper proram obuersam habebant hosti, ne puppibus, quasi tergis, victor inhaerere possit. Vide de vera huius εἰρεσίας notione *I. F. Gronouii* Obseruat. L. IV. cap. 26. nec minus *Graeuium* in Cicer. epist. ad Famil. L. IIX. ep. 13. In praecedentibus etiam hoc ipso capite minus accurate interpres dederat, *rogaui, vt nauem inhiberent,* ἐδεόμην ἐπισχεῖν τὴν ναῦν. Scribe, *rogaui, vt remos inhiberent.* Paullo post ἵστησι τὴν ναῦν, redditur *remiges inhibere iussit*, quod itidem, vt plura alia, non satis est latine, sed *nauem statuit.* BODEN.

12) Φυγῆς ἀποτρεπόμενοι] Sic Editiones. Cod. Bauar. φεύγειν ἀποτρεπόμενοι. Quidam: ἀποτρωπώμενοι. IDEM.

13) Προυκαλοῦνθ' ἡμᾶς εἰς μάχην] In aliis, προεκαλοῦντο εἰς μάχην. Atque ita exemplaria secundae Editionis. SALMASIVS.

14) Εκλαιον] Cod. B. ἔκλαιον. BODEN.

15) Νῦν

σου κρατεῖ.[15]) ἀλλ' ἐπεί μοι τῶν ἐν τῷ προσώπῳ φιλημάτων ἐφθόνησεν ἡ τύχη, φέρε σου καταφιλήσω[16]) τὴν σφαγήν.

ΚΕΦΑΛ. η'.

Ταῦτα θρηνήσας[1]) καὶ θάψας τὸ σῶμα, πάλιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἔρχομαι, καὶ θεραπευθὴς ἄκων τὸ τραῦμα, τοῦ Μενελάου με παρηγοροῦντος, διεκαρτέρησα ζῶν. Καὶ ἤδη μοι γεγόνασι[2]) μῆνες ἕξ, καὶ τὸ πολὺ τοῦ πένθους *ἤρχετο μαραίνεσθαι. χρόνος γὰρ λύπης φάρμακον,[3]) καὶ πεπαίνει τῆς ψυχῆς τὰ ἕλκη. μεσὸς γὰρ ἥλιος

[15]) Νῦν μοι Λευκίππη — κρατεῖ] Hunc locum ego ita verto: *Iam mihi bis, Leucippe, mortua es, terra quippe ac mari lacerata. Reliquias quidem ego quasdam corporis tui habeo,* TE *autem perdidi. Ah! non aequalem diuisionem inter partem, quam terra habet, et inter eam, quam mare! Relicta mihi est parua pars tui, cum maiorem partem conspicio. nam mare, quod paruam tui partem habet (maiorem, immo) te totam retinet.* Obserua, ingenio Clitophontem abundare, atque in summo quidem dolore. Quod veritatis similitudinem mentitur. Θνήσκειν θάνατον, *Lamb. Bos*, et quis non? inculcauit, esse *mori*, absque emphasi, quam linguae graecae rudiores praetendunt. Moriebatur autem Leucippe θάνατον διπλοῦν. Nam, miro Menelai ac Satyri artificio, piratis et Clitophonti mactari olim visa erat, lib. III. p. 191. Confer ad h. l. quae lib. VII. pag. 423. de noua Leucippes morte denuo occurrunt. Sic dixerat Clitophon supra de morte Charicleis, lib. I. pag. 47. Καί μοι τέθνηκας θάνατον διπλοῦν, ψυχῇ καὶ σώματι. Verba: μικρόν μοι σ. μ. κ. ἐν ὄψει τ. μ. transtuli: *relicta mihi est* p. p. t. *cum maiorem* p. *conspicio.* Absque sensu Latinus interpres dedit: *nam minor tui pars in maioris ima-*

ne mihi relicta est, contra vero sub minoris, integram te manere possidet. Sed quoniam os mihi tuum suauiari fortuna eripuit, quod certe licet, iugulum exosculabor.

CAPVT VIII.

Haec mecum questus, cadauer sepulturae mandaui, deinde Alexandriam reuersus sum: vbi curatione vulneri licet inuite adhibita, summo in cruciatu, Menelao me consolante, vitam egi. Tandem transactis mihi mensibus sex, doloris magnitudo diminui coepit. Moeroris enim medicina tempus est, animique vulnera emollit. Sol quippe hilarita-

imagine relicta est. Sic fit, quum sola verba sequeris. Ἐν ὄψει, *in imagine.* Quemadmodum Vulgatae versionis auctor vertit ἐν προσώπῳ. I. X. *in facie* I. C. 2 Cor. IV, 6. Transfer hunc locum simpliciter: *vt Deum agnoscamus* PER *Christum*, i. e. *dum Dominum Christum* cognoscimus. (Conf. Christus ipse O. M. penes *Ioannem* VI, 65—68) Hoc *Tatii* loco: *minor pars relicta est* PER *maiorem*, h. e. dum maiorem illam contemplor. Παίζει Clitophon cum *maiore* et *minore* parte. De voce ὄψις eiusque significatione varia eleganter differit et copiose *Horreus* obs. crit. ad *Thucyd.* c. 9. p. 464 seq. Caeterum hominem ab antiquis in caput et reliquum corpus diuidi ad *Palaeph.* iam dixi, pag. 27.

CARPZOVIVS.

16) Φέρε σε καταφιλήσω] Edit. pr. Φέρειν σε καταφίλημα. Et supra pro ὀλίγῳ c. Cod. Bau. ἐν ὀλίγῳ. BODEN.

1) Θρηνήσας] Ita Anglicanus cum editione Palatina. Alii καταθρηνήσας. SALMASIVS.

2) Γεγόνασι] Anglicanus cum editione: γεγόνασι μῆνες ἕξ. IDEM.

3) Χρόνος γὰρ λύπης φάρμακον] *Stobaeus* ex Euripidis Alexandra Serm. 113.

— — κάμπτει τῷ χρόνῳ λύπας χρεών.

Pro-

ἥλιος ἡδονῆς· καὶ τὸ λυπῆσαν πρὸς ὀλίγον κἂν ᾖ καθ' ὑπερβολὴν ἀναζεῖ μὲν ἐφ' ὅσον ἡ ψυχὴ καίεται, τῇ δὲ τῆς ἡμέρας ψυχαγωγίᾳ νικώμενον καταψύχεται. Καί μου τὶς κατόπιν βαδίζοντος ἐν ἀγορᾷ τῆς χειρὸς ἄφνω λαβόμενος ἐπιστρέφει,4) καὶ οὐδὲν εἰπὼν, προσπτυξάμενός με πολλὰ κατεφίλει. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ᾔδειν ὅς τις ἦν, ἀλλ' εἱστήκειν ἐκπεπληγμένος καὶ δεχόμενος τὰς προσβολὰς τῶν ἀσπασμάτων ὡς φιλημάτων σκοπός.5) ἐπεὶ δὲ μικρὸν διέσχε, καὶ τὸ πρόσωπον εἶδον, Κλεινίας δὲ ἦν, ἀνακραγὼν ὑπὸ χαρᾶς, ἀντιπεριβάλλον τε αὐτὸν, καὶ τὰς αὐτὰς ἀπεδίδουν περιπλοκάς· καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν καταγωγὴν ἀνήλθομεν τὴν ἐμήν. καὶ ὁ μὲν ταῦτά μοι διηγεῖτο,6) ὅπως ἐκ τῆς ναυαγίας περιγίνοιτο· ἐγὼ δὲ τὰ περὶ τῆς Λευκίππης ἅπαντα.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Εὐθὺς μὲν γὰρ, ἔφη, ῥαγείσης τῆς νεὼς, ἐπὶ τὸ κέρας ἦξα,1) καὶ ἄκρου λαβόμενος μόλις, ἀνδρῶν ἤδη πεπλη-

Propius vero ad nostrum spectat illud Diphili ex eodem serm. 123.

Λύπης δὲ πάσης γίγνετ' ἰατρὸς χρόνος.

Simile illud senis Terentiani: *Vulgo audio dici, diem adimere aegritudinem hominibus.* Heaut. III, 1, 13. Notat *Willichius*, prouerbium vetustum esse ex *Sophoclis* sententia: *Tempus est facilis deus*, quod scilicet omnia molliat. Vide ibi similes locos plures.

BODEN.

4) Λαβόμενος ἐπιστρέφει] Ita habuit liber cum regiis codicibus collatus, quem habui a viro Clarissimo Francisco Oleario. Quod etiam sequutae sunt operae nostrae, sed melius, quod in aliis postea inueni, ἐπιστρέφει. Τῆς

χειρὸς

laritatis plenus est, et aegrimonia tametsi modum superat, non tamen, nisi quatenus mens aestuat, feruet: ac si temporis amoenitate deliniatur, refrigescit. Caeterum cum me ad forum aliquando conferrem, superueniens mihi a tergo quidam repente, manu comprehensum ad se conuertit, taciteque amplexus et dissuauiatus est. Ego, quis ille esset, initio non cognoui, sed obstupefactus, oscula et salutationes, non aliter quidem, quam si scopus aliquis essem, ad quem eae dirigerentur, excepi. ac non multo post eius faciem contemplatus, et prae gaudio vocem tollens, erat enim Clinia, hominem complector, paresque amplexus reddo: ac mecum vna domum perduco. Vbi ille mihi quo pacto naufragio ereptus fuerat, ego illi contra, quae Leucippae acciderant, singula commemoraui.

CAPVT IX.

Atque ita quidem ille: Fracta, inquit, naui, antennae inhaesi: extremitatemque illius viris iam plenam iniectis

χειρὸς λαβόμενος ἐπιστρέψαι, καὶ ἤδη εἰπὼν, προσπτυξάμενός με πολλὰ κατεφίλει. Ita scripsisse auctor videtur in secunda Editione. In prima autem posuerat χειρὸς ἄφνω λαβόμενος, ἐπισχὼν, καὶ ἤδη εἰπὼν, περιπτυξάμενός με πολλὰ κατεφίλει. Sic habuit codex Palatinus cum Anglicano.

SALMASIVS.

5) Φιλημάτων σκοπός] In aliis, σκοπόν. Atque ita Anglicanus. Melius tamen σκοπός.

IDEM.

6) Ταῦτά μοι διηγεῖτο] Alii: τὰ αὐτοῦ διηγεῖτο. IDEM.

Ita et Bau. cod. Sed editio prima: τὰ αὐτὰ σοῦ διηγεῖτο.

BODEN.

7) Ἐπὶ τὸ κέρας ἧξα] Scribitur in melioribus ἐπὶ τῆς κεραίας ἧξα. Quae diuersitas non est ab

πεπληρωμένου, περιβαλὼν τὰς χεῖρας, ἐπεχείρουν ἐπέχεσθαι[2]) παρακρεμάμενος. ὀλίγον δὲ ἡμῶν ἐμπελαγησάντων, κῦμα μέγιστον *ἆραν τὸ ξύλον, προσρήγνυσιν ὄρθιον ὑφάλῳ πέτρᾳ. κατὰ θάτερον δ᾽ ἔτυχον ἐγὼ[3]) κρεμάμενος. τὸ δὲ προσαραχθὲν βίᾳ πάλιν εἰς τοὐπίσω δίκην μηχανῆς ἀπεκρούετο, καί με ὥσπερ ἀπὸ σφενδόνης ἐξεῤῥίπισεν. τοὐντεῦθεν δὲ ἐνηχόμην τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας, οὐκέτ᾽ ἔχων ἐλπίδα σωτηρίας. ἤδη δὲ κάμνων,[5]) καὶ ἀφεὶς ἐμαυτὸν τῇ τύχῃ, ναῦν ὁρῶ.[6]) κατὰ πρόσωπον φερομένην, καὶ τὰς χεῖρας ἀνασχὼν, ὃν ἠδυνάμην τρόπον, ἱκετηρίαν ἐδεόμην τοῖς νεύμασιν. οἱ δὲ, εἴτε ἐλεήσαντες,[7]) εἴτε καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοὺς ἦγεν,[8]) ἔρχονται κατ᾽ ἐμὲ, καί τις τῶν ναυτῶν πέμπει μοι κάλον[9]) ἅμα τῆς νεὼς παραθεούσης. κἀγὼ μὲν ἐλαβόμην· οἱ δὲ ἐφείλκυσάν με ἐξ αὐτῶν τῶν τοῦ θανάτου πυλῶν.[10]) ἔπλει δὲ τὸ πλοῖον εἰς Σιδῶνα. κἀμέ τινες γνωρίσαντες ἐθεράπευσαν.

ΚΕΦΑΛ.

ab alio, sed ex duplici operis Editione ab ipso auctore nata est. Κέρας etiam de antemna nauis. Vnde cornua antemnarum Virgilio. Sed κεραία vsitatius. Illud magis poeticum. Et supra etiam, cum illud naufragium narrat, κεραίαν dixit. Sic etiam hoc loco volui editum. Male interpres vertit: *ad alterum prorsus cornu me contuli.* Nam de antemna, id est, κεραία intelligendum, vt constat ex lib. III. vbi hic casus Cliniae memoratur, καὶ τὸν Κλεινίαν ἑωρῶμεν περιεχόμενον τῇ κεραίᾳ. SALMASIVS.

Male vituperat Salmasius τὸ κέρας Tatii, et cornu interpretis. Vtrumque se facile tueri potest, propterea quod vbique dictionem poeticam sequitur Achilles et Clinias etiam extremas antennae partes, de quibus constat, vocari *cornua*, arripuisse fatetur.

BERGER.

2) Επιχείρουν ἐπέχεσθαι] In aliis

iectis manibus vix apprehendens, suspensus detineri conabar. Nobis autem aliquantisper vndarum vi agitatis, fluctus ab altera parte lignum, cui haerebam, scopulo aquis contecto illisit: illisum aquae impetus iterum, machinae instar, reiecit, meque perinde ac funda iactatum excussit. Quam ob rem diei reliquum natando, spe omni salutis penitus amissa, transegi. Tandem fessus, fortunaeque arbitrio totum me permittens, nauem quandam ad me venientem conspexi, ad illamque, quatenus concessum erat, manum tendens auxilium nutu rogaui. Qui in ea erant, siue quod vicem meam dolerent, siue quod ita ventis agerentur, ad me proram direxerunt: eorumque vnus rudentem naue interim praeterlabente, demisit: quem cum apprehendissem, illi ex ipsis me mortis faucibus eripuerunt. Porro nauis illa Sidonem ferebatur, ac nonnulli, quibus notus eram, mihi curationem adhibuerunt.

CAPVT

liis ἐπιχείρειν ἴχθυας παρασκευασάμενος. Quod non deterius altero. Sic etiam prior Editio habuit. SALMASIVS.

3) Ἔτυχον ἐγὼ] ἐγὼ ἔτυχον. IDEM.

4) Ἐξερρίπτουν] Editio Palatina, ἐξέρριπτεν. Minus recte. Et paulo post eadem cum Anglicano, χεῖρας καταπαχών. Pro quo ex aliis reposuimus, ἀνασχών, vt sensus postulat. Nisi quis pro illo καταπαχὼν putet fuisse, χεῖρας κατασείων. Sed rectius ἀνασχών. Et sic habent plures libri ac meliores. IDEM.

5) Κάμνων] Sic editiones. In Codd. Bau. et Angl. est καμών. BODEN.

6) Ὁρῶ] Editiones ὁρῶν. Melius, quod ex laudatis codd. reposui, ὁρῶ. IDEM.

7) Ἐλεήσαντες] In aliis additur ἐλεήσαντές με. IDEM.

8) Τὸ πνεῦμα αὐτοὺς ἦγεν] Hoc etiam placuit prae vulgato κατέγαγεν. Quamuis ita quoque habeat

ΚΕΦΑΛ. ι′.

Δύο δὲ πλεύσαντες ἡμέρας ἐπὶ τὴν πόλιν ἥκομεν, καὶ δέομαί τε τῶν ἐν πλοίῳ Σιδωνίων Ξενοδάμας δὲ ὁ ἔμπορος ἦν, καὶ Θεόφιλος ὁ τούτου πενθερὸς, μηδενὶ Τυρίων, εἴπερ τύχοιεν,[1]) κατειπεῖν ὡς ἐκ ναυαγίας περιγενοίμην, ὡς ἂν μὴ μάθοιεν συναποδεδημηκότα. ἤλπιζον γὰρ λήσειν, εἰ τὰ ἀπὸ ˌτούτων ἐν ἡσυχίᾳ γένοιτο, πέντε μόνων ἡμερῶν * μοι μεταξὺ γενομένων, οἷς οὐκ ἔτυχεν ὀφθείς. τοῖς δὲ κατὰ τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν, ὡς οἶδας, προσηγορεύκειν [2]) τοῖς πυνθανομένοις, εἰς κώμην ἀποδεδημηκέναι. μέχρι δέκα ὅλων ἡμερῶν. καὶ τοῦτόν γε τὸν λόγον εὗρον περὶ ἐμοῦ κατεσχηκότα. Οὔπω δὲ οὐδὲ ὁ σὸς πατὴρ [3]) ἐκ τῆς Παλαιςίνης ἔτυχεν ἥκων, ἀλλὰ δύο ἄλλων ὕστερον ἡμερῶν,[4]) καὶ

habeat Anglicanus. Interpres etiam legit, vt legimus.

SALMASIVS.

[9]) Κάλων] Alii κάλων.

BODEN.

[10]) Πυλῶν] Quod auctor hoc quidem loco dicit ἐφελκυσάν με ἐξ ἀ. τ. τ. θ. π. infra lib. VI. aliquantum mutat: ἐκ μέσων τῶν τοῦ θανάτου πυλῶν ἀναγαγεῖν. *Lucretius* Lib. III, 67. *Et quasi iam leti portas cunctarier ante.* Πύλαι θανάτου s. ᾅδου finguntur, quia vita functorum status sub imagine domus exhibetur a gentibus. Hinc apud *Homerum* et *Euripidem*: κατελθεῖν εἰς ᾅδου δόμους, εἰς δόμ᾽ ᾍδαο. Quas in aedes per adamantinas ferreasque portas aditus fieri dicebatur. Vid. *Hom.* Il. VIII, 15. et *Virgil.* VI, 552. De morte praematura *Theognis* ὤκιστα πύλας ᾍδαο περῆσαι, de moribundo *Theocr.* II, 60. τὰν Ἀΐδαο πύλαν ἀραξῶ, Ps. CVII, 18. ἐγγίζειν ἕως τῶν πυλῶν θανάτου, Ies. XXXVIII, 10. πορεύσομαι ἐν πύλαις ᾅδου. Qua de caussa Christiani etiam scriptores non dubitarunt eodem modo loqui. *Cyrillus* Hieros. Catech. V. p. 43. Lazarum reuocatum esse scribit ἐξ ᾅδου πυλῶν, ac *Theodoretus* Tom. III. ep. 81. se in mortis discrimine fuisse, scribens,

CAPVT X.

Biduum autem nauigantes ad vrbem aduecti ſumus. Ibi tum ego Sidonios, qui ea naui vehebantur, Xenodamam ſcilicet mercatorem, eiusque ſocerum, Theophilum, rogaui, ne Tyriorum alicui, ſi quem forte obuiam habuiſſent, naufragio liberatum me nunciarent, vt ne me tecum iter ſuſcepiſſe intelligerent. Fieri enim poſſe putabam, vt eos laterem, ſi quidem hoc illi clam haberent, praeſertim, quod quinque tantum dies effluxiſſent, quibus nusquam apparueram. Nam et domeſticis meis, vt ſcis, rogantibus, me rus iturum, decemque integros dies abſuturum eſſe, reſponderam: atque hanc apud omneis famam de me inualuiſſe comperi. Sed et pater tuus non, niſi biduo

bens, ſe veniſſe dicit εἰς αὐτὰς τοῦ ᾅδου πύλας. Vtrumque iungit *Eccleſiaſticus* XVI, 15. Κατάγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνάγεις. Vides eiusmodi portas mortis in monimentis ſepulchralibus expreſſas, apud *Monteſalconium Antiqu. Expliquée* T. V. P. I. Tab. CXX — CXXIV. Fores aliae hic viſuntur clauſae, ab aquilis geniisque cuſtoditae, valuae aliarum apertae. In ſepulcro Glyconis Mercurius ingreſſus forem alteram recludit, vt animae ingreſſus pateat. De his plura collegit *Iacobus Windato: de vita functorum ſtatu ex Hebraeorum et Graecorum inter ſe comparatis ſententiis*, vnde ſua compilaſſe videtur *Heumannus* ad Matth. XVI.

IDEM.

[1]) Εἴπερ τύχοιεν] Ita omnes libri. Mihi tamen videtur legendum, εἰ περιτύχοιεν. Hic enim ſenſus, εἴ τινι Τυρίῳ περιτύχοιεν, μηδενὶ κατειπεῖν. Nam περιτυχεῖν idem quod συντυχεῖν.

SALMASIVS.

[2]) Προσπεπορευκέναι] Alii: προσπεπορεύκεσαν.

BODEN.

[3]) Οὔπω δὲ οὐδὲ ὁ σὸς πατὴρ] In quibusdam deeſt οὐδέ. Nec videtur agnoſcere Interpres.

SALMASIVS.

[4]) Καὶ τοῦτόν γε — ἡμερῶν] Deſunt

καὶ καταλαμβάνει πεμφθέντα παρὰ 5) τοῦ τῆς Λευκίππης πατρὸς γράμματα, ἅπερ ἔτυχεν μετὰ μίαν ἡμέραν τῆς ἡμετέρας ἀποδημίας κεκομισμένα, δι᾽ ὧν ὁ Σώστρατος ἐγγυᾷ σοι τὴν θυγατέρα. ἐν ποικίλαις δ᾽ ἦν συμφοραῖς ἀναγνοὺς τὰ γράμματα, καὶ τὴν ἡμετέραν 6) ἀκούσας φυγὴν, τὸ μὲν, ὡς τῆς ἐπιστολῆς ἀπολέσας τὸ ἆθλον, τὸ δὲ, ὅτι παρὰ μικρὸν οὕτως ἡ τύχη τὰ πράγματα ἔθηκεν. καὶ γὰρ εἰ θᾶττον ἐκομίσθη τὰ γράμματα, 7) καὶ τῶν μὲν πεπραγμένων οὐδὲν 8) πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἡγήσατό που δεῖν γράφειν. 9) ἀλλὰ καὶ τῆς μητρὸς τῆς κόρης ἐδεήθη τὸ παρὸν ἐπισχεῖν· τάχα γὰρ ἂν αὐτοὺς ἐξευρήσομεν· καὶ οὐ δεῖν τὸ συμβὰν ἀτύχημα μανθάνειν Σώστρατον. ἀσμένως δὲ ὅποι ποτὲ ἂν ὦσιν ὄντες μάθωσι τὴν ἐγγύην, 10) καὶ ἀφίξονται, εἴγε αὐτοῖς ἐξέσται φανερῶς ἔχειν ὑπὲρ οὗ πεφεύγασιν. ἐπολυπραγμόνει δὲ παντὶ σθένει, ποῦ 11) * κεχωρήκατε. καὶ ὡς ὀλίγων 12) πρὸ τούτων ἡμερῶν, ἔρχεται Διόφαντος ὁ Τύριος ἐξ Αἰγύπτου πεπλευκὼς, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν, ὅτι σε ἐνθάδε ἐθεάσατο· κἀγὼ μαθὼν, ὡς εἶχον, εὐθὺς ἐπιβὰς νεὼς ὀγδόην ταύτην ἡμέραν, πᾶσάν τε περιῆλθον ζητῶν τὴν πόλιν. πρὸς ταῦτα οὖν σοι βουλευτέον ἐστὶν, ὡς τάχα καὶ τοῦ πατρὸς ἥξοντος 13) ἐνταῦθα τοῦ σοῦ.

ΚΕΦΑΛ.

Desunt in quibusdam. BODEN.

5) Παρὰ τοῦ] Ita et edit. prima. Sed Cod. Bauar. περὶ. Quibusdam etiam abest τοῦ. IDEM.

6) Ημετέραν] Alii ὑμετέραν, et in sequentibus alio ordine: ὡς τὸ τῆς ἐπιστολῆς ἀπολέσας ἆθλον. IDEM.

7) Εθηκεν — — γράμματα] Absunt a quibusdam. IDEM.

8) Ουδὲν] C. B. οὐδέ. IDEM.

9) Που δεῖν γράφειν] Quidam: πῶ

duo post, e Palaestina rediit, missasque a Leucippes patre literas inuenit, altero a discessu nostro die allatas, per quas ille tibi filiam spondebat. quibus lectis, ac fuga nostra cognita, vehementer animo commotus est, tum quod te promissum per epistolam lucrum amittere videret, tum quod tam breui eum in locum res a fortuna deductae essent, quorum nihil euenisset, si literae citius allatae fuissent. Quin etiam puellae matrem, vt rem dissimularet, obtestatus est: futurum existimans, vt vos forte inuenirent. Neque vero censebat e re esse, vt infortunium huiusmodi Sostrato innotesceret; illud sibi persuasum habens, vos, quoquo tandem abiissetis, futuras inter vos nuptias intellecturos, redituros que, fugae causam non amplius palam facere veritos. Nunc ille quam diligentissime in id incumbit, vt, quonam profugeritis, scire possit. Nam etiam superioribus proximis diebus ex Aegypto reuersus est Tyrius Diophantes, teque hic vidisse patri tuo significauit. Quam rem ego simul atque intellexi, nulla plane interiecta mora huc aduauigaui: diesque hic octauus est, ex quo te quaerens vrbem istam perlustro. Quam ob rem de patre tuo iamiam affuturo, quid agas, etiam atque etiam vide.

πω γράφων, et paullo post ἐξευρήσωμεν.

IDEM.

10) Ὅπῃ ποτ᾽ ἂν — ἐγγύην] Forte inserenda particula, εἰ μάθωσιν ἐγγύην.

SALMASIVS.

11) Πῆ] Cod. B. ποῖ.

EODEM.

12) Ὀλίγων] Alii ὀλίγον. Et πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν.

IDEM.

13) Ταῦτα — ἥξοντος] Desunt in editione prima, defectu tamen asterisco notato.

IDEM.

ΚΕΦΑΛ. ιαʹ.

Ταῦτα ἀκούσας ἀνῴμωξα ἐπὶ τῇ τῆς τύχης παιδιᾷ· Ω δαίμων, 1) λέγων, νῦν μὲν Σώστρατός μοι Λευκίππην ἐκδίδωσι, καί μοι γάμος ἐκ μέσου πολέμου πέμπεται, μετρήσας ἀκριβῶς τὰς ἡμέρας, ἵνα μὴ φθάσῃ τὴν φυγήν. Ω τῶν ἐξώρων εὐτυχημάτων. ὢ μακάριος ἐγὼ παρὰ μίαν ἡμέραν, μετὰ θάνατον γάμοι, μετὰ θρῆνον ὑμέναιοι. τίνα μοι δίδωσι νύμφην ἡ τύχη; ἣν οὐδὲ ὁλόκληρόν μοι δέδωκε νεκράν; 2) Οὐ θρήνων νῦν καιρὸς, ὁ Κλεινίας εἶπεν· ἀλλὰ σκεψώμεθα, πότερον εἰς τὴν πατρίδα σου νῦν ἀνακομιστέον, ἢ τὸν πατέρα ἐνταῦθα ἀναμενητέον. οὐδέτερον, εἶπον. ποίῳ γὰρ ἴδοιμι προσώπῳ τὸν πατέρα, μάλιστα μὲν οὕτως αἰσχρῶς φυγών; εἶτα καὶ τὴν παρακαταθήκην *αὐτοῦ τ' ἀδελφοῦ διαφθείρας; φεύγειν οὖν ἐντεῦθεν ὑπολείπεται πρὶν ἥκειν αὐτόν. Εν τούτῳ δὴ ὁ Μενέλαος ὑπεισέρχεται, 4) καὶ Σάτυρος μετ' αὐτοῦ, καὶ τόν τε 5) Κλεινίαν περιπτύσσονται, καὶ μανθάνουσι παρ' ἡμῶν τὰ πράγματα. 6) καὶ ὁ Σάτυρος· Αλλ' ἔστιν σοι, ἔφη, καὶ τὰ παρόντα θέσθαι καλῶς, 7) καὶ ἐλεῆσαι ψυχὴν ἐπί σοι φλεγομένην. ἀκουέτω δὴ καὶ ὁ Κλεινίας. ἡ Αφροδίτη μέγα τούτῳ

1) Ω δαίμων] Edit. prima: εὐδαῖμον λέγων. Sic et Cod. Bau. IDEM.

2) Ην οὐδὲ ὁλόκληρόν μοι δέδωκε νεκράν] Desunt in editione prima. IDEM.

3) Ανακομιστέον] Perperam Commel. ἀνακομιτέον. IDEM.

4) Υπεισέρχεται] Alii εἰσέρχεται. IDEM.

5) Τόν τε] Edit. pr. τὸν δε. IDEM.

6) Καὶ μανθάνουσι παρ' ἡμῶν τὰ πράγματα] Μανθάνοντες, in Editione. Pro πράγματα alii libri habent

CAPVT XI.

Quae cum Clinia dixisset, nihil aliud quam fortunae ludibrium defleui: Me miserum, inquiens, hoccine tempore Sostratus Leucippen mihi spondet? Nunc ne mihi medio ex bello vxor datur? nae ille dierum rationem diligenter subduxit: qui non nisi post abitum nostrum nuptias fieri voluit. o felicitates intempestiuas! o me ante vnum illum diem beatum! Nunc Leucippen mortuam spondent. Nunc cum mihi lugendum est, Hymenaeum canere parant. Hei mihi, qualem fortuna sponsam praebet, cuius ne mortuae quidem integrum cadauer mihi concessum fuit. Tum Clinia: Minime, inquit, nunc est conquerendi tempus: considerandum potius, praestet ne in patriam redire, an patrem hic operiri. Neutrum, inquam, placet. Nam qua facie illum intuear, cuius domo tam turpiter fugi? cuiusque fratris depositum abiuraui? Mihi certe aliud nihil superest, nisi vt hinc prius abeam, quam ille adsit. Haec dum inter nos pertractarentur, Menelaus et Satyrus ad nos ingressi sunt: simul ac ambo Cliniam amplexi, et de tota re a nobis certiores facti fuerunt, Satyrum ad me conuersus: Haud contemnenda, Hercule, inquit, occasio nunc tibi sese offert: qua res tuas in tuto facile colloces, animique tui amore deflagrantis vna miserearis:

 nec

habent τὰ πεπραγμένα, vt et Editio. Interpres, *de tota re.* Sic τὰ πράγματα videtur potius legisse, vel τὸ πρᾶγμα.

SALMASIVS.

γ) Τὰ παρόντα θέσθαι καλῶς] Prouerbium est, vel loquendi formula vulgaris, τὸ παρὸν εὖ θέσθαι, cuius mentio apud Platonem in Gorgia. IDEM.

Ἀλλ' ἔστιν σοι. Ex his, quae praecedunt, pronomen σοι deest in ed. pr. et cod. Bau.

BODEN.

δ) Ἐς'

τούτῳ παρέσχεν ἀγαθὸν, ὁ δ' οὐκ ἤθελε λαβεῖν. γυναῖκα γὰρ ἐξέμηνεν ἐπ' αὐτὸν 8) πάνυ καλὴν, ὥςε ἂν ἰδὼν αὐτὴν εἴποις ἄγαλμα, 9) Ἐφεσίαν τὸ γένος, ὄνομα Μελίττην· πλοῦτος πολὺς, καὶ ἡλικία νέα. 10) τέθνηκεν δὲ αὐτῇ προσφάτως ἀνὴρ κατὰ θάλατταν· βούλεται δὲ τοῦτο ἔχειν δεσπότην· οὐ γὰρ ἄνδρα ἐρῶ· καὶ δίδωσιν ἑαυτὴν καὶ πᾶσαν αὐτῆς τὴν οὐσίαν. δι' αὐτὸν γὰρ δύο μῆνας 11) νῦν ἐνθάδε διέτρεψεν, 12) ἀκολουθῆσαι δεομένη. ὁ δὲ οὐκ οἶδα τί παθὼν ὑπερηφανεῖ, 13) νομίζων αὐτῷ Λευκίππην ἀναβιώσεσθαι.

ΚΕΦΑΛ. ιβ'.

Καὶ ὁ Κλεινίας· Οὐκ ἀπὸ τρόπου 1) δοκεῖ μοι, φησὶν, * ὁ Σάτυρος λέγειν. κάλλος γὰρ, καὶ πλοῦτος, καὶ ἔρως εἰ συνῆλθεν ἐπί σε, οὐχ ἕδρας οὐδ' ἀναβολῆς. 2)

τὸ

8) Ἐπ' αὐτὸν] Quidam: ἐπ' αὐτῷ. IDEM.

9) Ἄγαλμα] Inde Petronio: *forma omnibus simulacris emendatior.* Quia simulacra eo tempore a praestantissimis, vt erant, statuariis exactissima atque emendatissima fiebant, adeo, vt excellentes formae compararentur vulgo simulacris. SALMASIVS.

Sic *Euripides* Hecub. 560. Μαςούς τ' ἔδειξε, στέρνα θ' ὡς ἀγάλματος κάλλιστα.

Et PLAVTVS Epidic. Act. V. sc. I.

Vsque ab vnguiculo ad capillum summum est festiuissima,
Estne? considera: signum pictum pulchre videris.

BODEN.

10) Καὶ ἡλικίαι νέα] Lege: πλοῦτος πολὺς καὶ ἡλικία νέα. Et sic libri. Alias legendum esset, πλοῦτον πολὺν, καὶ ἡλικίαν νέαν. SALMASIVS.

Articulus ὁ deest in editione prima, e qua in Salmasianam etiam

nec vero clam te, Clinia, id habendum eſt. Permagnam felicitatem Venus oſtendit; ſed quam ipſe nihil faciendam putet. Atque adeo vt ſcias, mulierem Epheſiam eius amore flagrantem ad inſaniam vſque compulit, forma bona ſane, et quam, cum videas, deae alicui ſimilem iudices. Meliten eam vocant, diuitiis affluentem, atque aetate nondum ſatis matura. Quae cum virum iampridem naufragio amiſerit, hunc ſibi dominum, non enim maritum dicam, praeoptat, eique ſe et fortunas omnes ſuas dedit. Quid, quod eius etiam cauſſa duos hic menſeis conſumpſit, hominem, vt ſe ſequeretur, obteſtans? hic vero eam deſpicit, neque id, quam ob rem faciat, ſciri poteſt, niſi forte Leucippen ſibi a mortuis excitatum iri ſperat.

CAPVT XII.

Tum Clinia: Recte, inquit, Satyrus loqui mihi videtur. Quid enim cunctatione opus ſit, vbi pulchritudo, diuitiae, amor tibi ſeſe offerant? ex quibus ad voluptates per-

fruen-

etiam illud ἡλικίαν irrepſerat.

BODEN.

[11]) Δύο μῆνας] Sed paulo infra in hoc ipſo libro quatuor menſes Alexandriae ſe commoratam eſſe narrat Melitte, p. 337.

BERGER.

[12]) Διέτριψεν] Anglicanus cum Bauar. διέτριψεν.

BODEN.

[13]) Υπερηφανῆ] Hinc et Melitte eum ſuperbam vocat l. c.

BERGER.

[1]) Απὸ τρόπου] Vſus vocabuli huius varius eſt et multiplex, qui ex contexta orationis ſerie debet intelligi, hoc loco vertendum: *non inepte*.

IDEM.

Alii: οὐκ ἄπο τρόπου.

BODEN.

[2]) Οὐχ ἕδρας, οὐδ' ἀναβολῆς] Videtur aliquid deeſſe. Apud Sophoclem, οὐχ ἕδρας ἀκμή. *Non eſſe moram liberam*, dixit poeta eodem ſenſu. Plenius eſſet, οὐχ

τὸ μὲν γὰρ κάλλος ἡδονὴν, ὁ δὲ πλοῦτος τρυφὴν, ὁ δὲ ἔρως αἰδῶ. μισεῖ δὲ ὁ θεὸς τοὺς ἀλαζόνας.[3]) Φέρε πάθητι τῷ Σατύρῳ, καὶ ἵδρυσαι τῷ θεῷ.[4]) Κἀγὼ στενάξας· Ἄγε με,[5]) εἶπον, ὅποι θέλεις, εἰ καὶ Κλεινίᾳ τοῦτο δοκεῖ· μόνον ὅπως τὸ γύναιόν μοι μὴ παρέχῃ πράγματα, ἐπείγουσα πρὸς τὸ ἔργον, ἐς τ' ἂν εἰς Ἔφεσον ἀφικώμεθα. φθάνω γὰρ ἐπομοσάμενος ἐνταῦθα μὴ συνελθεῖν, ἔνθα Λευκίππην ἀπολώλεκα. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Σάτυρος, προστρέχει πρὸς τὴν Μελίττην εὐαγγέλια φέρων. καὶ μικρὸν αὖθις διαλιπὼν ἐπανέρχεται, λέγων, ἀκούσασαν τὴν γυναῖκα ὑφ' ἡδονῆς παρὰ μικρὸν τὴν ψυχὴν ἀφεῖναι. δεῖσθαι δὲ ἧκεν ὡς αὐτὴν δειπνήσοντα τὴν ἡμέραν γάμων προοίμιον. ἐπείσθην καὶ ᾠχόμην.

ΚΕΦΑΛ. ιγ'.

Η δὲ ὡς εἶδέ με, ἀναθοροῦσα περιβάλλει, καὶ πᾶν μου τὸ πρόσωπον ἐμπίπλησι φιλημάτων. ἦν δὲ τῷ ὄντι καλὴ, καὶ γάλακτι μὲν ἂν εἶπες[1]) αὐτῆς τὸ πρόσωπον

οὐχ ἕδρας, οὐδ' ἀναβολῆς ἔργον. Scilicet et sic dici potest cum ἐλλείψει elegantiore. Ita Latini dicunt, *est operae* pro *est operae pretium*. SALMASIUS.

Omnino supplendum ἔργον, ac legendum ἀμβολῆς, vel ἀμβολᾶς. Est enim versus Bacchylidis apud *Athenaeum*: οὐχ ἕδρας ἔργον, οὐδ' ἀμβολᾶς. L. XIV. Deipnosoph. pag. 631. Sic etiam *Lucianus* in Scytha: οὐχ' ἕδρας τοίνυν, οὐδ' ἀμβολᾶς ἔργον, ὡς ὁ Κῷος φησίν. Maluit poeta Ceus doricam dialectum sequi. BODEN.

[3]) Μισεῖ δὲ ὁ θεὸς τοὺς ἀλαζόνας] *Seneca* in Herc. fur.

Sequitur superbos ultor a
tergo deus.

Cui

fruendas, ad vitam laute peragendam, atque ad existimationem tibi parandam, abunde omnia suppetant. Illud autem in postremis reputandum non est, superbos deo inuisos esse. Ego Satyro fidem habendam censeo, teque deorum voluntati, vt permittas, suadeo. Tum ego suspirans: Agedum, inquam, duc me quo lubet, siquidem ita Cliniae quoque videtur. Tantum, ne muliercula haec molesta mihi sit, rem ante perfici postulans, quam Ephesum peruenerimus. Iuraui enim, nemini me vnquam hic mei copiam facturum, vbi Leucippen amisi. Quibus auditis, Satyrus e vestigio ad Meliten euangelia ferens cucurrit: atque haud ita multo post reuersus, ea re cognita, prae nimia voluptate exanimatam pene concidisse retulit: meque ad illam eo ipso die coenatum ire oportere, vt nuptiarum initium faceremus. Itaque viam ingressus, ad mulierem me contuli.

CAPVT XIII.

Quae simul ac me conspexit, obuiam progressa, complexu, innumerisque dissuauiationibus accepit. Nec erat sane illa non formosa. Nam et aspectus miram quan-

Cui affines locos e Graecis contulit *Stobaeus* serm. XXII. Ibi *Menander*: ὁ Ζεὺς κολαστὴς τῶν ἄγαν ὑπερφρόνων. Et *Chaeremon*: ὅλως τὸ κρεῖσσον οὐκ ἐᾷ φρονεῖν μέγα. Alios eiusdem argumenti *Pricaeus* habet ad Luc. I, 51.

IDEM.

4) Ἵδρυσαι] i. e. Siste te, tamquam deo Amori consecratum.

BERGER.

5) Ἄγε με] Simili modo in isto Cleanthis epigr. sub finem Enchiridii Epicteti legitur:

Ἄγου δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ πεπρωμένη
Ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμι διατεταγμένος.

IDEM.

1) Εἴπεις] Forte: εἴποις.

BODEN.

2) Ἀλ-

σωπον κεχρίσθαι,[2]) ῥόδον δὲ ἐμπεφυτεῦσθαι[3]) ταῖς παρειαῖς. ἐμάρμαιρεν * δὲ αὐτῇ τὸ βλέμμα μαρμαρυγὴν Ἀφροδίσιον.[4]) κόμη πολλὴ καὶ βαθεῖα καὶ κατάχρυσος τῇ χροιᾷ, ὥστε ἔδοξα[5]) οὐκ ἀηδῶς ἰδεῖν τὴν γυναῖκα. Τὸ μὲν οὖν δεῖπνον ἦν[6]) πολυτελές· ἡ δὲ ἐφαπτομένη τῶν παρακειμένων, ὡς δοκεῖν ἐσθίειν, οὐκ ἠδύνατο τυχεῖν ὁλοκλήρου τροφῆς, πάντα δὲ ἔβλεπε ἐμέ. οὐδὲν γὰρ ἡδὺ τοῖς ἐρῶσι πλὴν τὸ ἐρώμενον. τὴν γὰρ ψυχὴν πᾶσαν ὁ ἔρως καταλαβὼν, οὐδὲ αὐτῇ χώραν δίδωσι τῇ τροφῇ. ἡ δὲ τῆς θέας ἡδονὴ διὰ τῶν ὀμμάτων εἰσρέουσα,[7]) τοῖς στέρνοις ἐγκάθηται· ἕλκουσα δὲ τοῦ ἐρωμένου τὸ εἴδωλον ἀεὶ, εναπομάσσεται[8]) τῷ τῆς ψυχῆς κατόπτρῳ, καὶ ἀναπλάττει τὴν μορφήν. ἡ δὲ τοῦ κάλλους ἀποῤῥοὴ δι' ἀφανῶν ἀκτίνων ἐπὶ τὴν ἐρωτικὴν ἑλκομένη καρδίαν, ἐναποσφραγίζει κάτω τὴν σκιάν. Λέγω δὴ πρὸς αὐτὴν συνεὶς· Ἀλλὰ σύ γε οὐδενὸς μετέχεις σῶν αὐτῆς;[9]) ἀλλ' ἔοικας τοῖς[10]) ἐν γραφαῖς ἐσθίουσιν. Η δέ· Ποῖον γὰρ ὄψον, ἔφη, μοι πολυτελές; ἢ ποῖος οἶνος τιμιώτερος τῆς σῆς ὄψεως; Καὶ ἅμα λέγουσα κατεφίλει * με, προσιέμενον οὐκ ἀηδῶς τὰ φιλήματα. εἶτα διαχέουσα, εἶπεν· Αὕτη μοι τροφή.[11])

ΚΕΦΑΛ.

[2]) Αὐτῆς τὸ πρόσωπον κεχρίσθαι] Τὸ πρόσωπον αὐτῆς κεχρίσθαι. Palatinus et Anglicanus: αὐτήν. Male. SALMASIVS.

[3]) Εμπεφυτεῦσθαι] Cod. Bau. ἐμπεφυτεῦσθαι, quidam: ἐμπεφυτεῦται. BODEN.

[4]) Ἀφροδίσιον] Alii: Ἀφροδισίαν. SALMASIVS.

[5]) Ωστε ἔδοξα] Male in Editione, vt et Anglicano (Bauarico etiam B.) ὥστε ἔδοξεν. De se enim loquitur. Et recte ita interpres. IDEM.

[6]) Hv

dam ac propemodum Veneri conuenientem prae se ferebat dignitatem: et color in vultu is erat, vt non quidem fuco illitum, sed rosis distinctum, ac lacte diffusum diceres. Capillus ipse densus, auroque non absimilis pendebat: itaque non insuauiter illam contemplari mihi videbar. Interea mensis splendidissimis extructis, coenaturi accubuimus. Melite vero, tametsi ex iis, quae apposita fuerant, nonnunquam sibi aliquid assumeret, tamen nihil prorsus comedebat: sed me vnum tantummodo intentis oculis obseruabat. Mentibus enim nihil aeque suaue est, atque amatam rem intueri. Animam enim totam occupans amor ipsis etiam alimentis aditum obstruit. Voluptas autem, quae in videndo percipitur, per oculos illapsa menti insidet, reique visae imaginem secum raptam animi speculo continenter imprimit, atque effingit: pulchritudinisque fluxio ipsa per occultos radios in amantis pectus dimanans, amatae rei formam insculpit. Illud igitur cum animaduertissem: Quid causae, inquam, est, quamobrem te nihil eorum, quae imperasti, edentem cerno? nae tu pictis conuiuis mihi similis videris. Tum illa: Quodnam mihi lautius, inquit, obsonium, quod vinum preciosius tuo esse aspectu posse putas? Protinusque his dictis me iam non sine voluptate oscula admittente dissuauiata est. dein retrocedens: Tu meum, inquit, oblectamentum es.

CAPVT

6) Ἦν] deest quibusdam. BODEN.

7) Εἰσῄεσαν] Vide supra L. I. Cap. I. et Cap. IX. IDEM.

8) Ἐναπομάσσεται] ἐναπομάττεται. Quod est Ἀττικώτερον. SALMASIVS.

9) Σῶν αὐτῆς] Anglicanus: τῶν σαυτῆς. Et sic editio Palatina. IDEM.

10) Τοῖς] Ed. Commel. ταῖς. BODEN.

11) Τροφή] Legerim: τρυφή. IDEM.

1) Ἐν

ΚΕΦΑΛ. ιδʹ.

Τότε μὲν οὖν ἐν τούτοις ἦμεν[1]) ἑσπέρας δὲ γενομένης, ἡ μὲν ἐπεχείρει με κρατεῖν ἐκεῖ κοιμηθησόμενον·[2]) ἐγὼ δὲ παρῃτούμην, εἰπὼν ἃ καὶ πρὸς τὸν Σάτυρον ἔτυχον προσαγορεύσας.[3]) μόλις οὖν ἀφίησιν ἀνιωμένη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ συνέκειτο[4]) ἡμῖν εἰς τὸ τῆς Ισιδος[5]) ἱερὸν ἀπαντῆσαι, διαλεξομένοις τε ἀλλήλοις καὶ πιστωσομένοις[6]) ἐπὶ μάρτυρι τῇ θεῷ. συμπαρῆσαν δὲ ἡμῖν ὅ, τε Μενέλαος καὶ ὁ Κλεινίας. ὀμνύομεν,[7]) ἐγὼ μὲν ἀγαπήσειν ἀδόλως, ἡ δὲ ἄνδρα ποιήσασθαι, καὶ πάντων ἀποφῆναι δεσπότην. Αρξει δὲ, εἶπον ἐγὼ, τῶν συνθηκῶν ἡ εἰς Εφεσον ἡμῶν ἄφιξις· ἐνταῦθα γὰρ, ὡς ἔφην, Λευκίππης παραχωρήσεις. δεῖπνον οὖν ἡμῖν ηὐτρεπίζετο πολυτελές. καὶ ὄνομα μὲν ἦν τῷ δείπνῳ γάμοι· τὸ δὲ ἔργον συνέκειτο ταμιεύεσθαι. Καί τι μέμνημαι καὶ γελοῖον παρὰ τὴν ἑστίαν[8]) τῆς Μελίττης. ὡς γὰρ ἐπευφήμουν τοῖς γάμοις οἱ παρόντες, νεύσασα *πρός με ἡσυχῇ· Κενὸν, εἶπεν, ἐγὼ μόνη πέπονθα,[9]) καὶ οἷον ἐπὶ τοῖς

[1]) Εν τούτοις ἦμεν] Subaudienda vox πράγμασι. *Artemidorus* I, 23. Οἱ γὰρ ἐν τοιούτοις γενόμενοι. *Qui enim in talibus versantur.* Vid. Lamb. Bos Ellipſ. pag. 284. Quod antecedit μὲν abeſt a cod. Bauar. et edit. pr. IDEM.

[2]) Κοιμηθησόμενον] Ibidem: κοιμησόμενον. IDEM.

[3]) Προσαγορεύσας] Quidam: προσαγορεύσας. IDEM.

[4]) Συνέκειτο]. Sic Editiones. Cod. Bau. συνέκειντο. IDEM.

[5]) Ισιδος] Praefuit enim Iſis amantibus apud Aegyptios, vt *Plutarchus* docet de Iſid. et Oſir. T. II. Opp. p. 377. Hinc Iſiaca ſacra apud *Petron.* c. 140. vbi

CAPVT XIV.

Ac tum quidem hoc modo res habuit. postea vero quam nox aduentauit, mulier secum me nocte illa retinere conata est. Sed cum eadem fere, quae Satyro dixeram, repetendo assentiri nollem, quanquam aegre, ac difficulter, dimissus sum tamen: ac ea lege, vt postridie in Isidis conueniremus. ibique teste Dea, tota de re, inter nos quid futurum esset, constabiliremus. affuimus itaque, Menelao etiam, Cliniaque me comitantibus: iurauimusque ego quidem, per quam sancte me illam amaturum: illa vero, me sibi coniugem ascituram, rerumque suarum omnium dominum habituram. Quae quidem inter nos firmata sunt, vt non ante promissa fierent, quam Ephesum applicuissemus. illic enim, vti antea testatus fueram, Meliten Leucippe cedere volebam. Deinceps mensae conquisitissimis ex cibis cumulatae accumbentes coenauimus: coenaeque illi nuptiale nihil, nisi nomen, fuit: nam reliqua in aliud tempus differre pacti eramus. Porro autem mihi nunc etiam risu dignum nescio quid a Melite inter coenandum dictum fuisse, in mentem venit. Nam simul ac nuptiis, qui aderant, bene precati sunt, Melite clam mihi annuens: Ego, inquit, inane quiddam sola

vbi vulgo legitur: Pygiciaca sacra. Vide Valesiana pag. 179.
IDEM.

6) Διαλεξαμένοις τε ἀλλήλοις καὶ πιστωσαμένοις] Editio prima cum Bau. cod. διαλεξαμένους τε ἀλλήλους καὶ πιστωσαμένους.
IDEM.

7) Ὀμνύομεν] Quidam: Καὶ ὠμνύομεν.
IDEM.

8) Ἑστίων] Alii: ἐσθίων.
IDEM.

9) Κενὸν ἐγὼ μόνη πέπονθα] *Ego sola inane quiddam passa sum.* Melites iocus ad Clitophontem. Πάσχειν, obscenae significationis vocabulum. *Demosthenes*, περὶ στεφάνου, p. 331. ἣν (scilicet matrem Aeschinis, Glau-

τοῖς ἀφανέσι ποιοῦσι νεκροῖς. κενοτάφιον μὲν γὰρ εἶδον, κενογάμιον [10]) δὲ οὔ. Ταῦτα μὲν οὖν ἔπαιζε σπουδῇ.

ΚΕΦΑΛ. ιε′.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ στελλόμεθα πρὸς ἀποδημίαν· κατὰ τύχην δὲ καὶ τὸ πνεῦμα ἐκάλει ἡμᾶς. [1]) καὶ ὁ Μενέλαος μέχρι τοῦ λιμένος [2]) ἐλθὼν, καὶ ἀσπασάμενος, εὐτυχεστέρας εἰπὼν [3]) νῦν ἡμᾶς τυχεῖν τῆς θαλάσσης, ἀπετράπετο αὖθις, νεανίσκος πάνυ χρηστὸς καὶ θεῶν ἄξιος, καὶ ἅμα δακρύων ἐμπεπλησμένος, καὶ ἡμῖν δὲ πᾶσι κατεφέρετο δάκρυα. τῷ δὲ Κλεινίᾳ ἐδόκει μή με καταλιπεῖν, ἀλλὰ μέχρις Ἐφέσου συμπλεύσαντα, καί τινα χρόνον διατρίψαντα τῇ πόλει, ἐπανελθεῖν, εἰ τὰ ἐμὰ ἐν καλῷ κείμενα καταμάθοι. Γίνεται δὴ κατ' οὐρὰν ἡμῶν ὁ ἄνεμος· ἑσπέρα τε ἦν, καὶ δειπνήσαντες ἐκείμεθα κοιμησόμενοι. ἰδίᾳ δὲ ἐμοὶ [4]) καὶ τῇ Μελίττῃ καλύβη τις ἦν ἐπὶ τοῦ σκάφους περιπεφραγμένη. βαλοῦσαι

Glaucotheam,) Ἔμπουσαν ἅπαντες ἴσασι καλουμένην, ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν καὶ πάσχειν δηλονότι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας τυχοῦσαν. *Wolfius* vertit: *quod omnia faceret et pateretur. Patiuntur, qui non repugnant, quum tamen possent.* Hinc Latina ciuitate donatum *pathicus.* In Priapeiis: *puella pathica.* Apud Catullum, scio: *Aureli pathice, et cinaede Furi.* Et alio loco memini: *Mamurrae, pathicoque Caesarique.* Κενὸν πάσχειν, *quod aliquam speciem et nomen; rei nihil habet.* Clitophon, apud nostrum: καὶ ὄνομα μὲν ἦν τῷ δείπνῳ γάμοι· τὸ δὲ ἔργον συνέκειτο ταμιεύεσθαι. Τὸ ἔργον *concubitus*, res, propter quam fiunt nuptiae. Hinc intellige, quae statim Melite adiicit:

la passa sum. Vt enim iis, quorum cadauera humanda nusquam reperiuntur, inanes tumuli extrui solent: sic inanes mihi nuptias esse animaduerto: atque hoc quidem pacto mulier callide iocabatur.

CAPVT XV.

Postridie vento secundo inuitati Alexandria soluimus: Menelausque ad littus nos vsque sequutus, et data acceptaque salute, prosperam nobis nauigationem precatus, discessit, adolescens probus sane, ac pene diuinus: qui, cum lachrymarum plenus recederet, nobis omnibus pariter lachrymas excussit. Clinia me deserere indignum ratus, Ephesum vna mecum proficisci voluit, vt ibi tantisper moraretur, dum res meas in tuto esse prospiceret. Sed cum iam prospero cursu nauis nostra ferretur, noxque appropinquasset, ac cibo sumto, vix cubiculum, quod vtrique nostrum commune in naui adornatum fuerat, dormitum intrauissemus, Melite me complexa suauiari, nuptiasque repetere coepit: Nunc quidem certe, inquiens, extra Leucippes fineis

iicit: κενοτάφιον μὲν γὰρ εἶδον, κενογάμιον δὲ οὔ. Quod paullo infra, pag. 347. sic exprimit: τίς αὕτη τῶν γάμων ἡ σκιά.

CARPZOVIVS.

10) Κενογάμιον] Vocabulum ioci caussa recens cusum ab ipso auctore. BODEN.

1) Τὸ πνεῦμα ἐκάλει ἡμᾶς] Ita poetae: *Zephyrus vela vocat.* SALMASIVS.

2) Μέχρι τοῦ λιμένος] In Anglicano, μέχρι τῶν λιμένων. Atque ita etiam fuit in Palatino, vt Editio iudicio est.

IDEM.

3) Εἰπὼν] Deest in edit. prima et Cod. Bau.

BODEN.

4) Ἐμοὶ] Cod. Bau. ἐμοί τι.

IDEM.

5) Βα-

λοῦσα 5) οὖν με κατεφίλει καὶ ἀπῄτει τὸν γάμον· Νῦν μὲν, λέγουσα, Λευκίππης τοὺς ὅρους ἐξήλθομεν, καὶ τῶν σῶν 6) συνθηκῶν τοὺς ὅρους ἀπειλήφαμεν· ἐντεῦθεν ἡ προθεσμία. Τί δεῖ με 7) νῦν εἰς Ἔφεσον περιμένειν; ἄδηλοι * τῆς θαλάσσης αἱ τύχαι, ἄπιστοι τῶν ἀνέμων αἱ μεταβολαί. πίστευσόν μοι, Κλειτοφῶν, καίομαι. ὄφελον ἠδυνάμην δεῖξαι τὸ πῦρ. ὄφελον εἶχον τὴν αὐτὴν φύσιν τῷ κοινῷ τοῦ ἔρωτος πυρὶ, ἵνα σοι περιχυθεῖσα κατέφλεξα. νῦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῦτο μόνον τὸ πῦρ ἰδίαν ὕλην ἔχει, καὶ ἐν ταῖς περὶ τοὺς ἐραστὰς συμπλοκαῖς ἀνακαιόμενον λάβρον τῶν συμπλεκομένων φείδεται. ὦ πυρὸς μυστικοῦ· πυρὸς ἐν ἀποῤῥήτῳ δᾳδουχουμένου· πυρὸς τοὺς ὅρους αὐτοῦ φυγεῖν μὴ θέλοντος. μυηθῶμεν 8) οὖν, ὦ φίλτατε, τὰ τῆς Ἀφροδίτης μυστήρια.

ΚΕΦΑΛ. ιϛ'.

Κἀγὼ εἶπον· Μή με βιάσῃ λῦσαι 1) θεσμὸν ὁσίας νεκρῶν. οὔπω τῆς ἀθλίας ἐκείνης τοὺς ὅρους παρήλθομεν, ἕως ἂν γῆς ἐπιβῶμεν ἑτέρας. οὐκ ἤκουσας ὡς ἐν θαλάσσῃ τέθνηκεν; ἔτι πλέω Λευκίππης τὸν τάφον. τάχα που περὶ τὴν ναῦν· αὐτῆς εἱλεῖται τὸ εἴδωλον. 2) λέγουσι δὲ τὰς ἐν ὕδατι ψυχὰς ἀνηρημένας, μηδὲ εἰς ᾅδου

5) Βαλοῦσα] Idem: περιβαλοῦσα. IDEM.

6) Σῶν] In eodem deest. IDEM.

7) Τί δεῖ με] Idem alio ordine: Τί με δεῖ. IDEM.

8) Μυηθῶμεν] *Fr. Pithoeus* ad Petronii Cap. 140. hunc locum excitans legit: Μυηθῶμεν. Ego vero praefero, quod editum est, ob ea, quae sequuntur, μυστήρια. IDEM.

1) Μή με βιάσῃ λῦσαι] In Anglicano: μή με βίᾳ συλῆσαι. Ita videtur legisse interpres, qui, *iusta interuertere mortuorum*, vertit.

fineis egressi sumus: ac pactos iam terminos tenemus: haec praestituta dies est. Quid nunc, donec Ephesum peruenerimus, differre oportet? An nescis dubios maris euentus, insidasque ventorum mutationes esse? vror, mihi crede, Clitophon, vror: atque vtinam ardoris magnitudinem palam facere liceret: vtinam ea in me, quae in amoris igne, vis esset, vt complexuum meorum contactu flammam in te immittere valerem. Sed meus hic ignis diuersam quandam ab aliis vim sortitus est. Nam cum inter amantium complexus vehementissime alii feruere soleant, meus hic nobis mutuo in complexu iacentibus parcit. o ignem arcanum! o ignem in abdito relucentem! o ignem suas ipsius leges transgredi nolentem! at nos, o charissime Clitophon, cur non tandem Veneris sacris initiamur?

CAPVT XVI.

Tum ego: Ne me, inquam, mortuorum iusta interuertere adigas: neque enim miserae illius puellae fineis praeteruectos nos esse dicendum est, nisi cum alias tenuerimus terras. annon eam in mari vitam reliquisse audiuisti? Leucippes sepulchrum est maris amplitudo haec, per quam ferimur. Quid vero scis? an non fieri posse putas, vt circum nauim

vertit. Et paulo post idem Anglicanus, cum editione Palatina habet: ὡς ἐν πελάγει τέθνηκεν. SALMASIVS.

²) Εἴδωλον] Minitatur abeunti Aeneae interemtura se Dido apud *Virgilium* Aeneid. IV, 384.

— — *Sequar atris ignibus absens:*
Et quum frigida mors anima seduxerit artus,
Omnibus vmbra locis adero. Dabis, improbe, poenas.
BODEN.

⁵) Εἰς

ᾅδου 3) καταβαίνειν ὅλως, ἀλλ᾽ αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἔχειν τὴν πλάνην, καὶ ἐπισχήσεται τάχα ἡμῖν συμπλεκομένοις. * ἐπιτήδειον δέ σοι δοκεῖ καὶ τὸ χωρίον εἶναι πρὸς γάμον; γάμος ἐπὶ κύματος, γάμος ὑπὸ 4) θαλάσσης φερόμενος; θάλαμον ἡμῖν θέλεις γενέσθαι μὴ μένοντα; Σὺ μὲν, ἔφη, σοφίζῃ, φίλτατε· πᾶς δὲ τόπος τοῖς ἐρῶσι θάλαμος, οὐδὲν γὰρ ἄβατον τῷ θεῷ. 5) ἐν θαλάσσῃ δὲ μὴ καὶ οἰκειότερόν 6) ἐστιν ἔρωτι καὶ Ἀφροδισίοις μυστηρίοις; θυγάτηρ Ἀφροδίτη Θαλάσσης· 7) χαριστώμεθα τῇ γαμηλίῳ θεῷ, τιμήσωμεν αὐτῆς γάμῳ τὴν μητέρα. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τὰ παρόντα γάμων εἶναι σύμβολα. ζυγὸς 8) μὲν οὕτως ὑπὲρ κεφαλῆς κρεμάμενος, δεσμοὶ δὲ περὶ τὴν κεραίαν

3) Εἰς ᾅδου] Correctum in codice εἰς ᾅδην. Sed Attici eleganter omittunt οἶκον vel δόμον, quod *Homerus* nonnumquam supplet. Sic in *Anthologia Graeca* L. III. c. 12. ep. 22. *Meleager :*

Δωρῶμαι στοργᾶς λείψανον εἰς ἀΐδου.

Plenius *Pallades* habet l. c. epigr. 34.

Κατέβη δόμον εἰς ἀΐδαο.

Adde *Euripid.* Alceſt. v. 25.

Ἱερῆ θανόντων, ὅς νιν εἰς ᾅδου δόμους
Μέλλει κατάξειν.

Lambertus locum ex Euſtathio adfert ad Odyſſ. K. qui notat: ἔχει δὲ καὶ τὸ εἰς ἄϊδος, ἔλλειψιν Ἀττικὴν τοῦ δόμου. Video tamen hanc Ellipſin apud Hebraeos etiam reperiri, a quibus אל־מות *ad mortis* ſcriptum offendis pro אל־חדרי־מות *ad domos mortis*. Vid. *Prouerb.* II, 18. coll. VII, 27. et *Palairet.* ad Act. II, 26. IDEM.

4) Ὑπὸ] Ita rectius, quam in Commel. ἀπό. IDEM.

5) Ἄβατον τῷ θεῷ] Ita *Longus* ſub init. L. III. Poemen. Ἔρωτι δὲ ἄρα πάντα βάσιμα, καὶ πῦρ, καὶ ὕδωρ, καὶ σκυθικὴ χιών. Eſt et Ἔρως θαλάττιος ap. *Luc.* in Encom. Demoſthenis. IDEM.

6) Ἐν θαλάσσῃ δὲ μὴ καὶ οἰκειότερόν

nim hanc simulachrum illius erret? Animas enim eorum, qui in aquis pereunt, non omnino quidem ad inferos descendere, sed propter aquas circumferri aiunt. Ac fortasse nobis hic complicatis imminebit. Caeterum idoneusne tibi ad nuptias conficiendas locus hic videtur? rectene tu illas inter fluctus, marisque iactationes fieri arbitraris? an tu ab instabili nuptias nostras toto auspicari nos debere censes? Tum Melite: Scite mecastor, inquit, argutaris: veruntamen locum ego quemlibet pro thalamo amantibus esse arbitror. Amori enim Deo nullus praeclusus locus est. Quinetiam arcanis eius familiarissimam sedem esse mare accipimus. quid quod Maris Venus est filia, vt non ingratam nuptiarum deae rem facturos nos existimem, si matri eius hoc honoris habuerimus, vt quae ad perficiendas nuptias restant hic consummemus.

τιςόν] Ita omnes libri. Distinctione iuuandus atque allenandus locus, qui sic iacet. Ἐν θαλάσσῃ δέ; μὴ καὶ οἰκειότερόν ἐστιν ἔρωτι καὶ Ἀφροδισίοις μυστηρίοις; *In mari vero? Num locus aliquis magis idoneus amori ac Veneris sacris?*

SALMASIVS.

Sanus etiam sensus est, omissis illis μὴ καὶ, quae Bauaricus codex non habet. Tunc autem signa interrogationis delenda.

BODEN.

7) Θυγάτηρ Ἀφροδίτη θαλάσσης] Eodem se argumento confirmat Leander, ad amatam tranans fretum apud *Musaeum* v. 249.

Ἀγνώσσεις, ὅτι Κύπρις ἀπόσπορός ἐστι θαλάσσης;

Ad quem versum *Pareus* multitudinem locorum cumulauit, hunc *Tatii* etiam illustrantium, quibus vnicum addo ex Paridis ad Helenam epistola. *Ouid.* Heroid. ep. 16, 23.

Illa dedit faciles auras ventosque secundos:
In mare nimirum ius habet orta mari.

IDEM.

8) Ζυγὸν] Sunt quidem ligna rotunda, a prora ad puppim ambi-

κεραίαν τεταμένοι. καλά γε, ὦ δέσποτα, τὰ μαντεύματα· ὑπὸ ζυγὸν ὁ θάλαμος, καὶ κάλοι δεδεμένοι· ἀλλὰ καὶ πηδάλιον τοῦ θαλάμου πλησίον. 9) ἰδοὺ τοὺς γάμους ἡμῶν ἡ τύχη κυβερνᾷ· νυμφοστολήσουσι 10) δὲ ἡμᾶς Ποσειδῶν καὶ Νηρεΐδων χορός. ἐνταῦθα γὰρ καὶ αὐτὸς Ἀμφιτρίτην γαμεῖ. 11) λιγυρῶς δὲ συρίζει 12) περὶ τοὺς κάλους καὶ τὸ πνεῦμα. ἐμοὶ μὲν ὑμεναίων ᾄδειν 13) δοκεῖ τὰ τῶν ἀνέμων αὐλήματα· 14) ὁρᾷς δὲ καὶ τὴν ὀθόνην κεκυρτωμένην, *ὥσπερ ἐγκύμονα γαστέρα. δεξιόν μοι καὶ τοῦτο τῶν οἰωνισμάτων. ἔσῃ μοι ταχὺ καὶ πατήρ. Ἰδὼν οὖν αὐτὴν σφόδρα ἐγκειμένην· Φιλοσοφήσωμεν, εἶπον, ὦ γύναι, μέχρι λαβώμεθα γῆς. ὄμνυμι γὰρ

ambitu suo nauem continentia, ζωστῆρες appellata; quorum pars ima dicebatur θάλαμος, media ζυγὰ, suprema θρᾶνος, vt *Pollux* Lib. I. sect. 87. testatur: Τὰ δὲ μέσα τῆς νεὼς, ζυγὰ, οὗ οἱ ζύγιοι κάθηνται. Dubito tamen, vtrum hic Melitte ad illa iuga respiciat, propter illa, quae sequuntur: ὑπὲρ κεφαλῆς κρεμάμενος. Structura nauis potius docet, iugum mulieri videri potuisse antennam, ceruchis ex vtroque cornu ad malum religatam, quod aliquam iugi similitudinem ostendit. Vide nauis iconem apud *Schefferum* sub finem libri II. ibique litteras k et c. Quodcunque vero nauis iugum in animo habuerit sperata sponsa, alludit tamen ad Iunonem Ζυγίαν, *Iugam* s. *Pronubam*, nuptiis praesidentem, cuius imaginem a me visam puto inter monumenta Brixiana, vnde *Montefalconius* descripsit Supplem. T. I. tab. 21. n. 3. Matrimonium contrahentibus iugum imponebatur, teste *Seruio* ad Aeneid. IV, 16.

IDEM.

9) Πηδάλιον] Vel gubernaculum laetum omen putat Melitte. Sensus: Sicut gubernaculo nauis regitur, ita et nostras Fortuna nuptias quasi temone guber-

mus. nam et iugum, et quae circum antennam posita vincula sunt, nuptiarum praesentiae mihi omnino signa videntur esse. an non optimum, o here, auspicium putandum est, sub iugo thalamum inire, rudentibus inter se colligatis, et gubernaculo prope collocato? argumento est id quidem, nuptias a fortuna nostras gubernari. Ecce autem et Neptunus, is Amphitriten in mari vxorem duxit et Nereidum chori nos comitabuntur, ipsaque ventorum tam suauiter circa rudentes obstrepentium murmura hymenaeum canere mihi videntur. Annon tu quoque velum istud, quasi praegnantem vterum, intumescere cernis? quod ego sane boni ominis loco mihi duco, hinc futurum coniectans, vt iamiam pater futurus sis. Itaque cum illam ad id tam propensam viderem, Philosophemur, inquam, o mulier, tantisper dum terram attingamus.

gubernat. Caeterum haec omnia nimis argute dicta sunt, quamquam personae amore flagranti aptissima.

BERGER.

Nescio, quid legerit interpres, πηδάλιον vertens *malum*. Gubernaculum, fortunae attributum, adparet in *Lipperti* Dactyliotheca Millen. I. 701 — 707. item in *Montefalconii* Ant. Expl. T. I. P. II. T. 196, 197, 198.

BODEN.

10) Νυμφοστολήσουσι] Simili modo Neptunus, tamquam pronubus, vna cum Amphitrite, fingitur praeiuisse Iouem cum Europa per mare tranantem, a *Nonno* Dionys. I, 61. seqq. et *Luciano* marin. dial. extr.

IDEM.

11) Γαμεῖ] *Claudianus* de raptu Proserpinae L. I.

— — *Nereia glauco*
Neptunum gremio complectitur Amphitrite.

IDEM.

12) Λιγυρῶς δὲ συρίζει] Anglicanus et Palatinus, λιγυρὸν δὲ συρίζει.

SALMASIVS.

13) Ἄγειν] Pro ᾄδειν fortasse.

BERGER.

14) Αὐλήματα] *Longus* Pastor L. I. p. 236. ed. Commel. Εἴκασεν ἄν τις καὶ τοὺς ποταμοὺς ᾄδειν, ἠρέμα ῥέοντας καὶ τοὺς ἀνέμους συρίτ-

γάρ σοι τὴν θάλατταν αὐτήν,[15]) καὶ τὴν τοῦ πλοῦ τύχην, ὡς ἐσπούδακα καὶ αὐτός. ἀλλ' εἰσὶ καὶ θαλάσσης νόμοι. πολλάκις ἤκουσα παρὰ τῶν ναυτικωτέρων, καθαρὰ δεῖν Ἀφροδισίων εἶναι τὰ σκάφη, τάχα μὲν, ὡς ἱερὰ τάχα δὲ, ἵνα μή τις ἐν τηλικούτῳ κινδύνῳ τρυφᾷ. μὴ ἐνυβρίσωμεν, ὦ φιλτάτη, τῇ θαλάσσῃ,[16]) μηδὲ συμμίξωμεν γάμον ὁμοῦ καὶ φόβον, τηρήσωμεν ἑαυτοῖς καθαρὰν τὴν ἡδονήν. ταῦτα λέγων καὶ μειλισσόμενος τοῖς φιλήμασιν ἔπειθον, καὶ τὸ λοιπὸν οὕτως ἐκαθεύδομεν.

ΚΕΦΑΛ. ιζ'.

Πέντε δὲ τῶν ἑξῆς[1]) ἡμερῶν διανύσαντες τὸν πλοῦν ἥκομεν εἰς τὴν Ἔφεσον. Οἰκία μεγάλη καὶ πρώτη τῶν ἐκεῖ· θεραπεία πολλή,[2]) καὶ ἄλλη παρασκευὴ πολυτελής. κελεύει δὴ δεῖπνον ὡς ὅτι εὐπρεπέστατον ἑτοιμάζειν. Ἡμεῖς δὲ τέως, ἔφη, χωρήσωμεν εἰς τοὺς ἀγρούς. ἀπεῖχον * δὲ τῆς πόλεως σταδίους τέτταρας. ἐπικαθίσαντες οὖν ὀχήματι, ἐξήλθομεν. καὶ ἐπεὶ τάχιστα παρεγενόμεθα,[3]) διεβαδίζομεν τοὺς ὀρχάτους τῶν φυτῶν, καὶ ἐξαίφνης

συρίττων τοῖς πίτυσιν ἐμπνέοντας. BODEN.

15) Ὄμνυμι γάρ σοι τὴν θάλατταν αὐτὴν] Iuramentum nauticum per maria, teste *Seruio* ad Aeneid. VI, 351. vbi Palinurus, respondens Aeneae ait:
— — *maria omnia* (alii *aspera*) *iuro.*

Vid. *Io. Bapt. Hansenius* de Iureiurando veterum C. XVIII. IDEM.

16) Τῇ θαλάσσῃ] Editio Commel. θαλάσσην. IDEM.

1) Τῶν ἑξῆς] Eadem τῇ ἑξῆς. IDEM.

2) Θεραπεία πολλὴ] *Numerosum*

mus. Illud autem tibi ego per mare ipsum, et per nauigationis huius euentum iuro, non alio me, quam te, desiderio teneri. Sed sunt suae ipsius maris leges: de nautis enim persaepe audiui, naueis a venereis congressibus puras esse oportere, siue quod sacrae sint, siue quod minime deceat inter ea, quae mari semper impendent pericula quenquam lasciuius oblectari. Ne igitur mari maculam hanc inuramus, neu nuptiis terrorem immisceamus, aut, quo minus harum nobis solidum gaudium sit, nosmet in causa simus. Quae cum dixissem, osculis identidem subblandiens, mulierem in meam sententiam pertraxi: atque ita, quae noctis reliquum erat, somno dedimus.

CAPVT XVII.

Quinto autem postquam discesseramus, die Ephesum nauim appulimus: vbi Melites domum amplam, et earum quae illa in vrbe essent facile primam, seruorum praeterea numerum non exiguum, aliam postremo supellectilem sane quam lautissimam comperi. Mulier interea dum coenae, quam splendidissimam imperauerat, tempus aduentaret, vna secum me rus ab vrbe non amplius passus D distans pergere voluit; quo simul ac curru vecti sumus, arborumque in

sum famulitium. Alii οἰκετείαν dicunt. Latini etiam *familiam.* Phaedrus: *pecunia et familia iuuit*, θεραπεία, οἰκετεία.

SALMASIVS.

Alius locus apud *Phaedrum* clarissimus extat L. III. f. 19. *Aesopus domino solus cum esset familia*, vbi multi a Burmanno adducuntur loci ad probandum *familiae* pro seruitio significationem.

BERGER.

3) Παραγινόμεθα] Sic Editiones. Cod. Bau. παραγινόμεθα. In editione Commel. sequitur ἂν, quod in libris non reperi, Sal-

αἰφνης προσπίπτει τοῖς γόνασιν ἡμῶν γυνὴ, χοίνοισι παχείαις 4) δεδεμένη, δίκελλαν κρατοῦσα, τὴν κεφαλὴν κεκαρμένη, 5) ἐῤῥυπωμένη τὸ σῶμα, χιτῶνα ἀνεζωσμένη ἄθλιον πάνυ, καί· Ἐλέησόν με, 6) ἔφη, δέσποινα, γυνὴ γυναῖκα, ἐλευθέραν μὲν ὡς ἔφην, δούλην δὲ νῦν, ὡς δοκεῖ τῇ τύχῃ. καὶ ἅμα ἐσιώπησεν. λέγει οὖν ἡ Μελίττη· Ἀνάστηθι νῦν, ὦ γύναι· λέγε, τίς εἶ, καὶ πόθεν, καὶ τίς σοι τοῦτον περιέθηκε τὸν σίδηρον· κέκραγε γάρ σου καὶ ἐν κακοῖσιν 8) ἡ μορφὴ τὴν εὐγένειαν. Ὁ σὸς, εἶπεν, οἰκέτης, ὅτι αὐτῷ μὴ πρὸς εὐνὴν ἐδούλευον.

ὄνομα

Salmasius etiam recte deleuit. BODEN.

4) Σχοίνοισι παχείαις] Ita Editio Palatina. Ita Anglicanus. In quo tamen correctum alia manu videtur fuisse, χοινίοι pro χοίνοισι. Et sane χοίνοισι poeticum. Debuit enim scribi χοίνοις. At χοινίδες, diminutum, pro χοινία. Sed nec χοῖνος pro funibus, quibus vinciuntur serui, poenae causa, apud Graecos legas. Funes et rudentes, sed et institas lecti, ea voce plerumque significant. Sed nec χοῖνος, nisi cum fruticem ipsum denotat in genere sequioris sexus apud Graecos ponitur. Ad oram Anglicani adpositum fuit eadem manu a librario, ἴσως χοῖνιξ. Quod an verum sit, videndum. Hoc nomine dicebantur compedes, quibus vinciebantur pedes noxiorum in carcere, ac seruorum in ergastulo. Genere foemineo enunciantur. Aristophanes in Pluto:

ἰοὺ ἰοὺ τὰς χοίνικας καὶ τὰς πέδας ποθοῦσιν.

Notant, speciali nomine praeposito, subiecisse generale. Nam χοίνικες genus compedum profundarum, quibus pedes immittebantur ac tenebantur noxiorum. Hesychius: χοίνικες, αἱ βαθεῖαι πέδαι. Graecis χοίνικα esse modium, notum est. Ab ea forma dictae χοίνικες. De his compedibus intellexit Arrianus in dissertationibus Epicteti, vbi quosdam memorat, exercitii gratia et κακοπαθείας ποιεῖν,

χοίνικα

quincuncem directarum ordines perambulare coepimus: e vestigio mulier quaedam, grauioribus catenis vincta, ligonem gestans, capillo detonso, corpore squalido, amictu lacero atque discincto, ad genua nobis prostrata: Miserere, inquit, mei, o hera, mulieris mulier, et liberae quidem olim, vt vere affirmare possum: seruae autem nunc, sicuti fortunae visum est. Vocemque hic repressit. Tum Melite: Surge, inquit, mulier, et quae sis, et cuias, quisue has tibi catenas iniecerit, eloquere. Aspectus enim tuus, etiamsi aduersa fortuna premaris, nobilitatem tuam praedicat. Tum illa: Familiae, inquit, tuae procurator, quod impuris eius cupiditatibus ob-

χοίνικας ἱστάναι. Quod alibi exponemus. Vulgo est, φοίνικας ἱστάναι. An igitur legendum hoc loco, χοίνιξι παχείαις δεδεμένην; Proprie χοίνικες sunt, vt dixi, compedes, eaeque ligneae. Romani *codicem robustum* dixere. Vt apud Iuuenalem:

— *quale facit residens in codice pellex.*

At hanc vocem hic vsurpasse videtur Achilles de catenis ferreis. Nam sequitur statim, καὶ τίς σοι ταῦτα περιέθηκε τὸν σίδηρον; Et infra dicit Leucippe in Epistola ad Clitophontem, καὶ ἐδέθην σιδήρῳ. Si χοίνικας itaque hic dixit Tatius, nomen speciei pro generis nomine vsurpauit. Certe nec χαλινοὺς aut χοινία Graeci solent dicere de catenis ferreis, sed ἁλύσεις eas vocant. Ergo et improprie loquutus est; si χοίνικας de his dixit.

SALMASIVS.

5) Δίκελλαν — κεκαρμένην] Omissa sunt in editione prima.

BODEN.

6) Ἐλέησόν με] Με deest in cod. Bau. Idem hoc ipso libro repetitur a Melitte: Δέομαί σε γυναικὸς γυνὴ τὴν αὐτὴν δέησιν.

IDEM.

Quod sequitur, ὡς ἔφην, forte est, ὡς ἔφυν. BERGER.

7) Ὡς δοκεῖ — — Ἀνάστηθι νῦν] Desunt in editione prima, extant vero in codicibus, excepto vltimo νῦν. BODEN.

8) Ἐν κακοῖσιν] Salmasius restituit e libris. Editio prima habebat ἐν ἀκοῖσιν. IDEM.

9) Τὸ

ὄνομα Λάκαινα, τὸ γένος Θετταλή 9) καὶ σοὶ προσφέρω μου ταύτην τὴν τύχην ἱκετηρίαν· ἀπόλυσόν με τῆς καθεστώσης συμφορᾶς· παράσχου δέ μοι 10) τὴν ἀσφάλειαν, ἐς ἂν ἀποτίσω τὰς δισχιλίας. 11) τοσούτου γάρ με ὁ Σωσθένης ἀπὸ τῶν λῃστῶν ἐωνήσατο. ποριοῦμεν 12) δὲ εὖ ἴσθι τὴν ταχίστην· εἰ δὲ μὴ, σοὶ δουλεύσομεν. ὁρᾷς δὲ πληγαῖς 13) * ὡς κατέξανέ με πολλαῖς; 14) καὶ ἅμα διανοίξασα τὸν χιτῶνα, δείκνυσι τὰ νῶτα διαγεγραμμένα 15) ἔτι οἰκτρότερον. Ὡς οὖν ταῦτα ἠκούσαμεν, ἐγὼ μὲν συνεχύθην· καὶ γάρ τι ἐδόκει Λευκίππης ἔχειν. Ἡ δὲ Μελίττη ἔφη· Θάῤῥει γύναι· 16) τούτων γάρ σε λύσομεν, εἴς τε τὴν οἰκίαν προῖκα ἀποπέμψομεν. τὸν Σωσθένην καλεσάτω τις ἡμῖν. Ἡ μὲν οὖν εὐθὺς τῶν δεσμῶν

9) Τὸ γένος Θετταλή] Θετταλὴ τὸ γένος. SALMASIUS.

10) Παράσχου δέ μοι] In Anglicano: παρασχοῦν δέ μοι. An παράσχε; IDEM.

11) Δισχιλίας] Subintellige δραχμὰς, quae vox saepe omittitur, si αἱ μύριαι, χίλιαι, δισχίλιαι, τρισχίλιαι, sola ponuntur, exemplis adductis in *Lamberti Bos* ellips. p. 94. BODEN.

12) Ποριοῦμεν] Hoc verbum de fructibus agricolarum, et artificum quaestu saepissime ponitur. Deinde nonnumquam etiam de conficienda pecunia, vt ἀργύριον πεπορισμένον apud *Demosthenem* κατὰ Εὐεργ. p. 1154 edit. Reisk. Non igitur ferenda lectio edit. primae: περὶ οὖ μὲν, cuius in locum Salmasius e codd. retulit ποριοῦμεν. IDEM.

13) Ὁρᾷς δὲ πληγαῖς] Cod. Bau. Ὁρᾷς δὲ καὶ πληγαῖς. IDEM.

14) Ὡς κατέξανέ με πολλαῖς] Palatinus cum Anglicano: ὡς ἔξανέ με. SALMASIUS.

Simplex eadem notione occurrit apud *Demosthenem* περὶ παραπρεσβείας p. 403. Περιρρήξας τὸν χιτωνίσκον ὁ οἰκέτης, ξαίνει κατὰ τοῦ νώτου πολλὰς, subaudi πληγάς. Sed et compositum habes

temperare nolui. genere Thessala sum, Lacaenae mihi est nomen. Hanc ego tibi fortunam meam supplex commendo. Tu ex iis me miseriis, quibus oppressam vides, eripe, fidemque mihi tantisper habe, tum tibi drachmarum duo millia, tanti enim me a piratis Sosthenes emit, dissoluero. quae, mihi crede, quam ocissime conficiam. Sin minus, tibi seruire pergam. Caeterum quam me ille foede excruciatam habuerit, vide. Protinusque diducta veste terga ostendit miserum in modum conscribillata. Quae cum audiuissemus, ego quidem stupore oppressus sum. Leucippes enim similitudinem quandam habere mihi visa est. Melite vero, Bono, inquit, animo esto. Ab iis enim malis te liberabo, domumque gratis remittam. Mox Sosthenem vocari, eamque e vinculis

 eximi

habes apud Sophocl. Aiac. flag. 739. et apud *Aristophanem* in Acharnanensibus v. 319. vbi vide Scholiasten. BODEN.

15) Τὰ νῶτα διαγεγραμμένα] *Budaeus* ex Theophrasti L. V. probat eamdem notionem fuisse verbo ἐγγράφω, *scarifico*, ἀμύττω, Comment. L. G. pag. 820. Hoc est *Catullo* XXV. 11. in epigrammate ad Thallum *conscribillare*, quod alii metri caussa in *constrigillare* mutant. Canit ille:

Ne laneum latusculum natesque mollicellas
Inusta turpiter tibi flagella conscribillent.

Explicat *Pseudolus* Plautinus A. I. Sc. V. 130.

Quasi in libro cum scribuntur literae calamo,
Stilis me totum usque ulmeis conscribito.

IDEM.

16) Θάῤῥει γύναι] Acclamatio confirmantis vsitata, in sacris etiam libris, θάρσει τέκνον, θάρσει θύγατερ, θάρσει Παῦλε. Notes vero Ἀττικώτερον esse θάῤῥει. *Thomas Magister*: Θαῤῥῶ, Ἀττικοί, οὐ θαρσῶ, καὶ θάῤῥος, οὐ θάρσος, καὶ θαῤῥύνω, οὐ θαρσύνω. Et *Moeris* θάῤῥος, Ἀττικῶς, θάρσος ἑλληνικῶς. IDEM.

17) Τῶν

δεσμῶν ἠλευθεροῦτο.[17]) ὁ δὲ παρῆν τεταραγμένος. λέγει οὖν ἡ Μελίττη· Ὦ κακὴ κεφαλή· τοιαῦτά ποτε κἂν τῶν ἀγροικοτάτων οἰκετῶν[18]) τεθέασαι παρ' ἡμῖν οὕτως ᾐκισμένον; τίς αὕτη, λέγε μηδὲν ψευσάμενος. οὐκ οἶδα, εἶπεν, ὦ δέσποινα, πλὴν ἔμπορός τις ὄνομα Καλλισθένης, ταύτην μοι[19]) πέπρακεν, φάσκων ἐωνῆσθαι μὲν αὐτὴν ἀπὸ λῃστῶν, εἶναι καὶ ἐλευθέραν. ὄνομα δὲ αὐτὴν ὁ ἔμπορος ἐκάλει Λάκαιναν.[20]) Ἡ δὲ τὸν μὲν τῆς διοικήσεως, ἧς εἶχεν, ἀπέσπασεν,[21]) αὐτὴν δὲ παραδίδωσι θεραπαίναις, κελεύσασα λοῦσαι, καὶ ἐσθῆτα ἀμφιάσαι καθαράν, καὶ εἰς ἄστυ ἀγαγεῖν, διοικήσασα δέ τινα τῶν κατὰ τοὺς ἀγροὺς ὧν ἕνεκεν παρῆν, ἐπιβᾶσα τοῦ ὀχήματος ἅμα ἐμοί, ἐπανήειμεν[22]) εἰς τὴν πόλιν, καὶ περὶ τὸ δεῖπνον ἦμεν.

ΚΕΦΑΛ. ιη'.

Ἑστιωμένῳ[1]) δέ μοι μεταξὺ σημαίνει * νεύσας ὁ Σάτυρος προσαναστῆναι, καὶ ἦν τὸ πρόσωπον ἐσπουδακός.[2]) σκηψά-

17) Τῶν δεσμῶν εὐθὺς ἐλευθεροῦτο] Εὐθὺς τῶν δεσμῶν ἠλευθεροῦτο. Editio cum Anglicano ἠλευθέρωτο. SALMASIUS.

18) Κἂν τῶν ἀγροικοτάτων οἰκετῶν] Forte melius, κἂν τὸν ἀγροικότατον τῶν οἰκετῶν οὕτω τεθέασαι ᾐκισμένον. In quibusdam libris habetur ᾐκισμένον pro οἰκισμένον. Tunc sic legi deberet: τοιοῦτόν ποτε κἂν τῶν ἀγροικοτάτων οἰκετῶν τεθέασαι παρ' ἡμῖν ᾐκισμένον. IDEM.

19) Μοι] Fallit editio prima, quae μὴ habet. BODEN.

20) Λάκαιναν] Ad oram codicis Anglicani adposuerat Henricus Stephanus, forte legendum, Λάκωναν. Sed nihil opus. Supra nominatur Λάκαινα. Et Λάκων et Λάκαινα, nomina propria. Λάκωνος mentio apud *Theocritum* et cum prima quidem lon-

eximi iussit. Sane autem perterritus Sosthenes affuit statim: cui Melite, Quando, inquit, scelestum caput, e vilioribus etiam famulis nostris aliquem tam immaniter a nobis acceptum vidisti? Sed quae nam haec sit, age fallaciis omissis, effare actutum. Nihil aliud hercule, inquit ille, o hera scio, praeterquam quod mercator, Callisthenes ei nomen erat; eam mihi vendidit, a piratis emptam affirmans: esse autem liberam, Lacaenamque appellari aiebat. Melite hominem ab administratione, cui praeerat, abdicauit, mulierem ancillis commendauit, lotamque ac munda palla indutam in vrbem duci iussit. Deinceps nonnullis ad agrorum rationem pertinentibus, quorum gratia illo se contulerat, imperatis, pilento ad vrbem reuersi sumus, coenaturique accubuimus ibi.

CAPVT XVIII.

Tum Satyrus, vultu nescio quid serium admodum subindicante, clam mihi, vt exsurgerem, significauit. Quam

longa, ne putes e gente Laconica sic dici: Λάκαν et Λάκαν dorice. Puto tamen, Λάκαινα a gente dici, vt nomina multa seruorum. Haec enim pro serua. SALMASIVS.

21) Ἀπέστησεν] Sic meliores codices. In aliis exemplaribus, et quae, vt videtur, ex prima Editione descripta sunt, ἡ δὲ τὸν μὲν τῆς διοικήσεως, ἧς ἦρχεν, ἀπέπαυσεν. Quod et ipsum ferri potest. IDEM.

22) Ἐπανήειμεν] Anglicanus cum Editione Palatina: ἐπανήκομεν. IDEM.

1) Ἑστιωμένῳ] Quidam: ἐσθιομένῳ et προανίστασθαι pro προσανίστασθαι. BODEN.

2) Ἐσπουδακώς] Verbum Platonicum et Xenophonteum, hoc quidem sensu, vt serio vel agere, vel loqui denotet, ac τῷ παίζειν saepe opponatur. De vultu serio recte quidem valet, alibi

σκηψάμενος γοῦν 3) ἐπί τινι τῶν κατὰ τὴν γαστέρα ἐπείγειν, 4) διανίσταμαι. καὶ ἐπεὶ προῆλθεν, 5) λέγει μὲν οὐδὲν, ἐπιστολὴν δὲ ὀρέγει. λαβὼν δὲ, πρὶν ἀναγνῶναί 6) με, κατεπλάγην εὐθύς· ἐγνώρισα γὰρ Λευκίππης τὰ γράμματα. ἐγέγραπτο δὲ τάδε. 7)

ΛΕΥΚΙΠΠΗ ΚΛΕΙΤΟΦΩΝΤΙ ΤΩι ΔΕΣΠΟΤΗι ΜΟΥ.

Οὕτω γάρ σε δεῖ καλεῖν, ἐπεὶ καὶ τῆς δεσποίνης ἀνὴρ εἶ τῆς ἐμῆς. Ὅσα μὲν διὰ σὲ πέπονθα, οἶδας. ἀνάγκη δὲ νῦν ὑπομνῆσαί σε. διὰ σὲ τὴν μητέρα κατέλιπον, καὶ πλάνην εἱλόμην· διὰ σὲ πέπονθα ναυαγίαν, καὶ λῃστῶν ἠνεσχόμην· διὰ σὲ ἱερεῖον γέγονα, καὶ καθαρμὸς, καὶ τέθνηκα ἤδη δεύτερον· διὰ σὲ πέπραμαι, καὶ ἐδέθην σιδήρῳ, 8) καὶ δίκελλαν ἐβάστασα, καὶ ἔσκαψα γῆν, καὶ ἐμαστιγώθην· ἵνα σὺ, ὃ γέγονας, ἄλλῃ γυναικὶ, καὶ ἐγὼ τῶν ἑτέρων ἀνδρῶν γένωμαι; μὴ γένοιτο. ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ τοσαύταις ἀνάγκαις διεκαρτέρησα. *) σὺ δὲ ἄπρατος, 9) ἀμαστίγωτος γαμεῖς. εἴ τις

οὖν

alibi tamen hanc notionem haud reperi. IDEM.

3) Γοῦν] Alii οὖν. IDEM.

4) Τῶν] Deest in cod. Bau. IDEM.

5) Καὶ ἐπεὶ προῆλθεν] In Anglicano: καὶ ἐπεὶ προήλθομεν. Quod mihi videtur rectum. Nisi sit melius, καὶ ἐπεὶ προῆλθον. Interpres haec verba non reddidit. SALMASIUS.

6) Πρὶν ἀναγνῶναι] Edit. pr. πρὸς ἀναγνῶναι, vbi videtur articulus inserendus, πρὸς τὸ ἀναγνῶναι. BODEN.

7) Τάδε] In Editione et Anglicano codice ταῦτα pro τάδε. SALMASIUS.

Est et in cod. Bauar. ταῦτα. BODEN.

8) Ἐδέθην σιδήρῳ] Perperam in editione prima: ἐδέθην σιδήρῳ.

Quam ob rem purgandae alui gratia secedere me simulans, exiui. Tum Satyrus, qui progressus erat, nullis omnino prolatis verbis, epistolam mihi reddidit: qua resignata, protinus, antequam legere inciperem, animo consternatus sum: Leucippes enim erant manu exaratae hoc exemplo literae.

LEVCIPPE CLITOPHONTI HERO S.

Herum te a me appellari, non est sane quod admirere: quo enim alio te nomine vocem, qui herae meae maritus factus sis? Quanquam autem quaecunque tua causa pertuli, minime ignoras, commonefaciendum te tamen in praesentia pernecessarium duxi. tua causa matrem reliqui, errationemque mihi elegi: tua causa naufragium feci, moxque in piratarum manus deueni: tua causa hostia et expiatio facta sum, aliamque iterum mortem oppetii: tua causa veniui, ferreisque catenis fui constricta, ligonem gestaui, terram effodi, vapulaui: vt tu scilicet alterius mulieris coniunx, ego alterius viri vxor essem? at hoc dii prohibeant. Ego quidem certe hasce omnes aerumnas forti animo sustinui: tu vero illaesus verberumque immu-

δίζω, repugnantibus libris.

IDEM.

9) Απραστος] Spectare quidem debet, seruatam Clitophontis libertatem, quum fuerit Leucippe a piratis capta. Nam ἄπρατος est, qui nunquam venditus est, vel se ipse vendidit, quia, teste *H. Stephano*, ad h. v. et ille, qui linguam operamque suam non habet venalem, nec fidem suam pecunia addicere didicit, vocatus est ἄπρατος. Quam ob caussam transferri potest *innocens* potius, quam *illaesus* cum interprete Latino. At vero, quum Leucippe, et in his litteris, et in colloquio cum hera, laborum suorum verberumque crebram fecerit mentionem, Δίεκλλον ἰβάσταξα, καὶ ἔσκαψα γῆν καὶ ἐμαστιγώ-

οὖν [10]) τῶν πεπονημένων διὰ σὲ κεῖται χάρις, δεήθητί σου τῆς γυναικὸς, ἀποπέμψαι, ὡς ἐπηγγείλατο. τὰς δὲ δισχιλίας, ἃς ὁ Σωσθένης ὑπὲρ ἐμοῦ κατεβάλετο, πίστευσον ἡμῖν, καὶ ἐγγύησαι πρὸς τὴν Μελίττην, ὅτι πέμψομαι. [11]) ἐγγὺς γὰρ τὸ Βυζάντιον. ἐὰν δὲ καὶ ἀποτίσῃς, [12]) νόμιζε μισθόν μοι δεδωκέναι τῶν ὑπὲρ σου πόνων. Ἔῤῥωσο, καὶ ὄναιο τῶν καινῶν γάμων. ἐγὼ δὲ ἔτι σοι ταῦτα γράφω παρθένος.

ΚΕΦΑΛ. ιθ'.

Τούτοις ἐντυχὼν πάντα ἐγινόμην [1]) ὁμοῦ, ἀνεφλεγόμην, ὠχρίων, ἐθαύμαζον, ἠπίστουν, ἔχαιρον, ἠχθόμην. λέγω οὖν πρὸς τὸν Σάτυρον· πότερον ἐξ ᾅδου ἥκεις [2]) φέρων ἐπιστολήν; ἢ τι ταῦτα θέλει; Λευκίππη πάλιν ἀνεβίω; Μάλιστα, ἔφη· καὶ ἔστιν, ἣν εἶδες ἐν τοῖς ἀγροῖς. τότε μὲν οὖν οὐδ' ἂν ἄλλος ἰδὼν αὐτὴν γνωρίσειεν, ἔφηβον οὕτω γενομένην· τοῦτο γὰρ ἡ τῶν τριχῶν αὐτῆς κουρὰ μόνον ἐνήλλαξεν. Εἶτα ἕστηκας, ἔφην, ἐπὶ

τηλ-

τηγάθων, videtur legi debere ἀσκάπτος, ἀμαστίγωτος, nimirum ἄσκαπτος, quod Clitophon ligonem haud gestarit, terramque foderit, ficut ipsa, et ἀμαστίγωτος, quod minime vapularit.

IDEM.

[10]) Οὖν] Edit. Heidelb. σοί.

IDEM.

[11]) Πέμψομαι] Rectius, quam in libro Bauarico, vbi πέμψομεν.

IDEM.

[12]) Ἐὰν δὲ καὶ ἀποτίσῃς] Ita et Anglicanus. Et verissima haec lectio, non quae in aliis libris reperitur, ἐὰν δὲ καὶ ἀπιστῇς. Sic etiam legit interpres in suis, qui sic vertit: *aut si fidem mihi non habes.*

SALMASIVS.

[1]) Πάντα ἐγινόμην, ὁμοῦ ἀνεφλεγόμην] In aliis distinguitur, πάντα ἐγινόμην ὁμοῦ, ἀνεφλεγόμην, ὠχρίων.

immunis, nouis te nuptiis oblectas. Verum si mihi ullam pro iis incommodis, quae tua causa pertuli, gratiam habendam censes, vxorem tuam obtestare, vt me, sicuti pollicita est, missam faciat, eique drachmarum duo millia, quae pro me Sosthenes exoluit, sponde: ac, quoniam Byzantio non longe absumus, curaturam me quamprimum, in te recipe, aut si fidem mihi non habes, omnium tua causa perpessorum gratiam hac ipsa re a te mihi abunde relatam esse arbitrare. Vale, harumque tibi nuptiarum felicitatem diuturnam habe. ipsa tibi haec virgo adhuc scribo.

CAPVT XIX.

Haec cum legerem, varias in parteis animo distrahebar: amore incendebar, expallescebam, mirabar interdum, interdum fidem literis nullam habebam: ita metu gaudioque conflictabar. Tandem Satyro inquam: Mihine hanc ab inferis epistolam reddis? aut quid sibi haec volunt? reuixitne iterum Leucippe! Maxime, inquit Satyrus: atque illa est, quam in agro ruri vidisti, sed eam sola adeo capillorum commutauit abscissio, vix vt a quoquam dignosci queat, Quid tu igitur

ἀχλῶν. Quae mihi verior videtur distinctio. Interpres non haec expressit, vertendo, *varias in partes animo distrahebar.* Hoc non sonant graeca, quorum haec mens: *His perlectis, omnes simul formas indui, incendebar, expallescebam, mirabar, non credebam, angebar.* IDEM.

Prima editio non habet ἀχλῶν, sed ἀχρῶς, cum verbo ἀμφιλογίμην coniunctum. Alia manu orae editionis meae illitum: ἀχλούμην. BODEN.

²) Ἤκεις] In omnibus ἥκεις (leg. ἥκεις. BOD.) Nec mutaui in eo libro, quem dedi operis exprimendum. SALMASIVS.

Prae-

οὖν [10]) τῶν πεπονημένων διὰ σὲ κεῖται χάρις, δεήθητί σου τῆς γυναικὸς, ἀποπέμψαι, ὡς ἐπηγγείλατο. τὰς δὲ δισχιλίας, ἃς ὁ Σωσθένης ὑπὲρ ἐμοῦ κατεβάλετο, πίστευσον ἡμῖν, καὶ ἐγγύησαι πρὸς τὴν Μελίττην, ὅτι πέμψομαι. [11]) ἐγγὺς γὰρ τὸ Βυζάντιον. ἐὰν δὲ καὶ ἀποτίσῃς, [12]) νόμιζε μισθόν μοι δεδωκέναι τῶν ὑπὲρ σου πόνων. Ἔρρωσο, καὶ ὄναιο τῶν καινῶν γάμων. ἐγὼ δὲ ἔτι σοι ταῦτα γράφω παρθένος.

ΚΕΦΑΛ. ιθ'.

Τούτοις ἐντυχὼν πάντα ἐγινόμην [1]) ὁμοῦ, ἀνεφλεγόμην, ὠχρίων, ἐθαύμαζον, ἠπίστουν, ἔχαιρον, ἠχθόμην. λέγω οὖν πρὸς τὸν Σάτυρον· πότερον ἐξ ᾅδου ἥκεις [2]) φέρων ἐπιστολήν; ἢ τι ταῦτα θέλει; Λευκίππη πάλιν ἀνεβίω; Μάλιστα, ἔφη· καὶ ἔστιν, ἣν εἶδες ἐν τοῖς ἀγροῖς. τότε μὲν οὖν οὐδ' ἂν ἄλλος ἰδὼν αὐτὴν γνωρίσειεν, ἔφηβον οὕτω γενομένην· τοῦτο γὰρ ἡ τῶν τριχῶν αὐτῆς κουρὰ μόνον ἐνήλλαξεν. Εἶτα ἕστηκας, ἔφην, ἐπὶ τηλι-

πεγάθεν, videtur legi debere ἄσκαπτος, ἀμαστίγωτος, nimirum ἄσκαπτος, quod Clitophon ligonem haud gestarit, terramque foderit, ficut ipsa, et ἀμαστίγωτος, quod minime vapularit.
IDEM.

[10]) Οὖν] Edit. Heidelb. σοί.
IDEM.

[11]) Πέμψομαι] Rectius, quam in libro Bauarico, vbi πέμψομεν.
IDEM.

[12]) Ἐὰν δὲ καὶ ἀποτίσῃς] Ita et Anglicanus. Et verissima haec lectio, non quae in aliis libris reperitur, ἐὰν δὲ καὶ ἀπιστῇς. Sic etiam legit interpres in suis, qui sic vertit: *aut si fidem mihi non habes.*
SALMASIVS.

[1]) Πάντα ἐγινόμην, ὁμοῦ ἀνεφλεγόμην] In aliis distinguitur, πάντα ἐγινόμην ὁμοῦ, ἀνεφλεγόμην, ὠχρίων.

immunis, nouis te nuptiis oblectas. Verum si mihi vllam pro iis incommodis, quae tua causa pertuli, gratiam habendam censes, vxorem tuam obtestare, vt me, sicuti pollicita est, missam faciat, eique drachmarum duo millia, quae pro me Sosthenes exoluit, sponde: ac, quoniam Byzantio non longe absumus, curaturam me quamprimum, in te recipe, aut si fidem mihi non habes, omnium tua causa perpessorum gratiam hac ipsa re a te mihi abunde relatam esse arbitrare. Vale, harumque tibi nuptiarum felicitatem diuturnam habe. ipsa tibi haec virgo adhuc scribo.

CAPVT XIX.

Haec cum legerem, varias in parteis animo distrahebar: amore incendebar, expallescebam, mirabar interdum, interdum fidem literis nullam habebam: ita metu gaudioque conflictabar. Tandem Satyro inquam: Mihine hanc ab inferis epistolam reddis? aut quid sibi haec volunt? reuixitne iterum Leucippe! Maxime, inquit Satyrus: atque illa est, quam in agro ruri vidisti, sed eam sola adeo capillorum commutauit abscissio, vix vt a quoquam dignosci queat. Quid tu igitur

ἀχθέων. Quae mihi verior videtur distinctio. Interpres non haec expressit, vertendo, *varias in partes animo distrahebar.* Hoc non sonant graeca, quorum haec mens: *His perlectis, omnes simul formas indui, incendebar, expallescebam, mirabar, non credebam, angebar.* IDEM.

Prima editio non habet ἀχθέων, sed ἀχθῶς, cum verbo ἀμφιλογῶν coniunctum. Alia manu orae editionis meae illitum: ἀχθόμενον. BODEN.

²) Ηκεις] In omnibus ἥκεις, (leg. ἥκει. BOD.) Nec mutaui in eo libro, quem dedi operis exprimendum. SALMASIVS.

Prae-

ἡλικιώταις ἀγαθοῖς, καὶ μέχρι τῶν ὤτων μόνον * εὐφραίνεις;[3]) ἀλλ' οὐ δεικνύεις καὶ τοῖς ὄμμασι τἀγαθά; Μή σύ γε, εἶπεν ὁ Σάτυρος· ἀλλ' ἔν σοι κατάσχε·[4]) μὴ πάντας ἀπολέσεις,[5]) ἕως περὶ τούτων ἀσφαλέστερον βουλευσόμεθα. γυναῖκα ὁρᾷς πρώτην Ἐφεσίων μαινομένην ἐπί σοι· ἡμᾶς δὲ ἐρήμους ἐν μέσοις ἄρκυσιν. Ἀλλ' οὐ δύναμαι, ἔφην. ἐπέρχεται γὰρ διὰ πασῶν τῶν τοῦ σώματος ὁδῶν ἡ χαρά. ἀλλ' ἰδού μοι διὰ γραμμάτων ἐγκαλεῖ. καὶ ἅμα αὖθις ἐντυγχάνων[7]) τοῖς γράμμασιν, ὡς ἐκείνην δι' αὐτῶν βλέπων καὶ ἀναγινώσκων καθ' ἕν, ἔλεγον· Δίκαια ἐγκαλεῖς, φιλτάτη. πάντα δι' ἐμὲ ἔπαθες, πολλῶν σοι γέγονα κακῶν αἴτιος. Ὡς δὲ εἰς τὰς μάστιγας καὶ εἰς τὰς βασάνους ἐγενόμην, ἃς ὁ Σωσθένης αὐτῇ παρετείνατο, ἔκλαον ὥσπερ αὐτὰς τὰς βασάνους βλέπων αὐτῆς. ὁ γὰρ λογισμὸς πέμπων τῆς ψυχῆς τὰ ὄμματα πρὸς τὴν ἐπαγγελίαν τῶν γραμμάτων, ἐδείκνυε τὰ ὁρώμενα[8]) ὡς δρώμενα. πάνυ δὲ ἠρυθρίων[9]) ἐφ' οἷς μοι τὸν γάμον ὠνείδιζεν, ὥσπερ ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχὸς κατειλημμένος·[10]) οὕτως ᾐσχυνόμην καὶ τὰ γράμματα.

ΚΕΦΑΛ.

. Praetuli, quod in editione prima, consentiente codice Bauarico deprehendi, ἔχεις, φέρων ἐπιστολήν; Fuit in Salmasiana ἔχεις φέρων τὴν ἐπιστολήν.

BODEN.

3) Εὐφραίνεις;] Editio prima: ἐπιβαίνεις;

IDEM.

4) Ἀλλ' ἔν σοι κατάσχε] Ita alii libri. Editio, cum Anglicano, ἐντὸς κατάσχε. Ex diuersa, vt apparet, editione. *Intus haec retine*, vel, *intra te*, vtrumque rectum.

SALMASIVS.

5) Ἀπολέσεις] Ita editiones. Sed

igitur tot mihi bonorum, inquam ego, auctor meas tantum nunc aures oblectas, neque ob oculos felicitatem meam ponis? Tace sis, inquit Satyrus, remque dissimula, ne prius nos omnes perdas, quam de tota re securius aliquod a nobis consilium ineatur. Mulierem hanc vides ciuitatis huius primariam, tuique amore insanientem: nos autem media intra retia omni ope destitutos versari. Nequeo, inquam ego: totum enim per venas voluptas in corpus diffunditur. quid, quod etiam mecum per literas expostulat? lectaque iterum epistola hunc fere in modum absenti illi, quasi adesset, singulatim respondi: Iusta loqueris, iucundissima Leucippe: verum tu quidem causa mea, quae scribis, omnia pertulisti: vere ipse tibi malorum omnium auctor fui. Cumque ad eam literarum partem, quae contumelias et verbera a Sosthene inflicta continebat, ita collachrymaui, vt si eis interfuissem. Cogitatio enim mentis aciem ad ea, quae litteris significantur, conuertens, quae leguntur, animo repraesentat, non aliter, quam si res oculis essent subiectae. Illa vero, quibus mihi nuptias obiiciebat, rubore me perfuderunt ita, vt si manifesto in adulterio deprehensus fuissem: adeo me literarum etiam ipsarum verecundia commouerat.

CAPVT

Sed cod. Bauar. melius habet ἀπολέσῃς. BODEN.

6) Βουλευσόμεθα] Quidam: βουλευσώμεθα, et ὑμᾶς pro ἡμᾶς. IDEM.

7) Εντυγχάνων] Editio prima ἐντυγχάνω, quod magis probandum. IDEM.

8) Εδείκνυε τὰ ἐρώμενα] Alia exemplaria, ἐδείκνυ. Et haec varietas in hoc verbo alibi notata, cum alii libri legerent, δεικνύω, alii δείκνυμι. Quae mutatio ab ipso auctore. SALMASIVS.

9) Ηρυθρίων] Editio pr. ἐρυθριῶν. BODEN.

10) Ωσ-

ΚΕΦΑΛ. κ΄.

Οἴμοι, πῶς ἀπολογήσομαι, *Σάτυρε; ἔφην· 1) ἑαλώκαμεν· Λευκίππη κατέγνωκεν ἡμῶν· τάχα δὲ καὶ μεμισήμεθα. ἀλλὰ πῶς ἐσώθη, φράσον σύ· καὶ τίνος σῶμα ἐθάψαμεν; Αὐτή σοι 2) κατὰ καιρὸν φράσει. τὸ δὲ νῦν, 3) ὁ Σάτυρος ἔφη, ἀντιγράψαι σε δεῖ, καὶ ἱλάσασθαι τὴν κόρην. κἀγὼ γὰρ αὐτῇ διωμοσάμην, ὡς ἄκων αὐτὴν ἔγημας. Εἶπας γὰρ, ἔφην, ὅτι καὶ ἔγημα; ἀπολώλεκάς με· τῆς εὐηθείας· 4) ὅλη γὰρ ἡ πόλις οὐκ οἶδε τὸν γάμον; ἀλλ' οὐκ ἔγημα, μὰ τὸν Ἡρακλέα, Σάτυρε, καὶ τὴν παροῦσαν τύχην. παίζεις, ὦ 'γαθὲ· συγκαθεύδεις. Οἶδα μὲν, ἄπιστα λέγων, ἀλλ' οὔπω πέπρακται. καθαρὸς εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν Μελίττης Κλειτοφῶν. Ἀλλὰ τί γράφω, λέγε· σφόδρα γάρ με ἐξέπληξε τὸ συμβὰν, ὥστε ἀπόρως 5) ἔχω. Οὐκ εἰμὶ

10) Ὥσπερ ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχὸς κατειλημμένος] Vitium edit. primae ἐπ' αὐτοφόρῳ, quod in *Hesychio* etiam corrigendum fuit. Eſt enim, quaſi dixeris: ἐπ' αὐτῷ τῷ φώρῳ, ſ. φωρίῳ, ſ. ἐπ' αὐτῇ τῇ φωρᾷ. SVIDAS: Ἐπ' αὐτόπτῳ, ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐπ' ὀφθαλμοῖς, ἐπ' αὐτῷ τῷ κλέμματι ἁλούς. Alii pro κατειλημμένος habent ἐπειλημμένος. IDEM.

1) Σάτυρε; ἔφην·] Alii eodem tamen ſenſu: Σατύρῳ ἔφην. IDEM.

2) Αὐτή σοι] Quidam αὐτί σοι. IDEM.

3) Τὸ δὲ νῦν] Δὲ in cod. Bau. et edit. deeſt. IDEM.

4) Ἀπολώλεκάς με· τῆς εὐηθείας·] Haec verba, vna cum antecedentibus ὅτι καὶ ἔγημα; et ſubſequentibus ὅλη γὰρ in editione prima deſiderantur. Habuit tamen vetus interpres Latinus. Aliter tamen mihi quidem videtur legiſſe, nimirum ἀπολώλεκάς με τῆς εὐθείας. Vertit enim: recta (εὐθείας) tu quidem

CAPVT XX.

Ac tum ad Satyrum conuerſus: Hei mihi, qua excuſatione, inquam, Satyre, vtar? Manifeſto nunc quidem certe tenemur. Leucippe nos cognouit: atque vtinam ne odio etiam perſequi coeperit. Sed iam quomodo incolumis euaſerit, aut cuius eſſet cadauer illud, quod a nobis ſepultura affectum fuit, perueliın ſcire. Tum Satyrus: Puella rem tibi omnem, inquit, per ocium explicabit. nunc te reſcribere, illamque placare opus eſt. Ego enim hanc te contra, quam tibi in animo erat, duxiſſe iureiurando affirmaui. Etiamne igitur, inquam, me illam duxiſſe narraſti? Tu quidem perdidiſti me. o ſtultitiam! nuptiarum enim ciuitas vniuerſa adhuc ignara eſt. Quinimo Deum Herculem, meamque praeſentem fortunam teſtor, nullas mihi dum factas eſſe nuptias. Tum Satyrus: Ludis me, inquit, bone vir, quaſi ſimul cum ea cubare te manifeſtum non ſit. Atqui fide maiora, inquam, loqui me intelligo: ſed hactenus tamen ex ſententia ſua mei

 non-

quidem perdidiſti me. Sed τῆς εὐηθείας eſt exclamatio elliptica, optime decens animum Clitophontis perturbatum, omiſſa particula exclamandi ὦ vel οἴμοι et ἕνεκα vel χάριν, vnde pendeat genitiuus. Sic apud *Ariſtophanem* Eccleſ. v. 782. Τῆς μωρίας, *quaenam haec eſt ſtultitia!* Idem ſaepe τῆς μανίας, eodem ſenſu et *Sophocles* in Ajace Flag. Τόλμης τοιᾶσδε 1023. Nonnunquam additur particula οἴμοι σοφίας apud *Ariſtoph.* Nub. v. 922. et οἴμοι μανίας τῆς σῆς, v. 923. At genitiuum haud ab exclamandi particula, ſed ab omiſſo ἕνεκα more Atticorum regi, docet *Thomas Magiſter* litt. Ω. Ω θαυμαστικόν· οἷον, ὦ τοῦ ξένου μετάλλου. Διὸ καὶ τὴν γενικὴν ἔχει ἐπαγομένην, λαμβανομένην ἔξωθεν τοῦ ἕνεκα. Interpretandus igitur hic Tatii locus: *Tu quidem perdidiſti me. Hem ſapientiam!* ironice, vel *o ſtultitiam*

εἰμί σου σοφώτερος, Σάτυρος[6]) εἶπεν. ἀλλὰ καὶ αὐτός σοι ὁ ἔρως ὑπαγορεύσει. μόνον διὰ ταχέων. Ἄρχομαι δὴ γράφειν.[7])

*Χαῖρέ μοι, ὦ δέσποινα Λευκίππη. Δυστυχῶ μὲν, ἐν δὲ εὐτυχῶ, ὅτι σὲ παρὼν παροῦσαν ὡς ἀποδημοῦσαν ὁρῶ διὰ γραμμάτων. εἰ μὲν οὖν τὴν ἀλήθειαν περιμένεις, μηδὲν προκαταγινώσκουσά μου, μαθήσῃ τὴν σὴν με παρθενίαν μεμιμημένον,[8]) εἴ τις ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς ἀνδράσι παρθενία.[9]) εἰ δέ με χωρὶς ἀπολογίας ἤδη μεμίσηκας, ὄμνυμί σοι τοὺς σώσαντάς σε θεοὺς, ὡς ἐν βραχεῖ σοι τὸ ἔργον ἀπολογήσομαι. Ἔρρωσό, μοι φιλτάτη, καὶ ἵλεως γένοιο.

ΚΕΦΑ-

titiam. Ἐνταῦθα enim vtrumque notat. IDEM.

5) Ἀπόρων] Editio prima ἀπορῶν. IDEM.

6) Σάτυρος] Abeſt ab ed. pr. et cod. Bau. Ibidem in ſequenti eſt ὑπαγορεύσει.

IDEM.

7) Ἄρχομαι δὴ γράφειν] Deſideratur δὴ in cod. Bau. Quamquam enim ſaepe abundat, vt monuit *Paſori* de poet. Noui Teſt. Dial. §. 78. hoc tamen loco abeſſe commode non poteſt, vbi notet *proinde, igitur*. Reperitur ea de cauſſa in libris reliquis et vtraque editione, typis exſcripta. IDEM.

8) Μαθήσῃ τὴν σὴν με παρθενίαν μεμιμημένον] Abeſt ab editione prima σὴν, quae omiſſio locum reddit obſcuriorem. In libris nonnullis deinde legitur μεμισημένον. Sed illud longe duco praeferendum cum interprete. IDEM.

9) Εἴ τις ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς ἀνδράσι παρθενία] In Schedis erotico

nondum Melite potita eſt. Verum, quid ſcripturus ſim, doce. hic enim euentus me vehementer commouit, atque adeo, vt, quid agam, prorſus ignorem. Ego te, inquit Satyrus, non ſum ſapientior. tu modo initium ſcribendi fac: amor caetera dictabit. Id autem vt quam primum fiat, etiam atque etiam cura. Tum ego literas conſcripſi hoc exemplo.

CLITOPHON LEVCIPPAE S.

Hera mea, Leucippe, ſalue. Me quidem vna eademres beatum ac miſerum effecit: praeſens enim praeſentem te, ſed tamen ex literis quaſi abſentem cerno. Caeterum ſi rebus iis omiſſis, omnium veritatem inſpicere volueris, nullo interim de me facto praeiudicio, virginitatem profecto meam, ſi qua virorum eſt virginitas, exemplum tuae ſecutam eſſe intelliges. Sin autem indicta me cauſa odiſſe iam coepiſti, polliceor, ita me Dii tui ſeruatores ament, futurum, vt iamiam me nulla in culpa eſſe, haud dubie cognoſcas. Vale, teque mihi vt propitiam eſſe intelligam, cura.

virginitatem Clitophon Leucippae ſuam commendat. Et addit: εἴ τις ἐστὶ κ. ἐ. τ. ἀ. π. Iterum occurrit infra Lib. VIII. pag. 473. εἴ τις ἄρα ἐστὶν ἀνδρὸς παρθενία, ταύτην ἐγὼ — — ἔχω. Iſmene feliciter ad amatorem ſuum apud *Euſtath.* IX. p. 333. ἔῤῥωσο καὶ σωφρόνως ἀντιπαρθένευε. Παρθένος forte ἀπὸ τῦ παραθένειν τῇ ἡλικίᾳ. Ἡλικία autem *florens aetas, aetatis vigor* eſt. Quemadmodum Latinorum *virgo*, auctore *Seruio*, ab aetate viridiore. Hinc, cui ſuus ineſt adhuc vigor, παρθένος et *virgo* dici poſſet. Sed putidum nimis eſt. Probati auctores neſciunt hoc vocabulum, virili ſexui tributum. B. Patres tamen multis omnino in locis iis addicunt, qui, quamuis viri, coniugii tamen adhuc et Veneris expertes ſunt. Si *Suidae* fides habenda eſt, qui *Tatium* Chriſtianum fuiſſe et ad epiſcopatum

ΚΕΦΑΛ. κα'.

Δίδωμι δὴ τῷ Σατύρῳ τὴν ἐπιστολὴν, καὶ δέομαι τὰ εἰκότα εἰπεῖν περὶ ἐμοῦ πρὸς αὐτήν.[1]) ἐγὼ δὲ αὖθις ἐπὶ τὸ συμπόσιον ἀπῄειν, ἡδονῆς ἅμα καὶ λύπης γεγεμισμένος.[2]) ᾔδειν γὰρ τὴν Μελίττην ὡς οὐκ ἀνήσουσάν[3]) με τῆς νυκτὸς τὸ μὴ συγγενέσθαι τοὺς γάμους ἡμῖν. ἐμοὶ δὲ ἀδύνατον ἦν Λευκίππην ἀπολαβόντι γυναῖκα ἑτέραν κἂν ἰδεῖν. τὸ μὲν οὖν πρόσωπον ἐβιαζόμην, μηδὲν ἀλλοῖον παρέχειν ἢ πρὶν ἦν· οὐ πάντῃ δὲ κρατεῖν ἠδυνάμην. ὡς δὲ ἐνικώμην, σκήπτομαι φρίκην μοι ὑποδραμεῖν. * ἡ δὲ συνῆκε μὲν ὅτι κατὰ τῆς ὑποσχέσεως προοιμιάζομαι· ἐλέγχειν δὲ οὐκ ἠδύνατο τὸ προοίμιον. ἐγὼ μὲν δὴ ἄδειπνος ἀνίσταμαι κοιμησόμενος. ἡ δὲ κατὰ πόδας, ὡς εἶχεν, ἐφ' ἡμιτελεῖ τῷ δείπνῳ συνανίσταται.[4]) ὡς δὲ εἰς τὸν θάλαμον παρήλθομεν, ἐγὼ μὲν ἔτι μᾶλλον ὑπέτεινον[5]) τῆς νόσου τὴν ὑπόκρισιν· ἡ δὲ ἐλιπάρει,

καὶ

tum promotum ſcribit, a Patribus ab eo hanc loquutionem ſumtam eſſe crederem. Sed nihil decerno. Philoſophus magnus philologicus, aut, vt rectius dicam, hyperdialecticus, et *Io. Clerico* ſimilis, virginitatem, viris a Latinioribus etiam Scriptoribus datam, ex illo *Catulli:*

Virginitas non tota tua eſt, ex
parte parentum eſt,
Tertia pars matri data, pars
data tertia patri,

ſine dubio erueret. Cui ego tam felix ingenium minime inuideo. *Tatius* infra: περιαπτόμενος, καταφιλῶν, (Melite ad Clitophontem loquitur) ἔπειτ' ἀνέστης ὡς ἄλλη γυνή. Lib. VIII. iterum occurrit.

CARPZOVIVS.

1) Περὶ ἐμοῦ πρὸς αὐτήν] Πρὸς αὐτὴν περὶ ἐμοῦ. SALMASIVS.

2) Ἡδο-

CAPVT XXI.

Conſcriptas literas Satyro perferendas trado: atque vt nequicquam contra, ac deceat, de me loquatur, obteſtor. Voluptatis deinde ac moeroris plenus coenatum reuertor. Veniebat enim mihi in mentem, non permiſſuram Meliten, vt ea nocte abirem, propterea quod nuptiae inter nos haud dum perfectae fuerant. Neque tum fieri poterat, vt ipſe, Leucippe adinuenta, mulierem aliam vel intuerer. quam ob rem vultum ita componere conatus ſum, vtne animo commutato eſſe indicarer. verum cum id a me fruſtra tentaretur, ingreſſus, frigore cohorrere me ſimulaui. Melite tametſi intelligeret a me cauſam quaeri, quam ob rem promiſſa non facerem: conuincere me tamen palam nequibat. Incoenatus itaque, vt cubitum irem, ſurrexi: mulierque iisdem veſtigiis, media in coena menſa relicta, me conſequuta eſt. ſimulac vero cubiculum ingreſſi eſſemus, morbum etiam inualuiſſe prae me ferebam. Illa me obteſtans; Quam, inquit, ob cauſam id agis? quem ſpernendi

 finem

2) Ἡδονῆς ἅμα καὶ λύπης γεγεμισμένος] Sic repoſuimus ex aliis codicibus, qui mihi viſi ſunt, ſecundam et correctam Editionem continere. Non aliter inuenit in ſuis Interpres, *voluptatis deinde ac moeroris plenus.* In Palatina editione et Anglicana (Bauaricoque codice B.) habetur ἡδονῆς καὶ βουλῆς. Sic videtur ſcripſiſſe Achilles in prima operis ſui editione.

IDEM.

3) Ὡς οὐκ ἀνίστατο] In quibusdam abeſt illud ὡς poteſtque abeſſe. IDEM.

4) Ἐφ' ἡμιτελεῖ τῷ δείπνῳ ἀναστᾶσα] Haec deerant in Editione. Anglicanus cum aliis codicibus iſta etiam agnoſcit, vt et interpres, ſed legit συναναστᾶσα. Quod verius. Ἐγὼ ἀναστὰς μὲν ἄδειπνος, ἡ δὲ κατὰ πόδας συναναστᾶσα ἐφ' ἡμιτελεῖ δείπνῳ.

IDEM.

5) Ὑπέ-

καὶ ἔλεγεν· Τί ταῦτα ποιεῖς; μέχρι τίνος με ἀπολύεις; ἰδοὺ καὶ τὴν θάλατταν διεπλεύσαμεν·[6]) ἰδοὺ καὶ Ἔφεσος ἡ προθεσμία τῶν γάμων· ποίαν[7]) ἔτι περιμένομεν; μέχρι τίνος ὡς ἐν ἱερῷ συγκαθεύδομεν;[8]) ποταμὸν παρατίθης πολὺν, καὶ κωλύεις πίνειν. τοσοῦτον χρόνον ὕδωρ ἔχουσα διψῶ, ἐν αὐτῇ καθεύδουσα τῇ πηγῇ. τοιαύτην ἔχω τὴν εὐνὴν, οἵαν ὁ Τάνταλος τὴν τροφήν. Τοιαῦτα ἔλεγεν[9]) καὶ ἔκλαιεν, ἐπιθεῖσά μου τοῖς στέρνοις τὴν κεφαλὴν,[10]) οὕτως ἐλεεινῶς, ὥστε συμπαθεῖν μέ τι τὴν ψυχήν. οὐκ εἶχον δὲ ὅς τις γένωμαι.[11]) καὶ γάρ ἐδόκει δίκαια ἐγκαλεῖν. λέγω οὖν πρὸς αὐτήν· Ὀμνυμί σοι, φιλτάτη, τοὺς πατρῴους θεοὺς, ἦ μὲν[12]) σφόδρα καὶ αὐτὸς ἐπείγομαι σου * τὴν σπουδὴν ἀμείψασθαι.[13]) ἀλλ' οὐκ οἶδα, ἔφην, τί πέπονθα. νόσος γάρ μοι

5) Ὑπνοῦμεν] Quidam ἐπίνομεν. EODEN.

6) Διεπλεύσαμεν] Ed. princeps cum cod. Bau. ἐπλεύσαμεν. IDEM.

7) Ποίαν] Suppletur ellipsis, quae in hac tamen voce duriuscula videtur, licet in aliis frequentior sit, ab editore primo ad exemplum Anglicani et Palatini codicis. Ibi legis: ποίαν ἔτι περιμένομεν ἡμέραν; IDEM.

8) Ἐν ἱερῷ συγκαθεύδομεν] Praefertur simplex καθεύδομεν in codice Bauarico. Editio princeps habet ἐν ἱερῷ, auctoribus libris. *Salmasius* vero edidit ἐν ἱερωσύνῃ, quod minus placet. Hoc vero est, quod *Plautus* dixit *Asinar.* Act. IV. Sc. I. sub finem *noctes puras habere*, quando nimirum diebus festis Isidis et Cereris a viris matronae secubabant per decem dies, quae solemnia *tristia* vocat *Propertius* L. II. el. 24. IDEM.

9) Τοιαῦτα ἔλεγεν] Alii ταῦτα ἔλεγεν. Et mox, πρὸς ταύτην, pro, πρὸς αὐτήν. SALMASIVS.

10) Τοῖς στέρνοις τὴν κεφαλὴν] Ari-

finem facturus es? Nos quidem certe maritimis e fluctibus enasimus, atque Ephesum, qui nuptiis constitutus est locus, peruenimus. Ecquem adhuc diem expectamus? Quamdiu eorum, qui aliquo in sacrario cubant, morem imitabimur? Largam tu quidem aquae mihi copiam offers: verum hauriendam vetas. Tantone tempore aquam habens et propter ipsum fontem dormiens, sitim explere non possim? Nae ego Tantali mensae haud dissimilem torum sortita sum. Quae cum dixisset, flens meum in pectus miserandum in modum caput demisit. atque adeo, vt ipse quoque vehementer conturbatus, quid facerem, nescirem, quoniam iuste conqueri mihi videbatur. attamen ita respondi: Patrios equidem deos testor, o charissima Melite, me id enixe agere, tuae vt morem geram voluntati: sed quid me male habeat, nescio. repente enim in morbum incidi. Scis autem

Aristaenetus L. I. ep. 12. Τοῖς δὲ στέρνοις τοῖς καλοῖς ἐπιθεὶς τὴν κεφαλὴν, ἐγρήγορεν, αὐτὸ καταφιλῶν τὸ κήδημα τῆς καρδίας. Solebant nouae nuptae in gremio sponsi accumbere. *Iuuenal.* Sat. II, 120.

— *Sed et gremio iacuit noua nupta mariti.*

Et *Apul.* L. VI. Metamorph. *Accumbebat summum torum maritus; Psychen gremio suo complexus.* Accinit *Ouid.* Heroid. V, 70.

Haerebat gremio turpis amica tuo.

Similis etiam locus est in Petronio c. CI. ad quem *Pithoeus* hunc Tatii excitat alioque *Eustathii* illustrat: Ταῦτα εἶπε, καὶ περὶ τὸ στέρνον ἐμὸν τὸ πρόσωπον ὅλον κατακλιθεῖσα τὸ πρόσωπον κατέβρεχέ με τοῖς δάκρυσι.

BODEN.

[11]) Ὅς τις γένωμαι] Quidam: ὅτι μοι γένωμαι. IDEM.

[12]) Ἦ μὴν] Editio princeps: εἰ μὴ, sed codex Bauaricus μὲν, quod magis probandum.

IDEM.

[13]) Ἐπεύχομαί σε τὸν ὕπνον ἀμείψασθαι] Est in quibusdam ἰκέτευ-

μοι ἐξαίφνης ἐνέπεσεν.[14]) οἶδα δ' ὅτι ὑγείας[15]) χωρὶς οὐδέν ἐστιν Ἀφροδίτη. Καὶ ἅμα λέγων ἀπέψων αὐτῆς τὰ δάκρυα, καὶ ὅρκοις ἑτέροις ἐπιστούμην, ὡς οὐκ εἰς μακρὰν, ὧν θέλει, τεύξεται. τότε μὲν οὖν καὶ μάλα μόλις ἠνέσχετο.

ΚΕΦΑΛ. κβ'.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ καλέσασα τὰς θεραπαινίδας,[1]) αἷς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς Λευκίππης ἐνεχείρισεν,[2]) ἐπηρώτα μὲν τὸ πρῶτον, εἰ δεξιῶς αὐτῇ κέχρηνται. Φασκουσῶν[3]) δὲ μηδὲν τῶν δεόντων παραλιπεῖν αὐτῇ, ἄγειν ἐκέλευσε τὴν ἄνθρωπον πρὸς αὐτήν. ὡς δὲ ἦλθεν· Τὰ μὲν ἐμὰ ὅπως ἔχει, ἔφη, πρὸς σὲ[4]) φιλανθρωπίας, περισσὸν εἰδυίῃ σοι λέγειν, δίκαια τυγχάνειν.[5]) ἀλλ' ἐν οἷς ἂν δύνῃ, τὴν ἴσην ἀπότισαί μοι χάριν. ἀκούω τὰς Θετταλὰς[6]) ὑμᾶς. ὧν ἂν ἐρασθῆτε μαγεύειν οὕτως, ὥστε μὴ πρὸς ἑτέραν ἔτι τὸν ἄνθρωπον ἀποκλίνειν γυναῖκα, πρός γε τὴν

ἐπαίγεσθαί σε. Illud autem praetuli cum *Abreschio*, qui laudat hunc nostrum locum, similem *Aristaeneti* L. I. ep. 15. explicans in lectionibus Arist. p. 99. Καὶ σπεῦδει αὐτῇ πρῶτος ἀμειβόμενος ἀπολαῦσαι. IDEM.

[14]) Ἐνέπεσεν] Anglicanus cum editione: ἐπέπεσεν. SALMASIVS.

[15]) Ὑγείας] Scriptum puto ὑγιείας. BODEN.

[1]) Θεραπαινίδας] Aliter scriptum in cod. Bau. θεραπαινίδας. IDEM.

[2]) Ἐνεχείρισεν] Quidam ἐγχείρισεν. IDEM.

[3]) Φασκουσῶν] Ed. pr. φάσκων. IDEM.

[4]) Πρὸς σὲ] Praepositio perperam abest ab edit. Commel. IDEM.

[5]) Περισσὸν, εἰδυίῃ σοι λέγειν, δίκαια τυγχάνειν] Haec verba δίκαια

tem tu incommoda valetudine operam Veneri frustra dari. Atque inter loquendum manantes lachrymis oculos eius detersi, grauissimumque iusiurandum iuraui, non multo post, quae voluisset, me facturum esse. Hoc pacto incensum mulieris animum, quanquam non sine multo labore, placaui.

CAPVT XXII.

Postera die Melite, accersitis iis, quibus Leucippen commendauerat, ancillis, eiusne opera recte vterentur, interrogauit: a quibus cum responsum accepisset, ab ea nihil eorum, quae oporteret, praetermissum fuisse, illam ad se duci iussit. Quae postea quam affuit: Quanta erga te, inquit, humanitate vsa sim, tibi commemorare, scienti praesertim, superuacaneum puto. tantum a te peto, vt iis in rebus, quas in tua potestate sitas esse non ignoro, parem mihi gratiam referas. Audio Thessalas vestras, quos ament, ita cantionibus veneficiisque percellere, vt ad aliam mulierem nullo animum pacto adiicere queant: quinimo sui desiderio ita inflam-

δίκαια τυγχάνειν, sensum turbant ac syntaxin. Nec habent, quo referantur, nec scio, quid velint. Sine his mens auctoris integra est. Sed nec graeca satis sunt. Δικαίων τυγχάνειν is dicitur, qui ius suum obtinet. At ne hoc quidem hic locum haberet. Quod amplius est, interpres ea non agnoscit. In Anglicano notata sunt linea subiecta; quo iudicio, abesse debere, aut, in aliis codicibus deesse, significauit, qui eam lineam duxit, vt in aliis solitus. Me auctore igitur delenda. SALM.

Ed. pr. εἰ δίῃ. BODEN.

6) Θετταλάς] Hinc Θετταλὴ γυνὴ ἐπὶ τῶν φαρμακίδων, quod in prouerbium abierat. De cantionibus, veneficiis philtrisque Thessalarum poetae omnes canunt. Habes apud *Senecam* in Medea *Thessalicas minas*, apud

τὴν μαγεύουσαν οὕτως ἔχειν, ὡς πάντα νομίζειν ἐκείνην αὐτῷ. ἐμοὶ τοῦτο, ὦ φιλτάτη, Φλεγομένη παράσχε 7) φάρμακον: τὸν νεανίσκον οἶδας, τὸν ἅμα μοι χθὲς βαδίζοντα; 8) * Τὸν ἄνδρα, ἔφη, λέγεις τὸν σόν; ὑπολαβοῦσα πάνυ κακοήθως ἡ Λευκίππη. τοῦτο γὰρ ἀκήκοα παρὰ τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν. Ποῖον ἄνδρα, Μελίττη εἶπεν; οὐδὲν κοινόν ἐστιν ἢ τοῖς λίθοις. 9) ἀλλ' ἐμὲ παρευδοκιμεῖ 10) τις νεκρά. οὔτε γὰρ ἐσθίων, οὔτε κοιμώμενος ἐπιλαθέσθαι δύναται τοῦ Λευκίππης ὀνόματος. οὕτω 11) γὰρ αὐτὴν καλεῖ. ἐγὼ δὲ, φίλη, μηνῶν τεσσάρων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 12) δι' αὐτὸν διέτριψα, δεομένη, λιπαροῦσα. 12) τί γὰρ οὐ λέγουσα; τί δὲ οὐ ποιοῦσα τῶν ἀρέσαι δυναμένων; ὁ δὲ σίδηρός τις, ἢ ξύλον, 14) ἤ τι τῶν ἀναισθήτων ἦν ἄρα πρὸς τὰς δεήσεις τὰς ἐμὰς, μόλις δὲ, τῷ χρόνῳ πείθεται, 15) ἐπείσθη δὲ μέχρι τῶν ὀνομάτων. ὄμνυμι δή σοι 16) τὴν Ἀφροδίτην αὐτὴν, ὡς ἤδη πέμπτην ἡμέραν αὐτῷ συγκαθεύδουσα,

apud *Propertium Theſſalica toxica* caet. In primis conſuſendus, quod iam ſupra monuimus, Lib. VI. Lucani.

BERGER.

7) Φλεγομένη παράσχε] Ita codices Anglic. et Bauar. Vitioſe vtraque editio dabat παράσχες, nec princeps edit. agnouerat Φλεγομένη. Ducibus autem laudatis libris et ipſo ſuadente Salmaſio correximus.

BODEN.

Παράσχις, lege παράσχε. Addidimus et Φλεγομένη ex libris.

SALMASIVS.

8) Τὸν νεανίσκον οἶδας τὸν ἅμα μοι χθὲς βαδίζοντα] In aliis codicibus legitur imperfecta et ſuſpenſa oratione: τὸν νεανίσκον ὃν οἶδες ἅμα μοι χθὲς βαδίζοντα. Cum abſoluere vellet Melitte, non paſſa eſt Leucippe, ſed interpellauit eius ſermonem, ac ſtatim ſubiecit, τὸν ἄνδρα, ἔφη, λέγεις τὸν σόν;

IDEM.

9) Λίθοις] Ita ſcortum illud nobile, cum e toro Xenocratis re infecta ſurrexiſſet, dixit, ſe non cum viro, ἀνδρὶ, ſed ſtatua, ἀνδριάντι, cubuiſſe.

IDEM.

10) Παρ-

inflammare, vt illas omnia sibi esse arbitrentur. Hac in re mihi, amore flagranti, a te, siquidem Thessala es, opem ferri velim. Nostine adolescentem, quem heri mecum gradientem vidisti? Maritum ais tuum? inquit tum callida Leucippe. Sic enim de familiari quodam didicerat. Quem maritum? inquit Melite: mihi quidem certe nihil amplius cum illo rei est, quam cum lapide aliquo: sed mihi Leucippe quaedam mortua praeponitur, hoc enim nomine illam vocat, cuius neque edens, neque bibens, neque vero etiam dormiens obliuisci potest: sed neque huius vnquam fecit, quod ego Alexandriae illius caussa menseis IV. morata sum, rogans, obtestans, pollicens, nihil praeterea rerum, quibus allici posset, praetermittens: sed tantum ferrum, stipesue, aut huiusmodi quiddam aliud sensu carens, preces meas non curat: vixque tempori paret, id vnum prope concedens, vt videndo tantum se fruar. Testor autem Venerem ipsam,

10) Παρευδοκιμεῖ] Rectius, quam in editione prima: παραδοκιμεῖ. BODEN.

11) Οὕτω] Quidam: τοῦτο. IDEM.

12) Ἀλεξανδρείᾳ] Libri ita cum ed. Commel. Edidit vero SALMASIVS Ἀλεξανδρείᾳ. IDEM.

13) Λιπαρῶσα] Interpres post hanc vocem videtur aliam in libro suo legisse, forte ἐπικεχρημένη, sequentia vero, τί γὰρ ἂν λέγοιμι; non habuisse. IDEM.

14) Σιδηρός τις καὶ ξύλον] Alii σίδηρός τις καὶ ξύλινος. Ita vocantur, qui sunt omnis humanitatis expertes, neque affectibus vllis mouentur. *Ennius* in fragm. Androm.: *Sed quasi ferrum aut lapis duratur.* Et *Persius* Sat. I, 61.

Neque enim mihi cornea fibra. IDEM.

15) Πιθέσθαι] Ed. Commel. πείθεσθαι. IDEM.

16) Ὄμνυμι δέ σοι] In aliis ὄμνυμι γάρ σοι. SALMASIVS

17) El-

θοῦσα οὕτως ἀνέστην ὡς ἀπὸ εὐνούχου. ἔοικα δὲ εἰκότως ἐρᾷν.17) μέχρι γὰρ τῶν ὀμμάτων ἔχω τὸν ἐρώμενον. δέομαι δέ σου γυναικὸς γυνὴ τὴν αὐτὴν δέησιν, ἥν καὶ σύ μοι χθὲς ἐδεήθης.18) δός μοί τι ἐπὶ τοῦτον τὸν ὑπερήφανον. σώσεις γάρ μου τὴν ψυχήν, διαῤῥεύσασαν ἤδη. Ὡς οὖν ἤκουσεν ἡ Λευκίππη, ἡσθῆναι μὲν ἐδόκει τῷ μηδὲν * πρὸς τὴν ἄνθρωπόν μοι πεπρᾶχθαι. φήσασα δὲ ἀνερευνήσειν, εἰ συγχωρήσειεν αὐτῇ, βοτάνας, γενομένη κατὰ τοὺς ἀγροὺς, ἀπιοῦσα ᾤχετο. ἀρνουμένη γὰρ οὐκ ᾤετο πίστιν ἕξειν.19) ὅθεν οἶμαι καὶ ἐπηγγείλατο. Ἡ μὲν δὴ Μελίττη ῥᾷον ἐγεγόνει, μόνον ἐλπίσασα. τὰ γὰρ ἡδέα20) τῶν πραγμάτων, κἂν μή πω παρῇ, τέρπει ταῖς ἐλπίσιν.

ΚΕΦΑΛ. κγ'.

Ἐγὼ δὲ τούτων ἐπιστάμενος οὐδὲν, ἠθύμουν μὲν,1) σκοπῶν, πῶς ἂν διακρουσαίμην καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα τὴν γυναῖκα, καὶ πῶς ἂν συντυχεῖν Λευκίππῃ δυναίμην. Ἐδόκει μοι δὲ2) κἀκείνη τὴν ἴσην σπουδὴν ποιεῖσθαι τοῦ

17) Εἰκότως ἐρᾷν] Similiter ista Xenocratis. Vide supra not. 9. BODEN.

18) Σύ μοι χθὲς ἐδεήθης] Locus deprauatus. Editio prima: σοί μοι (sic) χθὲς ἐδεήθης. Legendum opinor: ἣν καὶ σύ μοι χθὲς ἐδεήθης. IDEM.

19) Πίστιν ἕξειν] Ita malui ex aliis libris. Anglicanus et Editio, πίστιν ἔχειν. SALMASIVS.

20) Τὰ γὰρ ἡδέα] Articulus abest Commelin. Et mox haec legit καὶ μὴ pro κἂν μή, vt reperitur in exemplaribus. BODEN.

1) Ἠθύμουν] Edit. Heidelb. ἐθύμουν. IDEM.

2) Ἐδόκει μοι δὲ] In aliis, ἐδόκει δέ μοι. Totus hic sermo satis obscurus. Hinc et pro τῇ Μελίττῃ παρέξειν ἔχομαι, vt habent

ipsam, nocteis me quinque cum eo cubuisse, surrexisseque non aliter, quam si cum eunucho aliquo iacuissem: vt statuam diligere me videar, cui, non nisi oculis, amato frui datum sit. Itaque quod tu heri mecum egisti, te mulierem mulier rogo, vt aliquid mihi contra superbum istum auxilii feras: quo iam pené fugientem mihi animam reddas. His cognitis, Leucippe incredibilem voluptatem cepit, quod Melite a me spe sua frustratam cognouisset; herbasque se conquisituram, dum modo quaerendi sibi potestas fieret, inquiens, rus profecta est. Negare autem noluisse crediderim, quod fidem sibi a Melite habitum non iri existimaret. Hac spe sibi ostentata, Melite animi curam remisit. Iucundarum enim rerum expectatio, nedum praesentia, voluptatem affert.

CAPVT XXIII.

At vero ego horum omnium ignarus animi pendebam: cogitabamque, qua ratione futura etiam nocte Meliten frustrari, ac Leucippen conuenire possem: nec enim mihi aliam ob causam elaborare videbatur, vt rus se conferret, vesperi-

bent Anglicanus et Editio Palatina, in aliis libris legitur, τῇ Λευκίππῃ. Quomodo etiam legit interpres. Incertum autem, de qua dicat, quae ipsi visa sit non eandem diligentiam adhibere, vt rus iret. Sane de Leucippe videtur intelligere. Sed cur illa properaret rus, causam non video. Cupiebat Clitophon Leucippen videre et alloqui, nec illa illum minus. Cur igitur festinasset rus abire, quae profectio ipsi occasionem adimebat Clitophontis videndi? Interpres haec sic legit, et distinxit, vt nos etiam imprimi curauimus. Sed nondum haec mihi satisfaciunt. Puto igitur, pro, ἐδόκει μοι δὲ καὶ ἐκείνη, quod Graecum hoc ordine vix est, scribendum, ἐδόκει μοι δὲ κἀκείνη τὴν

τοῦ ἀπελθεῖν δι' αὐτὴν εἰς τοὺς ἀγροὺς, καὶ περὶ τὴν ἑσπέραν αὖθις ἥκειν. Εμελλεν τῇ Λευκίππῃ παρέχειν ὄχημα,

τὴν ἴσην σπουδὴν ποιῆσθαι τοῦ ἀπελθεῖν δι' αὐτὴν εἰς τοὺς ἀγροὺς, καὶ περὶ τὴν ἑσπέραν, αὖθις ἥκειν ἔμελλε, καὶ ἡ Μελίττη Λευκίππῃ παρέξειν ἔχημα. Paulo ante dixit, Leucippen promisisse Melittae, si rus ire fineretur, se herbas collecturam, quibus amori eius mederetur. Nunc dicit, non adeo festinasse illam rus abire, sed circa vesperam rediturам esse ad Melitten, vt ipsi praeberet currum, quo rus veheretur. SALMASIVS.

Praefero curas *Abreschii* in lectionibus Aristaeneteis p. 253. ad difficillimum hunc locum impensas, qui correctione Salmasiana contrariam plane menti auctoris putat adfingi sententiam. Scopus quis fuerit Clitophonti, ipsum nobis audiamus exponentem: ἐγὼ δὲ, inquit, τύτων (quae nempe convenerant inter Melitten et Leucippen p. 335 seqq.) ἐπιςάμενος οὐδὲν, ᾔθόμην μὲν, σκοπῶν πῶς ἂν διαπραξαίμην καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα, τὴν γυναῖκα, καὶ πῶς ἂν συντύχοιμι Λευκίππῃ δυναίμην. Eundemque sibi ait Leucippen intendisse visam; et merito ita colligebat: causando enim, non nisi proxima nocte herbis ad lunam quaesitis remedium, quale desiderabat Melitte, praeparare se posse, idque propter in agris sibi pernoctandum, spem praecidebat Melittae, illa nocte Clitophonte fruendi; reditum autem sub vesperam ad aedes Melittes sibi machinabatur occasionem Clitophontis videndi, et, si sors tulisset, cum eo colloquendi. Duplici autem huic Leucippes scopo percipiendo, quod non sufficiant, quae praecedunt; ex sequentibus demum, et quidem πολλῷ τῷ μέσῳ, ac septem integrarum Paginarum interstitio patescat, ex verbis nempe p. 353. vti Clitophonti sic loquentem audimus Melitten: ἦλθεν δὲ καὶ Λευκίππη παρέσεσθαι προσδόκα· ὑπεσχημένη γὰρ ἔλεγεν εἰς τὸν ἀγρὸν βαδιεῖν ἕνεκεν χάριν, ὡς ἐν ὄψει τῆς σελήνης αὐτὴν ἀναλάβοι· οὕτω γάρ μου κατηγγέλλει· ὅτι τινα γὰρ φάρμακον παρ' αὐτῆς ὡς Θετταλῆς κατὰ ἔχει. Hoc non animadversum non potuit non cimmeriis tenebris

vesperique reuerteretur. Interea dum in Leucippes abitum currus adornaretur, vixque coenaturi ipsi accubuissemus, tumul-

nebris obscuriorem facere illum locum, qui sic, ni fallor, legi debet: ἐδόκει μοι δὲ κἀκείνη (Leucippe) τὴν ἴσην σπουδὴν πεποιῆσθαι τοῦ ἀπελθεῖν δι᾽ αὐτὴν (Melitten) εἰς τοὺς ἀγροὺς, καὶ περὶ τὴν ἑσπέραν αὖθις ἥκειν ἔμελλε, καὶ αὐτῇ Μελίττῃ παρέχειν ὄχημα. Pro casu tertio κἀκείνῃ reposui Nominatiuum κἀκείνη. Illum praeterquam quod non admittit sententia, respuit loquendi genus, passiue nusquam facile obuium; nec *properandi* sensu, vt vertit *Salmasius*, sed pro *operam dare*, siue vt interpres, *elaborare*. Vid. *Aristid.* Tom. I. p. 240. Tom. II. p. 124. *Lucian.* Pseudom. Cap. 2. Add. eius Indic. *Philo* p. 189 A 306. c. 494. D. *Socrat.* H. E. II. Cap. XLV. *Euseb.* Praep. Euang. II. Cap. II. p. 49. A. IV. c. XIX. Demonstr. Euang. I. Cap. IX. p. 31. D. vt ἔργον πεποιῆσθαι *Dio Chrys.* Serm. XXXIII. init. p. 409. D. *Socrat.* H. E. Cap. XIX. *Sozom.* VIII. Cap. I. p. 755. A. Huc refer τέχνην πεποιῆσθαι. *Firmus* Epist. II. καπηλείαν τὸ πρᾶγμα. *Sozom.* III. Cap. XVI. pag. 527. D. τὸ ἔργον ἐπιτήδευμα. *Philo* p. 747. D. ἐπίδειξιν τὸ πρᾶγμα. *Athenag.* Legat. pro Christ. p. 12. Rarius in voce actiua ἐπιτήδευμα τὸ πρᾶγμα πεποιηκότες apud *Philon.* p. 838. E. et ἔργον πεποιηκότες τὸν λόγον in Euseb. Demonstr. Euang. Lib. III. p. 118. D. Pro vtriusque vero nominis parum grata repetitione Μελίττῃ Λευκίππῃ, reposui αὐτῇ Μελίττῃ. Vt autem δὲ, sic ἂν quoque, et γὰρ alteram tertiamque vocem excipiunt. Aristoph. Av. vs. 1545. μόνον θεῶν γὰρ διά σ᾽ ἀπανθρακίζομεν. *Aristaenetus* Epist. XIV. v. 14. ὑπὲρ τοῦ σφόδρα γὰρ ἐπιθυμεῖν. Quamquam mire placet emendatio Abreschiana, maxime naturae consentanea, nolui tamen in textum ipsum immittere, vt ne morem criticorum receptum deseram. Obiter tamen moneo, a Salmasio editioni Palatinae lectionem adfingi, παρέξειν, quam frustra in illa quaesiueris. Etenim habet illa παρέχειν ὄχημα, sed codex Bauaricus cum Anglicano παρέξειν. Neque ibidem legitur Λευκίππῃ, sed Μελίττῃ.

 Liceat

ὄχημα, καὶ ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τὸν τόπον ἦμεν·3) ἄρτι δὲ κατακλιθέντων ἡμῶν θόρυβος πολὺς κατὰ τὸν ἀνδρῶνα4) ἀκούεται καὶ συνδρομὴ, καὶ εἰστρέχει τις τῶν θεραπόντων, ἀσθμαίνων ἅμα καὶ λέγων· Θέρσανδρος ζῇ καὶ πάρεστιν. Ἦν δὲ Θέρσανδρος οὗτος ὁ τῆς Μελίττης ἀνὴρ, ὃν ἐνόμιζεν τεθνηκέναι κατὰ θάλασσαν. τῶν γὰρ συνόντων αὐτῷ τινες οἰκετῶν, ὡς περιετράπη τὸ σκάφος σωθέντες καὶ νομίσαντες ἀπολωλέναι, τοῦτο ἀπαγγείλαντες * ἔτυχον. ἅμα οὖν ὁ οἰκέτης εἶπεν, καὶ ὁ Θέρσανδρος κατὰ ποδῶν5) εἰστρέχει. πάντα γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ πυθόμενος κατὰ τὴν ὁδὸν, ἔσπευσε φθάσας6) καταλαβεῖν με. ἡ μὲν δὴ Μελίττη ἀνέθορεν ὑπ' ἐκπλήξεως τοῦ παραλόγου, καὶ περιβάλλειν ἐπεχείρει τὸν ἄνδρα. ὁ δὲ τὴν μὲν ὡς εἶχεν ὤθει μάλα ἐῤῥωμένως· ἐμὲ δὲ ἰδὼν καὶ εἰπών· Ὁ μοιχὸς οὗτος; ἐμπηδᾷ, καὶ ῥαπίζει με κατὰ κόῤῥης7) πληγὴν θυμοῦ γέμουσαν. ἑλκύσας δὲ τῶν τριχῶν, ἀράσσει πρὸς τοὔδαφος,8) καὶ προσπίπτων

Liceat ὄχημα in ὄχευμα mutare, et sensus hic erit, retenta in caeteris codicum lectione: ἤμελλε (Leucippe) τῇ Μελίττῃ παρέχειν ὄχευμα. *Volebat Melittae coitum parare*, i. e. herbis suis volebat efficere, vt vir cum Melitte coiret. BODEN.

3) Καὶ ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τὸν πότον ἦμεν] Sic legimus ex coniectura, quum omnes libri habeant ἐπὶ τὸν τόπον, transpositis litteris pro πότον. Πότος hoc loco conuiuium, prandium, coena, εὐωχία, δεῖπνον, ἄριστον. Ita legendum, ostendit, quod sequitur, ἄρτι κατακλιθέντων ἡμῶν. SALMASIUS.

Retinui veram lectionem codicum, τόπον, qui *locus* est *accumbentium*. Plut. in Sympos. L. I. c. 3. Περὶ τῶν τόπων ἰκέτου ζήτησις. ἄλλοι γὰρ ἄλλοις ὑπομοι. Ibidem ὁ μεσαίτατος τόπος, ὁ πρῶτος τόπος, ὁ τῆς μέσης κλίνης τελευταῖος. Conuenit nimirum τόπος cum τοποκλισία. BODEN.

4) Κα-

tumultus ingens concursusque repentinus iuxta aedium partem illam, in qua viri degebant, exauditus est: e vestigioque seruorum vnus prae cursus festinatione spiritum aegre ducens, introiuit, Thersandrumque viuere atque adesse nunciauit. Erat is Melites coniux, quem naufragio periisse putabant. Atque haec a nonnullis illius domesticis, qui cum eo nauigauerant, fracta naui semotis, eumque diem obiisse arbitrantibus, fama dimanauerat. Vix autem seruus ea locutus fuerat, cum Thersander illum subsecutus, coenaculum subito intrauit: accelerabat enim, vt me, de quo sub ipsum statim aduentum suum omnia cognouerat, deprehenderet. Melite quanquam repentino casu turbata est, maritum tamen amplecti voluit, sed eam ille magna vi repulit, in meque oculos conuertens: Hiccine, inquit, adulter est? Protinusque facto in me impetu, iracundia exardens, plagam maxillae intulit: mox capillis abreptum atque ad terram proiectum totum verberibus confecit:

4) Κατὰ τὸν ἀνδρῶνα] Ita Editio et Anglicanus. In aliis περὶ τῶν ἀνδρῶν. Sed corrupte pro περὶ τὸν ἀνδρῶνα. Triclinium, vel τρίκλινον οἶκον eumdem esse cum androne, supra docuimus. *Suidas* Ἀνδρόδομος, τρίκλινος. Ita legendum, non ἀνδρόδρομος. Ἀνδρόδομος idem, quod ἀνδρών, τῶν ἀνδρῶν οἴκημα. SALMASIUS.

5) Κατὰ ποδῶν] Cod. Bauar. κατὰ πόδας. BODEN.

6) Ἔπεισιν φθάσας] In Editione, quam lectionem et Anglicanus praefert, ἔπεισιν φθάσαν. SALMASIVS.

7) Καὶ ῥαπίζει με κατὰ κόῤῥης] Non Attica haec loquutio, sed ex Attica simul et Alexandrina composita. Nam Alexandrini dicebant ῥαπίζειν et ῥάπισμα, quod Atticis κατὰ κόῤῥης παίειν. De quo nos in notis ad Euangelium, vbi Hellenisticam iugulabimus. IDEM.

Similem descriptionem habet infra L. VIII. C. I. BODEN.

8) Ἀγρό-

πίπτων κατακόπτει με πληγαῖς. ἐγὼ δὲ ὥσπερ ἐν μυστηρίῳ μηδὲν, μήθ᾽ ὅς τις ὁ ἄνθρωπος ἦν, μήθ᾽ οὗ χάριν ἔτυπτεν, ὑποπτεύσας δή τι κακὸν εἶναι, 9) ἐδεδοίκειν ἀμύνασθαι, καί τοι δυνάμενος. ἐπεὶ δὲ ἔκαμεν, 10) ὁ μὲν τύπτων, ἐγὼ δὲ φιλοσοφῶν, λέγω πρὸς αὐτὸν ἀναστάς· Τίς εἶ ποτε ὦ ἄνθρωπε; 11) καὶ τί με οὕτως ᾐκίσω; Ὁ δὲ ἔτι μᾶλλον ὀργισθεὶς ὅτι καὶ φωνὴν ἀφῆκα, ῥαπίζει πάλιν, 12) καὶ καλεῖ δεσμὰ καὶ πέδας. 13) δεσμεύουσιν οὖν με καὶ ἄγουσιν εἰς τι δωμάτιον.

ΚΕΦΑΛ. κδ΄.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, λανθάνει μου διαῤῥυεῖσα ἡ τῆς Λευκίππης ἐπιστολή· ἔτυχον γὰρ αὐτὴν εἴσω τοῦ χιτωνίσκου *προσδεδεμένην ἐκ τῶν τῆς ὀθόνης θυσάνων 1) ἔχων. καὶ ἡ Μελίττη ἀναιρεῖται λαθοῦσα· ἐδεδίει γὰρ μή τινα τῶν πρός με αὐτῆς γραμμάτων ἦν. ὡς δὲ ἀνέγνω καθ᾽ ἑαυτὴν γενομένη, καὶ τὸ τῆς Λευκίππης εὗρεν ὄνομα, βάλλεται μὲν τὴν καρδίαν, 2) εὐθέως γνωρίσασα τοὔνομα· οὐ μὲν αὐτὴν ἐνόμιζεν εἶναι, τῷ πολλάκις αὐτὴν ἀκοῦσαι τετελευτηκέναι.

8) Ἀράσσει πρὸς τοὔδαφος. In aliis ῥάσσει. An ῥήσσει; Nam ῥήσσειν est etiam καταβαλεῖν, *deiicere, solo allidere.* Verbum palaestrae. SALMASIUS.

9) Ὑποπτεύσας δή τι κακὸν εἶναι] Melius, ὑποπτεύσας δέ τι κακὸν εἶναι. IDEM.

10) Ἔκαμεν] *Terent.* Adelph. II, 2. ubi Sannio: *Numquam vidi iniquius certationem comparatam, quam haec hodie inter nos fuit: Ego vapulando, ille verberando usque, ambo defessi sumus.* BODEN.

11) Τίς εἶ ποτε, ὦ ἄνθρωπε] Τίς ποτε εἶ, ὦ ἄνθρωπε. SALMASIUS.

12) Ῥαπίζει πάλιν] id est, κατὰ κόρρης παίει. Sic melius, quam supra, ῥαπίζει κατὰ κόρρης. IDEM.

confecit. Ego quaſi ſecluſis ſacris intereſſem, non modo quis eſſet, aut quam ob rem me caederet, non rogaui, ſed ne verbum quidem proferre auſus ſum. Verum id, quod res erat, mecum reputans, etſi maxime contra niti poteram, tamen id facere veritus fui. Tandem cum ille verberando, ego ratiocinando feſſi eſſemus, ſurgens: Quis tu, inquam, es? cur me tam contumelioſe caedis? At ille, propterea quod vocem miſiſſem, iratior multo factus, manus iterum mihi iniecit, vinculaque et compedes popoſcit: quibus conſtrictum me in cubiculum quoddam coniecit.

CAPVT XXIV.

Interea factum eſt, vt Leucippes epiſtola, quam forte tunicae adalligatam habebam cirris interulae, imprudenti mihi exciderit, eamque Melite clam ſuſceperit, verita, ne qua ex ſuis eſſet ad me literis: ſed non multo poſt, cum ſola eſſet, tota de re, Leucippes nomine inuento, certior facta, prorſus exanimata eſt: non tamen eam eſſe credidit, quam ruri compereramus: propterea quod ſublatam e vi-

 uis

13) Καὶ καλεῖ δεσμὰ καὶ πέδας] Idiotiſmus linguae. Καλεῖ δεσμὰ, *clamat vincula* et *compedes*, id eſt, adferri iuſſit. Sic *clamare ſeruum*, vocare Martiali et venire iubere. *Clamare aquam*, ad incendium, Propertio.

IDEM.

1) Προσδεδεμένην ἐκ τῶν τῆς ἐσθῆτος θυσάνων] *quam adalligatam habebam cirris interulae.* Interulas cirratas geſtabant veteres, θυσανωτάς. De quibus in commentario de re veſtiaria. Interpres haec non expreſſit.

IDEM.

2) Βάλλεται μὲν τὴν καρδίαν] *Simo Terentianus Andr.* A. I. Sc. I. 98. *Percuſſit ilico animum. Lucret.* L. I. 13. *Percuſſae corda tua vi.*

BODEN.

3) Πρo-

ὡς δὲ προϊοῦσα,[3]) καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν γεγραμμένων ἐνέτυχεν, πᾶσαν μαθοῦσα τὴν ἀλήθειαν, ἐμεμέριστο πολλοῖς ἅμα τὴν ψυχὴν, αἰδοῖ, καὶ ὀργῇ, καὶ ἔρωτι καὶ ζηλοτυπίᾳ. ᾐσχύνετο τὸν ἄνδρα, ὠργίζετο τοῖς γράμμασι. ὁ ἔρως ἐμάραινε[4]) τὴν ὀργὴν, ἐξῆπτε τὸν ἔρωτα ἡ ζηλοτυπία, καὶ τέλος ἐκράτησεν ὁ ἔρως.

ΚΕΦΑΛ. κε΄.

Ἦν δὲ πρὸς ἑσπέραν, καὶ ἔτυχεν ὁ Θέρσανδρος ἐκ τῆς πρώτης ὀργῆς πρός ἑταῖρόν τινα τῶν ἐγχωρίων ἐκθορών. ἡ δὲ διαλεχθεῖσα τῷ τὴν φυλακὴν τὴν ἐμὴν πεπιστευμένῳ, εἰσέρχεται πρός με λαθοῦσα τοὺς ἄλλους θεράποντας, δύο τοῦ δωματίου προκαθίσασα, καὶ καταλαμβάνει χαμαὶ καταβεβλημένον. Παραστᾶσα [1]) οὖν, πάντα ἤθελεν εἰπεῖν· ὁμοῦ τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου τοσαῦτα εἶχεν, ὅσα εἰπεῖν ἤθελεν. Ὦ δυστυχὴς * ἐγὼ, καὶ ἐπὶ τῷ ἐμαυτῆς κακῷ τεθεαμένη σε τὸ μὲν πρῶτον, ἀτέλεστα ἐρασθεῖσα καὶ μετὰ πάσης ἀνοίας, ἢ καὶ μισουμένη τὸν μισοῦντα φιλῶ, καὶ ὀδυνωμένη τὸν ὀδυνῶντα ἐλεῶ, καὶ οὐδὲ ὕβρις τὸν ἔρωτα παύει. ὢ ζεῦγος κατ' ἐμοῦ γοήτων, ἀνδρὸς καὶ γυναικός. ὁ μὲν τοσοῦτόν μου χρόνον κατεγέλα· ἡ δὲ ἀπῆλθεν κομιοῦσά μοι φίλτρον. ἐγὼ δὲ ἡ κακοδαίμων, ἠγνόουν αἰτοῦσα παρὰ τῶν ἐχθίστων [2]) κατ' ἐμαυτῆς φάρμακον.

[3]) Προϊοῦσα] Ita melius, quam προϊοῦται in edit. Palat.

IDEM.

[4]) Ἐμάραινε] Edit. princ. ἐμάραινε.

IDEM.

[1]) Καὶ καταλαμβάνει χαμαὶ καταβεβλημένον. Παραστᾶσα] Haec verba desunt in editione Palatina. Ibidem sequens πάντα omis-

uis fuisse non semel audiuerat. Tandem vero tota epistola perlecta, veritateque iam clarius cognita, cum verecundia atque obtrectatione oppressa, varias in partes distrahi coepit. Nam et maritum verebatur, et literis non poterat non irasci, sed irae alioqui opponebatur amor, qui, obtrectatione auxilium sibi afferente, victor tandem euasit.

CAPVT XXV.

Quam ob rem cum aduesperasset, ac primo illo ab impetu ad familiarem quendam suum Thersander se contulisset: Melite hominem, cui mei custodia credita fuerat, allocuta, ad me, clam aliis seruis, e quorum numero duos ante cubiculi fores collocauerat, ingressa est: quem humi proiectum cum offendisset, propius accedens, eodem omnia momento proferre volebat, ipso nihilominus vultu, quaecunque dictura erat, prae se ferente. Igitur: O me, inquit, infelicem, meamque in perniciem te primum conspicatam, quae, quod assequi non possim, tantopere appetam! o penitus dementem, quae mei contemptorem amore prosequar! quae doloribus excruciata excrucianti misericordiam tribuam: neque ipsa contumelia amorem debilitat! o viri et mulieris par aduersus me conspirans: quorum alter ludibrio me iamdiu habet, altera herbas conquisitum abiit! me ne igitur ab infensissimis hostibus opem quaerere, hactenus non intellexisse? Haec locuta Melite, Leucippes litte-

 ras

omissum est, quod et exemplar Bauaricum nescit.

IDEM.

²) Παρὰ τῶν ἰχθύων] Edit. Commel. περὶ τῶν ἰχθύων.

IDEM.

³) Ἐληλεγμένος] Perperam fuit in edit. prima ἠλεγμένος.

Descen-

κον. Καὶ ἅμα τὴν ἐπιστολὴν τῆς Λευκίππης μοι προσέῤῥιψεν. Ἰδὼν οὖν καὶ γνωρίσας, ἔφριξα, καὶ ἔβλεπον εἰς γῆν ὡς ἐληλεγμένος. 3) ἡ δὲ ἐτραγῴδει πάλιν. Οἴμοι δειλαία 4) τῶν κακῶν. καὶ γὰρ τὸν ἄνδρα ἀπώλεσα διά σε. οὔτε γὰρ ἂν ἔχοιμί σε τοῦ λοιποῦ χρόνου, κἂν 5) μέχρι τῶν ὀμμάτων τῶν κενῶν, ἐπεὶ μὴ δεδύνημαι 6) τούτων πλέον. οἶδα ὅτι ὁ ἀνήρ με μισεῖ, καὶ μοιχείαν κατέγνωκεν ἐπὶ σοι, μοιχείαν ἄκαρπον, μοιχείαν ἀναφρόδιτον, ἧς μόνον τὴν λοιδορίαν κεκέρδακα. 7) αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι γυναῖκες, μισθὸν τῆς αἰσχύνης ἔχουσι τὴν τῆς ἐπιθυμίας ἡδονήν: ἐγὼ δὲ ἡ δυστυχὴς, τὴν μὲν αἰσχύνην ἐκαρπωσάμην, τὸ δὲ τῆς ἡδονῆς * οὐδαμοῦ. ἄπιστε καὶ βάρβαρε· ἐτόλμησας οὕτως ἐρῶσαν γυναῖκα κατατῆξαι, 8) καὶ ταῦτα ἔρωτος καὶ σὺ δοῦλος ἄν; οὐκ ἐφοβήθης αὐτοῦ τὰ μηνίματα; 9) οὐκ ᾐδέσθης αὐτοῦ τὸ πῦρ; οὐκ ἐτίμησας αὐτοῦ τὰ μυστήρια; οὐ κατέκλασέν σε ταῦτα τὰ ὄμμα-

Descendit enim ab ἐλήλεγμαι pro ἤλεγμαι, quod pueris notum in triuio. Hinc eodem modo Lib. VI. cap. penult. verba Commelin. αἰσχυνθεὶς ὡς ἐληλαγμένος, emendanda sunt ἐληλεγμένος. IDEM.

4) Δειλαία] Hoc reposui. Editiones habebant: δείλαιον. IDEM.

5) Κἂν] Quidam: καί. IDEM.

6) Δεδύνημαι] Cod. Bau. δεδύνησαι. IDEM.

7) Ης μόνον τὴν λοιδορίαν κεκέρδακα] In Editis et Anglicano μόνην. SALMASIVS.

8) Κατατῆξαι] Proprie de liquefactis, deinde de amoris desiderio et cruciatu. Exempla sunt apud *Homerum*, *Aristophanem*, *Xenophontem*, quae vide in H. Steph. Thes. Gr. L. hac voce. Melius Latino interpre-

ras in me proiecit. Quibus agnitis, cohorrui statim, vultumque, tanquam magni alicuius flagitii reus, deieci. Illa vero, amplius etiam flere ac conqueri perrexit: Heu me tot malis afflictam! Tua ego causa maritum amisi, nec tamen te frui posthac mihi licebit: quinimo aspectu etiam tuo, quo vno tantum a te dignata sum, breui mihi carendum esse intelligo. Atque ad haec mala illud etiam accedit. tua enim causa me coniux odio prosequitur, atque adulterii ream facit, et eius quidem, ex quo fructus ac voluptatis nihil, infamiae autem plurimum, ad me redundauit. Sane aliae mulieres ex turpitudine voluptatem consequuntur: at miserae mihi sola sine voluptate turpitudo parata est. O infidum, o barbarum, o piratis immaniorem Clitophontem! Te ne, mulierem tam impotenti tui amore deflagrantem, tam miserum in modum excruciari, aequo animo ferre posse, cum amori tu quoque deseruias? neque te diuinam Cupidinis iram timere? non faces eius, non arcana vereri? non lachrymis, quas oculi isti vbertim profuderunt, commoueri? o piratis immaniorem! Lachrymas enim vel iste praedo veretur. Quid,

 quod

terpretatus est Cl. *Seyboldus*: *Untreuer! Grausamer! Du unterstundest dich, mich in Liebe zu zerschmelzen, da du selbst der Sclaue einer andern warest!* BODEN.

9) Μηνίματα] Ita legit etiam Interpres Latinus. Editio prima vero habet μηνύματα. Hanc lectionem sequitur Germanus: *Zitterteſt du nicht, verrathen zu werden?* Praefero μηνίματα, quod de ira diuina saepius ponitur. IDEM.

10) Ἠρέθισαν τὰς ἀφροδίτας] Nude etiam ponitur ἐρεθίζειν, vt subaudiatur εἰς ἀφροδίτην, vel εἰς ἔρωτα. *Aristaenet.* L. I. ep. 27: ἕτερα δὲ τοῦ σώματος ἐγύμνωσε μέρη τὰ δυνατὰ, ὅπως ἂν πολλαχόθεν τὸ μειράκιον ἐρεθίσῃ. Quae supplet Cl.

ὄμματα δακρύοντα; ὦ καὶ λῃστῶν ἀγριώτερε. δάκρυα γὰρ καὶ λῃστὴς αἰσχύνεται. οὐδέν σε ἠρέθισεν εἰς ἀφροδίτην[10]) κἂν μίαν, οὐ δέησις, οὐ χρόνος, οὐχ ἡ τῶν σωμάτων συμπλοκή· ἀλλὰ, τὸ πάντων ὑβριστικώτατον, προσαπτόμενος, καταφιλῶν, οὕτως ἀνέστης ὡς ἄλλη γυνή.[11]) τίς αὕτη τῶν γάμων ἡ σκιά; οὐ μὲν δὴ γεγηρακυίᾳ συνεκάθευδες, οὐδὲ ἀποστρεφομένῃ σου τὰς περιπλοκὰς,[12]) ἀλλὰ καὶ νέᾳ καὶ φιλούσῃ, εἴποι δ᾽ ἂν ἄλλος ὅτι καὶ καλῇ.[13]) εὐνοῦχε, καὶ ἀνδρόγυνε,[14]) καὶ κάλλους καλοῦ βάσκανε.[15]) ἐπαρῶμαί σοι δικαιοτάτην ἀρὰν,[16]) οὕτως σε ἀμύναιτο ὁ ἔρως εἰς τὰς σάς. Ταῦτα ἔλεγεν, καὶ ἅμα ἔκλαιεν.

ΚΕΦΑΛ. κϛ'.

Ὡς δὲ ἐσιώπων ἐγὼ κάτω νενευκὼς, * μικρὸν διαλιποῦσα, λέγει μεταβαλοῦσα· Ἃ μὲν εἶπον, ὦ φίλτατε,

Cl. *Abreschius* ex hoc Tatii loco: ὡς Ἀφροδίτην.

IDEM.

[11]) Γυνή] Sic infra L. VIII. Ὡς ἀπὸ γυναικὸς ἀνέστη γυνή.

IDEM.

[12]) Τὰς περιπλοκὰς] In aliis τὰς περιβολάς. Ita συμπλοκὴ et συμβολὴ in hoc ipso opere variae sunt pro eadem re loquutiones et lectiones.

SALMASIUS.

[13]) Ἀλλὰ καὶ —— καλῇ] Ἀλλὰ deest in edit. prima. Locus similis ap. *Aristaenet.* Lib. II ep. 7. Οἷ δ᾽ ἦν νέος. καλὴ γὰρ ἦν, καὶ παρθένος.

BODEN.

[14]) Ἀνδρόγυνε] Vocant etiam διφυεῖς et ἀρσενοθήλεας. De quibus *Plinius* Lib. VII cap. 3. *Gignuntur et utriusque sexus, quos Hermaphroditos vocamus, olim Androgynos vocatos, et in prodigiis habitos, nunc in deliciis.* Ii si quando Romae nasce-

quod animum tuum non modo non pellexerunt preces meae, vt semel saltem mihi morem gereres: sed ne vllum quidem idonei temporis opportunitas, aut mutuus complexus, aut aliud quidpiam apud te pondus habuerunt. Quinimo, quod omnium contumeliosissimum est, e complexu meo, ex ipsis dissuauiationibus aeque discedis atque alia mulier. et quid hoc est, nisi nuptiarum vmbra? Tu quidem certe non cum effoeta aliqua, tuosue amplexus auersante cubuisti: sed et cum adolescente et cum amante, addiderit vero aliquis etiam, et cum formosa. Eunuche, euirate, pulchritudinis perditor, nunc ego immortaleis deos precor, tuis vt desideriis contraria omnia euenire velint: quo in te, quae in me moliris, cuncta experiare. Haec non sine lachrymis locuta Melite, parumper conticuit.

CAPVT XXVI.

Deinde vt me tacentem, atque oculos humi defigentem animaduertit, animo penitus commutato, rursum:

Quae

nascerentur, exportatus foetus in mare vel flumina deiiciebatur, tum a virginibus ter nouenis carmen per vrbem canebatur Iunonique donum offerebatur. *Alexand. ab Alex.* c. 27.

BERGER.

15) Βάσκανε] Βάσκανός est, qui effascinat Plin. L. VII. c. 2. In Africa familias quasdam effascinantium, — quarum laudatione intereant probata, arescant arbores, emoriantur infantes. Esse eiusdem generis in Triballis et Illyriis, qui visa quoque effascinent. Hinc ὀφθαλμὸς βάσκανος, quod interpretatur *Theocriti Scholiastes* per φθείροντα τὸ ὁραθὲν καὶ μάλιστα παῖδας.

IDEM.

16) Δικαιοτάταν ἀρὰν] Editor primus: δικαίαν ταύταν ἄραν, ὥστε ἀμύνετο ὁ ἔρως εἰς τὰς σάς. Pro ἀμύνετο vel legendum ἀμυνέτω, vel ἀμύναιτο, vt *Salmasius* reddidit. At pro vltimis εἰς τὰς

σὰς

ταῦτα; θυμὸς ἔλεγεν καὶ λύπη· ἃ δὲ νῦν μέλλω λέγειν, ἔρως λέγει. κἂν ὀργίζωμαι, καίομαι· κἂν ὑβρίζωμαι, φιλῶ. πεῖσαι, κἂν νῦν ἐλέησον· οὐκ ἔτι δέομαι πολλῶν ἡμερῶν καὶ γάμου μακροῦ, ὃν ἡ δυστυχὴς ὀνειροπόλουν. ἐπὶ σοὶ ἀρκεῖ μοι κἂν μία συμπλοκή. μικροῦ δέομαι φαρμάκου πρὸς τηλικαύτην νόσον. σβέσον μοι ὀλίγον τοῦ πυρός.[2] εἰ δέ τι σοὶ προπετῶς ἐθρασυνάμην, σύγγνωθι, φίλτατε· ἔρως ἀτυχῶν καὶ μαίνεται. ἀσχημονοῦσα,[3] οἶδα, ἀλλ' οὐκ αἰσχύνομαι τὰ τοῦ ἔρωτος ἐξαγορεύουσα μυστήρια. πρὸς ἄνδρα λαλῶ μεμυημένον.[4] οἶδας τί πάσχω. τοῖς δὲ ἄλλοις ἀνθρώποις ἀθέατα[5] τὰ βέλη τοῦ θεοῦ, καὶ οὐκ ἄν τις ἐπιδεῖξαι δύναιτο τὰ τοξεύματα, μόνοι δὲ οἴδασιν οἱ ἐρῶντες τὰ τῶν ὁμοίων τραύματα.[6] ἔτι μόνον ἔχω ταύτην τὴν ἡμέραν· τὴν ὑπόσχεσιν ἀπαιτῶ. ἅμα μνήσθητι τῆς Ἴσιδος, αἰδέσθητι τοὺς ὅρκους τοὺς ἐκεῖ. εἰ μὲν γὰρ καὶ συνοικεῖν ἤθελες ὥσπερ ἐπηγγείλω,[7] * οὐκ ἂν ἐφρόντισα Θερσάνδρων μυρίων[8] ἐπεὶ δὲ Λευκίππην εὑρόντι σοι γάμος ἀδύνατος ἄλλης γυναικός· ἑκοῦσά σοι κἀγὼ τοῦτο παραχω-

ρὰς legendum puto, comprobante codice Bauarico: εἰς τὰ τά. BODEN.

[1]) Μεταβαλοῦσα] In edit. prima: μεταλαβοῦσα. IDEM.

[2]) Σβέσον μοι ὀλίγον τοῦ πυρός] *Petronius* c. 139. *Tu, voluptas mea, numquam finies hunc ignem, nisi sanguine extinxeris.* Ad quem locum vide *Pithoeum*, alios similes ex *Eustathio* et *Zenod.* afferentem. IDEM.

[3]) Ἀσχημονοῦσα] Ed. pr. ἀσχημονοῦντα. IDEM.

[4]) Μεμυημένον] Rectius, quam μεμνημένον, quod editio prima tulit

Quae hactenus loquuta sum, inquit, suauissime adolescens, ira et moeror suggessit: nunc ad dicendum me amor impellit. Qui vero potui non irasci, et conuitia in te ingerere, cum tota arderem, intimasque corporis partes miserrimum in modum ignis popularetur? Ah saltem nunc mihi morem gere. Non ego dies multos, aut nuptias diuturnas peto, quarum ipse miseram me hactenus produxisti. Vnicus mihi satis erit congressus, vel tantula ope mihi ad tanti morbi vim depellendam opus est. Agedum ignem hunc mihi aliquantum restingue: ac, si quid in te asperius antea loquuta sum, ignosce, obsecro, gratissime adolescens. Non enim potest, qui infeliciter amat, non insanire. Nec vero me fugit, quam turpem causam agam: veruntamen amoris arcana palam facere haud quaquam pudet. Hominem, Amoris sacris initiatum, quoque pacto affecta sim intelligentem, alloqui me scio. Aliis dei huius tela ignota sunt. Solis enim amantibus, praeterea nullis, amantium vulnera innotescunt. Haec mihi adhuc superest dies, qua vt promissa facias, obtestor. Isidis tibi veniat in mentem, neque, quod in illius templo iurasti, floccifeceris. quod si, vt inter nos iureiurando firmatum est, promissis stare voluisses,

non

tulit cum interprete, qui exposuerat: *Memorem hominem.* IDEM.

5) Ἄθλια] Edit. Heidelb. ἆθλα, et in sequenti: δύναται pro ἐδύνατο. IDEM.

6) Τραύματα] Commelin. τραυμάτων. IDEM.

7) Ὥσπερ ἐπηγγείλω] *Quemadmodum promisisti, pactus es.* Ita Anglicanus et Editio prior. Alii libri ὥσπερ ὤμοσας. Atque ita legit interpres in suis, *vt inter nos iureiurando firmatum est.* SALMASIVS.

8) Θεραπεύειν μυρίων] Μυρίων θεραπόντων. IDEM.

9) Δυν-

ἀχωρῶ. οἶδα νικωμένη· οὐκ αὐτῷ πλέον ἢ δύναμαι τυχεῖν. κατ' ἐμοῦ γὰρ πάντα καινά· ἀναβιοῦσι καὶ νεκροί. ὦ θάλασσα, πλέουσαν μέν με διέσωσας, σώσασα δὲ μᾶλλον ἀπολώλεκας, δύο ἀποστείλασα κατ' ἐμοῦ νεκρούς. οὐκ ἤρκει γὰρ Λευκίππη μόνη ζήσασα, [9]) ἵνα μηκέτι λυπῆται Κλειτοφῶν. νῦν δὲ καὶ ὁ ἄγριος Θέρσανδρος ἡμῖν πάρεστιν. τετύπτησαι [10]) βλεπούσης μου, καὶ βοηθεῖν ἡ δυστυχὴς οὐκ ἠδυνάμην. ἐπὶ τοῦτο τὸ πρόσωπον πληγαὶ κατηνέχθησαν. ὦ θεοί· δοκῶ, τυφλὸς Θέρσανδρος ἦν. ἀλλὰ δέομαι, Κλειτοφῶν δέσποτα· δεσπότης γὰρ εἶ ψυχῆς τῆς ἐμῆς· ἀπόδος σεαυτὸν τήμερον πρῶτα [11]) καὶ ὕστατα. ἐμοὶ δὲ ἡμέραι τὸ βραχὺ τοῦτο πολλαί. οὕτω μηκέτι Λευκίππην ἀπολέσῃς, οὕτω μηκέτι μήτε ψευδῶς ἀποθάνοι. μὴ ἀτιμάσῃς τὸν ἔρωτα τὸν ἐμόν, [12]) δι' ὃν τὰ μέγιστα εὐτυχεῖς. οὗτός σοι Λευκίππην ἀποδέδωκεν. εἰ γάρ σου * μὴ ἠράσθην ἐγώ, εἰ γάρ σε μὴ ἐνταῦθα ἤγαγον, ἦν ἂν ἔτι σοι Λευκίππη νεκρά. εἰσίν, ὦ Κλειτοφῶν, καὶ τύχης δωρεαί. [13]) ἤδη τις θησαυρῷ περιτυχών, τὸν τόπον τῆς εὑρήσεως [14]) ὡς ἐτίμησεν, βωμὸν ἤγειρεν, θυσίαν προσήνεγκεν

9) Λευκίππη μόνη ζήσασα] Sic Editio Palatina. Nec aliter Anglicanus. Qui duo codices, vt iam notaui, descripti videntur ex aliquo Exemplari, quo primae Editionis exemplum continebatur. In secunda mutauit auctor et viuidius argutiusque hoc comma reddidit scribendo: οὐκ ἤρκει γὰρ Λευκίππη μόνη. ζησάτω, ἵνα μηκέτι λυπῆται Κλειτοφῶν. *Nec sufficiebat sola Leucippe. Et sane viuat illa, vt ne amplius doleat Clitophon.* Atque hanc etiam lectionem reperit in eo libro, quo vsus

non equidem Therſandros mille curauerim. Caeterum quoniam, Leucippe inuenta, nullo fieri pacto poteſt, aliam vt ducas, per me quidem fac, vt lubet. Mihi enim cedendum eſſe intelligo: iamque amplius nihil, niſi quod me conſequi poſſe arbitror, peto: quandoquidem mihi omnia bellum indicunt, ac mortui etiam ipſi ab inferis excitantur. O mare, tu certe nauigantem ſeruaſti, verum ſeruando maiores in aerumnas coniecisti, duobus mortuis meam in perniciem aduectis, quaſi non vna Leucippe ſatis eſſet. Sed viuat ſane illa, ne Clitophon in moerore iaceat. Illud vero quis ferat, ferum Therſandrum nunc rediiſſe? me vidente hominem percuſſiſſe, miſeramque opis nihil ferre potuiſſe? Adhuc quidem, Dii boni, facies tota liuoribus foedata conſpicitur. Caecus tum, puto, Therſander fuit. Sed te, o here Clitophon, tu enim animae imperium meae ſolus obtines, id vnum rogo, hodie ſaltem vt mihi te primum et vltimum concedas. Parua haec mora multorum apud me dierum loco erit. Sic neque tu Leucippen amiſeris; neque illa vel falſam mortem obierit. Ne meum amorem neglexeris: cuius cauſa cum alia commoda plurima, tum Leucippen ipſam, es conſequutus. Niſi enim ego te amaſſem, hucque perduxiſſem, mortuam vtique Leucippen

vſus eſt, interpres. IDEM.

10) Τετύπτηκεν] Habet edit. pr. τετύπτηκεν. BODEN.

11) Πρῶτα] Minus bene Commel. πρώτως ob ſequentia. IDEM.

12) Τὸν ἔρωτα τὸν ἐμὸν] *Ariſtaenetus* L. II. ep. VII. Μὴ τοίνυν ἀτιμάσῃς, ὦ δέσποινα, τὸν ἐμόν τε καὶ τὸν δεσπότου ἔρωτα. IDEM.

13) Δωρεάν] Edit. princeps δωρεάν. IDEM.

14) Τὸν τόκον τῆς εὑρέσεως] Melius et vſitatius, quod in aliis: εὑρέτρων. Inde εὑρεσιλογία, εὕρεμα,

φεγγίον, ἐστεφάνωσε τὴν γῆν· σὺ δὲ παρ' ἐμοὶ θησαυρὸν ἔρωτος εὑρὼν, ἀτιμάζεις τὰ εὐεργετήματα. νόμιζε σοὶ τὸν ἔρωτα δι' ἐμοῦ λέγειν· ἐμοὶ χάρισαι τοῦτο, Κλειτοφῶν, τῷ μυσταγωγῷ.[15] μὴ ἀμύητον[16] τὴν Μέλιττην ἀπέλθῃς καταλιπών· καὶ τὸ ταύτης ἐμόν ἐστι πῦρ.[17] ἄκουσον δὲ, ὡς καὶ τ' ἄλλα μοι[18] μέλει περί σου. λυθήσῃ μὲν γὰρ ἄρτι τῶν δεσμῶν, κἂν Θερσάνδρῳ μὴ δοκῇ·[19] καταγωγῆς δὲ τεύξῃ τοσούτων ἡμερῶν, ὅσων ἐὰν θέλῃς, πρὸς ἐμὸν σύντροφον.[20] ἕωθεν δὲ καὶ Λευκίππην παρέσεσθαι προσδόκα. διενυκτερεύσεν γὰρ ἔλεγεν εἰς τὸν ἀγρὸν, βοτανῶν ἕνεκεν χάριν, ὡς ἐν ὄψει τῆς σελήνης[21] αὐτὰς ἀναλάβοι. οὕτως γάρ μου κατεγέλα. ᾔτησα γὰρ φάρμακον παρ' αὐτῆς ὡς Θετταλῆς κατά σου. τί γὰρ ἠδυνάμην ἔτι[22] ποιεῖν ἀποτυγχάνουσα, ἢ βοτάνας ζητεῖν καὶ φάρμακα; αὕτη γὰρ τῶν ἐν *ἔρωτι[23] δυστυχούντων καταφυγή. ὁ Θέρσανδρος δὲ,[24] ὡς καὶ περὶ τούτου θαῤῥήσῃς, ἐξεπήδησεν πρὸς ἑταῖρον αὐτοῦ, ἐξανιστάμενος ἐμοὶ τῆς οἰκίας ὑπὸ ὀργῆς· δοκεῖ δέ μοί γε θεός τις αὐτὸν ἐντεῦθεν[25] ἐξ-

ελήλα-

ἄρρημα, ῥητὸν, ἀνόρεκτος et similia. SALMASIUS.

15) Τῷ μυστ.] Cod. Bau. τῷ σῷ μυσταγωγῷ. BODEN.

16) Ἀμύητον] Commel. ἀγνῶτα IDEM.

17) Καὶ τὸ ταύτης ἐμόν ἐστι πῦρ] Perperam in Editione priore fuit et Anglicano: Καὶ τοσαύτη. SALMASIUS.

18) Μοι] abest edit. Palat. BODEN.

19) Δοκῇ] Eadem minus recte δοκεῖ. IDEM.

20) Σύντροφον] Ibidem τροφόν. IDEM.

21) Σελήνης] Magi herbas fulgente

pen adhuc arbitrareris. Fortunae vero etiam benignitati aliquid est, quod acceptum ferri deceat. Cum thesaurum, nescio quis, inuenisset, locum, in quo inuenit, in honore habuit, aram consecrauit, libamina obtulit, telluremque coronauit. Tu vero amatorio thesauro apud me reperto, non modo gratiam non refers, verum etiam beneficii auctorem spernis. Haec autem mea causa tecum Amorem loqui existima. Id mihi tuae militiae antesignano concede, Clitophon, vt ne hinc Melite intacta discedat. Meus ignis est, qui eam vrit. Itaque deo pare, Clitophon, si quidem caetera tua mihi curae esse cupis. A vinculis, medius fidius, tametsi Thersandro id minime videatur, te nunc soluam: cubiculumque, in quo tamdiu cum eo, qui mecum vna lac hausit, degas, quamdiu voles, tibi adornatum dabo. Leucippen vero cras prima luce tibi affuturam expecta, Ruri enim pernoctare se velle dixit, vt herbas ad lunae aspectum colligeret. Ita de me ludi facti sunt. ab ea enim tanquam Thessala opem contra te imploraui. nam spe frustrata quid facere amplius potui, quam ad herbas et medicamenta, quae miserorum amantium solatia sunt, confugere? Nunc, vt istum etiam timorem deponas, Thersander iratus domo ad familiarem quendam suum se contulit, vt deus aliquis hinc illum eiecisse

gente luna colligere solebant. IDEM.

22) Ἔτι] Desideratur in cod. Bauar. et edit. Palat. IDEM.

23) Ἐν ἔρωτι] Praepositio abest a Cod. Bau. IDEM.

24) Θέρσανδρος δὲ] Particulam neque cod. Bauar. neque Editio prima admittunt. IDEM.

25) Δοκεῖ δέ μοί γε θεός τις αὐτὸν ἐντεῦθεν] Verba γε et ἐντεῦθεν desunt in edit. Commel. et cod. Bauar. IDEM.

) Α-

ληλακέναι, ἵνα σου τὰ τελευταῖα ταῦτα ὀνηθῶ τυχῶν. ἀλλά μοι σαυτὸν ἀπόδος.

ΚΕΦΑΛ. κζʹ.

Ταῦτα φιλοσοφήσασα· διδάσκει γὰρ ὁ ἔρως καὶ λόγους,[1] ἔλυε τὰ δεσμὰ, καὶ τὰς χεῖρας κατεφίλει, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τῇ καρδίᾳ προσέφερε, καὶ εἶπεν· Ὁρᾷς, πῶς πηδᾷ,[2] καὶ πάλλει πυκνὸν παλμὸν ἀγωνίας γέμοντα καὶ ἐλπίδος. γένοιτο δὲ καὶ ἡδονῆς· καὶ ἔοικεν ἱκετεύειν σε τῷ πηδήματι. Ὡς οὖν με ἔλυσε, καὶ περιέβαλεν κλαίουσα, ἔπαθόν τι ἀνθρώπινον,[3] καὶ ἀληθῶς ἐφοβήθην τὸν ἔρωτα, μή μοι γένηται μήνιμα ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ἄλλως ὅτι Λευκίππην ἀπειλήφειν, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα τῆς Μελίττης[5] ἀπαλλάττεσθαι ἔμελλεν,

1) Διδάσκει γὰρ ὁ ἔρως καὶ λόγους] Vetus eſt adagium, quod Plutarchus habet:

Μουσικὴν ἔρως διδάσκει,
Κἂν τις ἄμουσος ᾖ τὸ πρίν.

IDEM.

2) Πῶς πηδᾷ] Scilicet καρδία. *Longus* Lib. I. Ἐκπηδᾷ μοι τὸ πνεῦμα, ἐξάλλεται ἡ καρδία, τήκεται ἡ ψυχή. Excitat hunc locum *Abreſchius* ad *Ariſtaen.* Lib. II. ep. V. Πυκνὰ παλλομένης ἐφάπτομαι τῆς καρδίας, καὶ δεινῶς ἐκπηδᾷν καὶ φθέγγεσθαί μοι δοκεῖ οἱ, coll. ep. 13. Τὴν ἐπί σοι διεκπηδῶσαν παραμυθουμένη καρδίαν.

IDEM.

3) Ἀνθρώπινόν τι] Mira lectio in codice Bauarico, quam vitio ſcribentis tribuas ἀναθρώπινόν τι. Rectius ἀνθρώπινόν τι; vt apud *Terentium* Adelph. III, 4, 23.

— *Nam hoc quidem ferundum*
aliquo modo eſt:
Perſuaſit nox, amor, vinum, adoleſcentia: Humanum eſt.

Vide *Carpzouium* Doctiſſ. nota ſequenti.

IDEM.

4) Ἔπαθόν τι ἀνθρώπινον — ἐκ τοῦ θεοῦ] Scilicet Venus et Cupido, ſecundum veterum perſuaſionem, iraſcebantur, ſi quis ex amantibus alterius voluntati haut reſpondebat. Et inde ea fluxit,

cisse mihi videatur, quo postrema haec a te libere conse-qui possim. Agedum tandem igitur tui mihi copiam fac.

CAPVT XXVII.

Haec Melite cum disseruisset, Amor enim eloqui etiam docet, vincula soluit: manusque meas exosculata, oculis primum suis, deinde cordi admouit, ac: Vides ne, inquit, vt salit, ac semet vibrans assidue palpitat, metus et spei simul, vtinam vero etiam voluptatis, plenum, vt trepidatione huiusmodi orare te videatur? Posteaquam vinculis solutus sum, mulierque flens me complexa est, humani quiddam perpessus sum: atque, vt ingenue fatear, ne mihi Amor irasceretur, extimui: praesertim quod recuperata Leucippe, Meliten paulo post dimissurus essem, et, quae factae

fluxit, quae est apud *Terentium*, opinio: *non est, crede, flagitium, iuuenem scortari.* Sic Heroni persuadet Leander, vt sese experiatur, μὴ Κύπριδι μῆνιν ἐγείρῃς. *Musaeus* v. 157. Pariter Clitophon in Melites consentit preces, ne sibi Amor irasceretur. *Plautus* Aulul. IV, 10.

Deus impulsor mihi fuit, is me
ad meretricem illexit,
Deos credo voluisse, nam, ni vellent, non fieret, scio.

Horatius III. Od. 10. 9.

Ingratum Veneri pone superbiam.

Vide infra apud *Achill. Tat.* L. VIII. p. 511. Τὴν ἐξ Ἀφροδίτης ὕβριν μὴ παθεῖν ὤμοσεν ἡ Ῥοδῶπις κ. τ. λ. Πάσχειν τι ἀνθρώπινον κατ᾽ εὐφημισμὸν dictum pro μετέρχεσθαι Κύπριδος ἔργα. Correctio illa καὶ ἀληθῶς, i. e. *aut vt verius dicam;* sat indicat, necessitate coactum esse Clitophontem, qui zonam soluat vxori perdite amanti. Infra Libro VI. p. 375. de Thersandro, qui Leucippen in sui amorem pertrahere haut poterat: ἐδάκρυε — — παθὼν μέν τι, κατὰ τὸ εἰκὸς, ἀνθρώπινον.

CARPZOVIVS.

r) Καὶ

εληλυθέναι, ἵνα σου τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀνηθῶ τυχῶ. ἀλλά μοι σαυτὸν ἀπόδος.

ΚΕΦΑΛ. κζ'.

Ταῦτα φιλοσοφήσασα· διδάσκει γὰρ ὁ ἔρως καὶ λόγες,[1]) ἔλυε τὰ δεσμὰ, καὶ τὰς χεῖρας κατεφίλει, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τῇ καρδίᾳ προσέφερε, καὶ εἶπεν· Ορᾷς, πῶς πηδᾷ,[2]) καὶ πάλλει πυκνὸν παλμὸν ἀγωνίας γέμοντα καὶ ἐλπίδος. γένοιτο δὲ καὶ ἡδονῆς· καὶ ἔοικεν ἱκετεύειν σε τῷ πηδήματι. Ὡς οὖν με ἔλυσε, καὶ περιέβαλεν κλαίεσα, ἔπαθόν τι ἀνθρώπινον,[3]) καὶ ἀληθῶς ἐφοβήθην τὸν ἔρωτα, μή μοι γένηται μήνιμα ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ἄλλως ὅτι Λευκίππην ἀπειλήφειν, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα τῆς Μελίττης[5]) ἀπαλλάττεσθαι ἔμελλεν,

1) Διδάσκει γὰρ ὁ ἔρως καὶ λόγες] Vetus eſt adagium, quod Plutarchus habet:

Μεσικὴν ἔρως διδάσκει,
Κἂν τις ἄμεσος ᾖ τὸ πρίν.

IDEM.

2) Πῶς πηδᾷ] Scilicet καρδία. *Longus* Lib. I. Εκπηδᾷ μοι τὸ πνεῦμα, ἐξάλλεται ἡ καρδία, τήκεται ἡ ψυχή. Excitat hunc locum *Abreſchius* ad *Ariſtaen.* Lib. II. ep. V. Πυκνὰ παλλομένης ἐφάπτομαι τῆς καρδίας, καὶ δεινῶς ἐκπηδᾷν καὶ φθέγγεσθαί μοι δοκεῖ σοι, coll. ep. 13. Τὴν ἐπί σοι διεκπηδῶσαν παραμυθεμένη καρδίαν.

IDEM.

3) Ανθρώπινόν τι] Mira lectio in codice Bauarico, quam vitio ſcribentis tribuas ἀνθρώπινόν τι. Rectius ἀνθρώπινόν τι; vt apud *Terentium* Adelph. III, 4, 23.

— *Nam hoc quidem ferundum aliquo modo eſt:*
Perſuaſit nox, amor, vinum, adoleſcentia: Humanum eſt.

Vide *Carpzouium* Doctiſſ. nota ſequenti.

IDEM.

4) Επαθόν τι ἀνθρώπινον — ἐκ τοῦ θεοῦ] Scilicet Venus et Cupido, ſecundum veterum perſuaſionem, iraſcebantur, ſi quis ex amantibus alterius voluntati haut reſpondebat. Et inde ea fluxit,

cisse mihi videatur, quo postrema haec a te libere consequi possim. Agedum tandem igitur tui mihi copiam fac.

CAPVT XXVII.

Haec Melite cum disseruisset, Amor enim eloqui etiam docet, vincula soluit: manusque meas exosculata, oculis primum suis, deinde cordi admouit, ac: Vides ne, inquit, vt salit, ac semet vibrans assidue palpitat, metus et spei simul, vtinam vero etiam voluptatis, plenum, vt trepidatione huiusmodi orare te videatur? Posteaquam vinculis solutus sum, mulierque flens me complexa est, humani quiddam perpessus sum: atque, vt ingenue fatear, ne mihi Amor irasceretur, extimui: praesertim quod recuperata Leucippe, Meliten paulo post dimissurus essem, et, quae factae

fluxit, quae est apud *Terentium*, opinio: *non est, crede, flagitium, iuuenem scortari.* Sic Heroni persuadet Leander, vt sese experiatur, μὴ Κύπριδι μῆνιν ἐγείρῃς. *Musaeus* v. 157. Pariter Clitophon in Melites consentit preces, ne sibi Amor irasceretur. *Plautus* Aulul. IV, 10.

Deus impulsor mihi fuit, is me ad meretricem illexit,
Deos credo voluisse, nam, ni vellent, non fieret, scio.

Horatius III. Od. 10. 9.

Ingratam Veneri pone superbiam.

Vide infra apud *Achill. Tat.* L. VIII. p. 511. Τὴν ἐξ Ἀφροδίτης ὕβριν μὴ παθεῖν ἄμοιρον ἡ Ῥοδῶπις κ. τ. λ. Πάσχειν τι ἀνθρώπινον κατ' εὐφημισμὸν dictum pro μετέρχεσθαι Κύπριδος ἔργα. Correctio illa καὶ ἀληθῶς, i. e. *aut vt verius dicam;* sat indicat, necessitate coactum esse Clitophontem, qui zonam soluat vxori perdite amanti. Infra Libro VI. p. 375. de Thersandro, qui Leucippen in sui amorem pertrahere haut poterat: ἐδάκρυε — — παθών μέν τι, κατὰ τὸ εἰκὸς, ἀνθρώπινον.

CARPZOVIVS.

λον, καὶ ὅτι οὐδὲ γάμος ἔτι τὸ πραττόμενον ἦν, 6) ἀλλὰ φάρμακον ὥσπερ ψυχῆς νοσούσης. περιβαλούσης οὖν ἠνειχόμην, καὶ περιπλεκομένης πρὸς τὰς περιπλοκὰς οὐκ ἀντέλεγον, καὶ ἐγένετο ὅσα ὁ ἔρως ἤθελεν οὔτε στρωμνῆς ἡμῶν δεηθέντων, οὔτε ἄλλου τινὸς τῶν εἰς παρασκευὴν ἀφροδισίων. * αὐτουργὸς γὰρ ὁ ἔρως, καὶ αὐτοσχέδιος σοφιστὴς, καὶ πάντα τόπον αὐτῷ τιθέμενος μυστήριον. τὸ δ' ἀπερίεργον εἰς ἀφροδίτην ἥδιον μᾶλλον 7) τοῦ πολυπράγμονος. αὐτοφυῆ γὰρ ἔχει τὴν ἡδονήν.

5) Καὶ αὐτῆς ὅτι μετὰ ταῦτα] Legebatur in Edito exemplari, καὶ αὐτῇ. In libris, αὐτή. Nos fecimus, αὐτῆς. Melius tamen, si forte abesset, vt etiam quidam codices suadent, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα τῆς Μελίττης ἀπαλλάττεσθαι ἔμελλον. Interpres hoc nomen vbique scribit cum vnico tau. Et sane Μελίτη, cum vnico τ, etiam nomen proprium, et huius mentio in quodam Epigrammate Graeco. Facta haec appellatio ἀπὸ τοῦ μέλιτος. Sed et Μελίττη cum duplici tau etiam Graecum est. Nam et μελιττοῦττα, est placenta ex melle condita, cum duplici τ. et μελιττίκερας, ἡ γλυκεῖα δίλτος, τῷ μέλιτι κεκραμένη, apud Hesychium. Attice μελιττόκερας. Sed et μέλισσα, et μέλιττα, apis est.

SALMASIVS.

6) Οὐδὲ γάμος ἔτι τὸ πραττόμενον ἦν] Sic reposuimus ex melioribus libris, cum Editio haberet vulgata, cum Anglicano, καὶ ὅτι οὐδὲ γάμος ἐστὶ τὸ πραττόμενον

fuerant, nuptiae non essent, sed tantum aegrotantis animi quasi medicina quaedam. Amplexantem igitur deosculantemque pari amplexu deosculationeque accepi: atque haud ita multo post desiderii eius expectationem omnem expleui, nobis neque stratum, neque alium vllum ad venerem apparatum, requirentibus. Amor enim sui ipsius artifex est, et quae opus sunt ex tempore afferens, ad sua ipsius arcana quemuis accommodat locum. Illud porro certissimum est, imparatam venerem parata longe suauiorem esse, vtpote quae germanam secum ferat voluptatem.

νον ἡμῖν. Pessime interpres, *et quae factae fuerant*, *nuptiae non erant*. Non de solemnitate nuptiarum, quae iam factae fuerant, et pactae in templo Isidis, intelligit. Sed de concubitu ac coitu, ad quem eum tunc inuitabat Melitte in illo ipso carcere. Inter causas, ne roganti Melittae hoc negaret, nec respectum haberet amoris, quo prosequebatur Leucippen, hanc sibi ipsi affert, quod nuptiae non erant futurae, vel legitimus ex nuptiis coitus, id quod agebatur tunc inter ipsum, et Melitten, sed solatium ac remedium foeminae, amore perditae ac percitae, quod humanitate motus aegrotanti ac laboranti dabat. IDEM.

7) Ἥδιον μᾶλλον] Ita et Latini loquuntur, praecipue veteres, *Magis suauior*. In Editione vulgari fuit corruptissime, ἥδυμα μᾶλλον. In Anglicano, ἡδὺ μᾶλλον. Reliqui libri, ἥδιον μᾶλλον. IDEM.

8) Ἀλ-

ΛΟΓΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΚΕΦΑΛ. α΄.

Ἐπεὶ οὖν τὴν Μελίττην ἰασάμην, λέγω πρὸς αὐτήν. Ἀλλ᾽ ὅπως μοι τῆς φυγῆς παράσχοις τὴν ἀσφάλειαν, καὶ ἄλλα[1]) ὡς ὑπέσχου περὶ Λευκίππης; Μὴ φροντίσῃς, εἶπεν, τοῦγε κατ᾽ ἐκείνην μέρους,[2]) ἀλλ᾽ ἤδη νόμιζε Λευκίππην ἔχειν. σὺ δὲ ἔνδυθι τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐμήν, καὶ κλέπτε[3]) τὸ πρόσωπον πέπλῳ. ἡγήσεται δέ σοι τῆς ἐπὶ θύρας[4]) Μελανθὼ ὁδοῦ, περιμένει δέ σε καὶ νεανίσκος ἐπ᾽ αὐτὰς τὰς

¹) Ἀλλα] Alii cum editione prima τἄλλα. BODEN.

²) Τοῦ γε κατ᾽ ἐκείνην μέρους] Ne sollicitus sis de Leucippe, aut id cures, quod ad eam attinet, μὴ φροντίσῃς τοῦ κατ᾽ ἐκείνην μέρους. *De eo, quod illam spectat, parce curare.* Elegans loquutio, et trita Graecis, τὸ ἐμὸν μέρος, τὸ σὸν μέρος. Quod ad me, quod ad te attinet ac spectat. Similis in Actis, capite XIX, vers. 27, in seditiosi illius Demetrii verbis, οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι. Vbi idem est, siue legas, τοῦτο κινδυνεύει ὑμῖν τὸ μέρος, vel ἡμῖν. Versu praecedente inuidiam eo nomine Paulo conflauit, turbamque in eum ideo conciuit, quod dixisset, ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. Quod dii non essent habendi, qui hominum manibus facti. Si hoc obtinet, inquiebat, si haec opinio inualescit, non solum id, quod ad nos spectat, nostrumque opificium, et ex eo quaestum, qui Deorum simulacra fabricamus, periclitatur ad nihilum redigi, confutatum, sed etiam in contemptum adduci templum magnae Deae. Non male Beza, τοῦτο τὸ μέρος ἡμῖν

LIBER SEXTVS

CAPVT I.

Postea quam Melites aegrimoniam ſubleuaui: Quonam modo, inquam, tutam mihi ad abeundum viam, et caetera, quae de Leucippe pollicita es, praebebis? Tum illa: Ne vereare, inquit, quod quidem ad Leucippen attinet, ſed eam te iam recepiſſe puta. Ornatum hunc meum indue, faciemque velo obolue. Melantho ad oſtium, qua in viam patet egreſſus, te comitabitur. Illic adoleſcens ti-

ἡμῶν, reddidit, *hoc quod nobis peculiare eſt*, id eſt, hoc quod nos peculiariter ſpectat. Hoc enim ad eos opifices maxime attinebat qui Deos faciebant, quod arguebat Paulus, non eſſe Deos, qui manibus fiebant: Quis enim amplius ab illis huiusmodi Deorum figmenta argentea emere voluiſſet, ſi Paulus perſuaſiſſet Epheſiis id quod volebat? Criticus, aliorum cenſor, ipſe in ἀπελεγμὸν venire periclitatur cum illa ſententia, quam huic loco affingit, *Neque periculum modo eſt, ne in hac parte arguamur, ſi Deos χειροποιήτους colamus ipſi.* Quod ineptum eſt. Et haec mens a mente Lucae maxime aliena. Sed de his alibi.

SALMASIVS.

3) Κλέπτει] Hoc loco idem eſt, ac κρύπτει, ſed κλέπτει elegantius. Significat enim ſimul *occultare* et occultando fallere aliorum oculos. Hinc *Philoſtratus* Icon. I. de pictore: ἀναλογία ταῦτα δεῖ κλέπτεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς. Quem locum adduxit Cel. *Hârles* ad Moſchi Idyll. II. BERGER.

4) Τῆς ἐπὶ θύρας] Edit. pr. τὶς ἐπὶ θύρας. Alii: ἐπὶ τὰς θύρας. Mox pro περιμένω legendum puto: περιμενῶ. In ſequenti

τὰς θύρας, ᾧ προστεταγμένον ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ, 5) κομίσαι σε εἰς τὴν οἰκίαν, οὗ καὶ Κλεινίαν καὶ Σάτυρον εὑρήσεις, καὶ Λευκίππην σοι παρέξαι. 6) Ταῦθ' ἅμα λέγουσα, ἐσκεύασέν με ὡς ἑαυτήν· καὶ καταφιλοῦσα· Ὡς εὐμορφότερος, ἔφη, παρὰ πολὺ γέγονας τῇ στολῇ· τοιοῦτον Ἀχιλλέα 8) ποτὲ ἐθεασάμην ἐν γραφῇ. ἀλλά μοι, φίλτατε, σώζοιο, καὶ τὴν ἐσθῆτα ταύτην φύλαττε μνήμην· ἐμοὶ δὲ τὴν σὴν κατάλιπε, ὡς ἂν ἔχοιμι ἐνδυομένη σοι περικεχύσθαι. Δίδωσι δέ μοι καὶ * χρυσοῦς ἑκατόν. καὶ καλεῖ τὴν Μελανθῶ. θεράπαινα δὲ ἦν 9) αὐτῇ τῶν πιστῶν, καὶ ἐφήδρευεν ταῖς θύραις. ὡς δὲ εἰσῆλθεν, λέγει περὶ ἐμοῦ τὰ συγκείμενα· καὶ κελεύει πάλιν ἀναστρέφειν πρὸς αὐτήν, ἐπειδὰν ἔξω γένωμαι θυρῶν. 10)

ΚΕΦΑΛ. β'.

Ἐγὼ μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον ὑπεκδύομαι. καὶ ὁ φύλαξ 1) τοῦ οἰκήματος ἀνεχώρησε, νομίσας τὴν δέσποιναν εἶναι, νευσάσης αὐτῷ τῆς Μελανθοῦς· καὶ διὰ τῶν ἐρήμων τῆς οἰκίας,

quenti habent quidem περὶ αὐτὰς pro ἐπ' αὐτάς. BODEN.

5) Ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ] Alii: ἐστὶ παρ' ἐμοῦ. IDEM.

6) Παρέξαι] Anglicanus παρέξεται. Et sic habuit vulgaris Editio. SALMASIUS.

7) Εὐμορφότερος] Restitui. *Salmasius*, nemine iubente, correxerat editum εὐμορφότερος, reponendo εὐμορφώτερος, contra praecepta grammaticorum, in comparatione ο in ω non nisi penultima breui. mutantium. Retinetur autem ο, quia penultima in εὔμορφος positione producitur. BODEN.

8) Ἀχιλλέα] Miserat Achillem Thetis mater ad Lycomedem regem in Scyron insulam, ibi vt lateret, reliquis ad expugnandam Troiam proficiscentibus, inter virgines filias habitu foemineo,

bi praesto erit: qui, sicut ei praescripsi, ad Cliniam te, Satyrumque perducat. Leucippe autem non multo post tibi aderit. Quae cum dixisset, eo me, quo se ipsam consueuerat, modo adornauit, dissuauiansque: Quanto, inquit, formosior es in stola? Talem ego quidem in pictura olim Achillem vidi. Caeterum anime mi, Clitophon, vt valeas, etiam atque etiam cura: et pallam hanc apud te mei monumentum serua, tuo vicissim mihi pallio relicto, quo induta tuis quasi amplexibus detineri videar. Tum mihi aureos nummos centum dedit: accersitaque Melanthone, erat haec ancillarum omnium fidissima, cui vna ianuarum custodia credebatur, quid me fieri velit, docet; deinceps ad se reuerti iubet.

CAPVT II.

Ego simul atque muliebri ornatu amictus, cubiculo exiui, custosque heram me esse ratus, id ei annuente Melanthone, secessit, per remotiorem domus partem iter

 facions,

mineo. Hinc *Statius* Achilleid. I. 532.

O scelus, en fluxae veniunt in pectora vestes.
Scinde, puer, scinde, et timidae ne crede parenti.

Similis comparatio reperitur in *Aristaeneto* L. II. ep. 9. Ἦ μὴν τοιοῦτος ἦν Ἀχιλλεύς, ὃν ἔμαθον ἐν τῶν ὑποκρινόμενον, οὐκ ἦν ἄρα οὕτως καλός. Ipsam fabulam vide ap. *Hygin.* 96. IDEM.

9) Θεράπαινα δὲ ἦν] Optimi codices θεράπαινα δὲ αὐτὴ τῶν πιστῶν. Absque verbo ἦν. SALMASIVS.

10) Θυρῶν] Alii τῶν θυρῶν. BODEN.

1) Ὁ φύλαξ] Apud Latinos quoque Ianitor κατ' ἐξοχὴν *Custos* dicebatur. Ἀνεχώρησε, in cellam puto abiisse suam Ianitorem, quae Graecis dicitur θυρωρεῖον. BERGER.

2) Αλ-

οἰκίας, ἐπί τινα θύραν οὐκ ἐν ὁδῷ κειμένην ἔρχομαι· καί με ὁ πρὸς τῆς Μελίττης ταύτῃ προστεταγμένος ἀπολαμβάνει· ἀπελεύθερος δὲ αὐτὸς τῶν συμπεπλευκότων ἦν ἡμῖν, καὶ ἄλλως 2) ἐμοὶ κεχαρισμένος. Ὡς δὲ ἀνέστρεψεν ἡ Μελανθὼ, καταλαμβάνει τὸν φρουρὸν, ἄρτι ἐπικλείσαντα τὸ οἴκημα, καὶ ἀνοίγειν ἐκέλευεν 3) αὖθις, ὡς δὲ ἤνοιξεν, καὶ παρελθοῦσα ἐμήνυσεν τῇ Μελίττῃ τὴν ἔξοδον τὴν ἐμὴν, καλεῖ τὸν φύλακα. κἀκεῖνος ὡς τὸ εἰκὸς θέαμα ἰδὼν παραδοξότατον, τῆς κατὰ τὴν ἔλαφον ἀντὶ παρθένου 4) παροιμίας, ἐξεπλάγη καὶ ἔστη σιωπῇ. λέγει οὖν πρὸς αὐτόν· Οὐκ ἀπιστοῦσά σοι μὴ οὐκ ἐθελήσῃς ἀφεῖναι Κλειτοφῶντα, ταύτης ἐδεήθην τῆς κλοπῆς, 5) ἀλλ' ἵνα σοι πρὸς Θέρσανδρον ἡ τῆς αἰτίας ἀπόλυσις ᾖ, ὡς οὐ συνεγνωκότι. χρυσοῖ δέ σοι οὗτοι

δῶρον

2) Ἄλλως] Minus curate codex Bau. ἄλλος.

BODEN.

3) Ἐκέλευεν] Alii ἐκέλευσεν.

IDEM.

4) Ἔλαφον ἀντὶ παρθένου] Rapta dicitur Iphigenia, quam pater immolaturus erat, et eius loco cerua ſuppoſita, quam pro virgine immolarunt. *Ouid.* Met. XII, 34.

Suppoſita fertur mutaſſe Mycenida cerua.

Ita et praeter *Hyginum* fab. 98 et 261. MARTIALIS III, 91.

Suppoſitam, fama eſt, quondam pro virgine ceruam.

Fons in *Euripide* quaerendus Iphigen. in Aulide 1585—90.

Φάσμ' οὐ γε μηδ' ὁρωμένης πίστις παρῆν·
Ἔλαφος γὰρ ἀσπαίρουσ' ἔκειτ' ἐπὶ χθονὶ,
Ἰδεῖν μεγίστη, διαπρεπής τε τὴν θέαν
Ἧς αἵματι βωμὸς ἐρραίνετ' ἄρδην τῆς θεοῦ.

Et in Iphigenia in Tauris v. 783 ſequ.

Λέγ' οὕνεκ' ἔλαφον ἀντιδοῦσά με θεὰ
Ἄρτεμις, ἔσωσέ μ', ἣν ἔθυσ' ἐμὸς πατήρ.

Notauit *Ioſua Barneſius* ad locum ſuperiorem ſimile illud, quod de Iſaaci ac Iephthae filia

SS.

faciens, ad portam quandam desuefactam perueni: vbi me destinatus a Melite adolescens libertinus ex iis, qui nobiscum nauigauerant, mihi alioqui etiam gratus, accepit. Postea vero quam reuersa Melantho cubiculum, quod vix dum clausum fuerat, aperiri iussit, meumque abitum herae nunciauit, illa custode ad se vocato, qui, sicuti credibile est, re maxime praeter opinionem perspecta, iuxta adagium, *pro virgine cerua*, stupore oppressus obmutuerat, Mihi quidem, inquit, dubium non erat, ne non Clitophontem dimitteres. Sed eo artificium istud excogitaui, quo esset tibi apud Thersandrum excusationi locus, vtpote qui non cognoueris. Aureos autem nummos decem tibi Clitophon, si hic expectaueris, muneri mittet,

SS. litterae memorant. Plerique ceruam quidem cum Tatio suppositam statuunt, e quibus Hyginus fab. 98 et 261. etiam memorandus, unde prouerbium: *pro virgine cerua* ponitur de eo, qui vel magna spe excidens exiguum quid refert, vel, vbi quis criminis purus, reus tamen accusatus, liberatur, auctore sceleris deprehenso, vel quum aliud pro alio fraudulenter substituitur. Vid. *Hadr. Iun.* Adag. Cent. VI. n. 2. Dissentiunt tamen alii, e quibus *Antonius Liberalis* e Nicandri ἑτεροιουμένοις μόσχον, s. vitulam narrat suppositam, Metamorph. c. 27. quicum *Horatius* conspirat, *Phanodemus* autem, historicus antiquus, vrsam fuisse tradit apud Etymologum voc. Ταυροπόλον. De Iphigenia loquitur: ἡ Ἄρτεμις ἀντέδωκεν ἔλαφον, κατὰ δὲ Φανόδημον, ἄρκτον, κατὰ δὲ Νίκανδρον, ταῦρον. *Lycophron* autem in Cassandra v. 195. inuisa forma factam statuit γραῖαν, *anum*, cuius in conspectum Achilles venire non potuerit, vt notat *Canterus* ad h. l. ex Cicerone de Arusp. resp.

IDEM.

5) Τῆς κλοπῆς] Prima editio τῆς πλοκῆς, quod haud improbandum. Sed ipse auctor videtur

δῶρον δέκα, δῶρον μὲν, ἂν ἐνταῦθα *μείνῃς, παρὰ Κλειτοφῶντος.[6]) ἐὰν δὲ νομίσῃς φυγεῖν, βέλτιον ἐφόδιον.[7]) Καὶ ὁ Πασίων· τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ φύλακι· Πάνυ, ἔφη, δέσποινα, τὸ σοὶ δοκοῦν, κἀμοὶ δοκεῖ καλῶς ἔχειν. Ἔδοξεν οὖν τῇ Μελίττῃ τὸ νῦν ἀναχωρεῖν· ὅταν δὲ ἐν καλῷ θῇ[8]) τὰ πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ γένηται τὰ τῆς ὀργῆς[9]) ἐν γαλήνῃ, τότε μετιέναι. Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἔπραξεν.

ΚΕΦΑΛ. γ'.

Ἐμοὶ δὲ ἡ συνήθης τύχη πάλιν ἐπιτίθεται, καὶ συντίθεται κατ' ἐμοῦ δρᾶμα καινόν. ἐπάγει γάρ μοι τὸν Θέρσανδρον εὐθὺς παρελθόντα.[1]) μεταπεισθεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ φίλου πρὸς ὃν ᾤχετο μὴ ἀπόκοιτος γενέσθαι, δειπνήσας πάλιν

tur in altera editione verbum magis perspicuum substituisse κλοπῆς. Igitur retinendum putaui. IDEM.

[6]) Παρὰ Κλειτοφῶντος] In margine cod. Bau. ἴσως Κλειτοφῶντος. IDEM.

[7]) Βέλτιον ἐφόδιον] Melius distinguatur, ἐὰν δὲ νομίσῃς φυγεῖν βέλτιον, ἐφόδιον. *Et si consultius putaris fugere, viaticum.* Hi decem, inquit, aurei, si manere decreueris, munus tibi erunt a Clitophonte; si fugere potius statueris, fugae viaticum. Mentem huius loci non vidit interpres, cum hac versione: *Quanquam si de fuga cogites, potius omnino rebus tuis consulueris.* SALMASIUS.

[8]) Ἐν καλῷ θῇ] Est loquendi formula solemnis. Dicitur quoque θέσθαι καλῶς. BERGER.

[9]) Τὰ τῆς ὀργῆς] Supple κύματα, sumto simili de mari aestuante. IDEM.

[1]) Εὐθὺς καὶ παρελθόντα] In Anglicano, εὐθὺς καὶ παρεστῶτα. Nec aliter Editio vulgaris. Inepta lectio, nisi sic legas, mutata et distinctione, ἐπάγει γάρ μοι τὸν Θέρσανδρον εὐθὺς, παρεστῶτα μεταπεισθεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ φίλου. Sed alii libri loco huic aliter consulunt, quorum haec scriptu-

mittet, quamquam, si de fuga cogites, viaticum habebis maioris pretii. Tum vero Pasion, id erat custodi nomen: Atqui, o hera, inquit, nihil mihi magis probabitur quam quod tu suaseris. Itaque mulieri placuit, vt aliquo profugeret: nec ante reuerteretur, quam turba illa et mariti ita sedata esset. Atque ita quidem ille abiit.

CAPVT III.

Mihi vero iterum iniqua fortuna insidiata est, nouumque periculum creauit. Thersandrum enim, qui ab amico, ad quem diuerterat, ne procul ab vxore cubaret suasus, a coena domum reuertebatur, abeunti mihi obui-

am

scriptura, quam reposuimus, ἐπάγει γάρ μοι τὸν Θέρσανδρον εὐθὺς παρελθόντα. Ita enim scripsi, non, καὶ παρελθόντα, vt operae hic ediderunt. Interpres legisse videtur, παρελθόντι. Sic enim vertit: *Thersandrum enim, qui ab amico, ad quem diuerterat, ne procul ab vxore cubaret, a coena domum reuertebatur, abeunti mihi obuiam misit.* Quae falsissima interpretatio et lectio. Nam ἐπάγειν non est *obuiam mittere*, sed *immittere*. Dicit, fortunam iterum hic sibi aduersam fuisse, et aliud nouum drama contra se excogitasse, immisso in se Thersandro. Praeterea, παρελθεῖν non est *abire*, vel *exire*, sed *intrare* potius, *aduenire*. Grammatici, παρελθεῖν, εἰσελθεῖν. Iidem obseruant, παρελθεῖν Thucydidi poni de re, quae cito fit, cui opponitur ἐπελθεῖν. Sic enim scribunt, παρελθεῖν τὸ αὐτίκα δηλοῖ παρὰ Θουκυδίδῃ, τὸ δὲ ἐπελθεῖν τὸ ἀναβαλλόμενον χρόνῳ διαπράξασθαι. Significat etiam *vincere*, apud Demosthenem. Ita Latinis *praeterire*. *Nulla est gloria, praeterire asellos.* Id est, *cursu vincere*. Quod παραδραμεῖν Graeci dicunt. Metaphora enim a cursoribus, qui antegressos praetereunt et post se relinquunt.

Hoc

πάλιν ἀνέστρεφεν 2) ἐπὶ τὴν οἰκίαν. ἦν δὲ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερομηνία, καὶ μεθυόντων πάντα μεστά· ὥστε καὶ δι᾽ ὅλης νυκτὸς τὴν ἀγορὰν ἅπασαν κατεῖχε πλῆθος ἀνθρώπων. κἀγὼ μὲν ἐδόκουν τοῦτο μόνον εἶναι δεινόν· ἐληλύθει δὲ καὶ ἄλλο τεχθὲν μοι χαλεπώτερον. ὁ γὰρ Σωσθένης ὁ τὴν Λευκίππην ὠνησάμενος, 3) ὃν ἡ Μελίττη τῆς τῶν ἀγρῶν ἐκέλευσεν ἀποστῆναι διοικήσεως, μαθὼν παρεῖναι τὸν δεσπότην, τοὺς τε ἀγροὺς οὐκέτι ἀφῆκεν, τὴν δὲ Μελίττην 4) ἤθελεν ἀμύνασθαι. καὶ πρῶτον μὲν φθάσας, καταμηνύει μου πρὸς τὸν Θέρσανδρον· * ὁ γὰρ διαβαλὼν αὐτὸς 5) ἦν· ἔπειτα καὶ περὶ Λευκίππης λέγει πάνυ τι πιθανῶς 6) πλασάμενος. ἐπεὶ γὰρ αὐτὸς αὐτῆς ἀπεγνώκει τυχεῖν, μαστροπεύει 7) πρὸς τὸν δεσπότην, ὡς ἂν αὐτὸν τῆς Μελίττης ἀπαγάγοι· Κόρην ὠνησάμην, 8) ὦ δέσποτα, καλήν, ἀλλὰ χρῆμά τι κάλλους 9) ἄπιστον. οὕτως αὐτὴν πιστεύσεις

Hoc sensu vsurpatur et Anacreonti in ᾠδαρίῳ.

Τὸν Ἀδώνιδος παρελθὼν
Ἐλεφάντινος τράχηλος.

Ceruix eburnea vincens Adonidis candore ceruices. Sed nulla harum significationum huic loco conuenit. Ait Clitophon, fortunam sibi immisisse Thersandrum, simul ac domum ingressus, vt rediit ab amico apud quem pernoctare decreuerat. Subiicit enim protinus, Thersandrum ab illo amico, persuasum ne ab vxore secubaret, domum rediisse. Ex quo facto illa omnia, quae aduersa inde Clitophonti contigerunt, originem et causam habuerunt. Nam, si permansisset Thersander apud amicum, Sosthenes non ipsi illa nocte indicasset de Leucippe, nec rus isset, nec obuiam Clitophontem habuissent muliebri veste indutum.

SALMASIVS.

2) Ἀνέστρεφεν] Quidam: ἀνέστρεψεν. BODEN.

3) Ὠνησάμενος] Anglicanus (Bauaricus item B.) ἐωνημένος. Atque ita Editio. In aliis libris ἐωνησάμενος. SALMAS.

4) Τὴν

uiam misit. Celebrabantur forte fortuna Dianae festi dies, et ebriorum plena erant omnia, integramque noctem mortalium ingens multitudo forum totum percursabat: quod vnum ego rationibus meis maxime obstare arbitrabar, nesciens aliud mihi longe grauius infortunium imminere. Nam Sosthenes, qui Leucippen emerat, ab agrorum administratione abstinere iussus, herum adesse intelligens, non modo ab ea non abstinuit, verumetiam de Melite vindictam sumere cupiens, me primum Thersandro prodidit, vtpote qui delator esset: deinde alia complura de Leucippe apposite admodum ementitus est. Eius enim potiundae simul atque spem sibi ereptam vidit, hero lenonis operam praestare aggressus est, vt eum a Melite abalienaret. Itaque puellam, o here, inquit, emi forma bona sic, vt cogitatione comprehendi nequeat: de qua narranti mihi aeque

4) Τὴν δὲ Μελίττην] Melius τήν τε Μελίττην ἤθελεν ἀμύνασθαι.

IDEM.

5) Διαβαλὼν αὐτὸς] Legendum puto διαβαλὼν αὐτὸ ἦν.

BODEN.

6) Πιθανῶς] Edit. prima: πιθανῶς.

IDEM.

7) Μαργαριτῶν] Alii μαργαριτῶν. Plerique codices MScr. *Pollucis*, Iungermanno, Kühnio Hemsterhuisioque ad L. IV, f. 120. et L. VII. f. 201. notantibus, nomen etiam per ε exhibent, μαργερίτης. Ita et a Suida Hesychioque scribitur.

IDEM.

8) Ὠνησάμην] Libri ἐωνησάμην. In quibusdam tamen ὠνησάμην. Illud Ἀττικώτερον.

SALMASIVS.

9) Χεῦμά τι κάλλους ἄπιστον] Legebatur in Editione χεῖμά τι κάλλους perperam; quamuis sic quoque habeat Anglicanus.

IDEM.

Iterum *Salmasius* editionem fugientibus oculis inspexit. Legitur in illa χεύματι κάλλους, eodemque modo in codice Bauarico.

BODEN.

10) Καὶ

φύσαιας ἀκούων, ὡς ἰδών. ταύτην ἐφύλαττόν σοι. καὶ γὰρ ἀκηκόειν ζῶντά σε. καὶ ἐπίστευον, ὅπερ ἤθελον.[10]) ἀλλ' οὐκ ἐξέφαινον, ἵνα τὴν δέσποιναν ἐπ' αὐτοφώρῳ[11]) καταλάβοις, μή σου καταγελᾷ μοιχὸς ἄτιμος καὶ ξένος. ἀφῄρηται δὲ ταύτην χθὲς ἡ δέσποινα, καὶ ἔμελλεν ἀποπέμψειν· ἡ τύχη δὲ ἐτήρησέν σοι, ὥστε τοσοῦτον κάλλος λαβεῖν. ἔστι δὲ νῦν[12]) ἐν τοῖς ἀγροῖς, οὐκ οἶδ', ὅπως πρὸς αὐτῆς[13]) ἀπεσταλμένη. πρὶν οὖν αὖθις ἐπανελθεῖν, εἰ θέλεις, κατακλείσας φυλάξω,[14]) ὡς ὑπὸ σοὶ γένοιτο.

ΚΕΦΑΛ. γ'.

Επῄνεσεν ὁ Θέρσανδρος, καὶ ἐκέλευσεν τοῦτο ποιεῖν. ἔρχεται δὴ[1]) σπουδῇ μάλα ὁ Σωσθένης εἰς τοὺς ἀγρούς,[2]) καὶ τὴν καλύβην ἑωρακώς, ἔνθα ἡ Λευκίππη διανυκτερεύειν ἔμελλεν, δύο τῶν ἐργατῶν παραλαβών, τοὺς μὲν κελεύει τὰς θεραπαινίδας, αἳ περ ἦσαν * ἅμα τῇ Λευκίππῃ παροῦσαι, περιελεῖν δόλῳ, καὶ καλεσαμένους ὅτι πορρωτάτω διατρίβειν ἔχοντας ἐφ' ὁμιλίᾳ· δύο δὲ ἄλλους διάγων,

[10]) Καὶ ἐπίστευον, ὅπερ ἤθελον] Ouidius Art. Am. III, 674.

Prona venit cupidis in sua
vota fides.

Heliodorus L. I. p. 37. fimili modo: εἷλκε πρὸς τὴν ἑαυτῆς βούλησιν τὴν ἐπίλυσιν — καὶ τὸ μὲν ὄναρ τοῦτον ἥρμαζε τὸν τρόπον, οὕτως αὐτοῦ τῆς ἐπιθυμίας ἐξηγουμένης. *Idem* L. II. sub finem p. 125. edit. Commel. Ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλο τι τὸ λόγιον ἔσπα, καὶ ὡς ἕκαστος εἶχε βουλήσεως, οὕτω καὶ ὑπελάμβανεν. IDEM.

[11]) Ἐπ' αὐτοφώρῳ] Iterum codex Bauar. c. edit. pr. ἐπ' αὐτοφόρῳ. IDEM.

[12]) Νῦν] Ibidem deest. IDEM.

[13]) Πρὸς

aeque ac cernenti tibi credas velim. Hanc ego tibi asseruabam, quem viuere audiuissem: id quod, tametsi credere me iuuabat, cuiquam tamen palam facere nolui, eo videlicet consilio, vt herae turpitudinem manifesto cognosceres, ac vt ne tibi peregrinus impudensque adulter illuderet. Heri autem solum eam Melite a me vindicauit, ac missam facere cogitat. Sed tantam pulchritudinem tibi fortuna seruat, quo ea solus potiare: illa enim ruri etiam nunc degit, nec quam ob rem eo missa sit, satis intelligo. Igitur si tu ita censes, illam prius, quam ad heram reuertatur, alicubi clausam tibi dabo.

CAPVT IV.

Quod cum probasset, fierique iussisset Thersander, Sosthenes quam primum rus abiit: visoque tugurio, in quo puella erat pernoctatura, duobus accersitis operariis, ancillas, quae cum illa erant, circumuenire, et quam longissime, quasi colloqui cuperent, demorari iubet. Ipse aliis duobus secum ductis, statim vt solam conspicatus est, impetu facto, manibusque ori eius admotis, mediam comprehen-

13) Πρὸς αὐτῆς] Ita Salmasius e libris Italicis ac Regiis secundae editionis. Praetulerim, quod in libris primae editionis legitur atque editione prima πρὸς αὐτοῖς, nimirum ἀγροῖς, vt Interpres etiam expressit.

IDEM.

14) Κατακλείσας φυλάξω] Omittitur, quod in libris quibusdam est, αὐτὴν et σοὶ, vt se ita oratio habeat: κατακλείσας αὐτὴν φυλάξω σοι, ὡς δὲ ὑπὸ σοὶ γένοιτο.

IDEM.

1) Δὴ] Ed. Commel. δέ.

IDEM.

2) Εἰς τοὺς ἀγροὺς] Anglicanus cum editis: ἐπὶ τοὺς ἀγρούς.

SALMASIVS.

3) Δύο

γων, 3) ὡς εἶδεν τὴν Λευκίππην μόνην, εἰσπηδήσας, καὶ τὸ στόμα ἐπισχὼν ἁρπάζει, καὶ κατὰ θάτερα τῆς τῶν θεραπαινίδων ἐκτροπῆς χωρεῖ, φέρων εἴς τι δωμάτιον ἀπόῤῥητον· καὶ καταθέμενος λέγει πρὸς αὐτήν· Ἥκω σοι φέρων σωρὸν ἀγαθῶν, 5) ἀλλ' ὅπως εὐτυχοῦσα 6) μὴ ἐπιλήσῃ μου. μὴ γὰρ φοβηθῇς ταύτην τὴν ἁρπαγὴν, μηδὲ ἐπὶ κακῷ τῷ σῷ γεγονέναι δόξῃς. αὕτη γὰρ τὸν δεσπότην τὸν ἐμὸν ἐραστήν σοι προξενεῖ. Ἡ μὲν δὴ τῷ παραλόγῳ τῆς συμφορᾶς ἐκπλαγεῖσα, ἐσιώπησεν. ὁ δὲ ἐπὶ τὸν Θέρσανδρον ἔρχεται, καὶ λέγει τὰ πεπραγμένα. ἔτυχεν δὲ ὁ Θέρσανδρος ἐπανιὼν εἰς τὴν οἰκίαν. τοῦ δὲ Σωσθένους αὐτῷ μηνύσαντος τὰ περὶ τῆς Λευκίππης, καὶ κατατραγῳδοῦντος 7) αὐτῆς τὸ κάλλος, μεστὸς γενόμενος ἐκ τῶν εἰρημένων, ὡσεὶ κάλλους φαντάσματος, φύσει παννυχίδος οὔσης 8) καὶ ὄντων μετα-

ζὺ

3) Δύο δὲ ἄλλους διάγων] Editio vulgata cum Anglicano δύο δὲ ἄλλους ἀγαγών. Eodem sensu, vt apparet. Ex quattuor operariis rusticis, duos distrahendis et longius seducendis ac sermone fallendis ancillis, quae cum Leucippe erant, assignauit, alios duos ipse secum duxit, vt solam relictam Leucippen opprimeret et per vim in alium locum raptam transferret, horum operariorum auxilio. Alias διάγειν est, *delectare*, et auocare animum a rebus seriis et lactare. Διάγειν λόγοις, *sermonibus aliquem auocare.* Verum de his alibi. IDEM.

4) Ἀπόῤῥητον] Forte scribendum ἀπόκρυφον. BODEN.

5) Σωρὸν ἀγαθῶν] Prouerbium de opibus ingentibus ex *Aristophanis* Pluto:

Ἡμῖν δὲ ἀγαθῶν σωρὸς ἐς τὴν οἰκίαν
Ἐπεισπέπαικεν.

Adhibetur idem de personis praestantioribus. Vid. *Erasmi* Adagia Chil. I. Cent. III. n. 31. IDEM.

Apud *Aristoph.* Plut. 269. 270.

Δηλοῖς

prehendit: seorsumque ab ancillis asportans occultam quandam in domum conclusit, Magnum ad te, inquiens, bonorum cumulum affero. Te autem illud spectare par est, vt ne, postea quam fueris assecuta, mei obliuiscaris. Nec vero raptum hunc extimescas, neue in perniciem tuam factum putes: quoniam quidem hic tui amantem herum meum tecum familiaritate coniunget. Leucippe insperata calamitate hac perculsa, obmutuit. Sosthenes Thersandrum, qui tum forte domum reuertebatur, conueniens, quid egisset renunciauit: ac Leucippes formam laudibus in coelum tulit. quo factum est, vt Thersander ex eo sermone summae cuiusdam pulchritudinis speciem animo concipiens, cum nocturnis ludis finis impositus nondum esset, rusque illud ab vrbe non amplius 10 pas-

Δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα,

et statim *κακῶν σωρὸν*, vbi multa similia loca congessit *Berglerus*, vel hunc ipsum auctoris locum non omittens.

BERGER.

6) *Ἀλλ' ὅπως εὐτυχοῦσα*] In Editione et Anglicano: *εὐτυχήσασα*. *Postquam felix euaseris.* SALMASIVS.

Editio prima: *ἀλλὰ πῶς εὐτυχήσασα.* BODEN.

7) *Κατατραγῳδοῦντες*] Omissum hoc verbum a *Budaeo* ac *Stephano*, qui caetera composita habent. Est vero *κατατραγῳδεῖν* supra modum laudare, exaggerare, vt *παρατραγῳδεῖν*, *ἐπιτραγῳδεῖν*, *ἐκτραγῳδεῖν*.

IDEM.

8) *Παννυχίδος οὔσης*] Quem locum ita ego interpretor: *Opportune accidit, vt peruigilium esset.* BERGER.

Haud scio, quid hic velit illud *φύσει*. Ita tamen omnes libri. Anglicanus habet, *ὡς αἱ κάλλους φαντάσματα*. Sed supra correctum ex alio codice, *φαντάσματος*. Locus manifeste corruptus. Puto scribendum ac distinguendum: *μεστὸς γενόμενος ἐκ τῶν εἰρημένων, ὥσπερ κάλλους φάν-*

ξὺ τῶν τεττάρων ςαδίων, ἐπὶ τὲς ἀγρὲς, ἡγεῖσθαι κελεύσας, ἐπ᾽ αὐτὴν χωρεῖν ἤθελεν. 9)

ΚΕΦΑΛ. ε΄.

Εν τέτῳ δὲ ἐγὼ τὴν ἐσθῆτα τῆς Μελίττης ἔχων ἠμφιεσμένος, καὶ ἀπερισκέπτως ἐμπίπτω κατὰ πρόσωπον αὐτοῖς, καί * με ὁ Σωσθένης πρῶτος γνωρίσας· Αλλ᾽ ἰδού, φησιν, οὗτος ὁ μοιχὸς, βακχεύων ἡμῖν ἔπεισι καὶ τῆς γυναικὸς ἔχων λάφυρα. Ο μὲν οὖν νεανίσκος ἔτυχε προηγούμενος, καὶ προϊδὼν ἀποφεύγει, μὴ καιρὸν λαβὼν ὑπὸ δέους κἀμοὶ προμηνύσαι. ἐμὲ δὲ ἰδόντες, συλλαμβάνουσι. καὶ ὁ Θέρσανδρος βοᾷ, καὶ πλῆθος τῶν παννυχιζόντων συνέῤῥεεν. 1) ἔτι μᾶλλον οὖν ὁ Θέρσανδρος ἐδεινοπάθει. ῥητὰ μὲν καὶ ἄῤῥητα 1) βοῶν, τὸν μοιχὸν, τὸν λωποδύτην. ἄγει δέ με εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ παραδίδωσιν 3) ἔγκλημα τῆς μοιχείας ἐπιφέρων. ἐμὲ δὲ ἐλύπει τούτων μὲν οὐδὲν, οὐθ᾽ ἡ τῶν δεσμῶν ὕβρις, οὐθ᾽ ἡ τῶν λόγων αἰτία. 4) καὶ γὰρ ἐθάῤῥουν τῷ λόγῳ περιέσεσθαι 5) μὴ μοιχὸς εἶναι, γῆμαι δὲ ἐμφανῶς.

νασμά τι ἔφυσεν, παννυχίδος ὔσης, καὶ ὄντων μεταξὺ τῶν τεττάρων σαδίων, ἐπὶ τὲς ἀγρὲς ἡγεῖσθαι κελεύσας. *Plenus eorum*, *quae ibi dixerat*, Sosthenes, *et ex his quasi concepta et formosa quadam pulchritudinis imagine*, *quum peruigilium esset et quattuor stadiorum statio rus ab vrbe abesset*, *iusso praeire* Sosthene, *ad iter se accinxit.*

SALMASIVS.

9) Επ᾽ αὐτὴν χωρεῖν ἔμελλεν] Sic correxi, quum esset in libris melioribus: ἔμελλεν. Nec tamen improbandum, quod in Editione fuit firmatque Anglicanus, ἐπ᾽ αὐτὴν χωρεῖν ἤθελεν.

IDEM.

Quum meliores, quos quidem aestimet *Salmasius*, vitiosum illud ἔμελλεν exhibeant, retinui

fue diftaret, praeire illum iubens, ad puellam profecturus effet.

CAPVT V.

Interea Melitae veftitu ornatus ipfe, imprudenter euntibus illis occurri: meque ftatim agnito, primus Softhenes: En, inquit, bacchantem adulterum, et tuae vxoris ornamentis indutum. Ac tunc adolefcens, qui forte praecedebat, re cognita, nec vllo, prae timore, ad me commonefaciendum tempore fumpto, in fugam fe dedit. Ego ftatim ab illis comprehenfus fum: Therfanderque clamorem attollere coepit. Quapropter vigilum multitudo affluere, ille magis magisque crimen augere, dicenda tacendaque pariter inculcare, adulterum ac furem identidem appellare. Tandem me in carcerem contrudit: nomenque meum de adulterio defert. Sed horum nihil me penitus commouit; non vinculorum ignominiae, non verborum iniuria: confidebam enim, argumentis conuicturum, me adulterum nequaquam effe, propterea quod nuptiae palam fa-

 ctae

tinui Anglicani et Bauarici lectionem ἤθελεν.

BODEN.

1) Συνέῤῥειν] Alia lectio, quae in Editione et Anglicano vifitur, προσέῤῥειν.

SALMASIVS.

2) Ἄῤῥητα] Quia furem adpellat. BERGER.

3) Καὶ παραδίδωσιν] Id eft, tradit cuftodibus carceris. Abducit me in carcerem et tradit cuftodibus et praefectis carceris in crimen adulterii dicam mihi fubfcribens. SALMASIVS.

4) Οὐδ' ἡ τῶν λόγων αἰτία] Melius fortaffe legatur αἰκία, verborum iniuria. Nam et moechum appellauerat et λωποδύτην.

IDEM.

5) Περιέσεσθαι] Editio prima: περιάπτεσθαι. BODEN.

6) Ei-

φανῶς. Δέος δέ με περὶ τῆς Λευκίππης εἶχεν 6) ὅτι μὴ σαφῶς αὐτὴν ἀπολαβόντα. 7) ψυχαὶ δὲ πεφύκασι μάντεις τῶν κακῶν, 8) ἐπεὶ τῶν τε ἀγαθῶν ἥκιστα ἐκ μαντείας εὐτυχοῦμεν. οὐδὲν οὖν ὑγιὲς ἐνενόουν περὶ τῆς Λευκίππης, ἀλλ' ἦν ὕποπτά μοι πάντα καὶ μεστὰ 9) δείματος. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως εἶχον τὴν ψυχὴν κακῶς.

ΚΕΦΑΛ. ς'.

Ο δὲ Θέρσανδρος ἐμβαλών με εἰς τὸ δεσμωτήριον,* ὡς εἶχεν ὁρμῆς ἐπὶ τὴν Λευκίππην ἵεται. 1) ὡς δὲ παρῆσαν ἐπὶ τὸ δωμάτιον, καταλαμβάνουσιν αὐτὴν 2) χαμαὶ κειμένην, ἐν νῷ καθεστηκυῖαν, ὡς ἔτυχεν ὁ Σωσθένης εἰπών, ἐμφαίνουσαν τοῖς προσώποις λύπην ὁμοῦ καὶ δέος. ὁ γὰρ νοῦς οὔ μοι δοκεῖ λελέχθαι καλῶς ἀόρατος εἶναι τὸ παράπαν. φαίνεται γὰρ ἀκριβῶς ὡς ἐν κατόπτρῳ τῷ προσώπῳ. 4) ἡσθείς τε γὰρ, ἐξέλαμψεν τοῖς ὀφθαλμοῖς εἰκόνα

6) Εἶχεν] Deest in Cod. Bauar. et ed. Commel.

IDEM.

7) Ἀπολαβόντα] Quae verba, nescio, cur verterit Germanus interpres: *Weil ich sie noch nicht in Sicherheit gebracht hatte.* BERGER.

In Anglicano et Editione ἀπολαβόντι. Haec lectio ex prima Editione Auctoris, quae habuit: δέος δέ μοι περὶ τῆς Λευκίππης, ὅτι μὴ σαφῶς αὐτὴν ἀπολαβόντι. Pro quo in secunda posuit, δέος με περὶ τῆς Λευκίππης εἶχεν, ὅτι μὴ σαφῶς αὐτὴν ἀπολαβόντα. Et sic edendum curauimus.

SALMASIVS.

8) Μάντεις τῶν κακῶν] In aliis, μάντιδες τῶν κακῶν. Quae fortasse fuerit primae Editionis scriptura. Nam codices eam praeferunt, in quibus primam illam Editionem fuisse exemplatam mihi liquet. IDEM.

Notum illud *Homeri* de Calchantis vaticinio:

Μάντι κακῶν, οὐ πώποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

quo forte alluditur ab auctore. Sed

ctae fuerant. Illud me magnopere angebat, quod Leucippen reuera nondum recuperaram. Porro malorum praesagus animus est, bonorum nequaquam. Itaque nihil mihi tum sani de Leucippe in mentem venire poterat: sed erant suspecta omnia, omnia pauoris plena: ipseque animo perculso et penitus abiecto, maximo in moerore versabar.

CAPVT VI.

Thersander simul ac me in custodiam tradidit, ad Leucippen cum Sosthene alacriter admodum profectus est; domumque ingressus, humi iacentem, ac Sosthenis dicta mente agitantem inuenit, nec minus animi aegritudinem, et pauorem vultu prae se ferentem: vt illud mihi non recte dictum videatur: Mentem omnino cerni non posse: in vultu enim tanquam in speculo, perfecte cernitur. Nam si laeta fuerit, ipsa procul dubio laetitia in

 oculis

Sed mentem praesagam malorum, et alii dant scriptores. Apud *Euripidem* Peleus in Andromache v. 1072: Αἲ αἲ, πρόμαντις θυμὸς, ὥς τι προσδοκῶμεν. Apud *Heliodorum* L. VI. p. 271. Charicleam obiurgit Cnemon: ἐπίφορός πως ἀεὶ τυγχάνεις τὰ χείρονα μαντεύεσθαι. Et ibidem p. 287. Δειλαὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ περὶ τοῖς φιλτάτοις τὰ δεινότερα μαντεύεσθαι. Et *Virgilius* Aeneid. X, 843.

Agnouit longe gemitum praesaga mali mens.

BODEN.

9) Μετὰ] Quidam: μετά.

IDEM.

1) ἵεται] In aliis ἔρχεται.

SALMASIVS

2) Καταλαμβάνουσιν αὐτὴν] Editio cum Anglicano: καταλαμβάνουσι τὴν Λευκίππην. Non ita bene. Nam in versiculo praecedente nominata est.

IDEM.

3) Ὡς ἔτυχεν ὁ Σωσθένης εἰπὼν] In editione prima et codice Palatino desunt verba: ὡς ἔτυχεν.

BODEN.

4) Τῷ προσώπῳ] Vide, quae de

κόνα χαρᾶς· καὶ ἀνιαθεὶς, συνέςειλεν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν ὄψιν τῆς συμφορᾶς. Ὡς οὖν ἤκουσε ἡ Λευκίππη ἀνοιγομένων τῶν θυρῶν, ἦν δὲ ἔνδον λύχνος, ἀνανεύσασα μικρὸν, αὖθις τοὺς ὀφθαλμοὺς κατέβαλεν. ἰδὼν δὲ ὁ Θέρσανδρος τὸ κάλλος ἐκ παραδρομῆς, ὡς ἁρπαζομένης ἀςραπῆς, μάλιςα γὰρ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς 5) κάθηται τὸ κάλλος, ἀφῆκε τὴν ψυχὴν ἐπ' αὐτὴν, καὶ εἱςήκει τῇ θέᾳ δεδεμένος, ἐπιτηρῶν πότε αὖθις ἀναβλέψει πρὸς αὐτόν. Ὡς δὲ ἔνευσεν εἰς τὴν γῆν, λέγει· Τί κάτω βλέπεις, γύναι; τί δέ σου τὸ κάλλος τῶν ὀφθαλμῶν εἰς γῆν καταῤῥεῖ; ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μᾶλλον ῥεέτω τοὺς ἐμούς.

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Ἡ δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐπλήσθη δακρύων, * καὶ εἶχεν αὐτῆς ἴδιον κάλλος καὶ τὰ δάκρυα· δάκρυον γὰρ ὀφθαλμὸν ἀνίςησι καὶ ποιεῖ προπετέςερον· 1) κἂν μὲν ἄμορφος ᾖ καὶ ἄγροικος, προστίθησιν εἰς δυσμορφίαν· ἐὰν δὲ ἡδὺς, καὶ τοῦ μέλανος ἔχων τὴν βαφὴν ἠρέμα τῷ λευκῷ ςεφανούμενος, ὅταν τοῖς δάκρυσιν ὑγρανθῇ, ἔοικε πηγῆς ἐγκύμονι μαζῷ. καιομένης 2) δὲ τῆς τῶν δακρύων ἅλμης 3) περὶ

de hoc argumento disputantur multis, in obseruationibus Summe Venerab. Carpzouii ad h. l. Sunt lectu dignissima, at nimis longa, quae adiicienda operae, finem maturantes, prohiberent.
IDEM.

5) Ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς] Sic de Andromeda L. III. dixerat: ἐν δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνθεῖ τὸ κάλλος.
BERGER.

1) Προπετέςερον] Papin. Statius Theb. VI, 621.
— — — Ipse regesta Par-

oculis relucet: sin vero tristis, contrahitur frons, aegrimoniamque ipsam refert. Caeterum Leucippe cum primum valuas aperiri sensit, vixdum oculis in eos coniectis, aderat autem lucerna, vultum statim demisit. At Thersander, visa pulchritudine, quae ex oculis eius, tanquam flamma nubium conflictu expressa, repente affulserat, (sunt enim oculi praecipua pulchritudinis sedes) confestim exarsit, obtutuque illo victus, mulierem, an rursus oculos in se coniiceret, obseruare coepit. Verum cum illam nihil aliud, quam terram, intueri videret: Quousque, inquit, lumina humi tua defixa erunt? quousque tantam oris tui pulchritudinem ad terram referre perges? quin hanc potius ad oculos meos refers?

CAPVT VII.

Tum Leucippe, his auditis, lachrymas profudit, peculiari sane, ac germano quodam suo decore cumulatas. Lachryma enim oculos excitat, ac proteruiores efficit: et si deformes atque agrestes fuerint, eorum deformitatem auget: sin contra iucundi, nigramque aciem candore sensim conuestiti, cum lachrymis humescunt, tumidulae mammae fonti assimilantur. Manante quinetiam circa sinum salso earum humore, pars candida pinguescit, nigra

Parthenopaeus humo multumque oculosque madentes
Obruit, accessit lacrymarum gratia formae.
BODEN.

Ita *Claudian.* in Fescen.
Iam produnt lacrymas flammea simplices.
Et statim:
Quod flenti tuleris, plus sapit osculum.
BERGER.

2) Καιομένας] Forte legendum χεομένας. BODEN.

3) Ἅλμης] Improbo lectionem

περὶ τὸν κύκλον,4) τὸ μὲν πιαίνεται, τὸ δὲ μέλαν πορφύρεται, καὶ ἔστιν ὅμοιον, τὸ μὲν ἴῳ, τὸ δὲ ναρκίσσῳ. τὰ δὲ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν ἔνδον εἱλούμενα γελᾷ. τοιαῦτα Λευκίππης ἦν τὰ δάκρυα, αὐτὴν5) τὴν λύπην εἰς κάλλος νενικηκότα. εἰ δὲ ἠδύνατο παγῆναι πεσόντα, καινὸν ἂν εἶχεν ἤλεκτρον ἡ γῆ.7) ὁ δὲ Θέρσανδρος ἰδὼν,8) πρὸς μὲν τὸ κάλλος ἐκεχήνει,9) πρὸς δὲ τὴν λύπην ἐξεμήνει,10) καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων ἐγκύους εἶχεν. ἔστι μὲν γὰρ φύσει 11) δάκρυον ἐπαγωγὸν ἐλέους12) τοῖς ὁρῶσι. τὸ δὲ τῶν γυναικῶν μᾶλλον, ὅσῳ θαλερώτερον, τοσούτῳ καὶ γοητότερον. ἐὰν δὲ ἡ δακρύουσα ᾖ καὶ καλὴ, καὶ ὁ θεατὴς ἐραστὴς, οὐδ᾽ ὀφθαλμὸς ἀτρεμεῖ, ἀλλὰ τὸ δά-* κρυον ἐμιμήσατο. ἐπειδὴ γὰρ εἰς τὰ ὄμματα τῶν καλῶν τὸ κάλλος κάθηται, ῥέον δὲ ἐκεῖθεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ὁρώντων ἵσταται, καὶ τῶν δακρύων τὴν πηγὴν

συνεφέλ-

nem editionis Palatinae: ἄλλης. IDEM.

4) Περὶ τὸν κύκλον] Intellige circulum oculi. De finu intellexit Latinus interpres, quod falſum puto propter ſequentia, τὸ μὲν πιαίνεται, id eſt, candidam oculi partem reddit nitentem. Puto legendum, τὸ μὲν λευκὸν πιαίνεται. BERGER.

5) Αὐτὴν] deeſt in edit. pr. et cod. Bau. BODEN.

6) Παγῆναι] Eodem modo de Cryſtallo dicitur in epigrammate graeco, quod *Claudiani* eſſe traditur:

Εἶχ᾽ ἄγε μοι κρύσταλλε, λίθῳ πεπυκασμένον ὕδωρ,
Τίς πῆξεν; Βορεὰς. ἡ τίς ἔλυσε; Νότος.

BERGER.

7) Ἤλεκτρον ἡ γῆ] OVIDIVS Metamorph. II, 364.

Inde fluunt lacrymae ſtillataque ſole rigeſcunt
De ramis electra nouis.

Conf. *Seruius* ad Virgil. Eclog. VI. BODEN.

8) Ἰδὼν

vero purpurascit: atque haec violae, illa narcisso, similis efficitur. Quod si oculorum intra orbes lachrymae contineantur, risum prae se ferunt. Eiusmodi ergo Leucippes lachrymae cum essent, facile moerorem decore suo vincere potuerunt: quin imo si postea, quam exciderant, conglaciassent, electri nouum procul dubio genus habuissemus. Thersander igitur, dum virginis pulchritudinem tristitiamque contemplatur, altera in admirationem raptus, altera ira cumulatus est, eiusque oculi lachrymis repleti sunt. Ita enim natura comparatum est, vt lachrymae, muliebres praesertim, videntes ad misericordiam moueant: eoque vehementius, quo recentiores fuerint. quod si mulierem formosam, et eum, qui spectet, amatorem esse contingat: tunc videntis oculi nequaquam quiescunt, sed lachrymas ipsi quoque profundunt. pulchritudo enim, quae in formosarum mulierum oculis praecipuum locum obtinet, ab iis in spectantis oculos dimanat, lachrymarumque vim educit:

8) ἰδών] Deest in edit. Commel. et cod. Bauarico. IDEM.

9) Πρὸς μὲν τὸ κάλλος ἐκεχήνει] Frequentem esse vsum tropicum τοῦ κεχηνέναι πρός τι probat *Abreschius* in lectionibus Aristaenet. p. 201. ex *Aristaeneti* L. II. epist. 3. Καὶ ἐπιμελὴς πρὸς μὲν ἀλλότρια πράγματα κεχηνώς. IDEM.

10) Εξιμένει] *Abreschius* legendum putat ἐξιμμένει, Lect. Arist. L. II. p. 201. IDEM.

11) Φύσει] Recte ab interprete expositum opinor, *natura*. Mauult *Abreschius* Lect. Arist. p. 61. per λίαν, *valde*, *admodum*, reddi, cuius argumenta vide. IDEM.

12) Επαγωγὸν ἕλιξι] In aliis ἕλιξ. Ita Anglicanus. Vtrumque dicitur. SALMASIVS.

Accinit OVIDIVS de Ponto L. III. eleg. I.

Interdum lacrymae pondera
vocis habent.

BODEN.

13) Περα-

συνεφέλκεται. ὁ δὲ ἐραστὴς δεξάμενος ἄμφω, τὸ μὲν κάλλος εἰς τὴν ψυχὴν ἥρπασεν,[13] τὸ δὲ δάκρυον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐτήρησεν, ὀραθῆναι δὲ εὔχεται, καὶ ἀποψήσασθαι δυνάμενος, οὐκ ἐθέλει, ἀλλὰ τὸ δάκρυον ὡς δύναται κατέχει, καὶ φοβεῖται μὴ πρὸ καιροῦ φύγῃ. ὁ δὲ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν κίνησιν ἐπέχει, μὴ πρὶν τὸν ἐρώμενον ἰδεῖν ταχὺ θελήσῃ πεσεῖν. μαρτυρίαν γὰρ ταύτην νενόμικεν ὅτι καὶ φιλεῖ. Τοιοῦτόν τι τῷ Θερσάνδρῳ συμβέβηκεν. ἐδάκρυε γὰρ πρὸς ἐπίδειξιν,[14] παθὼν μέν τι, κατὰ τὸ εἰκὸς, ἀνθρώπινον καλλωπιζόμενος[15] δὲ πρὸς τὴν Λευκίππην, ὡς διὰ τοῦτο δακρυόμενος,[16] ὅτι κἀκείνη δακρύει. λέγει οὖν πρὸς τὸν Σωσθένην προσκύψας·[17] Νῦν μὲν αὐτὴν θεράπευσον. ὁρᾷς γὰρ ὡς ἔχει λύπης. ὥστε ὑπεκστήσομαι καὶ μάλα ἄκων, ὡς μὴ ὀχληρὸς εἴην. ὅταν δὲ ἡμερώτερον διατεθῇ, τότε αὐτῇ διαλεχθήσομαι. σὺ δὲ, ὦ γύναι θάρσει. ταχὺ γάρ σου ταῦτα τὰ δάκρυα ἰάσομαι. Εἶτα * πρὸς τὸν Σωσθένην πάλιν, ἐξιών· Ὅπως εἴπῃς τὰ εἰκότα περὶ ἐμοῦ· ἕωθεν δὲ ἥκειν πρός με κατορθώσας,[18] ἔφη. Ἐπὶ τούτοις ἀπηλλάττετο.

ΚΕΦΑΛ. ή.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, ἔτυχεν, ἐπὶ τὴν Λευκίππην μετὰ τὴν πρός με ὁμιλίαν εὐθὺς εἰς τοὺς ἀγροὺς τὴν Μελίτ-

13) Ἥρπασεν] Verbum ἁρπάζειν cum emphasi hic positum, ex Aristaeneto probat *Abreschius* p. 318. IDEM.

14) Ἐδάκρυε γὰρ πρὸς ἐπίδειξιν] Editio habuit, ἐδάκρυε γὰρ εἰς ἐπίδειξιν. Atque ita Anglicanus. In aliis: ἐδάκρυσε γὰρ εἰς ἐπίδειξιν. SALMASIUS.

15) Καλλωπιζόμενος] Καλλωπι-

educit: atque ita fit, vt amator, vtrumque excipiens, illam animo hauriat, has oculis seruet, quas dein conspici optat, nec eas, tametsi possit, abstergere curat: immo luminum motus inhibet; lachrymasque intra sinum, quamdiu potest, continet: illud videlicet timens, ne ante delabantur, quam ab amata visae fuerint: id enim capti amore animi signum esse arbitratur. Huiusmodi quiddam Thersandro quoque accidit. fleuit enim, tum vt ostenderet, humano quodam, vti credibile est, se desiderio moueri, tum, vt erga Leucippén se simularet, tanquam scilicet idcirco fleret, quia flentem ipsam vidisset. Itaque ad Sosthenem conuersus: Tu nunc puellae huic aliquam, inquit, consolationem affer. quanto enim in moerore iaceat, vides. ego, tametsi inuitus, hinc tamen recedam, ne illi molestus sim. post, vbi mitiorem factam esse audiuero, eam alloquar. Tu interea bono animo sis, mulier: dolorem enim istum tuum quamprimum abstergam. Deinde egressus, Sostheni rursum: Caue, inquit, ne, nisi quod deceat, de me loquaris. atque vt cras prima luce ad me, re bene gesta, redeas, cura.

CAPVT VIII.

Interea Melite continuo post, quam a me discessit, adolescentem rus ad Leucippen misit: qui eam ad reuersionem

ζεσθαι hoc loco est fingere, simulatorem agere.

BERGER.

16) Δακρυόμενος] Editio: δεδακρυμένος. Sic etiam Anglicanus. Et supra correctum: δεδακρυόμενος. Melius δεδακρυμένος. Mox in iisdem ὅτι Λευκίππην δακρύειν, pro quo alii: ὅτι κλαίειν.

SALMASIVS.

17) Περ-

Μελίττην νεανίσκον ἀποςείλασαν,[1]) ἐπείγειν αὐτὴν εἰς τὴν ἐπάνοδον, μηδὲν ἔτι δεομένην Φαρμάκων. Ως δ' ἦν ἥκει ὅ-τος εἰς τὲς ἀγρὲς,[2]) καταλαμβάνει τὰς θεραπαινίδας ζητέσας τὴν Λευκίππην, καὶ πάνυ τεταραγμένας. ὡς δὲ ἐκ ἦν ἐδαμῦ, δρόμῳ [4]) φθάσας ἀπήγγειλε τὸ συμβάν. Η δὲ ὡς ἤκεσεν [5]) τὰ περὶ ἐμῦ, ὡς εἴην εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐμβληθείς· εἶτα περὶ τῆς Λευκίππης, ὡς ἀφανὴς ἐγένετο, νέφος αὐτῇ κατεχύθη λύπης. καὶ τὸ μὲν ἀληθὲς οὐκ εἶχεν εὑρεῖν· ὑπενόει δὲ τὸν Σωσθένην. βελομένη δὲ φανερὰν αὐτῆς τὴν ζήτησιν ποιήσασθαι διὰ τῦ Θερσάνδρε, τέχνην λόγων ἐπενόησεν, ἥτις μεμιγμένην εἶχε τῷ σοφίσματι τὴν ἀλήθειαν.

ΚΕΦΑΛ. θ'.

Επεὶ δὲ ὁ Θέρσανδρος εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἐβόα πάλιν· Τὸν μοιχὸν ἐξέκλεψας,[1]) σὺ τῶν δεσμῶν ἐξέλυσας, καὶ τῆς οἰκίας ἐξαπέςειλας, σὸν τὸ ἔργον·[2]) τί ἦν ἐκ ἠκολούθεις αὐτῷ; τί δὲ ἐνταῦθα μένεις; ἀλλ' ἐκ ἄπει πρὸς τὸν ἐρώμενον,[3]) * ἵνα αὐτὸν ἴδοις ςεῤῥωτέροις[4]) δεσμοῖς δεδεμένον; Καὶ ἡ Μελίττη· Ποῖον μοιχόν; ἔφη. τί

[17]) Προσκύψας] Alii libri: προκύψας. Sed illud rectius. IDEM.

[18]) Κατορθώσας] Editio Commel. κατυρθώσας. BODEN.

[1]) Τὴν Μελίττην νεανίσκον ἀποςείλασαν] Νεανίσκον τὴν Μελίττην ἀποςείλασαν. SALMASIUS.

[2]) Εἰς τὲς ἀγρὲς] Alii ἐπὶ τὰς ἀγρές. BODEN.

[3]) Οὐκ] Omittit cod. Bauar. c. edit. Palatina. IDEM.

[4]) Δρόμῳ] deest in iisdem. IDEM.

[5]) Η δὲ ὡς ἤκεσεν] Editio pr. ἡ δὲ ἐπεὶ ἤκεσεν. IDEM.

[1]) Εξ-

sionem vrgeret, nullis amplius pharmacis opus esse nuncians. Ille statim profectus, cum ancillas puellam quaerentes, ac propterea, quod nusquam apparebat, valde perturbatus offendisset, maxima cum festinatione reuersus, herae factum renunciauit. Quae me in carcerem conclusum, Leucippen vero abductam intelligens, curarum mole obruta est. Ac quanquam rem, vti se haberet, certo scire non poterat, culpam tamen omnem in Sosthenem reiiciebat. Leucippen itaque palam perquiri voluit: atque vt Thersandro, culpa carere se, persuaderet, sermonem, qui ambagibus inuolutam veritatem continebat, artificiose admodum excogitauit.

CAPVT IX.

Nam cum ille domum reuersus, iterum exclamaret: Tu moechum eripuisti, tu e vinculis exemisti, tu domo emisisti? cur non igitur illum sequeris? Quid hic moraris? quin ad amatorem tuum proficisceris, vt arctioribus eum catenis constrictum videas? Tum Melite: Quemnam, inquit, mihi adulterum nominas? Sanus ne es, qui haec dicas?

1) Ἐξέκλεψας] Ἐκλέψας. Melius illud. SALMASIVS.

2) Σὸν τὸ ἔργον] Codex Bau. c. ed. pr. omisso articulo: σὸν ἔργον. BODEN.

3) Πρὸς τὸν ἐρώμενον] Reddit interpres *amatorem*, quia ἐρώμενος tam de *Amasio*, quam de *Amatore*, dicitur. Reprehenditur a *I. Gronouio* innoxius *I. Benedictus*, qui in *Luciani* Asino p. 581. ἐρώμενον verterat *amatorem*, quod *Doruillius* defendit ad Charit. L. I. c. 1. vbi Callirrhoes sponsus, Chaereas, vocatur ἐρώμενος. IDEM.

4) Στεῤῥοτέρους] Στερεωτέρους. SALMASIVS.

Quod

τί πάσχεις; εἰ γὰρ θέλεις, τὴν μανίαν ἀφεὶς, ἀκοῦσαι 5) τὸ πᾶν, μαθήσῃ ῥᾳδίως τὴν ἀλήθειαν. ἓν οὖν σου δέομαι, 6) γενοῦ μοι δικαστὴς ἴσος, καὶ καθάρας μέν σου τὰ ὦτα τῆς διαβολῆς, ἐκβαλὼν δὲ τῆς καρδίας τὴν ὀργὴν, τὸν δὲ λογισμὸν ἐπιστήσας κριτὴν ἀκέραιον, ἄκουσον. Ο νεανίσκος οὗτος, οὔτε μοιχὸς ἦν ἐμὸς, οὔτ' ἀνήρ· ἀλλὰ τὸ μὲν γένος ἀπὸ Φοινίκης, Τυρίων οὐδενὸς δεύτερος. ἔπλευσεν δὲ καὶ αὐτὸς οὐκ εὐτυχῶς, ἀλλὰ πᾶς ὁ φόρτος αὐτοῦ γέγονε τῆς θαλάσσης. ἀκούσασα τὴν τύχην ἠλέησα, 7) καὶ ἀνεμνήσθην σου, καὶ παρέσχον ἑστίαν· Τάχα, λέγουσα, καὶ Θέρσανδρος οὕτω που πλανᾶται, Τάχα, λέγουσά, τις κἀκεῖνον ἐλεήσαι γυνή. εἰ δὲ τῷ ὄντι τέθνηκε κατὰ θάλατταν, ὡς ἡ φήμη λέγει, φέρε πάντα τιμῶμεν αὐτοῦ 8) τὰ ναυάγια. πόσους καὶ ἄλλους ἔθρεψα νεναυαγηκότας; πόσους ἔθαψα τῆς θαλάσσης νεκρούς; εἰ ξύλον ἐκ ναυαγίας τῇ γῇ προσπεσὸν ἐλάμβανον· Τάχα, λέγουσα, Θέρσανδρος ἐπὶ ταύτης τῆς νηὸς 9) ἔπλει. εἷς δὴ καὶ * οὗτος ἦν τῶν ἐκ τῆς θαλάσσης σωζομένων ἔσχατος. 10) ἐχαριζόμην σοι 11) τιμῶσα τοῦτον. ἔπλευσεν ὥσπερ σὺ, ἐτίμων, φίλτατε, τῆς συμφορᾶς τὴν εἰκόνα. πῶς οὖν ἐν-

ταῦθα

Quod edidi, se habet in Cod. Bau. et edit. prima. BODEN.

5) Ακοῦσαι] Quidam ἄκουσαι. IDEM.

6) Εν οὖν σου δέομαι] Cod. Bau. ἓν οὖν σοι δέομαι. IDEM.

7) Τὴν τύχην ἠλέησα] Cod. Bau. ἠλέησα. Alii pro quarto casu alterum ponunt τῆς τύχης. IDEM.

8) Αὐτοῦ] Alii cum editione prima trahunt ad τὰ ναυάγια, αὐτὰ τὰ ναυάγια, alii malunt αὐτῷ. IDEM.

9) Νηὸς] Edit. pr. c. codd. Bau. et Angl. ναός. IDEM.

10) Τῶν

dicas? Tu si rem omnem, furore posthabito, audire volueris, veritatem facile cognosces. Vnum tantum te rogo, aequum te mihi iudicem praebe: auribusque calumnia vacuis, ac ratione irae loco adhibita, audi. Adolescens hic neque adulter, neque coniunx meus est: sed genere Phoenix, Tyriorum nulli secundus. Is cum nauigaret, aduersa admodum fortuna vsus est: quippe omnes eius merces naufragio consumptae perierunt. Quod ego cum audiuissem, calamitate hominis commota sum. Interim tui memor, eum hospitio accepi, mecum illud cogitans, fieri potuisse, vt tu quoque sic errares, tuamque calamitatem mulier aliqua subleuaret: aut si reuera in vndis, vt fama fuit, diem obiisses, non impie me facturam, si naufragis omnibus misericordiam tribuissem. Nam quot alios me naufragos subleuasse putas? quot vndis submersos sepulturae mandasse? si modo lignum e naufragio ad terram delatum nancisci potui, mecum inquiens: Forte hac naui Thersander vehebatur. Ex iis autem, qui pelagi vim effugerunt, vnus hic, et quidem postremus fuit: quem dum ego honore affeci, quid aliud, quam in te officiosa fui? Nauigauit ille, quemadmodum etiam tu: iccirco eius calamitatem tanquam

10) Τῶν σωζομένων ἔσχατος] In Editis et Anglicano, τῶν σωζομένων φίλτατος. Interpres etiam legit, vt edidimus.

SALMASIVS.

Haud probabile, riualem vocari φίλτατον, praesente marito. Emenda, nisi cum interprete malis ἔσχατος legere: Φίλτατε, quasi Melitte Thersandro velit blandiri. Εἷς δὴ καὶ οὗτος ἦν τῶν ἐκ τῆς θαλάσσης σωζομένων, φίλτατε.

BODEN.

11) Σοι] Non admittitur in edit. Commel. et codd. edit. prioris.

IDEM.

12) Σω-

ταύθα συνηπαγόμην, ὁ λόγος ἀληθής. ἔτυχε μὲν πενθῶν γυναῖκα· ἡ δ' ἄρα ἐλάνθανεν οὐκ ἀποθανοῦσα· τοῦτό τις αὐτῷ καταγορεύει, καὶ ὡς ἐνταῦθα εἴη, παρά τινι τῶν ἡμετέρων ἐπιτρόπων· Σωσθένει, ἔλεγεν.[12]) καὶ οὕτως εἶχεν· τὴν γὰρ ἄνθρωπον ἥκοντες εὕρομεν. διὰ τοῦτο ἠκολούθησέ μοι. ἔχεις τὸν Σωσθένην, πάρεστιν ἡ γυνὴ κατὰ τοὺς ἀγρούς. ἐξέτασον τῶν λεχθέντων ἕκαστον. εἴ τι ἐψευσάμην, μεμοίχευμαι.

ΚΕΦΑΛ. ί.

Ταῦτα δὲ ἔλεγεν, προσποιησαμένη, τὸν ἀφανισμὸν τῆς Λευκίππης μὴ ἐγνωκέναι·[1]). ταμιευσομένη αὖθις,[2]) εἰ ζητήσει ὁ Θέρσανδρος εὑρεῖν τὴν ἀλήθειαν, τὰς θεραπαινίδας ἀγχχεῖν, αἷς συναπελθοῦσα[3]) ἐτύγχεν, ἂν παραγένηται περὶ τὴν ἕω, λεγούσας, ὅπερ ἦν, οὐδαμοῦ φαίνεσθαι τὴν κόρην· οὕτω γὰρ αὐτὴν ἐγκεῖσθαι πρὸς τὴν ζήτησιν[4]) φανερῶς, ὡς καὶ τὸν Θέρσανδρον ἐπαναγκάσαι. Ταῦτα οὖν ὑποκριναμένη, *πειθανῶς[5]) κἀκεῖνα προσετίθει·[6]) πίστευσον, ἄνερ, οὐδέν μοι φίλτατε παρὰ

[12]) Σωσθένει, ἔλεγεν] Prima editio cum cod. Bauarico: Σωσθένει δὲ ἔλεγεν, quod emendandum videtur Σωσθένην δὲ ἔλεγεν. IDEM.

[1]) Μὴ ἐγνωκέναι] Particula negandi abest ab edit. Commel. et cod. Bau. IDEM.

[2]) Ταμιευσομένη αὖθις] Melius ταμιευσαμένη. Et mox in aliis θεραπαίνας. pro θεραπαινίδας. Sic enim Palatinus et Anglicanus. SALMASIVS.

[3]) Αἷς συναπελθοῦσα] Alii αἷς ἀπελθοῦσα. BODEN.

4) Ἐγ-

quam tuae imaginem, charissime coniunx, miserata sum. Habes, quo pacto illum huc mecum perduxerim. Porro autem is vxorem suam lugebat, quae tamen inter viuos adhuc, quamuis latenter, versabatur; cum tandem, nescio quis, eam viuere, atque apud vnum e procuratoribus nostris, Sosthenem autem nominabat, diuersari nobis retulit: remque ita se habere omnino compertum est. Rus enim profecti, mulierem inuenimus: atque hac de causa me ille sequutus est. Habes Sosthenem; mulier ruri est. De iis omnibus tuo arbitratu percunctare. Si quid mentitam esse me compereris, adulterii ream agas licet.

CAPVT X.

Haec Melite dicebat, Leucippes raptum scire se dissimulans, atque in animo habens, si quidem facti veritatem indagare Thersander studuisset, ancillas, quibuscum Leucippe abierat, postridie mane reuersura, testeis dare, puellam nusquam reperiri dicturas. Nec enim aliam illam ob causam perquirendae puellae operam dabat, quam vt Thersandrum ad credendum, quae loquuta fuerat, induceret. Quinimmo, quanquam satis apposite respondisse videbatur,

 tamen

4) Ἐγκεῖσθαι πρὸς τὴν ζήτησιν] Quidam: ἐγκλεῖσθαι sed rectius ἐγκεῖσθαι, *inniti, vehementer incumbere*. Notes tamen saepius cum tertio casu a melioribus Graecis hoc verbum construi. IDEM.

5) Παθαινῶς] Melius, παθαινῶς. In aliis et in Editione et Anglicano, φανερῶς κἀκεῖνα προσετίθει. SALMASIVS.

6) Προσετίθει] Editio, quam Salmasius nota praecedente habere putat προσετίθει, festinantibus oculis denuo perlustrata est. Habet enim προσετίθη, pro quo vero

παρὰ τὸν τῆς συμβιώσεως κατέγνωκας [7]) χρόνον, μηδὲ νῦν τοιοῦτον ὑπολάβοις. ἡ δὲ Φήμη διαπεφοίτηκεν, ἐκ τῆς εἰς τὸν νεανίσκον τιμῆς, οὐκ εἰδότων τῶν πολλῶν τὴν αἰτίαν τῆς κοινωνίας. καὶ γὰρ σὺ Φήμῃ τέθνηκας. Φήμη δὲ [8]) καὶ διαβολὴ, δύο συγγενῆ κακά. Θυγάτηρ [9]) ἡ Φήμη τῆς διαβολῆς. καὶ ἔστι μὲν ἡ διαβολὴ μαχαίρας ὀξυτέρα, [10]) πυρὸς σφοδροτέρα, σειρήνων πιθανωτέρα· ἡ δὲ Φήμη ὕδατος ὑγροτέρα, πνεύματος δρομικωτέρα, πτερῶν ταχυτέρα. [11]) ὅταν οὖν ἡ διαβολὴ τοξεύσῃ τὸν λόγον, ὁ μὲν δίκην βέλους ἐξίπταται, καὶ τιτρώσκει μὴ παρόντα καθ' οὗ πέμπεται· ὁ δὲ ἀκούων ταχὺ πείθεται, καὶ ὀργῆς αὐτῷ πῦρ ἐξάπτεται, καὶ ἐπὶ τὸν βληθέντα μαίνεται. τεχθεῖσα δὲ ἡ Φήμη τῷ τοξεύματι, ῥεῖ μὲν εὐθὺς πολλὴ, καὶ ἐπικλύζει τὰ ὦτα τῶν ἐντυχόντων, διαπνεῖ δὲ ἐπὶ πλεῖστον καταιγίζουσα τῷ τοῦ λόγου πνεύματι, καὶ ἐξίπταται κουφιζομένη τῷ τῆς γλώσσης πτερῷ. ταῦτά με τὰ δύο πολεμεῖ, [12]) ταῦτά

vero Bauaricus codex legit: προσετέθη. BODEN.

7) Κατέγνωκας] Κατεγνώκεις. SALMASIVS.

8) Δὲ] Reposui e codd. et editione prima. *Salmasius* dedit γὰρ, quod facile τῷ δὲ locum concedet. BODEN.

9) Θυγάτηρ ἡ Φήμη] Proprie Fama filia terrae est, nec solum ficti prauique, sed etiam veri, nuncia, cuius descriptionem dedit *Virgil.* Aeneid. IV. et *Homer.* Iliad. β. Famam Iouis nunciam facit. Hoc autem loco sermo est de mala hominum fama, de qua *Hesiodus* ἔργ. κ. ἡμ.

— Δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο φήμην·
Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται.

BERGER.

10) Μαχαίρας ὀξυτέρα] Similiter poeta:

ξίφος

tamen illud etiam addidit: Neque vero, coniux, quae dixi, falsa esse putes: meminisse enim potes, quam incorrupte antea, dum simul aetatem egimus, vitam duxerim: quam ob rem, probri me nunc a te insimulari, periniquum est. Fama autem haec ex honore adolescenti habito exorta est, eo quod multos lateret causa, quam ob rem meam illum in familiaritatem receperim. Quod si famae credendum sit, annon tu quoque naufragio submersus obiisse putandus esses? Calumnia enim et fama duo sunt sibi cognata mala, nimirum quia haec illius filia est. Atque illa quidem gladio acutior, igne ardentior, et ad persuadendum Sirenibus aptior est: haec vero aqua fluxior, vento celerior, et pernicior alis. Quam ob rem sermo, cum a calumnia emissus fuerit, sagittae in morem euolat, absentemque, in quem mittitur, vulnerat: qui vero audit, facile admodum credit, iraque accensus in vulneratum furit. At fama ex vulnere huiusmodi multiplex quidem statim diffunditur: et sermonis vento acta, linguaeque pennis interim sustentata, omneis in partes circumfertur, in obuii cuiusque aures illabens. Hae

 contra

ξίφος τιτρώσκει σῶμα, τὸν δὲ νοῦν λόγος.

Plane aliis verbis, eadem vero sententia hunc locum *Tatii* citat *Hadr. Iunius* in Adag. Cent. V. n. 41. *Ἡ διαβολὴ ξίφους τομωτέρα, πυρὸς καυστικωτέρα, καὶ τῶν Σειρήνων ἐστὶ πιθανωτέρα.*

BODEN.

[11]) Ταχυτέρα] Hinc *Virgilius* Aen. IV, 180 pingit famam

— pedibus celerem et pernicibus alis,

quam paullo ante tamquam *malum, quo non aliud velocius vllum*, descripserat. Et *Ouidius* Fast. VI.

Rumor, vt est velox, agitatis peruolat alis.

IDEM.

[12]) Ταῦτά με τὰ δύο πολεμεῖ] Structura verborum minus vsitata,

ταῦτά σου τὴν ψυχὴν κατέβαλεν,[13]) καὶ ἀπέκλεισέ μου τοῖς λόγοις τῶν * ὤτων σου τὰς θύρας.

ΚΕΦΑΛ. ιαʹ.

Ἅμα λέγουσα, χειρός τε ἔθιγεν, καὶ καταφιλεῖν ἤθελεν. ἐγεγόνει δὲ ἡμερώτερος, καὶ αὐτὸν ἔσαινεν[1]) τῶν λεγομένων τὸ πιθανὸν,[2]) καὶ τὸ τῆς Λευκίππης σύμφωνον τῷ λόγῳ τοῦ Σωσθένους, μέρος τῆς ὑπονοίας[3]) μετέφερεν. οὐ μέν τοι τέλεον ἐπίστευσεν.[4]) ζηλοτυπία γὰρ ἅπαξ ἐμπεσοῦσα ψυχῇ δυσέκλειπτός ἐστιν.[5]) Ἐθορυβεῖτο[6]) οὖν ὅτε τὴν κόρην ἤκουεν εἶναί μου γυναῖκα· ὥστε ἐμίσει με μᾶλλον. Τότε μὲν οὖν εἰπὼν ἐξετάσειν περὶ τῶν εἰρημένων, κοιμησόμενος ᾤχετο καθ᾽ αὑτόν.[7]) ἡ δὲ Μελίττη κακῶς εἶχε τὴν ψυχὴν, ὡς ἐκπεσοῦσα πρός με τῆς ὑποσχέσεως. Ὁ δὲ Σωσθένης παραπέμψας μέχρι τινὸς τὸν Θέρσανδρον, καθυποσχόμενος περὶ τῆς Λευκίππης, αὖθις ἀναστρέφει πρὸς αὐτὴν, καὶ σχηματίσας τὸ πρόσωπον εἰς ἡδονὴν,[8]) κατορθώσαμεν,[9]) εἶπεν, ὦ Λάκαινα. Θέρσανδρος ἐρᾷ σου, καὶ μαίνεται· ὥστε τάχα

tata, cuius similem ex *Aristaeneto* *Abreschius* protulit in Lection. Aristaen. L. I. ep. 23.

IDEM.

13) Κατέβαλεν] *Salmasius* dederat κατέλαβεν, *Commelinus* κατέβαλον. Neutrum recte. Restitui e codice Bauarico κατέβαλεν, praecedit enim ταῦτα —— πολεμεῖ, sequitur ἀπέκλεισε.

IDEM.

1) Εσαινεν] In modum canum blande caudas mouentium. Similis locus in *Aristaeneto* L. I. ep. V.

IDEM.

2) Τὸ Πιθανὸν] Desideratur in cod. Bauar. et edit. pr.

IDEM.

3) Υπο-

contra me duae pestes conspirauerunt: eaedem animum nunc tuum occupant, meosque ab auribus tuis sermones arcent.

CAPVT XI.

Quae cum Melite dixisset, apprehensam Thersandri manum dissuauiari voluit. Ille quoque dictorum verisimilitudine motus, de concepta ira aliquantum remisit, vtpote cui, quae de Leucippe narrata erant, a Sosthenis oratione non aliena, suspicionis partem ademissent. non enim omnia prorsus credere voluit: propterea quod obtrectatio, vbi semel in animum alicuius incidit, non nisi difficulter extrudi potest. Caeterum Thersander puellam, quam deperibat, vxorem meam esse audiens, mirum in modum perturbatus est: maiusque in me odium concepit. Sed tamen percunctaturum se affirmans, itane, vti audiuerat, res haberet, cubitum solus abiit. Melite interea moerore conficiebatur, quod, quae mihi promiserat, facere se non posse intelligeret. At Sosthenes, Thersandro, vt aliquantisper abesset, dimisso, multa de Leucippe pollicens, ad eam rursum profectus est: vultuque hilaritatem prae se ferente: Prospere omnia, inquit, o Lacaena, succedent. Thersander enim

3) Ὑπονοίας] Quidam: συμφωνίας. IDEM.

4) Ἐπίστευσεν] Cod. Bau. et Commel. ἐπίστευεν. IDEM.

5) Δυσέκλειπτος ἐστι] Cod. Bau. δυσέκλειπτόν ἐστιν. IDEM.

6) Ἐθορυβεῖτο] Sic exemplaria edita cum cod. Bau. Putaverim autem legendum ἐθορυβήθη. IDEM.

7) Καθ' αὑτὸν] Καθ' ἑαυτόν. SALMASIVS.

8) Τὸ πρόσωπον εἰς ἡδονήν] Πρὸς ἡδονήν. IDEM.

9) Κατεσθάσαμεν] Sic Editiones.

τάχα καὶ γυναῖκα ποιήσεταί σε. τὸ δὲ κατόρθωμα τοῦτο ἐμόν· ἐγὼ γάρ σου πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ κάλλους πολλὰ ἐτερατευσάμην,[10]) καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ φαντασίας ἐγέμισα. *Τί κλαίεις; ἀνάστηθι, καὶ θύε ἐπὶ τοῖς εὐτυχήμασιν Ἀφροδίτῃ. μνημόνευε δὲ κἀμοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ιβ'.

Καὶ ἡ Λευκίππη· Τοιαῦτά σοι, ἔφη, γένοιτο εὐτυχήματα, οἷά μοι κομίζων πάρει. Ο δὲ Σωσθένης τὴν εἰρωνείαν οὐ συνιεὶς, ἀλλὰ νομίζων αὐτὴν τῷ ὄντι λέγειν, φιλοφρονούμενος προσετίθει· Βούλομαι δέ σοι καὶ τὸν Θέρσανδρον, ὅς τις ἐστὶν,[1]) εἰπεῖν, ὡς ἂν μᾶλλον ἡσθείης· Μελίττης μὲν ἀνὴρ, ἣν εἶδες ἐν τοῖς ἀγροῖς· γένει δὲ πρῶτος ἁπάντων τῶν Ἰώνων, πλοῦτος μείζων τοῦ γένους, ὑπὲρ τὸν πλοῦτον ἡ χρηστότης. τὴν δὲ ἡλικίαν, οἷός ἐστιν, εἶδες,[2]) ὅτι νέος καὶ καλὸς, ὃ μάλιστα τέρπει γυναῖκα. Πρὸς τοῦτο οὐχ ὑπήνεγκεν ἡ Λευκίππη ληροῦντα[3]) τὸν Σωσθένην. ἀλλ'· Ὦ κακὸν σὺ θηρίον· μέχρι τίνος μιαίνεις τὰ ὦτα; τί ἐμοὶ καὶ Θερσάνδρῳ κοινόν;[4]) καλὸς ἔστω Μελίττῃ,

tiones. Cod. Bau. c. Angl. κατωρθώσαμεν. BODEN.

[10]) Ἐτερατευσάμην] Praedicat iterum Leucippe pulchritudinem verbis tragicis, vt supra: κατατραγῳδοῦντος αὐτῆς τὸ κάλλος. BERGER.

[1]) Ἐστὶν] Omittitur in editione prima et cod. Bauarico. Quamquam hoc verbum frequentissime inter graeca per ellipsin se subducit, rariuscule tamen id fieri solet in hac constructione. Igitur ex aliis libris retinendum fuit. BODEN.

2) Τὴν

eousque te diligit, vt insaniat: forte vero etiam in vxorem ducet. id autem mea vnius opera fieri credas velim: qui tuam illi pulchritudinem supra quam cogitari possit, commendaui, teque in medullis eius penitus infixi. flere itaque desine, ac bono animo esto, Venerique hanc ob felicitatem sacra facere perge. Sed, vt mei quoque tibi veniat in mentem, cura.

CAPVT XII.

Tum Leucippe: Talis, inquit, faxint Dii, vt felicitas tibi eueniat, qualem mihi nunciatum venis. Sosthenes irrideri se minime ratus, sed illam ex animo loqui existimans: Atqui nunc, inquit, Thersandri conditionem, fortunamque, quo magis etiam tibi laetandum scias, commemorare volo. Itaque hoc pro certo habe, Melites, eius quam ruri alloquuta es, maritum illum esse, Ionum omnium genere primum: sed cuius genus diuitiae, diuitias benignitas vincat. Nam quid ego de eius aetate loquar? tu enim iuuenem, praetereaque formosum esse vidisti: quae duae res a mulieribus quam maxime expetuntur. Hic tum Leucippe nugatorem Sosthenem diutius non tulit, sed: Quousque tandem, inquit, belluarum omnium pessima, aures meas im-

 pura

2) Τὴν δὲ ἡλικίαν, οἷος ἐστι, εἶδες] Commelinus cum tribus codd. τὴν δὲ ἡλικίαν, οἷος ἐστιν εἰδέναι. Tum vero prior ellipsis videtur accipienda et locus ita distingui: Τὴν δὲ ἡλικίαν, οἷος, (scilicet ἐστὶν) ἐστιν εἰδέναι. Abest ibidem ὅτι. IDEM.

3) Ληρῶντα] Interpres reddiderat *nebulonem*. Rectius puto exponi per *nugatorem*. IDEM.

4) Τί ἐμοὶ καὶ Θερσάνδρῳ κοινόν;] Ita *Euripid*. *Ion*. 1284.

Τί δ' ἐστὶ Φοίβῳ, σοί τε κοινὸν ἐν μέσῳ;

Est

τῃ, καὶ πλούσιος τῇ πόλει, χρηστός τε καὶ μεγαλόψυχος τοῖς δεομένοις· 5) ἐμοὶ δὲ ὐδὲν μέλει τύτων. εἴτε ἐστὶ καὶ Κόδρου εὐγενέστερος, 6) εἴτε Κροίσου πλυσιώτερος· 7) τί μοι καταλέγεις σωρὸν ἀλλοτρίων ἐγκωμίων; τότε ἐπαινέσω Θέρσανδρον ὡς ἄνδρα ἀγαθὸν, ὅταν ἐς * τὰς ἀλλοτρίας μὴ ἐνυβρίζῃ γυναῖκας.

ΚΕΦΑΛ. ιγ'.

Καὶ ὁ Σωσθένης, σπουδάσας εἶπεν· Παίζεις; Ποῖ παίζω; ἔφη. ἔα με, ἄνθρωπε, μετὰ τῆς ἐμαυτῆς συντρίβεσθαι τύχης, καὶ τοῦ κατέχοντός με δαίμονος. οἶδα γὰρ οὖσα ἐν πειρατηρίῳ. Δοκεῖς μοι, ἔφη, μαίνεσθαι μανίαν ἀνήκεστον. πειρατήριον ταῦτ' εἶναί σοι δοκεῖ, πλῦτος καὶ γάμος καὶ τρυφή; ἄνδρα τοιοῦτον λαβοῦσα παρὰ τῆς τύχης, ὃν οὕτω φιλοῦσι οἱ θεοὶ, 1) ὡς αὐτὸν καὶ ἐκ μέσων τῶν τῦ θανάτου πυλῶν 2) ἀναγαγεῖν; Εἶτα κατέλεγεν τὴν ναυαγίαν, ἐκθειάζων ὡς ἐσώθη, καὶ τερατευ-

Est in Anthol. Gr. L. IV. c. 12. n. 31. epigramma, quod sic orditur:

Εἰπὲ, τί σοι ξυνὸν καὶ Πάλλαδι;

Κοινὸν supponit πρᾶγμα, quod vero numquam additur, si κοινὸν positum sit, vtrumque tamen in eadem loquendi forma saepius omittitur, quod notent, qui in illa N. T. dictione τί ἐμοὶ καὶ σοὶ statuant Hebraismum.

IDEM.

5) Χρηστός τε καὶ μεγαλόψυχος τοῖς δεομένοις] Sic reposui ex libris. Illi quibus vsus est interpres, sic etiam habuerunt. In Anglicano tamen et Palatino, quem expressit Editio vulgaris, χρηστός σοι καὶ μεγαλόψυχος τοῖς δεομένοις. Hoc est, ipsi tibi Sosthenі, qui eius mancipium es, humanus et clemens. Ita enim χρηστοὶ δεσπόται dicebantur seruis suis clementes et faci-

pura tua oratione foedare perges? Quid mihi cum Therſandro? Formoſus ſit Melitae, diues ſit patriae, manſuetus et magnanimus ſit iis, qui eius opera eguerint. nihil enim mea refert, ſiue Codro nobilior, ſiue Croeſo ditior exiſtat. Quid mihi alienarum laudum cumulum recenſes? Sane Therſandrum vti probum virum tunc laudabo, cum alienis vxoribus iniuriam afferre deſinet.

CAPVT XIII.

Tum ſerio loquens Soſthenes: Igitur, inquit, iocaris? At illa: Quid, inquit, iocer? ſine mea me fortuna, et me trahente me fato rui: ſcio enim, me inter piratas eſſe. Ille autem: Immedicabili mihi videris, inquit, inſania detineri. Piratarumne tibi locus hic videtur, vbi coniugem, diuitias, oblectamenta nanciſcaris? eumque praeterea virum, quem adeo diligunt Dii, vt ex ipſis mortis faucibus eripuerint? Atque ſumpta hinc dicendi occaſione naufragium recenſuit, diuina ope factum inquiens, quod euaſerit, ac non diſſimilia propemodum iis, quae de Arionis delphine narrantur,

faciles. Praeferenda tamen lectio, quam edidimus. Nam χρηστοὶ *benigni* et *liberales*. SALMASIVS.

6) Κόδρου εὐγενέστερος] Prouerbium e Zenodoro expoſitum ab *Eraſmo* Adag. Chil. II. Cent. VIII. n. 33. BODEN.

7) Κροίσου] Croeſi diuitias irridet apud inferos Menippus in dial. *Luciani* I. BERGER.

1) Φιλοῦσι οἱ θεοί] N ἐφελκυστικὸν ante adſpiratam litteram negligi poſſe videtur *Doruillio* ad Charitonis L. II. Cap. I. p. 126, quod multis exemplis confirmat, ac ſaepius extitiſſe huius rei veſtigia, ſed abolita eſſe a librariis, coniicit. Sequitur ὡς αὐτὸν, aliis interponentibus ἂν, ὡς ἂν αὐτόν. BODEN.

2) Θανάτου πυλῶν] De his ſupra diſputauimus L. V. IDEM.

3) Αρίο-

ῥατευόμενος ὑπὲρ τὸν δελφῖνα τὸν Ἀρίονος.[3]) Ὡς δ' οὖν ἡ Λευκίππη οὐκ ἔτι μυθολογοῦντα[4]) πρὸς αὐτὸν εἶπεν. Σκέψαι, ἔφη, κατὰ σοῦ, τί ἄμεινον,[5]) καὶ ὅπως μηδὲν τούτων πρὸς Θέρσανδρον ἐρεῖς, καὶ[6]) μὴ παροξύνῃς χρηστὸν ἄνδρα. ὀργισθεὶς γὰρ ἀφόρητός[7]) ἐστιν· χρηστότης γὰρ τυγχάνουσα μὲν χάριτος, ἔτι μᾶλλον αὔξεται· προπηλακισθεῖσα δὲ, εἰς ὀργὴν ἐρεθίζεται. τὸ γὰρ περιττὸν εἰς φιλανθρωπίαν, ἴσον ἔχει τὸν θυμὸν εἰς τιμωρίαν.[8]) Τὰ μὲν δὴ κατὰ Λευκίππην εἶχεν οὕτως.

ΚΕΦΑΛ. ιδ'.

Κλεινίας * δὲ καὶ ὁ Σάτυρος πυθόμενοί, με ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ καθεῖρχθαι· διηγγέλκει γὰρ αὐτοῖς ἡ Μελίτη·[1]) τῆς νυκτὸς εὐθὺς ἐπὶ τὸ οἴκημα σπουδῇ παρῆσαν. καὶ ἤθελον μὲν αὐτοῦ καταμεῖναι σὺν ἐμοί· ὁ δὲ ἐπὶ τῶν δεσμῶν[2]) οὐκ ἐπέτρεπεν, ἀλλ' ἐκέλευεν ἀπαλλάττεσθαι[3]) τὴν ταχί-

3) Ἀρίονος] Aliis τοῦ Ἀρίωνος. SALMASIVS.

Arion, Methymnaeus, e Lesbo insula, citharoedus. Qui quum magnis cum opibus naui patriam repetiturus, a seruis nautisque insidias sibi fieri videret, ad citharae sonum conuenientibus Delphinis se praecipitauit in mare ab iisque sublatus vitae periculum effugit. Vidd. *Herodotus* L. I. c. 23, 24. ex quo suam petiit narrationem *Gellius* L. XVI. c. 19. *Ouid.* Fast. II, 83. *Seruius* ad Virgil. Eclog. VIII, 56. plures. Plerique omnes pro fabula habent, in περιστάσει quoque discrepantes. Pro vera tamen historia venditat *Ios. Scaliger* in Animadu. ad Eusebium p. 79. BODEN.

4) Μυθολογοῦντα] Vitium Commel. μυθολογοῦντα retinuerat Salmasiana. IDEM.

5) Κατὰ σοῦ τί ἄμεινον] Sic libri meliores. Fortean ita correxit

tur, comminiscens. Quibus eum nihil Leucippe respondisset, Sosthenes iterum: Quid tua e re sit, inquit, mente circumspice, et huiusmodi quicquam Thersandro respondeas, caue, ne hominem mansuetum irrites; qui cum ira permouetur, ferri nequit. Is enim, cui mansuetudo inest, si in mite ingenium incidat, mansuetiorem etiam se praestat: sin vero cum inhumano congrediatur, implacabili efferuescit iracundia. Natura enim ita comparatum est, vt, in quo ad bene merendum vigeat alacritas, ei ad vlciscendum acerbitas non desit. Ac de Leucippe quidem hactenus.

CAPVT XIV.

Clinia, Satyrusque, simul ac me in custodiam datum esse audiuerunt, omnem enim rem eis Melite narrauerat, noctu ad me in carcerem statim se contulerunt, vna mecum illic degere parati: verum carceris custos non permisit, quinimo eos vel inuitos quam celerrime abire iussit.

rexit auctor in secunda Editione, quum in prima scripsisset, σκέψαι, ἴδε, τὴν ἀμείνω. Subintelligerem ὁδόν. Prospice tibi meliorem viam: vel meliorem γνώμην, sententiam, vide, vt habeas. SALMASIVS.

6) Καί] In nonnullis omittitur. BODEN.

7) Ὀργισθεὶς γὰρ ἄφθεγκτος] Pro γὰρ in quibusdam δὲ reperitur. IDEM.

Ἄφθεγκτος vertitur a *Plinio* maiore *ingestabilis* L. VII. c. 6. BERGER.

8) Τὸ γὰρ περιττὸν — — εἰς τιμωρίαν. Haec non in omnibus exemplaribus reperiuntur. BODEN.

9) Διηγγέλκει γὰρ αὐτοῖς] Editio vulgaris et Anglicanus, διηγγέλκει γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἡ Μελίττη. SALMASIVS.

2) Ὁ δὲ ἐπὶ τῶν δεσμῶν] scil. ὤν, seu τεταγμένος, breui et eleganti loquendi genere. Intelligendus δεσμοφύλαξ, quem *Tatius*

τάχιστην. ὁ μὲν δὴ τούτους ἀπήλασεν ἄκοντας, ἐγὼ δὲ ἐντειλάμενος αὐτοῖς περὶ τῆς Λευκίππης, εἰ παραγίνοιτο, περὶ τὴν ἕω σπουδῇ πρός με ἥκειν, καὶ τὰς τῆς Μελίττης διηγησάμενος ὑποσχέσεις, τὴν ψυχὴν εἶχον ἐπὶ τρυτάνης[4]) ἐλπίδος καὶ φόβου, καὶ ἐφοβεῖτό μου τὸ ἐλπίζον, καὶ ἤλπιζε τὸ φοβούμενον.

ΚΕΦΑΛ. ιε'.

Ημέρας δὲ γενομένης, ὁ μὲν Σωσθένης ἐπὶ τὸν Θέρσανδρον ἔσπευδεν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Σάτυρον ἐπ' ἐμέ. Ὡς εἶδεν δὲ ὁ Θέρσανδρος τὸν Σωσθένην, ἐπυνθάνετο, πῶς ἔχοι τὰ κατὰ κόρην[1]) εἰς πειθὼ πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ τὸν μὲν ὄντα λόγον οὐ λέγει· σοφίζεται δέ τι μάλα πιθανῶς. Ἀρνεῖται μὲν γὰρ, εἶπεν· οὐ μὴν ἡγοῦμαι τὴν ἄρνησιν αὐτῆς οὕτως ἔχειν ἁπλῶς, ἀλλ' ὑπονοεῖν μοι δοκεῖ σε χρησάμενον ἅπαξ ἀφήσειν, καὶ ὀκνεῖ τὴν ὕβριν. Ἀλλὰ τούτου γε εἵνεκεν, εἶπεν ὁ Θέρσανδρος,[2]) θαῤῥείτω. τὸ γὰρ ἐμὸν οὕτως ἔχει πρὸς αὐτὴν, * ὡς ἀθάνατον εἶναι. ἓν δὲ μόνον φοβοῦμαι, καὶ ἐπείγομαι μαθεῖν περὶ τῆς κόρης, εἰ τῷ ὄντι γυνὴ τυγχάνει τοῦ νεανίσκου γενομένη,[3]) ὡς ἡ Μελίττη μοι διηγήσατο. Ταῦτα διαλεγόμενοι παρῆσαν ἐπὶ τὸ τῆς Λευκίππης δωμάτιον.

Ἐπεὶ

tius L. VII. c. I. τὸν τῶν δεσμῶν ἀπάλλακτιν pro ἀπύλακτιν. ἄρχοντα vocat.

IDEM.

BODEN.

3) Ἀπαλλάττεσθαι] Alii: ἀπαλλάττεσθαι, αὐτάς, et in sequenti

4) Τρυτάνης] Τρυτάνη est foramen bilancis, cui examen inest. Caeterum locutio haec paene

iuſſit. Ego vero id tum ab eis petii, vt cum primum Leucippen rediiſſe cognouiſſent, mane ſine mora ad me reuerterentur. Interea Melites promiſſa mente agitans, ſpe metuque angebar; ac timori ſpes, et ſpei timor coniunctus erat.

CAPVT XV.

Poſtea autem, cum iam dies illuxiſſet, Soſthenes ad Therſandrum: Satyrus et Clinia ad me reuerſi ſunt. Ac Therſander quidem Soſthenem, quid de Leucippe feciſſet, ad morem ne ſibi gerendum perſuaſa eſſet, interrogauit ſtatim. Ille autem ſuppreſſa veritate, neſcio quid apte ſane commentus: Negat quidem illa, inquit, verum id ego ex animo proficiſci non puto: nam contumeliam tantum timere mihi videtur, ne videlicet ſe, cum ſemel potitus fueris, eiicias. Tum ille: Atqui quod ad hanc rem, inquit, attinet, formidare deſinat. Etenim, vt ingenue fatear, tam altas deſiderium eius meo in corde radices egit, nullo vt vnquam tempore inde auelli poſſit. Illud tantum modo vereor, ac ſcire aueo, ſit ne vere adoleſcentis eius, vti mihi a Melite narratum antea fuit, vxor. Haec vltro citroque colloquentes ad Leucippes domunculam peruenerunt. Quam cum ad miſerabilem ſonum vocem inflectentem procul ſenſiſſent,

paene tragica videtur.

BERGER.

[1]) Κατὰ κόρην] Edit. pr. cum libris quibusdam κατὰ τὴν κόρην.

BODEN.

[2]) Εἶπεν ὁ Θέρσανδρος] In editione Commelina non reperiuntur haec verba.

IDEM.

[3]) Γενομένη] Nonnullis abeſt, et

Ἐπεὶ δὲ πλησίον ἐγένοντο τῶν θυρῶν, ἀκούουσιν αὐτῆς ποτνιωμένης.4) ἔστησαν οὖν ἀψοφητὶ 5) κατόπιν αὐτῶν τῶν θυρῶν.

ΚΕΦΑΛ. ιϛ'.

Οἴμοι Κλειτοφῶν· Τοῦτο γὰρ ἔλεγε πολλάκις· Οὐκ οἶδας ποῦ γέγονα, καὶ ποῦ καθεῖργμαι· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ, τίς σε κατέχει τύχη· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἄγνοιαν δυστυχοῦμεν. ἆρα μή σε κατέλαβε Θέρσανδρος ἐπὶ τῆς οἰκίας; ἆρα μὴ καὶ σύ τι πέπονθας ὑβριστικόν; πολλάκις ἠθέλησα πυθέσθαι παρὰ τοῦ Σωσθένους, ἀλλ᾽ οὐκ εἶχον ὅπως πύθωμαι· εἰ μὲν ὡς περὶ ἀνδρὸς ἐμαυτῆς, ἐφοβούμην, μή τί σοι κινήσω κακὸν,1) παροξύνασα2) Θέρσανδρον ἐπὶ σέ· εἰ δὲ ὡς περὶ ξένου τινὸς, ὑπόνοια καὶ τοῦτο ἦν· τί γὰρ μέλει γυναικὶ περὶ τῶν οὐχ ἑαυτῆς; ποσάκις ἐμαυτὴν ἐβιασάμην, ἀλλ᾽ οὐκ ἔπειθον τὴν γλῶσσαν εἰπεῖν; ἀλλὰ ταῦτα * μόνον ἔλεγον, Ἀνερ Κλειτοφῶν, Λευκίππης μόνης ἄνερ,3) πιστὲ καὶ βέβαιε, ὃν οὐδὲ συγκαθ-

et commode abesse potest.

IDEM.

4) Ποτνιωμένης] *Hesychius* inter alia ποτνιῶμαι reddit μετ᾽ οἰμωγῆς ἱκετεύω. Adhibetur de obsecrantibus et opem Deûm implorantibus voce lamentabili, vbi vel solent miseri obtestari: ὦ πότνια, πότνια θεά, vel, non sine lacrymis ante simulacra, supplicum more prouolui. Ita Scholiastes *Euripidis* Orest. 1213. Ποτνιᾶσθαι ἐστὶ, τὸ προσπίπτειν καὶ παρακαλεῖν μετὰ δακρύων.

IDEM.

5) Ἀψοφητὶ] sine strepitu, quem facere solent, qui fores aperiunt. V. *Sagittarius* de ianuis c. 22. *Camerarius* in Sophocl. Aiac. v. 321. Ἀψόφητος expo-

sensissent, taciti ante fores clam consederunt, vt, quae loqueretur, exaudirent. sola enim secum ita propemodum lamentabatur.

CAPVT XVI.

Hei mihi, o Clitophon! id autem nominis crebro repetebat, neque tu, vbi sim, aut quo in loco custodiar, nosti: neque ego, quae te fortuna habeat, satis scio: sed alter alterius rerum ignarus miseram vterque vitam viuimus. Numquid vero te domi Thersander deprehendit? numquid tu quoque contumeliam passus es? Mihi quidem non semel in animo fuit, Sosthenem de te interrogare: verum, quo modo id tuto facerem, non inueniebam. Si enim, vt de coniuge meo, rogassem, metuendum fuit, ne inde aliquid periculi tibi conflarem, Thersandrum in te concitando. sin, vt de hospite aliquo, hinc etiam suspicioni locus esse poterat: qui enim mulier de iis, quae ad se non pertineant, sollicita sit? sed quid ego haec loquor? Imo vero ad rogandum me quam saepissime comparaui: nec tamen ad id linguam inducere vmquam potui: verum ita tantummodo mecum quere-

exponit οὐκ ἀφιέμενον ψόφον.

IDEM.

1) Μή τί σοι κινήσω κακόν] *Ne quid mali contra te moueam.* Longe alio tamen sensu haec loquendi ratio adhibetur a LXX. interpretibus *Prouerb.* XVII, Οὐ κινηθήσεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. *Mala non amouebuntur ab eius domo.* IDEM.

2) Παρεξένωσα] Quidam παρεξενώθην. Sententia eadem.

IDEM.

3) Λευκίππης μόνης ἀνὴρ] Melius ἄνερ, vt ante. Ἄνερ Κλειτοφῶν, Λευκίππης μόνης ἄνερ. Fortean et sic distingueretur locus, ἄνερ Κλειτοφῶν Λευκίππης μόνης, ἄνερ πιστὲ καὶ βέβαιε.

SALMASIVS.

συγκαθεύδουσα πέπεικεν ἄλλη γυνή, κἂν ἡ 4) ἄσοργος ἐγὼ πεπίστευκα. μετὰ τοσοῦτον ἰδοῦσά σε χρόνον ἐν τοῖς ἀγροῖς οὐ κατεφίλησα. Νῦν οὖν ἂν 5) Θέρσανδρος ἔλθῃ πυνθανόμενος, τί πρὸς αὐτὸν εἴπω; ἆρα ἀποκαλύψασα τοῦ δράματος τὴν ὑπόκρισιν, διηγήσομαι τὴν ἀλήθειαν; 6) Μή με νομίσῃς ἀνδράποδον εἶναι, Θέρσανδρε. στρατηγοῦ θυγάτηρ εἰμὶ Βυζαντίων, πρώτου τῶν Τυρίων γυνή, οὐκ εἰμὶ Θετταλή, οὐ καλοῦμαι Λάκαινα. ὕβρις αὐτή ἐστιν πειρατική, λελῄστευμαι καὶ τοὔνομα. ἀνήρ μοι Κλειτοφῶν, πατρὶς Βυζάντιον, Σώστρατος πατήρ, μήτηρ Πανθία. ἀλλ' οὐδὲ πιστεύσεις ἐμοὶ λεγούσῃ. φοβοῦμαι δὲ καὶ ἐὰν πιστεύσῃς περὶ Κλειτοφῶντος, μὴ τὸ ἄκαιρόν μου τῆς ἐλευθερίας τὸν φίλτατον ἀπολέσῃ. 7) Φέρε πάλιν ἐνδύσομαί 8) μου τὸ δρᾶμα, φέρε πάλιν περιθῶμαι τὴν Λάκαιναν.

ΚΕΦΑΛ. ιζ'.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θέρσανδρος μικρὸν ἀναχωρήσας λέγει πρὸς τὸν Σωσθένην· Ἤκουσας ἀπίστων ῥημάτων, γεμόντων ἔρωτος; * ὅσα εἶπεν; ὅσα ὠδύρατο; τί ἑαυτὴν κατεμέμψατο; 1) ὁ μοιχός μου κρατεῖ πανταχοῦ. δοκῶ, ὁ λῃ-

4) Κἂν ἡ] Melius, quam istud καὶ, quod fuit in Cod. Bauar. et editione Heidelberg. BODEN.

5) Ἂν] Cod. Bau. et princeps editio εἰ. IDEM.

6) Ἀλήθειαν;] Magis est colo, quam nota interrogationis, distinguendum. IDEM.

7) Ἀπολέσῃ] Edit. Heidelb. ἀπολλέσει. IDEM.

8) Ἐνδύσομαι] Quidam ἐνδύσομαι,

querebat: Marite Clitophon, vnius Leucippes fide et constans marite, quem alia nulla cum eo etiam cubans mulier pellexit, quamquam id ego amoris iam propemodum affectu vacua non credidi, tene ego tanto post tempore ruri conspicata deosculari cessaui? Sed quid nam, Thersandro, si forte rursum interrogaturus adsit, respondebo? numquid detracta persona, rei totius veritatem omnem adaperiam? Ne me vile mancipium, Thersander, existimes. Byzantiorum exercitus ducis filiam et Tyrii adolescentis viri primarii vxorem esse scias. Ego nec Thessala sum, nec Lacaenae mihi est nomen. piratica haec contumelia est, per quam nomen etiam mihi ademptum fuit. coniux mihi est Clitophon, patria Byzantium, pater Sostratus, mater Panthia. Haec respondenti mihi tu minime, puto, credes. ipsa quoque, si credas, illud vereor, ne importunum libertatis meae desiderium charissimum coniugem meum perditum eat. Agedum igitur suppositiam personam rursus induam, Lacaenamque me iterum simulabo.

CAPVT XVII.

His auditis Thersander paulum retrocedens, atque ad Sosthenem conuersus: Audistine, inquit, non credendum, sed tamen amoris plenum sermonem? vt multa dixit? vt grauiter conquesta est? cur se ipsam incusauit? Mihi

σωμαι, et mox περιθῶμαι. Translatio rarius obuia, nam Δρᾶμα pro persona induitur. IDEM.

1) Τί ἑαυτὴν κατεμέμψατο;] Hoc ex coniectura repositum est, quum libri omnes haberent, cum Editione τοιαύτης κατεμέμψατο. Nec aliter interpres, qui vertit, *cur se ipsam incusauit?* An legendum τοιαῦτα κατεμέμψατο. Sed illud melius. SALMASIVS.

2) Ops-

ὦ λῃστὴς καὶ φαρμακεύς ἐστιν. Μελίττη φιλεῖ, Λευκίππη φιλεῖ. ὄφελον, ὦ Ζεῦ, γένωμαι [2]) Κλειτοφῶν. Ἀλλ' οὐ μαλακιστέον, [3]) ὁ Σωσθένης ἔφη, δέσποτα, πρὸς τὸ ἔργον· ἀλλ' ἐπὶ τὴν κόρην ἰτέον αὐτήν. [4]) καὶ γὰρ ἂν νῦν ἐρᾷ τοῦ καταράτου τούτου μοιχοῦ· μέχρι μὲν αὐτὸν οἶδεν μόνον, καὶ οὐκ ἐκοινώνηκεν ἑτέρῳ, πάσχει τὴν ψυχὴν ἐπ' αὐτόν· ἂν δ' ἅπαξ ἐπ' αὐτὸν ἔλθῃς, [5]) πολλῷ [6]) διαφέρεις ἐκείνου εἰς εὐμορφίαν· ἐπιλήσεται τέλεον αὐτοῦ. παλαιὸν γὰρ ἔρωτα μαραίνει νέος ἔρως, γυνὴ δὲ μάλιστα τὸ παρὸν φιλεῖ, τοῦ δ' ἀπόντος ἕως καινὸν οὐχ εὗρεν [7]) μνημονεύει· προσλαβοῦσα δὲ ἕτερον, τὸν πρότερον τῆς ψυχῆς ἀπήλειψεν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θέρσανδρος, ἠγέρθη. λόγος γὰρ ἐλπίδος εἰς τὸ τυχεῖν ἔρωτος ἐν πειθῷ [8]) ῥᾴδιος. τὸ γὰρ ἐπιθυμοῦν σύμμαχον, ὃ θέλει λαβὼν, ἐγείρει [9]) τὴν ἐλπίδα.

ΚΕΦΑΛ. ιη'.

Διαλιπὼν οὖν ὀλίγον ἐφ' οἷς πρὸς ἑαυτὴν ἐλάλησεν ἡ Λευκίππη, ὡς μὴ δοκοίη τι κατακούσας τῶν ὑπ' αὐτῆς

2) Ὄφελον, ὦ Ζεῦ, γένωμαι Κλειτοφῶν] In Editione et Anglicano Ὄφελον, ὦ Ζεῦ, γενέσθαι Κλειτοφῶν. Vtrumque rectius. IDEM.

3) Οὐ μαλακιστέον] Ita et *Xenophon* in Apologia Socratis. Οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακίσατο, vbi [illegible] opponitur τῷ μαλακίζεσθαι. BERGER.

4) Ἰτέον αὐτὴν] Editio vulgata cum Anglicano, ἐπὶ τὸν χῶρον ἰτέον ἐστίν. SALMASIVS.

5) Ἂν δ' ἅπαξ ἐπ' αὐτὸν ἔλθῃς] An, ἐπ' αὐτόν; Nam, ἐπ' αὐτὸν, non rectius est. Melius, quod correctum inueni in Anglicano, ἐς ταὐτὸν ἔλθῃς. Interpres vertit: *Quod si tu in illius locum semel*

hi omnino adulter praefertur. Latro iste, opinor, veneficus etiam est: eum Melite amat, eum amat Leucippe. vtinam ego Clitophon, o Iupiter, fieri possim. Tum Sosthenes: Haudquaquam, o here, inquit, labori cedendum est: sed potius puella adeunda. Nec vero moueat te, quae flagitiosum adulterum istum nunc diligat: illum enim tamdiu obseruatura est, quamdiu alterius consuetudine caruerit. Quod si tu in illius locum semel succedas, longe homini pulchritudine antecellis, tum penitus obliuioni tradet. Priorem enim flammam nouus ignis extrudit: et mulierum ea natura est, vt praesentes maximopere ament, absentium vero non, nisi tantisper dum alio carent, reminiscantur. Itaque simul ac alter accesserit, prior animo prorsus eiicitur. Quibus auditis Thersander excitatus est. Quae enim verba optatae rei consequendae spem ostendunt, credi perfacile solent: quod eo fit, quia concupiscens animi pars, optata re sibi comite adiuncta, hominem ad sperandum compellit.

CAPVT XVIII.

Thersander igitur post ea, quae sola secum Leucippe locuta fuerat, aliquantisper immoratus, ne quid exaudi-

 uisse

semel succedas. Nam legit, εἰς τὸν αὐτοῦ ἔλθῃς, vt subaudiatur τόπον; ἐς ταὐτὸν ἐλθεῖν et *conuenire, in unum venire, congredi.* Si semel eum conueneris, congressus fueris, cum longe sis Clitophonte formosior, illa penitus eum obliuioni tradet.

IDEM.

6) Πολλῇ] Cod. Bauar. πολλῷ.

BODEN.

7) Οὐχ εὗρον] Quidam οὐχ ἧρη.

IDEM.

8) Ἐμπαθῶ] Heidelbergensis editio: ἐκπαθῶ, quod librarii vel typographi errore natum est. Similis est *Heliodori* locus Lib. VIII. Ἃ γὰρ ἐπιθυμεῖ ψυχὴ, καὶ

αὐτῆς εἰρημένων, εἰσέρχεται σχηματίσας ἑαυτὸν εἰς τὸ εὐαγωγότερον * πρὸς θέαν, ὡς ᾤετο. ἐπεὶ δὲ εἶδεν τὴν Λευκίππην, ἀνεφλέγει τὴν ψυχὴν, καὶ ἔδοξεν αὐτῷ τότε καλλίων γεγονέναι· θρέψας γὰρ ὅλης τῆς νυκτὸς τὸ πῦρ, ὅσον χρόνον ἀπελείφθη τῆς κόρης, ἀνεζωπύρησεν ἐξαίφνης ὕλην λαβὼν εἰς τὴν φλόγα τὴν θέαν, καὶ μικροῦ μὲν προσπεσὼν 1) περιεχύθη τῇ κόρῃ. Καρτερήσας γοῦν 2) καὶ παρακαθίσας διελέγετο, ἄλλοτε ἄλλα ῥήματα συνάπτων οὐκ ἔχοντα νοῦν. 3) τοιοῦτοι γὰρ οἱ ἐρῶντες, ὅταν πρὸς τὰς ἐρωμένας ζητῶσι λαλεῖν. 4) οὐ γὰρ ἐπιστήσαντες τὸν λογισμὸν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν εἰς τὸ ἐρώμενον ἔχοντες, τῇ γλώττῃ μόνον χωρὶς ἡνιόχου τοῦ λογισμοῦ λαλοῦσιν. Ἅμα οὖν συνδιαλεγόμενος, καὶ ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα τῷ τραχήλῳ, περιέβαλεν, ὡς μέλλων 5) φιλήσειν. ἡ δὲ προϊδοῦσα τῆς χειρὸς τὴν ὁρμὴν, νεύει κάτω, καὶ εἰς τὸν κόλπον κατεδύετο. ὁ δὲ οὐδὲν ἧττον περιβαλὼν, ἀνέλκειν τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. ἡ δὲ ἀντικατεδύετο, καὶ ἔκρυπτεν τὰ φιλήματα. Ὡς δὲ χρόνος ἐγένετο τῇ τῆς χειρὸς πάλῃ, φιλονεικία λαμβάνει τὸν Θέρσανδρον ἐρωτική, καὶ τὴν μὲν λαιὰν ὑποβάλλει τῷ προσώπῳ κάτω, τῇ δὲ δεξιᾷ τῆς κόμης λαβόμενος, τῇ μὲν εἷλκεν 7) εἰς τοὐπίσω, τῇ δὲ εἰς τὸν ἀν-

θερεῶνα

καὶ πιστεύειν φιλῶ. Ita Auctor supra in hoc ipso libro Cap. III: Ἐπίστευον ὅπερ ἤθελον.

IDEM.

9) Λαβὼν, ἐγείρει] Alii λαβὼν, ἐγείρει. IDEM.

1) Προσπεσὼν] Codex Bauaricus habet simplex πεσὼν, quod Commelinus etiam dedit. IDEM.

2) Γοῦν] Mallem οὖν. IDEM.

3) Οὐκ ἔχοντα νοῦν] Amantium verba amentia. IDEM.

4) Ζη-

uisse videretur, vultuque ita, vt se tractabiliorem visum iri sperabat, composito, ad eam tandem ingressus est. In quam oculos vixdum coniecerat, cum desiderio totus exarsit, vtpote cui longe, quam prius, formosior esse visa est. Ignis enim tota nocte, quo tempore a puella abfuit, enutritus, ipso puellae aspectu materiam flammae suggerente, recanduit statim: parumque abfuit, quin procumbens illam amplexaretur. sustinuit tamen se paulum, eique assidens alia ex aliis verba, inania plane, inter seque minime cohaerentia, effutire coepit. id quod amantibus vsu venire solet, si quando cum amica iis sermonem habere contingit. neque enim in loquendo mentem adhibent, sed animo in illam intento, ore tantum, vllo absque rationis moderamine verba inaniter fundunt. Atque inter loquendum brachium collo, tanquam osculaturus, iniecit. Quod praeuidens Leucippe, vultum demisit, in sinuque occuluit. Ille autem in complexu nihilominus perstans, puellae vt suauiandam se praeberet, instare: puella contra faciem magis magisque obtegere, osculaque pernegare. Verum cum luctae huiusmodi temporis satis datum esset, amatoriae cuiusdam rixae cupiditate incensus Thersander, laeuam manum mento subdidit, dextera capillos apprehendit, ac summa

4) Ζητήσασι λαλῶν] Ζητοῦσι λαλῶν. SALMASIVS.

Quum et codices et editio prima haberent ζητοῦσι, id reposui pro Salmasiano ζητήσασι. BODEN.

5) Ως μέλλων] Perperam cod. Bauar. ὡς μέλλον. IDEM.

6) Αμὴν ὑποβάλλει τῷ προσώπῳ κάτω] Laudat hunc locum, paresque profert *Abresch.* Lect. Hist. p. 308. IDEM.

7) Τῇ μὲν ἄλλῃ] Alii τὴν μὲν ἄλλην

* θεραπαίνας ὑπερείδων ἀνώθει. Ὡς δέ ποτε ἐπαύσατο τῆς βίας, ἢ τυχὼν, ἢ μὴ τυχὼν, ἢ κάμνων, λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ Λευκίππη· Οὔτε ὡς ἐλεύθερος ποιεῖς, οὔτε ὡς εὐγενὴς, καὶ σὺ ἐμιμήσω [8]) Σωσθένην. ἄξιος ὁ δοῦλος τοῦ δεσπότου. [9]) ἀλλὰ ἀπέχου τοῦ λοιποῦ, μηδὲ ἐλπίσῃς τυχεῖν, πλὴν εἰ μὴ γένῃ Κλειτοφῶν.

ΚΕΦΑΛ. ιθ'.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θέρσανδρος οὐκ εἶχεν ὅς τις γένηται. καὶ γὰρ ἤρα, καὶ ὠργίζετο. θυμὸς δὲ καὶ ἔρως δύο λαμπάδες. [1]) ἔχει γὰρ καὶ ὁ θυμὸς ἄλλο πῦρ, [2]) καὶ ἔστι τὴν

ἄλλων; et λαμβανόμενος pro λαβόμενος. IDEM.

[8]) Ἐμιμήσω] Sic melius, ex aliis libris, quam quod erat in vulgatis, licet Anglicanus eam lectionem confirmet, καὶ σὺ μιμῇ Σωσθένην. SALMASIUS.

[9]) Ἄξιος ὁ δοῦλος τοῦ δεσπότου] Prouerbium vetus:

Δέσποιν' ὁποία, τοία χἠ θεραπαινίς.

Quod in Paedagogo L. III. p. 252. edit. Sylb. *Clemens Alexandrinus* sic edidit: Οἵα γὰρ δέσποινα, φασὶν οἱ παροιμιαζόμενοι, τοιάδε χ' ἡ κύων. Videtur ex *Platonis* Politic. L. VIII. excerptum: Ἀτεχνῶς γὰρ αἵ τε κύνες, κατὰ τὴν παροιμίαν, οἷαίπερ αἱ δέσποιναι γίγνονταί τε δὴ καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι πάνυ ἐλευθέρως καὶ σεμνῶς εἰθισμένοι πορεύεσθαι. BODEN.

[1]) Θυμὸς δὲ καὶ ἔρως δύο λαμπάδες] Locus est elegantissimus, quo *Tatius amorem* et *iram* inter se comparat. Amor et ira, ait, vtramque ignis est, natura quidem diuersus sua, sed, quoad vim, persimilis sibi. Vicina est etiam vtriusque sedes, *iecur*, et *cor*. Quum igitur ambo occupauerint hominem, *libra* quasi fit eius animus, qua vtriusque ignis expenditur, et alter alterum depellere conatur. *Pugna* oritur inter duo. Victor affectus supra alterum, veluti tyrannus, dominatur.] I. Bene *Tatius*: *vtriusque animi*

ma vi, vt eam alte ſpectare cogeret, trahere orſus eſt. Tandem cum ſiue aſſecutus, ſiue non, ſeu etiam defeſſus, vim afferre deſiiſſet, Leucippe ad eum: Neque vt liberum, inquit, neque vt generoſum virum decet, facis: ſed Soſthenem ipſe quoque imitaris, dignum plane domino ſeruum. quare deſine iam, neque te quicquam adepturum ſpera, niſi forte in Clitophontem e Therſandro conuertaris.

CAPVT XIX.

Quae cum ille audiuiſſet, vix ſibi ipſi conſtitit. ita amore atque ira aeſtuabat. Amor autem, atque ira, faces animi duae ſunt: ſuum enim ira ignem habet, amori quidem

mi commotionis vis aequalis eſt. Sub *amore* enim, laetitia de alterius bonis, miſericordia, animus gratus, beniuolentia, laſciuia, alia, comprehenduntur. *Ira* complectitur triſtitiam de bonis alterius, excandeſcentiam, inuidentiam, odium, et ita porro. Obſerua etiam idem vtriusque epitheton. Ἔρως ἀκατάσχετος apud *Xenoph*. Epheſ. I. p. 5. Et, lib. II. p. 27. ἐν ὀργῇ ἀκατασχέτῳ. Sic *Heliodorus*, Aethiop. lib. I. c. 16. ed. *Parei* p. 32. ὀργῆς ἀκατασχέτου πλησθείς. Apud *Iobum* XXXI, 11. θυμὸς ἀκατάσχετος. II. Pergit: *vtrumque ignis eſt*. ſcilicet metaphorice, et in quantum animus vehementiori aut voluptate aut aegritudine ex ſenſibus ſeu phantaſia exorta commouetur, ac veluti exardeſcit. *Horatius*: *Me torret face mutua* — Miror inde, ab *Heliodoro*, Aeth. III. 10. p. 144. *humidum affectum* amorem dictum fuiſſe: διάνοια γὰρ ἐρῶντες ἤπιόν τι καὶ μαλθέντος, εὔτρεπτόν τε καὶ ὑδαρίαν ἰδέαν ἀνεχόμενον: ἅτε τῆς ψυχῆς ἀμφοτέροις ἐφ' ὑγροῦ τοῦ πάθους σαλευούσης. III. *Vtriusque ſedes: iecur et cor.* quippe ex hypotheſi veterum. *Cor*, ſedes animi generatim ab aliis exiſtimabatur. ab aliis, irae. Pythagorae dictum eſt: *cor ne edito*, i. ne te conficias curis et ira. *Iecur* autem amoris et cupiditatis domicilium Platonici ſtatue-

τὴν μὲν φύσιν ἐναντιώτατον,[3] τὴν δὲ βίαν ὅμοιον. ὁ μὲν γὰρ παροξύνει μισεῖν, ὁ δὲ ἀναγκάζει φιλεῖν. καὶ ἀλλήλων πάροικος ἡ τοῦ πυρὸς ἐστὶ πηγή. ὁ μὲν γὰρ εἰς τὸ ἧπαρ κάθηται· ὁ δὲ τῇ καρδίᾳ περιβέβληται.[4] ὅταν οὖν ἄμφω τὸν ἄνθρωπον καταλάβῃ, γίνεται μὲν αὐταῖς ἡ ψυχὴ τρυτάνη, τὸ δὲ πῦρ ἑκατέρου ταλαντεύεται.

ſtatuerunt. Apud *Horatium: Torrere iecur.* Et iterum: *vlceroſum iecur.* Et porro: *ne ancilla puerue iecur tuum vlceret.* Hinc etiam *Incontinentis nec Tityi iecur Relinquit ales, nequitiae additus Cuſtos.* IIII. *Libra* hoc loco eleganter poſita in affectibus. In animi quibuscumque actionibus recte etiam dicitur. Sic Critolaus in libra, animi et corporis bona expendit, et tantum propendere illam animi lancem ait, vt terram et maria deprimat. Vid. *Cicer.* Tuſc. V. 17. Adde lib. V. cap. 30. de finib. *amplitudinem virtutis in altera librae lance ponere. terram, mihi crede, ea lanx et maria deprimet.* Verum ſublime in his dictis. Sic in libra expenſus olim Belſazer apud *Danielem*, V, 27. quod per vocabulum *Tekel* innuitur. Epicuri *aequilibritas* vel *ἰσονομία* ex ipſo *Cicerone* nota eſt, de nat. Deor. I. 19. et 39. Atque hinc apud recentiores philoſophos *indifferentia aequilibrii.* Quid ſit *tragoediam ad libram appendere et ponderare*, vide apud *Suidam*, voc. *μαγγανεύειν.* et *Kuſterum* confer. V. Pugna inter commotiones animi, easdemque a ſe inuicem natura ſua diuerſas, eo ineſt, vt altera cupiditatem, ſed taedium altera, horrorem, et auerſationem, quamuis confuſe, excitet. Quem ad modum pugna eſt inter voluntatem, quam antecedentem et conſequentem philoſophi dicunt. Aut veluti ea pugna, quae in perfectionibus oritur. Digna eſſet haec diſputatio, in quam magis inquireremus. Sed huc non facit. Saepius fit, quod occurrunt animi motus plures naturae oppoſitae. Sic riſus cum ira ſaepiſſime. Mezentius apud *Virgilium*, Aen. X. 742.

Ad quem ſubridens mixta Mezentius ira.

Con-

dem natura contrarium, potentia vero persimilem: nam altera odio, alter beneuolentia prosequi cogit. Vicina etiam vtriusque eorum ardoris sedes est: ille enim in iecore; hic in corde inhabitat. Hominem igitur ambo cum occupauerint, animus eius libra quaedam fit: qua vtriusque ignis expenditur. atque alter alterum impellere conatur,

Confer ad h. l. doctissimi *Cerdae* notas, qui haec eleganter illustrat.

CARPZOVIVS.

2) Ἔχει γὰρ καὶ ὁ θυμὸς ἄλλο πῦρ] Et hanc lectionem potius sequuti sumus, quae plurium est librorum, cum in Editis antea extaret, ἔστιν δὲ καὶ ὁ θυμὸς ἄλλο πῦρ, καὶ ἔχει τὴν μὲν φύσιν ἐναντιωτάτην, τὴν δὲ βίαν ὁμοίαν. Atque ita in Anglicano postea reperi. Sine dubio haec varietas nata est ex duarum ἐκδόσεων differentia. Quod in aliis iam notauimus.

SALMASIVS.

3) Καὶ ἔστι τὴν μὲν φύσιν ἐναντιώτατον] Cod. Bauar. καὶ ἔχει τὴν μὲν φύσιν ἐναντιωτάτην. Ita et editio Palatina. Et in sequenti τὴν δὲ βίαν ὁμοίαν. BODEN.

4) Ο δὲ τῇ καρδίᾳ περιβέβληται] Anglicanus cum prius Editis, περιμέμνηται. Alterum prima ἔκδοσις habuit, alterum secunda.

SALMASIVS.

Videtur Auctor cum Platonis familia philosophari, qui τὸ θυμοειδὲς in corde, τὸ ἐπιθυμητικὸν in hepate constituit. Poetae tamen variant. Huc pertinet illud epigramma apud *Sueton.* Grammat. II. n. 4.

En cor Zenodoti, en iecur
Cratetis.

Praecipue Cupidini cor fuit deditum, vnde *Claud.* IV. Honor. Conf. 247.

— — *nil collatura Cupido*
In iecur, et trasctus imos compulsa recessit.

Theocrit. Eid. XIII. de Hercule

— — Χαλεπὸς γὰρ ἔσωθεὸς
ἧπαρ ἄμυσσεν.

Horatius I, 25.

Cum tibi feruens amor et libido
Quae solet matres furiare
equorum,
Saeuiit circa iecur vlcerosum.

Sic et Venus apud *Bionem* de Adonidis osculo:

— ἐς ἐμὸν στόμα, κ' εἰς ἐμὸν ἧπαρ,
Πνεῦμα τεὸν ῥεύσῃ.

Iungi-

ται. μάχονται δὲ ἄμφω περὶ τῆς ῥοπῆς 5) καὶ τὰ πολλὰ μὲν ὁ ἔρως εἴωθεν νικᾶν, ὅταν αὐ τὴν ἐπιθυμίαν εὐτυχῇ· ἢν δὲ αὐτὸν ἀτιμάσῃ τὸ ἐρώμενον, αὐτὸς τὸν θυμὸν εἰς συμμαχίαν καλεῖ· κἀκεῖνος ὡς γείτων πείθεται, *καὶ ἀνάπτουσιν ἄμφω τὸ πῦρ. ἂν δὲ ἅπαξ ὁ θυμὸς τὸν ἔρωτα παρ' αὐτῷ λάβῃ, καὶ τῆς οἰκείας ἕδρας ἐκπεσόντα κατέχῃ, φύσει τε ὢν ἄσπονδος, 6) οὐχ ὡς φίλῳ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν συμμαχεῖ, ἀλλ' ὡς δοῦλον τῆς ἐπιθυμίας πεδήσας 7) κρατεῖ. οὐκ ἐπιτρέπει δὲ αὐτῷ σπείσασθαι 8) πρὸς τὸ ἐρώμενον, κἂν θέλῃ. ὁ δὲ τῷ θυμῷ βεβαπτισμένος. 9) καταδύεται, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἐκπηδῆσαι θέλων, οὐκ ἔστιν ἐλεύθερος, ἀλλὰ μισεῖν ἀναγκάζεται τὸ φιλούμενον. ὅταν δὲ ὁ θυμὸς καχλάζων γεμισθῇ, 10) καὶ τῆς ἐξουσίας ἐμφορηθεὶς 11) ἀποβλύσῃ, κάμνει μὲν ἐκ τοῦ κόρου,

Iungitur vtrumque in epigrammate Macedonii ex *Anthologia* Gr. L. VII. n. 35.

Λῆξον, Ἔρως, κραδίης τε καὶ ἥπατος· εἰ δ' ἐπιθυμεῖς
Βάλλειν, ἄλλο τί μοι τῶν μελέων μετάβα.

BODEN.

5) Τῆς ῥοπῆς] Quando de Fortunae vi ac potentia sermo est, vsurpant scriptores saepissime vocabulum τὴν τῆς τύχης ῥοπήν. BERGER.

6) Ἄσπονδος] Qui numquam vere foedus amicitiae init. Habet *Burmannus* hoc vocabulum in pulcherrima praefatione ad Phaedrum, vbi more suo docet, decere vero eruditis manere bellum inexpiabile et ἄσπονδον cum non optimae notae Criticis. IDEM.

7) Πεδήσας] Edit. prima: περιθήσας. BODEN.

8) Οὐκ ἐπιτρέπει αὐτῷ σπείσασθαι] Sic Editio prior et Anglicanus. Alii libri, quos suspicor δευτέρας ἐκδόσεως exemplum continere, σπεῖσθαι. SALMASIUS.

9) Βεβαπτισμένος] Non diligenter Auctor Allegoriam persequitur: Nam si ira fax, vel ignis,

conatur. plerumque autem amor superior euadit, cum scilicet quod conceperat, adipiscitur. Sin autem negligi se animaduertat, iram sibi auxilio aduocat: quae vtpote vicina, vocanti praesto adest, vnaque tum ambo ignem exsuscitant. quod si amorem ira semel peffundet, ac domo sua, vt natura infida est, eiiciat, tantum abest, vt ei tamquam amico ad assequenda optata opem ferat, vt etiam tamquam seruum vinculis coerceat: neque cum amato amplius in gratiam, tametsi maxime velit, redire patiatur. quo fit, vt vi huiusmodi oppressus amor succumbat, propriumque ad imperium reuerti cupiens minime possit, sed amatum odisse compellatur. At vero vbi satis superque seipsam ira excruciauerit, licentiaeque plena exundauerit, prae satietate tandem aegrescit,

aegre-

ignis, est, quomodo fieri potest, vt alteram facem, scilicet amorem, inundet atque obruat?

BERGER.

[k]) Ὅταν δὲ ὁ θυμὸς καχλάζων γεμισθῇ] Sic placuit reponere ex libris vetustioribus, cum Editio haberet, ὅταν δὲ ὁ θυμὸς κολάζων γεμισθῇ. Quomodo et postea in Anglicano scriptum ostendi. Nec aliter interpres legit: *At vero ubi satis superque se ipsam ira excruciauerit.* Quae tamen lectio mihi videtur falsa. Hic sensus graece procederet, si legeretur, ὅταν δὲ ὁ θυμὸς ἱκανὸν κολάζων. Sed nec de ira se ipsam excruciante hic sermo est, sed semetipsam exsuperante et exundante. Ergo καχλάζων huic metaphorae proprium a fluctibus se extollentibus et cum sonitu surgentibus desumtum. Nam sequitur καὶ ἐμφορηθεὶς ἀποβλύσῃ ab eadem tralatione. *Hesychius* inter alia καχλάζει exponit τετάρακται. addítque γίγνεσθαι δὲ ἀπὸ τῶν κυμάτων, ἐπαίρεται, φλεγμαίνει.

SALMASIVS.

[l]) Ἐμφορηθεὶς] E libris correctum a Salmasio. Fuit in prima: ἐμφοβηθεὶς.

BODEN.

[m]) Πα-

κόρου, καμὼν δὲ παρίεται,[12]) καὶ ὁ ἔρως ἀμύνεται, καὶ ὁπλίζει τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν θυμὸν ἤδη καθεύδοντα νικᾷ. ὁρῶν δὲ τὰς ὕβρεις, ἃς κατὰ τῶν φιλτάτων ἐπαρῴνησεν,[13]) ἀλγεῖ, καὶ πρὸς τὸ ἐρώμενον ἀπολογεῖται, καὶ εἰς ὁμιλίαν παρακαλεῖ, καὶ τὸν θυμὸν ἐπαγγέλλεται καταμαλάττειν ἡδονῇ.[14]) τυχὼν μὲν οὖν ὧν ἠθέλησεν, ἵλεως γίγνεται· ἀτιμούμενος[15]) δὲ πάλιν εἰς τὸν θυμὸν καταδύεται. ὁ δὲ καθεύδων ἐξεγείρεται, καὶ τὰ ἀρχαῖα ποιεῖ. ἀτιμία γὰρ ἔρωτος σύμμαχός ἐστι θυμός.

ΚΕΦΑΛ. κ'.

Καὶ ὁ Θέρσανδρος οὖν, τὸ μὲν πρῶτον ἐλπίζων *εἰς τὸν ἔρωτα εὐτυχήσειν, ὅλος Λευκίππης δοῦλος ἦν· ἀτυχήσας δὲ ὧν ἤλπισεν, ἀφῆκεν τῷ θυμῷ τὰς ἡνίας. ῥαπίζει δὴ κατὰ κόῤῥης αὐτήν· Ὦ κακόδαιμον[1]) ἀνδράποδον, λέγων, καὶ ἀληθῶς ἐρωτιῶν·[2]) πάντων γάρ σου κατήκουσα. οὐκ ἀγαπᾷς ὅτι σοι καὶ λαλῶ; καὶ μεγάλην εὐτυχίαν δοκεῖς, τὸν σὸν καταφιλῆσαι δεσπότην; ἀλλὰ καὶ ἀκκίζῃ[3]) καὶ σχηματίζῃ πρὸς ἀπόνοιαν. ἐγὼ μέν σε καὶ πεπορνεῦσθαι δοκῶ· καὶ γὰρ μοιχὸν φιλεῖς.

[12]) Παρίεται] Cod. Bauar. per diphthongum παρείεται.

IDEM.

[13]) Επαρῴνησεν] Alii ἐπαρώνησεν cum editione prima et codice Bauarico, alii ἐπερῴνησεν.

IDEM.

[14]) Καταμαλάττειν ἡδονῇ] In Editis et Anglicano, καταπαλαίειν ἡδονῇ. Quae diuersitas lectionum ex gemina ἐκδόσει. Interpres legit etiam καταμαλάττειν. *Iram voluptate iam delinitam esse affirmans.* Non hic tamen auctoris sensus. Sed, *iram iam deliniendam esse promittens, aut se delinitarum esse* polli-

aegrescensque remittitur. Amor autem vires denuo sumit, desideriumque in aciem producens, iram iam dormientem sede sua exturbat: dein animo reputans quam contumeliose in amatum bacchatus fuerit, moeret, ac sese purgat, iterumque ad familiaritatem inuitat, iram voluptate iam deliniendam esse pollicens. Voti ergo compos amor mitescit; neglectus autem irae se arbitrio totum permittit. quae si forte sopita fuerit, excitatur, atque, vt antea, saeuit. Amoris enim contemptum ira semper vlciscitur.

CAPVT XX.

Thersander igitur initio voti quidem compotem futurum se ratus, Leucippae totum se dediderat: verum vbi spe frustrari se animaduerterit, conceptarum animo voluptatum oblitus puellam in maxilla percussit: Mancipium, inquiens, improbum, atque omni prorsus libidine elatum. omnia enim de te mihi comperta sunt. annon igitur boni consulis, me tecum loqui? annon magnam felicitatem arbitraris, herum tuum suauiari? Quinetiam, quod opere maximo expetis, dissimulas: vultumque ad desperationem componis. sed ego te meretriciam vitam hactenus duxisse reor,

pollicens. Ἐπαγγέλλεσθαι est *promittere.* SALMASIVS.

[15]) Ἀτιμώμενος] HELIODORVS Aethiop. L. VII. p. 431. Αἱ χρησταὶ καὶ φιλόνεοι γυναῖκες ἀμείλικτοι γίνονται καὶ βαρυμήνιδες, ἀποτυγχάνουσαι καὶ τοὺς ὑπερόντας, ὡς ὑβριστὰς αὐτῶν ἀμύνονται. BODEN.

[1]) Ω κακόδαιμον] Codex Bauar. ὁ κακοδαίμων, quem sequuta est Editio prima. IDEM.

[2]) Ἐρωτιῶν] Editio Heidelb. ἐρώτιον. IDEM.

[3]) Ἀνίζῃ] Eadem αἰκίζῃ. IDEM.

[4]) Κἂν

λεῖς. ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ θέλεις ἐραστοῦ μου πεῖραν λαβεῖν, παραίτῃ δεσπότου. Καὶ ἡ Λευκίππη· Κἂν τυραννεῖν ἐθέλῃς,[4]) κἀγὼ τυραννεῖσθαι, πλὴν οὐ βιάσῃ. Καὶ πρὸς τὸν Σωσθένην ἰδοῦσα· Μαρτύρησον, εἶπεν αὐτῷ, πῶς πρὸς τὰς αἰκίας ἔχω. σὺ γάρ με καὶ μᾶλλον ἠδίκησας. Καὶ ὁ Σωσθένης αἰδεσθεὶς[5]) ὡς ἐληλεγμένος·[6]) Ταύτην, εἶπεν, ὦ δέσποτα, ξανθῆναι[7]) μάστιξιν δεῖ, καὶ μυρίαις βασάνοις περιπεσεῖν, ὡς ἂν μάθοι δεσπότου μὴ καταφρονεῖν.

ΚΕΦΑΛ. κα'.

Πείσθητι τῷ Σωσθένει, φησὶν ἡ Λευκίππη. συμβουλεύει γὰρ καλῶς. τὰς βασάνους * παράστησον, φερέτω τροχόν,[1]) ἰδοὺ χεῖρες, τεινέτω.[2]) φερέτω καὶ μάστιγας,

4) Κἂν τυραννεῖν ἐθέλεις] Volui legi, ἐθέλῃς. In vulgata fuit, καὶ τυραννεῖν θέλεις. Ita etiam Codex Anglicanus. Videtur et sic legisse in suis libris interpres, *si tyrannum tibi agere cordi est, vt potero, feram, modo ne pudicitiam eripias.* Non ea mens illorum verborum. Tametsi vi agere velis vt tyrannus, et ego vim pati possim ac violentiam tyranni, non tamen violabis. Minatur facile, se sibimet ipsi potius manus esse allaturam, quam vt stuprum per vim ab eo patiatur. Liquidior esset sensus, si legeretur, κἂν τυραννεῖν ἐθέλῃς, κἀγὼ τυραννεῖσθαι δύναμαι, πλὴν οὐ βιάσῃ. Sic satis tamen intelligitur. Nemo enim τυραννεῖσθαι vult.

SALMASIVS

5) Αἰδεσθεὶς ὡς ἐληλεγμένος] Non deterior lectio vulgata, αἰσχυνθεὶς, immo et melior.

IDEM.

6) Ως ἐληλεγμένος] Heidelbergensis ἐληλεγμένος. Ita Clitophon superiore libro Leucippes litteris agnitis: ἔφριξα καὶ ἔβλεψα εἰς γῆν, ὡς ἐληλεγμένος.

BODEN.

7) Ξαν-

reor, quae adulterum hucusque secuta sis. At tu quando in amicum recipere me negas, dominum iamiam faxo vt experiare. Tum Leucippe: Si tyrannum, inquit, tibi agere cordi est, vt potero, feram, modo ne pudicitiam eripias. Atque ad Sosthenem conuersa: Testare, inquit, etiam tu, quo animo contumelias feram: scis enim maiore a te contumelia me affectam fuisse. Tum vero Sosthenes, vt qui manifesto in noxa iam teneretur, rubore perfusus: Hanc, o here, inquit, loris eousque caedere oportet, dum tota rubeat, modisque omnibus excruciare, vt herum posthac contemnere desinat.

CAPVT XXI.

Sostheni tuo, inquit Leucippe, Thersander, pare: perbelle enim consulit, ac tormenta, quae lubet, parari iube. Minime certe deerit, quo vestram crudelitatem expleatis, siue

7) καιθῆναι] Idem significat ac φοινίσσειν. Sic apud *Sophocl.* Ai. Flag. 110.

Μάστιγι πρῶτον νῶτα φοινιχθεὶς θάνῃ.

BERGER.

1) Βασάνους παράστησον, φερέτω τροχὸν] Totus hic locus perperam in Editione distinctus est, quam nostrae operae sequutae sunt. Nec melior Interpunctio in libris scriptis. Sic igitur totum constitue, φερέτω τροχὸν, ἰδοὺ χεῖρες, τεινέτω. φερέτω καὶ μάστιγας, ἰδοὺ νῶτος, τυπτέτω. κομιζέτω πῦρ, ἰδοὺ σῶμα, καιέτω. φερέτω καὶ σίδηρον, ἰδοὺ δέρη, σφαζέτω. Interpres quasi Graeca non verteret, sed ipse, quod vellet, scriberet, ita expressit. Sic ergo verte: *Rotam inferat; ecce manus, eas extendat. Afferat et flagra; ecce tergum, verberet. Ferat ignem; ecce corpus, comburat. Afferat et ferrum; ecce ceruicem, praecidat.*

SALMASIVS.

2) Φερέτω τροχὸν, ἰδοὺ χεῖρες, τεινέτω] In rotam beata vita, vt ait *Cicero* Tuscul. V, 9. non escendit. Fuit hoc tormenti genus apud Graecos, quo distento

tento

ςιγας,[3]) ἰδοὺ γῶτος, τυπτέτω. κομιζέτω πῦρ[4]) ἰδοὺ σῶμα, καιέτω. Φερέτω καὶ σίδηρον, ἰδοὺ δέρη, σφαζέτω.[5]) ἀγῶνα θεάσασθε καινὸν, πρὸς πάσας τὰς βασάνους ἀγωνίζεται μία γυνὴ, καὶ πάντα νικᾷ.[6]) Εἶτα Κλειτοφῶντα μοιχὸν καλεῖς, αὐτὸς μοιχὸς ὤν. οὐδὲ τὴν Ἄρτεμιν

tento corpore cruciabantur homines ad exprimendum verum. SVIDAS. Τροχός ἐστι βασανιστικὸν ὄργανον, διατεῖνον τὰ σώματα τῶν βασανιζομένων. *Pindarus* Pythionic. B. v. 14. δεσμὸν τετράκναμον vocat, Scholiastes τετράραβδον exponit, quatuor radiis constantem, quorum scilicet duo brachiis, duo pedibus adstringendis seruirent, vt recte *Virgilius* Aeneid. VI, 616. de poenis inferorum canens, dixerit:

Saxum ingens voluunt alii radiisque rotarum
Districti pendent.

Nec sola distentio membrorum cruciatus, sed et vertigo, quod pendens summa celeritate in gyrum rotabatur, vnde *Pindarus* ἐν πτερόεντι (quod melius, quam πτερόεντι, vt quibusdam placet) τροχῷ in *alata rota* suspensum Ixiona circumferri fingit, cum *Seneca* in Hercul. fur. v. 750.

Rapitur volucri tortus Ixion rota.

Quod et *Tibullus* L. I. Eleg. 3. v. 74. hunc in modum edit:

Versantur celeri noxia membra rota.

Vide hanc rotam in marmoribus, non tamen quatuor, vt Pindarus cupit, sed radiis sex constantem apud *Montefalconium* e Bartoli monumentis desumtum T. V. tab. 125. et *Begerum* in poenis infernalibus sub initium. Hic tamen notes, apud veteres hoc tormenti genus fuisse diuersum ab rotatis illa lancinandi corporis ratione, ad sontes lenta morte perimendos adinuenta, cuius etiam fit mentio apud scriptores. Nam proprie rota pro equuleo fuit, quo sontes extensi in quaestione haberentur. *Aristophanes* Plut. IV, 3, 26.

Ἐπὶ τοῦ τροχοῦ γὰρ δεῖ σ' ἐκεῖ στρεβλούμενον
Εἰπεῖν ἃ πεπανούργηκας.

BODEN.

3) Μάστιγες] Nulla calamitas sola. Nam qui rota distendebatur,

siue manus rota distrahere, siue loris caedere, siue flammis torrere, seu etiam ferro iugulare in animo sit. Nouum procul dubio certamen vobis editur, aduersus enim supplicia omnia vel sola foemina pugnabit, victrixque discedet. At etiam Clitophontem adulterum vocas, adulter ipse cum sis.

batur, simul caesus est flagro, quod contortis taeniis lanosi velleris prolixe fimbriatum ossibusque pecuinis tessellatum misere districti fontis tergum commulcaret. Docet *Aristophanis* Scholiastes ad Pacem pag. 653. seruos nequam alligatos rotae, tractos et verberatos cum ingenti laceratione. Potest tamen et flagellatio sine rota intelligi. IDEM.

4) Πῦρ] Vt omne trinum perfectum habetur, summus etiam tormenti gradus tertius, quando ignis subiicitur rotae, corpus versanti, vt torreatur lente. *Tertullianus* meminit in Apologetico aduersus gentes c. 50. *Licet nunc sarmenticios et semaxios appelletis, quia ad stipitem dimidii axis reuincti sarmentorum ambitu exurimur: hic est habitus victoriae nostrae, haec palmata vestis, tali curru triumphamus.* Cf. *Iosephus* de Maccab. c. 9. Iterum haec tria iunguntur infra L. VII. p. 449. edit. S. vbi e Clitophonte per tormenta veritas eruenda videtur. Ibi in sublime raptus pendet, aliis *lora*, aliis *ignem* atque *rotam* adferentibus. Quod illustrat etiam *Apuleius* Metamorph. III. *Prohinc tormentis veritas eruenda — Nec mora, cum ritu Graeciensi ignis et rota, tum omne flagrorum genus inferuntur.* IDEM.

5) Σφαζέτω] Tandem gladio ipsam ceruicem submittit, dicens: σφαζέτω. Commeliniana ludere videtur, editis alio modo verbis: φερέτω καὶ σίδηρον, ἰδοὺ δέρας, παιζέτω, *lude*. Cuius verbi locus hic est nullus. Forsan scripsit Auctor in editione prima παιέτω, *feri, percute*, scilicet ceruicem, in altera emendauit σφαζέτω. Ita mihi quidem persuadeo. IDEM.

6) Πάντα νικᾷ] Pentheus in Bacchis *Euripid.* v. 951.

— — Οὐ σθένει νικητέον
Γυναῖκας. IDEM.

7) Βιδο-

τεμιν εἰπέ μοι τὴν σὴν φοβῇ; ἀλλὰ βιάζῃ 7) παρθένον ἐν πόλει παρθένου; δέσποινα, ποῦ σου τὰ τόξα; Παρθένος; εἶπεν ὁ Θερσάνδρος. ὢ τόλμης καὶ γέλωτος. παρθένος τοσούτοις συννυκτερεύσασα πειραταῖς. εὐνοῦχοί σοι γεγόνασιν οἱ λῃσαί; 8) φιλοσόφων ἦν τὸ πειρατήριον; 9). οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς εἶχεν ὀφθαλμούς.

ΚΕΦΑΛ. κβʹ.

Καὶ ἡ Λευκίππη εἶπεν; Εἰ παρθένος, καὶ μετὰ Σωσθένην, ἐπεὶ πύθου 1) Σωσθένους. οὗτος γὰρ ὄντως γέγονέ

7) Βιάζῃ] Quod vocabulum etiam nude positum significat vim inferre pudicitiae. Ita Leucippe modo dicebat: πλὴν ἐ βιάσῃ. BERGER.

8) Λῃσαί;] Latronibus parum abstinentiae confidi patet etiam ex *Charitone* L. II. c. 6. Ἐγὼ τυραννήσω σώματος ἐλευθέρου, καὶ Διονύσιος, ὁ ἐπὶ σωφροσύνῃ περιβόητος, ἄκουσαν ὑβριῶ, ἣν οὐκ ἂν ὕβρισεν οὐδὲ Θήρων ὁ λῃστής. BODEN.

9) Φιλοσόφων ἦν τὸ πειρατήριον;] Bene cum genere humano ageretur, si, quibus philosophia in ore est, non in eorum numero sodalium inuenirentur,

Qui Curios simulant, et Bacchanalia viuunt.

Bias, VIRGINVM CVSTOS. Credo. Sed in suum vsum. Apud *Lucianum*, dial. meretric. p. 540. Aristaeneti philosophi parietibus inscripsit Chelidonium: ΑΡΙΣΤΑΙΝΕΤΟΣ ΔΙΑΦΘΕΙΡΕΙ ΚΛΕΙΝΙΑΝ. Conf. pag. 636. ed. *Graeu.* Socrates cum Alcibiade infamatus. Crates cum Hipparchia publice congressus. *Sext. Emp.* Pyrrh. hyp. I. 153. III. 200. Aristippus Laide familiariter vsus. Et Apuleius amorem corporeum palam extulit laudibus, atque lasciuiuscula sua, veterum philosophorum exemplis, Solonis, Diogenis Cynici, Zenonis Stoici, et ipsius Platonis, defendit. *Lucianus*, dial. mort. p. 282. plorantem inducit philosophum. ὅτι μηκέτι δειπνήσει πολυτελῶς δῶπνα

Sed heus tu, annon Dianam tuam vereris, virginem in virginis ciuitate vitiare conatus? Quid tuae nunc, o dea, ſagittae ceſſant? Te virginem? inquit Therſander. o ridiculam audaciam! virginem te, quae cum piratis etiam de nocte fueris? quid? eunuchine, obſecro, latrones tibi facti ſunt? an praedonum receptaculum in Philoſophorum ſcholam euaſit? aut ex iis nemo, qui oculos haberet, repertus eſt? ¹)

CAPVT XXII.

Tum Leucippe: An poſt vim, inquit, mihi a Soſthene intentatam virginem hactenus me ſeruauerim, ex eo ipſo

Nn 3 ſciſci-

πια, μὴ δὲ νύκτας ἐξιὼν ἅπαντας λανθάνων, τῷ ἱματίῳ τὴν κεφαλὴν κατειλήσας, περίεισιν ἐν κύκλῳ τὰ χαμαιτυπεῖα καὶ ἕωθεν ἐξαπατῶν τοὺς νέους ἐπὶ τῇ σοφίᾳ ἀργύριον λήψεται. Credo *Luciano*. Nam ridendo verum dicit. De philoſophis valet, quod de Auidio Caſſio *Vulcatius Gallic.* cap. III. ſcripſit: VENERIS CVPIDVS ET CASTITATIS AMATOR. *Tatius*, VIII. p. 495. σωφροσύνην ὑποκρίνεσθαι. Elegantiſſime *Cicero*, parad. III. *A philoſophis iſta ſumis. metuebam, ne a lenonibus.* De impura libidine philoſophorum quaedam lege apud *Lud. Creſollium*, theat. rh. V. 8. p. 228. T. X. theſ. *Gron.* et *Gottſr. Olearium*, de philoſ. exoſis, paragr. 21—24.

Apud *Tatium* hoc loco λείπει ἡ χολή, aut ſimile vocabulum, φιλοσόφων ἦν χολὴ τὸ πειρατήριον; *Petronius*, c. 83. de Eumolpo: *vt eum mater praecipue tamquam vnum ex philoſophis intueretur.* Senſu ambiguo. Sic etiam cap. 85. *iam ego coeperam, ephebum in gymnaſium deducere.* Nimirum ſocii dabantur, ne quis ex philoſophis, qui de virtute loquuti (*Iuuenalis* verba ſunt) clunem agitant, caſtitatem puero eriperet. Vide *Burmannum*, ad loc. *Petron.* pag. 416.

CARPZOVIVS.

¹) Ἐκπεὶ κύθει] Mendoſe hunc locum ediderunt operae noſtrae.

SALMASIVS.

Dederant enim ἐκπεὶ θῇ.

Sed

γονὲ μου λῃστής. ἐκεῖνοι γὰρ ἦσαν ὑμῶν μετριώτεροι, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἦν οὕτως ὑβριστής. εἰ δὲ ὑμεῖς τοιαῦτα 2) ποιεῖτε, ἀληθινὸν τοῦτο πειρατήριον, εἶτα οὐκ αἰσχύνεσθε ποιοῦντες, ἃ μὴ τετολμήκασιν οἱ * λῃσταί. Λανθάνεις δὲ ἐγκώμιόν μοι διδοὺς πλεῖον διὰ ταύτης σου ἀναισχυντίας· 3) καί τις ἐρεῖ, κἂν νῦν μαινόμενος φονεύσῃς, Λευκίππη, 4) παρθένος μετὰ Βουκόλους, παρθένος καὶ μετὰ Χαιρέαν, παρθένος καὶ μετὰ Σωσθένην. 5) ἀλλὰ μέτρια ταῦτα· τὸ δὲ μεῖζον ἐγκώμιον, καὶ μετὰ Θέρσανδρον παρθένος, καὶ τῶν λῃστῶν ἀσελγέστερον. 6) ἂν ὑβρίσαι μὴ δυνηθῇ, 7) καὶ φονεύει. Ὁπλίζου τοίνυν ἤδη, λάμβανε κατ᾽ ἐμοῦ τὰς μάστιγας, τὸν τροχὸν, τὸ πῦρ, τὸν σίδηρον· συστρατευέσθω δέ σοι καὶ ὁ σύμβουλος Σωσθένης. ἐγὼ δὲ καὶ γυμνὴ, καὶ μόνη, καὶ γυνὴ, καὶ ἓν ὅπλον ἔχω τὴν ἐλευθερίαν, ἣ μήτε πληγαῖς κατακόπτεται, μήτε σιδήρῳ κατατέμνεται, μήτε πυρὶ κατακαίεται. οὐκ ἀφήσω ποτὲ ταύτην ἐγώ, κἂν καταφλέγῃς· 8) οὐχ οὕτως θερμὸν εὑρήσεις τὸ πῦρ.

ΛΟΓΟΣ

Sed omnes libri cum editione Palatina ἐπεὶ πύθῃ. BODEN.

2) Τοιαῦτα] Alii ταῦτα. IDEM.

3) Διὰ ταύτης σου ἀναισχυντίας] In aliis additur articulus: δ. τ. σ. τῆς ἀναισχυντίας. IDEM.

4) Κἂν νῦν λυμαινόμενος φονεύσῃς, Λευκίππη] Lege, κἂν νῦν μαινόμενος φονεύσῃς Λευκίππη. Nec aliter interpres legit. Quod oblitus sum, in textu corrigere. SALMASIUS.

Expunxi quidem auctoribus libris λυμαινόμενος, ac reposui μαινόμενος. Sed Λευκίππη in exemplaribus legitur. Itaque hoc in textu retinui. BODEN.

5) Παρ-

ſciſcitare: qui reuera in me praedonem egit. Piratae certe vobis modeſtiores fuerunt: nullus enim eorum tale in me quicquam auſus fuit. Cum vero flagitia huiusmodi vos audeatis, cur non veſtram hanc latronum ſedem merito appellem, qui ea perpetrare veriti non eſtis, a quibus illi abſtinuerunt? Sed neſcis, quantum mihi laudis tua iſta impudentia ſit allatura. Vt enim vel nunc me furenter interficias, non tamen deerunt vmquam, qui dicant, Leucippe, inter paſtores verſata, et poſt Chaereae raptum, et poſt Soſthenis vim, virgo inuenta eſt. Sed mediocria haec: illud multo maximum, atque omnibus anteferendum erit praeconium: Leucippe poſt piratarum omnium improbiſſimi Therſandri vim pudicitiam conſeruauit: priusque iugulari ſe paſſa eſt, quam violari. Age itaque flagra, rotam, ignem, ferrum, quamprimum expedi, ſociumque tibi conſiliarium tuum Soſthenem adiunge. Ego et nuda et foemina ſcuti loco non niſi libertatem habeo, quae nec loris caedi, nec ferro ſecari, nec igne comburi poteſt. eam ego dimittam numquam. ac ſi me in ignem ipſum coniicias, non erit tanta in eo vis, adimere illam vt mihi valeat.

5) Παρθένος καὶ μετὰ Χαιρέαν, παρθένος καὶ μετὰ Σωσθένην] Duplex illud καὶ in quibusdam omittitur. IDEM.

6) Καὶ τῶν λῃστῶν ἀσελγέστερον] Melius in aliis σὺ καὶ λῃστῶν ἀσελγέστερον. IDEM.

7) Μὴ δυνηθῇ] Quidam μὴ δυνηθῇ. IDEM.

8) Κἂν καταφλέγῃς] Distingue, οὐκ ἀφήσω ποτὲ ταύτην ἐγώ, κἂν καταφλέγῃς, οὐχ οὕτως θερμὸν εὑρήσεις τὸ πυρός. Prouerbium eſt, ἔστι καὶ πυρὸς ἄλλο θερμότερον. SALMASIVS.

1) Παr-

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΚΕΦΑΛ. α΄.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θέρσανδρος, παντοδαπὸς [1]) ἦν, ἤχθετο, ὠργίζετο, ἐβουλεύετο. ὠργίζετο μὲν, ὡς ὑβρισμένος· ἤχθετο δ' ὡς ἀποτυχών. ἐβουλεύετο δὲ, ὡς ἐρῶν. τὴν οὖν ψυχὴν διασπώμενος, οὐδὲν εἰπὼν πρὸς τὴν Λευκίππην, ἐξεπήδησεν· ὀργῇ μὲν δῆθεν ἐκδραμών· δοὺς δὲ τῇ ψυχῇ χολὴν εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τρικυμίας.[2]) Βουλευόμενος οὖν[3]) ἅμα τῷ Σωσθένει, πρόσεισιν τῷ τῶν δεσμῶν ἄρχοντι, δεόμενος διαφθαρῆναί με φαρμάκῳ. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν· ἐδεδίει[4]) γὰρ τὴν πόλιν· καὶ γὰρ ἄλλον ἄρχοντα πρὸ αὐτοῦ ληφθέντα τοιαύτην ἐργασάμενον φαρμακείαν ἀποθανεῖν· δευτέραν αὐτῷ προσφέρει δέησιν,[5]) ἐμβαλεῖν τινα εἰς τὸ οἴκημα, ἔνθα ἔτυχον δε-

δεμένος

[1]) Παντοδαπὸς ἦν] Non eſt, quod vertit interpres, *fluctuare* ac *distrahi*, ſed *omnigenum vultu ac mente eſſe*. Non conſtare mente, nec vultu, ſed varios, cum mentis alternante agitatione vultus ſubinde ſumere. Idem eſt, quod ſupra dixit, πάντα ἐγινόμην.

SALMASIUS.

Παντοδαπὸς eſt homo ſibi non conſtans, quales eſſe ſolent, qui amant, cui vocabulo opponerem ἀκλινῆ ψυχὴν, qui ſemper idem eſt in omni Fortunae luſu. Ita *Lucian.* in Encom. Demoſth. Δημοσθένην δ' αὐτὸν ἐπηργάμενον τῷ δὲ φρονήματος καὶ τῷ συνέσεως, ἀκλινῆ τὴν ψυχὴν, ἐν ὀρθῷ ἐν ἁπάσαις φυλάττοντα τρικυμίαις τῆς τύχης.

BERGER.

Eadem

LIBER SEPTIMVS

CAPVT I.

Quae quum audiuiſſet Therſander, animo fluctuare, ac diſtrahi coepit. Nam et moerebat, ſua ſe ſpe fruſtratum cernens, et iraſcebatur, negligi ſe ratus: et tamquam amore ſaucius, quid ageret, cogitabat. Has inter animi fluctuationes nihil amplius cum Leucippe collocutus ruit foras, ira quidem quaſi ad currendum incitatus; dein vero ad eiusmodi ambiguitates diiudicandas mentem colligens, tandem inito cum Soſthene conſilio, eum, penes quem vinctorum poteſtas erat, adiuit, meque veneno de medio vt tolleret, rogauit. Quod cum impetrare non potuiſſet: timebat enim ille populi ſecuritatem: qui alium ante ſe veneficia huiusmodi exercentem morte mulctauerat: ab eo rurſum petiit,

 vt

Eadem notio vocis huius adfuit ſupra Lib. II. C. XXIX. vbi de Leucippe: παντοδαπή τις ἦν, ἤχθετο, ᾐσχύνετο, ὠργίζετο. BODEN.

2) Τρικυμίας] Iocoſe poſuit hoc vocabulum Auctor, tragice deſcribens Therſandri inſaniam. Vſurpatur enim alias hoc verbum, ſi de ſummo periculo ſermo eſt. BERGER.

3) Βουλόμενος ἂν] Deeſt ἂν in multis codicibus. Iuxta quam lectionem ſic eſſet ſcribendum: Δυοῖν δὲ τῇ ψυχῇ σχολὴν εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τρικυμίας, βουλευόμενος ἅμα τῷ Σωσθένει, πρόσεισι τῷ τῶν δεσμῶν ἄρχοντι. SALMASIVS.

4) Ἐδίδου] Edit. Commel. ἐδίδουν. BODEN.

5) Προσφέρει δίκην] Φέρει δίκην. SALMASIVS.

Optime

δεμένος, ὡς δὴ καὶ αὐτὸν ἕνα τῶν δεσμωτῶν, προσποιησάμενος βούλεσθαι τὰ μὲν δι' ἐκείνου μαθεῖν. Ἐπείσθη, καὶ ἐδέξατο τὸν *ἄνθρωπον. ἔμελλε δ' ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ Θερσάνδρου 6) δεδιδαγμένος, τεχνικῶς πάνυ περὶ τῆς Λευκίππης λόγον ἐμβαλεῖν, ὡς εἴη πεφονευμένη, τῆς Μελίττης συσκευασαμένης τὸν φόνον. τὸ δὲ τέχνασμα ἦν τῷ Θερσάνδρῳ τὸ εὑρεθὲν, ὡς ἂν ἀπογνοὺς ἐγὼ μηκέτι ζῶσαν ἔτι τὴν ἐρωμένην, κἂν τὴν δίκην φύγοιμι, μὴ πρὸς ζήτησιν αὐτῆς ἔτι 7) τραποίμην. προσέκειτο δὲ ἡ Μελίττη τῷ φόνῳ, ἵνα μὴ, τετελευτηκέναι τὴν Λευκίππην δοκῶν, τὴν Μελίττην γήμας ὡς ἂν ἐρῶσαν, αὐτοῦ μένοιμι, κἀκ τούτου παρέχοιμί τινα φόβον αὐτῷ τοῦ μὴ μετὰ ἀδείας 8) Λευκίππην ἔχειν, ἀλλὰ μισήσας ὡς τὸ εἰκὸς 9) τὴν Μελίττην, ὡς ἂν ἀποκτείνασάν μου τὴν ἐρωμένην, ἀπαλλαγείην ἐκ τῆς πόλεως τὸ παράπαν.

ΚΕΦΑΛ. β'.

Ὡς οὖν ὁ ἄνθρωπος ἐγένετό μου πλησίον, καὶ τοῦ δράματος ἤρχετο· ἀνοιμώξας 1) γὰρ πάνυ κακούργως· Τίνα βίον, ἔφη, βιώσομεν ἔτι; καὶ τίνα φυλαξόμεθα πρὸς ἀκίνδυνον ζωήν; οὐ γὰρ αὐτάρκης ἡμῖν ὁ δίκαιος τρόπος. ἐμπίπτουσαι δὲ αἱ τύχαι βαπτίζουσιν ἡμᾶς

ἔδει

Optime respondet haec locutio Latinorum τῷ admouere, adhibere preces.
BERGER.

6) Παρὰ τοῦ Θερσάνδρου] ὑπὸ τοῦ Θερσάνδρου. SALMASIVS.

Sequutus editionem primam edidi ὑπὸ pro isto παρὰ, quod fuit in editione Salmasiana.
BODEN.

7) Ἔτι] deest in Cod. Bauar. et edit. prima. IDEM.

8) Ἀδεί-

vt adductum a se hominem eo in loco, vbi ipse vinctus eram, tamquam maleficum aliquem, immitteret: de quo res meas cognoscere se velle simularet. Cui postulationi assensus ille hominem admisit. Porro is a Thersandro quam diligentissime instructus fuerat, vt aliquo modo de Leucippe mentionem faceret, eamque Melites iussu e viuis sublatam mentiretur. Quod idcirco a Thersandro excogitatum fuerat, vt, quamuis crimen diluissem, non tamen ad quaerendam eam, quam obiisse intellexissem, frustra me compararem. Ea vero potissimum de causa caedis auctor Melite proponebatur, ne, Leucippe interfecta, Meliten ipsam, tamquam quae a me diligeretur, in vxorem ducerem, ibique permanerem, Thersandro timorem incutiens non potiundae tuto Leucippes, sed contra potius eam, quae rebus mihi omnibus chariorem puellam interimi curasset, perosus, vrbe omnino excederem.

CAPVT II.

Ille igitur, simul ac propius me venit, fabulam agere coepit. Data enim opera, valdeque apposite ingemiscens: Quamnam, inquit, vitam posthac viuemus? quae nobis retinendae securitatis via deinceps erit, si iuste viuere ad id satis non est? Imminentia nos euenta opprimunt. Diuinasse me

8) Ἀδείας] E libris emendauit Salmasius. Fuit enim in editione Heidelberg. αἰδείας. IDEM.

9) Ὡς τὸ εἰκὸς] Vulgata lectio, quae et in Anglicano, αὐτὰ τὸ εἰκός. SALMASIVS.

1) Ἀνοιμώξας] Cod. Bauar. cum Anglicano ἀνοίξας. Ita et editio Heidelberg. Ibidem mox habes πίπτουσι pro ἐμπίπτουσι, et τίς ἦν, pro τί ἦν. BODEN.

2) Τὰ

ἔδει γάρ με μαντεύσασθαι, τίς ἦν ὁ συμβαδίζων μοι, καὶ τί πεπραχὼς εἴη. Καθ' ἑαυτὸν δὲ ταῦτα ἔλεγε *καὶ τὰ τοιαῦτα,[2] ζητῶν ἀρχὴν τῆς ἐπ' ἐμὲ τοῦ λόγου τέχνης, ὡς ἂν πυθοίμην τί εἴη παθών. ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐφρόντιζον, ὧν κατὰ νοῦν εἶχον·[3] ὁ δ' ᾤμωζεν[4] ὀλίγον. Ἄλλος δέ τις τῶν συνδεδεμένων· περίεργον[5] γὰρ ἄνθρωπος ἀτυχῶν εἰς ἀλλοτρίων ἀκρόασιν κακῶν· ἐπεὶ φάρμακον αὐτῷ τοῦτο τῆς ὧν ἔπαθε λύπης ἡ πρὸς ἄλλον εἰς τὸ παθεῖν[6] κοινωνία· Τί δέ σοι συμβέβηκεν, εἶπεν, ἀπὸ τῆς τύχης; εἰκὸς γάρ, σε μηδὲν ἀδικήσαντα πονηρῷ περιπεσεῖν δαίμονι. τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τῶν ἐμαυτοῦ. Καὶ ἅμα τὰ οἰκεῖα κατέλεγεν, ἐφ' οἷς ἦν δεδεμένος. ἐγὼ δὲ οὐδενὶ τὸν νοῦν[7] προσεῖχον.

ΚΕΦΑΛ. γ'.

Ὡς δὲ ἐπαύσατο, τὴν ἀντίδοσιν ᾔτει τοῦ λόγου τῶν ἀτυχημάτων· Λέγοις ἄν, εἰπών, καὶ σὺ τὰ σαυτοῦ. Ὁ δέ· Βαδίζων ἔτυχον,[1] εἶπεν, τὴν ἐξ ἄστεος χθές· ἐποιούμην δὲ τὴν ἐπὶ Σμύρνης ὁδόν. προελθόντι δέ μοι σταδίους τέτταρας,[2] νεανίσκος ἐκ τῶν ἀγρῶν, προσελθὼν καὶ προσ-

*) Τὰ τοιαῦτα] Articulus omittitur in editione prima et quibusdam libris.

IDEM.

3) Ὧν κατὰ νοῦν εἶχον] Sic plerique veterum librorum. Editio vulgaris cum Anglicano (Bavaricoque B.) ἐφρόντιζον, ὧν εἶχον. Nescias, quomodo legerit interpres, qui vertit, *sed mea me magis vrgebant.* Ita sua potius dicit, quam aliena latine reddit.

SALMASIVS.

4) Ὤιμωζεν] Edit. pr. ᾤμωζε.

BODEN.

5) Περίεργον] Eodem fere modo Theagenes et Chariclea apud

me oportuit, quis esset, quidue commisisset ille, quicum iter mihi facere contigit. Haec ille, huiusmodique alia multa secum solus loquebatur, sermonis initium de industria mecum facere tentans, quo eum, quid sibi ea vellent, interrogarem. Sed mea me magis vrgebant. Itaque cum paululum ita querelas effudisset, vnus eorum, qui vincti erant (infelices enim alienas etiam calamitates cognoscere satagunt, nimirum quia tristitiae communicatio moerentis animi quaedam quasi alleuatio est): Quid tibi, inquit, mali peperit fortuna? insontem enim te quoque in aduersum fatum incidisse credibile est. cuius rei ex iis, quae mihi euenerant, facio coniecturam. Ac tum quidem, quam ob causam in custodiam datus fuerit, commemorauit, tametsi ego animum non aduertebam.

CAPVT III.

Finem autem dicendi cum fecisset: Agedum tu quoque, inquit, vices mihi recensendis infortuniis tuis redde. Tum alter ille: Ex vrbe, inquit, heri dum Smyrnam versus iter IV. stadiorum coepissem, nescio, quis mihi obuiam factus, quo tenderem, rogauit: cui cum Smyrnam proficisci

pud *Heliodorum* L. I. Cnemonem, in pari calamitate versantem, adigunt, suas vt narret fortunas, μεγίστην ἡγούμενοι παραψυχὴν, τὴν τῶν ὁμοίων ἀκοήν.

IDEM.

6) Εἰς τὸ παθεῖν] A quibusdam εἰς omittitur.

IDEM.

7) Οὐδενὶ τὸν νῦν] In aliis οὐδενὶ τούτων.

IDEM.

1) Ετυχον] Cod. Bau. ἔτυχεν, quod non probo.

IDEM.

2) Σταδίους τέτταρας] Quod callide dictum puto, propterea quod praedium, vbi latebat Leucippe, quatuor stadia distabat ab vrbe.

BERGER.

3) Εφη,

προσειπὼν, καὶ πρὸς μικρὸν συμβαδίσας, Ποῖ, ἔφη, ἔχεις τὴν ὁδόν; Ἐπὶ Σμύρνης, εἶπον. Κἀγὼ, ἔφη, τὴν αὐτὴν, ἀγαθῇ τύχῃ.[3]) Τοὐντεῦθεν ἐπορευόμεθα κοινῇ, καὶ διελεγόμεθα, οἷα εἰκὸς ἐν ὁδῷ. Ὡς δὲ εἴς τι πανδοχεῖον ἤλθομεν, ἠρίστωμεν ἅμα. κατὰ * ταὐτὸ δὲ παρακαθίζουσιν ἡμῖν τινὲς τέτταρες,[4]) καὶ προσεποιοῦντο μὲν ἀριστᾷν κἀκεῖνοι. ἐνεώρων δὲ ἡμᾶς πυκνὰ, καὶ ἀλλήλοις ἐπένευον.[5]) ἐγὼ μὲν οὖν ὑπώπτευον τοὺς ἀνθρώπους[6]) διανοεῖσθαι εἰς ἡμᾶς, οὐ μὴν ἠδυνάμην συνιέναι τί αὐτοῖς ἐθέλει τὰ νεύματα· ὁ δὲ ὠχρὸς ἐγίνετο κατὰ μικρὸν, καὶ ὀκνηρότερον ἤσθιεν, ἤδη δὲ καὶ τρόμος εἶχεν αὐτόν. Ὡς δὲ ταῦτα εἶδον, ἀναπηδήσαντες συλλαμβάνουσιν ἡμᾶς· καὶ ἱμᾶσιν εὐθὺς δεσμεύουσιν· παίει δὲ κατὰ κόρρης τις ἐκεῖνον· καὶ παταχθεὶς, ὥσπερ βασάνους παθὼν μυρίας, καταλέγει μηδενὸς ἐρωτῶντος[7]) αὐτόν· Ἐγὼ τὴν κόρην ἀπέκτεινα, καὶ ἔλαβον χρυσοῦς ἑκατὸν παρὰ Μελίττης τῆς Θερσάνδρου γυναικός. αὕτη γάρ με ἐπὶ τὸν φόνον ἐμισθώσατο. ἀλλ' ἰδοὺ τοὺς χρυσοῦς ὑμῖν τοὺς ἑκατὸν φέρω.[8]) ὥστε τί με ἀπόλλυτε, καὶ ἑαυτοῖς φθονεῖτε κέρδους; Ἐγὼ δὲ ὡς ἤκουσα Θερσάνδρου καὶ Μελίττης τοὔνομα, τὸν ἄλλον οὐ προσέχων χρόνον,[9]) τῷ δὲ λόγῳ τὴν ψυχὴν ὥσπερ ὑπὸ μύωπος παταχθεὶς, ἐγείρω. καὶ πρὸς

αὐτὸν

3) Ἔφη, τὴν αὐτὴν, ἀγαθῇ τύχῃ] Ἔφη in aliis expungitur. At formula ἀγαθῇ τύχῃ solemnis est, respondens Latino: *Quae res bene vertat.* Repetitur ab auctore L. VIII. cap. penult. Τὴν κόρην ἀγαθῇ τύχῃ δέξομαι.

BODEN.

4) Τινὲς τέτταρες] Melius esset τέτταρές τινες. Sed vox τινὲς abest quibusdam exemplaribus. Nec eam agnoscit interpres.

SALMASIVS.

5) Ἐπένευον] Commel. ἐπένευσαν.

BODEN.

6) Ἐγὼ μὲν οὖν ὑπώπτευον μὲν τοὺς

cisci me respondissem: Atqui Smyrnam ego quoque, inquit ille, quod bene vertat, cogito. Vna itaque profecti sumus, viae laborem, vti viatorum mos est, sermone leuantes: cumque de via in cauponam cibi gratia diuertissemus, ecce tibi viri quatuor eodem ingressi sunt, nobisque assidentes ac prandere simulantes, crebro ad nos respiciebant, alius identidem alii annuens. quam ob rem eos de nobis cogitare suspicatus sum, tametsi quid sibi nutus illi vellent, percipere nequibam. Qui mecum venerat, haud ita multo post pallescere, deinde haesitantius esse coepit: postremo etiam tremore correptus est. Quod videntes illi, confestim in nos impetum faciunt, comprehendunt, loris vinciunt. Quinetiam eorum vnus hominem in gena manu percussit: qui tamquam innumeris cruciatibus affectus, nemine adhuc interrogante: Ego, inquit, puellam interemi, acceptis a Thersandri vxore Melite nummis aureis centum: illa enim ad necem hanc patrandam me conduxit. Ecce autem nummos ipsos: quos vobis omnes ad vnum trado. Vos, quaeso, me perdere, ac vosmet lucro defraudare nolite. Tum ego Thersandri et Melites nomine audito, oratione illa quasi stimulo aliquo repente concitatus, animum erexi, ad eumque conuersus: Quaenam, inquam, est Melite

τοὺς ἀνθρώπους] Dele hoc alterum μὲν, libris suadentibus, ac lege: ἐγὼ μὲν ἂν ὑπώπτευον τοὺς ἀνθρώπους. SALMASIVS.

7) Ερωτῶντος] Sic vitium Salmasianae correxi. BODEN.

8) Φέρω] Editio Commel. φέρων. IDEM.

9) Τὸν ἄλλον οὐ προσέχων χρόνον] Sic reposui pro vulgato, quod tamen etiam in Anglicano extat, τὸν ἄλλον οὐ προσέσχον χρόνον. SALMASIVS.

Forsan προσέσχων legendum pro

αὐτὸν μεταστραφεὶς, λέγω· Τίς ἡ Μελίττη;[10]) Ο δὲ Μελίττη τίς ἐστιν,[11]) ἔφη, τῶν ἐνταῦθα πρώτη γυναικῶν. αὕτη νεανίσκου *τινὸς ἠράσθη, Τύριον οἶμαι[12]) φασὶν αὐτὸν, κἀκεῖνος ἔτυχεν ἐρωμένην ἔχων, ἣν εὗρεν ἐν τῇ τῆς Μελίττης οἰκίᾳ πεπραμένην. ἡ δὲ ὑπὸ ζηλοτυπίας πεφλεγμένη τὴν γυναῖκα ταύτην ἀπαντήσασαν[13]) συλλαμβάνει, καὶ παραδίδωσιν τῷ[14]) νῦν ἔφη κακῇ τύχῃ μοι συνωδευκότι, φονεῦσαι κελεύσασα. ὁ μὲν οὖν τὸ ἀνόσιον ἔργον τοῦτο δρᾷ· ἐγὼ δὲ ὁ ἄθλιος, οὔτε αὐτὸν ἰδὼν,[15]) οὔτε ἔργου τινὸς κοινωνήσας ἢ λόγου,[16]) συναπηγόμην αὐτῷ δεδεμένος, ὡς τοῦ ἔργου κοινωνός. τὸ δὲ χαλεπώτερον, μικρὸν τοῦ πανδοχείου[17]) προελθόντες, τοὺς ἑκατὸν χρυσοῦς λαβόντες παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν ἀφῆκαν φυγεῖν, ἐμὲ δὲ ἄγουσι πρὸς τὸν στρατηγόν.

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Ως δὲ ἤκουσά μου τὸν μῦθον τῶν κακῶν, οὔτε ἀνῴμωξα, οὔτε ἔκλαυσα. οὔτε γὰρ φωνὴν εἶχον, οὔτε δάκρυον, ἀλλὰ τρόμος μὲν εὐθὺς περιεχύθη μου τῷ σώματι, καὶ ἡ καρδία μου ἐλέλυτο, ὀλίγον δέ τι μου τῆς ψυχῆς ὑπολέλειπτο. μικρὸν δὲ νήψας[1]) ἐκ τῆς μέθης τοῦ λόγου· Τίνα τρόπον τὴν κόρην ἀπέκτεινεν, ἔφην, ὁ μισθωτὸς, καὶ τί πε-

ποίηκε

pro illo περιέχων, quod in libris plurimis reperitur.

BODEN.

10) Τίς ἡ Μελίττη;] Editio prima: λέγω, τῇ Μελίττῃ; In codice Bau. ἡ deest.

IDEM.

11) Μελίττη τίς ἐστιν] Τίς in omnibus haud reperitur exemplaribus.

IDEM.

12) Οἶμαι] Alii salua sententia: εἶναι.

IDEM.

13) Απαντήσασαν] Emenda ὑπαντήσασαν.

IDEM.

14) Τῷ

lite haec? Tum ille: Feminarum, inquit, vrbis huius est princeps, et adolescentis cuiusdam, Tyrium illum esse aiunt, amore capta: qui cum puellam, quam ipse quoque deperibat, casu quodam amisisset, ac tandem in ea ipsa Melites domo venditam reperisset, mulier obtrectatione deuicta, puellam eam circumuentam huic, quem malo meo fato mecum iter facientem dixi, necandam dedit. atque ille quidem detestandum facinus admisit. Ego vero, me miserum! neque videns, neque dicti alicuius factiue conscius, vna cum eo, quasi sceleris particeps, comprehensus sum. Sed leue hoc: illud grauius multo est. Nam non admodum longe a caupona digressi illi numis acceptis eum missum fecerunt: me autem ad praefectum duxerunt.

CAPVT IV.

Posteaquam turbulentam hanc fabulam audiui, neque vocem omnino vllam, neque lachrymas aliquas, emittere potui. quippe et ori vox, et oculis humor, defuit, sed membra mihi omnia cohorruerant, corque ipsum contabuerat, animae autem nihil fere relictum fuerat. Paulo autem post, cum mihi, diluta ebrietate verborum illius, animus

14) Τῷ] Minus recte in edit. pr. et cod. Bau. ᾧ.
IDEM.

15) Οὔτε αὐτὸν ἰδεῖν] οὔτε ἰδεῖν αὐτόν. SALMASIVS.

16) Ἢ λόγῳ] Alii: καὶ λόγῳ. BODEN.

17) Πανδοχεία] Cod. Bauar. πανδοκεία. IDEM.

1) Νήψας] Supra L. I. simili sensu idem verbum de Clinia positum erat νήψας ἐκ τοῦ κακοῦ.
IDEM.

πεποίηκε τὸ σῶμα; 2) Ὁ δὲ ὡς ἅπαξ ἐνέβαλε 3) μοι τὸν μύωπα, καὶ ἔργον * εἰργάσατο οὕτω κατ' ἐμοῦ, διὸ παρῆν, 4) ἐσιώπα, καὶ ἔλεγεν οὐδέν. πάλιν δέ μου πυθομένου· Δοκεῖς, ἔφη, κἀμὲ κεκοινωνηκέναι τῷ φόνῳ; ταῦτα ἤκουσα μόνα τοῦ πεφονευκότος, ὡς κτείνας εἴη τὴν κόρην. Πῶς δὲ, καὶ τίνα τρόπον, οὐκ εἶπεν. Ἦλθε δέ μοι τότε δάκρυα, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν λύπην ἀπεδίδουν. ὥσπερ γὰρ ἐν ταῖς τοῦ σώματος πληγαῖς, οὐκ εὐθὺς ἡ σμῶδιξ ἐπανίσταται, ἀλλὰ παραχρῆμα μὲν οὐκ ἔχει τὸ ἄνθος 5) ἡ πληγὴ, μετὰ μικρὸν δὲ ἀνέθορεν· 6) καὶ ὀδόντι συός τις παταχθεὶς 7) εὐθὺς μὲν ζητεῖ τὸ τραῦμα, καὶ οὐκ οἶδεν εὑρεῖν, τὸ δὲ ἔτι δέδυκεν, καὶ κέκρυπται κατειργασμένον χολῇ τῆς πληγῆς τὴν τομήν· μετὰ ταῦτα δὲ ἐξαίφνης 8) λευκή τις ἀνέτειλε γραμμὴ, πρόδρομος τοῦ τραύματος, χολὴν δὲ ὀλίγην λαβὼν, 9) ἔρχεται καὶ ἀθρόον ἐπιῤῥεῖ· οὕτω καὶ ψυχὴ παταχθεῖσα τῷ τῆς λύπης βέλει, τέτρωται μὲν ἤδη 10) καὶ ἔχει τὴν τομὴν, τοῦ λόγου τοξεύσαντος, ἀλλὰ τὸ τάχος τοῦ βλήματος οὐκ ἀνέῳξεν οὔπω τὸ τραῦμα, 11) τὰ δὲ δάκρυα

2) Τίνα τρόπον — — τὸ σῶμα] Cod. Bauar. c. edit. prima aliter: Τίνα τρόπον τὴν κόρην ἀπέκτεινας ὁ μισθωτὸς, καὶ τί πεποιήκατε τὸ σῶμα; IDEM.

3) Ἐνέβαλε] Melius ἐνέβαλε, vt habuit Editio. SALMASIVS.

4) Διὸ παρῆν] Rectius diuidi hanc vocem δι' ὃ παρῆν, atque ita legere: ὁ δὲ ὡς ἅπαξ ἐνέβαλέ μοι τὸν μύωπα, καὶ ἔργον εἰργάσατο κατ' ἐμοῦ δι' ὃ παρῆν, ἐσιώπα. *Et rem illam peregit, propter quam aderat*, id est, erat in carcere. IDEM.

5) Οὐκ ἔχει τὸ ἄνθος] Vocat ἄνθος ipsum liuorem. Sic atramentum sepiae Graecis ἄνθος dicitur etiam, non tantum muricis saniès tingendae purpurae. Omnis enim color Graecis ἄνθος est. Hesychius: ἄνθη τὰ χρώματα. IDEM.

6) Ar-

animus rediisset: Quonam modo, inquam, mercenarius iste puellam sustulit? quem in locum cadauer abiecit? Ille autem simul atque mihi hunc stimulum iniecit, idque, quam ob rem aderat, effecit, obmutuit adeo, vt ne verbum quidem ab eo amplius potuerit extorqueri, praeterquam quod, cum rursus interrogassem: Mene etiam, inquit, tu caedis illius participem fuisse putas? at de interfectore quidem illud vnum tantum audiui, puellam scilicet necatam: Vbi autem, quoue modo, mihi aperire noluit. Tum vero mihi lachrymae exciderunt, doloremque per oculos in apertum protulerunt. Vt enim in corpore flagris caeso non continuo, sed parua interiecta mora, liuor apparet: aut vt in eo, qui apri dente ictus fuerit, non statim vulnus inuenitur, vtpote quod altius penetrauerit; sed breui tempore post alba quaedam linea vulneris index oritur, ac illud manante tum demum largiter sanguine conspicuum facit: sic in animo tristis alicuius nuncii cuspide sauciato, neque vulnus hiat, neque lachrymae, quas vul-

 perati

6) Ἀνέθορεν] Sic melius e libris, quam ex editione prima ἀνέθωρεν. BODEN.

7) Πατταχθεὶς] Cod. Bauar. πεταχθείς. IDEM.

8) Ἐξαίφνης] Desideratur in edit. prima, quae paullo post habet ἀνέσειλε, pro quo e libris *Salmasius* dedit melius ἀνέτειλε. IDEM.

9) Σχολὴν δὲ ὀλίγην λαβὼν] Refertur ad πρόδρομος, non ad γραμμή. Ex apri morsu non statim vulnus apparet, sed linea quaedam alba primo se ostendit, quae πρόδρομος est vulneris. Hic πρόδρομος et quasi antecursor, σχολὴν λαβὼν etc. SALMASIVS.

10) Τέτρωται μὲν ἤδη] Totus hic locus alio ordine dispositus legitur in melioribus libris, hoc nempe modo: οὕτω καὶ ψυχὴ παταχθεῖσα τῷ βέλει λόγου τετρῶται.

δάκρυα ἐδίωξε τῶν ὀφθαλμῶν μακράν· δάκρυον γὰρ καὶ αἷμα, τραύματα ψυχῆς, ὅταν ὁ τῆς ψυχῆς ὀδοὺς κατὰ μικρὸν τὴν καρδίαν ἐκφεύγῃ, [12]) κατέῤῥηκται μὲν τῆς ψυχῆς τὸ τραῦμα, ἀνέῳκται δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡ τῶν δακρύων * θύρα, τὰ δὲ μετὰ μικρὸν τῆς ἀνοίξεως ἐξεπήδησεν. οὕτω κἀμοὶ, τὰ μὲν πρῶτα τῆς ἀκροάσεως τῇ ψυχῇ προσπεσόντα, καθάπερ τὰ τοξεύματα, κατεσίγασε, [13]) καὶ τῶν δακρύων ἀπέφραξε τὴν πηγήν· μετὰ ταῦτα δ' ἔῤῥει, χολασάσης τῆς ψυχῆς τῶν κακῶν.

ΚΕΦΑΛ. ι'.

Ἔλεγον οὖν· Τίς με δαίμων ἐξηπάτησεν ὀλίγῃ χαρᾷ; τίς μοι Λευκίππην ἔδειξεν, [2]) εἰς καινὴν ὑπόθεσιν συμφορῶν; ἀλλ' οὐδὲ ἐκόρεσά μου τοὺς ὀφθαλμοὺς, οἷς μόνοις ηὐτύχησα, οὐδὲ ἐνεπλήσθην κἂν βλέπων. ἀληθής μοι γέγονεν ὀνείρων ἡδονή. οἴμοι Λευκίππη ποσάκις μοι τέθνηκας; μὴ γὰρ θρηνῶν ἐπαυσάμην· ἀεί σε πενθῶ, τῶν θανά-

ξιόσαντος, τίτρωται μὲν ἤδη, καὶ ἔχει τὴν τομὴν, ἀλλὰ τὸ τάχος τοῦ βλήματος οὐκ ἀνέῳξεν. Hunc ordinem συντάξεως in suis etiam reperit interpres, vt liquet ex versione eius. IDEM.

[11]) Τραῦμα] Ita infra L. VIII. c. I. de accusatione Thersandri: οὐκ ἤνεγκα τῶν ῥημάτων τὰ τραύματα. BODEN.

[12]) Ἐκφεύγῃ] Legendum omnino τὴν καρδίαν ἐκφάγῃ. Nec aliter in Anglicano. Interpres etiam sic legit, qui videtur etiam legisse ὅταν ὁ τῆς λύπης ὀδοὺς, pro ψυχῆς. Sic enim vertit, *nisi postaquam moeroris dens cor aliquantum depastus fuerit.* Quae mihi verissima videtur lectio. Praecedit quidem, δάκρυον καὶ αἷμα, τραύματα ψυχῆς, *lacryma et sanguis vulnera sunt animae;* sed vulnera sunt, quae animae inferuntur, non quae ipsa

nerati animi sanguinem esse credi par est, prosiliunt, nisi postea quam moeroris dens cor aliquantisper depastus fuerit: tunc enim et animus discinditur, et lachrymae facta per oculos via vberrime fluunt. Id quod in me sane ipse expertus sum. Nam simulatque animus meus sermone illius Leucippes necem nunciantis, tamquam iaculo quodam, percussus est, vocem amisit, et lachrymis aditum obstruxit, vt non, nisi postquam ex interuallo respirare a dolore coepisset, effluxerint.

CAPVT V.

At tum ego: Quis, inquam, daemon tam breui me gaudio fefellit? quis mihi Leucippen commonstrauit, vt nouarum mihi calamitatum causa esset? Quid, quod ne oculos quidem meos, quibus vnis eram felix, exaturare vmquam videndo potui: aut si videndi otium fuit, ipse tamen exsatiatus numquam fui, meaque voluptas omnis insomnio similis effecta est? O me miserum, quoties obiisti, mea

ipsa infert. Ergo illa vulnera ex dolore accedunt animae et ab eo infliguntur.

SALMASIVS.

Videtur in hoc vulnere sanandum vulnus, et locus ita legendus: δάκρυον γὰρ αἷμα τραυμάτων ψυχῆς, καὶ ὅταν ὁ τῆς λύπης ὀδοὺς κατὰ μικρὸν τὴν καρδίαν ἐκφάγῃ. Ita ex interpretis lectione et tota orationis serie colligitur.

BODEN.

[13]) Κατεσίγησε] Melius κατεσίγασεν a κατασιγάζω, id est, *me obmutefecerunt*. Sic reperi et correctum in Anglicano, quasi ex alterius codicis scriptura meliore. Κατασιγάζειν est *silentium facere*, κατασιγᾶν, *silere*.

SALMASIVS

[1]) Ἔλεγον ἄν] Desunt in Cod. Bauar. et edit. pr.

BODEN.

[2]) Ἐδίωξε] Restitutum pro ἐδίωξεν,

θανάτων διωκόντων ἀλλήλους; ἀλλ' ἐκείνους μὲν πάντας 3) ἡ τύχη ἔπαιξεν κατ' ἐμοῦ· οὗτος δὲ, οὐκ ἔστι τῆς τύχης ἔτι παιδιά. πῶς ἄρα δέ μοι Λευκίππη, 4) τέθνηκας; ἐν μὲν γὰρ τοῖς ψευδέσι θανάτοις ἐκείνοις παρηγορίαν εἶχον ὀλίγην· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλον σου τὸ σῶμα· τὸ δὲ δεύτερον, κἂν τὴν κεφαλὴν δοκῶν, μὴ ἔχων, 5) εἰς τὴν ταφήν· νῦν δὲ τέθνηκας θάνατον διπλοῦν, ψυχῆς καὶ σώματος. δύο ἐξέφυγες λῃστήρια, τὸ δὲ τῆς * Μελίττης πεφόνευκέ σε πειρατήριον. ὁ δὲ ἀνόσιος καὶ ἀσεβὴς ἐγὼ, τὴν ἀνδροφόνον σου κατεφίλησα πολλάκις, καὶ συνεπλάκην μεμιασμένας συμπλοκὰς, καὶ τὴν Ἀφροδίτης χάριν αὐτῇ παρέχον 6) πρὸ σοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ς'.

Μεταξὺ δέ μου θρηνοῦντος, Κλεινίας εἰσέρχεται, καὶ καταλέγω τὸ πᾶν αὐτῷ, καὶ ὅτι μοι δέδοκται πάντως

ἔπαιξεν, quod in editione Heidelbergensi. Cum illo autem facit interpres. IDEM.

3) Ἀλλ' ἐκείνους μὲν πάντας] Heidelbergensis editor: ἀλλ' ἐκείνους μὲν πάντας. IDEM.

4) Πῶς ἄρα δέ μοι Λευκίππη;] Particula δὲ negligitur in libro Bauarico. Ab editione prima abest Λευκίππη. IDEM.

5) Τὴν κεφαλὴν δοκῶν, μὴ ἔχων] Legebatur in Editione, τὸ δὲ δεύτερον καὶ τὴν κεφαλὴν δοκῶν μοι ἔχων εἰς τὴν ταφήν. Mendosa omnino scriptura. Quae ex parte emendata est ex libris, restituendo μὴ ἔχων. Sed ne sic quidem locus sanatus est. Non enim sibi visus est in secunda falsa nece Leucippes caput eius habere, cum non haberet. Immo plane non habuit caput, sed solum truncum. At in prima eius caede, cum mactata est, aut visa est mactari a Bubulis, totum corpus in potestate

Leucippe? Numquamne mihi a fletu cessandum erit? Minime, opinor. Vt enim video, alia alii mors in dies succedit. Verum aliis antehac mortibus fortuna mecum lusit: haec autem ludus nequaquam est. Caeterum quo nunc pacto, Leucippe, mihi erepta fuisti? Antea quidem falsis ex illis mortibus aliquantum mihi solatii relictum fuit: primum enim cadauer tuum integrum, dein capite ablato sepulturae dandum recepi: nunc vero duplicem, animi scilicet atque corporis, mortem subisti. Nam quid duo latronum receptacula effugisse profuit, si Melites iste receptus te mihi erepturus erat? Quid, quod sceleratus et improbus ipse necis tuae auctorem pluries osculatus sum, detestabili amplexu foui, Veneris fructum prius illi, quam tibi, impertitus?

CAPVT VI.

Haec dum mecum solus quererer, Clinia se ad me contulit: quem tota de re certiorem feci, mihique omni-

state sua habuit. Sic igitur lege: ἐν μὲν γὰρ τοῖς ψευδέσι θανάτοις ἐκείνοις παραμυθίαν εἶχον ὀλίγην, τὸ μὲν πρῶτον ὅλον σου τὸ σῶμα, τὸ δὲ δεύτερον, κἂν τὴν κεφαλὴν δοκῶν μὴ ἔχειν, εἰς ταφήν. Quae sic vertenda: (Non enim recte interpres:) *Nam in illis quidem falsis mortibus tuis, solatium habebam exiguum, in prima quidem totum tuum corpus, sed et in secunda, quamuis caput habere non viderer, sepulturae mandandum.* Solatio mihi erat, inquit, in prima tui mactatione, totum corpus ad sepulturam mihi relictum, in secunda, vel sine capite, quamuis mihi viderer, truncum solum sine capite habere. Dixit, κἂν μὴ δοκῶν, quia et illa secunda occisio, vt prima, imaginaria fuit, ac falsa.

SALMASIVS.

[6]) Αὐτῇ παρέχον] Deest in quibusdam αὐτῇ. IDEM.

[7]) Καὶ

πάντως ἀποθανεῖν. ὁ δὲ παρεμυθεῖτο. Τίς γὰρ οἶδεν, εἰ ζῇ πάλιν; μὴ γὰρ οὐ πολλάκις τέθνηκεν; μὴ γὰρ οὐ πολλάκις ἀνεβίω; τί δὲ προπετῶς ἀποθνήσκεις; ὃ καὶ κατὰ σχολὴν ἔξεστιν, ὅταν μάθῃς σαφῶς τὸν θάνατον αὐτῆς. Ληρεῖς. τούτου γὰρ ἀσφαλέστερον ὅπως ἂν μάθοις; δοκῶ δὲ εὑρηκέναι τοῦ θανάτου καλλίστην ὁδὸν, δι' ἧς οὐδὲ ἡ θεοῖς ἐχθρὰ Μελίττη παντάπασιν ἀθῷος ἀπαλλάξεται. ἄκουσον δὲ τὸν τρόπον. παρεσκευασάμην, ὡς οἶσθα, πρὸς τὴν ἀπολογίαν τῆς μοιχείας, εἰ κληρωθείη τὸ δικαστήριον. καὶ [1]) νῦν δέ μοι δέδεκται πᾶν τοὐναντίον, καὶ τὴν μοιχείαν ὁμολογεῖν, καὶ ὡς ἀλλήλων ἐρῶντες ἐγώ τε καὶ ἡ Μελίττη κοινῇ τὴν Λευκίππην ἀνῃρήκαμεν.[2]) οὕτω γὰρ κἀκείνη δίκην δώσει, κἀγὼ τὸν * ἐπάρατον βίον καταλείποιμι. Εὐφήμησον, ὁ Κλεινίας ἔφη. καὶ τολμήσεις οὕτως ἐπὶ τοῖς αἰσχίστοις ἀποθανεῖν, νομιζόμενος φονεὺς, καὶ ταῦτα Λευκίππης; Οὐδὲν εἶπον αἰσχρὸν,[3]) ὃ λυπεῖ τὸν ἐχθρόν. καὶ ἡμεῖς ἐν τούτοις ἦμεν. Τὸν δὲ ἄνθρωπον ἐκεῖνον τὸν μηνυτὴν τοῦ ψευδοῦς φόνου, μετὰ μικρὸν ἀπολύει τῶν δεσμῶν,[4]) φάσκων, τὸν ἄρχοντα κελεῦσαι κομίζειν αὐτὸν, δώσοντα λόγον, ὧν αἰτίαν ἔσχεν. ἐμὲ δὲ παρηγόρει Κλεινίας καὶ ὁ Σάτυρος,

1) Καὶ] omittitur in cod. Bauar. BODEN.

2) Ἀνῃρήκαμεν] In Palatino et Anglicano ἀπεκτείναμεν. SALMASIVS.

3) Οὐδὲν αἰσχρὸν, εἶπον,] Οὐδὲν εἶπον αἰσχρόν. IDEM.

Ipsi veteres philosophi licitum esse praecipiebant, quouis modo vindictam sumere de eo, qui nos mulctarit. Ita *Phaedr.* L. I. f. 26.

Nulli nocendum; si quis vero laeserit,

Mul-

no mori decretum esse affirmaui. Tum ille: Bono, inquit, animo esto; quis scit, annon denuo reuiuiscat? Nonne aliquoties iam mortua est, semperque reuixit? quid temere te enecas? Id profecto tibi per otium licebit, cum vere illam obiisse compereris. Nugaris, inquam tum ego, nam qui tibi exploratius id esse possit? Morti vero quam optimam sane viam nactum esse me arbitror, atque eiusmodi quidem, vt nec diis inuisa Melite impune omnino abitura sit. Decreueram, vt scis, siquidem ita sors ferret, obiectum adulterii crimen in iudicio diluere: sed diuersam penitus rationem inire mihi nunc in animo est; culpam videlicet agnoscere, meque atque Meliten, tamquam mutuo amore flagrantes, ad Leucippen e medio tollendam mercede conductum hominem adhibuisse, confiteri: sic illa meritas poenas dederit, ego inuisam vitam reliquero. Dii meliora, inquit tum Clinia. an tu igitur tam turpem ob causam patratam scilicet, ac tuae praesertim Leucippes necem, mori audebis? Tum ego: Nihil, inquam, turpe est, quod inimico detrimentum afferat, et nos in hoc sumus. Caeterum haud ita multo post hominem illum falsae caedis nuncium e vinculis quidam exemit, Archontem iussisse, inquiens, ipsum adduci, vt eorum, quae ei obiiciebantur, rationem redderet. Interea me Clinia Satyrusque consolabantur, suadebant-

Mulctandum simili iure.

BERGER.

Pindarus in eamdem sententiam Isthm. IV.

— — Χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντ' ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν.

BODEN.

4) Ἀπολύει τῶν δεσμῶν] Secundum interpretem fuit in textu: ἀπολύει τις τῶν δεσμῶν. Legeris etiam: ἀπολύει ὁ ἐπὶ τῶν δεσμῶν, nimirum *carceris custos*.

IDEM.

5) Πα-

τυρος, εἰ πως δύναιντο πεῖσαι, μηδὲν ὧν διενοήθη εἰς τὴν δίκην εἰπεῖν· ἀλλ' ἐπέραινον οὐδέν. Ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καταγωγήν τινα μισθωσάμενοι, κατῳκήσαντο, ὡς ἂν μηκέτι παρὰ τῷ τῆς Μελίττης εἶεν συντρόφῳ.

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπηγόμην ἐπὶ τὸ δικαστήριον. παρασκευὴ[1]) δὲ πολλὴ ἦν τοῦ Θερσάνδρου κατ' ἐμοῦ. καὶ πλῆθος ῥητόρων οὐχ ἧττον δέκα, καὶ τῆς Μελίττης σπουδῇ, πρὸς τὴν ἀπολογίαν παρεσκεύαστο.[2]) ἐπεὶ δὲ ἐπαύσαντο λέγοντες, αἰτήσας κἀγὼ λόγον· Ἀλλ' οὗτοι μὲν, ἔφην, ληροῦσι πάντες, καὶ οἱ Θερσάνδρῳ καὶ οἱ Μελίττῃ συνειπόντες. ἐγὼ δὲ πᾶσαν ὑμῖν * ἐρῶ τὴν ἀλήθειαν. Ἦν ἐρωμένη μοι πάλαι Βυζαντία* μὲν γένος, Λευκίππη δὲ τοὔνομα. ταύτην τεθνάναι δοκῶν· ἥρπαστο γὰρ ὑπὸ λῃστῶν ἐν Αἰγύπτῳ· Μελίττῃ περιτυγχάνω, κἀκεῖθεν ἀλλήλοις συνόντες, ἥκομεν ἐνταῦθα κοινῇ, καὶ τὴν Λευκίππην εὑρίσκομεν Σωσθένει δουλεύουσαν, διοικητῇ τινι τῶν Θερσάνδρου [3]) χωρίων. ὅπως δὲ τὴν ἐλευθέραν ὁ Σωσθένης εἶχε δούλην, ἢ τίς ἡ κοινωνία τοῖς λῃσταῖς πρὸς αὐτὸν,[4]) ὑμῖν καταλείπω σκοπεῖν. Ἐπεὶ τοίνυν ἔμαθεν ἡ Μελίττη τὴν προτέραν [5]) εὑρόντα με γυναῖκα, φοβηθεῖσα

[1]) Παρασκευὴ] Saepius hoc vocabulum a Demosthene ponitur. Explicat *Reiskius* doctissimus in Indice Graecitatis Demostheneae pag. 572. tam per copias, ad iudicii periculum sustinendum comparatas, amicos, aduocatos, opes, gratiam, potentiam, quam per machinationes callidas et clandestinas,

que, vt ne quicquam in iudicio, ficuti decreueram, fatear; sed frustra. Porro illi eo ipso, quo haec acta sunt die, domunculam conduxerant, in eamque, ne apud Melites, quem dixi, collactaneum, deprehenderentur, migrauerant.

CAPVT VII.

Postridie ad forum ductus sum, ibique magno contra me apparatu adfuit Thersander, aduocatosque non sane pauciores, quam decem, adduxerat. neque vero pro sui defensione Melite minus solicita erat. Posteaquam igitur illi sermoni suo finem imposuerunt, petentique mihi dicendi potestas facta est. Hi quidem omnes, inquam ego, qui et pro Thersandro, et pro Melite causam dixerunt, non nisi meras nugas in medium protulerunt: a me vero vos rem omnem, vt se habet, fideliter et diligenter exponi audietis. Erat mihi olim amica, genere Byzantia, Leucippe nomine: quam decessisse ratus, in Aegypto enim rapta mihi a piratis fuit, in Meliten incidi: qua cum inita consuetudine huc vna profectus sum, Leucippenque Sostheni cuidam agrorum Thersandri procuratori seruientem comperi. Sed quo modo liberam mulierem Sosthenes in seruitutem receperit, quaeue illi cum piratis necessitudo intercedat, considerandum vobis relinquo. Melite posteaquam priorem amicam reperisse me cognouit, verita, ne ad illam rursus

nas, *Intriguen.* Legitur in aliis παρασκευὴ δ' ἦν πολλὴ τοῦ Θ. κ. ἑ. IDEM.

2) Παρεσκευάσατο] Edit. Heidelb. παρεσκεύαστο. IDEM.

3) Θερσάνδρῳ] Quidam Θερσάνδρου. IDEM.

4) Πρὸς αὐτὸν] Salmasius edidit πρὸς αὐτήν, sed retinui lectionem editionis primae, quae vero

θεῖσα μὴ πρὸς αὐτὴν ἀποκλίναιμι τὸν νοῦν, συμβουλεύεται τὴν ἄνθρωπον ἀνελεῖν. καί μοι συνεδόκει. τί γὰρ οὐ δεῖ τἀληθῆ λέγειν; ἐπεὶ τῶν αὐτῆς με 6) κύριον ἀποφαίνειν ὑπισχνεῖτο. Μισθοῦμαι ἕνα δή τινα πρὸς τὸν φόνον. ἑκατὸν δ' ὁ μισθὸς ἦν τοῦ φόνου χρυσαῖ. καὶ ὁ μὲν δὴ τὸ ἔργον δράσας, οἴχεται, κἀκ τότε γέγονεν ἀφανής. ἐμὲ δὲ ὁ ἔρως εὐθὺς ἠμύνατο. ὡς γὰρ ἔμαθον ἀνῃρημένην, μετενόουν, καὶ ἔκλαιον, καὶ ἤρων, καὶ νῦν ἐρῶ. διὰ τοῦτο ἐμαυτοῦ κατεῖπον, ἵνα με πέμψητε πρὸς * τὴν ἐρωμένην. οὐ γὰρ φέρω νῦν ζῆν, καὶ μιαιφόνος γενόμενος, καὶ φιλῶν, ἣν ἀπέκτεινα.

ΚΕΦΑΛ. η'.

Ταῦτα εἰπόντος ἐμοῦ, πάντας ἔκπληξις κατέσχεν, ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τοῦ πράγματος, μάλιστα δὲ τὴν Μελίττην. καὶ οἱ μὲν τοῦ Θερσάνδρου ῥήτορες μεθ' ἡδονῆς ἀνεβόησαν ἐπινίκιον· οἱ δὲ τῆς Μελίττης ἀνεπυνθάνοντο, 1) τί ταῦτ' εἴη τὰ λεχθέντα; ἡ δὲ, τὰ μὲν ἐθορυβεῖτο, τὰ δὲ ἠρνεῖτο, τὰ δὲ διηγεῖτο, σπουδῇ μάλα καὶ οὐ σαφῶς, τὴν μὲν Λευκίππην εἰδέναι λέγουσα, καὶ ὅσα εἶπον, ἀλλὰ τόν γε φόνον οὐκ· 2) ὥστε κἀκείνους, διὰ τὸ τὰ πλείω μοι συνειδέναι, ὑπόνοιαν ἔχειν κατὰ τῆς Μελίττης, καὶ ἀπορεῖν ὅτῳ χρήσαιντο λόγῳ πρὸς τὴν ἀπολογίαν.

ΚΕΦΑΛ.

vero paulo ante vitiose habet: ἡ κοινωνία τῆς λῃστῶν. IDEM.

5) Τὴν προτέραν] Edit. Commel. τὴν προτέραν. IDEM.

6) Αὐτῆς με] Edit. pr. αὐτῆς μὲν habet. IDEM.

7) Ar-

rurſus animum applicarem, eius perdendae conſilium init; quod mihi quoque comprobatum eſt; quid enim verum negare oportet? Cumque me haec rerum omnium ſuarum dominum conſtituere pollicita eſſet, hominem ad illam necandam conduxi, nummos aureos centum pollicens. atque ita quidem ſicarius re confecta ſolum vertit, nec ex eo tempore vſquam gentium amplius eſt conſpectus. Me vero amor ſtatim vltus eſt: nam puellae caede cognita, maleficii conſcientia ſtimulatus ex illo flere numquam deſii, ſed eius deſiderio aeſtuans, peremptam nunc quoque amo: neque aliam vllam ob cauſam memet ſponte accuſo, quam vt meam ad amicam me mittatis, quandoquidem in praeſentia et parricida, et eius, quam perdidi, amore flagrans, viuere amplius non ſuſtineo.

CAPVT VIII.

Haec cum a me dicerentur, inexpectato rei exitu omnes, inprimisque Melite, obſtupuerunt. Qui Therſandro aduocati erant, ſumma cum voluptate acclamauerunt: Melites autem patroni, cuiusmodi eſſent, quae dixeram, ex ea ipſa quaerebant. At illa vehementer perturbata, alia quidem ſcire ſe negauit, alia vero de induſtria ſubobſcure admodum confeſſa eſt. Quamquam, quae de Leucippe narraueram, omnia, morte excepta, vere a me dicta fuiſſe affirmauit. Quam ob rem cum orationi meae pleraque conuenirent, eis ipſis Melite in ſuſpicionem venit, vt, quibus ad eam defendendam verbis vterentur, incerti eſſent.

CAPVT

3) Ἀπεπύθοντο] Ἀπεπυνθάνοντο, SALMASIVS. Hoc etiam ex editione prima reposui. BODEN. 2) Οὐκ] Deficit in ed. Heidelb. IDEM. 1) Περὶ

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Εν τούτῳ δὲ *ὁ Κλεινίας, θορύβου πολλοῦ κατὰ τὸ δικαστήριον ὄντος, ἀνελθών· Καί μοί τινα λόγον ἀπεῖν συγχωρήσατε· περὶ γὰρ ψυχῆς ἀνδρὸς ὁ ἀγών.[1] Ως δὲ ἔλαβεν, δακρύων γεμισθείς· Ανδρες, εἶπεν, Εφέσιοι, μὴ προπετῶς καταγνῶτε θάνατον[2]) ἀνδρὸς ἐπιθυμοῦντος ἀποθανεῖν, ὅπερ φύσει τῶν ἀτυχούντων ἐστὶ φάρμακον.[3]) κατέψευσαι γὰρ ἑαυτοῦ τὴν τῶν *ἀδικούντων αἰτίαν, ἵνα πάθῃ τὴν τῶν δυστυχούντων τιμωρίαν. ἃ δὲ ἠτύχησεν, διὰ βραχέων ἐρῶ. Ερωμένην εἶχεν, ὡς εἶπεν· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐψεύσατο· καὶ ὅτι λῃσταὶ ταύτην ἥρπασαν, καὶ τὰ περὶ Σωσθένους, καὶ πάνθ' ὅσα πρὸ τοῦ φόνου διηγήσατο, πέπρακται τὸν τρόπον τοῦτον. αὕτη γέγονεν ἐξαίφνης ἀφανής, οὐκ οἶδα πῶς,[4]) οὔτ' εἴ τις ἀπέκτεινεν αὐτήν, οὔτ' εἰ καὶ ζῇ[5]) κλαπεῖσα. πλὴν ἓν τοῦτ' οἶδα μόνον, τὸν Σωσθένην αὐτῆς ἐρῶντα, καὶ αἰκισάμενον βασάνοις πολλαῖς, ἐφ' οἷς οὐκ ἐτύγχανεν, καὶ φίλους ἔχοντα λῃστάς. Οὗτος οὖν ἀνῃρῆσθαι δοκῶν τὴν γυναῖκα, ζῆν οὐκ ἔτι θέλει. καὶ διὰ

1) Περὶ γὰρ ψυχῆς ἀνδρὸς ὁ ἀγών] Licuit in iudicio capitali cuiuis cauſſam rei ſuſcipere defendendam, qua de cauſſa triginta iuſti dies erant damnatis apud Romanos ex ſenatusconſulto Tiberiano ſec. *Sidonium Apollinarem* L. I. epiſt. 7. et lege Theodoſii obſeruante *Cuiacio* Lib. V. c. 19. vt defenſori parando ſatis temporis daretur. Poteſt enim, vt ait *Seneca*, poena dilata exigi, non poteſt exacta reuocari. IDEM.

2) Θάνατον] Ponitur vtrumque θανάτῳ et θανάτου. IDEM.

3) Φάρ-

CAPVT IX.

At Clinia, cum magnus in foro clamor exortus fuisset, in medium progressus: Potestatem mihi quoque, inquit, pauca quaedam dicendi facite. capitis enim iudicium constitutum est. Quod cum impetrasset, collachrymans: Viri, inquit, Ephesii moriendi cupidum adolescentem morti temere damnare nolite. quae vna est infelicibus viris malorum alleuatio. improborum enim hominum crimen in se transtulit, vt poenam sustinens infelicitatis suae perfugium aliquod habere posset. Cuiusmodi autem illius infelicitas fuerit, quam breuissime potero, paucis exponam. Amicam adolescens is, vti dixit, habuit. neque enim id nec quae de piratis, ac Sosthene recensuit, mentitus est. Nam quaecunque sibi ante illius caedem euenisse narrauit, reuera, sicuti ab eo audiuistis, gesta fuere. Haec e mortalium conspectu dudum, atque improuiso quidem subtracta est. Quo vero id pacto factum fuerit, aut interfecta ne sit, an rapta viuat adhuc, mihi nondum satis liquet: illud vnum didici, à Sosthene amatam illam, multisque modis excruciatam, quibus tamen nihil profecit, quamuis latrones sibi familiares habuerit. Is igitur puellam decessisse ratus, viuere amplius velle negat: seque idcirco caedis reum ementitur. Sibi autem in animo esse e vita migrare, ipsemet fassus

3) Φάρμακον] Mulier apud *Plautum* in Rudente Act. III. Sc. 3.

— Nunc, sese vt ferunt res fortunaeque nostrae,
Par est moriri, neque est melius morte in malis
Rebus miseris. IDEM.

4) Οὐκ οἶδα πῶς] Sic editiones. Quidam libri: οὐκ οἶδ' ὅπως. IDEM.

5) Οὔτ' εἰ καὶ ζῇ] In quibusdam: οὔτ' εἰ ζῇ κλαπεῖσα. SALMASIVS.

6) Σαλ

διὰ τοῦτο ἑαυτοῦ φόνον κατεψεύσατο. ὅτι μὲν γὰρ ἐπιθυμεῖ θανάτου, καὶ αὐτὸς ὡμολόγησεν, καὶ ὅτι διὰ λύπην τὴν ἐπὶ γυναικί. σκοπεῖτε δὲ εἴ τις ἀποκτείνας τινὰ ἀληθῶς, ἐπαποθανεῖν αὐτῷ θέλει, καὶ ζῆν δι' ὀδύνην οὐ φέρει. τίς οὕτω φιλόστοργος φονεύς; ἢ ποῖον μῖσος ἐστὶν οὕτω φιλούμενον; μὴ πρὸς θεῶν, * μὴ πιστεύσητε, μηδὲ ἀποκτείνητε ἄνθρωπον, ἐλέου μᾶλλον 6) ἢ τιμωρίας δεόμενον. εἰ δὲ αὐτὸς ἐπεβούλευσεν, ὡς λέγει, τὸν φόνον· εἰπάτω τίς ἐστιν ὁ μεμισθωμένος· δειξάτω τὴν ἀνῃρημένην. εἰ δὲ μήθ' ὁ 7) ἀποκτείνας ἐστὶν μήθ' ἡ 8) ἀνῃρημένη· τίς ἤκουσεν τοιοῦτον φόνον ποτέ; 9) Ἤρων, φής, Μελίττης· 10) διὰ τοῦτο Λευκίππην ἀπέκτεινα. Πῶς οὖν 11) Μελίττης φόνον κατηγορεῖ, ἧς ἤρα; διὰ Λευκίππην δὲ ἀποθανεῖν ἐθέλει νῦν, ἣν ἀπέκτεινεν· οὕτω γὰρ ἄν τις καὶ μισοῖ τὸ φιλούμενον, καὶ φιλοῖ τὸ μισούμενον; 12). Ἆρ' οὖν οὐ πολὺ μᾶλλον ἂν καὶ ἐλεγχόμενος ἠρνήσατο τὸν φόνον; ἵνα καὶ σώσῃ τὴν ἐρωμένην, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐρωμένης μὴ μάτην ἀποθάνῃ; διὰ τί οὖν Μελίττης κατηγόρησεν, εἰ μηδὲν αὐτῇ τοιοῦτο πέπρακται; Ἐγὼ καὶ τοῦτο πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ, καὶ πρὸς τῶν θεῶν, μή με νομίσητε διαβάλλειν θέλοντα τὴν γυναῖκα

πρου-

6) Ἐλέους μᾶλλον] ἔλεε. IDEM.

Editiones ἐλέους, libri ἐλέου, quod retuli in textum. BODEN.

7) Εἰ δὲ μήθ' ὁ] Editio prima cum codice Bavarico: εἰ δὲ μὴ ὁ. IDEM.

8) Μήθ' ἡ] Cod. Bav. c. ed. pr. μηδὲ ἡ. IDEM.

9) Τίς ἤκουσεν τοιοῦτον φόνον ποτέ;] Alio ordine alii libri, hoc nimirum

sus est: ac potissimum ob moerorem ex mulieris amissione conceptum. Vos vero etiam atque etjam cogitate, num verisimile vobis videatur, eum, qui vere alium interfecerit, vna cum eo ipso, quem interemit, mori velle? aut num aliquis reperiatur tam familiariter inimicitias exercens, vt necati a se viri misericordia motus, e vita decedere aueat? quodnam odium, quaeso, tam amicum? Ne per Deos, ne credite: neue hominem miscericordia potius, quam supplicio dignum, perdite. Quod si, vti dixit, caedis auctor ipse fuit, agite, dum mercenarium illum homicidam in medium proferat, occisae puellae cadauer indicet. Sin vero neque interfectorem nominat, neque interemptum commonstrat, quid est, quam ob rem caedem hanc quispiam appellet? Amabam, inquit, Meliten, iccirco Leucippen sustuli. At cur eius, quam quantopere amat, nomen defert? Cur Leucippes, quam morte affici mandauit, causa mori cupit? quid? an putatis, aliquem ita sibi ipsi parum constantem, vt quod amat, oderit: et contra, quod oderit, amet? An non potius credendum est, amantem hominem, tametsi conuictum, crimen tamen, vt amicam seruet, pernegaturum, ne illius amissae dolore discruciatus, ipse quoque frustra vitam amittat? Sed et considerandum illud est, quam ob causam Meliten accusauerit, si nihil ab ea tale patratum fuit? Ego vero iterum atque iterum a vobis peto, obsecroque, vt ne me huiusmodi oratio-

rum τίς ποτε τοιοῦτον φόνον ἤκουσεν; SALMASIVS.

10) Ηρων, φὴς, Μελίττης] Ηρων (scribe ἤρων) φησι, Μελίττης. IDEM.

11) Οὖν] Ed. Heidelb. et cod. B. δὲ pro οὖν habent. BODEN.

12) Οὕτω] Alii ὅπω et mox μισῶ et φιλῶ. IDEM.

13) Προσ-

προσποιήσασθαι τὸν λόγον,[13]) ἀλλ' ὡς τὸ πᾶν ἐγένετο. Μελίττη μὲν ἐπεπόνθει[14]) πρὸς τοῦτον ἐρωτικὸν, καὶ περὶ τοῦ γάμου διείλεκτο, * πρὶν ὁ Θαλάσσιος[15]) οὗτος ἀνεβίω νεκρός. ὁ δὲ οὐκ εἶχεν οὕτως, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐῤῥωμένως τὸν γάμον ἀπεκρούετο,[16]) καὶ τούτῳ[17]) τὴν ἐρωμένην εὑρὼν ὡς ἔφη παρὰ τῷ Σωσθένει ζῶσαν, ἣν ᾤετο νεκρὰν, πολὺ μᾶλλον πρὸς τὴν Μελίττην εἶχεν ἀλλοτριώτερον. ἡ δὲ πρὶν μαθεῖν ἐρωμένην οὖσαν[18]) αὐτῷ τὴν παρὰ τῷ Σωσθένει, ταύτην ἠλέησέν τε[19]) καὶ ἔλυσεν τῶν δεσμῶν, οἷς ἦν ὑπὸ τοῦ Σωσθένους δεδεμένη· καὶ[20]) εἰς τὴν οἰκίαν τε εἰσεδέξατο, καὶ τὰ ἄλλα ὡς πρὸς ἐλευθέραν δυστυχήσασαν ἐφιλοτιμήσατο. ἐπειδὴ δὲ ἔμαθεν, ἔπεμψεν εἰς τοὺς ἀγροὺς διακονησαμένην αὐτῇ. καὶ μετὰ ταῦτά φησιν ἀφανῆ γεγονέναι. Καὶ ὅτι ταῦτα οὐ ψεύδομαι, ἡ Μελίττη συνομολογήσει, καὶ θεράπαιναι δύο, μεθ' ὧν αὐτὴν ἐπὶ τοὺς ἀγροὺς ἐξέπεμψαν. Εν μὲν δὴ[21]) πρὸς ὑπόνοιαν ἤγαγεν τοῦτο, μὴ ἄρα φονεύσασα εἴη[22]) τὴν Λευκίππην αὐτὴ διὰ ζηλοτυπίαν.

[13]) Προσποιήσασθαι τὸν λόγον] *Hunc sermonem fingere.* Melius legatur, quod in aliis inuenio, ποιήσασθαι τὸν λόγον, *hac oratione vti.* Et sic legit interpres. SALMASIUS.

[14]) Επεπόνθει] Edit. pr. ἐπεποιήκει: BODEN.

[15]) Θαλάσσιος] Θαλάττιος. SALMASIUS.

[16]) Πάνυ — ἀπεκρούετο] Conuenit haec locutio optime cum patrio nostro sermone *Abschlagen*, vel *Ausschlagen.* BERGER.

[17]) Καὶ τούτῳ] Ita libri. Editio vulgaris habebat καὶ τοῦτο. Lege καὶ ἐν τούτῳ. Vel κἀν τούτῳ. *Et interim, et dum haec aguntur*, amicam suam reperit, quam puta-

oratione vti existimetis, quo mulierem hanc in inuidiam rapiam, sed qui rem ipsam ordine recenseam. Melite adolescentis huiusce amore flagrabat: de nuptiisque antequam marinus iste vir reuixisset, habitus fuerat sermo. Hic vero non modo impotenti mulieris amori non respondebat, sed etiam a nuptiis quam longissime abhorrebat. Quin etiam amica, quam luce priuatam, vti dixit, credebat, viua apud Sosthenem reperta, multo magis etiam Meliten auersatus est. Quae cum puellam apud Sosthenem inuentam huius amicam esse nondum sciret, illius vicem miserata e vinculis, quibus a Sosthene constricta fuerat, solui iussit, hospitio accepit, et tamquam liberam in calamitate alioqui constitutam in honore habuit: demum re cognita rus misit, vt in agrorum curam incumberet: post quae nullo amplius in loco visam fuisse aiunt. Haec omnia vera esse, Melite ipsa, et ancillae duae, quibuscum illa rus missa fuit, testabuntur. Sed illud hominem in suspicionem adduxit: veritus enim est, ne obtrectationis furore deuicta mulier, Leucippen de medio tolli iusserit. Deinde aliud quiddam sibi, dum in carcere esset, eueni-

 ens

putabat mortuam. Infra p. 441. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Θερσανδρος.

SALMASIVS.

Pondus adfertur huic coniecturae e codice Bauarico, qui habet κἂν pro καί. Sed editio Commel. καὶ τοῦτο.

BODEN.

18) Οὐρανὸν] Editio pr. et cod. Bau. οὐρανὸν. IDEM.

19) Τε] Deest in edit. Heidelb., IDEM.

20) Καὶ] Deest ibidem. Sequitur autem δὲ pro τε.

IDEM.

21) Εν μὲν δὲ] Εν μὲν οὖν. Ita editio et Anglicanus. Vt posui caeteri libri. SALMASIVS.

22) Εἶν] Edit. Commel. δεῖ.

BODEN.

23) Αν-

πίαν.²³) ἕτερον δέ τι αὐτῷ πρὸς τὴν τῆς ὑπονοίας βεβαίωσιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ συμβὰν, καὶ καθ' αὑτοῦ²⁴) καὶ κατὰ τῆς Μελίττης ἐξηγρίανεν. τῶν δεσμωτῶν τις ὀδυρόμενος ἑαυτοῦ τὴν συμφορὰν, ἔλεγεν ὁδῷ²⁵) τινι κεκοινωνηκέναι κατὰ ἄγνοιαν ἀνδρὶ φονεῖ· δεδρακέναι δὲ ἐκεῖνον * γυναικὸς φόνον ἐπὶ μισθῷ· καὶ τὸ ὄνομα ἔλεγεν' Μελίττην μὲν εἶναι τὴν μισθωσαμένην, Λευκίππην δὲ τὴν ἀνῃρημένην. Εἰ δὲ ταῦτα γέγονεν οὕτως, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα, μαθεῖν δὲ ὑμᾶς ἐξέσται. ἔχετε τὸν δεδεμένον, εἰσὶν αἱ θεράπαιναι, ἔστιν ὁ Σωσθένης. ὁ μὲν ἐρεῖ, πόθεν ἔσχεν τὴν Λευκίππην δούλην· αἱ δὲ πῶς γέγονεν ἀφανής· ὁ δὲ περὶ τοῦ μισθωτοῦ καταγορεύσει. πρὶν δὲ μάθητε²⁶) τούτων ἕκαστον, οὔτε ὅσιον, οὔτε εὐσεβὲς, νεανίσκον ἄθλιον ἀνελεῖν, πιστεύσαντας μανίας λόγοις· μαίνεται γὰρ ὑπὸ λύπης.

ΚΕΦΑΛ. ι'.

Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Κλεινίου, τοῖς μὲν πολλοῖς ἐδόκει πιθανὸς¹) ὁ λόγος· οἱ δὲ τοῦ Θερσάνδρου ῥήτορες, καὶ ὅσοι τῶν φίλων συμπαρῆσαν, ἐπεβόων ἀνελεῖν τὸν ἀνδροφόνον, τὸν αὐτοῦ κατειπόντα θεοῦ προνοίᾳ²) Με-

λίττη

23) Αὐτὴ διὰ ζηλοτυπίαν] Rectius αὐτῷ. Alius etiam ordo in libris, et hic: μὴ ἄρα φονεύσασα ἦν τὴν Λευκίππην διὰ ζηλοτυπίαν αὕτη.

SALMASIUS.

24) Καὶ καθ' αὑτοῦ] Commel. καὶ κατ' αὐτοῦ.

BODIN.

25) Ἔλεγεν ἐν ὁδῷ] Libri omnes ἔλεγεν ὁδῷ.

SALMASIUS.

26) Μά-

ens suspicionem adauxit: hominemque et contra semet ipsum, et contra Meliten irritauit. quidam enim ex iis, qui in custodiam dati fuerant, suam per sese vicem dolens, narrauit, se inter eundum in sicarium nescio quem incidisse, qui precio accepto puellam necasse fassus est, et quae caedem mandauerat, Meliten, quae necata fuerat, Leucippen nominari dixit. Quod postremum an ita se habeat, equidem nondum habeo compertum: sed illud vos inquirere par est. Nam non admodum difficile factu erit, cum praesertim eum habeatis, qui de mercenario interfectore mentionem in carcere fecit: quem ea de re interrogandum censeo. adsit praeterea Sosthenes, adsint ancillae, quorum ex altero quaeri ius est, vnde sibi Leucippe in seruitutem data sit, ex alteris, quomodo e mortalium conspectu sit erepta. Prius vero quam harum rerum omnium inuestigatio a vobis facta sit, neque ius, neque fas est, lucis huius vsuram misero adolescenti eripere, insanis eius dictis fidem adhibentes: moeror enim hominem ad insaniam compulit.

CAPVT X.

Quae cum dixisset Clinias, multi verbis eius fidem habendam duxerunt. Thersandri vero aduocati eiusque amicorum turba adstans conclamabant, tollendum esse e medio homicidam, se ipsum, quod diuina factum sit prouidentia, criminis reum profitentem. Melite ancillas protulit, ac Sosthe-

[26]) Μάθετε] Cod. Bauar. c. ed. Heidelb. μάθετε.

BODEN.

[7]) Πιθανὸς] Commel. πιθανός.

IDEM.

[2]) Ταῦτα εἰπόντος — προνοίᾳ] Haec periodus in libro veteris latini interpretis non fuit. Quid mirum, omissam etiam ab interprete Gallico, cuius aqua semper

λίττη τὰς θεραπαινίδας ἤγαγεν. 3) καὶ Θέρσανδρον ἠξίουν 4) διδόναι Σωσθένην· τάχα γὰρ ἂν αὐτὸν εἶναι τὸν Λευκίππην ἀνῃρηκότα· καὶ οἱ συναγορεύοντες αὐτῇ ταῦτα μάλιστα προεφέροντο πρόκλησιν. Ὁ δὲ Θέρσανδρος φοβηθεὶς, λάθρα τινὰ τῶν προστατῶν 6) εἰς τὸν ἀγρὸν 7) ἀποστέλλει πρὸς τὸν Σωσθένην, κελεύσας τὴν ταχίστην ἀφανῆ γεγενῆσθαι, πρὶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν πεμφθέντας * ἥκειν. 8) ὃς δὴ ἐπιβὰς ἵππῳ σπουδῇ μάλα πρὸς αὐτὸν ἔρχεται, καὶ τὸν κίνδυνον λέγει, ὡς, εἰ ληφθείη 9) παρὼν, εἰς βασάνους ἀπαχθήσεται. Ὁ δὲ ἔτυχε μὲν ἐν τῷ τῆς Λευκίππης δωματίῳ παρὼν, κατεπᾴδων 10) αὐτῇ· κληθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ παρόντος σὺν βοῇ καὶ ταραχῇ πολλῇ, προέρχεται, καὶ ἀκούσας τὰ ὄντα, μεστὸς γενόμενος δέους, καὶ ἤδη νομίζων τοὺς δημίους ἐπ' αὐτὸν παρεῖναι,

semper haeret, vbi per fistulam Latini nihil exit.

IDEM.

3) Τὰς θεραπαινίδας ἤγαγεν] Anglicanus et Palatinus: τὰς θεραπαίνας. SALMASIUS.

4) Καὶ Θέρσανδρον ἠξίουν] Hoc est, aduocati Melittes. In aliis, vt Palatino et Anglicano, ἠξίου. Ipsa Melitta, quae dederat suas ancillas ad quaestionem, vicissim Sosthenem a Thersandro vult exhiberi. IDEM.

5) Καὶ οἱ συναγορεύοντες] Inde illud, τίς ἀγορεύειν βούλεται; Hinc συναγορεύειν. In aliis tamen codicibus, vt Anglicano et Palatino, οἱ συνηγοροῦντες. Nempe οἱ συνήγοροι. Melittes aduocati.

IDEM.

6) Λάθρα τινὰ τῶν προστατῶν] Interpres, *quemdam e suis ire iubet*. Non expressit illud προστατῶν. Προστάται sunt patroni, vt olim Athenis, in quorum clientelam se dare debebant οἱ μέτοικοι. Quod nisi facerent, ἀπροστασίου δίκη iis scribebatur. An aliquem ex patronis suis misit ad Sosthenem Thersander? An legendum, παραστατῶν; Vt aliquem ex statoribus suis intelligat? Sane et προστάται interdum hoc sensu. Nam et προ-

στάτης

sthenem, qui forte Leucippen interfecerat, a Thersandro produci petiit: eam enim conditionem, qui Melites caussam agebant, tulerant. Veritus autem Thersander, ne res in apertum proferretur, quemdam e suis rus ad Sosthenem ire clam imperauit, iussum vt quamprimum aliquo profugeret, antequam qui ad eum comprehendendum mittendi erant illo se contulissent. Ille viam equo ingressus quam ocissime periculum nuntiat, quaestionemque de eo, si se comprehendi sinat, habitum iri affirmat. Erat tum forte Sosthenes apud Leucippen, vt exulceratum eius animum deliniret. multo itaque cum clamore ac strepitu vocatus exiuit: reque cognita pauoris plenus, atque apparitores adesse iam putans, equo accepto, Smyrnam statim contendit. nuntius ad Thersandrum reuertitur.

 Veris-

στάτης, ὑπέτης, Suidas. Hesychius: παραστάτης, προστάτης. Sed ibi προστάτης pro πρωτοστάτης. Παραστάται enim in acie οἱ πρωτοστάται καὶ οἱ ἐπιστάται. Certe, vnum ex satellitibus suis, vel statoribus ac domesticis, missum a Thersandro, innuit. Ἄγγελον paulo post vocat. An τινὰ τῶν προστατῶν simpliciter, quemdam ex his qui aderant? Qui ipsi ad manum erant? IDEM.

7). Εἰς τὸν ἀγρὸν] Edit. prima, et Bauaricus εἰς τοὺς ἀγρούς. Et mox illa γενέσθαι pro γεγενῆσθαι. BODEN.

8) Περὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν πεμφθέντας ἥκειν] Ita quidam Regii codices, cum Italis. Sed verius censeo, quod in Anglicano et Palatino, τοὺς ἐπ' αὐτὸν πεμφθέντας. Sic etiam legit interpres. SALMASIVS.

9) Τὸν κίνδυνον λέγει, ὡς εἰ ληφθείη] Meliores libri, qui addunt, καὶ ὡς εἰ ληφθείη παρείη. IDEM.

10). Κατεπᾴδων] Κατεπᾴδειν, molestum alicui esse loquendo, blandiendo, et iocando. Talis molestus erat Menippus apud *Lucian.* dial. I. ridens Croesum, Midam et Sardanapalum, pristi-

εἶναι,[11]) ἐπιβὰς ἵππου[12]) σπουδῇ μάλα ἐξελαύνει ἐπὶ Σμύρνης. Ὁ δὲ ἄγγελος πρὸς τὸν Θέρσανδρον ἀναστρέφει. Ἀληθὴς δέ ἐστιν ὡς ἔοικεν ὁ λόγος, ὅτι μνήμην ἐκπλήσσειν πέφυκε φόβος. ὁ γ᾽ οὖν[13]) Σωσθένης περὶ ἑαυτοῦ φοβηθεὶς, ἅπαξ ἁπάντων ἐξελάθετο[14]) τῶν ἐν ποσὶν[15]) ὑπ᾽ ἐκπλήξεως, ὡς μηδὲ τοῦ τῆς Λευκίππης δωματίου κλεῖσαι τὰς θύρας. μάλιστα γὰρ τὸ τῶν δούλων γένος, ἐν οἷς ἂν φοβηθῇ, σφόδρα δειλόν ἐστιν.

ΚΕΦΑΛ. ιά.

Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Θέρσανδρος πρώτης περικλήσεως[1]) ἀπὸ τῆς Μελίττης οὕτω γενομένης παρελθὼν, ἱκανὸς

pristinam vitae conditionem lugentes. BERGER.

[11]) Τοὺς δημίους παρεῖναι] Editio P. et Anglicanus, τοὺς δημοσίους. Certe δημόσιοι dicebantur et publici serui. Sed et δημόσιος significatione idem quod δήμιος. Praeterea δημόσιον quoque δεσμωτήριον dicebatur. Vt non mirum sit, si δημόσιοι etiam pro δημίοις. Verum istud vsitatius. Illud fortasse ex Alexandrinorum idiomate. Quod in prima ἐκδόσει positum, in secunda mutauerit auctor, vt alia sexcenta in hoc opere. Meminit quidem infra δημίου, sed ille carnifex. At δημόσιοι, serui publici, qui ad comprehendos noxios mittebantur. Δήμιος autem damnatos supplicio adficiebat. SALMASIVS.

Δημόσιος pro δήμιος Alexandrinae dialecto adscribendum autumat Salmasius. Sed ibi quidem δημοσίους facile tulerim, quia inter δημοσίους etiam δήμιος κατ᾽ ἐξοχὴν suus locus. Nam δημόσιοι sunt τοξόται, δορυφόροι, ὑπηρέται et ipse γραμματεὺς, quia et supplicio subiiciendis praeibat. *Doruillius* ad Chariton. L. I. C. V. p. 62. BODEN.

[12]) Ἐπιβὰς ἵππου] Rectius et vsitatius ἵππῳ. SALMASIVS.

Attici dicunt ἀναβάντες. Alias me-

Verissimum autem, vt mihi quidem videtur, illud est; pauore memoriam obrui solere. Nam dum sibi Sosthenes metuit, eorum omnium, quae prae manibus habebat, repente oblitus est, vt ne domunculae quidem, in qua Leucippe custodiebatur, fores occluserit: nimirum quia seruorum genus, vbi periculi aliquid immineat, quam timidissimum est.

CAPVT XI.

Interea Thersander primam a Melites patronis conditionem silentio inuoluens, Abunde quidem, inquit, iste, qui-

melius scripsit: ἀναβὰς ἵππον. Vid. *Thomas Magister:* Ἀναβαίνω ἵππον, οὐκ ἐπιβαίνω. Ἀχιλλεὺς, ὁ ῥήτωρ ἐν Λευκίππῃ· Τούτους ἐσκευασμένους, ἀναβαίνω τὸν ἵππον· ἐπιβαίνω δὲ νεώς.

BODEN.

13) Οὐκ ἂν] Cod. Bau. ὁ δ' ἄν. Ita quoque edit. Heidelb.

IDEM.

14) Ἐξελάθετο] In laudatis: ἐπελάθετο.

IDEM.

15) Τῶν ἐν ποσὶν] Dicere quoque solent Graeci τῶν ἐν χερσίν.

BERGER.

1) Πρώτης προκλήσεως] Anglicanus, et Editio ex Palatino facta, πρὸ τῆς προκλήσεως. Interpres legit, πρώτης. Intelligit eam πρόκλησιν, de qua supra, οἱ δὲ συνηγοροῦντες αὐτῇ ταῦτα, μάλιστα προεφέροντο πρόκλησιν. Petebant nimirum, vt Sosthenes exhiberetur, et in ius traheretur. Πρόκλησις, vt notant Grammatici, κλῆσις ἐπὶ δίκας. Non satis explicat. Proprie πρόκλησις locum habuit, cum petebantur ad quaestionem in iudicio serui aut ancillae rei. Et libellus, qui iudici ad hoc offerebatur, vt iuberet eos sisti, dicebatur πρόκλησις. Et male interpres eo loco vertit, *eam enim conditionem, qui Melittes causam agebant, tulerant.* Sic igitur verte: *et qui pro ea dicebant, praecipue vrgebant exhiben-*

νὸς²) μὲν οὗτος, εἶπεν, ὅστις ποτὲ ἐστι, κατελήρησε μυθολογῶν. ἐγὼ δὲ ὑμῶν τεθαύμακα τῆς ἀναλγησίας, ὁ φονέα ἐπ' αὐτοφώρῳ³) λαβόντες, μεῖζον γὰρ τῆς φω*ρᾶς,⁴) τὸ αὐτὸν αὑτοῦ⁵) κατειπεῖν, οὐ δὴ κελεύετε τῷ δημίῳ· καθέζεσθε δὲ γόητος ἀκούοντες, πιθανῶς μὲν ὑποκρινομένου, πιθανῶς δὲ δακρύοντος. ὃν νομίζω καὶ αὐτὸν κοινωνὸν γενόμενον τοῦ φόνου, περὶ ἑαυτοῦ⁶) φοβεῖσθαι. ὡς οὐκ οἶδα τί δεῖ βασάνων ἔτι,⁷) περὶ πράγματος οὕτω σαφῶς ἐληλεγμένου. Δοκῶ δὲ καὶ ἄλλον τινὰ φόνον ἐργάσασθαι.⁸) ὁ γὰρ Σωσθένης οὗτος, ὃν αἰτοῦσι, παρ' ἐμοῦ τρίτην ταύτην ἡμέραν γέγονεν ἀφανής. καὶ ἔστιν οὐ πόρρω τινὸς ὑπονοίας, μὴ ἄρα τῆς τούτων ἐπιβουλῆς γέγονεν ἔργον· αὐτὸς γὰρ ἐτύγχανεν ὁ τὴν μοιχείαν μοι κατειπών. ὥστε εἰκότως ἂν ἀποκτεῖ-

hibendum. *Sosthenem*, προκλήσει *apud Iudices facta.* Id est, obtestatione de exhibendo Sosthene, vel libello ad hoc iudici porrecto. Hoc, προκαλεῖσθαι dicebatur, obtestari iudicem, et ab eo petere, vt seruos sisti iuberet. Harpocration: εἰώθεσαν, ὁπότε δικάζοιντό τινες, ἐξαιτεῖν ἐνίοτε θεραπαίνας, ἢ θεράποντας, εἰς βάσανον, ἢ εἰς μαρτυρίαν τοῦ πράγματος. καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο προκαλεῖσθαι. τὸ δὲ γραμματεῖον περὶ τούτου γραφόμενον, ὠνομάζετο πρόκλησις. Pollux lib. VII. cap. 6: Πρόκλησις, λύσις ἐστὶ τῆς δίκης ἐπί τινι ὡρισμένῳ ὅρκῳ, ἢ μαρτυρίᾳ, ἢ βασάνῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ. Quae est ista λύσις δίκης. Scio; quomodo posset id explicari. Puto tamen, legendum, κλῆσίς ἐστι τῆς δίκης, vel κλῆσις ἐπὶ τῆς δίκης. Vt interpetatur Hesychius. Vera igitur lectio huius loci, πρώτης προκλήσεως, non πρὸ τῆς.

SALMASIVS.

²) Ικανὸς] Sic editiones. At codex B. ἱκανῶς. Diuersus etiam ordo in nonnullis: Ικανῶς μὲν

quicumque tandem ſit, nugatus eſt: ego vero ſtupiditatem veſtram non potui non mirari: qui cum ſicarium in manifeſto ſcelere deprehenſum teneatis, tametſi maius eſt, ſe ipſum accuſare, quam deprehendi, non tandem lictori eum tradatis: ſed praeſtigiatori huic aeque ad comminiſcendum atque ad lugendum facto aures ſedendo praebeatis: quem vtpote caedis participem ſibi ipſi quoque timere arbitror. quare autem quaeſtionibus opus ſit, in re praeſertim tam aperta, non video. Sed et illud vt credam, adducor, aliam eum etiam caedem patraſſe. Nam Soſthenes is, quem tantopere efflagitant, iam triduum apud me nusquam conſpicitur. Neque admodum a vero abhorret, eorum conſilio negotium confectum eſſe, propterea quod vxoris probrum ab eo mihi renunciatum fuerat. Vnde mihi etiam veriſimilius fit, eos illum neci tradidiſſe, ſcientesque, non habere me, qui hominem producam, petitionem iſtam de eo ſiſtendo peraſtute tuliſſe. Viueret vero vtinam Soſthenes, mihique illum

μὲν οὗτος, ὅστις ποτέ ἐστιν, οὗτος, κατελήρησε μυθολογῶν. BODEN.

3) Ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ] Cod. Bau. ἐπ᾽ αὐτοφόρῳ. IDEM.

4) Τῆς φωρᾶς] Commelinus et Salmaſius ediderunt ita. Diſplicet vero. Neque Interpres Latinus ob oculos habuit τῆς φωρᾶς. Emenda ex codice Bauarico τῆς φορᾶς, vel ex ingenio τῆς φώρας. Vide differentiam Paroxytoni et Oxytoni apud H. Steph. Theſ. Gr. L. T. IV. p. 311. IDEM.

5) Τὸ αὐτὸν αὐτῷ] Τὸ αὐτὸν αὐτοῦ in aliis. SALMASIVS. Cod. Bauar. τὸ αὐτό. BODEN.

6) Περὶ ἑαυτοῦ] Ibidem περὶ αὐτοῦ. IDEM.

7) Τί δεῖ βασάνων ἔτι;] Nempe petebatur Soſthenes ad quaeſtionem per tormenta inſtituendam. BERGER.

8) Φόνον ἐργάσασθαι] Ἐργάσασθαι φόνον. SALMASIVS.

9) Πρo-

ἀποκτεῖναί μοι δοκοῦσιν αὐτόν· καὶ τοῦτ' εἰδότες, ὡς ἐὰν οὐκ ἔχοιμι παραχεῖν τὸν ἄνθρωπον, πρόκλησιν περὶ αὐτοῦ πεποίηνται πάνυ κακούργως. Εἴη μὲν οὖν κἀκεῖνον φανῆναι καὶ μὴ τεθνάναι. τί δὲ, κἂν παρῇ,[10] ἔδει παρ' αὐτοῦ μαθεῖν; ἤ τινα κόρην ἐωνήσατο; τοιγαροῦν ἐωνημένος ἔστω, καὶ εἰ ταύτην ἔχει Μελίττη, λέγει καὶ τοῦτο δι' ἐμοῦ. Ἀπήλλακται μὲν δὴ Σωσθένης ταῦτα εἰπών, τοὐντεῦθεν δὲ ὁ λόγος μοι πρὸς Μελίττην * καὶ Κλειτοφῶντα. Τί μου τὴν δούλην λαβόντες πεποιήκατε; δούλη γὰρ ἦν ἐμὴ, Σωσθένους αὐτὴν ἐωνημένου.[11] καὶ εἴπερ ἦν,[12] καὶ μὴ πρὸς αὐτοῦ ἐπεφόνευτο,[13] πάντως ἂν ἐδούλευσεν ἐμοί. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον ὁ Θέρσανδρος πάνυ κακοήθως παρενέβαλεν,[14] ἵνα κἂν ὕστερον ἡ Λευκίπ-

9) Πρόκλησιν περὶ αὐτοῦ πεποίηνται] *Petitiones de eo exhibendo et sistendo fecerunt, obtulerunt.* Est quod πρόκλησιν προφέρεσθαι supra dixit, ne cum interprete his vertas, *conditionem ferre.* Vno verbo et προκαλεῖσθαι id dixere.

SALMASIVS.

10) Τὸ δὲ κἂν παρῇν] Locus hic non solum corruptus, sed etiam male interpunctus. Sic igitur totum lege et distingue: εἴη μὲν οὖν κἀκεῖνον φανῆναι, καὶ μὴ τεθνάναι. τί δὲ, κἂν παρῇν, ἔδει παρ' αὐτοῦ μαθεῖν; εἰ τινα κόρην ἐωνήσατο; τοιγαροῦν ἐωνημένος ἔστω. καὶ εἰ ταύτην ἔχει Μελίττη; λέγει καὶ τοῦτο δι' ἐμοῦ. Quae sic vertenda: *Vtinam posset comparere, et in viuis esset. Quid vero oporteret ab illo sciscitari, si adesset? Si puellam aliquam emerit? Esto, emisse. Et si eam habuit Melitte? Dicit et hos per me, ac fatetur.* Interpres scripsit quod voluit, non auctorem suum reddidit.

IDEM.

Hanc a codice Bauarico maxima ex parte confirmatam lectionem optimo iure in textum intulisse mihi videor. In vulgatis locus ita se habebat: εἴη μὲν οὖν κἀκεῖνον φανῆναι καὶ μὴ τεθνάναι, τὸ δὲ, κἂν (καὶ edit.

Com-

illum dare liceret. Sed hominem adeſſe fingamus, quidnam, obſecro, ex eo ſciſcitari oporteret? puellamne aliquam emerit? eſto ſane, emerit ille. Et ſi eam habuit Melite? Dicit et hoc per me. numquid aliud, ſi ille adeſſet, rogari deberet? minime hercule. Iis igitur confeſſis, abſolutus quidem iam Soſthenes eſt. Verum hinc nunc iam ad Meliten, Clitophontemque mea conuertatur oratio. Nam quid de mea mihi a vobis ſubtracta ancilla factum eſt? vere enim mea erat ancilla emta per Soſthenem. Et ſi adhuc in viuis eſſet, nec interfecta ab hoc, iure meritoque mihi eſſet ſeruitura. Addebat praeterea etiam illud, Clitophon quidem puellam ſe interemiſſe faſſus eſt, ac caedis reum ſe fecit: Melite vero negat. Sed eam

Commel.) παρῆν, ἴδια παρ' αὐτοῦ μαθεῖν, εἴ τινα κόρην ἐωνήσατο· τοῦ γὰρ ἂν ἐωνημένος εἴη, παρ' ἧ ταύτην ἴσχει Μελίττη, λέγει καὶ τοῦτο δι' ἐμοῦ (Edit. Commel. ἴσχει, Μελίττη λέγει, κ. τ. δ. ἐμοῦ)

BODEN.

11) Σωσθένης αὐτὴν ἐωνημένην] Libri fere omnes, excepto Anglicano et Palatino, ἐωνεῖς. Corrupte, vt videtur. Iidem libri, καὶ εἴπερ ἦν pro, οἱ περὶ ἦν. Quod tamen malo. Sequitur in Editione vulgata, καὶ μὴ προσεφονεύετο In libris, πρὸς αὐτὸν ἐφονεύετο. Repoſuimus, πρὸς αὐτοῦ A Clitophonte, qui faſſus eſt ipſemet, ſe occidiſſe. Poſſet et legi, πρὸς αὐτῶν, a Clitophonte et Melitte. Nam hic contra vtrumque perorat Therſander. Et ipſe Clitophon conſpiraſſe eam ſecum in caedem Leucippes eſt confeſſus. Sic igitur lege.

SALMASIVS.

12) Καὶ εἴπερ ἦν] Cod. Bau. καὶ οἱ περὶ ἦν.

BODEN.

13) Πρὸς αὐτοῦ ἐπεφόνευτο] Codex Bau, Πρὸς αὐτὸν ἐπεφόνευτο, Commelina προσεπεφόνευτο.

IDEM.

14) Παρενέβαλεν] Ed. pr. παρείλαβεν.

IDEM.

15) Φο-

Λευκίππη Φωρασθῇ [15]) ζῶσα, πρὸς δουλείαν αὐτὴν ἀγάγῃ. Εἶτα προσετίθη· Κλειτοφῶν μὲν οὖν ὡμολόγησεν ἀνῃρηκέναι, καὶ ἔχει τὴν δίκην· Μελίττη δὲ ἀρνεῖται. πρὸς ταύτην αἱ τῶν θεραπαινίδων [16]) εἰσὶ βάσανοι. αἱ γὰρ Φανῶσι παρὰ ταύτης λαβοῦσαι τὴν κόρην, εἶτ' οὐκ ἔτι πάλιν ἀγαγοῦσαι, τί γέγονεν; τί δ' ὅλως; ἐξεπέμπετο. καὶ πρὸς τίνα; [17]) Ἀρ' οὐκ εὔδηλον τὸ πρᾶγμα, ὡς συσκευασάμενοι μὲν ἦσάν τινας ὡς κτενοῦντας; [18]) αἱ δὲ θεράπαιναι τούτους μὲν ὡς εἰκὸς οὐκ ᾔδεσαν, ἵνα μὴ μετὰ πλειόνων μαρτύρων γενόμενον τὸ ἔργον κίνδυνον ἔχῃ μείζονα. κατέλειπον δὲ αὐτὴν ἔνθα ἦν ὁ τῶν λῃστῶν λόχος λανθάνων, ὥστε ἐνεχώρει, μηδὲ ἐκείναι [19]) τὸ γενόμενον ἑωρακέναι. Ἐλήρησε δὲ καὶ περὶ δεσμώτου τινὸς, ὡς εἰπόντος περὶ τοῦ Φόνου. καὶ τίς ὁ δεσμώτης οὗτος, ὃς τὸν στρατηγὸν μὲν * οὐδὲν εἶπεν, [20]) τούτῳ δὲ μόνῳ [21]) τὰ ἀπόρρητα

15) Φωρασθῇ] Ita editiones et libri. Propter leges grammaticas legendum φωραθῇ.

IDEM.

16) Αἱ τῶν θεραπαινίδων] Τῶν θεραπαινῶν. Male vertit interpres, *sed eam ancillarum indicia redarguunt.* Πρὸς ταύτην αἱ τῶν θεραπαινίδων εἰσὶ βάσανοι. Id est, *in illam debet quaestio de ancillis haberi. In eam expetit de ancillis habenda quaestio.* SALMASIUS.

17) Τί δ' ὅλως; ἐξεπέμπετο· καὶ πρὸς τίνα;] Hanc sequutus est distinctionem huius loci interpres: *Quid, inquis, rogas? Omnino emissa est. Verum, inquam, ad quem?* Omnino aliter distinguendum, ac legendum: Τί δ' ὅλως ἐξεπέμπετο, καὶ πρὸς τίνα; *Cur omnino amandabatur, aut ad quem?* Ita sane legitur in Editione Palatina, (vbi tamen comma positum reperitur post ὅλως BOD.). Nec mutatum volui. Corrector ex versione Latina eam interpunctionem admisit. Quae falsa est. Superiora etiam sic distinguenda mihi videntur sine interrogationis nota: αἱ γὰρ Φανῶσι

eam ancillarum indicia redarguent. Nam si eas Leucippen a Melite accepisse, nec dum postea reddidisse, constiterit, quid de illa factum credamus? Quid, inquit, rogas? omnino emissa est. Verum, inquam, ad quem? neminem certe proferunt: tacent. Annon igitur manifestum est, quosdam, qui ei mortem afferrent, ab ipsis conductos? id quod clam ancillis factum fuisse credi par est, vt ne vulgatum inter plures testes facinus maiore cum eorum periculo facilius innotesceret. Nam eam quoque reliquerunt vbi latronum multitudo delitescebat: vt verisimile sit, quid isti molirentur, eas minime vidisse. Atqui de quodam etiam in custodiam dato, et a quo caedis huiusce mentio facta fuerit, nescio, quid commentus est. Sed quisnam hic est, qui praefecto quidem verbum nullum, isti vero caedis arcana omnia, nisi si eum de quo audiuerat,

ὥστε παρὰ ταύτης λαβοῦσαι τὴν κόρην, εἶτα οὐκ ἔτι πάλιν ἀγαγοῦσαι, τί γέγονεν. Dixit, quaestionem de ancillis habendam contra dominam. *Si*, inquit, *constiterit, eas accepisse puellam a domina, nec domum reduxisse, aliquid factum est*. Hoc est; illud quod quaerimus, factum est, caedes nempe Leucippes. *Cur enim omnino dabatur rus amandanda ancillis, aut ad quem?* Nonne res manifesta est, quod quosdam subornauerit, qui eam occiderent? Nempe Melitte et Clitophon. IDEM.

[18]) Τινας ὡς κτενοῦντας;] Editio pr. Τινὲς ὡς κτενοῦντες.

BODEN.

[19]) Ἐκείνῃ] Sic vtraque editio. Libri: ἐκείνας. IDEM.

Omisimus corrigere, μηδὲ ἐκείνας. Sic enim postulat Graeca oratio, ὥστε ἐγχωρεῖ μηδὲ ἐκείνας τὸ γενόμενον ἑωρακέναι.

SALMASIVS.

[20]) Ὃς τὸν στρατηγὸν μὲν οὐδὲν εἶπεν] Ita omnes libri. Legi tamen debet, ὃς πρὸς τὸν στρατηγὸν, vel τῷ στρατηγῷ.

IDEM.

[21]) Μόνῃ] Refert Commeliniana

ῥητα διελέγετο τοῦ φόνε, πλὴν εἰ μὴ κοινωνῦντα αὐτὸν[22]) ἐγνώρισεν; ἐ παύσεσθε[23]) φληνάφων ἀνεχόμενοι, καινῶν[24]) καὶ τηλικέτων ἔργων τιθέμενοι παιδιάν; οἶμαι χωρὶς θεῦ[25]) τέτον αὐτῦ[26]) κατειπεῖν.

ΚΕΦΑΛ. ιβ'.

Ταῦτα λέγοντος τῦ Θερσάνδρου,[1]) καὶ διομνυμένου, περὶ τῦ Σωσθένους ἐκ εἰδέναι τί γέγονεν, ἔδοξε τῷ προέδρῳ τῶν δικαςῶν·[2]) ἦν δὲ τῦ βασιλικῦ γένους, καὶ τὰς μὲν φονικὰς ἐδίκαζε δίκας, κατὰ δὲ τὸν νόμον συμβέλες[3]) ἐκ τῶν γεραιτέρων εἶχεν, ἕς ἐπιγνώμονας ἐλάμβανε τῆς γνώσεως·[4]) ἔδοξεν ἦν αὐτῷ διασκοπήσαντι[5] σὺν τοῖς

niana ad ἀπόῤῥητα, τέτῳ δὲ μόνα τὰ ἀπόῤῥητα διελέγετο τῦ φόνε. BODEN

[22]) Αὐτὸν] In quibusdam deest αὐτὸν, hoc modo scribentibus: εἰ μὴ κοινωνῦντα αὐτὸν ἐγνώρισεν. SALMASIUS.

[23]) Παύσεσθε] Quidam παύσεσθε. BODEN.

[24]) Καινῶν] Legendum videtur κοινῶν, quod Interpres suadet Latinus, IDEM.

[25]) Χωρὶς θεῦ], Id erat, quod inprimis vrgebant Thersander eiusque patroni. Putabant nempe, et aliis persuadere studebant θεῦ προνοίᾳ factum esse, vt homo caedis reum se profiteretur. BERGER.

[26]) Τέτον αὐτῦ] Alii ἑαυτῦ, Editio Commel. dedit αὐτῦ. BODEN.

[1]) Τοῦ Θερσάνδρε] Articulus in quibusdam deest. IDEM.

[2]) Προέδρῳ] Vid. *Potteri* Archaeolog. Gr. Lib. I. c. 11. Athenis fuere IX. principes prytanum, quaestionibus rerum capitalium in iudiciis publicis praesidentes. IDEM.

[3]) Συμβέλες] Quorum infra iterum fit mentio Lib. VIII. Athenis Archontum prioribus tribus sex dati sunt consiliarii, seu πάρεδροι, singulis bini. Dicebantur παρέδροι τῷ ἄρχοντι. IDEM.

4) Οἱ

uerat, cognouisse negauit, palam fecit? Num quando tam vanis nugis aures praebere, negotiumque huiusmodi ludicram rem putare desinetis? Quid vos? Censetisne hunc absque diuino nutu seipsum accusare?

CAPVT XII.

Hic cum dicendi Thersander finem fecisset, ac de Sosthene quid actum fuisset, nescire se iureiurando etiam affirmasset, iudicum principi visum est; erat is regii generis, penes quem capitalium causarum diiudicandarum potestas erat, tametsi e senioribus, vti legibus cauebatur, consiliarios haberet, quos quid sibi faciendum putarent, consu-

4) Οὓς ἐπιγνώμονας ἐλάμβανε τῆς γνώσεως] Vertit interpres, *quos, quid faciendum putaret, consulebat.* Ἐπιγνώμονες τῆς γνώσεως, sunt cognitionis arbitri ac disceptatores. Harpocration ἐπισκόπους interpretatur. Ἐπιγνώμονας, ἀντὶ τοῦ ἐπισκόπους. Λυσίας ἐν τῷ περὶ σηκοῦ. Amplius habet Suidas, eos etiam ἐπιγραφεῖς dici; quasi aestimatores, qui definirent, quantum quisque publico conferre deberet. Hesychius simpliciter ἐπιγνώμονα exponit ἐπόπτην, qui idem significat atque ἐπίσκοπος, ἐπιγνώμων, ἐπόπτης. Etiam συνετὸν, et γνῶσιν ἔχοντα, ibidem interpretatur. Sed et ἐπιγνῶναι est *diiudicare, cognoscere.* Et ἐπιγνώμη, *cognitio, diiudicatio* Sunt ergo ἐπιγνώμονες, *cognitores*, cognitionis arbitri, et qui de re aliqua iudicant, eamque aestimant. Ita in Epheso dicti, qui cum proëdro vel quaestore rerum criminalium iudicabant, ipsique adsessores erant. Ipse Tatius παρέδρους paulo post vocat, et δικαστάς. Nam πρόεδρον δικαστῶν appellat hunc ipsum, cui hi πάρεδροι et ἐπιγνώμονες dati. Et certe ἐπιγνώμων etiam pro iudice. Sic sumitur in Concilio Sardicensi, Can. III. καὶ ἐπιγνώμονας παρασχεῖν, *et iudices det:* Ita enim in Latino.

SALMASIVS.

τοῖς παρέδροις αὐτοῦ, θάνατον μὲν ἐμοῦ καταγνῶναι κατὰ τὸν νόμον,[6]) ὃς ἐκέλευσε τὸν αὐτοῦ κατειπόντα[7]) φόνον[8]) τεθνάναι· περὶ δὲ Μελίττης κρίσιν γενέσθαι δευτέραν, ἐν ταῖς βασάνοις τῶν θεραπαινίδων· Θέρσανδρον δὲ ἐπομόσαι[9]) περὶ τοῦ Σωσθένους ἐν γράμμασιν ἡμῖν, οὐκ εἰδέναι τί γέγονεν· κἀμὲ δὲ, ὡς ἤδη κατάδικον, βασανισθῆναι περὶ τοῦ Μελίττην τῷ φόνῳ συνεγνωκέναι. Ἄρτι δέ μου δεθέντος, καὶ τῆς ἐσθῆτος τοῦ σώματος γεγυμνωμένου,[10]) μετεώρου τε ἐκ τῶν βρόχων *κρεμαμένου, καὶ τῶν μὲν μάστιγας κομιζόντων, τῶν δὲ πῦρ καὶ τροχὸν, ἀνοιμώξαντος δὲ τοῦ Κλεινίου, καὶ ἐπικαλοῦντος τοὺς θεοὺς, ὁ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεὺς δάφνην ἐστεμμένος[11]) προσ-

5) Διασκοπήσαντι] Cod. Bau. et Edit. pr. διασκοπισέσαντι. Ibidem mox legitur θάνατον μὲν καταγνῶναι, omisso ἐμοῦ, quod probo. BODEN.

6) Κατὰ τὸν νόμον] Lex Ephesiaca; SE IPSVM ACCVSANS CAPITIS DAMNATOR. Litis cognitores παρέδρους Tatius vocat, et δικαστάς. Scilicet, vt recte *Salmasius* ad eum locum dicit: *qui cum proëdro, vel quaestore rerum criminalium iudicabant.* Επιγνώμονας ante appellauerat. Nam ἐπιγνώμων iudex est. *Harpocration* ἐπισκόπους interpretatur. *Suidas*: ἐπιγνώμονας, ἐπιγραφεῖς. HESYCHIVS: ἐπόπτας, ἐπισκόπους, συνετοὺς γνῶσιν ἔχοντας. Plura autem *Salmasius* habet ad *Tatii* locum. Similitudo huius Ephesiacae legis pariter et ipsius rei, quam *Tatius* exponit Lib. II. *Samuelis* occurrit cap. I, 16. in Amalecite: τὸ αἷμά σου ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου, ὅτι τὸ στόμα σου ἀπεκρίθη κατὰ σοῦ. Quippe Dauides se ipsum accusantem morte damnabat, absque testibus, et sciens, falsa dici ab homine. CARPZOVIVS.

7) Αὐτοῦ κατειπόντα] Θάνατον non ad κατειπόντα, vt putat *Salmasius*, sed ad τεθνάναι debet referri. Legibus enim erat cautum, vt qui se sua sponte reum daret, morte afficeretur. BERGER.

8) Τὸν αὐτοῦ κατειπόντα θάνατον

consulebat; visum est, inquam, communicato cum collegis negotio, morte me secundum legem mulctare: qua cautum aiebat, vt, qui se ipse accusaret, morti addiceretur. De Melite vero iudicium aliud, habita de ancillis quaestione fieri, Thersandrumque scripto iusiurandum mandare debere, se omnino, quid de Sosthene actum sit, ignorare: ex me autem, vti iam peracto, per tormenta quaeri oportere, an Melite caedis conscia extitisset, decretum fuit. Iamque detractis indumentis, in sublime raptus pendebam, aliis lora, nonnullis ignem atque rotam afferentibus, Cliniaque interim collachrymante, deosque obtestante, cum repente Dianae sacerdos laureatus ad forum aduentare visus est. id vero signum

τον] Ita ad oram codicis, quem operis tradidi sequendum, adscripta erat varia lectio ex codicibus Regiis, κατειπόντα θάνατον, pro φόνον. Quam delere oblitus fui. Ideo eam admisere in contextum. At verior lectio, τὸν κατειπόντα φόνον. Sic enim et Anglicanus. In codicibus Italis etiam θάνατον legebatur. Sed ea lectio, irrepsit ex superiore versu, θάνατον αὐτοῦ κατεγνῶναι. Melius etiam, si legatur, vt in aliis, τ. κ. φόνον κατειπόντα. SALMASIVS.

9) Θέρσανδρον ἐπομόσαι] Adde ex scriptis particulam non otiosam, Θέρσανδρον δὲ ἐπομόσαι. IDEM.

Alii legunt Θέρσανδρος δὲ, Commelin. Θερσάνδρῳ. Proprie ἐπωμοσία secundum Interpretem Aristophanis in Pluto fuit iusiurandum eius, qui caussam iustam, quare ad diem praescriptum non apparuerit, praetexebat. Vid. *I. B. Hansenius* de Iureiurando C. V. BODEN.

10) Γεγυμνωμένα] Edit. Heidelb. γυμνωμένα, quod vitium operarum esse videtur. IDEM.

11) Δάφνῃ ἐστεμμένος] Laureatus siue δαφνηφόρος, nam per lauream futurorum praesensionem sibi dari existimabant sacerdotes, eaque ornati procedebant. Ab *Eunapio* celebratur Chrysanthii coniunctio cum diis propior,

προσιὼν ὁρᾶται. σημεῖον δὲ τοῦτό ἐστιν ἠκούσης θεωρίας τῇ θεῷ· τοῦτο δὲ ὅταν γένηται, πάσης εἶναι δεῖν τιμωρίας ἐκεχειρίαν ἡμερῶν τοσούτων, ὅσων οὐκ ἀπετέλεσαν[12]) τὴν θυσίαν οἱ θεωροί.[13]) Οὕτω μὲν δὴ τότε τῶν δεσμῶν ἐλύθην. Ἦν δὲ ὁ τὴν θεωρίαν ἄγων, Σώστρατος, ὁ τῆς Λευκίππης πατήρ. οἱ γὰρ Βυζάντιοι τῆς Ἀρτέμιδος ἐπιφανείσης ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς Θρᾷκας, νικήσαντες ἐλογίσαντο δεῖν αὐτῇ θυσίαν ἀποστέλλειν τῆς συμμαχίας ἐπινίκιον.[14]) Ἦν δὲ καὶ ἰδίᾳ τῷ Σωστράτῳ νύκτωρ ἡ θεὸς ἐπιστᾶσα. τὸ δὲ ὄναρ ἐσήμαινεν, τὴν θυγατέρα εὑρήσειν ἐν Ἐφέσῳ καὶ τἀδελφοῦ τὸν υἱόν.

ΚΕΦΑΛ. ιγ'.

Παρὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἡ Λευκίππη, τὰς μὲν τοῦ δωματίου θύρας ἀνεῳγμένας ὁρῶσα, τὸν δὲ Σωσθένην μὴ παρόντα, περισκόπει μὴ πρὸ θυρῶν εἴη. ὡς δ' ἦν οὐδαμοῦ, θάρσος αὐτῇ καὶ ἐλπὶς ἡ συνήθης ἐπεισέρχεται·[1]) μνήμη γὰρ αὐτῇ τοῦ πολλάκις παρὰ δόξαν σεσῶσθαι, πρὸς τὸ παρὸν τῶν κινδύνων τὴν ἐλπίδα προὐξένει. ἀπέχρη

τε[2])

pior, vt oraculis veris edendis ne quidem laurea ſibi fuerit opus. Ἡ δὲ πρὸς τὸ θεῖον οἰκειότης οὕτως ἦν ἀπραγμάτευτος καὶ εὔκολος, ὥστε ἐξήρκει τὸν στέφανον ἐπιθεῖναι τῇ κεφαλῇ καὶ πρὸς τὸν ἥλιον ἀναβλέποντα, χρησμοὺς ἐκφέρειν, καὶ τούτους ἀψευδεῖς. Vide *Eunap.* in vita Chryſanthii edit. Commel. pag. 205. Ex mente Dacieriae debuit etiam in Chryſe Homerico laurea ſacerdoti auctoritatem conciliare coram Atridis, a quibus filiam repoſceret. Haec enim ad illud *Homeri* Iliad. I, 14.

Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος.

Tom. I. p. 279. *C'étoient là les marques de ſon caractère et ce qui devoit le rendre reſpectable aux peuples et aux Rois.* Vide

eſt venientium ad ſacra Deae facienda peregrinorum. Quae res cum accidit, abſtinere a ſupplicio tantiſper oportet, dum rei diuinae finis impoſitus ſit: itaque tunc ſolutus ſum. Porro ſacrorum auctor erat Leucippes pater Soſtratus. Nam cum Byzantii ex bello, quod aduerſum Thraças geſſerant, victoriam apparente coram Diana reportaſſent: aequum cenſuerunt, ei deae ſacrificium facere, pro auxilio praebito gratiam tamquam referentes. Priuatim vero Soſtrato etiam ipſi noctu dea in ſomnis apparuerat, filiamque ac nepotem Epheſi eum reperturum praedixerat.

CAPVT XIII.

Per idem tempus Leucippe domunculae fores patenteis nacta, veritaque, ne Soſthenes, quem exiuiſſe viderat, ante ianuam forte adhuc conſtitiſſet, poſteaquam eum nusquam conſpexit, firmiore animo eſſe coepit. cum enim ſaepe antea, et ex inſperato quidem, maximis ex periculis ereptam ſe fuiſſe in memoria habe-

Vide et Comment. m. de ſenibus θαλλοφόροις.

IDEM.

[12]) Οὐκ ἀπεστάλκεσαν] Melius, οὐκ ἀπεστάλκεσαν.

SALMASIVS.

[13]) Οἱ θεωροὶ] Ita vocantur, qui numini cuidam ſacrificium offerunt. Vid. L. II. Auctoris.

BERGER.

[14]) Θυσίας ἐπινικίους] *Heliodorus* Aethiop. L. IX. p. 450. eorumdem ſacrificiorum facit mentionem, dicens de Graecia: Εὖγε ὦ Ἑλλὰς — — γνήσια ὑμῶν καὶ σύσσημα εἰς τὰς ἐπινικίους θυσίας τὰ ἱερεῖα παρασχοῦσα.

BODEN.

[1]) [illegible]] In aliis [illegible].

SALMASIVS.

[2]) Ἀπέχεις τι] Melius punctum prius deletur, atque hunc in

τε 2) τῇ τύχῃ ἦν γὰρ τῶν * ἀγρῶν πλησίον τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν. ἐκτρέχει τε ἐπ᾽ αὐτὸ, καὶ ἔρχεται τοῦ νεώ. 3) τὸ δ᾽ παλαιὸν ἄβατος ἦν γυναιξὶν ἐλευθέραις οὗτος ὁ νεώς· ἀνδράσι δ᾽ ἐπετέτραπτο καὶ παρθένοις. 4) εἰ δέ τις εἴσω παρῆλθεν γυνὴ, θάνατος ἦν ἡ δίκη, πλὴν εἰ μὴ δούλη τις ἦν ἐγκαλοῦσα τῷ δεσπότῃ 5) ταύτην δ᾽ ἐξῆν 6) ἱκετεύειν τὴν θεὸν, οἱ δ᾽ ἄρχοντες ἐδίκαζον αὐτῇ τε καὶ τῷ δεσπότῃ καὶ εἰ μὲν ὁ δεσπότης οὐδὲν ἐτύγχανεν ἀδικῶν, αὖθις τὴν θεράπαιναν ἐλάμβανεν, ὀμόσας μὴ μνησικακήσειν τῆς καταφυγῆς· εἰ δὲ ἔδοξε τὴν θεράπαιναν δίκαια λέγειν, ἔμενεν αὐτοῦ δούλη τῇ θεῷ 7) Ἄρτι δὲ τοῦ Σωστράτου τὸν ἱερέα παραλαβόντος, καὶ ἐπὶ τὰ δικαστήρια παρελθόντος, 8) ὡς ἂν ἐπίσχῃ τὰς δίκας, εἰς τὸ ἱερὸν ἡ Λευκίππη παρῆν, ὥστε μικροῦ τινος ἀπελείφθη 9) τοῦ μὴ τῷ πατρὶ συντυχεῖν.

ΚΕΦΑΛ.

in modum legitur: Τὴν ἐλπίδα προύξειν ἀποχρῆσαι τῇ τύχῃ. Cod. Bau. ἀπέχρητι. Ibidem recte omittitur καὶ, quod intulit Salmasius. BODEN.

3) Καὶ ἔρχεται τοῦ νεώ] Legendum καὶ ἵκεται τοῦ νεώ. Nam ἔρχεται mendosum.

SALMASIUS.

Vid. de hoc templo *Plinius* L. XXXVI. c. 14.

BODEN.

4) Παρθένοις] Ob Dianae perpetuam virginitatem, vt et infra L. VIII. auctoris repetitur. Eamdem ob caussam meretricibus etiam aditus occlusus fuisse constat ex *Artemidoro* L. IV. c. 5. Docet praeterea *Plutarchus* de vitando aere alieno pag. 828 confugientibus ad hoc templum debitoribus fuisse ἀσυλίαν καὶ ἄδειαν ἀπὸ τῶν δανείων.

IDEM.

5) Πλὴν

haberet, tum quoque ſpem concepit, ac fortunae beneficio vti decreuit. nam, cum Dianae ab agris illis templum non longe abeſſet, domo egreſſa in illud ſe recepit. Delubrum vero iſtud liberis mulieribus quondam inacceſſum erat: viris autem et virginibus patebat: cum capitale alioqui haberetur, mulieres ingredi, praeterquam ſeruas in ius ab hero vocatas: iis enim ad deam confugere licebat. ac tum quidem Archontes inter ancillam, herumque ſententiam ferebant. Si enim ſeruam iniuria dominus non affeciſſet, eam rurſum in ſeruitutem recipiebat, fugaeque illius memoriam ſe non amplius habiturum iureiurando affirmabat: ſin autem ancillam iuſte queri compertum fuiſſet, tunc ea deae miniſteriis addicta illic remanebat. Soſtrato igitur ſacerdotem, qui quaeſtionem differri iuberet, ad forum ducente, Leucippe templum ingreſſa eſt, parumque abfuit, quin patri obuiam fieret.

 CAPVT

5) Πλὴν οἱ μὴ δούλη τις συνεγκαλοῦσα τῷ δεσπότῃ] Scribe ex melioribus libris: πλὴν εἰ μὴ δούλη τις ᾖ ἐγκαλοῦσα τῷ δεσπότῃ. In quibusdam: πλὴν εἰ μὴ δούλη τις ἐγκαλοῦσα. SALMASIVS.

Illo modo ſcriptum etiam erat in codice Bauarico. Igitur textum emendaui. BODEN.

6) Ταύτην δὲ ἐξῆν] Scribe, quamuis aliter omnes libri habeant: ταύτῃ δὲ ἐξῆν ἱκετεύειν τὴν θεόν. SALMASIVS.

7) Δούλη τῇ θεῷ] Anglicanus cum Editione vulgari, δούλη τῆς θεοῦ. IDEM.

8) Παρελθόντος] Alii: προσελθόντος. BODEN.

9) Ἀπιλείφθη] Male in edit. Commel. ἀπελείφθη. Ibidem ſequitur verbum ſimplex τυχεῖν pro συντυχεῖν, quomodo etiam habetur in cod. Bau. IDEM.

¹) Ἐλε-

ΚΕΦΑΛ. ιδ'.

Ως δὲ ἀπηλλάγην ἐγὼ τῶν βασάνων, διελέλυτο μὲν τὸ δικαστήριον, ὄχλος τε ἦν περὶ ἐμὲ καὶ θόρυβος, τῶν μὲν ἐλεούντων,[1] τῶν δὲ ἐπιθειαζόντων, τῶν δὲ ἀναπυνθανομένων. ἔνθα καὶ ὁ Σώστρατος ἐπιστὰς, ὁρᾷ μὲν, καὶ γνωρίζει.[2] καὶ γὰρ, ὡς ἔφην ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων,[3] ἐν Τύρῳ ποτὲ ἐγεγόνει περὶ * τὴν τῶν Ηρακλείων ἑορτὴν, καὶ χρόνου πολλοῦ διατρίψας ἔτυχεν ἐν Τύρῳ, πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμετέρας φυγῆς. ὥστε τάχα μου τὴν μορφὴν συνεβάλλετο, καὶ διὰ τὸ ἐνύπνιον φύσει προσδοκῶν[4] εὑρήσειν ἡμᾶς. Προσ-

1) Ἐλεούντων] Editio prima: ἐλεόντων. IDEM.

2) Ὁρᾷ μὲν καὶ γνωρίζει] Forte ſcribendum: ὁρᾷ με καὶ γνωρίζει. *Videt me et cognoſcit.* Sic etiam interpres. Aliter tamen omnes libri. SALMASIVS.

3) Ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων] Perperam antea editi, ἐν ἀρχῇ τῷ λόγῳ. Saltem ſcripſiſſent ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου. Sed λόγων libri adſtruunt. IDEM.

Cod. Bauaricus conſentit cum edit. prima. BODEN.

4) Καὶ διὰ τὸ ἐνύπνιον φύσει προσδοκῶν] Haud ſcio, quid hic faciat illud φύσει. Turbat ſenſum, qui ſine ea integer; καὶ διὰ τὸ ἐνύπνιον προσδοκῶν εὑρήσειν ἡμᾶς. Videant acutiores, quid ea vocula faciendum, expungendane ſit, an mutanda, an aliquo modo exponenda. SALMASIVS.

Quid ergo? Acutus an hebetior, qui voculam magis mutandam, vel exponendam, quam penitus e medio tollendam eſſe cenſeam? Vt abiiciatur, libri prohibent. Interpres tamen in ſuis non habuiſſe videtur. Si mutandum, repoſuerim verbum, φησὶ, quod duobus commatis incluſum ſenſum relinquit integrum, καὶ διὰ τὸ ἐνύπνιον, φησὶ, προσδοκῶν εὑρήσειν ἡμᾶς. Aut, ſi malis, repone φυγῇ, quaſi in ipſa *fuga* ſuos ſe reperturum per ſomnos fuerit admonitus.

CAPVT XIV.

Me vero, ſimul ac dimiſſa concione ſolutus ſum, ingens multitudo circumſepſit: atque alii quidem vicem meam dolebant, nonnulli deos inuocabant, quidam me interrogabant: inter quos aſtans ipſe quoque Soſtratus, vt vidit, me protinus agnouit. Nam, vt initio dictum eſt, Tyri etiam ipſe quondam erat, cum Herculis feſtus dies agеretur: illicque diu admodum ante fugam noſtram commoratus eſt. Quapropter facile homini fuit me cognouiſſe, praeſertim cum in ſomnis quoque ſe nos reperturum admonitus fuiſſet. Itaque propius me accedens: Hic, me hercule,

nitus. Facillima tamen huic loco fit medicina, ſi recte exponatur, nullius membri facta amputatione vel transpoſitione. Notum in vulgus eſt, φύσιν apud Graecos, vt naturam apud Latinos, nonnumquam formam, ſtaturam, perſonam, exprimere, notum etiam, φύσει poni ſaepius pro κατὰ φύσιν. Refer igitur φύσει ad verbum εὑρίσκειν, nec ſenſus amplius erit turbatus. Reſpondet enim hoc loco τὸ φύσει germanico: *leibhaftig*. Si meam circa hunc conclamatum Achillis locum modeſte proponere licet coniecturam, hanc quidem praetulerim. Poteſt tamen etiam φύσει cum verbo προσδοκᾶν non incommode iungi, ac *valde*, ***admodum***, verti. Vehementer enim exſpectabatur ſomnii complementum. Huius notionis exempla multa contulit *Abreſchius* in Lect. Ariſtaenet. p. 65. Quamquam is quidem huic *Tatii* loco patrocinatur, in omnibus tamen locis, a ſe adductis, illud φύσει pro *valde*, accipi debere nego. Prae caeteris notes interpretationem Schol. ad *Aeſch.* S. C. Theb. v. 628. qui σάρκα ἡβῶσαν, φύσει exponit λίαν ἡβῶσαν.

BODEN.

Expenendum fortaſſe per διὰ τῆς ἰσχύος φύσιν. Videtur enim mihi Auctor, quod patet ex multis locis, data opera ſectari vocabulum τῆς φύσεως. BERGER.

5) Προσ-

Προσελθὼν οὖν μοι· Κλειτοφῶν οὗτος·[5] Λευκίππη δὲ ποῦ; Ἐγὼ μὲν οὖν γνωρίσας αὐτὸν, εἰς γῆν κατένευσα·[6] οἱ δὲ παρόντες αὐτῷ διηγοῦντο ὅσα εἶπον κατ᾽ ἐμαυτοῦ·[7] καὶ ὃς ἀνοιμώξας, καὶ κοψάμενος τὴν κεφαλὴν, ἐμπηδᾷ μου τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ μικροῦ δεῖν ἐξώρυξεν αὐτούς. οὐδὲ γὰρ ἐπεχείρουν κωλύειν ἐγὼ, παρεῖχον δὲ τὸ πρόσωπον ἐς τὴν ὕβριν. Ὁ δὲ Κλεινίας προσελθὼν εἶργεν, παρηγορῶν αὐτὸν ἅμα, καὶ λέγων· Τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τί μάτην ἠγρίωσαι[8] κατ᾽ ἀνδρὸς, ὃς μᾶλλόν σου Λευκίππην φιλεῖ; θάνατον οὖν ὑπέστη παθεῖν, ὅτι τεθνάναι ταύτην ἔδοξε.[9] Ἄλλα τε πολλὰ ἔλεγεν, παραμυθούμενος αὐτόν. ὁ δὲ ὠδύρετο καλῶν[10] τὴν Ἄρτεμιν· Ἐπὶ τοῦτό[11] με, δέσποινα, ἤγαγες ἐνταῦθα; τοιαῦτά σου τῶν ἐνυπνίων τὰ μαντεύματα; κἀγὼ μὲν ἐπίστευον[12] σου τοῖς ὀνείροις, καὶ εὑρήσειν παρὰ * σοι προσεδόκων[13] τὴν θυγατέρα. καλὸν δέ μοι δῶρον δέδωκας· εὗρον τὸν ἀνδροφόνον[14] αὐτῆς παρὰ σοί. Καὶ ὁ Κλεινίας ἀκούσας τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἐνυπνίου, περιχαρὴς ἐγένετο, καὶ λέγει·

5) Προσελθὼν οὖν, μοι Κλειτοφῶν οὗτος] Alia lectio in Anglicano et fortasse verior: προσελθὼν οὖν μοι, Κλειτοφῶν οὗτος, Λευκίππη δὲ ποῦ; Nam dubitantis haec oratio, nec haesitantis in agnitione. Idque ostendit, quod adiecit, Λευκίππη δὲ ποῦ; *Hic sane*, inquit, *Clitophon, sed ubi Leucippe?* Sic etiam legisse in suis libris videtur interpres. *Hic mehercule est*, inquit, *Clitophon, Leucippe vero ubinam?* SALMASIUS.

6) Εἰς γῆν κατένευσα] Editio prima cum Bauarico codice: ἐς γῆν ἐνένευσα. BODIN.

7) Κατ᾽ ἐμαυτοῦ] In quibusdam, κατ᾽ ἐμοῦ. Sic Anglicanus et Palatinus, vt liquet ex Editione ad eius exemplar cusa. IDEM.

8) Τί μάτην ἠγρίωσαι] Alii libri: ἐξηγρίωσαι. IDEM.

9) Θά-

cule, inquit, Clitophon est. Leucippe vero vbinam? Tum ego, illo agnito, vultum humi defixi: qui aderant, quaecunque contra me ipsum peroraueram, recensuerunt. At ille perquam grauiter ingemiscens, caputque percutiens, in oculos mihi inuolauit, ac propemodum effodit. nec enim resistere homini audebam, quinimo faciem iniuriae praebebam. Sed eius impetum progressus in medium Clinia compressit, illumque redarguens: Quid, inquit, agis? cur tam temere in eum saeuis, qui maiore quam tu amore Leucippen prosequitur? qui leto sponte se obiecit, propterea quod eam diem obiisse crediderat? Atque alia praeterea multa, quo furorem illius placaret, addidit. Ille autem Dianam identidem inuocans, ita fere conquerebatur: An tu hac de causa me huc dea venire voluisti? suntne haec mihi a te in somnis praedicta? Ego quidem certe sominiis fidem tuis habui, filiamque me apud te reperturum credidi: ac sane peregregium munus accepi, eius scilicet interfectorem. Tum Clinia somnii mentione audita, mirum in modum gauisus: Bono, inquit,

9) Θάνατον ἂν ὑπέστη παθών, ὅτι τεθνάναι ταύτην ἔδοξε.] Lege ex libris quibusdam γοῦν et ex certissima coniectura τεθνᾶναι; quod ponitur pro τεθνηκέναι per contractionem. Meliorem enim hic locum perf. inf. medii, quam praesens infin. BODEN.

10) Καλῶν] Edit. Commel. κραυγῶν. IDEM.

11) Ἐπὶ τοῦτο] In aliis ἐπὶ τούτῳ. IDEM.

12) Ἐπίστευσεν] Ed. prima: ἐπίστευον. IDEM.

13) Προσεδόκων] Neglecta dialecto ionica, alii: προσεδόκουν. IDEM.

14) Δῶρον δέδωκας· εὗρον τὸν ἀνδροφόνον] Aliter in edit. pr. et Cod. Bau. δῶρον ἔδωκας τὸν ἀνδροφόνον. Eodem interpres modo legit. IDEM.

15) H

χει· Θάῤῥει πάτερ, ἡ Αρτεμις ἐ ψεύδεται·15) ζῇ σοὶ Λευκίππη· πίςευσόν μου τοῖς μαντεύμασι. ἐχ᾽ ὁρᾷς καὶ τἕτον, ὡς ἐκ βασάνων 16) νῦν κρεμάμενον ἐξήρπασεν.

ΚΕΦΑΛ. ιγ΄.

Εν τέτῳ δὲ ἔρχεταί τις τῶν τἕ ναἕ περιπόλων 1) ἐπὶ τὸν ἱερέα σπουδῇ μάλα θέων, καὶ λέγει πάντων ἀκουόντων· Κόρη τὶς ἐπὶ τὴν Αρτεμιν ξένη κατέφυγεν. Εγὼ μὲν δὴ τἕτο ἀκέσας ἀναπτερἕμαι, 2) καὶ τὰ ὄμματα ἀνεγείρω, καὶ ἀναβιἕν ἠρχόμην. ὁ δὲ Κλεινίας πρὸς τὸν Σώςρατον· Αληθῆ μἕ, πάτερ, εἶπεν 3) τὰ μαντεύματα. Καὶ ἅμα πρὸς τὸν ἄγγελον εἶπεν· Μὴ καλή; Οὐκ ἄλλην τοιαύτην, ἔφη, 4) μετὰ τὴν Αρτεμιν εἶδον. πρὸς τἕτο ἐγὼ πηδῶ καὶ βοῶ, Λευκίππην λέγεις. 5) Καὶ μάλα, ἔφη.

15) Η Αρτεμις ἐ ψεύδεται] Deorum ac dearum proprium, non mentiri. Apollo apud *Aeschylum*, Choeph. v. 557. μάντις ἀψευδής. Et ipse de se, in Eumenid. v. 618. μάντις δ᾽ ὤν, ἐ ψεύσομαι. Apud *Horat.* I. od. 7. 28. *certus Apollo.* Antiquiores tamen mendacia diis tribuebant, quod eos non meliores multum hominibus fingebant. Ipsae de se Musae ap. *Hesiodum* Θεογ. 27, 28.

> Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
>
> Ἴδμεν δ᾽ εὖτ᾽ ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.

Et iterum vers. 783. de diis omnibus dicitur:

> Καὶ ῥ᾽ ὅστις ψεύδηται Ὀλύμπια δώματ᾽ ἐχόντων.

quamuis hic versus *Franc. Guieto* spurius videtur. *Euripides* Iphig. Tauric. v. 569.

> Ψευδεῖς ὄνειροι χαίρετ᾽, οὐδὲν ἦτ᾽ ἄρα
>
> Οὐδ᾽ οἱ σοφοί γε δαίμονες κεκλημένοι,
>
> Πτηνῶν ὀνείρων εἰσὶν ἀψευδέστεροι.

Horatius in carm. saec. *Parcas veraces cecinisse*, dicit. Iupiter tamen *dolosus* et *mendax*, quod se in varias figuras propter amores transformare solet. Notan-

inquit, animo, pater, esto, mendax dea non erit. Salua vtique tibi est, vaticiniis meis mihi crede, Leucippe. nonne vides, vt hunc etiam e tortorum manibus eripuerit?

CAPVT XVI.

Interea aedituorum vnus concitato admodum gressu ad sacerdotem veniens, puellam quandam peregrinam ad Dianam confugisse, cunctis audientibus, nunciauit. Qua re cognita ego spem concepi, oculos sustuli, ac pene reuiuiscere visus sum. Clinia vero ad Sostratum conuersus: Vera, inquit, pater, vaticinia mea sunt. Atque, an formosa illa esset, aedituum rogauit. cui aeditus: Non aliam, inquit, Diana excepta, formosiorem vidi. Tum ego laetitia exultans: Leucippenne, inquam, dicis? Maxime, ait ille. Hoc enim nomine

Notandus hic *Tatii* locus est, quod templum quidem Dianae Ephesinae multi commemorarunt: oraculum vero eiusdem, si a *Strabone* et *Luciano* recesseris, paucissimi. Vid. *Dalen* de orac. p. 571.

CARPZOVIVS.

15) Ἐκ βασάνων] Idem est atque ἐκ βρόχων κρεμάμενον, vt dixit paullo ante C. XII.

BERGER.

In cod. Bauar. additur artic. ἐκ τῶν βασάνων

BODEN.

1) Τῶν προπόλων] Alii προσπόλων, sed illud frequentius. Hesychius πρόσπολος exponit per πρόπολος. Sunt οἱ τοῦ ναοῦ πρόπολοι iidem, qui νεωκόροι.

IDEM.

2) Ἀναπτερῶμεν] In aliis ἀναπτεροῦμεν. Illud melius.

SALMASIVS.

3) Εἶπεν] Alii ἔφη.

BODEN.

4) Οὐκ ἄλλην τοιαύτην, ἔφην] Lege, ἔφη.

SALMASIVS.

Et codices et contexta oratio iubent, vt ἔφη reponatur pro illo, quod est in Salmasiana, ἔφην.

BODEN.

5) Λέγεις] Sic Editiones. Cod.

ἔφη. καλεῖσθαι γὰρ τοῦτο ἔλεγεν αὐτήν,[6]) καὶ πατρίδα Βυζάντιον, καὶ πατέρα Σώστρατον ἔχειν. Ὁ μὲν δὴ Κλεινίας ἀνεκρότησεν παιανίσας·[7]) ὁ δὲ Σώστρατος ὑπὸ χαρᾶς κατέπεσεν· ἐγὼ δὲ ἐξάλλομαι μετὰ τῶν δεσμῶν εἰς ἀέρα, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὡς ἀπὸ μηχανῆς βληθεὶς ἐπετόμην· οἱ δὲ φυλάσσοντες ἐδίωκον, *νομίζοντες ἀποδιδράσκειν, καὶ ἐβόων τοῖς ἐντυγχάνουσιν, λαβέσθαι.[8]) ἀλλ' εἶχον οἱ πόδες τότε μου πτερά. μόλις δ' ὅν τινες μαινομένου μου πρὸς τὸν δρόμον λαμβάνονται. καὶ οἱ φύλακες ἅμα παρῆσαν, καὶ ἐπεχείρουν με τύπτειν.[9]) ἐγὼ δὲ ἤδη θαῤῥῶν ἠμυνόμην. οἱ δὲ εἷλκόν με εἰς τὸ δεσμωτήριον.

ΚΕΦΑΛ. ις'.

Καὶ ἐν τούτῳ παρῆν ὁ Κλεινίας καὶ ὁ Σώστρατος. καὶ ὁ μὲν Κλεινίας ἐβόα· Ποῖ ἄγετε τὸν ἄνθρωπον; οὐκ ἔστιν φονεύς, ἐφ' ᾧ καταδεδίκασται. Καὶ ὁ Σώστρατος ἐν μέρει ταῦτα ἔλεγεν, καὶ ὡς εἴη αὐτὸς τῆς ἀνῃρῆσθαι δοκούσης πατήρ. Οἱ δὲ παρόντες, μαθόντες τὸ πᾶν,[1]) εὐφήμουν τε τὴν Ἄρτεμιν, καὶ περιίσταντό με, καὶ ἄγειν εἰς τὸ δεσμωτήριον οὐκ ἐπέτρεπον.[2]) οἱ δὲ φύλακες οὐκ εἶναι

Cod. Bauar. λέγεις, quod praefero. IDEM.

[6]) Ἔλεγεν αὐτήν] In aliis: ἔλεγεν αὐτῇ. IDEM.

[7]) Παιανίσας] Editio Commelina: ἀνεκρότησεν παιανίας. IDEM.

[8]) Λαβέσθαι] Ita clamabant, si fur esset, qui fugeret, *prende, prende furem.* Si caedis reus: *prende homicidam.* SALMASIVS.

Exempla vtriusque generis suppeditat Petronius cap. 138. *prehende furem* et cap. 14. *Latrones tenete.* Sic enim cum Hein-

nomine se vocari, patriamque sibi esse Byzantium, patrem vero Sostratum, dixit. Clinia igitur laetabundus plausum edere coepit, cum Sostratus interim prae gaudio exanimatus, concidisset. Ego saltu me ad sidera e vinculis dedi, mox ad templum tamquam tormento aliquo impulsus conuolaui. Custodes fugam me arripuisse putantes insequebantur: ac obuios quosque ad me comprehendendum clamore aduocabant. Sed pedibus meis alas additas fuisse dixisses. Tandem insanientis more currentem me nescio qui apprehenderunt, nec manus a me continuerunt. verum ego audentior iam factus contra niti: illi me ad carcerem ducere pergebant.

CAPVT XVI.

Interea sacerdos, et Clinia praesto fuerunt. Cliniaque prior: Quo hominem, inquit, ducitis? hic certe caedem, cuius damnatus est, numquam fecit. Sostratus quoque eadem fere singillatim repetebat, eiusque, quam peremptam putabant, patrem se esse affirmabat. Qui aderant, cognita re, Dianae numen laudibus extollebant: meque circumstantes ad carcerem duci vetabant. Custodes autem cum sibi

Heinsio statuo, quum editum sit in vulgatis: *latrones tenere.* BODEN.

9) Τύπτειν] Ed. Commel. τυπτεῖν. IDEM.

1) Μαθόντες τὸ ἄπαν] Melius, τὸ πᾶν. In quibusdam codicibus τὸ πᾶν μαθόντες. SALMASIVS.

Sequutus sum in emendando textu Codicem Bauaricum et editionem primam. BODEN.

2) Οὐκ ἐπέτρεπον] Negatio abest a cod. Bau. et ed. Palatina. Interpres Latinus vero eam agnouit. IDEM.

3) Er-

εἶναι κύριοι τοῦ μεθεῖναι καταδικασθέντα πρὸς θάνατον ἄνθρωπον ἔλεγον, ἕως ὁ ἱερεὺς τοῦ Σωστράτου δεηθέντος ἐνηγγυήσατο ἔχειν 3) καὶ παρέξειν εἰς τὸν δῆμον, ὅταν δέῃ. Οὕτω μὲν δὴ τῶν δεσμῶν ἀπολύομαι, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ταχὺ μάλα ἠπειγόμην· 4) καὶ ὁ Σώστρατος κατὰ πόδας, οὐκ οἶδα εἰ τὰ ὅμοια ἐμοὶ χαίρων. Οὐκ ἔστιν δὲ ἄνθρωπος οὕτως 5) δρομικώτατος, * ὃν οὐ τῆς μνήμης 6) φθάνει τὸ πτερόν. ἣ καὶ τότε ἡμᾶς ἐπὶ Λευκίππην προὔβαλεν, ἀπαγγέλλουσα πάντα, καὶ τὰ τοῦ Σωστράτου, καὶ τἀμά. ἰδοῦσα δὲ ἡμᾶς, ἐξεπήδησε τοῦ νεώ, καὶ τὸν μὲν πατέρα περιεπτύξατο· τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς εἶχεν ἐπ' ἐμέ. ἐγὼ δὲ εἱστήκειν αἰδοῖ τῇ πρὸς τὸν Σώστρατον, κατέχων ἐμαυτόν, 7) καὶ ἅπαντα βλέπων 8) εἰς τὸ ἐκείνης πρόσωπον, ἐπ' αὐτὴν ἐκθορεῖν. οὕτως ἀλλήλους ἠσπαζόμεθα τοῖς ὄμμασιν.

ΛΟΓΟΣ

3) Ἐνηγγυήσατο ἔχειν] In aliis interseritur vox; ἐνηγγυήσατο αὐτὸν ἔχειν.

SALMASIUS.

Cod. Bau. et ed. pr. ἐνηγγυήσατο ἔχειν. BODEN.

4) Ἠπειγόμην] Ed. pr. ἐπειγόμην. IDEM.

5) Οὐκ ἔστιν δὲ ἄνθρωπος οὕτως δρομικώτατος] Οὐκ ἔστι δὲ οὕτως ἄνθρωπος δρομικώτατος.

SALMASIUS.

In aliis minus bene: οὐκ ἔστι δὲ οὗτος ἄνθρωπος δρομικώτατος.

BODEN.

6) Μνήμης] Non satisfacit hoc verbum. Emendatio haud poenitenda φήμης, quod verbum in texts

bi hominis iam peracti dimittendi ius non esse causarentur, sacerdos, Sostrato orante maxime, sistendi, cum opus esset, mei vas est factus. Itaque vinculis solutus ad Dianae quam ocissime contendi, meaque vestigia Sostratus persecutus est, sed nescio an pari mecum laetitia. Verissimum autem illud esse tum cognoui, nullum reperiri tam celerem cursorem, quem fama non anteuertat. ea enim vehementer properantes festinantesque nos antegressa, Leucippen cum de aliis omnibus tum de Sostrati aduentu certiorem fecerat. Itaque cum primum nos vidit, e fano exiens patrem quidem complexa est, oculos vero in me conuertit: qui licet ob Sostrati praesentiam verecundans, me, quo minus ad illam amplexandam excurrerem, continerem, non tamen ab eius vultu oculos defigere vsquam valebam. ita mutuis nos obtutibus inter nos salutabamus.

LIBER

textu ipso commode locum habere potest. Interpretem latinum non aliter legisse constat, atque ita et scriptum est ad marginem codicis Bauarici, textu ferente μνήμης cum reliquis. Ibidem in sequenti πρὔλαβεν legitur, quod et Commelinus edidit. IDEM.

7) Κατέχων ἐμαυτὸν] Haec iungenda cum sequentibus ἐπ' αὐτὴν ἐκθορεῖν. IDEM.

8) Ἅπαντα βλέπων εἰς —] Multis haec loquutio illustratur ab Abreschio Cl. Lect. Aristaenet. p. 276. Legitur in aliis ἔβλεπον pro βλέπων. IDEM.

9) Πρὸς

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΟΣ

ΚΕΦΑΛ. α'.

Ἄρτι δὲ ἡμῶν μελλόντων καθέζεσθαι, καὶ περὶ τούτων διαλέγεσθαι, Θέρσανδρος σπουδῇ μάλα, μάρτυρας ἄγων τινὰς, ἔρχεται πρὸς τὸν νεὼ, 1) καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ πρὸς τὸν ἱερέα· Μαρτύρομαι, ἔφη, τῶνδε ἐναντίον, ὅτι μὴ δεόντως ἐξαιρεῖ δεσμῶν καὶ θανάτου κατεγνωσμένον ἄνθρωπον ἐκ τῶν νόμων ἀποθανεῖν. ἔχεις δὲ καὶ δούλην ἐμὴν, γυναῖκα μάχλον, καὶ πρὸς ἄνδρας ἐπιμανῆ· 2) ταύτην ὅπως μοι φυλάξῃς; 3) Ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ, δούλην καὶ γυναῖκα μάχλον, ὑπεραλγήσας τὴν ψυχὴν, οὐκ ἤνεγκα τῶν ῥημάτων τὰ τραύματα, ἀλλ' ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ· Σὺ μὲν οὖν, ἔφην, καὶ τρίδουλος, 4) καὶ ἐπιμανὴς, καὶ μάχλος· αὕτη δὲ καὶ ἐλευθέρα καὶ παρθένος, καὶ ἀξία τῆς θεοῦ. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε, καί· Λοιδορεῖς, φήσας, 5) δεσμῶτα καὶ κατάδικε; παίει με κατὰ τῶν προσώπων μάλα βιαίως, καὶ ἐπάγει δευτέραν. 6) οἱ δὲ τῶν ῥινῶν αἵματος ἔῤῥεον κρου-

νοί.

1) Πρὸς τὸν νεὼ] Ed. pr. ναὸν, quod reprehendo, nam semper in hoc verbo Atticos sequitur. In sequenti alii pro φωνῇ habent βοῇ, et pro μαρτύρομαι ponunt μαρτυροῦμαι.

BODEN.

2) Μάχλον, καὶ πρὸς ἄνδρας ἐπιμανῆ] Bene haec coniunguntur. Μάχλας enim vocat *Aelianus* L. III, V. H. c. 42. Proeti filias, a Venere in furorem libidinis coniectas. Notat ibi *Perizonius* eamdem vim vocis Μαχλοσύνη ex *Suida*. Et hanc ipsam ob caussam in responsio-

ne

LIBER OCTAVVS

CAPVT I.

At Therſander, dum nos iam ſeſſuri, atque iis ipſis de rebus inter nos collocuturi eſſemus, concitato admodum greſſu, adductisque ſecum teſtibus aliquot, fanum ingreſſus eſt: et voce quam maxime contenta ad ſacerdotem conuerſus: Illud, inquit, his audientibus tibi denuncio, inique a te factum eſſe, qui hominem legibus capite damnatum e vinculis exemeris, atqui ancillam etiam meam, impudicam illam quidem, et in appetendis viris ad inſaniam vsque effuſam, domi tuae abscondidiſti: quam quo iure a me liberali cauſa manu aſſerturus ſis, peruelim ſcire. Tum ego et ſeruam et impudicam Leucippen vocari audiens, animo vehementiſſime commotus, orationemque tam contumelioſam non ferens, ipſo nondum tacente: Tu quidem, inquam, triſeruus, et inſanus, et impudicus: Leucippe libera eſt, et virgo et dea digna. Quibus ille auditis: Tu, igitur, vinctus, inquit, et damnatus, conuiciari audes? Et quanta

ne ſua Clitophon repetit μάχλην, omittit vero πρὸς ἄνδρας ἐπιμανῆ. Nam καὶ h. l. eſt explanatiua particula.

IDEM.

3) Οὕτως μοι φυλάξῃς] Μοὶ deeſt in ed. pr. IDEM.

4) Τρίδουλος] Terſeruus, plus quam ſeruus, vt τρίφωρ, trifur et trifurcifer. IDEM.

5) Φυγὰς] In aliis: ἔφυ.

IDEM.

6) Ἐπάγει δευτέραν] Reticet πληγὴν cum elegantiſſimis auctoribus. *Ariſtophanes* Νεφέλ. 968. Ἐπετρίβετο τυπτόμενος πολλὰς,

* νοί. ὅλον γὰρ αὐτοῦ τὸν θυμὸν εἶχεν ἡ πληγή.7) ὡς δὲ καὶ τρίτην ἀπροφυλάκτως8) ἔπαισεν, λανθάνει μου τῷ στόματι περὶ τοὺς ὀδόντας προσπταίσας9) τὴν χεῖρα, καὶ τρωθεὶς τοὺς δακτύλους, μόλις τὴν χεῖρα συνέστειλεν ἀνακραγών. καὶ οἱ ὀδόντες ἀμύνουσι τὴν τῶν ῥινῶν ὕβριν· τιτρώσκουσι γὰρ αὐτοὶ10) τοὺς παίοντας δακτύλους, καὶ, ἃ πεποίηκεν, ἔπαθεν ἡ χείρ. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τῇ πληγῇ μαλακὸν ἀνακραγὼν συνέστειλε τὴν χεῖρα, καὶ οὕτως ἐπαύσατο. ἐγὼ δὲ ἰδὼν οἷον ἔχει κακὸν, τοῦτο μὲν οὐ προσεποιησάμην· ἐφ' οἷς δὲ ἐτυραννήθην τραγῳδῶν, ἐνέπλησα βοῆς τὸ ἱερόν.11)

ΚΕΦΑΛ. β'.

Ποῦ φύγωμεν ἔτι τοὺς βιαίους;1) ποῖ καταδράμωμεν;2) ἐπὶ τίνα θεῶν μετὰ τὴν Ἄρτεμιν; ἐν αὐτοῖς τυπτόμεθα τοῖς ἱεροῖς, ἐν τοῖς τῆς αὐλαίας παιόμεθα χωρίοις.

λὰς, vbi Scholiastes: πολλὰς, πληγὰς δηλονότι. Supplet *Artemidorus* Lib. I. c. 80. Πολλὰς ἔλαβε πληγάς. *Lucian.* Timon: Οὐκ ἂν καὶ ἄλλην λάμβανε. Sic et paullo post Auctor noster: ὡς δὲ καὶ τρίτην ἀπροφυλάκτως ἔπαισεν. Plura huius elegantiae dabit exempla *Lamb. Bos* Ellips. p. 266. voce πληγή.

IDEM.

7) Ὅλον γὰρ αὐτοῦ τὸν θυμὸν εἶχεν ἡ πληγή] Haec interpretem fugere latinum, quare hic translationi inserta sunt. Conuenit haec loquutio cum alia, vbi de eodem Thersandro post aduentum in Clitophontem inuecto agitur, L. V. Ῥαπίζει με κατὰ κόῤῥης πληγὴν θυμοῦ γέμουσαν.

IDEM.

8) Ἀπροφυλάκτως] Alii ἀπροφυλάκτος.

IDEM.

9) Προσπταίσας] Alii προσπαίσας, edit. pr. προσπταίσας.

IDEM.

10) Αὐτοὶ] In aliis αὐτοῦ.

IDEM.

11) Τρα-

maxima vi potuit, os mihi semel atque iterum ita contudit, vt sanguinis quasi riui quidam e naribus manarint. plaga enim mihi inflicta omnem eius iram ostendebat. cum vero etiam tertio me percussisset, dextram labris imprudenter impactam dentibus illisit, ac, vulneratis digitis, ingemiscens manum illico retraxit: ita dentes sauciata dextra narium iniuriam vlti sunt, et quae vulnera manus intulerat, accepit. Atque ille quidem prae vulneris dolore effoeminate admodum lugens, manu ad se reuocata, deinceps vim inferre destitit: ego vero digitorum vulnus animaduertisse dissimulans, vimque mihi illatam conquerens, templum clamore compleui.

CAPVT II.

Quonam tandem grassatorum violentiam fugiemus? Quos post Dianae numen deos adibimus? Ipsis in templis vapulamus: ante religiosissimas deorum aras pla-

 gae

11) Τραγῳδῶν, καὶ ἐπέπλησα βοῆς τὸ ἱερὸν] Duae sunt diuersae lectiones huius loci, ex duabus, vt censeo, huius operis ἐκδόσεσιν. Vna habuit, ἐφ' οἷς δὲ ἐτυραννήθην, ἐτραγῴδουν, καὶ ἐπέπλησα βοῆς τὸ ἱερὸν. Altera, ἐφ' οἷς δὲ ἐτυραννήθην τραγῳδῶν, ἐπέπλησα βοῆς τὸ ἱερὸν. Hanc postremam sequutus est interpres, quam et meliores libri exhibent.

SALMASIVS.

1) Ποῖ φύγωμεν ἔτι τοὺς βιαίους] Editio prior, cum Anglicano, ποῖ φύγωμεν, ἔφην, τοὺς βιαίους;

IDEM.

2) Ποῖ καταδράμωμεν] Vix probanda lectio principis editionis ποῖ καταδράμωμεν, tametsi in codice Monacensi locum habeat. Fuit autem Dianae templum asylorum omnium facile princeps, cuius fines vel extra muros extendebantur. Nam Alexander asylo stadium adsignauerat, Mithridates, quantum sagitta, a tecti angulo emissa, contingeret, quod stadio fuit paulo

οις. 3) ταῦτα ἐν ἐρημίαις μόναις γίνεται, ὅπου μηδ' εἷς μάρτυς μηδ' ἄνθρωπός τις. 4) σὺ δὲ αὐτῶν ἐν ὄψει τυραννεῖς τῶν θεῶν. καὶ τοῖς μὲν πονηροῖς, αἱ τῶν ἱερῶν ἀσφάλειαν διδόασι καταφυγήν· ἐγὼ δὲ μηδένα 5) ἀδικήσας ἱκέτης δὲ τῆς Ἀρτέμιδος γενόμενος, τύπτομαι παρ' αὐτῷ τῷ βωμῷ, 6) βλεπούσης, οἴμοι, τῆς θεοῦ. ἐπὶ τὴν Ἄρτεμιν αἱ * πληγαί. καὶ οὐ μέχρι πληγῶν ἡ παροινία, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν προσώπων τις λαμβάνει τραύματα

paulo longius ſpatium. Quid? quod Antonius id duplicauit, parte vrbis aſylo adiecta, quod vero iterum abrogauit Auguſtus Caeſar. Videat. *Strabo* Geogr. Hiſt. XIV, p. 641. Exinde apparet, non fuiſſe locum ſanctiorem, quam ipſam aram Dianae, vbi tamen male habitus eſſet Clitophon; quam ob rem deinceps quaeritur: τύπτομαι παρ' αὐτῷ τῷ βωμῷ, id quod vel ante fanum neſas. Vide plura in *Oſiandri* diſſ. de aſylis gentilium et *Rittershuſii* libro de iure aſylorum.

BODEN.

3) Ἐν τοῖς τῆς αὐλαίας τιμιωτάτοις χωρίοις] Interpres vertit, *Ante religioſiſſimas deorum aras plagas nobis imponuntur.* At αὐλαία non eſt ara. Velum eſt, quod praetenditur tentoriis, τὸ παραπέτασμα τῆς σκηνῆς. Ex ligno illa erant, ac tabulatis, ingreſſus vero αὐλαίᾳ munitus. Secretaria quoque iudicum interiora velo ſiue αὐλαίᾳ obtenta. Inde *cauſas leuato velo cognoſcere.* Templorum quoque adyta velis huiusmodi diſſepta ab alia templi parte. Quiritatur hic igitur Clitophon, ſe verberatum fuiſſe ἐν τοῖς τῆς αὐλαίας χωρίοις. Vtrum in ipſis adytis, quibus velum praetentum erat, an ante adytum ipſum, intra templum tamen. Nam ſupra dixit, Leucippen adueniente patre exiliiſſe e templo, ἐξαπιδοῦσα τοῦ ναοῦ. Poſtea tamen videtur regreſſa cum patre in templum. Vbi hic Clitophon verberatus eſt a Therſandro prope ipſam αὐλαίαν. In ipſo tamen adyto et ante aram caeſus fuit, vt ex ſequentibus apparet, dicente Clitophonte, τύπτομαι παρ'

gae nobis imponuntur. Atqui desertis tantum in locis, vbi nulli adsint testes, facinora huiusmodi committi solent: tu vero coram diis ipsis regiam potestatem exerces. cumque augustae deorum aedes sontibus praesidio esse consueuerint: ipse innocens ac supplex, me miserum, ante aras, ipsa vidente dea, vulnus accepi. Iam vero quis percussiones istas Dianae illatas fuisse neget? quamquam non iis quidem contenta fuit huius ebrietas: sed etiam vulnera, qualia in bello atque

παρ᾽ αὐτῷ τῷ βωμῷ. Ergo in ipso adyto et interiore parte templi, vbi ara, quae, vt dixi, pars ab reliquo templo seclusa ac discreta velo, id est, αὐλαίᾳ. SALMASIVS.

4) Ὅπου μηδὲ εἷς μάρτυς, μηδ᾽ ἄνθρωπός τις] Ita libri meliores. In Editione fuit, ὅπου μηδεὶς μάρτυς μηδενὸς ἔστι. In Anglicano, ὅπου μηδ᾽ εἷς μάρτυς, μηδ᾽ ἄνθρωπός ἐστι. IDEM.

5) Μηδένα ἀδικοῦντας] Cod. Bau. cum Palatina μηδὲν ἀδικοῦντας. Sic Athenienses apud *Thucydidem* L. IV, 98. statuunt: Τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμούς. Quo spectat etiam Thersander cap. VIII. L. VIII. Τῶν δυστυχούντων εἰσὶν οὐ τῶν ἀδικούντων οἱ βωμοί — Τίς ἥμαρτεν ἀντὶ δεσμωτηρίου τὸ ἱερὸν φονὸς καὶ μυχὸς παρὰ τῇ καθαρᾷ θεῷ. BODEN.

6) Ἱκέτης δὲ τῆς Ἀρτέμιδος γενόμενος, τύπτομαι παρ᾽ αὐτῷ τῷ βωμῷ] Quippe secundum *Euripidem* Heracl. d. vers. 261. ἅπαντι κοινὸν ξῦμα δαιμόνων ἕδρα. Supplicum genus sanctum apud veteres fuisse, eorumdemque violatores punitos, et odio a Diis habitos, notius est, quam qui in eo copiosius sim. *Tatius*, VIII. p. 462. τυραννεῖν ἐν ὄψει θεῶν. Scilicet Deorum implorat fidem Clitophon ob tam immane factum. Ipse tamen Thersander ait paullo post: τῶν δυστυχούντων εἰσὶν, οὐ τῶν ἀδικούντων οἱ βωμοί. Ad haec *Tatii* loca commentatur in eleg. libello, qui Ζεὺς Ἱκέσιος inscribitur, *Frider. Leisner*, Rector Cizens. clarissimus. Thersandrum vocat Clitophon p. 461. τρίδουλον. Quem locum adde his, quae Vir quidam Eruditus ad *Eustathium*,

ματα ὡς ἐν πολέμῳ καὶ μάχῃ, καὶ μεμίανται μὲν τὸ ἔδαφος ἀνθρωπίνῳ αἵματι. τοιαῦτα σπένδει τὶς τῇ θεῷ; οὐ βάρβαροι τοῦτο καὶ Ταῦροι, 7) καὶ ἡ Ἄρτεμις ἡ Σκυθῶν; ὁ παρ᾽ ἐκείνοις μόνοις ναὸς οὕτως αἱμάσσεται. τὴν Ἰονίην Σκυθίην πεποίηκας, 8) καὶ ἐν Ἐφέσῳ ῥεῖ τὰ ἐν Ταύροις αἵματα. λαβὲ καὶ ξίφος κατ᾽ ἐμοῦ. καίτοι τί δέῃ σιδήρου; τὰ τοῦ ξίφους πεποίηκεν ἡ χείρ. ἀνδροφόνος αὐτὴ καὶ μιαιφόνος δεξιὰ τοιαῦτα δέδρακεν, οἷα ἐκ φόνου γίνεται.

ΚΕΦΑΛ. γ΄.

Ταῦτα μὲν βοῶντος, ὄχλος συνεῤῥύει 1) τῶν ἐν τῷ ἱερῷ παρόντων· οὕτως ἐκάκιζον αὐτόν. καὶ ὁ Ἱερεὺς αὐτός· Οὐκ αἰσχύνῃ, 2) τοιαῦτα ποιῶν οὕτως φανερῶς καὶ ἐν τῷ

thium, siue, Eumathium habet in Obs. Miscell. vol. III. p. 102. Apud nostrum, p. 471. coma dicitur τῆς κεφαλῆς τὸ κάλλος. Caussam *Heliodorus* habet, Aethiop. II. 20. p. 93. ὡς κόμαν τοὺς μὲν ἱερατικοὺς ἐλαφροτέρους — — ἀποδείκνυσιν. CARPZOVIVS.

7) Ταῦροι] Hinc Diana *Taurica* et *Tauropolos*, quia fuit a Tauris culta, teste *Diodoro Siculo*, Bibl. L. II. c. 46. p. 91 A. Fit eiusdem mentio apud *Liuium* XLIV, 44. De qua consulendus *Spanhem.* ad Callimachum in Dian. v. 113. 174 seqq. cum Gyraldi Syntagm. Deorum XII. quibus addendus *Burmannus* ad Met. Ouid. XV, 11. vbi memorantur alii, qui ab occiso Neptuni tauro cognominatam existiment. Distinguuntur barbari a Tauris et Scythis. Barbari videntur esse Galli ac Belgae, apud quos ἀνθρωποθυσίαι non minus in vsu erant, quam apud Tauros, qui aduenas mactabant, et apud Scythas, qui suos ipsi natos iugulasse feruntur. BODEN.

8) Τὴν

pugna inferuntur, intulit, humanoque pauimentum sanguine foedauit. At vero quis Ephesiae vmquam Dianae hoc pacto sacrificauit? Barbarorum ac Taurorum huiusmodi quidem certe institutum est. apud Scythas Dianae templum est: apud quos solos deae huius altaria humano cruore conspergi receptum est. Tu autem, Ionia vt Scythia esset, Ephesique idem, qui in Taurica insula cruor manaret, effecisti. Quin igitur gladium etiam in me stringis? quamquam quid ferro opus est, cum gladii munere manus fungatur? cruenta enim et caedibus assueta dextera tua id nunc patrauit, quod in occisionibus fieri consueuit.

CAPVT III.

Haec dum ego lamentarer, ab iis, qui in templo erant, concursus ad me factus est: ac nonnulli ex iis hominem increpare coeperunt: quin etiam sacerdos ipse: Non te, inquit, tam

g) Τὴν Ἰωνίαν Σκυθίαν πεποίηκας] Constat vero ex Pausania, L. VII. p. 225. ab ipsis Ionibus Dianae, cognomento Triclariae, iussu Apollinis Delphici quotannis puerum cum virgine formae praestantissimae mactatum esse, ob aedem deae incestu sacerdotis quondam pollutam.

IDEM.

h) Ὄχλος συνεῤῥύη] Editio prior, cum Anglicano, ὄχλος συνεῤῥύηκεν ἐν τῷ ἱερῷ, οὗτος ἐκάκιζον αὐτόν. In melioribus, vt Florentino, et Regiis, ὄχλος συνεῤῥύη τῶν παρόντων ἐν τῷ ἱερῷ. Legendum mox, οὗτος ἐκάκιζον αὐτόν. Id est, οὗτος ὁ ὄχλος, τὸν Θέρσανδρον ἐκάκιζον. Ἐκάκιζον porro pro ἐκάκιζε, quia vox ὄχλος habet significationem multitudinis. Qua loquutione nihil esse tritius Graecis, sciunt Graece periti. Male omnes libri, οὗτος ἐκάκιζεν αὐτόν. Posset etiam, οὗτοι ἐκάκιζον αὐτόν. Nempe, οἱ παρόντες.

SALMASIVS.

i) Οὐκ αἰσχύνῃ] Alteram personam huic loco magis conuenire

ἐν τῷ ἱερῷ; Ἐγὼ δὲ τεθαῤῥηκὼς, ταῦτα 3) ἔφην· Ὦ ἄνδρες, πέπονθα, ἐλεύθερός τε ὢν, 4) καὶ πόλεως οὐκ ἀσήμου ἐπιβουλευθεὶς μὲν εἰς τὴν ψυχὴν ὑπὸ τούτου, σωθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος, ἣ τοῦτον ἀπέφηνε συκοφάντην. καὶ νῦν προελθεῖν με δεῖ, καὶ ἀπονίψασθαι τὸ πρόσωπον ἔξω· μὴ γὰρ ἔνδον 5) τοῦτο ποιήσαιμι ἔγωγε, μὴ καὶ τὸ ἱερὸν ὕδωρ τῷ τῆς ὕβρεως αἵματι μιανθῇ. Τότε μὲν δὴ μόλις ἑλκύσαντες 6) αὐτὸν, ἐξάγουσι 7) τοῦ ἱεροῦ. τοσοῦτον δὲ εἶπεν 8) ἀπιών· Ἀλλὰ 9) τὸ μὲν σὸν ἤδη κέκριται, καὶ ὅσον οὐδέπω πείσῃ δίκην. τὰ δὲ τῆς ψευδοπαρθένου ταύτης ἑταίρας ἡ σῦριγξ τιμωρήσεται. 10)

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Ὡς δὲ ἀπηλλάγη ποτὲ, 1) κἀγὼ ἐξελθὼν ἐκαθηράμην τὸ πρόσωπον. Τοῦ δὲ δείπνου καιρὸς ἦν, καὶ ὑπεδέξατο

hire existimo, quam tertiam in codice Bauar. et ed. pr. vbi legitur: ἐκ αἰσχύνεται. BODEN.

3) Ταῦτα] Alii τοιαῦτα, quod vero ex praecedentibus, τοιαῦτα ποιῶν, errore librarii natum videtur. IDEM.

4) Ἐλεύθερός τε ὢν] In Commel. ἐλεύθερος δὲ ὤν. Sequitur ἐπιβουλευθεὶς μὲν, cuius loco ibidem est ἐπιβουλευθεὶς δὲ, sed minus bene. IDEM.

5) Ἔνδον] In aliis: ἐνταῦθα. IDEM.

6) Ἑλκύσαντες] Quidam ἀφελκύσαντες. IDEM.

7) Ἐξάγουσι] Cod. Monac. ἄγουσι. Eodem modo editio pr. IDEM.

8) Τοσοῦτον δὲ εἶπεν] Anglicanus et Editio ἔτι ταῦτα εἶπε. SALMASIVS.

9) Ἀλλ'

tam aperte haec, in templo praesertim, facere pudet? Quam ob causam ego iam confirmato animo: Hoc equidem, inquam, pacto, viri Ephesii acceptus sum homo liber, et non obscurae vrbis ciuis. Ab isto enim vitae summum in discrimen adductus perieram plane, nisi patefactis tandem facinorosi hominis calumniis me praesenti suo numine atque auxilio de manibus eius Diana eripuisset. Nunc mihi e templo exire, faciemque abluere opus est: neque enim id ego hic vmquam facere ausim, ne videlicet sacri latices cruore per contumeliam effuso polluantur. Interea Thersander, cum vix e delubro nonnulli eum protruderent, huiusmodi quiddam inter abeundum solus secum locutus est: Tu quidem, quod ad causam tuam attinet iam damnatus es: nec multo post de te supplicium sumetur. De scorto autem isto virginitatem ementiente fistua iudicium faciet.

CAPVT IV.

Posteaquam ille abiit, egressus ipse faciem ablui. Cumque accumbendi iam tempus esset, a sacerdote peramanter accepti

9) Ἀλλ᾽ ὁ τὸ μὲν σὸν] Immo perscribendum, τὸ μὲν σὸν ἤδη κέκριται. Et sic legi volueram. IDEM.

10) Ἡ σύριγξ τιμωρήσεται] Manifestus error in editione prima: σύριγγας τιμωρήσεται. Forte in editione priori scriptum fuit σύριγγι τιμωρηθήσεται. Vide rem ipsam C. VI. enarratam. BODEN.

1) Ὡς δὲ ἐξαπελάγη ποτὲ] Perperam ita ediderunt operae nostrae, pro ἀπηλλάγη. Sic enim omnes libri. Nisi quod in quibusdam, ἐπαλλάγη. Paulo post in Editione fuit προσελθὼν, quomodo est in Anglicano. Saltem προσελθὼν scribendum foret. Nam ita supra, καὶ νῦν προσελθοῦσι μοι δεῖ Correximus ex aliis libris, καὶ γὰρ ἐξελθὼν. Sic etiam legit

ἐδέξατο ἡμᾶς ὁ ἱερεὺς μάλα φιλοφρόνως.²) ἐγὼ δὲ εἰς τὸν Σώστρατον³) ὀρθοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς⁴) ἰδεῖν οὐκ ἠδυνάμην, συνεὶς⁵) οἷα αὐτὸν διετεθείκειν. καὶ ὁ Σώστρατος⁶) δὲ τὰς τῶν ὀφθαλμῶν οὖν ἀμύξεις τῶν ἐμῶν, ἃς ἔτυχον ὑπ' αὐτοῦ παθὼν, ἀντησχύνετό με βλέπων· καὶ ἡ Λευκίππη δὲ τὰ πολλὰ εἰς γῆν ἔβλεπεν. καὶ ἦν ὅλον τὸ συμπόσιον αἰδώς. προϊόντος δὲ τοῦ πότου, καὶ τοῦ Διονύσου κατὰ μικρὸν ἐξιλασκομένου τὴν αἰδῶ· ἐλευθερίας γὰρ οὗτος πατήρ· ἄρχει λόγου πρῶτος ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν Σώστρατον· Τί οὐ λέγεις, ὦ ξένε, τὸν περὶ ὑμᾶς⁷) μῦθον ὅστις ἐστίν; δοκεῖ γάρ μοι περιπλοκάς τινας⁸) ἔχειν οὐκ ἀηδεῖς. οἴνῳ δὲ μάλιστα πρέπουσιν * οἱ τοιοῦτοι λόγοι. Καὶ ὁ Σώστρατος προφάσεως λαβόμενος ἄσμενος·⁹) Τὸ μὲν κατ' ἐμὲ λόγου μέρος ἁπλοῦν, εἶπε, ὅτι Σώστρατος ὄνομα, Βυζάντιος τὸ γένος, τούτου θεῖος, πατὴρ ταύτης. τὸ δὲ λοιπὸν, ὅπερ ἐστὶ μῦθος, λέγε τέκνον¹⁰) Κλειτοφῶν, μηδὲν αἰδούμενος.¹¹) καὶ γὰρ εἴ τι μοὶ συμβέβηκε λυπηρὸν, μάλιστα

legit interpres in suis, *egressus ipse faciem ablui.*

SALMASIVS.

²) Μάλα φιλοφρόνως] Placuit hic magis aliorum librorum lectio, quam Palatina, ab Anglicano licet firmata, φιλοφρονουμένως. Iidem habent mox, πρὸς τὸν Σώστρατον. In alis, εἰς τὸν Σώστρατον ὀρθοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν.

IDEM.

³) Εἰς τὸν Σώστρατον] Cod. Bau. c. ed. pr. Πρὸς τὸν Σώστρατον.

BODEN.

⁴) Ὀρθοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς] Rectis oculis aliquem adspicere, quod fieri solet, aut, si nihil mali mihi conscius sum, aut, si quis irretorto intrepidoque vultu vel ipsam mortem sibi imminentem videt. Quod ab *Horatio* dicitur: *Siccis oculis* videre, pro quo *Bentleius* non male reponere cupiebat, *rectis oculis*, quamquam opus non erat.

BERGER.

⁵) Συνεὶς] Alii εἰδώς.

BODEN.

⁶) Καὶ

accepti sumus. Ego vero eorum, quae in Sostratum ad miseram, conscius, oculos in illum palam oniicere non audebam: quod et ipse praesentiens, me intueri pariter verecundabatur: Leucippe quoque nihil alid, quam terram intuebatur: ita vt conuiuium prorsus verecundum esset. Tandem, procedente potu, Bacchoque pudorem sensim amouente, is enim libertatis auctor est, primus ad Sostratum conuersus sacerdos: Quin tu igitur, inquit, o hospes, rerum vestrarum, cuiusmodi tandem erant, seriem narras? mihi sane non insuaues quasdam amges continere in se videtur: praeterea vino sermones huiusmodi maxime conueniunt. Tum Sostratus loquendi occasione illinc sumpta: Quod quidem, inquit, ad me attinet, leue admodum est. Sostrato mihi est nomen, patria Byzantium, atque adolescentis quidem istius patruus, puellae autem pater sum. Caetera, vtut sunt, tu, mi Clitophon, metu omni prorsus abiecto, effare. nam si quid tibi acerbi

6) Καὶ ἐξεῖπε.] Copula deest in edit. prima. IDEM.

7) Ὑμᾶς] Cod. Bauar. ἡμᾶς. Perperam. IDEM.

8) Περιπλοκάς τινας] Edit. pr. et cod. Bau. omittit τινάς. IDEM.

9) Ἀσμενος] In aliis ἀσμένως Anglicano et Palatino. SALMASIVS.

10) Τέκνον] Vox blandientis et excitantis. Ceres Erysichthoni apud *Callimach.* Hymn. in Cererem v. 47.

Τέκνον, ὅτις τὰ θεοῖσιν ἀνειμένα
δένδρεα κόπτεις,
Τέκνον, ἐλίννυσον, τέκνον πολύ-
θεστε τοκεῦσι,
Παύεο, καὶ θεράποντας ἀπέργει.

Et Claudius Appio apud Dionys. Halicarn. Antiqu. Rom. lib. XI. p. 695. Ἀποχώρει δὲ πάλιν εἰς τὴν σεαυτοῦ φύσιν, Ἄππιε τέκνον. Vid. *Palairetti* Obseruatt. Philol. Crit. in N. F. p. 33. vbi et hic locus excitatur. BODIN.

11) Μηδὲν αἰδήμενος] In aliis: μηδὲν αἰδεσθείς. IDEM.

12) Ἀλ-

ἀλυσα μὲν οὖν ὑ σόν ἐστιν, ἀλλὰ τῆς τύχης.[12]) ἔπειτα τῶν ἔργων προελθόντων[13]) ἡ διήγησις τὸν οὐκ ἔτι πάσχοντα ψυχαγωγεῖ[14]) μᾶλλον, ἢ λυπεῖ.

ΚΕΦΑΛ. έ.

Κἀγὼ πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀποδημίαν τὴν ἀπὸ Τύρου διηγῆσαι, τὸν πλοῦν, τὴν ναυαγίαν, τὴν Αἴγυπτον, τοὺς βουκόλους, τῆς Λευκίππης τὴν ἀπαγωγὴν, τὴν παρὰ τῷ βωμῷ πλαστὴν γαστέρα, τὴν Μενελάου τέχνην, τὸν ἔρωτα τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὸ Χαιρέου φάρμακον, τὴν τῶν λῃστῶν ἁρπαγὴν, καὶ τὸ τοῦ μηροῦ τραῦμα, καὶ ἔδειξα τὴν οὐλ. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν Μελίττην ἐγενόμην, ἐξῇρον τὸ δρᾶγμα ἐμαυτοῦ[1]) πρὸς σωφροσύνην μεταποιῶν, καὶ οὐδὲν ἐψευδόμην· τὸν Μελίττης ἔρωτα, καὶ σωφροσύνην τὴν ἐμὴν, ὅσον ἐλιπάρησε χρόνον, ὅσον ἀπέτυχεν, ὅσα

12) ἀλλὰ τῆς τύχης] In aliis, ἀλλὰ τοῦ δαίμονος. Sic plerumque Graeci τὴν τύχην appellant. Vnde εὐδαίμων, *fortunae bonis diue*: cui fortuna arridet. Hesychi εὐδαιμονία, πλοῦτος. Item εὐδαίμων γῆ, ἡ τὸν πλοῦτον ἔχουσα: Inde *Arabia Eudaemon*. Alii Gramatici δαίμονα interpretantur τὴν ἑκάστου τύχην. Atque ita exponit Scholiastes Aristophanis in Pluto, his versibus:

τοῦ σώματος γὰρ οὐκ ἐᾷ τὸν κύριον
κρατεῖν ὁ δαίμων, ἀλλὰ τὸν ἐωνημένον.

Fortuna quippe non sinit dominum corporis
Sui esse quemquam, sed dominum emtorem esse vult.

Quod igitur in aliis exemplaribus, hoc loco, τῆς τύχης, in aliis, τοῦ δαίμονος, legitur, non ex glossa est, sed ex duplici ἐκδόσει venit huius operis.

SALMASIVS.

13) Προελθόντων] Quidam: παρελθόντων. BODEN.

14) Ψυχαγωγεῖ] Prouerbium ex *Menandri* Monost:

Ὡς

bi euenit, non tibi, sed fortunae tribuendum est. ad haec, praeteritorum malorum commemoratio tantum abest, vt eum, qui euasit, moerore afficiat, vt etiam vehementer oblectet.

CAPVT V.

Tum ego, quae mihi postea, quam Tyro profugi, euenerunt, singula ordinatim recensui, nauigationem scilicet, naufragium, Aegyptum, pastores, Leucippes raptum, fictum apud aram vterum, Menelai calliditatem, amorem ductoris militum, Chaereae medicinam, piratarum rapinam, vulnus femoris, cuius tum quoque cicatricem ostendi. Vbi vero ad Meliten ventum est, quaecunque mihi agere contigit, quanta maxima potui, modestia, mendacioque nullo penitus intermisso, narraui. ac primum quidem Melites amorem, continentiamque meam: deinde quamdiu me illa orauerit, quamdiu illam ipse lactauerim: tum quaecunque

Ὡς ἡδὺ τοῖς σωθεῖσι μεμνῆσθαι πόνων.

Quod ex Euripide sumtum mauult Cicero. Melius *Homerus* Odyss. L. XV.

Νῶϊ δ' ἐνὶ κλισίῃ πίνοντέ τε δαινυμένω τε
Κήδεσιν ἀλλήλων τερπώμεθα λευγαλέοισι,
Μνωομένω· μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνήρ,
Ος τις δὴ μάλα πολλὰ πάθῃ καὶ πόλλ' ἐπαληθῇ.

Simile etiam illud *Senecae* in Hercule furente:

Quod fuit durum pati,
Meminisse dulce est.

Item *Virgilii* adhortatio ad socios, Aen. I. 217.

— Forsan et haec olim meminisse iuuabit.

IDEM.

[1]) Τὸ τραῦμα ἐμαυτοῦ] Sic melius visum est legi, quam ἑαυτοῦ, quod Editio habet, et Anglicanus, ἑαυτὸν etiam pro ἐμαυτὸν vsurpant recentiores, sed non idonei. Praeterea sic legunt, vt reposuimus, meliores libri. SALMASIVS.

[2]) Μὴ

ὅσα * ἐπηγγείλατο, ὅσα ᾐδίκετο· τὴν ναῦν διηγησάμην, τὸν εἰς Ἔφεσον πλοῦν, καὶ ὡς ἄμφω συνεκαθεύδομεν, καὶ μὰ ταύτην τὴν Ἀρτέμιν, 2) ὡς ἀπὸ γυναικὸς ἀνέστην γυνή· 3) ἓν μόνον παρῆκα τῶν ἐμαυτοῦ δραμάτων, τὴν μετὰ ταῦτα πρὸς Μελίττην αἰδῶ. ἐπεὶ καὶ τὸ δεῖπνον εἶπον, καὶ ὡς ἐμαυτοῦ κατεψευσάμην. καὶ μέχρι τῆς θεωρίας τὸν λόγον συνεπέρανα. καί, τὰ μὲν ἐμὰ ταῦτα, ἔφην. τὰ δὲ Λευκίππης τῶν ἐμῶν μείζονα. πέπραται, δεδούλευκεν, γῆν ἔσκαψεν, σεσύληται τῆς κεφαλῆς τὸ κάλλος. 4) τὴν κουρὰν ὁρᾷς. καὶ καθ᾽ ἕκαστον ὡς ἐγένετο διεξῄειν. 5) κἂν τῷδε κατὰ τὸν Σωσθένην καὶ Θέρσανδρον γενόμενος, ἐξῆρον καὶ τὰ αὐτῆς ἔτι μᾶλλον ἢ τἀμά, ἐρωτικῶς αὐτῇ χαριζόμενος ἀκούοντος τοῦ πατρός· 6) ὡς πᾶσαν αἰκίαν

2) Μὰ ταύτην τὴν Ἀρτέμιν] Editio Heidelbergensis: Ματαίαν τὴν Ἀρτέμιν. Forte legebatur ματαίαν Ἀφροδίτην. Interpres tamen neutrum agnouit, quare a nobis adiiciendum fuit editioni. BODEN.

3) Ὡς ἀπὸ γυναικὸς ἀνέστη γυνὴ] Haec lectio est a correctore, qui interpretem Latinum plus vidisse hic censuit. Sic enim vertit, quasi legisset, ἀνέστη. At non ita legendum praescripseram. Nam vera est scriptura, quam omnes libri suggerunt, ὡς ἀπὸ γυναικὸς ἀνέστην γυνή. Ita surrexi ab illa muliere, tanquam mulier alia surgeret, non vir, vt ego eram. Hic est sensus. SALMASIVS.

4) Σεσύληται τῆς κεφαλῆς τὸ κάλλος] *Capitis honorem* vocat *Serenus* c. IX. et *Aeschylus* ἀγλάϊσμα in Choephoris 191. Adde *Ambrosium* Hexaemer. L. VI. *Tolle humani capitis capillum, tota pulcritudo flaccescit,* ac *Synesium* in encomio Caluitii initio: Φύεται δὲ ἅπαντες ἰδεῖν μὲν εἶναι καλοί, πρὸς ὃ μέγα μέρος αἱ τρίχες συμβάλλονται. Hinc Phoebo Bacchoque ingens dignitas a crinibus accessit. Praecipue vero mulieres in sylua com-

que locuta, quaecumque conquesta est omnia: praeterea quae in naui, dum Alexandria Ephesum proficisceremur, acta sunt, nempe vt simul ambo cubueramus, egoque ab illa, per Dianam! tamquam a muliere mulier, surrexeram: postremo meam omnem erga illam obseruantiam, coenam item, falsamque mei accusationem, et caetera omnia ad Sostrati vsque aduentum perspicue ac diligenter, vnico tantum facto meo praetermisso, executus sum. Atque: Haec quidem, inquam, de me quae dicerem, habui. Leucippes autem facta meis multo maiora sunt: seruiuit enim, terram fodit, capitis decus, id quod tonsura ipsa declarat, amisit. Vnumquodque deinde, sicuti actum fuerat, ita verbis extuli, vt, cum de Sosthene Thersandroque facienda esset mentio, accuratius longe, quam de me, omnia recensuerim: illud

comarum venustissimae habebantur, ea vero abscissa deformes. Id vides ex Apuleii Metamorphos. L. II. *Si cuiuslibet eximiae pulcherrimaeque feminae caput capillo spoliaueris et faciem natiua specie nudaueris, licet illa caelo deiecta, mari edita, fluctibus educata, licet, inquam Venus ipsa fuerit, licet omni Gratiarum choro stipata, et toto Cupidinum populo comitata et baltheo suo cincta, cinnama fragrans et balsama rorans, calua processerit, placere non poterit nec Vulcano suo.* Conspicimus igitur Venerem, Dianam, Isidem capillitio satis prolixo et exculto in marmoribus antiquis. Ratio vero, cur ablatum hoc decus formae deploretur in Leucippe, posita est in amissa eius libertate. Nam Graecorum mancipia rasa fuisse constat ex *Aristophanis* Auibus:

Ἔπειτα δῆτα δοῦλος ὢν κόμην ἔχεις;

De quibus vide *H. Iunii* Commentarium de Coma Cap. 2. BODEN.

5) Ὡς ἐγένετο, διεξῄειν] Ita libri alii. Anglicanus, cum Editione, διηγούμην. SALMAS.

6) Ἀκον-

αἰκίαν ἤνεγκεν εἰς τὸ σῶμα καὶ ὕβριν, πρὶν μιᾶς·7) ὑπὲρ δὲ ταύτης τὰς ἄλλας πάσας ὑπέστη 8) καὶ ἔμεινε, πάτερ, τοιαύτη μέχρι τῆς παρούσης ἡμέρας, οἵαν αὐτὴν ἐξέπεμψας ἀπὸ Βυζαντίου.9) καὶ οὐκ ἐμὸν τοῦτο ἐγκώμιον, ὅτι φυγὴν ἑλόμενος οὐδὲν ἔδρασα, ὑπὲρ ὧν ἔφυγον· ἀλλ' αὐτῆς, ὅτι καὶ ἐν μέσοις λῃσταῖς ἔμεινε * παρθένος, καὶ τὸν μέγαν ἐνίκησε λῃστήν· Θέρσανδρον λέγω, τὸν ἀναίσχυντον, τὸν βίαιον. ἐφιλοσοφήσαμεν,10) πάτερ, τὴν ἀποδημίαν. ἐδίωξε γὰρ ἡμᾶς ἔρως, καὶ ἦν ἐραστοῦ καὶ ἐρωμένης φυγή· ἀποδημήσαντες γεγόναμεν ἀλλήλων ἀδελφοί. εἴ τις ἄρα ἐστὶν ἀνδρὸς παρθενία,11) ταύτην ἐγὼ μέχρι τοῦ παρόντος πρὸς Λευκίππην ἔχω. ἡ μὲν γὰρ ἤρα 12) ἐκ πολλοῦ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἱεροῦ. δέσποινα Ἀφροδίτη,13) μὴ νεμεσήσῃς 14) ἡμῖν ὡς ὑβρισμένη

νη

6) Ἀκοντος τοῦ πατρὸς] Sic excuderunt operae, quia ad oram libri, quem sequutae sunt, haec lectio ex libris fuit adnotata, quam et delere oblitus sum. Repone igitur, quod solum verum est, ἑκόντος τοῦ πατρός. IDEM.

7) Πρὶν μιᾶς] In aliis: πλὴν μιᾶς. BODEN.

8) Καὶ ὑπὲρ ταύτης τὰς ἄλλας πάσας ὑπέστη] Melius etiam, quod Editio prior habuit, ὑπέστη, quam, vt alii libri praeferunt, ὑπέστην. Nam de Leucippe sermo est, non de se hic dicit Clitophon. SALMASIVS.

9) Ἀπὸ Βυζαντίου] Alii ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου. BODEN.

10) Ἐφιλοσοφήσαμεν] Interpres Latinus eodem modo in suo habuit codice. Sed princeps editio in numero vnius: ἐφιλοσόφησα μὲν, quod non tam bene videtur. IDEM.

11) Εἴ τις ἄρα ἐστὶν ἀνδρὸς παρθενία] Cod. Monacensis cum edit. Heidelb. εἴ τις ἄρα ἐστὶ παρθενία, deficiente ἀνδρός. IDEM.

12) Ἡ

lud etiam alioqui ſpectans, vt puellae ipſi, patre praeſertim audiente, rem gratam facerem. Aerumnas enim contumeliasque omneis, inquam, vna duntaxat excepta, perpeſſa eſt. Et propter hanc vnam, iſtas omnes ſuſtinuit, intactaque, optime pater, vti Byzantio diſceſſerat, in hanc vſque diem permanſit. Neque vero iſtud laudi mihi dari velim: qui fuga arrepta nihil eorum, ob quae fugiebam, conſecutus ſum: ſed ipſi potius, quae, inter piratas etiam, integram ſe caſtamque ſeruauit, et piratarum omnium maximi, Therſandri ſcilicet inuerecundi, atque audacis, violentiae reſtitit. Nos vero, et conſulto quidem, nauigationem ſuſcepimus, pater: verum ad id amoris nimia vi compulſi fuimus, vt merito illa mutuo amantium fuga dici poſſit. Quin imo fratres ambo vna in itinere facti ſumus virginitatemque ipſi meam, ſi qua viris virginitas ineſt, impollutam adhuc, quemadmodum Leucippe, ſeruo, quandoquidem ipſam quoque

 Dianae

[12]) Ἡ μὲν γὰρ ἦρα] Reſpicit ad initium L. IV. vbi per ſomnium Diana viſa eſt Leucippae. Caeterum preces, quas Veneri hoc luco Clitophon adfert, non erant neceſſariae, propterea quod ipſa Venus Clitophontem templum ſuum ingreſſurum repulerat, quod per quietem ſibi accidiſſe narrat ipſe l. c. BERGER.

[13]) Δέσποινα Ἀφροδίτη] Solebant deae ſalutari dominae, quod de Iunone, Diana, inprimis de Venere, conſtat. Alciphron L. I. Epiſt. 39. Τῆς ἀηδίας· δέσποινα Ἀφροδίτη. *Ouidius* A. A. I, 148. *Tu Veneri dominae plaude fauente manu.* *Propertius* III, 3.

Et Veneris Dominae volucres,
mea turba, columbae.

Adde *Apuleium* Metamorph. VIII. *Cum ſuo Adonide Domina Venus.* BODEN.

[14]) Μὴ περιεργάσῃς] Editio Heidelbergenſis: μὴ περιέργῃς. Sic et cod. Bauaricus, cuius ad marginem vero ſcriptum eſt: ἴσως, περιεργάσῃς. IDEM.

[6]) Ἀπό-

νη οὐκ ἠθέλομεν ἀπάτορα[15]) γενέσθαι τὸν γάμον. πάρεστιν οὖν ὁ πατήρ· ἧκε, καὶ σὺ εὐμενὴς ἡμῖν ἤδη γενοῦ.[16]) Ταῦτα ἀκούσαντες,[17]) ὁ μὲν ἱερεὺς ἐκεχήνει, θαυμάζων ἕκαστον ἐμῶν[18]) λεγομένων· ὁ δὲ Σώστρατος καὶ ἐπεδάκρυεν, εἴ ποτε τὸ κατὰ Λευκίππην ἐγεγόνει δρᾶμα. καὶ ἐπεί ποτε ἐπαυσάμην. Τὰ μὲν ἡμέτερα, εἶπον, ἠκούσατε· ἓν δὲ αὐτῷ κἀγὼ μαθεῖν παρά σου, ἱερεῦ, μόνον· τί ποτέ ἐστιν, ὃ τελευταῖον ἀπιὼν ὁ Θέρσανδρος κατὰ Λευκίππης προσέθηκε, σύριγγα εἰπών; Ἀλλὰ σύ τε,[19]) ἔφη, καλῶς ἀνήρου. καὶ γὰρ εἰδότας ἡμᾶς τὰ * περὶ τὴν σύριγγα τοῖς παροῦσιν ὅμως ἁρμόσασθαι προσήκει. κἀγὼ τὸν σὸν[20]) ἀμείψομαι μῦθον εἰπών.

ΚΕΦΑΛ. ϛ'.

Ὁρᾷς τοῦτο[1]) τὸ ἄλσος τὸ κατόπιν τοῦ νεώ. ἐνθάδε ἐστὶν σπήλαιον ἀπόρρητον γυναιξὶν, καθαραῖς δὲ εἰσελθούσαις οὐκ ἀπόρρητον παρθένοις. ἀνάκειται δὲ σύριγξ, ὀλίγον ἔνδον τῶν τοῦ σπηλαίου θυρῶν. εἰ μὲν οὖν τὸ ὄργανον καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιχωριάζει τοῖς Βυζαντίοις,[2]) ἴστε

15) Ἀπάτορα] Res dicitur ἀπάτωρ, cui pater, dum fit, non adest, neque adesse potest. Vid. *Wesselingii* Obseruatt. Lib. II. Cap. X. IDEM.

16) Ἡμῖν ἤδη γενοῦ] Ἤδη abest ab edit. Commel. IDEM.

17) Ταῦτα ἀκούσαντες] Rectius opinor, quod in aliis legitur, ταῦτα ἀκούοντες. *Haec cum audirent, sacerdos hianti ore mirabatur.* Interpres tamen legit, ἀκούσαντες. SALMASIUS.

18) Ἐμῶν] Cod. Monac. c. edit. Palat. τῶν. BODEN.

19) Ἀλ-

Dianae cultui iampridem addictam esse perdidiceram. At tu, o hera Venus, ne nobis tamquam neglecta succenseas. Absente patre nuptias facere noluimus. ille nunc hic adest: quare adsis tu quoque nobis iam tandem propitia. Quae cum illi audiuissent, sacerdos quidem prae admiratione obstupefactus est: Sostratus vero tamdiu lachrymas profudit, quamdiu de Leucippes incommodis actum fuit. Posteaquam dicendi a me finis est factus. Casus equidem, inquam ego, nostros recensui omneis: nunc vnum ipse quoque, o sacerdos, audire peruelim: nempe quid illud sit, quod postremo abiens Thersander Leucippae interminatus est, fistulae mentione facta. Tum ille: Recte sane, inquit, rogas. aequum enim est, vt, qui rem hanc, vti se habet, scimus, vos edoceamus. Ego vero parem tibi me gratiam relaturum esse promitto.

CAPVT VI.

Vides ne igitur, inquit ille, nemus post templum? in eo spelunca est, mulieribus quidem inaccessa: virginibus autem nequaquam. Paulo intra eius ostium fistula suspensa est: quod instrumenti genus si apud vos Byzantios in vsu est, iam, quid dicam, intelligitis: sin autem e vobis aliquis

19) Ἀλλὰ σύ τι] Melius, ἀλλὰ σύ γε, ἔφη, καλῶς ἀνήγε. SALMASIVS.

20) Τὸν σὸν] Sic Editiones. Sed omissa haec in codice Bauarico. BODEN.

1) Τοῦτο] Cod. Bauar. ταυτί. IDEM.

2) Καὶ παρ᾽ ὑμῖν ἐπιχωριάζει τοῖς Βυζαντίοις] Editio, cum Anglicano, καὶ νῦν ὑμῖν. Alii libri correctius, καὶ παρ᾽ ὑμῖν. Omnino tamen scribendum, παρ᾽ ὑμῖν. Et sic certe quoque legit ac reddidit interpres. SALMASIVS.

ἴστε ὃ λέγω. εἰ δὲ ἄρα τις ὑμῶν ἧττον ὡμίλησεν ταύτῃ τῇ μουσικῇ, φέρε καὶ οἷόν ἐστιν εἴπω, καὶ σὺν ταύτῃ τοῦ Πανὸς πάντα μῦθον. 3) Η σύριγξ αὐλοὶ μέν εἰσι πολλοί, κάλαμοι δὲ τῶν αὐλῶν ἕκαστος. αὐλοῦσι δὲ οἱ κάλαμοι πάντες, ὥσπερ αὐλὸς εἷς. 4) σύγκεινται δὲ στιχηδὸν 5) ἄλλος ἐπ' ἄλλον ἡνωμένος. τὸ πρόσωπον ἰσοστάσιον καὶ τὸ νῶτον. 6) καὶ ὅσοι εἰσὶ τῶν καλάμων βραχὺ μικρῷ λειπόμενοι, τούτων μείζων ὁ μετὰ τοῦτον, 7) καὶ ἐπὶ

τῷ

3) Τοῦ Πανὸς πάντα μῦθον] Fabulam narrat *Ouidius* Metam. Lib. I, 690. *Longus* Pastoral. Lib. II. sub finem, multi alii.

BODEN.

4) Ὥσπερ αὐλὸς εἷς] Edebant calami omnes eosdem sonos, quos vna tibia sola reddebat. Αὐλὸς h. l. idem est ac σάλπιγξ. Mox enim legitur Ἀθηνᾶς αὐλός. Tibia vero, quam Minerua inuenit, saepius quoque dicitur σάλπιγξ Ἀθηνᾶς. Vid. *Stollberg*. ad Sophocl. Aiac. v. 17.

BERGER.

Haec optime pertractantur a *Casp. Bartholino* de Tibiis veterum L. III. c. 6. a quo hic etiam locus Tatii excitatur.

BODEN.

5) Στοιχηδὸν] Prima editio cum codice Bauarico στιχηδὸν, Salmasius στοιχηδόν. IDEM.

6) Τὸ πρόσωπον ἰσοστάσιον καὶ τὸ νῶτον] In libris καὶ τὸν νῶτον. Dicitur sane et νῶτος. Vertunt, *facies anterior posteriori similis habetur.* Cum ea lectione, quam libri habent, τὸν νῶτον, scribendum foret, et distinguendum, σύγκεινται δὲ στοιχηδὸν, ἄλλος ἐπ' ἄλλον ἡνωμένος, τὸ πρόσωπον ἰσοστάσιος, καὶ τὸν νῶτον. *Serie compacti sunt, et ordinatim iuncti alter alteri, facie anteriore ac posteriore inuicem pares.* Ita quidem ediderunt, qui Palatinam Editionem curarunt. Sed libri omnes habent, ἰσοστάσιον. Et posset retineri cum eadem distinctione quam posuimus, ἄλλος ἐπ' ἄλλον, τὸ πρόσωπον ἰσοστάσιον καὶ τὸ νῶτον. Vt nimirum qui sequitur calamus, ἰσοστάσιος sit ei, qui praecedit. Ἰσοστάσιος proprie est pondere par. Hic aliud significat. Nempe qui ἴσον τόνον habet,

eundem

est in hisce musicis minus versatus, ei ego, quale id sit, Panisque omnem etiam fabulam, quatenus ad id pertinet, enarrabo. Fistula pluribus e tibiis compacta est: quae singulae singulis ex harundinibus constant. Atque harundines ipsae omnes perinde ac tibia vna sonum edunt: inter seque ita collocatae sunt, vt altera alteri ordinatim adhaereat. facies anterior posteriori similis habetur. Quoniam autem harundinum aliam alia excedit, illud scire oportet, altero ex capite

 quanto

eundem situm et statum in serie harundinum coniunctarum, quod ad faciem anteriorem attinet et posteriorem.

SALMASIVS.

7) Λειπόμενοι τούτων, μείζων ὁ μετὰ τοῦτον] Haec verba hic inseruimus ex veteribus libris, quae non habentur in Editione. Sed nec in Anglicano hoc loco comparent. Extant quidem paulo post, linea sequenti. Et videntur inde posse abesse. Locus omnino perturbatior. Sic legitur in Anglicano, vt in Editis: καὶ ὅσοι εἰσὶ τῶν καλάμων βραχὺ μικρῷ λειπόμενοι τούτων, καὶ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ τοσοῦτοι, ὅσοι τῷ δευτέρῳ, καὶ μείζων ὁ μετὰ τοῦτον· τρίτος καὶ κατὰ λόγον. οὕτως ὁ λοιπός. In Editis tamen alia est interpunctio in his vltimis; καὶ μείζων ὁ μετὰ τοῦτον τρίτος, καὶ κατὰ λόγον. Verba haec ita scripta, vt ea exhibent Palatinus et Anglicanus, vix sensum habent. Ideo in melioribus libris post illa, λειπόμενοι τούτων, sequuntur ista, μείζων ὁ μετὰ τοῦτον. Quae voces cum paulo post repetantur, videntur suo loco haud positae, ac ex ea sede in istam transferendae. Sic igitur totus locus constituendus et ordinandus, mutatis interpunctionibus: καὶ ὅσοι εἰσὶ τῶν καλάμων βραχὺ μικρῷ λειπόμενοι, τούτων μείζων ὁ μετὰ τοῦτον, καὶ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ τοσοῦτοι ὅσοι τῷ δευτέρῳ μείζων ὁ τρίτος, καὶ κατὰ λόγον οὕτως ὁ λοιπὸς τῶν καλάμων χορός. Incipit in fistula describenda a minimis calamis, et procedit ad maiores. Contra alii auctores a maioribus incipiunt, et progrediuntur ad minimos. Pollux: Σύριγξ, αὐλοὶ πολλοί, ἕκαστος κατὰ μικρὸν ὑφ' ἑκά-

τῳ

τῷ δευτέρῳ τοσοῦτον, ὅσον τοῦ δευτέρου μείζων ὁ μετὰ τοῦτον τρίτος, καὶ κατὰ λόγον οὕτως ὁ λοιπὸς τῶν καλάμων χορὸς ἕκαστον τοῦ πρόσθεν ἴσον ἔχων, 8) τὸ δὲ ἔσω μέσον ἐστὶ τῷ περιττῷ. 9) αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης τάξεως,

τῳ ὑπολήγοντες εἰς τὸν ἐλάχιστον ἀπὸ τοῦ μεγάλου. *Ouidius:*

Fistula cui semper decrescit arundinis ordo

Tatius hic dicit, fistulae semper accrescere ordinem harundinis. *Quaecunque*, inquit, *harundinum paulo caeteris breuiores sunt, in his maior est, quae sequitur, id est, quae secundo loco est, longior est, quam quae primo Et quae post secundam sequitur, in tantum longior est, quam tertia secunda maior habetur.* Hoc sonant Graeca verba, vt et supra proposuimus. Nondum tamen satis sana videntur. Quid est enim dicere, qui post secundum est calamus, tanto longior est secundo, quantum tertius secundum magnitudine superat? Nonne ὁ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ idem quod ὁ τρίτος κάλαμος; Idem est igitur, ac si dixisset, tertius calamus in tantum longior est secundo, quantum secundus est breuior tertio. Quod est ineptum. Sic igitur puto distinguendum: καὶ ὅσοι εἰσὶ τῶν καλάμων μικρῷ λειπόμενοι, τούτων μείζων ὁ μετὰ τοῦτον, καὶ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ τοσοῦτον, ὅσον τοῦ δευτέρου μείζων ὁ τρίτος. Vbi potest etiam legi, ὅσον ὁ τοῦ δευτέρου μείζων ὁ μετὰ τοῦτον τρίτος. Quae repetitio non est ingrata. Idem est igitur, ac si dixisset, et poterat quidem ita breuius haec concipere, τούτων μείζων ὁ μετὰ τοῦτον δεύτερος, τοσοῦτον ὅσον τοῦ δευτέρου μείζων ὁ μετὰ τοῦτον τρίτος. Turbant tamen adhuc illa ἐπὶ τῷ δευτέρῳ, quae accipi possunt pro tertio, id est, pro eo, qui post secundum est, vel a secundo. Alias, vt ea hic accipimus, qui post primum sequitur, ὁ μετὰ πρῶτον, is est, qui ἐπὶ δευτέρῳ, hoc est, ἐν τῷ δευτέρῳ τόπῳ. Sed hoc durum est. Omnino puto corrupisse locum imperitos, cum scripsisset auctor, ἐπιδεέστερος, hoc modo, τούτου μείζων ὁ μετὰ τοῦτον, καὶ ἐπιδεέστερος. Sic supra locum corruperant, ἐπιδεέστερα φέρομεν, proque eo reposuerant, ἐπὶ τὰ δεύτερα.

quanto primam secunda superat, tanto secundam a tertia superari, caeterasque deinceps proportionem eamdem sequi. ex altero vero capite aequales illas inter se omnes esse: quae omnium media est, ea longiore dimidio minor est. Eo au-

θάτερα. Recte interpres reddidit, *altero ex capite quanto primam secunda superat, tanto secundam a tertia superari, caeterasque deinceps proportionem sequi.* IDEM.

8) Ἕκαστον τοῦ πρόσθεν ἴσον ἔχειν] Editio Palatina cum Anglicano codice, ἴσον ἔχει. Caeteri ἔχειν. Parum refert vtram sequaris. Sed non minimum, vt ἄνισον legatur, pro ἴσον, ita sententia loci flagitante. Dicit, ita compositos esse calamos fistulae, vt semper longior sequatur breuiorem. Tanto enim longiorem esse secundum primo, quantum tertius longior est secundo. Deinde addit, καὶ κατὰ λόγον οὕτως ὁ λοιπὸς τῶν καλάμων χορὸς ἕκαστον τοῦ πρόσθεν ἄνισον ἔχειν. Si enim secundus longior primo, secundo tertius, quomodo iuxta hanc proportionem fistula singulos inter se habere calamos pares possit? Immo dispares. Ergo legendum, ἕκαστον ἄνισον ἔχειν τοῦ πρόσθεν, non ἴσον. Hoc est, quod de eadem fistula scripsit Pollux, vel fistulae calamis, κατὰ μὲν τὸ στόμα τῶν αὐλῶν ἀπισωμένοι, ἐκ δὲ θατέρου μέρους ὑπ' ἀλλήλων δι' ἀνισότητος ὑφεστηκότες, ὡς ὄρνιθος πτέρυγι τὸ σχῆμα προσεοικέναι. Sic enim ille locus Pollucis legendus: Vulgo perperam editum est, ἀφισωμένοι, pro ἀπισωμένοι. Interpres, qui hic vertit apud Tatium, *ex altero vero capite aequales illas inter se omnes esse*, quod verum est, de fistula dixit, sed suum auctorem non expressit. Labor etiam, vt putem, in Achille hoc paulo supra legendum, τὸ πρόσωπον ἀνισοστάσιον καὶ τὸ νῶτον. Per τὸ πρόσωπον intellexit partem fistulae, quae ori admouetur, et labris percurritur, per τὸν νῶτον, inferiorem, quae inaequales habet calamos. Ergo τὸ πρόσωπον ἰσοστάσιον τῷ νώτῳ. Potest tamen defendi, vt exposuimus.

IDEM.

9) Τὸ δὲ ἴσον μέσον ἐπὶ τῷ περιττῷ] Ita libri, sine varietate. Vertit interpres, *quae omnium media est, ea longiore dimidio minor*

ξεως, ἡ τῆς ἁρμονίας διανομή.[10]) τὸ μὲν γὰρ ὀξύτατον ἄνω,[11]) καὶ ὅσον εἰς * τὸ κάτω πρῶτον βαρὺ, κατὰ κέρας ἑκάτερον ὁ ἄκρος ἔλαχεν αὐλός· τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ἄκρων τοῦ ῥυθμοῦ διαστήματα· πάντες οἱ μεταξὺ κάλαμοι ἕκαστος ἐπὶ τὸν πέλας τὸ ὀξὺ καταφέρων ἐς τὸ τελευταῖον συνάπτει βαρεῖ.[12]) ὅσα δὲ ὁ τῆς Ἀθηνᾶς αὐλὸς ἐντὸς λαλεῖ,[13]) τοσαῦτα καὶ ὁ τῦ Πανὸς ἐν τοῖς στόμα-

minor est. Non haec mens est auctoris. τὸ δὲ ἴσω, interior pars fistulae, vel interior calamus, medius est in numero impari. Nam fistula septem cicutis constat. Media cicuta tres hinc habet, et inde tres. Sic μέσος est τῷ περιττῷ. Septem enim, περιττὸς ἀριθμός. Alias etiam dici posset, τὸν ἴσω κάλαμον esse μέσον τῷ περιττῷ, hoc est, mediam habere longitudinem ad eum calamum, qui est longissimus. Nam τὸ περιττὸν fit etiam accipitur.

IDEM.

[10]) Ἡ τῆς ἁρμονίας διανομὴ] Sic correximus, cum in Editione esset, ac libris, ἡ τῆς ἁρμονίας διαμονή. Talis, inquit, ordinis harundinum in fistula caussa est distributio harmoniae. Ideo impares et inaequales sunt eius calami, vt modulatio dispergi possit in plures, ac sic variari, quia concentus fit ex grauibus et acutis, quod postulat harmonia. Alios igitur esse oportuit calamos, qui grauem sonum ederent, alios qui acutum. Ideo impares facti, quia pares parem vtique sonum reddidissent.

IDEM.

[11]) Τὸ μὲν γὰρ ὀξύτατον ἄνω] Neque haec intellexit interpres, dum vertit, *nam eius acutissimus sonus in sublime admodum feratur, grauissimus autem deprimatur.* Certum est, attolli vocem in acuto sono, et deprimi in graui. Sed non hoc vult Achilles hoc loco. Τὸ ἄνω in fistula est calamus longior. Nam ab illo longiore descendit quasi fistula vsque ad breuissimum. Longissimus autem calamus acutissimum sonum reddit, vt breuissimus grauissimum. Perinde igitur, vt descendit a longioribus ad breuiores, ita descendunt soni ab acutioribus ad grauiores. Ita κατὰ κέρας ἑκάτερον, ad cornu vtrumque fistulae

tem ordine dispositae harundines fuerunt, vt aequalis effici concentus posset. Nam cum acutissimus sonus in sublime admodum feratur, grauissimus autem contra deprimatur, amboque extremas harundines, alter alteram scilicet, sortiti sint, interiacentes alias, quae vocum interualla moderarentur, constitui necesse fuit. Illae enim sonos impares; sed tamen pro rata portione distinctos nactae, acutaque cum graui-

fistulae, quae longissimus est calamus ex vna parte, ex altera breuissimus, τὸ ὀξύτατον ἄνω, id est, acutissimus sonus in superiore parte est, siue in longissima cicuta, et τὸ πρῶτον βαρὺ, id est, τὸ βαρύτατον, ὅσον εἰς τὸ κάτω in inferiori parte opposita superiori. Sic ὁ ἄκρος αὐλὸς, summa fistula, κατὰ κέρας ἑκάτερον, ad vtrumque cornu, siue ἑκατέρωθεν ἀκρότατα, acutissimum et grauissimum sonum sortita est; acutissimus in cornu, vbi longissimus calamus; et grauissimus in cornu, vbi breuissimus. Medii omnes calami inter vtrumque extremum interualla modulorum continent, et, prout accedunt ad longissimum, acutiores concentus edunt; prout ad breuissimum, grauiores. Et sic, inquit, singuli ab acutissimo ac summo incipientes, transmittunt in proxime sequentem, demittuntque acutum suum sonum, donec ad vltimum transierint, qui sonum efficit grauissimum. Hic sensus est illorum verborum, τάδε μεταξὺ τῶν ἄκρων τῷ ῥυθμῷ διαστήματα, πάντες οἱ μεταξὺ κάλαμοι. ἕκαστος ἐπὶ τὸν πέλας τὸ ὀξὺ καταφέρων, ἔς τε τῷ τελευταίῳ συνάπτη βαρεῖ. Sic enim legendum.

IDEM.

[12]) Ἐς τὸ τελευταῖον συνάπτῃ βαρεῖ] Ita edidimus, vt etiam est in Editione, quamuis eam lectionem censeamus corruptam. Scripti codices habent omnes, ἐς τὸν τῷ τελευταίῳ συνάπτει βαρεῖ. Ex quo faciendum putarim, ἔς τε τῷ τελευταίῳ συνάπτει βαρεῖ, *donec vltimo acuto ea interualla sonorum connectat.* vel etiam, ἕς τ' ἂν τῷ τελευταίῳ συνάπτη βαρεῖ.

IDEM.

[13]) Ὅσα δὲ ὁ Ἀθηνᾶς αὐλὸς ἐντὸς λαλεῖ] Non bene haec expressit interpres, hac sua versione: *Porro*

ϛόμασιν αὐλεῖ.[14]) ἀλλ᾽ ἐκεῖ μὲν οἱ δάκτυλοι κυβερνῶσι τὰ αὐλήματα· ἐνταῦθα δὲ τοῦ τεχνίτου τὸ ϛόμα μιμεῖται τοὺς δακτύλους. κἀκεῖ μὲν κλείσας ὁ αὐλητὴς τὰς ἄλλας ὀπὰς, μίαν ἀνοίγει μόνην,[15]) δι᾽ ἧς τὸ πνεῦμα καταῤῥεῖ· ἐνταῦθα δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλευθέρους ἀφῆκεν καλάμους, μόνον δὲ τὸ χεῖλος ἐπιτίθησιν, ὃν ἂν ἐθέλῃ μὴ σιωπᾷν. μεταπηδᾷ τε ἄλλοτε ἐπ᾽ ἄλλον, ὅπου ποτ᾽ ἂν ᾖη[16]) τοῦ κρέματος ἡ ἁρμονία καλή. οὕτως αὐτῷ περὶ τοὺς αὐλοὺς χορεύει τὸ ϛόμα.[17]) Ην δὲ ἡ σύριγξ, οὔτε αὐλὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς, οὔτε κάλαμος. ἀλλὰ παρθένος εὐειδὴς οἵαν εἶχεν κρίνειν. ὁ Πὰν οὖν ἐδίωκεν αὐτὴν δρόμον ἐρωτικὸν, τὴν δὲ ὕλη τις δέχεται δασεῖα. φεύγουσαν

Porro fistula haec, si ori eam quis admoueat, eadem prorsus, quae Palladis tibia refert. Mitto quod *referre* hic alienum. Verte: *Quaecunque vero Palladis tibia intus loquitur, haec Panis tibia in ipso ore canit.* Nam et *loqui* tibias Latini dicunt, vt Graeci λαλεῖν, vt et φωνεῖν. Inde πολύφωνος αὐλός. Et infra, καὶ ἡ σύριγξ ἦχει φωνήν. Intus autem, id est, ἔνδον, loquitur tibia Palladis, quia inspirata per foramina, quae in ipsa tibia sunt, varios edit sonos. At nullum in fistula Panis foramen, sed in lateribus calamorum, quibus fistula componitur, praeter ipsum os calami, quod ori admouetur, et labris percursum multiplices reddit sonos, pro varietate ipsorum calamorum breuiorum et longiorum, non pro varietate foraminum. IDEM.

[14]) Τοσαῦτα ὁ τοῦ Πανὸς ἐν τοῖς ςόμασιν αὐλεῖ.] Ideo dicit, qui fistula canunt, solo ore vti, cum tibicines digitis moderentur modulationem. Sic os in fistulatore idem praestat, quod digiti in tibicine. Hic enim caeteris obturatis per digitos foraminibus, vno aperto flatum simul et sonum emittit. Hinc, *calamos labris percurrere*, de fistula

grauibus temperantes, in causa sunt, vt extremae inter se congruant sic, vti aequalis demum concentus efficiatur. Porro fistula haec, si ori eam quis admoueat, eadem prorsus, quae Palladis tibia, refert: verum hic digiti modos temperant, illic os manum imitatur: hic tibicen foramina omnia, vno dumtaxat excepto, per quod spiritus exeat, obturat: illinc harundines alias omnes liberas relinquit, vni tantum, quam quidem sonum edere velit, os admouet: qua deinde omissa, ad aliam atque aliam, prout ad suauiorem cantum edendum fieri par est, transilit. eoque pacto circum harundines ei os tripudiat. Ac fuit quidem tempus, cum fistula haec neque tibia, neque harundo erat, sed virgo, supra quam quis iudicare possit, formosa: quae cum sui amore captum Panem deum

fistula, cum canitur ea, Latini dicunt. Graeci παράγειν ἐπ' αὐτῆς τὸ στόμα, καὶ παραφέρειν, καὶ διαστρέφειν τὸ πνεῦμα. De Tibia autem, ἐμφυσᾷν, ἐμπνεῖν, καταπνεῖν, καταπέμπειν τὸ πνεῦμα εἰς τὸν αὐλόν. Latini, *inflare*, *inspirare*, *animare*.

IDEM.

15) *Μίαν ἀνοίγει μόνην*] In aliis, μόνον. Et paulo post, μόνῳ δὲ τὸ χεῖλος ἐπιτίθησι, magis probo, quam quod in aliis codicibus habetur, μόνον δὲ τὸ χεῖλος. Vt enim tibicen in tibiis inflandis vnum apertum foramen sinit, quo flatum sonumque emittere vult, reliquis occlusis; ita fistulator ex pluribus calamis vni labrum imponit, per quem modulos cantus edere cupit: deinde eo dimisso ad alios transit, labrum eis admouendo, vt tibicen modo haec modo illa foramina claudit et aperit.

IDEM.

16) Ὅπῃ ποτ' ἂν εἴη] In aliis, ὅπου ποτ' ἂν εἴη ἁρμονία καλή.

IDEM.

17) Χορεύει τὸ στόμα] Breuius, nec sine elegantia, modum fistulas inflandi disparibus calamis constructas describit *Alciphron* L. III. ep. 12. Λαβὼν τὴν σύριγγα ἐπιτρέχων τῇ γλώττῃ στενὸν τὸ πνεῦμα μετὰ τῶν χειλῶν ἐπισυ-

συν.[18]) ὁ δὲ Πὰν κατὰ πόδας εἰσθορών,[19]) ὤρεγε τὴν χεῖρα *ὡς ἐπ' αὐτήν.[20]) καὶ ὁ μὲν ᾤετο τεθηρακέναι, καὶ ἔχεσθαι τῶν τριχῶν· καλάμων δὲ κόμην εἶχεν ἡ χείρ. τὴν μὲν γὰρ εἰς γῆν καταδῦναι λέγουσι· καλάμους δὲ τὴν γῆν ἀντ' αὐτῆς τεκεῖν· τέμνει δὲ[21]) τοὺς καλάμους ὑπὸ ὀργῆς ὁ Πὰν, ὡς κλέπτοντας αὐτοῦ τὴν ἐρωμένην. ἐπεὶ δὲ μετὰ ταῦτα οὐκ εἶχεν εὑρεῖν, εἰς τοὺς καλάμους δοκῶν λελύσθαι τὴν κόρην, ἔκλαιε τὴν τομήν, νομίζων τεθνηκέναι τὴν ἐρωμένην. συμφορήσας οὖν τὰ τετμημένα τῶν καλάμων ὡς μέλη τοῦ σώματος, καὶ συνθεὶς εἰς ἓν σῶμα, εἶχε διὰ χειρῶν τὰς τομὰς τῶν καλάμων καταφιλῶν,[22]) ὡς τῆς κόρης τραύματα. ἔστενε δ' ἐρωτικὸν ἐπιθεὶς τὸ στόμα, καὶ ἐνέπνει ἄνωθεν[23]) εἰς τοὺς αὐλοὺς ἅμα φιλῶν. τὸ δὲ πνεῦμα διὰ τῶν ἐν τοῖς καλάμοις στενωπῶν καταρρέον,[24]) αὐλήματα ἐποίει, καὶ ἡ σύριγξ εἶχε φωνήν. Ταύτην οὖν τὴν σύριγγά φασι ἀναθεῖναι μὲν ἐνθάδε τὸν Πᾶνα,[25]) περιορίσαι δὲ εἰς σπήλαιον[26]) αὐτήν, θαμίζειν τε αὐτὸν τῇ σύριγγι,[27]) καὶ

διεσύριζον, καὶ μοι ἡδύ τι καὶ νόμιον ἐξηχεῖτο μέλος.

BODEN.

18) Ὕλη τις δέχεται δασεῖα φυγοῦσαν] In Editione, et Anglicano, ὕλη τις δέχεται βαθεῖα. Et mox, ὁ δὲ κατὰ πόδας ἐκθορών. Pro quo alii, ἐνθορών. Et sic edidimus. SALMASIUS.

19) Εἰσθορών] Nec aliter displicet lectio Cod. Bauarici et edit. primae ἐκθορών.

BODEN.

20) Ὤρεγε τὴν χεῖρα ὡς ἐπ' αὐτήν] Non est, quod vertit interpres, *puellae manum tandem iniecit*. Cui manus iniicitur, is etiam capitur. Nam cum effectu prehensionis, *manus iniicere alicui*, Latini dicunt. At dicit hic Achilles, extendisse manum Panem, quasi prehensurum Syringem. Ὤρεγε τὴν χεῖρα ὡς ἐπ' αὐτήν. *Extendebat manus, quasi eam ipsi iniecturus.*

deum fugeret, densissimam in syluam sese recepit. Pan vero vestigiis consecutus, puellae manum tandem iniecit, cumque capillis comprehensam illam tenere se arbitraretur, harundinum pro coma frondeis apprehendisse comperit, quas absorptae terrae discessu puellae loco enatas aiunt. Has igitur, vtpote quae amicam sibi suam eripuissent, irae impotentia deuictus, succidit. Verum puella, quam in harundines mutatam putabat, minime inuenta, facti conscientia commotus, quod amicam leto se dedisse crederet, ingemuit, dissectasque harundines, tamquam virginis membra essent, colligens, atque in vnum componens, manibus continere, ac dissuauiari perrexit. Ita dum amatorie lamentatur, ipsisque harundinum sectionibus, quasi puellae vulneribus, suspirans, oscula infert, spiritus calamos intrauit, perque angustias eorum means sonum edidit: atque hoc pacto fistula vocem nacta est: quam deinceps a Pane in spelunca illa collocatam conclusamque fuisse, Deum autem ipsum illo frequenter venire, ac de more canere solitum, constans fama

rus. Non vero iniecit. Ὀρέγων est ἐκτείνων. SALMASIVS.

21) Τέμνει δὲ] C. B. et edit. Heidelb. τέμνων δέ. BODEN.

22) Τῶν καλάμων καταφιλῶν] Post haec verba hiatus aliquot vocum sequebatur in Editis, quem suppleuimus ex libris scriptis. SALMASIVS.

23) Ἑκάστης ἄνωθεν] Hinc videmus, posse etiam de fistula dici ἐρωτικῶν. BERGER.

24) Καταῤῥεῖν] Edit. pr. κατέῤῥειν. Cod. Monac. κατέῤῥεεν. In iisdem deest ἐκεῖσε. BODEN.

25) Φασὶν ἀναθεῖναι μὲν ἐνθάδε τὸν Πᾶνα] Hanc lectionem maluimus prae vulgata, φασὶν θεῖναι. Sic tamen legit interpres. Quidam etiam libri carent particula, μὲν. Sequentia erant corrupta in iisdem Editis, quae corre-

καὶ συνήθως αὐλεῖν. χρόνῳ δὲ ὕστερον χαρίζεται τὸ χωρίον τῇ Ἀρτέμιδι, συνθήκας ποιησάμενον πρὸς αὐτὴν, μηδεμίαν ἐκεῖ καταβαίνειν γυναῖκα. ὅταν οὖν * αἰτίαν ἔχῃ τις οὐκ εἶναι παρθένος, προπέμπει μὲν αὐτὴν ὁ δῆμος μέχρι τῶν τοῦ σπηλαίου θυρῶν· δικάζει δὲ ἡ σύριγξ τὴν δίκην. ἡ μὲν γὰρ παῖς εἰσέρχεται κεκοσμημένη μόνη στολῇ 28) τῇ νενομισμένῃ, ἄλλος δὲ ἐπικλείει τὰς τοῦ σπηλαίου θύρας. κἂν μὲν ᾖ παρθένος, λιγυρόν τι μέλος ἀκούεται καὶ ἔνθεον, ἤτοι 29) τοῦ τόπου πνεῦμα ἔχοντος μουσικὸν 30) εἰς τὴν σύριγγα ταμιεῖον, 31) ἢ τάχα καὶ ὁ Πὰν αὐτὸς αὐλεῖ. μετὰ δὲ μικρὸν αὐτόμαται μὲν αἱ θύραι 32) ἀνεῴχθησαν τοῦ σπηλαίου· ἐκφαίνεται δὲ ἡ παρθένος ἐστεφανωμένη τὴν κεφαλὴν πίτυος κόμαις. ἐὰν δὲ ᾖ τὴν παρθενίαν ἐψευσμένη, σιωπᾷ μὲν ἡ σύριγξ οἰμωγὴ δέ τις ἀντὶ μουσικῆς ἐκ τοῦ σπηλαίου πέμπεται, καὶ εὐθὺς ὁ δῆμος ἀπαλλάττεται, καὶ ἀφίησιν ἐν τῷ σπηλαίῳ

correximus ac restituimus ex libris. SALMASIVS.

26) Περιορίζεται δὲ εἰς σπήλαιον] Edit. princeps: περιοριστῷ δὲ σπηλαίῳ. Vitiosius Codex Bauar. περιοριστῷ δὲ σπήλαιον. BODEN.

27) Θαμίζειν τε αὐτὸν τῇ σύριγγι] Editio, θαμίζειν τε αὐτῷ τὴν σύριγγα. In aliis, τῇ σύριγγι. Quod recepimus, mutantes praeterea et αὐτῷ in αὐτόν. SALMASIVS.

28) Κεκοσμημένη μόνη στολῇ] Ita editio et Anglicanus. Mihi tamen videtur ex auctoritate aliorum codicum expungenda vox μόνη, hoc modo, ἡ μὲν γὰρ παῖς εἰσέρχεται κεκοσμημένη στολῇ τῇ νενομισμένῃ. Nec agnoscit eam interpres, qui vertit, *stolam ad id rite comparatam induta in antrum descendit.* Si retineatur, scribendum sit, κεκοσμημένη μόνη στολῇ τῇ νενομισμένῃ. *exornata sola stola solenni*, vel, *ad hunc usum instituta.* IDEM.

Legendum puto: μόνη κεκοσμημένη κ. τ. λ. Ingreditur sola. BODEN.

29) Ἤτοι

ma eſt. Per tempora vero poſteriora gratiam a Diana ſe inituros arbitrati regionis huiusce incolae, fiſtulam ei conſecrauerunt, pactione facta, non niſi virgines ad eam deſcendere ſe paſſuros. Quam ob rem cum inuiolati pudoris ſuſpicionem virgo aliqua venit, eam populus ad ſpeluncae vſque fores comitatur, vt fiſtulae iudicium ſubeat. quod quidem huiusmodi eſt. Nam quae ſtupri ſuſpecta eſt, ſtolam ad id rite comparatam induta in antrum deſcendit. cuius poſtes ab vno aliquo ſtatim obſerantur: ac tum quidem, ſi ea virgo adhuc ſit, dulcis quidam ac pene diuinus ſonus exauditur: ſiue quod canorum ſpiritum intra calamos reconditum locus ille habeat, ſiue quod Pan forte ipſe canat. Nec multo poſt antri valuae ſponte recluduntur, virgoque pineis frondibus redimita conſpicitur. Si autem virginem ſe mentita fuerit, pro fiſtulae cantu fletum quemdam ſpelunca emittit. Populus itaque relicta inibi muliere confe-

ſtim

29) Ἤτοι] Alii εἴτε. Cod. Bau. ἤ τοι, ſed in margine additum: ἤτοι, ἤτοι. IDEM.

30) Ἤτοι τοῦ τόπου πνεῦμα ἔχοντος μουσικὸν] In aliis libris, ὅτι τοῦ τόπου. Interpres perperam reddidit, *ſiue quod canorum ſpiritum intra calamos reconditum locus ille habeat.* Non dicit auctor, ſpiritum illum, quo ſponte inſonant fiſtulae calami, intra ipſos calamos eſſe reconditum, ſed in loco ipſo contineri, qui diſpenſatur ac diſtribuitur in calamos, cum res flagitat, interim quaſi ſeruatus et reconditus in ipſo loco, hoc eſt, ſpelaeo illo Panis. Hic enim ſenſus eſt verborum horum Graecorum, ἤτοι τοῦ τόπου πνεῦμα ἔχοντος μουσικὸν, εἰς τὴν σύριγγα ταμιεῖον. SALMASIVS.

31) Ταμιεῖον] Cod. Bau. cum aliis ταμεῖον. BODEN.

32) Αὐτόματα μὲν εὖ θέρει] Alii libri, αὐτόματοι. Quod Atticum eſt. Sic habuit Editio, et Anglicanus. SALMASIVS.

33) Πᾶς

λαίω τὴν γυναῖκα. τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ παρθένος ἱέρεια τῦ τόπου παρελθοῦσα, τὴν μὲν σύριγγα εὑρίσκει χαμαὶ, τὴν δὲ γυναῖκα οὐδαμοῦ. Πρὸς ταῦτα παρασκευάσασθαι πῶς ἂν αὐτοὶ χῆτε[33]) τύχης, καὶ σύνετε. εἰ μὲν γάρ ἐστι παρθένος,[34]) ὡς ἔγωγε βουλοίμην, ἄπιτε χαίροντες τῆς σύριγγος τυχόντες εὐμενοῦς· οὐ γὰρ ἄν ποτε ψεύσαιτο τὴν κρίσιν· εἰ δὲ μὴ,[35]) αὐτοὶ γὰρ * ἴστε οἷα εἰκὸς ἐν τοσαύταις αὐτὴν ἐπιβουλαῖς γενομένην ἀκουσαν.

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Καὶ εὐθὺς ἡ Λευκίππη πρὶν τὸν ἱερέα εἰπεῖν τὸν ἑξῆς λόγον·[1]) Ὡς γέ μοι δοκεῖ, μηδὲ εἴπῃς.[2]) ἐγὼ γὰρ ἑτοίμη

33) Πῶς ἂν αὐτοὶ χῆτε] Editio prima, cum Anglicano, χοῖτε.
IDEM.

34) Παρθένος] Recte notat interpres Gallicus, fraude sacerdotum illam virginitatis explorationem factam esse. Ad quos vbi peruenerat, iri puellam fistulae iudicio traditum, eorum vnus per cuniculos obscuros paullo ante clam ingressus antrum suffitiones fecit odoramentis medicatis, quae virginem vaporibus inebriatam soporiferis priuarent omni sensu, quare Anglicanus Bauaricusque codex supra n. 2. ignem etiam adsuisse scripserant, quod Salmasius non ceperat. Simul ac vero puella somno mersa iaceret, signa virginitatis examinabantur a sacerdotibus. Quae si videbantur dubia, mulier, illata templo, cessit arbitrio ministrorum, neque rediit ad suos, vnde tertio die in antro fistulam quidem humi delapsam, mulierem vero nusquam reperiri auctor commemorat. Illaesa virgo autem, durante veterno pineis frondibus redimita, quando ad se redierat, valuis ex abdito loco, praeter opinionem

ftim abiit: virgo autem loci eius antiſtita tertio demum die ſpeluncam ingreſſa, fiſtulam quidem humi delapſam mulierem vero nusquam reperit. Id vobis diſcriminis ſubeundum erit: cuius qui exitus futurus ſit, etiam atque etiam cogitate. Ac ſi viri adhuc expers Leucippe eſt, id quod ipſe ſane peruelim, alacres periculum facite, propitiam vobis fiſtulam habituri: cuius iudicium nemini vmquam fraudi fuit. Sin minus; vos enim ſcire debetis, quam multa veriſimile ſit eam vel inuitam pertuliſſe, cui toties in inſidiatorum manus deuenire contigit.

CAPVT VI.

Tum Leucippe, antequam coeptum ſermonem ſacerdos finiret: Atqui quod ad me, inquit, attinet, ne ſollici-

nem reſeratis, emittebatur.

BODEN.

35) Εἰ δὲ μὴ] Sic Editio. Alii libri, εἰ δὲ εἰ.

SALMASIVS.

1) Πρὶν τὸν ἱερέα εἰπεῖν τὸν ἑξῆς λόγον] Sic repoſuimus, cum eſſet in vulgatis, καὶ εὐθὺς ἡ Λευκίππη πρὸς τὸν ἱερέα εἶπεν τὸν ἑξῆς λόγον. In Anglicano legitur, πρὸς τὸν ἱερέα εἰπεῖν. Poſſet et legi, καὶ εὐθὺς ἡ Λευκίππη πρὸς τὸν ἱερέα πρὶν εἰπεῖν. Sed verum eſt, quod edidimus. Nec aliter in ſuis libris reperit interpres.

IDEM.

2) Ὥς γέ μοι δοκεῖ, μηδὲ εἴπῃς] Ita omnes libri. Haud ſcio, quam lectionem ſequutus ſit interpres, qui vertit: *Quod ad me attinet, ne ſollicitus ſis.* An legit, μὴ δέῃς; *Ne timeas*? Ita videtur. Sed neque haec ſcriptura, neque mens auctoris germana. Priusquam ſermonem abſoluiſſet ſacerdos de Leucippe, quae, ſi forte, in tot caſibus et accidentibus, quibus incurrerat, potuit virginitatem non retinuiſſe videri, quamuis inuita, cum additurus eſſet, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Et iam fortaſſe paene verba illa enunciauerat, εἰ δὲ μὴ, αὐτοὶ γὰρ ἴστε, οἷα εἰκὸς ἐν τοσαύταις

ἑτοίμη εἰς τὸ τῆς σύριγγος σπήλαιον εἰσελθεῖν,[3] χωρὶς κλήσεως κατακεκλεῖσθαι. Ἀγαθὰ λέγεις, ὁ ἱερεὺς εἶπεν, καί σοι συνήδομαι ὑπὲρ σωφροσύνης καὶ τύχης. Τότε μὲν οὖν ἑσπέρας γενομένης, ἕκαστος ἡμῶν ἀπῄει κοιμηθησόμενος, ἔνθα ὁ ἱερεὺς παρεσκεύασεν. ὁ Κλεινίας δὲ οὐκ ἦν ἡμῖν συνδειπνῶν· ὡς ἂν μὴ φορτικοὶ δοκοίημεν εἶναι τῷ ξενοδόχῳ·[5]) ἀλλ' ἔνθα καὶ τὴν πρόσθεν ἡμέραν, καὶ τὴν τότε. Τὸν μέν τοι Σώστρατον ἑώρων ὑποθορυβηθέντα τῷ τῆς σύριγγος διηγήματι, μὴ ἄρα τὰ τῆς παρθενίας[6]) δι' αἰδῶ τὴν πρὸς αὐτὸν ψευδώμεθα. διανεύω δὲ τῇ Λευκίππῃ[7]) νεύματι ἀφανεῖ τὸν φόβον τοῦ πατρὸς ἐξελεῖν,[8]) ἐπισταμένην οἵῳ δὴ τρόπῳ μάλιστα οἴεται πείσειν.

τας αὐτὴν ἐπιβαλοῦς ἄκουσαν, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Cum, inquam, haec verba dimidiata pronuntiasset, ab ore loquentis ea excipiens, priusquam tota effatus esset, Leucippe respondet, ὥς γέ μοι δοκεῖ, μηδὲ εἴπῃς. Ne istud, inquit, dixeris, quasi videar tibi inuita iacturam virginitatis perpessa, per tot rerum discrimina, quae pertuli, nam parata sum, in speluncam illam descendere, et probationem fistulae experiri, vt scias, me neque inuitam virginitate excidisse. IDEM.

3) Εἰσελθεῖν] Omittitur in cod. Bauarico et editione prima, neque inuenuste. Nam verba, quae motum ad locum notant, saepe ornandae orationis caussa reticentur. Vide Obseruat. Miscell. Vol. IV, T. II p. 282. Sequuntur verba χωρὶς κλήσεως. Commel. legit χωρὶς κλείσεως, nemine claudente, ingrediar. Sed praeferenda librorum plurium lectio χωρὶς κλήσεως, iubente nullo, ingrediar concludique me patiar. BODEN.

4) Κοιμηθησόμενος] Vulgata prima, consentientibus libris quibusdam κοιμησόμενος. IDEM.

5) Ὡς ἂν μὴ φορτικοὶ δοκοίημεν εἶναι τῷ ξενοδόχῳ] Habebat Editio Palatina, sicut etiam habet Anglicanus, ὡς ἂν μὴ φορτικοὶ ὦμεν. Ex duplici ἐκδόσει haec varietas.

tus sis, ego enim fistulae antrum prompte ingrediar, atque illud nullo adiutore concludetur. Est id mihi, inquit sacerdos, periucundum: tuamque tibi continentiam et felicitatem gratulor. Sed cum iam aduesperasset, nostrum vnusquisque, vbi sacerdos praescripserat, cubitum abiit. Clinia nobiscum haudquaquam coenauerat; hospiti enim oneri esse nolebamus, sed eo se receperat, vbi pridie quoque diuersatus. Caeterum Sostratus iis auditis, quae de fistula narrata fuerant, subuereri nobis visus est, ne verecundia erga se nostra ad mentiendam virginitatem adduceremur. Quam ob rem ego puellae clam nutu indicaui, vt illum patri timorem eximeret: quo enim maxime modo id ei persuaderet, didice-

varietas. Φορτικὸς hoc loco est *molestus*, *importunus*. Atticis haec vox *ridiculum*, *sordidum* et *ineptum*, et prae sua iactantia odiosum significat. Inde Φορτικὰ, τὰ γελοῖα: Hesychio, καὶ τὰ ὑπερόψίας σκώμματα. Vnde φόρτον τὴν χλεύην interpretantur Grammatici apud Aristophanem, hoc versu, ἔπειτα καὶ τὸν φόρτον ἐκφύγοιμεν ἄν. Sed de his alibi. Nam hanc vocem apud Aristotelem et alios Atticos perperam exponunt et accipiunt viri docti. Alias et φόρτος et φορτίον de re graui et onerosa accipitur Graecis, vt in prouerbiali hac loquutione, βαρὺ τὸ φορτίον. Inde Φορτικοὶ, *qui oneri sunt*, et propter impensam, quae in eorum gratiam facienda est, molesti, vt hoc loco.

SALMASIVS.

6) Τὰ τῆς παρθενίας] In aliis: τὰ περὶ τῆς παρθενίας.

IDEM.

7) Διανύω δὲ τῇ Λευκίππῃ] Sic correctum fuit in Anglicano. Atque ita etiam fuit in codicibus Regiis. At Palatinus, cum Anglicano, habuit, διανύω δὲ τὴν Λευκίππην νοήματι ἀφανεῖ.

IDEM.

8) Τὸν φόβον τοῦ πατρὸς ἐξελεῖν] Libri omnes, vt et Editio prior, τὸν τρόπον τοῦ πατρὸς ἐξελεῖν. Quod videri posset corruptum ex sequenti, ἐπιστασαμένην οἷῳ δὴ τρόπῳ. Sed fortasse scripserat auctor, τὸν

σειν. κἀκείνη δὲ ἐδόκει μοι ταὐτὸν ὑποπτεύειν, ὥςε ταχὺ μὲν συνῆκεν. διενοεῖτο δὲ καὶ πρὸ τοῦ[9]) παρ᾽ ἐμοῦ νεύματος, ὡς ἂν κοσμιώτατα προσενεχθείη τῷ πιςώματι. Μέλλουσα οὖν πρὸς ὕπνον ἀναχωρεῖν, καὶ ἀσπαζομένη τὸν *πατέρα, ἠρέμα πρὸς αὐτόν· Θάῤῥει, πάτερ, ἔφη, περὶ ἐμοῦ, καὶ πίςευε τοῖς εἰρημένοις. μὰ τὴν γὰρ Ἄρτεμιν, οὐδ᾽ ἕτερος ἡμῶν οὐδὲν ἐψεύσατο. Τῇ δ᾽ ὑςεραίᾳ περὶ τὴν θεωρίαν ἦσαν ὅ τε Σώςρατος[10]) καὶ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἠυτρεπισμέναι ἦσαν αἱ θυσίαι. παρῆν δὲ καὶ ἡ βουλὴ[11]) μεθέξουσα τῶν ἱερῶν.[12]) εὐφημίαι δὲ ἦσαν εἰς τὴν θεὰν πολλαί. καὶ ὁ Θέρσανδρος· ἔτυχε γὰρ καὶ αὐτὸς παρών· προσελθὼν τῷ προέδρῳ· Πρόγραψον[13]) εἰς αὔριον, ἔφη, τὰς περὶ ἡμῶν δίκας, ἐπεὶ καὶ τὸν καταγνωσθέντα σοι χθὲς, ἤδη τινὲς ἔλυσαν, καὶ ὁ Σωσθένης ἐςὶν οὐδαμοῦ. Προγέγραπτο μὲν οὖν εἰς τὴν ὑςεραίαν ἡ δίκη. παρεσκευαζόμεθα δὲ ἡμεῖς μάλα εὐπρεπῶς ἔχοντες.

ΚΕΦΑΛ. η΄.

Ηκούσης δὲ τῆς κυρίας,[1]) ὁ Θέρσανδρος εἶπεν ὧδε, οὐκ οἶδα, τίνος ἄρξομαι λόγου[2]) καὶ πόθεν, οὐδὲ τίνων κατηγορήσω

τὸν τρόμον τοῦ πατρὸς ἐξελᾶν. Hesychio, τρόμος, δέος.

IDEM.

9) Πρὸ τοῦ παρ᾽ ἐμοῦ νεύματος] Cod. Bauar. c. edit. Heidelberg. πρὸς τοῦ π. ἐ. ν.

BODEN.

10) Ὅ τε Σώςρατος] Edit. pr. ὁ δὲ Σώςρατος.

IDEM.

11) Βουλὴ] Ab interpreto redditur concio, quod vix ausim. Verterim; *Senatus*, qui honoris caussa solemnibus sacrificiis i tererat.

IDEM.

12) Μεθέξουσα τῶν ἱερῶν] Alii libri, τῶν ἱερείων. Sic videtur et legisse interpres, quamuis et *diuina res*, vt vertit, etiam τοῖς ἱεροῖς

rat, idemque et ipſa ſuſpicari mihi viſa fuerat. quid enim meus ille nutus ſibi vellet, ſtatim percepit: ac iam etiam ante, quam ei annuerem, nonnulla excogitauerat, ad perſuadendum quam appoſitiſſima. Cubitum enim itura, patre ſalutato, bonoque animo eſſe iuſſo: Verbis, inquit, pater, noſtris fidem habe: nemo enim noſtrum, ita me Diana ſeruet, vlla in re mentitus eſt. Poſtridie illius diei, cum victimae in promptu eſſent, Soſtratus et ſacerdos ſacris peragendis operam impenderunt. Conuenit autem etiam diuinae rei particeps futura concio. Deaeque magno cum plauſu acclamatum eſt. Therſander autem, aderat enim et ipſe, in praeſidis conſpectum progreſſus: Vadimonium, inquit, nobis in craſtinum differ: quem enim tu heri damnaſti, nonnulli miſſum fecerunt, Soſthenesque nusquam inuenitur. Itaque factum fuit. nosque interea, vt vadimonium longe paratiores obiremus, operam dedimus.

CAPVT VIII.

Cuius cum dies tandem aduenisset, Therſander hunc in modum verba fecit: Quibus vtar verbis, vndeue initium

ἱεροῖς conuenire poſſit. *Rem tamen diuinam facere* Latini ſolent dicere de his, qui ſacrificant et victimas mactant. Sed melius *τῶν ἱερῶν*, quo nomine etiam, *τῶν ἱερείων* mactatio ſaepe comprehenditur.

SALMASIVS.

[13]) Προὔγραψεν] Editio princ. cum Bauar. cod. προέγραψεν.

BODEN.

[14]) Προσγέγραπτο] Vtraque editio habuit προσεγέγραπτο.

IDEM.

[1]) Ἡκούσης τῆς κυρίας] Κυρία, ſc. ἡμέρα, dies propria, dies certa in iudicio ſe ſiſtendi, nonnumquam dies, qua ſententia perem-

ἠγορήσω πρῶτον, καὶ τίνων δεύτερον. τότε γὰρ τετολμημένα πολλὰ ὑπὸ πολλῶν, καὶ οὐδὲν οὐδενὸς τῷ μεγέθει δεύτερον· 3) πάντα δὲ ἀλλήλων γυμνὰ, καὶ μεθ' ὧν οὐδ' ἂν ἅψωμαι κατηγορῶ. τότε γὰρ τῆς ψυχῆς κρατούσης, 4) φοβοῦμαι μὴ ἀτελὴς ὁ λόγος 5) μοι γένηται, τῆς τῶν ἄλλων μνήμης τὴν γλῶτταν ἐφ' ἕκαστον ἑλκούσης. * ἡ γὰρ εἰς τὸ μήπω λεχθὲν ἔπειξις τοῦ λόγου, τὸ ὁλόκληρον τῶν ἤδη λεχθέντων παραιρεῖται. 6) ὅταν μὲν γὰρ φονεύσωσι τοὺς ἀλλοτρίους οἰκέτας οἱ μοιχοὶ, μοιχεύσωσι δὲ τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας οἱ φονεῖς, λύουσιν 7) ἡμῖν τὰς θεωρίας αἱ πορνο-

peremtoria a iudice est pronuncianda, vt apud *Demosthenem* φάσκων ἀεί μοι μαρτυρήσειν εἰς τὴν κυρίαν ἀπόφασιν. Πρὸς Τιμόθεον p. 1190. ed. Reisk. Vnde τὴν κυρίαν ὁμολογεῖν, vadimonium promittere, τῆς κυρίας ἀπολείπεσθαι, vadimonium deserere, Κυρία ἥκει, *Der Termin erscheint.*

IDEM.

2) Ὡδὶ οὐκ οἶδα τίνος ἄρξομαι λόγου] Ita Editio. Distingue, sicut etiam corrigi volueram, ἠκούσατε δὲ κύριοι, ὁ Θέρσανδρος εἶπεν ὧδε, οὐκ οἶδα τίνος ἄρξομαι λόγου. Et sic etiam interpres legit.

SALMASIVS.

3) Καὶ οὐδὲν οὐδενὸς τῷ μεγέθει δεύτερον] Editio, οὐδὲν οὐδενί. Et sic quoque Anglicanus. Sequitur, πάντα δὲ ἀλλήλων γυμνά. Interpres reddit, *et manifestiora, quam vt hac in accusatione referri a me debeant.* Longe ab auctoris mente. Quae fuisset talis, qualem ille expressit, si scripsisset, πάντα δὲ γυμνά. Sed ait, multa hic facinora a multis esse commissa, aeque grandia et enormia, quae singula ipsa per se sumpta, nec coniuncta cum aliorum criminatione, satis explicatu difficilia forent. Ergo πάντα δὲ ἀλλήλων γυμνὰ, crimina illa dicit inuicem alia ab aliis nuda ac separata esse, nec parem omnium esse caussam, nec coniunctam.

IDEM.

4) Τά τε γὰρ τῆς ψυχῆς κρατούσης] In Anglicano, ac Editione, τό τε γάρ. Si alia animo teneam ad dicendum, vereor, ne mihi oratio imperfecta euadat,

tium dicendi sumam, quos prius, et quos posterius accusem, non satis scio: multa enim, et a multis audacter facta, mihi dicenda sese offerunt, magnitudine inter se paria, et manifestiora, quam vt haec in accusatione referri a me debeant. Quamquam ea, quae animus concepit, vereor vt explicare oratione possim, aliarum praesertim rerum memoria linguam ad se trahente. Quippe dum ad illa, quae nondum dicta sunt, oratio festinat, facultatem eripi mihi sentio, quo minus res iam susceptas absoluam. Etenim cum aliorum seruos adulteri necent, alienas coniuges sica-

Tt 5 rii

dat, trahente me ad se aliorum memoria, quae etiam occurrunt dicenda. IDEM.

5) φοβοῦμαι, ἀτελὴς ὁ λόγος] Omnino deest, μὴ ἀτελὴς ὁ λόγος μοι γένηται. In quibusdam alio ordine, φοβοῦμαι μὴ ἀτελής μοι ὁ λόγος γένηται. IDEM.

Quae Salmasio abesse videtur, negandi particula, μὴ, frustra in vtraque editione quaesita, reperitur in codice Bauarico, vnde non dubitaui, textui eam inserere. BODEN.

6) Τὸ ὁλόκληρον τῶν ἤδη λεχθέντων παρειτῆσθαι] Volui, παρῃτῆσθαι. Quamuis illud libri tueantur. Editio, cum Anglicano, παρῃρῆσθαι. Quod nec ipsum improbandum. Varietas ex gemina ἐκδόσει.

SALMASIVS.

Videtur ex antecedente participio λεχθὲν error irrepsisse; scriptumque a librario λεχθέντος pro λεχθέντων, quod Interpres agnoscit, tametsi exemplaria illud teneant. BODEN.

7) Λύουσι ἡμῖν τῆς θεωρίας] Quidam, λύωσι, quia praecessit, φονεύωσι, et μοιχεύωσι. Ergo et legendum paulo post esset, τὰ δὲ σεμνότατα τῶν ἱερῶν μιαίνωσι αἱ πόρναι. Nec aliter legit interpres, vt ex versione huius apparet. Sed nihil necesse est. Et verior lectio meliorum codicum, cuius hic sensus est: *Vbi enim alienos seruos necauerint moechi, alienas autem vxores moechauerint homicidae, inde etiam contingit, vt nobis theorias dissoluant Lenones, et castissima sacra profanent meretrices.*

πορνοβοσκοὶ,[8]) τὰ δὲ σεμνότατα τῶν ἱερῶν μιαίνουσιν αἱ πόρναι. τὰς ἡμέρας δὲ λογιζόμενος, ἢ ταῖς δούλαις καὶ τοῖς δεσπόταις,[9]) τί δράσει τις ἔτι.[10]) τῆς ἀνομίας ἐμοῦ καὶ μοιχείας, καὶ ἀσεβείας, καὶ μιαιφονίας κεκερασμέ-

trices. Nam prius illa contigerunt, haec postea. Notandum quippe, non φονεύουσι, nec μοιχεύουσι legi, sed φονεύσωσι, et μοιχεύσωσι. At λύουσι mox legitur, et μιαίνουσι. Recte igitur habet haec lectio: ὅταν μὲν γὰρ φονεύσωσι τὰς ἀλλοτρίας οἰκέτας οἱ μοιχοὶ, μοιχεύσωσι δὲ τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας οἱ φονεῖς, λύουσιν ἡμῖν τὰς θεωρίας οἱ πορνοβοσκοὶ, etc.

SALMASIVS.

8) Λύουσι τὰς θεωρίας οἱ πορνοβοσκοὶ] *Damnatos a suppliciis lenones eripiant.* Ita interpres. Non hoc dixit auctor. *Sacrorum pompas et sollemnitates violant Lenones*, melius vertisset. Cum aliquae ciuitates mittebant naues, aut Delon, aut Ephesum, aut in alias vrbes, religionum nomine, et alicuius numinis fama celebres, sacrorum celebrandorum gratia, aut sacrificiorum faciendorum, Missi illi, qui ea causa eo ventitabant, dicebantur θεωροὶ, et sollennitas ipsa sacrorum θεωρία. Cum igitur huiusmodi legationes sacrorum gratia aduenissent, mos erat, nulla supplicia de sontibus sumi, nec quemquam fas tum fuit etiam capitis condemnari. Cessabant tum iudicia publica, eorumque executiones. Cum is mos violaretur, ἡ θεωρία λύεσθαι hoc dicebatur. At hic contra Thersander queritur, θεωρίαν λύεσθαι, quod habita est illius θεωρίας ratio, quam miserant Ephesum Byzantii, in supplicio Clitophontis differendo.

IDEM.

9) Τὰς ἡμέρας δὲ λογιζόμενος, ἢ ταῖς δούλαις καὶ τοῖς δεσπόταις] Haec nullus intelligo. Nec omnino interpres, qui sic reddidit: *Sint etiam, qui ancillis herisque diem dicant, quae adulteria, quae sacrilegia, quas caedes, quae denique flagitia non sibi licere quiuis existimet.* Non melius, haec Latina quid velint, percipio, quam Graeca. Illud tamen scio, Graecorum sensum Latinis istis non exprimi. Sic enim debent, τὰς ἡμέρας δὲ λογιζόμενος, ἢ ταῖς δούλαις καὶ

rii violent, damnatos a suppliciis lenones eripiant; sanctissima Deorum templa meretrices profanent, sint etiam qui ancillis herisque diem dicant, quae adulteria, quae sacrilegia, quas caedes, quae denique flagitia non sibi licere quiuis

καὶ τοῖς δεσπόταις, τί δρᾶσαιεν τις ἔτι, τῆς ἀνομίας ἐμῆ, καὶ μοιχείας, καὶ ἀσεβείας, καὶ μιαιφονίας, κεκερασμένης. Haec corruptissima videntur. Nec enim quaestio est de die dicta, seruis aut ancillis, neque, si esset, ex verbis, vt posita sunt, ea mens eliceretur. Certum est quidem, ad illud respici, quod supra dictum est de templo Dianae, cuius ingressus solis virginibus asylum petentibus dabatur, et solis viris. Mulier vero, si quae esset ingressa ad hoc, poena mortis eam manebat, nisi si ancilla violentiae domini vitandae eo confugisset. Tum magistratus inter illam et dominum iudicabat. Si iniuriam fecisse conuictus esset herus ancillae suae, Deae ipsi ancilla illa adiudicabatur, nec hero reddebatur. Si insons herus esset pronuntiatus, recipiebat ancillam, dato iureiurando, illius perfugii, quod ancilla expetisset, memorem se non esse futurum. Videndum igitur, quomodo sint constituenda huius loci verba, quae sine dubio eo alludunt. Putarem scriptum esse ab auctore, τὰ ἡμέτερα δὲ λογιζόμενος ἐν ταῖς δούλαις καὶ ταῖς δεσπόταις, τί δράσειέ τις ἔτι, τῆς ἀνομίας ὁμοῦ καὶ μοιχείας, καὶ ἀσεβείας, καὶ μιαιφονίας, κεκερασμένης. De Diis prius dixit, et quae ad eos, et eorum sacra pertinent, violatas esse templorum religiones ac sacrorum legationes. Deinde addit: quod ad nostra attinet, quae ancillas dominosque spectant, dum ea reputo, quis quid amplius super ea re agere velit, aut facere, vbi iniustitia, adulterium, impietas, et homicidium simul misceantur? Minima mutatione locum, vt puto, deprauatissimum sanauimus.

IDEM.

10) Τί δράσειέ τις ἔτι] Ita ex libris reposuimus, cum esset in vulgatis, τίς δράσει τις ἔτι. Paulo post iidem editi praeferebant, τὰς ἀνομίας pro τῆς ἀνομίας. Iidem male habent, quod tamen perperam retinuerunt uperae

ρασμένης. Κατεγνώκατέ τινος θάνατον.[11]) ἐφ' αἷς δή ποτ' οὖν αἰτίαις; οὐδὲν γὰρ διαφέρει; καὶ δεδεμένον εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπεστείλατε, φυλαχθησόμενον τῇ καταδίκῃ· οὗτος δὲ παρέστηκεν ὑμῖν, ἀντὶ τῶν δεσμῶν λευκὴν ἠμφιεσμένος στολήν, καὶ ἐν τῇ τάξει τῶν ἐλευθέρων ἕστηκεν ὁ δεσμώτης. τάχα δὲ καὶ τολμήσει καὶ φωνὴν ἀφεῖναι, καὶ ἐπιρρητορεῦσαί τι κατ' ἐμοῦ, μᾶλλον δὲ καθ' ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας ψήφου. Λέγε δὲ ὧδε τῶν προέδρων καὶ συμβούλων τὸ δόγμα.[12]) ἀκούετε καθάπερ ἐψηφίσασθε, καὶ τὴν περὶ τούτου μοι γραφήν.[13]) Ἔδοξεν ἀποθνήσκειν Κλειτοφῶντα. Ποῦ τοίνυν ὁ δήμιος; ἀπαγέτω τοῦτον λαβών.[14]) δὸς ἤδη[15]) τὸ κώνειον. ἤδη τέθνηκε τοῖς * νόμοις, καταδίκος

perae nostrae, ἐπανακεκερασμένης, pro κεκερασμένης, sic habent omnes libri scripti.

IDEM.

11) Κατεγνώκατέ τινος θάνατον] Interpres ita vertit: *Vnum quaeso aliquem vos quauis de causa, nihil enim refert, capitis damnatum atque in custodiam supplicio seruatum dari iubete, vt is demum candida pro vinculis stola circumdatus vestrum in conspectum veniat.* Quod in hac editione aliter legitur, facinus est, credo, correctoris, non nostrum. Nihil enim in alia versione interpolare posuimus. Peius etiam, quam habuit interpres, repositum, *quasi nihil referret*, pro eo, quod in Graecis est, οὐδὲν γὰρ διαφέρει. Vt eam sententiam efficeret, interrogationis notam adposuit, οὐδὲν γὰρ διαφέρει; Locus in Graecis ita constituendus, ac distinguendus, κατεγνώκατέ τινος θάνατον, ἐφ' αἷς δήποτ' οὖν αἰτίαις, οὐδὲν γὰρ διαφέρει, καὶ δεδεσμένον εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπεστείλατε φυλαχθησόμενον τῇ καταδίκῃ. Οὗτος δὲ παρέστηκεν ὑμῖν ἀντὶ τῶν δεσμῶν λευκὴν ἠμφιεσμένος στολήν. Quae et sic vertenda. *Vos quemdam capitis damnauistis qualicunque de causa et crimine, nihil enim interest, et vinctum in carcerem misistis supplicio seruandum. Hic vero adest vobis, et in vestro se conspectu sistit, pro vinculis candida*

-vis existimet? Vnum, quaeso, aliquem vos quauis de caussa, quasi nihil referret, capitis damnastis, atque in custodiam supplicio seruatum dari iussistis, vt is demum candida pro vinculis stola circumdatus, vestrum in conspectum veniret, et inter liberorum hominum ordines reus sederet. Quid? quod vocem forsan etiam emittere, ac verba contra me aut potius contra vos, sanctionesque vestras facere audebit? *Recita Praesidum, consiliariorumque decretum.* Auditisne, quam de isto sententiam, me accusatore, tulistis? Decretum quidem certe semel a vobis est, Clitophontem morte mulctandum esse. Vbinam igitur, lictor, es? quin hunc sublimem raptum abducis? Quin ei venenum prae-

dida veste circumdatus. Damnatus a nobis, inquit, est aliquis; quam iusta sit ea causa damnationis, non opus est dicere, nihil enim refert. Certe illum constat esse damnatum a vobis capitis. Hic vinclis interim traditus, in carcere seruandus, donec ad supplicium duceretur. Atqui nunc se vestris obtutibus offert in veste candida, cum vinculis onustus esse deberet. IDEM.

12) *Λέγε δὲ ὧδε τῶν προέδρων καὶ συμβούλων τὸ δόγμα*] Forte, *τῶν προέδρου καὶ συμβούλων.* Vnus fuit, *πρόεδρος*, reliqui *πάρεδροι*, quos et *συμβούλους* hic vocat, alibi *δικαστὰς* et *ἐπιγνώμονας.* Infra tamen *προέδρους* nominat. Inde tamen constat, vnicum fuisse. IDEM.

13) *Καὶ τὴν περὶ τούτου μοι γραφήν*] Audistis, inquit, quod de reo iudicauistis, quam sententiam de eo tulistis, et meam in eum subscriptionem? Ita plerique veteres libri hunc locum scribunt. In editione, et Anglicano, *καὶ τὸ περὶ τούτου φέρειν.* Forsitan haec fuerit lectio *τῆς προτέρας ἐκδόσεως.* Sed legendum, *καὶ τὸ περὶ τούτου φέρον.* *Et quod eodem pertinet, quod ex eo consequitur.* IDEM.

14) *Ἀπαγέτω τοῦτον λαβών*] Proprium verbum de his, qui ad supplicium ducebantur, *ἀπάγεσθαι.* In Palatino et Anglicano legi-

κάς. ἐστιν ὑπερήμερος. Τί λέγεις, ὦ σεμνότατε καὶ τιμιώτατε ἱερεῦ, ἐν ποίοις ἱεροῖς γέγραπται νόμοις τοὺς ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τῶν πρυτανέων[16]) καταγνωσμένους, καὶ θανάτοις καὶ δεσμοῖς παραδοθέντας, ἐξαρπάζειν τῆς καταδίκης, καὶ τῶν δεσμῶν ἀπολύειν, καὶ κυριώτερον σεαυτὸν ποιεῖν[17]) τῶν προέδρων καὶ τῶν δικαστηρίων;[18]) ἀνάστηθι τοῦ θώκου[19]) πρόεδρε, παραχώρησον τῆς ἀρχῆς αὐτῷ καὶ τοῦ δικαστηρίου· οὐκ ἔτι οὐδενὸς εἶ κύριος, οὐδὲν ἔξεστί σοι κατὰ τῶν πονηρῶν ψηφίσασθαι, καὶ σήμερον ὅ, τι δόξει λύεται. τί ἕστηκας ἱερεῦ σὺν ἡμῖν ὡς τῶν πολλῶν εἷς; ἀνάβηθι, καὶ κάθισον ἐν τῷ τοῦ προέδρου θρόνῳ, καὶ σὺ δίκαζε λοιπὸν ἡμῖν μᾶλλον, καὶ κέλευε τυραννικῶς,[20]) μηδὲ ἀναγινωσκέσθω σοί τις νόμος, μηδὲ γνῶσις δικαστηρίου, μηθ' ὅλως ἄνθρωπον σεαυτὸν ἡγοῦ. μετὰ τῆς Ἀρτέμιδος προσκυνοῦ. καὶ γὰρ τὴν ἐκείνης τιμὴν ἐξήρπασας. αὐτῇ μόνῃ τοὺς ἐπ' αὐτῇ καταφεύγοντας ἔξεστι σώζειν· καὶ ταῦτα πρὸ δικαστηρίου γνώσεως. δεδεμένον

legitur ἀρπαζέτω τοῦτον λαβών. Quae videtur fuisse lectio primae ἐκδόσεως. IDEM.

15) Δὸς ἤδη τὸ κώνειον] Edit. pr. Δὸς ἤδει τὸ κώνειον. τέθνηκε τοῖς νόμοις, omisso altero ἤδη. BODEN.

16) Πρυτανέων] Quamquam Prytaneum Atheniensium omnium fuit celeberrimum, suo quod splendore caetera redderet obscura, nouimus tamen in aliis etiam vrbibus Graeciae fuisse Prytanea. Syracusanis enim Corinthiis, Tarentinis, Rhodiis, Milesiis, Argiuis, Thasiis, Eresiis, Eleeis, Naxiis, Mitylenaeis, Tenediis, Cyzicenis, Siphniis quoque Prytanea adscripsit *Casaubonus* ex multis veterum monumentis in Animaduersionibus ad Athenaeum L. XV. c. 19. IDEM.

17) Κυ-

praebes? Iam enim, quod ad leges attinet, mortuus est, suppliciique abiit dies. Quid vero ais, tu religiosissime atque ornatissime autistes? Quanam, obsecro te, lege cautum est, vt, qui a concione, summisque magistratibus, vinculis et morti addicti sunt, a iudicum seueritate vindicari et catenis exolui debeant? cur maior vt tua sit, quam praesidum, atque magistratuum potestas? Age iam, tuo e solio Praeses descende, huicque imperium ac iudiciorum auctoritatem omnem permitte: nihil enim iuris tibi amplius in quempiam est: nec in scelestos ac nefarios homines tibi animaduertere amplius licet. iste enim hodie, quem vult, absoluit. Quid vero tu tamquam priuatus aliquis inter nos stas? quin potius ascendis, atque in praesidis solio sedes, ius nobis posthac dicturus, aut, si mauis, tyrannice, legum omnium atque iudiciorum auctoritate neglecta, imperaturus? Nec vero te hominem tantum puta, sed cum Diana ipsa, cuius tibi honorem turpiter arrogasti, aeque coli iube: ea enim sola est, ad quam confugientes ad se, illos scilicet

17) Κυριώτερον σαυτὸν ποιεῖν] In Editione, cuius lectio firmatur Anglicano codice, ἑαυτὸν ποιεῖν. Quod etiam rectum est.
SALMASIVS.

18) Τῶν προέδρων καὶ τῶν δικαστηρίων] Vnicus tamen fuit πρόεδρος, quem ἐμφατικῶς nomine plurium appellat. Hoc enim ad ὕψος orationis et δεινότητα facit, notante Longino, vt in hoc versu Tragici,

Ἐξῆλθον Ἕκτορές τε καὶ Σαρπηδόνες.

Et apud Platonem, οὐ γὰρ Πέλοπες, οὐδὲ Κάδμοι. Vnum fuisse πρόεδρον, statim declarat his verbis, ἀνάστηθι Θώκα, πρόεδρε, παραχώρησον τῆς ἀρχῆς αὐτῷ.
IDEM.

19) Θώκα] Edit. Commel. Θόκα. BODEN.

20) Καὶ κέλευε, τυραννικῶς] In aliis δὲ, pro καί. Sic igitur distingue ac lege, καὶ ὁ δίκαζε λοιπὸν

μου 21) δὲ οὐδένα λέλυκεν ἡ θεὸς, οὐδὲ θανάτῳ παραδοθέν-* τα ἠλευθέρωσεν τῆς τιμωρίας. τῶν δυστυχούντων ἐστὶν, οὐ τῶν ἀδικούντων 22) οἱ βωμοί. σὺ δὲ καὶ τοὺς δεθέντας ἐλευθεροῖς, καὶ τοὺς καταδίκους ἀπολύεις. οὕτως παρευδοκίμησας καὶ τὴν Ἄρτεμιν. τίς ᾤκησεν ἀντὶ δεσμωτηρίου τὸ ἱερὸν; φονεὺς καὶ μοιχὸς παρὰ τῇ καθαρᾷ θεῷ; οἴμοι μοιχὸς παρὰ τῇ παρθένῳ· συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ γυνή τις ἀκόλαστος, ἀποδρᾶσα τοῦ δεσπότου. 23) καὶ γὰρ ταύτην ὡς εἴδομεν ὑπεδέχου, 24) καὶ μία γέγονεν αὐτοῖς ἑστία 25) παρά σοι καὶ συμπόσιον, τάχα δὲ καὶ συνεκάθευδες ἱερεῦ. οἴκημα τὸ ἱερὸν ἐποίησας. 27) ἡ τῆς Ἀρτέμιδος οἰκία μοιχῶν γέγονε, καὶ πόρνης θάλαμος. ταῦτα μόλις ἐν χαμαιτυπείῳ 28) γίνεται. Εἷς μὲν δή μοι λόγος κατ' ἀμφοῖν. τὸν μέν τοι ἀξιῶ τῆς αὐθαδείας δοῦναι τιμωρίαν, τὸν δὲ ἀποδοθῆναι κελεύσον 29) τῇ καταδίκῃ. Δεύτερος δέ ἐστι μοι πρὸς Μελίττην

πὸν ἡμῖν, μᾶλλον δὲ κάλλιστ τυραννίδος. SALMASIVS.

21) Διδιμένον] Ed. pr. δεδεμένον. BODEN.

22) Οὐ τῶν ἀδικούντων οἱ βωμοί] Sic deprauatum Salmasii locum sanandum putaui, e codice Bauarico et editione prima. Editum ibi erat: οὐ τῶν ἀλιτόντων δὲ οἱ βωμοί. De re ipsa supra dictum. IDEM.

23) Ἀποδρᾶσα τοῦ δεσπότου] Melius, ἀποδρᾶσα τὸ δεσπότη. Quod alii libri agnoscunt. SALMASIVS.

24) Ὡς εἴδομεν, ὑπεδέχου] Editio, et Anglicanus, ὡς ἴδε μέν. Alii, vt edidimus. Et sic quoque interpres; vti vidimus. IDEM.

25) Καὶ μία γέγονεν αὐτοῖς ἑστία] Ita libri caeteri. Melior tamen mihi videtur lectio Editionis et Anglicani, μία γέγονεν αὐτοῖς ἑστία παρὰ σοὶ καὶ συμπόσιον. Hoc est, illi

licet quorum causa nondum a iudicibus cognita est, seruare pertinet. Ac quamuis neminem illa vmquam in custodiam datum soluerit, neminem vmquam morti addictum e lictorum manibus eripuerit; infelicibus enim, non impiis, deorum arae praesidio esse consueuerunt; vnus tamen tu inuentus es, qui reos e carceribus emitteres, damnatos absolueres. Quod quid aliud sit, quam Dianae auctoritate antecedere velle, non video. At vero quis vmquam delubrum loco carceris inhabitauit? Quod nunc plane fieri constat: sicarius enim atque adulter intactam apud Deam moratur. O indignum facinus, adulterum apud virginem diuersari, vnaque impudicam ac fugitiuam mulierem adesse! tu enim, vti vidimus, illam hospitio conuiuioque accepisti: nisi forte vero etiam in templo, tamquam meretricia aliqua in cella, cum ea simul cubuisti, Dianaeque fanum in adulterorum et scorti contubernium commutasti: in quo non minus inhoneste, quam scortatores lenonia aliqua in domo, cuncti versati estis. Haec mihi, quae primo loco

illi moecho et mulieri impudicae: Clitophonti et Leucippae.

IDEM.

26) [illegible]] Sed eunuchos fuisse Dianae sacerdotes ex scriptoribus aliis discimus. *Strabo* L. XIV. et apud *Politianum* Miscell. 15. in epistola Heracliti ad Hermodorum. Olim quoque Dianae Ephesiae sacerdotes vocabantur Μεγάβυζοι. *Appianus* L. V. Belli Ciuilis.

BERGER.

27) Οἴκημα τὸ ἱερὸν ἐποίησας] *De sacello cellam fecisti.* Οἴκημα, *cella meretricis.*

SALMASIVS.

28) Χαμαιτυπείῳ] Perperam Codex Bauaricus χαμαιτυπίῳ. Lupanar enim Χαμαιτυπεῖον, sed scortatio cum prostibulo est χαμαιτυπία. *Suidas* illud interpretatur πορνεῖον.

BODEN.

29) Κελεύσειν] Edit. pr. c. cod. Monac. κελεύσειν.

IDEM.

30) Φί-

τὴν μοιχείας ἀγὼν, πρὸς ἣν οὐδὲν δέομαι λόγων. ἐν γὰρ τῇ τῶν θεραπαινῶν βασάνῳ τὴν ἐξέτασιν γενέσθαι δέδοκται. ταύτας οὖν αἰτῶ, αἳ κἂν βασανιζόμεναι,* φήσουσιν[30] οὐκ εἰδέναι τοῦτον τὸν κατάδικον χρόνου πολλοῦ συνόντα αὐτῇ, καὶ ἐν ἀνδρὸς χώρᾳ, τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν,[31] οὐκ ἐν μοιχοῦ μόνον, καθεστηκότα, πάσης αἰτίας αὐτὴν ἀφίημι. ἂν τοίνυν τοὐναντίον, τὴν μὲν κατὰ τὸν νόμον ἀφεῖσθαι[32] τῆς προικὸς φημὶ δεῖν ἐμοί· τὸν δὲ ὑποσχεῖν τὴν ὀφειλομένην τοῖς μοιχοῖς τιμωρίαν· θάνατος δὲ ἐστιν αὐτῷ. ὥστε ὁποτέρως ἂν αὐτὸς ἀποθάνοι, ὡς μοιχὸς,[33] ἢ ὡς φονεὺς, ἀμφοτέροις ἔνοχος ὢν, δίκην δεδωκὼς οὐ δέδωκε. ἀποθανὼν γὰρ ὀφείλει θάνατον ἄλλον. Ο δέ μοι τρίτος τῶν λόγων, πρὸς τὴν δούλην αὐτὴν τὴν ἐμὴν,[34] καὶ τὸν σεμνὸν τοῦτον πατέρα ὑποκριτήν. ὃν εἰς ὕστερον, ὅταν

τούτων

30) Φήσουσιν] Rectius in aliis φήσωσιν. IDEM.

31) Τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν] In Editione legitur, cui adstipulatur Anglicanus, τῇ οἰκίᾳ τῇ ἐμῇ. Si καθεστηκότα hic passiue accipimus, vt saepe accipitur, tum οἰκίᾳ τῇ ἐμῇ legendum sit. καὶ ἐν ἀνδρὸς χώρᾳ τῇ οἰκίᾳ τῇ ἐμῇ, οὐκ ἐν μοιχοῦ μόνον, καθεστηκότα. Sic accepisse videtur interpres, dum vertit, *domique meae mariti, nedum adulteri loco, diuersatur.* Sin autem actiue intelligamus, οἰκίαν τὴν ἐμὴν fuerit scribendum, vt in melioribus libris legitur, καθεστακότα τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν ἐν ἀνδρὸς χώρᾳ, οὐκ ἐν μοιχοῦ μόνον. *Qui domum meam domicilium sibi vt marito constituit, non vt moecho tantum.* Hoc sensu melius legeretur, καθεστακότα, quam καθεστηκότα. Etsi ἕστακα, et καθέστακα etiam legatur pro ἕστηκα et καθέστηκα, vt Graece periti sciunt. SALMASIVS.

32) Ἀφεῖσθαι] Editio prima: ἀφεῖ-

loco in hosce ambos dicerem, occurrerunt. Quorum alterum audaciae ac temeritatis suae poenas daturum arbitror: alterum vos iam tandem supplicio affici iubete. Nunc vt de adulterii rea Melite verba faciam, locus postulat. Qua in re nequaquam mihi oratione opus est: quandoquidem ex ancillis habita de eis quaestione veritatem inquiri debere, sancitum est. Eas igitur adduci postulo: quae si tormentis adhibitis in hoc manserint, vt dicant, nescire se damnatum istum multo cum ea tempore consueuisse, domique meae mariti, nedum adulteri, loco diuersatum esse, nulla causa est, quin ego nunc ab omni eam accusatione liberam dimittam: sin minus; dote illam mihi adiudicanda, vti lege cautum est, priuari: hunc vero morte, debita scilicet adulteris poena, mulctari oportere, aio. qui siue pereat vt adulter, siue vt parricida, vtriusque criminis reus cum sit, non sane magni refert. tametsi enim poenas dederit, non tamen dedisse videbitur, nimirum quia morte semel affectus, alterius etiam mortis reus futurus est. Reliquum nunc est, vt de hac serua mea, venerandoque sene isto, eius patrem se mentiente, sermonem faciam: verum eo vsque differre mihi animus

Vv 2 est,

ἐφεῖσθαι τῆς προικὸς ψηφεῖν ἐμοί.

BODEN.

33) Ὡς τε ἑκατέρως ἂν αὐτὸς ἀποθάνοι, ἤτοι ὡς μοιχός] Alterutrum delendum. Nam si ἑκατέρως ἂν αὐτὸς ἀποθάνοι legimus, expungi debet ἤτοι. Et sic meliores libri scribunt, ὥστε ἑκατέρως ἂν αὐτὸς ἀποθάνοι, ὡς μοιχὸς, ἢ ὡς φονεύς. Atque ita excudi iusseram. Alias vulgata lectio probanda, quae habet, ὥστε ἑκατέρως ἂν ἀποθάνοι ἤτος, ὡς μοιχὸς, ἢ ὡς φονεύς.

SALMASIVS.

34) Πρὸς τὴν δούλην αὐτὴν τὴν ἐμήν]. Sic libri plures. Editio, et Anglicanus, πρὸς τὴν δούλην ἐπὶ τὴν ἐμήν. IDEM.

35) Οἱ

τούτων καταψηφίσησθε, ταμιεύσωμαι. 35) Ο μὲν δὴ ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Παρελθὼν δὲ ὁ ἱερεύς· ἦν δὲ εἰπεῖν οὐκ ἀδύνατος, μάλισα δὲ τὴν Αρισοφάνους ἐζηλωκὼς 1) κωμῳδίαν· 2) ἤρξατο αὐτὸς λέγειν πάνυ ἀσείως 3) καὶ κωμῳδικῶς εἰς πορνείαν αὐτῷ καθαπτόμενος· Παρὰ τὴν θεὸν, λέγων, λοιδορεῖσθαι μὲν ὕτως ἀκόσμως τοῖς συμβεβιωκόσι, 4) * σόματος ἐσὶν οὐ καθαρῦ. οὗτος δὲ ὐκ ἐνταῦθα μόνον, ἀλλὰ

35) Ο ἐς ὕστερον ταμιεύσωμαι] *Quem in aliud tempus comperсam.* IDEM.

1) Ἐζηλωκὼς] Cod. Bauar. c. edit. pr. ἰζηλώκει. BODEN.

Quod *Plinio* dicitur ζῆλῳ scribere. Locus extat Lib. I. epist. 2. *quod nihil ante peraeque eodem ζῆλῳ scripsisse videor. Tentaui enim imitari Demosthenem.* Vbi *eodem* ζῆλῳ idem est, ac si dixisset: nihil vmquam tanta cum aemulatione scripsi. BERGER.

2) Ην δὲ εἰπεῖν οὐκ ἀδύνατος μάλισα δὲ τὴν Αρισοφάνους ἐζηλωκὼς κωμῳδίαν] Latinus interpres sic transtulit: *Sacerdos, homo ad dicendum impiger,* (potius: *fortis et excellens in dicendo,* vt de Moyse *Longinus:* ὁ τυχὼν ἀνὴρ *Liuius* de Polybio: *non contemnendus auctor.* Nauta apud *Horatium,* de Pythagora: *non sordidus auctor naturae verique.*) *et in Aristophanis lectione haut oscitanter versatus.* Quem bene corrigit *Salmasius* ita: *qui in dicendo comicos Aristophanis sales imitaretur.* Diligenter fuisse a *Io. Antiocheno,* cui *Chrysostomi* nomen dedere, lectitatum *Aristophanem,* ex *Kusteri* praefat. ad hunc Comicum p. 27. constat. Quem etiam ipsum ab *Ach. Tatio* h. l. intelligi, *Aegid. Menagius,* in Anti-Bailleto, tom. II. p. 48. quamuis perperam, arbitratur. quem ad modum ostendit *Barnard de la Monnoye,* in Menagianis, T. II. p. 132. Enim vero, *Menagii* opinio-

est, dum de hisce aliis decernatis. Atque hic ille dicendi finem fecit.

CAPVT IX.

Tum vero in medium progressus sacerdos, homo in dicendo excellens, et Aristophanem inprimis aemulans, sane quam vrbane atque comice in flagitiosam Thersandri adolescentiam inuectus: Aequales, herculè, inquit, tuos coram dea tam petulanter maledictis insectari, oris est omnino impuri. Is autem non hic modo, sed alibi etiam

opinionem minime esse omnino vanam, si cum *Suida* Christianum *Achillem* facimus, existimauerim. Praesertim, quod et vocabula penes nostrum, solis b. Patribus propria, occurrunt. De quo exemplum dedi supra, ad p. 331. *Tatii*.

CARPZOVIUS.

Μάλιστα δὲ τὴν Ἀριστοφάνους ἐζηλωκὼς Κωμῳδίαν] Non est, quod voluit interpres, *in Aristophanis Comoedia versatus*, sed, *qui in dicendo comicos Aristophanis sales imitaretur*, et ad eius exemplar properaret.

SALMASIVS.

3) *Ἤρξατο αὐτὸς λέγειν, πάνυ ἀστείως*] Id est, *Ipse per se coepit dicere*, nempe sine aduocato.

IDEM.

4) *Οὕτως ἀνέδην τοῖς συμβεβιωκόσι*] Latet in hac voce *συμβεβιωκόσιν* schema Aristophanei characteris. Cum *συμβεβιωκότες* sint, *qui vna vixere cum aliquo*, non hoc tamen voluit iste sacerdos intelligi, sed quasi dixisset, *σῦν βεβιωκόσι*, *qui suem vixere*, id est, vitam suillam et libidinosam. Sic Latini loquuti sunt. *Ita viuere totum Nestora* Satyrico, et, *viuere bacchanalia*. Ita, inquit, apud Deam ipsam conuitiis appeti ab illis, qui suis vitam vixere, oris est impuri. Alias *λοιδορεῖσθαι τοῖς συμβεβιωκόσι* actiue etiam dicitur, pro, *conuitiari eis, qui vna vixere*. Et sic videtur hoc loco posuisse Achilles, cum tamen, vt dixi, aliud ille, qui dicit, intelligi vellet. *Λοιδορεῖσθαι*, cum accipitur in agendi significatione,

ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ τὴν γλῶτταν μεστὴν ὕβρεως ἔχει.5) καί τοί γε νέος ὤν, συνεγίνετο πολλοῖς αἰδοίοις ἀνδράσι,6) καὶ τὴν ὥραν ἅπασαν ἐς τούτους δεδαπανήκει.7) σεμνότατα δέδρακεν, καὶ σωφροσύνην ὑπεκρίνατο,8) παιδέ-

ας

ne, frequentius habet casum accusandi, vt λοιδορεῖν dandi. Ita enim Suidas, λοιδορῶ δοτικῇ, τὰ δὲ παθητικὰ αἰτιατικῇ. Et sic apud Aristophanem in Pluto legit Scholiastes: Λοιδορεῖς ἡμῖν, προσελθοῦσα, *conuiciaris nobis.* Vbi corrigendus idem ille Scholiastes, ac legendum, τὸ λοιδοροῦμαι παθητικῶς αἰτιατικῇ συντάσσεται, ἐνεργητικῶς δὲ δοτικῇ, οἱ καί τινες ἀγνοοῦντες, λοιδορεῖς, ἐνταῦθα γράφουσι, τὸ ἡμῖν πρὸς τὸ προσελθοῦσα συνάπτοντες. Si scribatur, vt vulgo est, sibi ipsi contraria diceret, vt nimirum λοιδορεῖσθαι, cum patiendi forma iungatur datiuo, in agentis specie accusatiuum habere debeat. At Tatius hic λοιδορεῖσθαι cum dandi casu iunxit, cum tamen iste sacerdos, qui loquitur, vellet intelligi passiue, id est, conuitia perpeti ab illis, qui σὺν βεβιώκασι, id est, ab impuris ac libidinosis. Notum est et, his vocabulis, σῦς, et κάπρος, vitae luxuriosae homines intelligi. Inde et Latinis verba *surire* et *subare*, a suibus, vt Graecis καπρᾶν, ἀκολασταίνειν. Vnde et κάπραινα impudica.

IDEM.

Nihil vero a Salmasio dicitur, si cum aliis legeris ἐμβεβιωκέναι. Tale exemplar sequutus est vetus Interpres Latinus, qui verterat: *Probos, hercule*, inquit, *viros*, caet.

BODEN.

5) Τὴν γλῶτταν μεστὴν ὕβρεων ἔχει] Non expressit vim horum verborum, nec mentem loquentis interpres, qui vertit, *sed alibi etiam passim effundendis calumniis paratam linguam semper habuit.* Μεστὴν ὕβρεως γλῶτταν cum Thersandro exprobrat sacerdos, non solum, conuitiatorem eum vult arguere, sed etiam oris impuri esse dicit. Quod iam supra ei obiecit, cum στόμα οὐ καθαρὸν habere eum dixit. Sic *malae linguae homines* duplici sensu Latini dixere, et pro conuitiatoribus, et pro illis, qui lingua facinus illud facerent, quod nolo dicere. De quo Martialis, hoc disticho:

De

passim impuram linguam semper habuit: quippe adhuc impuber cum impudicissimis quibusque versatus, omnem iis florem aetatis substrauit. Cumque a pudore quam longissime abesset, disciplinarum tamen studiosum se simulans, conti-

 nentiam

> *De nullo quereris, nulli maledicis, Apici;*
> *Rumor ait, linguae te tamen esse malae.*

Ita μεστὴν ὕβρεως γλῶσσαν ἔχει, qui linqua ὑβρίζει vel ὑβρίζεται, vt qui fellabant, et pudenda sugebant ac lingebant. Quae portenta veteribus nota ac frequentata. SALMASIVS.

Confer etiam *Carpzouii* Obseruationes ad Palaephatum p. 74. BODEN.

6) Καί τοι γε νέος ὤν, συνεγίνετο πολλοῖς αἰδοίοις ἀνδράσι] Et hic schema Ἀριστοφάνειον. Cum videatur dicere hic sacerdos, Thersandrum iuuenem adhuc conuersatum esse cum viris reuerendis, distinxit in loquendo orationem, ac dixit, συνεγίνετο πολλοῖς αἰδοίοις ἀνδράσι. Id est, *multis virilibus*. τὰ αἰδοῖα intellexit, ac per hoc fellatorem esse Thersandrum notauit. Quod idem superius ipsi exprobrauerat satis manifeste, quamuis figurate, cum et *impurum os* illi esse dixit, et *linguam ad iniuriam pronam*, et *iniuriis refertam*. Apertius paulo post id expressit, his verbis: μόνην δὲ τὴν γλῶτταν εἰς ἀσέλγειαν ἀσκεῖ, καὶ τῷ στόματι χρῆται, πρὸς ἀναισχυντίαν. SALMASIVS.

Mendose habuit editio prima Καί τοι γενναῖος ὤν, quod sensui repugnat. Codex Bauaricus autem cum editione: συνεγίνετο. BODEN.

7) Καὶ τὴν ὥραν εἰς τούτους δεδαπάνηκε] Notum est Graece peritis, quinam ὥραν πωλεῖν dicitentur. Nempe πόρνοι, et cinaedi, qui florem aetatulae suae aliis substernebant. Hoc eodem sensu ὥραν dicitur δεδαπανηκὼς hic Thersander. Quod non assequutus est sua versione interpres. Iam ab initio dixit Tatius, hunc sacerdotem Dianae πάνυ ἀγρίως καὶ κωμῳδικῶς εἰς τὴν παρουσίαν Θερσάνδρου καθάπτεσθαι. Tota haec eius oratio eo spectat ac tendit, vt comoedice et vrbane defricet impuritatem Thersandri ac impudicitiam. SALMASIVS.

8) Σι-

ας προσποιούμενος ἐρᾶν, καὶ τοῖς εἰς ταύτην αὐτῷ χρωμένοις πάντα ὑποκύπτων, καὶ ὑποκατακλινόμενος 9) ἀπολιπὼν γὰρ τὴν πατρῴαν οἰκίαν, ὀλίγον ἑαυτῷ μισθωσάμενος στενωπίον 10) εἶχεν ἐνταῦθα τὸ οἴκημα, ἐμπορίζων μὲν τὰ πολλὰ, 11) πάντας δὲ τοὺς χρησίμους, πρὸς ἅπερ ἤθελεν, προσεταιρίζετο δεχόμενος. καὶ οὕτως μὲν ἀσκεῖν τῇ ψυχῇ 12) ἐνομίζετο. ἦν δ' ἄρα τούτῳ κακουργίας

8) Σεμνότατα δέδρακεν, καὶ σωφροσύνην ὑπεκρίνατο] Ita Editio, cum Anglicano. In alijs legitur, σεμνότητα ἔδειξεν, καὶ σωφροσύνην ὑποκρίνεται. Sed cur tam impudicus et impurus, potuit σεμνότητα δρᾶν, aut σεμνότατα; Aliquid etiam hic latet sub inuolucro vocabuli, in turpitudinem directum Thersandri. Graeci τὸ σεμνὸν non solum de casto ac reuerendo dicunt, sed etiam de eo, quod dici non debet nec enuntiari. τὸ ἄρρητον. Hinc τὰ σεμνὰ τῆς σῆς παρθένου μυστήρια, apud Sophoclem. Grammatici interpretantur, τὰ ἄρρητα καὶ ἀπόρρητα μυστήρια. Ita igitur σεμνότητα δεδρακὼς vult Thersandrum, qui turpia, non dictu affabilia, perpetrasset. Alioquin τὸ σεμνὸν Graeci non semper in bonam partem sumunt, sed etiam in malam, vt in illo Comici, σεμνὴ τρυφῶσα. Grammatici ὑπερήφανον interpretantur, *superbam*, *arrogantem*.

IDEM.

9) Πάντα ὑποκύπτων καὶ ὑποκατακλινόμενος] Qui veneri et alienae libidini se incuruant, effoeminati pudoris homines, ὑποκύπτειν et ὑποκλίνεσθαι dicuntur. Latinis, *ceuere*. IDEM.

10) Ολίγον ἑαυτῷ μισθωσάμενος στενωπεῖον] Nescio, quid hic sibi velit per στενωπεῖον. Interpres vertit *tugurium*. At dicitur hic in illo στενωπείῳ habuisse τὸ οἴκημα. τὸ οἴκημα autem est cella ac tugurium ipsum meritorii pueri, vel meretricis. Ergo in στενωπείῳ plura οἰκήματα. Graecis στενωπὸς, est quod Latine *angiportus*, vicus angustus. Latae plateae in vrbibus, πλατεῖαι, et ῥύμαι; angustae, στενωποί. Latine *angiportus*, ad verbum, quasi *angustus portus*. Nam *portus* veteribus pro transitu vel traiectu.

nentiam prae se ferebat, iis interim obnoxius atque obsequens, qui pro libidine se abutebantur. paterna enim domo relicta, conductum a se tugurium incoluit, ac partim quidem in foro cantitans, partim vero neminem vitans eorum, quos ad ea, quae cupiebat, idoneos cognosceret, quaestum fecit. atque his artibus cum animum suum excoleret, prauitatem tamen dissimulabat. Vidimus vero ipsi, vt in gymnasiis membra inungeret, arenamque circumiret;

ctu, vel via. Vnde *portitores*, *portoria*, et similia. Non igitur est vicus non peruius, vt quibusdam placet, sed vicus angustus, στενωπός. At hic quid est στενωπῶν? Videretur, ex forma vocabuli, esse plurium στενωπῶν locus. Sed hoc inepte. Omnino scribendum forma hypocoristica, στενώπιον. An totum vicum conduxerat hic Thersander, vt in eo cellam haberet tantum? vix puto. Forte στενώπιον quasi στενὴν ὀπήν, nouo vel Alexandrino vocabulo, gurgustium, vel domum aliquam angustam, in qua cellam instituit ad prostituendum se mercede hic Thersander. Praestat tamen de viculo et angiportu accipere, vt verba ipsa suadent, ἄλλως ἑαυτῷ μισθωσάμενος στενώπιον εἶχεν ἐνταῦθα τὸ οἴκημα, ὁμηρίζων μὲν τὰ πολλά. Suidas, στενωπός, στενοχώρια, δίοδος, καὶ στενωπεῖον. Sic legendum.

IDEM.

[11]) Ὁμηρίζων τὰ πολλὰ] Interpres, *in foro cantans*. Notum quid sit ὁμηρίζειν, et quod opus haberent ac munus, qui ὁμηρίδαι dicebantur veteribus. Versus Homeri, qui publice in scena recitabantur, ῥαψῳδοὶ fuere.

IDEM.

[12]) Ἀσκεῖν τῇ ψυχῇ] Eleganter interpres reddidit, *animum excolere*. Caeterum rarius cum dandi casu iungitur. Quartus casus et rei et personae occurrit apud *Aristophanem* Plut. v. 47.

Ἀσκεῖν τὸν υἱὸν τὸν ἐπιχώριον τρόπον.

i. e. vt filius moribus inter nostrates receptis studeat, ita Kusterus optime hunc locum interpretatus est. BERGER.

[13]) Καὶ

γίας ὑπόκρισις, ἔπειτα κἀν τοῖς γυμνασίοις ἐωρῶμεν, πῶς τὸ σῶμα ὑπηλείφετο, καὶ πῶς πλέκτρον περιέβαινεν,[13]) καὶ τοὺς μὲν νεανίσκους, οἷς προσεπάλαιεν,[14]) πρὸς τοὺς ἀνδρειο-

[13]) Καὶ πῶς πλέκτρον περιέβαινεν] Nescio quid sit, πλέκτρον περιβαίνειν. Ne quidem quid significet πλέκτρον. Ita enim scribitur in omnibus libris. Interpres vertit, *stadiumque circuiret.* An πλέκτρον *stadium* est? An πλέθρον legit? Ne sic quidem πλέθρον est *stadium.* De stadio praeterea hic sermo non est, sed de lucta: ἔπειτα κἀν τοῖς γυμνασίοις πῶς τὸ σῶμα ὑπηλείφετο, καὶ τὸ πλέκτρον περιέβαινεν, καὶ τοὺς μὲν νεανίσκους, οἷς προσεπάλαιεν, πρὸς τοὺς ἀνδρειοτέρους μάλιστα, συμπλεκόμενος. Quamuis de palaestra Thersandri agat, et quomodo se exercuerit in iuuentute, luctans cum aequalibus, vel etiam se fortioribus, in πορνείᾳ tamen eius haec omnia vibrantur. Vt πλέκτρον Graeca vox sit, legendum πλῆκτρον, nisi a πλέκω sit ficta. Quod etiam luctae conueniat complicatio et implicatio corporum. Alias πλῆκτρον est pars femoris, qua caput eius coxendici iungitur. Hesychius: πλῆκτρον, καὶ τὸ μέρος, καθ' ὃ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ τῇ κοτύλῃ προσπελάζει, καὶ διὰ τὸ πεπλῆχθαι τὸν μηρόν. Pollux quoque sic interpretatur: πλῆκτρον δὲ μηροῦ καλεῖται, καθ' ὃ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ τῇ κοτύλῃ συνάπτει. Si hoc sensu interpretari hic placeat, quid erit, περιβαίνειν πλῆκτρον; An scite et palaestrice femur vertere et torquere? Quod λυγίζειν πλευρὰν dicebatur. Idque in saltationibus mollibus locum habebat, vt in palaestra. Aristophanes:

> Νῦν γὰρ ἐν ἄρθροις τοῖς ἡμετέροις
> Στρέφεται χαλαρὰ κοτυληδών.

Nam κοτυληδὼν ea pars, quae κοτύλῃ immittitur, vt notat Pollux. Et πλῆκτρον ea pars vocatur. Εὐλύγιστος, inquit Scholiastes, ἡ κοτύλη μου στρέφεται. *Agiliter vertitur mea coxendix.* Hos λυγισμοὺς proprios esse palaestrae, has, inquam, femoris versationes, notat Aristophanis Scholiastes ad illa, πλευρὰν λυγίσαντες ὑπὸ ῥώμης. Exponit, συστρέψαντες, περιαγαγόντες. Metaphora ἀπὸ τῶν παλαιόντων.

SALMASIVS.

Cum Interprete legendum puto

ex adolescentibus autem, quibus cum luctabatur, ad fortiores sese inprimis applicabat, sic corpore ipso suo abutebatur. Atque haec quidem adolescens. Nam posteaquam viri-

puto πλέθρον, quod est secundum Suidam sexta pars stadii, cuius amplitudinis fuit arena gymnasii, in qua lucta exercebatur. BODEN.

Si verbo dari posset venia, reponerem πρωκτόν. BERGER.

14) Καὶ τοὺς μὲν νεανίσκους, οἷς προσεπάλαιεν] Hic syntaxis laborat. Nec enim apparet, quo haec sint referenda, καὶ τοὺς μὲν νεανίσκους. Sequitur enim, καὶ τοὺς νεανίσκους, οἷς προσεπάλαιεν, πρὸς τοὺς ἀνδρειοτέρους μάλιστα, συμπλεκόμενος. Ipse Thersander maxime, cum virilioribus ac fortioribus per luctam implicari solitus, quid faciebat νεανίσκοις illis, quibus προσεπάλαιεν, cum quibus luctabatur? Nec enim puto, verbum συμπλεκόμενος in agendi significatione esse sumendum, pro committens et copulans. Interpres vt suppleret, quod deesse videtur, nec exprimitur verbis auctoris, sicut hodie habentur, sequentia in hanc sententiam traxit, et sic omnia concinnauit: *Vidimus vero ipsi, vt in gymnasiis membra iungeret, stadiumque circumiret, vt adolescentes, quibuscum luctabatur, ad fortiores autem sese in primis applicabat, corpore illius abuterentur.* At nulla ratione possunt haec simul construi et connecti, τοὺς μὲν νεανίσκους οὕτως αὐτοῦ κέχρηνται τῷ σώματι, vt adolescentes corpore eius abuterentur. Stolidum esse oporteret, qui huic συντάξει adsentiretur. Deinde verba illa nouam sententiam auspicantur, οὕτως αὐτὸς τῷ σώματι κέχρηται. Pro clausula enim eorum, quae praecesserunt, ponuntur: *Et sic ille suo corpore vsus est, ac quamdiu quidem aetatis flos tulit. Postea vbi durus et exoletus esse coepit, a caetero quidem corpore impudicitiam abstinuit, quam sola lingua exercuit.* Haec mens auctoris. Scio, in priore Editione Palatina distinctionem illam reperiri, quam sequutus est interpres Latinus, sed, vitiosissimam esse et falsissimam, liquet. Si constaret, πλῆκτρον

ἀνδρειοτέρους μάλιστα συμπλεκόμενος.[15] οὕτως αὐτοῦ κέχρηται καὶ τῷ σώματι. ταῦτα μὲν οὖν ὡραῖος ὤν. ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας ἧκεν, πάντα ἀπεκάλυψεν, ἃ τότε ἀπέκρυπτε. καὶ τοῦ μὲν ἄλλου σώματος ἔξωρος γενόμενος, ἠμέλησεν· μόνην δὲ τὴν * γλῶτταν εἰς ἀσέλγειαν[16] ἀκονᾷ, καὶ τῷ στόματι χρῆται πρὸς ἀναισχυντίαν, ὑβρίζων πάντας, ἐπὶ τῶν προσώπων φέρων τὴν ἀναίδειαν, ὃς οὐκ ᾐδέσθη τῶν ὑφ' ὑμῶν ἱερωσύνῃ τετιμημένων[17] οὕτως ἀπαιδεύτως βλασφημεῖν ὑμῶν ἐναντίον. ἀλλ' εἰ μὲν ἐν ἄλλῃ που βεβιωκὼς ἔτυχον, καὶ μὴ παρ' ὑμῖν,[18] ἔδει μοι λόγων περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ τῶν ἐμοὶ βεβιωμένων· ἐπεὶ

κτρον hoc loco eam esse partem femoris, quam supra diximus, vix tamen περιβαίνειν πλῆκτρον hoc sensu dicatur, quo voluimus. Dicendum fuisset, καὶ πῶς πλῆκτρον ἔτρεφεν. Putaret aliquis, non sine veri similitudine, πλῆκτρον hic esse partem illam, qua viri sunt, cum certum sit, obiici hic impudicitiam Thersandro, etiam in exercitio palaestrae. Quid sit πλῆκτρον περιβαίνειν, non est difficile cogitare. Eandem sententiam expressit Graeci Epigrammatis auctor, hoc versu, καὶ πάσσαλον ὀρχήσασθαι.

SALMASIUS.

Haec ita mihi videntur interpretanda. Καὶ τοὺς μὲν νεανίσκους, οἷς προσεπάλαιεν, *quod vero attinet ad adolescentes, quibuscum luctaretur*, πρὸς τοὺς ἀνδρειοτέρους μάλιστα συμπλεκόμενος, *ad fortiores se inprimis applicuit*, id est, ex iis robustiores sibi delegit ad luctam. οὕτως αὑτοῦ κέχρηται καὶ τῷ σώματι. Sic vero ipse corpore suo abutebatur.

BODEN.

15) Καὶ τοὺς μὲν νεανίσκους — συμπλεκόμενος] Iam docuimus supra, hic aliquid deesse, verbum aliquod saltem, quo ista regantur. Puto, minima mutatione sic locum refingendum, καὶ τοῖς μὲν νεανίσκοις οἷς προσεπάλαιεν, πρὸς τοὺς ἀνδρειοτέρους μάλιστα συμπλεκόμενος. Et quomodo cum

virilem aetatem attigit, quaecumque clam ab eo antea gesta fuerant, palam fecit. Iamque natu grandior, cum ad ea patienda, quae alteri facere collibuerat, exoleuisset, nihil pensi habuit, nisi vnam ad petulantiam linguam exacuere: qua semper ad turpitudinem ita vsus est, vt in omnes conuicia euomuerit, vultu eam, quam animo conceperat, procacitatem prae se ferens, eousque, vt quem vos sacerdotio dignum iudicauistis, coram vobis tam petulanter exagitare veritus non sit. Quod si mihi alibi, quam in vestro omnium conspectu vixisse contigisset, copiosius vtique de me, deque iis, quorum consuetudine vsus sum, verba facere me, sat scio, oporteret: sed quando vos mecum ipsi

eum iuuenibus colluctaretur, fortiores semper deligens, quibus se adplicaret. Nunc praesto sanum locum, ἴστατα κἂν τοῖς γυμνασίοις, ἰσχῦμεν, πῶς ὑπηλείφετο, καὶ πῶς πλήκτρον περιέβαινε, καὶ τοῖς μὲν νεανίσκοις οἷς προσεπάλαισε, πρὸς τοὺς ἀνδρειοτέρους μάλιστα συμπλεκόμενος.

SALMASIVS.

16) Εἰς ἀσέλγειαν] Cuius vocabuli originem ducunt inter alia graece periti a Σέλγη, vrbe in Pisidia sita. Ciues enim huius vrbis propter honestatis virtutisque studium certatim laudantur a scriptoribus. Apud *Strabonem* modo ἀξιολογώτατοι τῶν Πισιδῶν, modo σώφρονες et σωφρονέστατοι audiunt et *Libanius* in schol. ad Demosth. Orat. in Midam: ἐν Σέλγῃ, inquit, πάντες δίκαιοι ἦσαν, καὶ ἀρετῆς ἀντέποιοντο. Hinc a contrariis moribus vocabulum ἀσέλγεια, V. Cl. *Schier* in Adnotat. in Phocylidis Carmina eiusque Antesignanum, *Leuschnerum*, in comment. super origine ac genuina vi vocabuli ἀσέλγεια ad intelligenda quaedam N. T. loca. Lips. 1746.

BERGER.

17) Τῶν ὑφ' ὑμῶν ἱερωσύνῃ τετιμημένων] In Cod. Bau. ὑφ' ὑμῶν. Sed in Edit. prima male: τετιμημένων.

BODEN.

18) Παρ' ὑμῶν] Cod. Bauar. iterum

ἐπεὶ δὲ σύνιςέ μοι πόῤῥω τῶν τούτου βλασφημιῶν τὸν βίον ἔχοντι, φέρε εἴπω πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν ἐγκέκλημαι. Ἔλυσάς φησι τὸν θανάτου 19) κατεγνωσμένον. καὶ ἐπὶ τοῦτο πάνυ δεινῶς ἐσχετλίασεν, τύραννον ἀποκαλῶν με, καὶ ὅσα κατετεραγῴδησέ μου. 20) ἔςι δὲ ὐχ ὁ σώζων τοὺς συκοφαντηθέντας τύραννος, ἀλλ' ὁ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας, 21) μήτε βουλῆς, μήτε δήμου κατεγνωκότος. ἢ κατὰ ποίους νόμους, εἰπὲ, τοῦτον αὐτὸν τὸν ξένον νεανίσκον κατέκλεισας πρῶτον εἰς τὸ δεσμωτήριον; τίς προέδρων κατέγνω; ποῖον δικαστήριον ἐκέλευσε δεθῆναι τὸν ἄνθρωπον; 22) ἔςω γὰρ πάντα ἀδικήσας, ὅσα ἂν εἴπῃς, ἀλλὰ

καὶ

iterum. παρ' ἡμῖν. Sic et editio princeps. IDEM.

19) Τὸν θανάτου] Alii τὸν θανάτῳ ἐπὶ τούτῳ. IDEM.

20) Καὶ ὅσα κατετεραγῴδησέ μου] Interserant alii δὲ et casum quartum ponunt pronominis pro secundo: καὶ ὅσα δὲ κατετραγῴδησέ με. IDEM.

21) Ἀλλ' ὁ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας] Non intelligo, quid velit auctor hoc loco. Interpres non auctorem reddidit, sed, quod ipsi placuit, dixit: *Quasi demum tyrannus ille sit, qui insontes atque indemnatos, non autem calumniatores, seruat.* Sententia porro Graecorum verborum, vt hodie in libris omnibus leguntur, haec est. Est autem tyrannus, non qui seruat per calumniam oppressos, sed seruans eos, qui nihil mali fecerunt. At quomodo Tyrannus ὁ σώζων τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας; Nulla varietas in libris, nisi quod pro μηδὲν ἀδικοῦντας, quidam habent μὴ ἀδικοῦντας. Legisse videtur interpres, certe ex coniectura, nam nullus hodie liber sic habet: ἔςι δὲ ὐχ ὁ σώζων τοὺς συκοφαντηθέντας τύραννος, ἀλλ' ὁ τοὺς συκοφαντοῦντας. Atqui non hic quaestio est de seruandis calumniatoribus, sed de eripiendis exitio, quos calumniatores oppresserunt. Praeterea, quae statim adiiciuntur, non cohaerent, nec conueniunt cum συκοφαντοῦντας, sed cum μηδὲν ἀδικοῦντας.

ipsi scitis, quam procul semper vitam duxerim ab iis, quorum iste me insimulat, ea tantum refellam, quae mihi nunc ab eo crimini dantur. Soluisti, inquit, morti addictum: atque hic quidem vehementer indignatus est, tyrannum me appellitans, aliaque permulta maxima cum acerbitate in me iactans: quasi demum tyrannus ille sit, qui insontes neque a populo et senatu damnatos, non autem, qui calumniatores seruat. Verum age obsecro, quibusnam legibus peregrinum tu adolescentem hunc in carcerem primum intrusisti? quis Praesidum id censuit? quibus iudiciis homo vinciri iussus est? Sed vt omnium, quae asseris reum esse fateamur: nonne legis officium est, inquirere, argumentis-

κοῦντας. Sequitur enim, μήτε βουλῆς, μήτε δήμου κατεγνωκότος. Deest omnino vox ἀπολλύων, hoc modo, ἐστὶ δὲ οὐχ ὁ σώζων τοὺς συκοφαντηθέντας τύραννος, ἀλλ' ὁ τοὺς μὴ ἀδικοῦντας ἀπολλύων, μήτε βουλῆς, μήτε δήμου κατεγνωκότος. *Ille vero tyrannus est, non qui seruat a calumnia oppressos, sed qui perdit, quos nihil mali constat admisisse, praesertim nec populi nec senatus sententia condemnatos.* SALMASIVS.

Mirifice placet interpretatio latina. Ironice enim dicta sunt haec omnia. Neque intelligo, quid sibi velit *Salmasius*, dicens, non cohaerere cum συκοφαντοῦντας, sed cum μηδὲν ἀδικοῦντας, quae sequuntur; cum tamen Interpres non coniunxerit cum συκοφαντοῦντας. Verba enim μήτε βουλῆς, μήτε δήμου κατεγνωκότος, redde: neque senatu, neque populo illum condemnante. Mihi certe nihil planius hoc loco videtur.

BERGER.

Codex Bauaricus: μήτε μὴ βουλῆς. BODEN.

22) Κελεύσας δεθῆναι τὸν ἄνθρωπον] Ante dixit, κατακλείσας εἰς τὸ δεσμωτήριον. *In carcerem compegisti.* Nam qui in carcerem coniiciebantur, tam apud Graecos, quam Romanos, in vincula etiam dabantur.

SALMASIVS.

23) Ἐλεγ-

καὶ κριθήτω πρῶτον, ἐλεγχθήτω, λόγου[23]) μεταλαβὼν· ὁ νόμος αὐτὸν, ὁ καὶ σοῦ καὶ πάντων * κύριος, δησάτω. οὐδενὸς γὰρ οὐδεὶς ἐστιν ἄνευ κρίσεως δυνατότερος. κλεῖσον οὖν τὰ δικαστήρια, κάθελε τὰ βουλευτήρια, ἔκβαλε τοὺς στρατηγούς. πάντα γὰρ ὅσα σὺ πρὸς τὸν πρόεδρον εἴρηκας, ἔοικε δικαιότερον ἐρεῖν[24]) κατὰ σοῦ ἀληθῶς. ἐπανάστηθι Θερσάνδρῳ, πρόεδρε. μέχρι μόνον ὀμμάτων πρόεδρος εἶ.[25]) οὗτος τὰ σὰ ποιεῖ· μᾶλλον δὲ ὅσα οὐδὲ σύ. σὺ μὲν γὰρ συμβούλους ἔχεις,[26]) καὶ οὐδὲν ἄνευ τούτων ἔξεστί σοι· ἀλλ' οὔτε τι τῆς ἐξουσίας δράσας[27]) πλὴν ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον·[28]) οὐδὲ ἐπὶ τῆς σῆς οἰκίας δεσμὸν ἀνθρώπου ποτὲ κατέγνως.[29]) ὁ δὲ γενναῖος οὗτος πάντα ἑαυτοῦ γίνεται, δῆμος, βουλὴ, πρόεδρος, στρατηγός. οἴκοι κολάζει καὶ δικάζει, καὶ δεθῆναι κελεύει, καὶ ὁ τῆς δίκης καιρὸς ἑσπέρα ἐστίν.[30]) καλός γε καὶ

23) Ἐλεγχθήτω λόγου] Haec distinctio correctoris est. Scribe, et interpunge: ἀλλὰ καὶ κριθήτω πρῶτον, ἐλεγχθήτω, λόγου μεταλαβών. ὁ νόμος αὐτὸν, ὁ καὶ σοῦ καὶ πάντων κύριος, δησάτω. *Iudicetur primum, conuincatur, pro se dicere permissus. Lex ipsum, quae tui et omnium domina est, vinciat.*

IDEM.

24) Ἔοικε δικαιότερον ἐρεῖν] Sic alii libri, vt et illi, quibus vsus est interpres. Anglicanus, cum Palatino, vt Editio ipsa, ἔοικας δικαιότερον ἐρεῖν. Duplex huius Operis ἔκδοσις hanc varietatem peperit.

IDEM.

25) Μέχρι μόνον ὀμμάτων πρόεδρος εἶ] An μέχρι μόνου ὀνόματος; Sed ὀμμάτων rectum est. Quia conspiciebatur primus inter iudices sedere. Nam πρόεδρος a προεδρία dictus; quia primus sederet.

IDEM.

26) Συμβούλους ἔχεις] Παρέδρους, συγκαθέδρους, δικαστὰς, ἐπιγνώμονας.

IDEM.

Vide supra Lib. VII c. 12.

BODEN.

27) Ἀλλ'

mentisque conuincere? nonne legis, quae in te aliosque omnes imperium habet, munus est, vinciri iubere? neque enim cuiquam in alium sine iudicio ius est. Quod si tu hoc tibi arrogas, cur non igitur forum claudis, curiam demoliris, magistratus eiicis? Nam quae tu mihi ante Praesidem obiecisti, iustius in te veriusque dici possunt. Assurge Thersandro, Praeses, adparenter tantum dignitatem hanc obtines: re autem vera hic, quae te facere decet, imo etiam, quae tu nullo modo facere auderes, omnia vnus facit. Tu consiliarios habes: sine quibus nihil tibi decernere licet. Sed neque quicquam est, quod tu pro tua auctoritate statuere prius audeas, quam hoc in solio consideas: nec enim quempiam domi tuae in vincula coniici iuberes. At generosus homo iste, populus, concio, praeses, praefectus, omnia denique vnus factus est, domi punit, ius dicit, vinciri iubet: ac iudicii quidem tempus vespera est. O iudicem noctur-

27) Ἀλλ' ὅτ' ἔτι] Ita libri, quos contuli. Sed nollem hanc receptam lectionem ab operis. Vera quippe est, quae in Editione extat, ἀλλ' οὕτω τι τῆς ἐξουσίας δράσειας. Sic legendum ex libris, non δράσεις, vt est in Editione, (et Cod. Bauar. BOD.)

SALMASIVS.

28) Θρόνον] Cod. Bauar. cum edit. Φόνον. Sed in margine codicis legitur θρόνον. Sic et interpres habuit.

BODEN.

29) Δεσμοὶ ἀνθρώπω ποτὲ κατέγνως] Alio ordine in aliis libris, ὅδε ἐπὶ τῆς σῆς οἰκίας ποτὲ δεσμοὺς ἀνθρώπω κατέγνως.

SALMASIVS.

30) Ὁ τῆς δίκης καιρὸς ἑσπέρα ἐστὶν] Solis occasus dicundo iuri suprema tempestas fuit; neque apud Romanos Senatusconsultum ratum habebatur, quod vesperi post occasum solis esset factum. Iudex autem νυκτερινὸς ponitur malo sensu, quia nocturni dicuntur fures, qui noctu grassantur eoque sunt audaciores. Vide Interpretes ad Petro-

καὶ ὁ νυκτερινὸς δικαστής. καὶ νῦν πολλάκις βοᾷ, κατάδικον ἔλυσας θανάτῳ παραδοθέντα. ποίῳ θανάτῳ; 31) ποῖον κατάδικον; εἰπέ μοι τῦ θανάτου τὴν αἰτίαν. ἐπὶ φόνῳ κατέγνωσθαί φησιν. 32) πεφόνευκεν οὖν; εἰπέ μοι τίς ἐστιν; ἣν ἀπέκτεινεν καὶ ἔλεγες ἀνῃρῆσθαι, ζῶσαν βλέ* πεις, καὶ οὐκ ἂν ἔτι τολμήσεις τὸν αὐτὸν αἰτεῖσθαι φόνον; οὐ γὰρ δὴ τοῦτο τῆς κόρης ἐστὶν εἴδωλον, οὐδ᾽ ἂν ἔπεμψεν ὁ ἀϊδωνεὺς 35) κατά σου τὴν ἀνῃρημένην. δυσὶ μὲν φόνοις ἔνοχος εἶ. τὴν μὲν γὰρ ἀπέκτεινας τῷ λόγῳ· τὸν δὲ τοῖς ἔργοις ἠθέλησας, μᾶλλον δὲ καὶ ταύτην ἔμελλες· τὸ γὰρ δρᾶμά σου 36) καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἠκούσαμεν. ἡ δὲ Ἄρτεμις ἡ μεγάλη θεὸς ἀμφοτέρους ἔσωσεν· τὴν μὲν ἐκ τῶν Σωσθένους χειρῶν 37) ἐξαρπάσασα· τὸν δὲ, τῶν σῶν. καὶ τὸν μὲν Σωσθένην ἐξήρπασας, ἵνα μὴ κατάφωρος γένηται. 38) οὐκ αἰσχύνῃ δὲ, ὅτι κατηγορῶν τοὺς ξένους, ἄμφω συκοφαντῶν 39) ἐλήλεγξαι; Τὰ μὲν ἐμὰ ἐπὶ τοσῦτον εἰρήσθω 40) πρὸς τὰς τούτου βλασφημίας τὸν δὲ ὑπὲρ τῶν ξένων λόγον αὐτοῖς τύτοις παραδίδωμι.

ΚΕΦΑΛ.

Petronii C. XV. vbi paene eodem sensu notantur *aduocati nocturni*. BODEN.

31) Ποίῳ θανάτῳ] Ex editione prima et codice Bauarico reposui ποίῳ. IDEM.

32) Κατέγνωσθαί φησιν] Haud peius editio Palatina: Καθεγνωσθῆναί φησι. IDEM.

33) Ἔλεγες] Ex codice Bauarico, consentiente interprete. *Salmasius* ediderat ἔλεγεν, quod se tueri aliquo modo potest, quoniam Clitophon se ipse caedis reum supra professus erat. IDEM.

34) Φόνον] Alii φόνε. IDEM.

35) Ἀϊδωνεὺς] Cod. Monac. ὁ ἀηδονεύς, quod vix alias reperitur.

nocturnum, egregium sane, et lepidum: qui nunc quoque identidem exclamat: Reum, necique seruatum soluisti. At quem reum, quam necem? rogo te, damnationis caussam eloquere. Caedis, inquies, condemnatus est. Interfecit igitur? At quaenam ea est, quam interfecit? potesne ostendere? Minime hercule: quam enim necatam asseris, coram astantem vides: neque te tamen adhuc caedis hominem accusare pudet. haud enim id puellae simulachrum est: neque aduersum te mortuam Pluto ad nos misit. Tu potius caedis, at duplicis quidem, damnandus es: qui puellam praedicatione occidisti, adolescentem vero re occidere tentasti. Quinimo eam ipsam quoque re necaturus fuisti. eorum enim, quae ruri conatus es, conscii facti sumus. verum magnum Dianae numen vtrique auxilio fuit, alteram e Sosthenis, alterum e tuis manibus eripiendo. Atqui Sosthenem etiam tute procul amandasti. An non te pudet, qui, hosce peregrinos accusans, ambo simul criminis calumniandi redarguis? Haec habui, quibus obiecta mihi ab isto crimina diluerem. Nam quod ad peregrinos istos attinet, eorum ego defendendorum locum hisce relinquo.

tur. Sed ἀϊδωνεὺς, deus inferorum, Pluto. IDEM.

36) Τὸ γὰρ δρᾶμα σε] Edit. Heidelb. δρᾶμα σὸν, eademque vna cum codice Bauarico καὶ ἐπὶ τὸν ἀγρὸν ἠπειγόμην. IDEM.

37) Χειρῶν] deest in edit. pr. IDEM.

38) Γίνεται] Cod. Bauar. cum edit. Palat. γίνῃ. IDEM.

39) Συκοφαντῶν] Respicit ad istam Thersandri orationis partem, vbi Leucippes patrem contumeliose ὑποκριτὴν adpellauerat. Thersander, quod improbi erat oris, contendebat, Sostratum, Leucippes patrem et Clitophontem, puellae amatorem, se mentitos fuisse. BERGER.

40) Καὶ

ΚΕΦΑΛ. ι.

Μέλλοντος δὲ ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τῆς Μελίττης ἀνδρὸς οὐκ ἀδόξου μὲν ῥήτορος, ὄντος δὲ βουλῆς,[1]) λέγειν, φθάσας ῥήτωρ ἕτερος, ὄνομα Σώπατρος, Θερσάνδρου συνήγορος· Ἀλλ' ἐμὸς, εἶπεν, ἐντεῦθεν ὁ λόγος κατὰ τούτων τῶν μοιχῶν, ὦ βέλτιστε Νικόστρατε· τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ ἐμῷ ῥήτορι· εἶτα σός· ὁ γὰρ Θέρσανδρος ἃ εἶπε, * πρὸς τὸν ἱερέα μόνον ἀπετείνατο, ὀλίγον ἁψάμενος ἴσον ἐπιψαῦσαι καὶ τοῦ κατὰ τὸν δεσμώτην μέρους.[2]) ὅταν οὖν ἀποδείξω δυσὶ θανάτοις ἔνοχον ὄντα, τότε ἂν εἴη καί σοι καιρὸς ἀπολύσασθαι τὰς αἰτίας. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ τερατευσάμενος, καὶ τρίψας τὸ πρόσωπον· Τῆς μὲν τοῦ ἱερέως, ἔφη, κωμῳδίας ἠκούσαμεν,[3]) πάντα ἀσελγῶς, καὶ ἀναισχύντως ὑποκρινομένου τὰ εἰς τὸν Θέρσανδρον προσκρούσματα.[4]) καὶ τοῦ λόγου τὸ προοίμιον πέμψας[5]) εἰς Θέρσανδρον ἐφ' οἷς αὐτὸν εἶπεν. ἀλλὰ Θέρσανδρος μὲν οὐδὲν ὧν εἶπεν εἰς τοῦτον[6]) ἐψεύσατο. καὶ γὰρ δεσμώτην ἔλυσε, καὶ πόρνην ὑπεδέξατο, καὶ συνέγνω μοιχῷ. ἃ δὲ

αὐτὸς

40) Ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω] Editio cum Anglicano, ἐπὶ τούτοις εἰρήσθω. Quomodo et legisse videtur interpres.

SALMASIVS.

[1]) Οὐκ ἀδόξου μὲν, ῥήτορος ὄντος δὲ βουλῆς] Mutanda distinctio, ac legendum, vt prius fuit in Editis, estque adhuc in libris, οὐκ ἀδόξου μὲν ῥήτορος, ὄντος δὲ βουλῆς. *Et cum pro me ac Melitte pararet dicere non ignobilis quidam patronus, qui erat ex senatu.* Hic est sensus, ὄντος δὲ βουλῆς, id est, ὄντος βουλευτοῦ. Nam et qui ex corpore decurionis erant ac senatorum, poterant etiam aliis aduocationem commendare. Non bene hoc omisit interpres.

[2]) Ότι

CAPVT X.

Itaque cum nominis haud ſane obſcuri, ſimul et ſenatus patronus pro me, ac pro Melite verba facturus eſſet, alius quidam e Therſandri aduocatis, cui Sopatro nomen erat, orationem eius anteuertens: Atqui meus hic, inquit, optime Nicoſtrate, (ſic enim patronus meus vocabatur,) contra iſtos adulteros dicendi locus eſt: alter vero tuus. Therſandri enim oratio in accuſando ſacerdote omnis verſata eſt, nec niſi paruam admodum partem attigit eorum, quae ad reum iſtum pertinent. Quam ob rem cum vna, itemque altera morte dignum eum probauero, tum erit tibi quoque diluendorum criminum tempus. Quae cum dixiſſet, perfricta atque ad mentiendum parata fronte: Sacerdotis equidem, inquit, fabulam omnem petulantem ſane ac turpem audiuimus: qua non niſi falſa in Therſandrum crimina commentus eſt, ſumpto potiſſimum ab iis ſermonis in illum exordio, quae de eo Therſander dixerat. Verum Therſander iis, quae in ipſum dixit, falſi nihil admiſcuit: nam et reum a vinculis exemit, et ſcortum hoſpitio acce-

2) Ὅσον ἐνεψεύσατο καὶ τῷ κατὰ δεσποτῶν μέρους] Legendum, καὶ τοῦ κατὰ δεσμώτην μέρους. Quod ex coniectura primum videram, deinde et Anglicanus id confirmauit. Nec aliter in ſuo inuenit interpres. IDEM.

3) Τοῦ ἱερέως, ἔφη, κωμῳδίας] Τῆς μὲν τοῦ ἱερέως κωμῳδίας, ἔφη, ἠκούσαμεν. IDEM.

4) Προσκεκρουμένῳ] Alii προσκρούματα. Idem ſenſus. Frequentius tamen πρόσκρουσμα, quam πρόσκρουμα, *offendiculum.* BODEN.

5) Καὶ τοῦ λόγου τὸ προοίμιον πέμψαι] Scribendum, ἔπεμψε, vel πέπομφε. Sed illud verius. SALMASIVS.

6) Εἰς τοῦτον] Alii cum edit. pr., εἰς τοῦτο. BODEN.

7) Χρη-

αὐτὸς μᾶλλον ἀναιδῶς ἐσυκοφάντησεν, διασύρων τὸν Θερσάνδρου βίον, οὐδὲ μιᾶς ἀπήλλακται συκοφαντίας. Ἱερεῖ δὲ ἔπρεπεν, εἴπερ ἄλλο, καὶ τοῦτο, καθαρὰν ἔχειν τὴν γλῶτταν ὕβρεως. χρήσομαι γὰρ τὰ αὐτοῦ 7) πρὸς αὐτόν. ἃ δὲ μετὰ τὴν κωμῳδίαν ἐτραγῴδησεν 8) ἤδη, οὕτω φανερῶς καὶ οὐκέτι 9) δι᾽ αἰνιγμάτων. σχετλιάζων ὡς μοιχόν τινα λαβόντες ἐδήσαμεν, ὑπερτεθαύμακα. * καὶ τί τοσοῦτον ἴσχυσεν πρίασθαι πρὸς τὴν τοσαύτην σπουδήν; 10) ὑπονοεῖν γὰρ τἀληθές ἐστιν. εἶδεν 11) γὰρ τῶν ἀκολάστων τούτων τὰ πρόσωπα, τοῦ τε μοιχοῦ καὶ τῆς ἑταίρας.

7) Χρήσομαι γὰρ τὰ αὐτοῦ] *Mutuabor enim ab eo, quae dixit, ut ea in ipsum retorqueam.* SALMASIUS.

8) Ἃ δὲ μετὰ τὴν κωμῳδίαν ἐτραγῴδησεν] *Quae post comoediam paratragoediauit.* Interpres mentem auctoris non assequutus, qui reddidit, *quae post actam fabulam omissis ambagibus eloquutus est.* Aeque fabula est, id est, δρᾶμα, tragoedia, quam comoedia. Supra vertendum fuit, ἠκούσαμεν τῆς τοῦ ἱερέως κωμῳδίας, *audiuimus, comoediam sacerdotis.* Non *fabulam.* Nunc, inquit, post eius comoediam, quae tragice dixit, vel tragicorum more extulit, audiamus. Comoediam intelligit, orationis eam partem, qua sacerdos salse et comice vitam libidinosam et luxuriosam Thersandri defricuit. Tragoediam, qua maiora eius facinora persequutus est, cum exaggeratione criminis.

IDEM.

9) Ἤδη, οὕτω φανερῶς καὶ οὐκέτι] Codex Monac. c. edit. pr. ἤδη, φανερῶς οὐκέτι. BODEN.

10) Καὶ τί τοσοῦτον ἴσχυσεν πρίασθαι πρὸς τὴν τοσαύτην σπουδήν] Dicit, se mirari, quid acceperit, quod tanti sit, a Leucippe et Clitophonte Sacerdos, vt eos tanto opere defenderet. Nos obscure innuit, magnum illud fuisse; quo veluti pretio ab his accepto descenderit ad eos in iudicio protegendos. Operam igitur

accepit, et cum adultero diuersatus est. Is autem dum Thersandrum in inuidiam trahere studet, vitam eius culpando, omnia per summam calumniam egit. Sacerdotem autem, si quid aliud, illud certe in primis decet, linguam a calumniis habere quam alienissimam: vt eius in eum dicta retorqueam. Caeterum, quae post actam fabulam adeo aperte et omissis omnibus orationis inuolucris declamauit, conquerens, manifesto deprehensum adulterum a nobis in vincula coniectum fuisse, non potui non vehementer admirari, et quidnam tanti est pretii, quod acceperit, et pro quo operam suam locauerit? Sed, licet iam diuinare verum. Nempe

igitur illis suam dedit, eamque nauam et diligentem. Quid igitur ipsi pro opera et aduocatione ab illis mercedis praestitum fuit? Paulo post, hoc apertius declarat, cum vtrumque dicit fuisse idoneum aetate ac forma, qui libidinem exsaturarent sacerdotis, ἐπρίατό σε, inquit, τούτων ἑκάτερος. *Vtra te horum redemit?* Vbi vero ἀνέπρασθαι eodem sensu est vsus, quo hoc πρίασθαι. Qui emit, accipit merces, et pro ea dat pretium. Ita sacerdos πρίαται, id est, accipit ab istis, pro quibus perorat, concubitum, πρὸς τὴν σπουδὴν, contra operam, quam illis defendendis impendit. Sic igitur illa Graeca vertenda: *Et quid tantum valuit emere et accipere contra talem ac tantam operam?* καὶ τί τοσοῦτον ἴσχυσεν πρίασθαι πρὸς τοσαύτην σπουδήν; Mentem auctoris non tetigit interpres, vertendo, *quamobrem in exoletis istis defendendis tantopere sacerdos elaborare voluerit.* Emere aliquid πρὸς χρυσὸν, πρὸς ἄργυρον, Graeci dicunt, vt Latini, *contra aurum, contra argentum.* Ita hic πρὸς τὴν σπουδὴν in iudicio praestitam emitur nox pulcri adolescentis et formosae puellae a libidinoso sacerdote. Hoc voluit ille Thersandri patronus.

SALMASIVS.

m) Εἶδον] Cod. Bauar. cum edit. pr. οἶδον. Sed interpres a nostris est partibus.

BODEN.

ἑταίρας. ὡραία μὲν γὰρ [12]) αὐτὴ καὶ νέα, ὡραῖον δὲ καὶ τοῦτο τὸ μειράκιον, καὶ οὐδέπω τὴν ὄψιν ἀργαλέον, [13]) ἀλλ' ἔτι χρήσιμον καὶ πρὸς τὰς τοῦ ἱερέως ἡδονάς. ὁποτέρας σε τούτων ὠνήσατο; [14]) κοινῇ γὰρ πάντες ἐκαθεύδετε, καὶ ἐμεθύετε κοινῇ, καὶ τῆς νυκτὸς ὑμῶν οὐδεὶς γέγονε θεατής. Φοβοῦμαι μὴ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν Ἀφροδίτης πεποιήκατε. καὶ περὶ ἱερωσύνης κρινοῦμεν. οὐ δεῖ σε τὴν τιμὴν ταύτην ἔχειν. Τὸν δὲ Θερσάνδρου βίον ἴσασι πάντες καὶ ἐκ πρώτης ἡλικίας μετὰ σωφροσύνης κόσμιον. καὶ ὡς εἰς ἄνδρας ἐλθὼν, ἔγημέ τε κατὰ τοὺς νόμους, σφαλεὶς μὲν τὴν περὶ τῆς γυναικὸς κρίσιν. οὐ γὰρ εὗρεν ἣν ἤλπισεν, τῷδε ταύτης γένει, καὶ τῇ οὐσίᾳ πεπιστευκώς. εἰκὸς γὰρ, αὐτὴν καὶ πρὸς ἄλλους τινὰς ἡμαρτηκέναι τὸν πρόσθεν χρόνον· λανθάνειν δὲ ἐπ' ἐκείνοις χρηστὸν ἄνθρωπον. [15]) τὸ δὲ τελευταῖον

του

12) Γὰρ] In edit. princ. librisque pluribus deest.

IDEM.

13) Καὶ οὐδέπω τὴν ὄψιν ἀργαλέον] Haec vox saepe apud Homerum occurrit non vna notione, βόες ἀργαλέοι, ἔριδος ἀργαλέης, ἄεθλον ἀργαλέον. Hesychius δεινὸν et χαλεπὸν interpretatur. Sic ὄψις ἀργαλέη, vultus retorridus, et teter, vt in Polyphemo apud poetam, qui *nec visu facilis, nec dictu affabilis* dicitur. *Nec visu facilis*, ἀργαλέος ὄψιν prae deformitate nimirum. In exoletis praecipue facies ἀργαλέη. Ideo addit: ἀλλ' ἔτι χρήσιμον καὶ πρὸς τὰς κάτω ἡδονάς.

SALMASIVS.

14) Ὁποτέρας σε τούτων ὠνήσατο] Interpres videtur legisse, ὤνησε, ab ὀνίνημι. Sic enim vertit, *Horum igitur vter te magis delectat?* Sed eo sensu dicendum esset, ὤνησεν, ὠφέλησεν. Ὀνήσασθαι contra est, *fructum percipere*. Melius ab ὠνεῖν, quod est *emere*, deducatur. In Editione legitur, ὁπότερος σε τούτων ἐπώνησε. *Vter de redemit? Vter de te coitu meruit, vt prolis loquereris?* Ita etiam Anglicanus.

In

adulteri huius, et fcorti faciem contemplatus eft: quorum altera formofa plane, ac tenerioris aetatulae, alter non modo non deformis, fed afpectu etiam blandus, ad fuas ipfius voluptates idoneus iudicatus eft. Horum igitur vter te magis delectat? Simul enim omnes perpotaftis, fimul difcubuiftis: neque vllus eft noctium veftrarum fpectator. quam vereor, ne, Dianae quod fuit, Veneris vt fit templum, effeceritis. Verum de facerdotio, an fcilicet honorem iftum habere te oporteat, poft decernetur. nam quod ad Therfandri mores attinet, nemo eft, qui nefciat, quam modefte ac temperanter a teneris vfque vnguiculis vitam egerit: qui, cum primum per aetatem licuit, vxorem fecundum leges duxit: quamuis in faciendo de ea iudicio fe ipfe fefellerit. aliam enim, atque putarat, generi et fortunis credens, inuenit. verifimile quippe eft, illam antea quoque cum aliis

 confue-

In aliis codicibus, ἀποτέρα σε τύραν ἐωνήσατο. Atque ifti meliores. Eleganter ἀποτέρα, *vtra te redemit*? Cum enim de adolefcente fermo fit, et puella, et ipfe adolefcens pro foemina eft, quia pudoris effoeminati, et muliebris patientiae. Sic igitur legendum, ἀποτέρα σε τύραν ἐωνήσατο, non ὁπότερος, vt noftrae operae. IDEM.

Ὠνεῖν non femper eft *emere*, fed *vendere*, et ὠνεῖσθαι *vendi fibi aliquid iubere*, h. e. *emere*. *Hefychius* ὠνεῖν explicat πωλεῖν. Quod obferuauit aetatis noftrae graece doctiffimus *Fifcherus* ad Palaephatum. BERGER.

15) Λανθάνει δὲ ἐπ' ἐκείνοις χρηστὸς ἄνθρωπος]. Sic in melioribus exemplaribus. Anglicanus, cum Editione, χρηστὸν ἄνδρα. Videtur mutaffe id auctor in fecunda ἐκδόσει, et maluiffe ἄνθρωπος quam ἀνήρ. Vox quidem ἀνὴρ melius conuenit de marito, et χρηστοτέρα eft ad vxorem. Sed ἄνθρωπος de bono viro, et quem vxor fallit, magis dicitur, vt qui fit potius ἄνθρωπος vxori fuae quam ἀνήρ, vtpote aliorum quoque

τῦ δράματος, πᾶσαν ἀπεκάλυψε τὴν αἰδῶ. πεπλήρωται δὲ ἀναισχυντίας. τοῦ γὰρ ἀνδρὸς * ςειλαμένου τινὰ μακρὰν ἀποδημίαν, καιρὸν τῦτον νενόμικεν εὔκαιρον μοιχείας, καὶ αὔχημα,[16]) καὶ νεανίσκον εὑρῦσα πόρνον. τῦτο γὰρ τὸ μεῖζον ἀτύχημα, ὅτι τοιῦτον εὗρε τὸν ἐρώμενον, ὃς[17]) πρὸς μὲν γυναῖκας ἄνδρας ἀπομιμεῖται, γυνὴ δὲ γίνεται πρὸς ἄνδρας. ὕτως μετὰ ἀδείας ὐκ ἤρκεσεν ἐπὶ τῆς ξένης αὐτῷ συνοῦσα φανερῶς, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἤγαγεν διὰ τοσαύτου πελάγους συγκαθεύδουσα, κἀν τῷ σκάφει φανερῶς ἀσελγαίνουσα πάντων ὁρώντων. ὢ μοιχείας γῆ καὶ θαλάττῃ μεμερισμένης· ὢ μοιχείας[18]) ἀπὸ Αἰγύπτου μέχρις Ἰωνίας ἐκτεταμένης· Μοιχεύεταί τις, ἀλλὰ πρὸς μίαν ἡμέραν· ἂν δὲ καὶ δεύτερον γένηται[19]) τὸ ἀδίκημα, κλέπτει τὸ ἔργον, καὶ πάντας ἀποκρύπτεται. αὐτὴ[20]) δὲ ὐχ ὑπὸ σάλπιγγι μόνον,[21]) ἀλλὰ

quoque virorum mulieri. Sic Euripides in Cyclope Menelaum, quem vxor reliquerat, alteri sequutuleia, vocat λῷτον ἀνθρώπιον,

—— Μενέλεων ἀνθρώπιον
Λῷτον λιπῦσα.

Ita hoc loco χρηςὸς ἄνθρωπος, cui vxor imponit. Talem hodieque vulgo dicimus, *bon homme*, χρηςὸν ἄνθρωπον.

SALMASIUS.

[16]) Καὶ αὔχημα] Gloriari non licet, quod ex hoc verbo sanum sensum elicuerim. Expungendum putabam, nisi libri recusauerint omnes. Aliter tamen legit interpres, nimirum *misera*. Igitur ex linea, quae sequitur, videtur esse restituendum, nisi ex hac temere sit hic iniecta. Lege igitur ἀτύχημα locumque ita habe concinnatum: καὶ, ἀτύχημα, *misera* εὑρῦσα πόρνον, *und zum Unglück fand sie diesen Jüngling zum Liebhaber.*

BODEN.

Αὔχημα mendose pro ἀτύχημα.

BERGER.

[17]) Ὃς] Omittitur in quibusdam

consueuisse: quos optimum virum celauerit. tandem vero pudicitiam in propatulo habuit, atque in omni libidine sese effudit. viro enim peregre profecto, tempus illud ad cupiditates suas explendas opportunum rata, impudicum istum adolescentem ad eam rem misera cepit. quae enim miseria maior esse potest, quam eum habere amatorem, qui inter foeminas viri, inter viros foeminae munus obeat? Quem non sat habuit in aliena ciuitate in stuprum illexisse, nisi tanto maris spatio peragrato huc perduxisset, vna cum illo interim semper cubans, atque in naui cernentibus cunctis voluptatem capiens. O libidinem terrae marique communem! O adulterium Aegyptum Ioniamque occupans! Adulterium quidem sunt, qui committant, sed semel tantum: quod si eamdem in turpitudinem rursus delabantur, certe factum huiusmodi mortales omneis celant, mulier autem ista non modo tuba, verumetiam praecone adhibito, obscoe-

dam libris et editione primum vulgata. Ibidem habetur simplex μιμεῖται pro composito, quod in pluribus est ἀπομιμεῖται.

BODEN.

18) Γῆ καὶ θάλαττα μεμοιχευμένη! ὢ μοιχείας] Haec, iniuria forte librarii, vel typographi, praetermissa sunt in edit. Commelini. In hac ipsa sequitur ἐντεταμένως pro ἐκτεταμένως.

IDEM.

19) Γίνεται] Sic vtramque editionem correxi. Fuerat in priori γίνεται, in posteriore γίνεται, repugnantibus libris, in quibus γίνεται legitur.

IDEM.

20) Αὐτὸ] Sic editi. Cod. Bauar. cum Florentino αὕτη.

IDEM.

21) Οὐχ ὑπὸ σάλπιγγι μόνον] Editio, vt et Anglicanus, οὐχ ὑπὸ σάλπιγγος. Quod sequitur, ἀλλὰ καὶ κήρυκι, videtur etiam lectionem adstruere, ὑπὸ σάλπιγγι. Ita ὑπὸ μάρτυσι πολλοῖς, aliquid fieri dicitur. ὑπὸ σάλπιγγι, et, quod Gallice diceremus, *a son de trompe*, de his, quae

λαὶ καὶ κήρυκι μοιχεύεται. Ἔφεσος ὅλη τὸν μοιχὸν ἔγνωκε· ἡ δὲ οὐκ ᾐσχύνετο τοῦτον ἀπὸ τῆς ξένης ἐνεγκοῦσα τὸ ὤνιον, ὡς φορτίον.[22]) κάλλος ἐξωνημένη ἦλθε μοιχὸν ἐμπεπορευμένη. Ἀλλ' ᾤμην, φησὶν, τὸν ἄνδρα τετελευτηκέναι. οὐκοῦν, εἰ μὲν τέθνηκεν, ἀπήλλαξαι * τῆς αἰτίας. οὐδὲ γάρ ἐστιν ὁ τὴν μοιχείαν παθὼν, οὐδὲ ὑβρίζεται γάμος οὐκ ἔχων ἄνδρα, εἰ δὲ ὁ γάμος, τὸ τὸν γήμαντα ζῆν οὐκ ἀνῄρηται τὴν γαμηθεῖσαν διαφθείραντος,[23]) ἀλλὰ λελῄστευται.[24]) ὥσπερ γὰρ μὴ μένοντός ὁ μοιχὸς οὐκ ἦν, μένοντος δὲ μοιχός ἐστιν.

ΚΕΦΑΛ. ια'.

Ἔτι τοῦ Σωπάτρου λέγοντος, ὑποτεμὼν αὐτοῦ τὸν λόγον ὁ Θέρσανδρος· Ἀλλ' οὐκ ἔφθη,[1]) λέγων. δύο γὰρ προκαλοῦ-

quae publice traducuntur, et omnibus innotescunt. Praecones enim, qui aliquid publicant ex auctoritate magistratus, tubae sono primum populum convocant, deinde congregatis ore pronunciant, quod in mandatis habent. Veterum κήρυκες tubis non vtebantur. Ideo dicit hic, οὐχ ὑπὸ σάλπιγγος μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ κήρυκι. At tuba locum habebat in suppliciis sumendis. Plus erat autem, ὑπὸ κήρυκι aliquid notum fieri, quia diserte praecones enarrabant, quid rei esset. At tuba significat tantum, et quidem iam intelligentibus, ac gnaris.

SALMASIVS.

22) Ἐνεγκοῦσα τὸ ἀγώγιμον, ὡς φορτίον] Ita erat in Editione. Sic etiam est in Anglicano. Alii libri habent, vt edidimus, τὸ ἀγώγιμον. Quod verum est. Sed cur addit, ὡς φορτίον; Putem, esse ex Glossa. Nam ἀγώγιμον idem, quod φορτίον. Et sic passim vsurpant τὰ ἀγώγιμα ἀντὶ τῶν φορτίων, pro mercibus quae aliunde advehuntur et importantur, Graeci scriptores. Hesychius, ἀγώγιμα, φορτία. Nihil

obſcoene ſe oblectauit. Adulterum Epheſii omnes cognouerunt, nec tamen eam vel tantulum quidem puduit vnquam. Haec ornamenta, formoſum ſcilicet adulterum iſtum, ne ſine corollario a peregrina terra domum reuerteretur, egregia ſibi mulier comparauit, ac tanquam precioſas aliquas merces ſecum aduexit. Atqui virum, inquiet illa, periiſſe putabam. Nonne igitur, ſi ille obiit, culpa ceſſat? Neque enim eſt, quid adulterium patiatur, nec, viro e viuis ſublato, adulterii nomen locum habet, cum labefactari matrimonium nequeat, niſi ſuperſtite marito pudicitiam vxor inhoneſte habeat: quae alioqui, viro defuncto, adulterii argui non poteſt, ſicut viuo poteſt.

CAPVT XI.

Tum vero Therſander Sopatri ſermone interrupto: Atqui, quod antea propoſueram, quaeſtionibus, inquit, amplius

hil notius. Sed forſitan mutanda interpunctio, ac legendum, hoc modo, ἡ οὐκ δὲ ᾐσχύνετο τοῦτο ἀπὸ τῆς ξένης ἐνεγκοῦσα τὸ ἀγώγιμον, ὡς φορτίον, κάλλος ἐξωνημένη. ἦλθε μοιχὸν ἐμπεπορευμένη. *Non erubuit hoc mercimonium peregre ſecum adduxiſſe; mercium loco pulcritudine empta. Venit adulterum mercata.* Nihil verius. Legendum, τοῦτο τὸ ἀγώγιμον. *Hoc mercimonium.* Perperam legebatur in Editione, ἐνεγκοῦσα τὸ ἀγώγιμον ὡς φορτίον, ἀλλ᾽ ὅσον ἡ μὲν, οἶμαι, μοιχὸν ἐμπεπορευμένη. In Anglicano, τὸ ἀγώγιμον ὡς φορτίον, ἀλλ᾽ ὅσον ἡ μὲν ἦλθε.

IDEM.

Vt in Anglicano, legitur etiam in Bauarico.

EODEM.

23) Οὐκ ἀνήρπται τὴν γαμηθεῖσαν διαφθείραντος,] Volueramus excudi, διὰ φθείραντος. Alioquin nullus ſenſus ex Edito, nec Graeca etiam conſtat oratio. Interpres quiduis potius dixit, quam quod in Graecis eſt. Si vir, inquit hic Patronus, Melittes

καλοῦμαι προκλήσεις, Μελίττην τε ταύτην, καὶ τὴν δοκοῦσαν εἶναι τοῦ Θεωπρόπου[2]) θυγατέρα. οὐκ ἔτι βασανίσων,[3]) ὡς μικρῷ πρόσθεν ἔλεγον. τῷ δὲ ὄντι δούλην ἐμὴν καὶ ἀνεγίνωσκεν. Προκαλεῖται Θέρσανδρος Μελίττην καὶ Λευκίππην. τοῦτο γὰρ ἤκουσα τὴν πόρνην καλεῖσθαι. Μελίττην μὲν, εἰ μὴ κεκοινώνηκεν εἰς Ἀφροδίτην τῷδε τῷ ξένῳ, παρ' ὃν ἀπεδήμουν χρόνον, εἰς τὸ τῆς ἱερᾶς Στυγὸς ὕδωρ εἰσβᾶσαν,[4]) καὶ ἐπομοσαμένην ἀπηλλάχθαι τῶν ἐγκλημάτων. τὴν δὲ ἑτέραν, εἰ μὲν τυγχάνει γυνὴ, δουλεύειν τῷ δεσπότῃ· δούλαις γὰρ μόναις

γυναι-

littes mortuus est, crimine cares. Nec enim est, qui adulterium patiatur, neque torus iniuria afficitur, qui virum non habet. Si vero matrimonium est, cum vir viuit, non amittit vxorem per eum, qui eam stuprauit, sed patrocinio ipsi eripitur. SALMASIVS.

24) Ἀλλὰ λελήρηται] In aliis: ἄλλως λελήρηται. BODEN.

1) Ἔφθη] Cod. Bauar. ἔφη, neque aliter edit. Commelina. Sed interpres Latinus locum minus deprauatum ante oculos habuit, cuius paraphrasis hic ita legendum esse suadet: Ἀλλ' οὐκ, ἔφη, δεῖ λόγων. *Sed non amplius*, inquit, *opus est verbis*, s. *quaestionibus*. IDEM.

2) Τοῦ Θεωπρόπου τούτου] Est quem supra θεωρὸν vocauit. *Sacrorum auctorem* vertit interpres. Sacrorum potius ductor, quam auctor. Hesychius: θεωροί, οἱ θεοπρόποι, καὶ οἱ θεώμενοι. Spectatorem haec vox significat cuiuslibet rei, et θεοπρόπος. SALM.

3) Οὐκ ἔτι βασανίσων] Haec lectio est Palatinae Editionis. Quam sine dubio excogitauit ipse Commelinus, aut quicunque illi Editioni praefuit. Nam in Anglicano, cui par fuit in omnibus Palatinus, legitur, οὐκ ἔτι βασανῶν. Quae cum corrupta sit, ex melioribus libris eam licet emendare, scribendo, οὐκ ἔτι βασανίσων. Totus autem locus, qui vitiosa interpunctione laborat, ita concinnandus: ἐμὴν

γὰρ

amplius opus non est. ego, quod ad Meliten attinet, atque eam, quae peregrini huiusce sacrorum auctoris filia perhibetur, vere autem serua mea est, has conditiones fero. Recita conditiones. Thersander de Melite ac Leucippe, sic enim prostitutam hanc vocari aiunt, conditiones hasce proponit, vt illa, quandoquidem nullam sibi, me absente, cum peregrino isto stupri consuetudinem fuisse ait, id iureiurando affirmet, atque in sacrae Stygis fontem descendat: indeque si peierasse non comperiatur, absoluta dimittatur: altera vero haec si mulier facta est, hero suo seruitutem seruiat; neque enim mulieribus, nisi si quae seruae sint, Dianae templum

γὰρ προκαλοῦμαι προκλήσεις· Μελίττην δὲ ταύτην, καὶ τὴν δοκοῦσαν εἶναι τοῦ θεωροῦ θυγατέρα· οὐκ ἔτι βασανίσων, ὡς μικρῷ πρόσθεν ἔλεγον, τῷ δὲ ὄντι δούλην ἐμήν. Καὶ ἀνεγίνωσκεν, Προκαλεῖται Θέρσανδρος Μελίττην καὶ Λευκίππην. Quorum hic sensus: *Duas προκλήσεις facio. Peto mihi exhiberi et sisti Melittam hanc ipsam, et eam, quae putatur esse Theori filia, non de illa quaestionem habiturus, vt paulo ante dicebam, sed quod reuera ancilla sit mea. Et legerat.* THERSANDER PETIT SIBI EXHIBERI MELITTAM ET LEVCIPPAM. Diximus supra, quid esset πρόκλησις, ne hanc vocem hic cum interprete pro conditione accipiamus. Recte Harpocration γραμματεῖον interpretatur τὴν πρόκλησιν, quia in tabula concipiebatur, ex qua eam recitabat, qui πρόκλησιν faciebat in indicio, aut eius aduocatus. Vt hic verba προκλήσεως Thersandri recitantur ex γραμματείῳ, vt ea supra posuimus. Πρόκλησις non tantum fiebat ad sistendos seruos et ancillas, vt quaestio de his haberetur, sed etiam ad liberas personas exhibendas, vt testarentur de aliqua re. Sic προκαλεῖται Melitten hic vir eius, vt dicat, an non aliquid venerei commercii cum Clitophonte habuerit. IDEM.

4) Εἰσβᾶσαν] Commelinus εἰς βάσανον. BODEN.

5) Καὶ

γυναιξὶν ἔξεστιν εἰς τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεὼν παριέναι. ἐὰν δὲ φησιν εἶναι παρθένος, ἐν τῷ τῆς σύριγγος ἄντρῳ κλεισθῆναι. Ἡμεῖς μὲν οὖν * εὐθὺς ἐδεξάμεθα τὴν πρόκλησιν, καὶ γὰρ ᾔδειμεν αὐτὴν ἐσομένην. 5) ἡ δὲ Μελίτη θαῤῥήσασα τῷ παρ' ὃν ἀπεδήμει χρόνον ὁ Θέρσανδρος, μηδὲν κοινὸν πρὸς αὐτὴν γεγονέναι πλὴν λόγων· Ἀλλὰ καὶ ἔγωγε, ἔφη, ταύτην δέχομαι τὴν πρόκλησιν, καὶ ἔτι πλέον αὐτὴν προστίθημι· 6) τὸ δὲ μέγιστον, 7) οὐδὲ ὅλως τὸ παράπαν, μήτε ξένον, μήτε πολίτην ἥκειν εἰς ὁμιλίαν, καὶ ὧν λέγεις. 8) καὶ ὧν σε δεῖ παθεῖν ἂν συκοφάντης ἁλῷς· 9) Ὅ, τι ἂν ἔφη δόξῃ προστιμῆσαι τοῖς δικασταῖς. Ἐπὶ τούτοις διελύθη τὸ δικαστήριον, καὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν διώριστο τὰ τῆς προκλήσεως ἡμῖν γενέσθαι.

ΚΕΦΑΛ.

5) Καὶ γὰρ ᾔδειμεν αὐτὴν ἐσομένην] Interpres: *Non enim dubitabamus, quin Leucippe virgo adhuc esset.* Non haec auctoris mens. De προκλήσει sermo est. Quae cum facta esset ab aduersariis Clitophontis et Leucippes, statim accepta est ab ipsis reis, quia praeceperant animo ac spe, eam futuram.

SALMASIVS.

6) Καὶ ἔτι πλέον αὐτὴν προστίθημι] Ita libri omnes. Melius tamen legatur, καὶ ἔτι πλέον αὐτὴ προστίθημι. *Ipsa adhuc hoc amplius adiicio.* Vel sane, αὐτῇ προστίθημι, nempe τῇ προκλήσει.

IDEM.

7) Τὸ δὲ μέγιστον] Ita et Anglicanus. In aliis libris, μέγιστον τόδε. Distinguendum igitur fuerit, καὶ ἔτι πλέον αὐτὴ προστίθημι μέγιστον τόδε. *Et adhuc amplius ipsa adiicio, hoc nempe maximum, quod non viderim neque hospitem, neque ciuem, qui mecum caput limarit.* In libris, μήτε πολίτην, μήτε ξένον.

IDEM.

8) Εἰς ὁμιλίαν καὶ ὧν λέγεις] Graecis ὁμιλία, vt Latine *consuetudo*, in re venerea. Hesychius

templum ingredi fas est: sin virginem sese affirmat, in fistulae antrum concludatur. Tum nos conditionem statim accepimus: non enim ignorabamus, quod Leucippe virgo adhuc esset. Melite quoque, confisa, nihil id temporis, quo Thersander abfuit, sibi mecum, exceptis collocutionibus, commune fuisse: Atqui ego quoque, inquit, conditionem non respuo: illudque etiam, quod maximum est, addo, neminem prorsus aut ciuem, aut peregrinum fuisse, quicum eiusmodi mihi consuetudo fuerit, cuiusmodi ipse ais. verum si meum falso detulisse nomen deprehendaris, quas de te poenas sumemus? Quas iudices, inquit Thersander, censuerint. Iis peractis concio dimissa, decretumque factum est, vt postridie de conditionibus experiremur.

CAPVT

sychius in verbo ὁμιλεῖν· τίθεται δὲ καὶ ἀντὶ φιλίας. Certe etiam veneris gratia conciliata, vt hic accipitur. Vocat paulo post τὴν πρὸς ἄνδρας ὁμιλίαν. Locus praeterea non satis sanus. Nec mutant libri, nisi quod aliter distinguunt, ἥκειν εἰς ὁμιλίαν. Καὶ ὧν λέγεις, καὶ ἅν σε δεῖ παθεῖν, ἂν συκοφάντης ἁλῷς. Scribendum tamen omnino putarim, ἥκειν εἰς ὁμιλίαν, οἵαν λέγεις, vel, καὶ οἵαν λέγεις. Deinde, Καὶ τί σε δεῖ παθεῖν, ἂν συκοφάντης ἁλῷς; *Et quid te pati oportet, si calumniator deprehendaris?* Responsum Thersandri, ita conceptam esse interrogationem Melittae, ostendit, ὅτι ἂν, ἔφη, δόξῃ προτιμῆσαι τοῖς δικασταῖς. *Quodcunque visum fuerit iudicibus statuere ac decernere.* Προτιμῆσαι proprie *eligere, praeoptare.* Vnde, προτιμήσεις τὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ θεοῦ; *Praeferes quae hominis sunt, illis quae Dei?* Pluris facies? Alias προτιμᾶν Atticis curare est. Vt apud Aristophanem, οὐδὲν προτιμῶ σου, *Nihil te curo.*

IDEM.

9) Ἁλῷς] Edit. Palatina ἄλως.

BODEN.

ΚΕΦΑΛ. ιβ'.

Τὸ δὲ τῆς Στυγὸς ὕδωρ εἶχεν οὕτως. Παρθένος ἦν εὐειδὴς, ὄνομα Ῥοδῶπις, 1) κυνηγίων ἐρῶσα καὶ θήρας· πόδες ταχεῖς, εὔστοχοι χεῖρες, ζώνη καὶ μίτρα, 2) καὶ ἀναζωσμένος εἰς γόνυ χιτὼν, καὶ κατὰ ἄνδρας 3) κουρὰ τριχῶν. ὁρᾷ ταύτην Ἄρτεμις, καὶ ἐπῄνει, καὶ ἐκάλει, καὶ σύνθηρον ἐποιήσατο, καὶ τὰ πλεῖστα κοινὰ ἦν αὐταῖς θηράματα. ἀλλὰ καὶ ὤμοσεν ἀεὶ παραμένειν, καὶ τὴν πρὸς ἄνδρας ὁμιλίαν φυγεῖν, καὶ τὴν ἐξ Ἀφροδίτης ὕβριν μὴ παθεῖν. ὤμοσεν ἡ Ῥοδῶπις, καὶ ἤκουσεν * ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὠργίζετο, καὶ ἀμύνασθαι θέλει τὴν κόρην τῆς ὑπεροψίας. Νεανίσκος ἦν Ἐφέσιος καλὸς ἐν μειρακίοις, ὅσον Ῥοδῶπις ἐν παρθένοις. Εὐθύνικον αὐτὸν ἐκάλουν. ἐθήρα 4) δὲ καὶ αὐτὸς, ὡς Ῥοδῶπις, καὶ τὴν Ἀφροδίτην ὁμοίως οὐκ ἤθελεν εἰδέναι. 5) ἐπ᾿ ἀμφοτέρους οὖν ἡ θεὰ 6) ἔρχεται, καὶ τὰς θήρας αὐτῶν εἰς ἓν συνάγει. τέως γὰρ ἦσαν κεχωρισμένοι. ἡ δὲ Ἄρτεμις τηνικαῦτα οὐ παρῆν. ἡ παραστησαμένη δὲ 7) τὸν υἱὸν τὸν τοξότην ἡ Ἀφροδίτη, εἶπεν· τέκνον, ζεῦγος τοῦτο ὁρᾷς ἀναφρόδιτον, καὶ ἐχθρὸν ἡμῶν, καὶ τῶν ἡμετέρων; μυστηρίων ἡ

δὲ

1) Εὐειδὴς, ὄνομα Ῥοδῶπις] Sic libri meliores. In aliis, vt Anglicano et Palatino, Ῥοδόπη. Et ita semper. SALMASIUS.

Et codex Bauaricus semper Ῥοδόπη. BODEN.

2) Μίτρα] Fasciae, vel vittae, quibus redimire solebant capillos. Eiusmodi μίτρας habebant Amazones. BERGER.

3) Ἄνδρας] Edit. Commel. ἀνδρὸς. BODEN.

4) Ἐθήρα] Edit. pr. c. cod. Bauar. θηρᾷ. IDEM.

5) Εἰδέναι] *Colere*, *venerari*, antecedens pro consequenti, quia cultus deorum verus ex eo nascitur, quod sint pro diis agniti.

CAPVT XII.

Porro autem de Stygis fonte res ita ferme se habet. Virgo fuit olim formosa, Rhodopis nomine, venatu gaudens, pedum velocitate, iaculandique peritia insignis admodum; et cingulum, et mitram, veste genu tenus succincta, capilloque detonso, gestare consueta. eam cum vidisset, probassetque Diana, vocatam venatum secum duxit: praedaque vt plurimum inter eas communis erat. quam ob rem illa virginitatem seruare virorumque consuetudinem vsquequaque vitare, ac Veneris contumelias nunquam perpeti iurauit. quod simul atque Venus persensit, ira commota, puellae statuit superbiam vlcisci. Forte accidit, vt adolescens esset Ephesius, inter viros aeque formosus, atque inter virgines Rhodopis: quem Euthynicum appellabant. Is et venandi studio, quemadmodum Rhodopis, tenebatur, et a Veneris pariter illecebris abhorrebat. Igitur cum venatum ambo exissent, eo se clam Venus contulit, ferasque ab eis agitatas, alium atque alium cursum tenentes, in vnum compulit: mox Diana absente filium conueniens mater: Nonne hos, inquit, fili, arcanorum nostrorum expertes, nobisque

 inimicos

agniti. Quare iungitur hoc verbum cum τιμᾷν apud *Aelianum* Hist. Var. L. II. c. 13. vbi de Socrate dicitur: ὡς ἤδει θεὸς, οὐκ ἐτίμα. Vid. *Abreschii* Lect. Aristaenet. p. 20.

IDEM.

6) Θεὰ] Melius ex recepta dialecto in cod. Bauarico θεός. Η θεός. Quod est Atticum. Nec aliter fere hic loquitur auctor. Aut sicubi θεὰ reperitur, in nostra hac Editione, scias ἡ θεὸς scribi in libris.

SALMASIVS.

7) Η παρατεταμένη δὲ] Sic libri plerique. Anglicanus, cum Editione, eo pronomine carent. Et potest abesse.

IDEM.

8) Αἱ

δὲ 8) παρθένος καὶ θρασύτερον ἅμοσεν κατ' ἐμοῦ. ὁρᾷς δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἔλαφον συντρέχοντας; 9) ἄρξαι καὶ σὺ τῆς θήρας· ἀπὸ πρώτης, τῆς τολμηρᾶς κόρης καὶ πάντως 10) τὸ σὸν βέλος εὐστοχώτερον ἔσαι. Εντείνουσιν ἀμφότεροι τὰ τόξα, ἡ μὲν ἐπὶ τὴν ἔλαφον, ὁ δὲ Ερως ἐπὶ τὴν παρθένον. καὶ ἀμφότεροι τυγχάνουσιν, καὶ ἡ 11) κυνηγέτις μετὰ τὴν θήραν ἦν τεθηραμένη. καὶ εἶχεν ἡ μὲν ἔλαφος εἰς τὰ νῶτα τὸ βέλος, ἡ δὲ παρθένος εἰς τὴν καρδίαν, τὸ δὲ βέλος, Εὐθύνικον φιλεῖν. δεύτερον δὲ καὶ ἐπὶ τοῦτον οἰσὸν ἀφίησιν. καὶ εἶδον ἀλλήλους Εὐθύνικος * καὶ ἡ Ροδῶπις. καὶ ἔστησαν μὲν τὸ πρῶτον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἑκάτεροι, μηδέτερος ἐκκλίναι θέλων ἐπὶ θάτερα. 12) κατὰ μικρὸν δὲ τὰ τραύματα ἀμφοῖν ἐξάπτεται, 13) καὶ αὐτοὺς ὁ Ερως αὐτοὺς ἐλαύνει 14) κατὰ τουτὶ τὸ ἄντρον, οὗ νῦν ἐστιν ἡ πηγή, καὶ ἐνταῦθα τὸν ὅρκον 15) ψεύδονται. ἡ Αρτεμις ὁρᾷ τὴν Αφροδίτην γελῶσαν, καὶ τὸ πραχθὲν συνίησι, καὶ εἰς ὕδωρ λύει τὴν κόρην, ἔνθα τὴν παρθενίαν ἔλυσε. καὶ διὰ τοῦτο ὅταν τις αἰτίαν ἔχῃ Αφροδισίων, εἰς τὴν πηγὴν εἰσβᾶσα ἀπολούεται. ἡ δέ ἐστιν ὀλίγη, καὶ μέχρι κνήμης μέσης. ἡ δὲ κρίσις· ἐγγράψας τὸν ὅρκον γραμματείῳ μηρίνθῳ δεδεμένον περιεθήκατο τῇ δέρῃ. κἂν μὲν ἀψευδῆ τὸν ὅρκον,

8) Δὲ] Omittitur in cod. Monac. et edit. Commelin. BODEN.

9) Συντρέχοντας] In aliis: τρέχοντας. SALMASIVS.

10) Πάντως] Quidam: πάντως γε. BODEN.

11) Καὶ ἡ κυνηγέτις] Articulus ab Editis aberat, sed reperiebatur in libris. IDEM.

12) Μηδ' ἕτερον ἐκκλῖναι θέλων] Lege: μηδέτερος. SALMASIVS.

13) EE.

inimicos vides? quid, quod puella etiam conceptis verbis audaciſſimum ſane contra me iusiurandum iurauit? Tu nunc illos ceruam ſequentes cernis: quapropter venari tu quoque incipe, atque ab audaci puella vindictae initium fac. Telum tuum certius omnino fuerit. Ita tunc ambo, in ceruam virgo, in virginem Cupido, arcus intenderunt. nec vani fuere ictus: nam venatrix etiam ipſa praeda fuit. ac cerua quidem in armo, puella vero in corde vulnus accepit. Cuius ea vis fuit, vt Euthynici amore ſtatim flagraret. qui non ita multo poſt pari et ipſe vulnere percuſſus eſt. Ac tum quidem mutuo ſeſe contueri, atque alter in alterum obtutus defigere coeperunt, atque adeo, vt neuter in diuerſum aciem vellet inclinare. Caeterum vtriusque vulnera paulo poſt inflammari coeperunt, amorque illos in antrum, vbi nunc fons eſt, deduxit, vbi iurisiurandi fides abrogata eſt. Poſtea cum ridentem Diana Venerem conſpicata rem cognouiſſet, puellam in fontem illic, vbi pudorem amiſerat, commutauit. Hinc factum eſt, vt, cum violatae aliqua pudicitiae arguitur, eum in fontem deſcendere compellatur, cuius vnda vix medias tibias attingit. Iudicium autem fieri hoc pacto conſueuit. quae delata eſt, falſo ſe inſimulari iurat: iusiurandumque in tabella deſcriptum collo ſuo alligatum ſuſtinens, in fontem deſcendit.

13) Ἐξάπτεται] Edit. Commel. ἐξάπτεσθαι.

BODEN.

14) Αὐτὸς ἐλαύνει] Quidam codices, καὶ αὐτὸς ὁ ἔρως ἐλαύνει κατὰ τοῦτο τὸ ἄντρον. In aliis, καὶ ὁ ἔρως αὐτὸς ἐλαύνει. Vtrumque admiſerunt operae. Melius, quod in melioribus, καὶ αὐτὸς ὁ ἔρως ἐλαύνει.

SALMASIVS.

15) Τὸν ὅρκον] Articulum negligit Commelinus.

BODEN.

16) Καὶ-

ὅρκον, μένει κατὰ χώραν ἡ πηγή· ἂν δὲ ψεύδηται, τὸ ὕδωρ ὀργίζεται, καὶ ἀναβαίνει μέχρι τῆς δέρῆς, καὶ τὸ γραμματεῖον ἐκάλυψεν. Ταῦτα εἰπόντες, καὶ τοῦ καιροῦ προσελθόντος εἰς τὴν ἑσπέραν, ἀπῄειμεν κοιμηθησόμενοι, 16) χωρὶς ἕκαστος.

ΚΕΦΑΛ. ιγ'.

Ἐπὶ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ὁ δῆμος μὲν ἅπας παρῆν· ἡγεῖτο δὲ Θέρσανδρος φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ εἰς ἡμᾶς ἅμα βλέπων σὺν γέλωτι. ἐστολίσατο δὴ Λευκίππη *ἱερᾷ στολῇ: 1) ποδήρης χιτὼν, ὀθόνης χιτὼν, 2) ζώνη κατὰ μέσον τὸν χιτῶνα, ταινία περὶ τὴν κεφαλὴν φοινικοβαφὴς, ἀσάνδαλος ὁ πούς. καὶ ἡ μὲν εἰσῆλθε πάνυ κοσμίως. ἐγὼ δὲ ὡς εἶδον, εἱστήκειν τρέμων, καὶ ταῦτα πρὸς ἐμαυτὸν ἔλεγον· 3) ὅτι μὲν παρθένος ἡ Λευκίππη, 4) πεπίστευκα, ἀλλὰ τὸν Πᾶνα, ὦ φιλτάτη, φοβοῦμαι. Θεός ἐστι φιλοπάρθενος, 5) καὶ δέδοικα, μὴ δευτέρα καὶ σὺ σῦριγξ γένῃ. ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἔφυγεν διώκοντα αὐτὸν ἐν πεδίῳ, καὶ ἐδιώκετο ἐν πλάτει· σὲ δὲ καὶ εἴσω θυρῶν ἀπεκλείσαμεν ὡς

16) Κοιμηθησόμενοι] Edit. prima κοιμησόμενοι. IDEM.

1) Στολῇ] Supra dicebatur ἡ παῖς ἀστιέχιτος κεκοσμημένη μόνῃ τῇ στολῇ νενομισμένῃ.

BODEN.

2) Ποδήρης χιτὼν, ὀθόνης χιτὼν] *Talaris tunica, linea tunica.* Sic vertendum. Male interpres: *ex tenuissimis filis intexta.* Scio, Graecis ὀθόνης nomine omne tenue vestimentum appellari; κἂν μὴ λινοῦν ᾖ. Sed proprie *linteum* sic appellant. Et quia lintea laneis subtiliora, ideo etiam ad lanea traductum nomen est, quae tenuia essent. Hesychius: ὀθόνη, λινοῦν ἱμάτιον. Ita igitur hic accipiendum. Haec vox ὀθόνη ex Hebraica אטון, *Aton.* Quod est filum

scendit. ac si verum iusiurandum iurauerit, aqua omnino immota manet: sin minus, intumescit, atque ad collum vsque se attollens, tabellam contegit. Haec dum loqueremur, tempusque ad vesperam inclinaret, seorsum dormiturus quisque discessit.

CAPVT XIII.

Postridie multitudo vniuersa conuenit: cui vultu hilari Thersander praeibat, nosque identidem intuebatur. At Leucippe sacram, atque ad pedes vsque demissam, ac tenuissimis filis intextam, zonaque succinctam stolam induta, et purpureis vittis redimita, nudis pedibus perquam decenter speluncam ingressa est. quae dum ipse spectarem, tremore correptus sum: mecumque solus: Mihi quidem certe, inquam, dubium non est, quin virgo adhuc sit, Leucippe: sed tamen, cum mente agito, quid sit Deus iste, timere cogor, ne videlicet fistula etiam tu illic fias. Illa quidem Panem per aperta loca insequentem facile effugit: nos vero te, quasi obsidem, hasce intra valuas inclusimus,

lum tenue, vel *funis*. Inde אטון מצרים *lintea Aegyptiaca*, quae erant delicatissima, in Prouerbiis. Sed de his alibi.

SALMASIVS.

Talem tunicam Pausanias V, 19. Baccho tribuit.

BERGER.

3) Καὶ ταῦτα πρὸς ἐμαυτὸν ἔλεγον] In aliis, λέγων.

SALMASIVS.

4) Ἡ Λευκίππη] Palatina: ἡ Λευκίππη.

BODEN.

5) Φιλοπάρθενος] Simili modo Chloe: Θεὸς ὁ Πὰν ἐρωτικός ἐστι καὶ ἄπιστος. ἠράσθη μὲν Πίτυος, ἠράσθη δὲ Σύριγγος· παύεται δὲ οὐδέποτε Δρυάσιν ἐνοχλῶν, καὶ Ἐπιμηλίσι νύμφαις πράγματα παρέχων. *Longi* Pastoral. sub finem. L. II.

IDEM.

1) Mu

ὡς ἐν πολιορκίᾳ, ἵνα, κἂν διώκῃ, μὴ δύνῃ φυγεῖν. ἀλλ' ὦ δέσποτα Πὰν εὐγνωμονήσειας, καὶ μὴ παραβαίνῃς τὸν νόμον τοῦ τόπου. ἡμεῖς γὰρ αὐτὸν τετηρήκαμεν. ἐξίτω πάλιν ἡμῖν ἡ Λευκίππη παρθένος· ταύτας πρὸς τὴν Ἄρτεμιν συνθήκας ἔχεις· μὴ ψεύσῃ τὴν παρθένον.

ΚΕΦΑΛ. ιδ'.

Ταῦτα μοῦ πρὸς ἐμαυτὸν λαλοῦντος, μέλος ἐξηκούετο μουσικὸν, καὶ ἐλέγετο μηδὲ πώποτε [1]) λιγυρότερον οὕτως ἀκουσθῆναι· καὶ εὐθὺς ἀνεῳγμένας εἴδομεν τὰς θύρας. [2]) ὡς δὲ ἐξέθορεν [3]) ἡ Λευκίππη, πᾶς μὲν ὁ δῆμος ἐξεβόησεν [4]) ὑφ' ἡδονῆς, καὶ τὸν Θέρσανδρον ἐλοιδόρουν· ἐγὼ δὲ ὅστις ἐγεγόνειν, οὐκ ἂν εἴποιμι λόγῳ. * Μίαν μὲν ταύτην νίκην καλλίστην [5]) νενικηκότες, ἀπῄειμεν· ἐπὶ δὲ τὴν δευτέραν κρίσιν ἐχωροῦμεν, τὴν Στύγα. καὶ ὁ δῆμος οὕτως μετεσκευάζετο καὶ πρὸς ταύτην τὴν θέαν, [6]) καὶ πάντα συνεπεραίνετο. [7]) κἀκεῖ ἡ Μελίττη τὸ γραμματεῖον περιέκειτο. ἡ πηγὴ δὲ ἔστηκεν ὀλίγη. [8]) ἀνέβη δὲ εἰς αὐτὴν, καὶ ἔστη [9]) φαιδρῷ τῷ προσώπῳ. τὸ δὲ ὕδωρ οἷον ἦν, κατὰ χώραν ἔμενεν, μήτε τὸ βραχύτατον ἀναθορὸν τοῦ συνήθους μέτρου. ἐπεὶ δὲ καὶ χρόνος ὃν ἐνδιατρίβειν τῇ πηγῇ διώριστο, παρεληλύθει, τὴν μὲν ὁ πρόεδρος δεξιωσάμενος, ἐκ τοῦ ὕδατος ἐξάγει, δύο

1) Μηδὲ πώποτε] Commel. μηδέ ποτε. Ita et Cod. Bauar. IDEM.

2) Τὰς θύρας] Τὰς πύλας. Minus bene. SALMASIVS.

3) Ἐξέθορεν] Alii ἐξέθορεν. BODEN.

4) Ἐξεβόησεν] Sic meliores. Alii, vt Anglicanus, et Palatinus, ὁ δῆμος ἐξεφώνησεν. SALMASIVS.

5) Καλ-

vt ne si sequatur, fugiendi tibi sit potestas. Verum tu, o here Pan, propitius nobis sis, neque loci leges, quas nos quoque obseruauimus, transgrediaris: quinimo intactam nobis Leucippen reddas: eiusmodi enim cum Diana tibi foedera ista sunt: neque virginem fallas.

CAPVT XIV.

Haec dum mecum loquerer, suauior exaudiri sonus coeptus est. Ac fuerunt, qui dicerent, suauiorem nunquam auditum fuisse. Antri quoque valuae sponte sua statim patuerunt. Ita Leucippe prodiit: multitudoque vniuersa prae voluptate acclamare, ac Thersandrum conuitiis consectari coepit. Ego vero, quantum laetitiae animo conceperim, nulla vnquam oratione satis explicare possem. Hac vna, et ea quidem praeclarissima victoria nobis parta, inde digressi ad Stygis fontem peruenimus, vt conditionis alterius periculum faceremus. Populus ad videndum iam se comparauerat, reliquaque omnia in promptu erant. itaque tabellam collo Melite alligauit, intrepidoque vultu in fontem descendit. Vnda, vt erat, humilis remansit, nec tantulum quidem consuetum excessit modum. Quam ob rem, vbi tempus manendi

5) Καλλίστην νίκην] Νίκην καλλίστην. IDEM.

6) Καὶ πρὸς ταύτην τὴν θεὰν] Καὶ omittitur in edit. Heidelbergensi, nec minus in libro Bauarico. BODEN.

7) Συνεπεραίνετο] Edit. prima: συνεπεξεραίνετο. IDEM.

8) Ἡ πηγὴ δὲ ἔστηκεν ὀλίγη] Cod. Monacensis: ἡ πηγὴ δὲ αὐτῆς καὶ ὀλίγη. Sic et Editio prima. IDEM.

9) Ἐστι] In aliis Μένει. IDEM.

10) Μὴ

δύο παλαίσματα τοῦ Θερσάνδρου νενικημένου. μέλλων δὲ καὶ τὸ τρίτον ἡττᾶσθαι, ὑπεκδὺς εἰς τὴν οἰκίαν ἐκδιδράσκει, φοβηθεὶς μὴ καὶ [10]) καταλεύσειεν αὐτὸν ὁ δῆμος. τὸν γὰρ Σωσθένην εἷλκον ἄγοντες [11]) νεανίσκοι τέτταρες· δύο μὲν τῆς Μελίττης συγγενεῖς, δύο δὲ οἰκέται. τούτους γὰρ ἐπεπόμφει ζητήσοντας αὐτὸν ἡ Μελίττη. συνεὶς δὲ ὁ Θέρσανδρος πόῤῥωθεν, [12]) καὶ καταμηνύσειν τὸ πρᾶγμα εἰδὼς ἂν ἐν βασάνοις γένηται, φθάσας ἀποδιδράσκει, καὶ νυκτὸς ἐπελθούσης, τῆς πόλεως ὑπεξέρχεται. τὸν δὲ Σωσθένην εἰς τὴν εἱρκτὴν ἐκέλευσαν οἱ ἄρχοντες ἐμβληθῆναι, [13]) τοῦ Θερσάνδρου φυγόντος. τότε μὲν οὖν ἀπηλλαττόμεθα κατὰ κράτος ἤδη γενόμενοι, [14]) καὶ ὑπὸ πάντων * εὐφημούμενοι.

ΚΕΦΑΛ. ιε'.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὸν Σωσθένην ἦγον ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας οἱ ταύτην ἔχοντες τὴν πίστιν. [1]) ὁ δὲ ἐπὶ βασάνους ἑαυτὸν ἀγόμε-

[10]) Μὴ καὶ] Καὶ abest ab edit. prima. Ibidem legitur καταλεύσῃ. IDEM.

[11]) Σωσθένην εἷλκον ἄγοντες] Editio et Anglicanus, ἧκον ἄγοντες. SALMASIVS.

[12]) Πόῤῥωθεν] Multis abest, nec reperitur in Edit. Palatina. Sequitur ὡς καὶ κατ. BODEN.

[13]) Ἐμβληθῆναι] Eodem sensu Commel. ἐμβυθῆναι. IDEM.

[14]) Κατὰ κράτος ἤδη γενόμενοι] Haec lectio est plurium ac selectiorum vetustiorumque codicum. Haud scio tamen, an Graece κατὰ κράτος γενέσθαι idem sit, quod *vincere* et *superiores existere*. Non puto. Κατὰ κράτος idem, quod τελείως, ἰσχυρῶς. Sic κατὰ κράτος vincere esset *penitus vincere*. Et certe legitur in Anglicano, et Editione, quae ex Palatino Exemplari adornata est, κατὰ κράτος ἤδη νικῶντες. Ex illa porro antiqua lectione, quae in aliis libris reperitur,

nendi in fonte praeteriit, Praeses mulierem dextra prehensam ex aqua eduxit, duobus iam certaminibus deuicto Thersandro, qui cum tertio quoque se victum iri animaduerteret, cursu domum se recepit, veritus ne a populo lapidibus obrueretur. nam cum iam Sosthenem adducerent adolescentes duo Melites cognati, duo item famuli ad illum quaerendum ab ea missi, atque id Thersander procul agnouisset, factum indicatum iri videns, si de Sosthene quaestio haberetur, arrepta fuga vrbe noctu excessit. Interea Sosthenem in custodiam dari Archontes iusserunt, Thersandro per fugam elapso. Nos modis omnibus excussi magna cum omnium commendatione absoluti fuimus.

CAPVT XV.

Postridie Sosthenes ab iis, qui ei rei praeerant, ad Archontes ductus, simul atque parata sibi esse tormenta intellexit,

ritur, κατὰ κράτος ἤδη γινόμενον, fieri posse censeo, κατακρατεῖς ἤδη γινόμενοι. Κατακρατὴς est victor. κατακρατεῖν, plene vincere. Nam et κρατεῖν simpliciter est νικᾷν. Ergo κατακρατεῖν, *penitus et omnino vincere.* Inde κατακρατὴς, *ex omni parte victor.* SALMASIVS.

[1]) Οἱ ταύτην ἔχοντες τὴν πίστιν] Noua loquutio. Οἱ ταύτην ἔχοντες τὴν πίστιν. *Quibus hoc creditum fuerat. Quorum fidei hoc commissum erat.* IDEM.

Ἄρχοντες hic sunt iam sorte electi iudices, vt notat *Doruillius* ad Charit. L. I. C. V. p. 58. Idem quid πίστις sit, probat, nimirum *officium, munus, cura, partes.* De iudicibus *Manetho* L. II, 264.

Πίστιν τ' ἀμφὶ δίκαισι θεμιστοπόλων ὑπ' ἀνάκτων
Ἴσχουσιν, κοίνας σφετέρῳ νόῳ ἰθύνοντες.

Pluribus locis, a *Doruillio* allatis, addo *Herodiani* L. V. c. 7. n. 14. de Antonino, inferioris sortis hominibus summa imperii

ἀγόμενον ἰδὼν,[2]) πάντα σαφῶς λέγει, ὅσα αὐτὸς ὑπηρέτησεν. οὐ παρέλιπε δὲ οὐδὲ ὅσα ἰδίᾳ πρὸ τῶν τῆς Λευκίππης θυρῶν διελέχθησαν,[3]) πρὸς ἀλλήλους περὶ αὐτῆς. καὶ ὁ μὲν αὖθις εἰς τὴν εἱρκτὴν ἐβέβλητο,[4]) δώσων δίκην· τοῦ δὲ Θερσάνδρου φυγὴν ἀπόντος κατέγνωσαν· ἡμᾶς δὲ ὁ ἱερεὺς ὑπεδέχετο πάλιν τὸν εἰθισμένον τρόπον. καὶ μεταξὺ δειπνοῦντες ἐμυθολογοῦμεν ἅτε[5]) τὴν προτέραν ἐτύχομεν εἰπόντες, καὶ εἴ τι ἐπιδεέστερον[6]) ἦν ὧν ἐπάθομεν. ἡ Λευκίππη δὲ ἅτε δὴ μᾶλλον τὸν πατέρα μηκέτι αἰδουμένη, ὡς ἂν σαφῶς παρθένος εὑρεθεῖσα, τὰ συμβάντα μετὰ ἡδονῆς διηγεῖτο.[7]) ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν Φάρον ἐγεγόνει, καὶ τοὺς λῃστὰς,[8]) λέγω πρὸς αὐτήν· οὐκ ἐρεῖς ἡμῖν τὸν μῦθον τῶν τῆς Φάρου λῃστῶν, καὶ τῆς ἀποτμηθείσης ἐκεῖ τὸ αἴνιγμα κεφαλῆς, ἵνα σου καὶ ὁ πατὴρ ἀκούσῃ; τοῦτο γὰρ μόνον ἐνδέει πρὸς ἀκρόασιν τοῦ παντὸς δράματος.

ΚΕΦΑΛ. ιϛ'.

Γυναῖκα, ἔφη, κακοδαίμονα ἐξαπατήσαντες οἱ λῃσταὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ πολουσῶν[1]) τὰ ἀφροδίτης, ὡς δὴ ναυκλήρῳ τινὶ γυναῖκα ἐπισυνεσομένην ἐπὶ τοῦ σκάφους, ταύ-

τὴν

rii munia demandante: Ηνιόχοις τε καὶ κωμῳδοῖς καὶ μίμων ὑποκριταῖς τὰς μεγίστας τῶν βασιλείων πίστεων ἐνεχείρισε.

BODEN.

[2]) Εαυτὸν ἀγόμενον ἰδὼν] In aliis, ἰδε. Sed cum hac lectione scribendum, ὁ δὲ ὡς ἐπὶ βασάνους ἑαυτὸν ἀγόμενον εἶδε.

SALMASIUS.

[3]) Διελέχθησαν] Quidam: διαλέχθησαν.

BODEN.

[4]) Εβέβλητο] In edit. pr. ἐκέκλειστο.

IDEM.

[5]) Εμυθολογοῦμεν ἅτε] In Anglicano, et Editione, τάγε τὴν προτέ-

intellexit, continuo et quae Therſander aggreſſus fuerat, et quae ipſe illi ſuggeſſiſſet, vna etiam cum iis omnibus, quae ante Leucippes oſtium priuatim de illa ſecum ambo diſſeruerant, palam confeſſus eſt: ideoque poenas daturus in carcerem denuo coniectus. Therſander autem, iam enim abſens erat, exilio mulctatus fuit. Nos ab Antiſtite, vt antea quoque, accepti, quae priore in coena dicenda ſuperfuerant, et praeſertim, ſi quid aerumnarum noſtrarum praetermiſeramus, recenſere perreximus. Leucippe quoque patrem non amplius verita, vtpote quae vere virgo inuenta fuiſſet, caſus non ſine voluptate ſuos commemorabat. Cui ego, poſteaquam ad Pharum et piratas ventum eſt: Quin tu igitur, inquam, Phariorum praedonum commentum, abſciſſique illic capitis aenigma nobis explicas, vt id etiam patri tuo innoteſcat? hoc vnum enim ad rem omnem intelligendam deſideratur.

CAPVT XVI.

Tum illa: Mulierem, inquit, miſeram ex iis, quae pretio proſtant, cum allexiſſent, nautarum vni eam in vxorem daturos ſe eſſe pollicentes, in naui poſuerunt: quam

προτέραν ἐπέχομεν αἰτόντες, pro ἄγε. SALMASIVS.

6) Ἐπιδεέστερον] Sic Cod. Banar. Edit. prima: ἐπὶ δὲ ἕτερον. Secunda: ἐπιδεέστερον.

BODEN.

7) Τὰ συμβάντα μεθ' ἡδονῆς διηγεῖτο] διηγεῖτο τὰ συμβάντα μεθ' ἡδονῆς. SALMASIVS.

8) Κατὰ τὴν Φάρον ἐγεγόνει, καὶ τοὺς λῃστὰς] κατὰ τὴν Φάρον καὶ τοὺς λῃστὰς ἐγεγόνει.

IDEM.

1) Πωλουσῶν] Mendoſe editio Commel. πολουσῶν.

BODEN.

2) Ἐπι

*την εἶχον ἐπὶ τῆς νεὼς, ἀγνοοῦσαν τὴν ἀλήθειαν ἐφ' ὃ παρῆν, ὑποπίνουσαν 3) δὲ ἡσυχῇ σύν τινι τῶν πειρατῶν. λέγω δ' ἦν ἐραστὴς ὁ λῃστής. ἐπεὶ δὲ ἁρπάσαντές με ὡς ᾄδεις ἐνέθηκαν τῷ σκάφει, καὶ πτερώσαντες αὐτὸ ταῖς κώπαις ἔφυγον· ὁρῶντες τὴν διώκουσαν ναῦν φθάνουσαν, 4) περιελόντες τόν τε κόσμον καὶ τὴν ἐσθῆτα τῆς ταλαιπώρου γυναικὸς ἐμοὶ περιτιθέασιν, τοὺς δὲ ἐμοὺς χιτωνίσκους ἐκείνῃ· 5) καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐπὶ τῆς πρύμνης ὅθεν διώκοντες ὤψεσθε, τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνουσιν αὐτῆς, καὶ τὸ μὲν σῶμα ἔῤῥιψαν, ὡς εἶδες, κατὰ τῆς θαλάσσης· τὴν δὲ κεφαλὴν, ὡς ἔπεσεν, εἶχεν ἐπὶ τῆς νεὼς 7) τότε. μικρὸν γὰρ ὕστερον καὶ ταύτην ἀποσκευάσαντες ἔῤῥιψαν ὁμοίως· ὥστε μηκέτι τοὺς διώκοντας εἶχον. 8) οὐκ οἶδα δὲ πότερον τούτου χάριν προπαρασκευάσαντες τὴν γυναῖκα, ἢ διεγνωκότες ἀνδραποδίσαντες πωλῆσαι, ὥσπερ ὕστερον πεπράκασι κἀμέ. τῷ δὲ διώκεσθαι πρὸς ἀπάτην τῶν διωκόντων ἀντ' ἐμοῦ σφάττουσιν, νομίζοντες, πλέον ἐμπολήσειν 9) ἐκ τῆς ἐμοῦ πράσεως ἢ τῆς ἐκείνης. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸν Χαιρέαν τὴν ἀξίαν δόντα

δίκην

2) Ἐπισυνεσομένην] In aliis συνεσομένην. IDEM.

3) Ἐφ' ὃ παρῆν, ὑποπίνουσαν] In aliis ἐφ' ᾧ παρῆν, ὑποτείνουσαν. Forte legendum ὑποπίνουσαν δὲ ἡσυχῇ τινι τῶν πειρατῶν. IDEM.

4) Φθάνουσαν] Desideras in edit. Commelini. IDEM.

5) Τοὺς δὲ ἐμοὺς χιτωνίσκους ἐκείνῃ] In Anglicano, κιθωνίσκους scriptum est. Quod Ionicum. Κιθὼν pro χιτών. Ut κύθρα pro χύτρα. SALMASIVS.

6) Μὲν] deest in Cod. Bav. et edit. pr. BODEN.

7) Ἐπὶ τῆς νεὼς] In aliis κατὰ τῆς νεώς. SALMASIVS.

8) Ὥστε μηκέτι τοὺς διώκοντας εἶχον] Deerat hic in Editis integra pagina in Graeco, quam restituimus ex libris. Ab his

verbis

quam ob rem quidem adesset, vere nescientem, sed piratarum vni, qui eius amator esse ferebatur, occulte adiunctam. Postea vero, cum me rapuissent, remisque ac velis fugae incumbentes nauem insequentem viderent, detracto miserae illi vestitu omni, eo me adornauerunt, meoque deinceps ornatu indutam illam summa in puppi collocarunt ita, vt a persequentibus cerni posset; ac capite priuarunt: cadauereque, vt vidisti, in mari proiecto, caput aliquantisper intra nauim, vti ceciderat, tum retinuerunt: quod non ita multo post, cum iam, qui se sequerentur, nullos amplius haberent, pariter est deiectum. Mihi vero incertum est, eane de causa, an potius, vt, quod de me postea factum est, venundaretur, mulierculam illam comparassent. illud certe constat, eam mei loco, vt insequentes eluderent, iugulatam, existimantibus illis, maius ex mei, quam illius venditione, lucrum se facturos. Atque hinc etiam factum est, vt Chaeream, qui eius necandae abiiciendaeque suasor et auctor

verbis incipit illius hiatus supplementum. Pro ὅτι, quod in quibusdam libris est, scribendum, ὅτε, atque ita distinguendum, ἔῤῥιψαν ὁμοίως, ὅτε μηκέτι τοὺς διώκοντας εἶχον. Atque ita legit interpres. IDEM.

9) Νομίζοντες πλέον ἐμπολήσειν] id est, *maius se lucrum facturos putantes, me vendita, quam illa.* Ἐμπολᾷν hoc etiam sensu nouum. Nam significat potius *mercari et nundinari, cauponarive,* πραγματεύεσθαι. At ἐμπολὴ etiam *lucrum* denotat Atticis. Vnde hoc loco ἐμπολήσειν Achilli, *lucrum facturi,* compendium, quaestum, id est, ἐμπολὴν ποιήσοντες. IDEM.

Vid. Doctiss. *Fischer* ad Palaeph. sub vocabulo ἐμπολὴ, qui erudite hac de re disputat.

BERGER.

10) ὁ

δίκην ἐπεῖδον. αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ συμβουλεύσας ἀντ᾽ ἐμοῦ τὴν ἄνθρωπον ἀποκτείναντας ῥῖψαι. ὁ δὲ λοιπὸς * τῶν λῃστῶν ὄχλος οὐκ ἔφασάν με αὐτῷ ἀφήσειν μόνῳ. φθάνειν γὰρ ἤδη λαβόντα σῶμα ἕτερον ὃ πραθὲν ἂν παρέχειν[10]) αὐτοῖς ἀφορμὴν κέρδους· δεῖν δὲ ἀντὶ τῆς θανούσης ἐμὲ πραθεῖσαν κοινὴν ἅπασιν αὐτοῖς γενέσθαι μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ μόνῳ. ὡς δὲ ἀντέλεγε, δικαιολογούμενος δῆθεν, καὶ τὰς συνθήκας προσφέρων,[11]) ὡς οὐκ εἰς πρᾶσιν ἁρπάσειεν αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἐρωμένην αὐτῷ, καί τι θρασύτερον εἶπε· τὶς τῶν λῃστῶν, καλῶς ποιῶν, ὄπισθεν ἑστὼς, ἀποκόπτει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ μὲν οὖν δίκην οὐ μεμπτὴν δοὺς τῆς ἁρπαγῆς, ἔρριπτο καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς θαλάσσης· οἱ δὲ λῃσταὶ, δύο πλεύσαντες ἡμερῶν,[12]) ἄγουσί με οὐκ οἶδ᾽ ὅπου γε, καὶ πιπράσκουσιν ἐμπόρῳ συνήθει, κἀκεῖνος Σωσθένει.

ΚΕΦΑΛ. ιζ΄.

Λέγει δὴ καὶ ὁ Σώστρατος· Ἐπεὶ τοίνυν τοὺς ὑμετέρους μύθους,[1]) ὦ παιδία, κατελέξατε, φέρε ἀκούσατε, ἔφη, καὶ παρ᾽ ἐμοῦ τὰ οἴκοι πραχθέντα περὶ Καλλιγόνην τὴν σὴν, ὦ Κλειτοφῶν, ἀδελφὴν, ἵνα μὴ ἀσυμβολήσω[2]) μυθολογίας παντάπασι. Κἀγὼ ἀκούσας τὸ τῆς ἀδελφῆς ὄνομα, πάνυ

τὴν

10) Ὃ πραθὲν ἂν παρεῖχεν] Ita meliores. In aliis, ὃ πραθέν. Male. SALMASIVS.

11) Καὶ τὰς συνθήκας προσφέρων] Melius quod in aliis, προφέρων. IDEM.

12) Οἱ δὲ λῃσταὶ δύο πλεύσαντες ἡμέρας] Noluissem mutatum, quod in libris est omnibus, δύο πλεύσαντες ἡμερῶν. Quae loquutio familiaris huic nostro auctori. Vt lib. V. initio, τριῶν δὲ πλεύσαντες ἡμερῶν, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἤλθομεν. Quod et alibi occurrit. Vt paulo post, sub finem: δύο δὲ ὕστερον ἡμέραιν τοῦ Καλλισθένους ἐλθόντες. Quidam libri hoc lo-

co

auctor fuerat, meritas dantem poenas viderim. Nam cum reliqua piratarum multitudo ei me soli dimittere negaret, propterea quod paulo antea mulierem aliam, quae vendita magno eis lucro futura erat, habuisset, meque mortuae loco vendi, ac pecuniam in commune conferri oportere diceret; ille autem causam suam defendendo repugnaret, pactumque se cum iis esse affirmaret, vt non publicae omnium vtilitatis, sed priuatae sui ipsius gratia me raperent; aliis etiam grauioribus additis, confidenter admodum asseueraret: eorum vnus, qui forte post eum constiterat, merito quidem caput illi abscidit, atque ita non iniustas rapinae ipse quoque poenas luens, in mare deiectus fuit. Piratae biduo post, nescio quo, delati, mercatori cuidam, familiari suo, mercator Sosthenei accepta pecunia me concessit.

CAPVT. XVII.

Tum Sostratus: Posteaquam vestros, inquit, filii casus, commemorastis, agite dum, quae de Calligone Clitophontis sorore domi acta sint, ex me quoque audite; ne solus ipse narrandi omnino immunis abeam. Ego vero, sororis nomine audito, attentior factus: Vt lubet, inquam;

co legunt, δὲ πλεύσαντες ἡμερῶν. Vitiose.

IDEM.

¹) Ἐπεὶ τοίνυν τὰς ὑμετέρας μύθους] Et hic magna labes et lacuna in textu Graeco hiabat, quam nos restituimus. Nonnulli libri habent, τὰς ἡμετέρας μύθους, perperam. Et recte interpres legit, ὑμετέρας.

IDEM.

²) ἵνα μὴ ἀσυμβολήσω] Nouum etiam verbum Atticis auribus, ἀσυμβολεῖν, pro ἀσύμβολος εἶναι, *nihil symbolae conferre.* Male interpunxerunt operae, ἵνα μὴ ἀσυμβολήσω παντάπασι κἀγώ. lege, ἵνα μὴ ἀσυμβολή-

τὴν γνώμην ἐπεστράφην, καὶ· Αγε, πάτερ, εἶπον, λέγε μόνον περὶ ζώσης ἂν λέγοις. Αρχεται δὴ λέγειν. ἃ φθάνω προειρηκὼς ἅπαντα, τὸν Καλλισθένην, τὸν χρησμὸν, * τὴν θεωρίαν, τὸν λέμβον, τὴν ἁρπαγήν. εἶτα προσέθηκεν, ὅτι μαθὼν κατὰ τὸν πλοῦν ὡς οὐκ ἦν θυγάτηρ ἐμὴ, διημαρτήθη τὸ πᾶν ἔργον αὐτῷ. ἤρα δὲ ὅμως καὶ σφόδρα τῆς Καλλιγόνης. προσπεσὼν αὐτῆς τοῖς γόνασι·3) Δέσποινα, εἶπε, μή με νομίσῃς λῃστὴν εἶναί τινα καὶ κακοῦργον. ἀλλὰ γάρ εἰμι τῶν εὖ γεγονότων, γένει Βυζάντιος, δεύτερος οὐδενός. ἔρως δέ με λῃστείας ὑποκριτὴν πεποίηκε, καὶ ταύτας ἐπί σοι πλέξαι τὰς τέχνας. δοῦλον οὖν με σεαυτῆς ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας νόμιζε. καί σοι προῖκα ἐπιδίδωμι, τὸ μὲν πρῶτον ἐμαυτὸν, ἔπειτα ὅσην οὐχ ὁ πατήρ 4) ἔδωκέ σοι. τηρήσω δέ σε παρθένον μέχρι περ ἂν σοι δοκῇ. καὶ ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἔτι τούτων ἐπαγωγότερα, τὴν κόρην αὐτοῦ γενέσθαι παρεσκεύασεν. Ην δὲ καὶ ὀφθῆναι καλὸς, καὶ στωμύλος καὶ πιθανώτατος, 5) καὶ ἐπειδὴ ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, 6) συμβόλαιον ποιησάμενος προικὸς μεγίστης, καὶ τὰ ἄλλα πολυτελῶς παρασκευάσας, ἐσθῆτά τε, καὶ χρυσὸν, καὶ ὅσα εἰς κόσμον γυναικῶν εὐδαιμόνων περιεῖπεν·7) εὖ καὶ καλῶς ἄχραντον τηρῶν, ὡς ἐπηγγείλατο· ὥστε καὶ αὐτὴν ἠρήκει 8) τὴν

βελτίω τῆς μυθολογίας παντάπασι. Κἀγὼ ἀκούσας τὸ τῆς ἀδελφῆς ὄνομα. IDEM.

3) Αὐτῆς τοῖς γόνασι] Cod. Monac. αὐτοῖς τοῖς γόνασι, quod idem. BODEN.

4) Ουχ᾽ ὁ πατὴρ] In aliis: ὃν οὐδ᾽ ὁ πατὴρ ἐπιδέδωκέ σοι. IDEM.

5) Καὶ πιθανώτατος] In Cod. Monac. et Edit. Palatina καὶ deest. IDEM.

6) Εἰς τὸ Βυζάντιον] Codex laudatus: εἰς τὸν Βυζάντιον. IDEM.

7) Καὶ

quam, pater, siquidem de viuente dicturus es. Tum ille, quae antea ipse narraui, omnia recensuit, Callisthenem scilicet, oraculum, sacrificium, nauiculam, raptum: illud etiam addens, Callisthenem cum inter nauigandum resciuisset Calligonen filiam suam non esse, tametsi rem contra, quam putarat, euenisse cognouisset, numquam tamen amare illam destitisse, sed ad genua eius prostratum, huiusmodi fere locutum esse: Ne me, ò hera, praedonem, flagitiosumue aliquem esse putes: qui nobili loco natus Byzantiorum, nemini genere cedam. Has insidias tibi me latronum more parare amor coepit. Verum tuum me posthac mancipium puta: tibi enim memet inprimis, deinde fortunas, quantas numquam tibi pater dedisset, volens lubensque trado: quinetiam a virginitate tua violanda, quandiu voles, abstinebo. His ille atque aliis etiam, ad persuadendum aptioribus, erat enim cum aspectu decorus, tum in dicendo et argutus et ad persuadendum aptissimus, puellam suam in sententiam pertraxit. Ac posteaquam Byzantium reuersus est, dote ingenti pacta, multisque aliis, veste scilicet, auro, caeterisque rebus ad beatarum mulierum ornatum spectantibus magnifice praeparatis, puellam sane quam splendidissime adornauit, qualemque illam rapuit, virginem,

7) Καὶ ὅσα εἰς κόσμον γυναικῶν εὐδαιμόνων περιεῖπεν] Ita prius Editi. Sed melius legas, cum hac distinctione, καὶ ὅσα εἰς κόσμον γυναικῶν εὐδαιμόνων, περιεῖπεν εὖ καὶ καλῶς, ἄχραντον τηρῶν. Fouebat ipsam et custodiebat. Περιέπειν, θεραπεύειν, φυλάττειν SALMASIVS.

Distinctio recepta temere non videtur reiicienda, maxime, si legas παρῶν, pro περιεῖπεν. BODEN.

8) Ηρέσκε] Hanc lectionem, eam-

τὴν κόρην ἤδη. ὁ δὲ καὶ τὰ * ἄλλα πάντα παρεῖχεν[9]) ἑαυτὸν κοσμιώτατον καὶ ἐπιεικῆ, καὶ σώφρονα, καὶ ἦν τις ἐξαίφνης περὶ τὸν νεανίσκον θαυμαστὴ μεταβολή. ἕδρας τε γὰρ ἐξανίστατο τοῖς πρεσβυτέροις,[10]) καὶ ἐπεμελεῖτο φθάνων προσαγορεύειν[11]) τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ τὸ τέως[12]) ἄκριτον πολυτελὲς ἐκ τῆς πρὶν ἀσωτίας εἰς τὸ εὔβουλον[13]) μεταπίπτον, τὸ μεγαλόφρον ἐφύλαττε πρὸς τοὺς ἐν χρείᾳ τοῦ λαβεῖν διὰ πενίαν ὄντας. ὥστε θαυμάζειν ἅπαντας τὸ αἰφνίδιον οὕτως ἐκ τοῦ χείρονος εἰς τὸ πάνυ χρηστὸν μετελθόν.[14]) ἐμὲ δ' οὖν ᾑρήκει[15]) πάντων μᾶλλον, καὶ ὑπερηγάπων αὐτὸν, καὶ τὴν πρὶν ἀσωτίαν φύσεως ἐνόμιζον εἶναι θαυμαστὴν μεγαλουργίαν, ἀλλ' οὐκ ἀκρασίαν. κἀμὲ οὖν ὑπεισῄει τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅτι κἀκεῖνος τὴν πρώτην ἡλικίαν σφόδρα δόξας ἀκόλαστος[16]) εἶναι, πάντας ὑπερέβαλεν Ἀθηναίους ὕστερον σοφίᾳ τε, καὶ ἀνδραγαθίᾳ· καὶ δὴ μετενόουν ἀποσκορακίσας αὐτὸν, ὅτε μοι περὶ τοῦ τῆς θυγα-

τρὸς

eamdemque puto verissimam, editi tulerunt. Nihil est, quod habetur in aliis εἰρήκει, vel εἰρήκει. Ferrem tamen ᾑρήκει. Videntur autem uerba ὥστε — ἤδη in libro, quo Interpres vsus est, defuisse. Quare translationi adiicienda putaui.

IDEM.

9) Παρεῖχεν] Cod. Bauar. παρέσχεν, ac sequentia καὶ ἦν τῆς ἐξαίφνης.

IDEM.

10) Πρεσβυτέροις] Vide ad h. l. *Ciceronis* Catonem C. XVIII.

IDEM.

11) Φθάνων προσαγορεύειν] Commel. φθάνειν προσαγορεύει.

IDEM.

12) Καὶ τὸ τέως] Palatina: καὶ τότε ὡς.

IDEM.

13) Εὔβουλον] Primum Editi: εὔολον, forte pro εὔλογον. Libri tamen εὔβουλον habent.

IDEM.

14) Μετελ-

nem, vti antea promiserat, manere passus est. Sic igitur iam ipsi virgini coeperat placere. Ipse vero plerisque in rebus tractandis elegantem, moderatumque ac mansuetum se praestitit: adolescentisque noua quaedam mutatio repente facta est. Nam et senioribus assurgebat, et obuiis quibusque salutem prius reddere studebat, quam accepisset: cumque antea immodice sui profusus esset, priore luxuria in prudentiam mutata, liberalitate deinceps erga eos, qui egerent, vti coepit. vt mirarentur omnes, tam subito ex tam prauo tam frugi euasisse. Me vero prae caeteris obseruabat: ipseque contra, illum deamabam, et priorem luxum admirabilem quandam naturae largitatem potius, quam intemperantiam, fuisse animaduerti. ac mihi tum venit in mentem illud, quod de Themistocle olim dictitatum fuit: qui cum in adolescentia perquam dissolutus esset, omnes tamen deinceps Athenienses prudentia et fortitudine superauit. Me itaque poenitebat, hominem, cum filiam dari sibi peteret, repudiasse: nam et maximum mihi honorem tribuebat, et patrem appellabat, armatusque per forum co-

14) Μετελθὼν] Sic Exemplaria edita. Scriptum e bibliotheca Monacensi μετελθῶν.

IDEM.

15) Ἤρεσκε] Hic vel scripsit auctor, vt ex interpretis mente colligendum: τιθηρέσκε, vel, vt propius ad veritatem accedit, ἤρεσκε, placetque Cl. *Abreschio* in lectionibus Aristaenet. p. 65. Potest tamen etiam stare, vt editum, ἤρεσκε. Prae caeteris autem me placare, mihi placere, coepit.

IDEM.

16) Ἀκόλαστος] Sic editi. Cod. MStus Bauar. ἀκόλαστον. De eodem Themistocle Nepos I. Val. Max. VI, 12. Aelian. II, 12. inprimis autem Plutarchus in eius vita.

IDEM.

17) Δα-

πρὸς διαλεχθῇ [17]) γάμου. καὶ γὰρ ἐμὲ σφόδρα ἐθεράπευε, καὶ ἐκάλει πατέρα, καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐδορυφόρει, καὶ τῶν εἰς πόλεμον γυμνασίων οὐκ ἠμέλει. ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐῤῥωμένως ἐν ταῖς ἱππασίαις διέπρεπεν. ἦν μὲν * ὢν καὶ παρὰ τὸν τῆς ἀσωτίας χρόνον τούτοις χαίρων, καὶ χρώμενος, ἀλλ' ὡς ἐν τρυφῇ καὶ παιδείᾳ. τὸ δὲ ἀνδρεῖον ὅμως αὐτῷ καὶ τὸ ἔμπειρον λεληθότως ἐτρέφετο. τέλεον [18]) δὲ ἦν αὐτῷ τὸ ἔργον πρὸς τὸ καρτερῶς [19]) καὶ ποικίλως διαπρέπειν ἐν τοῖς πολεμικοῖς. ἐπεδίδου δὲ καὶ χρήματα ἱκανὰ τῇ πόλει. κἀκεῖνον ἅμα ἐμοὶ στρατηγὸν προεβάλλοντο [20]) ὅθεν ἔτι μᾶλλον ὑπερησπάζετό με, ὑπήκοόν μοι κατὰ πάντα [21]) παρέχων ἑαυτόν.

ΚΕΦΑΛ. ιη'.

Ἐπεὶ δὲ ἐνικήσαμεν τὸν πόλεμον, ἐπιφανείᾳ τῶν θεῶν, [1]) ὑποστρέψαντες εἰς τὸ Βυζάντιον, εὐφημοῦντες τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὴν Ἄρτεμιν, καὶ ἐχειροτονήθημεν, [2]) ἐγὼ μὲν ἐνταῦθα τῇ Ἀρτέμιδι· ὁ δὲ εἰς Τύρον Ἡρακλεῖ, λαβόμενός μου τῆς δεξιᾶς ὁ Καλλισθένης, διηγεῖται πρῶτον τὰ πεπραγμένα αὐτῷ περὶ τὴν Καλλιγόνην· Ἀλλὰ ἅπερ ἐποιησάμην, πάτερ, εἶπε, τὰ μὲν νεότητός, φησι, [3]) πέπρακται βίᾳ, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα προαιρέσει. παρθένον

[17]) Διαλέχθῃ] Cod. Bauar. διαλέχθη. IDEM.

[18]) Τέλεον] Forte τὸ πλέον. IDEM.

[19]) Καρτερῶς] Palatina: καρτερεῖν. IDEM.

[20]) Προεβάλλοντο] Cod. Bau. προσβάλλοντες. IDEM.

[21]) Κατὰ πάντα] Κατὰ a prima editione abest. Et pro πάντα in aliis legitur πάντως. IDEM.

[1]) Ἐπιφανείᾳ τῶν θεῶν] Supra dixerat

mitabatur. Sed nec a bellicis studiis animus eius abhorrebat: quippe in equestribus certaminibus perquam strenue se gerebat, quo vtpote prima illa etiam intemperanti aetate equis, quanquam temere, et ad luxum paratis, gauderet. Caeterum, cum virili eius robore aucto sensim rerum quoque vsu, praecipuum in eo studium fuit, bellicas res fortiter multifariamque tractare. multo quinetiam aere suo priuato Rempublicam iuuit, mecumque vna militum ductor creatus est: vnde maiorem quoque mihi honorem habuit, obsequentem sese in omnibus praestans.

CAPVT XVIII.

Postea vero quam de hostibus, Diis ipsis nobis coram astantibus, victoriam reportauimus, Byzantium reuersi, ego huc Dianae, ille Tyrum Herculi, ad gratias referendas missi sumus. Sed prius tamen dextera prehendens me Callisthenes, quae Calligones causa facta fuissent, commemorauit: Eorum, inquiens, pater, quae antea fecimus, iuuentus natura audacior causa fuit: quae vero post, iudicio adhibito, commissa fuerunt. virginem enim puellam

dixerat sub finem L. VII. Οἱ γὰρ Βυζάντιοι τῆς Ἀρτέμιδος ἐπιφανείσης ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς Θρᾷκας νικήσαντες.

IDEM.

2) Καὶ ἐχειροτονήθημεν] Dele καὶ et lege ἐκεῖ δὲ ἐνικήσαμεν — — Ἀρτέμιν, ἐχειροτονήθημεν, ἐγὼ μὲν ἐνταῦθα Ἀρτέμιδι κ. τ. λ.

SALMASIVS.

3) Φησι] Abundat; praecesserat enim εἶπε. Legendum autem φύσει, ac locus ita distinguendus: Τὰ μὲν πρότερα φύσει πέπρακται

νον γὰρ τὴν κόρην μέχρι τούτου τετήρηκα, καὶ ταῦτα πολέμοις ὁμιλῶν, ἐν οἷς οὐδεὶς ἀναβάλλεται τὰς ἡδονάς. νῦν οὖν εἰς τὴν Τύρον 4) αὐτὴν ἀπαγαγεῖν ἔγνωκα πρὸς τὸν πατέρα, καὶ νόμῳ 5) παρ' ἐκείνου λαβεῖν τὸν γάμον. ἂν μὲν οὖν ἐθελήσῃ μοι δοῦναι τὴν κόρην, ἀγαθῇ τύχῃ δέξομαι· ἂν δὲ σκαιὸς * γένηται καὶ δύσκολος, παρθένον αὐτὴν ἀπολήψεται. ἐγὼ γὰρ προῖκα ἐπιδιδοὺς οὐκ εὐκαταφρόνητον, ἀγαπητῶς ἂν λάβοιμι τὸν γάμον. ἀναγνώσομαι δέ σοι καὶ τὸ συμβόλαιον ὃ φθάνω πρὸ τοῦ πολέμου γράψας, δεόμενος συνοικῆσαι 6) τῷ Καλλισθένει τὴν κόρην, τό, τε γένος αὐτοῦ καταλέγων, καὶ τὸ ἀξίωμα καὶ τὰς ἐν τοῖς πολέμοις ἀριστείας. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡμῖν τὸ συγκείμενον ἐγὼ δὲ ἣν τὴν ἔφεσιν ἀγωνισώμεθα, 7) διέγνωκα πρῶτον μὲν εἰς τὸ Βυζάντιον διαπλεῦσαι, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς τὴν Τύρον. 8) Καὶ ταῦτα διαμυθολογήσαντες ἐκοιμήθημεν τὸν αὐτὸν τρόπον. 9)

ΚΕΦΑΛ. ιθ'.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ παραγενόμενος ὁ Κλεινίας ἔφη Θέρσανδρον διὰ τῆς νυκτὸς ἀποδεδρακέναι. τὴν γὰρ ἔφεσιν οὐχ ὡς ἀγωνισόμενον 1) πεποιῆσθαι· βουλόμενον δὲ μετὰ προφάσεως ἐπισχεθῆναι τὸν ἔλεγχον ὧν ἐτόλμησε. μείναντες οὖν τῶν ἑξῆς τριῶν ἡμερῶν, ὅσων ἦν ἡ προθεσμία, προσελθόν-

διέπραξεν βίᾳ, τὸν δὲ μετὰ ταῦτα [illegible]. BOD N.

4) Εἰς τὴν Τύρον] Vitiose Cod. Monac. εἰς τὴν Τόγρον. IDEM.

5) Νόμῳ] Vid. L. II. c. 13. Νόμου γὰρ ὄντος Βυζαντίοις, ὅστις ἁρπάσας παρθένον, φθάσῃ ποιῆσαι γυναῖκα, γάμον ἔχειν τὴν βίαν. IDEM.

6) Συνοικῆσαι] In aliis συνοικίσαι. IDEM.

7) Ἣν

hactenus seruaui, belli praesertim tempore, quo nemo sibi oblatas perfruendarum voluptatum occasiones abire pati vult. nunc eam Tyrum ad patrem ducere, et ab eo, sicuti leges iubent, in vxorem accipere, omnino constitui. quod si impetrauero, id optime: sin autem difficilis ille atque morosus spondere negauerit, virginem etiam filiam suam sibi habeat: quam tamen ego hercule non contemnenda dote confecta vxorem lubens duxerim. Tabellas vero etiam, quas, antequam ad bellum exirem, puellam Callistheni nubere optans, conscripseram, tibi recitabo: in iis enim genus illius, dignitatem, rei militaris vsum recensui. quae autem inter nos pacti eramus, haec sunt. Mihi vero, si etiam post Thersandri prouocationem secundum nos iudicatum fuerit, Byzantium primum, deinde Tyrum, nauigare in animo est. Hic cum ille dicendi finem fecisset, cubitum se quisque nostrum, vbi pridie quoque somnum ceperat, contulit.

CAPVT XIX.

Postridie reuersus ad nos Clinia, Thersandrum noctu solum vertisse, ab eoque, non quod se quicquam assecuturum speraret, prouocatum fuisse: sed id causae sumptum, vt, iudicio eorum, quae ausus fuerat, faciendo moram proiiceret, narrauit. Nos triduum adhuc morati, (ad

7) Ἢν τὴν ἔφεσιν ἀγωνισώμεθα] Palatina: ἣν τὴν ἔφεσιν ἀγωνισώμεθα. IDEM.

8) Εἰς τὴν Τύρον] Rectius abest articulus a codice Bauarico. IDEM.

9) Τὸν αὐτὸν τρόπον] Palatina: τόνδε τὸν τρόπον. IDEM.

1) Ἀγωνισάμενον] Edit. prima: ἀγωνισάμενοι. IDEM.

ἐλθόντες τῷ προέδρῳ, καὶ τοὺς νόμους ἀναγνόντες, καθ' οὓς οὐδεὶς ἔτι τῷ Θερσάνδρῳ λόγος πρὸς ἡμᾶς ἦν, νεὼς ἐπιβάντες καὶ οὐρίῳ χρησάμενοι πνεύματι, κατήραμεν εἰς τὸ Βυζάντιον, κἀκεῖ τοὺς πολυεύκτους ἐπιτελέσαντες *γάμους, ἀπεδημήσαμεν εἰς τὴν Τύρον. δύο δὲ ὕστερον ἡμερῶν τοῦ Καλλισθένους ἐλθόντος, εὕρομεν τὸν πατέρα μέλλοντα θύειν τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς εἰς τὴν ὑστεραίαν. παρῆμεν οὖν ὡς καὶ συνθύσοντες αὐτῷ καὶ εὐξόμενοι τοῖς θεοῖς, τούς τε ἐμοὺς 2) καὶ τοὺς ἐκείνου γάμους. σὺν ἀγαθαῖς φυλαχθῆναι τύχαις. καὶ διεγνώκαμεν ἐν τῇ Τύρῳ παραχειμάσαντες διελθεῖν εἰς τὸ Βυζάντιον. 3)

Τ Ε Λ Ο Σ

τῶν περὶ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα ἐρωτικῶν πλασμάτων. 4)

2) Τοὺς δὲ ἐμοὺς] Corrigendum fuit Salmasio, quum primae editionis verba essent deprauata, τοὺς δὲ ἐς μοὺς καὶ τοὺς ἐκ. γ.
IDEM.

3) Διελθεῖν εἰς τὸ Βυζάντιον] Ita libri fere omnes. Editio ἐπανελθεῖν. Et sic legit Interpres.
SALMASIVS.

4) Τέλος τῶν περὶ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα πλασμάτων] Haec non reperiuntur in libris. Et sane hic finis πλάσμα est male feriatorum. Cum enim auctor

videri

tantum enim temporis vadimonium durabat) Praesidem rursum conuenimus: recitatisque legibus, ex quibus nullam Thersandro nos accusandi causam fuisse apparebat, naui conscensa, leuissimoque flante vento, Byzantium, vbi peroptatas confecimus nuptias, deinde Tyrum nauigauimus. Quo in loco, cum biduo post illuc aduentasset Callisthenes, patrem ob sororis nuptias postera die sacra facturum comperimus. Affuimus itaque, vt vna operaremur, Deosque, vt nostras omnium nuptias felices fortunatasque esse vellent, precaremur, eo consilio, vt, hieme illic acta, Byzantium rediremus.

FINIS.

RERVM

videri velit vera, quae hic scripsit, et historiam esse, non fabulam, nec figmentum, λόγους inscripsit suas narrationes, non πλάσματα, vt et Historici solent. Περὶ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα λόγοι. Quae lectio genuina est auctoris non περὶ Λευκίππης καὶ Κλειτοφῶντος, vt in aliis. Nec κατὰ Λευκίππην, vt est apud Suidam. Sic supra, πραχθέντα περὶ Καλλιγόνην τὴν σὴν ἀδελφήν. Sic apud Heliodorum inscribuntur in libris eius Aethiopica, Ἡλιοδώρου Αἰθιοπικῶν, τῶν περὶ Θεαγένην καὶ Χαρίκλειαν, etc. IDEM.

RERVM TOTIVS HISTORIAE INDEX.

Andro-

ab

Meliten

Dionysii

cura-

Somnium

V.

Z.

WITTENBERGAE

LITTERIS CAROLI CHRIST. DÜRRII.